



UIT DE DIEPTE

1888-1889.



De HEERE is onze RECHTER, de HEERE is
onze AETGHEER, de HEERE is onze KONING;
Hij zal ons behouden.

Jes: XXXIII 22



LIBRARY OF PRINCETON

MAY 3 2010

THEOLOGICAL SEMINARY

KUYPER BX9426.A1 T38 1887

Uit de diepte



Wormser

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(DOLEERENDE).

1888—1889.

LIBRARY OF PRINCETON

MAR - 3 2010


THEOLOGICAL SEMINARY

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.



Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Princeton Theological Seminary Library

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

I.

DE WARE BLIJDSCAP.

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

'k Zal dan gedurig bij U zijn,
In al mijn nooden, angst en pijn;
U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
Gij zult mij leiden door uw raad,
o God, mijn heil, mijn toeverlaat!
En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in uw heerlijkheid!

Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bittre smart
Of hangen nood, mijn vleesch en hart,
Zoo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed!

Psalm 73 : 12 en 13.

»Het treuren is beter dan het lachen, want door de droefheid des aangezichts wordt het hart gebeterd,» zegt de Prediker; maar hij wordt weinig geloofd, vooral door de menschen van onzen tijd. Zij hebben tegen zijn woord, dat er een zwaar-moedige wereldbeschouwing aan ten grondslag ligt. Waarschijnlijk, zoo pleiten zij, hebben wij hier te doen met de uiting van een ziel, die genoeg genoten heeft en nu niet meer kan genieten, of met de klacht van een andere, die gewoon is alles in een somberen nevel te zien. Wij kunnen ons best begrijpen, dat velen zoo denken en, in de lichtzinnigheid huns harten, liever de uitspraak van den wijzen koning

Israels omkeeren: »Het is beter te lachen dan te treuren, want....» Doch neen, verder durft men niet met omkeeren voort te gaan. De ervaring leert duidelijk de onwaarheid der omzetting van het zoeven aangehaalde woord: »Want door het lachen des aangezichts wordt het hart gebeterd.» De dartelheid en weelderigheid des levens, die met den dag toenemen, vermeerderen ook de gruwelen van het maatschappelijk, huiselijk en kerkelijk leven. Naar brood en spel, naar drank en zingenot wordt van alle kanten gevraagd en daarin elke verbetering des harten gesmoord. Is dit zoo, dan is het ook niet mogelijk, het eerste gedeelte van het aangehaalde Schriftwoord om te keeren. Het moet dus blijven: »Het treuren is beter dan het lachen; want door de droefheid des aangezichts wordt het hart gebeterd.» Maar zal dan van dit oogenblik af onze leuze moeten zijn, den ganschen dag de dingen om ons met bedroefden blik aan te zien en te weenen? Dat eischt de Prediker niet. Wanneer hij *t r e u r e n* tegenover *l a c h e n* stelt, verklaart ons het verband, waarin deze woorden voorkomen, reeds genoeg, wat hij bedoelt. »Beter is het,» zoo zegt hij in het voorgaande vers, »te gaan in het klaaghuis, dan te gaan in het huis des maaltijds; want daarin is het einde aller menschen, en de levende legt het in zijn hart.» En wederom in het daaraan volgende: »Het hart des wijzen is in het klaaghuis, maar het hart der zotten in het huis der vreugde.» »Treuren» is dus, blijkens deze verzen, letten op den ernst des levens en »lachen» leven in zorgelooze lichtzinnigheid en genotrijke weelderigheid.

Nu zal wel niemand ontkennen, dat de ernstige man en vrouw veel hooger staan dan zij, die leven voor het genot dezer aarde. Dus kan ook niemand de wijsheid van Israels Prediker betwisten, als hij zegt: »Het treuren is beter dan het lachen.» Doch wij gaan verder en gelooven, dat Salomo hier niet alleen gedacht heeft aan den ernst des levens in het algemeen, die bij den natuurlijken mensch ook kan aanwezig zijn, maar aan de droefheid, »die naar God is», waarvan de apostel Paulus zegt, dat zij »eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid» werkt, in denzelfden zin als de Prediker zegt van het treuren: »Want door droefheid des aangezichts wordt het hart gebeterd.» »Maar spreekt gij nu niet als een, die alle blijdschap uit het leven gebannen wil hebben?» zou iemand kunnen vragen. Waarop wij evenwel antwoorden: »Wel neen, want de droefheid naar God, het treuren, dat het hart verbetert, gaat niet alleen samen met de ware blijdschap, zij is er zelfs de bron van.»

Dit wensch ik u te bewijzen uit het woord der Schrift,

waarbij ik u thans wensch te bepalen en dat gij opgeteekend vindt:

LUK. 10 : 20.

Doch verblijdt u daarin niet, dat de geesten u onderworpen zijn; maar verblijdt u veel meer, dat uwe namen geschreven zijn in de hemelen.

Het is iederen bijbellezer bekend, dat de Heere Jezus bij zijn uitverkoren twaalfstal later nog zeventig discipelen voegde, omdat Hij vele verkondigers van de komst des koninkrijks Gods noodig had. Van deze zeventig is ons geen enkele met name bekend, al heeft de Heere hen tot een hooge zaak in zijnen dienst geroepen. Niet dat het aan gissingen ontbroken heeft, of soms Kleopas en Matthias tot hunnen kring behoord mogen hebben. Maar wat geven deze gissingen, die op geene wijze eenige waarschijnlijkheid zelfs kunnen verkrijgen? Bovendien is het voor ons niet noodig, hunne namen te weten, daar de Schrift ze ons verborgen houdt en ons alleen bepaalt bij hun roeping en werk. Zij zijn door den Heere uitgezonden om te prediken. Toen dit de eerste maal geschiedde, kort na hunne aanstelling, zeide hun Zender tot hen: »Gaat henen; ziet, Ik zende u als lammeren in het midden der wolven.» Voorts waarschuwde Hij hen, toch geen bijzondere zorg voor hun aardsche behoeften te nemen. Geen buidel dus, want geld zouden zij niet noodig hebben; geen male of valies, want goederen zouden zij niet medevoeren; geen schoenen eindelijk, want al wat naar weelde zweemde, zou door hen vermeden moeten worden. Kwamen zij in een of andere stad of vlek of dorp, dan hadden zij om te zien naar een huisgezin, waar zij zouden ontvangen kunnen worden. Zij moesten slechts beproeven zulk een huis te vinden door den groet: »Vrede zij dezen huize.» Nam men hen ergens op, dan moesten zij daar blijven, totdat zij uit de plaats gingen, de eenmaal gekozen woning makende tot uitgangspunt van hunne werkzaamheid, die voornamelijk uit deze twee dingen bestaan zou: »Geneest de kranken», en: »Zegt tot hen: Het koninkrijk Gods is nabij gekomen.»

De zeventig, dezen last ontvangen hebbende, gingen met de blijde boodschap heen. Na weken afwezens waarschijnlijk keerden zij terug en werden door den Christus ontvangen. Hunne taak was volbracht; kranken waren genezen en de komst van Gods koninkrijk was aangekondigd. Doch niet alleen dit hebben wij mogen doen,

zeiden de jongeren, maar »ook de duivelen zijn ons onderworpen in uwen naam.” Toen de Heere Jezus hen uitgezonden had, had Hij hun niets gezegd van de booze geesten, die hun gehoorzaam zijn zouden, zoodat het hun eene verrassing moest zijn, toen zij zagen, wat groote macht hun gegeven was. Die verrassing moest hun te grooter zijn, als zij bedachten, hoe nog kort tevoren (zie het negende hoofdstuk) negen van 's Heilands twaalven tevergeefs beproefd hadden, een enkelen duivel uit te werpen. Geen wonder dus, die groote vreugde der jongeren! En de Heere Jezus erkende, dat zij werkelijk booze geesten overwonnen hadden als discipelen van Hem, die gekomen was, om de werken en de macht des duivels te verbreken. Hoe kon dit anders? Het rijk des Satans was reeds lang door de vrijwillige vernedering van den Christus verlamd, zooals de Heere Jezus ook zegt in ons teksthoofdstuk: »Ik zag den Satan als een bliksem (d. i. snellijk) uit den hemel (d. w. z. de lucht) vallen. Die nacht over de booze geesten zult gij behouden,” ging de Heere voort, »zoodat gij op slangen en schorpioenen moogt treden en alle kracht des vijands (des duivels n. l.) breken; en geen ding zal u eenigszins beschadigen. Maar”, zoo sluit de Heere Jezus zijne rede tot de jongeren, »laat die overwinning op en die heerschappij over de booze geesten u geen voldoende reden tot blijdschap zijn, doch verblijdt u veel meer, dat uwe namen geschreven zijn in de hemelen.”

Naar dit laatste woord wensch ik u te spreken over de blijdschap van den Christen en u te bepalen:

1. bij de verkeerde oorzaak dier blijdschap,
2. bij de ware oorzaak dier blijdschap.

Hij, die op Gods bescherming wacht,
 Wordt door den hoogsten Koning
 Beveiligd in den duistren nacht,
 Beschaduwd in Gods woning;
 Dies noem ik God, zoo goed als groot
 Voor hen, die op Hem bouwen,
 Mijn burecht, mijn toevlucht in den nood,
 Den God van mijn betrouwen!

Dewijl zijn ziel Mij teër bemint
 (Dus laat God zelf zich hooren),
 Heb Ik voor hem, als voor mijn vrind,
 Een heilrijk lot beschoren.

Omdat hij mijnen naam erkent,
 Zal hem mijn gunst verzellen:
 Ik zal hem redden uit de ellend'
 En op een hoogte stellen.

Psalm 91 : 1 en 7.

I.

»Heere! ook de duivelen zijn ons onderworpen in uwen naam." Zoo hebben wij gezien, dat de zeventigen in de blijdschap huns harten uitriepen, toen zij voor den Heere Jezus stonden. Geen zelfverheffing spreekt uit dit vreugdewoord. Immers voegen zij er uitdrukkelijk bij, dat de duivelen voor de macht van den Christus geweken zijn en niet voor de hunne. Zullen wij van de vreugde der jongeren over de behaalde zege iets kunnen begrijpen, dan dient ons Gods Woord eerst gezegd te hebben, wat vreeselijks de Satan heeft verricht, hoe groot zijne macht is en welke ontzettende verwoestingen de booze geesten, die hem volgen, in de menschenwereld reeds hebben aangericht. En dan beginnen wij met het allervreeselijkste voor ons, menschenkinderen: dat de duivel op deze aarde is gekomen, onder de gedaante eener slang in het paradijs is ingedrongen en de menschheid verleid heeft van God af naar den weg der zonde en godslastering. De mensch heeft voorzeker al de schuld aan deze overwinning des Satans, want hij heeft hem die vrijwillig gegeven. Daarom moet hij nu ook het gevolg van dezen afval van God, den Almachtige en Alheilige, ervaren. Booze geesten omringen hem aan zijn rechter- en linkerzijde, ja zijn in de lucht. Zij zijn zoo verleidelijk, dat de geloovigen een voortdurenden strijd tegen hen te voeren hebben. Overste dezer wereld, door den mensch zelf gekroond, toont Satan op allerlei wijze, dat hij niet voornemens is slechts in schijn te regeeren. Daarom wakkert hij de zonden, die ons van nature eigen, die uit de erfzonde geboren zijn, aan. Hij baant den weg der zonde zoo effen, dat elke zondedienaar gerust kan voorttrekken, zonder vrees van hindernissen, tenzij die van God komen. Hij maakt, dat er eendracht heerscht onder zondaars, wanneer hij een godonteerende zaak wil beginnen, waarmeê, zoo mogelijk, ook de uitverkorenen Gods moeten gevangen worden. Elke booze gedachte wordt door de booze geesten aangescherpt. Denkt slechts aan dien boozen geest, welke den vrede in Sichem verstoorde en de burgers dier stad tegen hun zelfgekozen koning, Abimelech, opzette. Denkt ook aan dien boozen geest, welke Saul tot den moordenaar van 's Heeren priesters en den vervolger van David,

den man naar Gods hart, maakte. Denkt ook aan dien duivel, welke Farao's hart verhardde, toen de Almachtige de vrijlating van gansch Israel uit Egyptelands slavernij eischte. Denkt eveneens aan den Satan, die Davids gemoed aanporde, zoodat hij het volk liet tellen en zich zodoende hoogmoedig aanstelde. Zelfs ziekten zijn door hem bewerkt. Daar hebt ge dien jongen maanzieke, dien doove en blinde en zoovele anderen. Eindelijk wordt in Gods Woord nog gesproken over van den duivel bezetenen, van welke sommigen zelfs tot waanzin vervoerd zijn geworden. Vreeselijke heerschappij der booze geesten over de menschenwereld, die zij geheel ontreinigd hebben door hun giftigen adem. Die macht der booze geesten is in onze dagen niet verminderd. Wel komt zij tegenwoordig niet zoo goed uit als in de dagen van den Heere Jezus Christus, toen de duivelen sidderden en beefden en er voor uitkwamen: »Wij zijn duivelen'', wat zij nu gaarne zien bedekt of gelochend. Desniettemin is het zeker, dat de Satan nog steeds voortgaat, om den mensch op den weg der zonde voort te drijven, zijn gansche gedachtenwereld te bezoedelen, zijne woorden te ontreinigen, tot hoogmoed en waanzin te prikkelen, onvrede te zaaien, onzedelijkheid te vermeerderen, allerlei krankheden over den mensch uit te storten, hem te beheerschen als zijn slaaf. In één woord, Satans streven is nog merkbaar in zijn voortdrijven in de richting van zonden en ellenden. En nu hebben wij nog niet gesproken van de ontzettende aanvechtingen, waaraan de geloovigen van Satans kant blootstaan, nog niet van dat zoeken des Satans, om 's Heeren kerk te overweldigen en Gods huis te verstoren.

Zijn nu de booze geesten zoo en wisten de zeventigen dat even goed als wij, ook bij eigen ervaring, waarom zullen wij ons verwonderen, dat zij zoo blijde waren, toen de booze geesten overwonnen waren en zij dus in die wereld, waarvan Satan beweert meester te zijn en ook door onze eigen schuld is, door de kracht des Heeren eenige verademing hadden kunnen geven aan menschen, wier ellende en schuld de Satan dagelijks grooter maakt!

En wij, zouden wij niet blijde zijn, als de booze geesten ook ons onderworpen worden? Waarlijk, wij behoeven niet te vragen, van welke kanten dezen op ons loeren. Weet gij niet van den boozen geest der ontevredenheid, die vooral in onze dagen zich zoo vreeselijk roert en reeds duizenden bij duizenden de zinnen begoocheld heeft? Welke lasterlijke woorden tegen den Heere en zijne ordeningen vindt hij uit! Op welke daden van geweld zint hij, om staat en maatschappij omver te werpen! Weet gij ook niet van den boozen geest der dron-

kenschap, wiens verwoestingen reeds zoo gewoon zijn, dat men er in het leven mee rekenen moet? Ook kent gij niet den boozen geest van het wereldsch genot, die den buik des menschen streelt; den boozen geest des waanzins; den boozen geest van weelderigheid en opschik, die zoo menige vrouw, zoo menig meisje ten val brengt; den boozen geest van spotternij, die meer dan één man, meer dan één jongeling van al wat heilig is vervreemdt, den boozen geest van ontucht en onzedelijkheid, die zelfs de banden des huwelijks bedreigen. Ja, waar zou ik eindigen, M. H.! zoo ik al de booze geesten, die ons volk en onze maatschappij en ons gezin aanvallen en trachten te vernietigen, wilde noemen?

En konden wij nu slechts zeggen, dat al die booze geesten zich op één volk hebben geworpen, wij zouden die natie, al ware het ook onze eigene, kunnen ontvluchten.

Maar nu, waar ons oog zich richt, overal de booze geesten! De heidenen vereeren hen; Israel laat zich door hen van zijn Messias aftrekken; en de Christelijke natiën geven zich aan hen gevangen. En wat doet nu de kerk van Christus? Heeft zij iets van de barmhartigheid, die de eeuwige Hoogepriester bezit, ontvangen, om den strijd tegen de duivelen te strijden? Werkt in haar de Heilige Geest, die haar den moed en de kracht geeft, om de booze geesten aan zich te onderwerpen en uit te drijven? Voorwaar, er zijn grootere en kleinere groepen van Christenen, die elkander hebben toegeroepen: »Komt, laat ons in den naam en de mogendheid des Heeren de booze geesten tegemoet gaan, of wij ook de verleiden en ellendigen hun kunnen ontrooven!» Zal ik u de zendingsvereenigingen herinneren, die zich ten doel stellen de heidenen bekend te maken met hunne duivelsche afgoderijen, Israel met zijnen satanischen haat tegen den Christus, en dat alles door de prediking van Gods Woord? Zal ik spreken van de gestichten van Heldring, die openstaan voor verwaarloosden en gevallenen? Van het krankzinnigengesticht te Veldwijk, dat zich erbarmt over die ongelukkigen, wier ellende naamloos is? Zal ik u rondleiden in de vele woningen der barmhartigheid, die hier en daar tegen den Satan zijn opgericht? Ziet, ik geloof, dat er weinig ellenden zijn, die de booze geesten op deze aarde hebben aangericht, om het rijk van Christus te bestrijden, waartegenover niet tevens eene poging — hoe gering ook — der Christelijke barmhartigheid te stellen is, die de ongelukkigen uit de klauwen der booze geesten tracht te redden. Doch als ik van dat alles gewaag, moet ik tevens vermelden, dat er op dit gebied over veel, zeer veel teleurstelling te klagen is. Leest slechts de verhalen van den strijd der barm-

hartigheid tegen de booze geesten, en het zal u niet moeilijk vallen, te merken, dat zij venijniger worden, naarmate zij merken, dat zij fel bestreden worden. De schaduwen, die over elk werk der barmhartigheid vallen, zijn soms zoo breed. Toch mogen wij, tot roem van Gods genade, getuigen, dat niet elke strijd tevergeefs is. De discipelen des Heeren ontvangen wel eens de gunst, dat zij met de zeventigen mogen uitroepen: »Heere, ook de duivelen zijn ons onderworpen, toen wij in uwen naam tegen hen optrokken.» Of is het niet heerlijk, te hooren, dat een heiden zijn afgodsbeeld weggeworpen heeft en een Mohamedaan den valschen profeet van Mekka den rug heeft gekeerd? Is het ook niet heerlijk, te vernemen, dat een Israeliet niet langer luistert naar de satanische inblazingen zijner oversten: »Weg met den Christus»? Gelukkig is evenzeer de tijding, dat een ontevredene zich gebogen heeft voor de ordinantiën, leidingen en oordeelen Gods, een spotter en vloeker een lezer van 's Heeren Woord geworden is, een ontuchtige zich gebogen heeft onder de tucht van Gods Woord, een waanzinnige van zijne krankzinnigheid genezen is. Doch hoezeer ons ook de blik van zooveel werk der barmhartigheid moge verheugen, smartelijk blijft de ervaring, dat de bediening der barmhartigheid door de kerk des Heeren nog zoo jammerlijk verzuimd wordt. Ach, dat deze beschaamd en schaamrood moge worden over zooveel ontrouw voor haar Koning. De Heere geve haar in onze dagen zich op te maken om te strijden tegen de booze geesten, wier overwinningen door hare schuld reeds zoo groot zijn. Ja, we hebben stille hope, dat de Heere reeds op weg is, om deze bede te verhooren. Hij gaf het aan het synodaal convent der Gereformeerde kerken, in 1887 te Rotterdam bijeengekomen, in, om de banier der reformatie ook over het diakonaat op te heffen en der kerke Christi in deze landen toe te roepen: »Reformatie ook op het terrein van de barmhartigheid, welke de Heere u heeft voorgeschreven!» Deze roepstem vond weerklank bij meer dan één vrijgemaakte kerk, zoodat, toen in den aanvang van dit jaar de Gereformeerde kerken door de afgevaardigden van het convent werden opgeroepen tot een diakonaal congres, niet minder dan vijf en zestig kerken aan deze roepstem gehoor gaven. Op dat congres werd eerst de roeping der kerk op het terrein der barmhartigheid wijd en breed besproken. De vraag was daarbij: »Wat eischt de Heere in zijn Woord van zijn gemeente?» En toen de beteekenis van het diakonaat vaststond, werden de verschillende nooden behandeld. Overal, waar de Satan ellende gebracht heeft en brengt, overal, waar de booze geesten zich hebben doen gelden en nog bezig zijn te verwoesten,

moeten zij de kerk van Christus tegenover zich zien. Vroeg bij die gelegenheid meer dan één: »Zal zij daartoe de macht hebben; is zij niet te arm, te klein, tenminste van krachten en middelen, om zich overal te vertoonen?» het antwoord moest daarop luiden: »Vervult de Heere zijne kracht niet in zwakheid? Zou Hij iets bevelen, waartoe Hij ook zijn gemeente niet de middelen zou geven?»

In bijzonderheden kon het congres niet treden, want dan had het niet twee dagen, maar wel een maand lang minstens moeten bijeenblijven. Toch wilde de vergadering de behandeling der bijzonderheden. Daarom bepaalde zij, dat de kerken provincies- en classisgewijze zouden bijeenkomen en het werk der barmhartigheid en de uitvoering ervan bespreken. Het eerste is reeds in de meeste provinciën geschied. Veel is er dus reeds gedaan, om Christus' kerk weer op te wekken tot den strijd tegen de booze geesten; maar nog meer blijft er te doen over. De afgevaardigden, die het diakonaal congres hebben bijeengeroepen, zijn voornemens, om aan de aanstaande voorloopige synode voor te stellen, om aan elke classisvergadering, waarin over de leer en de tucht van Christus' kerk gesproken wordt, ook eene bijeenkomst van diakenen te verbinden, waarin over den strijd tegen de nooden en ellenden, die zich in de wereld openbaren, zal gehandeld worden. Verblijdend is het tevens op te merken, dat de beweging op het terrein der kerkelijke barmhartigheid zich ook doet gelden bij hen, die nog niet met de reformatie der kerk meegaan.

Meene echter niemand onzer, dat de kerk des Heeren van het werk der barmhartigheid af is, als zij eenige diakenen heeft verkozen. Want vooreerst heeft deze arbeid twee zijden, een geestelijke en stoffelijke; worden de nooden zoowel uit ziels- als uit lichaamslijden geboren; zoodat alle ambten in Christus' kerk zich moeten opmaken tot betooning van ontferming. Doch er is meer. De bediening der barmhartigheid behoort tot het ambt der geloovigen, dat wel in het diakenambt wordt gerepresenteerd, maar daarin niet wordt opgelost. Integendeel, waar de diakonie tot haar eisch komt, wordt ook het ambt der geloovigen op de rechte wijze bediend. Daarom zal ook de particuliere barmhartigheid zich naast de kerkelijke handhaven. Dat niemand echter den vijand, de duivelen, gering achte. Immers, zoo wij niet aan de almacht en vrijmacht Gods geloofden, wij zouden twijfelen, of er ooit van eene zegepraal over de duivelen sprake zou kunnen zijn. Nu evenwel wachten wij biddend dien dag der zege, maar roepen daarbij Gods kerke het woord haars Heeren toe: »Verblijdt u daarin niet, dat de booze geesten u onderworpen zijn.»

Hoe groot dit voorrecht ook moge zijn, de ware blijdschap moet voor Gods kinderen een andere oorzaak hebben. Want ziet, terwijl gij daar bezig zijt een boozen geest buiten u te verjagen, sluipt een andere dikwijls stillekens binnen in uw hart. Het is de duivel van de zelfzucht en den hoogmoed. Gij verheft u te licht op de behaalde overwinning. Temidden uwer vreugde hierover vergeet gij gemakkelijk het: »Ga weg, Satan!» tegen den vorst der duisternis, die op uw eigen hart werkt en het verleidt. En al bidt het kind Gods deze droeve openbaring van zijne zondigheid af en vraagt hij Gode de eere te geven, het kost hem heel wat strijd en tranen, eer hij los kan komen van zijn verleider. Dan kan het ook gebeuren dat men, uitgaande om de booze geesten te verjagen, zóo met dit werk vervuld is, dat men in het werk der barmhartigheid zijn eigen geestelijk leven verspeelt. Want door zoo dikwijls tegen de booze geesten te kampen, wordt men licht vertrouwd met hun gezicht, dat men het akelige, vreeselijke, zondige hiervan uit het oog verliest. Dan wijkt het gebed van de lippen en uit het hart, dan krijgt men iets bitters in zijn gemoed, dan wordt men zoo hooggevoelend, dat men meer op den Farizeër begint te gelijken, die zooveel heeft te danken, dan op den tollenaar, die zoo diep weemoedig klaagt: »o God, wees mij, zondaar, genadig.» Het grootste gevaar in dezen is echter, dat iemand, die met eenig werk der barmhartigheid bezig is en tegen de booze geesten strijdt, verzuimt zichzelf voor het aangezicht van den heiligen God te stellen, met de vraag: »Heere, ben ik reeds het voorwerp van uwe barmhartigheid?» Menigeen, worstelend met de duivelen, die ons aangrijzen, houdt zich voor wedergeboren en bekeerd, daar hij zichzelf heeft wijsgemaakt, dat men geen booze geesten kan onderwerpen, zoo men niet zelf een kind van God is.

Toch heeft de Heere Jezus zelf deze dwaling ernstig bestreden, toen Hij zeide: »Velen zullen in den oordeelsdag tot Mij zeggen: »Heere, Heere! hebben wij niet in uwen naam geprofeteerd en in uwen naam duivelen uitgeworpen, en in uwen naam vele krachten gedaan?» En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt!» Er zijn dus hypocrieten en huichelaars en onbekeerden, die medewerken in het werk der barmhartigheid en zich verblijden over hunne zegepralen, terwijl zijzelf kinderen des Satans, slaven der zonde zijn gebleven!

Nu meene niemand hieruit het besluit te mogen trekken, dat de Heere Jezus dien strijd tegen de booze geesten niet

wil. Hij heeft hem van zijne kerk geëischt. Nog meer. Hij heeft haar voor alle eeuwen de macht gegeven, om op slangen en schorpioenen te treden en over alle kracht des vijands, des Satans namelijk, te triomfeeren. Zij moet dus ten einde toe kampen. Zij mag niet anders. Trouwens, wanneer zijzelve in de erbarmingen haars Borgs en Middelaars leeft, wenscht zij vanzelf dit ook aan anderen bekend te maken. Doch daarover verblijde zij zich niet!

II.

De ware oorzaak harer vreugde moet zijn, »dat onze namen geschreven zijn in de hemelen.” Die vreugde smaakten de zeventigen, want de Heere gaf er hun de verzegeling van in hunne harten.

Meent nu niet, mijne hoorders, dat deze kennis, dat onze namen geschreven zijn in de hemelen, een buitengewone is, die alleen verkregen kon worden, toen de Heere Jezus nog op aarde rondwandelde. Immers, Paulus spreekt ook in zijn brief aan de Filippensen van Euodia en Syntyche, vrouwen, die met hem gestreden hadden in het Evangelie, alsmede van Clemens en van de andere zijne medearbeiders, als van dezulken, wier »namen zijn geschreven in het boek des levens”. »Er is een gedenkboek geschreven”, zegt de profeet Maleachi, »voor degenen, die den Heere vreezen en voor degenen, die aan zijn naam gedenken.” En de Heere der gemeente verzekert in het boek zijner Openbaringen: »Die overwint, die zal bekleed worden met witte kleederen; en Ik zal zijnen naam geenszins uitdoen uit het boek des levens, en Ik zal zijnen naam belijden voor mijnen Vader en voor zijne engelen. Niet dat de Heilige Schrift ons wil leeren, dat de Heere werkelijk een boek heeft, zooals wij er een hebben, waarin Hij schrijft wie tot zijn volk behooren. Neen, het boek, waarvan hier sprake is, het is het eeuwig raadsbesluit Gods tot zaligheid, door den Heere zelf in zijn vrijmachtige genade vóór de grondlegging der wereld gemaakt. Dat besluit is onveranderlijk, zoodat geen macht op de aarde of in de hel in staat is, een van die ingeschrevenen in het levensboek daaruit te wischen.

De wetenschap, dat onze naam is geschreven in het boek des levens, verkrijgen wij niet van onszelven of door een ander. Het is een persoonlijke verzekering en verzegeling

van den Heere, die onbedriegelijk is. Dit heeft de Christus zelf gezegd, toen Hij aan de gemeente van Pergamus deed schrijven: »Die overwint, Ik zal hem geven te eten van het manna, dat verborgen is, en Ik zal hem geven een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt.»

Wie nu weet, dat zijn naam in Gods gedenkboek ingeschreven is, heeft daardoor voor zichzelf zekerheid voor tijd en eeuwigheid. Eigendom des Heeren is hij, omdat hij gekocht is, niet met goud of zilver, maar met het bloed des Lams. Dezulken belijden met onzen onderwijzer in den Heidelberg-schen Catechismus, op de vraag: »Wat troost scheidt gij uit het artikel van het eeuwig leven?» »Dat nademaal ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel, ik na dit leven volkomen zaligheid bezitten zal, welke geen oog gezien en geen oor gehoord heeft en in geen menschenhart gekomen is, en dat om God daarin eeuwig te prijzen.»

De Roomsche-Katholieken leeren, dat zulk eene zekerheid niet te verkrijgen is. Een hunner trouwste zonen schreef, »dat hij zich in de tegenwoordigheid van iemand, die zeide van zijne zaligheid zeker te zijn onder alle omstandigheden, niet thuis zou gevoelen.» Ja, zelfs hield hij zulk eene zekerheid voor »iets van den duivel». Arme kerk, arme wijze der wereld, die der menschen leering stelt boven het Woord van den Heere, dat zegt, dat er eene zekerheid der zaligheid is, die blijdschap schenkt.

Met dit al ontkennen wij niet, dat er thans kinderen Gods zijn, die deze zekerheid nog niet bezitten, maar dezulken derven de ware blijdschap. Hun hart blijft somber en droef, totdat zij de verzegeling ontvangen. Nog meer, bij elk vreugdeloos sterfbed, waarvan geene zekerheid der zaligheid is, leggen wij de hand op den mond en zeggen: »Voor God zijn de verborgen dingen.» Dat neemt echter niet weg, dat de zekerheid van de eenwige woningen Gods een vrucht van de werking des Heiligen Geestes, een genadegave Gods is, die Hij zijnen kinderen schenken kan en wil. Dit geeft de ware reden tot blijdschap.

Niets heerlijker dan te weten: God kent mijn naam, al zal de wereld dien nooit gedenken. Geen vorstelijke gunst weegt op tegen deze genade van onzen Koning. Ze werd genoten o.a. op het laatst der vorige eeuw door den vromen Haller, toen hij op zijn sterfbed lag. Men kwam hem zeggen, dat zijn keizer, Jozef II, hem kwam bezoeken. Daar men zag, dat hij zich over deze hooge gunst niet verheugde, gaf hij ten antwoord: »Verblijdt u niet, dat de booze geesten u onderworpen zijn, maar ver-

blijdt u veel meer, dat uwe namen geschreven zijn in de hemelen."

Mijne hoorders, kent gij reeds de ware oorzaak der blijdschap? Dat wil zeggen, hebt gij zekerheid voor tijd en eeuwigheid van uwen Heere ontvangen? Kunt gij gerust sterven?

o, Ik wil gaarne van u gelooven, dat gij u niet onttrekt aan het werk der barmhartigheid en aldus strijdt tegen de booze lusten.

Maar dat alles kunt gij doen zonder nog een kind Gods te zijn. Misschien wijst gij op een of anderen zegen, dien gij op uwen strijd tegen de duivelen ontvangen hebt, en verheugt gij u daarover. o, Geloof mij, wanneer dat de eenige grond uwer vreugde is, dan zijt gij toch nog rampzalig. Gelukkig, zalig zijn zij alleen, die door Gods genade weten: »Mijn naam staat in het boek des levens." Dat is een wetenschap, die ons in eeuwigheid niet ontvallen kan, al blijft de Satan voortgaan met al zijne aanvechtingen, bestrijdingen en verlokkingen. Hebt gij haar niet, dan u niet gevleid met de gedachte, dat niemand zeker kan zijn van zijne zaligheid. De Heere Jezus heeft het anders gezegd. Aan zijn woord moet gij u alleen houden.

Haast u dan om uws levens wil, medezondaren, die nog niet weet of gij voor eeuwig geborgen zijt. Geen verdienste is het, die deze genade verwerft, zij is een gave van Gods vrije gunst.

Waarom, o mensch, zult gij u neerleggen bij de onzekerheid van het leven; waarom u zelfs daarmee tevredengesteld? Is het dan niet heerlijk, met den apostel Paulus te mogen zeggen: »Wij weten, dat, wanneer ons aardse huis zal zijn afgebroken, wij een huis hebben, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen"?

Het is de vreugde van een koningskind, te weten: ik ben een gekende des Heeren. Is het zoo niet, kinderen Gods? Zoo wordt uwe blijdschap, te roemen in Hem, die zichzelf overgaf aan vloek en dood, om zijn kind voor eeuwig te redden. Wederstaat dan ook den duivel, die u anders influistert.

En zijt gij ook nog onder ons, bekommerden en verslagenen van geest, die de zekerheid van 's Heeren trouwe mist, o neemt haar niet als een roof, want dan jaagt gij een verbeelding na. Doch schikt u voor den troon Gods en worstelt in den gebede met den Heere, dat Hij u zegene als Jakob. De oorzaak, dat de gewisheid lang wegblijft, ligt bij ons en is onze schuld. De parel van overgrooten waarde ontvangt alleen hij, die alles, alles wat van hemzelf is, zelfs zijn schitterende paarden, kwijt is.

o, Wanneer de Heere tot zijn schaap komt en zegt: »Gij

zijt ook opgeschreven in mijn boek!" dan vloeit van de lippen
de zalige bede:

Hij kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naadren van den dood,
Volkomen uitkomst geven.

A M E N.

Geloofd zij God met diepst ontzag!
Hij overlaadt ons, dag aan dag,
Met zijne gunstbewijzen.
Die God is onze zaligheid!
Wie zou die hoogste majesteit
Dan niet met eerbied prijzen?
Die God is ons een God van heil;
Hij schenkt, uit goedheid zonder peil,
Ons 't eeuwig zalig leven;
Hij kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naadren van den dood,
Volkomen uitkomst geven.

Psalm 68 : 10.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

II.

DE EISCH VOOR DEN LIEFHEDBER JESU.

DOOR

Dr. L. H. WAGENAAR,

PREDIKANT TE HEEG.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Welzalgig zijn de oprechten van gemoed,
Die ongeveer des Heeren wet betrachten,
Die Hij op 't spoor der godsvrucht wandlen doet.
Welzalgig die bij dagen en bij nachten
Gods wil bepeinst en Hem, als 't hoogste Goed,
Van harte zoekt met ingespannen krachten.

Och, schonkt Gij mij de hulp van uwen Geest!
Mocht die mij op mijn paân ten leidsman strekken!
'k Hield dan uw wet, dan leefde ik onbevreesd,
Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken:
Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,
Hoe uw geboôn mij tot uw liefde wekken.

Psalm 119 : 1 en 3.

Drie beginselen, door de kerkhervorming der zestiende eeuw met nadruk gepredikt, bieden zich opnieuw aan de consciëntiën der geloovigen aan in de reformatie, die wij door Gods genade beleven; ik bedoel: het koningschap van Christus Jezus over zijn eigen kerk, de algenoegzaamheid der Heilige Schrift en de eisch, dat geheel het kerkelijk leven geloofsgehoorzzaamheid zij.

Deze drie beginselen staan in innig verband.

Wordt toegestemd, dat Christus alleen en uitsluitend gezag heeft over zijne kerk, die Hij Gode kocht door zijn bloed en waarover Hij tot eeuwig Koning is gezalfd, dan moet, zal de erkenning van dit heerlijk leerstuk vrucht afwerpen voor het kerkelijk leven, de wil van dien Koning aan zijne kerk kenbaar zijn. De reformatie erkende voor zuivere en algenoegzame kenbron in dezen den Bijbel. » Wij

gelooven," zoo belijdt de Gereformeerde kerk in de Nederlanden, » Wij gelooven, dat de Heilige Schriftuur den wille Gods volkomenlijk bevat;overmits de g e h e e l e wijze des dienstes, dien God van ons eischt, aldaar in 't lange beschreven is.... want dewijl het verboden is den Woorde Gods iets toe of af te doen, zoo blijkt daaruit wel, dat de leer deszelven zeer volmaakt en in alle manieren volkomen is."

Tegenover het roomsche shibboleth: »Schrift en traditie", de doopersche leus: »Schrift en inwendig licht" en het sociniaansche credo: »Schrift en gezond verstand", riep de reformatie: »Tot de wet en tot de getuigenis; wij verwerpen alles, wat met dezen onfeilbaren regel niet overeenkomt;" want a l g e n o e g z a a m e kenbron van heel den dienst des Heeren is de Heilige Schrift.

Uit het aanvaarden nu van het dubbel beginsel: Christus de eeuwige Koning, de eenige algemeene Bisschop, d. i. Opziener, Regeerder over zijne kerk, en zijn koninklijke wil volkomen geopenbaard in den Bijbel, volgde de conclusie: Heel het kerkelijk leven moet geloofsgehoorzzaamheid zijn. Voor »eigenwilligen godsdienst" bleef geen plaats; immers, wat men in Jerobeams trant zelf »in zijn hart bedacht", om in de kerk in te voeren, was: iets te willen doen tot aanvulling of verbetering van Christus' inzettingen, en dus miskennis van de algenoegzaamheid des Bijbels en verachting van het uitsluitend Koningschap van den Heer.

Naar de beginselen der reformatie is het dies roeping der kerk, zich in te werken in het Woord, om daaruit steeds nauwkeuriger het kerkrecht te vinden en daarop steeds meer met helder zelfbewustzijn het kerkelijk leven te gronden.

Het geloof, dat geen voet kan zetten zonder te steunen op het Woord, zoekt omtrent alle voorkomende rechtsvragen het licht der Schriftuur en stemt het daarbij gevondene toe. Dies mag gezegd worden van de groote reformatie: de kerk, Godlof ook in deze landen, bekeerde zich van de eigenwilligheid tot de geloofsgehoorzzaamheid, en hoedde zich zoowel voor de inbeelding van het sectarisme als voor de zelfvergoding der socinianerij, om bij kinderlijke geloofsgehoorzzaamheid te volharden, erkennende de algenoegzaamheid der Schrift en juichende in het uitsluitend gezag van den Christus.

Deze beginselen nu worden opnieuw geëerd en gehandhaafd in de reformatie dezer dagen.

Tegenover degenen, die durven beweren: Christus is geen Koning over zijne kerk, slechts Hoofd der gemeente, dat mystieke invloeden uitoefent, belijden wij: Onze Koning is gezalfd over Zion, den berg zijner heiligheid, en nu en tot in eeuwig-

heid; en wij blijven met onze vaders zeggen: »Eenige algemeene bisschop" is »het eeuwig Hoofd der kerk".

Tegenover het beweren, dat de Bijbel ongeveer niets leert omtrent de inrichting van Christus' kerk, en dus het gezond verstand met inachtneming van tijden en omstandigheden de wet stelle in het genootschap, »gelooven wij, dat de ware kerk geregeerd moet worden naar de geestelijke inrichting, die ons de Heere heeft geleerd in zijn Woord;" en houden wij vol, dat slechts »de valsche kerk zich en haren ordinantiën meer macht en autoriteit toeschrijft, dan den Woorde Gods, en zich het juk van Christus niet wil onderwerpen."

En eindelijk — tegenover de praktijk, die niet handelt »gelijk Christus in zijn Woord verordend heeft, maar daar toe en afdoet, gelijk het haar goedgeeft," zich »meer grondend op de menschen, dan op Christus," — zoeken wij weer het kerkelijk leven terug te brengen tot de gehoorzaamheid aan het Woord des Konings; tot de gehoorzaamheid, waarin een zegen is, zooals er in eigenwilligheid kleeft.... een vloek.

Deze geloofsgehoorzaamheid wordt door den Heere Jezus geëischt van ieder, die Hem liefheeft.

Bij dezen eisch wensch ik in deze leerrede stil te staan.

Gij leest ervan in het Evangelie naar Johannes 14:15, deze woorden:

Indien gij Mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden.

Slaan wij eerst een oog in het verband.

Johannes 14 bevat de afscheidsredenen des Heilands tot vertroosting zijner achterblijvende discipelen.

Een nieuw plechtig begin van troostelijke toespraak hebt gij in vers 12.

Spraken de jongeren in hun hart: »Heere, als Gij ons verlaat, dan valt al uw werk in duigen," de Heiland antwoordt: »Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen, en zal meer doen dan deze, want Ik ga heen tot mijnen Vader."

De Christus wil echter de macht, Hem geschonken, in de zwakheid zijner discipelen volbrengen op hun gebed. Daarom vervolgt de Heere: »En zoo wat gij begeeren zult — in zake den arbeid in mijne kerk — in mijnen naam, — door het geloof u verlatend op Mij — dat zal Ik doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde. Zoo gij iets begeeren zult — wat gij ook noodig hebt — in mijnen naam, Ik zal het doen."

En hoe zal de Heiland het doen?

Door de zending van den Parakleet, den Pleitbezorger en Trooster, in wien Christus zelf wederkomt. Doch eene voorwaarde stelt de Heer voorop en wijst de bedding aan, waardoor alleen de bekwaammakende en heilaanbrengende wateren van den Geest der kerk loopen.

»Indien gij Mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden; en Ik zal den Vader bidden en Hij zal u eenen anderen Trooster geven, opdat die bij u blijve in der eeuwigheid, namelijk den Geest der waarheid.»

De kerk, die, gedrongen door de liefde tot Jezus, zijne geboden bewaart, heeft vrijmoedigheid om te verwachten de hulp en troost des Parakleets.

Staan wij nu stil bij ons tekstwoord, kort maar rijk: »Indien gij Mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden.»

Het bewaren van Jezus' geboden eisch voor de liefde tot Hem.

Bezien wij — mede opnieuw een blik slaande op het verband van den tekst — dezen eisch der liefde tot Jezus, om n.l. zijne geboden te bewaren, nauwkeurig, dan valt ons hierbij op:

Een innerlijke noodzakelijkheid,
Een heerlijke taak,
Een onschatbaar loon.

God heb ik lief; want die getrouwe Heer
Hooft mijne stem, mijn smeekingen, mijn klagen,
Hij neigt zijn oor, 'k roep tot Hem al mijn dagen,
Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer.

Ik lag gekneld in banden van den dood,
Daar de angst der hel mij allen troost deed missen;
Ik was benauwd, omringd door droefenissen,
Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood:

„Och, Heer! och, wierd mijn ziel door U gered!”
Toen hoorde God, Hij is mijn liefde waardig;
De Heer is groot, genadig en rechtvaardig,
En onze God ontfermt zich op 't gebed.

I.

Het kan niet anders: wie Jezus liefheeft, moet zijne geboden bewaren. Dat is recht, dat is innerlijk noodzakelijk. Het springt, als ge let zoowel op den beminden persoon als op het karakter der liefde of op den inhoud der geboden, ten zeerste in het oog.

Jezus lief te krijgen, is met Saulus te vallen aan zijne voeten, met de vraag: »Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?» Die liefde te bewaren, is met Maria te zitten aan zijne voeten, om Hem naar de lippen te zien in volkomen toewijding des harten.

Immers, de Heere Jezus is de Immanuel, God uit God. Hem lief te hebben is God lief te hebben, en dit sluit de meest volkomen gehoorzaamheid in. Daarbij is de Zoon gegeven tot Profeet, Priester en Koning; en wie Jezus waarlijk liefheeft, heeft Hem lief als zijn Profeet, als zijn Priester, als zijn Koning. Welnu, den Heer als Profeet lief te hebben, wat is het anders dan het hart te zetten op zijn Woord? Hem als Priester te omhelzen, doet het niet met Hem uitgaan tot den Vader om in Hem zich Gode ten dankoffer te wijden in gehoorzaamheid met lichaam en ziel? En Jezus als Koning te beminnen, zijn vreugde, zijn grootste voorrecht er in te stellen, dat Hij onze Koning is, sluit het geen gewillig en blijmoedig gehoorzamen in van zijn dierbaar bevel?

Zien wij dus op den beminden persoon, dan getuigt ons hart: »Ja, Heere Jezus, uw eisch tot het U minnend hart, om uwe geboden te bewaren, die eisch is recht.» Welke innerlijke noodzakelijkheid hier is, blijkt nog sterker als wij letten op het karakter der liefde tot Jezus.

De liefde is rijk aan schakeering. Alle liefde is toewijding des harten. Geeft de goedheid iets van het hare, de liefde geeft zichzelf en omhelst den geliefde zelf.

Toch is er rijke schakeering in de liefde.

Welk onderscheid tusschen de liefde van den jongeling tot zijne bruid; van de moeder tot haar kind; van den David tot zijnen Jonathan en — van het knaapje tot zijnen vader. Deze laatste liefde omvat tegelijk dankbaarheid en piëteit. Dat nu is in den hoogsten zin ook de liefde der gemeente, de liefde des gezochten zondaars tot Jezus.

Dankbaarheid. Wij hebben Hem lief, omdat Hij het eerst zoo onuitsprekelijk ons heeft liefgehad dat Hij voor ons wilde sterven, toen wij nog zondaars waren. Onze ziel heeft Hem lief,

omdat Hij ons opzoekt en trok, en ons aan onszelfen in onze schuld, gruwelijkheid en nood ontdekte; omdat Hij alles heeft verzoend en alles geneest, Hij, die volkomen verlost! o, Van innige dankbaarheid moet het liefhebbend hart gloeien! En de dankbaarheid vraagt: »Wat zal ik den Heere vergelden voor zijne weldaden, aan mij bewezen?» Heere, wat mag ik doen, om U welbehagelijk te zijn? Leer mij uw wil kennen, omhelzen, betrachten!

Zie, mijn broeder, zoo dringt de liefde tot Jezus, omdat ze dankbaarheid is, met innerlijke noodzakelijkheid tot het be-
waren van Jezus' geboden.

Piëteit merkten wij verder op als karaktertrek in de liefde tot Jezus; eerbied, die neerbuigt aan zijn voeten. Het is geen liefde als van den man tot zijn naaste, zijn gelijke. Veel meer is zij als van het kind tot zijne moeder; van den knecht tot zijn besten meester; van den jongeling tot zijn grijzen leeraar, die hem een vader in Christus werd; van het volk tot zijn vorst, in wien het een vader des vaderlands vond. Zoo buigt ook — en veel meer — de liefde tot Jezus zich in het stof met den diepsten eerbied en waagt het geenszins met eigenwillig dienstbetoon lastig te vallen, doch ziet den Heiland naar de oogen, om bescheiden en ootmoedig te doen naar zijn wenk en wil.

Nu, de Heere wil gediend worden. Hij wenkt niet slechts, Hij beveelt. Het karakter der dankbare, eerbiedige liefde is tegelijk dienende liefde. Geen genietende, maar dienende liefde wordt op aarde geoeffend. Toen de Heiland verrezen was en Hij zich aan Maria Magdalena openbaarde, zonk deze vurige beminnares des Heilands met wijdgeopende armen aan zijne voeten, om zijne knieën te omklemmen en nooit weer los te laten, maar om daar weg te smelten in het genot der eeuwige omhelzing. Doch de Heere trad terug en zeide: »Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot mijnen Vader en uwen Vader, tot mijnen God en uwen God!» Het is hier nog niet de bedeeling der in onuitsprekelijke genieting omhelzende liefde: eerst moet zij van allen hartstocht gereinigd; hier is het de bedeeling der dienende liefde; want er zijn nog zooveel wegzinkende harten, die gered, zooveel verbrijzelde gemoederen, die getroost moeten worden; daarom, Maria, sta op, ga heen tot mijne en uwe broederen en breng hun het Evangelie, de blijde boodschap: Jezus leeft!

Ook in dezen weg is genot. Als Maria mag troosten, dan springt haar hart op van vreugd in den Heere. Doch het karakter der liefde tot Jezus, zoolang wij hier op aarde zijn, is dienende liefde. Doch daarom juist is het zoo innerlijk noodzakelijk, dat wie Jezus liefheeft, vóór alles zijne geboden beware!

Letten wij nu nog, om het recht van dien eisch nog sterker aan te schroeven, op den inhoud der geboden, dan merken wij op, dat ze zijn naar den aard der liefde, naar den lust der ziele en dies liefde wekkend.

Naar den aard der liefde is alles wat Jezus gebiedt. Menschengeboden zijn dikwerf hard, vernederend, stuitend voor het rechtsbesef en het vrijheidsgevoel, en beleedigend, ja doodelijk voor de liefde. De wet van Mozes zelfs was in de terugging des volks bij den dienst des Heeren en het tusschenschuiven van den priesterstand eene beproeving voor het liefhebbend hart, en in de veelheid harer bepalingen een juk, zwaar om te dragen. Doch al wat Jezus gebiedt is slechts één gebod: Hebt lief; hebt God lief als uw Vader, die in de hemelen is; hebt Mij lief als uw Heiland; hebt den Heiligen Geest lief als uw Trooster, die bedroefd wordt, als gij Hem wederstreeft en bluscht; hebt mijn lieve discipelen lief als uwe broeders en zusters, uwe medeleden van mijn lichaam; hebt den naaste lief als uw medemensch, met u uit éenen bloede; hebt uw vijand lief, overwinnende het kwade door het goede; hebt liefde voor uwe ouders, uwe leeraars, uwe kerk, uw vaderland; leeft in de liefde!

Ziet, dat is het nieuwe gebod des Heeren; en daarom, het kan niet anders: wie Jezus waarlijk liefheeft, bewaart zijne geboden.

Deze geboden zijn juist naar den lust zijner ziele. De natuurlijke mensch is geneigd God en den naaste te haten; het bedenken des vleesch is vijandschap tegen God; het onderwerpt zich niet aan de wet der liefde, het kan dit ook niet. Doch het wedergeboren gemoed ziet in de zonde den dood, in de zelfzucht de zonde, in Jezus de verlossing en krijgt afkeer van zichzelf, haat tegen de zonde, liefde tot den Heiland en lust in zijnen dienst.

Zoolang de wet als een u vervloekende eischeresse op u aandringt, tracht gij uzelf tegen haar te handhaven, en haat uw hart de wet allermeeft in haar Nieuw-Testamentischen luster; doch ziet gij u in Christus vrij van haar vloek en vervuller van haar eisch, dan begint gij haar beminnelijk te achten als de wet uws levens, tot welker vervulling het geestelijk leven dringt; dan wordt met name het gebod van Jezus de lust uwer ziel. »Hoe lief heb ik uwe wet, zij is mijne vermaking den ganschen dag;» ja »zoo uwe wet niet ware geweest mijne vermaking, ik was in mijnen druk vergaan. Ik heb een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch.» »Zij is mijn gehemelte als honig, ja als honigzeem....» En met

name zijn alle geboden van Jezus omtrent zijne kerk, zijne ambten, zijne diensten, de opwekking en oefening zijner gaven, het belijden zijns naams, ja zelfs het dragen zijns kruises, naar den lust der ziele. Maar daarom is het dan ook onmogelijk, dat wie Jezus liefheeft, niet zijn woord beware.

Nog éene opmerking voegen wij hieraan toe: Al Jezus' geboden zijn liefde wekkend. Alle toch openbaren ze zijn Goddelijke wijsheid, billijkheid, majesteit. Ook hier geldt het woord: »In alle dingen heb ik een einde gezien, maar uw gebod is zeer wijd." En niet minder: »Uw diebre leer verspreidt een straal van billijkheid!" Waarlijk, Jezus' juk is zacht en zijn last is licht. Wie Christi geboden bewaart, leert roemen: »Het zijn uw geboën, die tot uw liefde wekken."

Hetzij dus dat wij letten op den beminden persoon, het karakter der liefde of den inhoud der geboden, om het meeste valt het op, dat de eisch van Jezus, het bewaren zijner geboden, met innerlijke noodzakelijkheid aanvaard en betracht wordt door het Hem waarlijk lievend hart.

II.

Staan wij in de tweede plaats stil bij de taak, door de liefde tot Jezus opgelegd, en wij hebben reeds genoeg gehoord om van een heerlijke taak te gewagen. Ik wijs u hierbij drie zaken aan: de onderstelling van deze taak, de oefening dezer taak en de prikkel tot het vervullen der taak, om Jezus' geboden te bewaren.

Een onderstelling heeft de taak. Immers, wat gij bewaren zult, moet gij hebben. Hierop wijst de Heiland zelf in vers 21: »Wie mijne geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft." De ongeloovige heeft Jezus' geboden niet. Hij mag er den klank van kennen, hij verstaat ze echter niet. Hij weet niet wat liefde is. Slechts wie moederweelde smaakt, weet wat het gebod der natuurlijke liefde haar vraagt in het zoogen van haar kind. Zoo ook weet slechts het liefhebbend hart wat Jezus' liefdegebod vraagt, wat heerlijke, verkwikkende, ja verrukkelijke dienst de dienst zijns Heeren is, die hem met den dichter doet roemen uit den grond zijns harten: »Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotent!"

Om dus de geboden van Jezus te kunnen bewaren, moet men ze hebben. Dit moet nooit vergeten worden en blijft waar bij ieder u nog nieuw gebod, waartoe de Heiland u roept: in huis, school, kerk of maatschappij. Sta er dan naar, om het recht te kennen; in te zien, hoezeer de deugden Gods

er in uitblinken; hoe juist het past in het geloofsleven; hoezeer het uw vrede vermenigvuldigt, Gods koninkrijk bevordert en Gods eere verheft. En wat gij zóo ontvingt, bewaar het!

Tot dit bewaren van Jezus' geboden behooren, dunkt mij, drie zaken: het hart er op te zetten; ze recht te beziën, ook in onderling verband; ze in handelen wandel te volbrengen.

Van moeder Maria lezen wij: »En zij bewaarde al deze dingen, ze overleggende in haar hart.»

Het is niet genoeg ze een plaats te geven in het geheugen; het hart moet er op gezet. Jezus' geboden zijn kostbare kleindien, ze moeten geborgen worden binnen in de schatkamer van het hart.

»Ze overleggende.» Maria bekeek die schatten haars harten gedurig. Bekeek ze aan alle kanten. Want de geboden des Heeren zijn rijker aan schoonheid dan de keurigste schilderij. Ge hebt kunstgewrochten, waarin ge bij nauwkeurige beschouwing steeds nieuwe schoonheden ontdekt. Zoo is het ook met de geboden des Heeren. Daarom bidt het liefhebbend hart, dat Jezus' geboden bewaren wil: »Heere, open mijne oogen, opdat ik de wonderen van uwe wet moog' aanschouwen.»

En dit is niet alleen waar van ieder gebod op zichzelf, maar ook het onderling verband der geboden is overrijk aan schoonheid.

Ziet, dit is de lichtzijde van den tegenwoordigen kerkelijken strijd. Onbeschrijfelijk veel pijnlijks is er in voor het rechtsgevoel, voor de liefde, die opkomt voor de eere onzes Konings; doch hierin is een genot: het woord gaat weer open; tal van waarheden, waarover ons onverstand vroeger heenliep, blinken u nu zoo Goddelijk heerlijk tegen; ook het kerkelijk leven, vroeger een schier onbekende, verouderde idee, begint weer zich u te toonen, als uw geloof oefenende, uw hope versterkende en uw liefde opwekkende gehoorzaamheid; een bewaren van de dierbare geboden van Jezus.

Bij het bewaren in het hart komt het bewaren met ter daad. Het is onmogelijk, dat het geloof niet voortbrengt vrucht der dankbaarheid en niet heilige handel en wandel.

De geboden worden in den Bijbel dikwerf vergeleken met een weg. Een weg bewaren beteekent: op dien weg blijven; niet afwijken, noch ter linker- noch ter rechterhand; ook niet blijven staan, veelmin terugkeeren; doch met vaste schreden voortgaan. Steeds eenvoudig te vragen: Wat eischt mijn Koning? En toont Hij u zijn gebod, het dan te willen zien en er naar te doen. Dit kan. Niet in eigen kracht,

doch door den Heiligen Geest, die ons is gegeven. Het is toch dezelfde Geest van Christus, die het oog opent voor en den voet leidt in het gebod. Hij is het, die, persoonlijk wonende in uw hart, daarin werkt het willen en het werken naar zijn welbehagen. Beseft gij het, dan zult gij met vreeze en beven — om u tegen den Heiligen Geest te bezondigen en Hem smarte aan te doen en te smaden — uwe zaligheid uitwerken, houdende wat Jezus gebiedt en waartoe de Geest van Christus u dringt.

Een prikkel, door dien Geest gebruikt, is het besef, dat Hij u diep in de ziel drukt: dat het Jezus' geboden zijn.

Een dochter, die een vrome en wijze moeder had, zal zich in de ure der verzoeking met aandoening, die tot gehoorzaamheid prikkelt, het woord harer moeder herinneren of laten herinneren. Zoo is er ook een aangrijpende kracht in, als de Heilige Geest ons toefluistert: »Doe dit, het is Jezus' gebod. Gij wilt toch Hem niet opnieuw kruisigen, die voor u stierf aan het hout?»

Hier ligt de rechte prikkel, die wellicht ook u, mijn lezer, onweerstaanbaar werd in den strijd onzer dagen.

Gij hadt reeds lang gevoeld, dat Christus' kroon vertreden werd in zijn eigen kerk; daarom juichte uw hart de kloekheid der broederen toe, die eindelijk, eindelijk, en dat met zoo heerlijk talent, het waagden, ongehoorzaam te zijn aan de decreten der menschelijke willekeur uit gehoorzaamheid aan Jezus' gebod.

Daarom ook voelde uw hart zich getroffen, toen de »booze dienstknecht" de gaarne getrouwe knechten des Heeren sloeg en wondde in zijn eigen huis. Doch om de kerkgemeenschap met de getrouwen in den lande voort te zetten, dat kostte veel liefs, dat liep uit op een kruisdragen, en uw harte beefde er voor terug.

Doch toen kwam de Heilige Geest en liet u gevoelen, wat de Schotsche maget uitriep, toen zij den martelaar in de zee aan een paal gebonden zag stikken door den opkomenden vloed: »Zij vermoorden mijnen Heer!" En waar wij zagen, hoe Jezus' geboden werden veracht en daarin zijne kroon vertreden, daar was het niet langer uit te staan, om zich den geweldenaren, zij het ook geveinsdelyk, te onderwerpen, en voer de kloekheid in het hart, die hun juk afwierp, hunne kleeren verscheurde, om, met berouw en schaamte, weer Jezus als den eenigen Koning zijner kerk te voet te vallen, en zijn dierbare geboden te omhelzen.

Waar uw hart gevoelde, dat een vreemde zich indrong en verwijdering veroorzaakte tusschen uw Bruidegom en zijne bruid,

uwe kerk, uw hart, daar kondt ge niet anders dan, onder tranen roepende om de genade van den onbezwijkbaar getrouwe, den indringer terugslingeren en u als met beide armen klemmen aan des dierbaren Bruidegoms hart. Zoo is de prikkel tot het bewaren van Jezus' geboden het besef, dat het J e z u s' geboden zijn.

III.

Rekenende op de zwakheid van ons vleesch, de vreesachtigheid van ons kleingeloof, de verstikking en verschrikking, waardoor Satan en wereld u op den weg der gehoorzaamheid trachten te stuiten in uw loop, of zelfs u van den weg af te voeren, buigt de Heiland zich tot zijn zwaarmoedige kleinen neder en wijst hen op een drie-, ja viervoudig loon, dat zijn genade stelt op het bewaren zijner geboden.

Dit loon is: de leiding des Troosters, de liefde des Vaders, de openbaring des Zoons, de gemeenschap des Drieëenigen Gods.

Wij wezen er reeds op, hoe de Heer in verband met het bewaren zijner geboden het ontvangen van den Trooster plaatst: »Indien gij Mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden; EN Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven, namelijk den Geest der waarheid, welken de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet, maar gij kent Hem, want Hij blijft bij ulieden en zal in u zijn.»

Maakt zich alles op om u moedeloos en ongelukkig te maken, de Trooster zal u ondersteunen; slaat de vijandschap des vleesches u wonden, Hij zal ze balsemen; brengt de arglistigheid uws harten u in verwarring, Hij zal u in al de waarheid leiden; verwijt de wereld u, dat gij een stokebrand, een revolutieman, een schadelijk dweper zijt, de Parakleet neemt het voor u op, bepleit uwe zaak en overtuigt de wereld, dat zij zondigt met niet in Christus te gelooven, wijl Hij geen verleider, maar Gods Messias was, die in heerlijkheid troont met den Vader, noch ook te erkennen, dat de overste der wereld, met Hem te doemen, zichzelf geoordeeld heeft als de valsche getuige en moordenaar. Velen klagen, dat zij zoo verlaten zijn van den Trooster en daarom zoo kwijnen in dorheid. Het komt daarvandaan, gij verachterde in de genade, dat gij den weg van Jezus' geboden niet hebt bewaard. »Hij gaf hun de begeerte hunner oogen, maar sloeg hunne ziel met magerheid.» Als gij niet luistert naar den Geest der waarheid, die u den rechten weg wijst, maar dien ver-

werpt om het kruis te ontgaan en afzwerft tot de genieting van zonden, — hoe kan dan de Trooster vriendelijk tot u spreken, u koesteren en verkwikken? Het zou u sterken in een zondigen weg. Wel beproeft Hij somtijds in oneindige liefde, om u door genade te beschamen, opdat gij den smaak der zonde verliezen en liefelijk overreed worden zoudt, om de zonde los te laten en Jezus aan te grijpen; doch verstaat gij Hem niet en blijft gij Hem bedroeven, dan moet Hij wel zijn heilig ongenoegen toonen en van u wijken voor een tijd. Doch wee u, als gij nog u verhardt! De Trooster zal in een vijand verkeeren en u van alle genot en kracht berooven, u stellen tot een smaad, ja u aan de wanhoop prijsgeven, totdat gij uit de diepte leert roepen en Hij zich nog weder ontferme! Daarentegen wie luistert naar den Leidsman, zal zijne gemeenschap genieten en — bij het blazen des Satans en het brullen der wereld — diep in het hart vrede hebben en blijdschap, omdat er is het suizen van een hemelzoet gefluister: »Abba, Vader!»

Doch zoo komen wij reeds tot het tweede loon: de liefde des Vaders!

Hiervan leest gij in vers 21: »Wie mijne geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft, en wie Mij liefheeft, zal van mijnen Vader geliefd worden.»

»De Heilige Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.»

Wie Jezus' geboden houdt, moet veel verloochenen, dikwerf veel aardsche liefde derven, ziet zich soms verlaten en gehaat door heer en beschermer, door maagschap en volk, door vader en moeder, door vrouw en kind; ach, 's menschen huisgenooten zullen zijne vijanden zijn....; doch ziet, hier wordt weer de Schrift doorleefd: »Gaaf uit het midden van hen en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is; en Ik zal ulieden aannemen; en Ik zal ulieden tot een Vader zijn en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.»

Het tweede loon is de gevoelige koestering van de vaderlijke teederheden en ontfermingen Gods.

Welk een loon! Maar het is nog niet genoeg, zegt de Heere Jezus. Ik beloof nog meer. Bij de leiding des Troosters en de liefde des Vaders ook de openbaring des Zoons. Zoo vervolgt de Heiland in het vers, dat wij noemden: »En Ik zal hem liefhebben en zal Mij zelven aan hem openbaren.»

Ziet, zij, die als schapen achter den goeden Herder blijven, leeren zijne stem kennen, leeren zijn teedere zorg opmerken, ondervinden, hoe liefderijk Hij zijne handen tot de kleinen wendt; en bovenal als het gaat in het water en vuur, in het dal der schaduwen des doods, dan openbaart zich hier de Heiland in al zijne macht, zijne wijsheid, zijne trouw; dan leeren wij eerst eens recht kennen, wie de Heere Jezus is voor zijn volk. o, Onberekenbare winste bij elk verlies, als wij er door ingeleid worden in de rijkdommen van Jezus' teedere liefde!

Hoe koninklijk mild en boven alle beschrijving goed is onze Immanuel voor degenen, die Hem vreezen! — Maar nog is het Hem niet genoeg. Hij maakt zijn loon vol, vat alles samen en besluit: »Zoo iemand Mij lief heeft en mijn Woord bewaart, Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij Hem maken.» Neen, niet slechts »uurtjes van korte duurtjes» wil de Heiland geven; in den weg der gehoorzaamheid is er een leven in zijne goedertierenheid. Niet slechts een »wandelaar zijn, die alleen inkeert om te vernachten», wonen zullen Wij bij u, dat belooft en volbrengt de HEERE. »Ik zal in hen wonen, en Ik zal onder hen wandelen, en Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.» Mijn broeder en zuster, hoe groot is het goed, dat is weggelegd voor wie den Heere vreezen; doch laat ons het elkander op het hart binden, alleen in den weg der gehoorzaamheid! Van al dat genot raakt gij door de zonde verstoken. Zijt gij vastgestrikt, roep dan uit de keel en houd niet in, en God zal u leeren den psalm der liefde:

Ik lag gekneld in banden van den dood,
Daar de angst der hel mij allen troost deed missen,
Ik was benauwd, omringd door droefenissen,
Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood:

„Och, Heer! och, wierd mijn ziel door U gered!”
Toen hoorde God. Hij is mijn liefde waardig;
De Heer is groot, genadig en rechtvaardig,
En onze God ontfermt zich op 't gebed.

Vlucht naar den Heere en gij zult belijden uit den diepsten grond van uw vertroost gemoed:

God heb ik lief; want die getrouwe Heer
Hooft mijne stem, mijn smeekingen, mijn klagen,
Hij neigt zijn oor, 'k roep tot Hem al mijn dagen,
Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer.

Is daar in aller hart een amen op dit woord?

Beproeft uzelfen!

Als de Heiland hier vóór u stond, u aanzag met zijn oog, dat doordringt tot den bodem uws harten en u vroeg: »Hebt gij Mij lief?» wat zou daarop uw antwoord wezen?

Ik vrees, dat menigeen, die pleegt mede te zingen met de discipelen des Heeren, op die vraag zou verstommen; dat menigeens conscientie hem zou verwijten: »Neen, gij hebt Jezus niet lief; gij kent Hem niet in zijn dierbaarheid, Hij bleef nog een vreemde voor u.»

En waarlijk! zoolang gij niet dat »liggen in de banden des doods», dat »roepen uit den angst der helle», dat »gebed, die smeekingen, dat klagen» leert kennen, zoolang vindt de Heiland geen gelegenheid om u dierbaar te worden. Bleef de zonde u zoet, bleef het leven der wereld uw element, wat dierbaars is er dan voor u in een bebloeden, gekruisigden Jezus? In onverschilligheid gaat ge Hem voorbij, ja, afkeer van den ernst van zijn kruis en van de prediking van Gods heilige wraak tegen de zonde, welke van dien kruisheuvel u tegenklinkt, vervult uw hart, dat, liever dan door het bloed des kruises vergeving te zoeken, zich zijn zonde ontveinst of zichzelf vergeeft. Zoolang gij uw schuld bedekken, verbergen het gruwelijk verderf van uw hart, in zekere u bijzonder zoete of voordeelige zonden blijven leven wilt, zoolang haat gij in uw hart den Heiland, die als een licht uw booze werken bestraft. En omdat gij wel voorziet, dat, als gij Hem ontmoet en aan zijne voeten zult zinken, gebroken moet worden met veel ongeoorloofds, dat ge niet missen wilt, uw valsche vrede vliedt en het u bang zal worden voor een heilig God, — daarom wendt gij u van Jezus af, ontvlucht gij Hem, of wilt gij Hem op een afstand houden door eenige goede werken en godsdienstplichten te doen.

Rampzalige, die zooveel heil versmaadt! Wat zal het u vreeselijk zijn eenmaal te vergaan door den toorn des Lams. Een lam is lang geduldig, laat zich lang tergen; doch wordt het eindelijk toornig — dan, wee zijnen terger! Heft in woede de ram zijne hoornen tegen u op, hij zal niet rusten, eer hij u te morzel gestooten heeft. Schrikkelijker dan de leeuw in zijn woede is in zijn toorn het lam!

Gij kent het woord: »Dezen, die niet gewild hebben, dat Ik Koning over hen zou zijn, brengt ze hier en slaat ze voor mijne voeten dood!»

»Gaat weg van Mij, in het eeuwige vuur!»

Doch gij, die op de vraag uws Heilands: »Hebt gij Mij lief?»

tot Hem opziet, — om in zijn oog dien blik te zoeken, waarmee hij Petrus aanzag, toen deze Hem verloochend had en de haan kraaide — en uitroept: »Dierbare Heere, zie ik op mijn hart en leven, dan verfoei ik mij als een verrader, een trouweloze, erger dan Jona's zoon in Kajafas' zaal; doch Gij, die alle dingen weet, Gij weet toch ook, dat ik U liefheb, dat mijne ziel aan U kleeft, dat er buiten U geen leven is voor mijn arm hart, dat toch het leven van mijn leven is het genot uwer liefde!» Broeder en zuster, dient gij den Geliefde; be-seft: zijn gunstvolk moet zijn dienstvolk zijn; en waarlijk, gij zult het ondervinden, dat zijn dienstvolk zijn gunstvolk is.

Draagt zijn kruis Hem na; verduurt om Hem den haat, den smaad, het geweld dergenen, die Hem haten; en gij zult in de verdrukkingen groeien en groenen, genietende de liefde des Vaders, de trouw des Zoons, den troost des Heiligen Geestes.

A M E N.

Wat vreë heeft elk, die uwe wet bemint!
 Zij zullen aan geen hinderpaal zich stooten.
 Ik, Heer! die al mijn blijdschap in U vind,
 Hoop op uw heil met al uw gunstgenooten;
 'k Doe uw geboôn oprecht en welgezind;
 Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

Psalm 119 : 83.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

III.

„IK ZAL HAAR LOKKEN.”

DOOR

B. VAN SCHELVEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Daarom, ziet, Ik zal haar lokken, en zal haar voeren in de woestijn; en Ik zal naar haar hart spreken.

Hosea 2 : 13.

Een zalig uitzicht op eene herstelde gemeenschap tusschen den Heere en zijn uitverkoren volk, dat is de inhoud van het tekstwoord, dat wij u hebben voorgelezen.

Hosea, die dit woord moest brengen, was Gods gezant onder het rijk der tien stammen. Een tijdgenoot was hij van Jesaja, die onder Juda profeteerde, en met hem arbeidde onder Efraïm de profeet Amos, die ook leefde in de dagen van Uzzia in Juda en Jerobeam, den zoon van Joas, in Israel.

Uit de predicatiën dezer Godsmannen leeren wij, meer nog dan uit de historische boeken, de innerlijke gesteldheid kennen van het volk in beide rijken.

't Was er metterdaad diep treurig gesteld, in elk opzicht. Allerlei gruwelen hadden de overhand. Bijna geheel waren de oorspronkelijke wegen verlaten en onbekend geworden. Op elk gebied was deze kanker doorgedrongen.

Voorwaar geen wonder, vooral onder het rijk van Efraïm. Tegelijk met zijn vorming was de grond gelegd voor zijn oplossing, toen Jerobeam, de eerste, den band doorsneed aan de wettige Godsvereering, die naar 's Heeren bestel moest geschieden te Jeruzalem. Een vervalschte godsdienst baande den weg tot afgoderij en eindelijk werd in Achabs tijd de vrucht dezer afwijking openbaar, toen de goddelooze Izebel met hare Baäls kwam aandragen en eene schare van afgodspriesters met zich voerde.

En toen bleef ook de maatschappelijke ellende niet uit. Ellende, in zedelijken zin verstaan. Want ja, wel was er voorspoed en weelde. Amos spreekt van elpenbeenen bedsteden;

van muziekuitvoeringen en drinkgelagen, waarin men zich verlustigen kon. Maar hij getuigt ook van een verkoopen des rechtvaardigen om geld en van den nooddriftige om een paar schoenen; van allerlei ontuchtigheden en schandelijkheden.

Het verband tusschen de eerste en de tweede tafel der wet is onlosmakelijk. Wordt de dienst des Heeren losgelaten, dan gaan ook de banden los, die de verhouding regelen van mensch tot mensch. 't Is telkens gebleken en ook deze eeuw leert het en zal het meer en meer leeren, naarmate uit het zaad de vrucht zal voortkomen.

Een tijdlang had de Heere dit geduld en met lankmoedigheid verdragen. Wel had Hij gewaarschuwd en vermaand, maar nog was de ure zijns toorns niet gekomen. Doch nu vult zich de beker der ongerechtigheid tot aan den rand en daarmee breekt de tijd der oordeelen aan. De breede beschrijving van wat komen zal geeft de Heere in de verzen die voorafgaan. De weg zou met doornen betuind; de Heere zou een heiningmuur maken rondom hen. Hij zou zijn koorn en zijn most wegnemen en wegrukken zijne wol en zijn vlas. Hij zou doen ophouden al hun vroolijkheid, hun feesten, hun nieuwe maanden en hun sabbaten en al hun gezette hoogtijden. Verwoest zouden zij, hun wijnstok en hun vijgeboom; tot een woud zouden zij gesteld en het wild gedierte zoude ze vreten. Alzoo zou de Heere over hen bezoeken de dagen der Baäls.

Toch zou dat niet het einde zijn. Integendeel, de dagen zouden nog komen, waarin de Heere het verbond zou vernieuwen en zich Israel zou ondertrouwen in eeuwigheid, in gerechtigheid en in gericht; in goedertierenheid en in barmhartigheden.

Een spiegel is dit stuk tevoren geschreven geschiedenis voor de volken, opdat zij zien mogen de jammerlijke gevolgen van het loslaten van den Heere, van zijn woord en van zijn dienst. Een spiegel vooral voor de kerke Gods, hoe ontzaglijk zijn oordeelen zich daarheen wentelen om de afkeerigheid te kastijden. Meer dan een spiegel echter, met name voor haar; een profetie toch ook van Gods voornemens en handelingen, van de uitzichten krachtens die voornemens te koesteren.

Dit laatste is bepaaldelijk wat in dit gekozen tekstwoord ons voor oogen wordt gesteld. Immers, daarin wordt gesproken niet alleen van de verandering, die komen zal; niet alleen ook van de omzetting, waarin die verandering zal blijken; maar ook van den grond, waarop zulke verandering rust. Gezegend zal die bespreking gewisselijk kunnen zijn door ons in te leiden in de gewone gangen, waarin de

Heere zijn kerken pleegt te leiden. Immers, in dat opzicht is éenzelfde gedragslijn altijd weer gevolgd. Zooals het toen is gegaan, gaat het steeds en ging het ook nu.

De vraag naar den regel ter verklaring van dit woord is lichtelijk beantwoord, zoo wij slechts achtgeven op den geschiedkundigen achtergrond, waarheen telkens het Woord des Heeren verwijst. Vers 14 is in dezen duidelijk. Het dal Achor ligt aan den ingang van Kanaän, nabij de plek, waar Israel het beloofde land betrad. Dat op dit gedeelte van 's volks geschiedenis wordt gedoeld, blijkt uit de vermelding aan het eind van dat vers van het optrekken uit Egypte. Uit de historische aanleiding moge alzoo de symbolische be-
duidenis blijken.

Welaan, laat ons dan deze woorden bepeinen en bij die herstellende gemeenschap stilstaan. Achtereenvolgens letten wij dan op de oorzaak waarom, de wijze waarop, de omstandigheden waaronder en den zegen, waarmeê dat geschiedt.

I.

„Daarom, ziet, Ik zal haar lokken.” Met zulk een redengevend woord vangt deze sprake des Heeren aan. Indien gij met aandacht en opmerkzaamheid dit ooit nalaast, moet dat woord aan die plaats u wel eenigermate bevreemdend in het oor hebben weerklonken. Na het voorafgaande schijnt het minst genomen zonderling; en, hield eerbied voor het Woord niet terug, misschien werd zelfs aan eene vergissing gedacht.

Herinner u slechts wat voorafgaat. Israels schuld wordt uitgemeten: „Twist tegen ulieden moeder, twist, omdat zij mijne vrouw is, en Ik haar man niet ben; en laat ze hare hoereri van haar aangezicht en haar overspeleri van tus-
schen hare borsten wegdoen. Opdat Ik ze niet naakt uitstroepe, en zette ze als ten dage, toen zij geboren werd: ja, ze make als eene woestijn, en zette ze als een dor land, en doode ze door dorst; en Mij harer kinderen niet ontferme, omdat zij kinderen der hoereri zijn. Want hunlieder moeder hoereert, die henlieden ontvangen heeft handelt schandelijk: want zij zegt: Ik zal mijne boelen nagaan, die mij mijn brood en mijn water, mijne wol en mijn vlas, mijne olie en mijnen drank geven.”

Dan volgt de breede schildering van de oordeelen, waarmede de Heere deze schuld zal thuis zoeken. Ook dat vangt aan met een da a r o m, maar dan een, dat wij volkomen verstaan kunnen en begrijpen: „Daarom, ziet, Ik zal uwen weg met doornen betuinen, en Ik zal eenen heiningmuur

maken, dat zij hare paden niet zal vinden. En zij zal hare boelen naloopen, maar dezelve niet aantreffen; en zij zal hen zoeken, maar niet vinden; dan zal zij zeggen: Ik zal henen-gaan en keeren weder tot mijnen vorigen man, want toen was mij beter dan nu. Zij bekent toch niet, dat Ik haar het koren, en den most, en de olie gegeven heb, en haar het zilver en goud vermenigvuldigd heb, dat zij tot den Baäl gebruikt hebben. Daarom zal Ik wederkomen en mijn koren wegnemen op zijnen gezetten tijd; en Ik zal wegrukken mijne wol en mijn vlas, dienende om hare naaktheid te bedekken. En nu zal Ik hare dwaasheid ontdekken voor de oogen harer boelen, en niemand zal haar uit mijne hand verlossen. En Ik zal doen ophouden al hare vroolijkheid, hare feesten, hare nieuwe maanden en hare sabbaten, ja al hare gezette hoog-tijden. En Ik zal verwoesten haren wijnstok en haren vijge-boom, waarvan zij zegt: Deze zijn mij een hoerenloon, dat mij mijne boelen gegeven hebben; maar Ik zal ze stellen tot een woud, en het wild gedierte des velds zal ze vreten. En Ik zal over haar bezoeken de dagen des Baäls, waarin zij dien gerookt heeft, en zich versiert met haar voorhoofdsiersel en haar halssieraad, en is hare boelen nagegaan, maar heeft Mij vergeten, spreekt de Heere."

En dan volgt ons tekstwoord. Metterdaad: een des niet-tegenstaande om die belofte in te leiden ware te verstaan; maar van een daarom wordt allicht gevraagd: Hoe kan dat zijn?

Geliefden, de sleutel ter oplossing dezer zaak ligt in de diepten van het harte Gods. Erkend, toegestemd moet het, dat dit daarom niet sluit op den toestand van het schepsel, maar uitvloeisel is van des Heeren eeuwigen raad; dien raad, waarnaar Hij alle dingen onderhoudt en regeert, naar het woord van onzen Catechismus. Die raad des Heeren omvat alle ding; niet alleen de schepping, gelijk zij uit de vingeren des Almachtigen is tevoorschijn gekomen, overgoten met den glans zijner heerlijkheid en majesteit: maar die schepping ook in haren val en met datgene wat door dien val over en in haar is gekomen. Die raad des Heeren doet de dingen bezien, niet van beneden naar boven, gelijk zij een indruk maken op ons; maar van boven naar beneden, gelijk zij zijn voor den Heere, in den hemel zijner heerlijkheid.

Hoe anders komt dan de geheele historie te staan van het menschelijk geslacht. Voor ons oog is de gebeurtenis in het paradijs een breken van Gods plan. Zijn voornemen is aanvankelijk daar verijdeld door het doen en van den Satan en van den mensch. En toch, terwijl wij dat uitspreken, is er

iets dat ons zegt: Daarmede doet gij tekort aan de eere van den Heere, wiens werk volkomen is. En dies worde het beleden: Gebroken is dat plan Gods voor ons bewustzijn, maar daarom niet voor Hem. Wortel van alle besluiten Gods is niet het schepsel slechts; zoo spreken zij, wier belijdenis verwaterd is door een meer of min vermengen met Pelagianische bestanddeelen. Maar naar Gods Woord, gelijk de gezuiverde kerken dat leerden lezen en verstaan, is geheel anders de verklaring van den oorsprong aller dingen. Zichzelve te verheerlijken, daarom is het den Heere te doen; niet in den zelfzuchtigen zin, waarin zoo iets alleen van den mensch kan worden gezegd; maar in dien zin, dat Hij zich voorneemt om zichzelve te openbaren in den luister van zijn Wezen en eigenschappen, opdat men Hem zal kennen in al zijne heerlijkheid.

Vandaar zijne dubbele openbaring. De eerste in de natuur. Hoe luide predikt zij beide zijne eeuwige kracht en goddelijkheid. Zijne almachtigheid, wijsheid, goedheid, hoe worden ze daarin verheerlijkt. Hoe dient deswege zijn groote Naam te worden geheiligd, geroemd en geprezen. En toch, stelt, dat niet meer van den Heere aan het licht ware getreden, ach! hoe weinig wisten wij dan nog van de glorie van zijn Wezen! Eerst als de morgen van het verbond der genade aanlicht op aarde; als de onthulling aanvangt van wat in de rommelende ingewanden van zijne barmhartigheid van eeuwigheid her was besloten; gaan schatten open, waarvan niemand de hoogte of diepte, de lengte of breedte kan peilen. Dat is iets, dat alle verstand teboven gaat. Meer eigenschappen, andere, nog heerlijker bovenal, wyl het mededoogen er in schittert, worden dan tentoongespreid voor het verwonderd oog.

Of wij doorgronden wat wij met deze belijdenis van dat alles omvatten van Gods raad uitspreken? Och, wat zouden wij kunnen met ons eindig verstand tegenover zulk eene openbaring van den Oneindige! Integendeel hebben wij zonder omwegen het uit te spreken, dat wij daarbij staan voor diepten, die ons duizelen doen. Laat het spottend ongelooft zijne vragen voor ons opstapelen, wij zullen zelven er altijd nog eenige bij kunnen doen, waarvan wij belijden dat wij daarop het antwoord moeten schuldig blijven. Dat spreken wij uit, niet met een gevoel van verslagenheid en als om ons te verontschuldigen, maar omdat wij uit 's Heeren Woord geleerd zijn, dat er geen doorgronden is aan Gods verstand. Hier komt het tepas om te buigen voor wat ons is geopenbaard; het verstand gevangen te geven in de onderwerping

aan Gods Woord. En voorts verbeiden wij wat ons eens, ook in deze dingen, te verstaan zal worden gegeven. Want zelfs dan geldt nog de regel, die hier reeds vaststaat, dat wij, schepselen des Heeren, niet tot begrijpen, maar tot aanbidden van zijn grooten en heerlijken Naam geroepen zijn.

Met deze wetenschap van den raad Gods nu toegerust, kunnen wij het d a a r o m in onzen tekst verstaan. Alle werk van verkiezing, zondenvergeving, roeping, rechtvaardigmaking, heiligmaking, gedurige en eindelijke verlossing, — aan de zijde des menschen rust het op een des niet tegenstaande, aan de zijde des Heeren op een d a a r o m. Dat verheerlijken van zichzelf zal geschieden. En schijnt 's menschen doen het te verhinderen, dan is er een te krachtiger werken des Heeren om toch zijn eeuwig voornemen te volvoeren. Desniet-tegenstaande is het in het paradijs, wanneer Adam het verbond heeft gebroken en van zijne zijde alles afgesneden. Desniet-tegenstaande is het in de volheid des tijds, wanneer de kerk des Ouden Testaments haren weg zóo heeft verdorven, dat zij den Heere Christus uitwerpt uit haar midden. Desniet-tegenstaande, zoo moet belijden elke eenling, die op zijn zondigen weg door den Heere wordt stilgehouden en met het Evangelie geleerd, terwijl hij zich der helle waardig had gemaakt. Desniet-tegenstaande èn bij de kerk èn bij den enkelen geloovige, wanneer van hun zijde de band is verslapt, maar de Heere zich nederbuigt om den band der gemeenschap opnieuw aan te halen. Maar daarachter ligt dan ook telkens een d a a r o m van den Heere, dat spruit uit het welbehagen zijns willens.

Het is vernederend voor onzen hoogmoed, maar het is troostrijk voor het verootmoedigde hart. In onze blindheid zoeken wij steeds naar oorzaken in het schepsel. Zijn wij genezen van den waan onzer eigengerechtigheid, dan is wel de inhoud van onze hand gewijzigd, maar het stelsel om met iets in onze hand te komen, laten wij niet los. Zelfs verootmoediging, verbrijzeling des harten worden zoo vaak in eene voorwaarde omgezet. Aan genade voor een persoon, voor eene kerk wordt getwijfeld. De roepstem tot meer verootmoediging wordt verstaan als een: nog geen verootmoediging genoeg om gunst te verkrijgen.

Gewis: verootmoediging moet er zijn en zal er zijn, alom waar een wezenlijk werk Gods wordt gewrocht. Tot verootmoediging wordt vermaand. Om verbreking van het stugge hart zal worden gebeden. Maar geen conditie mag er van gemaakt, waardoor in haar een tegenwicht tegen het gewicht der schuld zoude zijn gelegen. Zoo was het niet in het para-

dij, waar de Heere zelf het eerst Adam heeft opgezocht. Zoo was het niet in Egypte, waar Israel werd herinnerd aan de belofte, terwijl het zelf aan dat pand Gods niet dacht. Zoo was het niet, toen de Christus in de wereld kwam, in een tijd dat èn bij Israel èn bij de volken de weg al meer liep naar beneden. Zoo was het nooit in tijden van reformatie en wederkeering tot den Heere. Zoo ook hier, niet omdat het volk geroepen had, maar omdat de Heere zich had ontfermd, daarom was er een dal Achor tot eene deur der hope; daarom een tijd, waarin de namen der Baäls van de lippen zouden weggedaan om den Heere alleen te noemen.

II.

De merkteekenen, dat een werk metterdaad een werk Gods is, liggen elders. „Daarom, ziet, Ik zal haar lokken, zoo spreekt de Heere.” Hij is het, die werkt, en in deze woorden wordt licht ons ontstoken aangaande de wijze waarop.

„Ik zal haar lokken.” Lokken is naar zich toe trekken, niet door stoffelijke kracht, maar door invloed te oefenen op het bewustzijn. Lokken is bewerken door de macht der bekoring. Lokken is dingen naar de genegenheid.

Zulk lokken is er tweeërlei. Het kan verstaan in een goeden en in een kwaden zin. Van dat laatste heeft het menschelijk geslacht bijna al den tijd van zijn bestaan droeve ervaring opgedaan. Een machtig verlokker is Satan en de netten zijner bekoring zijn veelvuldig. In het paradijs heeft hij zijn droef proefstuk geleverd en, helaas, hij is maar al te wel geslaagd. Sinds dien tijd heeft nog niet éene ure hij gerust. Aldoor gaat hij voort bij allen, nu op deze, dan op gene wijze. Het verband van onzen tekst herinnert ons de bijna onafgebroken reeks van bekoringen, waarmee hij 's Heeren volk besprongen heeft: nu eens de afgoderijen van de volken rondom; dan de Baäls, door den invloed van vorsten en vorstinnen ingevoerd op zijn erve. Hij drijft zelfs den overmoed zooverre, dat hij zijne hand durft leggen op het koren en den most en de olie, het zilver en het goud des Heeren, en dan zeggen: dat is van mij en ik schenke het u, opdat gij voor de goden, die ik u geef, u zoudt neerbuigen.

Soms slaat hij een listiger weg in. Dan zendt hij niet een Izebel en Achab, maar een Jerobeam wordt zijn instrument. Niet: Jehova weg en Baäl in de plaats! wordt de leuze. Welneen! Jehova's naam zal genoemd blijven. Hem zal men eeren en offeren en voor zijn aangezicht heeten te staan. Maar opdat de eenheid van het volk niet gescheurd worde en de

volkskerk in stand blijve, moet iets verwrongen aan de ordiantie des Heeren. Het tweede gebod wordt uitgewischt of slechts toepasselijk verklaard op de beelden der heidenen; en straks prijken èn Dan èn Bethel elk met een gouden kalf, dat aan Jehova moet herinneren. Dan wordt Jeruzalem wel verlaten; dan verschijnt men wel niet in den tempel; dan heeft men wel geen Levietische priesters; maar de klank Jehova is behouden en het middel is gevonden, waardoor het volk wordt verblind aangaande den waren aard der dingen, onder hen geschied. En met zulk een voorzichtig verdrag paait Satan de zielen en de duizenden buigen zich voor de kalveren neer, terwijl de getrouwen des Heeren omdolen in den lande.

Daartegenover staan de lokkingen des Heeren. Welke die zijn, mijne hoorders? Gij merkt het aan een Abraham. Immers, met de geestelooze verklaring gaat gij niet meê, die hem door den Heere doet voorstellen alleen den tijdelijken zegen van een land, vloeiende van melk en honig. Indien van niet anders sprake ware geweest, hoe arm ware hij te rekenen, die slechts door het geloof een inwoner is geweest in het land der belofte als in een vreemd land. Maar zijn oog werd geboeid door de hem voorgehouden verwachting van eene stad, die fundamenten heeft, welker kunstenaar en bouwmeester God is.

Gij ziet het ook aan Israel. De toezegging van het land der belofte wordt aan het volk vervuld, maar al de arbeid des Heeren door zijne profeten, eeuw in, eeuw uit, is maar om het oog te bekoren door de verwachtingen, vastgeknoot aan den Messias, die komen zal. En dan klinken de tonen van genade en vrede en van herstelde gemeenschap met den Heere. Dan is het de liefelijke beeldspraak van een huwelijk, waarbij Israel begroet wordt als de geliefde des Heeren, voor wie hij uitput de weelde zijner goedertierenheden.

Nu werken èn de Heere èn zijn wederpartijder de Satan door middel van menschen op de zielen hunner medemenschen. Vandaar dat talloos heir van allerlei zendelingen en predikers van allerlei kleur, die omgaan en hunne stem laten klinken in het oor. Daarin ligt vaak iets verbijsterends, vooral wijl vaak die personen, met name de gebezigten door den vorst der duisternis, de kleur van hun zender niet zuiver vertoonen. Van Satans zij komen de mannen, die leugen brengen, maar onder de bedekking van het herderskleed of zelfs in de gedaante van een engel des lichts; ja, soms weet hij ook discipelen zoo te vervoeren, dat zij om hun woord met een: „Satan, ga achter mij!” moeten worden tegengestaan.

Voor al in tijden van beroering der geestelijke wateren hebben wij daarop ons voor te bereiden en daarmee te rekenen. Ook in onze dagen weerklinken de lokstemmen, niet maar van de ruwe wereld; niet eens van het barre ongelooft, maar zelfs van hen, die den naam des Heeren nog belijden, zoo verleidend loswikkellend van den Heere. Hier wordt als ideaal gesteld de mannen der wetenschap te winnen en als een kostelijken buit te voeren aan de voeten des Heeren, en daartoe wel niet uwen Bijbel prijs te geven, maar hem slechts aan de snijkamer der wetenschap af te staan, opdat hij kome onder het mes der kritiek. En de ervaring leerde reeds meer dan eens, dat dan der kerke haar schat wordt afhandig gemaakt en haar parel niet geslepen, maar gestooten tot gruis.

Elders staan anderen, die roepen om het heil van de kinderen onzes volks. Staakt uwen strijd, zoo heet het, voor eene school met den Bijbel, afzonderlijk opgericht; en waag het om die school zonder Bijbel in te gaan alleen met uw geloovig hart, en poogt dan invloed te oefenen op de zielen der jeugd! En indien naar die lokstem werd gehoord, een juichtoon ging op in de raadzaalen van den vorst der leugen; want ondermijnd ware de dam, na een bange strijd van meer dan een halve eeuw, nu althans door 's Heeren zegen eenigermate boven den grond zich verheffend.

Elken geloovige wordt dat woord in het oor gefluisterd: Doe wat water in uwen wijn; sta niet zoo vast en onwrikbaar op wat gij belijdt; des te eer en te meer zult gij ingang vinden in de harten en, door uw meegaandheid gewonnen, voegt straks zich nevens u, wie nu, nu gij de koorden zoo strak houdt, zoo vierkant zich tegenover u stelt.

Met name op het gebied des kerkelijken levens zijn tegenwoordig de verleiders velen en gevaarlijk, die 's Heeren volk omringen. Met allerlei wordt geschermd. Hier, bij de meest oppervlakkigen, wordt de aandacht gevestigd op gebouwen van alle soort: de oude kerkgebouwen, waaraan zooveel herinneringen heeten verbonden te zijn; de oude gestichten, waar van ouders beroofden en ouden van dagen een plek kunnen vinden om te worden verzorgd; de goederen en grootboeken, waarop zoo groote kapitalen staan ingeschreven, die zooveel kwaad of zooveel goed kunnen doen, naar gelang zij op deze of gene manier worden gebruikt. En is men meer geestelijk, dan wordt gesproken van eene menigte, de massa, die niet mag overgelaten aan zichzelf; die men, zoo luidt de term, niet loslaten mag; terwijl men nog steeds vergat de vraag te stellen, wie eigenlijk vast heeft: de menigte of zij.

En wat kan nu daartegenover gesteld? De Heere zendt zijne knechten met geen andere boodschap uit, dan het aloude woord van Petrus: „Goud en zilver heb ik niet.” Geen tempel van Jeruzalem, geen schatkist van den tempel, geen deel aan de tienden der priesteren staan Petrus ter beschikking. Maar toch staat hij niet met ledige handen, en heerlijker gave dan een aalmoes om wat brood te koopen ontvangt de kreupele uit de handen van des Heeren dienaar. Wat 's Heeren knechten brengen mogen, dat zijn de geestelijke goederen des koninkrijks: het Heilig Woord des Heeren en de heilige teekenen en zegelen van Doop en Avondmaal en een leven naar de ordinantiën Gods in zijn eigen huis.

Daar hebt gij de tegenstelling. Niet naar den persoon, die spreekt, slechts gevraagd; maar vooral gelet op het woord dat hij brengt, en den schat dien hij aanbieden kan. Naar gelang nu tijdelijke of geestelijke dingen daarbij den doorslag geven, kan de meerdere of mindere waarde daarvan worden bepaald. Tijdelijke goederen met een verminkt Evangelie of een weigeren van gehoorzaamheid, zij zijn uit den mensch en niet uit den Heere; en omgekeerd: een vol Evangelie met gebondenheid aan 's Heeren ordinantie, zij het dan ook gepaard met een bericht van afsnijding of een bul van ontzetting, zij komen uit den hemel u toe.

Zoo lokt de Heere. Nog één woord voegen wij er evenwel aan toe. De vraag toch kon gedaan: Is alleen een raden, aanraden, zedelijken invloed oefenen op het bewustzijn des menschen, hier met dat lokken bedoeld? Dat zij verre, mijne hoorders! Ook zoo werkt soms de Heere, doch dat zijn slechts de algemeene werkingen zijner hand. Maar zulk lokken als hier bedoeld wordt, is die krachtdadige doorwerking van des Heeren genade, waardoor metterdaad de ziele wordt omgezet uit den staat des doods in dien des levens, of wel bij dat leven na inzinking weer wordt teruggebracht. Doch dit wordt in dat woord lokken tevens herinnerd, dat die bewerking geschiedt op eene wijze, die met 's menschen natuur, gelijk zij van God geschapen is, overeenkomt. Immers verlicht Hij het verstand, Hij buigt den wil over en maakt alzoo het harte gewillig, zoodat het zelf buigen leert voor de dingen, door den Heere voorgehouden.

Geliefden, wordt dat lokken door u verstaan? Is het door u gekend? Hebt gij reeds geleerd te onderkennen de stemme des Heeren van die van den vorst der duisternisse? Is reeds in uw bewustzijn de klove gekend, die gaapt tusschen de wereld en wat zij bieden kan en het koninkrijk der hemelen met wat het aanbrengt? Vergete toch niemand, dat het

daarop aankomt, en dat het al of niet kennen en begeeren van wat in het Woord als uit den Christus vloeiend wordt voorgesteld, merkteeken is van het al of niet behooren tot zijne gekenden en verlostent!

III.

Doch er is meer, mijne hoorders. Het wederkeeren des Heeren tot zijn volk brengt voor dit volk meê een gevoerd worden in de woestijn.

De rechte zin van deze uitdrukking is menigwerf ontgaan aan de lezers der Heilige Schriftuur. Hoe vaak is en wordt het niet verklaard van een tijd en toestand, waarin de Heere is als verbergende het aangezicht en zijn toorn uitgietende over zijne kinderen. Aan jong toegebrachten in de genade wordt dit woord vaak voor de voeten geworpen als een aankondiging van een tijd van droefheid en leed, eer dan van blijde ervaring en bevinding van genade.

En toch, zoo is het niet bedoeld in deze plaats. Hier wordt gezinspeeld op een tijdvak uit de geschiedenis van het volk Israel, dat wij slechts hebben te zien om de rechte bedoeling ons duidelijk te zien worden. In Israels historie speelt de woestijn eene belangrijke rol. Na het verlaten van Egypte werd het geleid in de woestijn, in onbezaaid land. Gewis, daar waren de waterfonteinen zeldzaam, de oasen schaarsch met hun schaduw en groenigheid. Daar groeide geen graan en groende geen gras. En toch, niettegenstaande dat, of liever juist daarom, was die woestijn een deel geschiedenis, waarin Israel met zooveel nadruk aan de gunst van zijn God werd herinnerd. Die veertig jaren lang was het geleid bij dagen en bij nachten door de wolk- en vuurkolom. Dat gaan door de woestijn zelf was reeds een bijzondere zorg Gods om bange ontmoetingen met Filistijnen hun te besparen. En voorts in die woestijn heeft het op zoo merkwaardige wijs ervaren, met welk een God het in verbond stond. Wêl werd de wet hun onder Gods ontzaglijke teekenen van den Sinaï gegeven, maar toch noemde Hij zich de Heere, hun God, die uit Egypteland hen uitgeleid had. Daar werd de eeredienst ingesteld, waarvan de tabernakel de zetel was en de offers het middelpunt, en waarin hun werd voorgesteld niet alleen, maar ook bezegeld, dat er een weg der genade zou gebaad tusschen den hemel en de aarde. Daar daalde dag aan dag het manna neer van omhoog als teeken van dat hemelsch brood, dat eenmaal komen zou; daar welden wateren uit de rotsen als afschaduwing van Hem, die in de woest-

tijn des levens den zijnen de wateren des eeuwigen levens zou verschaffen. In één woord was de tijd in de woestijn een tijd, waarin zooals nooit tevoren en nimmer daarna eene bijna onafgebroken onmiddellijke leiding en zorg door Israel van den Heere werd ondervonden.

Eene Latijnsche overzetting leest hier: Ik zal ze in de eenzaamheid voeren. Dat moge naar de letter niet juist zijn, de beteekenis komt daarin volkomen helder aan het licht. Dat was juist de bedoeling van dat zijn in de woestijn. Afgezonderd moest het worden, opdat het verleeren zou wat het in Egypte in zijn leven had opgenomen. Afgezonderd, opdat het als een volk zich bewust zou worden van de hooge roeping, die de Heere er voor weggelegd had. Afgezonderd, opdat het straks de heerlijke erfenis zou betreden van het land, vloeiende van melk en honing. Afgezonderd, opdat het naar den Heere zou hooren zonder dat anderen mededongen naar de liefde van zijn hart.

En of dan niet ook diezelfde woestijn de getuige geweest is van zoo menige kastijding; van zoo menige uitgieting van toorn en betooning van gramschap? Gewis, hoe zou het kunnen ontkend zonder der waarheid tekort te doen? Doch dit is alleen geschied, doordien Israel telkens afweek van den Heere, om zijn Woord en inzettingen zich niet bekommerde en aldus zelf de roede aan zijn God in handen gaf om te kastijden. Grondtoon van 's Heeren doen was en bleef door alles heen een bij zich halen van zijn zoon Israel om dien onder zijne bijzondere hoede te nemen.

In dat licht nu dit woord des Heeren beziende, merken wij dan niet, hoe klaar daarin de geestelijke leidingen Gods worden afgespiegeld! Wat bij Israel samenhang met verandering van plaats, is voor het geestelijk Israel verandering van toestand vooral. In de woestijn komt het ook in elk opzicht evenals het volk, dat uit Egypte is getogen naar het beloofde land. Afgezonderd wordt het van de Egyptenaren en Moabiteten, van de Amorieten en Edomieten van alle eeuw. Vaak geschiedt dit op vrij wat pijnlijker wijs nog dan het toen verging. Daar althans werkten de banden des bloeds nog mee bij het trekken van de grenslijnen; maar op den levensweg daarna is die afzondering altijd pijnlijker geworden, doordien tot in het bloed toe het doortrok en in de geslachten scheuren maakte en insneed in de volken. De Heere, als Hij komt, brengt niet den vrede, maar het zwaard, en telkens waakt de aloude vijandschap weer op, die gezet is tusschen het zaad der vrouw en de slang.

Dat is niet te mijden geweest in welken tijd van refor-

matie ook. De geschiedboeken getuigen het. Dat is zelfs niet te mijden bij elke doorwerking des Heiligen Geestes, ook in het hart van den eenling. Hetzij die eenling zich bevinde in de kringen der grover uitspattende of der fijn zich inbindende wereld; hetzij hij geplaatst zij in een kring, waarin de eigengerechtigheid den toon aangeeft, al heeft deze zich mischien wel getooid met een Christelijk gewaad. Hoevelen weten er niet van meê te spreken, ook nu, wien het in den eigen kring van geslacht en familie en huisgezin soms zoo bang kan worden bij het zien van de klove, die er ontstaat tusschen hen en de hen omgevenden!

En toch, mijne hoorders, in die tijden wordt de belofte vervuld: „Ik zal ze voeren in de woestijn.” De Heere wil de zijnen dan alleen hebben; hebben voor zich; ze afzonderen van al wat met Hem meê heeft gedongen naar de genegenheid huns harten. In die afzondering en eenzaamheid, zelfs temidden van vaak drukke omgeving, zet Hij zich tot de stille verbondsonderhandeling met de zijnen. Daar zet Hij den arbeid voort, die in de krachtdadige roeping is begonnen. Daar stelt Hij voor oogen al de heerlijkheid van zijn huis. Daar herinnert en bevestigt Hij de beloften. Daar toont Hij den weg des vredes, die naar zijn vreêverbond is gebaad, en den heerlijken Middelaar in wien dat alles tot stand kwam, waarvan in het profetische woord werd getuigd.

Mijne hoorders, kent gij dien stillen arbeid, dat opengaan van de schatkamers der hemelsche barmhartigheid, dat ontglanzen — vergunt mij dit woord — van al wat dusver als schitterend zich vertoonde aan uwen blik, opdat gij dat andere in zijn luister zoudt leeren zien? Is, in één woord, van dat woestijnleven niet alleen de pijnlijke, maar ook de gezegende ervaring uw deel geworden? Gewis, dan kunnen er nog wel uren zijn, waarin de herinnering aan Egypte weer met ongekende kracht op u werkt; ook uren, waarin de woestijn u als ontmoedigd doet neerzitten; maar als dan de blik maar weer gericht wordt op het land in het verschiet, dan vloeit er weer blijdschap en dank over de bemoeienissen met uwe ziele, van een ontfermend God, die u voert in de woestijn.

IV.

„Ik zal naar haar hart spreken.” Dat woord bevestigt wat wij zeiden aangaande dat voeren naar de woestijn. Immers wordt hier bedoeld op goede, voortreffelijke woorden. Dat ziet niet op een inschieten van grimmige pijlen in het ont-

roerde gemoed. Dat ziet op een zich openbaren des Heeren in al zijn beminnelijke teederheid.

Wij omschreven reeds zooeven waarin dat bestaat. Dat herhalen wij dus niet. Wij staan nu liever stil bij den genadigen ommekeer in de ziele van dat volk, waarvan dit woord getuigenis aflegt.

Wat de Heere ook kunne, naar het hart van zijn schepsel te spreken, zoolang dat schepsel nog onveranderd en onvernieuwd daarhenen gaat, is onmogelijk. Te diep is de grondtrek sinds den val in het paradijs in de harten ingeweven, om voor het woord des Satans het woord des Heeren los te laten. Naar het hart des onwedergeboornen spreekt de duivel. De wereld verstaat de kunst om het te lokken. De zonde weet de klanken te doen hooren, waardoor dat hart wordt geboeid. En daarom, een hart, naar welks behoefte en begeerte de Heere spreekt, is een hart, dat omgezet is door vernieuwende genade; een hart, waarin de duisternis is weggevaagd voor het instralende licht; een hart, waarin de wil in zijn tegenstand is gebroken en omgezet om onder den wil des Heeren te buigen.

o, Geliefden! welk een toetssteen wordt u dan hierbij in handen gegeven ter beoordeeling van eigen weg en toestand voor den Heere! Beproeve dan een iegelijk zichzelf, opdat alle ongewisheid worde gebannen en gij uzelf rekenschap kunt geven van wat gij zijt en moogt verwachten. Gij zijt nog onzeker, zegt gij, of gij reeds onder de bekeerden dan of gij nog onder de onbekeerden u moet scharen. De beslissing is u moeielijk en gewichtig. Welaan, leg dan in anderen vorm de vraag voor uwe ziele neer en ga bij uzelf na: Wie is degene, die u spreekt naar uw harte? En indien gij dan leerdet inzien al het ijdele en leugenachtige en schuldige van wat gij in uw blindheid voor waarheid hebt gehouden; indien gij dan leerdet toestemmen al wat het Woord getuigt; indien het rollen van de donders van Gods toorn en de bliksemen zijner grimmigheid door u werden herkend als het geluid zijner stem, die u inleidde in de schuilhoeken uwer schuldige ziel; en gij leerdet het hoofd buigen en Hem gelijk geven tegenover uzelf, dan is reeds geschied datgene, waaraan gij nog twijfelt, en de innerlijke omzetting kwam tot stand.

Och, hebt gij het niet reeds bij uzelf ervaren? Dan spreekt Hij u naar het harte, als zijn Woord u gewaagt van eene rechtvaardiging om niet, van beloften des eeuwigen levens en van een geopenden weg tot den troon der genade door dat versche en levende bloed van den Immanuel,

van den hemel gezonden? Dan zijn die beloften voor u verwachtingen meer en grooter dan Ophirs goud en de schatten van Scheba. Want dan getuigt ook uw hart daarvan: Bij deze dingen leeft men.

Dat is voor menigeen nog een raadsel. Zoo maar alles los te laten; los te laten geld en goed; los te laten eer en voordeel; los te laten bloed en leven, alleen om een woord, in den Bijbel beschreven, en om verwachtingen, door dat woord gewekt; het is hun het toppunt van dwaasheid; dweepers zijn zij naar hun schatting, die alzoo doen. En toch, geliefden, in het licht van datzelfde woord roepen wij uit, dat zij dwaas zijn en wij door genade de ware wijsheid des levens hebben gevonden. Zoo de weegschaal maar recht wordt gezien, dan wordt het erkend en verstaan: Al dat andere, waaraan onze harten vroeger hingen en hun harten nog hangen, vergaat of ontzinkt, juist in die ure, wanneer het er op aankomt een blijvend goed te bezitten. Alleen het Woord onzes Heeren blijft in der eeuwigheid en gaat met heerlijker luster schitteren, naarmate het andere meer verdwijnt uit het oog.

Want, mijne hoorders, dat Woord blijft niet eeuwig een Woord. Straks toch komt de ure, waarin geloof overgaat in aanschouwen en hoop wordt verwisseld in bezit. Dan wordt de werkelijkheid onthuld van wat in het Woord was geteekend en de bevinding doorleefd, dat het geloof niet beschaamt. Hierbeneden wordt daarvan reeds iets verstaan. Maar daarboven zijn zij reeds bij duizenden en tienduizenden, eene schare, die niemand tellen kan, van dezulken, die vroeger of later, misschien nog maar kort geleden, ons voorgingen naar dat eeuwige Kanaän, en daar nu reeds smaken de geneuchten van wat geen oog ooit heeft gezien en geen oor gehoord, van wat de Heere bereid heeft voor degenen, die Hem liefhebben. En vast staat, dat er niet één is, die hier de stem des Heeren heeft leeren onderkennen en zijn Woord heeft leeren verstaan, die niet eenmaal daar zal komen om in alle deze voorrechten ten volle te deelen. Zalig wien het alzoo gaan zal!

AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

IV.

ZACHÉÛS.

DOOR

J. LANGHOUT,

PREDIKANT TE ANJUM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Druk van P. Groenendijk.

De Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Hoe weinig wordt dit verstaan en geloofd, M. H.! alhoewel de Schrift op elke bladzijde als het ware het ons in woord en feit te kennen geeft. Immer wijst de Heere er op, dat Hij niet is gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering. En toch zoekt het harte des menschen rechtvaardigheid om daarmee tot Christus te komen en Christus voor zich te winnen. Dit bewijst slechts de waarheid van het woord des Heeren der heerscharen: »Mijne wegen zijn niet uwe wegen en mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten!»

God rechtvaardigt om niet, uit vrije genade. Hij wekt de behoefte aan Hem en vervult die behoefte tevens. Hij zoekt, doet zich vinden en geeft zaligheid in Hem te smaken. Toonen wij u dit aan, voor u ontvouwende een gedeelte der Schrift, zeer bekend en toch immer leerrijk. Wij bedoelen dat gedeelte, dat gij vindt in Lukas 19 : 1—10 :

En Jezus, ingekomen zijnde, ging door Jericho.

En ziet, er was een man, met name geheeten Zachéüs; en deze was een overste der tollenaars, en hij was rijk.

En zocht Jezus te zien, wie hij was; en kon niet vanwege de schare, omdat hij klein van persoon was.

En vooruitlopende, klom hij op eenen wilden vijgeboom, opdat Hij hem mocht zien: want Hij zou door dien weg voorbijgaan.

En als Jezus aan die plaats kwam, opwaarts ziende, zag Hij hem, en zeide tot hem: Zachéüs! haast u en kom af; want Ik moet heden in uw huis blijven.

En hij haastte zich en kwam af, en ontving Hem met blijdschap.

En allen, die het zagen, murmureerden, zeggende: Hij is tot eenen zondigen man ingegaan, om te herbergen.

En Zachéüs stond, en zeide tot den Heere: Zie, de helft van mijne goederen, Heere! geef ik den armen, en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder.

En Jezus zeide tot hem: Heden is dezen huize zaligheid geschied, nademaal ook deze een zoon van Abraham is.

Want de Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was.

»Jezus ging door Jericho.» In deze enkele woorden beschrijft ons de Evangelist den zegen, dit stedeke ten deel gevallen; of is het niet daarvoor te houden, dat het ook van den Heiland geldt, wat wij aangaande den Heere lezen in den 65^{sten} psalm: »Uwe voetstappen druipen van vettigheid»? Jericho was de stad der palmboomen, de eerste stad der vijanden, die Israel in handen viel. Een eeuwige verwoesting werd zij ter prooi gegeven. Wij lezen ten opzichte van haar in Jozua 6, dat Jozua het volk Israels bezwoer met deze woorden:

»Vervloekt zij die man voor het aangezicht des Heeren, die zich opmaken en deze stad Jericho bouwen zal; dat hij ze grondveste op zijnen eerstgeboren zoon, en hare poorten stelle op zijnen jongsten zoon!»

Eeuwenlang bleef Israel aan het woord des Heeren getrouw en bouwde Jericho niet weder, doch in de dagen van afval verminderde de vrees voor de vervloeking, door den Heere gesproken. En zoo komt het dan ook, dat wij lezen in 1 Kon. 16: »In zijne dagen, d. i. in die van Achab, bouwde Hiël, de Betheliet, Jericho; op Abiram, zijnen eerstgeboren zoon, heeft hij haar gegrondvest, en op Segub, zijnen jongsten zoon, heeft hij hare poorten gesteld: naar het woord des Heeren, dat Hij door den dienst van Jozua, den zoon van Nun, gesproken had.» Welnu, in deze stad heeft Zachéüs zijne woning; hier vertoef hij, uit- en ingaande.

Hij wordt een man genoemd, vers 2, zeker in overeenstemming met hetgeen in hetzelfde vers later van hem wordt bericht. Hij is rijk, om zijne goederen in aanzien, al bekleedt hij een ambt, door eerwaardige Israelieten zoowel als door de heffe des volks geminacht, ja verafschuwd. Dit ambt zou ons reeds doen onderstellen, zoo het ons al niet afzonderlijk was mede-

gedeeld, dat hij rijk was; want slechts de ridders des volks werden door de Romeinen met dit ambt begiftigd.

Zachéüs schijnt evenwel niet onvatbaar voor andere begeerten, want nu Jezus zijne schreden door de plaats zijner woning richt, wordt hij gedreven om uit te gaan, teneinde te zien. Hij wordt ons dus geteekend als iemand, die aan zijne bezittingen niet genoeg heeft, wat daarbuiten ligt meerekent, in zijnen rijkdom niet op- of liever ondergaat. Zijn hart is niet verstedend, niet geheel en al door den rijkdom ingenomen; wanneer Jezus komt, trekt hij zich niet hooghartig af, maar openbaart behoefte om te zien.

De Schrift teekent hem ons:

- 1°. in zijn verlangen, om Jezus te zien;
- 2°. in zijne onderscheiding, van Jezus ervaren;
- 3°. in zijne blijdschap, door Jezus verwekt;
- 4°. in zijne wederliefde, aan Jezus getoond;
- 5°. in zijne zaligheid, in Jezus gevonden.

I.

Zachéüs wenscht Jezus te zien. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij van dezen profeet van Nazareth en de wonderen, door Hem verricht, meermalen gehoord; hij wil nu van de geschonken gelegenheid gebruik maken om Hem te zien. Wat hij in het bijzonder beoogt, wordt ons niet te kennen gegeven; alleen bericht ons Lukas, dat hij wilde weten of zien, »wie Hij was”.

Dit woord komt ons wel eenigszins opmerkelijk voor.

Zou het niet aan moeten duiden, dat Zachéüs nauwkeurig den persoon wilde gadeslaan, of er ook iets bijzonders aan Hem werd gevonden? Misschien had hij vragen op zijn hart, die hij, zoo hij van Jezus een gunstigen indruk bekwam, bij latere gelegenheid Hem hoopte voor te leggen. Van een zien als dat van Herodes, hoofdstuk 23, zal toch wel geen sprake kunnen wezen. Dezen was het niet om den persoon des Heeren, maar om een teeken van zijne hand te doen.

Is het wellicht, dat hij met de Grieken, van wie we lezen in Johannes 12, moet worden gelijkgesteld?

Dezen ondervonden echter niet die onderscheiding des Heeren, welke Zachéüs tebeurtviel.

Hij schijnt belang te hebben bij het zien van Jezus; een meer dan haastelijk opkomende en dus ook spoedig te onderdrukken begeerte drijft hem.

Dit is duidelijk uit hetgeen volgt. Zachétus is klein van persoon; hij tracht aan zijn verlangen te voldoen, doch het mag hem niet gelukken.

De schare heeft zich zóo dicht om den Heere opgehoopt, dat het Zachétus ondoenlijk is, er tusschendoor te dringen en om de geringheid van zijne statuur is het hem niet mogelijk uit de verte den Heere te zien. Toch kan hij niet onvoldaan huiswaarts keeren; daarvoor is zijn verlangen te sterk; ook kan hij met zijn rijkdom het zoozeer verlangde zich niet verschaffen; wat zal hij doen? Ware hij een bijzonder geliefd persoon geweest, dan zou menigeen wellicht zijn uitgeweken voor dezen belangstellende, maar ziet, zijn ambt maakte hem gehaat, het volk achtte hem niet, want hij was een overste der tollenaars. Bijna is hij ten einde raad, doch de brandende begeerte om Jezus te zien laat hem geen rust. Velen zouden bij zichzelf zeggen: »Ik heb mij beijverd, doch het is mij niet mogen gelukken aan mijne begeerte te voldoen; ik ga terug.»

Zoo evenwel denkt Zachétus er niet over.

Hij moet Jezus zien, het koste wat het koste, het ga zoo het wil. Misschien valt zijn oog op een boom, groeiende en groenende langs den weg, welken Jezus gaat; tenminste, hij bedenkt zich, staat in gedachte een oogenblik stil, en — zijn besluit is genomen. IJlings snelt hij de zich voortbewegende schare vooruit en klimt, zoo spoedig hem zulks doenlijk is, in een wilden vijgeboom, om van uit diens breedgebladerde takken Jezus rustig te kunnen gadeslaan.

Rustig, zeggen wij; doch wellicht mocht hem dit niet gebeuren. Het valt immers niet te betwijfelen, of de menigte heeft zich met of over den overste der tollenaars vroolijk gemaakt.

Of Zachétus bij zijn snelle vinding dit niet heeft bedacht, wie kan zulks van hem aannemen? Liever gelooven wij, dat hij zich om die bespotting niet heeft bekommerd; hij laat zich tenminste door de vrees van deze niet terughouden, om aan zijn verlangen te voldoen.

II.

Zachétus heeft zich in den vijgeboom nedergezet en van oogenblik tot oogenblik stijgt zijne belangstelling, wijl hij den Heere ziet naderkomen.

Eindelijk is het zoover, dat de Heere komt omtrent de

plaats, waar Zachéüs is gezeten. En deze spert zijne oogen wijd open, opdat hij zoo nauwkeurig mogelijk zie! Meer dan Zachéüs rechtmatig kon verwachten, wordt hem gegund. Velen zouden zeggen: Hij is bijzonder gelukkig, want »toen Jezus aan die plaats kwam, zag Hij opwaarts.» Zoo was het Zachéüs mogelijk Hem in het aangezicht te zien; van teleurstelling kon dus bij hem niet worden gerept. En toch! mijne hoorders, wat dunkt u? Indien niets anders ware gevolgd, zou Zachéüs aan dit zien genoeg hebben gehad, zou dit hem volkomen hebben bevredigd?

Wij meenen, neen! De Heere had in hem een begeerte gewekt, die door een uitwendig zien niet kon worden bevredigd, al moet worden toegestemd, dat Zachéüs zelf die begeerte niet nauwkeurig wist te beschrijven. Zachéüs verkrijgt dan ook meer. Het was niet voor niet, dat de Heere opwaarts zag. In dat opwaarts zien zag Jezus hem en — lezen wij — riep hem bij zijn naam. Meer dan hij had gehoopt, wordt hem geschonken. Maar hoe verklaart het Zachéüs, dat Jezus met zijn naam bekend was geworden?

Heeft het volk misschien dien naam spottende genoemd, als met den vinger op Zachéüs wijzende, en dat Jezus aldus dezen heeft vernomen? Of hebben we wellicht te denken, dat de Heere den om zijnentwille verachte zich aantrekt en hem den smaad wil verzachten, door hem van zijn zijde te eeren?

Geen van beide. Wij worden hier herinnerd aan woorden des Heeren als van Joh. 10: »Ik ben de goede Herder en Ik ken de mijnen en word van de mijnen gekend;» en wederom: »Hij roept zijne schapen bij name en leidt hen uit.»

Jezus doet op den naam Zachéüs het bevel volgen: »Haast u en kom af, want Ik moet heden in uw huis blijven.» Aan geen enkele, binnen de muren van Jericho, had de Heere dit bevel doen hooren. In onderscheiding van allen valt het alleen den belangstellenden overste der tollenaars ten deel.

Kan Zachéüs zich niet verklaren, hoe Jezus hem bij name kent, veel minder verstaat hij, waarom de Heere tot zijn huis inkomen wil, om bij hem te vertoeven. De wijze van uitdrukken is zoo eigenaardig; de Heere gebiedt als door een strenge noodzakelijkheid: »Haast u en kom af.» Aan verzoeken is geen denken. Ook zegt niet de Heere: »Ik wil», maar: »Ik moet heden in uw huis blijven.»

Er is een Goddelijk »moeten» in de Schrift meermalen betuigd. Zoo lezen we in Johannes 4: »En Hij moest door Samarië gaan.» De beteekenis van dit »moeten» wordt door het later verhaalde verklaard.

In Samarië waren zielen te redden en aan de redding van zondaren wijdt zich de Heere.

Zijn werk is, het verlorene te redden; dat werk is Hem door den Vader op de handen gezet en daarom moet Hij in Zachéüs' huis terzijde uitwijken. Hij moet werken de werken desgenen, die Hem gezonden heeft en naar de bestellingen Gods is aan Zachéüs en zijn huis een arbeid der liefde te verrichten. De schare moge zich verwonderen, straks zich tegen het doen des Heeren verzetten met woorden en beschuldigingen, de Heere werkt, lettende op het welbehagen des Vaders. Wij vinden hier het woord vervuld: »Een iegelijk dan, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij,» want Zachéüs ontvangt den Heere in huis.

Wij lezen: »Hij haastte zich en kwam af en ontving Hem met blijdschap.»

's Heeren goedheid kent geen palen;

God is recht; dus zal Hij door

Onderwijzing hen, die dwalen,

Brengen in het rechte spoor;

Hij zal leiden 't zacht gemoed

In het effen recht des Heeren.

Wie Hem needrig valt tevoet

Zal van Hem zijn wegen leeren.

Gods verborgen omgang vinden

Zielen, waar zijn vrees in woont;

't Heilgeheim wordt aan zijn vrienden

Naar zijn vreëverbond getoond.

De oogen houdt mijn stil gemoed

Opwaarts, om op God te letten;

Hij, die trouw is, zal mijn voet

Voeren uit der boozen netten.

Ps. 25: 4 en 7.

III.

Wanneer de bloemen, met hemelschen dauw overgoten, de verkwikkende en koesterende stralen van de heerlijk opgaande morgenzon in hunne werking gevoelen, beginnen ze langzamerhand den kelk te openen, om de warmte als in te drinken. Zoo gaat het een zondaarshart, wanneer de Zonne der gerechtigheid daarover opgaat en de Heilige Geest het beademt ter levendmaking.

Wij vinden daarvan een beeld in de Schrift in psalm 24. Wanneer de arke des verbonds door David in de overwonnen burcht Jebus zal worden ingebracht, dan zingt hij: »Verhoogt, o poorten! nu den boog; rijst, eeuwge deuren! rijst omhoog; opdat de Koning in moog' rijden!» De gedachte is heerlijk! Zal de Koning ingaan, dan moeten de bogen der poorten zich verheffen, anders kan Hij zijn intocht niet volbrengen.

Zoo nu ook is het met het harte des menschen; het is door de zonde in allerlei plooiën geraakt, eng geworden, zoodat de Heere der heerlijkheid daar niet binnen kan gaan. Het moet zich openen, de poorten of deuren moeten met het harte zelf verwijd, gelijk David betuigt in Ps. 119: »Ik zal den weg uwer geboden loopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben.» Dit heeft bij Zachéüs plaats, wanneer hij den Heere in huis ontvangt. Jezus heeft op hem gezien, hem aangezien in ontferming.

Hij was wel rijk naar de wereld, maar hij was veracht door de Joden, en ach, hij was arm in God, hij miste het eeuwige goed, de schatten des eeuwigen levens! Wel droeg hij het teekenen des verbonds, maar hij was onbekend met den inhoud van dat verbond, met Christus, door den Vader gegeven als een verbond des volks. Doch ziet, die Christus heeft tot hem gesproken, hem bevolen, en hij heeft gehoord en het gebod opgevolgd. Aan hem is vervuld het woord der Schrift, Ps. 110: »Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag uwer heirkraft in heilige sieradiën.» En, wat het bijzondere is, het is, of er door hem reeds genoeg gevonden, heerlijkheid wordt gesmaakt in dit nauw aangevangen werk. Met blijdschap neemt hij den Heere en de zijnen in huis, niet den Heere alleen, maar ook die Hem volgen; met blijdschap geeft Hij van het vele, dat hij bezit. Het is hem eene weldaad, den Heere van het zijne te mogen dienen. Zijn hart is verruimd en het ontplooit zich. Als Martha dient hij den Heere, doch hij verzuimt tevens niet als Maria het beste deel te kiezen. Veel, meer dan hij geeft, ontvangt hij. Hij hoort woorden des levens woorden, die hem ontdekken aan eene schuld, geheel zijn leven opgelegd tegenover den heiligen God des verbonds; maar ook woorden van vertroosting, woorden van schuldvergevende genade. De Heere onderwijst hem in den weg, zooals wij uit psalm 25 hebben opgezongen, en Zachéüs laat zich onderrichten, hij vindt de onderwijzing zoet. Hoe zalig is hij, het geklank des Evangelies te vernemen; zijne blijdschap vermeerdert van oogenblik tot oogenblik over de komst des Heeren in zijn huis.

Vergeeten wij echter niet, dat die blijdschap niet onvermengd is. »Allen, die het zagen, murmureerden, zeggende: Hij is

tot een zondigen man ingegaan om te herbergen," lezen wij verder. Het is duidelijk, dat die allen den afkeer, welken zij van Zachéüs hadden, op Jezus terugwierpen. Jezus wordt getroffen door het vooroordeel, dat men tegen Zachéüs koestert. Moet dit den overste der tollenaars niet smarten? En is het onwaarheid, wat daarbuiten wordt gesproken, dan zal het Zachéüs niet zoo pijnlijk aandoen; doch hijzelf moet toestemmen, dat het aldus is, hij is een zondig mensch; zijn geweten, wakker geschud door den Heiligen Geest, zegt het hem, zooals nooit tevoren; en in de tegenwoordigheid van den Heere Christus komt het nog des te meer uit.

Er is zoo bittere tegenstelling: Gods heilig kind Jezus en een zoo diep gezonken Israeliet in één en hetzelfde huis. Zachéüs bidt echter niet, gelijk een Simon, Jona's zoon, eens bad: »Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch!" Neen, hij verblijdt zich, want hij heeft gevonden den Zaligmaker van zondaren, zij'n Zaligmaker tevens!

IV.

Zachéüs is een zondig mensch, maar hij volhardt bij de zonde niet. De Joden mogen hem beschuldigen, zijn eigen geweten mag hem verwijtingen doen hooren, de Heere Jezus geeft hem een heiligen afkeer van de zonde te hebben en biedt hem meer, dan het genot in de zonde ooit voor hem is geweest. Hij gevoelt iets van den vrede, die in Christus is; van het leven, dat uit Christus vloeit; aan hem wordt bevestigd: »Wie in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven;" of »Wie den Zoon heeft, die heeft het leven." Zijn hart is verruimd, en dies wenscht hij het pad van Gods geboden te loopen. Hij heeft de liefde des Heeren tot hem gevoeld, getast, verstaan, al is het nog slechts in beginsel, en zoo is zijn harte bearbeid om wederliefde te oefenen.

Zachéüs stond — zoo vinden wij — hij stond, d. i. hij was van zijne plaats opgestaan, zag vrij op en verhief zijne stem. Welk een getuigenis! Hij was vervrijmoedigd, omdat hij vergeving had gevonden, omdat hij leerde gelooven, dat de Heere hem, den zondigen mensch, liefhad en roept uit: »Zie, de helft van mijne goederen, Heere! geef ik den armen, en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder." De liefde staat boven de wet. Velen oordeelen, dat Zachéüs met het vijfde deel weg te schenken kon voldoen, maar hij geeft de helft. Hij is zoo ruim van hart,

omdat hij heeft ingezien in die ruimte, die voor een verloren zondaar in het harte van Jezus is.

Toch meenen we hierin ook een ootmoedige schuldbelijdenis te mogen zien. Hij geeft de helft, omdat hij tot op dit oogenblik verzuimd heeft van het zijne te geven, zooals de Heere dat eischt. Hij heeft den armen niet gedacht, de barmhartigheid niet geoefend; nu hem barmhartigheid is geschied, blijft hij echter geen oogenblik in gebreke zulks te doen. Het verzuim moet hersteld, even zeker als de Heere in zijn huis moest blijven. Uit liefde tot den eisch des Heeren handelt hij aldus; er wordt tenminste geen melding van gemaakt, dat hij ertoe aangezet wordt. Dan nog wil hij het door bedrog ontvreemde vierdubbel wedergeven. Mijne hoorders! wij zouden zeggen: dus kan het door bedrog ontvreemde nooit veel zijn geweest. Van de helft, die hem verbleef, wilde hij het vierdubbel wedergeven — zoo er tenminste bedrog door hem ware gepleegd.

Zachéüs is een zondig mensch, maar hij is zich ook bewust geen dief te zijn in erge mate; dan toch had hij niet vierdubbel kunnen vergoeden. In sommige gevallen werd dit door de wet geëischt, zie Exod. 22 : 1. Zijn hart is bereid om naar de wet te handelen. »Ik geef vierdubbel weder.» De vorm der woorden geeft te verstaan, dat hij zijn weg zal bedenken en zijn voet tot Gods getuigenissen keeren.

Zonder dat hij wordt genoodzaakt door hem, dien hij be-roofde, zal hij geven, wat kan worden gevraagd.

Veracht hij dan den rijkdom, door hem verworven of hem geschonken? Dat voorzeker niet; hij vindt het eene gunst Gods, dien tot eere des Heeren aan te wenden, en dat, omdat hij schatten leerde kennen en door geloof daaraan deel kreeg, schatten, uitnemender dan uitgegraven, geluwen goud.

Hij had de parel van groote waarde gevonden, en deze vervulde geheel zijn hart, zoodat hij de aardse schatten bezat als niet bezittende en ze had als niet hebbende. Jezus was hem dierbaar geworden, dierbaar boven alles, en diens gebod te betrachten was hem het hoogste vermaak.

V.

Zoo wordt het geloof uit de vruchten openbaar.

Zachéüs toont zijn geloof uit zijne werken; dies zegt de Heere: »Heden is dezen huize zaligheid geschied, nademaal ook deze een zoon van Abraham is.»

Wij moeten niet meenen, dat Zachéüs' huis de zaligheid wordt toegezegd, omdat hij rechtvaardig wil handelen, maar in die handeling komt de genade, hem betoond, uit. In wat hij beloofde openbaart hij de gesteldheid des harten, en zoo grondt zich de uitspraak des Heeren op hetgeen door Zachéüs was gesproken.

De vruchten zijn nooit als den grond des geloofs aan te merken, doch wel als de bewijzen des geloofs te nemen. Het geloof wordt in daden openbaar; daarom zegt ook de Christus, Matth. 7 : 21: »Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere! Heere! zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil mijns Vaders, die in de hemelen is." De naam Zachéüs is gelijk Zakai, de reine. Thans kan hij dien naam naar waarheid dragen. Hij was een kind van Abraham naar het vleesch; zijn naam toont dit duidelijk; nu werd hij het ook naar den geest.

Abraham toch is de vader der geloovigen.

Een verloren schaaap van het huis Israels is gevonden en het doel van de komst des Heeren bij Zachéüs bereikt. Hij was verloren, ofschoon hij rijk was; de rijke naar de wereld miste den waren rijkdom, die in eeuwigheid blijft; doch op de laatste reis des Heeren naar Jeruzalem gaat Hij door Jericho, de stad, welker opbouw eene vervloeking medebracht, en bereidt er Zachéüs een zegen. De Heere maakt hem rijk in God. »Dezen huize is zaligheid geschied", zegt de Heere. Zachéüs en zijn huis ontvangen eene bevoorrechtiging boven allen, want in Jezus ontvangen ze alles, Coloss. 2 : 9.

Mijne hoorders! kunt gij u eene voorstelling maken van de zaligheid, door Zachéüs ervaren? Wat moet het hem eene blijdschap zijn geweest, met de zonde te breken! Niet weinigen zoeken de zaligheid juist in die zaken, waarin ze niet gelegen is, maar ook, velen stellen haar op een verkeerde wijze zich voor. De zaligheid is verbonden aan het doen van Gods geboden, het betrachten van des Heeren heilige wet. Zalig te zijn is aan de zonde te ontkomen. De Heere drukt het aldus uit: »De Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was." Tegenover verloren zijn staat behouden worden, en de Zoon des menschen behoudt, i. a. w. de Zoon des menschen doet iemand zijne roeping volbrengen. »Hoe?" vraagt gij wellicht, »is behouden worden aan zijne roeping voldoen?" Niets anders, mijne hoorders! De mensch is verloren, verloren voor God, die hem de roeping gaf om zijn eere te melden en zijnen lof te verkondigen. Deze roeping is verzaakt, en zoo wordt de mensch verloren genoemd. Wordt hij dus behouden, dan wil dit zeggen, dat hij behouden

wordt voor God, d. i. den naam des Heeren verheerlijkt, den lof des Heeren vertelt.

En dien lof te vertellen is niet alleen een psalm des lofs te zingen, maar ook te verkondigen, dat God recht en dat zijne wet heerlijk is.

Hoe anders kunnen we zingen in het berijmde derde vers van den 119^{den} psalm: »Indien ik steeds opmerkend waar' geweest, hoe uw geboën mij tot uw liefde wekken"? De dichter zingt niet: »Hoe uw geboën mij tot uw liefde verplichten", maar: »tot uw liefde wekken". De geboden worden de drangredenen geacht om den Heere te minnen, want in het doen van die geboden smaakt de wedergeborene ziel de zaligheid.

Zachéüs snijdt zijn zondig leven af, hij leert Gode te leven, en vindt aan zich bevestigd, wat wij zingen met de woorden van den 97^{sten} psalm:

Gods vriendlijk aangezicht
 Heeft vroolijkheid en licht
 Voor alle oprechte harten
 Ten troost verspreid in smarten.
 Juicht, vromen, om uw lot;
 Verblijdt u steeds in God!
 Roemt, roemt zijn heiligheid!
 Zoo word' zijn lof verbreed
 Voor al dit heilgenot!

Zachéüs mag worden aangemerkt als een beschamend voorbeeld. Hoevelen gaan niet uit om Jezus te zien, om ook maar het geringste aangaande Hem te vernemen. Wel zijn zij in den naam des Heeren gedoopt, wel maken zij op den naam van Christen aanspraak, doch de Christus boezemt hun geen belangstelling in. Zij toonen zich onverschillig omtrent den van den Vader Gezondene tot behoud van verloren zondaren. Sommigen zouden allicht aanmerken, dat de Christus ook niet meer te zien is, dat Hij zich niet meer vertoont aan hen, die op aarde zijn, en dat dus het uitgaan om Hem gade te slaan een nutteloos werk moet heeten. Doch wij vragen: Is dit naar waarheid? Immers, neen! Christus wordt nog heden ten dage te zien gegeven. Op zijn bevel, door zijn genade wordt nog het woord der zaligheid gepredikt, en dit is niets anders dan de openbaring van Christus. Paulus schrijft in Rom. 10, dat God Christus heeft voorgesteld als eene verzoening door het geloof in zijn bloed, en zoo wordt Christus nu nog voorgesteld in het Woord, dat wordt gepredikt, en in het

Sacrament, dat wordt bediend. Vergeten wij niet, wat dezelfde apostel aan de Galatiërs schrijft: »Denwelken Jezus Christus voor de oogen tevoren geschilderd is geweest, onder u gekruist zijnde.» Doch bij duizenden worden er gevonden, die de kerk voorbijgaan en om de bediening des Woords zich niet bekommeren, ja misschien niet eens weten, dat in het bedehuis Christus wordt verkondigd, dien ook zij noodig hebben om zoowel zalig te leven als zalig te sterven. En neigt men nog al het oor, laat men zich, om zoo te zeggen, nu en dan eens zien onder de prediking van Gods getuigenis, hoe weinig belangstellend hoort men ze aan!

Het is niet alleen uit gewoonte, maar ook om den tijd te dooden, dat velen opgaan naar de plaats des gebeds; het is geen Zondag geweest in veler schatting, zoo men niet ter kerke is gegaan. En toch, hoe licht laten zich de zoodanigen terughouden.

Voor niet weinigen is de kerk te ver af; voor anderen is het weder te guur. Voor sommigen is de bediening des Woords niet, zooals zij die gaarne zouden wenschen. Vleschelijke overleggingen houden niet zelden de tempelgangers terug.

Daarbij komen nog vrienden, die aftrekken of smadelijk bejegenen, omdat men het oor heeft geleend aan de zuivere prediking der waarheid, al was het dan ook niet in een officieel kerkgebouw. Vandaar, dat verreweg de meesten nog nooit dat woord des Heeren, tot Zachéüs gesproken, hebben vernomen, dit namelijk: »Ik moet heden in uw huis blijven.»

Mijne hoorders! hebt gij het wel ooit vernomen? o, De Heere Jezus zegt: »Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand mijne stem zal hooren en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem Avondmaal houden en hij met Mij.»

Of is uw oor misschien zoo zwaar geworden, dat gij zelfs dit woord niet meer verstaat?

Kan het u niet meer heerlijk schijnen, dat Jezus tot uw huis, anders gezegd tot uw harte inkomt om dat te herstellen, te zaligen? Om u te zegenen met alle geestelijke zegening?

Eilieve, wij bidden u, wilt gij dan zekerlijk verloren gaan? Hebt gij het er op gezet om uw oor gesloten te houden voor elke liefderijke noodiging des Heeren? Ziet toe, wat ge verwerpt. Het woord Gods is zoo ontzaglijk: »Ik zal in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten, wanneer uwe vreeze komt.»

Doch ook hun, die den Heere bij aanvang leerden kennen, wien het oor werd geopend om zijn Woord te hooren en het hart om er op acht te nemen, hun, zeggen wij, geldt dit woord: »Ik moet heden in uw huis blijven.»

De Heere staat niet zelf aan de deur van uw huis om binnengelaten te worden, maar Hij plaatst daar een zijner kinderen, arm naar de wereld; en als door dien arme komt datzelfde woord uws Gods tot u. Verstaat gij het altijd? Handelt gij dienovereenkomstig, of zal een Zachéüs ook nog u moeten beschamen? En dat, niettegenstaande de Heere de herbergzaamheid den zijnen heeft aanbevolen en deze in zijn Woord heeft aangedrongen met dit eene: »Want hierdoor — door de herbergzaamheid namelijk — hebben sommigen onwetend engelen geherbergd.” Hij spreekt: »Die u ontvangt, ontvangt Mij, en die Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft;” of: »Voorwaar, zeg Ik u, voorzooveel gij dit een van deze mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat aan Mij gedaan.”

Maar ach, velen ontvangen Jezus wel, doch niet met blijdschap, veeleer uit beleefdheid; het kon niet best anders. Zij ruimen Hem een plaats in hun huis, doch eigenlijk onder beding, dat Hij spoedig weder verstrekt. De kringen, waarin zij gewoon zijn te verkeerem, zouden door de tegenwoordigheid van hunnen Heer worden bedorven.

Christenen! merkt op, wat wij zeggen, want waarlijk, het is droevig, dat het moet worden getuigd! Blijkt hieruit, dat Jezus u dierbaar werd, dat Hij u boven alles gaat? Veeleer het tegendeel. En daarom, hoe wijd is de breuke van Gods volk, dat het verlangen des harten niet meer, niet sterker naar Jezus uitgaat! Hebben velen niet in den tocht van de wereld gestaan en geestelijk koude gevat? Vandaar, dat zij den rijkdom der liefde Christi niet verstaan; de zaligheid, in Hem te vinden, niet in haar volheid merken. Hun hart is door andere zaken bezet; de wereld is aan eene plaats ingeruimd. Het gezicht is beneveld; eigen diep bederf wordt minder helder aanschouwd; daarbij het gevaar, dat te allen tijde en overal omringt; en zoo wordt de dadelijke noodzakelijkheid van Jezus minder gekend. Hieruit volgt, dat zijn Woord weleens lastig wordt geacht; het wordt te scherp, te snijgend, te veel eischend bevonden. Jezus mag zich vertoonen, maar onder door hen te stellen voorwaarden. Hoe zalig, dat de Heere dit alles weet, en op zijn tijd, uit eeuwige trouwe, niet aanmerkende de overleggingen van het dwalende hart, dat woord herhaalt, klemmend herhaalt: »Broeder of zuster, Ik moet heden in uw huis blijven.”

Hij bereidt zichzelf plaats door den Heiligen Geest en komt dan in. Doch eilieve, wat valt er bij zoodanig bezoek veel op te ruimen! Er zijn schatten der ongerechtigheid opgetast, natuurlijk en geestelijk, en de Heere effent de baan,

Hij rijdt door de vlakke velden. Zachéüs geeft de helft van zijne goederen den armen. Hoeveel moeten sommige kinderen Gods dan wel vergoeden! Zij bleven in de tijden van geestelijke verkoeling in gebreke den Heere te dienen van het hunne naar behooren.

En ziet, dat komt de Heere berispen, maar tevens verbeteren. Hij maakt het harte bereid om opnieuw den weg des gebods te wandelen en daarin zich zalig te bevinden. Wij spraken van schatten der ongerechtigheid, geestelijk; en is dit ten onrechte? De Heere bericht aan de gemeente van Laodicea: »Gij zegt: Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt!»

Alle eigen werk wordt door den Heere als niet van nut te zien gegeven en de herstelde verloochent het, om alleen als een arme, geheel ontbloote in Christus alles te hervinden; Hem te erkennen, gelijk het weleens eenvoudig wordt uitgesproken, als het begin, het midden en het einde van den weg des heils, als alles en in allen. Beschaamd staat het kind Gods tegenover den Heere, beschaamd over zoo droeve afzwerping en zoo beleedigende verloochening.

Doch ziet, de Heere ontdekt zijn milde handen en geeft zich in de vriendelijke oogen te zien en de afgezworvene zinkt aan zijne voeten en stamelt: »Mijn Heer en mijn God!» o, De Zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was. Het is de bevinding van al Gods volk, te allen tijde, waarin de Heere zich aan de ziele zaligend openbaart. Het blijft de grond van hope voor geheel het volk en doet, door het geloof verstaan, telkenmale de vrijmoedigheid opgloren om den Heere bij vernieuwing te omhelzen en in Hem den Redder te zien, onzen Redder, die alles heeft verricht en zijn gemeente eene oorzaak van volkomen zaligheid is geworden. AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

V.

ANANIAS EN SAFFIRA.

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Het liefdeleven der Christelijke kerk te Jeruzalem, onder de bedeeling der nieuwe tijden geboren, was zoo onuitsprekelijk heerlijk. Door het Pinksterwonder waren de geesten der discipelen zoo aangevuurd, dat er getuigd werd van den eenigen naam, door welken wij moeten zalig worden, alsof er geen wolven meer waren, die er op loerden om de schapen van Jezus' kudde te verscheuren. Er werd een sterke band van vereeniging gevoeld tusschen hen, die denzelfden Zaligmaker mochten belijden als hun Heiland; zij waren allen één hart en éene ziel. Gebrek mocht er in dien kring niet zijn; daarom zeide niemand, dat iets zijn eigendom was, maar zij hadden alle goederen gemeen. Door de liefde Christi gedrongen, kon men den broeder niet in lijden of in gebrek zien verkeerren; liever verkocht men zijn have en legde vrijwillig de opbrengst neder aan de voeten der apostelen, die aan een iegelijk uitdeelden, naardat er nood was.

Na al de geesteloosheid en dorheid in de kerk des Heeren, na al het losbreken van vijandschap tegen den levenden God, eene vijandschap, die zich op zulk een ontzettende wijze geopenbaard had in het Joodsche volk, was het liefdeleven van de eerste kerk des Nieuwen Verbonds als een liefelijke oase in de woestijn. Vandaar, dat, hoezeer Israels overheid bleef woeden tegen de gemeente des Heeren, zij, die Jezus' opstanding uit de dooden verkondigden, ontzag hadden bij het volk. Gelijk Lukas het uitdrukt, was er „vreeze over alle ziel”; de discipelen werden in „grootachting” gehouden; zij vonden „genade” in de oogen der menschen. En in dien toestand verkeerende, wilde de Heere de kerk voortdurend uitbreiden;

immers „werden er dagelijks toegedaan tot de gemeente, die zalig werden,” door het geloof in Christus.

Maar die gewenschte toestand was een doorn in het oog van Satan. Zóo zijn rijk te zien inkrimpen en het lijdelijk te blijven aanzien... dat kon niet.

Daarom zou hij alles op de spits drijven, om te trachten het werk des Geestes te verwoesten. Dit zien wij uit Hand. 5 : 1—12, waar wij lezen :

En een zeker man, met name Ananias, met Saffira, zijne vrouw, verkocht eene have,

En onttrok van den prijs, ook met medeweten zijner vrouw, en bracht een zeker deel en legde dat aan de voeten der apostelen.

En Petrus zeide: Ananias, waarom heeft de Satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt en onttrekken van den prijs des lands?

Zoo het gebleven ware, bleef het niet uwe, en verkocht zijnde, was het niet in uwe macht? Wat is het, dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen? Gij hebt den menschen niet gelogen, maar Gode!

En Ananias, deze woorden hoorende, viel neder en gaf den geest. En er kwam groote vrees over allen, die dit hoorden.

En de jongelingen, opstaande, schikten hem toe, en droegen hem uit, en begroeven hem.

En het was omtrent drie uren daarna, dat ook zijne vrouw daar inkwam, niet wetende wat er geschied was.

En Petrus antwoordde haar: Zeg mij, hebt gijlieden het land voor zóoveel verkocht? En zij zeide: Ja, voor zóoveel.

En Petrus zeide tot haar: Wat is het, dat gij onder u hebt overeengestemd, te verzoeken den Geest des Heeren? Zie, de voeten dergenen, die uwen man begraven hebben, zijn voor de deur en zullen u uitdragen.

En zij viel terstond neder voor zijne voeten en gaf den geest; en de jongelingen, ingekomen zijnde, vonden haar dood, en droegen haar uit, en begroeven haar bij haar man.

En daar kwam groote vrees over de geheele gemeente, en over allen, die dit hoorden.

En door de handen der apostelen geschiedden vele teekenen en wonderen onder het volk. En zij waren allen eendrachtiglijk in het voorhof Salomo's.

In het paradijs genoot het eerste menschenpaar, door de hand des Heeren geformeerd, een heerlijk, gelukkig leven. Niet enkel omdat het in dien prachtigen lusthof woonde, niet enkel omdat zorg, kommer, verdriet en dood daar buiten waren gesloten, maar ook en vooral omdat de mensch geschapen was naar Gods beeld en in een staat van gerechtigheid verkeerde. Hoe mochten Adam en Eva aan de hand huns Gods wandelen, gelijk kinderen aan die huns vaders!

Doch Satan zag nijdig dien gelukstaat aan; zelf diep rampzalig, omdat hij tegen den Schepper van hemel en van aarde was opgestaan, was hij er op belust om den mensch even diep te doen vallen, als hijzelf gezonken was.

En wij weten, hoe hij zijn boozen raadslag wist te volvoeren, hoe de mensch van zijn Schepper afviel door de listige omleiding van Satan.

In de eerste gemeente onder de bedeeing der nieuwe tijden was men zoo zalig in het bewustzijn, dat men den goeden Herder in den Hemel kende, die zegenend de handen over de gemeente hield uitgestrekt. Een storm van vervolging brak los; doch de discipelen hadden goeden moed, omdat zij het wisten, dat hun Koning was gezeten aan de rechterhand der kracht Gods. Bovendien, de staf van lieflijkheid en samenbinding hield hen vereenigd. »Ziet, hoe lief zij elkander hebben!» werd er van hen getuigd. En geen wonder, want het vuur der eerste liefde brandde in de harten der kinderen Gods. Dan zijn de schatten der aarde als slijk; dan wordt, 'als in de dagen van Salomo, het zilver geacht als steen; want de ziel zegt: »Wat heb ik nevens U omhoog; nevens U lust mij ook niets op aarde!».... Het scheen wel dat die gemeente, van Christus te Jeruzalem het paradijs opnieuw verkregen had.....

Maar Satan kon dit niet gedoogen; hij zou eens zien, of hij die bloeiende kerk niet kon verwoesten.

En de Heere liet het hem toe!

Waarom?

Hij wilde laten zien, dat zijn werk elke proef kan doorstaan.

Satan had het oog geslagen op twee onvaste zielen, met name Ananias en Saffira, zijne vrouw. Dit echtpaar had zich, gelijk wij het ons voorstellen, in oprechtheid aan de gemeente des Heeren aangesloten. Er was waarlijk geen eer mede te koopen of voordeel bij de wereld te behalen, wanneer men zich voegde bij de kerk van Christus; veel meer stond men bloot aan smaad en vervolging ten bloede toe,

wanneer men dien stap aandurfde! Met liefde waren zij opgenomen in dien kring van geloovigen, die Christus „gestorven voor hunne zonden en opgewekt tot hunne rechtvaardigmaking” beleden. Onder die eenvoudigen openbaarden zich zulke schoone vruchten des Geestes, dat zij er in den aanvang schier door bedwelmd en medegeslept werden. De echtelieden begonnen er onder verlegen te worden, dat bij zooveel betoon van offervaardigheid ter leniging van den nood der broeders en zusters in den Heere zij nog niets hadden gedaan.

Zij bezaten nog een have, een stuk land; dat zouden zij verkoopen, om te toonen, dat zij niet wilden achterblijven. Zoo gedacht, zoo gedaan. De akker was weldra voor een som gelds in andere handen overgegaan. Ananias en Saffira bleken niet aan hun land te hebben vastgelegen, maar, helaas, wel aan het geld, dat zij daarvoor verkregen. En daarom gingen zij tegen den apostel Petrus liegen, beweerende dat zij al het geld, dat zij voor hunne have ontvangen hadden, aan zijne voeten nederlegden, terwijl zij nochtans een deel daarvan voor zichzelf hadden gehouden. Mocht die huichelarij, ingegeven door Satan, in de gemeente blijven bestaan; mocht die zonde blijven voortwoekeren en als een kanker knagen aan het lichaam van Christus? Neen, de Heilige Geest zal daarvoor waken; de Geest Gods zal er voor zorgen, dat de gemeente des Heeren opgebouwd wordt. Laat ons dan zien, hoe de gemeente Gods hier als bezoedeld zich aan ons vertoont, hoe zij is gezuiverd, en hoe zij daardoor werd gesticht.

I.

Ananias en Saffira wilden een anderen naam hebben dan hun metterdaad toekwam. Zij wilden zich voordoen als lie-den, die overvloedigen van de liefde Christi, en dit werd bij hen niet gevonden. Het was van hen niet geëischt, dat zij alles wat zij hadden zouden offeren op het altaar des Heeren; doch zij wilden het laten voorkomen, alsof zij van liefde dronken waren, gelijk de andere leden der gemeente. Het is een voorspiegeling van Satan, dat men met den schijn van godzaligheid kan volstaan, al wordt het wezen der zaak ook gemist. En daarom werkt Satan bij Ananias en Saffira om de geldgierigheid te prikkelen en tracht hij hun wijs te maken, dat zij zeer goede Christenen kunnen zijn en toch met een leugen in hunne hand voor de apostelen kunnen

verschijnen. »Wie weet of niet velen, die zeiden alles gebracht te hebben, ten slotte een groot deel van het geld hadden achtergehouden. Onder de bedeeing der schaduwen had men slechts één tiende deel van zijne inkomsten den Heere moeten wijden; hoeveel meer gingen zij brengen!» zoo overlegden zij.

Het leven van de gemeente des Heeren was zoo zeldzaam teeder in die dagen. Het kleine Israel van belijders van den Christus, uit het groote Israel gesproten, bracht de Oud-Testamentische wet tot verwezenlijking. Vrijwillig bracht men meer dan het tiende.

»Het land is het mijne!» had de Heere gesproken; en zoo werd door de gemeente van Jeruzalem het land den Heere ten dienst en ten eigendom teruggegeven. Wat het Sabbatsjaar voorafschaduwde, was in vervulling gegaan; ieder lid van het volk des Heeren kon van de opbrengst van den grond eten, naardat hij van noode had.

Israel was door de overvloedige uitstorting van den Heiligen Geest gaan beantwoorden aan het ideaal, dat in de Mozaïsche wet beschreven was. Tot niets werd men gedwongen, zelfs niet gedrongen, maar er was groote genade onder allen, en daarom was de uiting der broederlijke liefde zoo krachtig en zoozeer beantwoordende aan het gebod Gods.

Den schijn te hebben, alsof men nu ook door den adem der liefde ware aangeblazen, gelijk de anderen, had zulk eene bekoring. Het is zoo verleidelijk zich een naam te maken, dat men ook behoort tot die vergadering, welke los is van datgene, waaraan de meeste menschen met zulke schier onverbreekbare banden zijn vastgehecht.

De zonde, daarvoor zorgt Satan, wil zich nooit voordoen in haar afzichtelijke gestalte. Satan verkleedt zich steeds in een engel des lichts, en drijft er den mensch toe om zijne zonden te verbergen onder allerlei, soms schijnvrome, windselen. Toen Maria van Bethanië den Heere Jezus ten doode zalfde, zeide Judas niet, dat hij den prijs der kostbare olie gaarne in den buidel, waarin de gaven voor de armen werden verzameld, had zien komen, opdat hij daarvan zou kunnen stelen; doch hij wendde belangstelling in het lot der nooddruftigen voor.

De kerk des Ouden Verbonds werd in de dagen kort vóór en na de vleeschwording des Woords zoo gruwelijk ontreinigd door het farizeïsme. Daarom vergeleek de Heere Jezus de Farizeën bij graven, die niet openbaar zijn. Van buiten de groene graszode; maar wanneer men gaat delven, hoeveel afzichtelijks komt dan bloot! Hoe ontzaglijk dan het onderscheid tusschen het uit- en het inwendige!

Doch zou dit enkel voor de secte der Farizeën gelden?

Ook bij Ananias en Saffira was er een graf, dat niet openbaar was. Hoe schenen zij gedrongen door de liefde van Christus, toen zij hunne have verkochten! Niet alleen toonden zij de dreigingen der vijanden te verachten, door zich bij de gehate secte aan te sluiten, maar ook moest het al den schijn hebben voor de wereld, dat zij veel voor de zaak des Heeren over hadden. En toch, welk een snood bedrog werd er in hun binnenste gevoed!

En zou in deze dagen de gemeente van Christus niet dikwerf besmet zijn met de zonde der huichelarij? Juist nu weder in menige gemeente het ruischen van het nieuwe leven gehoord wordt, dienen we zoozeer op onze hoede te zijn tegen het Farizeïsme! Met dezulken mede te gaan, die het nauw nemen, den weg der vromen te bewandelen, het heeft zulk eene bekoring. Maar wanneer het daarbij te doen is om eigen eer en niet om de eere Gods, dan zal al ons strijden voor het Koningschap van Christus ten slotte ons oordeel en onze verdoemenis slechts des te zwaarder maken.

Meer in schijn dan in wezen heilig, d. i. afgezonderd van de wereld, hoevelen hebben zich daarvan voor God te beschuldigen. Brengen wij ook in toepassing wat de Heere Jezus zegt: „Wanneer gij vast, zoo zalft uw aangezicht”? Wanneer wij in ons gezin bidden, roepen wij dan den naam des Heeren niet dikwerf anders aan, dan wanneer er anderen tegenwoordig zijn? Doen we het niet weleens voorkomen, alsof wij een kruis opgenomen hadden, terwijl eigenlijk geen vinger uitgestoken werd om een last in eigenlijken zin aan te roeren? Hoevele boezemzonden worden daarbinnen gekoesterd als troetelkinderen, terwijl wij met den mond beleden, dat wij den strijd aanvaardden tegen alle ongerechtigheden in hart en huis.

Wij spreken niet van die jammerlijke huichelarij, die daarin bestaat, dat men het wolvenhart zoekt te verbergen onder een schapenvacht! Mochten de oogen ervoor opengaan, dat in den grond der zaak een iegelijk mensch, die in zijne zonden is, een vijand van Christus en van zijne kerk is, al is hij ook een goed kerkganger en al loopt hij de rechtzinnige prediking na.

Er heeft eens een Romein geleefd, die wenschte dat zijn hart van glas ware, opdat een iegelijk zou kunnen zien, wat daarin omging. Zoudt gij zulk een wensch kunnen koesteren? Immers neen, wij zouden er zeer voor vreezen, indien men alles van buiten zou kunnen zien, wat er van binnen omgaat. En waarom is er dan zoo weinig bekommernis over,

dat de Heere ons kent en doorgrondt, dat Hij onze geheimste gedachten weet, eer er een woord op onze tong is? Wat werkte de gedachte aan de heiligheid en de alwetendheid Gods bij ons uit? Wee ons, indien wij er rustig onder bleven!

Het onbeschaamdst treedt de huichelarij op, wanneer men opzettelijk een mom van godsdienst voor het aangezicht plaatst, om des te beter te kunnen liegen en bedriegen; wanneer men geld geeft voor kerk en armen, maar met de bedoeling om die schade door valsche handelingen of bedriegelijke waar weder in te halen. Hoe wordt de kerke Gods dikwerf door hen gelasterd, die de slechte lading met een schoone vlag willen dekken!

II.

Zulke lieden worden ons in Ananias en Saffira voorgesteld. Toch weet de Heere het ingedrongen slangenzaad weg te doen.

Wat aan het oude Israel zoo dikwijls was bedreigd, dat hij, die, tot Gods volk voor het uitwendige behoorende, een Belialsstuk in het hart droeg, uit de gemeente en het heilige land moest worden uitgevoerd, dat verwezenlijkt Hij hier ook in de gemeente van Jeruzalem.

Hypocrieten mogen, wanneer zij als zoodanig openbaar worden, niet in de gemeente worden geduld. In onzen tekst wordt een krachtig voorbeeld van handhaving der tucht gegeven. De Heere heeft aan zijne kerk den last gegeven en de macht geschonken, om schadelijke vossen en jonge vossen, die zich zoo dikwijls vernieuwen en den wijngaard des Heeren bederven, te bedwingen en te vangen. De Heere Jezus heeft gesproken: „Wanneer uw oog u ergert, ruk het uit; wanneer uwe hand u ergert, houw haar af;” hetgeen ook toegepast mag worden op de schadelijke leden van het lichaam des Heeren.

Geschiedt dit niet, dan gaat het, gelijk het Israel verging, toen Achans zonde niet ontdekt en niet bestraft was. De toorn Gods kwam over de gansche vergadering van de kinderen Israels, en Achan stierf niet alleen in zijne ongerechtigheid.

De Heere weet tucht uit te oefenen.

Ananias was dan met een deel van het door verkoop van zijne have verkregen geld naar de vergadering der geloovigen

getogen, om het daar neder te leggen voor de apostelen, die in den eersten tijd ook de zorg voor de armen der gemeente voor hunne rekening hadden. Nauwelijks had hij tot Petrus zijne leugen uitgesproken, of de apostel antwoordde hem, door den Geest Gods voorgelicht wat er in het hart van den bedrieger was overlegd: „Ananias! waarom heeft de Satan uw hart vervuld?” Waarom hebt gij, zoo is de bedoeling, niet tegen Satan gestreden, maar hem toegelaten, dat hij uw hart geheel heeft ingenomen met gierigheid en geveinsdheid; dat gij den Heiligen Geest, die toch in ons, de apostelen des Heeren, woont, liegen zoudt en onttrekken van den prijs des lands, terwijl gij voorwendt alles te brengen? Zoo het (onverkocht) gebleven ware, bleef het niet het uwe; en verkocht zijnde, was het daarvoor ontvangen geld niet in uwe macht; kondt gij daarmede niet handelen, gelijk gij verlangdet, zonder dat de gemeente eenige aanspraak daarop zou kunnen laten gelden? Wat is het dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen, om te trachten de gemeente met valschen schijn te bedriegen? Gij hebt den menschen niet gelogen, maar Gode, want de Heilige Geest woont in de kerk van Christus!

Nauwelijks zijn deze woorden uit den mond van den apostel, of Ananias wordt door de hand Gods getroffen. „Ananias, deze woorden hoorende, gaf den geest.” Was het te verwonderen dat er groote ontsteltenis kwam over allen, die dit hoorden, welke daardoor tot de overtuiging kwamen, dat de Heere zijne woning in het midden dier vergadering gesteld had?

De jongelingen, die in het midden dier gemeente waren, stonden aanstonds van hunne zitplaatsen op; zij schikten hem, die in zulk een ontzettend oordeel Gods gevallen was, toe, d. w. z. zij maakten de noodige voorbereidselen voor zijne begrafenis; en droegen hem daarna naar den doodenakker.

Dit alles kostte tijd, en de gemeente bleef inmiddels samen, wij kunnen ons eenigszins voorstellen in welke stemming des gemoeds. Saffira zat middelerwijl in huis op de terugkomst van haar man te wachten; wie weet in welk een gespannen verwachting, om te vernemen, wat de apostelen en wat de gemeente hem gezegd had over zijne offervaardigheid. Doch haar echtgenoot keerde maar niet weder. Drie uren waren voorbijgekropen; eindelijk kon zij haar ongeduld niet langer bedwingen.

Niet wetende wat er geschied was, ging zij naar de ver-

gaderplaats der gemeente, en daar gekomen vroeg Petrus haar aanstonds: „Zeg, hebt gijlieden het land voor zooveel verkocht?” Zij bevestigt de leugen van Ananias. Weder klinkt het bestraffend uit den mond van Petrus: „Wat is het, dat gij onder u overeengestemd hebt, om te verzoeken den Geest des Heeren,” als wildet gij beproeven, of de Geest Gods ook alwetende was? En tot vernieuwde ontsteltenis van de verzamelde menigte wordt aan Saffira hetzelfde oordeel aangezegd en ten uitvoer gelegd als aan haar man. Nauwelijks hadden de jongelieden hun treurige taak aan Ananias volbracht, of zij moesten opnieuw Jeruzalems straten doortrekken om een doode uit te dragen. En hij, die deze tweede droeve lijkbaar, die niet de minste hope kon doen koesteren, nastaarde, kon er uit leeren, dat God niet met zich laat spotten en dat Hij tucht weet te oefenen over zijne gemeente, ook door voor eeuwig af te snijden van zijne kerk.

Veel is, uit een leerstellig oogpunt, uit onzen tekst af te leiden. Hij leert ons de groote macht van Satan; overwonnen zijnde door Christus, is hij evenwel nog niet dood. Hij leert daarbij 's menschen verantwoordelijkheid. Hij leert ook, dat de Heilige Geest een persoon is, die waarachtig God wordt genoemd. Hij leert, dat die Geest woont in de harten der uitverkorenen, al verleende Hij toen op dat oogenblik en verder meermalen aan de apostelen een buitengewone kracht.

Doch daarop willen we slechts als in het voorbijgaan wijzen. Ons is het er voornamelijk om te doen, te laten zien, dat de Heilige Geest ook dit ontzaglijk vonnis heeft opgeteekend ten bewijze, dat de Heere alle onreinheid, vooral in zijne kerk, haat. Wanneer Christus, hetzij onmiddellijk hetzij middellijk, door den dienst van menschen, de booze elementen, die zijne gemeente kunnen verderven, niet uitzuiverde, hoe werd zij geheel der wereld gelijkvormig!

Door dezelfde kracht, waardoor Ananias en Saffira dood nedervielen, werden ook Korach, Dathan en Abiram en hunne vergadering levend door de aarde verslonden, omdat zij rebelleerden tegen de mannen, die van Godswege gesteld waren om de kerk des Heeren te leiden. Door dezelfde kracht moesten Nadab en Abihu, de zonen van Aäron, sterven, omdat zij vreemd vuur voor des Heeren aangezicht hadden gebracht. Evenals Ananias en Saffira werden die beide priesters uitgedragen door jongelingen.

De Heere weet zijnen tempel te reinigen, ook dan, wanneer wij, menschen, het niet kunnen of niet willen doen. En daarom,

als er onder ons gevonden worden, die zoo kalm en gerust kunnen voortleven, wanneer de menschen maar niets van hen weten, laten zij door dit woord Gods gewaarschuwd zijn. Al ontvangen de menschen ons als een dierbaar kind van God, het zal u niet baten; waar de boom valt, daar blijft hij liggen. Wanneer wij hier op aarde gelijk gebleven zijn aan de wit gepleisterde graven, voor God zijn onze leugenen, onze geheime zonden openbaar. Wanneer wij ons heil gezocht hebben in vroom geklap, of wanneer wij ons met het kleed der godzaligheid hebben omhangen, de Heere zal dit eens aan flarden scheuren, zoodat wij naakt in onze ware gedaante voor Hem komen te staan. Soms maakt de Heere reeds hier op aarde den huichelaar openbaar, gelijk het door den plotseligen dood van Ananias en Saffira geschiedde. Daardoor wordt dan de strijdende kerk op aarde ook inwendig gereinigd, doordat de vlieg, die de geheele zelf stinkende dreigde te maken, moet sterven. Wat zou er van worden, wanneer alle verderf, dat in het lichaam des Heeren sloop, onverhinderd zijn verwoestend werk kon voortzetten? Hoe spoedig zouden de poorten der hel het overweldigd hebben.

Doch op zijn tijd toont de Koning der kerk, dat Hij zijn tempel reinigen wil en dat Hem daartoe vreeselijker middelen ten dienste staan dan een geesel van touwkens.

III.

Op de eerste gemeente was groote genade uitgestort. Het gemeenschapsleven openbaarde zich krachtig. Maar daarom was het gevaar om geestelijk hoogmoedig te worden des te grooter. Er ging macht uit van degenen, die zich de belijdenis van Jezus, den gekruisten en verheerlijkten Messias, niet schaamden, en daarom had men voor hen een zekere achting.

Van lieverlede zou men zich op het lid zijn van de gemeente van Christus wat hebben laten voorstaan en dan ware de winst voor Gods koninkrijk weder verloren!

Doch de Heere zorgde ervoor, dat de zijnen klein bleven, door het zoo nadrukkelijk aan te zeggen door het afsnijden van den levensdraad van twee leden der gemeente, dat het oordeel begint van het huis Gods. De Heere vertoeft soms lang, eer Hij komt met zijn slaande hand. Hij is traag tot toorn, omdat Hij groot is van macht. Maar hier was Hij verbazend snel in het bezoeken van de zonde. Het

nedervallen van Ananias en Saffira was een bewijs, hoe ernstig de Zoon Gods het bedoeld had, toen Hij zulk een krachtig „Wee u!” over Schriftgeleerden en Farizeën uitsprak.

De geheele gemeente werd het dus op zulk een indrukwekkende wijze gewaar, dat zij juist de gemeente Gods, de ware kerk en de woonplaats zijner heerlijkheid was, en kreeg tevens de herinnering, dat men juist daarom des te meer had toe te zien, dat door insluipende zonden de zegen niet werd weggenomen of zelfs veranderd in een vloek. Dit was zoo heilzaam voor de geheele schare van belijders.

Maar de uitwerking van den dood van Ananias en Saffira bleef niet enkel beperkt tot den kleinen kring van Christenen. De dubbele begrafenis had niet in een hoek plaats gehad; zij wekte groot opzien in Jeruzalem.

En geen wonder. Wanneer God zulke ingrijpende daden doet, dan verschrikt de mensch; dan zegt zijn conscientie, dat de Heere recht handelde; en dan is er ook wel een geopend oor voor de waarheid; dan wordt er wat men wel eens „beslag” noemt, op het volk gelegd. Dit is nog geen bekeering, doch er kan bekeering op volgen.

En zoo kwam dan vreeze over al het volk, een heilige diepe eerbied voor den onzichtbaren God, die werkende nabij is. Men begon dientengevolge de Christenen voor het ware Zion Gods te beschouwen. Vandaar, dat de schare van belijders (blijkens vs. 12) hare vergaderingen ging houden in den tempel, en wel in het voorhof van Salomo, inplaats van in de opperzaal, gelijk tevoren was geschied (Hand. 1:13). Velen leerden door den plotseligen dood van het echtpaar den heiligen en rechtvaardigen God kennen. De Heere kwam hen tegen als een alwetend God, die zelfs de nieren proeft; daaronder werd hunne ziel verbrijzeld; dit deed uitroepen: of er dan geen balsem was in Gilead; op dit vragen gaf het woord der apostelen het antwoord, dat door de kracht des Heiligen Geestes aan die bekommerde zielen werd toegepast.

Bovendien geschiedden in dien tijd door de handen der apostelen vele teekenen en wonderen onder het volk, eene verhooring van het gebed van de gemeente des Heeren (Hand. 4:20), waarbij zij gesmeekt had, dat de Heere zijne hand zou uitstrekken tot genezing, en dat teekenen en wonderen zouden geschieden door het heilig Kind Jezus.

Al deze dingen waren middelen, welke dienden om de kerke Gods gedurig uit te breiden; mer werden er meer en meer toegedaan, die den Heere Jezus geloofden, menigten

beiden van mannen en van vrouwen." Hoe moest Satan het zien, dat zijn rijk inkromp, schoon hij aanvankelijk gelachen had, dat Ananias en Saffira door zijne sluwheid in het verderf waren gestort.

En zoo zal het ook in onze dagen zijn. Wil de gemeente des Heeren bloeien, dan behoort men uit barmhartigheid de sleutelen des hemelrijks te gebruiken. Wanneer wij het synodale juk hebben afgeworpen, omdat het ons daaronder onmogelijk was de majesteit van Koning Jezus te eeren, en wij verzuimden de tucht uit te oefenen, uit vrees bijv. van een broeder te kwetsen of een steun te verliezen, hoe zal de Heere daarover zijne oordeelen laten gaan! God geve het ons allen krachtens het ambt der geloovigen, een iegelijk, die den breeden weg bewandelt, te waarschuwen voor zijn eeuwig verderf. Hij schenke het vooral den opzieners der gemeente, te vermanen en te berispen, en zoo een zonde publiek geworden is, die ook in het openbaar te bestraffen, en als men daaraan geen gehoor geeft, ten slotte, zoo veel liefderijk vermanen niet baten mocht, de schuldigen af te snijden, opdat de toorn Gods over de geheele gemeentē niet gebracht worde, en nog het uiterste middel beproefd zij om het verderfelijke lid te behouden. Dan komt er weder eerbied en ontzag voor de kerke Gods, al wordt in den beginne met de censuur van eene gemeente, die wellicht in de oogen der wereld weinig beteekent, gespot. De Heere Jezus was immers ook een spotkoning, dien men een rietstaf in de hand gaf en een doornenkroon op het hoofd zette! Maar ten slotte zullen toch al zijne vijanden, gedwongen of vrijwillig, voor Hem moeten buigen. Welgelukzalig is de mensch, die zijn juk op zich neemt en zijn last wil dragen, al zegt de wereld: »Wij willen niet, dat deze Koning over ons zij." Velen, die dit betuigd en zich bezoedeld hadden met het bloed van den Zoon Gods, moesten later Golgotha verlaten, slaande op de borsten, ten teeken van rouw over hun snood bedrijf. En toen de dag van het Pinksterfeest vervuld was, werden velen, die in het stof lagen neergebogen, door de Heere opgericht. Toen leerden zij zijn koninklijke macht kennen en toen zal er een wegzinken zijn geweest in bewondering, dat de machtige Jakobs zijne heerlijkheid onder het kleed van eens menschen Zoon had verborgen.

o, Als in deze dagen de Gereformeerde kerken van Nederland iets mogen weerspiegelen van de majesteit van Hem, die het Hoofd is der kerk en wien alle macht in hemel en op aarde gegeven is, dan zullen zij ook opnieuw worden

gebouwd, doordat er velen worden toegedaan tot de gemeente, die zalig wordt.

Onze tekstwoorden veroordeelen zoo scherp mogelijk alle huichelarij.

Nu noemden onze vaders allen huichelaars of hypocrieten, die slechts met uitwendige banden, hetzij door den Doop of door Doop en belijdenis, aan de kerk verbonden waren. En zeker handelden zij daarin recht.

Immers, hij, die gedoopt is, draagt het kleed van een krijgsknecht des Heeren; en wanneer hij nu desnietteenstaande een vijand is van God en zijn dienst, dan is bij hem, evenals bij Ananias en Saffira, de uitwendige schijn anders, dan het metterdaad inwendig gesteld is.

Alle onbekeerden in het midden der gemeente zijn dus hypocrieten. Niet, dat wij, menschen, hen als zoodanig kunnen kennen. Wij kunnen slechts oordeelen over belijdenis en wandel. Maar God kent ons. Hij weet wat er in het hart is. Daarvan getuigt onze tekst zoo helder mogelijk. Mochten wij maar waarlijk te worstelen krijgen met de alwetendheid Gods, zoodat wij schaamrood worden over onzen jammerlijken toestand, indien deze aldus moet worden beschreven: Uitwendig een volgeling van den Heere Jezus, inwendig een vervolger van de kudde des Heeren. Indien het met ons aldus blijft, hoe zal daardoor ons oordeel nog worden verzaard! Het is immers in een aardsch koninkrijk ook aldus. Wanneer een volk tegen zijn koning rebelleert, dan is het altijd veel grooter misdrijf, wanneer een soldaat, die 's konings kleed draagt, zich bij de muiters voegt, dan wanneer een gewoon burger dit doet.

Maar ook is de alwetendheid Gods een troost voor het arm en ellendig volk des Heeren. Wanneer de ziel van alle zijden bitter benauwd is geweest en de Heere deed in de ruimte gaan, door een weg ter verlossing in Christus Jezus te openen, dan ziet de wereld ons met booze blikken aan. Bij elken misslag, dien wij begaan, bij elke zonde, waarin wij vallen, staan de vijanden van Gods koninkrijk gereed om ons te verdenken van huichelarij. Zoo is de wereld nu eenmaal; men denkt liever, dat iemand een afschuwelijk huichelaar is, dan dat hij tot God bekeerd werd.

Doch indien men bij gedurigen strijd tegen overblijvende zonden nog tot den Heere zeggen mag: „Gij weet, waarom het mij te doen is. Gij weet, dat ik een vermaak heb naar den inwendigen mensch in uwe wet. Gij weet, dat het mijne begeerte is, om uw naam te verheerlijken, en dat het mij tranen kost, wanneer om mijnentwil uw naam gelasterd

wordt;" dan hebben wij er troost van, dat voor God niets verborgen is.

Toch zal het steeds noodig blijven, dat wij telkens smee-
ken: „o, God! wees mij, zondaar, vooral den Farizeër daar-
binnen, genadig!" Toch zal gedurig noodig zijn te vluchten
tot Hem, bij wien blanke oprechtheid tegen ons snood be-
drog gevonden wordt, en die ook macht heeft waarheid in
het binnenste te geven. AMEN.

Des Heeren vrees is rein;
Zij opent een fontein
Van heil, dat nooit vergaat.
Zijn dierbre leer verspreidt
Een straal van billijkheid,
Daar ze alle onwaarheid haat.
Ze is 't menschedom meerder waard,
Dan 't fijnste goud op aard;
Niets kan haar glans verdooven;
Zij streeft in heilzaam zoet,
Tot streeling van 't gemoed,
Den honig ver teboven.

Psalm 19 : 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

VI.

DE GETROUWE BONDS GOD TEGENOVER ZIJN VERDRUKTE BONDSVOLK.

DOOR

F. FORTUIN,

PREDIKANT TE BARENDRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Psalm 42 : 4.

LEZEN Jesaja 54.

Psalm 77 : 6.

» 74 : 19 en 20.

» 111 : 5.

» 105 : 5.

En God hoorde hun gekerm, en God gedacht aan zijn verbond met Abraham, Izaak en Jakob.

En God zag de kinderen Israels aan en God kende hen.

Exod. 2 : 24 en 25.

Als de Heere het volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft, in den smeltkroes der ellende brengt en om wijze redenen zijn aangezicht in toorn ervan afkeert, dan wordt het verschrikt en verbijsterd in de ziel. Dan gaan de baren en golven van 's Heeren misnoegen den kinderen des koninkrijks over de ziel en wordt hun zielsbevinding geuit in de bange klacht van Azaf in Ps. 77 : 10: »Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?» Voor hun innerlijk bewustzijn is het dan uit met hun kindschap, uit met de hoop op de heerlijkheid, en, bedrogen en teleurgesteld, weten zij niet beter te doen dan zich in hun smart te verdiepen en moedeloos te jammeren: »Mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij.» De hemel is immers toch van koper, dat er geen gebed door kan, en wat zou het dan ook baten hun klachten voor den Heere uit te storten? Verlaten en vergeten van den Heere, zooals zij wanen, komen zij straks in de handen hunner vijanden om, die hun, om hun smart nog grooter te maken, hoonend in hun ellende toebijten: »Ha, ha, waar is nu uw God, op wien gij vertrouwt?» Zoo ging het den lijder Job, zoo David, zoo Jeremia, zoo Israel in Egypte. En toch, in de uitkomst van die allen is het duidelijk gebleken, dat de Heere de zijnen nooit begeben of verlaten zal, ook dan niet,

als het tegendeel waar schijnt te zijn. Ziet het maar in onzen tekst, o volk, dat gedurig bij de tichelsteenen uwer verdrukking moedeloos nederzit en klaagt, alsof des Heeren arm verkort ware, dat Hij u niet zou kunnen verlossen! Hoe duidelijk blijkt het uit ons teksthoofdstuk, dat de Heere altijd zijn volk gedenkt en te zijner redding bezig is, ook dan, als het zulks allerminst verwacht. Maar ook zien wij, dat de Heere dan eerst verlost, als alle hoop op redding bij den mensch vervlogen is, opdat niet het schepsel, maar den Heere alleen de eere toegebracht worde! Nadat in dit hoofdstuk eerst de geboorte van Mozes, zijn mislukte poging om Israel te verlossen en zijn vlucht naar de woestijn Midian ons verhaald zijn, wordt ons vergund een blik te slaan in den treurigen toestand van Israel in Egyptes harde dienstbaarheid. Met het vorige vers (23) vormt onze tekst den overgang van dit tot het volgende hoofdstuk, waarin ons de roeping van Jethro's schoonzoon tot Israels leidsman verhaald wordt. In onze tekstwoorden zien wij de groote ontferming en bereidwilligheid Gods om zijn volk te verlossen, of anders gezegd, wij zien hier den trouwen Bondsgod tegenover zijn verdrukte bondsvolk.

Merkt het op, hoe de getrouwe Bondsgod, een oog van ontferming slaande op de kinderen Israels,

- I. hen hoorde in hun gekerm;
- II. hun gedacht om zijn verbond;
- III. hen aanzag en kende in hun ellende.

I.

Onze tekst verplaatst ons in den tijd, dat het volk Israels door den geweldenaar Farao geplaagd, onderdrukt en getiranniseerd werd. In slavenketenen der dienstbaarheid geklonken, voelt het de zweep des drijvers tot bloedens toe. Van jaar tot jaar werd naar verlichting uitgezien, totdat eindelijk zelfs de hoop op redding wegstierf. De eene Farao volgde den anderen op, maar het scheen wel, dat de opvolger zijn voorganger in wreedheid nog overtrof.

Hoe minder de pogingen van Israels tirannen gelukten om het te vernietigen, des te meer zonnen zij in hun woede op nieuwe plannen om hun wraak te koelen. Steeds zwaarder werd de

dienst, steeds schrikkelijker het lijden, steeds banger de nood van Abrahams nakroost. Vóór veertig jaar ongeveer scheen het voor een oogenblik, dat er redding zou dagen; maar ach, die opflinkerende hoop was in jammerlijke teleurstelling ondergegaan. Had het eene geslacht tot het andere, nog gedachtig aan Gods beloften, aan de vaders gedaan, van verlossing gesproken, voor het thans levende scheen dat woord niets meer dan een ijdele klank! Maar o, het werd Jakobs nakomelingschap onder dit alles zoo bang. »En het geschiedde, na vele dezer dagen, als de koning van Egypte gestorven was, dat de kinderen Israels zuchtten en schreeuwden over den dienst,» die waarschijnlijk door den dood des konings, waardoor weer nieuwe praalgraven noodig waren, meer dan verdubbeld werd. De name-looze ellende en bange nood persten hun het angstig krijten en benauwde kermen uit de ziel.

De nood was nu ten top gestegen; er moest redding dagen, of Israel kwam om onder des onderdrukkers handen. Maar nu was dan ook de maat der ellende vol. Nu de tijd Gods om te redden gekomen. o, Het is zoo aandoenlijk schoon, hier te lezen: »En God hoorde hun gekerm.» Aan het zuchten der smart, aan het kermen der benauwdheid, dat nooit een oogenblik voor den Heere verborgen was geweest, stond nu een einde te komen. Waar het zoovele lange en bange jaren geschenen had, dat Hij zich verre gehouden had van de woorden huns brullens, daar zou Hij nu toonen, dat hun gekrijt bij Hem in gedachtenis gekomen was. Aan de Egyptenaren, aan wier moedwil en willekeur zijn volk scheen overgegeven, zou de Heere het doen blijken, hoe Hij weet »op te staan om de verwachting der nooddruffigen, om het kermen der ellendigen, en in behoudenis te zetten dien Hij aanblaast».

En nu, gelijk Israel in Egypte, zoo werd door alle tijden heen Gods kerk in de wereld verdrukt en vervolgd. Satan, de aartsvijand en tiran uwer zielen, heeft het van hare stichting in het paradijs tot den huidigen dag op den ondergang der kerk toegelegd. Altijd door zint hij, in zijn fellen haat en ontembare woede tegen Jezus' gemeente, op nieuwe middelen om zijn helsch plan, de uitroeiing van Gods volk, te bereiken. Evenals Farao neemt hij nu eens de proef met deze en dan met gene middelen, om te zekerder zijn doel ten uitvoer te brengen. Wie nog mocht gemeend hebben, dat Satan in onze, ook om hare verdraagzaamheid zoo hoog geroemde eeuw Gods kerk minder vijandig is dan in vroegere tijden, toen brandstapels en moordschavotten voor Jezus' belijders werden opgericht, kan zich dezer dagen van het tegendeel overtuigen. Ziet, alleen dan, als 's Heeren volk zich met de wereld gaat vermengen

en een vredesverdrag sluit, is de strijd minder fel, maar ook zijn ondergang te zekerder. Zoodra evenwel onderscheidt de kerk des Heeren, gelijk Israel van het Egyptisch volk, zich niet, en treedt zij als zoodanig met haar eigen taal, haar eigen belijdenis, haar eigen levensopvatting niet tegen haar op, of een felle worsteling op leven en dood ontbrandt. Een worsteling, die met zeer ongelijke kansen gestreden wordt. Satan toch heeft, gelijk Farao, te beschikken over al wat het Egypte der wereld biedt aan macht en aanzien en eer en goed, terwijl het volk des Heeren, arm en nooddruftig en machteloos in zichzelf, daar niets tegenover stellen kan. Bang, schrikkelijk bang is dan ook de zielsworsteling van de kinderen des koninkrijks in dit strijdperk hierbeneden. Altijd door van den drijver op de hiel en gezeten en door den vijand der ziel vervolgd te worden, zonder uitzicht dat het in deze aardse pelgrimage ooit anders wordt, o, het is zoo ontzettend, het is om moedeloos neer te zinken en de hoop op verlossing eraan te geven. Is dan niet alles, wat de kinderen Zions hier zien, tasten en ervaren, in strijd met wat zij gelooven en belijden? »Het zal alles nog bedrog en zelfmisleiding zijn!» zoo fluistert dan het geslingerde hart. En in de verbijstering der smart en in de benauwdheid des harten worden de beloften Gods losgelaten, de hoop op overwinning prijsgegeven, en intusschen zet de vijand ons den voet op den nek en jubelt reeds: »Ha! ha! ha! nu zijt gij dan de mijne, waar is nu uw God?»

Maar nu wordt het de ziel te veel; en waar zij in haar moedeloosheid het bidden scheen verleerd te hebben, daar begint zij nu te kermen, te schreeuwen tot haar God: »De afgrond roept tot den afgrond bij het gedruisch uwer watergoten; al uwe baren en uwe golven zijn over mij heengegaan!»

En waar nu de nood zoo hoog gestegen is, dat zelfs de gedachte aan redding in de bekleemde borst gesmoord wordt, daar is de Heere reeds ter redding op weg, »want Hij hoorde hun gekerm».

II.

Maar, zoo vraagt het moegepeinsde en door ongeloof geslingerde hart, zal de Heere mij wel hooren? Zeker zal Hij hooren. »De hand des Heeren is niet verkort, dat zij niet zou kunnen verlossen, en zijn oor is niet zwaar geworden, dat het niet zou kunnen hooren.» Gij zijt het niet waardig, want gij vergat Hem zoolang en zoo gedurig en onteerdet Hem zoo

telkens door uw ongeloof. Maar Hij, de getrouwe Bondsgod, doet het ook niet om uwent-, maar om zijns naams wille. o, Leest het toch en vergeet het nooit meer: »En God gedacht zijn verbond met Abraham en Izaak en Jakob.»

Het verbond, dat de Heere met Abraham aangegaan en aan Izaak en Jakob herhaald had, was het verbond der genade. Krachtens dat verbond zou Abrahams nakroost, straks in Egypte tot een volk opgegroeid, het aardsche Kanaän als zichtbaar onderpand van het hemelsche erfelijk bezitten. De tijd was nu gekomen, om de bondsbelofte, aan de vaderen gedaan, ten uitvoer te brengen. Aan Abraham toch was gezegd, »dat zijne nakomelingen wel dienstbaar zouden zijn en onderdrukt worden in een vreemd land vierhonderd jaar lang, maar dat zij daarna zonden uittrekken met groote have!»

Om dat verbond, dat de Heere in eeuwigheid gedenkt, — want in het gedenken Gods is geen gisteren en heden — hoort Hij Israels gekerm en ziet Hij hen aan in hun ellende. Er was niets in Israel, zelfs hun namelooze ellende niet, dat den Heere tot redding bewegen kon! Niet Abrahams nakroost als zondig volk, maar Israel als bondsvolk, zag de Heere aan. Het was dus een genadig uitvloeisel uit het verbond, door God in Abraham, den stamvader, met heel het volk opgericht, dat zij van onder het juk van Egyptes dienstbaarheid verlost en naar het land der belofte gevoerd werden. Verbondsgewijze had de Heere zich met zijn volk in betrekking gesteld en Abraham met zijn nakroost tot zijn eigendom aangenomen. Verkiezende genade was de eenige oorzaak, Christus de eenige grond, en de heilgoederen de heerlijke strekking des verbonds. Wel' wordt van de zijde des zondaars (want het verbond is wederkeerig) ook geloof en bekeering vereischt, doch nooit als verdienstelijke voorwaarden, maar uitsluitend als vruchten des verbonds.

Wat de Heere toch als Rechter van zijn schepsel eischt, schenkt Hij als Bondsgod aan zijn volk. Door dat te vergeten, wordt zoo menig kind van God gedurig geslingerd. Uit het verbond, dat in Gods eeuwige verkiezing zijn oorsprong heeft, komen u al de genadeweldaden toe. Reeds werd het u in uwen Doop beteekend en verzegeld, dat krachtens het verbond, waarvan Christus het Hoofd is, u de vergeving der zonden en het eeuwige leven toekomt. Ziet, hierin ligt juist de heerlijkheid van dat verbond, dat van den zondaar niets meer tot zijn zaligheid wordt geëischt, maar hem alles uit genade in zijn Borg en Middelaar geschonken is.

De grond uwer zaligheid ligt dus in geen enkel opzicht in u, maar buiten u in het verbond, zooals het in Christus, uw

Immanuel, beliehaamd is. Lag de grond der behoudenis in u, in wat gij voor den Heere zijt, dan kwam er niets van u terecht. In het gedenken des verbonds van 's Heeren zijde ligt uitsluitend het heil der bondgenooten. Nu toch is het heilgoed verzekerd, want Hij, die het beloofd heeft, is getrouw en waarachtig. Hij is toch geen menschenkind, dat Hij liegen zou. Wat klaagt gij dan, alsof uwe zaak verloren was? o, Zeker, als gij op uzelf ziet, dan ontzinkt u alle moed!

Maar dat is juist uw gebrek, uw zonde!

Gij moet op uwen Bondsgod zien, op wat Hij voor u is en blijft, al zegt alles u ook het tegendeel. Uw ontrouw kan Gods onveranderlijke trouw nooit tenietdoen. Gij hebt ook de toezegging van het erfgoed des hemels en kunt u daarvan verzekerd houden, mits gij u eenig en alleen verlaat op het verbond, dat uw God gestadig gedenkt. Of wat ontzet gij u? Hebt gij dan niet 's Heeren belofte: »Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer”?

III.

Maar daar zijn zoovele bezwaren, die u bekommeren, zoovele nooden, die u benauwen, niet waar? Zie toch, gemeente van Christus! op Israel in Egypte. Wat zijn uwe nooden, uwe moeilijkheden, uwe verdrukkingen, vergeleken met die van Jakobs nakomelingschap in het land der Farao's?

En toch was dat geen beletsel om haar te verlossen. o, Als de Heere zijn volk in zijn jammerstaat aanziet, dan zijn er geen ketenen zoo zwaar, of Hij verbreekt ze, geen boeien zoo hecht, of Hij slaat ze ontwee. Dan is er geen wond zoo diep, of bij Hem is genezing, geen duisternis zoo donker, of bij Hem is licht, geen droefheid zoo groot, of bij Hem is vertroosting, geen armoede zoo schrikkelijk, of bij Hem is vervulling, geen ellende zoo prangend, of bij Hem is uitredding. Het is juist des Heeren lust om nooddriftigen in hun ellende en versmaadheid aan te zien.

Onder de afzichtelijkste lompen der ellende ziet de Heere toch de zijnen als de zijnen aan.

Hoe ook zwart geblakerd door het vuur der tichelovens, hoe bestoven door het stof der woestijn, hoe gekromd door

den zwaren slavendienst, hoe machteloos in zichzelf, hoe veracht en bespot bij al wat groot en machtig is in Egypte, de eeuwige Bondsgod ziet de kinderen Israels aan, aan in genade en ontferming. En die vriendelijke blik des Ontfermers zal de heerlijkste uitwerking hebben. o, Zeker, veel moest er gebeuren, eer Israel aan gene zijde der Roode Zee, aan het geweld van Farao onttoegen, het vrijheidslied aanheffen kon. En Hij, die toen getoond heeft, dat Hem niets te wonderlijk is, is nog dezelfde.

Ziet, daarin is nu juist de Heere God van de machtigsten der aarde onderscheiden, dat Hij hem, op wien Hij een vriendelijken blik werpt, niet slechts redden wil, maar ook k a n. Of heeft Hij niet reeds meermalen getoond, o gemeente Christi, dat Hij, de Almachtige, bereidwillig is u te helpen en te verlossen?

Was het niet zijn aanzien, dat gij van het doolpad der zonde tot den Herder en Opziener uwer zielen bekeerd werdt?

Was het niet zijn aanzien, dat Hij onlangs nog u uit de dienstbaarheid, waarin het Egypte der wereld sinds jaren uw kerk beklemd hield, uitvoerde?

Houd dan toch op met uw moedeloos klagen, alsof de Heere u niet kende en gadesloog. o, Gij wijst mij op de vele en machtige vijanden, die u omringen, en op de bange nooden van uw hart, uw huis, uw kerk, uw staat en maatschappij, en roept moedeloos uit: »Wat zijn dezen tegen zoovelen?» Maar ik bid u, laat varen uw ongeloovig vreezen, waarmede gij den Heere onteert. Zoo God toch met u is, wie zal tegen u zijn? »Hoe? zal Hij, die zijnen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, ons niet met Hem alle dingen schenken?»

Maar gij zijt zoo onrein, zoo doemwaardig, zoo arm, gering en veracht, dat gij niet durft gelooven, dat die hooge, heerlijke en volzalige God op u in gunst zou neerzien. o, Gij, die in uw ongeloof en twijfelzucht aldus overlegt, zie toch op Israel in Egypte. Was er iets in Abrahams nakroost, dat den Heere tot barmhartigheid bewegen kon? Immers juist het tegendeel? Hoe veracht en gering en onaanzienlijk was dat volk in Egyptes dienstbaarheid! Naar den mensch geoordeeld, had Egypte veel bij Israel vooruit. En waarom nu nam de Heere het zaad van Abraham boven Egypte en boven al de toen bekende volken der aarde tot zijn eigendom aan? Eenig en alleen toch om zijns naams wil!

Het was uitsluitend verkiezende genade, die de achtergrond des verbonds is, dat de God der vaderen op de ellendige kinderen neerzag.

Dat is het juist, als wij in onzen tekst lezen: »En God kende hen.»

Die kennen Gods onderstelt de eeuwige verkiezing. Degenen, die de Heere in liefde van eeuwigheid als de zijnen heeft gekend en erkend, heeft Hij in Christus, den Middelaar des verbonds, als zijn volk uitverkoren.

Die eeuwige verkiezing is dan ook het hart, de kern van het genadeverbond. Om die verkiezing bestaat het verbond en ter wille der verkorenen deelen al de bondgenooten in de uitnemende zegeningen des verbonds. En vraagt gij nu: »Waarbij zal ik het weten, dat ook ik onder dat gekende volk des Heeren behoort?» dan verwijs ik u naar het schoone en duidelijke getuigenis des apostels in Rom. 8:29 en 30, waar hij zegt: »Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen. En die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen, en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd, en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.» In de orde des heils is dus voor u, aan wie de Heere zich in den tijd openbaart, deze opvolging: de van eeuwigheid gekenden zijn uitverkoren, de uitverkorenen worden geroepen, gerechtvaardigd en verheerlijkt.

Maar gij hebt het zoo menigmaal voor den Heere bedorven en zoo ten eenen male die heerlijke genadeweldaden u onwaardig gemaakt, dat gij er niet op durft hopen.

Uw hart, dat zoo diep bedorven is, klaagt u zoo sterk aan; uw huis, dat voor God niet is gelijk het behoort te zijn, veroordeelt u zoo krachtig; uw kerk, die om uwe zonden zoo diep verviel, jaagt u den bloe der schaamte op de kaken; en hoe zou de Heere, de Heilige Israels, dan op u, schuldige en onwaardige, in gunste kunnen neerzien?

En zeker, dat alles weet Hij wel van u; en als Hij u aanzag in uzelf, dan ware het ook voor eeuwig voor u een afgesneden zaak. Maar hoort het nu, alle verslagen en bekommerde zielen, dat is juist de groote rijkdom der genade Gods, dat Hij u, ondanks al uw zonde en uw gebrek, in Christus voor zijn volk erkent. Ziet, als Hij u niet kende, dan kondt gij Hem tegenvallen, maar juist wijl Hij u kent, voorzag Hij van eeuwigheid in al uw nooden en behoeften. Hij weet, dat gij een verloren en des doods schuldig zondaar zijt; en daarom gaf Hij u in zijn eeuwige erbarming Christus, zijnen Zoon, tot een Middelaar, opdat gij in Hem zoudt hebben de gerechtigheid en het eeuwige leven.

Het kennen Gods ten opzichte van u, als zijn volk, hangt

dus volstrekt op geenerlei wijze af van wat gij voor Hem zijt, maar uitsluitend van wat Hij rekent, dat gij in Christus, den eeuwigen Middelaar, zijt.

»Maar als de Heere mij dan van eeuwigheid in liefde gekend heeft, vanwaar dan toch dat lijden, die smart en smaad, die zoo vaak mijn ziel met weedom en mijn oog met tranen vult?» En ja, dat voor het natuurlijk verstand zoo onoplosbaar raadsel heeft vroeger en later Gods kinderen zoo bange zielsworsteling veroorzaakt.

»Waarom,» zoo vraagt dan het geslingerde hart, »indien God lust aan mij heeft, mij, inplaats van met eere en heerlijkheid gekroond, met lijden gedrenkt en met tranenbrood gespijzigd?»

Wat toch is het geval?

Voorzoover de mensch de heerlijkheid wil, is zijn streven in overeenstemming met het doel Gods met zijn kinderen; maar bij de keuze der middelen, die tot het beoogde doel moeten leiden, gaat Gods doen lijnrecht tegen het pogen des menschen in.

De mensch tracht door klimmen, al hooger klimmen, het nagejaagde doelwit te bereiken, om, als hij waant tot het top-punt des geluks genaderd te zijn, van zijn duizelingwekkende hoogte neer te storten en om te komen.

Gods weg daarentegen, die zeker tot de bedoelde heerlijkheid voert, loopt niet langs een steil bergpad, maar door de donkere diepte van het dal.

Het met al de kracht van het nog ongeheiligd i k stellen van dien weg des menschen tegen den weg des Heeren is juist de bange zielsworsteling van het kind Gods, zooals die door een Job, een David, een Azaf en een Jeremia ervaren werd. Maar wat in die worsteling door deze Godsmannen der oudheid nog maar ten deele wierd verstaan, dat wordt volkomen doorgrond door den Man van smarte, die het kruis verdroeg en de schande verachtte, om de vreugde, die Hem voorgesteld was.

Door Hem, wiens diepe vernedering ook door Israel in zijn bange verdrukking werd aangeduid, werd de levenswet des koninkrijks: »Door lijden tot heerlijkheid!» gegrepen en vervuld. Maar waar dan nu ook door Hem, het Hoofd der gemeente, het voetspoor geteekend is, daar ontmoedige het u niet, maar zij het u juist een kenmerkend bewijs van uw kindschap, als gij door vele verdrukkingen moet ingaan.

Door Egypte naar Kanaän, dat is: door lijden tot heerlijkheid, door kruis tot kroon, door strijd tot zegepraal, ziedaar Gods weg voor het volk, dat Hij zich ten eigendom verkoor.

Met verloochening nu van eigen zin en wil dien weg aan

te willen en daarop volvaardig te wandelen, dat juist is geloof. Hoort maar wat uw Jezus zegt: »Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis dagelijks op en volge Mij." En wederom: »Het zij den discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn Meester, en de dienstknecht gelijk zijn Heer." AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

VII.

EEN NIEUW VERBOND.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken.

Niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren; welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere.

Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis Israels maken zal, spreekt de Heere; Ik zal mijne wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.

En zij zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: Kent den Heere; want zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere; want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken.

Jerem. 31 : 31—34.

Het is wel een groote zaak, geliefden, wanneer de Heere, die groote en heilige God, zich zoo diep nederbuigt tot den zondaar, dat Hij met hem genadiglijk in een verbond treedt, om hem alles goeds te geven. En dat belooft de Heere hier aan zijn oude volk Israel, dat Hij dat doen zal. »Ziet», zoo staat er. En met dat woord wil de Heere ons heilbegeerig opmerkzaam maken op hetgeen Hij gaat zeggen. »Ziet, de dagen komen.» De Heere wil zeggen: De tijd der volkomen vervulling is er nog niet; maar gij kunt er toch reeds de vrucht van hebben. Heft uwe hoofden opwaarts, o heilbegeerigen, want uw heil is komende. »Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere,» de onveranderlijke, waarachtige God, die het ook doen zal, »dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda...» Israel en Juda lagen gedeeld, toen Jeremia dit sprak. Israel, de tien stammen omvattende, was losgescheurd van Juda, had zich ook aan kalver- en hoogtendienst overgegeven, was het eerst weggevoerd in ballingschap. Ook Juda had het verdorven. Maar de Heere gedenkt zijn verbond nog met die allen. Hij zal ze eenmaal weder vergaderen en vereenigen tot één volk, gelijk ze voor Hem altijd gebleven zijn. En dan zou de Heere, gelijk het ook geschied is, talloos velen uit de heidenen mede tot Abrahams zaad maken en hen zoo mede inlijven in dat verbond.

»Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken.» De Heere had dus een verbond met hen. Gewisselijk. Dat verbond was zeer oud. Het was eigen-

lijk het oude verbond met Abraham, zijn knecht, waarin ook de belofte van den Messias lag. De Heere had echter dat verbond met de aartsvaders ook met het geheele volk, dat uit hen was voortgekomen, op een plechtige en bijzondere wijze vernieuwd bij Sinaï. En dat is nu eigenlijk dat oude verbond.

Nu belooft de Heere echter hier aan zijn volk, dat Hij met hen een nieuw verbond zal maken. Dat zal beter zijn dan het oude.

Daar zal een andere wijze op zijn, op dat nieuwe verbond, dan op het vroegere. Daarom zegt de Heere hier uitdrukkelijk: »Niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaders gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren.»

Dat was anders ook een majestueus verbond geweest. Welk een weldaad, die uitvoering uit Egypte! Het was als het ware de geboorte van het volk als volk. Ze lagen tusschen twee rijen steenen en waren zwart van de dienstbaarheid. De machten der duisternis, namelijk Farao en zijn volk, handelden zóo met hen, dat het de strekking had, Gods beloften aan de vaders teniet te maken, en het beloofde heil, dat uit Israel komen zou, te keeren. Er was, menschelijkerwijs gesproken, geen hope meer voor dat volk. Wie zou hen uit Egypteland voeren, waar Farao's machtige arm hen tegenhield? Ik, zegt de Heere, Ik heb het gedaan. Ten dage als Ik hunne hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren. De Heere had hunne hand aangegrepen om hen uit te leiden, en toen baatte geen tegenstribbeling van Farao meer. Met een sterken arm en door groote gerichten leidde de Heere hen uit.

En toen heeft de Heere, bij Sinaï, met hen een verbond gemaakt. Hun de wet der tien geboden gegeven, ook burgerlijke en ceremonieele wetten gegeven. En plechtig heeft de Heere de verbintenis met hen aangegaan. In Exod. 24 lezen wij ervan. Mozes kwam en verhaalde aan het volk al de woorden des Heeren, en al de rechten; toen antwoordde al het volk met éene stem, en zij zeiden: »Al deze woorden, die de Heere gesproken heeft, zullen wij doen.» En Mozes beschreef al de woorden des Heeren, richtte een altaar op, hetwelk een schaduwachtige afbeelding van Christus was. Ook richtte hij twaalf kolommen op, naar de twaalf stammen van Israel, en hij slachtte offerdieren, spregde de helft van het bloed op het altaar, en las het boek des verbonds voor de ooren des volks; en toen ze wederom plechtig gesproken hadden: »Al wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen en gehoorzamen», spregde hij ook van het bloed op het volk, zeggende: »Ziet, dit is het bloed des verbonds, hetwelk de Heere met ulieden gemaakt heeft over al die woorden.»

Hoe heeft Israel nu echter in dat verbond gehandeld? De Heere zegt het in deze woorden: »Welk mijn verbond zij vernietigd hebben." Zij hebben het niet gehouden. Zij zijn er niet in gebleven. Wat hun betaamde te doen en wat ze ook beloofd hadden: den Heere gehoorzamen, dat hebben ze niet gedaan. Denk aan het gouden kalf en alles wat later gevolgd is. »Welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere." De Heere wil zeggen: »Ik had hun toch geen aanleiding gegeven tot zoo snoode ontrouw. Ik was hun als een bruidegom. Ik had mijne vleugelen over hen uitgebreid. Ik was met hen in een trouwverbond gekomen. Ik had hun den ring mijner liefde en trouwe gegeven. Ik had hen aangenomen als de mijnen. »Hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere." De apostel zet deze woorden aldus over, in de Hebreën: »En Ik heb op hen niet geacht, zegt de Heere." Dat schijnt wel een vreemde overbrenging. Maar de grondtekst geeft er aanleiding toe, om er deze gedachte in te vinden, dat de Heere, hoewel Hij hen getrouwd had, vanwege hunne afhoereeringen en ontrouw haar heur boelen had laten naloopen, en als het ware van haar afgezien had. »Ik heb op hen niet geacht." Gelijk de Heere bij Jesaja zegt: »Waar is de scheidbrief van ulieder moeder, waarmede ik haar weggezonden heb, of wie is er van mijne schuldeischers, aan welke ik u verkocht heb? Zie, om uwe ongerechtigheden zijt gij verkocht, en om uwe overtredingen is uwe moeder weggezonden."

o Schandelijke zaak, zoo van den Heere afgeweken te zijn en het trouwverbond gebroken te hebben.

Wat belooft de Heere hier nu echter tot vertroosting der schuldgevoelende en verslagene harten?

Een nieuw verbond. Niet meer dat oude, niet op de wijze van dat oude verbond. Maar op een andere wijze.

»Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt de Heere." En nu volgt de beschrijving van de wijze, waarop de Heere in dat nieuwe verbond met hen handelen zou. De heerlijkheid van het nieuwe boven het oude wordt nu beschreven, tot vertroosting van de geestelijk nooddriftigen, die aan de thans toegezegde weldaden zoo groote behoefte hebben. Dat nieuwe verbond, waarvan hier sprake is, heeft de Heere nu eigenlijk gemaakt in de zending van zijnen Zoon, in het gansche verlossings- en Middelaarswerk, dat Hij volbracht heeft, met de hemelvaart als zijne kroning en de uitstorting des Heiligen Geestes als de zegenrijke vrucht.

Vooraf moeten wij echter iets opmerken, aangaande de hier

en dikwijls in de Schrift voorkomende uitdrukking: verbond maken. Het woord *m a k e n* beteekent daar eigenlijk: in stukken snijden. Omdat men de gewoonte had, bij het sluiten van een verbond dieren in stukken te snijden, de helften tegenover elkander te leggen en gezamenlijk tusschen die stukken door te gaan, te kennen gevende, dat de verbond- en trouwbreker waardig zou zijn in stukken gedeeld te worden.

Dit was nu een zinrijke afschaduwing van het genadig verbond des Heeren met zijn volk. Want dat verbond is gefondeerd in het geslachte Lam, in Jezus Christus, in Hem, wiens lichaam aan het kruis verbroken en wiens bloed vergoten is voor de zonden des volks, en die het gescheurde voorhangsel is.

Maar wat is dan nu de treffelijkheid van het nieuwe verbond boven het oude? Komt, laat ons het beschouwen uit de woorden des Heeren. De Heere zegt: »Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven.» Of gelijk de apostel in den brief aan de Hebreëen het overzet: »Ik zal mijne wetten in hun verstand geven, en in hunne harten zal ik die inschrijven.» o Wonderlijk, hoe kan dat geschieden? Onder de wetten des Heeren hebben we hier te verstaan de openbaring Gods aan zijn volk in het algemeen. Niet alleen de eischen en bevelen, maar ook de beloften ingesloten, ook de toezegging van het heil des Heeren in den Messias er bij. Gelijk zoo de geheele openbaring des Heeren aan zijn oude volk menigmaal samengevat wordt onder de benaming: »de wet des Heeren». Gelijk bijv. in het woord: »De wet des Heeren is volmaakt, bekeerende de ziel.»

Waarop stond in het oude verbond die wet geschreven? Die wet stond gegrift in steenen tafelen en ook in het boek der wet, waarin Mozes op Gods bevel dat alles geschreven had, wat God hem had geopenbaard.

Maar o, wie zou dat nu recht verstaan? De mensch toch is van nature zoo verduisterd in het verstand door de zonde en vervreemd van het leven Gods. Zie het maar aan het vleeschelijk Israel. Wat hebben ze zich niet verloren in onnutte en ijdele uitpluizingen, alles om een eigengerechtigheid voor God op te richten, terwijl ze toch den geestelijken, veelomvattenden, het harte rakenden zin van Gods eischen niet verstonden, en dientengevolge ook niet konden proeven, recht, de beloften van genadeheil, die God daaronder strooide als mannakorrels. En is het zoo niet met een iegelijk onzer van nature?

Maar wat zegt de Heere hier nu? Wat zal Hij doen in het nieuwe verbond? »Ik zal mijne wet in hun binnenste en in hun verstand geven.» Hier belooft de Heere een werk van ver-

nieuwing, van wederbaring door zijn Heiligen Geest. Om hun licht des Geestes te geven, opdat zij zaligmakende kennis mogen ontvangen van hetgeen God aan zijn volk geopenbaard heeft.

Wij merken hier nu wel, dat wij de tegenstelling tusschen het oude en het nieuwe verbond niet absoluut moeten opvatten, alsof het hier beloofde nieuwe verbond een geheel ander zou zijn dan het oude. Neen, wat de innerlijke kern en het wezen van het oude verbond betreft, was het hetzelfde verbond der genade, als dat nieuwe, waarvan hier sprake is.

Maar wij weten immers wel, hoe de apostel zegt: »Wij doen niet gelijkerwijs Mozes, die een deksel op zijn aangezicht legde, opdat de kinderen Israels niet zouden sterk zien op het einde van hetgeen teniet gedaan wordt.» En hoe hij daartegenover stelt de heerlijkheid der nieuwe bedeeeling: »En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd.»

Ziet, de openbaring des Heeren aan zijn oude volk Israel was immers onder schaduw en ceremoniën en offeranden. De milde en ruime en heldere bedeeeling des Heiligen Geestes was voor de tijden der vervulling bewaard. Het behaagde den Heere wel enkelen zeer, zeer helder in te leiden, maar het volk als volk genomen, de bedeeeling als bedeeeling genomen, o, wat zuchtte dan alles als het ware naar helderheid en vervulling. Het volk onder de oude bedeeeling ontving ook wel de voorproeven van den lateren maaltijd. Maar o, die vette maaltijd van reinen wijn, van vet volmergs, van reine wijnen, die gezuiverd zijn, dien heeft de Heere aangericht voor het volk in de dagen der kroning van zijn lieven Zoon en van de uitstorting der gaven, door Hem verworven.

En dat belooft de Heere hier: »Ik zal mijne wet in hun binnenste, in hun verstand geven, en zal die in hun hart schrijven.» o, Dat wijst op een verandering en vernieuwing van zin en genegenheden door den Heiligen Geest. Want zie, van nature staat wat God geopenbaard heeft, tegenover ons, op steenen tafelen, of in het boek des Woords; maar wij zijn er niet innerlijk en van harte mede vereenigd. Maar er tegen gekant. o, Dierbare vrucht van de hartveranderende, wederbarende werking des Heiligen Geestes, wanneer niet alleen het verstand mag verlicht worden en de oogen ontdekt, om Gods heilgeheimen recht te verstaan en te beschouwen, maar wanneer ook het hart, de ziel, het inwendige van ons, vereenigd gemaakt wordt met hetgeen God openbaart, om te buigen onder den

eisch, ja onder de veroordeelingen, den vloek der wet, en zich te laten leiden in den weg der genade en der verlossing, in Christus ontsloten, en dan ook dierbaarheid, vanwege die genade, in Gods geboden te vinden, om ze te mogen betrachten.

Ziet, dat doordringende werk des Geestes belooft de Heere hier in deze woorden: »Ik zal mijne wet in hun binnenste, in hun verstand geven, en zal die in hun hart schrijven.»

Nog meer heerlijkheid is hieraan verknocht voor het volk, die wij ook nog hebben te overdenken. Doch zingen we vooraf van Ps. 119 : 65.

Het hartveranderende, vernieuwende, wederbarende werk des Geestes, als beloofd in dat nieuwe verbond, hebben wij overdacht: het verstaan van de wegen des Heeren en de innerlijke overbuiging en toeneiging des harten tot die wegen.

En daarmede, zegt de Heere hier, zal gepaard gaan een ongekende gemeenschap tusschen Mij en tusschen u, mijn volk. »En Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.»

Had het dan ook niet reeds van Sinaï geklonken: »Ik ben de Heere, uw God, die u uit Egypteland, uit den diensthuize, heb uitgeleid"? Wel gewisselijk. Maar toch wordt dit gedurig, gedurig in de profetie vermeld als een eigenaardig voorrecht van de dagen der vervulling: »Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn." Want het zijn van het oude bondvolk onder de bedeeling der schaduwen, als zoodanig, beschrijft de apostel in deze woorden: »Doch ik zeg, zoo langen tijd als de erfgenaam een kind is, zoo verschilt hij niets van een dienstknecht, hoewel hij een heer is van alles. Maar hij is onder voogden en verzorgers, tot den tijd, van den vader tevoren gesteld." Gij kunt dit vergelijken bij den toestand eener ziel, waarin wel bij aanvang door genade een beginsel des levens is, die niet buiten de bondelingen staat, maar die toch nog door geestelijke onkunde en door wettische vrees weerhouden en verhinderd wordt, om de heerlijkheid van Gods weg voor zijn volk duidelijk te zien. Maar wanneer de Heere aan zulk eene ziel nu eens nader deze belofte des Nieuwen Testaments komt vervullen, dat Hij zijne wetten, de kennis zijner wegen, in hun verstand zal schrijven en die in hun hart zal griffelen, o, wat wordt dan de erfenis veel helderder, dat heerlijke genade-erfdeel: »Ik zal hun tot een God zijn." Zie, daarvan is gezongen: »Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in uwe voorhoven. Wij zullen verzadigd worden met het goede van uw huis, met het heilige van uw paleis."

En merkt, hoe de Heere, als daaraan verknocht, nog deze

heerlijke zaak noemt: »En zij zullen Mij tot een volk zijn.» In die woorden is uitgedrukt de toestemming in het verbond van de zijde des volks, welke innige en hartelijke toestemming de Heilige Geest in hunne harten werkt, wanneer de Heere hun zoo doet verstaan, dat Hij hun God wil zijn. Want ook in het genadeverbond zijn twee deelen begrepen. En hoewel nu het hart des zondaars van nature zich toesluit voor God en afkeerig is van zijn waren dienst; ja, hoewel zelfs, waar een beginsel van iets goeds mocht komen, nog menigmaal de vrees de ziel op een afstand houdt. — de Heere zegt hier als het ware met andere woorden: »Wanneer Ik Mijzelven aan hen recht zal te kennen geven als hun God, dan zal hunne ziel Mij de hand geven, en zullen zij het wel gaarne willen schrijven met hunne hand: Ik ben des Heeren.» Het zal wezen, gelijk er bij den profeet staat. De Heere zal zeggen tot Lo Ammi d. i. degenen, die niet zijn volk waren, Ammi d. i. mijn volk. En zij zullen zeggen: o, Mijn God. Zie, dat is het: »Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.» In die liefelijke bedeeling des Geestes, zegt de Heere, zal Ik Mijzelven als hun God aan hen te kennen geven, en zij zullen van ganscher harte er in toestemmen.

En o ziet eens, als de Heilige Geest ons mag leeren, wat worden wij dan een leerzaam volk.

Dat drukt de Heere in deze woorden uit: »En ze zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: Kent den Heere! want zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere.»

Dat wil niet zeggen, gelijk de geestdrijvers wel hebben geleerd, dat er in de dagen des Nieuwen Verbonds geen plaats meer is voor onderwijzingen, middellijk door menschen gegeven. Het behoort juist tot die bedeeling des Geestes, dat de Heere tot zijne jongeren zegt: »Gaaf dan heen, onderwijst alle volken.» Paulus onderwees, en de Heere opende Lydia's harte. Gewisselijk is er plaats, onder deze bedeeling, voor de opwekking, gelijk Jesaja zegt: »Komt, laat ons opgaan tot den berg des Heeren, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons leere van zijne wegen en dat wij wandelen in zijne paden.»

Maar de Heere wil hier in onzen tekst te kennen geven, dat, wanneer de Heilige Geest leert, de ziel ook leerzaam wordt.

o, Dan is er niet veel drang toe noodig, om de ziel tot opmerken te brengen. Dan behoeft de lust om op de wegen des Heeren te letten haar niet ingestampt te worden. Dan gaat het met het verkeer in deze genadeschool

zeer vlot en als vanzelf toe, wanneer de dauw van Geestesonderwijzing op de ziele nedervalt.

Och, denkt eens, hoe het aleer met Mozes in de woestijn was. Daar had het volk zooveel weldaden reeds ontvangen, en het begon aan water te ontbreken, en daar was het weer murmureeren. Och, wat ontbrak het aan de rechte kennis des Heeren. Daarom ontstak Mozes ook in drift, en hij zeide: »Hooft toch, gij wederspannigen; zal ik water uit de steenrots voor u tevoorschijn brengen?» Het was of hij wilde zeggen: Zult gij dan nooit leeren den Heere te kennen? Maar o, zie onder het licht des Geestes, zegt de Heere, wanneer Ik een nieuw verbond met u maken zal, zal het niet zoo zijn. Ze zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: Kent den Heere! Want even moeielijk en zwaar als de kennis des Heeren is voor den mensch, die bij zijn eigen licht leeren moet, even gemakkelijk, vlot en vloeiend en aangenaam is de kennis des Heeren voor de ziel, die door den Geest geleid mag worden. »Want», zegt de Heere, »zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe.» Ja, dat is een wonderlijke zaak in Christus' koninkrijk. Hoe komen zij er aan, de kleinen, de onaanzienlijken, hoe komen ze toch aan die heldere, die rechte kennis van God en zijne wegen, die voor de wijzen en verstandigen verborgen is? Zie, dat is de onderwijzing van den dierbaren Geest. o, Wat is dit tot beschaming van onze menschenlijke hoogheid! Wat is dit tot verheffing van de genade des Nieuwen Verbonds! De Heere, die zich in het kleine verheerlijkt, noemt hier ook de kleinsten het eerst: »van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe.» Het is, gelijk de Heere bij Joël zegt: »Uwe zonen en uwe dochteren zullen profeteeren; uwe ouden zullen droomen droomen en uwe jongelingen zullen gezichten zien. Ja, ook over de dienstknechten en over de dienstmaagden zal Ik in die dagen mijnen Geest uitgieten.»

En, geliefden, dat zijn nu heerlijke beekjes. Gelijk er geschreven staat: »De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten.» Maar om nu, mocht het wezen onder de bestiering des Geestes, recht vastheid daaraan te mogen ontvangen, moeten wij tot de bron van dat alles nederdalen, tot de fontein, waaruit al dat levend water vloeit. En die wijst de Heere in deze woorden aan: »Want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken.»

De Heere doelt in deze woorden op de verzoening zijns volks, die dan zal aangebracht zijn door den Middelaar Jezus Christus.

Dat was het, waarnaar de geslachten Israels, die hunne hoop op God mochten hebben, begeerig uitzagen. Dus wordt die beloofde bedeeling des Geestes gefundeerd op het Middelaarswerk, als het volbracht zou zijn. Gelijk ook zoo duidelijk vervuld is in de dagen des Nieuwen Verbonds. »Ziet, ik zende de belofte mijns Vaders op u.” o, Het is hier, gelijk de apostel zegt, »de versche en levende weg, welken Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is, door zijn vleesch.” En op een andere plaats: »Dewijl wij dan een grooten Hoogepriester hebben, die door de hemelen doorgegaan is.”

Zie, die vervulling, die aanbrengring der lang verordineerde en beloofde verlossing stelt de Heere hier in uitzicht; en Hij zegt: o Mijn volk, uit die geopende fontein zal al mijn heil voor u vloeien.

Hunne ongerechtigheid. o, Dat woord duidt aan een moedwillige overtreding van Gods wetten en geboden. De Heere zegt: »Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven.” En dat woord vergeven geeft eigenlijk te kennen een genadig zijn op grond van een zoenofferande.

»Want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken.” o, Welk een weldaad voor het volk des Heeren; de Heere wil regen gieten op het dorstige en stroomen op het droge, en dat uit kracht van die aangebrachte verzoening, die de Middelaar in den hemel vertegenwoordigt; daarom is het, dat er geschreven staat: »Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzoo heb Ik gezwooren, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal.”

o, Mijne hoorders, mocht ge nu eens bedenken, aan de eene zijde, hoe gij gewandeld hebt en nog wandelt voor God, en aan de andere zijde, onder welke bedeeling gij leeft. Het gaat ook u aan, wie of wat gij ook zijn moogt, wat de Heere zegt: »Zoo waarachtig als Ik leef, indien Ik lust heb in den dood des goddeloozen. Maar daarin heb Ik lust, dat hij zich bekeere en leve.”

o, De Heere wil zijne ontfermingen over gansch onwaardigen, ja des eeuwigen doods schuldigen uitbreiden, gelijk Hij aler dit nieuwe verbond beloofde aan de twee huizen van Israel en Juda, onder welke men zoozeer tegen Hem gerebel-leerd had.

Evenwel, die ontfermingen komen in een weg, gelijk hier beschreven is, van verandering des harten en van bekeering tot God.

Staat dan eens stil met uwe gedachten, en mocht gij tot uzelfen komen! De Heere had het met dat volk in de woest-

tijn goed voor. Hij zegt: »Ik had u getrouwd.» Zij droegen het teeken der besnijdenis, gelijk gij dat des doops.

En God heeft hun zijne geboden gegeven, en zij hebben beloofd, dat zij den Heere in alles zouden gehoorzamen, maar zij hebben dat verbond verbroken en vernietigd.

Ook gij ligt onder de verplichting van een volkomen gehoorzaamheid, van ganscher harte, van ganscher ziele en met alle krachten. o, Plaatst uzelf hier voor, want wij hebben toch met God te doen. Misschien is het wel alzoo, dat gij door uwe daden en door uwen wandel, hetzij dan openbaar voor de menschen of verborgen voor de menschen, maar bekend bij God, uitspreekt, dat gij geen lust hebt aan de wegen des Heeren. Wat is het dan een schrikkelijke toestand! Israel zag nog het betamelijke van de gehoorzaamheid in, vreesde nog voor de geduchtheid Gods; maar waar is bij u het geringste ontzag voor de oppermajesteit?

Wellicht ook is het met u eenigermate gelijk met Israel. Wel goede gedachten van uzelf, wel betuigingen van goede gezindheid, maar ach, de zelfkennis ontbreekt ons, zoo bitter van nature, wij hebben zulk een weerspanning, arglistig en bedorven hart, wij zijn in gedachten, woorden en werken in opstand tegen God, en weten nog niet van schaamrood te worden.

Och, mocht gij eens arm worden voor den Heere! Met de zonde van harte breken, en dan van den Heere begeeren de weldaden van dit nieuwe verbond. Daaronder leven wij nu, sedert de van God gezalfde Koning, Christus Jezus, gekroond is en zijn Heiligen Geest gezonden heeft. Och, worde het u een behoefte, in dat nieuwe verbond recht ingelijfd te worden. Op u toch rust de vloek der wet: »Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, dat hij dat doe.» o, Dit korte leven hier beslist voor een eeuwigheid. Worde het u een behoefte, van den Heere te vragen, wat Hij hier aan zijn volk belooft, dat Hij zijne wet in uw binnenste moge geven, in uw verstand, m. a. w. dat Hij u zijne wegen moge leeren en zijne paden bekend maken door zijn Woord en Geest, en dat Hij die in uw harte moge schrijven; dat Hij u bekeeren moge en uw harte toegeneegen maken tot zijnen dienst. Dat Hij ziehzelven in genade aan u geven moge, opdat gij uzelf den Heere moogt geven. Dat Hijzelf door zijnen Geest u leere, opdat gij van God geleerd moogt zijn, en het u niet een dwang zij, maar een lust den Heere te mogen leeren kennen. O, houdt dan in de allereerste plaats en bij den voortgang in het oog, dat God met u, gelijk gij in uzelfen zijt, geene gemeenschap

kan hebben. o, Mocht gij als een doodschuldige, als een, die het eeuwig verderf verdiend heeft, heilbegeerig gedurig op den Heere staan wachten tusschen de gedeelde stukken van die offerande van Christus Jezus, opdat de Heere daar, in dat bloed, het verbond met u make, waarvan Hij hier getuigt: »Want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken.”

Gij die den Heere moogt vreezen, door genade, gaat uwe ziel niet naar deze dingen uit? Wel, ziet eens, moet gij niet gedurig zeggen, dat gij ganschelijk gelijk zijt aan dat volk, dat wel zeide: »Al wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen en gehoorzamen”, maar waarvan de Heere getuigt: »Welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had”? o, Dat ge met schuldbelijdenis voor den Heere veel uwen mond mocht openen, wijd openen, opdat de Heere hem moge vervullen met de weldaden van dit nieuwe verbond. Mocht ge veel geleid worden tusschen de stukken van het geslachte Lam, in den verschen en levenden weg van het bloed en het gebroken lichaam van Christus, in den weg van het gescheurde voorhangsel. Want o, d a a r wordt deze parel gevonden: »Ik zal hunne ongerechtigheid verzoenen en genadig zijn, en hunner zonden niet meer gedenken.” En daaruit vloeien alle andere weldaden. In dat bloed geeft de Heere zichzelf aan de ziel als haar God, en o, dan wordt het immers wederkerig; want wat zou dan meer begeerd en vuriger gewenscht worden, dan zulk een God te mogen toebehooren? »En zij zullen Mij tot een volk zijn.”

Nu, treffelijk is deze bedeeing des Geestes over de ziel, die den Heere mag zoeken. Want o, de kleinsten, de geringsten, de onwetendsten anders, zij worden van God geleerd, en dat onderwijs des Geestes is zoo krachtig, dat zij den Heere kennen; en wat is het dan de lust der ziel Hem te mogen kennen! o, Dan wordt gedurig de bede van den 25^{sten} psalm opgezonden en ook verhoord: »Heere, maak mij uwe wegen bekend, leer mij uwe paden!” Welk een voorrecht, als de harten brandende mogen zijn onder het onderwijs van den Geest der genade, en de wetten van dien goedertieren en genadigen God in vleeschen tafelen des harten gegrift worden!

»Leer mij, Heere, uwen weg; ik zal in uwe waarheid wandelen; vereenig mijn hart tot de vreeze uws naams. Heere, mijn God, ik zal u met mijn gansche hart loven, en ik zal uwen naam eeren in eeuwigheid.” AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

VIII.

En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest.

DOOR

J. BAJEMA,

PREDIKANT TE ZUIDLAND.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Looft, looft verheugd den Heer der heeren;
Aanbidt zijn naam en wilt Hem eeren;
Doet zijne glorieijke daân
Alom den volkeren verstaan
En spreekt met aandacht en ontzag
Van zijne wondren, dag aan dag!

Juicht elk om strijd, met blijde galmen;
Zingt, zingt den Hoogste vreugdepsalmen;
Beroemt u in zijn heiligen naam!
Dat die Hem zoeken nu tezaam
Hun hart vereenen tot zijn eer
En zich verblijden in den Heer.

Psalm 105 : 1 en 2.

Geliefde hoorders! Het hart dergenen, die den Heere zoeken, verblijde zich, is de opwekking, welke in Ps. 105 : 3 tot ons komt. Wel betaamt het der gemeente van Christus, met zijn dierbaar bloed gekocht en verlost, zich op dezen dag te verblijden, te verblijden in den Heere. Immers, de dag van het Pinksterfeest is weer aangebroken; en zoo worden we opnieuw herinnerd aan Israels dure roeping, om bij het einde van den graanoogst den God zijner goedertierenheid en weldadigheid een dankoffer, bestaande in een nieuw spijsoffer van de ingeooogste tarwe, te brengen. En zouden wij niet dezelfde dure roeping hebben als Israel bij het genot van alle tijdelijke zegeningen uit de hand van een God, die zijn goeden schat, den hemel, over ons opendoet en ons verzadigt met het vette der tarwe? Zonder twijfel! Echter, grooter, onuitsprekelijk grooter dan alle tijdelijke gaven is de gave des Heiligen Geestes en zijne inwoning in de harten van onreine en doodschuldige zondaren en zondaressen. Ach, wij zijn van nature ondankbaren en boozen en als dezulken moeten wij

bereid worden door 's Heeren Geest tot den geheelen dienst, de aanbedding en verheerlijking van den drieënenig Verbondsgod.

» Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter eere Gods,» is de vermaning, welke tot ons komt in des Heeren Woord (1 Cor. 10 : 31). Zal men aan die vermaning eenigermate, met een klein beginsel, beantwoorden, dan zal ook de behoefte aan de uitstorting des Heiligen Geestes gekend worden. Welnu, op het huidige Pinksterfeest worden wij herinnerd aan die gezegende uitstorting. o, Dat wij allen de onschatbare waarde van die uitstorting mochten kennen bij eigen ervaring! o, Dat onze harten met den Heiligen Geest mochten vervuld zijn! Immers, dan kunnen wij ons, bij een nieuwe zalving met den Heiligen Geest, op het Pinksterfeest in den Heere en in zijnen Gezalfde verblijden. Dan zal onze vreugde geen ijdele, geen onzinnige vreugde zijn; geen vreugde, gelijk aan die, welke de kinderen dezer wereld, en dat vooral op feestdagen, zoeken op plaatsen en in de tenten der goddeloosheid, in rijden, en rossen, en varen, en dartelen, en spelen. Neen, mijne hoorders, wij kennen dan een andere vreugde, eene vreugde en blijdschap, welke de wereld niet kent; eene vreugde, die God door zijnen Geest in het hart geeft en overvloediger is dan die van de vijanden des Heeren, wanneer koren en most vermenigvuldigd zijn (Ps. 4 : 8). Aan het bezit van deze vreugde gaat in geestelijk opzicht vooraf het staan aan den voet van Sinaï, ziende de donderen en de bliksemen, om daar door de wet tot kennis der zonde te komen; haar vonnis van vloek en doem te rechtvaardigen; door haar aan haar te sterven en eens anderen te worden, namelijk van Christus, die uit de dooden is opgewekt (Gal. 2 : 19; Rom. 7 : 5).

Verstaan we dit door genade, zoo al niet allen met hetzelfde licht in den weg des heils, dan kunnen we Pinksterfeest vieren, want dan woont de door Christus verworven Heilige Geest in onze harten. Evenwel, om dit Gode waardig te doen, hebben wij opnieuw behoefte aan de zalving en bekwaammaking des Heiligen Geestes. Dat we dan eerst daarom bidden en daarna bij een gedeelte uit de Pinksterstof stilstaan.

Uwe aandacht vindt onzen tekst in Hand. 2 : 4, waar wij des Heeren Woord aldus lezen:

En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest en begonnen te spreken met andere talen, zooals de Geest hun gaf uit te spreken.

- I. Wij zullen wijzen op het verband, waarin onze tekst voorkomt.
- II. Onze tekst biedt ons gelegenheid, om in de uitstorting des Heiligen Geestes te zien:
 1. Een antwoord op het gebed der discipelen.
 2. De vervulling van Christus' belofte.
 3. De toerusting der getuigen van Christus.
- III. Wij eindigen met toepassing.

I. Wijzen op het verband, waarin onze tekst voorkomt.

Zingen wij vooraf Ps. 68 : 9.

Gods wagens boven 't luchtig zwerk
 Zijn tien- en tienmaal duizend sterk,
 Verdubbeld in getalen;
 Bij hen is zijne majesteit
 Een Sinaï in heiligheid,
 Omringd van bliksemstralen.
 Gij voert ten hemel op, vol eer;
 De kerker werd uw buit, o Heer!
 Gij zaagt uw strijd bekronen
 Met gaven, tot der menschen troost,
 Opdat zelfs 't wederhoorig kroost
 Altijd bij U zou wonen.

Zoo is dan de dag van het Pinksterfeest aangebroken. Gelijk men weet, viel het Pinksterfeest in vijftig dagen na den tweeden Paaschdag. Het wordt ook het feest der weken genoemd; ook dat der eerstelingen van den tarweoogst, Ex. 34 : 22.

Op dit feest moest Israel, gelijk op Paasch- en Loofhnttenfeest, voor het aangezicht des Heeren verschijnen, ziet Lev. 23 : 15 en Deut. 16 : 9 - 12, en daarom vindt men thans eene menigte van alle zijden tezamengekomen — ook uit de verstrooing — te Jeruzalem en in den tempel bijeen.

Bijeen, en wel eendrachtelijk, in eenigheid des Geestes en door den band der liefde, vinden we op dit feest ook hen, die ons in vers 14 van Hand. 1 door Lukas geteekend worden als volhardende in het bidden en smeeken, met de vrouwen, en Maria, de moeder van Jezus, en met zijne broederen. En geen wonder, want zij hadden door genade geleerd aan de bevelen des Heeren, tot hunne blijdschap en zaligheid, te gehoorzamen.

Of men »z i j a l l e n» in vers 1 van ons teksthoofdstuk alleen tot de twaalf apostelen — het twaalfstal was aangevuld door

de verkiezing van Matthias — moet bepalen, dan wel tot de honderd twintig personen, van welke men leest in Hand. 1 : 15 moet uitstrekken, daaromtrent is verschil. Onze Statenoverzetter (zie kantt.) bepalen het tot de twaalf apostelen, omdat hun in het bijzonder de belofte van de uitstorting des Heiligen Geestes en van de gave der talen gedaan was. Evenwel, in verband met de profetie van Joël, door Petrus aangehaald en toegepast op dit Pinksterwonder, zien wij geen noodzaak om dit »z ij a l l e n” alleen tot het twaalfstal te bepalen, al is het te gelooven, dat de gave der talen meer in het bijzonder den getuigen van Christus, naar zijne belofte, Mark. 16 : 17, werd gegeven.

Terwijl men aldus eendrachtelijk bijeen is, geschiedt er plotseling uit den hemel een geluid. Dit geluid kondigde de komst en uitstorting des Heiligen Geestes aan. Wij zien hierin een teeken van Gods majesteit en heerlijkheid, een getuige van de doordringende en almachtige werking des Geestes. Bij de wetgeving op Sinaï, in steenen tafelen, aanschouwt Israel de donderen en de bliksemen; hier hooren ze den wind des Geestes waaien, om aan te kondigen, dat de heerschappij van Christus, als van den Koning zijner duurgekochte kerk, door de onweerstaanbare kracht des Heiligen Geestes zich straks in kracht en majesteit zal openbaren en voortplanten van zee tot zee en van de rivieren tot aan de einden der aarde.

Het geheele huis, waar de getuigen van Christus zich ophouden, wordt met dit geluid vervuld. In Joh. 3 : 8 wordt de Heilige Geest in zijne werking bij den wind vergeleken. Hij werkt onzichtbaar en met kracht. Alle hoogten en sterkten werpt Hij terneder in hen, die tot zaligheid bereid worden.

Nauwelijks is het geluid gehoord, of hun gezicht valt op verdeelde tongen als van vuur. Dat door deze gedaanten van tongen, die gedeeld of gespleten waren, de vuurdoop des Heiligen Geestes werd te kennen gegeven, is buiten twijfel, en mede, dat de getuigen van Christus in verschillende talen het Evangelie der zaligheid zouden bekend maken. Vuur en wind zijn twee elementen, van welke niet alleen een heilzame, maar ook een verterende en vernielende werking uitgaat. Zij worden tot een zegen en tot een oordeel en roede gebruikt. Zoo is het ook met den arbeid en de bediening des Geestes door het Woord des kruises. Zij zijn een reuk des doods ten doode en een reuk des levens ten leven (2 Cor. 2 : 16).

Het teeken van de wonderbare uitstorting des Heiligen Geestes ziet men op ieder van de discipelen en getuigen des Zaligmakers. Daardoor worden zij als zijne verkorenen aangewezen. Hun was de Doop des Geestes toegezegd.

Een sterk geluid, verdeelde tongen als van vuur zijn voorafgegaan; en nu het gevolg; ziet, dit blijkt ons uit ons tekstvers: »En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest.» De buitengewone gaven des Geestes worden thans door allen ontvangen, om, ten bewijze van 's Heeren majesteit, heerlijkheid en almacht met tevoren door hen niet geleerde talen te spreken en daarin de groote werken Gods te verkondigen. Ook ontbreken de gewone gaven des Geestes niet. Neen, mild en overvloedig deelt de verhoogde Koning, de Overwinnaar in den strijd, van uit het paleis zijner heiligheid zijne extraordinaire en ordinaire gaven zijnen gunstelingen uit. Nu vangt dan ook in het bijzonder de inwoning des Heiligen Geestes in hunne harten aan (Joh. 7 : 39). Ja, de bedeeling des Geestes is thans aangebroken en op het fundament, gelegd in het lijden en sterven en de opstanding van den dierbaren Borg en Zaligmaker, zal de derde persoon in de aanbiddelijke Drieëenheid den geestelijken tempel, de gemeente des levenden Gods, optrekken. Daarom worden de getuigen van Christus nu op een wonderbare wijze toegerust, en hij, die een anderen sleutel dan Gods almacht ter verklaring van dit wonder zoekt, zal van de eene dwaasheid in de andere vallen niet alleen, maar ook, tenzij hij zich bekeere, tot verderf zijner ziel in zijne verklaring voor eeuwig schipbreuk lijden. Een schitterende proeve van 's Heeren onbeperkt alvermogen ziet men in de toerusting van de getuigen des Zaligmakers.

o, Gezegende Pinksterdag! Dag der openbaring van 's Heeren heikracht! Dag ter verkondiging zijner wonderlijke daden! Dag, waarop Christus met het vuur zijns Geestes van het altaar zijner offerande den mond en de tong zijner apostelen aanroerde, om de groote werken Gods te verkondigen; waarop de tong der stamelenden vaardig zou zijn om bescheidenlijk te spreken! Zalig, wien het alzoo gaat naar den rijkdom van Gods eeuwige barmhartigheid en vrije gunst in Christus Jezus!

Wij gaan over tot ons tweede deel.

II. Onze tekst biedt ons gelegenheid om in de uitstorting des Heiligen Geestes te zien:

1. Een antwoord op het gebed der discipelen.

Het gebed is de ademtucht des geestelijken levens en die ademtucht — het spreekt vanzelf — vangt aan, zoodra de arme zondaar uit den dood overgaat in het leven. Zoolang men eigen geestelijke armoede en doemwaardigheid niet kent,

komt er geen gebed uit onzen boezem, waarin zich onze behoefte aan genade en schuldvergifenis uitspreekt.

De schatten en gaven van den verhoogden Christus worden dan door ons, als gansch ontbloot, nog niet in ernst, in aanhouding, met geweën en smeeking, begeerd. De Geest der genade en der gebeden leert bidden, én smeeken, én worstelen en in dit alles aanhouden.

De dagen tusschen Christus' hemelvaart en de beloofde uitstorting des Heiligen Geestes waren voor 's Heilands discipelen dagen van gebed en smeeking. In dit heilig werk was men eendrachtig zonder twisting, wie de meeste zou zijn. En niet minder waren ze volhardende, hielden ze sterk aan in het gebed. Men zie Hand 1 : 14.

o, Als de Geest in de harten is, dan is het bidden, hoe zwaar anders, niet alleen een gemakkelijk, zielverheffend en hartversterkend, maar ook een Godverheerlijkend werk. »Het gebed is het voornaamste stuk der dankbaarheid, hetwelk God van ons vordert, en God wil zijne genade en den Heiligen Geest alleen dien geven, die Hem met hartelijke zuchten zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken.» Catech. Zond. 45.

Bij dit bidden en smeeken vergaten de discipelen het loven en danken niet; immers, zij waren allen tijd in den tempel lovende en dankende God (Luk. 24 : 53). Christus was hun schat, hun door God den Vader geschonken onuitsprekelijke gave. Het hemelleven, bestaande in eeuwig den drieëenigen God te prijzen en te verheerlijken, werd zoo al meer door hen begonnen.

Bidden en danken worden op de school van Jezus niet gescheiden, en hoewel ieder kind van God zichzelf zal moeten verfoeien in stof en asch wegens de zonde van ondankbaarheid, kent hij toch ook oogenblikken, dat zijn hart smelt als was onder de goedertierenheden zijns Gods en dat het lofen dankoffer bij hem wordt ontstoken door den Geest der genade.

Vraagt gij, mijne hoorders, hoe het gebed plaats had bij de discipelen, dan antwoorden wij:

Het had plaats in den naam van Jezus, dat is: op zijn last, op zijne vrijvergunning, en dat met het oog op zijne verdiensten, op zijn Middelaars-arbeid. Christus verzekerde den zijnen 's Vaders verhooring op het gebed, opgezonden in zijn naam.

Buiten den weg, in Christus en door zijn werk als dat van den barmhartigen Hoogepriester ontsloten, blijven onze gebeden — geen gebeden in geest en waarheid — onverhoord.

Wie niet komt langs de verheven baan, wordt aan den troon der genade afgewezen en ziet straks, tenzij hij zich bekeere, het vuur van Gods heiligheid en gerechtigheid tegen zich ter vertering ontbranden.

Het gebed had plaats in eenvoudigheid, in ootmoed. Eenvoudigen, men wist het, wil God steeds gadeslaan, en den nederigen wil Hij zijne genade niet onthouden. Neen, hoewel de Heere hoog is, ziet Hij nochtans den nederige in zijne gunst met een oog van teedere erbarming aan en heft hem uit zijne ellende op. »De arme spreekt smeekingen, maar de rijke antwoordt harde dingen;» ziet dit in den Farizeeër en den tollenaar (Luk. 18 : 9—14). En welke toepassing maakt dan de Zaligmaker? Deze: »Wie zichzelf verhoogt, zal vernederd, en wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.»

o, Geliefden! dat de Heilige Geest ons door zijne kracht vernedere en verootmoedige, opdat ieder onzer met ootmoed smeekend kome tot den troon der genade om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd! (Hebr. 4 : 16.)

Het gebed der discipelen had plaats in eendracht, in onderlinge liefde, met harten, die samenstemden in de liefde tot God, tot zijnen dienst, in gehoorzaamheid aan zijn heilig Woord, tot de eer en verheerlijking van zijn grooten en heiligen naam. Nu, wie zoo leeren bidden, zijn in beginsel geoefend in de school van zelfverloochening. Zij zeggen met den dichter: »Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen! Want de Heere gebiedt aldaar den zegen en het leven tot in der eeuwigheid.» (Ps. 133 : 1a, 3b.) En »zij worden dronken van de vettigheid uws huizes en Gij drinkt hen uit de beek uwer wellusten.» (Ps. 36 : 9.)

Volle beken, stroomen des levenden waters werden op den eeuwig gezegenden Pinksterdag over de schare der discipelen uitgegoten en nog is de riviere Gods niet uitgedroogd, want alle dorstigen drinken er ook nu nog uit, en dat om niet (Openb. 21 : 6b.)

Het gebed had plaats uit behoefte des harten, in volharding, om gedoopt te worden met den Heiligen Geest, om niet alleen voor eigen hart, tot onderwijzing en vertroosting, ingeleid te worden in alle waarheid, maar ook om tot hunne gewichtige taak, tot den bouw van 's Heeren huis, te worden toegerust met al de noodige gaven, vereischt tot zulk een voortreffelijk werk.

o, Zij gevoelden het, niet bekwaam te zijn tot een zoo heerlijk ambt, en daartoe geroepen, zag men heilbegeerig, pleitend op Gods beloften en toezeggingen en teedere ontfermin-

gen in Christus, uit naar den dag van huns Konings heirkracht, wanneer de verheffingen Gods in hunne keel zouden zijn en een tweesnijdend zwaard in hunne hand (Ps. 110 : 3 en Ps. 149 : 6).

En zou de Heere geen antwoord op zulk bidden geven? Zou Hij het geroep zijner ellendigen niet verhooren? Zou Hij niet merken op de stem huns gebeds? Zeker, mijne hoorders! »Terwijl zij nog spreken, zoo zal Ik hooren!» zegt de Heere (Jes. 65 : 24). »Immers zal de Hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden.» De uitstorting des Heiligen Geestes, met Hem vervuld te worden en te spreken met andere talen, gelijk onze tekst meldt, is een verblijdend en vertroostend antwoord op het gebed der discipelen. De verhoogde Koning deelde thans aan de zijnen den overvloed zijner schatten en gaven uit. De Vader liet Hem aan zijne rechterhand niet wachten op het loon, Hem op zijn Midde-laarsarbeid toegezegd. Voorwaar, een veelbeteekenend antwoord op het gebed ontving de schare van Jezus' volgelingen in de uitstorting des Heiligen Geestes. Zeker, nooit is een gebed op wonderdadiger, schitterender, majestueuser en vertroostender wijze verhoord, dan op dezen Pinksterdag. »Och, dat Gij nederkwaamt!» was hun gebed, en ziet, na tien dagen regent het plasregens van zegen uit de schatkameren des hemels, uit den troon Gods en des Lams.

Geliefden, laat ons verstaan, dat elk gebed, naar Gods wil, op 's Heeren tijd, met verhooring gekroond wordt en dat men gewisselijk op antwoord mag hopen vanwege Gods trouw en waarheid, want:

God zal zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig zijn verbond gedenken.

Zalig degenen, die pleiten op het verbond, want dat doet het harte Gods in liefde tot de zijnen ontvonken.

Elke grond moet ons ontzinken. Alleen het verbond houdt eeuwig stand, en daarvan zijn de beloften niet af te scheiden.

Daarop zullen wij wijzen, na gezongen te hebben Ps. 133 : 1 en 2.

Ai, ziet! hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen
Van 'tzelfde huis als broeders samenwonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd!
't Is als de zalf op 's Hoogepriesters hoofd,
De zalf, waarmee hij is aan God gewijd,
Die door haar reuk het hart verblijdt.

Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen,
 Als de olie, die, van Arons hoofd gedropen,
 Zijn baard en kleederzoom doortrekt;
 Ze is als de dauw, die Hermons kruin bedekt,
 Die Zions top met vruchtbaar vocht besproeit
 En op zijn bergen nedervloeit.

2. De vervulling van Christus' belofte.

»Zoovele beloften als er zijn, die zijn in Christus ja en zijn in Hem amen.» In Christus komen al de beloften des heils als in haar middelpunt tezamen. Op de vervulling van geen enkele belofte kan men hopen in den weg van een gebroken werkverbond. De eisch der gehoorzaamheid is geschonden, en nu kan de belofte: »Gij zult leven!» bij ons, buiten den eenigen Middelaar en Hoogepriester om, geen plaats vinden. Daarom moeten wij, door het geloof in de gemeenschap des Geestes met Christus verbonden, éene plant worden, »want zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.» Daarom heeft het Pinksterfeest, het feest van de uitstorting des Heiligen Geestes, zulk een onschatbare waarde voor de kerk van Christus.

Jezus had zijnen uitverkorenen den Trooster beloofd, en diens werk zou het zijn, om hen bij het gemis van de lichamelijke tegenwoordigheid van Hem, die hun dierbaar was boven alles, te troosten met zijn eeuwige vertroosting. Met de belofte des Geestes beurde de Zaligmaker de zijnen op, wanneer Hij tot hen sprak van zijn heengaan tot den Vader.

Christus was niet gekomen om hier altijd te blijven; integendeel; maar om voor zichzelf een koninkrijk te ontvangen, dat rijk te koopen met zijn dierbaar bloed, en dan weder te keeren. Evenwel niet om zijne kudde onbeheerd te laten en zoo ter prooi te doen zijn aan hare vijanden; neen, maar om in den staat zijner verhooging aan 's Vaders rechterhand den door Hem verworven en uit de hand des Vaders ontvangen Geest met volle stroomen over zijne dorstigen uit te storten. Daarom sprak Christus: »Het is u nut, dat Ik wegga, want anders zal de Trooster tot u niet komen; doch indien Ik heenga, dan zal Ik Hem tot u zenden, en Hij zal bij u blijven in eeuwigheid,» dat is: van mijne gemeente niet wijken met zijne genade, vertroosting en inwoning in de harten. En nu, Christus is heengegaan, en de Trooster is gekomen, en de discipelen zijn vertroost, en de beloften des aangaande zijn vervuld. Jezus Christus is de Getrouwe getuige; zijn

naam is getrouw en waarachtig (Openb. 1 : 5 en 19 : 11), Hij is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid.

Op de vervulling van zijne belofte mag zijne gemeente hopen. Hij is almachtig om te kunnen en barmhartig om te willen vervullen al datgene, wat Hij in zijn eeuwige wijsheid weet, dat voor elk zijner beminden noodig is. Dat men zich op Hem verlate!

In de uitstorting des Geestes werd de belofte: »Ik zal u geen weezen laten, Ik kom weder tot u,» op schitterende wijze vervuld, en ook deze: »Ik zal water gieten op de dorstigen en stroomen op het droge.» (Jes. 44 : 3.) De akker der kerk had braak gelegen; zijne voren waren uitgedroogd; en ziet, nu vallen de stroomen des Geestes in overvloed neder, opdat den dorstige geen dronk moge ontbreken.

Naar Christus' belofte had thans de Doop met den Heiligen Geest plaats. Nu deelde Hij, als Overwinnaar in den strijd, zijn koninklijke gaven en schatten aan wederhoorigen uit.

o, Het is niet tevergeefs op den Heere te hopen, noch zijne wacht waar te nemen; want Hij houdt getrouw zijn Woord. Zijne liefde tot de zijnen is onveranderlijk. Zijne goedertierenheid zal van hen niet wijken. Echter, Hij komt op zijn tijd. Hij beval te blijven en te wachten beide te Jeruzalem, want aldaar moest men met den Heiligen Geest vervuld worden.

o, Dat ook ons hart, mijne hoorders, deelen moge in de belofte van Christus, teneinde den Koning te kennen in zijne schoonheid en zijnen rijkdom, tegenover onze walgelijkheid en armoede en daarbij overtuigd te worden, dat Hij mildelijk geeft en niet verwijt, geeft met innerlijke bewegingen van barmhartigheid uit enkele verbondstrouw!

Bij het vervullen van de belofte des Geestes werden de getuigen van Christus tot hun werk toegerust.

3. De toerusting der getuigen van Christus.

De Pinksterdag is de geboortedag van de kerk des Nieuwen Verbonds. Zion kreeg toen hare weeën en baarde hare zonen. Een groote schare bevond zich thans vóór het vischnet des Evangelies en de visschers stonden, toegerust en gereed door den Doop met den Heiligen Geest, om het vischnet uit te werpen, en de wateren des Geestes klommen al hooger en hooger, naar de profetie van Ezechiël (47 : 1—12).

In deze wateren zwommen de apostelen en de visschen, door hen gevangen, om opgetrokken uit de doodelijke wateren der zonde en der eigengerechtigheid van nu aan te ademen in en te gelijk in te drinken de wateren des levens.

Bezaleël en Aholiab werden vervuld met den Geest der wijsheid, met verstand en met wetenschap tot den bouw des tabernakels; geen wonder, dat dan ook de getuigen van Christus toegerust werden met den Heiligen Geest tot een niet stoffelijken, maar geestelijken arbeid, tot opbouw van het huis des Heeren. Bij hen was geen bekwaamheid tot zulk een voortreffelijk werk. Zij waren onbeschaafde, ongeleerde menschen. Met andere talen te spreken had men bij het visch-net en het innen van den tol niet geleerd. Doch geen nood; wien de Heere in zijn wijngaard roept, dien maakt Hij ook bekwaam. »Met nieuwe tongen zult gij spreken!» was het woord van hun hemelschen Zender, wiens naam »Wonderlijk» is, die groot is van raad en machtig van daad.

Op dezen Pinksterdag moest naar 's Heeren belofte een oogst van zielen worden ingezameld en daarom moest het Woord, moesten de groote werken Gods verkondigd worden; maar daartoe moesten dan ook de getuigen van Christus worden toegerust.

Mijne hoorders! de dienaren des Woords, de herders en leeraars, zijn er om de kerk, niet omgekeerd. Derhalve, ziet men, dat Christus zich over zijne kerk ontfermt door haar herders en leeraars te geven, die haar weiden met wetenschap en met verstand (Jer. 3 : 15), dan ligt daarin een dierbare vertroosting voor zijn Zion, dan ligt daarin het bewijs, dat Christus met meer dan moederlijke teederheid voor den welstand van zijn geestelijk huis zorgt.

Intusschen, geeft de Heere zijne kerk over aan blinde leidslieden der blinden, neemt Hij het licht van den kandelaar, dan is er oorzaak, dan is er zonde van ontrouw en afhoereeren — men zie op Neêrlands diep vervallen kerk! — en is eisch des Heeren, dat men tot Hem in gehoorzaamheid terugkeere, opdat Hij weer in haar midden wone, haar van getrouwe getuigen voorzie en zijne schatten in haar midden uitdeele.

In de toerusting van de getuigen van Christus op het Pinksterfeest ligt dan een sterke vertroosting voor de gemeente des levenden Gods. o, Dat wij ook thans, bij de herleving der kerken in Nederland, bij het aanschouwen van de barmhartigheden onzes Gods in het oprichten van de diep vervallen muren van Neêrlands Zion, mochten bidden, dat de Heere arbeiders in zijnen oogst uitstoote!

Geeft de Heere te spreken, dan zijn de boodschappers van goede tijding een groote heerschaar.

Toegerust werden de getuigen van Christus met den Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis des Heeren, in

de kennis van de veelvuldige barmhartigheden Gods in Christus Jezus tot verlossing van arme en ellendige zondaren.

Met den Geest der vrijmoedigheid, der bescheidenheid en der zachtmoedigheid werden zij toegerust. Van vluchten voor hunne vijanden kon nu geen sprake meer zijn. Met vrijmoedigheid zouden zij getuigenis geven van de waarheid, vooral van de opstanding van Christus. Een dienstmaagd kan Petrus nu niet ten val brengen; want vervuld met den Heiligen Geest, zal hij geen smaad, geen vervolging, geen banden en gevangenis, geen marteldood ontzien in zijn getuigenis geven van den eenigen naam, gegeven tot zaligheid. En zoo ook zijne medeapostelen.

Met den Geest der kracht werden zij toegerust, om als Micha Jakob te verkondigen zijne overtreding en Israel zijne zonde (Micha 3 : 8).

Met den Geest des ondersheids in het behandelen van zielen, om de zwakken te sterken, het kranke te heelen, het gebroekene te verbinden, het weggedrevene weder te brengen en het verlorene te zoeken.

Met den Geest des geloofs, der hope, der liefde, der blijdschap en des vredes in het gelooven. De Geest der waarheid leidde hen in alle waarheid, en zoo werd het geloof versterkt, de hope verlevendigd niet alleen, maar ook vast in den Heere, en werd de liefde ontvonkt. In hunne harten brandde nu het liefdevuur. Van God geleerd, hadden ze ook elkander en den naaste lief.

Met den Geest der heiligmaking, om in alles voorbeelden der kudde te zijn en te schijnen als lichten in de wereld te midden van een krom en verdraaid geslacht; en eindelijk in bijzonderen zin met de gave der talen en der wonderwerken, om daardoor hun Goddelijke zending te bevestigen.

Wel mag men dus den Pinksterdag den dag der toerusting van de getuigen Christi noemen, en dat om Christus te verkondigen in zijne onmisbaarheid, dierbaarheid en algenoegzaamheid, in zijne staten en ambten, als Profeet, Hoogepriester en Koning.

Nog een enkel woord ter toepassing.

III.

Geliefden, hebt gij reeds om den Heiligen Geest leeren bidden, en dat in het verborgen en met volharding? Leerdet gij bij zijn licht uw geestelijke blindheid, dwaasheid en onvatbaarheid in de dingen, die ter zaligheid noodig zijn, ken-

nen? Kwaamt gij tot de overtuiging van uw verloren en rampzaligen staat? Heeft de Heilige Geest u tot Christus gebracht, u in zijn dierbaar bloed gereinigd, en zijt gij door Hem geheiligd? Zijn u bij zijn Goddelijk licht de hemelsche gaven en schatten ontdekt en acht gij nu de wereld met hare begeerlijkheid slechts schade en drek bij de uitnemendheid der kennis van Christus? Verstaat gij het, dat Christus, als loon op zijn Middelaarsarbeid, gaven genomen heeft om uit te deelen aan wederhoorigen? Hebt gij grond om te mogen gelooven, dat de Heilige Geest in uwe harten woont? Hebt gij uit de wateren des levens gedronken als dorstigen, als dorren en drogen in uzelfen?

Ach, velen zijn zóo diep onkundig, dat ze nauwelijks weten, dat er een Heilige Geest is. o, Verdoemelijke onkunde temidden van de bedeeling en de middelen der genade!

Anderen zijn zorgeloos en onverschillig. Zij zijn vervuld met den lust om alle ongerechtigheid te bedrijven, in plaats van vervuld te zijn met den Heiligen Geest. De taal, met welke zij spraken, is niet eene gave des Geestes, maar is vrucht van de inblazing des duivels. Zij zijn uit de wereld, zij spreken uit de wereld en de wereld hoort hen. Zij zoeken en bedenken de dingen, die beneden zijn, en niet die boven zijn. Zij leven voor ijdel genot, voor spel en zang en dans en hunkeren daarom naar de tenten der goddeloosheid, voornamelijk op het Pinksterfeest.

Weer anderen spotten met het Pinksterwonder en loochenen daarin Gods almacht; en dezen zijn er thans niet weinigen. Zij lasteren wat zij niet verstaan en zullen in hun verdorvenheid verdorven worden, om straks te ontwaren, dat God de spotters zal bespotten en lachen zal in hun verderf.

Nog anderen zijn braaf en vroom in eigen schatting, maar zijn van hun drek niet gewasschen, evenals de Farizeër.

Mijne hoorders! Bedenkt, dat de zoeven opgenoemden den Geest van Christus niet hebben en deswege Hem niet toekomen, maar nog in dienst der zonde, der wereld en des Satans zijn. Wie naar het vleesch leven, zullen sterven, sterven den eeuwigen dood. Zij gaan zonder den Trooster en den eenigen troost in leven en sterven daarheen en zullen niet kunnen ingaan in de rust; integendeel, hun wacht een eeuwig verderf, een worm, die niet sterft, en een vuur, dat niet uitgebluscht wordt.

o, Geliefden, bedenkt wat het zal zijn onder de bedeeling des Geestes, na menig Pinksterfeest beleefd te hebben, verloren te gaan. Tyrus en Sidon, Sodom en Gomorra, zal het verdragelijker zijn in den dag des oordeels dan denzulken! Dat

men zich dan niet langer wentele in de vuile wateren der zonde, maar kome tot de beken en fonteinen en stroomen des heils, door Christus verworven en door den Heiligen Geest aangewezen en den dorstigen uit loutere erbarming toegediend. »Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo groot eene zaligheid geen acht geven?» Daarom, gelijk de Heilige Geest zegt: »Heden, indien gij zijne stem hoort, zoo verhardt uwe harten niet.» (Hebr. 3 : 7 en 8a)

Vraagt gij: »Kan ook ik den Heiligen Geest ontvangen?» Indien gij dit in oprechtheid, met een heilbegeerig hart vraagt, dan antwoorden wij: Zeker. De Heere heeft des Geestes overig en Hij zal den nooddriftige niet afwijzen. Nog deelt de verhoogde Zaligmaker zijne schatten aan armen en ellendigen uit. Neemt dan met ootmoed tot Hem de toevlucht en laat u niet door bedenkingen terughouden, want Hij geeft mildelijk en verwijt niet. Hij zal niet uitwerpen wie tot Hem komen.

Kunt gij in waarheid Pinksterfeest vieren? Heeft de Heilige Geest u door zijn almachtige genade voor den dienst van Christus veroverd? Leidde Hij u in den weg der ontdekking en daarna tot Christus om in Hem gerechtigheid en sterkte te vinden? Is uw hart met den Heiligen Geest vervuld en hebt gij een andere spraak dan de kinderen dezer wereld? Zoo ja, dan zijt gij onuitsprekelijk gelukkig, en dat naar Gods vrijmachtige verkiezing en naar zijn eeuwig welbehagen. Voor u heeft Christus uit eeuwige liefde den Trooster verworven, Hem heeft Hij u geschonken, naar zijne belofte.

o, Dat uw hart maar meer met den Heiligen Geest moge vervuld worden! Dat Hij u op een geestelijke en Godverheerlijkende wijze doe spreken van de groote werken Gods!

Menigmaal is het hart nog zoo vol van de wereld en is de wandel veeleer nog op de aarde in plaats van in den hemel. Schaamt en verootmoedigt u deswege, kinderen Gods! en zoekt in al uw gebrek, ellende, armoede en onbekwaamheid de gedurige invloeden van den dierbaren Trooster, die bij u blijft in der eeuwigheid. Is het uwe ervaring, dat gij telkens de zalving des Heiligen Geestes behoeft, om niet alleen vrede en blijdschap te genieten, maar ook om den Heere naar zijn heilig Woord in gehoorzaamheid te dienen? Weet, dat er overvloed van geestelijke zalfolie in de schatten uws Konings is en dat Hij juist verheerlijkt wordt in uw komen als ellendigen tot die schatten. o, Het hart is nog dikwijls zoo hard en wil niet buigen en smelten dan door den Heiligen Geest. Zalig wie dan zijn nood klaagt aan zijn God en Vader en wiens gebed tot zijn troon doordringt. Hij zal ondervinden, dat de Trooster niet verre is.

Begenadigden, ziet ook, hoe teederlijk Christus voor zijne kerk zorgt. Hij voorziet haar van herders en leeraars en rust hen toe. »Als een, dien zijne moeder troost, alzoo zal Ik u troosten, o Jeruzalem,» zegt Hij. Dat dan de bedroefden om der bijeenkomsten wil tot den Heere des oogstes mogen roepen om in hunne behoeften te voorzien. Dit roepen worde gevonden bij al Gods kinderen, opdat Neêrlands Zion opgebouwd worde! Breide de Heere zijn koninkrijk uit over de geheele aarde! Overwinne de Heilige Geest elken tegenstand! En haast komt de tijd, dat al de vrijgekochten des Heeren drinken zullen uit de zuivere rivier, die voortvloeit uit den troon Gods en des Lams. Dan zal de strijd geëindigd en het leed vergeten zijn en zal men voor altijd feestvieren met eene schare, die niemand tellen kan, tot eer en verheerlijking van den volzaligen en drieënen God!

o, Dat geen onzer onder die feesthoudende menigte ontbreke!

Storte de Heere zijn Heiligen Geest over ons, over zijne kerken in ons dierbaar vaderland uit, tot prijs van zijn grooten naam! AMEN.

Och, schonkt Gij mij de hulp van uwen Geest!
 Mocht die mij op mijn paën ten leidsman strekken!
 'k Hield dan uw wet; dan leefde ik onbevreesd;
 Dan zou geen schaamt mijn aangezicht bedekken;
 Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,
 Hoe uw geboën mij tot uw liefde wekken.

Psalm 119 : 3.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

IX.

NEHUSTAN.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Op een der eerste bladzijden van de Heilige Schrift wordt melding gemaakt van een geniaal huisgezin, dat ik u voor een oogenblik wensch binnen te leiden. Lamech, die een tweetal vrouwen de zijne noemde, was gezegend met een drietal zonen, de een al vernuftiger dan de ander. Jabal heeft de eerste tent gevormd, zeker wel geene behangen met geborduurde tapijten en bedekt met tachaschvellen, maar toch een tent. De ander, Tubal-Kaïn, vond het bewerken van koper en het slijpen van ijzer uit, en wat hij vormde mocht geen Damascener kling zijn, het was toch een zwaard. De derde, Jubal, niet onderdoende in vindingrijkheid voor zijne broeders, is de vader geworden van allen, die muziekinstrumenten behandelen, en, was het ook niet het speeltuig als zoo schoon in der rijken zalen oog en oor verrukt, misschien slechts een schildpadschelp met snaren overspannen, het was toch een harp, en al klonken niet de tonen als in de kathedralen het harte stemmen, het mocht toch den naam van orgel dragen, wat zijne kunst had voortgebracht. Die drie zijn de kunstvaardige zonen van een niet minder met verstand begaafden vader. Treden wij Jabals tent binnen, wij vinden er een zes-tal, want vrouwen en zonen heeft Lamech saamgeroepen. Met Tubal-Kaïns zwaard gewapend, staat de held, die zich nu allen te sterk waant, te pochen op zijn daden; en — waarom hij ze saamgeroepen heeft, het is omdat ze wat nieuws zullen hooren. Onder begeleiding van Jubals harp of orgel zingt Lamech het eerste lied, dat op aarde werd vervaardigd; het oudste tenminste, dat voor nageslachten werd bewaard. Het is geen psalm, geen lied, ter eere Gods, het is het lied op het zwaard, aan Ada en Zilla voorgezongen: »Hoort mijne stem, gij vrouwen van Lamech, neemt ter oore mijne rede. Voorwaar, ik sloeg wel een man dood om mijne wonde, en eenen

jongeling om mijne buile. Want Kaïn zal zeventvoudig worden gewroken, maar Lamech zeventigmaal zevenmaal." Gij kent zeker aan dat vers niet toe, wat een Horatius noemt als eisch der poëzie, dat, als gij de woorden omzet en maat en rythmus wegneemt, en de deelen ontbindt, als bij de verzen van Ennius, elk deel in zich het kenmerk draagt een brokstuk te zijn van een gedicht. Neemt uit Lamechs lied de parallelie, de evenwijdigheid der deelen, weg en gij houdt niets over dan de ellendige taal van den snoevenden woest-aard, een taal, zooals de goddeloozen dagelijks uiteten, zich grootmakende op hun schande. Voorwaar, Lamech is niet alleen de vader der dichtkunst, maar ook van den dronkaard, die zich beroemt: »Zooveel heb ik gedronken"; van den wellusteling, die van zijn nieuwe slachtoffers getuigt; van den straatjongen, die zich groot maakt, slagen en wonden als wrake te hebben toegebracht.

De goddeloosheid vond het nit, maar de Heere gaf het aan zijne kerk om kunst en wetenschap nit die handen te wringen en te heiligen voor Hem. Hij heeft gezegd: »Alles is het uwe", dus ook die tent, dat zwaard, dat orgel, dat lied; want Hij maakt wat duister is tot licht. Ziet het, waar wij u noodigen eene andere tent nader te treden, de tent der samenkomst, Israels centraal heiligdom. Daar staat nabij het heilige de man, die de oorlogen des Heeren voerde, die reeds als kind de harp tokkelde, als hij achter de kudde, huiswaarts keerende, ver-rukt stond over de majesteit Gods, geschreven in sterrenschrijf aan de hemelen, de man groot in de lofzangen Israels. Daar klinken andere liederen; daar spreekt het alles van God. Gods wijsheid liet het den kinderen der wereld over om uit te vinden en zijne almacht ontwong aan hunne handen, opdat het geheiligd dienen zou voor het koninkrijk Gods.

Zoo ging en zoo gaat het voort; de wereld gaat met haar kunst en wetenschap haar pad banen zich ten verderve, maar hoe onwillig ook, het moet alles den Heere dienen tot volvoering van zijn Godsplan, en hoe zij ook strijdende tegen waarheid en godzaligheid is, de eeuwige raad van God moet volbracht. Een Haman richt voor zichzelf het hout op en voor Mordechai vraagt hij koninklijke heerlijkheid. Als Jozefs broeders den geopenbaarden wil des Heeren zoeken te verhinderen, worden zij juist het middel om hun broeder grootvizier van Egypte te doen worden. Wij vermogen niets tegen, maar alleen voor de waarheid. Wat de mensch ten kwade denkt, dat denkt God ten goede.

Het omgekeerde is het werk der onbekeerde wereld. Zoolang niet het wonder van Damaskus' weg heeft plaats gehad, wordt

de vraag der ziele niet gehoord: »Wat wilt Gij, dat ik doen zal?» maar de wil van God wederstreefd. Paulus kan zeggen: »Wij zijn Gods medearbeiders»; alleen de Paulussen belijden met berouw, de verzenen tegen de prikkels te hebben geslagen en Jezus te hebben vervolgd. Niet te hard zegt het onze Catechismus, als die getuigt: »Wij zijn van nature geneigd God te haten», want waar Hij bouwt, daar breken wij af, en waar Hij afbreekt, daar zoeken wij de breuke te heelen, en op het lichtst de wonde te genezen.

Ach! hoeveel zegen is reeds verpest door de Harpijen-aanraking van den mensch, hoevele zegeningen van zijn hand zijn hen reeds in het aangezicht geworpen! Zelfs het heiligste is niet ontzien, de gedenkteeken van zijn trouw zijn geworden een aanleiding tot zonde. Gij zoekt deze dingen misschien verre in der heidenen land en denkt u alleen de Belsazars in staat om aan de maaltijden en de drinkgelagen de heilige vaten van Jeruzalems tempel tot schalen der dronkenschap te maken, maar het »Gewogen en te licht bevonden!» stond ook wel daar geschreven, waar de wet was verkondigd. Ook in Bethsems zijn er gevallen, omdat het heilige niet heilig gehouden werd, zoowel als de hand Gods zwaar over die van Asdod was. De Ananiassen en Saffira's vallen, zoowel als de Herodessen, die Gode de eere niet geven Moge er voor u en voor mij in deze ure een waarschuwing Gods zijn, om het heilige niet te misbruiken, Hem zijne eere te geven, God God te laten!

Psalm 68 : 7.

M e h u s t a n .

2 Kon. 18 : 4ult.

»Ik bid u, van wien zegt de profeet dit?» was de vraag van Candacés schatbewaarder. Mij dunkt, bij het hooren van ons tekstwoord vraagt ook een niet klein gedeelte uwer naar de beteekenis, al gevoelt gij ook, dat dit woord en zijne verklaring voor u niet het gewicht hebben kan, dat voor den Moorman het gelezene in Jesaja had. Ik wensch in dezen voor u een Philippus te zijn. Een dienaar der kerk moge niet met een apostel kunnen zeggen: »Ik dank God, dat ik meer talen spreek dan een van ulieden,» hij moet toch minstens iets weten van de talen, waarin onze Heilige Schriften zijn geschreven. Hoezeer wordt de diepe zin daardoor beter verstaan! Goudmijnen worden daardoor ontdekt, welke de

lezer onzer vertaling, hoe voortreffelijk ook, daarin niet vinden kan, omdat ze in onze taal niet dan door omschrijvingen zouden uit te drukken zijn; en is hij het niet, die de gemeente voorlichten moet? Ook om enkele afzonderlijke woorden te verstaan, of de beteekenis van namen te weten is die kennis noodig. Niet overal toch vinden wij, wat ons Johannes in zijn Evangelie geeft, als hij bijvoorbeeld het voor Grieksche lezers onbekende woord »Messias" gebruikt, en de verklaring er bijvoegt: »hetwelk is overgezet zijnde de Christus", waarvan ook u uit den Heidelberger de beteekenis niet onbekend is.

Wat baat het mij, of ik al lees dat Abram Abraham en Jakob Israel is genoemd, als ik die beteekenis niet weet? Wat is het, dat Salomo Jedidja werd geheeten en onze Heiland Immanuel? Wie begrijpt de woordspeling van den apostel, als hij van Onesimus zegt: »Die eertijds u onnut was, maar nu u en mij zeer nuttig," als wij niet weten dat Onesimus »nuttig" beteekent? Wat wil dat opschrift boven die vijftien psalmen »Hammaäloth", indien er niet wordt gezegd, dat deze »liederen der optochten" heeten? En al doet het u weinig schade onkundig te zijn met het scheldwoord der Joden: »Raka", dat »uitgespuwde" beteekent, zonder belangstelling mag niet worden gevraagd, wat Paulus bedoelt, als hij aan het einde van den brief aan de Corinthiërs zelf de schrijfstift opneemt om het gewichtig woord »Maranatha" daarachter te schrijven, die ernstige roepstem, door den grootste van Nederlands levende dichters ons in zijn Christus Remunerator vertolkt:

Van den toren,
Luid en schel,
Doet het klinglend klokkenspel
't Plechtig middernachtsuur hooren.
't Is verstomd!
Maar de nagalm dreunt in de ooren:
„Maranatha, Jezus komt!"

In dienzelfden brief spreekt de apostel van het »talen spreken" in de gemeente en hij voegt er bij: »Dat een het uitlegge." Dat nu is onze roeping, Gel.! nu wij in uw midden dat woord der Hebreuwsche taal hebben voorgelezen; en reeds aanstonds willen wij u zeggen, dat het eenvoudig beteekent: »koper", een stuk »koper".

Uwe verwachting was misschien hoog gespannen en nu gevoelt gij u teleurgesteld en vraagt: »Is het anders niets?" Neen, mijne hoorders! anders niets, maar juist daarin ligt de beteekenis, dat het niets anders zeggen wil. Weest echter

gerust, ik zal u niet naar het Kupros of Cyprus der oudheid leiden, noch u brengen in de werkplaatsen van de kinderen van Tubal-Kaïn; ik moet u spreken niet over het »van waar” en »waartoe” van het koper, maar over dat stuk koper, dat door Hizkia met dien naam werd bestempeld. En indien »het Boek der Wijsheid” het heeft waardig geacht om daaraan zijne aandacht te wijden, en wat meer zegt, Hij, die de Wijsheid Gods is, zelf daarop gewezen heeft, dan zeker zal het ons geen onvruchtbaar werk mogen toeschijnen, ook in deze ure op dat stuk koper de aandacht te vestigen.

Ook bij weinig inwendige waarde kan iets, dat in ons bezit is, waarde verkrijgen door de oudheid. In de dagen van koning Hizkia was de Nehustan bijna achthonderd jaren oud. Iets kan beteekenis verkrijgen door den maker. Wat eenmaal aan een groot man toebehoorde of door hem vervaardigd werd, wordt gedurig met belangstelling beschouwd. Welke schoonheid is er, om iets te noemen, aan Czaar Peters hut, en toch, door hoevelen wordt zij bezocht! Meer nog maakt de liefde iets van beteekenis. Wat een gedenkstuk is dergenen, die ge boven anderen hebt bemind, is voor geen geld van u te koop. Israel sprak in trotschheid: »Wij zijn Mozes' discipelen.” Mozes was de verhevene figuur uit de oudheid, en — was zijn lichaam niet door God zelf begraven, had de duivel in zijn twisten met Michael, den aartsengel, de overwinning behaald, hij zou het aan Israel ter afgodische vereering als mummie hebben gegeven, of door het dor gebeente reliquieendienst reeds toen hebben in zwang gebracht. Als redder des volks, als wetgever, als middelaar des Ouden Verbonds was Mozes boven allen geëerd, en van dezen was dat koperstuk tot op Hizkia's dagen gekomen. Geen wonder, dat om de grootheid van den man Gods, om de liefde, welke bij Israel was blijven voortleven, de toevoeging in ons tekstvers gevonden wordt: »die Mozes gemaakt had”.

Iets kan waarde hebben om den vorm. Nehustan was het beeld eener slang. In Egypte was de slang, van vergif ontgaan, een beeld van genezende kracht en werd in vereeniging met de zegenende Isis vereerd. Vandaar steeds de slang verbonden met den Griekschen Aesculapius.

Toch was het ook dit niet, wat aan dat stuk koper beteekenis had gegeven. In het midden van Israel, het volk des Heeren, de huisvrouw zijner jeugd, zoekt gij iets anders, iets hoogers. Nehustan was een gedenkteeken van Gods genade, een Eben-Haezer van 's Heeren wonderdadige hulp, aan zijn volk bewezen. Dat alleen gaf beteekenis aan dat koper. Toen Israel op weg uit Egypte naar Kanaän om der Edomieten

land moest heentrekken, werd het volk verdrietig over den weg en murmureerde. Toen zond de Heere vurige slangen onder het volk en er stierven velen. Door die straf tot inkeer gebracht, beled Israel zijne zonde, en de Heere hoorde het gebed van zijnen knecht, die zoo dikwerf voor zijn volk in de bres had gestaan. Op Gods aanwijzing werd een koperen afbeelding der vurige slangen gemaakt en op een stang geplaatst. Om genezen te worden, was niets anders noodig, dan dat op dat teeken werd gezien. Het weenend oog vanwege den verschen beet, of het reeds brekend oog door den invloed van het venijn, daarop gevestigd, werd aanstonds vol vreugde en kracht. Ziet, van alle zijden loopt men naar dat opgericht teeken. Ouden van dagen en kinderkens worden er heengevoerd, het stervend gelaat werd opgeheven. Moeders, vaders, bloedverwanten, allen zijn bezig om de ongelukkigen te dragen, te helpen, om straks juichende en dankende terug te keeren, want dat middel feilt niet, en het blijft werken tot de gausche plaag heeft opgehouden. Zoo redde te dien dage de Heere zijn uitverkoren volk. Is het wonder, dat Israel dat stuk koper in eere hield, en het inplaats van nutteloos weg te werpen, mededroeg op de reizen, tot het ruste vond voor den voet, het van jaar tot jaar, van eeuw tot eeuw bewaarde, opdat het altijd zou doen gedenken aan Gods vergevende en genadige en machtige redding? De gezalfde steen van Jakob moest te Bethel, de Eben-Haezer van Sanuel tusschen Mizpa en Sen, het twaalfstal steenen van Jozua aan den oever der Jordaan, maar ook de koperen slang, die Mozes gemaakt had, in Israel blijven getuigen van Israels God, den Jehova van zijn bondsvolk.

Dat gedenkteeken was het, waarvan wij lezen, dat het door Hizkia een stuk koper, »Nehustan'', werd genoemd, dat hij zelfs verbrijzelde. Was hij dan een Achab of Achaz, die met geen God van Israel te doen wilde hebben? Wel verre vandaar, geliefden! Hizkia is de koning van Israel, die de vervallen hutte weder oprichtte. Van hem zegt ditzelfde hoofdstuk: »Hij betrouwde op den Heere, den God Israels, zoodat na hem zijns gelijke niet was onder alle koningen van Juda, noch die vóór hem geweest waren."''

Naar waarheid getuigde Hizkia voor zijn volk: Die koperen slang is niet anders dan een »stuk koper''. Toen rondom Jericho's muren werd geloopt, vielen die muren; maar wij vragen, heeft het bazuingschal ze doen vallen, of de kracht des levenden Gods? Toen de staf van Mozes werd opgeheven, heeft die staf toen de zee gekliefd, het water uit de rots doen vloeien; lag er in dien staf eene magische kracht; of was het

niet de Heere Heere, die het deed? Als onze Heere Jezus het slijk legde op de oogen des blinden, was er dan in dat slijk als zoodanig zulk eene genezende kracht, of als de bloedstroom der vrouw aanstonds stelpste bij de aanraking van 's Heeren kleet, was er dan zulk eene toovermacht in dien kleederzoom? Opdat wij het anders zouden weten, staat er geschreven, dat een latere maal Mozes werd terzijde gelaten en de Heere zeide: »Sla op den rotssteen en Ik zal er water uit doen vloeien,” en staat er bij de genezing der vrouw uitdrukkelijk gemeld, dat de Heere zeide: »Ik heb bekend, dat er kracht van Mij uitgegaan is.”

Dit nu is het, wat Hizkia aan Israel wilde leeren omtrent dat merkwaardig gedenkteeken. Het had op zichzelf geene kracht. God had het gebezigd om gehoorzaamheid te leeren, om het geloof te beproeven, maar Hij, Hij alleen had gered. Dat koper was op zichzelf niets anders dan Nehustan; het mocht geen anderen naam dragen.

Van de Apokryfe boeken zegt onze geloofsbelijdenis, dat de kerk ze wel lezen mag. Of van die vrijlating genoeg wordt gebruik gemaakt? En toch, zij bevatten veel schoons; wel het meest het boek, dat »het boek der wijsheid” wordt genaamd. Daar lees ik (kap. 16 : 5): »Wanneer eene schrikkelijke grimigheid der dieren over hen kwam, en zij door de beten der schadelijke slangen verdorven werden, zoo duurde uw toorn niet ten einde; maar zij werden voor een kleinen tijd ontroerd tot vermaning, hebbende een teeken der behoudnisse, om hen te doen gedenken aan uwe wet, want die zich tot datzelve keerde, werd niet behouden door hetgeen hij aanschouwd had, maar door U, den behouder van allen. En ook daarmede hebt Gij onze vijanden doen verstaan, dat Gij het zijt, die uit alle kwaad verlost,” en verder: »Noch kruid noch pleister heeft hen genezen, maar Heere! uw woord, 't welk alle dingen heelt. Want Gij hebt macht over leven en over dood, en Gij leidt af tot de poorten der helle, en leidt daar weder uit.”

Als middel mag en moet wat God geeft worden hooggeacht; maar hooger dan middel mag het niet stijgen. Het moet aan God doen gedenken, maar niet God doen voorbijzien. Als een Epifanes het zwijnenvleesch op Israels brandofferaltaar brengt, zouden wij hem willen toeroepen: »Weet gij het niet, dat het de tempel is des levenden Gods?” maar als godsdienst in tempeldienst ontaardt, dan zouden wij willen toeroepen: »Gij dwazen en blinden, meent gij dat steen of hout u zou kunnen redden?” Als de Filistijn de arke Jehova's verachtte, liet de Heere het Dagonbeeld neervallen, en sloeg Hij met spenen en muizen, maar diezelfde God heeft, toen de arke Gods

zonder den God der arke in het leger van Israel werd gedragen, om tegen den vijand te bewaren, Hofni en Pinehas gedood, en in Israel de stem der stervende doen hooren: »Ikabod, de ark is weggevoerd uit Israel.»

En wat zegt dit tot ons? Dit: acht het middel hoog, ja zeer hoog, maar nooit te hoog. Wat van God getuigt, is van groote beteekenis, maar het mag niet tot meer dan een getuige worden gesteld. Zelfs het Woord Gods, hoe hoog het staat, het baat u niet zonder den God des Woords. Een kerkstaat, hoe juist en zuiver ook ingericht, onder hoeveel strijd en opoffering verkregen, kan u niet redden, indien niet het Hoofd der kerk kracht van zich ter behoudenis laat uitgaan. Niet dat door u een kerkgebouw is gesticht, dat gij den moed hebt gehad u aan de strijdende gemeente aan te sluiten, zal u de poorte des hemels ontsluiten. Dat doet alleen de Verhoogde voor zijn wedergeboren, voor zijn uitverkoren volk. Noch de koperen slang, noch de daad van het zien op haar kon zonder God redding geven. Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen; als op aarde niet gebeden is, zal in de hemelen niet worden gejuicht, maar uw geloof verdient niet en uw gebed behoudt niet, Hij alleen, die het waar geloof geeft en den Heiligen Geest schenkt, die met onuitsprekelijke zuchtingen roept. Het water in den doop, brood en wijn in het avondmaal, o acht ze hoog, maar weet, zoo roept ons als een Hizkia's Nehustan toe, dat ze water, wijn en brood zijn, dat ze alleen door het Lam van God worden tot zijn bloed, dat van zonden reinigt en spijs en laaft ten eeuwigen leven. Scherp moet de lijn worden getrokken tusschen het middel Gods en den God der middelen, zoo scherp, dat het geschapene schepsel en de Heere alleen God blijft, en het einde van alles is: »Hem, Hem alleen zij de eere en de heerlijkheid en de dankzegging!»

Ps. 74 : 2, 4, 11 en 12.

»Nehustan», riep Hizkia van de koperen slang uit, en hij verbijzelde dien. Dat noemt de Heilige Schrift geen daad der verachting van het heilige, maar teekent die op onder de daden van ijver voor God. Als gezegd is dat Hizkia deed wat recht was in de oogen des Heeren, naar alles wat zijn vader David gedaan had, gaat de Schrift aanwijzen, waarin dat goede bestond en zegt: »Hij nam de hoogten weg, en brak de opgerichte beelden en roeide de bosschen uit, en hij verbijzelde de koperen slang, welke Mozes gemaakt had.» Waarom hij dat deed, volgt nu: »Omdat de kinderen Israels tot die

dagen toe haar gerookt hadden." Sedert lang was het afgodische Israel bezig geweest godsdienstige eere aan die koperen slang te bewijzen, had het zijne reukoffers gebracht en er heil en genezing en redding van verwacht, gelijk de vaderen hadden ondervonden. Hoewel dikwerf door de ervaring geleerd, had de teleurstelling niet genezen, maar tot op dien dag was men voortgegaan met de afgoderij. Nu treedt Hizkia op en roept: »Verdwaasd Israel! wat gij bewierookt, is Nehustan, een stuk koper en anders niet!" en hij verbrijzelt het.

Zoo maakt de menschenlijke zonde de teekenen van Gods trouw tot afgodsbeelden. Zoo verwoest hij het heilige, en maakt hij de wateren, die uit des Heeren troon komen, zichzelve tot een vergif.

Eenmaal stond de mensch in Eden, als de kroon, door God aan zijne schepping gegeven, als de beelddrager des Heiligen. Maar Satan kwam en lokte en beloofde en de mensch werd bondgenoot van den booze, om den Heere naar de kroon te steken en zichzelve te maken tot God. Sedert is het werk van den mensch, nu zelf verdorven, het verderven, en hoe groot dat verderf is, teekent het heilig Woord aldus: »De gansche wereld is verdoemelijk voor God." De vloek Gods wordt verkondigd in de plantenwereld door doorn en distel, door het lijden van boom en kruid onder zomerhitte en herfststormen. Dien vloek vindt gij in de dierenwereld in vergiftige adder en verscheurende hyena, in al het lijden, als het eene dier het andere martelt en verslindt. Dien vloek verkondigen woestijn en zee, met alle uitputting en alle angstgeschrei. Op die wereld met hare boomen en kruiden, met viervoetig en kruipend gedierte, zag eens de Almachtige, en Hij zag, dat het goed was. Toen juichten de kinderen Gods en de morgensterren zongen, en nu: wederom zag Hij op de wereld of iemand goed deed en zijn eigen vinger schreef boven die wereld: »Verdoemelijk voor God!" Ja, God handhaaft zijne eere en Hij zorgt dat de Serafs kunnen zingen: »Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen; de gansche aarde is van zijne heerlijkheid vol," maar ook de groote schare in den hemel roept: »Zijne oordeelen zijn waarachtig en rechtvaardig", en het »Halleluja" klinkt, als de rook der veroordeelden opgaat in alle eeuwigheid.

Maar dat teeken van Gods genade en redding, die koperen slang, zal toch heilig blijven. Hoe kan daaraan in het rijk der zonde eene plaats worden gegeven? Heeft dan Satan den Zone Gods te heilig geacht, en hebben niet zijne dienaren den Koning, ons gegeven, zich tot een steen des aanstoots en een rots der ergernis gemaakt, den Vredevorst zich tot een vijand, het

dierbaar kruis tot eene ergernis en dwaasheid, zelfs den dierbaren Jezusnaam tot een woord des vloeks?

Ziet, daar komen de zonen Abrahams naar den vleesche, met hun reukwerk, en zij eeren in dat rooken de oude slang, die ook hen verleidt. Hier is het woord toepasselijk van Paulus: »Hetgeen zij offeren, offeren zij den duivel en niet Gode.» Israel is het eerste gebod vergeten en heeft van dat teeken der genade een afgod gemaakt, buigt er zich voor en aanbidt. »Ik, Jehova, ben uw Heelmeester», had de Heere tot zijn volk gezegd en, toen Israels tempel werd ingewijd, had de wijze koning tot zijnen God gezegd: »Als er eenige plage of eenige krankheid wezen zal, alle gebed, alle smeeking, die van eenig mensch, van al uw volk Israel, geschieden zal, als zij erkennen een ieder de plage zijns harten en een ieder zijne handen in dit huis uitbreiden zal, hoor Gij dan in den hemel, de vaste plaats uwer woning, en vergeef.» Ziet, de tempel Gods is in Hizkia's dagen in het midden, de dienst des Heeren is hersteld, het groote paaschfeest is gevierd, de koning zelf is voorgegaan in den dienst des Heeren; maar Israel bidt niet om genezing, noch erkent de plage zijns harten, maar hoogten en opgerichte beelden en bosschen zijn liever. Het rooken voor de koperen slang zal meer heil en genezing aanbrengen — immers, het verledene heeft het geleerd — dan de Heelmeester Jehova.

Van de beide woorden »middel» en »God» moet nu één weg. De wereld schrapte het woord God, maar de kerke des Heeren zegt: als een van beide moet worden weggenomen dan het middel, al is het nog zooveel waard, al zijn er nog zoovele herinneringen aan verbonden; het middel weg, liever dan God te verliezen, want Hem komt de eere toe in alle eeuwigheid! Daarom neemt Hizkia de slang en zegt tot Israel: »Nehustan», »een stuk koper», al heeft het den Heere ook gediend als middel tot redding, maar geen god. Ziet, ik verbrijzel het en het heeft geen macht om zich te redden, te behouden, ziet in de verbrijzeling de nietigheid van uw god. Hoe kan anderen redden wat zichzelf niet redden kan? Zoo is ook de weg Gods. In het midden van Israel was zijn heiligdom. Heerlijk was het, zoolang daar God werd gediend, maar toen Israel het huis tot een huis van koophandel, tot een huis van moordenaren had gemaakt, liet de Heere het volk der vorsten komen om de stad en het heiligdom te verderven. Was die stad dan niet een teeken Gods in het midden der aarde? Hoort, geliefden! de discipelen des Heeren Hem wijzen op die steenen, die gebouwen, en ziet, bij de gedachte aan den ondergang vloeien de tranen des Heeren. Uit

de tranen bij Lazarus' graf besloten de Joden tot een: »Ziet, hoe lief Hij hem had,» uit de tranen des Heeren over Jeruzalem besluiten ook wij tot een: »Ziet, hoe lief Hem Jeruzalem was.» Ook bij dezen Israeliet leefde het: »Indien Ik u vergeet, o Jeruzalem! zoo vergete mijne rechterhand zichzelf», en toch — om de eere Gods — van Jeruzalem mocht niet één steen op den anderen blijven.

Een heerlijk licht verbreidde het Evangelie in de kerk te Efezè. Daar was een van die zeven kandelaren, in wier midden Hij wandelde, die de zeven sterren in zijne rechterhand houdt. Wat kan er heerlijker zijn dan dat licht der waarheid? Maar Efeze heeft de eerste liefde verlaten. Dat had de Heere tegen haar en Hij roept: »Bekeer u, en zoo niet, Ik zal haastelijk komen en zal uwen kandelaar van zijne plaats nemen, indien gij u niet bekeert.» Dan moet zelfs die kandelaar weg.

Met hoe menig voorbeeld zouden wij deze kunnen vermeerderen, maar genoeg! Nog slechts op dit éene gewezen. Hoe menige kerk, in den aanvang gelijkende op de eerste gemeente te Jeruzalem, volhardende in de leer, getrouw in gebed en in werken der liefde, is bezoedeld geworden, en straks van God verlaten, of ten ondergang overgegeven. Hier zocht men naar groote getalen inplaats van te gelooven dat een Gideonsbende meer kracht heeft dan tienduizenden; dáar naar groote en prachtige gebouwen, om niet minder te zijn dan anderen, vergetende dat de Heere in geringheid rondwandelde; dáar werd afwijking van de waarheid geduld uit menschenvrees of om vrede te houden, vergetende, dat wie een ander Evangelie predikt, vervloekt is, en het woord van Hymeneus niet langs medischen weg is krachteloos te maken, daar het voortvreet als de kanker, en kanker kan niet doorzielen tenzij ten doode; dáar werd naar vereeniging gestreefd ten koste van het beginsel, of inplaats van het gebed tot God om arbeiders in den oogst werden, als Jerobeam eens deed, van de geringsten des volks tot priesters gemaakt, en zoo wordt het graf gegraven voor hetgeen zoo heerlijk begon. Waarlijk, geliefden! het geldt niet die éene gemeente, niet alleen den tijd van Paulus, dat woord: »Zijt gij zoo uitzinnig; daar gij met den geest begonnen zijt, voleindigt gij nu met het vleesch?» Daarom, daarom is het, dat de slaande hand Gods komt, daarom, dat de Heere de teekenen uit het land, uit het huis wegneemt. Zijne eere gebiedt het om alles af te breken, hoe pijnlijk het is, opdat niets in den weg sta aan den roem, aan de aanbedding onzes Gods. Moeders! hebt gij uwe kinderen lief, en bidt gij, dat gij hen behouden moogt, maakt hen niet tot een afgod, opdat de Heere niet gedwongen werde uw kind

te laten sterven, of u met uw eigen afgod sla. Wenscht gij de rijk begaafde mannen, die God u voor kerk of staat gaf, te behouden, laat verre van u zijn het: »Een stemme niet eens menschen!» Wilt gij, dat uwe kerk worde gebouwd, waakt, dat gij niet zondigt, door ze tot een Christus of een zaligmakende te stellen. Als Uza door van God niet geboden middelen de arke voor vallen wil bewaren, ontstaat er een Perez Uza. Och, dat het niet met onze kerken als met Bethel ga; eerst niet dan een huis Gods, straks een plaats van kalverendienst, eindelijk een Beth-Aven, »huis der ongerechtigheid», geworden! Maakt noch uw geloof, noch uw gebed, noch uwe goede werken tot heuvelen, van waar gij uwe zaligheid verwacht; laat zelfs Gods Woord, zijne waarheid, zijne heilige teekenen in onze sacramenten de grond uws vertrouwens niet worden. Het middel, het werktuig blijve wat het is, als zoodanig hooggeacht; maar God alleen zij God. Van Hem alleen de zegen, en zonder dien zegen getuigt zijn Woord, zijne waarheid tegen ons, en God zal die teekenen wegnemen, Hij zal het koper des vertrouwens en der bewierooking verbrijzelen. Hem, Hem alleen zij en blijve de eere! »Vertrouwt niet», zegt de Heere tot zijn volk, »op valsche woorden, zeggende: Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze. Maar indien gij uwe wegen en uwe handelingen waarlijk zult goed maken, zoo zal Ik u doen wonen van eeuw tot eeuw.» (Jer. 7: 4 v.v.)

De koperen slang verbrijzeld. Is dan met Hizkia's dagen hare beteekenis weggenomen? Toehoorders! Een Abraham heeft in den geloove zijn eenige geofferd, wetende dat God machtig was zijnen zoon uit den dood op te wekken. Mij dunkt, iets van dat geloof heeft ook Hizkia vervuld, toen hij de slang om de eere Gods vernietigde. De afgoderij des volks maakte haar tot een Nehustan, de groote majesteit Gods heeft haar in hooger en zin weergegeven tot een heerlijk teeken, het teeken van het hoogste dat de aarde zag, van het middelpunt der geheele geschiedenis des heils, van de zaligheid, waarop alle geloovigen staren, dat de engelen begeerig zijn in te zien, dat het eeuwig lied der dankzegging in de hemelen zal doen zingen. Leest in Johannes 3, in het nachtgesprek met den leeraar onder Israel: »Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden.» Nehustan wijst achterwaarts, hoe de van slangen gebeten en werden gered door te zien op dat koper, dat aan de slang was gelijk gemaakt; het is verbrijzeld geworden door des menschen zonde, maar door den Heere gemaakt voor Israel tot een teeken, dat voorwaarts wees op Hem, die volkomen rein is en wiens voeten zijn als blinkend koper, die voor ons

zonde is gemaakt, ja een vloek, die, als ware Hij Satan zelf, aan het kruis is genageld, die door des menschen zonde is verbrijzeld, maar door God uitermate is verhoogd, en dit, zoo voegt de Heere zelf er bij, »opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” God heeft het gemaakt tot een wegwijzer voor ons, die het venijn hebben ingezogen van die oude slang, voor ons, die in zonden ontvangen en geboren, des doods waardig zijn, opdat wij weten zouden, als de angsten der helle ons aanvallen, als de benauwdheden des doods ons omvangen, waar redding te vinden is. De Heere Jezus zelf heeft dien Nehustan als doen opstaan en een mond gegeven, om zonder woorden ons toe te roepen, dat bij den Heere uitkomsten zijn tegen den dood.

De slang, die de staart in den bek houdt, is het teeken der eeuwigheid, en als dan deze u die ontzaglijke eeuwigheid, o zondaar! voor den geest roept, o, dat de verhoogde slang u dan wijze op den Vader der eeuwigheid, die gezegd heeft: »Wie in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven.”

Ziet, zoo weet de Heere Beth-Avens weder tot Bethels te maken. Tot Lo-Ammi zegt Hij: »Gij zijt mijn volk,” en Hij ontfermt zich over Lo-Ruchama. Broeders en zusters! dat zij onze vertroosting. In al wat ten onder gaat, bij al wat door 's menschen zonde, ja, ook wat door eigen zonde tot verbrijzeling komt. Uw kind, tot een afgod gemaakt, en u daarom ontrukkt, kan God maken tot een der honderd vier en veertig duizend, die het Lam volgen; den doorn, in het vleesch geslagen om den opkomenden hoogmoed, tot een nagel, die aan het: »Mijne genade is u genoeg” onafscheidelijk bindt. Nooit is verloren, waar onze God leeft, die de dingen roept alsof ze waren, nooit zoolang die Heere met ons is, die tegenover onzen klaagtoon: »Hij riekt nu al”, stellen kan zijn: »Heb Ik u niet gezegd, dat, zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?” Ziet, de aarde, eens zoo schoon, zoo goed, door den mensch gemaakt tot een plaats van zonde, van vloek, van dood, haar zal genade weder heerlijk maken. De vloek wordt uit de plantenwereld genomen, want de woestijn zal bloeien als een roos; uit de dierenwereld, want koe en beerin zullen tezamen weiden; uit dezen aardbol, dien wij bewonen, want de zee zal niet meer zijn; het zal zijn een nieuwe aarde en een nieuwe hemel. Jeruzalem, volmaakt in schoonheid, is door menschelijke zonde tot een moordstad gemaakt voor profeten, ja, zelfs voor den Zone Gods, maar, en het is Gods werk, de ziener op Patmos ziet »de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel, toebereid als eene bruid, die voor haren man versierd is.”

Nehustan is ook het beeld van ieder kind van God. Als wij klagen over onze zonde en de vraag wordt gehoord: »Heeft God u dan zoo boos en verkeerd geschapen?» dan antwoorden wij: »Neen Hij, Hij heeft den mensch goed en naar zijn evenbeeld geschapen.» Ach, wat werd er van dat schepsel, dat een weinig minder dan engelen gemaakt was? Kunt gij een woord vinden, dat onze afgronden doet peilen, een woord, dat u voldoende kenmerkt, als gij in uwe diepten ligt voor God? De mensch, die een made is, en des menschen kind, die een worm is, opstandeling tegen God, en gansch melaatsch.

Maar Hij, die nieuwe bevelen scheidt en een nieuwe aarde, vermag het brandhout te rukken uit het vuur. De groote Davidszoon, de Herder der schapen, vermag de lammeren te rukken uit de klauwen van den beer en den muil des leeuws, die rondgaat, zoekende wien hij zou mogen verslinden. Dat heeft Hij gedaan aan ons, geliefden in den Heere! aan ons, die Hij vond vertreden, in ons bloed, om de walgelijkheid der ziele geworpen op het vlakke des velds. De navel, die aan de wereld bond, was niet afgesneden, maar Hij was begin en voortzetting van het genadewerk. Hij heeft gezegd: »Leef!» Hij heeft alles, alles gedaan, en al staat Satan aan de rechterhand, Hij waakt en roept voor de zijnen als voor zich in de woestijn: »Ga weg, Satan! de Heere schelde u, die Jeruzalem verkiest.»

Zoo heeft Nehustan dan ook voor ons eene stem, die tot ons roept: »Zondaar, in het stof!» maar ook eene stem, die, tot ons hart gekomen, ons zeggen doet: »Hij is om onze ongerechtigheden verbrijzeld!» Zoo roept Hij als uit het verledene van Godswege toe: »o, Mensch! aan u moet geschieden, wat mij geschiedde. Ik werd om de zonde verbrijzeld, gij moet in uw binnenste verbrijzeld worden,» om door de genade Gods te verrijzen als eene prediking van den Christus, als een opgericht teeken van zijne genade. Geliefden! wij zien den herrezen Nehustan tot een zegen gesteld voor een Nicodemus, die straks alle vrees heeft afgeschud en zich openlijk belijdt een discipel des Heeren te zijn. Mocht het teeken, in deze ure als opnieuw ook weder onder ons opgericht, een zegen achterlaten, opdat alle eer alleen zij Hem, den Vader en den Zoon en den Heiligen Geest! AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

X.

JESCHURUN.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Mijn Redder, mijn Goël, mijn Zondenvernier,
Mijn Meester, mijn Heiland, mijn Heer en mijn God!
Mijn Onheilverwinner, mijn Levensbezieler!
Gezegend, geheiligd, beslist is mijn lot!

Zoo zong de Christendichter uit Israel van Hem, die zijn Jezus geworden was. Niet een Da Costa alleen heeft, vol van geloof, vol van de liefde des Heeren, liefelijke namen en namen van majesteit aan elkander gevoegd om Hem te roemen, in wiens verlossingswerk zelfs engelen begeerig zijn in te zien. Ieder kind des Heeren kent wel die tijden, dat hij voor zijn Jezus namen der liefde zoekt en toch den rechten naam niet vinden kan.

Als die wonderbare, die zoete, die zalige tranen biggelen uit het naar boven geslagen oog, en de verrukte dan als een Johannes het Lam ziet, staande als geslacht en verheerlijkt in den hemel, dan vloeien zoovele woorden van zijne lippen, om uit te drukken wat die Jezus voor hem is, om steeds te eindigen in een amen op zijn woord: »Wat vraagt gij naar mijn naam? Mijn naam is immers wonderlijk.»

De gemeente Gods wordt op dien weg geleid door de Heilige Schrift zelve. De Heilige Geest moge in hemeltaal Hem kunnen noemen met eenen naam; in de sprake der menschen kan Hij het niet. Daarom wordt ons de Christus met tal van namen en beelden genoemd, en roept de Heere door Jesaja's mond: »Zijn naam is Wonderlijk.» Als op dien Onnoembare staart wat door Schrift en Geest werd geleerd, dan noemt het Hem den schoonste der menschenkinderen, Hem, aan wien eenmaal geen gedaante of heerlijkheid was, God geopenbaard in 't vleesch, aan het kruishout van zijn God verlaten.

De Vader zelf heeft Hem een naam gegeven, die boven allen naam is, en omdat die boven alle namen is, kunnen sterfelijke lippen dien niet uitspreken, kan de hand, die naar de verboden vrucht heeft gegrepen, dien niet met letteren nederschrijven. Geen doek kan zijne beeltenis bewaren; geen

Veronica kan gevonden worden, die ons zijne heilige trekken voor oogen stelt.

Evenmin zoudt gij den Christus kunnen teekenen als (om de woorden eener vrome vrouw te bezigen) gij de zon met een houtskool zoudt kunnen schetsen. Toch is de kerke Christi de beste beeltenis van Hem, als die kerke in haren Goddelijken luister zich vertoonen mag. In het harte der bruid is door het eeuwig zonlicht in onbegrepen wonder de beeltenis van den Bruidegom afgedrukt en daarom kan zij getuigen: »Ik ben zwart, doch liefelijk.» »Kerk» is zij geheeten naar haar Heere; Zioniete naar Hem, die in Zion woont; naar Salomo heet zij Sulammith.

Als daarom de Heilige Geest zijne gedichten uitspreekt van eenen Koning, in wiens lippen genade is uitgestort, dan wordt de koningin niet vergeten, maar bezongen, als »staande aan zijne rechterhand in het fijnste goud van Ofir, geheel verheerlijkt inwendig.» (Ps. 65)

Waar de liefde de bruid bezielt om den Bruidegom te bezingen, daar wordt het hoogste lied gehoord: »Mijn liefste is blank en rood; Hij draagt de banier boven tienduizend; zijn hoofd is van het fijnste goud; zijne oogen zijn als der duiven bij de waterstroomen; zijn gehemelte is enkel zoetigheid en al wat aan Hem is, is gansch begerlijk. Zulk een is mijn liefste, ja zulk een is mijn vriend, gij dochters van Jeruzalem.» Dat lied blijft niet onbeantwoord, maar het wederlied klinkt: »Gij zijt schoon, mijne vriendin! gelijk Thirza, liefelijk als Jeruzalem. Een eenige is mijne duive, mijne volmaakte. Wie is zij, die er uitziet als de dageraad, schoon gelijk de maan, zuiver als de zon, schrikkelijk als slagorden met banieren? Wat ziet gijlieden de Sulammith aan? Zij is als een rei van twee heiren.»

Draagt de Heere Jezus zoovele namen, niet alleen naar den staat zijner vernedering, maar ook naar den staat zijner verhooging, ook de kerke Christi wordt met menigen naam genoemd. Niet alleen naar haren natuurstaat heet zij de afgewekene, de verlorene, de hardnekkige, de doemwaardige, maar ook draagt zij namen naar haren genadestaat. En evenmin als één naam den Koning der kerke in al zijne heerlijkheid u noemen kan, evenmin kunnen, omdat Christus in haar leeft, de zegen en de koninklijke majesteit der kerke u in één woord worden genoemd. Hier worden de verkorenen vergeleken met schapen van den eenigen Herder, dáar met ranken van den waren Wijnstok. Hier leest gij van een koninklijk priesterdom, dáar van een uitverkoren, een verkregen volk. Hier heet het de huisvrouw van 's Heeren jeugd, dáar de prinsendochter; nu zijn

het discipelen, straks vrienden, ja broeders des Heeren, kinderen Gods en erfgenamen, heiligen en beminden.

o, Wonderbare genade Gods! Daarbij mogen onze zielen wel wegzinken in aanbidding en vragen: »En dat die wormen der aarde, die doemschuldigen?» o, Geve God aan zijn volk, uit de diepte te roemen in genade van Hem.

Psalm 45 : 4 en 5.

Deut. 33 : 26^m.

Jeschurun.

De Heere God geeft dikwijls aan zijne kinderen te getuigen van Hem gedurende het geheele leven, zoodat er geen twijfel omtrent het eeuwig lot overblijft. Van die hoog begenadigden verwachten dan met gespannen verwachting vrienden en betrekkingen een levenseinde in gejuich, doch niet altijd wordt dit aanschouwd. Het leven van den vader der geloovigen liet geen twijfel over omtrent zijn staat, en in stilheid is hij heengegaan. Een Jakob daarentegen had een leven achter zich niet alleen van zonden, die zijne jonkheid had misdreven, maar ook een mannelijken leeftijd, diep schuldig voor God. In Rebekka's raad moge geloof zich openbaren aan de belofte Gods, veel meer toch ongeloof, alsof de Heere niet machtig was om zijn woord te volbrengen zonder de hulp van hare hand. Ach! zonder het geloof van Rebekka ging Jakob in haar ongeloof voort, en het was wel diep verootmoedigend, dat op Pniël moest worden geantwoord: »Mijn naam is Jakob.» Was het daarom misschien, dat op het sterfbed van Israel ten aanhoore van alle zonen de stem des Heiligen Geestes zich zoo heerlijk verhief? Neen, nu bleef er geen twijfel over, of hij werd verzameld tot zijne vaderen. Had hij gesproken van den God zijner vaderen Abraham en Izaak, het altaar, na Pniël gebouwd, had hij kunnen noemen: »De God Israels is God»; en na zijn sterven werd de Heere de God Jakobs, de God van het drietal aartsvaderen genoemd. Soms schenkt de Heere een Abrahamsleven en een Jakobssterven bovendien. Dat was aan Mozes, den man Gods, gegeven. Bij Israel moest ook de laatste zweem van vreeze worden weggenomen, alsof met het aardsche Kanaän ook het hemelsche voor hem zou gesloten zijn.

Hebt gij het weleens aanschouwd, hoe bij dat los worden der ziele van het ziekenkleed, hier in dit Bethesda gedragen, de geest steeds helderder wordt? Is het niet, of bij het naderen van den dood het oor meer kan hooren en het oog als

bij den jongen van Eliza wordt geopend om meer te zien, dan een gewoon oog kan aanschouwen? Wij hebben getuigenissen gehoord van engelengestalten en engelenzangen, ja op de sterfbedden zien liggen de Stefanussen, die den hemel reeds zagen geopend en den Zoon des menschen om in te leiden in de woningen door Hem bereid. Ook de mond werd dikwerf geopend om woorden en waarheden te openbaren, als vroeger nooit over de lippen waren gegaan.

Dat is niet buiten de Schrift. 's Heeren Woord laat het ons vernemen, hoe in die uren de profetie zelfs in de vormen der schoonste en verhevenste poëzie hare stem hooren laat. Het voorlaatste hoofdstuk van Mozes' eerste boek ontvouwt u Palestina's landkaart; in het voorlaatste van zijn vijfde boek ziet gij weder Jakobs zonen voortreden om den zegen te ontvangen van den man, die als een vader voor Israel was geweest. Is geheel Deuteronomium de zwanenzang van den middelaar des ouden verbonds, dit ons hoofdstuk is het in het bijzonder, waarboven geschreven staat: »Dit nu is de zegen, met welken Mozes, de man Gods, de kinderen Israels gezegend heeft vóór zijnen dood.» Maar gelijk hij in den aanvang betuigde, dat wel Mozes de wet geboden had, doch de Heere Koning was, zoo betuigt hij ook, wetende dat hij alleen toebidden, maar niet geven kan, aan het einde de grootheid Gods en den zegen van het volk, welks God de Heere is, met deze woorden: »Niemand is er gelijk God, o Jeschurun! die op den hemel vaart tot uwe hulp en met zijne hoogheid op de bovenste wolken. Welgelukzalig zijt gij, o Israel! wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door den Heere, het schild uwer hulp en die een zwaard is uwer hoogheid.»

»Jeschurun'', zoo is u uit het verband reeds duidelijk geworden, is een naam, aan de stammen Israels gegeven; en vraagt gij, wat die beteekent, dan moet ik antwoorden, dat ik het met één enkel woord niet te vertalen weet. In het vierde vers van het vorig hoofdstuk aan het einde lees ik: »Recht is Hij'', hetgeen in het Hebreeuwsch luidt: »Jaschaar hoe.'' Het verkleinwoordje van dat »Jaschaar'' nu is »Jeschurun''.

Zoo gebruiken wij die verkleinwoorden, als wij tot onze kinderen woorden van liefde richten. Maar meer nog vind ik in dien naam: Israels God is de Jaschaar, de Rechtvaardigheid zelve; het Israel Gods is in verkleinden zin »recht'' (Justulus rectulus). Niet alsof er iets aan die rechtvaardigheid te kort kwam. Zoomin als iets een lijk kan zijn, waar een greintje leven in is, evenmin kan er eene rechtvaardigheid zijn, waar-

aan een enkele smet kleeft. Als aan het recht iets ontbreekt, is het geen recht meer, maar is het onrecht geworden. Laat mij trachten het u duidelijk te maken. Ziet met psalm 65 de rivier Gods vol water, maar ook met dat water een vingerhoed gevuld; zij zijn beide vol, ten boorde toe, maar wat verschil in hoeveelheid! Of wilt gij een ander beeld? In het eerste van Mozes' schrift leest gij van »dat groote licht tot heerschappij des daags», en als gij verder leest van de »sterren», dan noemt hij die »de kleine lichten», en peinst er over, hoe die sterren zonder dat groote licht geene sterren, geene lichten zouden zijn. Zoo zou ook de kerke Gods nooit het woord hebben gehoord: »Gij zijt het licht der wereld», indien niet Hij, die van den hemel nederdaalde, had kunnen zeggen: »Ik ben het licht der wereld.» Zoo zou een Debora niet hebben kunnen zingen: »Die Hem liefhebben, moeten zijn als wanneer de zon opgaat in hare kracht,» (Richt. 5 : 31) indien niet het aangezicht van Hem, die op Patmos werd gezien, was »gelijk de zon schijnt in hare kracht». Neen, er ontbreekt aan het recht van Gods volk niets.

Tot Jeschurun mag gezegd (Hebr. 12 : 22 v.v.): »Gij zijt gekomen tot den berg Zion en de stad des levenden Gods, tot het hemelsche Jeruzalem en de vele duizenden der engelen, tot de algemeene vergadering der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God, den Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen.» Hoort het, Gel! eerst wordt genoemd »God, de Rechter over allen,» en als onder het geopende oor van dien Kenner van alle dingen wordt de kerke Gods genoemd, »de volmaakte rechtvaardige». Zoo volkomen is de rechtvaardigheid der gemeente.

Wel mag de vraag worden gedaan: Hoe is dat mogelijk? Of is het misschien eene kerk van engelen, die nimmer zijn gevallen? Of is een nieuw Eden op aarde geheiligd en een nieuw menschenpaar geschapen, dat den boom der kennis onaangeroerd liet? Is een nageslacht van reinen uit die reinen geworden, tegengesteld aan de kinderen der wereld? o, Mijne broeders en zusters! indien gij het niet bij eigen ervaring hadt, wat Gods genade van een worm, van een made, van een zondaar maken kan; indien gijzelf niet eenmaal hadt moeten instemmen met den psalmist: »Mij, in den kuil verzonken, mij heeft Hij hulp geschonken, gevoerd uit moddrig slijk,» gij zoudt het niet kunnen gelooven. Maar gij hebt gestaan voor God met die hand, melaatsch geworden door de aanraking van dat arglistig en doodelijk hart, toen de Heere tot u had gezegd: »Keer nu uwe hand in uwen boezem»; gij hebt met Ps. 74 : 11 tot uwen God gezegd: »Trek Gij uwe

rechterhand uit uwen boezem", en voor de reinheid van die hand week de melaatschheid der uwe, en gij juichtet: »God is mijn Koning van jongsaf, die verlossingen werkt."

Jeschurun heeft zijne deelen. De stammen zijn bij dezen zegen genoemd. Slaau wij den Jakobs-zegen op, dan vinden wij tal van ongerechtigheden opgeteekend. De voortreffelijkste in hoogheid wordt genoemd een »snelle afloop als der wateren". Dan volgen Simeon en Levi, wier toorn wordt vervloekt. Wat van Juda in Gen. 38 geschreven staat, doet in Israëls woord over dezen zoon wel een dubbele genade zien. Wat van een Dan staat geschreven, wijst u achterwaarts naar de paradijsbelofte of liever naar den paradijsvloek over de slang, en voorwaarts naar den verrader uit Karioth; zelfs de beminde Benjamin wordt vergeleken bij een verscheurenden wolf. Zulk een twaalftal stond rondom het sterfbed van den derde der aartsvaderen, die gelijk een Abraham de man des geloofs, een Izaak de man der liefde was, hier vooral stervende blijkt de man der hope te zijn, de man, die op de zaligheid van dien Heere wachtende is, die door den Simeon des Nieuwen Verbonds werd gezien, maar ook door hem reeds in den geest werd aanschouwd. Het nageslacht dier zonen, van den vader niet ontwaard, omringt hier Mozes, die gereed staat den Nebo te beklimmen, en hij breidt er zijne zegenende handen over uit en roept: »o Jeschurun!"

Neen, ook bij den voortgang der tijden vindt gij geene teekening van heiligen. Moge van een Jozef niet dan goeds zijn vermeld en hij onder de twaalven zijn als onder de zeven gemeenten een Filadelfia, bij welke het: »Ik heb eenige weinige dingen tegen u!" niet gehoord wordt, wie zou hem uitsluiten van het woord: »Er is niemand, die goed doet, ook niet één"? Leest ook van den nijd van Efraïm (Jes. 11:13), terwijl Manasse Efraïm en Efraïm Manasse tezamen tegen Juda zijn (Jes. 9:20). Wijst gij op het: »Juda, gij zijt het!" (Gen. 49:8 vv.), hoort dan den man naar Gods harte, den zoon van Juda, in latere dagen klagen: »In zonde ontvangen, in ongerechtigheid geboren!" Laat Benjamin een beminde des Heeren zijn, een beminde des vaders en der broederen, een Benjaminsiet van latere dagen roept uit: »De voornaamste der zondaren!"

Hoort gij niet uit dien kreet der smarte u de waarheid tegenklinken, dat het »Verdoemelijk voor God!" niet alleen voor het natuurlijk voorhoofd van het Jeschurun des Ouden, maar ook voor dat des Nieuwen Verbonds geschreven staat, en dit tot op dezen dag, niet alleen bij den Semiet, maar ook bij den Jafetiet en de kinderen van Cham? Eén lange lijk-

zang gaat door dit dal der dorre doodsbeenderen; één Eeka (klaaglied) wordt gehoord over de puinhoopen van mensche-lijke heiligheid en rechtvaardigheid. En toch, die naam is geene leugen, die naam Jeschurun, aan een deel der menschheid door God gegeven, die naam klinkt nog voort, ja met steeds helderder toon. Dat schrift wordt hoe langer hoe leesbaarder, en dat enkele woord, het wordt wel niet vermenigvuldigd, maar breidt zich met steeds grooter letteren uit over landen en volken, want het blijft één Jeschurun.

Hoe is het mogelijk? Ja, vraagt dat vrij. Alleen de Heilige Schrift kan er u een antwoord op geven, maar een antwoord, dat nieuwe bewondering wekt. Dat een Jesaja zijne stem verheffe (44 : 2): »Zoo zegt de Heere, uw Maker en Formeerder, die u helpt: Vrees niet, o Jakob, mijn knecht, en gij Jeschurun, dien Ik verkoren heb." Dat is het: »Dien ik verkoren heb." Dat antwoord ontvangt gij van elk kind van God, dat in de heilgeheimen is ingewijd. Vraagt het: »Waarom gij?" en hij zal antwoorden: »Omdat God het zoo heeft gewild." Vraagt verder: »Waarom wilde Hij het?" en gij zult wederom hooren: »Ik weet het niet, ik weet het niet. Alleen, omdat Hij het zoo heeft gewild." Ziet, daarom kan het onze psalm zijn: »Niet ons, niet ons, uw naam alleen zij de eer!" Want ligt de grond en de oorzaak en de reden geheel buiten ons, wat zou er overblijven kunnen tot zelfverheffen? Daarbij is weggefallen alle laagschatting van anderen, alle »Ik ben heiliger dan gij"; want wat onderscheidt ons anders dan genade? Hoe meer het »Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen!" begrepen wordt, des te meer daalt de mensch, des te hooger rijst onze God, des te grooter wordt het verlossingwerk des Zoons voor ons en het genadewerk des Heiligen Geestes in ons. Die leer der verkiesing, het hart der Gereformeerde kerk, zij is den wijzen en verstandigen verbor- gen, maar aan Jeschurun is zij geopenbaard. Alleen bij er- varing en ook op geen anderen weg kan deze verborgenheid van het koninkrijk der hemelen worden gezien en waarlijk geloofd.

Als de bouwmeester een huis heeft voltooid en stelling en steigerwerk zijn gevallen, dan, als die schoone vormen en lijnen voltooid aan het daglicht komen, bewonderen de aan- schouwers de kunst van den bouwheer, die niet zijn bestek nevens het voltooide hangt, noch aan oningewijden vooraf dat heeft verklaard. Maar toch, die bouwheer is begonnen met zijn bestek en daarnaar zijn de muren opgetrokken. De ge- meente Gods, zegt Paulus, is een gebouw, en van die stad, die fondamenteen heeft, is God de Kunstenaar en Bouwmeester Hebr. 11 : 10). Gij zoudt den architect gering achten, die

zonder een voorafgaand plan voor de straten der stad naar willekeur ging bouwen, of zonder bestek de muren der huizen optrekken ging; zoudt gij dan willen, dat de Albeschikker, de Alwijze een anderen weg ging? Neen, geliefden! Met psalm 89 zingen wij: »Ik weet, hoe 't vast gebouw van uwe gunstbewijzen naar uw gemaakt bestek in eeuwigheid zal rijzen.»

Was de verkiezende genade Gods niet het anker onzer hope, wij zouden hier wanhopig staan; want hing het van den mensch af, er kwam er niet één tot het leven; wij weten maar al te goed, dat al wat in den mensch is, zich tegen de godzaligheid kant. Was zijn eeuwige, onveranderlijke raad, zijn genadebesluit over ons niet ons vertrouwen, moesten wij onszelven bewaren bij de verkregen zaligheid, wij zouden de hel voor ons geopend zien. Nu weet Jeschurun, dat Hij het heeft gewild, wien niets berouwen kan, dat de naam staat in het boek des levens, en met het »Gij hebt kleine kracht" verbonden is: »Ik heb eene geopende deur voor u gegeven, en niemand kan die sluiten." (Openb. 3 : 8)

Neen! indien het dit niet was, mijn God! uw Jeschurun had U nooit gezocht, noch hield U éene seconde vast.

Psalm 18 : 9 en 10.

Er zijn onderscheidene gezegden bij het volk des Heeren in gebruik, welke, hoe goed ook gemeend, toch niet op streng dogmatische onderscheiding kunnen bogen. Ik denk hier aan de bede, zoo dikwerf van eenvoudige, vrome lippen gehoord: »Genade en geen recht!" Geen recht? Wat vraagt gij van God? Hoe zou het mogelijk zijn, dat God zijn wezen zou afleggen? Ware er eenige vermindering zijner rechtvaardigheid, Hij ware geen God meer. Zou Hij zijn troon omver stooten? Immers, recht en gericht zijn de vastigheden zijns troons! Zou Hij zijne uitspraak doen zonder recht? Hoe zou de Rechter der gansche aarde geen recht doen? Neen, meent het niet, dat Gods volk Jeschurun geworden is, doordat God wat door de vingers heeft gezien, doordat Hij ten koste van eene zijner deugden eene andere op den voorgrond heeft doen treden, zijne rechtvaardigheid door zijne liefde op den achtergrond schuiven liet. Juist de rechtvaardiging van den zondaar is het werk van God als Rechter.

Ziet, daar staat een Elihu voor den beleedigden God, maar de gezant, de Eén uit duizend, roept: »Ik heb verzoening gevonden." Daar staat voor den schuideischer hij, die duizenden talenten schuldig was, maar Golgotha toont den kwijtbrief. En waar eenmaal de schuld betaald is, daar zou het onrecht zijn,

indien, al was het ook maar één penning, voor de tweede maal werd geëischt. Daarom zegt het woord: »Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve." Jeschurun pleit juist op het recht Gods en zingt blijde van 't »heilig recht der strenge rechtsgedingen". Daar staat de schuldige voor den rechterstoel, maar hoe ook verdoemelijk in zichzelf, hij wordt vrijgelaten, want zijn pleitbezorger pleit hem op grond van de strengste en onverbiddelijkste wetten vrij. De parakleet (= advokaat, voorspraak, 1 Joh. 1 : 2) is de Christus, de profeet, van wien Mozes heeft gesproken en op wien ziende Hij in dit ons teksthoofdstuk (vers 29) zegt: »Welgelukzalig zijt gij, o Israel! wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door den Heere." De verlostte, de gekochte door Hem is volkomen rein. Laat het alziend oog de plooiën doorzoeken van het gewaad, Hij zal geen stofje vinden. Laat zijn allesdoorringende hand de naden van dat kleed lostornen, er zal geen smetje worden ontdekt. De vrijspraak moet volgen.

»Geen recht"? Dat zou onrecht zijn. Dan antwoorden wij met Elihu (Job 34 : 10): »Verre zij God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht! Want naar het werk des menschen vergeldt Hij hem en naar eens ieders weg doet Hij het hem vinden. De Almachtige verkeert het recht niet." Ja, recht en niets dan recht! Beter ware het, dat zulk een worm, zulk een nietig wezen als gij en ik voor eeuwig in de diepte zonk, verloren ging, dan dat God geen God zou ziju; maar het strengste recht in Christus is de hoogste genade, want Hij heeft voldaan, volkomen voldaan voor al zijn volk. Aan het einde van zijn dadelijk werk heeft Hij betuigd: »Ik heb voleindigd"; aan het einde van zijn lijdend werk: »Het is volbracht." Daarom staat geschreven (Rom. 3 : 29 v.v.): »Wij worden om niet gerechtvaardigd uit zijne genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is, welke God voorgesteld heeft tot eene verzoening, door het geloof in zijn bloed, tot eene betoening van zijne rechtvaardigheid door de vergeving der zonden, opdat Hij rechtvaardig zij en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is." God rechtvaardig en rechtvaardigende, dat is de vrucht van des Heeren Jezus' leven en lijden. Zegt niet, toehoorders: »Een enkel dropeltje van dat bloed, en het is voor mij genoeg." Neen! niet genoeg, zeggen wij tegenover Rome, hoe schoon, hoe waardeerend ook die uitspraak klinke. De Vader heeft zijn Zoon niet meer laten lijden dan noodig was. Of wilt gij Christus' verdienste deelen, hoe zou er dan voor elk van die schare, die niemand tellen kan en die van God is uitverkoren, een bloedroppeel zijn? Wij hebben niet elk een stukske van de

zonde van Adam; noch heeft hij de zonde van al zijne nakomelingen opeengehoopt. Zijn val in zijn geheel is onze val, zijne zonde geheel en al de zonde van elk schepsel, en elk lid van Jeschurun had daarom in het bijzonder die geheele gerechtigheid des Heeren noodig, daar mocht geen zucht, geen bloeddroppeel aan ontbreken. En al waart gij de eenige uitverkorene Gods, mijn broeder! dan zou om u alleen te redden de Heer der heerlijkheid in die ellende en in dien vloek hebben moeten nederdalen, als waarin de kerke Gods haren Zaligmaker voor zich ziet en de hemelingen het Lam staande als geslacht.

Een eenvoudig Christen gaf aldus verklaring van zijne redding: »Er is een boek voor God, een gedenkboek van alle zonden. In dat boek is ook eene bladzijde, waarboven mijn naam staat, en die bladzijde is van boven tot onderen zwart beschreven met mijne ongerechtigheden; maar de Heere Jezus heeft zijn doorboorde hand op die bladzijde gelegd, en nu is met zijn bloed dat geheele schrift bedekt, zoodat de Vader er geen letter meer van lezen kan.»

Voor de rechtbank te Athene stond de tragediedichter Aeschylus, van goddeloosheid beschuldigd. Zijn broeder Amynias, die in Marathons' gevecht zijn beide handen had verloren, snelt naar de rechtzaal heen, omarmt zijn broeder, zoodat de beide stompjes naar de rechters zijn uitgestrekt, en Aeschylus wordt vrijgesproken.

Maar wat gelijkenis willen wij toepassen op de daad van Hem, die zijne kerk op de aan het kruis doorboorde handen tot den Rechter draagt, die als Hoogepriester zijne handen aan de Thomassen op aarde, maar ook aan den Rechter daarboven toont? De engelen zijn begerig dat geheim der godzaligheid in te zien.

Gods volk mag met recht den naam van Jeschurun dragen. De Heilige Geest, die hem gaf, kan niet liegen. Toch, al is het, dat wij aan de eene zijde tegenover de leer der volmaakbaarheid stellen: »Wij behoeven het niet meer te worden, wij zijn in Hem volmaakt,» loochenen wij aan de andere zijde dat beweren met onzen catechismus en zeggen, dat de allerheiligsten slechts een klein beginsel der gehoorzaamheid in zich hebben. Wat 's menschen natuur is, begreep die godzalige, die verklaarde: »Al werd mij gegeven duizend jaren de hemelvreugde te smaken, en moest ik daarna duizend jaren de hellesmart ondervinden, zoo God het niet genadig verhoedde, ik zou, weder op de wereld geplaatst, den weg der zonde inslaan.» Gij vraagt een bewijs uit de Schrift? Zie dan in het vorig hoofdstuk (vers 15). Daar staat: »Als Jeschurun vet werd, begon hij achteruit te slaan.»

Och, het vette der aarde brengt zoo dikwerf de ziele tot magerheid, en daarom was Agurs bede zoo wijs: »Maak mij niet rijk, o Heere! opdat ik niet, zat zijnde, U verloochene en zegge: Wie is de Heere?» De kerke Gods kan de weelde niet verdragen. Als de overvloed, als de rijkdom in kerken en kerkgoederen komt, begint het licht des Heeren te tanen. Of meent gij, dat in dat woord op geestelijk »vet worden» wordt gedoeld? Mijne hoorders, denkt dan aan den apostel Paulus, die tot in den derden hemel werd opgetrokken, maar een engel des Satans behoefde om niet op de uitnemendheid der openbaringen zich in hoogmoed te verheffen.

Als op den wilden stam de edele ent is ingegroeid, en die ent tot een kroon met bladerentooi en vruchten is geworden, dan is daarom die stam nog niet tam geworden, die is en die blijft wild en al wat die doet uitschieten is wild. Gel.! wat God in den zondaar als zijn nieuwe deel heeft gelegd, is volmaakt; wat uit ons vleesch voortkomt, blijft zonde. Dat vleesch wordt nooit goed, en daarom moet dat vleesch in den dood en in het graf. Gode zij dank! Hij is de Landman, die het snoeimes niet achterhoudt. Als Jeschurun begint achteruit te slaan, dan zegt de Heere: »Het zal geschieden te dien dage, dat de heerlijkheid van Jakob verdund zal worden en dat de vettigheid van zijn vleesch mager zal worden. Te dien dage zal de mensch zien naar dien, die hem gemaakt heeft, en zijne oogen zullen op den Heilige Israels zien.» (Jes. 17: 4 en 7)

Welke is dan de heerlijkheid van Jakob? Psalm 50 zegt ons, dat Zion de volkomenheid der schoonheid is. Is die berg dan de heerlijkste der aarde in ligging, in vorm? Is Jeruzalem dan eene stad van paleizen, zooals geene andere op aarde kan worden gevonden? Is Israel dan boven een Athene in wetenschap, boven een Rome in krijgsroem? Niets van dat alles. Zion is volkomen in schoonheid, omdat God blinkende uit Zion verschijnt. Jeruzalem is boven alle steden, omdat God in zijn tempel woont. En Israel zou zeker niet worden genoemd, indien de zaligheid niet uit de Joden was. Zoo is Jeschurun alleen dáarom met dien naam bekleed, omdat, zooals vs. 5 ons zegt, »Hij Koning in Jeschurun was.» »God is in het midden van haar» (Ps 46: 6), zoo zegt de gemeente van de stad Gods, en dat is hare heerlijkheid, hare zekerheid. Zonder Hem heeft de kerk geene gedaante of heerlijkheid, maar omdat Hij, die zonder gedaante en heerlijkheid werd, hoewel Hij het geen roof achtte Gode evengeliek te zijn, omdat Hij de Goël, de Losser is, daarom is Jeschurun dierbaar in zijn oog. De vijand moge zeggen (Jer. 30:17): »Het is Zion, niemand

vraagt naar haar", de Heere antwoordt (vs. 22): »Ik zal u tot een God zijn."

Jeschurun, met éenen naam genoemd, bestond uit een twaalfstal stammen. Gij vindt de vaderen in Gen. 49 genoemd. Twaalf is het getal des verbonds. Het drietal, het getal der Godheid, verbonden met het viertal, het getal der menschheid in Oosten en Westen, Zuiden en Noorden, door optellen als zevental of door vermenigvuldiging tot het twaalfstal geworden, vormt het verbondsgetal. Jeschurun is het bondsvolk van God. In ons hoofdstuk worden Simeon en Issaschar niet genoemd, en wordt dus het tiental gevonden, het getal der volkomenheid, om het volk als een volkomen volk ons voor te stellen. Die stammen woonden verdeeld in onderscheidene oorden, tot zelfs over de Jordaan. Zij dragen onderscheidene namen. Toch is het één volk, met één heiligdom, uit éenen vader gesproten, met denzelfden aard, denzelfden gelaatstrek. Zoo is ook het geestelijk Israel onderscheiden in taal, in woonplaats, in kerke-lijken naam, maar toch één volk Gods. Het is één Heere, één geloof, één doop, één Herder, éene kudde. Tezamen zijn zij de éene algemeene Christelijke kerk.

Ach! gelijk in het oude Israel voeren soms de stammen heeten strijd, scheidt zich Juda van Israel, ja is er rijd tusschen Efraïm en Manasse; maar toch, Jeschurun behoort tezamen, en de God van Jeschurun heeft beloofd, dat Hij de stammen vergaderen zal. Te dien dage zal de Heere één zijn en zijn naam één. Dan zal het gezien worden, dat er is eene gemeenschap der heiligen, en al richt dan elk naar zijn bijzonderen aard zijn huisgezin in, inwendig is het éene kerke des levenden Gods.

In de Valeriaansche vervolging ten tijde van den bisschop Cyprianus vonden driehonderd geloovigen om hun onwrikbaar belijden in een gloeienden kalkoven den marteldood. Zij ontvingen tezamen éenen naam »massa candida" (witte menigte), in Clemens' hymne zoo schoon bezongen. Zoo dragen ook de tienduizendmaal tienduizenden, die hier op aarde in de verdrukking zijn en de smaadheid van Christus lijden, den éenen naam Jeschurun. Het is éene gemeente, wier zonden zijn geworden als witte wol, die als vleugelen eener duive is, overdekt met zilver, en welker vederen zijn als uitgegraven geluven goud (Ps. 68 : 14). Hun hymne klinkt daarboven: »Amen. De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid. Amen." Wie zijn ze en vanwaar zijn ze gekomen? De hemel zelf antwoordt: »Dezen zijn het, die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hunne lange

kleederen gewasschen en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams." (Openb. 7:12, 14)

Is alzoo de dank en de roem van Paulus: »Wij dan, gerechtvaardigd zijnde door het geloof," voor de gansche kerk gesproken, en heeft de Heere in den naam Jeschurun zelf daarop het Amen gesproken, kan dan nog iets achtergebleven, iets te wenschen, te begeeren overig zijn? Zonder twijfel, Gel! Denzelfden apostel hooren wij getuigen, dat hij zijne leden uitstreckte naar het wit tot den prijs der roeping Gods. Dezelfde apostel is zoo rijk in vermaningen aan de Christenen om den goeden strijd te strijden, om op te wassen in den Heere. Neen! het kan ons niet genoeg zijn, dat wij uit de rechtszaal Gods vrij kunnen uitgaan; daarmede is de zaligheid nog niet in het harte gedaald. Rom. 8:29 en 30 geeft ons den keten des heils, maar die tot de rechtvaardigmaking gekomen is, heeft nog niet den laatsten schakel van dien keten bereikt. Op het: »Die Hij gerechtvaardigd heeft", volgt: »Dezen heeft Hij ook verheerlijkt." Geen vreeze! de Heere zal die belofte vervullen; maar toch, zij moet tot hare vervulling komen.

Wij staan niet slechts aan Sinaï's voet, maar ook op Golgotha's hoogte; wij staan niet alleen tegenover de wet, maar wij hebben ons ook genade hooren verkondigen. Wij hebben niet alleen te doen met God als Rechter, Hij werd ons ook onder den Vadernaam gepredikt. Het is ons daarom niet genoeg van den vloek vrij te worden, wij hebben begeerte om te getuigen van de eeuwige liefde Gods. Wat zou het ons baten van het gericht te worden vrijgesproken, waar de ziele haakt, om te liggen in Vaderarmen? Met de aanneming van Christus, met het gelooven in zijnen naam, valt de rechtvaardiging samen, maar de heilige Johannes schrijft reeds in den proloog van zijn Evangelie: »Zoovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven, kinderen Gods te worden." Op dat laatste woord: »te worden", moet gelet. Zij zijn tot den toestand gebracht, waaruit dat kind-zijn voortvloeien moet; het zaad, het begin van dien zegen is in hen gelegd; maar toch, het moet nog worden, en de gerechtvaardigde in Christus heeft het recht gekregen om van den Vader te vragen eene plaats in zijn hart en in zijn huis. Juist bij het opklimmen tot dat kindschap wordt het schuldgevoel, inplaats van uitgewischt, steeds dieper. Hoe meer de liefde Gods wordt gevoeld, des te pijnlijker wordt het tegen Hem te hebben gezondigd. Nog voor een Agrippa hoort gij den droeven toon van een Paulus, die eenmaal de gemeente Gods heeft vervolgd. Hoe meer men zoon of dochter wordt, des te meer wordt

de begeerte levend naar dien heiligen wandel, welke Hem verheerlijkt bij de smart der ziele Hem niet meer te kunnen liefhebben, niet meer te kunnen dienen.

Zoo komt ook tot Jeschurun het woord: »Jaag, of gij het ook grijpen mocht!» 's Heeren eigen getuigenis omtrent een Lot is, dat hij was een rechtvaardig man; maar datzelfde boek meldt ons, dat hij zijn rechtvaardige ziel kwelde in Sodom. Hij is behouden, maar als door vuur; en wat van hem geschreven staat, is tot onze leering beschreven, opdat wij, gerechtvaardigd door het bloed des Heeren Jezus, zouden begeeren naar de heiligmaking des Geestes Gods.

Als een Romein zich misdroeg, dan noemde men hem een, die zijn volkskleed vergeten was (togae oblitus); als de man van edele geboorte zich zijn stand onwaardig betoont, dan is hij dubbel bestraffing waardig. Zoo komt tot Jeschurun, als hij met de bewoners van het Siddimdal gemeenschap hebben kan, het woord: »Weet gij niet, dat ulieder lichaam een tempel is van den Heiligen Geest, die in u is, dien gij van God hebt, en dat gij uws zelfs niet zijt? Want gij zijt duur gekocht; zoo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uwen geest, welke Gods zijn.» Dat Jakob niet vergete, dat op Pniël zijn naam Israel geworden is!

Allerminst worde voorbijgezien, dat de roeping van Gods uitverkorenen is: zijne deugden te verkondigen. Leerrijk is het woord van Paulus (Rom. 10 : 9 v.v.): »Indien gij met uwen mond zult belijden den Heere Jezus en met uw hart gelooven, dat Hem God uit de dooden opgewekt heeft, zoo zult gij zalig worden. Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid en met den mond belijdt men ter zaligheid.» Niet aan het gerechtvaardigd zijn, maar aan het belijden wordt de zaligheid vastgeketend. Het stilstaand water vervuult, maar hoe meer uit de monden uitstroomt, te meer kan uit de fonteinen weder binnenstroomen en des te frisscher en helderder zal het water zijn. De zegenende ziel zal vet worden gemaakt, en hoe meer men geeft, des te rijker wordt men. Arbeiden in het koninkrijk Gods wordt genadig geloond. De duizend zilverlingen van den wijngaard te Baül-Hamon worden in hun geheel aan de voeten van Salomo gelegd, maar tweehonderd zijn toch voor de hoeders der vrucht (Hoogl. 8 : 12).

Nog sprak ik u niet van den zegen, die voor Jeschurun is weggelegd. Lezen wij dan het geheele vers, waartoe ons tekstwoord behoort. »Niemand is er gelijk God, o Jeschurun! die op den hemel vaart tot uwe hulp, en met zijne hoogten op de bovenste wolken.» Is psalm 146 een uwer lievelingspsalmen en kunt gij van ganscher harte zingen: »Zalig hij,

die in dit leven Jakobs God ter hulpe heeft!" dan weet gij, wat zaligheid voor Jeschurun is weggelegd; en wie Hem in dit leven heeft, heeft Hem voor eeuwig tot zijn God.

Och, dat de nood, die naar Hem drijft, door elk menschenkind werd gekend, en als al de golven en de baren Gods over hem heengaan, de Heere zijne goedertierenheid gebieden mocht. Of anders, leest in het vorig hoofdstuk (32 : 11): »Gelijk een arend zijn nest opwekt, over zijne jongen zweeft, zijne vleugelen uitbreidt, ze neemt en ze draagt op zijne vlerken, zoo leidde hen de Heere alleen." De adelaar stoot, als de jongen de vlerken kunnen bewegen, ze uit het vuile nest. Hij stoot ze met geweld uit, waar zij in angst zich vastklemmen, hij dwingt ze tot vliegen, maar strekt ook zelf de vleugelen uit onder hen, om, als ze bezwijken zouden, ze op te vangen en te dragen naar een veilige plaats. Zoo stoot God zijn Jeschurun uit het vuile nest der zonde, en Hij mag getuigen: »Ik heb u op vleugelen der arenden gedragen en u tot Mij gebracht" (Exod. 19 : 4), en zijzelf, die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen als der arenden (Jes. 40 : 31). Hooger, hooger zullen zij stijgen dan de koning der vogelen, die voor het oog in de lucht verdwijnt; den tweeden hemel door, den derden hemel in. Dan heeft Jeschurun een Patmos zonder ballingschap, een opgetogen zijn, waarop geen satansvuist, geen doorn in het vleesch volgen kan.

o, Zoo zij dan bij u, mijn medesterveling! wat een Job (9 : 15) sprak: »Mijn Rechter zal ik om genade bidden", wetende, dat het recht in Christus enkel genade is. Zoo zij het bij u, wien »de Heere de ongerechtigheid niet toerekent" (Ps. 32 : 2), wat aan het einde van dien psalm staat: »Verblijdt u in den Heere en verheugt u, gij rechtvaardigen, en zingt vroolijk, alle gij oprechten van hart."

Zondaar was uw oude naam, Jeschurun uw nieuwe naam, o kerke Gods! een naam, te dragen, zoolang de Heere u in dit strijdperk laten wil. »Die overwint," zegt de Heere, »Ik zal hem geven te eten van het manna, dat verborgen is, en Ik zal hem geven een witten keursteen, en op dien keursteen een nieuwen naam geschreven!" (Openb. 2 : 17) Dien zullen wij eerst kennen, als wij dien ontvangen.

Dat zij het deel van u, van mij. AMEN!

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XI.

GODS GENADE OVERVLOEDIG.

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Druk van P. Groenendijk.

Om deze oorzaak ben ik, Paulus, de gevangene van Jezus Christus voor u, die heidenen zijt;

Indien gij maar gehoord hebt van de bedeeeling der genade Gods, die mij gegeven is aan u;

Dat Hij mij door openbaring heeft bekend gemaakt de verborgenheid, (gelijk ik met weinige woorden tevoren geschreven heb,

Waarvan gij, dit lezende, kunt bemerken mijne wetenschap in de verborgenheid van Christus)

Welkê in andere eeuwen den kinderen der menschen niet is bekend gemaakt, gelijk zij nu is geopenbaard aan zijne heilige apostelen en profeten, door den Geest;

Namelijk, dat de heidenen zijn medeërfgnamen, en van hetzelfde lichaam, en mededeelgenooten zijner beloften in Christus door het evangelie;

Waarvan ik een dienaar geworden ben, naar de gave der genade Gods, die mij gegeven is, naar de werking zijner kracht.

Efeze 3 : 1—7.

Komt, laat ons samen Isrels Heer,
Den rotssteen van ons heil, met eer,
Met godgewijden zang ontmoeten!
Laat ons zijn gunstrijk aangezicht,
Met een verheven lofgedicht
En blijde psalmen juichend groeten!

Want Hij is onze God, en wij
Zijn 't volk van zijne heerschappij,

De schapen, die zijn hand wil weiden.
 Zoo gij zijn stem dan heden hoort,
 Gelooft zijn heil- en troostrijk woord:
 Verhardt u niet, maar laat u leiden.

Psalm 95 : 1 en 4.

Ten dage toen Gideon den staf opbief, om in den naam des Heeren zijne driehonderd te sterken met Gods belofnissen, riep hij hun toe en zeide: »Ziet naar mij.» (Richt. 7 : 17). Als de profeet van den Heere het bevel ontvangen heeft, om aan het huis Israels te zeggen: »Zoekt Mij, en leeft;» heft hij daarna, als om daarmee zijn eigene zielszalige ervaring uit te drukken, nog deze spreuke op: »Zoekt den Heere, en leeft» (Amos 5 : 4 en 6). Wanneer de apostelen Petrus en Johannes zich verantwoordten voor den Joodschen raad, »kenden zij hen,» zoo lezen wij, »dat zij met Jezus geweest waren (Hand. 4 : 13). Zulk eene kracht der getuigenis, mogen wij zeggen, ligt er in de persoonlijkheid en de zekere ervaring van hen, die den Heere vreezen. Zij hebben het van den Heere, en dat is hun eenige roem; maar dat zij het hebben maakt hunne taal levend.

Evenzoo is het met het woord van den apostel in het verband van onzen tekst. Het evangelie van 's Heeren vrijmachtige genade is zijn eenige roem, gelijk hij dit betuigt in de twee eerste hoofdstukken van dezen brief. Maar dat hij, gelijk Gideon, kan zeggen: ziet naar mij! en, gelijk de profeet, zelf aan de levensbron verkwikking heeft gevonden; en, als de apostelen, kenbaar is, dat hij met Jezus geweest was, maakt in dit derde hoofdstuk dat evangelie van Gods genade tot een getuigenis van eigen zalige ervaring; en, naar het woord van den psalmdichter, vloeit zijn mond over van Gods eere,

Gelijk een bron zich uitstort op de velden.

(Ps. 119 : 86).

In dien zin lezen wij het woord van onzen tekst, alsof het hetzelfde is, wat hij reeds vroeger heeft geschreven.

En dat is het ook; want daar is maar één rust en roem: 's Heeren vrijmachtige genade. En toch weer als iets nieuws. En dat is het ook; want wie die rust van harte kent, en van dien roem hartetaal kan maken, brengt altijd nieuwe dingen voort. En men proeft er de zielszalige zekerheid uit, die wonderheerlijke dingen spreekt.

Moge zoo het woord van den apostel ook ons tot verlich-

ting en versterking zijn; als van een vriend, die zijn vriend leert; als van een vader, die zijne kinderen zegent; als van een held en helper Gods, die zijn amechtig en kwijnend volk tot troost is, en zeggen kan: »Ziet naar mij!»

»Om deze oorzaak,» zoo leidt de apostel zijn zalige ervaring van den troost des evangelies in. En daarmee be-
tuigt hij, dat het is, gelijk het is, en gelijk hij in het voor-
gaande geschreven heeft, dat het evangelie Gods het evan-
gelie van 's Heeren vrijmachtige genade is. En dat al wat
Gods kinderen zijn, en hebben, en ontvangen een zegen
is van God almachtig, door zijne verlossende liefde, en tot
den prijs der heerlijkheid van den rijkdom zijner genade.

Daarom, en daarom alleen, was hij, Saulus, dan ook een
Paulus geworden. Hij, die te voren zichzelf meende te zijn
in wat hij was en wenschte; maar die nu, dood op den weg
gelegd, levend was gemaakt door Gods genade, en als een
Paulus, wat hij was, Godes was. Hij, die weleer geen andere
roem had, dan zichzelf te verheerlijken; maar die nu, bij
al den schat, dien hij had, geen anderen roem kende, dan dat
hij, Paulus, niets had, en nochtans alles mocht bezitten. Hij, die
vroeger, om loon en eere te ontvangen, een bitter vervolger
van den Heere Christus en zijne lieve kinderen, was geweest;
maar die nu genadeloon had ontvangen in de boetedoeningen
van het kruis, en als een Paulus den Heere nu heerlijkheid
en dankzegging mocht brengen. Ik Paulus, d. i. al wat
ik ben en heb en ontvang, 't is louter genade!

En zoo dan, even als een wandelaar, die stervensmoede
midden in de woestijn eene bron voor zijne voeten ontdekt,
zoo staat dat »om deze oorzaak» daar geschreven, als om
ons de bron aan te wijzen, midden in de woestijn, waaruit
Paulus zijn amechtige ziel ten leven mocht verkwikken. En,
gelijk een, die uit de gevangenis komt, en koning wordt
(Spreuken 4:14), zoo buigt de apostel het duister zijner ziel
over in het licht van 's Heeren vrijmachtige liefde en ontfer-
ming; en hij, die uit den ruischenden kuil en het modderig
slijk verlost is, roemt in dat licht en die liefde, opdat velen
het zien mogen en op den Heere vertrouwen (Psalm 40:3
en 4). En al lag hij ook in de gevangenis en in banden en
duisternis, toch gaat zijn roem van 's Heeren vrijmachtig wel-
behagen vrij uit voor den troon. En meer dan een konings-
kind, een zoon van Gods ontferming, zegent hij zijne banden,
als een gevangene van Christus Jezus.

Och, de wereld, als zij idealiseert, dat is, zich met hare
leugenachtige inbeeldingen voedt, droomt van vreugde en
vrijheid: de mensch is vrij, al werd hij ook in ketenen ge-

boren! maar zie, het zijn banden en bitterheid, en de werkelijkheid is niet anders dan slaafsehe gebondenheid, eene gebondenheid der zonde en des doods. Maar Gods kinderen zijn vrij, zelfs in banden en boeien. »Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn" (Joh. 8 : 36). En: »Al laagst gij tusschen twee rijen van steenen, zoo zult gij toch worden als vleugelen eener duive" (Ps. 68 : 14a).

Ziet, Paulus, in den kerker geworpen, juicht met opgeheven handen in dien zaligen roem. En daarom noemt hij zich de gevangene van Christus Jezus, dat is de vrijgemaakte van Christus Jezus. Want de gevangene van Christus Jezus, dat is de gebondene door de banden zijner liefde, dat is de vrijgemaakte van Christus Jezus. De gevangene van Christus Jezus, dat is de gebondene door de banden zijner genade, dat is de vrijgemaakte van Christus. De gevangene van Christus Jezus, dat is de gebondene door de banden zijner barmhartigheid en zijns vredes, dat is de vrijgemaakte van Christus.

En alzo gevangen, dat is vrijgemaakt, heft de apostel daarbij de ketenen zijner handen op, (en dit is de andere beteekenis, die hier in dit woord ligt), en roemt er in, dat hij verwaardigd is om met Christus in de gevangenis en in den dood te gaan. Want om het evangelie van Christus was hij in de gevangenis geworpen, om den dienst des evangelies met banden en kluisters beladen. En dat is zalig. Immers, om den naam des Heeren smaadheid, en geeseling, en brandmerk en kruis te mogen verdragen, o, 't klinkt wonderspreukig, en toch, 'tis zoo, 'tis hemelsch waar, dat komt van den berg der zaligsprekingen. En zalig is hij, die 't van daar ontvangt en verstaat, om te deelen in den roem van 's Heeren bloedgetuigen: »Kruis en banden, looft den Heere!"

Maar nog om eene andere reden noemt de apostel zich de gevangene, namelijk voor u, die heidenen zijt. Want om der heidenen wil was hij in de gevangenis gekomen. Wjl hij den heidenen het evangelie bracht, was hij met banden en striemen beladen. Immers, toen hij verantwoording deed voor den raad, hoe de Heere tot hem gezegd had: »Ga heen, want Ik zal u ver tot de heidenen afzenden"; hoorden zij hem tot dit woord toe, en verhieven hunne stem, zeggende: »Weg van de aarde met zulk eenen! want het is niet behoorlijk, dat hij leve!" En zij onderzochten hem met geeselen (Hand. 22 vs. 22—24). En zoo was 't gegaan, de boeien in, de gevangenis in; zoo zou het gaan, den dood in. Om zijn zelfs wil, wjl de hope Israels bloeide in zijn hart. Maar ook, om der heidenen wil, wjl hij hun in den naam van Christus zegen en zaligheid verkondigde.

En zoo kon hij hen dan ook nog zegenen, en voor hen bidden en danken, terwijl hij om hunnentwil in den kerker lag.

Niet alleen een gevangene toch om de heidenen, maar voor de heidenen, noemt hij zich. En hij maakt er nog een lof van voor den Heere, en een roem voor den troon der genade, dat hij zijne knieën voor Hem buigen mag, om den rijkdom der heerlijkheid Gods over hen af te smeeken. (Efez. 3 vs. 14—21).

»Ziet naar mij”. o, Wel mag dit Gideons-woord door den lof des apostels ook tot ons komen! Zooveel banden, en zoo'n bidder! Zulke banden, en zulk eene voorbede! Zoo geslagen, en zoo zalig zegenende! o, Dat het ons tot beschaming zij voor alle vermoedheid en onwil, die zelfs om onze liefsten het hart bezwaart, als wij om hunnentwil in lijden zijn; laat staan dan om der »heidenen” wil. Maar dan ook tot verootmoediging, dat wij de liefde Christi daarin zoo gedurig beleedigd hebben. Maar dan ook, door Gods genade, tot vervrijmoediging en vertroosting, dat de Heere machtig en getrouw is, om ook ons een geduldig en zoekend en zegenend hart te scheppen; en den lof te doen rijzen uit banden; en dankzegging te doen opdragen voor den troon, als wij om anderer wil verwaardigd zijn moeite en banden te dragen!

»Ziet naar mij!” Immers toch, die »bedeeling der genade Gods, die mij aan u gegeven is” (gelijk de apostel zijn zegengroet uit de gevangenis noemt, vs. 2) is om der heidenen wil, maar ook voor de heidenen. En daarom zegt hij er van: »Indien gij maar gehoord hebt.” Niet, alsof het twijfelachtig was, dat zij daarvan gehoord hadden. Wij, naar ons taaleigen, zouden dit woord allicht zoo verstaan, alsof het stond tussehen ja en neen, misschien wel of misschien ook niet. Maar in de grondtaal duidt een voegwoord van voorwaarde (gelijk hier: »i n d i e n”) meer in verband met eene gegeven werkelijkheid, gelijk die in de aantoonende wijs van het werkwoord wordt aangegeven (zooals op deze plaats gij gehoord hebt) eene verhoogde werkelijkheid aan, voorwerpelijk, dat het zoo is; en toepasselijk, dat het bij u zoo is. En dus wil de apostel hier zeggen: ik heb u die bedeeling der genade Gods doen hooren, gelijk ik u die ook nu verkondig; en gij hebt die gehoord, gelijk ook nu mijn bede is, dat gij die hooren moogt, en uwe ziel erin getroost en verkwikt moge worden.

Onvoorwaardelijk! Oeh, als er voorwaarden zijn, dan zijn ze bij ons, die van nature als de heidenen zijn; in onze

schuld, onze blindheid; in ons mistrouwen, ons ongelooft; in 't zien op onszelven, en het tasten in eigen nevelen. Billijke voorwaarden voorwaar, als wij het daarbij laten moesten, en in eigen miscrediet moesten sluiten. Maar, als de bedeeling der genade ons bekend wordt en overvloedig over ons wordt, te overvloediger naarmate op eigen voorwaarden onze toestand hooplooser stond; o, dan wordt het een onvoorwaardelijk hooren en hopen en hebben. »Ziet naar mij!» zegt de apostel; zulk eene bedeeling der genade Gods is mij gegeven, opdat ik die ook aan u zou bekend maken; gij hebt die gehoord, ontvangen, gij weet er van; het is ook uw dank en deel: onvoorwaardelijk! En ook ons, geliefden! zij het zoo, naar het woord van den psalmdichter:

Wij zagen, 't geen onz' ooren
Voorheen slechts mochten hooren.

(Ps. 48 : 3.)

»Ziet naar mij!» Paulus is die genade gegeven (gelijk hij die ook aan de heidenen bekend wil maken); hem »den allerminste van al de heiligen.» (Efez. 3 : 8) ja, »den voornaamste der zondaren» (1 Tim. 1 : 15).

En toch, daarop zou de apostel zich niet vermeten hebben, om het aanbod van vrije genade ook onder de heidenen te brengen, en met lof te zegenen; indien hij niet van den Heere ontvangen had, gelijk hij vervolgt in vs. 3: »dat Hij mij door openbaring heeft bekend gemaakt deze verborgenheid.» 't Is Gods raad, zijn wil, zijn genadig welbehagen, het is zijn evangelie, zijn dienst, zijn troost; het is zijn lust, zijne winst, zijn kroon. Wonderlijk mag dit heeten, gelijk het is; maar toch, het is zoo. Paulus noemt het een mysterie, eene verborgenheid, dat is, eene werkelijkheid, die ons te wonderlijk is; wij kunnen er niet bij (Ps. 139 : 6); maar die toch waarlijk en waarachtig is, juist omdat ze uit God en bij God is.

Een mysterie, eene verborgenheid, ja, is Gods raad en daad, in al zijn weg en werk. Ook zijn raadsbesluit der verlossing. Ook de gangen zijner liefde. Ook het werk zijner genade. Ook de naamgeving zijner kinderen. Ook het roepen bij name. Ook het zegenen van doodschuldigen met licht en vrede. Ook het toebrengen der heidenen.

Paulus heeft in allen deele van dit mysterie Gods eene openbaring ontvangen. Ook, dat het heil den heidenen zou verkondigd worden. Dit moet hij hun nog eens instantelijk her-

inneren. Immers toch, gelijk hij elders zegt, had de Heere hem als een dienaar en getuige des evangelies tot de heidenen gezonden, om hunne oogen te openen, en hen te bekeeren van de duisternis tot het licht, en van de macht des satans tot God, opdat zij vergeving der zonden (mochten) ontvangen en een erfdeel onder de geheiligden (Handel. 26 : 15—18; of Handel. 22 : 21, Gal. 1 : 11—17). En naar hetgeen hij er hier bijvoegt, immers, gelijk het ook zijn zalig en zegenend getuigenis is in hetgeen in dezen brief vooraf gaat: »gelijk ik met weinige woorden te voren geschreven heb, waaraan gij, dit lezende, kunt bemerken mijne wetenschap in deze verborgenheid van Christus.” (vs. 3b en 4)

Het is, alsof de apostel zeggen wil: dat is mijn eenige roem, mijn zitten en mijn opstaan, mijn nederliggen en mijn overdenken, mijn zwijgen en zingen, dat God almachtig ook den heidenen genadig is. En gelijk de zon, die uit de verborgenheid van den nacht te voorschijn treedt, om de duistere plaatsen te verlichten, en alle donkerheid te verdrijven, dat alzoo ook het licht van 's Heeren vriendelijk aanschijn is, om »dengenen, die zaten in het land en de schaduw des doods, op te gaan.” (Jes. 9 : 1)

Daarom zegt hij dan ook nadrukkelijk, dat hij daarvan met »weinige woorden” heeft geschreven; als om te betuigen, dat hij er nog bij lange niet rijk en overvloedig genoeg van heeft geschreven; dat hij er nog veel meer, en zaliger, en ruimer, en milder zou te zeggen hebben, indien het hem aan woorden en de kracht der taal niet ontbrak. Maar toch, ook dit mag hij er van zeggen: wat ik geschreven heb, het is weinig, maar waar; zooveel woorden, zoovele gedachten; ieder woord met nadruk, met kracht, als Gods getuigenis; het is weinig, maar uit Gods hart, en ieder woord stort eene overvloedige sprake uit.

Zulke woorden, geliefden! zijn voorwaar »gouden appelen in zilveren schalen” (Spreek. 25 : 11), gelijk de apostel geroepen was die op te dragen voor de heidenen (Handel. 9 : 15). Bij ons is het, als de natuurlijke mensch aan het woord is, zoo vaag, zoo dwalend, zoo breedsprakig, zooveel woorden, zoo weinig gedachten. Maar als de wijsheid, die van boven is, leert spreken, en de waarheid Gods het hart vervult, en de genade des Heeren het woord heeft, o! dan leeren we »daden te spreken”, ieder woord ontvangt zijn toon; in één woord ligt vaak een schat van troost en waarheid en onderwijzing en verlichting; en het is er mee, gelijk de spreukendichter zegt, »het hart eens wijzen maakt zijnen mond verstandig, en zal

op zijne lippen leering vermeerderen" (Spreuk. 16 : 23 of Spreuk. 22 : 20 en 21).

En nog een ander kenmerk van zijne woorden geeft de apostel hier aan, als hij zegt, dat zij er zijne wetenschap aan kunnen bemerken. Ziet naar mij en hoort naar mij. In al zijn »zijn en zeggen", zijn woord en weg is het klaar en duidelijk, dat hij den weg weet, en den wil, en het genadig welbehagen Gods; dat zijn mond vervuld is met wijsheid, en zijn hart met wetenschap; en dat al zijn arbeid in het woord, ook in banden en tranen, in wijsheid en wetenschap is.

Laten wij er niet met vele woorden van schrijven, opdat wij niet meenen zouden, dat wij den heiligen trek van die wetenschap, die door het woord der wijzen gaat, kunnen vertolken en verklaren. Maar dit is zeker, als de oprechten en die van God geleerd zijn, spreken, dan draagt hun woord wetenschap op; en doet het ons proeven, dat zij gesmaakt hebben van den vrede Gods, en deelen in zijn verborgen omgang, en met waarheid en gerechtigheid uit de bron zelve gevoed en verkwikt worden.

Zulk eene wetenschap, neen, ze is niet uit den mensch, noch ook uit de school der menschen; zij draagt het merk Gods, gedragen en voortgebracht door de kracht Gods; zij heft den staf des woords op in den naam des Heeren HEEREN en doet groote daden; »heb ik u niet heerlijke dingen geschreven van allerlei raad en wetenschap?" (Spreuk. 22 : 20).

Gedenk niet meer aan 't kwaad, dat wij bedreven;

Onz' euveldaad word' ons uit gunst vergeven!

Waak op, o God! en wil van verder lijden

Ous klein getal door uwe kracht bevrijden.

Help ons, barmhartig Heer!

Uw grooten naam ter eer;

Uw trouw koom' ons te stade;

Verzoen de zware schuld,

Die ons met schrik vervult;

Bewijs ons eens genade!

Zoo zullen wij, de schapen uwer weiden,

In eeuwigheid uw lof, uw eer verbreiden,

En zingen, van geslachten tot geslachten

Uw trouw, uw roem, uw onverwinbre krachten.

In andere eeuwen, aldus vervolgt de apostel zijn zegenend schrijven, en ontwikkelt daarmee zijne wetenschap in de verborgenheid Christi uit de windselen, waarin die weleer verborgen lag, in andere eeuwen is die den kinderen der menschen niet bekend gemaakt, gelijk zij nu is geopenbaard aan zijne heilige apostelen en profeten door den Geest. De nadruk van dit woord valt niet op niet, maar op niet gelijk nu. Want in andere eeuwen was de belofte Gods, dat ook den heidenen heil en vrede beschikt zou worden, onder de kinderen der menschen bekend gemaakt. Reeds in de paradijsbelofte lag die vrede en vreugd als in kiem besloten. Noach heeft den zegen van Sem over Jafeth zien uitbreiden, dat de heidenen de tenten Israels zullen zegenen. (Gen. 9 : 26 en 27) Abraham ontvangt in zijne zaligste oogenblikken de belofte, dat in zijn zaad alle volken der aarde zullen gezegend worden. (Gen. 22 : 18) Jakob ziet de volkeren opkomen, om Silo de hulde zijns naams te bieden. (Gen. 49 : 10) Mozes en David en de profeten en alle heiligen Gods weten er van, en profeteeren er van, en zingen er van: »Juicht, gij heidenen, met zijn volk''. (Deut. 32 : 43) »Alle geslachten der heidenen zullen voor uw aangezicht aanbidden''. (Ps. 22 : 28) »Alle heidenen zullen Hem dienen, en alle heidenen zullen Hem welgelukzalig roemen''. (Ps. 72 : 11 en 17) »Tot denzelven (tot den berg van het huis des Heeren) zullen alle heidenen toevloeien'' (Jes. 2 : 2) »Ik zal u geven tot een licht der heidenen'' (Jes. 42 : 6, Jes. 49 : 9) »Zoo zullen zich de heidenen in Hem zegenen, en zich in Hem beroemen''. (Jer. 4 : 2) »Opdat de heidenen Mij kennen'' (Ezech. 38 : 16) »En vele heidenen zullen te dien dage den Heere toegevoegd worden, en zij zullen Mij tot een volk wezen''. (Zach. 2 : 11)

Zoo gaat daar dat zeggen en zegen bij beurten. Totdat de grijze Simeon den komenden dag der zaligheid in zijnen zwanzang bezingt:

Een licht, zoo groot, zoo schoon,
Gedaald van 's hemels troon,
Straalt volk bij volk in de oogen.

Immers met de komst van den Heere Christus rijst er klaarheid over die beloften, den heidenen gegeven. En sinds heeft de Heere het duidelijk gemaakt, en door den Geest te verstaan gegeven aan Petrus en Paulus, aan al zijne heiligen en profeten, dat Gods genade overvloedig is, om ook de heidenen

te zegenen in Christus, als den Koning der eere, wien de kroon op het hoofd bloeit.

Zeker, de berg van Gods trouw en heerlijkheid is ook voor de heidenen reeds onder het Oude Verbond vastgezet. Maar evenals pas bij het licht der dagende morgenzon de top van den berg met licht omzoomd, en allengskens de gansche berg met licht bekleed wordt, en de wegen en paden onderscheiden gezien worden; en zij die aankomen, in dat licht gekend, en met welkomst begroet worden, zoo ziet de apostel, en allen, die in het licht van Gods vriendelijk aanschijn wandelen, zien dit met hem, hoe de eeuwige bergen van Gods trouw met licht en vrede ook voor de heidenen omzoomd en overdekt zijn. En hij ziet ze klaar en onderscheiden komen, door goddelijk licht geleid. En hij zegent ze, en hij roept ze het »salve" toe, binnen de poorten van de stad Gods, die met lof en gejuich, ook over der heidenen lot en deel, vervuld zijn. Zeker, het tafereel der zoekende en zegenende erbarmenis Gods, ook over de heidenen, is in de schaduwen van het Oude Verbond reeds getrouw en teeder geteekend. Maar evenals een transparent, waarin door lijnen en kleuren het schoonste tafereel ontworpen is, eerst dan relief en diepte ontvangt, als er licht daagt op den achtergrond, zoo aanschouwt de apostel en allen, die het licht en waarheid en vrede zegenen, aanschouwen het met hem, God lof! ook tot verlichting hunner eigene hope, hoe de Herder Israels, trouw en teeder, zijn staf uitstrekt ook tot de heidenen, om hen te zegenen met weide en overvloed. En het is hem een tafereel vol licht en lof, waarbij zijn ziel juicht en jubelt, zelfs in banden en striemen, dat ook de heidenen met hem en al Gods lieve volk deel hebben in de erve zijner verkwikking, en deelgenooten zijn van zijne overvloedige beloftenissen.

En als ik bij dien lof des apostels eene kantteekening mocht maken, het zou deze zijn, dat ook voor onze eigen ziel zulk een transparent van 's Heeren beloftenissen met licht gezegend worde; en dat ook wij tot de bergen zijner eeuwige trouw en vrijmachtige genade, door goddelijk licht geleid, toegebracht mogen worden. Of, gelijk ik vond aange-teekend op den kant van onzen tekst in een oud handschrift: »Gods genade overvloedig, ook over mij, tot verlichting en tot de zalige erkentenis der waarheid, die in Christus geopenbaard is."

Van dien heerlijken lof kan dan ook de apostel niet ophouden, terwijl hij in het zesde vers aldus vervolgt: namelijk (dat is: opdat ik het nog eens zegge, gelijk ik het u telkens wel zou willen herhalen) dat de heidenen zijn mede-

erfgenamen van hetzelfde lichaam, en mededeelgenooten zijner beloften in Christus, door het evangelie. Gelijk hij ook reeds te voren met weinige woorden heeft geschreven, dat de heidenen zijn medeburgers der heiligen en huisgenooten Gods (Efeze 2 : 19).

Medeërfgnamen, die met den Zoon der erfenis de erve zijner belofte deelen. Mededeelgenooten, die met Israel saam den zegen van het huis Gods ontvangen. Van hetzelfde lichaam, die, als de bruid van den bruidegom, hun naam en schat en heerlijkheid ontleenen aan den hemelschen Bruidegom, die zich ook hen ondertrouwd heeft in goedertierenheid en in barmhartigheden en in geloof (Hos. 2 : 18 en 19).

Het zaligste, wat hij er van zeggen kan, daarmee zegent de apostel de begunadigde heidenen. Dat hun een land tot eene erfelijke bezitting is geschonken, een heilig land, een heerlijk land, waar eere woont, een lustig land, waar Christus Koning is. Dat hun eene stad ter woning, een huis des vredes gegeven is, waar de Koning in de poorten gezeten is, om zijn volk te zegenen, ja, ze te noodigen in zijn paleizen, en het vette van zijn huis (Ps. 36 : 9) te doen smaken. Ja zelfs, dat de binnenste kameren en het hoog vertrek des Konings (Hoogl. 1 : 4) met vrede en vreugde om hunne komst vervuld zijn. Ja meer nog, de allerteederste der zegeningen in de liefde van den hemelschen Bruidegom, die ook de heidenen tot zijn lichaam verkoren heeft (van hetzelfde lichaam) legt hij in den naam des Heeren op hun hoofd en hart. En al den overvloed der vertroosting van Gods kinderen en erfgenamen, een overvloed van vrede en waarheid (Jer. 33 : 6) ziet hij over hen uitgestrekt, zoo mild en overvloedig, als de dauw, die uitgebreid is op de velden.

Zulk eene erfenis te ontvangen, zulk een overvloed, zulk een huis, zulk een vrede, ziet, geliefden! dat is door Gods genade het zalig deel van hen, die heidenen zijn, en vreemdelingen, en zonder hope, en bijwoners, en goddeloozen, en die uit den ruischenden kuil zijn opgetrokken. Gods genade overvloedig over verachten, en verdwaalden, en ellendigen, en die van verre komen; dat is de zalige roem des apostels; ja, dat is, gelijk hij het in één woord zegt, het evangelie, dat ook ons verkondigd wordt, en noodigt, en zegent in het hooren, en zaligt in het gelooven. Wee ons, indien dit evangelie voor ons te vergeefs zoo heerlijk is! Maar welgelukzalig ons hart en onze hoop, indien wij vrijmoedigheid vinden om het van dien overvloed te wachten, niet om onze armoede, maar alleen om de genade des Heeren, rijk en vrij!

Het evangelie: de zalige roem des apostels, gelijk hij zegt vs. 7, naar de gave der genade Gods, die mij gegeven is; ja, zijn dienst en zaligheid beide, waarvan ik een dienaar geworden ben. Dat maakt hem ook in banden en verdrukkingen nog tot een trooster en zegenaar. Ja, zelfs in het harde juk des doods roemt hij nog rijker dan of hij een koningskind ware, dat 's Heeren dienst de ware vrijheid is, en een dienaar van zijn evangelie te zijn de schoonste en zaligste roeping.

Alleen, met woorden en werken kan hij nu dien dienst niet meer vervullen. Maar dat is ook het hoogste niet. Want Gods kinderen dienen hun dienst niet zoo zeer met wat zij spreken, noch ook met wat zij doen, maar met hetgeen zij zijn, en hebben en ontvangen. En dat hij zoo een heerlijk voorbeeld mocht zijn van Gods vrijmachtige en troostrijke genade, een sprekend voorbeeld van de rijke en overvloedige ontferming onzes Gods, die alle banden des doods en der verschrikking voor zijne begenadigden slecht, dat was zijn zegenende en troostrijke dienst des evangelies. Evenals ten dage toen Gideon den staf ophief, om in den naam des Heeren zijne driehonderd te sterken met Gods beloftenissen, en hun kon toeroepen en zeggen: »Ziet naar mij!» En gelijk de profeet, die van den Heere het bevel ontvangen heeft om aan het huis Israels te zeggen: »Zoekt Mij en leeft!» en die daarna, als om daarmee zijne eigene zielszalige ervaring uit te drukken, nog deze spreuk opheft: »Zoekt den Heere en leeft!» En zooals wij lezen van de apostelen, dat men hen kende, dat zij met Jezus geweest waren, zoo is de dienst van Paulus het getuigenis van eene wonderzalige vervuldheid zijns harten met de absolute werkelijkheid van Gods genade rijk en vrij, die aan hem overvloedig bewezen is; en dat hij, door 's Heeren onuitsprekelijke ontferming gezocht en gevonden, den roem des levens, uit het sterven aan zichzelf en het opstaan in zijn Heere en Heiland op het zaligst heeft mogen vatten.

Dat is dan ook het Amen en de dankzegging van zijn roem, dat hij dien zaligen dienst mocht leeren kennen en zegenen naar de werking zijner kracht. Niet door iets, wat in hem was; maar naar het genadewerk des Heeren alleen. Niet alsof - het zijn willen en werken was, maar louter het vrijmachtig werk en welbehagen van den Heere der krachten. Zelfs, zoo ligt die uitdrukking, zou hij, zoo mogelijk, die zaligheid en dien zegen nog hebben tegengehouden en vrijdeld; maar God lof! het is »niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods.» (Rom. 9 : 16).

En zoo dan, evenals een, die een gebroken vat uit de hand werpt en met zijn vriend trekt naar de bron, om daar lavenis en overvloed te vinden; of als een, die de nachtpit heeft uitgeblazen, omdat het morgenlicht door de vensters drong, en hij het volle daglicht gaat genieten; of als een, die zegenend de hand van zijne geliefden van zich afwendt, om het hart te zegenen in den naam van den Koning des levens, zoo staat daar, naar de bedoeling des apostels, dat het evangelie Godes is louter naar de werking zijner kracht. Weg met alle gebroken bakken, die geen water houden (Jer. 2 : 13); in den Heere alleen is de bron van genade, van licht en sterkte (Ps. 36 : 10). Bluscht uit uw lamp, die in duisternis walmt; in de voetstappen des Heeren is de weg, waar het licht woont (Job 38 : 19). Laat af van het schepsel, ook van de liefste en de getrouwste onder de menschenkinderen; want de Heere alleen gebiedt zijn zegen, en het leven tot in de eeuwigheid (Ps. 133 : 3).

Hoe hooger de berg rijst, des te dieper teekent hij zich in den spiegel des waters. Maar ook hoe dieper water, des te heerlijker zon. Alleen door Gods genade worden de diepten van eigen ellende hoe lang zoo dieper. Maar in die diepte schijnt het licht zijner liefde het heerlijkst. Gods genade overvloedig over de goddeloozen, en die hij rechtvaardigt om niet. Dat is het evangelic; zalig, indien wij het gelooven!

»Voorts nog, geliefden!» God is machtig alle genade overvloedig te doen zijn in u; opdat gij in alles te allen tijde alle genoegzaamheid hebbende, tot alle goed werk overvloedig moogt zijn. Gelijk er geschreven is: »Hij heeft gestrooid, Hij heeft den armen gegeven; zijne gerechtigheid blijft in der eeuwigheid». (2 Cor. 9 : 8 en 9). En ook dit nog: »De God nu der hope vervulle u met alle blijdschap en vrede in het geloove, opdat gij overvloedig moogt zijn in de hope door de kracht des Heiligen Geestes». (Rom. 15 : 13) AMEN.

'k Heb lang den Heer in mijnen druk verwacht,
 En Hij heeft zich tot mij geneigd;
 Ik riep, door nood op nood bedreigd;
 Hij gaf gehoor aan mijne jammerklacht.
 Mij, in den kuil verzonken,
 Mij heeft Hij hulp geschonken,
 Gevoerd uit modd'rig slijk;
 Mij op een rots gezet,
 Daar ik, met vasten tred,
 Die jammerkolk ontwijk.

Hij geeft m' op nieuw een danklied tot zijn eer,
Een' lofzang; velen zullen 't zien,
En God' eerbiedig hulde biën;
Hem vreezen, en vertrouwen op den Heer.
Wel hem, die 't Opperwezen
Dus kinderlijk mag vreezen,
Op Hem vertrouwen stelt.
En, in gevaar, geen kracht
Van ijd'le trotschaards wacht,
Van leugen, of geweld.

Ps. 40 : 1 en 2.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XII.

GODSDIENST OM LOON.

DOOR

J. D. VAN DER VELDEN,

PREDIKANT TE BUITENPOST.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

De groote Schepper aller dingen
Ziet uit het ongenaakbaar licht
Het gansch gedrag der stervelingen;
Niets is bedekt voor zijn gezicht.
Uit zijn vaste woning,
Daar Hij heerscht als Koning,
Daar zijn lof, zijn eer,
Klinkt door al de bogen,
Zien zijn God'lijk' oogen
Op al 't menschdom neer.

Ps. 33 : 7.

In den 73^{sten} Psalm lezen wij, dat de godvreezende Asaf nijdig was op de dwazen, ziende der goddeloozen vrede. Hij kon het maar niet rijmen, dat de goddeloozen het zoo goed op de wereld hadden en Gods kinderen dikwerf zooveel moeite en kruis moesten verduren.

Hoor, hoe hij de goddeloozen ziet: »Er zijn geene banden tot hun dood toe en hunne kracht is frisch. Zij zijn niet in de moeite als andere menschen en worden met andere menschen niet geplaagd. Hunne oogen puilen uit van vet; zij gaan de inbeeldingen des harten te boven. Zij hebben rust in de wereld, zij vermenigvuldigen het vermogen" (vs. 4, 5, 7 en 12).

Hijzelf, die aan zijn God vasthield, klaagde, dat hij den ganschen dag geplaagd was, en dat zijne straffing er alle

morgens was. Hij wilde dit raadsel verstaan, maar het was moeite in zijne oogen; totdat hij in Gods heiligdommen inging en op hun einde merkte. »Immers zet Gij hen op gladde plaatsen, Gij doet hen vallen in verwoestingen. Hoe worden zij als in een oogenblik tot verwoesting, nemen een einde, worden teniet van verschrikkingen! Als een droom na het ontwaken! Als Gij opwaakt, o Heere! dan zult Gij hun beeld verachten" (vs. 18—20).

In het slot van den psalm vat Asaf alles samen: »Want ziet, die verre van u zijn, zullen vergaan; Gij roeit uit, al wie van U afhoereert; maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen; ik zet mijn betrouwen op den Heere Heere, om al zijne werken te vertellen" (vs. 27 en 28).

Asaf, mijne hoorders, was de eenige niet, die een enkel maal zoo dacht! Die gedachte komt bij het gezicht van den voorspoed der goddeloozen meermalen op in het bedrukt gevoel van de geloovigen. En dat is zonde! Asaf noemt zichzelf in dien toestand onvernünftig, onverstandig; ja, zegt hij: »Ik was een groot beest bij U." Voorwaar een teeken, dat Asaf zijne zonde erin gevoeld heeft.

Maar, mijne hoorders, wat dan te denken van den zondaar, die bij het zien van den voorspoed der medezondaren doorzondigt en er het gevolg uit trekt, dat het toch niet helpt den Heere te vreezen en zoo den weg der zonde blijft kiezen voor zijn voet?

Zouden er zulken zijn, vraagt ge?

Gods woord geeft u het antwoord op die vraag in Maleachi's profetie, hoofdstuk 3 : 13, 14 en 15:

„Uwe woorden zijn tegen Mij te sterk geworden, zegt de Heere; maar gij zegt: Wat hebben wij tegen U gesproken?

Gij zegt: Het is tevergeefs, God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij zijne wacht waarnemen, en dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des Heeren der heirscharen?

En nu wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den Heere en ontkomen."

Maleachi was de laatste Oud-Testamentische profetie. De Heere had zijn volk getuchtigd in de ballingschap onder de

heideneu, in zijne ontferming had Hij echter aan zijn volk gedacht en velen mochten wederkeeren naar hun vaderland. Nehemia en Ezra waren de personen, door God gebruikt om door woord en daad te werken aan de geestelijke en stoffelijke herstelling. God had zijne wonderen grootgemaakt en men kon zingen: »God heeft bij ons wat groots verricht, Hijzelf heeft onzen druk verlicht.»

Spoedig verliet Israel weder den rechten weg en de Heere moest zijn profeet Maleachi zenden met de roerende klacht: »Ben ik een Vader, waar is mijne eere? Ben ik een Heere, waar is mijne vreeze?»

De priesters ontreinigden het altaar met slechte offeranden, het volk hoereerde van zijn God af, Israel erkent de daden des Heeren niet meer. Tegenover de zegeningen Gods handelt men trouwelooslijk. En toch toont de Heere in ons hoofdstuk nog zijne goedertierenheid en lankmoedigheid temidden van de aankondigen van het gericht over de goddeloozen, daar na vs. 5: »Ik zal ulieden ten oordeel naderen, enz.» de heerlijke tusschenvoeging in vs. 6 komt: »Ik, de Heere, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd.»

En nu is het, alsof wij in vs. 7—12 eene samenspraak hooren tusschen den Heere en het afkeerig, godvergetend geslacht: »Van uwer vaderen dagen af, zijt gij afgeweken van mijne inzettingen en hebt ze niet bewaard; keert weder tot Mij, en Ik zal tot u wederkeeren, zegt de Heere der heirscharen; maar gij zegt: Waarin zullen wij wederkeeren?»

Zal een mensch God berooven? Maar gij berooft Mij en zegt: Waarin berooven wij U? In de tienden en het heoffer.

Met een vloek zijt gij vervloekt, omdat gij Mij berooft, zelfs het gansche volk.» En zoo volgt dan het woord van onzen tekst.

We wijzen u:

1^e op de beschuldiging des Heeren tegen het afkeerig Israel;

2^e op het antwoord van het afkeerig Israel aan Jehovah.

Zwijg Gode; wacht op 't eind van 's Heeren wegen,

Wanneer gij hier der snooden voorspoed ziet;

En, hebben zij door list hun wensch verkregen,

't Ontsteek' uw drift, noch baar' u zielsverdriet;
 Misgun hun dan geen ingebeelden zegen;
 Laat af van toorn, en zoek de wrake niet.

Let toch, en zie op vromen en oprechten;
 Want, wat men denk van d'uitkomst hunner paên,
 God kroont met vrêe het einde zijner knechten;
 Maar durft men stout des Heeren wet versmaên,
 Dan zal Gods wraak den berg van hoogmoed slechten
 En 't boos geslacht, ten grond toe, doen vergaan.

Ps. 37 : 4 en 19.

In het Woord des Heeren vinden wij gedurig de uitdrukking: »de Heere is lankmoedig!» Mozes roept het uit bij het zien van de heerlijkheid des Heeren: Lankmoedig, groot van goedertierenheid en waarheid!

Het genadig, barmhartig en lankmoedig vinden we zoo telkens als een drievoudig snoer verbonden. Opmerkelijk is het, dat het Hebreeuwse woord, door »lankmoedig» vertaald, letterlijk beteekent: lang van toornigheden. Van deze oorspronkelijke beteekenis moeten we uitgaan. De Heere stelt zijn toorn, zijn gericht uit over den goddelooze; Hij spaart langen tijd, totdat eindelijk die toorn Gods uitbreekt over den zich verhardenden zondaar. Langen tijd keert de Heere de uitgieting van zijne grimmigheid over den zondaar af en roept Hij tot bekeering.

Die lankmoedigheid Gods over den zondaar is niet en kan niet zijn een door de vingers zien van de ongerechtigheid, een zekere zoetvoerigheid; maar staat in volkomen harmonie met zijne heiligheid. Het is eene opschorting van het oordeel òf tot behoud des zondaars òf tot betooning van Gods rechtvaardigheid en 's menschen verantwoordelijkheid.

Tegenover hen, die de lankmoedigheid Gods versmaden, zal dan ook naar het oordeel der Heilige Schrift het oordeel zoo vreeselijk zijn! (Rom. 2 : 4 en 5). Hoor nu de beschuldiging dienaangaande door den Heere in onze tekstwoorden tegen het afkeerig Israel uitgesproken!

»Uwe woorden zijn tegen Mij te sterk geworden.»

Waar de Heere het zondig volk zoo lang gedragen had in zijne lankmoedigheid, het nog gezegend had niettegenstaande zijn groote afwijkingen van Hem, treedt het tegen God op

met de grootste murmureering en met de verachting zijner verdraagzaamheid.

Met stou te woorden durft het volk den Heere aan te spreken; in de profetie van komende oordeelen beschuldigt het den Heere van onrecht en men tracht zichzelf te verdedigen.

Zie het bewijs hiervan in Hoofdstuk 2 : 17 en 3 : 8: »Gij vermoeit den Heere met uwe woorden; nog zegt gij: Waarmede vermoeien wij Hem? Daarmede, dat gij zegt: Al wie kwaad doet, is goed in de oogen des Heeren en Hij heeft lust aan zoodanigen; of, waar is de God des oordeels?» en 3 : 8: »Zal een mensch God berooven? maar gij berooft Mij en zegt: Waarin berooven wij U? In de tienden en in het hefoffer.»

In plaats van woorden der diepe zelfbeschuldiging, in plaats van het roepen tot den Heere om genade en schuldvergiftenis pleit men zichzelf vrij, en daarom juist werpt men op den Heere al zijne schuld terug.

Langen tijd had Jehovah dit verdragen! Niet, alsof Hij het niet hoorde! Neen, Hij schreef het ook in zijn gedenboek, maar Hij was lang van toornigheden, d. w. z.: Hij stelt nog een langen tijd tusschen het bedreigen en het uitvoeren der bedreiging.

Eindelijk wordt het den Heere te sterk. Uwe woorden zijn tegen Mij te sterk geworden, d. w. z.: Uwe woorden, o zondig volk, doen Mij geweld aan; zij overweldigen Mij, zooals er eigenlijk staat.

En als nu door den mond des profeten deze zware beschuldiging door den Heere wordt ingebracht tegen het zondig volk, bukt het zich dan neder in het stof?

Roept het nu uit: »o Heere, als het zoover is gekomen, dat onze ongerechtigheden tegen U vermenigvuldigd zijn en onze woorden U overweldigen, er een einde komt aan uwe lankmoedigheid en straks de fiolen uws toorns over ons zullen worden uitgegoten; red ons nog en doe verzoening over onze zonden om uws naams wil?»

Niets van dit alles, mijne hoorders!

Noch de lankmoedigheid des Heeren, noch de aankondiging van het einde dier lankmoedigheid verteedert het hart. Hoor het antwoord des zondigen volks op de zware beschuldiging des Heeren: »maar gij zegt: Wat hebben wij tegen U gesproken?»

Zie de doorwerking van de zonde uit het paradijs, die voortdurend in het menschelijk hart zetelt: de zonde ontken-
nen in haar wezen als schuld tegen God!

Als ware men gansch onschuldig, durft men antwoorden: »Wat hebben wij tegen U gesproken?» Een enkel woord over dat »tegen den Heere spreken". Dit bestaat niet alleen in het direct spreken van onbeschaamde en goddelooze woorden tegen God; maar ook in het spreken ten nadeele des Heeren tegenover elkander, zooals blijkt uit de volgende woorden, die zij tot den naaste richten. Zij betoonen zich in hun spreken met den naaste als vijanden van den dienst des Heeren, als verwerpers van zijnen naam, als spotters met de lankmoedigheid Gods.

En zouden wij bij het spreken tegen den Heere de van God vervreemde gedachten en de tegen God ingaande handelingen behoeven uit te sluiten?

Het zondig volk loochent echter onbeschaamd alle schuld in deze dingen. Men ziet niet de diepte der zonde, die er in dat spreken tegen God ligt.

Hoe menig eigengerechtig zondaar heeft ook die oppervlakkige opvatting der zonde; of liever gezegd: I e d e r z o n d a a r heeft die van nature.

Het zondig spreken tegen God wordt dan beperkt tot het vloeken of uitbraken van godslasterlijke dingen. Neen, mijne hoorders, onze catechismus zegt het anders in de verklaring van het derde gebod: »dat wij niet alleen met vloeken of met valschen eede, maar ook met onnoodig zweren den naam Gods niet lasteren, noch misbruiken, noch ons met ons stilzwijgen en toezien zulke schrikkelijke zonden deelachtig maken. En in één woord, dat wij den heiligen naam des Heeren anders niet dan met vreeze en eerbied gebruiken; opdat Hij van ons recht bekend, aangeroepen en in al onze woorden en werken geprezen worde. (Antw. 99).

Alle spreken tot den naaste, dat niet tot eere des Heeren strekken kan en hem en onszelven aftrekt van den dienst des Heeren, is een zondig spreken tegen God!

Als dan ook het zondig volk op het punt van het spreken tegen God onbeschaamd zijne schuld loochent, komt het bewijs hiervan in de woorden, die zij tot elkander richten, (vs. 14 en 15). Gij zegt: Het is tevergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij zijne wacht waarnemen, en dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des Heeren der heerscharen? En nu, wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den Heere en ontkomen."

Nadat de mensch van God is afgevallen, is de zondaar aan de begeerlijkheid overgegeven. Hij vraagt steeds naar het zien-

lijke, naar uitwendige voordeelen. Het hoogste goed, God, is hem, goed bezien, niet van waarde, als het aardsche goed maar wordt verkregen; als de aardsche schatten slechts vermenigvuldigen, bekomert de mensch van nature zich niet om den eenigen waren schat. De zondaar vraagt: »Hoeveel geeft het? Hoeveel genoeg levert het op? Waaraan zijn de meeste uitwendige voordeelen verbonden?»

Het zondig volk zegt dan ook in onzen tekst: »Het is tevergeefs God te dienen,» d. i. het brengt geene uitwendige voordeelen aan.

Het zondig volk vraagt: »Wat nuttigheid, d. i. wat voordeel biedt het, dat wij des Heeren wacht, zijn dienst, zijne geboden waarnemen, dat wij Hem vreezen en gehoorzamen?»

Wat nuttigheid, wat aardsch voordeel en geluk brengt het aan, dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht van den Heere der heirscharen?»

Het in het zwart gaan, deels met ongewassen lichaam en gewaad, deels in een zwart treurkleed gehuld, is in de Heilige Schrift het teeken der rouw, hier teeken van het vasten en treuren over de zonde! Zoo lezen we in Ps 38 : 7. »Ik ben uitermate zeer nedergebogen, ik ga den ganschen dag in het zwart»; want naar vs. 5 gingen den dichter de ongerechtigheden over zijn hoofd. Zoo lezen we in Ps. 42 : 10: »Ik zal zeggen tot God: Mijne Steenrots! waarom vergeet Gij mij? Waarom ga ik in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking?» Ach, de natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen, die des Geestes zijn, zouden we hier kunnen uitroepen! Het zondig volk denkt alleen aan een uitwendige treurigheid; als het den door schuld verslagene hoort klagen en zuchten, en om der zonden wil ziet treuren en vasten, meent men, dat het slechts iets uitwendigs is.

En daarbij, de natuur der menschen is eenmaal tegen treurigheid! Oorspronkelijk was de mensch tot blijdschap en vreugde geschapen. De zonde kwam, en nu is de begeerte naar blijdschap gebleven, alleen maar, de mensch zoekt deze altijd op de verkeerde wijze en op de verkeerde plaats.

Waar het zondig Israel nu enkele kinderen Gods aanschouwde, die in het zwart gingen vanwege hunne zonde, zag men alleen op dat treuren en vasten, en bemerkte niet, waar het alles om ging, hoe in dat treuren om de zonde meer zaligheid lag dan de arme natuurlijke mensch ooit kan hebben in de wereldsche dingen. Een dichter riep het eens uit in betrekking tot het weenen over de zonde: »Zulk treuren zelfs is zaligheid.»

Bovenal is het oog van het zondig volk gesloten voor het

genadeloos der treurenden om hunne zonden. Men wil loon, maar naar verdienste.

Men vraagt: »Wat is er met dat treuren in den dienst van God te verdienen, te winnen? Brengt het ook uitwendige voordeelen aan?»

o, Diep gezonken mensch! Bij u geen oog voor de eeuwige schatten, geen oog voor uw hemelhooge schuld, geen oog voor den eenigen Middelaar; alleen oog voor aardse heerlijkheid, aardsch vermogen, aardsch geluk!

Voorwaar, de mensch is uit de aarde, aardsch! En wanneer men dan elkander afvraagt bij de ontkenning van eigen schuld en zonde, welk uitwendig voordeel de dienst van God aanbrengeu zou, gaat men aan het vergelijken. Nu zal men gaan zien, wie het het beste naar de wereld hebben, die God vreezen: of die Hem niet vreezen. Men zal de weegschaal der uitwendige voordeelen ter hand nemen. In de eene schaal zal men dan leggen alles, wat bij de godvreezenden wordt gezien van aardsch geluk en voorspoed; in de andere, wat hiervan bij de wereld wordt aangetroffen; en wat dan de meeste voordeelen aanbrengt, zal men kiezen. Nu gaat het aan het opletten! Van den schat, dien het volk Gods in hun Jezus bezit, komt niets in rekening, dien ziet men niet. Van wat Asaf later zag, het eind der wegen, ziet men evenmin iets. En wat is het resultaat van hun onderzoek? Bij des Heeren volk wordt over het algemeen de waarheid bevestigd gezien: »Vele wederwaardigheden zijn het lot des rechtvaardigen". Veel kruis, veel zuchten en geweene, veel zelfopoffering van uitwendige voordeelen en genietingen. Als zij op een Heman letten, hooren zij hem in Ps. 88 klagen: »Want mijne ziel is der tegenheden zat; Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen en diepten. Mijn oog treurt vanwege verdrukking; ik ben twijfelmoedig."

Als zij de Jobsgestalte voor zich zien en de wolk van getuigen, die achter lag; waarvan later in Hebreëu 11 wordt gezegd, dat zij verlaten, verdrukt, en kwalijk gehandeld zijn, welker de wereld niet waardig was; als zij de kinderen Gods zien als gehaat door de wereld, als versmaad door al, wat door de wereld groot en rijk en verheven wordt genoemd, zie, dan blijft de schaal, waarop men de genietingen en uitwendige voordeelen der godvreezenden woog, omhoog. Men meent, de Heere moest toch dat dienen en wacht houden en vasten en treuren beter beloonen! Zij doen dit ook wel eens, ook zij dienen uitwendig den Heere; zij houden zooveel mogelijk de wet; zij vasten, maar zij ontvangen geen loon.

Hun oog was voor de waarheid gesloten, dat de Heere geen loon verschaft op een eigenwilligen, een zichzelf zoekenden godsdienst. Ze kenden den rijkdom van het woord genade niet.

Hoe groot het onderscheid is tusschen het zondig volk, dat hier spreekt, en den geloovige, die evenals Asaf soms aangevochten wordt met den voorspoed der goddeloozen, toont ons de uitkomst in vs. 15.

Waar de geloovige met Asaf, in het heiligdom ingeleid, het einde der wegen ziet, is de slotsom, waartoe het zondig volk komt, deze: »En nu, wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den Heere en ontkomen.»

Waar de Heere hun eigenwilligen godsdienst, hun vasten en uitwendig dienen, niet met heil en zegen beloont, beginnen zij den hoogmoedige, die geluk en voorspoed heeft, zalig te spreken.

De nieuwste nitleggers willen, dat met de hoogmoedigen, die door het zondig Israel zalig gesproken worden, de heidenen zijn bedoeld. Zie — wil men zeggen — het baat ons niets, of we al in den tempel God aanbidden, ons inspannen zijne wet te doen, vasten en uitwendig treuren. De heidenen, die hoogmoedig den waren God verwerpen, hebben voorspoed en geluk, worden machtig en rijk.

Anderen nemen de beteekenis hier nitgebreider: Alle hoogmoedigen, ook onder ons volk, die zich door hoovaardij boven den godsdienst verheffen, den tempel niet bezoeken, zich aan God niet storen, zijne inzettingen overtreden, nooit vasten, geene barmhartigheid bewijzen en trotsch zichzelven verheffen, vinden voorspoed.

Asaf zag dit ook met nijldige oogen aan, maar werd er benauwd onder; daarentegen zij, die hier tegen den Heere optreden, willen het voorbeeld dier hoogmoedigen wel volgen.

Zie, zij zijn gelukzalig en meteen wenschen zij naar dat uitwendig geluk en het valt hun niet het minst moeilijk geheel en al den dienst van God te verlaten en gelijk te worden met die hoogmoedigen, in de hoop dat zij ook die uiterlijke gelukzaligheid zullen bereiken. O, hadden ze eens begrepen wat het woord gelukzalig in den waren zin inhield! Dan hadden ze uitgeroepen: Die hoogmoedigen met al hun voorspoed zijn rampzalig, en dat arme volk Gods met al hun tegenheid en smart is eerst gelukzalig.

Maar neen! hun maatstaf is aardsch geluk en daarnaar is tevens hun eenigst streven.

Het zondig volk durft er voorts den Heere eene aanklacht

van maken, dat, die goddeloosheid doen, gebouwd worden. Gebouwd worden beteekent hier: gedijen, goeden voortgang hebben. Zoo zegt de Spreukendichter: »Door wijsheid wordt het huis, d. i. het huisgezin, gebouwd en door verstandigheid bevestigd.»

Die openbaar de goddeloosheid najagen, worden soms met rijkdom en eer begiftigd; die allen godsdienst verlooehenen, worden in het oog der wereld mannen van beteekenis. Als men met God en zijn dienst geheel gebroken heeft, wordt u de lof der wereld op het hoogst toegezwaaid.

En nu besluit het zondig Israel dan maar liever den dienst des Heeren ook voor het uitwendige op te geven! Het is, meent men, de weg om tot rijkdom en eer te geraken en daar is het eindelijk den mensch van nature om te doen.

Men voegt er nog bij: »Er zijn er zelfs, die den Heere verzoeken, en ontkomen.»

Het verzoeken des Heeren is hier het misbruik maken van Gods lankmoedigheid in het dragen van den zondaar. Men daagt, als het ware, den Heere uit met zijne gerichten te komen, wyl men er geen geloof aan slaat. En toch, zij ontkomen nog, d. w. z. zij blijven dikwerf van onheilen en ellende bevrijd, zij blijven zonder uitwendige tijdelijke straffen. Zij ontkomen aan menig gevaar, waardoor het kind Gods soms wordt getroffen!

Nu neemt het zondig volk weder de weegschaal ter hand.

In de eene schaal lag alles wat naar hunne berekening de dienst des Heeren gaf, en wat het waarnemen van de wacht des Heeren en het vasten voor het aangezicht des Heeren aan aardse voordeelen verschafte. In de andere schaal kwam nu die gelukzaligheid van de hoogmoedigen; dat gebouwd worden van die de goddeloosheid doen; dat ontkomen van hen, die zelfs Gods lankmoedigheid door hunne terging verzochten, en dan waren de voordeelen der wereld zóoveel meer, dat de schaal aanmerkelijk naar de laatste zijde oversloeg.

Naar hunne berekening, zeiden we zooeven.

En die berekening, hoewel op het oog zuiver naar de uitkomsten berekend, was toch verkeerd. Men rekent alleen met menselijke factoren. Men gaat van de stelling uit: »Naarmate men uitwendig godsdienstig is, moet God naar verdienste ook rijke belooning geven in dit leven.»

Dwaze mensch! Alsof men er den Heere een groot genoeg mede deed, Hem in schijn te dienen, en daarom den Heere aan zich verplicht had!

Het zondig volk zag niet, waarin het dienen Gods, het waarnemen van Gods geboden en het ware treuren en vasten bestond! Het zag niet, hoe door eigen schuld al deze dingen onmogelijk in eigen kracht konden geschieden! Er was geen gezicht in den diepen val des menschen. Het woord des Heeren is op hen van toepassing uit Jes. 58 : 5 en 6 : »Zou het zulk een vasten zijn, dat Ik verkieze, dat de mensch zijne ziel een dag kwelle? Dat hij zijn hoofd kromme gelijk eene bieze, en een zak en asch onder zich spreide? Zoudt gij dat een vasten beeten, een dag, den Heere aangenaam? Is dit niet het vasten, dat Ik verkies: dat gij losmaakt de knoopen der goddeloosheid enz.»

De Heere God had geen lust in huichelarij, geen lust in alle slachtofferen, die met een verkeerd doel werden gebracht; Hij wil gehoorzaamheid. »Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? Wat eischt de Heere van u, dan recht te doen en weldadigheid lief te hebben en ootmoediglijk te wandelen met uwen God?» (Micha 6 : 7 en 8.)

„Roept in den nood tot Mij, uw God en Heer;

Dan help Ik u, en gij geeft Gode de eer“;

Maar zijne taal tot goddeloozen luidt:

„Waarom toch spreekt gij mijne wetten uit?

Wat roemt gij u als mijn verbondelingen,

Daar ge u door woord noch straffen laat bedwingen?“

Ps. 50 : 6.

Ziet, mijne hoorders, in hetgeen we heden van het zondig Israel hoorden, het beeld van ieder onwedergeboren mensch. Nadat de mensch van God is afgevallen, heeft het zinlijke en zienlijke, de stof, de overhand verkregen en vraagt hij : »Welk zienlijk, stoffelijk voordeel brengt mij alles aan, wat ik doe?“ Een ieder spreekt dit niet uit, zooals het volk Israel, maar verborgen ligt deze vraag toch in het diepst van ieder natuurlijk menschenhart.

En nu waren het in onzen tekst nog niet de schrikkelijk goddeloozen! Het waren degenen, die uitwendig vrij godsdienstig waren, offerden, vastten en uitwendig de wet waarnamen.

Tot zulken spreekt de Heere echter in zijn woord: »Wat hebt gij mijne inzettingen te vertellen en neemt mijn verbond in uwen mond?“ (Ps. 50 : 16).

De vraag is: »Uit welk beginsel komt uw dienen van God,

uw waarnemen van de dingen der wet Gods, uw bidden en vasten voort? Welk doel hebt ge er mede?" Onderzoek uzelf! Duizenden zijn er, die, als de beschuldiging des Heeren tot hen komt: »Uwe woorden tegen Mij zijn te sterk geworden," antwoorden: »Waarin doen wij verkeerd? Wij doen ons best, wij bidden en vragen, wij zijn godsdienstig"; en dan tevens den Heere aanklagen, dat Hij hen bij al dat godsdienstig zijn niet bijzonder zegent en helpt. Zij zijn het toch tamelijk waardig! Zij zijn niet zoo goddeloos als anderen! En dan wijst men den Heere op zooveel goddeloozen, die het goed hebben en zij zijn toch zoo deugdzaam! De Heere moest hen nu eens rijkelijk beloonen!

Ten minste, zij hebben er wel eene plaats in den hemel mede verdiend!

Op dien grond, mijne hoorders, gaan duizenden naar het verderf! Zij hopen op een goede belooning voor hun godsdienst! »Voorwaar," zou Jezus zeggen, »gij hebt geen deel aan Mij!"

De rijke jongeling wilde het eeuwig leven, den hemel hebben als belooning op zijne wetsvolbrenging; slechts de overgave des harten aan den Heere ontbrak, en hiermede ontbrak alles!

Hoevelen zijn er door Satans list en door de boosheid van het eigen hart hoe langer hoe verder afgedwaald van den weg des behouds! Eerst begaf men zich getrouw onder de middelen der genade, men las Gods Woord, en was zeer godsdienstig! Nu, meende men, zou de Heere geld en goed vermeerderen, zij verdienden het beter dan die goddeloozen!

En ach, hun oog was gesloten voor eigen goddeloosheid! Met al hun godsdienst was het niet om de eere Gods te doen, maar om zichzelf. Neen, als de Heere God den zondaar ontdekt door den Heiligen Geest, ziet hij, dat al zijn uitwendig dienen van God niet in rekening kan gebracht worden bij zijn groote rekening van schuld en ongerechtigheid bij God; dan erkent hij, dat al zijn uitwendig waarnemen van des Heeren wet in de oogen des Heeren geene waardij bezit; dan ervaart hij, dat alleen het ware treuren en vasten, het ware in het zwart gaan er is, wanneer hij door schuldbesef verbroken en verslagen uitroept: »Tegen U, tegen U alleen heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad was in uwe oogen!"

Dan roept men uit: »o Heere, indien Gij met al mijn godsdienst in het gericht treedt, moet ik vergaan! Ik kan dat niet in rekening brengen. Mij, arme schuldige, kan niets baten dan alleen genade!"

Als God door zijn Heiligen Geest ons schuldig doet zien voor Hem en zijne wet, denken wij niet aan belooning of straf, hemel of hel; maar roepen uit: »Mijne rekening bij God moet vereffend!" Dan is het: »Tegen den Heere heb ik zwaarlijk gezondigd; tegen Hem, die mij steeds heeft gezegd, ben ik een overtreder! Wee mij; dat ik zoo gezondigd heb!" En wanneer gij nu tot zulkeen zegt: »Gij zult wel in den hemel komen, gij zijt zoo godsdienstig geweest", dan zal hij antwoorden: »Met al mijn godsdienst was ik een vijand van God in mijn hart." En zoo gij vervolgens spreekt: »Het is tevergeefs God te dienen; gij verdient er toch niets mede; zie, de goddeloozen zijn voorspoedig;" zal hij zeggen: »Het is mij niet om eene belooning in aardsehe voordeelen te doen, die ik toch gansch onwaardig ben; want ik heb des Heeren eer aangetast; Hij deed recht en ik onrecht; zijn recht moet door mij worden gebillijkt!" En dan is er een roepen om genade en schrijft men den dood op alle eigen dienen, eigen waken, eigen vasten en bidden!

In den droom zag eens een kerkvader een engel, die in de eene hand een fakkel, in de andere een emmer water hield. In zijn droom vroeg hij aan den engel, wat dit beteekenen moest. En het antwoord was: »Ik wenschte de hel te blussen en den hemel in brand te steken, opdat de menschen mochten leeren God te dienen, al was er geen hel tot straf en geen hemel tot belooning, wijl God het waardig is gediend en gevreesd en geprezen te worden!"

En nu, mijne hoorders, waar is het u om te doen? Gaat u de godsdienst alleen nog maar aan om redenen, die voor God niet kunnen bestaan, omdat ge uzelf zoekt en loon naar verdienste? Hoor dan het woord der Heilige Schrift:

»Indien uwe gerechtigheid niet overvloediger zij, d. i. geen anderen grond heeft, dan die der Farizeën en Schriftgeleerden, gij kunt het koninkrijk Gods niet ingaan."

Gaat het u om den naam en de eer des Heeren ook in uw dienen van den Heere; belijdt ge voor Hem: »Door uwe genade bemin ik uwe wet; mijn treuren en vasten is om mijner zonden wil", zie, dan zijn de heerlijke woorden des Heilands voor u: »Zalig zijn, die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden." Amen.

Red mij van hen, die 't ruim genot
Der wereld voor hun heilgoed achten;
Geen deel, dan in dit leven, wachten,
En maken van den buik hun God;
Van hen, die weelde, schatten, staten,
Hoe rijk, hoe uitgebreid, hoe groot,
Verliezen moeten met den dood,
En hunnen kind'ren overlaten.

Maar (blij vooruitzicht dat mij streelt!)
Ik zal, ontwaakt, uw' lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met uw Godlijk beeld.

Ps. 17 : 7 en 8.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XIII.

DE ONREINE GEREINIGD.

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Druk van P. Groenendijk.

Kom mij te hulp; mijn ziel, die U verbeidt,
Heeft uw bevel met lust en liefde ontvangen.

Ik haak, o Heer! naar 't heil, mij toegezeid,
Bestier in gunst naar uwe wet mijn gangen.

Al mijn vermaak stel ik, met rijk beleid,
In uw gebod, dat is mijn hoogst verlangen.

Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp, stier mij in rechte sporen.

Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat, onbedacht, zijn herder heeft verloren!

Ai! zoek uw knecht, schoon hij uw wetten schond,
Want hij volhardt naar uw geboën te hooren!

Psalm 119 : 87 en 88.

De nood der tijden biedt tegenwoordig rijke stof voor menig gesprek onder vriend en vijand aan. Geen wonder, want sinds lang zag het er op elk levensgebied niet zoo donker uit als thans. En daar is geen vooruitzicht, dat er verbetering komen zal. Eerder is verergering te wachten. Dit te bewijzen zou nooddelooze moeite wezen, want niemand ontkent het. Minder eens zijn de menschen het echter over het antwoord op de vraag: »Aan wien de schuld?» Van weerszijden worden harde verwijtingen gehoord. Maar alleen zij gaan, mijns inziens, den goeden weg op, die, eer zij tegen iemand eenig verwijt inbrengen, de hand in eigen boezem steken, en erkennen: Het zijn onze zonden, om welke de oordeelen Gods zich thans op vreeselijke wijze openbaren, en hieruit moet vóór alles de nood der tijden verklaard worden. Onze vaderen waren

gewoon de zonden, om welke God op buitengewone wijze de menschenkinderen slaat, roepende zonden te noemen. Vond het woord van den ouden profeet nu slechts weerklank in ons hart: »Heiligt een vasten, roept een verbodsdag uit, verzamelt de oudsten en alle inwoners dezes lands, ten huize des Heeren, uws Gods, en roept tot den Heere." Een boetedag, om te weenen voor het aangezicht des Heeren, schuld te belijden voor den Heilige, en terug te keeren tot de Wet en de Getuigenis Gods — wat zou dat een gewenschte dag zijn voor hen, die God vreezen! Want nog zien wij de hand des Heeren Heeren, al slaat zij. Wee! wee onzer, als ook deze hand zich terugtrekt en van ons het woord moet gelden, dat Paulus eens over de heidenen der verledene tijden sprak: De »Heere laat ze in hun eigen wegen wandelen!" Dan wordt de kandelaar van Gods Woord ook van ons geweerd. Die kandelaar, welke ons nu nog met zijn onvervalscht licht beschijnt en ons het genadeverbond, dat van geen wankelen weet, doet zien. In dat licht wenschen wij ons heden ook te plaatsen — geve God — tot beschaming en verootmoediging. Het woord der Schrift, dat onze overdenking van heden leide, vindt gij opgeteekend in

LUKAS 5 : 12—14.

En het geschiedde, als Hij in een dier steden was, zie, daar was een mensch vol melaatschheid; en Jezus ziende, viel hij op het aangezicht, en bad Hem, zeggende: Heere, zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.

En Hij, de hand uitstreckende, raakte hem aan, en zeide: Ik wil, word gereinigd. En terstond ging de melaatschheid van hem.

En Hij gebod hem, dat hij het niemand zeggen zoude; maar ga henen, zeide Hij, vertoon uzelf den priester, en offer voor uwe reiniging, gelijk Mozes geboden heeft, hun tot eene getuigenis.

Dit verhaal staat ook in het achtste hoofdstuk van het Evangelie van Mattheus en het eerste van Markus. Van den eersten Evangelist vernemen wij, op welken tijd het geschied is, namelijk: »Toen de Heere Jezus van den berg was afgeklimmen," waar Hij de bekende bergrede uitgesproken had. Vóór ons staat een melaatsche ¹⁾, dus een diep beklagenswaardig

¹⁾ Daar is, volgens de Mozaische wet in Lev. 13 : 11 v. v., een goed-aardige melaatschheid, die opeens over het geheele lichaam te voor-

en ellendig mensch, wiens krankheid was »eene oplossing der lichaamsvochten,” een verrotten en afzetten der ledematen. Wanneer een in de wet Gods nauwkeurig omschreven onderzoek had bevestigd, dat daar een man of vrouw in Israel was, die met deze in de meeste gevallen ongeneeslijke ziekte bevangen was ¹⁾, werd deze buiten de gemeenschap des volks gezet. Blootshoofds en met gescheurde kleederen bleef de ongelukkige buiten stad of dorp, terwijl hij den plicht had, om elkeen, die naderde, te waarschuwen. Zijne aanraking was ontreinigend en besmettend. Ten allen dage waren in Palestina vele melaatschen. En van die velen was hij, van wien onze tekst spreekt, er een. »Vol melaatschheid”, noemt Lukas hem, om aan te duiden, dat de kwaal, die hem aangegrepen had, op het hevigst bij hem woedde. Arme man! Menschelijke kennis wist geen middel aan te brengen, om hem te genezen. Maar wat menschen niet konden, vermocht de Heere Jezus. Hij wist dit. Hoe? Ja, wie zal dat zeggen! Opmerkelijk is, dat hij de eerste melaatsche was, van wien de Heilige Geest in de Evangeliën spreekt. Hieruit moeten wij besluiten, dat hij zijne kennis aangaande Jezus' macht over de melaatschheid niet uit een of ander gegeven voorbeeld had. Maar zulk een voorbeeld heeft de Heilige Geest immers ook niet nodig, om een mensch te leeren, wie Jezus is. Of de melaatsche dan reeds een volkomene kennis had, dat de Heere Jezus Gods Zoon was, waarachtig God, waarachtig rechtvaardig mensch, wij weten het niet. Dit wordt ons slechts geopenbaard, dat hij, Jezus ziende, op zijn aangezicht viel en Hem bad: »Heere, zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.” Dus erkende hij Christus' Goddelijke macht. En de Heere deed hem meer, dan hij vroeg. Want Hij raakte hem met een uitgestrekte hand aan. De

schijn komt en de geheele huid van het hoofd tot de voeten bedekt en in wit verandert. In dit geval treedt de stof der melaatschheid opens naar buiten en vormt een doode korst, waarop de genezing begint.

De kwaadaardige melaatschheid begint met vlekken op de huid (zonder pijn), of met pijnlijke vurigheid op de huid. Hierop vertoonen zich kwaadaardige zweren of schubben en roven of harde, gevoellooze knobbels en gezwellen, die zich zelfs over het gezicht verspreiden. De gevolgen zijn: verlamming, koudvuur, enz.

¹⁾ In Lev. 13 wordt ons beschreven, hoe de melaatschheid zich nu eens in het vel des vleesches openbaart (vs. 2), dan weer op plaatsen, waar eene zweer of brandblaar is geweest, (vs. 8—27); dan weer op het hoofd of in den baard (vs. 29—44).

onreinheid, die zich, bij de minste aanraking, aan den zondigen mensch meegedeeld zou hebben, had op den Christus, krachtens zijne Godheid, geen invloed. Nog meer, zij werd door Hem vernietigd met een machtwoord: »Ik wil, word gereinigd." De melaatsche was nu geen melaatsche meer, en ontving het bevel, niemand van zijne genezing te spreken, doch heen te gaan en te offeren voor zijne reiniging, gelijk Mozes geboden had, hun tot eene getuigenis. Aangezien de wet der schaduwen toen nog niet afgeschaffd was, wilde de Heere Jezus, dat alle gerechtigheid vervuld wierde. De priester moest hem zien en rein verklaren, en aldus de wondermacht van den Christus erkennen. En het offer moest ook gebracht worden. Dat offer bestond, naar de wet, uit twee reine levende vogels, van welke één geslacht moest worden. Het bloed van dezen, vermengd met levend water, cederhout, een karmozijnen draad en hyzop, waarin de andere nog levende vogel gedompeld werd, was het reinigingsvocht, waarmede de genezene zeven malen gesprengd werd, waarna de levende vogel losgelaten werd, om aan te duiden, hoe hij, die tevoren onrein was, nu vrij uitging van het vonnis, waaronder hij lag.

Als hij zich nu nog het lichaam en de kleederen gewaschen en het haar geschoren had, mocht de gebannene zich weer in de gemeente vertoonen. Alleen zijne woning bleef hem nog zeven dagen lang gesloten, totdat hij zich weer gewaschen en het schuld- en zond-, het brand- en spijsoffer gebracht had.

De Heere gaf den geredde den last, zich aan den priester te vertoonen, h u n tot eene getuigenis. Met die h u n zijn de priesters, bij wie de diepste haat tegen Hem woonde, bedoeld. Zij zouden dus geene onwetendheid kunnen voorwenden. Of deze genezing hun rijker vruchten heeft aangebracht, zullen wij nu niet vragen. Liever onderzoeken wij, wat zij ons predikt: »De onreine gereinigd." Laten wij naar deze prediking van onzen tekst luisteren. Achtereenvolgens staan wij stil:

1°. bij den onreine en die hem onrein verklaart,

2°. bij den onreine en die hem rein maakt.

Uw koninkrijk koom' toch, o Heer!
 Ai! werp den troon des Satans neêr!
 Regeer ons door uw Geest en Woord!
 Uw lof worde eens alom gehoord,
 En de aarde met uw vrees vervuld,
 Totdat Ge uw Rijk volmaken zult!

Vergeef ons onze schulden, Heer!
 Wij schonden al te snood uw eer;
 De boosheid kleeft ons altijd aan.
 Wie onzer zou voor U bestaan,
 Had Jezus niet voor ons geleên?
 Wij schelden kwijt, die ons misdeên.

Gebed des Heeren vs. 3 en 6.

I.

Daar is onder de kinderen der menschen geene krankheid, die krachtiger den verdervenden invloed der zonde op des menschen lichaam predikt dan de melaatschheid. Geen wonder dan ook, dat onder haar beeld de zonde zelve wordt geteekend met hare verwoestende en doodende macht op de ziele des stervelings. Was dan de melaatschheid het bederf bij levenden lijve, de zonde is een gedurig sterven in het leven op deze aarde. De melaatsche ging blootshoofds en droeg gescheurde kleederen, hetgeen een bewijs was van zijne gemeenschap met den dood; zoo is de zondaar een, dien de kroon der eere van het hoofd is afgefallen, terwijl hij in lompen gehuld is, dat wil zeggen een mensch, maar een bedorven en verloren mensch. Werd de melaatsche buiten het heiligdom Gods en het bondsvolk geplaatst; ook de zondaar staat buiten Gods heerlijk Koninkrijk en het volk des Heeren. Eindelijk was de melaatsche een onreine, wiens bloote aanraking reeds ontheiligde; de zondaar is ook onrein, zoodat de heilige God hem van zich afstooten moet, over hem toornende, op hem houdende den vloek van zijn geschonden recht.

Maar was nu de melaatsche uit zichzelf in staat zijne doodelijke onreinheid te onderkennen? Voorwaar neen, zelfs bij de eerste ontdekking of opmerking, dat hij de vermoedelijke teekenen dier krankheid had, moet hij, evenals elk mensch, wien een ongeneeslijke kwaal in het lichaam is ingeslopen, zich geveleid hebben met de gedachte, dat het niet zoo erg met hem geschapen stond, als hier en daar gefluisterd en vermoed werd. Wij lezen dan ook uitdrukkelijk in de wet des melaatschen, Lev. 13, dat hij tot den priester g e b r a c h t moest worden. En waarom tot den priester? Wij weten wel, dat Israels priesters eenige kennis hadden van de geneeskunde dier dagen, maar dat was niet de reden, dat de ongelukkige naar hen gevoerd werd. Eigenwijsheid kon hier onmogelijk het onderzoek naar den toestand der ongelukkigen leiden, maar wel de eisch van Gods heilige wet. Dit was geen

zaak van enkele minuten, ook niet van uren, maar eene beproeving, waarover minstens zeven dagen moesten voorbijgaan.

En bleek dan werkelijk de gevreesde ziekte in de leden te woeden, had dan de priester de vleugelen der barmhartigheid over hem uit te breiden? Hoort, hoe de wet onverbiddelijk spreekt: »Maar ten welken dage levend vleesch daarin gezien zal worden, zal hij onrein zijn. Als dan de priester dat levende vleesch gezien zal hebben, zal hij hem onrein verklaren.» Onrein! Ontzettend woord! Het beteekent immers niets meer en niets minder dan: buiten het Verbond Gods. Hoe verpletterend moet dat woord geklonken hebben in de ooren van den ongelukkige, dien wij in onzen tekst ontmoeten! Eene ellende, niet af te zien, of te omschrijven, was zijne toekomst.

Mijne hoorders! is het met den zondaar anders? Diep bedorven als hij is, langzaam wegstervende, in de ellende, buiten de verbonden der belofte gesloten, weet hij toch ook niet, dat hij onrein is en daarom dit alles over hem gaat. Wat zeg ik, hij vleit zich nog, dat het nooit zoover met hem komen zal. Wordt hem al door dezen of genen, dien hij op zijn levensweg ontmoet, vermanend en waarschuwend gezegd: »Gij draagt de teekenen uwer melaatschheid aan u,» hij geloofst soms wel, dat hij krank is, of tenminste niet is, zooals hij wezen moet, maar dat het die verdorvenheid is, welke hem ter helle sleept, waar weening en kuersing der tanden hem zeker wacht, ontkent hij. Hij heeft zelfs hoop op spoedige beterschap. Maar ziet, daar brengt de Heilige Geest hem, door middel van eene prediking, van een sterfgeval, van eene ziekte of wat ook, tot stilstaan. Hij wordt ongerust. Wel beproeft hij dezen onvrede weg te nemen door terug te keeren in zijn vorig zondig en onverschillig leven, maar hij kan niet meer. Daarbinnen doet alles hem pijn. Vooral als de Heilige Geest hem aan de hand van Gods Woord al verder en verder in de diepten van zijne zonden inleidt, hem voor de wet plaatst, hem neerwerpt met het ontzettend: »Ik verklaar u onrein.» In jammer en ellende zinkt de aan zichzelf ontdekte neer. Gij verstaat mij, niet waar, mijne hoorders! die ziele wordt niet onrein door de wet, evenmin als dit met den melaatsche geschiedde, maar de wet verklaart haar onrein. Zij werpt haar namelijk uit hare vermeende en bedriegelijke gemeenschap aan het verbond en het volk des verbonds. Wat nu? Arme, ellendige zondaar! Zegt gij nu: had ik maar nooit geweten, dat de wet dit met mij doen zou? Een wereldling, een liefhebber der zonde, een kind

des Satans denkt dit natuurlijk wel, en wendt zich onwillig van den strengen eisch der wet af. Maar anders is het met den door de heiligheid Gods veroordeelden zondaar. Het is hem vreeselijk, verloren te moeten gaan, maar hij blijft onder het oordeel der wet en erkent, dat het recht is, dat God zoo met hem doet.

Ja, recht! Wat bange dagen en nachten volgen, waarin de wet telkens hem toeroept: »Ik verklaar u onrein.» Of de worstelende ziele niet naar uitkomst dorst? Zeker wel, maar zij moet zich voor het eerlijk oordeel des Heiligen bevend en sidderend buigen, want als gij zoo iemand vraagt, of hij weer teruggebracht zou willen worden in zijn ouden toestand van ruste, zal hij, wanneer geen huichelarij of zelfbedrog hem voor een tijd in dezen staat gezet heeft, zeggen: »Nee, niet terug, ofschoon ik onrein verklaard ben en iedereen voor mijzelfen waarschuwen moet. Daar is ook niets geheels aan mij van het hoofd tot de voetzool toe.»

En zoolang de eisch der wet daar tegenover hem staat, is de zondaar evengoed als de melaatsche, een balling.

II.

Maar ziet, daar komt de Christus voor den melaatsche; en nu begeert deze te spreken uit de overtuiging, dat de Heere bij machte is de onreinverklaring der wet te vernietigen en hem rein te maken, Deze overtuiging, wij zagen het reeds, hebben andere menschen hem niet kunnen geven, want hoe zouden zij er zelve aan zijn gekomen. En zoo zij haar wel bezaten, hoe zouden zij met dezen onreine hebben durven spreken. Het is de Heilige Geest geweest, die hem, zonder dat hij er zich van bewust was, geleerd heeft, dat de Heere de Goddelijke macht had, den onreine rein te maken. Toen vergat hij ook, dat hij iedereen voor zich te waarschuwen had. Hij viel aan 's Heeren voeten, terwijl hij bad: »Indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.» I n d i e n g i j w i l t , z o o s p r a k h i j , n i e t o m d a a r m e e t e k e n n e n t e g e v e n , d a t h i j t w i j f e l d e , m a a r w e l o m t e d o e n u i t k o m e n , d a t h i j d e n H e e r e n i e t s m e e k t e o p g r o n d e e n e r h e m p e r s o o n l i j k g e g e v e n , v o o r a n d e r e n k l a a r t e o n d e r k e n n e n G o d d e l i j k e b e l o f t e o f o p e n b a r i n g . O o t m o e d s p r e e k t u i t d e e e r s t e w o o r d e n z i j n e r b e d e . E r k e n n i n g v a n s c h u l d , w a a r d o o r h i j e l k r e c h t m i s t e o p e e n i g e g a v e . V a n d e n w i l d e s H e e r e n a l l e e n h i n g h e t a f , o f d o o r h e m h e t r e c h t v a a r d i g v o n n i s d e r w e t z o u t e n i e t g e m a a k t w o r d e n . E n d e H e e r e J e z u s ? Z i j n a n t w o o r d b e w i j s t e n z i j n e m a j e s t e i t e n

zijne ontferming. »Ik wil, word gereinigd.» De ongelukkige wordt dus niet beschaamd. Zou dit niet gebeurd zijn, als vleesch en bloed hem geopenbaard hadden, dat Jezus Christus Goddelijke macht bezat? Immers vóór het hiertoe gekomen ware, zou hij reeds gevlucht zijn. Maar nu het de Vader is geweest, die dezen ongelukkige den Zoon ter genezing gegeven heeft, wordt hij door den Middelaar gegrepen en genezen. »Ga heen, stel u voor de wet en zie, of niet aan haren eisch voldaan is,» roept de Heere. En waarlijk, de wet laat af; want de melaatsche is gereinigd. Het offer opent hem den weg tot de gemeenschap met God en met Gods volk.

Vinden wij in deze voldoening aan de wet Gods niet evenzeer een beeld voor de redding des zondaars, als wij zijne onreinheid voor die wet in de onreinheid van den melaatsche zagen afgeschaduwd? Zonder twijfel, want zoolang de zondaar, die door de wet onrein verklaard is, krimpensidderend onder dit vonnis ligt, niet anders dan de wet ziet, blijft hij onrein, ja wordt hij onreiner. En, als de angst der helle hem verteert, ofschoon hij de wet naloopt, om haar te volbrengen, klaagt hij bijna wanhopig: »Ik ben verloren, genade, Heere!» Daar nadert de Christus. Of de ontruste ziele Hem kent? Neen, want de mensch kent den Heere Jezus van zichzelf niet. Wel heeft hij van Hem gelezen, maar wat baat ons dat, indien wij zijn aangezicht niet kennen. Doch eene macht, die wij niet zien, die zich ook niet dadelijk aan ons bekend maakt, brengt de bedroefde ziele op de knieën, om te bidden: »Heere, zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.»

o, Wie onder Gods kinderen kan zeggen, wat het was, dat hem daar bevende ter aarde wierp met die bede? Eerst van achteren begrijpt hij het: »Het was de Heilige Geest, van den Vader geschonken, die ons tot den Zoon bracht en in diens werk inleidde.» Maar van het oogenblik zelf weet hij alleen, dat hij niet meer kon blijven staan, ja moest kruipen en roepen: »Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.» Heere! »Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen,» heeft de Christus gezegd; en Hij heeft bedoeld, dat er een ijdelijk, goddeloos noemen van Jezus naam is, waarvoor Hij de zijnen waarschuwt. Daar is echter ook een uitroepen: »Heere!» hetwelk uit een gebroken harte opgaat. »Indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen!» Onder den invloed van 's Heeren macht is de ziele gekomen. Zij denkt er niet meer aan, dat de reine geen gemeenschap met den onreine kan hebben. Zij ziet een oogenblik niet anders dan den krachtigen Held, den Leeuw uit Juda's stam, die overwonnen heeft, daar staan. Dit »indien Gij wilt» drukt natuurlijk

de onwaardigheid, die de zondige ziel van zichzelf heeft, uit. Zij geeft zich, om het zoo uit te drukken, op genade en ongenade aan den machtigen Heere over. En de Heere, neen, Hij vreest niet, dat zijne reinheid bezoedeld zal worden door 's zondaars onreinheid. Dat kan niet, omdat zijne Godheid zijne menschelijke natuur geschraagd heeft, zoodat zij niet bezweken is, toen zij de zonde en schuld van Christus' gemeente op het kruis droeg en den toorn Gods daartegen verzoende. »Ik wil, word gereinigd,» is dan zijn antwoord. Of Hij zoo mag spreken? Zeker, want Hij spreekt als Hoogepriester, die van voor de grondlegging der wereld tot den Vader op grond zijner zoenverdienste gebeden heeft: »Vader Ik wil, dat, waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.» Dat is het machtwoord, waarop de ziele den weg der verlossing wordt ingedragen, in het verbond ingeleid, en met het volk Gods vereenigd.

En vertoon u nu, o ziele, aan den priester. Het pausdom heeft hier een bewijs meenen te vinden voor eene zijner stellingen, dat zijne priesters, naar uitwijzen des Heeren, geroepen zijn, om het: »Ik verklaar u rein» den zondaar in de biecht toe te fluisteren. Doch die meening is niet houdbaar meer, zoodra wij overwegen, dat de priester van Israel niet op zijn gezag rein verklaart, maar alleen op dat der wet. Wij zouden dus evengoed kunnen zeggen: »Vertoon u der wet en vraag haar, of zij nog vlek of rimpel aan u ziet, nu gij door Christus' rechten wetsvoldoening, welke de Vader u toegerekend heeft, als hadt gij die zelf verkregen, rein gemaakt zijt. En haar antwoord zal wezen: »Ik heb niets meer te eischen; aan mijn recht is voldaan.» De vloek is opgeheven. Het is het offer van Golgotha, door den eeuwigen Hoogepriester gebracht, voor hetwelk het kleed der gerechtigheid en heiligheid is gekocht, waarmee nu de onreine ziel wordt bekleed, nadat de gescheurde kleederen van eigengerechtigheid en werkheiligheid haar zijn ontnomen en zijzelve gewasschen is in het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, dat reinigt van alle zonde. o, Heerlijke zaligheid! De wet, rechtvaardig, heilig en goed, verklaart onrein, maar Jezus Christus, voor zijn gansche gemeente voldaan hebbende aan Gods heilig recht, maakt rein; en niets is in staat, om wat Hij gereinigt heeft gemeen te maken. o, Diepte van genade en ontferming, wie zal u uitspreken? »Och of ik,» zoo schreef de kinderlijk-vrome Rutherford voor twee eeuwen in eene zijner brieven, over de zaligheid der reinmaking sprekende: »Och of ik een boek van Christus of zijne liefde kon schrijven! Onderstel, dat ik tot witte assche gemaakt en verbrand werd voor dezelfde waarheid,

die de menschen maar achten als biezeknoopen, het ware mij winste, indien mijn assehe kon uitroepen de waardigheid, voortreffelijkheid en liefde van mijnen Heere Jezus!"

»Ik wil, wordt gereinigd." Zietdaar, mijne hoorders, het koninklijke woord van den eeuwigen Hoogepriester over elkeen zijner geredden. Hebt gij ook dat woord, als tot u gericht, gehoord, medezondaars? Of weet gij nog niet, dat gij onder het wettelijk vonnis der onreinheid ligt? Dat wil niet zeggen, of gij niet erkent, dat gij zondaren en zondaressen zijt? Maar of gij vernomen hebt, dat de wet u uitgestooten heeft, zoodat gij thans balling zijt? Of gij weet, dat gij van nature verloren zijt door uw eigene schuld? Of uwe zonden u al ontrust hebben? »Hoevelen zijn er," zegt een oude vrome, »die beweren, dat zij vergeving hebben ontvangen, zonder dat zij nog ooit één bangen nacht hebben gehad." Zoo dit woord op u van toepassing is, laat dan af van uw zelfbedrog, want is het al vreeselijk, bier rampzalig te zijn, nog ontzettender zal het wezen, in den dag der eeuwigheid bedrogen uit te komen. Medezondaars, »haast u om uws levens wil," is eene vermaning der Heilige Schrifture. Verstaat gij haar? o, Buigt u dan voor den Heere God en bidt, dat Hij u verbrijzele en geneze, vernietige en heele. Zaligend is alleen de reiniging van Jezus Christus, den Hoogepriester, die spreekt: »Ik wil," een woord, dat tegelijk een schild is, waarmede Hij de zijnen dekt. o, Zegt ons, kinderen Gods! is er nog een andere roem voor u dan deze in Jezus: »Hij heeft tot mij gezegd: »Ik wil, word gereinigd"? Ziet, nu kunt gij tot de wet zeggen: »Hier ben ik, wat is nu uw oordeel?" »Daar is geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet meer naar het vleesch wandelen, maar naar den geest." Zoo verheerlijkt dan uw God en Zaligmaker, kinderen Gods, wiens bloed u reinigt van alle zonden. Amen.

Zoo Gij in 't recht wilt treden,
 O Heer! en gadeslaan
 Onze ongerechtigheden;
 Ach! wie zal dan bestaan?
 Maar neen, daar is vergeving
 Altijd bij U geweest;
 Dies wordt Gij, Heer! met beving,
 Recht kinderlijk gevreesd.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XIV.

BESCHAMEND, MAAR ONMISBAAR.

DOOR

G. KLAARHAMER,

PREDIKANT TE ROTTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Mijne hoorders! De Heere houdt vele bemoeienissen met zijne kinderen. En is dat niet noodig? Wat zou er van hen worden, liet de Heere hen ook maar éen oogenblik aan zichzelf over! Er moet zooveel aangeleerd en afgeleerd; zooveel ontdekt en betreurd worden. En nu is hierin de Vaderliefde Gods zoo heerlijk openbaar, dat Hij zijne kinderen niet spaart, maar hen soms diep in de ziele ingrijpt, om hun hunne aardschgezindheid en ongoddelijke bewegingen te ontdekken. Smartelijk is dit zeer zeker, maar de vrucht is heerlijk; want het daardoor geheiligde en tot Hem nader gebrachte hart erkent de Vaderhand en de Vaderliefde en smaakt al de troost der zekerheid, dat het is onder de bearbeiding Gods; en dat het alles moet uitloopen, naar Gods beloftenissen, op volkomen heerlijkheid en zaligheid; als de les geleerd is en de strijd volstreden.

Ons tekstwoord geeft ons veel te denken en herinnert aan Gods kinderen, uit eigen levenservaring, wat de Heere ook aan hen zoo menigmaal te zeggen had.

De vraag des Heeren aan zijne discipelen is:

Beschamend, maar onmisbaar; want zij ontdekt:

1. Hunne vleeschelijke gedachten.
2. Hun gebrek aan geestelijk verstand.
3. Hun miskennen van de heerlijkheid des Heeren.

Laat ons dit nader onderzoeken.

Aan opzettelijke boosheid valt hier niet te denken. Zij zijn discipelen des Heeren. Dwalen zij met hunne gedachten en overleggingen, dan is dit ondanks hun discipel zijn. Het is nochtans niet te verontschuldigen. Integendeel. Zij moesten verstaan, wat anderen niet konden verstaan. Deze eisch des Heeren was recht. Hij was gegrond in het onderwijs, dat zij ontvingen, in 's Heeren woorden en daden. En het is nu vooral op deze d a d e n, dat de Heere, hen bestraffend, wijst.

De farizeën, in de deelen van Dalmanutha wonend, komen en vragen, twistend met den Heere, in den hoogmoed en in het ongeloof huns harten, om een teeken van den hemel.

Wat dit zegt, wordt duidelijk uit dit woord: »En Hij, zwaarlijk zuchtende in zijnen geest, zeide: Wat begeert dit geslachten teeken?» Maar de Heere geeft hun geen teeken, Hij gaat weg van hen en laat hen met hun hoogmoed en ongelooft alleen.

Nu in het schip om over te varen naar de noordzijde van het meer, vermaant de Heere zijne jongeren en zegt: »Wacht u van den zuurdeesem der farizeën en van den zuurdeesem der Herodianen!» Dus van het ongelooft, van den hoogmoed, en van de eigengerechtigheid der farizeën en van de wereldschgezindheid en van de vleeschelijke lust der Herodianen. Dat was dus een ernstige vermaning tot den strijd en het leven des Geestes. En wat antwoorden de discipelen hierop? Zij zeggen: »Het is, omdat wij geen brooden medegenomen hebben!» Zij toonen derhalve in dit antwoord, dat zij den Heere volkomen misverstaan. En hoe de Heere over dit misverstand denkt, blijkt uit vers 17—21.

Zoo worden dan de discipelen des Heeren ontdekt:

1. Aan hunne vleeschelijke gedachten.

Is het niet schrikkelijk, geliefden, dat de Heere tot zijne discipelen nog zoo telkens moet zeggen: »Bemerkt gij niet en verstaat gij niet? Hebt gij nog uw verharde hart? Oogen hebbende, ziet gij niet, en ooren hebbende, hoort gij niet. o, Indien ongelooft en vleeschelijke overleggingen van de farizeën Hem zwaarlijk, weemoedig, droevig doen zuchten, wat moet het dan voor Hem zijn, als zijne discipelen in deze dingen toonen nog zoo ver van Hem af, en zoo onverstandig tegen Hem over te staan!

Het is of het Hem verwondert en verbaast, als Hij vraagt: »Hoe verstaat gij niet?»

Het is of wij den Heiland tot de Emmausgangers hooren zeggen: »o, Gij onverstandigen en tragen van hart, om te gelooven!»

Als de Heere zijne discipelen wijst op een geestelijken strijd, op behoedzaamheid tegen de zonde, en zij denken dan aan een paar brooden, die zij hadden moeten meenemen, dan zouden wij haast vragen: is dat uit gebrek aan onderwijs? Maar de Heere komt ons in deze vraag voor. Hij doet óók eene vraag en wel: »Gedenkt gij niet, toen ik de vijf brooden brak onder de vijfduizend mannen, hoevele volle manden met brokken gij opnaamt?» »Twaalf» zeggen zij. En op de volgende vraag is hun antwoord: »Zeven!»

Dit weten zij dus goed; maar wat er voor hunne zielen in deze wonderen des Heeren lag, verstonden zij nog niet; tot de praktijk van het leven kwam dit niet zoo terstond. Heeft de aanschouwing dezer heerlijke openbaring zijner macht en

erbarming dan niets bij u achtergelaten, discipelen des Heeren? Gij zijt de feiten niet vergeten; waar is de vrucht voor uwe zielen? Gij ziet eruit, waar hun hart is, en waarmede hun hart vervuld is, als zij onder elkander zoo vleeschelijk redeneeren, en toonen, dat zij de macht niet hebben om zich te verheffen tot een geestelijker verstaan van 's Heeren woorden, en tot een inleven in dien heerlijken, reinen, geestelijken gedachtenkring en gedachtengang des Heeren. Arme jongeren, wat zijt gij nog vleeschelijk!

En gij dan, discipelen des Heeren? Zijt gij minder vleeschelijk? Als de Heere zoo ernstig in de geschiedenis van uw leven, en in zijne daden in uw leven tot u spreekt, verstaat gij Hem dan zoo goed? Gij kunt die daden des Heeren verhalen, maar kunt gij ook die daden Gods verstaan? Is er aan uwe zijde tegenover uwen God nooit misverstand? Ach, het is niet anders met ons dan met hen, en de apostel zou ook nu nog tot 's Heeren kinderen mogen zeggen: »Zijt gij nog vleeschelijk?» En de Heiland: »Hoe verstaat gij niet?» Gij, aan wie de Heere zoo groote dingen heeft gedaan? Gij, aan wie de Heere wonderen zijner genade heeft verricht? En dan waarlijk, blijkt het wel, dat 's Heeren vraag beschamend, maar onmisbaar is. Zij het dan ook nu maar tot beschaming en tot erkenning van 's Heeren trouw, die er ons aan ontdekt.

Beschamend, maar onmisbaar, is de vraag des Heeren, want zij ontdekt:

2. Hun gebrek aan geestelijk verstand.

Geestelijk verstand is geen vrucht van 's menschen arbeid. De apostel vermaant: »Zijt mannen in het verstand''; en dan bedoelt hij niet enkel in de geestelijke kennis; maar in het krachtig en helder vermogen om die kennis te verwerken, toe te passen in het leven, zoo als de Heere dat wil, en waartoe de Heere die kennis gegeven heeft. Dat wij verstaan, welke de goede en welbehagelijke wille Gods zij.

Een man, dat is een volwassene in het natuurlijke, is iemand niet bij zijne geboorte. Er zijn kinderen en jongelingen en mannen. En dan onder die mannen nog weer verschil tusschen den mannelijken leeftijd en den ouderdom. En dan nog weer verschil van levensgeschiedenis en levenservaring. Zoo ook in het geestelijke.

Wat evenwel de Heere naar zijne vrijmacht uitdeelt, mag voor Gods kinderen geen maatstaf zijn. Dat is het verborgene, dat voor den Heere is.

Het pad des rechtvaardigen is als een schijnend licht, dat

voortgaat en licht tot den vollen dag. En Paulus schrijft aan de Corinthiërs: »En wij allen met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar datzelfde beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid als door des Heeren Geest.» Daar is dus wasdom. Daarop is alle arbeid des Heeren aangelegd. En wederom zegt Paulus tot de geloovigen: »Mijne kinderen, die ik wederom arbeide te baren, opdat Christus eene gestalte in u krije.»

Zoo menigmaal dus de Heere zijne kinderen bestraffend tegenkomt, als Hij zegt: »Hoe verstaat Gij niet?» ontdekt Hij u uw gebrek aan geestelijk verstand. Is dat niet beschamend? Maar acht gij het niet onmisbaar? Het raakt immers u v leven en den vrede uwer ziel en doet u verootmoedigend zien, dat niet de Geest des levenden Gods, maar de geest uit u, de geest dezer wereld uw hart vaak beheerscht. Het doet u zien, hoe dat geestelijke leven, door den Heere gewekt, ook door Hem levend gehouden moet worden.

Hoe gij, en gij inzonderheid, van uwen Heere afhankelijk zijt, en hoe het waar is, wat er geschreven staat: »Al mijne kinderen zullen van den Heere geleerd zijn.» Zonder dat onderwijs verstaan zij niet en nooit.

Inplaats dat u dit nu tot zorgelooze lust zou leiden, moet het veeleer u doen uitgaan tot Hem om van Hem geleerd te worden, en moet de bede om een hoorend oor en om een verhelderd oog gedurig tot Hem opgaan.

Hoe droevig en beschaamd zullen de jongeren des Heeren daar voor Hem gestaan hebben; en wat moet er wel in hen omgegaan zijn, toen de Heere hun vroeg: »Hebt gij nog uw verharde hart?» Van de wonderen des Heeren omringd; zijne zaligende woorden telkens hoorende, en nog zoo ongeestelijk!

Hoe menigmaal zorgt het hart, en klaagt Gods kind over »een paar brooden», terwijl de Heere bezig is, ons eene ernstige, geestelijke les te geven! Wij spreken over gevaar en nood en gebrek voor het tijdelijke leven; terwijl de Heere ons wijst op grooter gevaar: gevangen genomen te worden door allerlei zonden.

Terwijl de Heiland tot zijne jongeren spreekt over zijn lijden, dat Hij tegemoet gaat, twisten zij onder elkander, wie van hen wel de meeste zou zijn. Daarin hebt gij den toestand geteekend. Waar het zoo gesteld is, zal de Heere dat hart beschamen, maar om te genezen. Is dat niet onmisbaar?

Dat wij dan niet bij de oppervlakte blijven staan, maar om geesteslicht smeekend, mogen ontdekt worden aan ons gebrek

aan geestelijk verstand, door welk gebrek ons ontgaat den zegen van 's Heeren bemoeienissen met ons.

De geestelijke mensch onderscheidt alle dingen. Dat is de openbaring van het geestelijk verstand, en bewijs, dat er leven, geestesleven is en werkt, en er derhalve is een verstaan van de daden des Heeren. Dit is de heerlijke en zalige vrucht van het ontmoeten en herkennen van den Heere in zijne leidingen en in zijne woorden, waarin Hij spreekt tot uwe ziel. Het luisterende oor en het hart, dat verstaat, welk eene heerlijke genade Gods!

Beschamend, maar onmisbaar is de vraag des Heeren; want zij ontdekt:

3. Hun miskennen van de heerlijkheid des Heeren.

Of was het dit niet? Had de Heere zich niet, in de wonderbare spijziging der vijf- en der vierduizend, heerlijk doen kennen als de Vrijmachtige, die boven alles staat, en voor wien niets onmogelijk is? En nu dan? Zou het vergeten, door de discipelen, van eenige weinige brooden, dan nu hen in de verlegenheid brengen, zóo, dat Hij er hen over bestraffen moet? Zou Hij dan nu niet het mindere kunnen, Hij, die nog zóo kort geleden dit groote wonder deed? Zulk een wonder zouden wij niet vergeten; nooit vergeten! Neen, misschien niet. Maar zouden wij ook Hem niet vergeten, die dit wonder deed? Zou de openbaring van 's Heeren majesteit en macht, zóo geloofsversterkend, zóo hoopvoedend op ons werken, dat wij in komenden nood slechts op Hem, en niet enkel op den nood zouden zien?

»Hebt gij nog uw verharde hart?» vraagt de Heere. En volgt dan niet de schuldbelijdenis? Althans, is er geen reden bij u tot schuldbelijdenis?

Met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende. En is die spiegel niet in de werken zijner voorzienigheid; en in de openbaringe zijner genade? En is er nu niets, dat ons het aangezicht bedekt, en waardoor de heerlijkheid des Heeren voor ons bedekt is? Broeders en zusters, het wonder buiten ons is niet genoeg! Het wonder in ons moet die bedekselen der oogen, dat is, dat vleeschelijke overleggen en die vleeschelijke gedachten der ziele wegnemen, dan wijkt de duisternis, en de heerlijkheid des Heeren, die uit al zijne Godsdaden uitstraalt, straalt ook over onze zielen; en wij zien haar, en wij genieten haar, en de lofpsalm der aanbedding klimt op tot Hem, die zich aan en in ons heerlijk heeft gemaakt.

Zoo is Hij het immers, die zoo menigmaal in donkere en droeve toestanden des lichaams en der ziele het licht deed opgaan, en wonderen deed, als wij het zoo zeggen mogen, grooter dan de spijziging der vijf- en der vierduizend. Elke sombere blik, elke zorgvolle zucht, elke droeve klacht, elk kleinmoedig vragen, verkleint het niet en miskent het niet de heerlijkheid des Heeren? o, Wij weten het wel, onze zonden zullen geen enkele straal zijner heerlijkheid dooven, maar dit wel in onze aanschouwing, in onze genieting; wel in onze erkenning, en dat tot groote schade der ziel.

Werp alle uwe bekommernissen op den Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken. Dat is geestelijk. Daarin ontvangt de Heere, wat Hem toekomt; en daarin is het leven der ziel. Maar de vraag: »Wat zullen wij eten en wat zullen wij drinken en waarmede zullen wij ons kleeden?» dat is: »Nu hebben wij geen brooden, wat nu?» Ziet, dat zijn de redeneeringen des vleesches; dat is de zonde des ongeloofs; dat komt de eer des Heeren te na. En dat geschiedt door hen, die de roeping hebben: »Verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uwen geest, welken Godes zijn!» Gij ziet, dat dit geheel tegen het leven Gods ingaat, en gij erkent dan ook volkomen het recht des Heeren om te vragen: »Hoc verstaat gij niet? Hebt gij nog uw verharde hart?» Diep beschamend is het zeker, maar tot uw heil en 's Heeren eer onmisbaar.

Beschamend, maar onmisbaar is de vraag des Heeren, want zij herinnert:

1. Aan den strijd, die geestelijk is.
2. Aan het geestelijke, dat het hoogste is.
3. Aan Hem, die in alles de Redder is.

1. Aan den strijd, die geestelijk is.

Heeft niet de mensch een strijd op aarde en zijn zijne dagen niet als de dagen eens daglooners? Zeer zeker. Maar dit is de strijd voor het tijdelijke bestaan, om de aardische, de tijdelijke dingen; en die strijd kan zeer zwaar zijn. Is er evenwel niet nog een andere strijd? Geeft de Heiland dit niet te kennen in zijne vraag aan de jongeren? Is het niet gelijk aan dat, wat Hij eens tot Martha zeide: »Martha, Martha, gij bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is noodig»? Is het niet alsof wij in de vraag aan zijne jongeren vernemen dat andere woord: »Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en alle andere dingen zullen u toegeworpen worden»?

Ziet ge, er is nog een andere, een geestelijke strijd te strijden, en wel ons, als wij in dien strijd door den Heere ingeleid zijn! De discipelen staan daar met hunne weinige brooden en vischjes voor den Heere, en terwijl zij daarop zien, en de schare overzien, vragen zij: »Maar wat zijn dezen voor zooveelen?» In uwe handen, jongeren des Heeren, is er zeker te weinig, maar legt ze geloovig in 's Heeren handen, dan zult gij de heerlijkheid des Heeren zien, daarin dat allen verzadigd worden en er veel meer overblijft dan er eerst was. Dat is de geestelijke strijd ook als het tijdelijke dingen geldt.

Maar dan moet daar een andere strijd aan voorafgegaan zijn. De discipelen herinneren er ons aan, dat de mensch niet is geestelijk, maar integendeel vleeschelijk van nature. Maar van het oogenblik af, dat de nieuwe mensch, de geestelijke mensch, door God geschapen, optreedt, vangt de geestelijke strijd aan met geestelijke wapenen. Niet alsof deze strijd zoo terstond zuiver geestelijk gestreden werd.

o, Neen! Maar eer die geestelijke strijd geestelijk gestreden wordt, wat al beschamingen; wat al schuldbelijdenissen voor den Heere!

En bij steeds dieper gaande ontdekking zeer zeker de belijdenis, maar met smart en verootmoediging: »Ik ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde!»

Telkens die herinnering weer noodig aan Hem, die onder en door zijn strijd en lijden voor zijn volk een eeuwige verlossing heeft teweeggebracht. En telkens weer noodig, als uwe ziele treurt vanwege de macht des vleesches, de herinnering: die eeuwige verlossing teweeggebracht, óók voor u!

Zijt in geen ding bezorgd, maar laat al uwe begeerten door bidden en smeeken met dankzegging bekend worden bij God. Dat is geestelijk; maar het gaat door den weg van strijd, en dikwijls komt het hart eerst daartoe, nadat wij alle paden om hulp buiten God hebben afgehoopen. Teleurgesteld en verootmoedigd, komt dan zulk eene ziel op den rechten weg; den weg, die tot God voert. Daar neemt hem de Heere den last van de schouders, en hij verstaat; maar het kost strijd. De strijd wordt geestelijk, maar door de erbarming Gods.

Beschamend, maar onmisbaar is de vraag des Heeren, want zij herinnert:

2. Aan het geestelijke, dat het hoogste is.

Is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan

de kleeding? Zoo wil Jezus zeggen: »Zal Hij, die het leven schiep, het niet voeden en onderhouden? En Hij, die het lichaam formeerde, het niet kleeden?» Er is dus verschil. En zoo mogen wij dan ook naar Gods Woord vragen: »Is de ziel niet meer dan het lichaam, en is de eeuwigheid niet meer dan de tijd?» Zoo óók: »Is het geestelijke niet meer dan het stoffelijke?» Zeer zeker; want wat geestelijk is, is uit God, en heeft de bestemming voor de eeuwigheid; het stoffelijke is tijdelijk. Er is dus niet enkel te zeggen: het geestelijke is hooger dan het stoffelijke; neen, het geestelijke is het hoogste. Het is niet enkel een verschil in graad, het is het verschil in wezen. Het is tweërlei gebied. Het is zóo-zeer tweërlei gebied, dat wie enkel in het stoffelijke leeft, er zich geheel in verdiept en aan overgeeft, blijft buiten en tegenover God staan, en komt voor de eeuwigheid om.

Daarentegen, wie, naar het beeld Gods hernieuwd, leeft in de gemeenschap met God; leeft in de aanschouwing, door het geloof, der geestelijke dingen, en zoo steeds meer gevormd wordt tot een geestelijk mensch, rijpt voor het eeuwige leven met God. Derhalve, al wat men te veel, dat is ongeestelijk, aan de stoffelijke dingen hecht, doet schade aan het geestelijke; omdat gij daardoor, zij het voor een deel, het stoffelijke in de plaats van het geestelijke stelt. Juist zooals de discipelen deden, toen de Heere vermaande: »Wacht u voor den zuurdeesem der farizeën en der Herodianen»; in hun spreken over de brooden, door hen vergeten, verdrong het stoffelijke het geestelijke. Gelukkig, dat zij in 's Heeren hand waren, en Hij terstond hunne dwaling, hun misverstand en onverstand ontdekte.

Wat er hoogs en heerlijk en voortreffelijks is in de dingen dezes tijds, haalt toch niet in heerlijkheid bij zelfs de geringste gave des Heiligen Geestes. In dit laatste is de kiem des eeuwigen levens en van den zegen, die voor de eeuwigheid geldt, terwijl het eerste in alles het kenmerk draagt der vergankelijkheid en dus der onvolmaaktheid. Alleen God, uit wien alles wat geestelijk is in den mensch vloeit, kan het hart des menschen vervullen en dus verzadigen. Is het niet onmisbaar, dat telkens, zij het dan ook beschamend, het hart des menschen teruggedleid wordt door 's Heeren machtig Woord, zoo menigmaal het afwijkt van het hoogste, dat geestelijke, van God zelf; om weer gebracht te worden in Hem, in het leven in Hem?

Hoe verstaat gij niet, arm hart, dat gij in het najagen van de dingen dezer wereld, in vleeschelijke overleggingen, uw God voorbijgaat, verwerpt, onteert? Hoe verstaat gij niet,

dat gij niet meer der wereld toebehoort, maar Hem, die u liefhad met een eeuwige liefde, en u kocht ten eigendom met zijn dierbaar bloed? En dan; wat zijt gij vreesachtig! Die zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken? Hoe verstaat gij niet?

Beschamend, maar onmisbaar is 's Heeren vraag; want zij herinnert:

3. Aan Hem, die in alles de Redder is.

In alles? Er is een woord des Heeren, dat dit alles omvat: »Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." Maar dan is er ook geen verschil in personen; dan is er ook geen verschil in toestanden voor Hem. Dan is Hij dezelfde; de Almachtige; de bereidwillige voor een iegelijk, en in allen nood. »Komt herwaarts tot Mij, die vermoeid en beladen zijt," zegt de Heere. Wat u vermoeit, waarmede gij beladen zijt, bepaalt Hij niet. Is het de last des lijdens, der zorgen, der moeiten dezes levens? Hij roept u tot Hem! Is het de last uwer zondenschuld? Hij roept u tot Hem! Hij zal u rust geven. Aan de vier- en aan de vijfduizend in de woestijn geeft Hij brood; maar óók, tot de arme verslagene zondares, die weenend aan zijne voeten ligt, en smacht naar vrede, spreekt Hij het vredewoord: »Dochter, wees welgemoed, uwe zonden zijn u vergeven!"

Beproeft Hem nu, of Hij in uwen nood, u niet opendoen zal de vensteren des hemels, om u te verzadigen met het goede van zijn huis! Bij den Heere, den Heere zijn uitkomsten zelfs tegen den dood. Welnu; waarom zagen dan de discipelen zoo angstvallig op die paar brooden, die zij vergeten hadden? o, Geliefden; zij zouden Hem later beter kennen; zij zouden Hem daarna verstaan, als aan hunne harten geheiligd was, wat zij gehoord en gezien en ondervonden hadden van de reddende liefde, trouw en macht des Heeren. En zoo is het nu met ieder van Gods kinderen. »Wij zijn," zegt Paulus, »nu nader tot de zaligheid, dan toen wij eerst geloofden." Dezelfde zonden, maar dieper schuldgevoel en schuldbelijdenis. Telkens weer de heerschappij van het vleesch aan het woord; maar overwonnen door de heerschappij des Geestes. Telkens zien op de weinige brooden en de weinige vischjes, en telkens beschaamd en vernederd door 's Heeren vraag: »Hoe verstaat gij niet?" Maar óók, telkens liefelijk verkwikt, door de machtige hand des Heeren, in zijne reddende liefde. En daarna weer

de oogen bedekt, door vleeschelijke gedachten, voor de heerlijkheid des Heeren; die door 's Heeren Geest weer worden weggenomen door de vraag, doordringend tot in de ziele: »Hoe verstaat gij niet? Gij zoo rijk beweldadigde, hoe verstaat gij niet?»

En onder dit alles zorgt de Heere, dat zijn werk in hen doorgaat; al klagen zij ook over toenemend ongelooft; over telkens zich uitsprekende twijfelzucht; over aardschgezindheid, die niet zwijgen wil; over vleeschelijke overleggingen, die zij niet stuiten kunnen. En juist in dezen weg wassen zij op in genade, die hen eene volheid wordt. Eertijds was het ook wel genade, maar in het steeds meer wegzinken van allen grond des vertrouwens buiten Hem, werd genade in hun zielservaring recht vol en genoegzaam. En de Christus, hun Borg en Middelaar, in zijne algenoegezaamheid, werd hen steeds meer de Redder in alles, een volkomen Zaligmaker, in wien zij ruste vonden, en den vrede voor hunne zielen.

En hoe zal het dan nu voorts gaan? Het zal zijn en blijven een strijd om in te gaan door de enge poort; nog vele malen een staan voor den Heere, in beschamend misverstand; maar de Heere zal niet nalaten in zijne teedere trouw, hen telkens als het noodig is, vermanend in den weg te treden, met de vraag: »Hoe verstaat gij niet?» En zóo is en wordt Hij voor hen steeds meer in alles de Redder.

S L O T W O O R D.

Wij menschen stappen licht over zulk eene kleinigheid heen, als waarover de discipelen door den Heere bestraft worden. Het was eene vergissing, een misverstand, iets wat onder menschen telkens geschiedt en dat wij elkander te vergeven hebben. o, Zeker, zoo verschoonend zijn we voor onszelven, en wat de Heere als eene beschuldiging inbrengt tegen zijne jongeren, en waarover Hij hen zoo ernstig bestraft, maken wij eigenlijk tot eene beschuldiging tegen den Heere.

Zeker, wij zijn veel lankmoediger dan de Heere, en wij zouden den jongeren even gezegd hebben, dat wij niet over iets natuurlijks, maar over iets geestelijks spraken. Bestraft de Heere hen om zijnentwil, of om hunnentwil? Het is duidelijk! Hij heeft hun zijne werken getoond en de vrucht van hun aanschouwen wordt niet gezien; maar het tegendeel. De Heere arbeidt aan hunne harten, en zij spreken in vleeschelijke overleggingen. Is het vreemd onder de menschen? Het is eer alledaagsch en eene openbaring der aardschgezinde natuur van ieder mensch.

Brood; dat is de samenvatting aller tijdelijke behoeften; is het u enkel daarom te doen? Daarom is al het tobben en worstelen, het zwoegen en slaven, en het is vaak niets anders als bitterheid. Het dagelijksch brood, daarom heeft de Heere leeren bidden, maar dat is niet genoeg. De mensch zet de grenzen zijner behoeften uit, naar zijn vleeschelijke begeerlijkheden. Het is de hoogste levensvraag. Het eerste, waaraan gedacht wordt, ook als de Heere God soms zoo hoogst ernstig spreekt tot den mensch, als Hij hem soms alles doet tegengaan, en uit de hand slaat, tot zelfs den staf des broods. Maar hij geeft het niet op in zijn ongeestelijk woelen. Evenals de bij, die van de eene bloem op de andere vliegt, wanneer zij geen honig vindt in de bloem, waarin zij ze zoekt; zoo ook de mensch. Hij zal, wat tot het levensbehoud behoort, zoeken overal, tot hij het vindt. En vindt hij het? De Heere spreekt zoo krachtig tot zulken; maar zijn sprake verstaan zij niet, en daarom zoeken zij in deze wereld wat zij nooit aan eenig mensch geven kan. Wat zonder God zoo zwaar valt en zoo schrikkelijk teleurstelt, valt met den Heere zoo licht. Hoe ziet de Heere u, voor wie geen hooger vraag is, dan naar brood? Geen zucht in uwe ziel; geen gebed in uw hart; geen smeeking op uwe lippen, om één druppel van het water des levens, om dien geestelijken dorst te lesschen; dien dorst, die er is en dien gij gevoelt, maar niet met bewustheid. Daarom staat gij bij elke vermaning des Heeren stil bij wat uw oog ziet, en uw hart begeert; de stoffelijke dingen.

Is er dan niet meer in u dien zuurdeesem der farizeën en Herodianen? Niet meer die eigengerechtigheid, die wereldschgezindheid? Dat is juist het gevaarlijke, dat de mensch onder al het najagen der tijdelijke dingen meent ook voor den Heere nog iets te zijn. Het gaat, gelijk een Roomsche man eens zeide: »Een mensch heeft twee akkers te bearbeiten, een aardschen en een hemelschen;» maar het zelfbedrog van den farizeër komt hierin uit, dat hij met zijn gansche hart den aardschen akker bearbeit, en bij gelegenheid ook wel eens naar den hemelschen omziet, en nu meent, dat alles recht gaat. Ziet, dat is niet een gebrek aan geestelijk verstand, dat is ten eenenmale gemis van geestelijk verstand. Dat is een nog geheel verzonken zijn in de dingen dezer aarde; een slaaf zijn der zondige werkingen des vleesches, die God buitensluiten, en die de dingen der aarde tot God maken. Zag men toch eens, dat alleen dan, als het licht des hemels, het licht der eeuwigheid, valt op dien aardschen akker en op den arbeid des menschen, de dingen dezer aarde en den strijd dezes levens worden in uwe schatting, wat zij zijn.

Dwazer en onverstandiger dan de discipelen staat zulk een mensch voor den Heere, die in zijn streven zoekt wat stoffelijk, wat zondig is, geestelijk te maken, om er eenige verschooning voor den Heere in te zoeken. Verder staat gij van den Heiland af dan zijne jongeren, indien gij uw volkomen gemis van geestelijk verstand voor Hem bedekken wilt met verstandelijke kennis der waarheid.

Wie van u kan met bezorgd te zijn één el tot zijne lengte toedoen? Dit stemt gij toe; dat kan niemand; maar toch gaat gij immer voort om het te beproeven! Wat wordt er in dezen weg veel geleden, maar de ware oorzaak wordt niet erkend. Gij verstaat niet, dat de oorzaak uwer ellende is in de zonde der Godverzaking. En toch een godsdienstig mensch! Zoo ernstig vermaant u de Heere: wacht u van den zuurdeesem der farizeën en van de Herodianen; maar dan moogt gij naar binnen zien, en als God u de oogen opent, dan zult gij deze booze vijanden Gods vinden in uzelf, en zullen zij ook uwe vijanden worden. Dan geene verontschuldiging meer, maar heel het leven, dat achter u ligt, blijkt u dan te zijn één strijd tegen God en zijn dienst. Dat leven was één groot, hardnekkig misverstand; één schrikkelijke zonde voor God.

Hoe, verstaat gij niet?

Neen, gij verstaat niet, dat gij niet verstaat. Maar vraagt de Heere dit nu aan u, als aan nog geheel ongeestelijke menschen? Er is eene opening der oogen, als van eene schemering des lichts. Dat is toch een ontwaken, een aanvankelijk zien en verstaan. Zoo was het ook met de jongeren. De begeerte was er om te verstaan, al verstonden zij menigmaal nog niet, of zoo weinig, of zoo verkeerd. Waarlijk, het is geen geringe zegen, als de Heere aanvankelijk geeft verlichte oogen des verstands. Als van uit die wereld van zondig jagen en woelen in de tast- en zichtbare dingen, die allen voorbijgaan, het oog gericht wordt op de geestelijke en eeuwige dingen. Welk een gansch andere wereld doet zich dan op voor het oog. Zij het alles nog als in schemering, daarin is reeds een genot als hij het aanbreken van den dag, dat den vollen dag voorspelt. o, Ik weet het; in zulk ontwaken ziet deze zondaar zichzelf het eerst, en voor het eerst, en dan is er bij deze gansch nieuwe ontdekking vaak meer smart dan vreugde. Maar, is het zoo met u, dan is er toch de heerlijke vertroosting voor u als voor de discipelen; zij waren in 's Heeren hand en onder zijne bearbeiding: en zoo zal de Heere alle misverstand, nu en voorts wegnemen, en u doen verstaan, wat Hij in nederbuigende goedheid tot u spreekt.

Het gaat niet zonder beschaming; want gelijk een kind niet

kan worden opgevoed, uit kracht zijner verdorven natuur, zonder tuchtiging, evenmin kan de Heere om dezelfde reden, zijne kinderen opvoeden zonder tuchtiging. Zij is onmisbaar. Hoe verstaat gij niet? Wie meenen mocht den Heere in alles te verstaan, bekwaam daartoe en gewillig daartoe te zijn, hem zal nog menig omwindsel der oogen moeten afgenomen worden! En toch gaat het wel zoo, bij de aanvang op den weg ten leven.

De oogen, die aanvankelijk meenen alles te zien, en dan ook den Heere in alles te verstaan, moeten zich daarna menigmaal neerslaan van beschaming, en de belijdenis aan gaande gebrek aan geestelijk verstand telkens worden gehoord. Maar, geliefden, dit afbreken is opbouwen. In dit teruggaan is vooruitgang; in dit zinken in eigen oogen groeit het leven Gods in uwe ziele, en krijgt Christus eene gestalte in u. Laat het dan maar zoo gaan. In Gods weg gaat het goed. Ook met de jongeren, die o, nog zoo menigmaal den Heere bedroefden door hun vleeschelijke gedachten, ging het zoo. Wat mannen, als op den Pinksterdag het volle licht des Geestes voor hen opging! En dat alles door Hem, die roept, en getrouw is, en die het ook doet!

Broeders en zusters, acht gij het voor uwe ziele niet eene onmisbare bestraffing? Wie van Gods kinderen zal dit tegen spreken? Dat is zoo. Maar het is nog iets anders, het onmisbare van 's Heeren Woord en het rechtmatige te erkennen, of met het hart er zich onder te buigen. Toch wordt bij elk misverstand van den Heere, het hart eraan ontdekt, eigen dwaling erkend, zoowel als de goedheid Gods, die bemoeienis houdt met zijn volk. Onmisbaar? Zeer zeker! Alleen hij, die nog meent in zichzelf te bezitten de macht om wat geestelijk is te verstaan, zal voor de onmisbaarheid geen oorzaak vinden. Daarentegen, die geleerd heeft, dat alle goede gaven en volmaakte giften afdalen van den Vader der lichten, zal niet alleen elken arbeid Gods onmisbaar achten, maar er zelfs een blijk in zien der liefde Gods, die van zonde en dwaling terughoudt en redt. En dat moet erin gezien worden. Alleen waar het hart ver van den Heere leeft, zal de bestraffende of vermanende daad of het woord des Heeren tegenstand wekken. Maar ook dan, wijl de Heere doorgaat zijn kind te redden, zal Hij zijn doel bereiken: beschamingwekken en begeerte naar licht en heil.

Neen, de ziel van Gods kinderen haat de bestraffing niet, maar door Gods genade buigt zij er zich onder, want weet wel: het hart is geneigd naar de vreeze des Heeren en zijne eer gaat boven alles.

Tot afzwerfen geneigd, eigen zin en gedachten te volgen; menschelijk te denken over geestelijke dingen en aan het stofelijke te blijven hangen, het is immers de belijdenis, dat zonder 's Heeren tusschenkomst, het hart daarin telkens weg is? Weg van God en van zijn heil. En dan? o, Dan is het een nieuwe redding als het bestraffende woord des Heeren: »Hoe verstaat gij niet?» wordt gehoord. Er is genade in; want zóo doet de Heere met zijn volk alleen. Dan moet immers het antwoord volgen, want waar de Heere zijn Woord brengt in de ziel, doet het kracht en werkt het ten zegen; en de zegen is óók hierin, dat zulk eene les meer van den Heere hen doet kennen, gelijk als van zichzelf. Het wekt het gevoel van afhankelijkheid, en doet verkiezen het plaatsje aan 's Heeren voeten om van Hem geleerd te worden.

Gelukkige Maria, die deze plaats verkoos, de Heere geeft er een heerlijke getuigenis van. Het was het goede deel. Welnu, zoo is het doel des Heeren, dat wij, alle eigenwijsheid niet achtende, luisteren naar zijne stem, Hem leeren verstaan, ook in zijne wegen en leidingen met ons.

's Heeren wegen en leidingen met u; verstaat gij ze? Het dwaze Gods is wijzer dan de menschen, en het zwakke Gods is sterker dan de menschen. En: gelijk de hemel hooger is dan de aarde, alzoo zijn mijne wegen hooger dan uwe wegen en mijne gedachten dan ulieder gedachten. Voor elke daad Gods staat derhalve de oorzaak boven het natuurlijk verstand, en is noodig, dat de Heere zelf ons leert van zijnen weg. De leidingen Gods gaan meestal tegen menschelijk verstaan in, vandaar het bedillen van die leidingen Gods; die ontevredenheid, die opstand, ook in het wedergeboren hart. Toen Asaf in Gods heiligdommen inging, o, toen werd het anders. Toen leerde hij verstaan, dat al Gods wegen goeder-tierenheid en waarheid zijn. En hoe kwam hij daartoe? Wie ontfermde zich over hem, als hij in zijne nieren geprikkeld werd, als hij onvernuftig was? Was het niet, zij het met andere woorden, door andere middelen, het Woord des Heeren, dat in zijne ziel daalde: »Hoe verstaat gij niet?» Maar hoe heerlijk, niet waar? toen hij verstaan mocht! Zou er geen beschaamdheid des aangezichts bij hem gevonden zijn? o Zeker! Want toen werd hem immers openbaar zijn opstand tegen God. En is er voor 's Heeren kinderen iets ergers? Het is immers tegen God? Maar nu wordt dan ook, denk aan Asaf, hun God hen des te heerlijker, en Hij wordt door hen erkend.

In hunne blindheid en in hun onverstand, gaan zij soms langen tijd voort, maar 's Heeren oog is op hen en daarom

komen zij niet om. Wat lankmoedigheid, broeders en zusters, is er in onzen God, waardoor Hij zijn volk, ondanks al wat in hen nog tegen God ingaat, draagt en redt! Hoe verstaat gij niet? Maar als zij dan ook verstaan, breekt de aanbidding Gods als een stroom uit hunne ziel; of een stille traan van dank is de welsprekende tolk van wat er voor en door den Heere in hen omgaat. Hij heeft alles wel gemaakt. De smartelijkste tranen, en de blijdste glimlach; de donkerste wegen, en de helderste straal van het vriendelijk aangezicht des Heeren; alles was noodig en daarom goed. Dan verstaan zij en billijken van harte, wat weleer hunne ziele in opstand bracht tegen den Heere. Zoo worden zij aan des Heeren leidingen gewend, en leeren zij Hem verstaan in zijne wegen. Hoe verstaat gij niet? Deze vraag zet u onmiddellijk voor uwen God; en moge zij de bede telkens in uwe zielen doen rijzen: »Heere, leer mij uwe wegen kennen, en ik zal in uwe waarheid wandelen. Neig mijn hart tot de vreeze uws naams!»

Erkent gij 's Heeren macht en vrijmacht over u? Niet enkel als een stuk der geopenbaarde waarheid, maar ook, als die Machtige en Vrijmachtige naar zijne vrijmacht in uw leven ingrijpt, en leidt in wegen, die gij niet gekend hebt, en die gij niet verstaat? »De Heere doe, wat goed is in zijne oogen!» Maar hoe schoon deze uitspraak zij, iets anders is het toch, indien Hij tegen uw zin en overleggingen ingaat. Het gaat dieper nog te belijden: »Deze Vrijmachtige doe met mij, wat goed is in zijne oogen.» Hij de pottebakker en gij het leem. Zoo make Hij van zijn leem, wat Hij wil.

Dat is geen menschelijke willekeur, dat is de openbaring van zijn eeuwigen raad. Daarin is eene bron van vertroosting, rijk en diep, en eene verkwikking der ziele, te weten, dat gij in de hand zijt van dien Vrijmachtige, die door niets verhinderd, zijn raad uitvoert tot het einde toe. Verstaat gij dit als zielservaring? Anders kunt gij het niet verstaan. Verstaat gij het niet; niet steeds, niet in alles? Neen! Maar dan komt de Heere tot u met de vraag: »Hoe verstaat gij niet?» Want God moet God blijven in de geschiedenis van uw leven, en hoe meer gij Hem moogt kennen als de Vrijmachtige óók over u, des te meer zal uw leven zijn in Hem en Hem ter eer, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op. Uwe verwachting zij van den Heere uwen God, die zijn volk leert en leidt en toebereidt, om Hem te eeren en te dienen naar zijn Woord. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XV.

UIT GENADE.

DOOR

L. ADRIAANSE,

PREDIKANT TE ZEIST.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Geliefden! In de geschiedenis van Noach in de ark vinden wij een treffend beeld van iederen doodschuldigen zondaar, die ten leven komt en behouden wordt.

Van Noachs tijdgenooten toch lezen wij, dat zij allen door de wateren des doods werden verzwolgen, maar van hem en de zijnen wordt ons gemeld, dat zij zijn behouden en gered in de arke.

Allen en dus ook Noach hadden, naar het getuigenis der Schrift, als Gods gerechte straf den dood over zich gebracht door hun eigene zonden.

De oorzaak, waarom Noach die straf niet onderging, maar integendeel aan den dood ontkwam, lag dus niet in zijn werk, niet in zijne gerechtigheid.

Waarom werd hij dan behouden, waar al de anderen onder het verderf besloten lagen? Wij moeten daarop antwoorden: De reden van zijn behoud lag niet in hem, maar eenig en alleen in God, in 's Heeren genade.

Zoo toch lezen wij in 's Heeren Woord: »En Noach vond genade in de oogen des Heeren.»

Uit genade dus is hij aan het verderf des doods ontruikt en behouden geworden, en dat wel door het geloof.

Door het geloof, want zoo lezen wij van hem in den brief aan de Hebreëen, waar hij in het elfde hoofdstuk staat in de rij van de helden des geloofs. Daar toch heet het van hem: »Door het geloof heeft Noach, door goddelijke aanspraak vermaand zijnde, de ark toebereid tot zijns huisgezins behoudenis.» Door het geloof dus greep hij het middel ter behoudenis aan, dat de Heere hem schonk. Wel kan dus van Noach gezegd: Hij is uit genade behouden door het geloof en dat was een gave Gods. Welnu gelijk het Noach ging in betrekking tot dit tijdelijk leven, zoo gaat het elk kind Gods in betrekking tot zijn geestelijk leven. Geldt het in de Schrift reeds van Noachs tijdelijk behoud: uit genade door het geloof; dit geldt in nog veel hooger mate van het eeuwig, het geestelijk behoud des zondaars. Waar wij naar luid van Gods getuigenis van nature allen onder den geestelijken dood besloten liggen, daar heet het in de Schrift, dat wij alleen uit genade door het geloof tot het geestelijk leven kunnen komen; daar is het de getuigenis des Heiligen Geestes, dat het geloof, waardoor wij dat geestelijk leven deelachtig worden, een gave is van Gods hand.

Komt, spreken wij over dat geestelijk levend worden, dat

behouden worden, dat zalig worden uit genade door het geloof, hetwelk een Gods Geschenk is.

Doen wij dat naar aanleiding van

EFEZE 2 : 18:

Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave.

Allereerst hebben we te vragen naar de beteekenis van de uitdrukking: »gij zijt zalig geworden," zooals die in onzen tekst en in dit tekstverband door den Heiligen Geest is bedoeld. In dit hoofdstuk spreekt de Apostel tot levendgemaakten, tot uit den dood ontkomenen; zoo toch lezen wij vers 1: »En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart." Er wordt in dit vers van die van Efeze tweeërlei gezegd; 1e. dat ze dood waren; 2e. dat zij levend gemaakt zijn door de krachtige-hand Gods.

Nu gevoelt en begrijpt ieder uwer terstond, dat wij hier niet te denken hebben aan eene opwekking uit de dooden, zooals die b.v. bij Lazarus heeft plaatsgehad.

Neen, niet over een lichamelijk, maar over een geestelijk dood zijn, en dus ook over een geestelijk levend gemaakt zijn, spreekt hier de apostel. Hij noemt den geestelijken toestand, waarin die van Efeze vroeger verkeerden: »dood zijn," een toestand van dood. Daarmede bedoelt hij niet, dat zij in een toestand van werkeloosheid verkeerden, zoodat er geene daden van hen uitgingen; integendeel, hij zegt, dat er wel degelijk allerlei werkingen van hen uitgingen.

Het was een toestand, waarin al hunne uitingen, hunne gedachten, hunne woorden, hunne werken, het karakter van »dood," d. i. van verderf aan zich droegen en, zoo God het niet verhoedde, op hun eigen verderf uitliepen.

Vandaar dat hij dien toestand teekent als dood in z o n d e n en m i s d a d e n; daar noemt hij dus de werkingen, die van hen uitgingen. Vandaar beschrijft hij dien doodstoestand als een verkeeren in de begeerlijkheden des vleesches, een doen van den wil des vleesches en der gedachten.

Uit dien toestand nu van geestelijken dood, zegt hij, heeft God u, Efeziërs, verlost; Hij heeft u levend gemaakt. Dat wil zeggen: God heeft dien eersten doodstoestand bij u weggenomen; Hij heeft u omgezet en overgezet in een nieuwen toestand van leven, van geestelijk leven en geestelijk behoud.

Die overbrenging nu uit dien geestelijken dood, uit dat geestelijk verderf, tot het geestelijk leven, het geestelijk behoud, heeft de apostel op het oog, als hij de uitdrukking bezigt: »Gij zijt zalig geworden."

Letterlijk staat er in den gróndtekst: »Gij zijt behouden geworden." Zoo hebben de overzetters van onzen Statenbijbel het ook wel vertaald.

Want in Joh. 3 : 17, waar het heet: »Want God heeft zijnen Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordeelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden," is hetzelfde woord gebruikt, dat hier in onzen tekst door »zalig worden" is vertaald.

Onzen tekst dus lezende in het verband, in samenhang met wat voorafgaat, hebben wij bij de uitdrukking »zalig worden" vooral te denken aan dat geestelijk behouden worden, aan dat overgezet worden uit den dood in het leven.

Dit sluit nu echter volstrekt niet uit de beteekenis, die men meestal zoo oppervlakkig aan de uitdrukking »zalig worden" hecht. Gewoonlijk toch denkt men bij het hooren van deze woorden »zalig worden" -aan het overgaan uit dit tijdelijke in het eeuwige, om in de nabijheid Gods te leven.

Ook dit begrip ligt in de woorden van onzen tekst opgesloten, want immers erfgenamen van de zaligheid daarboven worden alleen zij, die hier op aarde reeds zijn overgegaan uit den dood in het leven. En zoo nu de zaak opgevat, heeft de Statenbijbel hier zeer schoon en juist vertaald: »gij zijt zalig geworden," want nu heeft hij ook dat begrip van het leven in de nabijheid Gods daarboven als een gevolg van het geestelijk behouden worden reeds hier beneden, erin opgenomen.

Deze woorden nu: »gij zijt zalig geworden" in hun volle en rijke beteekenis, zooals we die uit het verband hebben gevonden, schreef de apostel aan de gemeente van Christus te Efeze, en deze woorden gelden nog van de gemeente van Christus aan alle plaatsen. Een ieder, die behoort tot de zichtbare kerk van Christus hier op aarde, kan zich aan dit woord toetsen of hij ook behoort tot de onzichtbare kerk van Christus. Want dit woord moet van toepassing zijn op ieder lid van het geestelijk lichaam van Christus. Zal het dus goed met u zijn, dan moet van u ieder persoonlijk dit woord kunnen gelden; dan moet u met het oog op uw eigene ervaring kunnen toegeroepen: »gij zijt zalig geworden" en wel »gij zijt zalig geworden uit genade."

Met dat »uit genade" wordt gewezen op de bron, waaruit het water des levens ontspringt voor de doode dorre zielen. Van den uitnemenden rijkdom dier genade werd reeds in het vorige vers gesproken, waar het heet: »Opdat Hij zou betoonen in de toekomstige eeuwen den uitnemenden rijkdom zijner genade, door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus." Om duidelijk aan te toonen, hoe uitnemend groot die rijkdom

is, voegt de Heilige Geest er ons tekstvers aan toe. Dit blijkt uit het woordje »want», waardoor ons tekstvers in onmiddellijk verband wordt gezet met het voorafgaande. Uit het gebruik van dit woordje »want» volgt, dat het achtste vers moet dienen als onomstootelijk bewijs van wat in het zevende is gezegd. De apostel weet zijn lezers niet beter te overtuigen van de waarheid van dit vers, van den rijkdom van Gods genade en goedertierenheid, dan door ze te wijzen op hun eigen ervaring, op wat met hen gebeurt, wat door henzelfen doorleefd is. Het is alsof hij zegt: »Ja, met het volste recht kan ik spreken van een rijkdom van genade en goedertierenheid; want immers gij, ja gij, Efeziërs, die dood waart, gij zijt uit kracht van die goedertierenheid levend gemaakt, gij zijt behouden, gij zijt uit kracht van die genade zalig geworden!»

En voorzeker, beter bewijs is er niet te leveren, dat Gods genade oneindig rijk is, dan door te wijzen op doode zondaren, des doods schuldigen, die overgebracht worden uit den dood en ingezet in het eeuwige leven.

Zulk eene omzetting, zulk eene wedergeboorte, zulk een wonder, kan alleen de genade tot stand brengen. Dit zal een ieder moeten toestemmen, die zich indenkt, wie en wat de mensch van nature is. Daartoe heeft men slechts te letten op wat er van dien natuurlijken mensch in de eerste verzen vermeld wordt, waar wij lezen, dat hij wandelt naar den overste van de macht der lucht; dat hij doet den wil des vleesches, welks bedenken vijandschap is tegen God; dat hij van nature is een kind des toorns.

Om zulk een kind des toorns van zijn rechtvaardig verdiende straf, n.l. den lichamelijken, geestelijken en eeuwigen dood te ontslaan, om zulk een des doods schuldige het recht ten leven te verwerven, hem erfgenaam van de zaligheid te maken, moet de goedertierenheid des Heeren in Christus over Hem oneindig rijk zijn. Want een zoodanige kan uit zichzelf nimmer tot behoudenis, tot leven komen; hij heeft door zijne bondsbreuk in Adam het eeuwig verderf over zich gebracht, hij maakt door zijn dadelijke zonden zijne schuld nog dagelijks grooter en Gods rechtvaardigheid blijft tegen hem steeds nieuwe straf eischen.

Wel moet dus de genade oneindig rijk zijn, om zulke zalig te maken, want daartoe moet Christus zijne straf op zich nemen, in zijne plaats den dood ondergaan. Daartoe moet Christus in zijne plaats de wet vervullen, den eisch des werkverbonds volbrengen. Dit alles nu heeft Christus voor zijn volk gedaan, buiten hen om, zonder eenige verdienste hunnerzijds, en daarom heet het van hen, dat zij zalig worden uit genade.

En waar dit nu voor hen is geschied uit genade, wordt het ook in hen toegepast zonder hun toedoen, zonder eenige medewerking of verdienste hunnerzijds, en dus weer enkel en alleen uit genade.

Op die toepassing van Christus offerande, op dat persoonlijk deelachtig worden van het door Hem verworven leven, van de door Hem aangebrachte zaligheid, wordt nu de aandacht gevestigd door de toevoeging van de woorden in onzen tekst: »Want gij zijt uit genade zalig geworden door het geloof.

Door te spreken van de genade wees de Heilige Geest ons op God den Heere en hetgeen Hij heeft gedaan; op zijn groote liefde, waarmede Hij reeds liefhad, toen de voorwerpen zijner liefde nog als kinderen des toorns midden in den dood lagen. Door nu te spreken van het geloof wijst de Heilige Geest ons op den mensch, op wat niet buiten en voor hem, maar in en door hem plaatsgrijpt. Met de woorden »uit genade" wordt gewezen op de fontein, de springader, waaruit het water opwelt. Met de woorden »door het geloof" wordt het oog gevestigd op het stroombed, waarin het water invloeit en waardoor het heenstroomt tot verfrissing van de dorre landen.

Het levensaanbrengend water komt niet uit de bedding der rivier, maar hooger op uit de bron. De bedding is slechts het middel, dat verband brengt tusschen de bron en het dorre land. Zoo nu ook is het geloof het middel, het instrument, de bedding, waardoor het leven invloeit in de ziele. Het geloof is de band van gemeenschap aan den Christus; eerst als er persoonlijk verband is tusschen den Christus en ons, kunnen zijne weldaden ons toevloeien door de bedding van het geloof. Vandaar heet het in onzen tekst: gij zijt zalig geworden door het geloof en niet uit het geloof. Neen, het geloof is geen uitwerkende oorzaak, het werkt niet de zaligheid in ons; de uitwerkende oorzaak der zaligheid is de genade; de middellijke oorzaak, het middel, het instrument, waardoor de zaligheid wordt ontvangen en ervaren, is het geloof.

Hieromtrent kan men zeer spoedig op het dwaalspoor geraken, als men niet juist onderscheidt, wat het geloof is, waarin het wezen des geloofs bestaat, wat de ware aard en natuur des geloofs is.

Over het wezen des geloofs bestaan zeer veel verkeerde voorstellingen, en dientengevolge ook vele onzuivere meeningen over den oorsprong des geloofs. Vooral in onze dagen hoort men dikwerf allerlei bepalingen van het wezen des geloofs, die in strijd zijn met de Schrift. De een zegt: »Het

geloof is alleen een zich overgeven, toevertrouwen aan den Heere Jezus en dat wel tengevolge van de keuze van mijn vrijen wil." Een ander zegt: »Het is vertrouwen en betrouwen op Jezus woord en werk; het is de hand uitstrekken en aangrijpen van wat Christus een iegelijk mensch aanbiedt." Weer een ander zegt: »Geloof is een gaan tot Jezus, die immers roept: »Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." Geliefden, als men zoo het wezen des geloofs omschrijft, moet men in de aanwijzing van den oorsprong des geloofs gansch verkeerd uitkomen.

Want immers dan redeneert men aldus voort: »Zich overgeven, toevertrouwen aan, komen tot Christus, het aangrijpen van Hem en zijn offer, zijn immers allen daden. Daden nu moet de mensch doen, moet de mensch verrichten, die moeten van den mensch uitgaan. En die gevolgtrekking op zichzelf, dat daden door den mensch moeten gedaan, is zeer juist; maar hetgeen men voorop heeft gesteld n.l. dat het geloof alleen in daden bestaat, is niet juist, en zoo komt men ertoe om, door deze juiste gevolgtrekking verleid, den oorsprong des geloofs in den mensch te leggen. Zoo wordt het geloof beschouwd als eene vrucht van onzen eigen akker, dan is het geloof uit u. En is dat nu de leer der Heilige Schrift? Immers neen!

Want ziet het maar in onzen tekst; daarin wordt juist het tegenovergestelde gezegd; terstond volgt er op de woorden: »door het geloof", en dat, n.l. het geloof niet uit u.

Het is alsof de apostel sommigen hoorde tegenwerpen, toen hij had neergeschreven: »Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof": »Indien wij zalig worden door het geloof, dan kunnen wij ons beroemen, dat wij eigenlijk door de werken zalig worden, want het geloof is onze daad, is ons werk, het komt uit ons."

Om denzulken terstond den mond te stoppen voegt de apostel er met nadruk aan toe: »en dat niet uit u"; dit zaligmakend geloof is geene vrucht van uw akker, integendeel het komt van God.

De apostel maakt hier een scherpe tegenstelling tusschen den mensch en God, tusschen 's menschen werk en Gods genadegave. In den grondtekst staat de tegenstelling veel scherper uitgedrukt, dan die in onze taal is weergegeven. In het Grieksch staat terstond naast en tegenover het woordje »u", de uitdrukking »Gods" of »van God". Deze uitdrukking »van God" staat daar met volle nadruk en klem voorop, zoodat het letterlijk overgezet heet: »En dat niet uit u, Gods gave is het!" Door dit zoo nadrukkelijk voorop te stellen, »Gods gave is

het" wil de apostel dat valsche »uit u", »uit ons" met wortel en tak uitroeien. De apostel legt hierop allen nadruk, ofschoon hij spreekt tot wedergeborenen, tot levendgemaakten. Want ook zij, hoewel geloovigen, hebben nog telkens dat zondige »uit u", »uit mij" weer op de lippen; of zoo het niet over de lippen komt, dan leeft het toch in hun hart.

Gelijk bij een afgehouwen tronc nog telkens nieuwe spruitjes opkomen, zoo vertoonen zich ook bij den wedergeborene nog telkens van die spruitjes uit den afgehouwen tronc van het werkverbond. Telkens wil ook hij nog weer uit zichzelf iets zijn, uit eigen hart iets voortbrengen, uit eigen natuur werken. Om dat uit te roeien roept de Heilige Geest ons telkens toe in zijn Woord: »In der eeuwigheid van dien geen vrucht"; neen, niet uit u, niets uit u, Gods gave alleen. Gods gave, zijn geschenk, is het geloof, waardoor gij de zaligheid deelachtig geworden zijt. Al uw meenen, dat het geloof uit u komt, is slechts een gevolg van uw valsche voorstelling van het w e z e n des geloofs, is gegrond op uw onzuivere bepaling van den a a r d en de n a t u u r des geloofs.

Gij spreekt slechts van de d a d e n, niet van de g e n a d e, van de g a v e des geloofs. Bestond het w e z e n des geloofs slechts in daden, voorzeker dan kwam het uit u, maar dan zag het er ook zeer treurig met u uit. Want onderzoekt uzelf een, hoe weinig gij de daden des geloofs oefent. Voorwaar, hing het aan uwe daden, gij waart uw geloof telkens kwijt, uw zaligheid was dan onzeker, uw zielerust was dan telkens gevloeden, het zou ten slotte aan u en uwe daden hangen, of gij het eeuwige leven eens zoudt beërven. Daarom juist is het zulk een heerlijke troost, dat de apostel het ons toeroept in dezen tekst: »Gods gave is het geloof." Niet dus een daad u i t u en d o o r u, maar een daad Gods i n u en v o o r u, het mededeelen van eene g a v e Gods aan u.

Met dat woord »g a v e" geeft de apostel aan, dat het w e z e n des geloofs niet in een reeks van daden bestaat, maar in eene hebbelijkheid, want hij noemt hier maar éene gave, éen geschenk. Blijkbaar doelt de apostel hier op het w e z e n des geloofs, als eene hebbelijkheid, als een ingewrocht vermogen, dat eerst in de ziele moet ingebracht vóór er van daden des geloofs sprake kan zijn. Gelijk de Heere als Schepper in het rijk der natuur den mensch het lichamenlijk oog inplantte als een vermogen om te zien, als de gave des gezichts, zoo brengt Hij als de Herschepper in het rijk der genade door zijn Heiligen Geest in de wedergeboorte het geloofsoog in de ziele, als het vermogen om te gelooven, als de g a v e des geloofs. Bij het lichamenlijk gezicht onderscheidt men tusschen het oog

als vermogen om te zien en de opening van dat oog, het opvangen van het licht in dat oog, m. a. w., het dadelijk gebruik van dat oog. Men weet daar zeer goed uit elkander te houden het bezit van het oog en het gebruik van het oog; ook als men slaapt heeft men de gave des gezichts, hoewel men soms uren achtereen niet dadelijk ziet. En iemand, die de gave des gezichts bezit, wordt een ziende genoemd, ook al ziet hij niet altoos.

Zoo nu moet men op geestelijk gebied ook onderscheiden tusschen het geloof als gave, hebbelijkheid, vermogen en de daden des geloofs, die door dat geloof worden geoefend. Het bezit van dat vermogen, van die gave des geloofs, geeft ons het recht op den naam van geloovigen, al moeten wij ook met droefheid belijden, dat er aan de dadelijke oefening van ons geloof nog zooveel ontbreekt.

Gelijk nu op natuurlijk gebied niemand zal meenen, dat hij de schepper en bewerker van zijn eigen oog is, omdat hij de daden van zien oefent, zoo moest men ook op geestelijk gebied aflaten van de dwaze gevolgtrekking, dat de mensch de bewerker van zijn eigen geloof is, omdat de mensch de daden des geloofs oefent.

Neen, niet alleen in het rijk der natuur, maar ook en in nog veel hooger mate in het rijk der genade is het alles Gods gave.

Alleen met deze Schriftuurlijke opvatting van het wezen des geloofs is er oplossing mogelijk van menig vraagstuk, waarmede men anders geen raad weet! Zoo het wezen des geloofs opvattend, kan de gereformeerde belijden, dat ook kleine kinderkens het zaligmakend geloof kunnen bezitten, ook al zien wij er bij hen niets van. Alleen met die opvatting van het wezen des geloofs kan men onzen tekst beamen, als er staat: »Gij zijt zalig geworden." Niet, gij zult wellicht eens zalig worden, maar gij zijt zalig geworden en gij blijft zalig tot in eeuwigheid; van een afval der heiligen, van een verliezen uwer zaligheid is geen sprake. Dit zou niet kunnen gezegd worden tot den geloovige, indien zijne zaligheid afhing van de dadelijke oefening des geloofs, maar dit kan wel tot hem gezegd, als het hangt aan het bezit van de gave, de genade, het wezen des geloofs.

Gods gave, zijn werk is niet voor een tijd, is niet ten deele, maar is voor eeuwig, volkomen. De Heere doet geen half, maar een gansch volkomen werk; wat zijne hand begint, voleindigt zij ook; Hij laat niet varen de werken zijner handen.

Want aan de volkomenheid van zijn werk hangt zijne eer en zijne heerlijkheid en het heeft Hem van eeuwigheid be-

haagd, zijne eer en heerlijkheid juist te zoeken in het zaligen van den verloren zondaar uit genade.

Zoo hebben wij dus gezien, dat èn het zalig worden èn het middel, waardoor wij die zaligheid deelachtig worden, n.l. het geloof, beide gunstbewijzen des Heeren zijn.

Hij is de God van ons behoud, Hij is de God onzes heils; want Hij heeft voor al zijn volk, midden in den dood, leven, uitkomst en zaligheid gegeven.

PSALM 68 : 10.

Geliefden! Hebben wij bij den aanvang te veel gezegd, toen wij u Noach voorstelden als een beeld van den behouden en gezaligden zondaar? Geldt niet van ons allen, gelijk van Noach en zijne tijdgenooten: »Het gedichtsel der gedachten huns harten is te allen dage alleenlijk boos"? Immers ja? Want de Schrift zegt ons: »Er is niemand, die goed doet, ook niet tot één toe."

Wij allen worden in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren. Nu is het echter voor u de vraag, of gij persoonlijk die waarheid toestemt. Doet gij dit met uw verstand, maar blijft gij daarbij koud en onverschillig? Kunt gij die waarheid aanhooren zonder inwendige ontroering, zonder vreeze des doods? Is er bij u geen diepe verslagenheid des harten, als gij dit verneemt? Dan zijt gij diep te beklagen. De tijdgenooten van Noach bleven ook koud en onverschillig, ofschoon zij de ark zagen toebereiden, ja aan die ark, die hun het toekomend oordeel aankondigde, hebben zij wellicht met eigen hand gebouwd. En Noach, die in de Schrift een prediker der gerechtigheid wordt genoemd, heeft hun voorzeker het naderend verderf van dag tot dag gepredikt. Maar noch het werk, noch het woord van dien prediker der gerechtigheid leidde hen tot bekeering. Zij stelden steeds nit en meenden, als de vloed eenmaal kwam, zou het nog wel tijd genoeg zijn. Doch God laat zich niet bespotten, als de mensch moedwillig het heden der genade laat voorbijgaan. Want toen de fonteinen des grooten afgronds opengebroken en de sluizen des hemels geopend waren, baatte het vluchten op de heuvelen en bergen niet meer. Toen achterhaalde de wateren des doods hen overal, en niet een enkele heeft zich kunnen redden van het verderf. Ontzettend, niet waar? Den weg der behoudenis zoo lang van tevoren te hebben gekend en dan toch verloren te gaan. o, Weet het wel, zoo kan het ook u gaan; uw verstandelijke kennis van uwe doemwaardigheid, uw aanhoudend verkeeren onder de prediking der gerechtigheid zal u niet zalig maken. Straks komt ook voor u de vloed, dan zult ook gij moeten

worstelen met den dood en waar zult gij u dan bergen? Meent toch niet, dat uw eigene gerechtigheid u dan zal kunnen behouden; alles zal u onder de voeten wegzinken; op geen enkelen berg van eigen deugd of goede werken zal voor u ontkoming wezen. Er is geene ontkoming dan alleen in de arke der behoudenis, in Jezus Christus. Een van beide: buiten die ark, buiten dien Christus, voor eeuwig verloren; of in die arke, in dien Christus, en dan behouden, dan zalig. In die ark komt gij alleen uit genade door het geloof. Zijt gij dat zaligmakend geloof reeds deelachtig? Wellicht antwoordt gij blijmoedig: »Ja, dat geloof is mijn deel, in het bezit daarvan kan ik mij beroemen.» o! Weest voorzichtig. Er is zooveel verschil van geloof; er is zooveel namaak van geloof; het is niet alles van den echten stempel; alle geloof is nog geen zaligmakend geloof. Het zaligmakend geloof is eene gave Gods; dat wordt zonder u in u gewerkt door 's Heeren Heiligen Geest. Onderzoekt uzelfen nauw, en toetst u aan het Woord, of gij dat geloof bezit, opdat gij u niet vergenoegt met een historisch geloof of een tijdgeloof, hetwelk is als het zaad, op een steenachtigen grond gestrooid; het schiet welig op, maar het kan voor de stralen van de Zonne der gerechtigheid niet bestaan.

Antwoordt gij echter op de vraag, of het geloof uw deel reeds is, met bekommering en droefheid: »Nee, ik bezit het nog niet, maar het is mijn innige begeerte en mijn vurig gebed, dat de Heere het mij mocht schenken;» let er dan wel op, dat wij u spraken van het onderscheid tusschen de genade en de daden des geloofs. Omdat gij bij u nog niet al de daden des geloofs vindt, moogt gij nog niet besluiten, dat gij het geloof niet bezit. Gelijk een klein kindeke reeds het vermogen heeft om te loopen, hoewel het voor het oogenblik nog op moeders schoot ligt en niet eens staan, veel minder gaan kan, zoo is het ook bij de kinderen in het geloof; zij liggen daar soms nog hulpeloos neder en missen nog de kracht om op te staan en tot den Middelaar te gaan om Hem te omhelzen. Doch geen nood, als de genade des geloofs er is, zal het gewisselijk eens tot de daden des geloofs komen. Want de Heere zal door zijn woord en sacrament dat geloof versterken. Zijn woord brengt Hij telkens in de ziele en maakt er het geloof mede werkzaam. Niet uit en op zichzelf werkt het geloof; nee, de Heilige Geest moet telkens invloeien in de ziel en het Woord voor het geloofsoog plaatsen. Zoo maakt de Heere het geloof werkzaam met bepaalde gedeelten van het Woord, die op onzen toestand, op onze zielsnooden passen. Eerst brengt de Heilige Geest de wet,

en werkt daardoor kennis van ellende; daarna het Evangelie, en werkt daardoor kennis van den Verlosser. Zoo komt het hoe langs zoo meer tragsgewijze tot al de daden des geloofs. Zoo groeien de kinderen in het geloof op tot jongelingen, en de jongelingen tot mannen en vaders. Zulke vaders in het geloof weten dan met vaste verzekerdheid, dat zij het zaligmakend geloof bezitten. Zij weten met volle bewustheid, dat zij zijn ingeleid in de arke der behoudenis, Jezus Christus. In de persoonlijke vereeniging van hunne ziel met Christus ligt hun heil, hunne zaligheid. In Hem zijn zij behouden, ook al bedreigen de wateren des doods hen nog van alle kanten. Die wateren jagen hen soms nog wel eens vrees aan, maar zoodra het geloofsoog weer op Christus is gevestigd, verdwijnt alle vrees en schrik. Dat zien op Christus en zijn werk is de voortdurende, dadelijke, dagelijksche oefening des geloofs.

Vaders in het geloof, is die dadelijke oefening des geloofs altijd bij u aanwezig? Leeft gij altoos in gemeenschap met uw Verlosser? Oefent gij gemeenschap met Hem in het gebed? Gevoelt gij de band der liefde al sterker en sterker worden?

Zoo gij dit niet bij u bevindt, ligt voorzeker de oorzaak daarvan bij uzelf; onderzoekt u nauw of er geen heimelijke zonden zijn, die de innige gemeenschap tusschen u en den Middelaar beletten en belemmeren. De Heere Jezus Christus kan geene gemeenschap hebben met de zonde; zoo er dus bij u nog een koesteren en streelen is van welke zonde ook, moet Hij zich verre van u houden, en als Hij zich van u moet terugtrekken, komt er verachtering in de genade. Dan groeit gij niet op in het geloof, maar gaat gij achteruit. Dan komt er dorheid en doodigheid in de ziel en kan er geen ware zaligheid gesmaakt worden. Dan zult gij ook niet in staat zijn uw geloof te belijden en te beleven. Dan zult gij niet bekwaam zijn anderen te onderwijzen en te leiden op den weg, en dat toch is immers ook de taak van de vaders in het geloof, om met alle teederheid en wijsheid de kinderkens en jongelingen te leeren en voor te gaan. Onderzoeker dus een iegelijk onzer zichzelfe nauw bij het licht van Gods Woord; laat er een voortdurend gebed zijn, al is het dan maar de bede: »Heere, ik geloof, kom mijne ongeloovigheid tehulp.»

Als wij maar door genade kunnen zeggen: »Heere, ik geloof'', dan zullen wij eenmaal zeker de zaligheid beërven.

De Heere God, die almachtig en vrijmachtig is, werke of versterke dat zaligmakend geloof in uwe en in mijne ziele!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XVI.

Eene bladzijde uit de geschiedenis der Kerke Christi.

DOOR

C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI,

PREDIKANT TE HARLINGEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Hij, die op Gods bescherming wacht,
Wordt door den hoogsten Koning
Beveiligd in den duistren nacht,
Beschaduwd in Gods woning;
Dies noem ik God, zoo goed als groot
Voor hen, die op Hem bouwen!
Mijn Burg, mijn Toevlucht in den nood,
Den God van mijn betrouwen!

Ik steun op God, mijn Toeverlaat!
Dies heb ik niets te vreezen.
Wie God vertrouwt, dien deert geen kwaad;
Uw tent zal veilig wezen;
Hij zal zijn engelen gebiën,
Dat z' u op weg bevrijden:
Gij zult hen, in gevaren, zien
Voor uw behoudnis strijden.

Ps. 91 : 1 en 5.

»Wat is waarheid?» Voorwaar, een hoogst gewichtige vraag, die door alle eeuwen heen is gedaan, en op den meest verschillenden toon. Want zoo vragen niet slechts van die wereldlingen als Pilatus, voor wie de hoogere geestenwereld met hare idealen ten eenenmale is ondergegaan in den stroom van zinnelijke genietingen; en die mannen der wetenschap, voor wie, naarmate zij dieper doordringen in het wezen der dingen, de laatste grond te onnaspeurlijker blijkt; en zulke weetgierigen, die van de eene school der wereldwijzen op de andere overgaan, en toch geene zekerheid noch vrede kunnen vinden; maar ook die duizende andere harten, die in de wereld geene bevrediging vinden; voor wie het temidden der wereldvreugde

is, als zijn zij in eene woestijn, en die verlangend uitzien naar hetgeen waarachtig is, naar hetgeen blijft, en waarbij, waarop, waaronder zij rusten kunnen.

Kent ook gij niet die vraag? Welgelukzalig hij, die daarop een bepaald en blijmoedig antwoord geven kan! Want, Gode zij dank! wij hebben een zoo beslist en volkomen mogelijk antwoord op die vraag, niet gegeven door dezen of genen geleerde, heden toegejuicht, morgen weersproken, zooal niet zegevierend weerlegd, of in totale tegenspraak met zichzelf gekomen. Neen, Hij heeft het ons gegeven, die op de vraag van Pilatus, of Hij een koning was, betuigde het te wezen, maar niet dan onder deze toevoeging: »Hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der WAARHEID getuigenis geven zoude.»

Tevoren had Hij zijnen jongeren reeds verzekerd, dat Hij de weg, en de waarheid en het leven is, en dat niemand tot den Vader komt dan door Hem.

Hij is de verzoening zijns volks. Hij geeft hun ruste aan zijns Vaders hart. Hij noodt vermoeiden en belasten tot zich, opdat Hij hun ruste geve. Zijn Evangelie, het Woord, dat ons dit heil verkondigt, is de waarheid. Hij zelf is de waarheid, van den Vader ons geopenbaard. Daarom staat zij vast, wat ook wankele en verga.

Ja, eer zullen hemel en aarde voorbijgaan dan dat er één tittel of jota van deze waarheid, die uit God is, verandere of verkeere. Daarom ook is alle werken en woeden der wereld tegen haar ijdel. Of wat heeft het haar gebaat, dat zij den Christus aan het kruis heeft genageld en in het graf besloten? Juist daardoor heeft zij, tegen haren wil, de waarheid bevestigd. En wat nut heeft zij ervan gehad, dat zij daarna de discipelen heeft gedreigd, in de gevangenis geworpen en in ketenen geslagen? Hebben zij niet daardoor de kracht der waarheid in het helderste licht gesteld, en haren invloed op de harten der menschen, alsook hare snelle verbreiding bevorderd?

De waarheid kan niet weggevaagd, dat is volkomen onmogelijk!

Hoe meer de vervolgingen zijn toegenomen, te meer is het Woord des levens van den gekruisten en opgestanen Christus in zijne kracht geopenbaard, en des te grooter overwinningen heeft het behaald.

Inderdaad, de waarheid, die uit God is, is van geslachte tot geslachte en voor geheel de wereld als zoodanig bevestigd en gehandhaafd.

Zou het ons niet moeilijk vallen menig bewijs en voorbeeld

daarvoor aan te halen uit de laatste eeuwen, ook uit onze dagen, de eerste jaren na Christus' verhooving aan des Vaders rechterhand zijn daaraan zeer rijk.

Op een dezer laatsten wenschte ik ditmaal u te wijzen, niet twijfelende of daaruit zal u tevens overvloedig blijken de getrouwheid Desgenen, die den zijnen beloofd heeft met hen te zullen zijn te allen tijde, en hun te spreken te zullen geven, zoo dikwijls zij dit behoeven.

Moge deze overdenking door 's Heeren genade onder zijn onmisbaren, hoewel veelszins verbeurden, zegen dienen als een middel in zijne hand, om ons moed en vrij- en blijmoedigheid te schenken of te vermenigvuldigen, als vrucht van een onwankelbaar vertrouwen in de waarheid Gods en van het leven dezer waarheid in ons harte!

De dagen, die wij beleven, zijn ernstig, en de openbare en bedekte aanvallen op de waarheid Gods en hare beleving zijn zoovele en zoo velerlei, zoo krachtig en zoo wel overlegd, en de aanvallers, hoe ook in menig opzicht van elkander verschillende, en anders zelfs tegenover elkander staande, steunen en reiken malkeer de hand, menigmaal als bij instinct. Daarom is het noodiger dan ooit, dat wij de geschiedenis eens raadplegen, en het oog slaan op hen, die weleer uit de waarheid waren, in wie toen de waarheid leefde, en door wie zij werd verkondigd in woord en daad.

Slaan wij dan eene bladzijde op uit de geschiedenis der Kerke Christi, ons bewaard in de Handelingen der apostelen, hoofdstuk 5 : 12—21a :

En door de handen der apostelen geschieden vele teekenen en wonderen onder het volk. En zij waren allen eendrachtelijk in het voorhof Salomo's;

En van de anderen durfde niemand zich bij hen voegen. Maar het volk hield hen in groote achting;

En er werden meer en meer toegedaan, die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en van vrouwen:

Alzoo dat zij de kranken uitdroegen op de straten, en leiden op bedden en beddekens, opdat, als Petrus kwam, ook maar de schaduw iemand van hen beschaduwen mocht.

En ook de menigte uit de omliggende steden kwam gezamenlijk te Jeruzalem, brengende kranken, en die van onreine geesten gekweld waren; welke allen genezen werden.

En de hoogepriester stond op, en allen die met hem waren (welke was de sekte der Sadduceën), en werden vervuld met nijdigheid,

En sloegen hunne handen aan de apostelen, en zetteden hen in de gemeene gevangenis.

Maar de engel des Heeren opende des nachts de deuren der gevangenis, en leidde hen uit, en zeide:

Gaat henen, en staat en spreekt in den tempel tot het volk al de woorden dezes levens.

Als zij nu dit gehoord hadden, gingen zij tegen den morgenstond in den tempel en leerden.

Onze tekst doet ons zien:

1. met welk een levenskracht de jongeren zijn vervuld;
2. hoezeer de wereld machteloos is tegenover hen;
- en 3. hoe de Heere hen in de hun opgedragen roeping bevestigt.

I.

Onze tekst verplaatst ons in een tijd van buitengewone beweging in Israel, inzonderheid in Jeruzalem. Dat Sion der vaders is thans het brandpunt eener machtige strooming, gelijk nog korten tijd tevoren het meer afgelegene Galilea het tooneel was eener krachtige werkzaamheid. Was het daar de groote Meester zelf, die door woord en daad zich de Machtige betoonde, en dag aan dag van gansche scharen gevolgd werd, soms tot in den laten avondstond, zoodat Hij zich bepaald van hen moest zoeken te ontdoen; hetgeen den Meester nauwelijks was tebeurtgefallen, dat ondervonden de jongeren nu na zijn heengaan.

In Jeruzalem, den zetel van het Sanhedrin, waar de macht der priesters het grootst was, en zij hun invloed krachtig deden gelden, daar werden de kranken uitgedragen op de straten, en op bedden of beddekens gelegd, »opdat, als Petrus daar voorbijkwam, ook maar zijn schaduw iemand van hen beschaduwen mocht. Ja, zelfs de menigte uit de omliggende steden kwam gezamenlijk te Jeruzalem, brengende kranken en die van onreine geesten gekweld waren, welke allen genezen werden.»

Zoo iets was in Jeruzalem, vooral voor de overpriesters en schriftgeleerden, iets ongehoords. Daarenboven had deze zaak nog een geheel bijzondere beteekenis, wijl zij, tot wie de menigte toestroomde met hare kranken, discipelen waren van dien gehaten Nazarener, dien zij hadden uitgeworpen buiten de poort en gehangen aan het schandhout.

Inderdaad groote dingen deden deze discipelen; vele en krachtige teekenen en wonderen werden gezien; dat viel niet

te loochenen. En wat zij deden, deden zij in den naam des Gekruisigden. Zij beleden het, alles door Hem te doen.

Hebt gij bij uzelfen niet reeds gedacht, mijne hoorders! u verplaatsende in dat groote Jeruzalem met zijn vele en machtige vijanden des Heeren, aan wie het nog pas onlangs gelukt is Hem aan het kruis te brengen, na in een oogenblik duizenden bewerkt te hebben om zijn dood te eischen; hebt gij, zeg ik, niet reeds bij uzelfen gedacht, hoe het toch mogelijk was, dat die eenvoudige en voor het meerendeel in Jeruzalem geheel onbekende mannen het bestonden, niet nog zoozeer om daar een enkele maal te prediken, maar om daar dagelijks werkzaam te zijn, predikende en teekenen en wonderen doende, en daarmede voort te gaan, niettegenstaande sommigen hunner reeds gegrepen, in den kerker geworpen, en voor den rechter ter verantwoording geroepen waren?

Vanwaar ontleenen zij toch die vrijmoedigheid, kracht, moed en volharding?

Zijzelfen geven u het antwoord in vers 29—32 van ons teksthoofdstuk.

»Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen.»

Dat was hetgeen hen drong. Gods wil volbrachten zij, alzoo doende. Want dit wisten zij zeker, dat zij Gode gehoorzaamden. »De God onzer vaders heeft Jezus opgewekt, dien gij omgebracht hebt, hangende Hem aan het hout. Dezen heeft God door zijne rechterhand verhoogd tot een Vorsten Zaligmaker, om Israel te geven bekeering en vergeving der zonden. En wij zijn zijne getuigen van deze woorden, en ook de Heilige Geest, welken God gegeven heeft dengenen, die Hem gehoorzaam zijn.»

De waarheid Gods, in Jezus Christus geopenbaard, was ook hun van den Vader geopenbaard geworden. »Vleesch en bloed hebben u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader, die in de hemelen is.» Zoo had de Meester hun op de belijdenis van Petrus verzekerd.

Die waarheid leefde in hen, en was aan hen bevestigd door de opstanding en hemelvaart; door de vervulling van de Pinksterbelofte; door hetgeen hun gegeven werd te spreken en te doen; door den tegenstand van des Heeren vijanden en door diens bijzondere hulp en uitredding. Zij zagen de Goddelijke waarheid, die zij kenden, dagelijks op de ondubbelzinnigste wijze gestaafd. Het Evangelie, niet zoozeer een woord als wel eene daad Gods, is waarheid, en is ook hun waarheid, ja de waarheid.

Vandaar hunne kracht, moed en volharding. Zij spreken, wat in hen leeft, en openbaren dit ook in hun doen. De waarheid Gods openbaart zich in en door hen. Zij zijn de dragers der waarheid, de instrumenten, waarvan zij zich bedient, maar zelfbewuste instrumenten, door de wonderbare en onwederstandelijke werking van God den Heiligen Geest met haar in overeenstemming gebracht en bekwaam gemaakt om haar te dienen. De Heilige Geest brengt hen als het ware door de waarheid, die in hen leeft, in beweging. Zoo durven en kunnen, ja zoo moeten zij leeren en werken in den naam van Jezus, temidden van de bitterste en machtigste vijanden. Zij kunnen niet anders, hetgeen zij ook een vorige maal reeds voor den Joodsechen Raad hebben verklaard, als zij zeiden: »Wij kunnen niet laten te spreken, hetgeen wij gehoord en gezien hebben.»

En zou het nu niet door alle eeuwen en geslachten tot op den huidige dag nog evenzoo zijn? Of is de waarheid Gods sedert leugen bevonden of verkeerd? Of heeft zij hare kracht verloren? Of is de Heilige Geest teruggeweken van de aarde? Wel wordt het in onze dagen beweerd, al stouter en stouter zelfs, zoodat, wie nauwelijks of nog niet eens den kinderschoenen zijn ontwassen, het met zeker gezag u verzekeren, dat de waarheid Gods veranderd is, en dat dwaas is een ieder, die aan haar nog vasthoudt. En de Heilige Geest is er nooit geweest. En moet het al worden erkend, dat de eerste Christus-predikers met bijzondere kracht en moed gearbeid en groote dingen gedaan hebben, dan wordt dit aan een niet geringe mate van dweepzucht en opwinding toegeschreven.

Maar ook onder de meer ernstige en vrome lieden, zelfs onder hen, die den Heere Jezus in waarheid liefhebben, ja, onder zijn volk wordt soms de klacht des ongeloofs gehoord, dat de Geest Gods uit het midden van zijn volk, uit de kerk, is geweken.

Daaraan moet het naar hunne meening worden toegeschreven, dat er zoo weinig moed, vrij- en blijmoedigheid is om te getuigen en te arbeiden in den naam des Heeren Jezus; dat er zoo weinig krachtige daden, wonderen en teekenen gezien worden; dat het ongeloof en de vijandschap tegen God en zijn dienst zich gedurig stouter doen gelden.

Tegenover alle dezen wijzen wij op het Woord Gods, het dierbaar Evangelie van den Gekruiste, dat nog staat tot op dezen dag; al is de standaard, waarop het geplaatst is, nu hooger, dan lager, het is niet ondergegaan. Nog wordt de naam van Jezus vrijmoedig beleden, en ook in zijn naam gearbeid door ouden en jongen, door geletterden en ongelet-

terden, door aanzienlijken en geringen. Nog zijn wij getuigen van kloeke en krachtige daden. Nog zijn er teekenen en wonderen onder ons, als wij maar oogen hebben om te zien, zien willen, en niet verblind zijn door den valschen waan, alsof alles tegenwoordig hetzelfde moet wezen als in de dagen der apostelen; alsof de Heere niet machtig ware om ook op andere wijze en in anderen vorm zijne waarheid te bevestigen.

Blijkt nog niet het Woord Gods eene kracht tot zaligheid een iegelijk, die gelooft? Is nog de Heilige Geest niet werkzaam om de wereld te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel? Worden nog niet arme verdoolden tot inzicht hunner dwaling gebracht? Goddeloozen beweenen hunne ongerechtigheid. En de balsem uit Gilead wordt nog door des Heeren gaarne getrouwe dienaren uitgedeeld tot genezing van allerlei kwalen, maar inzonderheid van de krankheid der zonde en des ongeloofs.

Is ook de strijd, die thans in onze kerken gevoerd wordt voor de eere en het hoog gezag van Christus, in haar niet gekenmerkt door menig bewijs van kloeken moed; warme liefde voor den Heere en zijne zaak; zelfverloochenende toewijding aan zijn dienst; groote offervaardigheid en kalme blijmoedigheid of stille onderworpenheid bij de berooving van gelden en goederen; of gewillige overgave van die stoffelijke goederen, die zoo langen tijd als gouden ketenen hen gebonden hadden gehouden en beroofd van de ware vrijheid, die in Christus Jezus is? Of is ook dit inderdaad, gelijk de wereld wil, en zelfs sommigen van hen, die ons om Christus wille lief zijn, mede beweren, de vrucht van dweepzucht, van fanatisme? Of mogen wij er, tot roem en prijs van 's Heeren genade, een werk des Heiligen Geestes in zien?

Ongetwijfeld ziet gij er met mij dit laatste in, al ontkennen wij niet, dat er, evenzeer als in de tijden der eerste Christenen, veel menschelijks en zondigs onder gemengd is, dat voor den Heiligen God niet kan bestaan.

Geloofden wij niet aan een werk des Heiligen Geestes in deze reformatorische beweging, wij zouden niet alleen ons eigen doen veroordeelen, maar wij deden ook beter en veiliger, om hoe eer hoe liever weder te keeren op de oude, nauwelijks door ons verlaten paden, en voor God en menschen onze dwaling te belijden. Maar neen, wij gelooven in Gods weg te zijn, daar, naar Gods Woord, in Christus kerk toch geen andere macht mag worden erkend dan die van Christus, en alle ambtsdragers onder Christus staan, en naar zijn Woord de kerken hebben te regeeren.

Geen andere drijfveer kennen ook wij dan die de apostelen

hadden, deze n.l., dat wij Gode meer moeten gehoorzamen dan den menschen. Ziende op het beschreven gebod en blind voor de uitkomst, hebben ook wij door genade mogen handelen. En met al wat er, ook bij de uitnemendsten, nog menschelijks in vermengd was, zijn zij bedrogen uitgekomen. Alle menschelijke plannen zijn verijdeld, en alle menschelijke berekeningen hebben gefaald. En de mannen, op wie men hope gebouwd had, van wie men groote verwachtingen koesterde, hebben, voor de hoeveelste maal? de Schrift bevestigd, die zegt, dat wij op prinsen toch niet zullen vertrouwen, noch van menschen heil verwachten. En de Heere toont ook nu nog weer bij vernieuwing, dat Hij hetgeen niet geacht, en zelfs dat veracht is, wil gebruiken. Iets, waarvoor wij Hem nooit genoeg kunnen danken, want nu moet ieder Hem de eere geven, en Hem alleen.

Doch ook ondanks dit alles moeten wij het, helaas! bekennen, dat de waarheid Gods over het algemeen, ook waar zij nog gekend wordt, evenwel te weinig leeft in het hart. Daar is ook in 's Heeren volk in onze dagen zoo weinig geloof in den Heiligen Geest. Zij belijden wel met de kerke Gods te gelooven in den Heiligen Geest, maar zij gelooven daarom nog niet, dat Hij is en werkt in de kerk en in elken geloovige. Zij gelooven niet, dat zij met den Heiligen Geest zijn gezalft tot profeten, priesters en koningen. De discipelen daarentegen hebben den Heere geloofd op zijn woord, en zijn wachtende geweest op de vervulling van de belofte des Heiligen Geestes, en toen zij Hem ontvangen hadden, wachtten zij niet meer, maar vertrouwden zij op de verzekering des Heeren, dat Hij bij hen zou blijven. Zij hadden eenmaal dien Geest ontvangen en, daarvan zich bewust, gingen zij in zijne kracht voort, niet twijfelende. En zij zijn niet alleen niet beschaamd geworden in dit hun geloof, maar hun geloof is ook heerlijk door de uitkomst bekroond geworden tot eer en prijs huns Heeren.

Die geloofsoefening wordt in onze dagen zeer veel gemist, en vandaar nu ook voor een groot deel het gemis van die krachtige openbaringen des levens en der waarheid. Aan zieken en ellendigen naar ziel en lichaam ontbreekt het niet. De slachtoffers van zonde, ongeloof en materialisme worden bij duizenden geteld onder alle standen en rangen der maatschappij. De waarheid Gods is nog dezelfde; ook de Heere Jezus, en ook de Heilige Geest, die nog woont in de geloovigen. Ook worden er nog door Gods genade geloovige werktuigen des Heiligen Geestes gevonden, die arbeiden onder de talloze ongelukkigen. Maar aller geloovigen roeping is het, om als de barmhartige Samaritaan zich over de ellendigen te ontfer-

men, en daarin hun geloof en hunne liefde te openbaren. Dat is des Heeren welbehagen. Het is de van Hem hun toevertrouwde roeping, om ongelukkigen tot hulpe en redding te zijn; de waarheid, die zij belijden, met hunne daden te bezegelen, en den naam huns Heeren groot te maken.

Geve de Heere door genade, dat wij nog eens de tijden mogen beleven, dat de kracht des Heiligen Geestes en der waarheid zich overvloediger openbare dan nu wel het geval is. Wat wij hier en daar in het klein zien, zullen wij dan in het groot zien; dan komt de menigte uit van alle zijden om genezing te vinden.

Ziet men ook nu nog niet daar, waar de waarheid uit God gepredikt wordt, gansche scharen uit het volk, waaronder de kankers van materialisme en socialisme zoo krachtig voortwoekeren? Als bij instinct voelt het zich daarhenen getrokken, om voor zijne krankheden genezing te vinden.

Doch wij gaan voort en wijzen u vervolgens op de machteloosheid der wereld tegenover de dragers der waarheid.

Geef Heer den Koning uwe rechten,
 En uw gerechtigheid
 Aan 's Konings zoon, om uwe knechten
 Te richten met beleid.
 Dan zal Hij al uw volk beheeren,
 Rechtvaardig, wijs en zacht;
 En uw ellendigen regeeren,
 Hun recht doen op hun klacht.

De bergen zullen vrede dragen,
 De heuvels heilig recht;
 Hij zal hun vroolijk op doen dagen
 Het heil, hun toegezegd.
 't Ellendig volk wordt dan uit lijden
 Door zijnen arm gerukt;
 Hij zal nooddruftigen bevrijden,
 Verbrijz'len, wie verdrukt.

Psalm 72 : 1 en 2.

II.

De voortgang, dien het Evangelie had, en de groote beweging, die het in Jeruzalem en de omliggende plaatsen veroorzaakte, waardoor de naam des gezegenden en verheerlijkten Heilands op aller lippen was, was oorzaak, dat opnieuw de priesters en schriftgeleerden in hun ware wezen als vijanden van Jehova en zijn Gezalfde openbaar werden. Sadduceën en Farizeën,

anders bepaald vijandig tegenover elkander, waren door hun gemeenschappelijke vijandschap tegenover den Heere vereenigd. De hooge priester en de Sadduceën, met nijdigheid vervuld, sloegen de handen aan de apostelen en zetten hen in de gevangenis.

Anders waren de jongeren van den Gekruisten ook niet te wachten. De Heere had het hun voorzegd, en hen daarbij gezezen op zijn eigen lot. De wereld kan ook niet anders, wijl zij in het booze ligt. Zij kan het licht niet verdragen, en de waarheid maakt licht, ja is het licht. De wereld moet tegen de waarheid strijden, haar verdrijven, indien het mogelijk ware. Het leven, dat uit de waarheid of uit God is, is haar eene ergernis; dat moet zij dooden. Heeft zij dat nu bij den Heere zelf beproefd, geen wonder, dat zij het nogmaals bij de jongeren trachtte te doen. Maar ach, die dwazen! Hebben zij het dan nog niet gezien en geleerd, hoe ijdel al hun pogen en woeden is? Heeft Christus de zegels van het graf weten te verbreken; hoeveel minder zal slot en grendel zijne jongeren in den kerker besloten kunnen houden. De Verheerlijkte zendt zijn engel, die des nachts de deuren der gevangenis opent en de jongeren uitleidt.

Twijfelt iemand aan de waarheid hiervan, omdat hij niet weet, hoe dit wonder is geschied, bij twijfelt dan aan de almacht Gods, en gelooft niet in Hem, die de almachtige Schepper is van hemel en aarde en de groote Wereldregeerder. En wie zich vermoeien wil met te raden naar de wijze, waarop dit wonder is geschied, hij zal het nooit met zekerheid weten, en middelerwijl onopgemerkt laten, wat hem blijvende winste zou kunnen geven. Wij voor ons verblijden ons, kinderlijk geloovende in hetgeen ons hier zoo eenvoudig wordt medegedeeld. »De engel des Heeren opende des nachts de deuren der gevangenis, en leidde hen uit.»

Hoe getrouw is toch de goede Herder, en hoe waarachtig! Hij waakt over de zijnen en is tot hunne hulpe altijd gereed. Hij is bij hen bij dag en bij nacht.

Hoe werden de jongeren, juist toen zij het noodig hadden, als de vijand hen had aangegrepen, gesterkt in hun vertrouwen, en daarmede in hun moed! Hoe werden zij aangespoord om te volharden in de hun toevertrouwde roeping! En was het ook niet eene bemoediging voor al de getrouwen des Heeren? Is het dit niet ook nog voor ons, zooveel wij door genade in gehoorzaamheid aan onzen Koning en Heer hebben mogen breken met de zondige banden, waardoor wij aan het ongeloof gebonden waren, zoodat wij gedurig gedrongen werden, om ter wille van traktementen, fondsen en goederen den Christus en zijne inzettingen verloochenen?

Heeft de Heere ons ook niet uit die banden verlost op het oogenblik als kerkelijke en staatsmachten samenwerkten om ons gebonden te houden, of geheel van alles ontbloot uit te werpen?

Laat de vijand ons aanvallen; ja, dat alle machten zich tegen ons vereenigen, zoo wij maar in des Heeren weg zijn en in gehoorzaamheid aan Hem handelen. Hij is getrouw en zal machtiger blijken dan al onze vijanden tezaam. Hij zal zijn volk, zijne getrouwen, uitleiden uit alle banden, en meestal doet Hij dat in den nacht, als alles donker om ons henen is, als de nood op het hoogste is, als de angsten der duisternis ons zoeken te overweldigen. Dus niet altijd dadelijk of zoodra wij dit begeeren, maar wanneer Hij dit noodig acht. Doch getrouw is Hij, daarvan kunt gij verzekerd zijn. Hij vraagt ons ook niet, hoe wij zouden willen verlost zijn, maar Hij doet dit naar zijne wijsheid. Bedenkt ook dat, opdat gij niet twijfelmoedig wordt, noch de hulpe voorbijziet, als zij u geboden wordt. En leert van Paulus te gelooven, en zelfs in den geloove te danken, zoo dikwijls gij met hem klagen moet: »Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Hij verlost al zijn gunstvolk van alle zondige en slaafsche banden, en de laatste van allen wordt eindelijk verbroken als de ure der volkomene verlossing is aangebroken. Dan gaan zij over in het land der volle vrijheid, waar volmaakte gehoorzaamheid geoefend en geene zonde of ongerechtigheid gekend wordt.

Maar merkt nu ook op, mijne hoorders! welk een geweldige slag hier den vijanden des Heeren werd toegebracht. Ook uit deze hunne poging, om de waarheid in haren loop te stuiten, bleek maar al te zeer hun volslagen machteloosheid.

Al hunne raadslagen tegen den Gezalfde des Heeren en zijne zaak waren ijdel. Zoo wederstaat de Heere zijne wederpartijders en doet hun hunne ijdelheid zien. Zoo vernedert Hij hen, niet om hen te vernietigen, maar of zij zich hier nog voor Hem mochten buigen, om dan door Hem verhoogd te worden.

Niemand kan de zaak des Heeren keeren; dat is een oude waarheid, die echter ook altijd nog nieuw is, en daarom is het goed haar telkens ons en anderen te herinneren. Zij wordt menigmaal ook wel gekend, maar niet in practijk gebracht.

Van de eerste eeuw af, heeft het niet aan hevige en bloedige vervolgingen ontbroken. Hebben zich daartoe eerst Farizeën en Sadduceën aaneengesloten; later waren het de Stoicijnen en Epicureërs, die den gemeenschappelijken vijand, den belijder van den Christus, dachten uit te roeien. En wat

hebben zij vermocht? »Zoo hebt gij dan eindelijk overwonnen, Galileër!» Dat bekende woord van een der bitterste vijanden van den Christus is tegelijk de groote belijdenis van de machteloosheid der geheele oude wereld. En hoe is het gegaan, als de donkere wolken der middeleeuwen over Europa henenvoeren; als Rome den vrijen Christelijken geest in boeien sloeg, en de waarheid met al hare macht zoover teruggedreef, zoodat zij nauw meer ergens gekend of genoemd werd? Ook toen heeft de verheerlijkte Koning zijner kerke de deuren der gevangenis geopend en de ketenen verbroken, waarmede men gemeend had de waarheid te kunnen binden; en Hij heeft haar op het onverwachts een heerlijke overwinning bereid. Wel moest er toen nog menige harde strijd gestreden worden, en traden de geestelijke en wereldlijke machten tegen haar in verbond, maar zij hebben haren triumftocht door de wereld niet kunnen stuiten. Alle macht tegen de waarheid is machteloos. Dat zal ons ook nu weer blijken. Ja, wij zien het nu reeds, hoe de zaak der reformatie gedurig nog vorderingen maakt, niettegenstaande de rechterlijke macht ook te haren nadeele beslist, hetgeen voor menige kleine gemeente vooral groote zorgen oplevert, en van velen opofferingen eischt boven vermogen.

Laat ons goeden moed houden, M. H.! Ook al zien wij de groote machthebbers dezer eeuw, nu eens elk afzonderlijk en dan weder gezamenlijk, strijden tegen de waarheid en tegen hen, die haar dragen; en zich opmaken tot een laatsten geweldigden kamp, waartoe het eenmaal zeker komen zal.

Wat al machten zijn er nu al niet, die op staatkundig, maatschappelijk, huishoudelijk en kerkelijk gebied de waarheid bekampen! Zoo hare verdediging, waartoe de Heere allen roept, die Hem liefhebben, wier harte naar Hem uitgaat; zoo hare verdediging, zeg ik, aan ons ware overgelaten, ach! dan was het met de waarheid gedaan. Want wat zijn die weinigen tegenover zoovelen, die geringen tegenover die aanzienlijken, die zwakken en eenvoudigen tegenover die sterken en geletterden! Doch wij staan niet alleen. Wij hebben een Heer; die immers is ons leven en onze kracht. Hij waakt over ons. En laat Hij ons menigmaal schijnbaar alleen in den strijd, ja, laat Hij soms toe, dat de vijand een wijle de overhand over ons heeft, Hij bereidt nochtans onder alles een heerlijke overwinning voor, en stelt ons te zijner tijd in de ruimte tot beschaming zijner vijanden. Zoo zal het ook nu weer zijn. De waarheid zal zegevieren. Alle macht, die tegen haar is, ook die van den laatsten vijand, is onmacht. Houden wij door genade aan deze oude en altijd weer nieuwe waarheid tot den einde toe vast.

III.

De reddende engel, die de gekerkerde jongeren uitleidde, was tegelijk de bringer eener nieuwe volmacht. De engel toch zeide tot hen: »Gaat henen, en staat, en spreekt in den tempel tot het volk alle de woorden dezes levens. Welk een blijde boodschap brengt hij hun! Welk een hooge goedkeuring geeft hun de Heere op hetgeen zij gedaan hadden, en waarom zij gekerkerd waren! Welk een prikkel om voort te gaan op den ingeslagen weg! En dat in deze oogenblikken. Hun wordt niets nieuws geboden. Integendeel, de oude last, om henen te gaan in de geheele wereld en het Evangelie te prediken, wordt nu met het oog op een bepaalde plaats herhaald. De Heere had ook zelfs vroeger reeds uitdrukkelijk bevolen, om van Jeruzalem te beginnen. Het was ook zoo geheel naar de behoefte van hun hart. Of hebben zij niet voor den Raad verklaard: »Want wij kunnen niet laten te spreken, hetgeen wij gezien en gehoord hebben»? Maar nu de Heere hun zijn bevel vernieuwt door den mond zijns engels, wordt ook alle twijfel onmogelijk gemaakt, of zij wel met 's Heeren goedkeuring mogen voortgaan. En waarvoor zullen zij vreezen, nu de Heere met hen is en achter hen staat? Zij zijn in zijn dienst, en dat is hun genoeg. Zij hebben het Woord des levens den volke te verkondigen. Zij mogen dat Woord den volke niet onthouden ter wille van den tegenstand; immers dat zou hun het leven onthouden zijn.

Maar zoo nu is het ook de dure roeping van allen, die in oprechtheid in den Heere Jezus gelooven en Hem waarlijk liefhebben. Ja, het moet hunne eer en hun voorrecht zijn het volk, dat krank is en den eeuwigen dood onderworpen, de woorden des levens te brengen. Dat is niet alleen en uitsluitend de roeping van de leeraars, maar ook van iederen geloovige. Het is een heilzaam liefdewerk in 's Heeren dienst en naar zijn welbehagen, om dood- en doemschuldigen vergeving te verkondigen en gebondenen vrijlating. Dat is een werk, waartoe de blijdschap des geloofs, de liefde voor Christus en de mededeelzaamheid, als vrucht der ontvangene genade, dringt. De Heere wil het en steunt het; wat meer is, de Heilige Geest werkt het, en hoe kan het dan anders dan gezegende vruchten dragen? Hoe anders dan zegevieren? Wat dan nu ook beproefd worde in den dienst des ongeloofs om den volke, en vooral het opkomend geslacht, de woorden des levens te onthouden en daarvan te vervreemden, het moge ons met droefheid vervullen, maar het ontmoedige ons niet; integendeel, het vure

ons veel meer aan om met verdubbelden ijver in 's Heeren dienst werkzaam te zijn in de verkondiging van de woorden des levens. Mocht het ook hen, die totnogtoe stille beschouwers waren, of, om wat reden ook aarzelden om de hand aan den ploeg te slaan of hunne medewerking te verleen, nopen tot handelend optreden. Wat men ook aanvoere, als b.v. of het wel de rechte tijd is om te handelen; of het niet dwaas is, om met alle geweld tegen den machtigen stroom in te gaan; of men op die manier den vijand niet al te zeer verbittert en tot nog stouter optreden aanzet; of men niet onder dit oordeel Gods zwijgend bukken moet, het zou ons niet moeilijk zijn, om al deze vonden één voor één zegevierend te weerleggen; maar mij dunkt, voor hen die in waarheid en oprechtheid den Heere vreezen, moet het genoeg zijn, dat de Heere wil, dat zij niet stilzitten en zwijgen, en het volk en hunne kinderen aan het ongeloof prijsgeven. De discipelen moesten ook tegen den stroom in, nog sterker dan de tegenwoordige. Ook zij verbitterden niet weinig hunne vijanden. En was dat geen oordeel Gods over zijn volk, dat de leidlieden zoozeer met blindheid geslagen waren, dat zij den Christus Gods aan het kruishout nagelden?

Waar dan nu de Heere zijn volk oproept ten strijde, daar blijve niet één der zijnen achter, ook de zwakste en geringste niet. De Heere veracht ze niet en heeft ze zelfs menigmaal uitverkoren, om er het groote door tot stand te brengen. Arbeid, lijden en strijd, zoowel als opofferingen en gevaren, verhoog en versterken een volk. Dan eerst wordt het zich zijner kracht en grootheid bewust. Dan blijkt het, hoe groote genade het van den Heere heeft ontvangen. Dan begint het zijn rijkdom te zien. Dan wordt het geoefend, en dan leert het zijn God en zijn Heiland kennen, maar dan wordt ook het oog geopend voor wat nog ontbreekt, en voor de zwakke plaatsen, die er nog zijn. Dat is de meest gezegende, de schoonste tijd, dien een Christenvolk kan doorleven. Dat zien wij in onze vaderen. Nooit zijn zij zoo groot en zoo sterk geweest als in de dagen van den strijd tegen Spanjes wreede overheersching. En zou het niet evenzoo gaan met het volk des Heeren in den bijzonderen zin van het woord? De martelaarskerk is de meest bloeiende geweest. Ik weet het, zoolang de verdrukkingen dreigen of tegenwoordig zijn, is het geen tijd van juichen en roemen, en wie zal voor de verdrukkingen danken, als zij nog tegenwoordig zijn? En toch, ja, de Christen kan soms juichen in de verdrukking, als hij dan reeds den zegen mag ondervinden, dien zij brengt. En het geloofsoog mag dien zegen menigmaal ook reeds zien, vóór hij er is. De

geloovige weet ook, dat verdrukking en benauwdheid, zoowel als voorspoed en vreugde, hem toekomen van zijn liefdevollen God en Vader, die alles met wijsheid, vaderlijke zorg en liefde bestuurt, afweegt en bevorderlijk doet zijn aan den geestelijken wasdom en het eeuwig heil der zijnen.

Daarom geen moed verloren, kleinmoedigen en kleingeloo-
vigen! maar integendeel nieuwen moed geschept uit den strijd,
die reeds gestreden wordt en ook voor het vervolg ons nog
wacht! Gestreden in des Heeren kracht, en wel bewust van
uw goed recht en van de deugdelijkheid der zaak, die gij
voorstaat!

De discipelen gingen tegen den morgen-
stond in den tempel en leerden. Zij vreesden dus
niet, hoewel zij nauwelijks uit den kerker waren ontslagen,
en zij hunne vijanden kenden, als die niets zouden ontzien om
hen onschadelijk te maken.

Doet ook gij alzo, gij, die des Heeren zijt, en ook u zal
de machteloosheid uwer vijanden blijken. Ja, dat kunnen wij
hun vooraf wel reeds verzekeren, dat al hunne macht tegen
den Heere en zijne waarheid machteloosheid is. Zij zullen be-
schaamd gemaakt worden door den Almachtige. Mocht het
maar zijn tot hun eeuwige behoudenis! Amen.

Prijst den Heer met blijde galmen;

Gij mijn ziel! hebt rijke stof.

'k Zal zoo lang ik leef, mijn psalmen

Vroolijk wijden aan zijn lof;

'k Zal, zoolang ik 't licht geniet,

Hem verhoogen in mijn lied.

't Is de Heer, die vreemdelingen

Met een wakend oog beschouwt;

Weeuw en wees, in twistgedingen

En in kommer, staande houdt;

Maar zijn arm, der vromen hoóp,

Stuit de boozen in hun loop.

Ps. 146 : 1, 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XVII.

VEILIG IN GODS HAND.

DOOR

J. H. F. GANGEL,

PREDIKANT TE AALTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Geef, Heer! den Koning uwe rechten,
En uw gerechtigheid
Aan 's Konings zoon, om uwe knechten
Te richten met beleid.
Dan zal Hij al uw volk beheeren,
Rechtvaardig, wijs en zacht;
En uw ellendigen regeeren;
Hun recht doen op hun klacht.

Ja! elk der vorsten zal zich buigen,
En vallen voor Hem neêr;
Al 't heidendom zijn' lof getuigen,
Dienstvaardig tot zijn eer.
't Behoeftig volk, in hunne nooden,
In hun ellend' en pijn,
Gansch hulpeloos tot Hem gevloeden,
Zal Hij ten redder zijn.

Ps. 72 : 1, 6.

Geliefden. — Het leven vergeleken bij een onrustige zee, — dat beeld is niet nieuw, maar des te meer juist. Evenals toch die zee nimmer in volmaakte rust verkeert; maar zelfs, als schijnbaar niet het geringste windje hare oppervlakte beweegt, rusteloos tegen het oeverzand kabbelt, — zoo ook is de bewegelijkheid en de onrust des levens. Gelijk het schip, dat gedragen wordt door de altijd deinende en wiegelende golven, nu eens omhoog gebeurd en straks weer onder eene stortzee begraven wordt, zoo maakt ook het hart die beweging, tusschen waarvan wij leven, mee.

En toch, hoezeer ons hart ook staat onder al die invloeden,

die door het leven en door die wereld om ons heen op ons worden uitgeoefend, zoo is het toch ook weer onder dat alles niet alleen lijdelijk, het ondergaat niet alleen die invloeden, maar het oefent op zijne beurt ook weer invloed uit op die wereld om ons heen. Gelijk anderen invloed uitoefenden op ons lot en leven, zoo oefenen ook wij wederkeerig invloed op hen, en worden daardoor evenzeer aansprakelijk voor het geluk of ongeluk van anderen, als anderen het zijn tegenover ons.

Maar welk een ontzettende verantwoordelijkheid zou daaruit niet volgen, indien wij dat alles alleen uit het standpunt van menschen tegenover menschen moesten beschouwen; indien het leven door geen hogere macht beheerscht werd, zoodat wij enkel afhankelijk waren van menschen, en anderen op hunne beurt van ons; indien wij bij al het lijden, dat de een den ander doet ondergaan; bij al het onrecht, dat er op aarde gepleegd wordt, alleen elkander daarvoor ter verantwoording hadden te roepen; dan ware de wereld overgeleverd aan menschelijke willekeur; dan ware daar geene plaats voor een Goddelijk wereldbestuur.

Neen, de mensch overdenkt zijnen weg, maar de Heere bestuurt zijne gangen; Hij, die met het heil des hemels en met de inwoners der aarde doet naar zijn welgevallen; zijn raad alleen bestaat in eeuwigheid.

Die gedachte geeft rust, boezemt vertrouwen in; hoe ook de heidenen woeden en de volken ijdelheid bedenken; hoe ook de koningen der aarde zich opmaken en de vorsten tezamen beraadslagen tegen den Heere en zijn Gezalfde, — die in den hemel woont zal lachen, de Heere zal hen bespotten; Hij spreekt op zijn tijd een: »Tot hiertoe en niet verder!»

En hoevele zijn niet de oogenblikken en de omstandigheden in het leven, waarin wij meer dan ooit dien steun voor ons hart behoeven, wanneer onze ziel zich nederbuigt en onrustig is in ons, en die hoop op God ons eenig uitzicht is; — het dan te kunnen gelooven: de Heere regeert; en tot onze benauwers te kunnen zeggen: »Gij zoudt geen macht tegen mij hebben, indien ze u niet van boven gegeven ware»; dit wetende, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar zijn voornemen geroepen zijn.

Overdenken wij met het oog daarop een woord der Heilige Schrift, ons opgeteekend in het boek der Spreuken van Salomo:

Des konings hart is in de hand des Heeren als waterbeken; Hij neigt het tot al wat Hij wil.

Geven wij daarbij acht:

1. Op het beeld zelf, hier gebezigd;
2. Op de bevestiging dier waarheid in onze dagen;
3. Op den troost, daarin gelegen voor Gods kinderen.

»Het hart des konings in de hand des Heeren als waterbeken!» Bij dat woord zou men kunnen vragen: »Waarom juist het hart van een koning, waarom dat hart meer dan ieder ander menschenhart; draagt dat woord wellicht het karakter van een zekere zelfverheffing in den mond van den koninklijken Spreukendichter?» Het tegendeel is waar; het drukt veeleer tegenover ijdele vleierij, waaraan het ook aan Salomo's hof niet zal ontbroken hebben, het gevoel van diepe afhankelijkheid nit. Hoever zijn schepter ook reikte, hoe machtig zijn wil ook zijn mocht, hoevelen zijn wenken gehoorzaamden, ook hij gevoelde het, dat hij niet slechts anderen leidde, maar dat ook hijzelf geleid werd; zoodat zijn hart was als ieder ander menschenhart.

En toch is het maar ten deele waar, dat het hart eens konings gelijk aan ieder ander menschenhart zijn zou; het komt er maar op aan, wat wij onder h a r t verstaan.

Het hart van iederen mensch is voor dien mensch de zetel van het leven; de geheime werkplaats, van waaruit het groote raderwerk van het leven in beweging wordt gebracht; in dien zin zegt de Schrift dan ook: »Uit het hart zijn de uitgangen des levens.»

Ja, het geheele wezen en werken van den mensch, in zijn denken en dichten, willen en begeeren, trekt zich samen in dat éene middelpunt, het hart; daar liggen de drijfveren en beweegredenen van al zijne handelingen; niet het verstand of de rede, maar het hart bestuurt den geheelen mensch; het hart is de meester, het verstand alleen de dienaar; dien hij bezigt tot al wat hij wil, en voert op wat weg hem behaagt.

Dat is de doorgaande zielkunde der Heilige Schrift; en daardoor alleen verkrijgen wij een juisten blik op den mensch. Vandaar ook, dat de zonde in den Bijbel steeds wordt teruggebracht tot het gedichtsel van 's menschen hart; en evenzoo de wedergeboorte eene vernieuwing des harten genoemd wordt. In dien zin nu is het hart des konings inderdaad gelijk aan ieder ander menschenhart.

En toch zijn daar geen twee harten gelijk op aarde; ieder hart is een nieuwe schepping Gods; eene schepping in de schepping, heeft eens iemand gezegd; eene wereld in het klein, met haar eigene behoeften, neigingen en werkingen, ook haar eigene roeping.

Immers reeds daaruit, dat een hart onder duizende harten een vriendenhart zoekt, — daar niet ieder hart ons aantrekt, — is het duidelijk, dat door die onderlinge aantrekking of afstooting de harten wederkeerig invloed oefenen op elkander; en door die wederkeerige invloeden wordt ons hart, en in dien zin onze geheele persoonlijkheid, allengs gevormd.

Nu is het duidelijk, dat, door hoe meer invloeden van buiten en van anderen ons hart, onze persoonlijkheid, beheerscht en gevormd wordt, wij het meest gevaar loopen die macht over onszelf met anderen te deelen, en niet meer geheel onszelf te bezitten.

En wie staat onder meer verschillende invloeden van anderen, juist omdat hij boven allen en daarom in betrekking tot allen staat, dan een koning, een vorst, een gebieder.

Door God zelf bekleed met het hoogste gezag, werd hij eenerzijds door de liefde, anderzijds door de belangen van zijn volk tot den troon geroepen; al die genegenheden nu, dikwijls uit geheel verschillende beweegredenen gesproken; al die belangen, en daaronder dikwijls de meest tegenstrijdige, door één persoon vertegenwoordigd, in één hart opgenomen, maken het hart van een koning in zekeren zin nog tot iets anders dan ieder ander hart. Wij spreken hier namelijk van den koning niet als mensch, maar als heer en gebieder; van het koninklijk ambt, waarmede hij door God zelf is bekleed.

Nu kunnen wij ook eenigszins gevoelen in welk een voortdurend gevaar zulk een koning verkeert om, — beheerscht door allerlei invloeden, — niet langer te zijn datgene, wat hij krachtens zijn ambt behoort te zijn, in zijne mate een leidsman, een gebieder des volks, onder God en aan Hem rechtstreeks verantwoording schuldig.

En daarom dat woord: »Het hart des konings is in de hand des Heeren,” het wordt rechtstreeks toegelicht door dit andere woord: »Door Mij regeeren de koningen”; of, zooals Paulus het uitdrukt: »De overheid is Gods dienares.”

Ook wat daar verder volgt in de woorden van onzen tekst: »In de hand des Heeren als waterbekken, die Hij neigt en leidt, waarheen Hij wil”, — het is door Paulus slechts nader ontleed en verklaard in dit tweeledig doel, als hij van diezelfde overheid zegt, dat zij is eene wreekster der kwaden, terwijl de goeden lof van haar hebben.

Immers, om bij het beeld van een waterbeek of bergstroom te blijven; — diezelfde beek, die, de valeien doorstroomende, akkers en velden vruchtbaar maakt en de schoonheid van het landschap verhoogt, terwijl groenende boomen aan hare oevers uitspruiten, — diezelfde beek wordt straks in de hand

van Hem, die haar deed uitbreken uit den schoot der aarde, geleid om, — van steile rotsen naar beneden stortende, — in haar bruischende vaart boomen te ontwortelen en mede te voeren, of de velden te overstroomen; en waar zij zoeven, nog rustig vlietende, den grens der eigendommen bepaalde, daar wordt thans elke grens door hare wateren of door de slib, die zij met zich voert, uitgewischt.

Zoo nu is het hart van een koning in de hand Gods; maar juist omdat zijn invloed zoo wijdstrekkend en zijne verantwoordelijkheid zoo groot is, neemt God zelf door hem het roer in handen; neemt zijn hart, bewust of onbewust, in zijne hand, en leidt het gelijk eene waterbeek, waarheen Hij wil, en zegt: »Door Mij regeeren de koningen.» Hij gebruikt hen tot dit tweeledig doel, of als herders der volken, om ze te weiden en te beschermen, of als eene tuchtroede der natiën, als pijlen in zijn pijlkoker. Daarom ook zegt de Prediker: »Wee het land, welks koning een kind is; maar welgelukzalig het land, welks koning een zoon der edelen is.»

Wijst de geschiedenis ze niet duidelijk aan, die of eene weldaad of een vloek der volken waren, waarover zij den scepter voerden; God zelf neigde hen als beken, hetzij ter besproeiing of ter verwoesting; want Hij alleen is het, die wijze, godvruchtige en weldadige vorsten verwekt, en ze met verstandige raadslieden omringt, om een volk te verheffen, of die de volken een koning geeft in zijn toorn, om hen te verderven. Want als Hij een volk kastijden wil, gebruikt Hij daartoe een gewet zwaard en bliksemende pijlen; geen zwakke medelijdende harten, maar een ijzeren vuist, een stalen wil. Een Nebukadnezar, een Napoleon zijn typen en voorbeelden van zulke geesels der volken.

En is het niet alzoo, dat zulke vorsten zelf de kinderen zijn van hun volk, voortgekomen uit, en gevormd door de verdorven eeuw, waarin zij leefden? — Zoo zoekt God doorgaans zijne geeselroede onder het volk zelf, en wordt het volk gekastijd door zijn eigene zonden; — en toont Hij alzoo, dat »gerechtigheid een volk verhoogt, maar de zonde eene schandvlek is der natiën.»

Zietdaar het beeld, waaronder de Spreukendichter ook ons een ernstige waarheid predikt in deze dagen; namelijk deze, dat koningen en regeeringen, en eveneens de rechters der aarde, een gewichtige rol vervullen in Gods wereldbestuur. En ofschoon dat woord: »Door Mij regeeren de koningen», meer dan ooit in onze verdorven eeuw miskend wordt, en het: »Bij de gratie Gods!» wordt omgezet in: »Door den wil des volks!» — en men als met duizende kelen uitroept: »Laat ons hunne banden verscheuren en hunne touwen van ons werpen,» —

»die in den hemel woont, zal lachen; de Heere zal ze bespotten,» — »Hij zal spreken in zijnen toorn, en in zijne grimmigheid zal Hij ze verschrikken.»

II.

Geven wij slechts nog meer in het bijzonder acht op de bevestiging dier hoogernstige waarheid en hare toepasselijkheid op onze eigene volkstoestanden in deze dagen.

Was het reeds eene spreuk der oude heidenen, waarin een diepe waarheid verscholen lag, n.l. deze: »Als God een volk verderven wil, slaat Hij het met blindheid,» — de geschiedenis heeft het steeds geleerd, dat groote omwentelingen voorafgegaan werden door tijden, waarin de regeeringen met blindheid en de volken met razernij geslagen waren; waarin het recht veil was, en brutaal geweld zegevierde.

Zoo was het in vroeger eeuwen in het Romeinsche rijk, zoo was het tegen het laatst der vorige eeuw onder de volken van Europa, en in het bijzonder in Frankrijk; en ook het einde van deze eeuw doet ons reeds de voortekenen van diezelfde verblindings aanschouwen.

Bepalen wij ons slechts bij ons eigen land en volk. Wijst niet alles duidelijk daarheen, dat God een twist heeft met de inwoners dezes lands; schijnt ons volk niet met blindheid geslagen; blindelings volgt het de staf des drijvers, zonder zich rekenschap te geven, waarheen het gevoerd wordt. — Reeds vermenigvuldigden de slagen, die Gods hand ons toebreacht, en toch is het, zooals Jehova door zijn profeet aangaande Israël klaagde: »Ik heb hen geslagen; maar zij hebben geen pijn gevoeld.»

Reeds is ons land, eenmaal de bruidschat der koningen geheeten, afgedaald in de benedenste rangen der volken van Europa; en nog verheffen wij ons op onze dwaasheid, terwijl naburige vorsten en regeeringen ons in hunne raadzalen als een waarschuwend voorbeeld aanhalen.

Inderdaad onze overheid scheen langen tijd als met blindheid geslagen; als eene blinde leidde God haar, zonder dat zijzelve wist waarheen, evenals een bergstroom, die slechts dood en vernieling aanricht. En waar ook onlangs andere mannen tot de regeeringstaak geroepen werden, mannen naar het hart van ons Christenvolk, zal het daar nog mogelijk zijn dien verwoestenden stroom te keeren, en Gods oordeelen van ons land en volk af te wenden; is het wellicht niet de laatste stem van een boeteprofeet tot ons volk, waarna de verwoesting ten volle besloten zal zijn?

Zij God ons volk genadig!

Of is ons volk door onze regeering niet sedert jaren door die rampzalige schoolwet, waardoor aan hetzelfde eene school en een onderwijs, ten eenenmale buiten Gods Woord om, werd opgedrongen, stelselmatig afgetrokken en vervreemd van den levenden God, en dat terwijl allerlei satanische machten opdoemen uit den afgrond en de fundamenten van staat en maatschappij ondermijnen, zonder dat de godsdienst, het geloof, een steunsel bieden om staande te blijven tegen dien alles verwoestenden stroom.

Ontzettende verblindings der overheid, dat zij heeft gewild, dat onze kinderen tegenover het monster van revolutie, socialisme en Godverloochening weerloos staan zouden in dien kamp op leven en dood, dien wij tegengaan; waar de Schrift zegt: »Doet aan de geheele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in den boozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven», daar voerde de overheid de kinderen onzes volks het verderf tegemoet, evenals men oudtijds onder de heidenen slaven weerloos en ongewapend temidden van de leeuwen wierp, om het volk ten schouwspel te verstrekken; eene overheid, die hier den Bijbel van de scholen bande, maar in onze overzeesche bezittingen hulde bewees aan den valschen profeet Mohammed, door een tempel voor hem te doen bouwen, en zich door regeeringsgezanten te laten vertegenwoordigen bij een heidensche plechtigheid, het slachten van eenige karbouwen, als eene offerande om de booze geesten te bezweren, bij gelegenheid der inwijding van een nieuwen spoorweg; eene overheid, die hier de publieke onzedelijkheid onder de bescherming harer wetten plaatste, en in onze Indiën geld slaat uit de verpachting van opiumkitten; eene overheid, die niet tevreden met God uit de scholen voor de kinderen onzes volks gebannen te hebben, in onze dagen nog daarenboven de verwoesting onzer kerken niet alleen duldde, maar zelf de kerkverwoesters alom den weg baande, hare hooge bescherming verleende, en het lijdelijk aanzag, dat het schreeuwendst onrecht werd gepleegd aan hen, die, door hunne conscientie gedwongen, zich van hunne medeplichtigheid daaraan voor God trachtten te zuiveren. — Of zegt de Schrift niet: »Wee dengene, die den goddelooze rechtvaardigt, en den rechtvaardige verdoemt.»

»Het hart des konings is in de hand des Heeren als waterbeken, en Hij neigt het tot al wat Hij wil,» — ook dan, wanneer Hij, ziende dat de maat der ongerechtigheden van een volk vol is, wil dat die waterbeken aanwellen tot een bergstroom, om zijne oordeelen

aan hetzelfde te voltrekken. Want, wel geschiedt dat onrecht onder de volle verantwoordelijkheid van hen, die het plegen; maar toch, ook daarvan geldt het: »Is er een kwaad in de stad, dat de Heere niet doet!» — Dat is, elke roede, elke tuchtiging staat onder zijn bestel; alles geschiedt naar zijn eeuwig voornemen, en moet zijn raad dienen.

Neen, ook die gruwel, in onze dagen gepleegd jegens zijne kerken in Nederland; het onrecht, waardoor zijn volk wordt vertreden door hunne vijanden, het gaat niet buiten Hem om; Hijzelf heeft dien geesel over zijn ontrouwe kerken verwekt; den verwoester geroepen, opdat Hij hen tuchtigde, of de roede wellicht tot genezing mocht strekken.

En Gode zij dank, dat daar een bukken voor Hem in het stof des ootmoeds gezien werd; dat die belijdenis van een Daniël weer over de lippen van zijn volk kwam: »Wij hebben gezondigd, wij en onze vaderen.» Maar die belijdenis van schuld, dat wijzelf het zijn, die Hem genoodzaakt hebben om met de roede te komen, moet nog dieper gaan; alle hoogte des harten onder ons moet vallen, zoodat het ons een wonder van genade wordt, dat de Heere God temidden van zooveel ontrouw en afval zich nog een overblijfsel naar de verkiezing der genade heeft uitbehouden. Niet eerder zal Hij de roede verbreken, voor wij die hebben leeren kussen, en zelfs zijne kastijdingen ons zoet zullen wezen, omdat wij daarin zijn vaderlijke ontfermingen hebben leeren zien en aanbidden, dat Hij zijn volk niet langer liet wandelen in hun eigene wegen. Want Hij kende het reeds van eeuwigheid, dat zij een trouwbreukig volk zijn, die niet anders kunnen dan hunnen weg voor Hem verderven; maar daarom hing Hij hunne verlossing ook niet aan het spinrag hunner eigene gerechtigheid, maar heeft hen in Christus uitverkoren vóór de grondlegging der wereld, hen in Hem ingeplant, en alzoo den weg hunner verlossing uitgehouden uit dien levenden steenrots, terwijl Hij tot hen spreekt: »Ik doe het niet om uwentwil, o huis Israëls, maar om mijns grooten naams wil;» — »want Ik, de Heere, word niet veranderd; daarom zijt gij, kinderen Jakobs, niet verteerd.»

Geen ding geschiedt er ooit gewisser,
 Dan 't hoog bevel van 's Heeren mond.
 Zijn Godlijk' almacht spreekt, en 't is er;
 Zijn wil gebiedt, en 't wordt terstond.
 Schoon de heid'nen samen
 List op list beramen,
 God verbreekt hunn' raad;
 Schoon de mogendheden
 Snood' ontwerpen smeden,
 Hij belacht haar haat.

Maar d' altoos wijze raad des Heeren
 Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;
 Niets kan zijn hoog besluit ooit keeren;
 't Blijft van geslachte tot geslacht'.
 Zalig moet men noemen
 Die hunn' Maker roemen
 Als hunn' Heer en God;
 't Volk, door Hem tevoren
 Gunstig uitverkoren
 Tot zijn erv' en lot.

Ps. 33 : 5, 6.

III.

Des konings h art in 's Heeren hand als waterbeken, die Hij neigt tot wat Hij wil! — Die waarheid is ten slotte de troost van al Gods volk, dat voor zijn Woord beeft; want ofschoon de koningen der aarde zich opmaken, en de vorsten beraadslagen tegen den Heere en zijn Gezalfde, Hij zegt: »Ik toch heb mijnen Koning gezalfd over Sion, den berg mijner heiligheid;» en daarom »welgelukzalig hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft, wiens verwachting is van den Heere zijnen God.»

Neen, zijne Gemeente, ofschoon een zwakke en kleine kudde, besprongen door het roofgedierte, dat dorst naar haar bloed, is daarom niet prijsgegeven in de handen harer vijanden, dat deze met haar zouden kunnen doen naar hun welgevallen. Heeft Hij niet een eenigen Herder over zijne schapen verwekt, die hen kocht met zijn bloed, en niet zal toelaten dat ook maar een enkele uit zijne hand gerukt worde. Geen haar van hun hoofd wordt gekrenkt zonder den wil van hun hemelschen Vader, zelfs wanneer zij doorgaan onder de scherpte des zwaards hunner vijanden; want niet minder dan het hart der koningen, is ook het hart van alle hunne vijanden in de hand des Heeren, en Hij is het, die het neigt tot al wat Hij wil. Daarom buigen zij zich ook onder de roede, omdat zij het weten, dat zij Hem oorzake gaven, die op te heffen, en smeeken om ontdekking van hun verborgene afdwalingen.

Voorzeker, wanneer zij op menschen zien, kan dit hen menigmaal in toorne doen ontsteken, wanneer zij zonder oorzaak vertreden worden, en hen het onrecht als recht wordt toegemeten; en het is zoo, onrecht wordt daarmede nog geen recht. Al is het, dat God alle deze dingen over hen laat komen; belijden zij het ook in de binnenkamer: »Gij toch zijt rechtvaardig, Heere; mij geschiedt geen onrecht,» zoo mogen zij evenwel het hoofd vrijmoedig opheffen voor het aangezicht hunner vijanden.

En toch zijn het niet de gelukkigste oogenblikken, waarin zij zien op het onrecht, dat menschen hun aandoen; want de vrede hunner ziel lijdt er onder, omdat daar zoo licht bitterheid opwelt in het hart, dat gekrenkt wordt door onrecht; beter is het te roepen tot dien God, die de twistzaak zijner ellendigen twisten, en zijnen verdrukten recht doen zal, en op zijn tijd het juk zal verbreken, waaronder hunne vijanden hen hadden doen doorgaan.

Onze vijanden, hoe machtig zij ook schijnen, zijn daarom niet almachtig; ook hun hart wordt beheerscht door zijn wil, hunne hand is gebonden in de zijne. Straks verbreekt Hij de roede en werpt ze in het vuur, wanneer ze zijn raad heeft gediend, en inplaats van de wateren, die hen dreigden te overstroomen, zijn het de beekjes der rivier, die verblijden de stad Gods.

En is het, dat wij nog dieper verootmoedigd, en onze lasten nog verzwaard moeten worden, gelijk Farao na elke der tien plagen, die over Egypte kwamen, zijn hart verhardde, en de lasten des volks verzwaarde, het werd ten slotte hem tot een vloek en Israel ten zegen.

Bange dagen zijn daar voor de Kerke Gods en het volk des Heeren aangebroken, als wij zien op den gruwel der verwoesting, die reeds onder ons is aangericht, en die wellicht nog slechts een begin der smarten, een aanvang van den dag zijns grooten toorns is. Doch moge Hij ook veel, dat nu nog staat, ternederwerpen, Hij zal niet toelaten, dat de rechtvaardige in eeuwigheid wankele; en daartoe zal het veiligst zijn, dat wij onze hoofden diep, steeds dieper buigen, opdat de storm over ons henenga.

Daarom naar de binnenkamer gevlucht, ons op de knieën geworpen; want Gods liefste kinderen leven het meest in het verborgene; daar doen zij van zich hooren, daar gaat hunne stemme uit tot den troon der genade, als worstelaars met den God Jakobs, als voorbidders voor land en Kerk, om zijne oordeelen af te bidden, en Hem een zegen af te dwingen, door Hem niet los te laten.

Gods volk, bij de wereld een uitgeworpen geslacht, zijn bij Hem uitverkoren en dierbaar; zij zijn een verborgen zaad; maar daarom slechts temeer zijn ze gekenden des Heeren.

Toen God Abraham naar buiten leidde, zeggende: »Zie op naar den hemel en tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; alzoo zal uw zaad zijn,» — was het nacht. Maar indien gij in dezen zelfden oogenblik zoudt opzien naar den hemel, waar zijn dan die sterren Gods? En toch, zij zijn er; zij staan elk op hare plaats; alleen uw oog ziet ze niet. Maar wacht tot den

avond; de nacht roept ze voor uw oog tevoorschijn uit haar verborgene plaatsen.

Nu, evenals met die sterren des hemels, is het met die geestelijke sterren Gods; bij helderen zonneschijn, dat is in rustige tijden, als lijden en vervolging verre zijn, schuilen ze in het donker, zoodat ge er weinig van schijnt te bemerken; het verblindend licht van de kinderen dezer eeuw overschaduwet hun zachten en liefelijken glans; zij loopen ze in dolle vaart omver; wie vraagt er ook naar die duisterlingen, dat verworpen geslacht.

Ja, zoo is Gods volk een geplaagd en verdrukt volk, voortgejaagd als eene hinde op de bergen, ten doelwit van de giftigste pijlen hunner vijanden; — tevergeefs klagende als die weduwe voor den onrechtvaardigen rechter om haar recht te doen; — of zoo hen eindelijk, evenals haar, recht geschiedt, zoo is het niet gewillig, maar evenals die rechter zeide: »Opdat zij niet kome en mij het hoofd breke, zoo zal ik haar recht doen,» — zoo wordt ook hen menigmaal dan nog het recht als een bedelbrok voor de voeten geworpen.

En nog heeft Gods volk niet te klagen, zoolang de dagen nog niet gekomen zijn, waarvan Jezus eenmaal zeide: »Dat een ieder, die u zal dooden, zal meenen Gode een dienst te doen.» Blijve slechts de gedachte verre van ons, dat die wereld alzo naar eigen willekeur met 's Heeren gunstvolk zou kunnen handelen, en niet ook daarin den raad en het welbehagen Gods zou volbrengen; want het zijn juist de dagen, waarin de Heere Zebaoth zijne genade het meest verheerlijkt aan het hart zijner kinderen; dan treden ze uit hunne schuilhoeken tevoorschijn.

En waarom juist dan? — De reden daarvan ligt zoowel in hunne ontrouw als in de trouwe huns Gods. — Toen hun pad effen was, hadden zij hun loop vertraagd en waren zorgeloos geworden, en daarmede hadden zij de stad hunner erfenis uit het oog verloren; maar nauwelijks worden de stormen over hen losgelaten, of zij gevoelen weer, dat zij hier gasten en vreemdelingen zijn, die een beter vaderland zoeken, wier burgerrecht in de hemelen is; — en in den smeltkroes des lijdens gelouterd, terwijl Hij hun schuim op het allerreinste van hen heeft weggedaan, beginnen zij weer te blinken in heilig krijgsieraad.

Uitverkoren in Christus Jezus vóór de grondlegging der wereld, kan Hij zijn volk niet begeven of verlaten; daartoe kocht Hij ze tot een te duren prijs: het heilig zoenbloed van den Borg. Juist daarom zijn ze Hem dierbaar, en daarom alleen, omdat ze het eigendom zijn des Zoons, die ze bekleedde met den mantel zijner gerechtigheid. Hij wist, wat van zijn

maaksel te wachten ware; Hij verwachtte niets van hen en uit hen; daarom gaf Hij hun zulk een volkomen Borg. Hij liet ze voor een wijle verdrukken door hunne vijanden, maar opdat de roede tot genezing zou strekken. En als straks hunne vijanden over hen zouden juichen, en hen willen vertreden, zeggende: »Waar is nu hun God, op wien ze vertrouwd hebben,» — dan scheldt Hij hunne hateren, die in hen den appel zijner oogen hebben aangerand, en verheerlijkt hen voor het oog hunner vijanden.

En ziet, dan treden ze uit hunne spelonken, en werpen den sluier af, en verzamelen zich om de banier der martelaren. Dan aarzelen geen Nicodemuszielen om zich openlijk voor Hem te verklaren; dan laat een Petrus, die Hem weleer voor een zwakke dienstmaagd kon verlooehenen, zich liever voor Hem kruisigen; want de Heere geeft zijn volk in martelaars-tijden ook martelaarsgeloof; en door de vervolging heen blinkt de volharding der heiligen, en God wordt in hen verheerlijkt; verheerlijkt niet alleen door hun geloof, maar ook in de vruchten des geloofs; — hunne gemeenschap met Hem wordt levendiger; hunne liefde tot de broederen, die gemeenschap der heiligen, vuriger; hun gebed overvloediger; hun wandel heiliger; en aan alles wordt het zichtbaar, dat de Heere is in het midden van hen.

Dan deert het hen niet, dat de stormen om hen heen loeien, omdat zij in de splete der steenrotsen verborgen zijn, en de Heere hen versteekt in het verborgene zijner tente.

Ondervindt Gods volk het niet ook in deze dagen, waarvan wij met de apostelen zeggen kunnen: »In waarheid zijn vergaderd tegen uw heilig Kind Jezus, beide Herodes en Pontius Pilatus;» ook daarvan mogen zij getuigen: »De smaadheden dergenen, die u smaden, zijn op mij gevallen.» Of is niet de vervolging in onze dagen der Kerke Gods onder ons overkomen, omdat het den Heere behaagd heeft zijn volk een oog te geven voor hunne schuld, die zij op zich geladen hadden door Christus' kroon ter aarde te laten vertreden. Daarom is het, dat zij liegende alle kwaad van ons spreken om des Heeren wil, omdat wij niet langer wilden medelooopen en rooken op de Baalsaltaren eener kerk, waarvan Hij evenals van Israels tempel zeggen zou: »Gij hebt het huis mijns Vaders tot een moordenaarskuil gemaakt.»

Maar reeds is Hij op weg om zijn volk te verlossen door hen te louteren, en uit hun midden af te scheiden dien hoop gemengd volks, die ook Israel in de woestijn steeds ten val geweest is, en die niet in Kanaän, maar in Egypte tehuis behoort; ziet slechts, hoe ze als wolken stof omhoog stuiven,

nu de wan geschud wordt, — die allen, die gewogen, maar te licht bevonden werden.

Ook van hen zeggen wij: »Zij zijn uit ons uitgegaan, want zij waren uit ons niet.» Maar zien wij toe, een iegelijk voor onszelf, opdat ook wij misschien niet eenigzins verwerpelijk mogen bevonden worden. Voorwaar, het betaamt ons allerminst hooggevoelende te zijn; want het zijn alleen de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, en dat Hij ons nog een overblijfsel gelaten heeft. Meer dan de vrucht der lippen, die zijn naam belijden, verwacht Hij van ons; — het moet uit onzen wandel blijken, dat het ons ernst is dien ouden zuurdeesem dagelijks meer uit te zuiveren, en dat zooveel genade niet tevergeefs aan ons geschied is.

Allerminst mag daar een wortel van bitterheid in ons opschieten jegens hen, die ons vervolgen om des Heeren wil; want dan roept de apostel ons toe: »Aanmerkt dezen, die zoodanig tegenspreken van zondaren tegen zich verdragen heeft,» — »die als Hij gescholden werd, niet wedschold; als Hij leed, niet dreigde; maar gaf het over aan dien, die rechtvaardig oordeelt.»

Verleene de Heere ons genade om zelfs te zegenen, die ons vloeken, en zulks temeer, omdat er onder hen ongetwijfeld nog kinderen Gods gevonden worden, maar die in de strikken des satans gevallen zijn, biddende dat hun bekeering des harten gegeven worde.

Ook het hart dier mannen, die nu Gods volk benauwen, en zijne Kerk verwoesten, en als een Saulus dreiging en moord blazen tegen de discipelen des Heeren, het is in zijne hand; en niet slechts, dat Hij ze gebruikt tot wat Hij wil, maar Hij kan ze ook neigen tot zijn wil, en hen bekeeren van deze hunne goddelooze handelingen. Hij kan hen, die zich nu nog plaatsen op den zetel, die alleen toekomt aan zijn gezalfden Koning, straks doen bukken en aanbidden in het stof voor de voetbank zijner voeten.

Bereiden wij hen alzoo door onze gebeden een Damaskus, waar zij temidden van hun woeden tegen de Gemeente des Heeren deze stemme Gods in hunne gewetens mogen vernemen: »Ik ben Jezus, dien gij vervolgt!» Dan zal ook hunne smeeking weldra opgaan naar boven met allen, die in gehoorzaamheid aan zijn Woord begeeren te leven: »Heere wat wilt Gij, dat ik doen zal?» Amen.

Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond;
Denk aan uw volk, door U van ouds verkregen;
Denk aan uw erf, het voorwerp van uw zegen;
Aan Zions berg, daar G' eertijds hebt gewoond.

Geef 't wild gediert', dat niets in 't woën ontziet,
De ziele van uw tortelduif niet over;
Laat, groote God! om een' gehaten roover
Uw kwijnend volk niet eeuwig in 't verdriet.

Dat elk verdrukt' uw' bijstand eens erlang';
Laat, laat uw volk niet schaamrood wederkeeren;
Maar wil van hen ellend' en nooddruft weren,
Opdat z' uw' naam verheffen in gezang.

Ps. 74 : 2, 18, 20.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XVIII.

PAULUS BEDE VOOR DE GEMEENTE.

DOOR

H. W. VAN LOON,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Komt, laat ons samen Isrels Heer,
Den rotssteen van ons heil, met eer,
Met Godgewijden zang ontmoeten!
Laat ons zijn gunstrijk aangezicht
Met een verheven lofgedicht
En blijde psalmen juichend groeten!

Want Hij is onze God, en wij
Zijn 't volk van zijne heerschappij,
De schapen, die zijn hand wil weiden.
Zoo gij zijn stem dan heden hoort,
Gelooft zijn heil- en troostrijk woord;
Verhardt u niet, maar laat u leiden.

Ps. 95 : 1 en 4.

Gemeente van Harderwijk! Uw kerkeraad, wiens ijver en trouw ik waardeer, heeft mij tot het volbrengen van een aangename taak uitgenoodigd.¹⁾ Ik sta hier voor u om den begeerden, beroepen en tot u overgekomen leeraar bij u in te leiden en in zijn heilig ambt te bevestigen. Voorwaar een treffelijk werk, waarvan de beteekenis — wij gevoelen het allen — niet weinig wordt verhoogd door de omstandigheden, waaronder het thans plaatsheeft in uwe kerk.

Hoe groot is de goedertierenheid Gods over haar!

Wie had het kunnen denken, toen nu ruim een jaar geleden een deel van uw kerkeraad de reformatie ter harte begon te nemen, gesteund door zoovelen, die erkennen, dat het ongerijmd, ja zondig is voor God, om een kerk van Christus te laten regeeren door een zoogenaamde Synode, die den Christus verwerpt, dat heden reeds bij een eigen en zeer doelmatig kerkgebouw aan de Gereformeerde kerk (doleerende) in deze stad een herder en leeraar zou worden geschonken.

Wel hadt gij reden om aanstonds met een verheven lofgedicht en met een blijden psalm het gunstrijk aangezicht van onzen getrouwen Verbonds-God juichend te begroeten, want Hij deed met u naar uwe zonden niet en was u ondanks uwe ontrouw in trouwe gedachtig. Och of nu al wat in u is Hem prees en de dienst van dezen dienaar vruchtbaar voor u bevonden wierd! De prediking der waarheid naar de godzaligheid, die gij van zijne lippen zult hooren, worde door de genade des Heiligen Geestes voor velen een zaad ten leven.

¹⁾ Uitgesproken ter bevestiging van ds. W. Mulder Jr., op 5 Augustus 1888 en zoo getrouw mogelijk teruggegeven.

Vergeet daarbij niet, dat geschreven staat: »De ouderlingen die wel regeeren, zullen dubbele eer waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leer.» Niemand zij er onder u, die het Woord niet heilbegeerig ontvangt, niet eenvoudig gelooft, niet boven alles waardeert, niet door een wandel der gerechtigheid en der wederliefde beantwoordt.

Ik kan mij voorstellen, waarde broeder MULDER, van nu aan ook mijn medegenoot in de bediening, hoe in deze oogenblikken de gedachten zich in u vermenigvuldigen en gij, tot zoo gewichtig keerpunt in uw leven gekomen, nu eens het oog terugwendt naar een niet ongezegend verleden om het dan weer te richten op een onzekere toekomst. Vrees niet, geloof alleen. Gij hebt immers uzelf niet op- of ingedrongen, gij waart tevreden in den staat, waarin de Heere u plaatste, en met den arbeid, welke Hij u te doen gaf en waarbij gij zijn hulp en gunst genieten mocht? Maar het behaagde den oversten Herder der schapen u den herdersstaf over een deel zijner kudde in handen te geven, en toen gij door zijne gemeente en mitsdien van Hem geroepen werd, mocht en kondet gij aan zijn wil niet ongehoorzaam zijn. Zij en blijve de Heere uwe sterkte. Hij geve u verstand, met Goddelijk licht bestraald. Hij leide u door zijn Heiligen Geest in al de waarheid en verleene u tot in lengte van dagen de kracht des lichaams, zoo noodig tot den arbeid, die u is aanbevolen. Ik betuig dan voor God en den Heere Jezus Christus, die de levenden en de dooden oordeelen zal in zijne verschijning en in zijn koninkrijk: predik het woord; houd aan tijdelijk en ontijdelijk; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer. Want er zal een tijd zijn — en die is nu — wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar ketelachtig zijnde van gehoor, zullen zij zichzelf leeraars opgaderen naar hun eigen begeerlijkheden. En zullen hun gehoor van de waarheid afwenden en zullen zich keeren tot fabelen. Maar gij, wees wakker in alles, lijd verdrukkingen, doe het werk van een evangelist — ook al wordt gij met dien naam niet meer genoemd — maak dat men van uw dienst ten volle verzekerd zij. — God, onze hemelsche Vader, die zijne knechten niet oordeelt naar de vrucht op — maar wel naar de trouw bij hunnen arbeid, verrasse u door zijnen zegen, tot grootmaking zijns naams en verbreiding van het rijk zijns Zoons Jezus Christus. Amen.

Geliefden! Ik heb mijn oprechte wenschen voor uw kerk en uw leeraar geuit, laat ons thans samen eene bede van den apostel Paulus voor de gemeente des levenden Gods overdenken.

Gij leest mijn tekst

Efeze 3 : 14—19.

Om deze oorzaak buig ik mijne knieën tot den Vader onzes Heeren Jezus Christus,

Uit wien al het geslacht in de hemelen en op de aarde genoemd wordt,

Opdat hij u geve, naar den rijkdom zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door zijnen Geest in den inwendigen mensch,

Opdat Christus door het geloof in uwe harten wone, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt,

Opdat gij ten volle kondet begrijpen met al de heiligen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte zij,

En bekennen de liefde van Christus, die de kennis teboven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods.

Wij bepalen uwe aandacht 1°. bij den rijken inhoud van deze bede en 2°. bij de heerlijke vrucht van hare verhooring. De Heere moge zegenend op ons neerzien.

I.

Zie hij bidt! Dit woord, eenmaal door den Heere omtrent Saulus van Tarsen tot Ananias gesproken, komt ons voor den geest, als we gereed staan uwe aandacht te bepalen bij den voorgelezen tekst.

Zie hij bidt, Paulus, de apostel van Jezus Christus door den wille Gods. Hij bidt in den kerker te Rome op gebogen knieën en met opgeheven handen tot den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, uit wien al het geslacht in den hemel en op de aarde genoemd wordt en dien het behaagd heeft aan zijn heiligen apostel de verborgenheid aangaande de roeping, ook der heidenen, tot dit geslacht te openbaren. Hij worstelt voor den troon der genade. o, Dat alle herders zijn voorbeeld volgden, vast overtuigd, dat de Heere door zijn zegen het zaad, dat zijn trouwe dienaren uitstrooien, vruchtbaar moet maken! Neen, hij vraagt niet om loslating uit de gevangenis, om bevrijding van knellende banden. Hoe natuurlijk en betamelijk dit ook zou geweest zijn, Paulus is gansch belangeloos en ziet in zijne verdrukkingen het bewijs, dat hij waarlijk van den Heere in de bediening gesteld is. Thans denkt hij niet aan zichzelf en aan zijn lijden, maar aan de heiligen, die te Efeze zijn en aan de geloovigen in Jezus Christus. Op het hoogste bedacht bidt hij voor hen om een tweede genade, die zij door hunne godzaligheid niet kunnen verdienen, maar die hun van boven gegeven moet worden. Al was hun geloof in den Heere Jezus en hunne liefde tot al de heiligen (Op. 1 : 15) openbaar, toch moesten zij daarin voortgaan. De hoogste volmaaktheid toch der geloovigen in dit leven bestaat in het wassen en toenemen. En zulks geschiedt alleen dan, als zij door de

Goddelijke werking des Heiligen Geestes krachtig versterkt worden in den inwendigen mensch, die naar het onderwijs en zeker ook naar de ondervinding van Paulus van dag tot dag vernieuwd kan worden tot de kennis en liefde Gods, ook al wordt de uitwendige mensch verdorven. Hij denkt daarbij aan het geestelijk leven, dat evenals het lichamelijke onderhouden en versterkt moet worden, waartoe het wonen van Christus in de harten onmisbaar is. In zooveelen toch als door zijn Woord gelooven, dat Hij voor hen zich vernederd heeft tot in den dood, wil Christus door zijn Geest zich eene gestalte verkrijgen, opdat zij niet zichzelf zouden leven, maar Hem, die voor hen gestorven is. Zoo blijkt het, dat zij in de liefde geworteld en gegrond zijn.

Dat is wat anders te zeggen, dan iedereen het zijne te geven en als een lief mensch bekend te staan, daar zooveelen mede tevreden zijn. Dat is nog iets meer dan veel voor zijn evenmensch over te hebben en niet te houden van nijd en twist, wat bij velen zulk een stof tot ijdeloosheid en nog ijdeloosheid gerustheid geeft. Dat is wat sterkers dan lief te hebben, die ons liefhebben en goed te doen, die ons goed doen, waardoor velen zich reeds toeschijnen meer dan godsdienstig te zijn. Dat is wat wezenlijkers dan nu en dan een uitstekend bewijs van liefde of een krachtige betooning van medelijden te geven, waarop zooveelen zich gaarne verheffen en liefst zoolang mogelijk teren.

In de liefde geworteld en gegrond, het is dat alles, maar veel meer dan dat. Als het ertoe kwam, bewijst zulks het leven in ieder opzicht en in elke betrekking, allereerst tegenover den Heere onzen God, dien een liefde toekomt met geheel het hart en met geheel de ziel en met geheel het verstand; maar dan ook tegenover den naaste, dien wij zullen liefhebben als onszelven.

't Is zeker niet zonder reden, dat in een anderen brief (Coloss. 2 : 7) door onzen apostel gesproken wordt van een geworteld en opgebouwd zijn in Christus. In Hem zien wij de liefde volmaakt! En alleen bij den rechtvaardige, die uit Hem leeft, gelijk de boom uit den wortel; die door Hem wordt gedragen, gelijk het gebouw door het fundament, kan er van een staan in de liefde sprake zijn. Omdat Christus door het geloof in zijn hart woont, kent hij de liefde uit een rein hart, uit een goed geweten en uit een ongeveinsd geloof; de liefde tot God en den Zaligmaker, waartoe hij wordt gedrongen door zijne liefde tot hem; de liefde, die niet zichzelf zoekt, die niemand uitsluit, die meest zich openbaart jegens hen, die den Heere vreezen; de liefde, die de eere Gods en het waarachtig heil der zielen bedoelt.

Hetgeen van alle oprecht geloovigen mag gezegd worden,

geldt zeker evenzeer van de getrouwe dienaren van het Evangelie. Zie het in Paulus en in al zijne medeapostelen, die gezonden werden om anderen deelgenooten van de zaligheid te maken. Wie hun woord niet bereiken kan, bereikt hun gebed, dat dagelijks allen als op de armen der liefde voor Gods troon draagt en hen Gode en zijner genade aanbeveelt. Ja, hunne vijanden zelfs, dat zijn zij, die zichzelf met dien naam noemen of zich door hunne daden aldus betoonen, zijn van hunne liefde niet uitgesloten. Het zegt weinig, dat zij hunne vijandschap vergeven; meer zegt het, dat zij hun bij alle gelegenheden zoeken wel te doen en daardoor als kolen vuurs op hun hoofd hoopen; maar wat alles zegt, het is: dat zij in hunne harten iets kennen van hetgeen de Heere voor zijne vervolgers en haters gevoelt. Ja, Christus is het heilig en heiligend exempel voor de liefde zijner dienaren. Want evenals de kracht zijner liefde zich doet kennen in den prijs, die de betoening Hemzelve heeft gekost, zoo is ook de aard der liefde, waarin zij geworteld en gegrond zijn, als zelfverloochening aan te merken. 't Is daarom, dat de heilige apostel in zijn lofzang der liefde haar boven het geloof en de hoop verheft. En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de liefde (1 Cor. 13 : 13).

De liefde toch is de meeste, omdat zij van de beide anderen de meest gezegende vrucht is, gelijk zij van beide haar voedsel ontvangen moet. De meeste, omdat het geloof het goede ontvangt, de liefde het goede doet; omdat het geloof en de hoop slechts ten beste komen van hen, die ze bezitten, de liefde daarentegen vriend en vijand voordeelig zijn kan. De meeste, omdat het geloof het fundament der heiligmaking en der goede werken is, de hoop het gebouw rijzen doet, maar de liefde het voltooit en kroont. De meeste eindelijk, omdat het geloof in aanschouwen en de hoop in genieten overgaan zal, maar de liefde blijven en in de eeuwigheid volmaakt wezen zal.

Geliefden! eene bede, die alles omvat wat noodig is om beiden, gemeente en leeraar, aan hun heilige roeping te doen beantwoorden, wat dunkt u wordt zij niet met recht rijk van inhoud genoemd?

Welzalig elk, die 't recht betracht;
 Die 't allen tijd' zijn wetten acht!
 o Heer! laat mij, naar 't welbehagen,
 Dat G' in uw volk steeds hebt getoond,
 Ook roem op uw bescherming dragen
 En met uw zegen zijn be kroond.

Geef dat mijn oog het goed' aanschouw',
 't Welk Gij uit onbezweken trouw

Uw' uitverkoornen toe wilt voegen;
 Opdat ik U mijn' rotssteen noem',
 En, deelend' in uws volks genoegén,
 Mij met uw erfdeel blij beroem!

Ps. 106 : 2 en 3.

II.

Opdat gij ten volle kondet begrijpen met al de heiligen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte zij, en bekenen de liefde van Christus, die de kennis tebovengaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods. Met die woorden wijst ons de apostel op de heerlijke vrucht van de verhooring zijner bede. Als de gemeente Gods opwast in geloof en liefde, wordt haar een steeds klaarder inzicht gegund in het Goddelijk genadeplan, dat voorgenomen en ontworpen werd in Christus Jezus.

Liefde alleen kan liefde verstaan en erkennen. Zij is geen onbestemd gevoel, waarbij de ziel in het onzekere blijft. Integendeel, waar zij woont, belieft het den Heere door zijn Geest ons in te leiden in het geheim zijner liefde. Zij brengt ons, naar Paulus woord, tot de kennis eener verborgenheid, die alle kennis tebovengaat. Wonderspreukig moge dit den oppervlakkige in de ooren klinken, bij het licht des Geestes is hier geen tegenspraak. De hoogverlichte Godsman stelt zich als 't ware in den geest voor de ondoorgrondelijke diepte der liefde van Christus, meet die met zijn blik en roept met verbazing uit: »o Welk eene diepte, welk eene breedte, welk eene lengte, welk eene hoogte! Ik ken, ik zie een dropje, een vonkske van de liefde des Heeren; maar ik zie, dat zij onmetelijk, onuitputtelijk, eeuwig en oneindig zijn als God zelf.»

't Is zooals de vrome Hofacker zegt: Paulus staat als 't ware peinzend en vorschend voor de ontfermende liefde des Heilands, evenals wij somtijds in een stillen zomernacht den prachtigen sterrenhemel aanschouwen. Wij weten, die tallooze lichten, die wij zien, zijn zonnen en wentelende bollen; de melkweg alleen bevat ontelbare werelden, die wij niet van elkander kunnen onderscheiden. Wij weten dat er, veel verder dan onze bekrompen blik kan reiken, nog andere gestarnten en zonnen en zonnestelsels bestaan; onze geest verheft zich in bewondering en aanbidding, en onze lippen fluisteren met heiligen eerbied: »Oneindig groot is de Heer; Almachtig is zijn naam!» Maar wat is de sterrenhemel, wat de geheele zichtbare schepping, vergeleken bij de liefde van Christus? Hier schiet elke vergelijking tekort; alles wordt er klein, wordt er nietig bij.»

U die liefde van Christus verkondigen en onder Gods zegen leeren begrijpen, ziedaar geliefden! wat uwe leeraren, van Gods-

wege te doen hebben. De nood is hun opgelegd. Wee hen, als zij door het Evangelie niet verkondigen dien onnaspeurlijken rijkdom van Christus, om allen te verlichten, dat zij mogen verstaan, welke de gemeenschap der verborgenheid zij, die van alle eeuwen verborgen is geweest in God, welke alle dingen geschapen heeft door Jezus Christus. Opdat nu door de gemeente bekendgemaakt worde, aan de overheden en de machten in den hemel de veelvuldige wijsheid Gods, naar het voornemen, dat Hij gemaakt heeft in Christus Jezus onzen Heere, in denwelken wij hebben de vrijmoedigheid en den toegang met vertrouwen, door het geloof aan Hem.

Naarmate uwe leeraren zelve bij het licht des Geestes dieper worden ingeleid in dat heiligdom, zullen zij gevoelen, dat de liefde van Christus de kennis tebovengaat. Ja, als zij vervuld mogen worden tot al de volheid Gods, zoodat het hun aan geen geestelijke gave ontbreekt tot volmaking van hunne bediening, zullen zij door die liefde geen einde zien.

Welk eene breedte! zij is niet te omvatten; zoover het Oosten is van het Westen, zoover doet Hij onze overtredingen van ons. Welk eene lengte! zij is niet te meten; de liefde van Christus vergaat nimmermeer en dien Hij liefheeft, heeft Hij lief tot den einde. Welk eene diepte! zij is niet te peilen; Hij heeft zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den menschen gelijk geworden. En in gedaante gevonden als een mensch, heeft Hij zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises. Welk eene hoogte! zij is niet te bereiken; als Hij opgevaren is, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen, en heeft den menschen gaven gegeven, ja ook den wederhoorigen om bij Hem te wonen.

De heiligen, die van deze breedte en lengte en diepte en hoogte iets gevoelen en begrijpen, vragen nimmer: »Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?» zonder er aanstonds op te antwoorden: »Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander scheepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.» Zoo kan het niet anders of bij leeraren, die zelf deze liefde bekennen en zulke ervaringen, uitzichten en verwachtingen mogen bespreken, valt het scheepsel weg. En als het hun om God en zijn eere te doen is bij de prediking van dit liefelijk en zielzaligend Evangelie, zal het hun schier aan woorden ontbreken om den lof te verkondigen

van Hem, uit wien, door wien en tot wien alle dingen zijn.

Het bleek ons reeds, hoe begeerlijk de verhooring van de bede des apostels is. Nog duidelijker moet ons dit worden, als wij bedenken, wie zij zijn, voor wie hij bidt.

Ook de heiligen te Efeze zijn als andere geloovigen in Christus van nature geneigd God en den naaste te haten. Ook van hen gold het woord: »Het bedenken des vleesches is de dood; maar het bedenken des Geestes is leven en vrede; daarom dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God: want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet. En die in het vleesch zijn kunnen Gode niet behagen.'' Wel zijn zij uit den jammerlijksten doodsstaat opgewekt en levendgemaakt door Hem, wiens maaksel zij zijn, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat zij in dezelve zouden wandelen. Maar toch hebben zij noodig met kracht versterkt te worden door zijn Geest in den inwendigen mensch, opdat Christus door het geloof in hunne harten wone en zij bekwaam gemaakt worden voor de erve der heiligen in het licht.

Dit is het dan ook, gemeente! wat door uw gaarne getrouwe herders voor u begeerd wordt en bij de wetenschap, dat zij-zelfen het u niet kunnen toebrengeu, hen op de knieën brengt voor God met de ootmoedige bede, dat Hij het u geve naar den rijkdom zijner heerlijkheid. De Vader van onzen Heere Jezus Christus, die al zijne kinderen tot één geslacht vergadert, is machtig meer dan overvloediglijk te doen boven al wat wij bidden of denken, naar de kracht, die in ons werkt, en daarbij gewillig om zijne gemeente te vervullen met al de schatten, die in Christus Jezus verborgen zijn. De bede om het heil der zielen en de verheerlijking van Gods naam word zeker verhoord.

Maar met dat gebed gaat dan ook de rechte prediking van het Woord gepaard. Immers de Heilige Geest, die het verstand verlicht, het hart vernieuwt en het geweten reinigt tot gehoorzaamheid der waarheid, die in Christus Jezus is, werkt het geloof en zijne versterking middellijk door het Woord. Dat geloof bestaat niet in aandoeningen van een lichtbewogen gevoel, evenmin als in verstandelijke kennis, maar in dat weten, waardoor ik alles voor waarachtig houde, wat ons God in zijn Woord geopenbaard heeft, en in dat zeker vertrouwen, dat de Heilige Geest door het Evangelie in mijn harte werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergevinge der zonde, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij uit loutere genade, alleen om de verdiensten Christi wille. Bij die prediking des geloofs is het niet te doen om den

trionf van eigen meening of om de glorie eener partij, en zoo min om zichzelf te behagen als om door anderen geprezen te worden; maar om u, geliefden! te bewaren voor zelfbedrog, het ergste kwaad, en u te brengen tot het hoogste goed, het wonen en leven van Christus in u door de innigste verbintenis met Hem. Geworteld en gegrond in de liefde verkrijgen wij een steeds klaarder inzicht in de breedte en lengte en diepte en hoogte van het aanbiddelijk genadeplan en een steeds vast gegrond erkennen der liefde van Christus, die de kennis tebovengaat, om Gode vrucht te dragen. Dat beste, dat eene noodige, begeert ook ons hart voor uwe kerk, voor uwen leeraar, en voor uwe opzieners als vrucht van hun dienst in uw midden. Alzoo zal de Heere der gemeente meer en meer verheerlijkt worden in haar, die Hem zoo dierbaar is en aan Hem alles te danken heeft!

Zoo hebben wij dan eene bede van den apostel Paulus overwogen, voor de gelegenheid, die ons thans samenbrengt, zoo bijzonder geschikt. Welk een voorrecht, dat ik u een leeraar mocht voorstellen, die het zich een eer en genoegten rekent voor u te mogen bidden en onder u te mogen arbeiden naar den wille Gods, opdat Hij u geve, naar den rijkdom zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door zijnen Geest, in den inwendigen mensch; opdat Christus door het geloof in uwe harten wone en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt. De Heere beschikke zijn kerken in deze landen nog vele knechten, wier binnenkameren getuigen zijn, dat zij al biddende de belangen van hunne gemeenten op het hart dragen. Hem de dank, dat er bij veel stof tot treurigheid over wat gezonken, misvormd en gescheurd is, er in onze dagen weer het een en ander gezien wordt, dat als verhooring des gebeds en als vrucht op den arbeid van getrouwe dienaren tot dankzegging stemt. Mocht het maar meer worden opgemerkt en hetgeen hier en daar hoop geeft meer overvloedig en algemeen, meer doorbrekend en voor allen kenbaar gemaakt worden.

De heilige apostel heeft met blijdschap gehoord van het geloof der Efeziërs en van hunne liefde tot al de heiligen (Efez. 1 : 15). o, Welk een gansch ander gerucht ging en gaat er nog uit van vele onzer kerken! Hoevelen kiezen openlijk partij voor de leugen en zijn geheel afgeweken van het geloof, eenmaal den heiligen overgeleverd? Hoevelen dulden, dat er aan de fundamenteele leerstukken, de dierbaarste waarheden, getornd wordt, dat onder een vromen schijn het gezag van Gods Woord wordt ondermijnd? Hoevelen stellen, ja, prijs op een rechtzinnige prediking, maar buigen zich onder het juk eener

priesterheerschappij, welke voor zich eene macht opeischt, waardoor onze Heere Jezus in zijne koningsrechten en in zijne majesteit aangetast wordt? Ach, het getal der ontkomene kerken is zoo klein, vergeleken bij de honderden, die nog gekneld zitten in den strik, welke ter kwader ure haar om den hals is geworpen. Ware er meer geloof, zooveelen die wel zien, dat het leven hunner kerk gevaar loopt en dit nu verdragen, zouden in den naam des Heeren met afsnijding van de goddelooze kerkinrichting het werk der reformatie ter hand nemen.

Van de liefde tot de heiligen heb ik niet noodig u te zeggen, dat zij helaas! in onze dagen maar al te zeer ontbreekt. Toonen niet velen openlijk, dat zij vijanden der ware godzaligen zijn? Blijkt het niet hieruit, dat zij de gaarne getrouwe dienaren uitwerpen en allen, die met hen den weg der gehoorzaamheid bewandelen, verstooten? En is de vijandschap bij velen zoo groot niet, hoe toont men echter geen ware vereeniging met Gods volk te willen door te blijven samenwonen met de verachters van God en zijn Woord en van de heilige sacramenten. Men belijdt wel de gemeenschap der heiligen te gelooven, maar men loochent deze waarheid telkens door sprekende daden. Maar ook tot ons komt de vermaning: »Dat de broederliefde blijve.» Wij zullen Gods volk liefhebben, omdat zij van God geliefd zijn, omdat wij Gods beeld in hen zien. Wij zullen hen liefhebben met al hun gebrek; niet dat ooit het kwade goed mag genoemd worden; maar in dien zin, dat wij in hen zullen dragen, wat God in hen verdraagt, en hunne gebreken niet breed uitmeten, maar in liefde bedekken, vooral bij dezulken, die daardoor in hunne boosheid zouden gestijfd worden. Waar Gods Woord nu in 's Heeren huis het eenig richtsnoer van geloof en wandel mag zijn, zullen de huisgenooten zich door geloof en liefde doen kennen.

Zijn er soms in ons midden, wier hart tegen de bede van Paulus opkomt, wier hart er gaarne de beteekenis van vermindert, wij mogen het hun niet verzwijgen, dat zij nog een onwedergeboren hart bij zich omdragen. In zulk een hart kan geen geloof en dus ook Christus niet wonen, en zoolang gij Hem mist, is het niet wel met u. Ach, weest toch niet onverschillig omtrent uw waarachtig geluk. Bedriegt u niet voor de eeuwigheid. Als de heilige apostel het noodig oordeelde te bidden voor de heiligen te Efeze, wier heil hij zocht, zoudt gij dan uzelfen opdringen, dat de wederbarende genade des Heiligen Geestes door u wel kan gemist worden? Gave God u oogen om te zien, dat gij arm zijt en naakt, ellendig en blind, dood in zonden en misdaden. Dan zoudt gij doen, wat Paulus deed en de knieën buigen voor den God en Vader van onzen

Heere Jezus Christus in het levendig gevoel van uwe onwaardigheid en afhankelijkheid; overtuigd, dat geen schepsel u kan geven, wat gij onmisbaar noodig hebt, maar tevens met vertrouwen, dat uw gebed zal verhoord worden door Hem, die machtig en gewillig is u te schenken, wat gij naar zijn wil vraagt. Ja, gewillig! Of werd u het Evangelie heden niet verkondigd? En is dat geen bewijs, dat de Heere het ernstig met uw behoud meent; dat Hij u nog niet overgeeft aan het goeddunken van uw hart? Welaan dan, mede-zondaren, buigt u voor God neder, smeekt Hem om genade en het zal door de werkingen zijner macht blijken, dat ook dit woord der prediking nuttig voor u is geweest tot wederlegging en verbetering.

Laat het u, geliefden! voor zooveel gij in de liefde geworteld en gegrond moogt zijn, bij uw vele struikelingen tot bemoediging strekken, dat gij in Christus de vrijmoedigheid en den toegang hebt met vertrouwen tot den troon der genade, waarop Hij is gezeten, die u hoort en helpen zal ter bekwaamer tijd. Bouwt dan op Gods vaderliefde en op den rijkdom zijner heerlijkheid. Zijt daarom navolgers van Paulus, den gevangene in den Heere. Vraagt voor uzelf en voor anderen om de hoogste en beste gave. Vraagt vrij ook om tijdelijken zegen, om de vervulling van uw aardse nooddrift; maar bidt eerst en meest, dat Christus door het geloof in uwe en in veler harten moge wonen en gij met al de heiligen moogt opwassen in Hem, die het Hoofd is. De heilige apostel vraagt het voor de geloovigen van Efeze; uwe voorgangers, die u het Woord Gods verkondigen, willen het thans voor u vragen. Maar ook gij, vergeet uwe leeraren en uwe opzieners niet. Draagt hen Gode op; dat Hij hun geve in den inwendigen mensch versterkt te worden door den Heiligen Geest; dat Hij hun dienst voorspoedig make. Dan zullen er uit de lichtzinnige dienaren der wereld naar zijn voornemen toegebracht worden; dan zullen de bekommerden, die naar het leven der liefde haken, worden getroost en het getal zal vol worden dergenen, die met al de heiligen begrijpen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis tebovengaat.

Hem nu, die machtig is u te bevestigen naar zijn Evangelie, den alleenwijzen God, zij door Jezus Christus de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.

Laat uw genâ ons met haar' troost verrijken,
 En laat uw werk aan uwe knechten blijken;
 Uw heerlijkheid niet van hun kind'ren wijken;
 Uw liefd', uw macht behoed' ons voor bezwijken.
 Sterk onze hand, en zegen onze vlijt;
 Bekroon ons werk, en nu, en t' allen tijd! Ps. 90: 9.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XIX.

DORST EN LAFENIS.

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER

1888.

De kerkvader Augustinus heeft gezegd, dat des menschen harte onrustig is, tot het rust vindt in God. Met een enkelen trek heeft hij aldus de ervaring der geloovigen geschetst.

Onrustig toch is het in het diepe hart des menschen. Wat al begeerten woelen in die donkere diepte. Wat al wenschen en verlangen, waardoor ge u rust, blijvende rust, zoekt te verschaffen; en hoezeer is alles tevergeefs. Nauwelijks is er aan een enkele begeerte voldaan of weer nieuwe wenschen komen op uit het onverzadelijk hart. Al het zoeken en begeeren der menschen is niet in staat u die rust te schenken, waarnaar ge zoo hijgend verlangt.

De heidensche oudheid gewaagt van de dochters van zekeren Danaüs, die om hare zonden veroordeeld waren in een bodemloos vat zoolang water te scheppen, tot het geheel gevuld was.

In dit vruchteloos pogen wordt ons een beeld gegeven van datgene, wat we van nature doen. Of meent ge in ernst, dat gij in uw arbeid ruste kunt vinden voor uw gemoed? Misschien gelukt het u eenigen tijd uw geweten tot zwijgen te brengen en dus in den maalstroom der dagelijksche beslommeringen uzelf een wijle tijds te bedriegen. Toch komen er van die oogenblikken, dat gij het wel verstaat, dat die arbeid u den vrede niet schenken kan.

Daar is, maar een Eenige, die rust brengt en vrede aan het door onrust gepijnigde hart. Een, die tot u nog komt met de stem der ontferming. Een, die zijn hoogepriesterlijke armen uitbreidt om zijn volk te vermanen tot Hem te vlieden. Van Hem gaan we spreken, van zijne noodiging.

o, Alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt! komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk.

Des Heeren Woord keert niet ledig weder; het zal doen wat Hem behaagt; het zal voorspoedig zijn in datgene, waartoe Hij het zendt. Alzoo zal het ook met dit woord des Heeren wezen. Het is toch geen woord van een zondig schepsel; neen, het is het woord van Hem, die niet liegen kan; het woord van den Waarachtige.

Dit woord nu is een liefelijk en bemoedigend woord. Liefelijk voor alle ziel, die aan zichzelf leerde wanhopen. Bemoedigend voor wie in den strijd des levens door Gods genade werd ingewikkeld.

Het is hier de noodiging, welke Christus doet.

o, Hoe moest de zondaar van vreugde opspringen, dat hem nog het Woord des Heeren gebracht wordt. Hoe moest het Adamskind zich verblijden, dat er nog een naam verkondigd wordt, waarin de zaligheid ligt. Doch wij zijn die prediking derwijs gewoon, dat wij er niet op letten, dat de Heere ons nog met zoovele gunsten tegenkomt. Wij beschouwen het, alsof het zoo hoort, dat wij in een land zijn geboren, waar ons het Woord des levens wordt gepredikt. En toch is dit alleen te danken aan het wondere bestel van 's Heeren goedheid over ons. Of zoudt gij meenen, dat wij bij geval wonen in een Christenland? Is dat niet een klaar bewijs, dat de Heere nog geen lust heeft in onzen dood? Mocht het ons maar gegeven worden den Heere te zoeken, terwijl Hij nog te vinden is!

De Heere Christus, die zijne gemeente kocht met zijn dierbaar bloed, de Springader des levenden waters, de goede Herder, zendt heden nog zijn machtwoord uit. Hij is rijk, onmetelijk rijk. Zijne schatten optellen vermoogt gij niet. Hij alleen geeft aan de dorstige zielen die lafenis, waardoor zij eeuwig worden verkwikt.

Naar onzen tekst handelen wij van dorst en lafenis, en beantwoorden wij de vraag:

1. Wie dorsten.
2. Wat zij begeeren.
3. Hoe zij genoodigd worden.
4. Wat hun beloofd wordt.

¶ Verleene ons de Heere den Geest der wijsheid, om te onderzoeken of wij tot deze dorstigen behooren!

I.

Het woord des Heeren is hier dan tot de dorstigen gericht. Nu behooren ongetwijfeld alle menschen tot de dorstenden. Alle menschen, dus ook gij. Alleen is het zeer verschillend, waarnaar ge dorst.

Hoevelen toch dorsten naar de genieting dezer wereld. Als zij maar den beker van het zingenot kunnen ledigen, dan is het naar hun harte. Dan genieten ze eerst recht. Dan wanen ze in hunne dwaasheid, dat ze de gelukkigste kinderen der wereld zijn.

Weer anderen jagen naar schatten, die vergaan, naar geld en goed. In hunne oogen bezitten deze zooveel edels en bekoorlijks, en ze droomen gaarne den zondigen droom van den rijken dwaas.

En zoo zouden we kunnen voortgaan om te spreken van een onleschbaren dorst; maar dezen dorst kennende, zoudt ge niet behooren tot de dorstigen, die hier in onzen tekst worden genoemd.

De dorstenden, hier bedoeld, kennen een anderen dorst. Ze hunkeren niet naar de schatten, die vergaan; hun begeeren is gericht op den edelsten, den besten schat.

Maar toch, zij dorsten.

Nu weten wij in ons land schier niet, wat op natuurlijk gebied dorst beteekent. Om dat te weten, moet ge naar het Oosten, naar de woestijn. Als daar de reiziger dagenlang voorttoog, en nu gekweld wordt door nameloozen dorst; als hij overal, doch tevergeefs, naar water zocht; als hij onder de brandende stralen der zon de tropische hitte schier niet meer verdragen kan; als hij moede en amechtig ter aarde nederzigt; als hij dus, zoo hij geen teug waters vindt, zich van den dood omringd ziet, dan weet hij op ontzettende wijze, wat het zeggen wil door den dorst te worden gekweld. —

En alzoo is het nu metterdaad op het gebied des geestelijken levens. Een dorstende is een levende. Iemand, in wien het geestelijke leven openbaar werd.

Als het den Heere behaagt u te maken tot een dorstende naar Hem, dan wordt alles anders. Verdwenen is dan de valsche gerustheid. Ge staat dan op uit het gestoelte der spotters. Ge kunt u dan niet langer laven aan de gebroken bakken. Ge waagt het voor de eeuwigheid dan niet langer op een onzeker misschien. — Ge gelooft dan Gods Woord. En of de wereld u beschimpt; of zij meelijdend over u de schouders ophaalt; of Satan u inblaast, dat het met u nog wel terecht zal komen, ge gelooft Gods woord: dat het vreeselijk is te vallen in de handen van den levenden God. Ge gunt u geen rust meer. Want ge wordt gekweld door dat brandende verlangen naar water. Ge ziet u aan allen kant door den dood bedreigd.

Den dorstende is het waarlijk om God te doen. God is zijn leven, is hem de Springader des levenden waters. God moet

bij tot zijn deel hebben. En dat juist wordt door hem gemist. Vandaar die onrust, die kwelling, dat rustelooze jagen en zoeken.

Toch is dit de weg, waarop de Heere zijne kinderen brengt; deze ontdekking, deze bekendmaking met uw eigen staat is noodig, zult ge ooit waarlijk worden gelaafd. — En wordt deze dorst eenmaal door Gods kinderen gekend, dan is het voor hen een uitgemaakte vraag, wat zij begeeren.

II.

Gods ontferming over zijn volk is onmetelijk groot. Uit genade zag Hij op zijn Sion neder. Als een brandhout worden zijne kinderen uit het vuur gerukt. Als de Heere hen te machtig wordt, dan verstaan ze bij ervaring wat het is, te dorsten naar den levenden God.

Konden zij het vroeger uithouden aan de gebroken bakken; was de mantel der vroomheid hun genoeg; meenden zij door hunne godsdienstigheid zich een eigene gerechtigheid te kunnen oprichten, de dorstende zielen leeren dat nu wel anders kennen.

De dorstende moet bezwijken, tenzij hem water wordt verleend. Zonder water treedt bij den dorstende de dood onverbiddelijk in. De zielen, die naar God dorsten, verstaan dat wel. Vandaar dat hun het water zoo begeerlijk is. — Doch niet het natuurlijke water; maar het water, waarvan eenmaal de Heere Christus bij de Jakobsbron gesproken heeft: »Zoo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven.»

En tot dat water noodigt hier de Christus alle naar Hem dorstende zielen: »o, Alle gij dorstigen! komt tot de wateren.»

Gelijk voor den dorstende het natuurlijk water zoo begeerlijk is, zoo hebben de naar God dorstende zielen een innig begeeren naar dat levende water; d. i. naar den Christus des Heeren.

Waarom naar den Christus? Omdat alleen door Hem de dorstende zielen worden verkwikt. Wijn Hij is de Middelaar Gods en der menschen. Overmits alleen door Hem de toegang mogelijk wordt tot den genadetroon. Heeft Hijzelf niet gezegd, dat Hij de deur is; dat wie van elders inklimt een dief is of moordenaar? Zoudt gij dan waarlijk meenen, dat er nog een andere weg is, een eigenwillige weg buiten Hem?

Hoevelen meenen zulks. Hoevele naam-christenen denken, dat het zoo gemakkelijk mogelijk is in Christus te gelooven. Maar daardoor juist toonen zij, dat ze niet verstaan wat ze zeggen.

Neen, of gij metterdaad tot de dorstigen behoort, van wie hier sprake is, blijkt zonneklaar uit datgene, wat gij begeert. Waarom is het u te doen? Wat zoekt, wat verlangt gij? Kent ge iets van dat dorsten naar God? Is het u te doen om zijne gemeenschap?

Hoevelen zijn er, die een God aanbidden, die hen niet helpen kan! Hoevelen bukken, nu ja, wel niet voor een beeld van hout of steen, maar dan toch voor een beeld hunner eigene gedachten! Ze houden eenige vrome gezindheden, eenige gemoedelijke aandoeningen, eenige weekheid des harten voor genoegzaam op den weg des levens. Ze scheppen behagen in een eigenwillig geloof, en dies pleisteren zij zich met looze kalk.

Doch straks, als de storm des doods tegen hun leemen hutte aanslaat, dan zal het tot hunne ontzetting blijken, dat het huis hunner zaligheid op het zand gebouwd is.

Gansch anders zijn de zielen, die dorsten naar God. Zij worden niet door ijdele droombeelden begoocheld. Ze wagen het voor de eeuwigheid niet op een onzeker misschien. Ze kunnen het niet met een beeld stellen. Neen, ze moeten God den Heere tot hun deel hebben. God zelf, gelijk Hij zich in zijn Woord heeft geopenbaard.

En leeren ze nu onder de leiding des Heiligen Geestes verstaan, dat ze vanwege hunne doomschuld niet rechtstreeks tot God kunnen gaan, tenzij ze eeuwig verworpen worden, uit Gods Woord leeren ze kennen, dat ze een Middelaar behoeven, een Goël, een Borg, een, door wien ze tot God kunnen komen, in wien ze vrijen toegang hebben.

Daarom is de Christus des Heeren aan zulke met zichzelf bekendgemaakte zondaren zoo dierbaar. Hem hebben ze noodig. Zijne schatten te bevatten, is hun bovenal geliefd.

Doch zijzelf zijn zoo zondig, zoo verkeerd, zoo vol van onreinheid, dat ze zeggen: »Neen, maar mijne zonden zijn te veel en te groot, dan dat ik ooit met den Heere Christus gemeenschap zal hebben.» En hoezeer ze zich ook beijveren om voor Gods aangezicht heilig te leven, het volbrengen vinden ze niet. Ze vinden niet anders dan dat ze met Asaf belijden: »Tevergeefs heb ik mijn hart gezuiverd.» Dat is de ervaring van heel de rij der geloovigen. Nooit toch mag Israel zeggen: »Mijne hand heeft mij verlost.» — Redding hebt gij dus noodig, maar uzelfen redden kunt gij niet. Is dan daarover uwe droefheid zoo groot; wordt ge dan daarbij door Satan besprongen; gaapt de afgrond dan aan uwe voeten; zinkt ge dan in schrik en ontzetting weg bij het gedruisch van Gods watergoten; wordt uwe ziel dan overstelpt — o, dan kunt gij verstaan, waarom de psalmist klaagde:

'k Heb mijn tranen onder 't klagen
 Tot mijn spijsdag en nacht;
 Daar mij spotters durven vragen:
 „Waar is God, dien gij verwacht?“
 Mijn benauwde ziel versmelt,
 Als zij zich voor oogen stelt,
 Hoe ik onder stem en snaren
 Feest hield met Gods blijde scharen.

'k Denk aan U, o God! in 't klagen
 Uit de landstreek der Jordaan;
 Van mijn leed doe 'k Hermon wagen;
 'k Roep van 't klein gebergt' U aan.
 'k Zucht, daar kolk en afgrond loeit,
 Daar 't gedruisch der waatren groeit,
 Daar uw golven, daar uw baren
 Mijn benauwde ziel vervaren.

Ps. 42 : 2, 4.

III.

Wie ooit door genade dit lied konde aanheffen, staat gewisselijk met den tollenaar van verre; maar wordt door den Heere zoo kennelijk getroost.

Zij toch worden door den Heere Christus genoodigd met de stemme der teederste liefde:

»Gij die geen geld hebt! komt, koopt en eet.» Zoo luidt het bemoedigende woord des Heeren tot zijn arm aangevochten volk.

Genoodigd worden hier degenen, die geen geld hebben.

Dat geld doelt op betalen. En van betalen kan er nimmer sprake wezen, tenzij er schuld is.

Hier wordt dus gehandeld van een schuld, niet bij menschen, maar bij God.

Weet gij dat reeds bij ervaring? Hebt gij het reeds leeren verstaan, dat gij bij God den Heere in de schuld staat? En dat die schuld moet betaald?

Is het er u reeds om te doen geweest om die schuld te kwijten?

Of zoudt gij meenen, dat dit niet zoo erg is? Zoudt gij denken, dat deze schuld u wel zal kwijtgescholden worden?

De geruste zondaar neemt het zoo ernstig met die schuld niet. Hij zegt: »God is barmhartig en zal van mij die schuld niet vorderen.» Hij gelooft Satan, die immer leugenachtig tot Eva zeide: »Gij zult niet sterven, als gij daarvan eet.»

Zoo laat hij nog zijn verleidende stemme hooren, om den zondaar in slaap te houden, opdat hij ten verderve ga.

Doch wie dorsten naar het water des levens, die spotten niet met die schuld. Zij glijden er niet over heen. Zij denken niet: »Dit komt wel terecht.» Neen, overmits zij door den Geest geleid worden, drukt hunne schuld hun loodzwaar op de ziel. Zij laten geene poging onbeproefd om haar te betalen.

En dat nu vinden zij niet. Hoezeer zij zich ook inspannen, om ook maar een enkelen penning te betalen, het gelukt hun niet. Neen, ze maken nog dagelijks de schuld meerder. En alzoo leeren zij onder de leiding des Geestes zichzelf kennen als kinderen des doods.

Maar eeuwig wonder! Nu heeft de Heere Christus de schuld van zijn volk op zich genomen, en haar tot den laatsten penning betaald. Aan Gods recht is dus voldaan; en deswege heet het hier dan ook zoo bemoedigend tot Gods arme volk: »Gij, die geen geld hebt! komt, koopt en eet.»

Komt dan, gij armen! om te koopen en te eten.

»Maar,» zoo zegt de arme, »hoe zou ik ooit kunnen komen om te koopen, daar ik niets heb, dat ik den Heere zou kunnen aanbieden?»

Welnu, die noodiging tot wie geen geld heeft, om toch te koopen, doelt op den koopprijs, door Immanuel betaald juist dewijl gij niets bezit, ook niet het geringste om daarmee uwe schuld bij God te voldoen; dat dit u tot smarte is, juist dat is het bewijs, dat gij gelooft, dat gij het levende geloof bezit. Wel niet het welwezen, maar dan toch het wezen des geloofs. Daardoor zijt gij met Christus vereenigd en hebt dus gemeenschap aan al zijn goed. Dies is het u liefelijk zijne stemme te hooren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet.

Alleen Gods kinderen hebben door genade recht op dat goed, dat Christus met zijn bloed heeft verworven. Zij worden dus genoodigd om te komen als koopers om te eten, en te genieten uit de volheid zijner schatten.

Niet een bedriegelijk mensch, neen de Heere zelf, de Mond der waarheid, noodigt diegenen, die niets bezitten, tot zijn rijkdom.

Als Gods aangevochten kinderen het dan te gelooven krijgen, dat de Heere hen roept, o, dan snellen ze op de vleugelen des geloofs tot Hem; dan rusten ze niet, voordat ze in zijne rust zich verblijden.

Die dorstende zielen worden dus gelaafd. o, Als de goede Herder naar hen omziet, dan komt Hij tot hen in den weg van genade om ze te verkwikken en te bemoedigen. Worden

ze dus genoodigd, terwijl zij niets hebben om den Heere aan te bieden, dan een verbroken en verslagen harte, de Heere schenkt ze lafenis, en dies zijn het heerlijkheden, die hun worden beloofd.

IV.

»Ja komt,» zoo heet de dringende noodiging, »ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk.»

Moeten we dus nog handelen van wat den dorstigen beloofd wordt, wij mogen, dan in de eerste plaats wel vragen: »Wat beteekent het toch, zonder geld en zonder prijs te koopen wijn en melk?»

Voorop sta hier, dat wij in de Schrift lezen, dat de wijn des menschen harte verheugt. Wijn is dus een beeld van vreugde.

Ook Gods kinderen hebben hunne feestgetijden. Hunne uren van vreugde. Hunne tijden, dat hun voor asch sieraad gegeven wordt. Dat zijn die zalige stonden, als de hemel over hen geopend is; als ze hier in dit vreemde land eens onder de palmen mogen nederzitten; als zij hun Pniël hebben. Toch zijn het voor hen niet altijd uren van hooggestemd jubelen.

Gods lieve kinderen zitten menigmaal in het klaaghuis. o, Als zij dat vriendelijke aangezicht van hun hemelschen Vader missen, dan gaan zij in het zwart, dan behooren zij tot de treurenden Sions, dan storten zij hun bange klacht uit voor den Heere.

Doch ziet, dat overstelpt zijn, dat gedreven worden tot het gebed, dat niet kunnen aflaten van tot den Heere te vluchten, dat is het klare bewijs, dat zij straks weer een Halleluja des geloofs mogen aanbeffen.

Vreugde kent dus ook de gemeente Gods. Maar geene vreugde als de wereld. Als de wereld den Christen naar hare feesten wil meetroonen, waar gij van alles moogt spreken, alleen van den Christus niet, dan kan hij dat niet doen.

De wereld verstaat het niet, hoe er ooit vreugde in gelegen is, als ge, u van hare genietingen onttrekkend, liefde hebt tot den dienst van God.

Dat schijnt haar zoo eng, zoo bekrompen; iets wat in onze verlichte dagen niet meer thuis hoort. De wereld ziet u ongeloovig aan, wanneer gij genieten kunt van de dierbaarheid van Gods Woord. Zij lacht u uit, dat gij nog zoo ouderwetsch zijt om heel den Bijbel te gelooven. Zij acht het dwaasheid, wat voor u de hoogste wijsheid is.

En geen wonder. Of kan ook de blinde over de kleuren

oordeelen? Evenzoo min kan de wereld den dienst des Heeren liefhebben. Zij kan zichzelf niet verloochenen. Zij is Gode vijandig. Zij verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; zij zijn haar dwaasheid.

Maar de gemeente des Heeren verstaat wel, wat het zeggen wil te deelen in de liefde Gods. Zij heeft een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mensch.

Rusten kan zij niet, voor zij in storelooze gemeenschap met den Heere leven kan.

En overmits hier vanwege de zonde dat leven in gemeenschap met God steeds verstoord wordt, is er telkens weer genade noodig om de gemeenschap te herstellen. Vreugde in God door Jezus Christus is dan ook geen spruite, die opkwam uit den dorren akker van uw eigen bestaan; maar is altijd eene genadegave, een vrij geschenk Gods. — Van die vreugde sprak Christus tot zijne jongeren, dat ze 'zoo groot zoude worden, dat niemand hen van die vreugde zou kunnen berooven. — En daar nu komt het op aan. Of we die vreugde bezitten, die geene inbeelding, maar eene vrucht des hemels is. Vreugde, die als een eigen werk des Geestes door u wordt genoten. Alleen zij is het, die eeuwiglijk duren zal. Maar die vreugde wordt dan ook hier op aarde door Gods kinderen gekend.

Die vreugde gevoelden de martelaren, als ze zich omringd zagen door de vlammen des vuurs. Die vreugde ondervindt nog elk kind van God, wanneer het in den geloove met Christus gemeenschap mag oefenen.

Indien wij dan van deze vreugde niets kennen, dan is dit voor ons een zeer bedenkelijk verschijnsel; dan is er toch groote oorzaak, dat wij ons voor de eeuwigheid bedriegen.

Maar niet slechts tot koopen van wijn worden de dorstige zielen opgeroepen, ook tot koopen van melk.

Melk is het voedsel van kinderen. Dies hebben Gods kinderen steeds voedsel noodig. Nimmer mag de gemeente des Heeren zeggen: »Vroeger had ik wel, thans heb ik geen voedsel noodig.» Dat te zeggen, gelijk sommigen het gezegd hebben, is geestdrijverij. Daarvoor heeft Gods volk zich wel terdege te wachten.

Neen, arm blijven Gods kinderen in deze pelgrimage steeds, opdat ze alleen in hun Hoofd rijk zouden zijn. Arm, opdat ze gedurig zouden hongeren naar de gerechtigheid. Is op natuurlijk gebied de honger een teeken van gezondheid, op het terrein des geestelijken levens is hij dit evenzeer. Indien gij dan onaanvaardelijk zijt voor Gods Woord; indien gij daar geen begeerte naar hebt; indien gij daarvoor koud zijt, is het voor

u geen gunstig teeken. Toen de Heere den Emmausgangeren de Schrift uitlegde, waren hunne harten brandende in hen. En zoudt gij dan meenen, dat het ooit een teeken van liefde, van vurige liefde voor den Heere is, wanneer gij niet hongert naar dat Woord?

Min gunstige teekenen zijn het, indien de gemeente des Heeren geene dierbaarheid ziet in Gods Woord.

Noodigt de Heere dan de naar Hem dorstende zielen melk te koopen — dan wordt hun daarin aangeboden, wat hun dorst lesschen, wat hun tevens voeding geven kan. Ze worden dan gelaafd en versterkt.

Ook versterking heeft de dorstige noodig. Versterking van Godswege. Wat zou toch een kind Gods alleen beteekenen? Het is gelijk een schip zonder roer aan de ongenade der golven prijsgegeven. Gods kind alleen zou door de inwonende zonde geheel vermeersterd worden. Daarom is het zulk een groote zaak om de eigen zwakheid en nietigheid en kleinheid te kennen, opdat er steeds een begeeren, een bedelen aan den troon der genade gevonden worde.

Lafenis komt dus alleen van Hem, die aan het hout der schande klaagde: »Mij dorst.» Lafenis voor alle ziel, die door het geloof met Hem wierd vereenigd.

Bezit gij dat geloof? Kent gij die stille uren, dat de ziele uitgaat naar de gemeenschap des Heeren? Weet gij, wat het zeggen wil, met God gemeenzaam te wezen? Kent gij dat wandelen met God?

Hoevelen, die hiervan spreken; die hiervoor ijveren; maar die geene kennis, geen geestelijke kennis, aan deze dingen hebben!

Hoevelen, die dwaselijk den vrede, den valschen vrede, minnen! Dien vrede lief te hebben, getuigt van den dood; getuigt, dat gij neerzit aan de gestolen wateren; hier zijn ze zoet, maar bitter zullen ze blijken.

Beproof uw harte, wat gij begeert, waarnaar gij hunkert. Leere de Heere u met al Gods kinderen te dorsten naar dat water, dat springt uit de fontein des levens. Amen.

Wie, ver van U, de weelde zoekt,
 Vergaat eerlang en wordt vervloekt;
 Gij roeit hen uit die afhoereeren
 En U den trotschen nek toekeeren;
 Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
 Nabij te wezen bij mijn God!
 'k Vertrouw op Hem geheel en al,
 Den HEER, wiens werk ik roemen zal!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XX.

DE VIER HOORNEN EN DE VIER SMEDEN.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Zijn machtig' arm beschermt de vromen,
En redt hun zielen van den dood.
Hij zal hen nimmer om doen komen
In duren tijd en hongersnood.
In de grootste smarten
Blijven onze harten
In den Heer gerust.
'k Zal Hem nooit vergeten,
Hem mijn Helper heeten,
Al mijn hoop en lust.

Ps. 33 : 10.

Heden storm, morgen stilte; heden valt de plasregen neer, morgen schijnt liefelijk de zon; het bliksemvuur verschrikt en het ratelen des donders doet uwe muren schudden; maar straks is alles, wat zomerhitte verschroeide, verfrist, en den drukkenden dampkring ademt ge niet meer in, maar levenwekkende lucht. Zoo is het in de natuur en niet anders in des menschen lot: »Morgen lacht, wat gistren schreide. Heden juicht, wat morgen treurt,» zoo zong een onzer volksdichters, en wie ondervond niet veel van het wisselen van het lot, en zag niet rondom zich zooveel, dat bevestiging dier regelen was.

»Al wat tot het toppunt is gekomen, is nabij den ondergang,» zegt de wijze Seneca: »En waar geene plaats meer is voor toenemen, daar is het neerzinken nabij.» »Al het menschelijke,» zegt Ovidius, die als balling te Tomi uit eigen ervaring kon spreken: »Al het menschelijke hangt aan een dunnen draad, en wat groot en krachtig was, stort door een plotseling toeval neer.»

Zoo is, rijke! uw geld, waarvoor gij slaaft; moeder! uw kroost, dat gij zoozeer bemint; man van voorspoed, voor wien het leven gestadig genieten schijnt te zijn, zoo is alles, alles misschien voor een tijd. Misschien o, zoo ras uw geld verloren, uwe kinderen dood, uw levensvreugd voor altijd geknakt, en de arme rijk geworden, de verlatene in een huisgezin gezet, en treurigheid verwisseld in blij gezang.

Waar aan ons dan vastgehouden? Waarmede ons getroost? Een schrale troost voorzeker, als de wijsheid der wereld in de wisselvalligheid een troostgrond voor de wisselvalligheid

vindt, en op het gestadig wentelen van het rad der fortuin hopen gaat, en met dienzelfden Seneca weer zegt: »Geen hevige onweer duurt lang; hoe meer kracht de stormen hebben, des te korter tijd.» Ware dat de troost van wie Christenen heeten, dan zou de heidenwereld hen kunnen beschamen. In de Electra van Sophocles klaagt de dochter van Agamemnon over den moord haars vaders, het overspel der moeder. Zij is zoo diep ellendig. Nu laat de dichter van Griekenland haar een koorgezang hooren, en het luidt: »Wees goedsmoeds, mijne dochter! In den hemel is de groote God, die dit alles ziet en bestuurt. Laat aan Hem den al te smartelijken toorn over, en vergram u over uwe vijanden niet al te zeer». En waarom de Godheid het toezendt aan hare lievelingen verklaarde Seneca met het korte woord: »Zonder tegenstand verwelkt de deugd.»

Ach! hoe menigeen, die den Christennaam draagt, staat verre beneden een tal dier mannen, die nog den heidennaam dragen, en kennen niet eens de vertroosting, welke wij van den tragedie-dichter hoorden. Hoe zonk het onder den weidschen titel van verlichting tot het laagste peil van heidendom neer!

Gode zij dank! Hij heeft aan zijne kerk hoogere en betere dingen geleerd, dan waartoe de filosofie met hare adelaarsvleugelen zich verheffen kon. Gods Woord schrijft voor onze oogen en Gods Geest op de tafelen onzer harten, dat het verhoogen en vernederen niet is uit het Oosten of van het Westen, maar van zijn troon. Hij geeft zijn Hanna's het lied te zingen: »De Heere doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij. Hij verheft den geringe uit het stof, en den nooddriftige verhoogt Hij uit den drek om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij hen den stoel der cere doe beërven; want de grondvesten des aardrijks zijn des Heeren, en Hij heeft de wereld daarop gezet». Een Jozef in den kerker, een Job op den aschhoop, een arenlezende Ruth, een David, gejaagd als eene hinde, met een Jozef als grootvizier van Egypte, een Job, wiens oog nu God ziet, een gelukkige huisvrouw van Boaz, en Israels koning in dankend psalmgezang vermelden de wijze, de wonder, de genadige leidingen van den God zijns volks, den Vader zijner uitverkorenen.

Neen! geen toeval schikt ons lot. Alles, alles komt van Hem, lijden en verblijden; en waar dat der ziele levendig mag voorstaan, daar zal het woord van den lijder ook het onze in dit leven zijn: »De naam des Heeren zij geloofd», en

op ons sterfbed niet ontbreken, wat van Chrysostomus ster-
vende lippen werd gehoord: »God zij in alles geprezen».

Niet altijd staan begenadigden in die blijde zekerheid.

Niet altijd geloofde een Abraham. Nu zou de Damascener
Eliëzer de erfgenaam zijn en straks werd weer gewenscht:
»Och, dat Ismael leve voor uw aangezicht»; maar Hij, die de
zwakheid zijner lievelingen kent, had voor Abraham gedurige
verzekering, ja bevestiging met eede, dat uit Sara een volk
Gods zou worden gebouwd. Zouden wij het niet noodig hebben,
dat ons werd herinnerd, wie het roer van ons levensscheepje
in handen houdt, en over zee en winden gebiedt? Zouden
wij niet noodig hebben, dat de psalm: »God de Heer regeert»
dieper in de tafelen van ons hart worde ingegrift? Dat het
Gode behagen mocht dit heden te doen, zij ons gebed.

Mijn ziel is immers stil tot God;
Van Hem wacht ik een heilrijk lot;
Hij immers zal mijn rotssteen wezen,
Mijn heil, mijn hulp in mijn gebrek,
Mijn toevlucht en mijn hoog vertrek;
Ik zal geen groote wank'ling vreezen.

Ps. 62 : 1.

Ik hief mijne oogen op, en zag; en ziet, er waren vier hoornen.
En de Heere toonde mij vier smeden.

Zach. 1 : 18 en 20.

Van de drie profeten na de ballingschap in Babel, hebben Hag-
gaï en Zacharia veel overeenkomst, maar ook een merkwaardig
verschil. Beiden is het te doen om den opbouw van 's Heeren
tempel; maar terwijl Haggaï meer bij den uitwendigen bouw
blijft staan, ziet Zacharia dieper in en spreekt hij van de in-
wendige heerlijkheid van het huis Gods. Als Haggaï van den
Zerubbabelschen tempel zegt: »De heerlijkheid van dit laatste
huis zal grooter worden dan van het eerste, zegt de Heere
der heirscharen; en in deze plaats zal Ik vrede geven, spreekt
de Heere der heirscharen», dan is dat »laatste huis» voor
Zacharia symbool van de latere kerk Gods, van het eeuwig
Jeruzalem.

Heftig stredden de Samaritanen, Tobias en Sanballat, in gezelschap van een Gesem tegen hen, die het goede zochten voor het huis Gods. Door list en geweld werd verhuidering van Nehemia's arbeid gezocht; maar God van den hemel heeft het doen gelukken, en het feest van de vernieuwing des tempels werd jaarlijks in Israel gevierd. Geen laster, geene aanklacht van rebellie, van

revolutie heeft gezegpraald; maar de Heere God, die gezegd had: »Mijn huis zal worden gebouwd»; en die der koningen harten neigt als waterbeken. Dat is de gedurig terugkeerende geschiedenis van het Rijk Gods, te lezen op bijna elke bladzijde der Schrift; ook op deze, welke voor ons opengeslagen ligt; ook in de woorden, welke ik ter overpeinzing u voorlas; want om de kerke Gods waren er die hoornen, maar ook om harentwil die smeden. Laat mij u dit eerst aanwijzen en daarom eenige verzen in ons teksthoofdstuk teruggaan. Doch ook daaraan zij nog dit vooraf gezegd, dat de Oosterling, aan beeldspraak gewoon, die gemakkelijk verstaat. Darius zond naar alle staten van Griekenland gezanten, teneinde te vragen om aarde en water, en deze moesten dan teekenen zijn van gebeele onderwerping. Of om op Bijbelsehen grond te blijven: als de Moabietische zes maten gerst van Boaz ontvangen heeft, dan begrijpt Naomi wat dat zestal beteekent; de zes dagen van arbeid zijn voorbij voor hare schoondochter, de zevende breekt ras aan, de rustdag, de dag, waarop zij rust zal vinden in het huis van haren man. De Oostersche Magiërs belijden den jonggeborene te Bethlehem als Koning door het geschenk van goud, door den wierook als God, door de myrrhe, dienende voor de begraving, als Degene, van wien hij, die eenmaal der Chaldeën hoofd was, in hun land had betuigd: »Messias zal worden uitgeroeid, maar het zal niet voor Hemzelve zijn.» Is voor ons, in deze latere eeuwen, voor ons Westërlingen vooral, die beeldspraak moeielijker te verstaan, 't is zeker onder het Godsbestuur ook alzo voor ons geschreven. Was alles zoo klaar en begrijpelijk, de Heilige Schrift was niet een boek van zooveel bepeinzing, bespreking en onderzoek; nu wordt telkens de vraag naar verklaring opgewekt, en het Boek der boeken trekt om zijne verborgenheden den onderzoeker aan, om zijne kracht uit te oefenen op hart en leven.

Vragen wij nu: waarom die hoornen en die smeden, dan ontvangen wij eveneens in zulk een beeld, in een wonderschoone teekening het antwoord: voor de kerke Gods. De profeet ziet een mirtenbosch. Bij feestelijke gelegenheid werden door de ouden de woningen met mirtetakken versierd, en het hoofd omwonden met mirtekranen; want de mirte was het zinnebeeld van jeugd en schoonheid. Dat is de kerke Gods, wier jeugd wordt vernieuwd als eens arends en die getuigen mag: »Ik ben liefelijk.» Zij is de Koningsdochter, geheel verheerlijkt inwendig; hare kleeding is van gouden borduursel, en de Koning heeft lust aan hare schoonheid (Ps. 45.) Laat het zomer of winter zijn, het deert het groen der mirte niet; de naalden vallen niet af, al worden ze soms met sneeuw bedekt, en de hitte

verkleurt ze niet. Zoo is ook de kerke Gods. Zij groeit ook op in den tegenspoed; en mogen golven en baren over haar heengaan, het geloof houdt niet op onder de beden van den grooten Hoogepriester. Gods kinderen zullen in den ouderdom nog jong en frisch zijn. Bij de Grieken was de mirte aan Aphrodite gewijd, en alom stelde zij de liefde voor. Geen huwelijk zonder mirte. Dan vooral moest zij ten sieraad verstrekken en van het geluk der liefde een teeken zijn. De kerke Christi is zijne bruid. Hij heeft haar liefgehad met een eeuwige liefde, en bemint ze met onvergankelijke, met onveranderlijke liefde; en bij haar is het Johannes' woord: »Omdat Hij mij eerst heeft liefgehad,» en de belijdenis van Petrus: »Gij weet alle dingen; Gij weet, dat ik U liefheb.»

Sierlijk pronkt die boom, in de voorhoven Gods geplant, met witte bloemen, die een liefelijken reuk verspreiden. Wit is de kleur van reinheid. Zoo is de kerke Gods versierd met inwendige heiligheid; zij is rechtvaardig, zij is gewasschen; zij pronkt temidden van het groen der jeugd, met het wit der reinheid, en dat is Gode een liefelijke reuk. Hoe wenscht zij naar meerder verheerlijking en zuiverder gebeden en oprechter psalmen! Daarom is hare bede: »Ontwaak, noordewind! en kom, gij zuidewind! doorwaai mijnen hof, dat zijne speerijen uitvloeien. o, Dat mijn liefste tot zijnen hof kwame, en ate zijne edele vruchten.» Niet alleen dus de witte bloemen, maar ook vruchten. Ook deze heeft de mirte. Zij draagt roode bessen, die dienen voor wijn en olie. Wijn en olie giet de barmhartige Samaritaan in de wonde, en olie is het teeken des Heiligen Geestes, en de wijn verheugt den Heere, als de plengofferen worden gebracht en de drankofferen Hem loven; verheugt het hart des menschen, als aan den heiligen disch het hoogste en heerlijkste de harten vervult. Toch is zij bij al dat zachte en reine en liefelijke tevens de machtige. De mirte is ook het beeld van overwinning. Golven en waterstreamen mogen tegen het huis aanslaan, triomfeerend verheft het de tinnen; want het is op de steenrots gebouwd. Zij vreest niet, al ging zij ook door een dal der schaduwen des doods, en al stond een heirleger op; want die dood en hel overwon, roept niet alleen in de zeven gemeenten: »Die overwint, zal alles beërven,» maar geeft ook de overwinning. Toch verdraagt zich met al die schoonheid, met al die pracht, de hoovaardige niet. Zacharia ziet de mirte staan in de diepte. De kerke Gods heeft zichzelf niet geplaatst op de hoogte van menschelijke grootheid; zij is arm in zichzelf, en het »uit de diepte» is haar lievelingspsalm. Uit die diepte rijst de schuldbelijdenis omhoog; uit die diepte komt het Halleluja, en er

is geen »mij is barmhartigheid geschied” zonder een »den voornaamste der zondaren.” In die diepte juist is zij veilig. De ceder van den Libanon, en wat op Alpentoppen groeit, wordt door de stormen ontworteld; maar daar in de laagte is het veilig; daar wordt beschutting teweeggebracht door de hoogte rondom. Er is ook geen roem; want zij was geen mirte van nature; aan haar is de profetie vervuld (Jer. 55 : 13): »Voor eenen distel zal een mirteboom opgaan.” Als een distel werd zij gevonden; maar door herbarende, herscheppende almacht is zij gevonden, overgeplant uit het stuifzand der hoogte in de diepte van 's Heeren vallei.

De profeet ziet meer. In het midden dier mirten is een man; maar het is geen menschenkind als gij en ik. Een Engel des Heeren is Hij, en toch niet een uit die legioenen van vaardige geesten. Neen! het is de Engel des Heeren, dien Zacharia aanspreekt met: »Mijn Heere.” Een man, en toch de Engel! Hij is gezeten op een paard, en wie, die weet wie Hij is, zou met dienzelfden psalm, die de heerlijkheid der Koningsdochter bezong (Ps. 45), Hem niet toezingen: »Gord uw zwaard aan de heup, o Held! uw majesteit en uwe heerlijkheid. En rijd spoediglijk in uwe heerlijkheid, op het woord der waarheid en zachtmoedigheid.” Dat paard is rood en de kleur van het rijdier is in overeenstemming met den aard van den ruiter. Het vale paard in de Openbaring (6 : 8) draagt den dood, achter welken de hel volgt. Dit paard van Zacharia is rood geverwd met het bloed van het Lam van God; en die daarop zit is het, die rood is aan zijn gewaad, en wiens kleederen als van eenen, die den wijnpers treedt. Hij heeft de pers alleen getreden en Hij is het, die in gerechtigheid spreekt; die machtig is te verlossen (Jes. 63). Dien Zone Gods, dien Middelaar Gods en der menschen, zag de profeet des Ouden Verbonds onder de mirten en de Ziener des Nieuwen aanschouwt nog denzelfden, wandelende in het midden der zeven gouden kandelaars, houdende de zeven sterren in zijne rechterhand (Openb. 2 : 1). Gewis, Hij vervult de belofte, aan zijne kerk gegeven: »Ik ben met u al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.” Zions Heil verlaat zijn Zion niet. De Heere is in het midden van zijn uitverkoren volk. Hij kan het niet vergeten, al kan ook eene moeder haar zuigeling vergeten. Hij is bij de zijnen, al houdt Hij soms hunne oogen, dat zij Hem niet kennen.

Waarom dan die hoornen en die smeden? De Engel des Heeren heeft zijne zendboden; zij zijn achter Hem; want volgen is de roeping van elk zijner dienaren; geen Jeremia mag anders aandringen dan als een herder achter den Heere

(Jer. 17 : 16). Die boden zijn gezeten op paarden van onderscheiden kleur, roode, bruine en witte; want onderscheiden is hunne roeping, hunne prediking, hun werk, hun aard en lot; maar hoe onderscheiden ook, 't is van den oppersten Herder gegeven en bepaald. Die boden, zij zijn uitgezonden om het land te doorwandelen; zoowel de diepten, waar de mirten groeien, als daar rondom en daarbuiten. Zij volbrengen hun tocht; maar wat zij straks als hunne bevinding komen mededeelen, het is niet als van de zeventigen, wier woord den Man van smarte verheuging in den geest verwekte; 't was de droevige tijding: »Ziet, wij hebben het land doorwandeld, en ziet, het gansche land zit en het is stil" (vs 11), de heidenen zijn gerust (vs. 15). Stil zijn, het is goed, als wij zingen kunnen: »Mijn ziel is immers stil tot God," maar wee onzer, als de kerkhofsvrede is ingetreden; als er vrede is met het onkruid, met de vijanden van Gods kerke. Wee den gerusten te Zion. Ach, als het vuur van ijver is uitgebluscht; als de eerste liefde wordt verlaten; als het getuigen ophoudt; als om den valschen vrede de Lots in het Siddimdal zwijgen, o, beter zijn dan de ruwe stormen van strijd en vervolging; beter het oorlogsgeschrei dan die rust des doods. Ziet, de Heere der heirscharen is ontstoken. Hoort zijn eigen woord: »Ik ben met een zeer grooten toorn vertoornd tegen die geruste heidenen. Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen, en Ik ijver over Jeruzalem en over Zion met een grooten ijver."

Opent zich dan nu de grond om te verslinden? Valt het wrekend bliksemvuur ter vernietiging neer? De God der wrake is machtig, en wie zijn kent toorn, gelijk die te vreezen is?

Neen, geliefden! de Engel des Heeren heeft ondanks die stilheid en dat nederzitten zijn volk niet verlaten. Hij is nog in het midden van hen naar zijne majesteit, zijne genade, zijn Geest. Zijn zij ontrouw, Hij is getrouw. Hij is bij hen als de groote Voorspraak, de Voorbidder. Hij, die in een Mozes zijn voorbeeld heeft, staat in de bresse voor zijn volk. Gods Zoon, het Lam, dat geslacht is, Hij die gezeten is op dat paard, dat rood is van bloed, staat alzoo voor het aangezicht zijns Vaders en roept: »Heere der heirscharen! hoe lang zult Gij U ontfermen over de steden van Juda, op welke Gij gram zijt geweest, deze zeventig jaren?" Wat Hij eenmaal aan het graf van Lazarus betuigde: »Vader! Ik weet het, dat Gij Mij altijd hoort", het wordt ook hier bevestigd. De Heere antwoordt den Engel goede woorden, troostelijke woorden. »Ik ben", zegt de Heere: »tot Jeruzalem wedergekeerd met ontfermingen; mijn huis zal daarin gebouwd worden, spreekt de Heere der

heirscharen, en het richtsnoer zal over Jeruzalem uitgestrekt worden. Mijne steden zullen nog uitgespreid worden vanwege het goede; want de Heere zal Zion nog troosten, en Hij zal Jeruzalem nog verkiezen”.

Wat nu is die zegen Gods over zijn heiligdom? Waarin betoont Hij te zijn wedergekeerd tot zijn volk. Dat zegt ons, wat wij als onzen tekst u voorlezen. Zacharia, -en zijn naam is »de Heere gedenkt”, laat ons dit woord lezen: »Ik hief mijne oogen op, en zag; en ziet, er waren vier hoornen. En de Heere toonde mij vier smeden.”

Gij past dit alles zonder twijfel terecht in de eerste plaats toe op het herbouwen van stad en tempel in het Heilige land na de ballingschap in Babel; maar was voor den profeet zelve de uitwendige bouw van het Godshuis symbool van het koninkrijk der hemelen, van het hemelsche en eeuwige Jeruzalem, van de kerk des Nieuwen Verbonds, zoo veel te eer zullen wij, die in den tijd der vervulling leven, de toepassing vinden op de kerk, gelijk die thans zich openbaart.

Wij zullen de trouw des Heilands in ons harte hoog verheffen moeten, die zijn afgedwaalde kerk niet verliet, en onszelven hebben te onderzoeken, of wij reeds van distel mirte zijn geworden, en of de mirte bloemen en vruchten draagt, gelijk de staf van Aäron; want beide tezamen moeten bij het kind van God worden gevonden. Zonder twijfel, met schaamte zullen wij vervuld moeten zijn, als wij ook »het gansche land zit en het is stil” bedenken, en hoe dit ons voorhoudt, hoe wij gezondigd hebben, en wij ook den hof der gereformeerde kerk niet hebben bebouwd en bewaard, en alzoo aan de slang gelegenheid gaven binnen te dringen. Maar tot roem van Gods genade mag ook worden erkend, dat ook over der vaderen kerk de doorboorde handen van het Lam werden opgeheven, en de groote Hoogepriester gebeden heeft: »Heere der heirscharen! hoe lang zult gij u niet ontfermen over uw Nederland, waarop gij gram zijt geweest deze zeventig jaren?” Die bede werd gehoord. Wij hieven onze oogen op; en ziet, er waren vier hoornen. En de Heere toonde ons vier smeden.

Geen geval, geen zorg, geen list,
Oost noch West, noch zandwoestijn,
Doet ons meer of minder zijn;
God is Rechter, die 't beslist;
Die, als aller Oppervoogd,
Deez' vernedert, dien verhoogt.

'k Zal dit melden, 'k zal altijd
 Zingen Jakobs God ter eer,
 Slaan der boozen hoornen neêr,
 Vellen, wat zijn' naam bestrijdt;
 Maar der vromen hoorn en macht,
 Zal verhoogd zijn door Gods kracht.

Ps. 75 : 4 en 6.

De hoorn is een teeken van macht en overvloed, ook van de Goddelijke zegeningen. Zoo zingt eene Hanna: »Mijn hart springt op van vreugde in den Heere; mijn hoorn is verhoogd in den Heere», en de psalmist herhaaldelijk van het verhoogen van den hoorn des volks. De ziener des Nieuwen Verbonds, zag in het midden van den troon des hemels en van de vier dieren een lam, staande als geslacht, hebbende zeven hoornen. Maar niet alleen werd in het straks opgezongen psalmvers »der vromen hoorn en macht» genoemd, ook noemden wij »der boozen hoornen».

Als de koning Achab in Josafats tegenwoordigheid zijne profeten ondervraagt: »Zal ik tegen Ramoth in Gilead ten strijde trekken?» dan heeft zich de zoon van Kenaana ijzeren horens gemaakt, en de leugenprofeet verklaart: »Zoo zegt de Heere: Met deze zult gij de Syriërs stooten». Zij vertegenwoordigen de menschelijke macht. Zoo bestraft de profeet Amos (6 : 13) hen, die zeggen: »Hebben wij ons niet door onze sterkte hoornen verkregen?» Ja, zij stellen zelfs eene macht der helle voor, gelijk Johannes het scharlakenrood beest, dat vol van godslastering was, met tien hoornen (Openb. 17 : 3) zag, en die tien hoornen waren een tiental koninkrijken, die komen zouden om te krijgen tegen en overwonnen te worden door het Lam.

Hier zijn het machten tegen God, machten der wereld; want er zijn vier hoornen, en vier is het getal der wereld, der menschheid, naar de vier streken des hemels. De Hebrëer kent niet anders dan Noord en Zuid met 'Oosten en Westen. Voor hetgeen daartusschen is, heeft hij zelfs geen woord. De woorden Noordwesten en Zuidwesten mogen in Hand. 27 voorkomen, in het Oude Verbond wordt slechts het viertal namen genoemd.

Vier, het getal der wereld. Daarom had het altaar vier hoornen, en werd op deze het bloed der offerande gesprengd (Lev. 4 : 25), opdat naar alle zijden het teeken der verzoening zich heenstrekken zou, en de door den bloedwreker vervolgdte weten zou, dat, van welke zijde hij ook vluchten kwam,

de altaarhoorn zich naar hem uitstreckte om gegrepen te worden, om door zijne heiligheid den schuldige te beschermen.

Konden wij niet nalaten om, het viertal noemende, die schoone taal der symbolen u te vertolken, wij mogen ook niet nalaten u bij deze weer te wijzen op die zonde der menschheid, door een Jeremia (17:1) van Israel gemeld: »De zonde van Juda is geschreven met een ijzeren griffie, met de punt eens diamants, gegraven in de tafel van hunlieder hart en aan de hoornen uwer altaren". Wat tegenstelling! God belooft, dat op de bellen der paarden zelfs staan zal: »De heiligheid des Heeren" en Juda's zonde gegraven zelfs in altaarhoornen!

Ik ga thans niet met u onderzoeken, of wij voor dit viertal hier verklaring moeten zoeken in Daniël 2, waar in het droombeeld van Nebukadnezar ons de vier wereldmonarchieën worden getoond, of Dan. 8, waar de ram met de twee hoornen de koningen der Meden en Perzen teekent, en de harige bok met den grooten hoorn den koning van Griekenland. Immers uit de afgebroken hoorn, die het wereldrijk van Alexander den Grooten voorstelt, zag Daniël vier aanzienlijke hoornen voortkomen. Het is ons genoeg: het zijn de machten der wereld, vijandig tegen het rijk van God. Zacharia zelf verklaart het ons: »Het zijn de hoornen, welke Juda, Israel en Jeruzalem verstrooid hebben." Die-machten zijn van God gewekt, om een einde te maken aan die stilheid en gerustheid, aan dat in geestelijken zin nederzitten in luiheid en koelheid, met een weinig slapens, en een weinig sluimerens en een weinig handvouwens. Gelijk de trouwe herder den hond afzendt op de afdwalende schapen, zoo wekt God de vijanden op om zijne kerk wakker te schudden. Dat is de verhooring van des Hoogepriesters voorbede, dat de vijand aankomt als een stroom. Dat is des Heeren ontferming. Het komt van Hem. Herodes en Pilatus mochten vergaderd zijn tegen Gods heilig Kind Jezus met de heidenen en de volken Israels, zij vermochten niet anders dan te doen al wat Gods hand en Gods raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou" (Hand. 4:28). Aan Pilatus was de macht tegen den Koning der kerke van boven gegeven. Er is geen kwaad in de stad, dat de Heere niet doet. »Ik heb den verderver geschapen", zegt Jesaja's God (54:16).

De vier machten der wereld, losstormende op de stad onzes Gods; ziet, dan is zij van alle zijden aangevallen. Van Noorden Zuid-, van Oost- en Westzijde wordt zij door den vijand bestookt, zoodat er geen uitweg meer is. Was het nog van twee zijden; maar neen! het is van allen kant, zoodat voor menschelijk oog geen uitkomst rest, en benauwdheid en schrik

om het harte slaat, en niets dan vernietiging, dan ellende kan worden gewacht.

Kan dat dan 's Heeren ontferming zijn?

Zoo was het eens naar de beschikking Gods met Israel, als de vijand het najaagde met paard en ruiter, de bergen het aan de zijde insloten en de zee voor den voet den weg versperde; en die nood, waarin God had gebracht, was genade, opdat Israel weten zon, dat het door een machtige hand Egypte was uitgeleid. Zoo was het eenmaal David, als hij, de vluchteling uit zijn land, de verstootene door de vorsten der Filistijnen, zijn Ziklag verbrand zag, zijne vrouwen door Amalek weggevoerd wist met al wat hem dierbaar was, en de sprake des volks hoorde, welke van steenigen sprak.

Toen bleef hem, die zijn God had vergeten, niets over dan om naarboven te zien, en David sterkte zich in den Heere, zijn God. o, Hoevelen hebben Israels zanger reeds nagezegd: »Het is mij goed verdrukt geweest te zijn”, en hoe menigmaal is zijn woord reeds bevestigd: (Ps 78: 34) »Als Hij hen doodde, zoo vraagden zij naar Hem, en gedachten, dat God hun Rotssteen was, en God, de Allerhoogste, hun Verlosser”. Hange dan de kerke Gods vrij een krans van rozen om elk kruis, want dat kruis wordt beschikt van Hem, die des menschen kinderen nooit van harte plaagt of bedroeft. (Klaagl. 3: 33.)

De geheele geschiedenis der kerk is een lange lijdensgeschiedenis en, hoe het ook gaat, tot op den huidigen dag wordt het, en tot den laatsten dag zal het bevestigd worden, dat die van Christus zijn, in de wereld verdrukking zullen hebben. Bij den aanvang der kerk staat een Kaïn met opgeheven knods en aan het einde de Gog en Magog, door Satanas aangevoerd, met een leger als het zand der zee om de legerplaats der heiligen en de geliefde stad te omringen (Openb. 20: 8); maar het geblaas van moord en dreiging en de tanden der wilde dieren en het knetteren der martelvuren zelve hebben éene stemme, die daar zegt, dat de Heere zijn volk bezoekt om het te louteren in den smeltkroes, om het door vele verdrukkingen te doen ingaan in zijne heerlijkheid. Of is een vader geen vader, als hij de roede opgeheven heeft? Gij weet het, geliefden! ook wij zijn vervolgd, gescholden, belasterd, van goederen beroofd. Kerkelijke machten hebben ons voor heiden en tollenaar verklaard; wij zijn als aller afschrapsel en voetwisch. De vier hoornen zijn tegen ons opgeheven. Synodale en militaire en rechterlijke macht, vereenigd met de godsdienstwetenschap der staatsacademiën, zijn tegen ons aangestormd. Modern en liberaal en ethisch met wat wel gereformeerd in woord, maar niet in daad wilde zijn, waren tegen ons losgelaten. 't Was

onder Gods wijs bestuur om het stilzitten van zeventig jaren, omdat aan onzen Jezus de kroon werd ontnomen, en wij als de honden waren, die niet meer konden bassen.

't Was de straffende hand Gods; maar voor zijn volk is zijn straffen zegenen. Niet als wij de roede hooren en wie ze besteld heeft, is het de tijd des toorns meer; als God zich niet met ons schijnt te bemoeien, is het gevaarlijker toestand. o, Gods naam zij geloofd, die ons door het viertal hoornen uit deze vadsigheid opstooten liet.

»Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere" (Ps. 34 : 20). Ook het tweede van dit woord moest aan Zacharia worden getoond. Hij ziet vier smeden Tegenover de hoornen heeft God ze gesteld, geen enkele minder, ook geen enkele meer, vier tegen vier. Hij heeft ze niet uit de engelen genomen; geen legioenen dalen neer uit den hoogen; Hij nam ze uit de kinderen der menschen. Maar hij nam ook niet de zwakke vrouw of het jeugdig kind, maar mannen in kracht; geene handen, aan borduurwerk gewoon, maar handen, die geoefend zijn als de zware hamers op het aanbeeld neervielen; handen, die de vijl weten te hanteeren om de hoornen ter aarde te doen vallen; handen, die den stierenkop met ijzeren staven kunnen verpletteren. Zoo immers verklaarde de hemel zelf het gezicht: »Deze zijn gekomen om die te verschrikken, om de hoornen der heidenen neder te werpen, welke den hoorn verheven hebben tegen het land van Juda, om dat te verstrooien" (vs. 11). God heeft, om zonder beeldspraak te spreken, mannen verwekt om man tegen man te strijden; want het behaagt Hem om geredde zondaren te stellen tot bouwlieden van zijn huis. Tegenover de ijdele filosofie, de waarheid door onze vaders beleden; tegenover menschelijke rechtsverkrachting, het recht onzes Gods: »Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen"; tegenover synodale heerschappij het Koningschap van Jezus; tegenover militaire macht, het gebed voor den vijand, het dulden, het met blijdschap aanzien van de berooving onzer goederen.

Neen! wij hebben in geen enkel opzicht te vreezen; want die hoornen zullen niet langer en niet harder stooten dan de raad is van onzen alleen wijzen en getrouwen God; want Hij heeft den tegenweer besteld, die niet wankelen noch falen zal. »Ik heb", zoo is zijn woord tot zijn Israel (Jes 54 : 16), »den smid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, en die het instrument voortbrengt tot zijn werk. Alle instrument, dat tegen u bereid is, zal niet gelukken; en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen. Dit is de erve der knechten des Heeren en hunne gerechtigheid is uit Mij."

De roede zal niet harder slaan, de geesel niet dieper indringen, dan Hij het wil, die ze in zijne hand heeft. Die de beproeving geeft, schenkt ook de uitkomst. Als Israel voor de Roode zee tot zijn God heeft geroepen en op het Godsbevel voorttrekt, wordt het pad gebaad door de wateren, en straks klinkt het zegelied: »Hij heeft het paard met zijn ruiters geworpen in de zee.» Als David bij Ziklag zich gesterkt heeft in zijn God, zit hij ras op den troon te Hebron als de geliefde van God en van zijn volk.

Des verdrukten bede was (Ps. 22 : 22): »Verlos mij uit des leeuwen muil, en verschoon mij van de hoornen des eenhoorns,» en de hoorn des Lams is verhoogd. Niet anders is het met het lichaam dan met het verheerlijkt Hoofd. Voorzeker, de Heere waakt voor zijne kerk. De poorten der hel zullen haar niet overweldigen. Zijn volk zal gewillig zijn op den dag zijner heirkraft. Aangedaan met de wapenrusting Gods, trekt het den grooten Overwinnaar na, die overwonnen heeft en gezeten is op den troon des Vaders. o, Hoe veilig is dat volk, hoe wel bewaard is Jeruzalem! want God de Heere is in het midden van haar. Stormen kan het; waterstroomen mogen er tegenaan slaan; het noodgeschrei soms worden gehoord: »Meester! wij vergaan», de Heere staat op uit zijne ruste en stormen en vloedten zwijgen, en behouden komt het scheepke de haven binnen. Aan Paulus werden, ondanks den Euroclydon de tweehonderd zes en zeventig zielen gegeven, die op het schip waren; aan den Heiland van Paulus zijn gegeven de tiemaal tienduizenden, die in het scheepke der kerk vaak heftig worden geslingerd; en uit degenen, die Hem gegeven zijn, zal niet één verloren gaan. Vreest dan niet. Die de hoornen opwekt, stelt ook de smeden.

Wel mag die roepstem door de kerke Gods worden gehoord; want merkt op: de vier hoornen zag de profeet, als hij zijne oogen ophief; maar de vier smeden moest de Heere hem toonen. Zoo is het als het kruis op ons wordt gelegd, wij gevoelen het aanstonds; de slagen der roede blijven niet onopgemerkt. Niemand behoeft er ons opmerkzaam op te maken; onze klacht, ons noodgeschrei is aanstonds daar. Toch doet Zacharia bij het zien der hoornen de vraag: »Wat zijn deze?» De rechte bedoeling en reden, waarom ze zich tegen ons verheffen, vatten wij uit onszelven niet. Eerst als God het ons verklaart, dat zij kwamen om ons uit ons stil zijn te doen ontwaken en om de geruste heidenen wakker te maken, weten wij wat ze zijn. Geen andere bedoeling heeft de Heere, dan om zijn volk ten strijde op te wekken tegen alle ongeloof en goddeloosheid, om het te doen getuigen, om

het levend te maken, opdat het zelf vruchten voortbrengende en anderen tot een zegen, der aarde tot een zout zij. Als God ons dat leert, wat wij uit onszelfen nooit leeren, dan wordt het woord bevestigd (Jes. 12 : 1.) »Te dienzelve dage zult gij zeggen: »Ik dank U, Heere! dat Gij toornig op mij geweest zijt; maar uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij.» Ziet, God is mijn heil; ik zal vertrouwen en niet vreezen; want de Heere Heere is mijne sterkte en mijn psalm, en Hij is mij tot heil geworden.»

Zien wij bij het opheffen onzer oogen al aanstonds de hoornen, hebben wij een geopend oor en oog voor al wat de vijand ons aandoet, de smeden moet de Heere ons toonen. Merkt het op, het is hier de Heere Israels, Jehovah, de Verbondsgod die het toont, en Hij toont het aan zijn verbondsvolk. Ach! de genadige bescherming Gods, de trouwe bewaring des Heeren wordt door de natuur voorbijgezien, en de klaagtoon: »Zou God zijn genade vergeten?» blijft voortklinken tot Hijzelf de psalmen geeft in den nacht, en het lied der hope wordt gehoord: »De Heer zal opstaan tot den strijd.»

De geschiedenis te Dothan is wel de geschiedenis van elke plaats, waar de Heere zijne kerk heeft, en wat Elisa's jongen wedervoer de ervaring van duizenden. »Ach, mijn Heer! hoe zullen wij doen?» blijft de angstige vraag, als de stad omsingeld is van paarden en wagenen en een zwaar heir; want deze worden wel bij het eerste ontwaken gezien.

Maar wat de jongen niet kon zien vóór de Heere de oogen opende, was, dat die berg vol was van vurige paarden en wagenen. Dat die bij ons zijn, meer zijn dan die bij hen zijn, ziet het geloofsoog alleen; en geloof is eene gave Gods, en geloof is een vaste grond der dingen, die het natuurlijk oog niet ziet. Geloof is het amen zeggen ook op de verzekering Gods: »U zal geen kwaad wedervaren, en geene plage zal uwe tent naderen. Want Hij zal zijne engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uwe wegen» (Ps. 91 : 10 vv.). Dat geldt den Koning der kerke, maar ook der kerke van onzen Koning; want »de Engel des Heeren legt zich rondom degenen, die Hem vreezen en rukt hen uit (Ps. 34 : 8).

Farao en Babel vermogen niet anders dan wat God voor zijn volk noodig acht, en als het doel is bereikt, verbreekt God de roede, en Farao wordt door de wateren bedolven en Babel zinkt met al zijne grootheid weg; want, zoo zegt de Heere (Zach. 2 : 8): »die ulieden aanraakt, die raakt mijn oogappel aan».

Open ook onze oogen, Heere! opdat wij de smeden zien!

Welke zal de vrucht van die handelwijze Gods zijn? Dat

leert ons het volgend hoofdstuk, als het (vs. 10 vv.) van het gejuich en de blijdschap in Zion meldt, omdat de Heere weder gezien wordt, omdat Hij ontwaakt is uit zijn heilige woning. Neen, in stil ternederzitten ligt de vreugde niet; maar in arbeid, in strijd voor de eere onzes Konings. Waarlijk, wij verlangen niet naar den slaaptijd terug, toen wij onzen nek kromden en vrede hadden met antichristelijke macht; toen wij het aanzagen, dat Gods Woord en waarheid door reglementenbundels werden verdrongen en Koning Jezus werd vernederd. Ach, wij stonden als Petrus vol menschenvrees ons te warmen bij het vuur der vijanden. De Heere is ontwaakt, en omdat Hij ontwaakt is, is zijne kerk ontwaakt, en zij zegent den strijd Gods boven den valschen vrede, en acht het zich eene eere om den wil des Heeren smaadheid en vervolging en laster en schade te lijden.

Er is meer. Het was God ook te doen om die geruste heidenen (1 : 15), en nu? Als de man met het meetsnoer is uitgegaan om Jeruzalem te meten, dan laat de Heere hem toeroepen: »Jeruzalem zal dorpsgewijze bewoond worden vanwege de veelheid der menschen." Van de vier hemelstreken kwamen de hoornen; maar God heeft de smeden beschikt om de hoornen der heidenen neder te werpen (1 : 21), en nu spreekt de Heere: »Ik heb ulieden uitgebreid naar de vier winden des hemels (2 : 6), en vele heidenen zullen te dien dage den Heere worden toegevoegd, en zij zullen Mij tot een volk zijn" (2 : 11).

Nooit was er gezegender tijd voor de uitbreiding van het Godsrijk dan de tijd der vervolging. In den druk werden zielen bekeerd, en onder weeën Zions kinderen geboren.

o, Dat ook in deze dagen van strijd mocht ondervonden worden, dat, als de vijand aankomt als een stroom, de Heere de banier opricht; dat de Saulshoornen werden verbroken, opdat wij Paulussen wonen; dat al wat God vreest tot opgewekt leven, tot blijmoedig getuigen, tot moedig strijden mocht worden gebracht; dat de engelen konden juichen over bekeering van zondaars, en de kerk het hooren mogt: »Wij gaan met u; want wij hebben gehoord, dat de Heere uw God met u is."

Ontwaak dan, noordewind! en kom, gij zuidewind! en doorwaai dezen hof; en gij Geest! kom aan van de vier winden, en blaas in deze dooden, opdat zij levend worden! Amen.

·UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXI.

HET GROOTE LICHT.

DOOR

A. VAN VEELO,

PREDIKANT TE ROTTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

God zal zijn waarheid nimmer krenken;
Maar eeuwig zijn verbond gedenken.
Zijn Woord wordt altoos trouw volbracht
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, zijn vrind,
Bevestigt Hij van kind tot kind.

Al wat Hij Izak heeft gezworen,
Heeft Hij ook aan zijn uitverkoren',
Aan Jakob, tot een wet gesteld,
Van al 't beloofde heil verzeld;
En aan gansch Isrel toegezeid
Tot zijn verbond in eeuwigheid.

Psalm 105 : 5, 6.

Geliefde toehoorders! Met rassche schreden naderen we weer den herinneringsdag, gewijd aan de herdenking van de heugelijkste aller gebeurtenissen, de geboorte in het vleesch van den Heere Jezus Christus, in wien de vervulling der wet tot stand kwam, al de beloften Gods ja en amen zijn, en die het leven aannam om het straks weder af te leggen, opdat degenen, die in Hem gelooven, zouden leven, al waren ze ook gestorven.

Het Woord is vleesch geworden, Het heeft onder ons gewoond, wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd, eene heerlijkheid, als des Ecniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid. Dit getuigenis der waarheid blijft nog immer voor allen, die zich door de ontdekkende genade des Heiligen Geestes in zichzelf verlopen leeren kennen, eene oorzaak van de zaligste blijdschap, de grond hunner eeuwige hoop.

Daarom is het sedert eeuwen in de kerk van Christus een prijzenswaardig gebruik, om op de vier aan het Kerstfeest voorafgaande rustdagen, in eene keurlezing uit de profetische

getuigenissen aangaande den Messias, de gemeente te herinneren aan het grootste van alle genadewonderen, dat God alzoo lief de wereld heeft gehad, dat Hij zijnen Eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

Aan deze gewoonte getrouw, zij het ook mij vergund op dezen en op de drie volgende Sabbatdagen, uit den rijken schat der Messiasbeloften u eenige in herinnering te brengen, en daarvoor uwe aandacht te bepalen bij eenige karakterschetsen, door de profeten der oudheid van den Messias gegeven.

Wij zouden kunnen beginnen met de paradijsbelofte, om vervolgens stil te staan bij de Messiasgeheimen, voor de geloofsblikken der aartsvaderen ontplooid, en ook te lezen in de ziel van zoo menige ziener Israëls.

Het zij mij echter ditmaal vergund u te bepalen bij eene Godspraak van den koning der profeten Israëls, die we lezen in de profetieën van Jesaja, het negende hoofdstuk, het eerste vers.

Daar lezen we :

„Het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen.”

Onder het beeld van dikke, nachtelijke duisternis schetst de profeet in het achtste hoofdstuk de groote ellende, die de inval van Sanherib over de Judeërs zou brengen.

Het zou een bange tijd zijn voor het volk Gods; want Juda zou verduisterd zijn door angst en voortgedreven worden door donkerheid. Het zou door zijn God op een zware proef gesteld, maar toch niet voorgoed verduisterd worden. Want gelijk Jehova het in het eerst verachtelijk zou maken tot Zebulon en Nafthali toe, zoo zal Hij daarna Juda's heerlijkheid doen uitstralen over de Jordaan en naar de zee tot zelfs in het Galilea der heidenen.

Onder Israelieten en heidenen zal Juda's heerlijkheid dus gezien worden; want „het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien, en degenen, die wonen in het land van de schaduwen des doods, over dezelve zal een licht schijnen.”

Juda zal om zijne zonden en ontrouw nog zwaar verdrukt worden, maar zijn overanderlijk getrouwe Verbondsgod zal het juk van zijn last, en den stok zijner schouders, en den staf desgenen, die het dreef, verbreken; gelijk Hij dit gedaan heeft ten dage der Midianieten, toen Hij tegen ieders

verwachting met de kleine Gideonsbende zijn zuchtend gunstvolk van dezen lastigen en overmoedigen vijand bevrijdde.

Voor Jood en heiden zal het bij de vervulling dezer profetie openbaar worden, dat de Heere Sion heeft verkoren tot zijn erfdeel en woning, en dat Hij de einden der aarde tot zijne bezitting heeft. Het volk, dat Hij verkoren en uit al de volken der aarde zich tot een eigen volk geheiligd en afgezonderd heeft, waaraan Hij zijn Woord en Verbond heeft bekendgemaakt, maar dat bij de komst van vorst Messias reeds vier eeuwen van het licht der profetie verstoken is geweest, en dat dientengevolge in duisternis wandelde, zal een groot, het groote licht, zien.

Van de paradijsbelofte af heeft het licht der Goddelijke openbaring reeds onder de kinderen der menschen geschinen. In Mozes en de profeten fonkelden reeds zoovele openbaringssterren aan het Goddelijk genadefirmament; doch, hoeveel glans van heerlijkheid zij ook rondom zich verspreidden, zij waren slechts sterren, die heur licht niet aan zichzelf ontleenden, en daarom niet ten volle verlichten konden, maar wezen naar den opgang uit de hoogte, waardoor het Israel Gods eenmaal volkomen zal worden verlicht.

Om de Zon der gerechtigheid is het allen te doen. Van Haar getuigen alle zieners en profeten. Haar opgang, haar vrijzijn uit de kimmen, zal de geheimen van Gods eeuwig vreëverbond voor al zijn volk onthullen, en iedere ziel in Gods Israel, die het leven uit eigen hand verloor, en die bij eigen licht niet langer kan zien, zal door haar hemelsche stralen worden verkwikt en genezen.

Van dit groote licht des daags geeft ook de profeet Jesaja in onzen tekst getuigenis, hetgeen uit den geheelen verderen inhoud van ons teksthoofdstuk duidelijk aan het licht komt, en boven allen twijfel wordt verheven door hetgeen de Evangelist Mattheus verhaalt (Matth. 4 : 12—16): »Als nu Jezus gehoord had, dat Johannes overgeleverd was, is Hij wedergekeerd naar Galilea. En Nazareth verlaten hebbende, is komen wonen te Kapérnaüm, gelegen aan de zee, in de landpalen van Zabulon en Néfthalim; opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door Jesaja, den profeet, zeggende: Het land Zabulon en het land Néfthalim, aan den weg der zee, over de Jordaan, Galiléa der volken: Het volk dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien; en dengenen, die zaten in het land en schaduwe des doods, denzelven is een licht opgegaan.»

De bedoeling van den profeet met deze Messiaansche profetie is dus, aan het Israel zijner dagen en van latere tijden te voorspellen, dat het oude bondsvolk van Jehova in de volheid des tijds, nadat het eeuwen achtereen door het gemis der profetie in het duister zou hebben gewandeld, op eenmaal zou worden verwaardigd met de aanschouwing van de bron van alle heillicht, de Zon der gerechtigheid; maar dat dan ook de heidenen, die, bij gemis van Gods openbaring, van het licht des levens verstoken waren gebleven, en zich in het land der doodschaduwe voorgoed gevestigd hadden, met dat genadelicht zouden worden beschenen.

De heerlijke, heldere en zielverkwikkende stralen van de Zon der gerechtigheid zouden dan niet langer worden teruggehouden binnen Palestina's enge grenzen. Ook daarbuiten onder de volken zal haar heillicht stroomen, totdat de volken tot aan 's werelds uiterste einden erdoor zullen zijn verlicht.

Zoo is dan, volgens het getuigenis dezer Messiaansche profetie in onzen tekst,

CHRISTUS HET LICHT IN DE DUISTERNIS.

Vergun mij, geliefde toehoorders! de volgorde van onzen tekst, ter wille van den gang der gedachten, omkeerende, tot u te spreken over Christus als:

I. Het licht, dat van de doodschaduw verlost.

II. Het groote licht, dat de duisternis verdrijft.

Volgt mij daarbij met uw belangstellende aandacht. En geef Gij, o dierbare Levensbron! dat wij daarbij in uw licht het ware licht mogen aanschouwen! Amen.

I.

HET LICHT, DAT VAN DE DOODSCHADUW VERLOST. »Degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen.»

Degenen, die wonen in het land van de schaduwe des doods, zijn de onderdanen, die van het volk Gods eenmaal losgescheurd en daardoor van het licht der Goddelijke openbaring vervreemd, nu woonden in het

land der ballingschap onder de Assyriërs, waar de doodschaduw des heidendoms allen overheerschte.

Zij zijn nu in dezen staat hunner vervreemding geen volk, daar Jehova slechts één volk op aarde heeft, zijn geheiligd en afgezonderd Israel. Zij zijn met de niet-volken, de heidenen, vermengd en vereenzelvigd, en vormen in dezen toestand het beeld van de volken der aarde en van iederen zondaar sedert zijn afval van den levenden God.

Gods volk kan, zooals we straks zullen zien, in de duisternis wandelen, daarin eenigen tijd verkeerend; maar erin wonen, er zich in tehuis gevoelen kan het niet; de heidenen daarentegen en alle van het leven Gods vervreemde Adamskinderen vlijen zich, door de onwetendheid, die in hen is, gerust in deze doodsvalleie neder, en hebben er voorgoed hun geestelijke woonstede gevestigd.

In het land van de schaduw des doods woont iedere zondaar van nature, sedert de mensch de bedreiging van zijn Schepper niet achtte: »Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.» Van dat oogenblik af daalde de mensch uit de zalige hoogten van het gemeenschapsleven met zijn God af tot de diepten des eeuwigen doods, waarin hij, altoos dieper zinkend, zich een geestelijk graf dolf, waaruit het skelet zijner geestelijke onaan doenlijkheid hem vertoont als dood door de misdaden en zonden, en waaruit de geheele menschheid saam u tegengrijnst als eene valleie vol geestelijke doodsbeenderen, waarin noch geest, noch kracht, noch lust is, om dezen doodenakker immer te verlaten.

Zoo vast en onherroepelijk heeft de afgefallen mensch zijne woonstede in dit land der doodschaduw gevestigd, dat het tevergeefs is, wanneer hem de zaligheid van het genadeleven geschilderd, het beeld der gemeenschap met God in Christus in de bevalligste tinten geteekend wordt. Hij gevoelt er zich nu eenmaal niet toe aangetrokken, en ook zelfs, wanneer een flauwe trilling van hoogere gedachten hem door het binnenste gaat, mist hij de kracht om den dood zijner zonden te verlaten, de lust om zich in de sferen van het ware leven zelfs te wenschen: »Wijk van mij, aan de kennis uwer wegen heb ik geen lust» is het antwoord, met sprekende daden gegeven, op de noodiging ten leven, die van Godswege herhaaldelijk tot hem komt.

Zoo geheel gevoelt de natuurlijke mensch zich in dit land van de doodschaduw thuis, dat hij den dood kiest boven het leven, de duisternis boven het licht. De duisternis kiest hij voor zijn ongerechte werken, opdat ze niet van het licht

bestraft worden; en waar hij vaak op zijn denkbeeldige verlichting zich beroemt, verbergt hij daarachter niet zelden een nacht van arglist en goddeloosheid.

Zoo is het met iederen zondaar van nature; zoo ook met de geheele afgevalle menschheid; zoo was het in geheel bijzonderen zin met het heidendom in de volheid der tijden, welks duisternis, door het machteloos blijken van alle menschvormige godsdienstbegrippen, de schrilste en ontzettendste tegenstelling vormde met het licht, welks opgang door den profeet wordt voorzegd.

Immers, over degenen, die wonen in het land van de schaduwe des doods, zal een licht schijnen. De profeet stond voor, wij bevinden ons door 's Heeren genade reeds achter de vervulling dezer profetie.

Te Bethlehem-Efratha rees dat Licht reeds uit de kimme, om zich door de diepte zijner Middelaarsvernedering gedurig hooger te verheffen, totdat Het, alle wolken van menschelijke vijandschap en Goddelijke verlating doorklievend, zijn eeuwige middaghoogte bereikte, en als het licht der wereld alle machten der duisternis zich onderwierp.

Reeds bij haar opgaan in Bethlehem straalt deze Zon menschen en engelen tegemoet, en ontlokt aan der engelen lippen zoowel het »Eere zij God in de hoogste hemelen" en het »vrede op aarde; in de menschen een welbehagen," als aan der herderen mond de verheerlijking en lofprijzing van God over alles, wat zij gehoord en gezien hebben.

Zijn eerste stralen wierp dit Licht niet alleen over het door duisternis benevelde Palestina; maar ook daarbuiten in het land der doodschaduwe worden Oostersche wijzen door zijne weerkaatsing verlicht, en zoozeer erdoor aangetrokken, dat ze niet rusten, vóordat ze door zijn vollen warmtegloed worden verkwikt.

De Heere Jezus Christus is het Woord, dat in den beginne was, bij God en zelf God was; het Woord, waardoor alle dingen gemaakt zijn; in hetwelk het leven was en in dat leven het licht der menschen; dat in de duisternis schijnt en, ofschoon het door de duisternis niet begrepen werd, vleesch geworden is en onder ons gewoond heeft, om ons zijne heerlijkheid te doen aanschouwen, als de heerlijkheid des Eeniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid.

Als de Zon der gerechtigheid werpt de dierbare Christus zijn genadevol en verlossend licht over de breedte der aarde en in de diepte van het menschenhart, om de duisternis van het land der doodschaduwe te verdrijven, zoodat zijn licht volk bij volk in de oogen straalt, en om zijne bewoners te

vervaardigen met de verlichting van de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Christus Jezus.

Van Christus, als het Licht der wereld, gaat de ware verlichting uit, die trots allen weerstand der schijnverlichtingen, onverzwakt voortdringt, totdat alle denkbeeldige verlichting volkomen zal gebluscht zijn, doordat de aarde vol zal wezen van de kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

En dit Licht omglanst niet alleen; maar het dringt door in de diepte der ziel der natuurlijke bewoners van het land der doodschaduwe; Het maakt hen van kinderen der duisternis tot kinderen des lichts, en leert hen ook als kinderen des lichts wandelen; Het herschept in hen de levenskracht, waardoor zij uit den dood hunner zonden worden opgewekt, en het door hun afval verloren levenslicht weder mogen aanschouwen.

Dit Licht verlicht, verwarmt en maakt vruchtbaar. Waar het opgaat in de ziel, werpt het licht over hetgeen tot hiertoe in nachtelijk duister lag. De verduisterde mensch, die zich tot hiertoe rijk en verrijkt waande, en zonder eenig geestelijk gebrek, ontdekt nu bij dat licht uit den spiegel der wet, dat hij jammerlijk ellendig, en arm, en blind, en naakt is. Door dat licht wordt hij overtuigd van zonde, gerechtigheid en oordeel, en voelt hij zich voor den heiligen en rechtvaardigen God met een hemelhooge schuld bezwaard. Met dat licht gewapend, daalt hij af in de diepe mijnen van zijn geheel verdorven hart, en vindt hij bij het altoos dieper delven ook steeds meer gruwelen, en overziet hij met toenemende helderheid den onmetelijken afstand, waardoor hij van den God zijns levens, naar wien zich nu zijn zielsverlangen uitstrekt, gescheiden is.

Dit Licht ontdekt en verlicht echter niet alleen; het verwarmt ook. Het doet de ijskorst van het zondaarshart smelten tot teederheid der ziel voor de heiligheden Gods. Het ontsteekt een vuur in den boezem, dat ontvlammen doet tot ijver voor de eer en den dienst des Heeren, en dat tot verlaten van de wegen der zonde dringt. Door dit Licht eenmaal bestraald, kan de zondaar in het land der doodschaduwe niet langer blijven wonen; en welke dierbare banden hij daarvoor ook moet verbreken, hij moet het vaarwel zeggen, om onderdaan te worden van den Koning der koningen, wiens warmtegloed zijne ziel verteedert; wiens liefdebrand hem, vaak onbewust, tot wederliefde dringt.

Dit Licht maakt ook vruchtbaar. Gelijk het natuurlicht in de plant het koolzuur ontbindt en de zuurstof vrijmaakt voor

hare ontwikkeling, zoo maakt ook dit geestelijke Licht de banden der zonde los, om den geestelijk herschapen mensch te doen rijpen tot het dragen van vruchten, des geloofs en der bekeering waardig, totdat eenmaal alle zonden bij hem met wortel en tak zullen zijn uitgeroeid, en hij, met Gods deugdenbeeld verzadigd, den Heere eeuwig in gerechtigheid mag aanschouwen.

Over degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, zal een licht schijnen. Deze heerlijke profetie is nu reeds door 's Heeren ontferming vervuld en aan het hart van duizenden zondaren bevestigd geworden. Allen, die door Gods vrijmachtige genade gezocht en uit den dood in het leven overgebracht werden, zijn daarvan ook onder ons de levende getuigen. Zij allen hadden zich in het land der doodschaduw gevestigd, waar zij toefden als vreemdelingen van het burgerschap Israels en zonder God in de wereld; sedert echter werden ze bekeerd tot den Herder en Opziener hunner zielen, en door Hem verbonden met het uitverkoren geslacht, het koninklijk priesterdom, dat Hij voor de verkondiging zijner deugden uit de duisternis heeft geroepen tot zijn wonderbaar licht, en dat volk, dat ook nog menigmaal in duisternis wandelt, zal een groot licht zien.

II.

HET GROOTE LICHT, DAT DE DUISTERNIS VERDRIJFT.

Het volk der Joden, hoezeer ook door zijn Bondsgod van alle volken der aarde gunstig onderscheiden, en door hoe menige ster verlicht, bleef toch altijd in een nacht van schaduwen gehuld, zoolang de dag van de volheid der tijden niet was aangebroken en de Zon der gerechtigheid niet was opgegaan. Het eenig antwoord, dat de Oudtestamentische wachter op Sions muren geven kon, was altoos: »De morgenstond is wel gekomen, maar het is nu nog nacht.» Bovendien kenmerkten zich de laatste eeuwen van Israels volksbestaan door buitengewone duisternis, daar door Jehova iedere nieuwe openbaring werd teruggehouden, en geen enkele Godspraak over Judea's velden weerklonk.

Toch bleven Jakobs nakomelingen ook in hunne afwijking, ontrouw en duisternis het bondsvolk van Jehova vormen, gedragen door de onvernietigbare trouw van zijn Bondsgod, gesteund door het overblijfsel naar de verkiezing der genade, dat ook in zijn donkerste dagen nooit uit zijn midden geheel werd uitgeroeid.

Het licht der openbaring en der verlossing was over dit volk reeds opgegaan in het paradijs, en had door de weerkaatsing zijner stralen van de maan der wetsinstellingen en van de sterren der profetie het beschenen, van het uur zijner stichting. Jehova had dit volk zeer bewelddadigd; maar Hij had zijne blijdschap niet groot gemaakt; zij zouden nochtans blijde wezen voor zijn aangezicht, gelijk men zich verblijdt in den oogst, gelijk men verheugd is, wanneer men den buit uitdeelt; want in de volheid der tijden zou God den Messias, zijn eeniggeboren Zoon zenden; in Hem zouden zij de Zon der hun geschonken heilsopenbaring zien, de Bron van alle heillicht, het doel van heel hun volksbestaan, in wien alle volken der aarde zouden gezegend worden.

Tot dit volk nu worden ook de uitverkorenen uit het land van de schaduwe des doods door het Licht, dat over hen is opgegaan, vergaderd; zij worden, sedert ze door geboorte uit God bij Gods gunstvolk werden ingelijfd, onafgebroken door de Zon der gerechtigheid beschenen. Zij kunnen nu in de duisternis nooit meer op hun gemak zijn, nimmer meer in vrede wonen; maar wel, en dat dikwerf tengevolge van het licht, dat hen bestraalt, gelijk het oude Israel in duisternis wandelen.

Het is niet alleen genade van God zijn licht te aanschouwen, het is ook eene vrucht van Christus Middelaarswerk, als we bij zijn licht onze duisternis leeren kennen.

Door dikke en zware nevelen van zonde en schuld voelt de begenadigde zondaar zich omringd en nedergedrukt, als hij door den Heiligen Geest aan zichzelf ontdekt wordt in het licht van Gods vleklooze heiligheid en onkreukbare rechtvaardigheid, zoolang hem de geloofsblik op het eenig en eeuwig geldend zoenoffer in Christus wordt onthouden. Hoe belast en beladen gaan Gods ellendigen over den weg, als ze zich wel de grootste der zondaren weten, maar nog niet durven gelooven, dat hun barmhartigheid is geschied. Rusten kunnen ze echter in deze duisternissen en diepten nooit. Zij wandelen, zijn steeds in beweging, slaan dikwerf bij- en zijpaden in, vinden overal duistere teleurstelling, totdat de groote Morgenster over hunne zielen opgaat, en het God behaagt zijn Zoon in hen te openbaren.

In de duisternis wandelen ze dikwerf nog, nadat reeds menige ster met heilbelovende vertroosting hen heeft toegeblonken; want ofschoon deze sterren bij nacht hun den komenden dageraad prediken, het wordt geen dag in de heilbegeerige ziel, voordat ze het groote licht, de Zon der gerechtigheid zelve ziet.

Ja zelfs, wanneer Gods kinderen deze Zon, gelijk een bruidegom uit zijne slaapkamer, over hunne ziel hebben zien opkomen; wanneer ze door haar vredeglod verkwikt en in haar warmteglod gekoesterd werden, dan dwalen ze daarna nog zoo dikwerf in het duister rond, als ze den sprinkader der levende wateren verlaten, en zichzelf bakken uitgebouwen hebben, gebroken bakken, die geen water houden. Dan moeten ze het liefelijke licht van 's Heeren vriendelijk aangezicht missen, daar hunne ongerechtigheden eene scheiding maken tusschen hen en hun God, en Hij zijn aangezicht zoozeer voor hen verbergt, dat Hij zelfs naar hen niet hoort.

Ook wandelen Gods kinderen in duisternis, wanneer ze in wegen van beproeving en druk, hun getrouwen Bondsgod uit het oog verliezende, zeggen: »Mijn weg is voord en Heere verborgen, en mijn recht gaat van mijnen God voorbij;» wanneer ze de roede niet kussen, waarmede hun Vader hen kastijdt, en ze onder Satans aanvechting zoo beneveld worden, dat ze Gods liefde niet kunnen bekennen, waarmede Hij tot hun nut hen tuchtigt, opdat ze zijne heiligheid zouden deelachtig worden. Dan is vaak alles voor hen donker, en snakken ze naar een lichtstraal, die hen verkwikt en verlicht.

En dat volk nu, dat door zoovele duisternissen en diepten zijne bestemming bereiken moet, zal, naar luid van het profetische woord, een groot licht zien. Tegen den morgen, kort vóór het aanbreken van den dageraad, is het in een duistereren winternacht het koudst en donkerst. Zoo was het ook met het oude Godsvolk. In zijne godsdienstvormen zat het zóo ingevroren, dat het alle leven en gloed miste, en der verstee ning nabij was; juist tegen het doorbreken van het morgenrood van den grooten vervullingsdag, was alle glans en licht van het openbaringsfirmament verdwenen.

Maar toen juist, toen God een afgesnedene zaak op aarde had gedaan, toen alle menschenlijke wijsheid uitgeput, alle schepselenkracht bezweken, alle kunstlicht gebluscht was, toen brak de Zon der gerechtigheid door de kimme en kwam het Godswoord tot vervulling, dat getuigd had, dat het tegen den tijd des avonds licht zou wezen, opdat de Godskerk van alle tijden met blijde verrukking zou mogen getuigen: »Dit werk is van den Heere geschied, en het is een wonder in onze oogen.

Het groote licht, waarnaar zoo menige ziel in Israel verlangend had uitgezien, brak door, niet vóór, maar juist in de volheid des tijds, toen men het het minst durfde hopen. Het brak door met zoo verrassenden indruk, dat het aanvan-

kelijk de oogen der zieners verblindde; maar zij, die oogen hadden om te zien, en een hart om op te merken en te verstaan, hiervan spoedig bekomen, mochten getuigen: »Wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd, eene heerlijkheid als des Eeniggeborenen vanden Vader, vol van genade en waarheid.» Bij de aanschouwing van het te Bethlehem geboren kindeken mocht dan ook de grijze Simeon in blijde zielsverrukking jubelen: »Nu laat gij, Heere! uwen dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord; want mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien, die gij bereid hebt voor het aangezicht van alle volken: Een licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van uw volk Israel.

En gelijk door het Israel der oudheid, zoo wordt nog steeds door het Israel Gods in den geest dit groote licht gezien. Volk bij volk straalt het in de oogen, en in het donker wandelende, doch het ware licht begeerende zielen, worden menigwerf, als zij dit het minst durven verwachten, op 's Heeren tijd door zijn hemelschen warmtegloed verlicht, gekoesterd en verkwikt. Als zij door schuldbesef getroffen en verslagen, zich de eeuwige duisternis waardig belijden, dringt uit Gethsémané's donkerheid en Golgotha's duisternis het licht der verzoening in hunne zielen door, dat de duisternis des twijfels doet wijken, en waardoor zij zich met al hunne schuld en zonden leeren werpen op het plaatsbekleedend schuldoffer Christus, die met zijne éene offerande in eeuwigheid hen volmaakt, en hen in zijn heerlijk verlossingslicht de volkomene en eeuwige delging hunner schuld voor God te aanschouwen en te ervaren geeft.

En als dan, na hunne verlossing in Christus, Gods kinderen zijne wet verlaten, zoodat de Heere hen met zijne roede bezoeken moet, en hunne ongerechtigheid met plagen, zoodat Hij zijn aangezicht voor hen verbergt, en zij in het duister moeten omzweven, dan nog doet Hij dit niet om zich aan hen te onttrekken, maar om hen tot de wet en de getuigenis weder te brengen, weder te brengen tot hun dierbaren Bruidegom, in wiens gemeenschap hun levenskracht en levenslust wortelt, en aan wiens heillicht ze al hunne heerlijkheid ontleenen, om, tot Hem wedergebracht, in zijn licht te aanschouwen, dat hierdoor het aardse Mesech hun den weg wijst naar het Jeruzalem, dat boven is, en dat onverflauwd over hen zal voortlichten tot den vollen middag hunner openbaring in heerlijkheid, waarop zij niet alleen bij het licht van de Zon der gerechtigheid alles in het ware licht zullen mogen zien; maar hun geestelijke oogen zoo tot volkomen-

heid gesterkt zijn, dat ze in deze Zon zelf kunnen staren, zonder verblind te worden, daar ze met eeuwige zielsverlusting Hem zullen zien, gelijk Hij is, en Hem kennen, gelijk ze reeds van eeuwigheid door Hem gekend zijn.

Komt, zingen we van dat groote Licht, door aan te heffen van Zacharias lofzang het vierde vers:

Dus wordt des Heeren volk geleid
 Door 't licht, dat nu ontstoken is,
 Tot kennis van de zaligheid,
 In hunne schuldvergiffenis;
 Die nooit in schooner glans verscheen
 Dan nu, door Gods barmhartigheên;
 Die, met ons lot bewogen,
 Om ons van zond' en ongeval t' ontslaan,
 Een star in Jakob op doet gaan,
 De zon des heils doet aan de kimmén staan.

Geliefde toehoorders! Hebt gij ook reeds dat groote Licht leeren zien? Hoevelen moeten, helaas! op deze hoogstbelangrijke vraag het antwoord schuldig blijven! Is dit ook het geval met u?

Hoevele anderen erkennen wel, dat Jezus een groot licht verspreid heeft; maar ontkennen, dat Hijzelf het groote Licht is, en wanen daarom, dat het licht der beschaving van onzen tijd zich verre boven dat van Jezus verheft. Zij herhalen nog eens de in de volheid des tijds vruchteloos gebleken poging, om door het licht der rede te komen tot het licht der verlossing, en blijven hierdoor buiten staat om in Christus de Bron van alle heillicht te erkennen.

Uitwendig werden wij allen door dit groote licht beschenen, daar we leven onder de bediening van het de duisternis des heidendoms verdrijvend licht van het Evangelie der genade. Zoolang we echter niet leerden kennen, dat wij persoonlijk van nature wonen in het land van de schaduw des doods; zoolang we niet met innige zielsweedom onzen doodsstaat door de misdaden en zonden leerden kennen, zoolang we niet uit den nacht onzer geestelijke duisternis leerden verlangen naar het verlossingslicht, dat uit Christus straalt, zitten we nog op ons gemak in het diensthuis der zonde, ons denkbeeldig koesterende in de kunstlichten van zinnelijk genot of zelfbehagende eigengerechtigheid; maar werkelijk in een Egyptische duisternis van zonde en schuld, waaruit we, indien we niet intijds door Christus als het verlossingslicht worden beschenen, op het onverwachtst zullen worden verplaatst in

den gloed van Gods eeuwigen toorn, waarin we met den levenden God zullen te doen krijgen, als een verterend vuur en een eeuwigen gloed, bij wien niemand kan wonen.

Daarom zij u dan ook met al den ernst onzer ziel gebeden: »Zondaar! toeft niet langer in dit land uwer doodschaaduw; rust niet vóór ge u met dit heillicht bestraald moogt weten, vóór ge dit groote licht aanschouwen moogt.»

Wanneer ge u in het land van de schaduwe des doods niet langer thuis gevoelt; wanneer ge het in de slavernij der zonde niet langer kunt uithouden; wanneer ge in de duisternis van uwe zonde en doemschuld dagelijks dieper leert inzien, en daarom wellicht meent, dat zij te groot is, dan dat er in uw schuldige ziel ooit een genadelichtstraal zou kunnen doordringen, weet dan, dat ge met al uwe duisternis, met heel uwe doemschuld tot den Lichtbron vrijmoedig moogt komen; dat geene duisternis te dik kan zijn, zoodat zijn licht er niet in zou kunnen doordringen; ja dat reeds het zien van uwe duisternis alleen kan geschieden door zijn genadevol ontdekkingslicht, dat Hij in den nacht uwer ziel deed doorbreken.

Werpt daarom uwe vrijmoedigheid niet weg. Met al uwe duisternis, met al uwe schuld en zonden moogt ge vrijmoedig tot Hem gaan. Hij wacht om genadig te zijn; vol ontferming noodigt Hij u tot zich, en welke beschuldigingen gij ook tegen uzelfen voor Hem hebt in te brengen, Hij roept ook u beemoedigend toe: »Al wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.»

Straks zal Hij ook voor u zijn liefelijk morgenlicht doen dagen en in dat Licht zult ge dan, niet alleen uwe duisternis, maar ook tot uw zalige blijdschap het ware Licht uwer eeuwige verlossing mogen zien.

Kinderen Gods! Hoe heerlijk en helder was dat Licht, dat ons van onzen dierbaren Borg en Middelaar uit in het liefdehart Gods deed lezen, om zijn eeuwige gedachten des vredes over ons te doen verstaan en ons de onverbreekbare zegelen te ontdekken, waarmee zijn genadeverbond voor eeuwig verzegeld is. Hoe verrassend was het Licht, dat, toen wij óp het diepst de macht der duisternis gevoelden en onszelfen het oordeel der uitwerping in de buitenste duisternis waardig beleden, ons op eenmaal verwaardigde met de vrijspraak van alle schuld, en plaatste in de verlichting der kennis van de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Christus Jezus.

Hoe het komt, dat we niet altoos in dat genadelicht wandelen en ons verblijden? Omdat onze ongerechtigheden nog zoo vaak ons verwijderen van onzen God; omdat wij zoo gemakzuchtig zijn, en daarom er zoo weinig ernst mede maken,

om de gangen onzes Gods in de leidingen van zijn genadebestuur te verstaan, waardoor wij zijne treden in dat heiligdom zoo dikwerf oppervlakkig en verkeerd beoordeelen, en wij in het duister wandelen, niettegenstaande zijn heillicht ons omstraalt.

Dat wij maar geene pogingen mogen doen, om deze euvelen te bedekken of te vergoelijken; want daarmede benevelen we onze ziel nog meer. Wanneer we echter ook in dezen ons schuldig kennen en schuldbelijdend tot den Heere wederkeeren, zullen we ondervinden, dat Hij, onze getrouwe Bondsgod, aan zijn verbond gedenkt.

Dan zullen we bij vernieuwing, gelijk de herders bij Efratha's velden en met den onden Simeon, met de aanschouwing van zijn liefelijk licht worden verwaardigd.

Laat dan onze weg gaan door vele duisternissen en diepten, we zullen dan bewaard blijven van aan onzen God onrecht toe te schrijven; en al moeten we door vele beproevingen en verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods, dan zal toch de Heere ons het genadelicht niet onthouden, waarbij alle duisternissen worden verdreven, zoodat we klaar en onderscheiden mogen zien, dat alle dingen ons moeten medewerken ten goede.

Dan zal ons pad, als het pad der rechtvaardigen, een schijnend licht zijn, dat, door de Zon der gerechtigheid bestraald, voortlicht tot den vollen middag onzer eeuwige verlossing.

AMEN.

Een licht, zoo groot, zoo schoon,
Gedaald van 's hemels troon,
Straalt volk bij volk in d'oogen,
Terwijl 't het blind gezicht
Van 't heidendom verlicht,
En Isrel zal verhoogen.

Lofzang van Simeon, vs. 2.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXII.

S I L O.

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER

1888

Mijne Hoorders! De wintermaand hield haar intocht. De na-jaarsstormen, wier machtig geluid de Heere ons hooren deed, hebben ons gepredikt, dat het getijde van den herfst afscheid nam.

Nu de wintermaand kwam, verscheen met haar het tijdperk, dat de dagen kort, de nachten lang zijn. In de lange nachten hebben we veel behoefte aan licht.

Hoe droefgeestig zouden ons deze korte dagen wezen, indien we van alle licht waren vervreemd.

Nu heeft het den Heere beliefd in den langen wintertijd een liefelijk licht te ontsteken. Het licht des geloofs, der hope en der liefde, dat in den Christus des Heeren een afschijnsel geeft van Gods heerlijkheid.

Zoet, onbeschrijfelijk zoet, is het voor Jezus gemeente, in den winternacht de star van Bethlehem te zien gloren.

Over weinige weken knielt de gemeente des Heeren weer neder bij Bethlehems kribbe, om Hem te aanbidden, dien Gods volk van den ouden dag met biddend verlangen had verbeid.

Wie door Gods genade verwaardigd wordt kerstfeest te vieren, weet dat de lange nacht is voorbijgegaan.

Maar zoomin Gods kinderen, zonder den tijd van wachten, juichend mochten nederknielen bij het kind in de kribbe; zoomin kunt gij kerstfeest vieren, tenzij ge daarvoor zijt bereid.

Luiden thans de adventsklokken, als een stemme van omhoog manen zij Gods gemeente te luisteren naar de profetie van den ouden dag. Ook wij willen dat heden doen.

De schepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tusschen zijne voeten, totdat Silo komt, en denzelven zullen de volkeren gehoorzaam zijn.

Volgens ons teksthoofdstuk worden we geroepen aan een sterfbed. Aan een sterfbed voegen ons ernstige gedachten.

Wie, die ooit werd geroepen aan het sterfbed eens veelgeliefden vaders, gevoelde niet, dat het een hoogheilige ure was.

Het is zoo onbeschrijflijk aandoenlijk, als ge een stervende met gebroken stemme hoort stamelen. Als met elken polslag de dood kenbaar nadert; als hij als de gevreesde koning der verschrikking naderbijkomt, u om wat u zoo dierbaar is, te ontrukken.

Of kent gij de sterfbedden niet, mijne hoorders! waar de weemoed u het harte overstelpte? Die heilige stonden, dat ge ieder oogenblik den gevreesden slag verwachtet? Nog een snik! Nog een veranderde uitdrukking op het gelaat; en ge ontwaart, dat de dood ook uwe woning binnenkwam.

Hoe aangrijpend het sterven ook wezen moge, toch is het bemoedigend, zoo ge niet zonder hope uwe geliefden moogt nastaren. Als daar dat donkere graf wordt geopend; als ge het geliefde stof ziet toevertrouwd aan den killen schoot der aarde, dan is het zoo nameloos zalig, zoo gij gelooven moogt: ze zijn vooruitgereisd; ze aanschouwen reeds den Eeniggeliefde, dien hier hunne ziele zoo teederlijk minde.

Het is dan ook zoo bemoedigend, als ge eens moogt toeven aan een sterfbed, waar Gods kind getuigen mag van de hope des eeuwigen levens. Dan is de dood een vriendelijke bode, die den afgetobden lijder thuishaalt. Dan is hij een engel Gods.

Zinrijk is het beeld der ouden, die den dood afbeeldden als een jongeling, die in bloeiende schoonheid een eeuwige jeugd tegenging.

Zoo wilde vader Jakob zijne zonen rondom zich verzamelen. Hij voelde zijn einde naderen. De ure des scheidens was gekomen; nog eenmaal wenschte hij zijne zonen te zien.

Hoe dikwerf had hij ze vermaand! Hoe gedurig hun den weg des levens gewezen! En al hadden menigmaal de zonen hun ouden vader bedroefd, 's vaders liefde was groot. Gaarne vergaf hij, wat zij hem hadden misdreven. Waren de dagen zijns levens weinig en kwaad geweest, aan den avond werd het licht.

Had hij voor zeventien jaren uitgeroepen: »Mijn zoon Jozef leeft nog; ik zal gaan en hem zien, eer ik sterf;» al dien tijd had hij bij zijn beminden zoon vertoefd; thans komt de Heere hem verlossen.

Maar eerst nog moet hij getuigen, getuigen van wat hij stervende aanschouwt.

Er zijn sterfbedden van Gods kinderen, die Pniëls mogen heeten; sterfbedden, waar het een poorte des hemels is; waar de heerlijkheid in de verre toekomst door den stervende wordt aanschouwd.

Zulk een sterfbed was dat van den aartsvader.

Zijne zonen zijn toegesnel. Ze hebben zich verzameld om de stervenssponde. Daar spreekt hij met duidelijke stem. En zijn sprake is eene profetie.

Eerst tot Ruben, die de voortreffelijkste niet zoude zijn. Voorts tot Simeon en Levi, in wier verborgen raad hij niet wenschte te komen.

En dan tot Juda, van wien onze tekst gewaagt.

»Juda! gij zijt het!» dus klinkt het van de stervende lippen, als zocht de vader iemand, dien hij nu eerst had gevonden.

Gij zijt het; mijn veelgeliefd kind! Gij zijt de verkorene, de uitgelezene, de zoon bij uitnemendheid.

U zullen uwe broeders loven. Meerder dan zijne broeders zal Juda zijn; meerder zelfs dan de eerstgeborene naar den vleesche, dan Ruben. Had Ruben op schrikelijke wijze gezondigd, ook hij zou mede Juda loven; dus werd de zegen van het eerstgeboorterecht hem niet gegund.

De zegen van het eerstgeboorterecht bestond toch hierin, dat de zoon, welke dezen zegen ontving, de belofte kreeg, dat uit zijn geslacht, naar den vleesche, de Messias zou geboren worden. Had Izak niet Ezau, maar Jakob gezegend, zoo werd ook thans niet de eerstgeborene naar het vleesch, maar de verkorene, met dezen zegen begiftigd.

Juda is dus het type van al wat groot en heerlijk zal zijn; dies zullen hem de broeders, ja alle stammen Israels, loven. Juda's stam is boven de andere broederen te prijzen; zijn naam zal glorierijk zijn en door allen zal hij als de eerstgeborene worden geëerd.

Hij is een leeuwenwelp. Al wat onversaagd en krijgshaftig en ontzaglijk voor de vijanden wezen zal, dat zal Juda wezen. — Van Juda zal de schepter niet wijken, noch de wetgever van tussehen zijne voeten, totdat Silo komt, wien de volkeren zullen gehoorzaam zijn.

Silo, dat is Rustaanbrenger, dus de Vredevorst.

Van dien Silo, die metterdaad de ware ruste aan Gods volk zou aanbrengen, profeteerde dus de stervende aartsvader. Van Hem konde hij stervende getuigen. En van dezen Silo willen ook wij handelen.

We spreken dus:

- I. Van zijn strijd.
- II. Van zijne regeering.
- III. Van zijn vrede.

Verleene ons de Heere den Geest der kennisse om te onderzoeken of wij door Hem worden geregeerd!

I.

Van Silo kan dus niet wel gesproken worden, naar luid van Jakobs profetie, tenzij we eerst gewagen van zijn strijd. De beteekenis van den Silo kunt ge niet verstaan, indien ge een vijand zijt van den krijg.

Van dezen strijd getuigde de stervende aartsvader.

De vergelijking toch van Juda met den leeuw, dient niet slechts om zijne kracht in het licht te stellen, maar zeer beslist om te gewagen van den strijd.

In de Openbaring van Johannes (5 : 5) wordt toch van dezen leeuw gezegd: »De Leeuw, die uit den stam van Juda is, de wortel Davids, heeft overwonnen.»

Geene overwinning, geen rust of vrede, tenzij dan door den strijd.

Eenmaal was er geen strijd in Gods kerke. Toen in den morgen der schepping de mensch, met Gods beeld versierd, God konde loven en prijzen. Daar was wel een vijand Gods; maar in de kerke had hij nog zijn vernielende macht niet geopenbaard. Toen hij ook daar een aanval waagde en daardoor metterdaad Satan, d. i. tegenstander, bleek te zijn — toen werd bij de afkondiging van het verbond der genade gewaagd van den strijd, ja van de vijandschap, die God zelf zou zetten.

Dies is het onschriftuurlijk, zoo ge meent, dat Gods kerke in stille rust hare dagen slijten kan. Neen, elk lidmaat der kerk moet voor zijn persoon dien strijd leeren kennen.

Wilt ge u in den Silo verheugen, ge moet dan ook deelhebben aan zijn strijd. In de keurbende Christi ingelijfd, kunt ge alleen den strijd des Heeren strijden.

Nu minnen wij van nature den strijd niet. Liever zitten we in stille gerustheid neder, terwijl we van vrede droomen; doch indien ge een Christen kondet wezen zonder strijd, gelijk velen dwaselijk meenen, waarom heeft dan de Christus zoo dringend de zijnen vermaand: »Strijdt om in te gaan»? Waarom hield Hij niet op ze te maenen tot waken? Indien de weg naar den hemel zoo gemakkelijk ware, waartoe dan die sprake van de enge poort, van het smalle pad?

Toch hoede zich een iegelijk voor het listig gevele van Satan; alsof het reeds genoegzaam ware op het gebied des uitwendigen levens min of meer in den strijd ingewikkeld te zijn.

Hoevelen, die een weg van uitwendigen strijd hebben en nu wanen, dat ze geestelijke strijders zijn.

Neen, van geestelijken aard is uw strijd eerst dan, zoo gij,

met uzelf bekendgemaakt, weet, dat ge een vijand Gods zijt. Ja, een v i j a n d.

Of komt niet de Heere in hoogernstige sprake u aanzeggen: »Zoo iemand niet haat zijn eigen leven, hij kan mijn discipel niet zijn?» Weet gij het dan reeds, dat ge een vijand zijt van uw eigen heil? Hebt ge reeds mogen staren in de donkere diepte van uw eigen bestaan? Weet ge het reeds, dat in uw eigen diepe hart de wateren der zonde machtig bruisen? Is u dat tot schaamte reeds bekendgemaakt?

Indien de Heere den strijd bij u heeft aangebonden; indien Hijzelf in u de vijandschap tegen Satan heeft gezet, dan is de stille gerustheid verdwenen. Dan leert ge onder de bearbeiding des Geestes verstaan, dat geen gebroken bakken u kunnen laven. En insteê van werkeloos te zijn, spant ge al uw krachten in, om, ware het mogelijk, dien stroom der zonde te stuiten in zijn alles vernielende vaart. Doch hoemeer ge staart in dat grondelooze hart, hoemeer ge ontwaart dat de wateren der zonde zich verheffen; het wordt een storm daarbinnen — de afgrond roept tot den afgrond. En gewisselijk zoudt ge omkomen en wegzinken in den eeuwigen dood, ware het niet, dat ge deelhadt aan den strijd van Hem, van wien Jakob stervende getuigde; — juist wijl de Leeuw, die uit den stam van Juda is, overwonnen heeft, daarom ligt in Hem alleen de zekerheid uwer zegepraal. Nooit mag Israel zeggen: »Mijne hand heeft mij verlost.» Dus kunt ook gij uzelfen niet redden. Redden kan alleen de Silo; Hij, die de zege heeft behaald.

En opdat dit niet maar een bloote bespiegeling voor Gods volk wezen zoude, moet dit bij ervaring worden gekend. Gij moet het weten, dat ge onmachtig zijt; weten onder de bearbeiding des Geestes.

Zalig, wie deelhebben aan dezen zaligen strijd!

Velen, die den Christus wel minnen in zijne verhooging, in zijne heerlijkheid, maar, die geen deel willen hebben aan zijn strijd!

En toch, indien de Christus, de Silo, voor u nog iemand anders is dan een bloot menschelijke verschijning; indien Hij niet een beeld is uwer verbeelding; indien ge dorst naar de gemeenschap met den levenden Christus, dan mint ge Hem niet slechts in zijne verhooging, maar evenzeer in zijne vernedering. En dies hebt ge dan ook deel aan zijn strijd.

Aan z i j n s t r i j d.

Wat zou uwe kracht toch beteekenen? Al wenddet gij alles aan om te strijden tegen uwe doodvijanden, ge zoudt omkomen; ge zoudt niet bij machte zijn om wederstand te bieden. Straks wierdt ge gebonden met de ketenen der duisternis. Doch nu gij door het geloof met den Silo vereenigd

zijt; nu ge deelhebt aan Hem, deel aan zijn strijd, nu is uwe zaak zijne zaak geworden; nu heeft Hij voor u den strijd volstreden, voor u overwonnen.

En wordt ge nu hier door Gods wondervolle genade in dien strijd des Heeren ingewikkeld, o, dan moet het u immers aanvuren in den strijd, dat uw heerlijk Hoofd de zege behaald heeft.

Van Juda profeteerde de stervende vader: »Gij zijt van den roef opgeklommen, mijn zoon! Hij kromt zich; Hij legt zich neder als een leeuw, en als een oude leeuw; wie zal Hem doen opstaan?» Hij heeft dus den dood en den duivel overwonnen. Geen vijand is in staat Hem zijne prooi te ontrooven. Indien dan Gods arme kinderen hier in dit vreemdelingschap door hunne doodvijanden worden aangevochten; indien ze dan van allen kant door den dood omringd zijn, als zij dan door den nood tot hun Verbondsgod gedreven worden, dan vinden ze in die benauwdheid den zoeten troost bij Hem, van wien de psalmdichter zong:

De Heer zal opstaan tot den strijd;
 Hij zal zijn haters, wijd en zijd,
 Verjaagd, verstrooid, doen zuchten;
 Hoe trotsch zijn vijand wezen moog'.
 Hij zal voor zijn ontzaglijk oog
 Al sidderende vluchten.
 Gij zult hen, daar G' in glans verschijnt,
 Als rook en damp, die ras verdwijnt.
 Verdrijven en doen dolen.
 't Godlooze volk wordt haast tot asch;
 't Zal voor uw oog vergaan als was,
 Dat smelt voor gloënde kolen.

Gods wagens, boven 't luchtig zwerk,
 Zijn tien- en tienmaal duizend sterk,
 Verdubbeld in getalen;
 Bij hen is zijne majesteit
 Een Sinaï in heiligheid,
 Omringd van bliksemstralen.
 Gij voert ten hemel op, vol eer;
 De kerker werd uw buit, o Heer!
 Gij zaagt uw strijd bekronen
 Met gaven, tot der menschen troost,
 Opdat zelfs 't wederhoorig kroost
 Altijd bij U zou wonen.

II.

De stervende aartsvader zag niet slechts in den Silo den Held, die zijne vijanden zoude overwinnen; maar ook aanschouwde hij in Hem den Koning, die zijn volk zoude regeeren. Dien Koning zag hij afgebeeld in zijn zoon Juda. Daarom heet het: »De schepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tusschen zijne voeten.»

De schepter, dat doelt dus op de koninklijke waardigheid, op de regeering van dezen Vorst.

Hij aanschouwde dus in 't ver verschiet de koningskroon, die op den huize Davids bloeien zoude, en die toch louter eene afspiegeling was van de geestelijke regeering van den Silo.

Juda is dus de eerste in het midden zijner broederen. Juda trekt het eerst tegen den vijand op. (Richt. 1:2). Juda heeft dus de broederen te verdedigen en zal dies door hen worden geprezen.

Treedt Juda dan op in het koninklijk ambt, het wordt hier zoo schoon gezegd: »De schepter zal van Juda niet wijken.»

Juda was dus bij uitnemendheid het koningskind, dat, in het Goddelijk ambt gezet, met koninklijke macht was bekleed.

En deze macht wordt kenbaar door den **schepter**.

Juda was dus een koning bij de **gratie Gods**.

En met hem zijn alle geborenen in den huize Davids dragers van deze koninklijke waardigheid, overmits ook van hen de schepter niet wijkt en niet wijken zal.

Als koning leert dus elk geloovige den Silo kennen als den Eénige, die over hem regeert en heerschappij voert.

Maar zijn koningschap leert ge niet in zijn innerlijk wezen verstaan, tenzij gij **koning-af** zijt geworden.

Wilt ge zelf heerschappij voeren, wilt ge zelf de meeste zijn, dan maant de Heere u om te worden als het kindeke; geen deel hebt gij aan zijn zalige regeering, tenzij ge eerst zelf zijt onttroond.

De Silo regeert door zijn **Woorden Geest**. Dat is zijn schepter, waarmee hij zwaait. o, Wie onder dezen schepter kwam, onder die liefelijke en zalige regeering, hij weet te verhalen van die zalige stonden, dat de hemel hem geopend was. Wie de macht van dien schepter leerde kennen, en de dierbaarheid des Woords mocht verstaan, voor hem is het zoo troostrijk, indien hij de gewisse belofte Gods geloovig mag omhelzen: »De schepter zal van Juda niet wijken.»

Door dien schepter alleen geschiedt het, dat Gods volk **niet** omkomt.

Als die schepter wijken ging van 's Heeren kinderen; als zij

aan zichzelf werden overgelaten, als Gods Woord niet langer de eenige regel en het richtsnoer was van heel hun leven, waar zouden ze dan aankomen? Maar nu de Silo hen brengt onder de macht zijns Woords en onder de tucht des Geestes; nu Hij ze brengt aan zijne voeten, zoodat ze, aan eigen wil gespeend, vragen: »Heere! wat wilt Gij, dat we doen zullen?» nu is het alleen krachtens die trouwe Gods, dat de schepter van hen niet wijken zal. Dit is de vastheid van Jezus gemeente, dat Hijzelf haar Koning is; dat dus de poorten der hel haar niet zullen overweldigen.

Wel zijn er tijden, donkere tijden in Gods kerke; tijden, dat daar een jammerlijke inzinking plaatsgrijpt; tijden, dat het allen schijn heeft, alsof de schepter van Juda is geweken, als Gods kinderen, insteê van de wacht des Heeren waar te nemen, in slaap zijn gevallen; als in Gods kerke meer gevraagd wordt naar der menschen woord, dan naar 't Woord van haar Koning. Maar toch, wyl de schepter van Juda niet wijken zal, totdat Silo komt, zoo is elke verwakking in de kerke Gods alleen eene vrucht van 's Heeren trouwe. Dies is het bemoedigend als de teekenen van leven weer in Sion worden gezien.

Doch er is in onzen tekst niet slechts sprake van een schepter, maar ook van den wetgever die niet van tusschen de voeten van Juda wijken zal, totdat Silo komt.

Wanneer oudtijds de koning op den troon zat, dan had hij niet alleen den schepter in zijne hand; maar dan lag ook tusschen zijne voeten de wetrolle.

Die wet, hier wetgever genoemd, nu blijft op Juda, totdat Silo komt.

De wet nu werkt toorn. En indien de koning u met zijn schepter heeft aangeraakt en gij dus komt onder de macht des Woords, o dan krijgt ook die wet eerst voor u haar volle beduidenis. Door die wet toch leert ge kennen, wie ge zijt. Die wet openbaart u, wie gij zijt. Die wet veroordeelt u.

En hoezeer ge ook langs velerlei wegen uw eigene gerechtigheid beproeft op te richten, de wetgever zal niet van tusschen Juda's voeten wijken, totdat Silo komt.

De wet eischt en blijft eischen; zij eischt niets minder, dan dat ge aan die wet volkomen voldoet.

Volkomen. Hier baten dus geen schoone beloften. Hier moet het in waarheid gekend worden, dat de wet u vrijspreekt; dat ge naar die wet vrij uitgaat.

En overmits die wet de volkomene voldoening aan Gods recht eischt, staat ge bij dagen en bij nachten onder die wet als een schuldenaar voor God. Dan durft ge de oogen niet opheffen. Dan leert ge uzelf kennen in uw verdoemlijken staat;

dan roept ge met Jesaja: »Wee mij! want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben.” — o, Waar zoudt ge vlieden, werwaarts vluchten, als die wet getuigt en getuigen blijft tegen uw zondig bestaan? Toch daagt in dien nacht des doods de morgen des levens.

III.

»Totdat Silo komt, en denzelven zullen de volkeren gehoorzaam zijn.”

Geen vrede, geen zielevrede smaakt een eenig zondaar, totdat Silo komt.

Hij heeft den middelmuur des afscheidsels verbroken. Hij heeft de wet volbracht. Hij is het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt; Hij alleen geeft, wat de wet u niet vermag te schenken. Hier is het geheim des geestelijken levens; hier de verborgenheid der godzaligheid; het offer, dat God behaagt.

Wat de tienmaal duizenden niet volbrengen konden, dat is volbracht door Hem, die door den stervenden aartsvader is aanschouwd.

o, Zeg mij, vermoeide pelgrim! gij, die door de onweders wordt voortgejaagd; gij, die geen ruste kunt vinden; gij, die steeds door uwe zonden in vreezen en beven verkeert, zeg mij, waar zoekt gij ruste; waar vindt gij den vrede? Niet dan in den Silo; in Hem, die eeuwig vrede brengt.

Doch nu moet Hij komen, Hijzelf, opdat uw onrustige ziele gestild worde. Hijzelf, die het u dan zegt: »Zoo hij vertoeft, verbeid Hem; want Hij zal gewisselijk komen.”

Ja, zoo zeker gij thans door uwe zonden gekweld wordt, zoo gewisselijk zal Silo komen, om u dien vrede te schenken, dien gij zoo vuriglijk begeert.

Waar Hij komt, daar komt vrede; maar niet dan langs den weg van strijd.

Als Hij in het midden zijner jongeren verschijnt, dan zijn zelfs de gesloten deuren geen beletsel, om zijn vrede te geven.

En kunnen de ontroerde jongeren het nog niet gelooven, dan geeft Hij hun een onderpand, dat Hijzelf in hun midden is.

Van vrede zongen Gods engelen op aarde, toen de Christus was geboren; toen de oude profetie van den stervenden vader was vervuld.

En zon dan de gemeente Christi zwijgen van Hem, in wien zij haar vrede vindt? Zou het dan kerstfeest voor haar kunnen worden, indien zij zich in dien Vredevorst niet verheugen kan?

Gods gemeente moet Hem roemen, en moet met den apostel jubelen: »Hij is onze vrede.»

De vrede, dien Hij schenkt, is de vrede met God. Door Hem wordt weer hersteld, wat in Edens hof zoo jammerlijk was verbroken. Door Hem komen de geloovigen in de rechte betrekking tot God.

Door Hem mogen ze betuigen: »Abba, lieve Vader!»

Dewijl de Silo de Vrededorst is, heeft alleen Hij over den vrede te gebieden. Dus kunt gij geen vrede deelachtig worden dan door Hem. Maar nu is het voor Gods aangevochten volk zoo bemoedigend, dat Hij over den vrede beschikt. Waar zouden Gods aangevochten kinderen zich bergen, als zij door hunne vijanden worden besprongen? Nimmer zouden zij zich kunnen verheugen, en hun troostelooze zielen zouden steeds her- en derwaarts geslingerd worden, indien Hij niet over den vrede te beschikken had.

Overmits Hijzelf de Vrededorst is, nu is het dan ook zoo opbeurend voor die armen en ellendigen, dat, waar Hij komt, de vrede gesmaakt wordt.

Van dien vrede getuigde de stervende aartsvader. Ja, van dien rijken vrede, van dien onnaspeurlijken rijkdom, waaraan hij reeds door het geloof deelhad, kon hij niet zwijgen; daarvan nog moest hij stamelen: »Hij bindt zijnen jongen ezel aan den wijnstok en het veulen zijner ezelinne aan den edelsten wijnstok; hij wascht zijn kleet in den wijn en zijnen mantel in wijndruivenbloed; hij is roodachtig van oogen door den wijn, en wit van tanden door de melk.»

Hier spreekt hij dus van den grooten rijkdom, dien deze Silo zal aanbrengen. Wijn en melk worden hier genoemd ten bewijze van de overvloeiende schatten, die de Heere aan zijn volk verleent.

Ja, de vreugde en de sterkte, welke de Heere den zijnen geven zal, is onmetelijk. Daarvan genieten Gods kinderen hier op aarde slechts een weinig. En dat weinige, hoe groot, hoe zielsbegeerlijk is hun dat reeds!

Hebt gij dan hier strijd en moeite en kruis; wordt gij dan hier zoo gedurig herinnerd aan uw aardsche vreemdelingschap; wordt dan menigmaal uwe ziele ternedergebogen, ge moet toch ook weten, dat het hier het land der ruste niet is; ge moet hier steeds verstaan, dat ge een bijwoner zijt.

Eenmaal wordt gij echter met al Gods kinderen van al dien jammer, van al dat lijden, verlost, als ge Hem zult aanschouwen, met wien ge hier reeds geloofsgemeenschap mocht oefenen.

Daarop komt het toch ten slotte aan.

Wie in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven; maar wie den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien; maar de toorn Gods blijft op hem.

Hoe werd ook dat door Jakob aanschouwd, als hij betuigde: »en denzelfen zullen de volkeren gehoorzaam zijn.» Zijn blik werd verhelderd; hij zag ze komen van Oosten en Westen; hij zag, dat der heidenen oogen geopend werden. Hij aanschouwde, dat ze kwamen uit verren lande, om den Silo te aanbidden.

En wij, die uit de heidenen zijn, kunnen wij betuigen, dat Jakobs woord op ons van toepassing zij? Gehoorzamen wij den Silo; d. i. gelooven wij in Hem? Dat is toch de hoofdzaak.

Hoevelen, die zich inbeelden te gelooven! Hoevelen, die wanen, dat het geloof een vrije aansluiting is van ons aan den Christus! Hoevelen, die het geloof houden voor een plante, die groeide op den akker van het eigen bedorven hart! Hoevelen, die nimmer zichzelf onderzoeken!

En toch, de Heere blijft manen: »Onderzoek uzelfen.»

Hij zendt nog zijne roepstemmen. Hoe menigmaal zond Hij ze reeds! Hoe gedurig was zijn roepen tevergeefs!

Zal het heden wederom alzoo wezen? Zal zijn Woord weer vertreden, zijn bloed weer veracht worden? Zal het weer heeten: »Voor ditmaal, ga heen?» Zal Satan wederom geloofd worden? Zal de vorst der duisternis wederom over u het zegelied aanheffen?

o, Mijn reisgenoot! de Silo geeft vrede, Hij alleen.

Wilt ge buiten Hem vrede zoeken, ge bedriegt u. Buiten Hem is de dood, de eeuwige dood.

Maar dien dood heeft Hij verwonnen. Dies brengt Hij vrede, vrede voor zijn gunstvolk.

Als gij straks, volk des Heeren, bij Bethlehems kribbe moogt nederknielen, zult gij dan verstaan, wat de stervenskracht van den aartsvader was? Zult gij dan met hem u kunnen verheugen? Zal het dan vrede zijn daarbinnen?

Geve de Heere aan zijn Sion den Geest der genade, om het kerstfeest tegen te gaan met welbevestigde hope. Amen.

Gezegend zij de groote Koning,

Die tot ons komt in 's Heeren naam!

Wij zegnen U uit 's Heeren woning;

Wij zegenen U al tezaam.

De Heer is God, door wien we aanschouwen

Het vroolijk licht, na bang gevaar;

Bindt de offerdieren dan met touwen

Tot aan de hoornen van 't altaar.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXIII.

EEN VERLOSSER TOT ZION.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

De lofzang klimt uit Zions zalen
Tot U, met stil ontzag!
Daar zal men U, o God! betalen
Geloften, dag bij dag;
Gij hoort hen, die uw heil verwachten,
o Hoorder der gebeên!
Dies zullen allerlei geslachten
Ootmoedig tot U treên.

Een stroom van ongerechtigheden
Had de overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien Ge nit al 't aardsch gedruisch
Doet naadren, en uw heilstem hooren,
Ja, wonen in uw huis.

Psalm 65 : 1, 2.

En er zal een Verlosser tot Zion komen, namelijk voor hen,
die zich bekeeren van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere.
Jes. 59 : 20.

Dit is een troostwoord, dat de Heere van te voren aan het volk
Israël brengen liet door den dienst van Jesaja, en dat in de
eerste plaats zag op de verlossing, die hun geschieden zou
uit de Babylonische ballingschap. De belofte reikt echter verder
dan de verlossing uit Babel. Immers, dat er vele onboet-
vaardigen mede uit Babel opgetrokken zijn, ligt voor de hand;
maar hier wordt bijzonder ook eene verlossing beloofd,
welke diegenen zouden deelachtig worden, die zich zouden

bekeeren van de overtreding in Jakob. Hier wordt verder gezien dan de verlossing uit Babel. Hier wordt gezien, gelijk zelfs de Joodsche Schriftverklaarders onomwonden erkend hebben, op de verlossing, die Gods Zoon, de Messias, aanbrengen zou aan het volk van God. Dat zal ons niet verwonderen. Immers weten wij uit den ganschen draad der Oud-Testamentische profetieën, hoe in de toezegging der verlossing uit Babel de belofte der eigenlijke verlossing door den Middelaar Christus Jezus als een gouden draad is ingeweven. Immers, de verlossing uit Babel was als een voorspel en schaduw van de verlossing, die door Jezus Christus geschieden zou. Zoo hebben wij dan ook hier bijzonder te letten op de komst van Christus, die hier geprofeteerd is, en die geschied is in de volheid des tijds. Bovendien echter moeten wij bedenken, dat voor een deel deze profetie ook nog on vervuld is. Immers, het eigen nakroost van Jakob zal nog eenmaal den Zoon leeren kussen; en als de apostel Paulus van die toebrenging Israëls spreekt, die nog te wachten is, dan haalt hij ter bevestiging dit woord aan: »Gelijk geschreven is: De Verlosser zal uit Zion komen, en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.»

Welaan! overdenken wij dan onze tekstwoorden nader, niet zoozeer met betrekking op de verlossing uit Babel, die het voorspel en de schaduw was; niet zoozeer met betrekking op de eindelijke toebrenging van Israel, die de voltooiing zal zijn; maar bijzonder met betrekking op den eigenlijken kern der zaak, n.l. de komst en het werk van Christus Jezus, in de volheid des tijds geschied.

Laten wij eerst overdenken, met welken naam Christus hier genoemd wordt. Voorts, tot hoedanig een volk Hij komt. En eindelijk, wie van zijne komst de rechte vrucht zullen hebben.

I.

»En er zal een Verlosser tot Zion komen.» Het woord, dat hier door Verlosser vertaald is, is ons zeker niet geheel onbekend. Het is het woord Goël. De eerste beteekenis, die er in dat woord ligt, is deze: gaan, om iets op te zoeken. Voorwaar, dat geldt wel van Christus. Daartoe toch is Hij een gezalfde en voorverordeneerde des Vaders; daartoe is Hij

met den Heiligen Geest in volle mate gezalfd, opdat Hij heengaan zou in deze wereld en zoeken, wat verloren was. Onze toestand van nature is niet aldus, dat wij onszelven den Verlosser zouden aanbieden. Wij zijn door de zonde zóo blind van nature voor onze geestelijke behoeften, zóo genegen tot het aardsche, natuurlijke, zondige leven, zoozeer vliedende van den waren dienst van God, dat wij niet reikhalzen naar het éene noodige; dat wij zelfs niet dorsten naar die verlossing, die wij toch noodig hebben: verlossing van den vloek der wet; verlossing uit onzen geestelijken dood; verlossing uit de macht der zonde en des Satans.

Maar nu is Christus zulk een Verlosser, dat Hij voor zulke zondaren, die om Hem niet riepen, alle gerechtigheid der wet wilde komen vervullen, in hellesmarten wilde nederdalen en een volkomene gehoorzaamheid tot den dood betoonen. Nu is Hij zulk een Verlosser, die deze zondaren ook opzoekt, om hunne oogen te openen en hen uit de duisternis te trekken; hen opzoekt, om hen door zijn Geest te wederbaren, eene behoefte in hunne ziel te geven, die alleen met Hem, het verborgene Manna, bevredigd wordt en zichzelf aan hen mee te deelen door zijn Woord en Geest. Hij is de opzoekende. »Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden. Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten.» Zie, dat is de grondbeteekenis in het woord Goël: heengaan, om iets op te zoeken.

Gij weet voorts, hoe dat woord Goël gedurig in de Schrift vertaald is: lossen. Als gij b.v. door achteruitgang verarmd waart, en uw land hadt moeten verkoopen, dan was dat, ja, maar eene verkoop tot het jubeljaar toe, want dan kwam alles weér aan zijn oorspronkelijken bezitter; het was dus een verhuren van het land tot het jubeljaar, en eigenlijk niet wat wij onder verkoop verstaan; maar men was het toch misschien voor zijn heele leven kwijt, en had er het vruchtgebruik niet van. Maar als er nu een nabestaande van u was, die de middelen had, dan had die het recht, om het voor u voor een zekere som gelds te lossen. Daartoe was zulk een nabestaande gerechtigd, om dat weér voor zekeren prijs op te vorderen.

Daarom ligt in het woord Goël ook de beteekenis: opvorderen, wat aan iemand toekomt. o, Wat geldt dit ook van Christus Jezus. Hij is ook gekomen, om op te vorderen; wat Hem toekomt. Allen, die in Hem gelooven zullen; allen, die in Hem hunne gerechtigheid en zaligheid zullen zoeken; allen, die een begeerte zullen leeren kennen, welke met Hem alleen bevredigd wordt; allen, die Hem onderworpen zullen worden, be-

hooren Hem toe als zijn eigendom. De Vader heeft ze Hem gegeven; heeft ze Hem gegeven onder deze voorwaarde, dat Hij met zijn bloed voor hen betalen zou; dat Hij het werk der wet, die zij verbroken hadden, volmaaktelijk voor hen vervullen zou; dat Hij het oordeel der gerechtigheid voor hen dragen zou. Zoo is Hij gekomen, om in dien weg op te vorderen, wat de Vader Hem wettig toegezegd had. En gelijk de lossen niet afgewezen kon worden, wanneer hij, als nabestaande, met den losprijs kwam, zoo kon ook de duivel die lossing niet verhinderen, waardoor de deuren zijner gevangenis sprongen en de banden der ellendigen, die hij gebonden hield, werden losgemaakt, toen Christus kwam om met den losprijs van zijn bloed, die, niet aan den duivel, maar aan Gods gerechtigheid voldaan werd, zijne gevangenen op te eischen.

o, Daarom is Christus ook zoo onweerstandelijk in zijne genadewerkingen aan uwe ziel, o heilbegeerig volk! omdat Hij den prijs uwer lossing heeft aangebracht in zijn dierbaar bloed, en het dus zijn recht is u op te eischen als zijn eigendom. o, Zalig voorrecht, door het onderwijzen zijns Woords en Geestes bij onze zonden bepaald en vanwege onze ongerechtigheden verslagen en verootmoedigd te mogen worden voor God. Zalig voorrecht, te mogen leeren, tot Hem en zijn bloed de toevlucht te nemen en van dat altaar de hoornen aan te vatten! Zalig voorrecht, Christus voor onze ziel te leeren kennen tot onze zaligmakende onderwijzing en vertroosting, gelijk Hij van den Vader geschonken is tot wijsheid en rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing! Want alle die stukken, die er geleerd worden in den weg der genade, zijn werkingen van Christus' Geest in de ziel; dat zijn zijne triumpfen over den Satan; dat zijn zijne zegebanieren. Dat zijn blijken dat Hij gekomen is, om ons, als zijn eigendom, voor hetwelk Hij met zijn bloed betaalde, op te vorderen, gelijk eertijds de lossen onder Israël.

o, Wat is het kenmerk van de zijnen? Dat Hij hun zijne stemme doet hooren: »Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven.» Dat Hij ze roept uit een tolhuis, en zegt: »Volg Mij.» Hij roept ze tot zijne gemeenschap door zijn Woord en Geest, tot zijn bloed; Hij roept ze onder en achter zich, zoodat ze leeren onder de vleugelen van Hem, de Zonne der gerechtigheid, te schuilen. o, Door schuldbesef verslagene ziel! er is alles bij te winnen, tot Christus uwe toevlucht te nemen. In dien weg is geen teleurstelling, geen afwijzing, maar groot gewin. Want dat is juist de welverordineerde weg: »Zoekt mij, zegt de Heere, en leeft.» Dat is

juist de weg van Gods verkorenen: in hunne schuld en ellende de toevlucht te nemen tot den troon der genade. o, Welk een Losser. Hij kan komen, om het zijne op te vorderen, om het in bezit te nemen, om het den duivel, der zonde en der wereld te ontrukken; want dat volk is Hem van den Vader gegeven; het komt Hem toe. Hij heeft het verworven tot den duren, maar ook zoo vollen prijs van zijn bloed. Daarom is de werking zijns Geestes zoo krachtig, om verslagene harten te maken; om te overtuigen van zonde en schuld; om te drijven tot de volheid Christi; daarom is zijn Geest zoo machtig ons te wederbaren, ons te bekeeren, ons van kinderen der duisternis te herscheppen tot kinderen Gods.

Het woord Goël, dat hier door Verlosser vertaald is, beteekent ook in het algemeen een nabestaande; want juist een nabestaande had het recht van lossing. Alleen die kon het doen. o, Wat ligt er een onuitputtelijke onderwijzing en vertroosting in voor de naar gerechtigheid hongerende ziel, dat Christus onze nabestaande wilde worden; dat het eeuwige Woord, de eeniggeboren Zoon des Vaders, vleesch geworden is, dat Hij onze menschelijke natuur heeft aangenomen, en ons in alles, uitgenomen de zonde, gelijk wierd. Want gewisselijk, dit moet bij ons door genade het geval worden, dat we niet rusten kunnen, tenzij het recht Gods, dat wij door onze zonde geschonden en verbroken hebben, geheeld zij. Daar wordt geen zondaar zalig, dan in den weg van gerechtigheid. Niemand ontvangt genade, dan in zulk een weg, waarin voor hem aan den eisch van Gods wet voldaan is. Want Gods eigenschappen zijn niet van elkaar te scheiden, maar zijn in Hem één. Daarom is het een kenmerk van het valsche en nagebootste Geesteswerk, wanneer men wel van genade spreekt en op genade hoopt, maar zonder zich te bekommeren om het recht en den eisch van Gods wet. Maar is het daarentegen een ware honger naar genade, die tevens een honger naar gerechtigheid is. En o, dan is het tot zoo groote vertroosting, dat Hij onze Goël, onze nabestaande wilde zijn. Dat Hij, in onze natuur, ziel en lichaam, dat rantsoen van zijn bloed betaalde, en zulk een volmaakte gerechtigheid aanbracht. En dat Hij in diezelfde natuur, waarin Hij al onze zwakheden kent, gezeten is aan Gods rechterhand, en ontvangen zal, wie tot Hem vlucht. Dat vorderde Gods gerechtigheid; maar dat is dan ook een bron van genade, dat de Losser zijns volks hun nabestaande is.

En eindelijk, het woord Goël beteekent ook verlosser, in den zin van een bloedwreker, in den zin dus van iemand,

die de partij neemt van een verslagene, en die al het onrecht, hem aangedaan, wreekt. o, Hoe gedurig immers wordt God, de Heiland zijns volks, zoo beschreven in de Schrift des Ouden Testaments, als een God, die de bloedstortingen gedenkt; en wien het bloed zijns volks kostelijk is en dierbaar. Nu, ook in dit opzicht mag Christus wel de Goël, de Verlosser zijns volks heeten. Over alle onrecht, dat hun aangedaan wordt, zal Hij hen troosten. Als ze als onderdanen van Christus willen wandelen, dan moeten zij zichzelf niet wreken, maar eerder voor hunne vijanden bidden. Want de Heere heeft gezegd: »Mij komt de wrake toe; Ik zal het vergelden." Laat het tot het harte ingaan van degenen, die het het volk van God lastig maken, opdat ze mogen leeren vreezen voor Hem, die al het hun aangedane onrecht wreken zal, en opdat ze nog leeren mogen met schuldbelijdenisse zich te vergaderen tot degenen, wien zij onrecht deden. Laat het zijn, om de gemoederen dergenen, die God vreezen, gerust te stellen, en hen te bewaren voor toegeven aan verkeerde opwellingen, daar toch Christus, die hen riep en vergaderde, zoozeer een welbehagen in hen heeft, dat Hij hen gewisselijk met eeuwige goedertierenheden troosten zal over al het ongelijk, dat zij leden. Want er staat geschreven: »Psalmzingt den Heere, die te Zion woont; verkondigt onder de volken zijne daden. Want Hij zoekt de bloedstortingen, Hij gedenkt derzelven; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet." En op een andere plaats: »Hij zal hunne zielen van list en geweld bevrijden, en hun bloed zal dierbaar zijn in zijne oogen."

Gewisselijk, als degene, die uitgegaan is om hen te zoeken; als degene, die hen opgevorderd heeft als het eigendom, Hem van den Vader gegeven; als hun nabestaande, die den duren prijs van zijn bloed voor hen betaalde, en het in de werkingen zijns Geestes in hunne harten betoont, dat Hij ze niet tevergeefs, maar naar gerechtigheid heeft opgeëischt; en als degene, die hen troost over alle onrecht, hun aangedaan, en voor hen en hun verworven en uit genade geschonken recht waken zal als voor het zwart van zijn oogappel, mag Hij wel den naam dragen van hun Goël, hun Verlosser.

Komt, zingen we daarvan met de woorden van Ps. 72 : 7.

Nooddruftigen zal Hij verschoonen;

Aan armen, uit genâ,

Zijn hulpe ter verlossing toonen;

Hij slaat hun zielen gâ.

Als hen geweld en list bestrijden,
 Al gaat het nog zoo hoog:
 Hun bloed, hun tranen en hun lijden,
 Zijn dierbaar in zijn oog.

II.

Tot hoedanig een volk Hij komt. Er staat: »En er zal een Verlosser tot Zion komen.» Zion, dat is het volk Israël. Het wordt hier in dezen zelfden tekst Jakob genoemd. Het is Abrahams nakroost, dat in de besnijdenis het teeken van Gods verbond droeg. Het is de kerk des Ouden Verbonds in haar zichtbare openbaring. De komst van het koninkrijk Gods wordt vergeleken bij een net, geworpen in de zee. En wanneer het vol zal geworden zijn, dan trekken de visschers het aan den oever op, en nederzittende, lezen het goede uit in hunne vaten, maar het kwade werpen zij weg. Alzoo zal het in de voleinding der eeuwen wezen; niet eerder, maar dan. De engelen zullen uitgaan, en de boozen uit het midden der rechtvaardigen afscheiden, en zullen dezelve in den vurigen oven werpen; daar zal zijn weening en knersing der tanden.

Tot Sion komen. Wat wordt dit kroost van Abraham hier heerlijk genoemd. Het wordt genoemd naar het heiligdom, dat God in hun midden had. Want op Zion woonde de Heere onder hen met zijn genadige tegenwoordigheid. »Dit is mijne rust tot in eeuwigheid. Hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd. Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende.» Wat een verantwoordelijkheid bracht het ook mede, dat de Heere ze Zion noemde! Dat ze nu ook ware Zionieten mochten wezen, die hun deel niet in deze wereld, maar in God zochten. Gelijk wij wel moeten weten, welk een verantwoordelijkheid de naam Christenen, die wij dragen, medebrengt. Opdat we zoeken mogen, waarlijk der zalving van Christus deelachtig te zijn.

Het is hier in onzen tekst eene vertroosting, die gericht wordt tot het volk, als het in ballingschap in Babel zal zijn, als het heerlijk Zion verwoest zal liggen. Maar zie, hoe de Heere ook dan nog zijn eeuwige waarheid en trouwe doet gevoelen, als Hij ze ook dan nog Zion noemt, naar zijn onveranderlijk verbond, hoewel ze voor een tijd vanwege hunne zonden omzwierven. Het wijst er hen op, dat ze, hoe-

wel van Zions top verbannen, Zion in hun harte moesten dragen.

De apostel vertaalt in Rom. 11 deze plaats aldus: »De Verlosser zal uit Zion komen.» En in die vertaling heeft de apostel willen uitdrukken de kracht van het woord Goël, dat, gelijk wij gezien hebben, beteekent een lossen, die nabestaande is. Vandaar: uit Zion komen. Uit welke Christus is, zoo-veel het vleesch aangaat.

Er zal een Verlosser tot Zion komen; om Zions wil zal Hij komen; Zion ten goede.

Hoe is echter de toestand van dat Zion. Hoe zien die menschen er uit voor God, die dat Zion vormen. o, Daar hebben wij een verootmoedigende beschrijving van in dit hoofdstuk. Hunne ongerechtigheden maken eene scheiding tusschen hen en hun God, en hunne zonden verbergen het aangezicht van henlieden.

Ja, op den mensch in het algemeen rust wel de verplichting, om God als het hoogste goed te zoeken, en Hem, die zich duidelijk in de werken der natuur openbaart, de eere zijns naams te geven. Maar een bijzondere en duurdere verplichting rust op degenen, die door het teeken des doops der Christelijke kerk zijn ingelijfd, evenzeer als op dat Zion weleer, en die daar leven onder het Woord, onder de middelen der genade, al is het ook, dat ze dat Woord en die middelen ontvluchten, hetwelk hun oordeel te zwaarder zal maken, zoo zij zich niet bekeeren.

o, Onderzoekt uzelfen toch, of gij wel in den weg zijt, waarin die genadegoederen verkregen worden, waarvan God in zijn Woord en Sacrament getuigt. Is het u, gedoopte in den naam des Vaders! nu wel eene behoefte des harten geworden, om, daar gij van nature een kind des toorns zijt vanwege uwe zonden, de genadige aanneming tot kinderen om Christus wille deelachtig te zijn? Is het uw wensch geworden, gedoopte in den naam des Zoons! dat gij als een schuldige en onreine, uwe zonden kennende en uzelfen mishagende, in verslagenheid des harten uwe reinigmaking en gerechtigheid mocht leeren zoeken in het bloed en de kruisverdienste van Christus? Is het uw gestadige zielszucht, gedoopte in den naam des Heiligen Geestes! dien Geest te mogen ontvangen, die alleen levend maakt, die wederbaart, en wiens werk het is, den armen zondaar Christus met zijne schatten deelachtig te maken? Of staan uwe ongerechtigheden, onbeleden en onbetreurd, tusschen u en een heilig God, zoodat Hij het aangezicht van u verbergen moet? Zijn uwe handen ook met bloed bevlekt, d. w. z. met onrecht, den naaste aangedaan; met kwade

gedachten jegens hem in uw hart; zijn uwe vingers ook bevlekt met ongerechtigheid? En spreken uwe lippen wel waarheid? Ziet eens, of uw vertrouwen ook op ijdelheid is, of gij niet zoekt dingen, die uwe schuld slechts zwaarder maken, die uwe zonden slechts doen aangroeien, en die uwe ziel niet zullen kunnen redden van het verderf. Ziet eens, of het ook bij u gevonden wordt, wat in dit hoofdstuk staat: »Die van hunne eieren eet, moet sterven; en als het in stukken gedrukt wordt, er berst een adder uit.» Ach! wij kunnen dan menige webbe weven, om er onze ongerechtigheid mede te bedekken; wij vinden nog wel iets goeds in ons; wij denken misschien, dat ons harte en ons bedoelen nog niet zoo verkeerd is; wij verontschuldigen ons met onze omstandigheden; wij werpen de schuld op onzen naaste. Wij doen als Adam, die zeide: »De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij gegeven en ik heb gegeten,» of als Eva, die zeide: »Die slang heeft mij bedrogen.» Heilmelijk werpen wij dan de schuld op God, en dekken onszelf met de vijgebladeren van ons goed bedoelen. Maar er staat: »Hunne webben deugen niet tot kleederen, en zij zullen zichzelf niet kunnen dekken met hunne werken: hunne werken zijn werken der ongerechtigheid.»

Ach! mocht het maar komen tot die belijdenis: »Onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons; want onze overtredingen zijn bij ons, en onze ongerechtigheden kennen wij.»

Ziet eens, wat hier in dit hoofdstuk getuigd wordt van dat Zion, dat vanwege de bewezene goedertierenheden Gods zoo ten hoogste verplicht was God te vreezen en te zoeken als het allerhoogste goed, en zijne geboden te bewaren. Er staat van geschreven: »De Heere zag het, en het was kwaad in zijne oogen, dat er geen recht was.»

Maar ziet nu eens, o zondaar! de ontfermingen Gods en uwe ellende tevens. Want er staat: »De Heere ontzette zich, omdat er geen voorbidder was.» De Heere zag als het ware neder op dat volk, tot zijn dienst en vreeze ten duurste verplicht, en wat zag Hij bij ons? Onrecht, wederspanning tegen God, eigenwilligheid, verkeerde gezindheid en handeling met den naaste. En nu zag God, of er ook iets of iemand was, om die zware schuld weg te nemen en te verzoenen, waardoor wij des eeuwigen doods schuldig zijn, of er ook iemand was, die waardig was en bij machte was, dat eeuwig verderf, dat eeuwig oordeel van ons af te bidden. En zie, God vond er geen. En daarom, staat er, ontzette Hij zich. Maar mochten wij nu leeren, ons te ontzetten over onze verdorvenheid van hart. Ach! mochten wij met den verloren zoon tot

onzelfen komen. Ons te ontzetten over onze verkeerdheid en wederspanningheid en hardigheid van harte tegenover God en zijne wegen. Ons te ontzetten, omdat er niets in ons is, waarmede wij ons zullen kunnen dekken, wanneer de Heere met ons in het gerichte treedt. Ons te ontzetten, omdat de beste vriend op aarde ons niet zal kunnen behouden, en geen engel des hemels voor ons zal kunnen tusschentreden, opdat het ons groot worde, opdat het ons harte verteedere, opdat het ons in heilbegeerige verwondering doe wegzinken, dat God zelf zich heeft ontzet, dat God zelf voor zulk een zondaar een weg der verlossing heeft beschikt; dat zijn arm Hem heil heeft aangebracht; dat zijne gerechtigheid Hem ondersteund heeft; dat Hij gerechtigheid aangetrokken heeft als een pantsier, en den helm des heils op zijn hoofd gezet heeft, en dat Hij tot zulk een, ja door God van de heideneu afgezonderd, Zion, aan hetwelk Hij zijn Woord bekendmaakte en onder hetwelk Hij zijn dienst instelde, maar tot zulk een Zion, zoo verkeerd en verdorven van harte, zoo schuldig en onwaardig — dat Hij tot zulk een Zion een Verlosser wilde doen komen, een Goël, die heenging, om zulken op te zoeken, die naar Hem niet vraagden; die een duren en volkomen losprijs aanbracht in zijn bloed; die ze, dewijl Hij voor hen alle gerechtigheid vervulde, kon opeischen als de zijnen uit de macht der duisternis, der zonde en des Satans; die hun nabestaande wierd; die het door de werkingen zijns Geestes en zijner genade in hunne harten betoont, dat ze zijns geworden zijn, en in wiens oogen zij dan ook kostelijk geworden zijn.

III.

Er zal een Verlosser tot Zion komen; wat volgt er? »Name-lijk voor hen, die zich bekeeren van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere.» De Heere God heeft in dit hoofdstuk de zonden en verkeerdheden van dat Israel ontdekt, van dat kroost van Jakob, dat vanwege den dienst des Heeren, onder hen ingesteld, Zion genoemd wordt. Tot dat Zion zou de Heere een Goël, een Verlosser zenden. Hij is gekomen tot het zijne. Nu voegt de Heere er echter iets bij, tot waarschuwing van de onboetvaardigen. Want als een mensch hoort, dat hij tot de kerk van Christus, in haar zichtbare openbaring, gerekend wordt; als hij een Christen genaamd wordt, dan is hij van nature zóo, dat hij daarvan een grond maakt, en niet bedenkt, hoe er geschreven staat: »Een iegelijk, die

den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid." Dan is hij geneigd te denken, gelijk de ongeloovige Joden: »Wij zijn toch Abrahams zaad; wij zijn toch Zion." Iets, dat hem nopen moest, zichzelf te onderzoeken en te beproeven, en genade te zoeken, dat misbruikt hij tot een oorkusseau zijner vleeschelijke traagheid en zondelust. Daarom mag de mensch niet ongewaarschuwd blijven, opdat hij leere bedenken, dat, al wordt hij hier tot Gods kerk g e r e k e n d, dat het er op aankomt, of hij ook een levend lidmaat daarvan geworden is door de kracht des Heiligen Geestes. Daarom laat de Heere hier de goddeloozen en werkers der ongerechtigheid, de geveinsden en die niet ontkleed worden van hun ingebeelde gerechtigheid, gevoelen, dat zij, zoo zij alzoo blijven, geen deel in het rijk van Christus zullen hebben. De Heere zegt: »Er zal een Verlosser tot Zion komen, n a m e l i j k v o o r h e n, die zich bekeeren van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere."

o Mensch, wie gij zijt, mocht het onuitwischbaar in uwe ziele geprent worden, dat gij geen deel hebt in deze verlossing, zonder waarachtige bekeering. Dat is een allereenvoudigste waarheid. Die is door de gansche Schrift heengeweven. Maar niets vergeten wij lichter, wat onszelf en de praktijk van ons leven betreft, dan deze waarheid. Dat wij bekeerd moeten worden, het wordt wel beleden; rechtzinnigheid is er op dit punt genoeg. Maar juist de onaandoenlijkheid en zorgeloosheid daaronder bewijst, dat het ons geen geloofsstuk is. Want dan zouden wij er zeer w e r k z a a m mede zijn. Het is even onmogelijk, dat een onbekeerd mensch de zaligheid zou deelachtig worden, als dat een blinde zich in het licht zou kunnen verblijden, en een doove zich zou kunnen verheugen in het liefelijke gezang. »Op dezen zal Ik zien," zegt de Heere, »op den arme en verslagene van geest, en die voor mijn Woord beeft."

Die waarachtige bekeering is nog iets anders dan een uiterlijke verbetering in den wandel, waardoor men zich metterdaad niet zoo meer aan sommige zonden schuldig maakt, en daarentegen op zichzelf goede dingen betracht, als het gehoor des Woords, matigheid en zedigheid. D a t kan zoo komen, d a t kan aanwezig zijn, zonder waarachtige verootmoediging voor God, zonder verandering des harten, welke laatste toch zoo noodig is. Van Moab staat er, dat hij van zijne jeugd aan gerust geweest is en op zijne heffe stil gelegen heeft, en van vat in vat niet geledigd is, en niet gewandeld heeft in gevangenis; daarom is zijn smaak in hem gebleven en zijn reuk niet veranderd.

De waarachtige bekeering bestaat niet hierin, dat wij denken: »Ik heb het tot heden slecht gemaakt, maar zal het voortaan beter maken;» want op die wijze kunnen wij wel uitwendig voor de menschen wat verbeteren, maar voor God blijft onze toestand, in het wezen der zaak, dezelfde, omdat het werk des Geestes bij ons gemist wordt.

De waarachtige bekeering is een werk des Heiligen Geestes in onze ziel, waardoor wij de zonde, niet alleen in het uitwendige onzer daden, maar ook in de verborgene gedachten, neigingen en begeerten van ons harte leeren zien; waardoor wij onzen verdorven aard leeren kennen, en met een hartelijke droefheid daarover worden aangedaan — zoodat wij waarlijk met Gods Woord en gebod leeren rekenen, het van harte goedkeuren, en in onszelven een mishagen krijgen, waardoor wij ook zóo overtuigd worden van onze vloek- en doemwaardigheid, dat wij begeerig worden om door God in genade aangenomen te worden. En wanneer wij dan hooren, dat God voor zulke onwaardige en diepschuldige zondaren een weg van schuldvergiffenis en verzoening in Christus en zijn bloed geopend heeft, dan zoeken wij dien weg in te gaan; dan laat ons dat niet ledig; dan geeft ons dat gedurige en aanhoudende zielswerkzaamheden, om met onze zonde en schuld tot den troon der genade te mogen gaan, en vergeving te mogen vinden in het bloed van Christus. En naarmate wij voor dien geopenden genadetroon een gezicht mogen krijgen, en naarmate wij vrijmoediglich tot dat bloed der verzoening en die gerechtigheid van Christus de toevlucht nemen, waartoe een schuldig, arm en ellendig volk geroepen wordt, naar die mate wordt onze ziel vertroost; daarbij leeft ze op, en verheugt ze zich in den Heere, dat Hij nog zijne genade bewijzen wil aan zulk een verdorven en zondig mensch. En uit aanmerking van die goedertierenheid Gods beginnen wij alle zonde te vlieden en naar alle geboden van God te wandelen.

Ziet — dat zijn eenvoudiglijk zoo de voornaamste stukken, die tot de waarachtige bekeering behooren. Gij gevoelt, dat wij daarbij niet hoog worden, maar zeer klein worden voor God. Dat wij daarbij ook niet zeggen: »Ik heb mij nu al bekeerd, en het zal voortaan anders en beter zijn.» Maar dat het een voortdurend wachten en smeeken is, dat de Heere mij bekeere; dat het een zuchten is: »Ontzondig mij met hyzop, en mijne ziel, nu gansch melaatsch, zal rein zijn en genezen.» Dat het een voortdurende behoefte is aan den Heiligen Geest met zijne invloeden en inwoning. Dat het een voortdurende vraag is naar Christus en zijne genade. En dat de waarheid en

de oprechtheid van dat werk bijzonder blijkt in het vlieden van alle verkeerde pad, en in de aanvankelijke gehoorzaamheid aan Gods geboden.

Dat alles nu, alles wat tot die waarachtige bekeering behoort, van het eerste tot het laatste, wordt in ons gewerkt door den Heiligen Geest.

En o, voor de zoodanigen nu is een Verlosser tot Sion gekomen. De Heere zegt het klaarlijk: namelijk voor hen, die zich bekeeren van de overtreding in Jakob.

o, Laten we toch vooral met deze dingen tot onszelven inkeeren, God bidden om zijn Geest en genade, verstandiglijk op het Woord letten, en dan zien of deze dingen niet zoo zijn.

En als we dan zoo bij aanvang in dien weg der bekeering geleid worden, weet ge, wat we dan zoo leeren zullen? Dat de Heere bekeering van ons eischt, en dat de Heere ons genadiglijk bekeering schenkt. Dat Hij er ons toe roept, en dat Hij het werkt. De mondbelijder weet dat wel te bepraten, maar hij ondervindt er de kracht en waarheid niet van. Maar dan leeren wij, dat die Goël, die Verlosser, tot Zion komt, ja, voor hen, die zich bekeeren van de overtreding in Jakob; maar dat ook die bekeering een stuk is van zijn verlossingswerk. Gelijk er staat: »Dezen heeft God door zijne rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israel te geven bekeering en vergeving der zonden.» En gelijk de apostel onzen tekst weergeeft in Rom. 11: »De Verlosser zal uit Zion komen, en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.»

o, Dan komt er een mond, om Christus als het verborgene Manna te eten; een oor, om zijn liefelijke stem te hooren; een oog om de heerlijkheid te zien, in zijn kruis openbaar. Want God, die gezegd heeft, dat het licht in de duisternis zou schijnen, is degene, die in onze barten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennisse der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus. Amen.

Dus wordt des Heeren volk geleid
 Door 't licht, dat nu ontstoken is,
 Tot kennis van de zaligheid
 In hunne schuldvergiffenis;
 Die nooit in schooner glans verscheen
 Dan nu, door Gods barmhartigheên;
 Die, met ons lot bewogen,
 Om ons van zond' en ongeval te ontslaan,
 Een star in Jakob op doet gaan,
 De zon des heils doet aan de kimmen staan.

Voor elk, die in het duister dwaalt,
Verstrekt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schaaûw des doods bestraalt,
Op 't vredepad zijn voeten richt!

Lofz. van Zacharias, vs. 4, 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXIV.

Jakobs nood bij zijn terugkeer in het land Kanaän.

LEERREDE,

UITGESPROKEN BIJ HET IN GEBRUIK NEMEN VAN HET KERKGEBOUW DER
GEREFORMEERDE GEMEENTE (DOLEERENDE) TE SCHOONHOVEN,

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Getrouwe God! de heidnen zijn gekomen;
Zij hebben stout uw erfland ingenomen;
Jeruzalem, de tempel, uw altaren,
't Ligt al verwoest door die geweldnaren!
 Uw knechten zijn geveld
 Door hun verwoed geweld.
Hun lijken, onbegraven,
 Verzaden, na hun dood,
 't Gediert' in hongersnood,
En gier, en kraai, en raven.

Ps. 79 : 1.

In de jaren 1610 tot 1618 doorleefde de kerke Gods binnen de muren van Schoonhoven bange dagen.

Het volk Gods, dat van den aanvang der reformatie af in deze veste het Woord Gods zuiver had hooren verkondigen, was gegriefd door de Remonstrantsche prediking van Ds. Wittius, een leeraar, die zelfs de autoriteit van Gods Woord durfde aanranden. Daarom was men onder het schelden der straatjeugd op 's Heeren dag naar Groot-Ammers getogen om daar het zuivere Woord te hooren. Erger werd het, toen de toenmaals doleerende Gereformeerden een eigen kerkeraad tegenover den ontrouwen instelden. Dit kostte den ouderlingen Adriaan Jansz en Rutger Huygens hun burgerrecht, terwijl zij hunne vensters moesten sluiten en geen nering meer mochten uitoefenen; hetzelfde vonnis werd gestreken over nog vijf mannen, die door de doleerende kerk tot ouderlingen en diakenen waren verkozen, terwijl den predikant van Groot-Ammers, die de gemeente als consulent had terzijdegestaan, op boete van honderd guldens verboden werd in de stad te komen. Vervolgens werd den Gereformeerden het houden van samen-

komsten verboden, met bedreiging, dat hem, die zijn huis daarvoor leende, of die daarbij als leeraar voorging, het verblijf in de stad zou worden ontzegd.

Toch ging men voort met zich te vereenigen tot gemeenschappelijke overdenking des Woords, tot gebed en psalmgezang. Het gevolg was, dat de diaken Joris De Knoop uit de stad werd gezet, terwijl den predikant van Ottoland, Antipas Van den Borre verboden werd ooit zijne voeten weer binnen Schoonhoven te zetten. Evenwel ook dit hield de doleerende broeders niet terug. Den 20^{sten} Februari kwam een Gereformeerd predikant uit Wormerveer de gemeente stichten. Deze werd eenvoudig gevangen genomen en des middernachts door den baljuw buiten Schoonhoven gebracht.

Nog waren de Gereformeerden niet uit het veld geslagen. Een week later lieten zij den predikant Petrus Paludanus optreden. Doch deze werd door den baljuw, geholpen door de jonkmans der schutterij, van den predikstoel gerukt, in een schuit gezet en door vier schippers weggevoerd. Jansen Knoop bedreigde men met afbreking zijner loods, indien hij nog toeliet, dat daar de contra-Remonstranten vergaderden.

Toch wenschten de Gereformeerden het gebod te blijven opvolgen: »Gode meer gehoorzaam te zijn dan den menschen.» Men besloot den volgenden Zondag een paar uur vóór den gewonen kerktijd saam te komen, terwijl een Amsterdamsch proponent Hans Lambertsen der gemeente zou voorgaan. Zoo geschiedde het. Doch het kwam uit, en de overheid, buiten zichzelf van woede, gaf aan zakkendragers bevel het huisje van Knoop af te breken; hetgeen zij ook deden, den afbraak deels verbrandende, deels in het water werpende. Hiervoor werden zij met twee halve vaten bier vereerd.

Den volgenden Zondag was het Paschen. Zou men nu het hoofd in den schoot leggen? Neen, men kwam samen op de plaats, waar het huisje of de loods vroeger gestaan had; de predikant Paludanus zou weder voor de gemeente prediken. Maar toen deze leeraar in het gebed voorging, kwam de baljuw, geholpen door eenige jonge schutters, hem storen; de prediker mocht niet eens ten einde toe bidden; hij werd gevankelijk weggevoerd!

De vroedschap bepaalde nu zware boeten voor die leeraren, die het zouden wagen om nog voor de doleerenden te prediken, evenzoo op het leenen van huis of erf voor het houden van doleerende vergaderingen.

Paaschmaandag liet de magistraat de plaats, waar de Gereformeerden gewoon waren samen te komen, zij het dan ook in den laatsten tijd onder den blooten hemel, door zakken-

draggers bewaken, voor welken dienst deze met een ton bier werden beloofd.

Zoo werd de doleerende kerk met geweld verhinderd in het openbaar Gods naam aan te roepen, en zag zij den 30sten April zich genoodzaakt in het geheim hare vergadering te houden.

Stel u eens voor dat kleine kuddeke, zestig lidmaten groot, waarvan de vreesachtigsten zullen achtergebleven zijn, nu eens hier, dan eens daar heensluipende om »tezamen hunnen godsdienst te plegen in zuchten en droefheid."

Dat kon zoo niet blijven. Men ging daarom buiten de stad in het gebied van 's Heeren Aertsberge om daar in een boomgaard een loods of noodkerk op te slaan. De heer dier plaats, welke daar de hoogste jurisdictie had, was der gereformeerde leer van harte toegedaan; vandaar dat zij, die de ware Christelijke religie beleden, aldaar vrij mochten vergaderen. Toch hadden zij bittere scheldwoorden en lasteringen van oud en jong te verdragen, als zij derwaarts opgingen.

En nu spreken wij alleen maar van hetgeen onze gereformeerde vaders hebben geleden in den tijd der Remonstrantsche twisten. Bij de eerste reformatie hadden zij goed en bloed te offeren voor de belijdenis van de naar den Woorde Gods gezuiverde religie.

Deze historische herinnering wilden wij laten voorafgaan, om u, geliefde vrienden! te doen beseffen, welk een voorrecht het voor de gemeente van Schoonhoven is, dat zij vrij en ongehinderd in het openbaar mag samenkomen in dit eenvoudig, maar net en ruim gebouw. Ach, het is zoo drukkend en benauwend, als het niet meer geoorloofd is om tot God in het openbaar te roepen, en men genoodzaakt is, om over den jammerlijken toestand van het Zion Gods een stil gebed tot den Heere op te zenden.

Geloofd zij daarom de Heere, dat Hij ons vergunt niet alleen zonder hinder, maar onder de bescherming der overheid tezamen te komen. Dat wij allen nu zeggen: »Loof den Heere, mijne ziele! en al wat binnen in mij is, zijnen heiligen naam. Loof den Heere, mijne ziel! en vergeet geene van zijne weldaden; die al uwe ongerechtigheid vergeeft en al uwe krankheden geneest. Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden."

Meer dan zeventig jaren heeft de kerk van Schoonhoven geduld, dat er wetten over haar hebben geheerscht, die lijnrecht indruischen tegen het Woord Gods. In dien tijd is er

de valsche leer voorgesteld; zijn honderden zielen de eeuwigheid tegemoetgegaan, zonder dat hun den smallen weg gewezen was, die tot het leven leidt; in dien tijd heeft men den Heere Jezus als Koning zijner kerk de kroon van het hoofd zoeken te stooten, en — is dit door velen voor den Heere met schaamte beleden? Wij met onze vaderen dragen schuld aan al de leugenleer, die verkondigd is; aan al de vervolging van Gods volk; aan al de smaadheid, die den Heere werd aangedaan door de zoogenaamde Synodale organisatie, die aan de Synode de eere toekent, welke den verheerlijkten Middelaar alleen toekomt.

En dat de Heere het nog vergunde om eerst buiten de stad, omdat er geen lokaal daarbinnen te verkrijgen was, en nu in de stad in zulk een doelmatig bedehuis samen te komen, als gereformeerde kerk, klagende bij God, — mocht het bij ons allen waarlijk doleeren zijn over den treurigen staat der kerk bij en over de onthouding onzer bezittingen — dit is wel een bewijs van de groote trouw onzes Gods. Na zulk een lange heerschappij van de leugen zou het niet te verwonderen zijn geweest, als er in Schoonhoven geen schijn of schaduw eener kerk aanwezig ware gebleven. Maar de Heere heeft nog een overblijfsel gelaten, voor hetwelk het knielen voor den Baäl der Synodale wetten te zwaar werd en dat voor de gemeente het' onschriftuurlijk juk afwierp. Aanvankelijk gering in aantal, is de wasdom niet uitgebleven, en bleek het, dat uw vergaderlokaal op den duur niet groot genoeg was om de gemeente te bevatten. Door 's Heeren goedheid is nu dit gebouw verzezen, en is daardoor opnieuw een stap voorwaarts gedaan.

Het is niet te ontkennen, dat met het in gebruik nemen van dit lokaal de zaak der doleantie een eenigszins ander karakter gaat dragen. Het is meer een in het publiek optreden geworden; het is een breeder uitslaan der vleugelen. Ook is daardoor te verwachten, dat de vijandschap der wereld meer zal geprikkeld worden, terwijl de financieele last der gemeenteleden wordt verzwaaard. In één woord, het is ons, alsof een nieuw tijdperk zich voor de kerk van Schoonhoven ontsluit.

o, Mocht dit recht gezegend zijn! En ons begin in deze plaats zij in den name des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft!

Zij dit huis in waarheid een huis des gebeds, waarin de zondaar zich voor den Drieëenigen God verootmoedigt!

Zij dit huis in waarheid een plaats, waar men den zachtmoedigen den weg Gods leert, waar de Heere met den mond der voorgangers is!

Zij dit huis in waarheid een plaats, waarin men den Heere juicht met psalmen!

Maar, opent zich een nieuwe baan voor de belijders van Christus in deze plaats, het zal dan wel noodig zijn, dat wij ons herinneren, wie de Heere in zulke omstandigheden voor zijn kerk zijn wil. Slaat daartoe op, hetgeen is opgeteekend in Genesis 32 : 24—31.

„Doch Jakob bleef alleen over; en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging. En toen Hij zag, dat Hij hem niet overmocht, roerde Hij het gewricht zijner heup aan, zoodat het gewricht van Jakobs heup verwrongen werd, als hij met Hem worstelde. En Hij zeide: laat Mij gaan, want de dageraad is opgegaan. Maar hij zeide: Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent. En Hij zeide tot hem: Hoe is uw naam? En hij zeide: Jakob. Toen zeide Hij: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israel; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de menschen, en hebt overmocht. En Jakob vraagde, en zeide: Geef toch uw naam te kennen. En Hij zeide: Waarom is het dat gij naar mijnen naam vraagt? En Hij zegende hem aldaar. En Jakob noemde den naam dier plaats Pniël: Want, zeide hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijne ziel is gered geweest.”

Twintig jaren vóór het oogenblik, waarop onze tekst ons verplaatst, had Jakob zich aan groote zonde schuldig gemaakt. Met zijne moeder Rebekka in bond, had hij zich door middel van bedrog meester gemaakt van den besten vaderlijken zegen. De blinde Izak was misleid door de geitenvellen, die hij zich over hals en handen getrokken had, en het einde van het listig opzet was, dat Jakob, naar de belofte Gods (die de Heere vervult niettegenstaande alle zonden en schulden der menschen) den heerlijksten zegen van zijn vader ontving, zoodat op hem de beloften, aan Abraham gedaan, overgingen.

Ezaus woede hierover was grenzenloos, en om het ergste te voorkomen, om bloedstorting te verhinderen, had Rebekka besloten haar lieveling te laten vluchten naar haar broeder Laban. Wij kunnen ons voorstellen, in welk eene stemming des gemoeds Jakob de eenzame reis ondernam; aan de eene zijde rijk door den niet af te nemen zegen zijns vaders, aan de andere zijde geplaagd en gejaagd door de gedachte, dat hij langs zondigen weg zich daarvan in het bezit had gesteld. Toen de nacht begon te dalen, moest hij onder den blooten hemel vernachten, en terwijl hij het moede hoofd op een

steen, die hem tot peluw dienen moest, nederlegde, was de Heere hem te Luz verschenen, om hem in een droom een ladder te laten zien, die hemel en aarde verbond, waarop de engelen op- en nederklommen; en zie — de Heere stond boven aan die ladder, en zeide tot Jakob: »Ik ben de Heere, de God van Abraham en van Izak; dit land, waarop gij ligt te slapen, zal Ik u en uwen zaden geven.» Welk eene vertroosting! Hoe kon hij daaruit bemerken, dat de Heere niet met hem doen wilde naar zijne zonden.

Jakob is daarop naar Laban getogen en heeft twintig jaren aldaar vertoefd. In al die jaren zag hij Ezaus aangezicht niet; hij heeft in het harde diensthuis van Laban verkeerd. Edoch, uit kleine beginselen is hij groot geworden. Hij heeft echter ook den last en de hitte des daags verdragen, en de vergelding voor het jegens zijn vader en zijn broeder gepleegd bedrog met woeker ontvangen.

Eindelijk is de maat der ellende vervuld.

Gedurende al den tijd van zijn verblijf bij Laban heeft de mond Gods niet meer tot hem gesproken; maar nu laat de Heere een lichtstraal voor Jakob door de wolken heenbreken. De Heere heeft gesproken: »Ik ben de God van Bethel», en dit heeft Jakob er van verzekerd, dat hij niet alleen, niet buiten de gunst Gods, naar het land zijner vaders wederkeeren zou.

Jakob was dit bevel niet ongehoorzaam geweest. Met zijne vrouwen en zijne dienstmaagden en zonen is hij op reis getogen, en toen Laban hem had achterhaald, durfde hij dien harden, baatzuchtigen afgodendienaar in het aangezicht wederstaan. Laban is eindelijk weder afgetrokken, na een verbond met Jakob gesloten te hebben. Daarop is de aartsvader met zijn gezin verder gereisd. — Maar hoe nader hij bij het beloofde land komt, hoe meer zijn hart angstig begint te kloppen. Daar bereikt hem het gerucht, dat Ezau hem tegemoettrekt met vierhonderd mannen.! Jakob vreest zeer. Hij verdeelt zijn heir in twee hoopen; als Ezau de eene heeft verslagen, dan zal de tweede nog ontkomen! Hij zendt een geschenk in vee met eenige zijner herders vooruit om, zoo mogelijk, Ezau vriendelijk te stemmen. In den nacht laat hij daarna zijne vrouwen en kinderen over het veer van den Jabbok gaan, tegelijk met al zijn vee; doch hijzelf blijft aan deze zijde om in de eenzaamheid tot God te bidden. Zoo zat Jakob alleen in zijne tent. »En een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging.» zoo lezen wij. Dat onder dien man de Heere Jezus te verstaan is, blijkt uit vs. 28 en 30, waar betuigd wordt, dat Jakob zich vorstelijk gedragen had in zijn strijd met God. De wor-

steling duurde, totdat het morgenrood door de wolken heenbrak. Toen de Heere zag, dat Hij hem niet overmocht, roerde Hij het gewricht zijner heup aan, zoodat Jakobs heup verwrongen werd. De Zoon Gods zeide: »Laat Mij gaan; want de dageraad is opgegaan.» Maar Jakobs antwoord was beslist: »Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent.»

En de Engel des Heeren zeide: »Hoe is uw naam?» Niet alsof Hij niet wist, hoe zijn naam was; maar om gelegenheid te hebben tot verandering van Jakobs naam, tot een blijvende gedachtenis aan dezen strijd. Het antwoord was: »Jakob.» En nu mocht het troostwoord vernomen worden: »Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israel, d.i., kampvechter Gods; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God (in deze worsteling) en met de menschen (toen gij Laban wederstondt) en hebt overmocht; gij hebt de overhand behouden.» Dit is menschelijkerwijze gesproken. De Heere had zich laten overwinnen, om Jakob te verzekeren van een goede uitkomst bij het dreigend gevaar; maar Hij kwetst Jakob daarbij om hem te laten zien: »Ik heb het u gewonnen gegeven.»

Jakob begeerde nu in dit alles bevestigd te worden, door te vragen naar den naam van den man, die met hem geworsteld had. De afslaan de wedervraag luidde: »Waarom is het, dat gij naar mijnen naam vraagt?» Toch zegende de Zoon Gods Jakob aldaar.

Jakob, thans Israel geheeten, weet nu genoeg, al had de Engel zijn naam niet genoemd. Hij noemde die plaats Pniël; »want,» zeide hij, »ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijne ziel is gered geweest.» Jakob verwondert zich, dat hij niet door den gloed van Gods majesteit is verteerd.

Zoo achten we onzen tekst te moeten opvatten. Wel zijn sommige uitleggers van meening, dat hier alles geestelijk behoort verklaard; doch wij kunnen dat gevoelen niet deelen. Jakob heeft waarlijk met God geworsteld, met den Zoon Gods, hier, gelijk meermalen in de dagen des Ouden Testaments, in engelengestalte op aarde gekomen.

Maar wat heeft deze geschiedenis in deze ure tot ons te zeggen?

Jakob moest leeren, dat hij in eigen kracht niet verder kon trekken; dat zijne slimheid en zijne listen hem niet konden baten; dat hij elk oogenblik de kracht des Heeren behoefde. Zie, hij had alle voorzorgen genomen om den gevreesden Ezau te ontkomen. Het geschenk is vooruitgezonden. Maar dit gaf hem geen rust. Zou de Heere zijne beloften wel houden? Hoe zou hij dan bestaan voor Ezau?

Jakob had de beloften Gods wel medegenomen uit zijns vaders huis; om zijne zonde was hij daar echter uit verdreven.

En zoo is het nu ook met ons. Uit het huis der vaderen zijn wij verdreven; de plaats, waar onze gereformeerde voorouders samenkwamen, staat niet tot onze beschikking. Dit is een rechtvaardig oordeel Gods over onzer vaderen en onze zonden. Wij hebben het rustig aangezien, dat de heiligheden des Heeren in het slijk vertreden werden. Jarenlang hebben wij ons gebogen voor de antichristelijke macht der Synode. Zou het niet rechtvaardig zijn, indien de Heere ons aan onszelfen overliet? Zeer zeker. Maar in deze gemeente heeft God in zijn toorn nog des ontfermens gedacht. Wie zou beschuldiging hebben kunnen inbrengen tegen den Heere, indien Hij zijne kerk aan deze plaats geheel in de wereld had laten opgaan? Bij de eerste reformatie, waarbij Gods volk bevrijd werd van de Roomsche hiërarchie, konden de belijders van den Christus soms enkel in de open lucht vergaderen, dikwijls beducht, dat straks wolven zouden invliegen op de schapen van den goeden Herder. Welk een voorrecht, dat we nu mogen samenkomen, terwijl de tortelduif niet behoeft te vreezen voor het wild gedierte! Toch hebben we daaraan niet genoeg, nu het leven van de gemeente dezer plaats zich krachtiger dan tevoren kan openbaren. Het is te vreezen, dat de vijandschap der wereld zal toenemen; dat Satan zal rondgaan als een brieschende leeuw; de voortekenen zijn daarvan reeds te zien. Kunnen wij het doen met hetgeen God ons deed ondervinden in den tijd, die achter ons ligt? Evenmin als Jakob zich kon troosten met de openbaring van Gods trouwe, tevoren aan hem geschied. Hij had wel iets, en toch hem ontbrak nog iets.

Het is nacht geworden; Jakob blijft alleen over in de tent, nadat vrouwen en kinderen reeds zijn overgezet. Hij heeft behoefte om Gods aangezicht te zoeken. Nauwelijks ligt hij op zijne knieën, of een man, in heerlijken lichtglans gehuld, treedt binnen. Aanstonds heeft hij den Zoon Gods herkend, »want hij weende en smeekte Hem zeer,» lezen wij bij Hosea.

Jakob had veel genade ontvangen, maar hem ontbrak van al hetgeen God hem beloofde de toepassing; d. w. z. hij had er de vrucht niet van. Niettegenstaande de verschijning te Luz, waar de Middelaar zich in de hemelladder aan hem had geopenbaard; trots de vertroosting te Paddan-Aram, was Jakob nog steeds Jakob, d. i. de »listige verzenenvatter» gebleven. Hij wist: God had hem zijne zonden vergeven, en toch wist hij het eigenlijk niet. Hij was zich bewust, dat de Heere een verbond met hem opgericht en hem

toegezegd had, zijn »ingang en uitgang te zullen bewaren”, en toch had hij niet het geloof, waarmede men door eene bende dringt en over een muur springt. Toen de nood aan den man kwam, twijfelde hij aan alles, wat er op zijn levensweg was geschied. Zou hij zich niet hebben bedrogen? Met list en bedrog had hij zijn ouderen broeder den zegen ontroofd; zou de Heere hem nu niet wellicht met droomen en verschijningen hebben misleid? Trots Laban tienmaal zijn loon veranderd en hem telkens bedrogen had, was zijn vee in menigte uitgebroken over het gansche land; — doch had de Voorzienigheid wellicht niet alles, wat hij ondernomen had, alleen doen gelukken, om hem nu alles door de hand van Ezau te laten ontnemen? Het was, als zag hij dien harigen woestaard reeds aankomen om zijne bedreiging van vóór twintig jaren ten uitvoer te leggen.

Toch kan hij ook de gedachte niet loslaten, dat de Heere hem eenmaal gunst heeft bewezen; hij gevoelt er iets van, dat de eere Gods zal geschonden worden, als hij het onderspit delft. Wat zouden de vijanden van Gods volk juichen, indien ten slotte Ezau toch triumfeerde!

Ach! Jakobs consciëntie zegt, dat dit recht zoude zijn; doch het krenkt hem het leven, als hij van 's Heeren gunst moest verstoken blijven.

o! Mocht dit bij ons allen het geval zijn, die van harte medegaan met de vernieuwde reformatie onzer kerken. Als wij zien op onszelf, dan waren wij waardig, dat wij tot eene aanfluiting werden en dat dit gebouw door de huurlingen der zonde werd afgebroken. Maar is er ook iets in ons binnenste, dat den Heere smeekt, dat Hij, om zijns heerlijken naams wil, niet alleen deze muren zal laten staan, maar ook dit gebouw dienstbaar maken wil aan de uitbreiding van zijn koninkrijk, den wasdom zijner kerk?

Jakob wist, wat hem ontbrak. Dit is een voorrecht. De mensch is van nature blind voor den jammerstaat, waarin hij door den zondeval gekomen is. Maar als de oogen opengaan, ziet men, wat er ontbreekt; bespeurt men, dat er geen leven Gods in ons is, dat veeleer de dood in onze leden woelt, en dat al het bedenken van ons vleesch vijandschap tegen God is en zich aan de wet van God niet wil, noch kan onderwerpen. Als onwil en onmacht de ziel beginnen te drukken en te benauwen, dan kan het er niet bij blijven.

De aanvankelijk levendgemaakte, die weet, wat hem ontbreekt, en als door een onweder voortgedreven wordt, kan niet rusten, voordat hij de daad Gods aan de ziel verkregen

heeft, waardoor de Heere zegt: »De zonden zijn u vergeven».

En wanneer we dit mochten vernemen, en we bemerkten zoo weinig van de vruchten des Geestes, dan bestormt twijfel het hart, en gaat men vragen, of niet alles zelfmisleiding geweest is.

Dit alleen kan, ja moet uitdrijven tot den Heere, die alles, wat ons ontbreekt, mild en overvloedig schenkt, zoo wij het smeeken.

Ja, zoo ging het bij Jakob. Hem ontbrak wat, dat hij moest hebben.

Ziet hem daar in gepeins nedergezeten in zijne tent. Maar daar schrikt hij op. Er is een man binnengetrede, en aanstonds zegt een geheime stem daarbinnen: »Dit is de Zoon Gods, door wien alle genade ons toekomt; die zal mij kunnen redden.» Er ontstaat eene worsteling. De Heere schijnbaar afwerend en alles weigerend; Jakob altijd dringender; het is, alsof de telkens herhaalde weigering om te geven, wat zijne ziel begeert, hem stoutmoediger maakt; hij bidt, hij smeekt, hij weent den ganschen nacht door. Reeds begint het eerste morgenrood den horizon te kleuren, en nog heeft Jakob het vurig begeerde woord niet van de gezegende lippen des Heeren vernomen; maar toch, hij is aan het winnen. Ja waarlijk, hij krijgt de overhand. Maar nu gaat ook de Engel des verbonds zijne kracht toonen, die Hij zoo lang inhield. Hij raakt de heup van Jakob aan, en zie, hij is ontwricht. Zal hij den strijd nu opgeven? Wie kan er met een hinkend lichaam, met een verwrongen heup nog worstelen? De man in Jakobs tent maakt zich gereed om heen te gaan. Zal hij nu den strijd maar opgeven? Neen, dat kan hij niet; hij zegt: »Ik zal u niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent!» Was Jakob dan niet gezegend? Zeer zeker, in den naam van den God des verbonds had Izak het gedaan; die zegen was twee malen door God zelf bevestigd; maar toch, op hetgeen voorbij was, kon Jakob niet leven. Hij gevoelde het: een nieuwe weg ontsloot zich voor hem; hij moest in het beloofde land de patriarch zijn, die de drager wezen zou van de verborgenheden des geloofs; daartoe was hij onbekwaam; en dan die Ezau, die in de verte nog altijd het zwaard dreigend ophief... Hoeveel hing er niet aan den draad zijns levens...! Daarin was het geheim van zijn volhoudend worstelen, waarin hij volhardde, ook al werd zijne heup verwrongen.

»Ik laat u niet gaan, tenzij Gij mij zegent.» Koninklijk woord! Hebben wij het alreede eenmaal mogen spreken? Was er bij ons een worstelen in den gebede, dat wij niet konden opgeven, voordat de Heere ons had toegefluisterd: »Uwe zonden

zijn u vergeven"? Kostte het ons tranen, dat wij zoo onheilig zijn, en God de Heere heilig; dat wij ongeneigd zijn den Heere de eere te geven, die Hem toekomt, terwijl het door ons gevoeld werd, dat Hij jaloersch is op zijne eer? Een iegelijk onderzoekte zichzelf.

Maar als wij weten: het leven buiten Christus is de dood; het ontberen van die zalige gemeenschap Gods is alles missen, dan baart dit een zoodanigen angst, dat we niet kunnen nalaten den Heere met onze gebeden aan te loopen als een waterstroom, totdat Hij zich heeft laten verbidden. Dan worden er zeker leden verbroken; dan wordt onze trotsche natuur gefnuikt; soms doet de Heere ons zeer, juist op onze teerste plek; maar zelfs met een ontwrichte heup zullen wij in alles meer dan overwinnaars zijn.

De geloovigen kennen zulke worstelingen. Als ze opnieuw voor den vlekkeloos Heilige geplaatst worden en hunne verdoemelijkheid aanschouwen; als zij zware grafsteenen op hunne wegen ontmoeten, die men in eigen kracht niet kan wegruimen, allermint met gebroken leden, — dan geschiedt het, dat de noodzakelijkheid gevoeld wordt, dat de Heere opnieuw zegent, omdat men toch geleerd heeft, zonder Hem niets te kunnen doen. Hoe gaat men dan aan het vragen, aan het bidden en aan het smeeken; en het einde is, dat men zijn weg op den Heere wentelt, die het maken zal.

En zoo kunnen wij het ons voorstellen, mijne vrienden! dat gij in eene ure als deze behoefte hebt om te gevoelen, dat de God van Jakob met u is.

Om zijne zonden was Jakob uit zijns vaders huis verdreven. Om onze zonden zijn wij uit onze kerkgebouwen geworpen, en moesten we soms, zooals hier te Schoonhoven, buiten de muren der stad samenkomen. Toch kan er getuigd, dat de Heere ons daar heeft gezegend; het gebed van enkelen om op de rechte wijze naar Gods Woord als gemeente des Heeren te mogen samenkomen, is verhoord. Nu is er voor ons een gebaande weg gekomen om in deze stad te vergaderen; in het eerst was dat gansch niet te verwachten, doch de Heere maakte ons ruimte. Maar nu hebben we het weder nodig, dat de Heere zijn aangezicht over ons doe lichten. Wat baten ons de prachtigste kerkgewelven, wanneer de God des verbonds niet met ons is? Als de Ezaus op de kerk komen aanstormen, en als dan het hart der godvreezenden in hen overstelpt wordt, dan is er behoefte aan, dat de Koning der kerk ons komt betuigen, dat Hij het werk, aan ons begonnen, ook zal voleindigen.

Hoe mocht Jakob dit ondervinden. Zijne worsteling wordt heerlijk bekroond. Niet aanstonds Eerst zal de Heere hem zijn naam vragen Hij antwoordt: »Jakob". Die naam drukt zijn natuurlijke geaardheid krachtig en duidelijk uit. Door bedrog kwam hij in het bezit van Izaks zegen; met list op list heeft hij zich tegenover Laban staande gehouden. Door dien naam wordt zijne schuld voor God hem voor oogen gesteld. Verwerpt de Heere hem nu?.....

Zegenend strekt Hij de handen over hem uit, die in het stof lag neergebogen, en zegt: »Uw naam zal niet Jakob heeten, maar Israel; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en de menschen, en gij hebt overmocht." Jakob is den dood ingegaan, Israel is opgestaan; wat hem van eeuwigheid was gezworen, wat hem door een stemme Gods was toegezegd, dat is hem nu geheiligd aan het hart.

o, Mocht dit ook gezegd kunnen worden van deze kerk! Immers ook zij heeft een strijd tegen de menschen; al dezulken, die in de kerk des Heeren aan de zich noemende Synode de hoogste wetgevende, rechtsprekende en besturende macht toekennen, dienen om den wille van de eere Gods bestreden, en ook om het heil der zielen. En daarbij heeft zij eene worsteling met den Heere, om van Hem alle zegeningen af te smeeken en te begeeren, dat Hij onzen ingang en uitgang beware.

»Geef mij uwen naam te kennen," zoo vraagt op zijn beurt Israel. Doch de Heere heeft zijn verbondsnaam niet te noemen; Israel heeft Gods aangezicht aanschouwd, en toch is hij door den gloed zijner majesteit niet verteerd. Waarlijk, nu was zijn ziele gered. De zon rees voor hem op, maar het was alsof zij anders scheen; de aarde was voor hem heerlijker geworden; zijne beklemdheid, zijne vrees was weggenomen. Kreupel trekt Israel Ezau tegemoet; het geliefde land durft hij zonder beven betreden en als hij straks te Sichem komt, koopt hij een stuk gronds, bouwt daar een altaar, en zegt: »De God Israels is God."

Niet om, maar op zijn gebed ontving Jakob den zegen. Wien had hij het te danken, dat hij niet als een roekeloze Kanaän binnentrad? Wie bracht hem op de knieën? Wie liet zich gaarne verbidden. Wie hield zich als de zwakkere, schoon hij is de Koning der koningen en de Heere der heirscharen?

Hebt gij, mijne vrienden! al eens zulk eene ure doorleefd, waarin gij door de gedachte aan de heiligheid Gods verschrikt werdt, en gij u voor den Alwetende in stof en asche moest

verfoeien? Was er toen een oogenblik, waarin de Middelaar voor uwe ziel tusschenbeide trad, om u, terwijl gij gejaagd werd als eene ree op de bergen, te troosten door u aan te zeggen, dat Hij met het kleed zijner gerechtigheid uwe onreinheid, waarin gij ontvangen en geboren zijt, wil bedekken?

Zulke oogenblikken doorleeft niet alleen de ziel, die uit banden des doods gerukt wordt, maar ook de kerk. Als de Heere hare oogen opent voor de breuken in zijn Zion, dan kan zij niet op Gods gunst hopen; dan vermag zij niet anders te denken, dan dat zij het licht van Gods vertroostend aangezicht zal moeten missen. Maar dan breken door die wolken van donkerheid de stralen van de Zonne der gerechtigheid door, en dan wordt er gejubeld: »Verlosser vanouds af is uw naam, o Heere!» Onze vaders zagen na bange worsteling in de Synode van Dordrecht de waarheid triumfeeren. En mogen we nu in het voor de eerste maal samenkomen in dit gebouw een blijk zien van de goede gunst onzes Gods? Indien de Heere ons had vergolden naar onze zonden, we hadden niet eens meer in het openbaar kunnen samenkomen. o, Als wij gevoelen: het is door 's Heeren alles overwinnende genade, dat we tot hiertoe gekomen zijn, laat dan hierover voornamelijk onze zorg gaan, dat de Heere in zijne gunst op ons blijve nederzien, doordat wij in zijne wegen mogen wandelen. Dan blijven we klein voor God, al groeien wij ook in de oogen der menschen krachtig en snel. Hoe was Jakob, die enkel met zijn staf uittoog, geworden tot een groot heir; en toch bleef hij den Heere noodig hebben; hij gevoelde, dat zijn groote sterkte geen held baat.

Moeten wij onszelf tot de Ezaus rekenen, die de Heere haat, of tot de Jakobs, die Hij lief heeft?

Die vraag is zoo gewichtig. Om haar te beantwoorden, onderzoek een iegelijk zichzelf, of hij vernederd is geweest, zoodanig dat het voor hem een onmogelijke zaak werd om voor God te bestaan? Alle hoogmoedigen zullen eenmaal als een stoppel in den brandenden oven zijn. Als gij daarvoor nog vreezen moet, houdt dan toch aan in den gebede. Laat de Heere niet gaan, vóordat Hij u gezegend heeft.

Hij zal zich uwer ontfermen, die als door een onweder voortgedreven wordt, niet om uwentwil, maar om zijns naams wil. Werd er reeds eens een nacht door u in den gebede doorworsteld?

Van nature wandelen wij allen als Ezaus »zonder God in de wereld»; Gods almachtige hand is er voor noodig om ons op het smalle pad te brengen.

Hoe wordt Gods vrije genade in 's Heeren weg Jakob openbaar. Laat ons niet geërgerd worden door Jakobs zonden. Ezaü zal wel veel in te brengen gehad hebben tegen zijn broeder, en met recht; en toch was deze een gekende des Heeren; hij wandelde in den weg Gods. En zoo wordt er in deze dagen op dezulken, die den weg der reformatie bewandelen, vrijwat aangemerkt, en soms wel terecht. Doch hierop komt het aan, of wij in den weg Gods wandelen; en indien wij ons bewust zijn daarvan te zijn afgeweken, zoodat God naar zijn rechtvaardig oordeel de Ezaus op ons loslaat, of wij ons dan voor dien God nederbuigen, en bij Hem sterkte zoeken, bij wien vergeving is, opdat Hij gevreesd wordt.

o Mochten wij allen, ook als leden dezer gemeente, leeren, voor het eerst of bij vernieuwing, bij al onze nooden tot Hem te vluchten, die moord en dreiging blazende vijanden kan veranderen in lammeren, die zich zoo willig door den goeden Herder laten leiden; die Satan aan banden vermag te leggen, en ons eigen hoogmoedig hart er onder brengen en houden kan.

Geve de Heere! dat wij ook voor den wasdom van de kerke dezer plaats onze Pniëls mogen hebben. A m e n.

Loof, loof den Heer, mijn ziel! met alle krachten;

Verhef zijn naam, zoo groot, zoo heilig te achten.

Och, of nu al, wat in mij is, Hem preez'!

Loof, loof mijn ziel! den Hoorder der gebeden;

Vergeet nooit één van zijn weldadigheden!

Vergeet ze niet; 't is God, die ze u bewees!

Ps. 103 : 1.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXV.

HET VOORRECHT DER VERLOSTEN.

DOOR

L. ADRIAANSE,

PREDIKANT TE ZEIST.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Geliefden! Gij hebt zeker in uw Bijbel wel eens gelezen van de vrijsteden in het beloofde land. Op 's Heeren bevel waren er in het Joodsche land zes steden aangewezen als zulke vrijsteden. In het noorden en het zuiden en in het midden van het land, aan beide zijden van den Jordaan, was zulk een vrijstad door den Heere aangewezen. En vraagt gij, wat het doel dezer vrijsteden was, de Schrift geeft ons daarop een antwoord. Wij lezen, dat die vrijsteden met het bepaalde doel waren aangewezen, om tot toevluchtsoord te dienen. Deze steden waren eene toevlucht voor hen, die onvoorziens iemand hadden gedood en nu door den bloedwreker werden vervolgd. Vandaar waren zij zoo in verschillende deelen van het land, opdat een iegelijk, die door den bloedwreker werd achterhaald, zich spoedig daarheen kon begeven. De wegen, die tot deze vrijsteden leidden, moesten op 's Heeren bevel in goeden staat gehouden worden, het moesten effen paden zijn, waarop geen hindernis den vluchteling kon belemmeren. Hij moest ongehinderd, zonder eenig letsel, in den kortst mogelijken tijd de vrijstad kunnen bereiken.

Ja, zelfs moesten er op 's Heeren bevel overal wegwijzers worden geplaatst te zijner tegemoetkoming; want de bloedwreker zat hem op de hielen en dreigde hem ieder oogenblik met den dood. Er was dan ook geen ruste voor zulk een gejaagde en door den dood bedreigde, vóór hij in de vrijstad was aangekomen; zoo hij de poort der stad maar had bereikt en zijn voet op haar grondgebied stond, moest de bloedwreker van hem aflaten; dan was hij veilig en gerust en was alle vreeze des doods voor hem geweken, maar eer ook niet.

Ziet, geliefden! deze instelling van de vrijsteden had Israel uit 's Heeren hand ontvangen. En wat was nu 's Heeren doel met deze instelling? Voorzeker in de eerste plaats een toe-

vluchtsoord te beschikken voor hen, die zoo door den dood werden bedreigd. Doch dit is toch gewis niet het eenige doel geweest; want de Schrift leert ons, dat Israel met al zijne wetten en instellingen een schaduw der toekomstige dingen was. De gansche inrichting van Israels eeredienst was eene afbeelding, eene profetie van wat eens komen zou. De instellingen in Israel hadden voorzeker eene beteekenis voor hun tijd en hun toestand, maar tegelijkertijd waren zij ook een beeld van wat eens in de volheid des tijds in den Christus zou geopenbaard worden. Deze uitwendige, zichtbare zaken hadden ook een geestelijke beteekenis, beeldden geestelijke zaken af. De geheele ceremoniëndienst bij Israel was eene profetie van den komenden Christus en zijne weldaden voor den geloovige; al die uitwendige zichtbare zaken predikten den geloovigen Israeliet geestelijke weldaden, die hij door Christus deelachtig werd.

Zoo nu ook, geliefden! is de vrijstad een schoon beeld van den Christus, die de geestelijke Vrijstad is voor al de zijnen; allen die zichzelf leeren kennen als des doods schuldigen, die door den bloedwreker worden achtervolgd, vluchten tot Christus, en eerst als zij in deze Vrijstad zijn aangekomen, is de vreeze des doods geweken en kunnen zij juichen: »Geen dood en verdoemenis meer!»

Zulk een juichtoon kon ook de apostel Paulus aanheffen. Komt, laat ons dien beluisteren uit zijn brief aan de Romeinen, en wel het achtste hoofdstuk, het eerste vers.

Zoo is er dan nu geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest.

Laat ons, naar aanleiding van dezen tekst, achtereenvolgens zien:

- 1^o. Waarin het voorrecht bestaat, dat in de geestelijke Vrijstad wordt genoten.
- 2^o. Wie dat voorrecht bezitten en genieten.
- 3^o. Waaraan zij, die het bezitten en genieten, worden gekend.

Het voorrecht, waarvan in onzen tekst wordt gesproken, wordt in deze woorden uitgedrukt, dat er geene verdoemenis is. Niet, dat er geene verdoemenis is in het algemeen, maar dat er voor bepaalde personen geene verdoemenis bestaat.

Vragen wij: wat is de beteekenis van het woord verdoemenis, opdat het ons duidelijk worde, welk een voorrecht het is daarvan bevrijd te zijn. Letterlijk beteekent het een rechterlijk oordeel of vonnis, dat over iemand wordt geveld door een rechter of rechtbank. Nu is niet ieder vonnis, dat door den rechter wordt uitgesproken, ten nadeele van den persoon, over wien het wordt geveld. Het hangt er van af, of dat vonnis eene vrijspraak van schuld is en dus ook van straf of eene toewijzing van schuld en dus ook van straf. Wanneer zulk een rechterlijk vonnis geene vrijspraak inhoudt, maar eene schuldigverklaring, dan is het eene veroordeeling.

Zoo spreekt men b. v. van iemand: hij is ter dood veroordeeld; hij is veroordeeld om deze of die straf te ondergaan. Welnu, deze beteekenis heeft ook het woord verdoemenis hier, dat beduidt letterlijk veroordeeling tot een bepaalde straf. Verdoemenis beteekent eigenlijk een rechterlijk vonnis, een rechterlijke uitspraak, waardoor iemand veroordeeld wordt. Verdoemenis wil zeggen: eene uitspraak van een rechtbank, een vierschaar omtrent een schuldigen persoon. Het wil zeggen: een vonnis, dat op goede gronden en naar recht iemand een zekere straf oplegt. En als er nu in de Schrift sprake is van verdoemenis, hebben wij dus te denken aan een vonnis, eene veroordeeling, over den mensch uitgesproken; niet een veroordeelend vonnis door een aardsehen rechter, maar door den Rechter der gansche aarde geveld.

Ziet, zulk een rechterlijke uitspraak, zulk een vonnis, zulk eene veroordeeling wordt hier bedoeld. Met dit woord verdoemenis wordt bedoeld de uitspraak van den rechtvaardigen God over alle menschenkinderen; alle menschen staan naar luid van Gods Woord als veroordeelden; zij hebben allen, klein en groot, een vonnis te hunnen laste; en dat vonnis houdt niet in, dat zij deze of gene geringe straf moeten ondergaan; neen, dat vonnis houdt in, dat alle menschen, hoofd voor hoofd, des doods schuldig zijn. Zij zijn door den Rechter der gansche aarde onderzocht en Hij heeft hen naar recht moeten schuldig verklaren; Hij heeft hun naar recht de vereischte straf moeten toewijzen, hen moeten veroordeelen, verdoemen. De straf, die de Heere over hen heeft moeten brengen, is de dood, de tijdelijke, de geestelijke en eeuwige dood. Die straf had Hij gesteld op de overtreding van zijn gebod, en waar allen zijn gebod overtraden, moest Hij dus ook allen die straf toewijzen. Deze schrikkelijke straf, deze veroordeeling, deze tijdelijke, geestelijke en eeuwige dood, wordt in onzen tekst bedoeld met het woord verdoemenis.

Van den eersten oogenblik zijns levens wordt de mensch

door den bloedwreker achtervolgd en door den dood bedreigd. Zijn gansche leven wordt de mensch voortgejaagd en voortgezweept door dien wreeden achtervolger. Schrik en ontzetting vervullen zijn hart, als hij er aan denkt, hoe hem na dit leven een eeuwige dood en verdoemenis wacht. En waarom is die dood zoo ontzettend voor den mensch? Omdat de dood is: scheiding van de Bron des levens. De mensch is geschapen om uit en met en voor God te leven; God is de Bron en Oorsprong zijns levens. En nu bestaat juist daarin de schrikkelijkheid der verdoemenis, dat de gemeenschap tusschen den mensch en die Levensbron is afgesneden. Vandaar dan ook, dat de mensch in zulk een staat van veroordeeling het ware leven niet meer kan smaken. Hij zoekt het wel op alle mogelijke wijzen, maar tevergeefs; deze aarde, met al wat zij heeft, is niet in staat hem het leven en de rust te schenken; neen, leven, rust en vroolijkheid komen er voor den mensch eerst dan, als er geene verdoemenis voor hem is. Gelijk de doodslager niet rusten kan, vóór hij de poorten der vrijstad is binnengetreden en uitroepen kan: »Nu is er geen dood meer te vreezen;» zoo ook vermag de mensch niet te rusten vóór hij kan uitroepen: »Nu is er geene verdoemenis meer voor mij te duchten.» De mensch smaakt geen waarachtige ruste vóór hij mag uitroepen: »Nu is er geene scheiding meer tusschen God en mijne ziel.» Ziet, dat is het onuitsprekelijk voorrecht, waarvan hier gesproken wordt. Neemt eene plant uit de aarde, geliefden! en ziet, hij zal binnen weinige dagen verdorren en verteren. Zoo is het ook met den mensch, die losgerukt is van God, van de Bron des levens. Alle waarachtige leven, alle ware rust komt eerst dan, als hij, weer teruggebracht tot God, in Hem mag rusten. Dan kan hij zingen: »Wien heb ik nevens U omhoog? Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog op aarde nevens U toch lusten?»

Ziet, geliefden! daarin bestaat dus al de schrikkelijkheid van de verdoemenis, dat wij van God gescheiden zijn. En daarom ontstaan juist alle leven, alle rust en vroolijkheid eerst dan, als wij van die verdoemenis zijn verlost, weer met God zijn vereenigd, en kunnen uitroepen: »Er is geene verdoemenis voor ons; wij hebben geen dood en hel te vreezen; wij hebben geene scheiding van God te duchten.» Als wij dat kunnen zeggen, zijn wij de gelukkigste menschen op aarde en wacht ons een heerlijke toekomst hierboven. Als wij geen dood en verdoemenis meer hebben te vreezen, genieten wij een voorrecht, dat met geen schatten der wereld is te betalen. Immers dan zijn wij voor eeuwig verbonden met God. Dan liggen wij met onverbreekelijke banden aan den God onzes

levens vastgesnoerd en kan niets ons meer van Hem scheiden; dan genieten wij een voorrecht nog oneindig grooter, dan Adam in het paradijs.

Immers Adam in den staat der rechtheid kon vallen en daarmede van God losgerukt worden; maar hij, voor wien thans geene verdoemenis bestaat, kan nimmermeer van God worden losgescheurd. Hij is in 's Heeren handpalmen begraveerd, en nooit ofte nimmer kan hij uit zijne handen worden losgerukt. o, Welk een onuitsprekelijk voorrecht, geliefden! als wij dat voor onszelven met zekerheid mogen weten, als wij met vaste gewisheid kunnen zeggen: »Er is geene verdoemenis meer voor mij." Let wel, er staat niet: er zal geene verdoemenis zijn; neen, er staat: er is geene verdoemenis. Aan Gods zijde is de verdoemenis, het vonnis des doods, opgeheven voor zijne uitverkorenen, op hetzelfde oogenblik, dat Christus aan 's Vaders gerechtigheid heeft voldaan. Maar aan 's menschen zijde kan er niet gejuicht worden: »Er is geene verdoemenis voor mij," vóór en alear de mensch in de Vrijstad is aangekomen en aan de hand des bloedwrekers voor immer is ontvlucht. Eerst als de door den dood bedreigde die Vrijstad is binnengegaan, kan hij zeggen: »De dood is voor mij verslonden." Zoo ook genieten wij dat voorrecht, waarvan hier wordt gesproken, niet, vóór wij bij onszelven de bewustheid hebben, dat voor ons persoonlijk de verdoemenis is geweken. Eerst dan kan ons harte opspringen van vreugde; eerst dan kunnen wij juichen: »Bij U, Heer! is de levensbron."

Alle leven buiten God is slechts schijnleven; het is er mede als met een afgesneden bloem, die men in een glas water plaatst. Nog eenige dagen behoudt die bloem kleur en geur. maar toch, zij verflenst. Zij schijnt nog te leven, maar de dood is ingetreden op hetzelfde oogenblik, dat de bloem van den stengel werd gerukt. Ziet, zoo is ook de mensch; hij is van God losgerukt en van dat oogenblik af aan het verderf onderworpen. Maar nu is het heerlijke voorrecht, waarvan in onzen tekst wordt gesproken, dat dit verderf van ons wordt weggenomen. 'Dat wij als het ware opnieuw worden geënt op den stengel, waarvan wij waren afgesneden. Dat wij worden teruggevoerd tot den oorsprong onzes levens en met dien eenigen stam, waarop wij kunnen bloeien, verbonden. Eerst als wij dat voor onszelven weten, dat in onze ziel hebben ervaren, kunnen wij zeggen: »Er is geene verdoemenis meer. Er is geen verderf, geen dood, geen afgescheiden zijn van God meer voor mij mogelijk".

Wie, geliefden! deelt er reeds in zulk een voorrecht? Wie onder u kan dit woord op zichzelf toepassen? Wie uwer

kan juichen, gelijk de ontkomene in de vrijstad, dat de dood en de verdoemenis voor hem niet meer bestaan? Paulus noemt ze hier, wie dat zijn, en om dus te weten of het ook van u kan worden gezegd, laat ons zien, wie hij hier bedoelt. Om te weten of ook wij dat voorrecht deelachtig zijn, hebben wij ons te toetsen aan onzen tekst. »Er is geene verdoemenis,» zegt hij, »voor degenen, die in Christus Jezus zijn.»

Ziet, die zijn het, die dit onuitsprekelijk voorrecht deelachtig zijn: zij die in Christus Jezus zijn. En wie zijn er nu in Christus Jezus; wat wil dat zeggen: in Christus Jezus zijn? Wat is daarvan de zin? Het wil zeggen: door het ware geloof met Christus Jezus verbonden zijn, of, zooals de Catechismus zegt, door een oprecht geloof Hem ingeplant zijn.

Zij, die door het geloof éene plant geworden zijn met Christus, kunnen gezegd worden in Christus Jezus te zijn. De Heere Jezus zelf gebruikt in Joh. 15 het beeld van den wijnstok en de ranken, om aan te duiden wat het zegt, in Hem te zijn. Kan er inniger verband worden gedacht dan tusschen den wijnstok en de rank? Dit is een levensverband.

Zoolang de rank in den wijnstok is, leeft zij; maar zoodra wordt zij niet losgerukt, of zij sterft. Welnu, zulk een innig levensverband bestaat er nu ook tusschen den geloovige en den Christus. Vandaar wordt er telkens in de Schrift gesproken van een inzijn in Christus. Het is met den geloovige als met dengene, die in de vrijstad gevlucht is; zoolang hij buiten de stad zich bevond, dreigde hem van alle kanten de dood. Zijn behoud lag in het zijn en blijven in de vrijstad; zoo ook ligt het behoud van den geloovige, in het zijn in den Christus; buiten die geestelijke Vrijstad dreigt hem de bloedwreker. Vandaar heet het zoo met nadruk: »Zoo is er dan nu geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.»

Op onze vraag dus: »Wie zijn er van de verdoemenis bevrijd? Wie zijn aan het verderf ontkomen?» moet geantwoord: »De geloovigen, degenen die in Christus Jezus zijn ingeplant en één lichaam geworden zijn met Hem.» Op de vraag dus: »Wie deelt er in dat heerlijke voorrecht, dat hij kan zeggen: er is geene verdoemenis?» moet ons antwoord zijn: »In dat voorrecht deelt een elk, die het eigendom is van Jezus Christus.»

Jezus Christus immers heeft voor al de zijnen het oordeel des doods op zich genomen; Hij heeft voor hen de verdoemenis gedragen; Hij heeft door zijne offerande aan de gerechtigheid Gods voldaan en zoo de vrijspraak verworven voor zijn volk. Hij heeft voor hen den dood verslonden tot overwinning, door zichzelf midden in den dood te werpen. Zij had-

den een gerechtelijk vonnis te hunnen laste, het vonnis des doods was over hen uitgesproken; maar Hij komt tot den Vader en biedt aan, dat vonnis op Hem te leggen, Hem te veroordeelen ter dood. Hij, de Zone Gods, biedt aan, zelf van God te worden losgerukt, van God te worden verlaten, opdat Hij de zijnen weer met God zou verbinden en hun daardoor weer het leven schenken.

Zoo heeft dan ook de Christus de verdoemenis ondergaan, zijn gansche leven hier op aard, maar vooral, toen Hij uitriep: »Mijn God! mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?» Daarom kunnen zij, die in Christus Jezus zijn, zijn volk, nu juichen, dat er voor hen geen dood en verdoemenis meer bestaan, maar zij weer voor eeuwig met God zijn vereenigd; daarom kunnen zij jubelen over dat heerlijke voorrecht, dat hun tendeelviel, en dat voor hen een troostbron is in leven en in sterven. Maar, zoo hoor ik sommigen uwer zeggen, dat jubelen en juichen wordt helaas niet altoos gevonden bij den geloovige; er zijn er ook velen, van wien wij mogen gelooven, dat zij Christus zijn ingeplant, en die toch deze woorden niet altoos mede kunnen uitroepen: »Er is geene verdoemenis voor mij.» Wat al angsten der hel kunnen hen omringen; wat al banden des doods kunnen hen knellen! Hoevelen zijn er, die niet durven ontkennen, dat de Heere aan hunne ziel heeft gewerkt, en toch kan de gedachte aan den dood hun nog zoo bang zijn, en hen nog doen sidderen en beven! Is het dan geene waarheid, geliefden! wat Gods Woord ons hier zegt, dat er geene verdoemenis is voor degenen, die in Christus Jezus zijn? Zijn dan de zwakgeloovigen en kleingeloovigen niet evengoed ranken van den wijnstok. Zijn zij ook niet in Christus Jezus?

Als er leven in de ziel ligt, is dat dan geen bewijs, dat de Vader ook die ziele aan Christus heeft geschonken? Als er genade in het harte is uitgestort, moet men dan niet gelooven, dat zulk een harte reeds met Christus Jezus is verbonden? Een van beide toch, niet waar? We zijn in Christus Jezus, of we staan buiten Hem; een tusschenstaat is niet mogelijk. Buiten den Christus nu is geen leven; waar dus waarachtig leven is te bespeuren, daar moet dit een gevolg zijn van het in zijn in Christus. En toch, de ervaring leert het, hoevelen er zijn, die zulke teekenen van leven uit Christus geven, en die toch zullen zeggen: »Ik deel niet in het voorrecht, waarvan gij thans spreekt. Ik kan niet jubelen en juichen, dat er voor mij geene verdoemenis is.»

Hoe is dit dan te verstaan, geliefden? De Schrift zegt, zonder eenige beperking: »Er is geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.» Dit is dus eene waarheid,

die vaststaat, en daarnaast nu staat de ervaring, dat er tal van menschen zijn, van wie wij niet twijfelen, of er ligt genade in de ziel, en die bewijzen geven, dat er leven in het hart is nitgestort, en toch nog steeds moeten klagen: »Ik lig gekneld in banden van den dood;» die nog voortdurend gebukt gaan onder het vonnis der verdoemenis en zich wel wachten zullen om te juichen: »Er is geene verdoemenis voor mij.»

Geliefden! er is een groot verschil tusschen het bezitten van een zaak en het genieten ervan. Als een klein kindeke erfgenaam wordt van een kapitaal van zijne ouders, bezit hij dat kapitaal wel, maar hij geniet het niet; ja hij weet niet eens, dat hij het bezit. Zulk een kind is zich nog niet bewust, dat hij een kapitaal in eigendom heeft, maar dit doet niets af van zijn recht; hij is de eenige wettige eigenaar en bezitter, en na verloop van jaren, als dat kindeke opgroeit, wordt hij zich ook zijn schat bewust. Dan eerst ziet hij, hoe rijk hij is; dan eerst gebruikt en geniet hij zijn rijkdom. Welnu, geliefden! zoo is het ook met den geloovige; ook als hij nog zwak en kleingeloovig is, is er voor hem geene verdoemenis; ook als hij nog slechts eenige dagen oud is als nieuwgeborene, ligt reeds de gansche erfenis voor hem gereed; in Jezus Christus ligt de gansche rijkdom zijner zaligheid reeds voor hem bereid. Hij is er ook werkelijk bezitter en eigenaar van; maar hij weet het niet, hij is het zich niet bewust; en omdat hij nog niet weet, welk een rijkdom hij bezit, kan hij die schatten nog niet genieten. Dit verschil nu tusschen bezitten en genieten hebben wij ook in het oog te houden bij onzen tekst, als wij daar lezen: »Er is geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.» Allen, die in Christus Jezus zijn, liggen weer aan God vastgevoerd, zijn weer met dien Bron des levens verbonden.

Maar allen genieten deze weldaad en dit heerlijk voorrecht nog niet met bewustheid en ten volle. Van het genieten van de erfenis kan eerst sprake zijn, als het kind is opgegroeid tot een jongeling en man. Zoo ook om ten volle het voorrecht te genieten, waarvan hier sprake is, moet men ook voor eigen bewustheid weten, in Christus Jezus te zijn, éene plant met Hem te zijn. En daartoe nu komt het gewoonlijk niet in één oogenblik, niet in één enkelen dag. De Heere is vrij in zijne leidingen met zijne kinderen en den een beschikt Hij een gansch anderen weg dan den anderen. Maar toch, in den regel schiet het boompje van ons geloof geleidelijk op en niet als de wonderboom bij Jona. Vandaar kan er tusschen het bezitten en het genieten van het voorrecht, waarvan wij

spreken, een geruime tijd verlopen. De mensch kan door 's Heeren Geest reeds zaligmakend overtuigd zijn, dat hij een man des doods is; maar daarom snelt hij nog niet opeens naar de Vrijstad. Hij kan reeds weten, dat de bloedwreker op hem loert; maar daarom is hij nog niet terstond gereed zijn huis, zijne bezittingen, te verlaten en zich te haasten om zijns levens wil. o, Hij zou zoo gaarne aan de handen des bloedwrekers ontkomen en toch tegelijk in eigen bezitting blijven. Vandaar tracht hij eerst onderhandelingen aan te gaan met den bloedwreker, en wil hij, zoo mogelijk, zich van den dood vrijkopen. Hij begint met werken der wet aan te bieden en wil daardoor trachten aan Gods gerechtigheid te voldoen. Daartoe verlaat hij zijn vorige levenswijs; hij vloekt en steelt en liegt niet meer; de zonden, die hem vroeger dierbaar waren als zijn rechteroog, wil hij liever laten, dan zijne ziel verliezen. Zoo tracht hij de wet te volbrengen en zichzelf door eigen verdiensten van den dood te bevrijden. Hij bidt, hij leest, hij onderzoekt de waarheid; er is groote overeenkomst van zijne daden met de wet Gods. Doch de Geest overtuigt hem, dat God niet vraagt naar uitwendige daden alleen, maar dat de Heere lust heeft aan waarheid in het binnenste. Dan leert de Heere hem verstaan, dat de wet geestelijk is, en zoo, het gebod tot hem komende, worden de zonden juist levend in hem. Zoo wordt hij ontdekt aan de booze verdorvenheid zijns harten; zoo wordt hij overtuigd, dat hij in zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren is. Zoo leert hij zien, dat hij reeds als een des doods schuldige in de wereld is gekomen; dat hij van het eerste uur zijns levens reeds onder het oordeel der verdoemenis ligt; dat de bloedwreker hem zijn gansche leven reeds achtervolgd en bedreigd heeft.

Aldus overtuigt de Heilige Geest hem hoe langer hoe meer, dat aan Gods strafeischende gerechtigheid moet worden voldaan. En zoo moet het een afgesnedene zaak bij hem worden, om ooit met werken der wet aan Gods eisch te voldoen; zoo moet hij het leeren inzien, dat hij met den bloedwreker geen akkoord kan aangaan, dat er maar één weg ter ontkoming is, nl. dien bloedwreker te ontvluchten en uit te gaan naar de Vrijstad.

Maar daartoe moet hij eigen bezitting verlaten; daartoe afdelen van alle eigen werk en eigen gerechtigheid; daartoe moet hij alle eigen gekozen middelen wegwerpen en langs den van God bestelden weg zich haasten naar de Vrijstad. Neen, hij kan niet aan den dood en de verdoemenis ontkomen, tenzij er een uitgaan kome uit zichzelf tot de van God beschikte plaatse des behouds. Christus is de Vrijstad; daarheen moet

hij vluchten, en eerst als hij in die Vrijstad is aangekomen, zal hij vrij ademen. Zoo moet het dan komen tot die toevluchtnemende daad des geloofs, tot den Borg en Middelaar; eerst als die daad bij ons is geschied, eerst als wij, met den bloedwreker op de hielen, de vlucht hebben genomen tot deze geestelijke Vrijstad, kunnen wij tot de genieting van het leven geraken. Zoolang wij ons nog op den weg bevinden, kunnen wij nog doodsangsten uitstaan; zoolang de stad nog in de verte voor ons ligt, maar ze nog niet bereikt is, dreigen dood en verdoemenis nog van alle kanten; doch zoo wij den voet in de poort hebben gezet, komt er verademing en ruste. Eerst hijgt nog de borst en jaagt het bloed nog met versnelden slag door de aderen, maar we zijn in de Vrijstad; de bloedwreker heeft van ons afgelaten en we kunnen uitroepen: »Er is geene verdoemenis meer voor ons.» Dan kan de ziel zeggen, wat er in onzen tekst staat: »Zoo is er dan nu geene verdoemenis.» Let wel, geliefden! op dat woordje nu; dat woordje drukt een bepaalden tijd uit. Als wij spreken van nu, dan drukken wij daarmee uit, dat er ook een voorheen, een toen, een eertijds, was. Niet zonder reden wordt er dan ook in den tekst gezegd: »Zoo is er dan nu geene verdoemenis.»

Hiermede wordt bedoeld op wat vooraf in den brief is geleerd, nl. dat de mensch niet uit de wet gerechtvaardigd wordt.

Eerst toch heeft de apostel in den breede aangetoond, dat door de wet geen vleesch gerechtvaardigd wordt voor God, en daarop heeft hij geleerd, dat de eenige weg ter verlossing was: geloof in Jezus Christus. Vandaar heet het in onzen tekst: »Zoo is er dan nu geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.»

Ziet, geliefden! tot zulk een nu moet het ook bij ons komen; ook bij ons moet er kunnen beleden: »Eertijds dacht ik door de werken der wet mij van de verdoemenis te kunnen bevrijden; vroeger meende ik door mijn eigene gerechtigheid den bloedwreker te kunnen voldoen, maar nu, nu heb ik afgelaten van mijne eigengerechtigheid en steun ik op de gerechtigheid van mijn Borg. Nu ben ik tot Hem gevluht als de Vrijstad; nu schuil ik in Hem en nu heb ik geen dood en verdoemenis meer te vreezen.»

Eerst als het bij ons tot dat nu in onderscheiding van het eertijds is gekomen, kan er sprake zijn van een genieten van het voorrecht; dan kan men, ziende op hetgeen achter ligt, zeggen: »Ja, toen reeds was ik erfgenaam van dien heerlijken schat, die in Christus voor al de zijnen ligt. Maar nu eerst geniet ik dien schat; nu eerst kan ik mij in dit voorrecht verheugen». Als wij nu door 's Heeren gunste tot het bezitten

en genieten van dit voorrecht zijn gekomen, en door zijne genade van de banden des doods zijn verlost, dan wandelen wij ook voor het aangezicht des Heeren in de landen der levenden. Zij, die uit den dood overgegaan zijn in het leven, vertoon den ook dat leven naar buiten. Als de rank wordt ingezet in den wijnstok, kan het niet anders, of er zullen vruchten gezien worden. Aan de vruchten wordt juist de boom gekend; zijn de vruchten goed, dan is ook de boom goed. Zij, die in Christus zijn, die Hem door een oprecht geloof zijn ingelijfd, brengen vruchten der dankbaarheid voort. Zij dragen die vruchten, opdat God door hen geprezen worde voor zijne weldaden, aan hen bewezen; maar ook, opdat zij bij zichzelf van hun geloof mogen verzekerd zijn uit de vruchten. Over dat vruchtdragen, over dat wandelen voor het aangezicht des Heeren, spreekt de apostel in de woorden: »Die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest". Hij geeft ons hier de maatstaf, waaraan de geloovigen worden gekend, die tot de genieting van dat voorrecht zijn gekomen, dat er voor hen geen verdoemenis is. Hij zegt: »Hieraan worden zij gekend, dat zij niet meer naar het vleesch wandelen, niet meer naar de begeerlijkheid des vleesches handelen". Met vleesch wordt in de Schrift bedoeld de zondige mensch, de mensch, zooals hij van nature is. Naar het vleesch wandelen betekent dus: wandelen naar het goeddunken van ons verdorven hart; die dingen doen, die onze natuur gaarne wil, die uit onze natuur opkomen. Naar het vleesch wandelen wil dus zeggen: de werken des vleesches doen; en welke zijn de werken des vleesches? In Gal. 5 : 19 lezen wij: »De werken nu des vleesches zijn openbaar, welke zijn: overspel, hoererij, onreinigheid, ontuchtigheid, afgoderijen, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheid, toorn, gekijf, tweedracht," en wat dies meer zij. »Die zulke dingen doen," zegt de apostel, »zullen het koninkrijk Gods niet beërven".

Maar hoe, geliefden! hebben dan degenen, die in Christus Jezus zijn, niet te klagen, dat ook bij hen deze werken des vleesches nog worden gevonden? Is dan de geschiedenis van David en zoovele andere kinderen Gods ons geen bewijs, dat ook zij nog telkens in deze dingen vallen? De ervaring immers leert het, dat ook de geloovigen nog struikelen in vele, gelijk Jakobus zegt.

En hoe is het dan te verstaan, dat er met zulk eene beslistheid wordt gezegd: »Die niet naar het vleesch wandelen." Geliefden! dat wil niet zeggen, dat er bij den geloovige geen zonden, geen werken des vleesches meer zijn aan te wijzen; maar het wil zeggen, dat de geloovige niet meer van harte

de werken des vleesches doet, het is niet meer zijn lust en wil om te zondigen. Het zondigen, dat hij doet, is juist tegen zijn wil in, gelijk Paulus zegt: »Het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik." Telkens als de geloovige naar het vleesch wandelt, is dit een onderliggen in den strijd tusschen den ouden en nieuwen mensch, en inplaats van een zich verblijden en vermaken in de zonden, is er een hartelijk leedwezen, dat hij God door zijne zonden vertoornt. En als het goed met den geloovige zal staan, dan moet er een vlieden en haten zijn van de werken des vleesches. Dat hartelijk leedwezen, dat vlieden en haten, dat afsterven van den ouden mensch, is het niet wandelen naar het vleesch en met dat afsterven van den ouden mensch gaat onafscheidelijk gepaard de opstanding van den nieuwen mensch. Die in Christus Jezus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden. De geloovigen zijn geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat zij in dezelve zouden wandelen.

Ziet, dat wandelen wordt hier in onzen tekst bedoeld met de laatste woorden: »maar naar den Geest," d. w. z. naar de werking des Geestes, door de kracht des Geestes wandelen in nieuwigheid des levens. De Geest is het, die levend maakt; het vleesch is niet nut; de Geest moet ons bekrachtigen en bekwaren tot dit wandelen. Vandaar heet het in Galaten: »Wandelt door den Geest", d. w. z. uit kracht van den Geest. Wandelen door den Geest of naar den Geest is dus: bekwaam gemaakt door de kracht des Heiligen Geestes in Gods geboden treden. Het beteekent, dat er een lust en liefde door den Geest in ons is gewerkt, om naar den wille Gods in alle goede werken te leven.

Eerst dan kunnen de vruchten des Geestes bij ons gezien worden, welke zijn: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. Zij, die wandelen naar den Geest, vertoonen deze vruchten; aan deze vruchten zal het worden gezien, of zij in Christus Jezus zijn.

Zoo gij waarlijk in Christus Jezus zijt ingeplant, kunnen deze vruchten niet achterblijven; want Hij zegt zelf in zijn Woord: »Die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht." Dit vrucht dragen is dus onafscheidelijk verbonden aan het ingeplant zijn in Christus Jezus. Het is het kenmerk, waaraan de geloovige is te kennen, zelfs door de wereld, die hem omringt. Allen, die het voorrecht bezitten en genieten, dat er voor hen geene verdoemenis meer is, zullen dan ook hieraan worden gekend.

Geliefden! gij, die het woord van onzen tekst bij ervaring hebt leeren kennen; die weet, dat er ook voor u geene verdoemenis meer is; gij die door genade moogt zeggen, Jezus Christus te zijn ingelijfd door een oprecht geloove, wordt ook bij u dit kenmerk gevonden, dat gij niet meer wandelt naar het vleesch, maar naar den Geest?

Wellicht hebt gij te klagen, dat die vruchten des Geestes zoo weinig zijn, en bij u niet worden gezien. Bij wien zou daarvan de schuld te zoeken zijn? Is het niet bij uzelfen?

Het is waar, de rank kan geene vrucht dragen van zichzelf; maar zoo gij waarlijk in den Wijnstok zijt ingeënt, zullen toch ook de levenssappen uit dien Wijnstok u toevloeien. »Die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht.» Let wel! niet maar een enkele, maar veel vrucht. Zoo er dus bij u geen wandelen naar den Geest is, hebt gij uzelfen ernstig te onderzoeken; zoo de vruchten des Geestes bij u ontbreken, is er dan wel een vurig gebed, om aangedaan te worden met de kracht des Geestes? De Heere Christus roept u toe: »Indien gij in Mij blijft, zoo wat gij wilt, zult gij begeeren en het zal u geschieden.» Gij kunt dus pleiten op zijne beloften; gij kunt den Heere grijpen bij zijn Woord en met Hem worstelen om een zegen.

Weet ook wel, geliefden! zoo gij zegt, dat er voor u geene verdoemenis meer is en gij wandelt niet naar den Geest, dan staat gij daarmee lijnrecht tegenover Gods Woord, dat niet liegen kan. En dan is het zeer de vraag, of gij uzelfen niet bedriegt. Weest daarom voorzichtig, dat gij geen andere kenmerken gaat stellen, dan 's Heeren onbedriegelijk Woord. Want dan zou het kunnen zijn, dat gij op een valschen grond meendet, dat er voor u geene verdoemenis meer is te vreezen. En gij, geliefden! die voor uzelfen nog niet die zekerheid bezit; gij, die nog zucht onder dat vonnis des doods; gij, die uzelfen als des doods schuldig leerdet kennen, hebt gij er wel op gelet, dat wij daar straks onderscheid hebben gemaakt tusschen het bezitten en genieten van eene zaak? Zoo er bij u zaligmakende kennis is van eigen verdoemelijkheid, zijt gij niet meer los van Christus. Is er dan ook al geene bewustheid en zekerheid aan uwe zijde, dat gij in den Christus zijt, van 's Heeren zijde zijt gij reeds gegrepen en ingelijfd in den Wijnstok door een oprecht geloof. Immers de teekenen van leven, die zich in u vertoonen, kunnen niet anders dan uit dien Wijnstok u toevloeien. Maar al is het van 's Heeren zijde reeds geschied, het moet ook bij u tot zekere bewustheid komen; er moet bij u een vluchten worden gekend, uit uzelfen tot de geestelijke Vrijstad Jezus Christus. Zoolang gij

in die Vrijstad nog niet zijt ingegaan, zit de bloedwreker u nog op de hielen. Als uw voet de poorten dier Vrijstad nog niet heeft betreden, kan er nog geen waar genot gesmaakt worden. Vergenoegt u dus niet, geliefden! met uw bekommerden toestand; want daarin wordt de ware rust niet genoten. Rusten kunt gij eerst dan, als gij den bloedwreker zijt ontkomen en uwe toevlucht hebt genomen in de Vrijstad. Blijft niet nederzitten in eigen bezitting; laat alles achter, en vlucht gansch ontbloot; vlucht om uws levens wil. Wat baat het mij al, zoo daar een rijke schat in bewaring wordt gehouden, indien ik die schat niet genieten en gebruiken kan? Zoo ook gij, geliefden! het is niet genoeg, dat uwe zaligheid daar in Christus ligt; gij moet ze voor uw eigen hart deelachtig zijn; gij moet de voorrechten genieten, die de Middelaar u verwierf. Eerst als gij zijne voorrechten geniet en smaakt, zult gij kunnen jubelen: »Zoo is er dan geene verdoemenis voor mij.» En gij, geliefden! die nog gansch en al buiten den Christus staat, die nog niet in dien Christus zijt ingelijfd, ook tot u heeft het woord van onzen tekst iets te zeggen; dat woord is voor u een ernstige waarschuwing; dat woord is voor u een roepstem, die u heden van 's Heeren wege wordt toegezonden.

Jaagt het u geen schrik en beving aan, als gij daar hoort spreken van een verdoemenis? Doet het u niet sidderen, als gij denkt, hoe daar een eeuwige dood u wacht? Wordt u het harte niet benauwd bij het gezicht op dat schrikkelijk oordeel des doods, waaronder gij besloten ligt? Wellicht is uw antwoord: »Ach ja, de angst slaat mij wel eens om het hart, als ik daaraan denk; maar,» zoo voegt gij er dan aanstonds bij, »ik kan toch mijzelven niet verlossen van den dood.» Geliefden! past toch wel op, dat gij van uwe onmacht geen grond maakt om u te verontschuldigen. Neen, gij moogt u niet verbergen achter deze vijfgebladeren van eigen onbekwaamheid; want die onmacht klaagt u juist destemeer aan; die roept het schuldig over u uit. Die onmacht is immers niet aan den Heere te wijten; Hij heeft daaraan geen schuld. De Schrift zegt u, dat gijzelf daarvan de schuld draagt; dat God den mensch recht heeft gemaakt, met de macht om Hem te dienen en zijn gebod te houden. Het vonnis des doods, dat over u is geveld, is door den Rechter der gansche aarde uitgesproken. Het oordeel der verdoemenis, waaronder gij ligt, is een oordeel van een rechtvaardig God. Mocht ook al een aardsch rechter kunnen falen, en den onschuldige schuldig verklaren, deze Rechter der gerechtigheid weet met gewisse zekerheid, dat gij de schuldige zijt. Daarom zal Hij u als

de bloedwreker vervolgen, en gij zult niet aan zijne hand ontkomen, tenzij in de Vrijstad Jezus Christus.

Eerst als wij in Hem gevonden worden, behoeven wij niet meer te vreezen voor het oordeel des doods. o, Schenke de Heere God het ons allen, in dien Christus geborgen te zijn, opdat van ons allen tezamen eens mocht gezegd worden, dat er geene verdoemenis meer voor ons is! Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERRLEDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXVI.

VAN ZIJNE JEUGD AAN GERUST.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1888.

Het trotsch gedrag des boozen doet
Mij spreken in 't beklemd gemoed:
„Gods vrees is uit zijn oogen”;
Wijl hij zoolang zichzelven vleit,
Tot God zijn ongerechtigheid
Niet langer kan gedoogen.
Bedrog en onrecht spreekt zijn mond;
't Verstand laat na, den waren grond
Van 't weldoen op te merken;
Des nachts is 't kwaad zijn overleg;
Hij stelt zich op een boozen weg
En schuwt geen snoode werken.

Bij U, Heer! is de levensbron;
Uw licht doet, klaarder dan de zon,
Ons 't heuglijk licht aanschouwen.
Wees, die u kennen, mild en goed,
En toon de oprechten van gemoed
Uw recht, waar ze op vertrouwen.
Dat mij nooit trotsche voet vertrapp',
Noch booze hand in ballingschap
Ellendig om doe zwerven!
Daar zijn de werkers van het kwaad
Gevallen in een jammerstaat,
Waarin zij hulploos sterven.

Psalm 36 : 1, 3.

Moab is van zijne jeugd aan gerust geweest, en hij heeft op zijne heffe stil gelegen, en is van vat in vat niet geledigd, en heeft niet gewandeld in gevangenis; daarom is zijn smaak in hem gebleven, en zijn reuk niet veranderd.

Jeremia 48 : 11.

Dit acht en veertigste hoofdstuk van Jeremia bevat eene profetie tegen Moab. Moab woonde in het Overjordaansche ten oosten van de Doode zee. Het was een volk, geheel verzonken in den gruwelijken afgodendienst der Kanaänieten. Gelijk de oorsprong van Moab was (gij weet het) uit bloedschande — zoo was ook Moabs karakter.

Ofschoon ze door hunne afstamming van Lot den kinderen

Israels eenigszins verwant konden gerekend worden, hebben ze toch nooit anders gedaan dan Gods volk benauwen. Kamos, zoo heette hun hoofdafgod. Het was een zeer hoovaardig volk. »Ze vertrouwden op hunne werken en op hunne schatten», staat er in vs. 7 van dit hoofdstuk. Zij zeiden: »Wij zijn helden en dappere mannen ten strijde.» Moab kon vergeleken worden bij een sterken staf, bij een sierlijken stok. Er staat van hem in dit hoofdstuk: »Wij hebben Moabs hoovaardij gehoord (hij is zeer hoovaardig), zijne trotschheid, en zijne hoovaardij, en zijnen hoogmoed, en zijns harten hoogheid.» Zijn land was een vruchtbaar veld; daar trad men druiven met vreugdegeschrei. Hier wordt nu echter geprofeteerd van de verwoesting, die over Moab komen zou; die ook over hem gekomen is, weinige jaren na de verwoesting van Jeruzalem, en wel door het zwaard van de Chaldeën. Moabs hoorn is afgesneden, en zijn arm verbroken, spreekt de Heere. Niet eene stad zal ontkomen, en het effen veld zal verdelgd worden. De profeet ziet den jammer van Moab voor oogen, en zich stellende in de plaats dergenen, die het zouden moeten aanzien, zegt hij: »Daarom zal ik over Moab huilen, ja om gansch Moab zal ik krijten; mijn hart zal over Moab getier maken als de fluiten.» De Heere, Israels God, zal den verdervenden Chaldeër tegen Moab zenden, de Chaldeër zal des Heeren werk doen, hoewel hij den Heere niet kent.

En van dat werk geldt de aansporing: »Vervloekt zij, die des Heeren werk bedriegelijk doet; ja vervloekt zij, die zijn zwaard van het bloed onthoudt.» Dat zal er geschieden, omdat Moab zich groot gemaakt heeft tegen den Heere, en omdat Israel, in zijn ongeluk, hem ter belaching geweest is. En laten we nu, na deze inleiding, in oogenschouw nemen Moabs toestand, gelijk die geweest is, en in onze tekstwoorden beschreven wordt, en waarop zoo groote omkeering en verwoesting, door het oordeel van Israels God, gevolgd is.

Moabis van zijne jeugd aangerust geweest. Dat wil zeggen: het heeft veilig gewoond. Gansch anders dan Israel. Wat is Israel een gejaagd en geplaagd volk geweest! Omdat de Heere dat volk wilde oefenen en louteren in den oven der verdrukking. De braambosch, brandende in het vuur, maar de Engel des Heeren ook daarin, zoodat de braambosch niet verbrandde — ziedaar Israels beeld. Van de Amoriëten zeide de Heere eenmaal tot Abraham in Gen. 15: »Hunne ongerechtigheid is tot nog toe niet volkomen; de mate hunner zonden is nog niet vervuld; daarom zal uw zaad, vóór het in dit land komt, nog als vreemdeling verkeerren in een land, dat het hunne niet is, en eerst het vierde geslacht zal hierheen

wederkeeren." Zoo handelde de Heere met de Amoriëten, die tegen het licht der natuur zondigden. Want Gods onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, en de heidenen hebben het werk der wet geschreven in hunne barten. God liet ze wonen in dat land, totdat de mate hunner ongerechtigheid vervuld was. Maar anders met Israel. »Mijn zoon, mijn eerstgeborene, is Israel." En een zoon kastijdt de Vader. Zoo deed God met Jakobs zaad. Hunne overtredingen bezocht Hij met de roede, en hunne zonden met plagen. Eerst het rijk der tien stammen door Salmanasser weggevoerd naar Assyrië; later Juda te Babel in ballingschap.

Maar Moab? Moab is van zijne jeugd aan gerust geweest. Van de dagen af, dat hij zijn land daar aan den oever der Doode zee ingenomen, en zijn sterke steden gebouwd heeft; van zijne jeugd aan is hij gerust geweest. Geen overweldiger is in zijn land gekomen. Het is alles voor hem voorbijgegaan.

God bezocht zijn volk om hunne zonden met plagen. Assyrië en Babylon waren een tuchtroede in zijne hand. Maar Moab heeft van zijne jeugd aan veilig gewoond. Hij heeft zich wel groot gemaakt tegen den Heere. Israel in zijn ongeluk is hem wel tot belaching geweest. Hij trok het zwaard wel tegen anderen. Maar in zijne landpale is geen krijgsgescrei gehoord, noch verwoesting gezien.

Daardoor heeft Moab dan ook zulk een gevoel van veiligheid verkregen. Hij kan zich maar niet voorstellen, dat de verwoesting ook tot hem genaken kan. Hij heeft zijne gruwelijke afgoden gediend. Hij heeft Israels God voor niets geacht; en diens volk een beschimping. Maar hij voer immers wel bij zijn god Kamos, wiens dienst eigenlijk bestond in begeerlijkheid der oogen, begeerlijkheid des vleesches, en grootschheid des levens. Zoo is het geleidelijk van zijne jeugd aan gegaan, van den tijd af, dat hij een volk werd. De zonde is in hem, met den voorspoed, gegroeid. Hij kent eigenlijk geene vreeze. Hij is gelijk aan de goddeloozen, wier voorspoed Asaf in Ps. 73 zoo raadselachtig was. Moab is van zijne jeugd aan gerust geweest.

Hoevelen onder ons, menschen, zijn er aan Moab gelijk. Het is niet, dat de voorspoed op zichzelf of een kalm vlot-tend leven den mensch goddeloos maakt. Och neen, de goddeloosheid is van den beginne aan in ons harte. Evenmin maakt de tegenspoed den mensch godzalig of vroom. Menig mensch ondervindt veel wederwaardigheden en is daarbij als een voortgedrevene zee, en zoekt het her- en derwaarts, maar

blijft in de zonde, en zoekt niet den levenden God. Vele traanen kunnen er gestort worden, zonder een enkelen traan over de zonde, zonder een enkelen traan van droefheid naar God.

Maar ons harte is van nature van God afgewend, en naar de wereld toegekeerd. Dat moeten wij altijd in het oog houden, opdat we bedenken mogen, hoezeer wij hartveranderende genade van noode hebben.

En nu kan een mensch van nature zoo opgroeien, en eigenlijk zijn deel in de wereld zoeken. Wanneer opvoeding en omgeving, waarin hij komt te verkeeren, daartoe gunstig zijn, dan houdt hij wellicht, met meer of minder nauwgezetheid, de uitwendige godsdienstplichten aan de hand. Maar zijne omgeving, of ook zijn hart, kan er ook naar wezen, dat hij het niet doet.

Hij is aan zijne zonde en schuld voor God niet ontdekt. Hij kent zijne ellende niet. Hartebehoefte aan Christus, en de gemeenschap met God in en door Hem, gevoelt hij niet. En wanneer hij nu niet in veel moeite komt, of daaruit nog al ras of gemakkelijk weder uitkomt; wanneer zijn leven nog al kalm daarheen vloeit; wanneer het hem wellicht in het tijdelijke niet onvoordeelig gaat; wanneer hij nog al voorspoedig is — o, dan kan in dien weg de aardschgezindheid, die alleen door genade kan gebroken worden, zoo gestijfd worden. o, Daar zijn menschen, die, gelijk Moab, van hunne jeugd aan gerust geweest zijn, met zulk een schadelijke gerustheid. Ze zoeken en ze vinden hun deel in de wereld. De wereld lacht hun toe. En och, al is het, dat ze soms geslagen worden door den Heere, ze gevoelen geen pijn. Het harte is van nature zoo onaandoenlijk, zelfs vaak op het gebied van het natuurlijk gevoel. Zoo kan het leven van een mensch daar zoo veilig heenvloeien, en hij weet niet, dat hij in het grootste gevaar verkeert, om eeuwig verloren te gaan. Hij beseft niet, dat het voor een zondaar alleen veilig is, wanneer hij in Christus geborgen mocht worden. Misschien is het volk, dat er zoo over denkt en dat ook in practijk brengt; het volk, welks tegenspoeden vele zijn, uit alle welke de Heere het echter redt, hem wel eens ter belaching in zijn hart. Hij maakt zich groot tegen den Heere, en aanbidt eigenlijk in zijn hart de goden der wereld. Van hetgeen hij verkrijgt, denkt hij: »Heeft niet mijn wijsheid, mijn verstand, mijn bekwaamheid, mijn oppassendheid mij dit verworven?» Zoo is het eigenlijk in zijn hart, gelijk er staat: »Mijn afgod heeft die dingen gedaan, of mijn gesneden beeld, of mijn gegoten beeld heeft u bevolen.»

o, Wat een onheilspellende gerustheid, waarin de mensch

zich niet wil laten storen! Hier is het een gerustheid, die bloot in wereldsche dingen, in aardse voorrechten en toestanden gegrond is, waarin de ziel, helaas, bevrediging vindt, zonder zich om hare behoudenis te bekommeren. Ginds is er een gerustheid, die gegrond is in het waarnemen van de uitwendige godsdienstplichten, zonder dat het harte wezenlijk in behoefte voor den Heere verkeert.

Elders heeft men wel eens gehoord, dat er wat met den mensch gebeuren moet, en verbeeldt men zich dan ook, dat er eens iets heel wat bijzonders gebeurd is, en daar is men dan gerust op, al heeft het volstrekt geen grond in Gods Woord, al is het, dat Gods Woord heel wat anders zegt van den weg der bekeering.

En och, waar zouden wij eindigen, indien wij alle die bedriegelijke gronden moesten ontdekken, waarop een mensch gerust kan zijn, zonder dat hij als een doemschuldig, arm en ellendig zondaar de ware gerustheid in Christus Jezus leert zoeken.

Maar wat is het een aangrijpende zaak, als we eens bedenken, hoevelen er zelfs onder de geregelde bediening van de middelen der genade verkeeren, van hunne jeugd aan, en van wie, helaas, het woord geldt: »Moab is van zijne jeugd aan gerust geweest.»

»En hij heeft op zijne heffe stil gelegen, en is van vat in vat niet geledigd» — zoo volgt er dan. Het beeld is hier ontleend aan de bereiding van den wijn uit de druiven. Men trad de druiven met de voeten; dan vloeide de most in den wijnpersbak. In dien wijnpersbak nu, of ook wel in groote kruiken of nieuwe lederzakken, waarin men terstond den nieuwen wijn deed, liet men hem wel stilstaan, met den droesem op den bodem. Dan giste dat door en behield de wijn zijne eigenaardigheid, geur en kracht. Men ledigde dien dan niet over van vat in vat, want dan zou de wijn eenigermate van smaak en geur veranderen. Men liet den wijn stillekens staan op zijn droesem, dan behield hij die smaak en geur.

Zoo is er nu, zegt de Heere hier, ook in Moab geen beweging gekomen of geweest. Moab is altijd dezelfde gebleven. Het is altijd alles vrede gebleven bij Moab. Hij had het goed. Het was wel met hem. Hij had voorspoed. Zijn land was in rust. En hij heeft stil gelegen op zijne heffe, op zijn droesem. Stil gelegen, als die wijn op den droesem, op de heffe van zijne aardschgezindheid, van zijne goederen, van zijne weelde, van zijne kracht, waarop hij betrouwde. Moab behaagde zich daar ook in. Hij vond dat zoo goed.

Het kan eens wezen, als er eens beweging komt, als een mensch als het ware van vat in vat geledigd wordt, dat er verandering bij hem openbaar wordt. Maar dat was met Moab niet geschied. Hij was niet van vat in vat geledigd. Maar stil blijven liggen op zijn droesem. Geheel dezelfde gebleven, even rijk, even gelukkig op zijne wijze, even machtig, even onbezorgd, even weinig geplaagd, even kalm; wat zou hem deren! Maar ook even aardschgezind, even opgepropt met zonde; even verkleefd aan den god Kamos, aan begeerlijkheid der oogen, begeerlijkheid des vleesches en grootschheid des levens. Ja, als er al eenig onderscheid was, dan was het dat Moab in al die dingen nog meer en meer beworteld was, gelijk de wijn, wanneer ze op de heffe staan blijft, nog meer verscherpt wordt in haar smaak en geur, en gelijk de Heere bij Zefanja van de mannen in Jeruzalem spreekt, die stijf geworden zijn op hun droesem, die in hun hart zeggen: »De Heere doet geen goed, en Hij doet geen kwaad.»

Ziedaar dus Moab: hij heeft op zijne heffe stil gelegen en is van vat in vat niet geledigd.

o, Wat is dat een toestand! Laat het tot onze ooren ingaan, en mochten wij onszelfen er aan beproeven, of ook onze ziele, helaas, zoo stil ligt op haar droesem, dat wij, ja, verkeereren onder het woord: »Bekeert u en geloof het Evangelie»; dat wij, ja, leven onder de middelen, waarvan God zich bedient om genade en zaligheid te schenken in Christus Jezus, maar dat er geen waarachtige ontdekking gekend wordt aan onze zonde en schuld, geene droefheid vanwege de zonde; dat het ons is, alsof het recht Gods, dat wij door de zonde geschonden hebben, ons niet aangaat en de vloek der wet ons niet treft; dat er geene zielswerkzaamheden gekomen zijn, die er naar uitgaan om in Christus Jezus onze behoudnisse, onze gerechtigheid, onze zaligheid, ons leven te zoeken.

Och, wat kan er velerlei droesem, velerlei heffe zijn, waarop wij stil liggen. Een uiterlijke belijdenis der waarheid. Eene overtuiging, een besliste en oprechte overtuiging, dat dit de weg is, dien Gods Woord ons wijst; onze ziel kan er haar droesem van maken. Onze aansluiting bij degenen, die God vreezen, of ook onze instemming met de rechte wegen in het kerkelijk leven: helaas, de ziele kan er haar rustbed van maken. Vast te liggen op den droesem van eigengerechtigheid, wat is het schadelijk; want als de storm opsteekt, als God komt om te richten, zal het scheepje van dat anker weggeslagen worden. De haven der behoudnisse is alleen Christus Jezus en zijne gerechtigheid voor een in zichzelf ver-

loren zondaar. Een zekere gave van bespraaktheid, om de dingen Gods te bespreken; een zeker helder inzicht daarin, maar niet met ootmoed en innige zielsbehoefte om daarin nu ook te mogen deelen, gepaard — wat kan 't een heffe zijn, waarop alles zoo in noodlottige rust blijft. Voorts zondige wegen, gierigheid, des keizers vriend te willen blijven, het op een accoord te willen werpen om God en den Mammon ieder het zijne te geven — ook dat geeft een schadelijk stil liggen op den droesem der zonde. Ja zelfs, wanneer wij onze zaligheid zoeken in ons gevoel van behoefte, in ons begeeren, in ons hongeren en dorsten, in onze zielswerkzaamheden, in plaats van onze zaligheid te zoeken in Christus Jezus alleen, in zijn bloed en gerechtigheid, kan dit een schadelijke droesem zijn, waarbij maar al te veel het waarachtige leven uit de ziele geveerd wordt en de stilstand des doods intreedt.

Zingen we nu met elkander van Ps. 139 : 14.

Doorgrond me en ken mijn hart, o Heer!
 Is 'tgeen ik denk niet tot uw eer?
 Beproof me, en zie, of mijn gemoed
 Iets kwaads, iets onbehoorlijks voed';
 En doe mij toch met vaste schreden
 Den weg ter zaligheid betreden!

Hij is van vat in vat niet geledigd, zegt de Heere van Moab. Moab was als de wijn, dien men niet overdeed van vat in vat, maar stillekens staan liet op zijn droesem, waardoor het geschiedde, dat die wijn geheel zijne eigenaardigheid bleef behouden, ja daarin door eenige gisting nog verscherpt werd.

En door die woorden wordt bekwamelijk aangeduid de verandering, die bij den mensch door Gods genade moet teweeggebracht werden. Neem eens den mensch, zooals hij van nature is. Vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid, die in hem is. Geestelijk blind, en hij meent te zien. Het geklank niet kennende. Wanneer alles bij hem in rust blijft, wanneer hij op zijn menigvuldigen droesem rustig en stil blijft liggen, dan blijft hij, die hij van nature is: onherboren en onverzoend met God; dan gaat hij zonder Middelaar voor zijne ziel het oordeel tegen. o, Wat een schadelijke en zielverdervende strik, waarin die zondaar gevangen is, die niet de onrust leert kennen, welke leidt tot de ruste, die gevonden wordt in God! Dan gaat het ook naar het woord: »De begeerlijkheid, ontvangen hebbende, baart zonde en de zonde, voleindigd zijnde, baart den dood.»

Daarom is die beweging noodzakelijk, waarmede Gods genade de ziele in beweging brengt, en waardoor Hij een zaligmakende verandering in de ziel teweegbrengt, en die hier voorgesteld wordt in de woorden: van v a t i n v a t g e l e d i g d t e w o r d e n . Dat is de werkzaamheid, die God aan de ziele doet. Dat is een werk der genade, waardoor de geheele mensch in beslag genomen wordt; zijn verstand, dat geheiligd wordt; maar ook zijne genegenheden, die vernieuwd worden; zijn wil, die op het goede gericht wordt. Over al zijn geestelijke vermogens, verstand, wil en genegenheden strekt die verandering zich uit, die de Heere door zijn Geest bewerkt, zich daarbij bedienende van zijn Woord. D a n brengt de Heere iets in de ziel, wat er van n a t u r e n i e t i n i s , een nieuw leven, waartegenover het oude openbaar wordt als een geestelijke dood.

Dat werk nu, bij den aanvang en bij den voortgang, dat werk der aanvankelijke en voortgaande bekeering, wordt hier zeer bekwamelijk vergeleken bij een geledigd worden van vat in vat, omdat de Heere daarbij den mensch van zijn ouden droesem afneemt, en hem nu eens de zaken anders leert bezien, een ander gevoelen in hem geeft, een andere keuze ook; een ander begeeren, een ander willen.

De Heere o n t d e k t hem aan de heffe, waarop hij, helaas, rustig en stil lag. De Heere leert hem, dat er wat anders noodig is, om welgetroost zaliglijk te leven en te sterven. Wat worden hem nu die gronden ijdel, waarop hij zich neergelegd had. Nu leert hij eenigszins de zonde, ook zijne zonde, in haar ware gedaante zien, bij het licht van Gods deugden. Nu wordt hij ontdekt aan de ijdelheid van al die wereldsche en aardse genoegelijkheid, waarmee een mensch, als met asche, zich voeden wil. Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven. Nu begint hem zijn eigene gerechtigheid en deugd te ontzinken, en alles, waarvan hij wat maakte en waarmee hij zich troostte; want nu leert hij zien, dat hij er niet mee uit kan voor een heilig en rechtvaardig God. Nu begint hij een Middelaar noodig te krijgen, een rantsoen om zijne schuld te betalen, een volmaakte gerechtigheid, om mede bekleed te worden. Nu begint hij eigenlijk eerst te vragen naar een weg, om tot God te genaken, om de verlorene gemeenschap met God weder te erlangen; naar een weg uit den dood tot het leven. D a t zijn de zielswerkzaamheden, waardoor God de ziele bereidt, om haar onder de vleugelen van Christus, de Zonne der gerechtigheid, te brengen en haar daar genezing te doen vinden.

En dat nu niet alles opeens. Maar dat is een aangevangen en een voortgezet werk van den Heere. Daar blijft altijd nog gedurig droesem over, om de overbrenging van het eene vat in het andere al weder noodzakelijk te maken. Het is maar een gedurig afbreken bij onszelf; een voortgaande ontdekking; in dien zin in waarheid een minder worden. Een wegnemen van gebroken rietstaven, die alleen de hand kunnen doorboren, maar niet zullen kunnen steunen in 't dal der schaduwe des doods. Zoo maakt de Heere een volk, dat roept: »Wij zijn als een onreine;» zoo ontbloot en ontkleedt Hij; zoo maakt Hij een arm en ellendig volk, om alleen op zijn naam te betrouwen. Zoo vergadert Hij eene gemeente, die zalig wordt, haar leidende tot de volheid der genade Christi, en haar begavende met het zaligmakend geloove.

En dewijl dat nu een werk Gods is, waarbij de zonde gedood wordt, en de oude mensch afgebroken; een werk Gods, waarbij Hij, tegen den wil van onze verdorven natuur, met ons handelt; een werk Gods, dat vaak uitgewrocht wordt in wegen van teleurstelling, vernedering en zielestrijd — wordt het wel terecht vergeleken bij een geledigd worden van vat in vat. Als de Heere smartelijke wegen met zijne kinderen houdt, en Hij mengt er zijne genade in — dan wordt het vaak zulk een geledigd worden van vat in vat. Treffelijke zaak, waarover zij eeuwig den Heere zullen prijzen!

o, Zondaar! zoek toch uwe zaligheid daarin, dat ge van uw droesem moogt afgebracht worden, opdat ge Christus moogt gewinnen. o, Gij, die den Heere leert vreezen, zoekt toch alles schade en drek te achten, om de uitnemendheid zijner kennis.

Nog een bezwarende zaak voor Moab! Hij heeft niet gewandeld in gevangenis. Wat beteekent dat? Dat beteekent eenvoudig, dat Moab nooit als Israel gevankelijk is weggevoerd; maar altijd veilig op zijne bergen en in zijne vlakten gewoond heeft. Van vijanden nooit last gehad heeft. Moab was een stad des hoogen vertreks. Moab heeft nooit banden gevoeld. Was dat dan zoo kwaad voor Moab? Ja, dat was kwaad; want in dien toestand is Moabs hoovaardij zoo gegroeid. Het was niet aangenaam voor Israel, als ze daar aan de rivieren van Babel, zoo ze al hunne harpen eens van de wilgen namen, zongen: »Hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land? Indien ik u vergete, o Jeruzalem!...» Maar het was nog oneindig veel beter dan de hoovaardij van Moab, die geene banden kende.

Hij heeft niet gewandeld in gevangenis; hij is niet gegaan in banden.

o, Ziet eens, wat eigenlijk het werk van den Heere Christus is; Psalm 146: »De Heere maakt de gevangenen los.” Jesaja 61: »Hij heeft Mij gezonden, om den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis.” Psalm 107: »Die in duisternisse en de schaduw des doods zaten, gebonden met verdrukking en ijzer, omdat zij wederspanning waren geweest tegen Gods geboden, en den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden, waarom Hij hun het hart door zwaarigheid vernederd heeft; zij zijn gestruikeld en er was geen helper. Doch roepende tot den Heere in de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hunne angsten. Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduw des doods, en Hij brak hunne banden. Laat hen voor den Heere zijne goedertierenheid loven, en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen. Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendelen in stukken gehouwen.”

o, Mocht die vrijheid, van God niet te dienen, u, o medezondaar, eens recht tot banden en tot een gevangenis worden. Mochten we dit als onze gevangenis kennen, dat wij door de zonde ons den weg tot Gods gemeenschap hebben toegesloten, opdat we het verstaan mochten, dat waar Christus komt met zijn bloed en gerechtigheid tot onze ziele, door zijn Woord en Geest, die koperen deuren eerst recht verbroken worden. Als de zonde begint gekend te worden bij het licht van Gods deugden; als wij God noodig krijgen, maar zien, hoe wij door de zonde Hem missen; als wij onze ellende leeren kennen, dan is dat een gevangenis der ziel. o, Alle gij gevangenen! mocht ge zien op de aangebrachte zoenverdiensde en gerechtigheid van Christus; dat zijn de wateren, waartoe de Heere u noodigt. Hij heeft de gevangenis gevankelijk gevoerd; Hij heeft gaven genomen om uit te deelen onder de menschen; ja, ook de wederhoorigen om bij Hem te wonen.

Welzalig, wie uit die banden met den dichter van Psalm 116 mag leeren zuchten: »Och Heere! bevrijd mijne ziel.” Dat is beter deel dan dat van Moab, van wien gezegd wordt: »Hij heeft niet gewandeld in gevangenis.”

Wat is daarom met Moab het geval? Daarom is zijn smaak in hem gebleven, en zijn reuk niet veranderd. Want wij hebben gezien, dat men den wijn stillekens op zijn droesem liet liggen, en hem niet van vat in vat overdeed, juist opdat die wijn behouden zou zijn eigenaardigen smaak en geur, ja daarin gescherpt zou worden. En zoo is het nu ook met Moab, van zijne jeugd aan, van den tijd aan, dat hij dat land in bezit kreeg. Zijn smaak is in hem gebleven; zijne genegenheden zijn nog op hetzelfde ge-

richt als altijd; zijne begeerten strekken zich nog naar hetzelfde uit. Hij zou God wel gaarne den hemel laten, als hij maar de aarde met de wereldsche begeerlijkheden houden mocht. Zijn smaak is in hem gebleven. Hij heeft het altijd nog al goed gehad, en begeert ook maar, dat het zoo blijven moge. En zijn reuk is niet veranderd. D. w. z. de reuk, dien hij verspreidt. Dat is nog hoovaardij en onverstand. Dat is nog vijandschap tegen God. Een kleven aan zijne afgoden, aan de wereld, waarin hij altijd zijn goed gezocht heeft; dat is nog een innerlijke afkeer van het leven van Gods Israel. Dat komt, omdat hij stil op zijn droesem gebleven is, en niet van vat in vat geledigd is, en niet gewandeld heeft in gevangenis.

o, Droevige staat, medezondaar! daarin nog te verkeeren. Daar staat immers geschreven: »Des Heeren oogen aanschouwen, zijne oogleden proeven de menschenkinderen. De Heere proeft den rechtvaardige; maar den goddelooze, en dien, die geweld liefheeft, haat zijne ziel"? En wederom: »De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud, maar de Heere proeft de harten"? o, Hoe zal het dan wezen, als de Heere niet anders uit u proeft, dan afkeer van Hem en zijn dienst, en aardschgezindheid en zondelust. Als de Heere van u zeggen moet: »Deze zijn een rook in mijnen neus". o, Gewisselijk, zoo gij u niet bekeert, zal het u gaan als Moab, waarvan de Heere zegt: »Ik heb Moab verbroken als een vat, waar men geen lust aan heeft."

o, Welk een voorrecht, door de genadige hand des Heeren gedurig afgebracht te mogen worden van alle heffe der goddeloosheid en eigengerechtigheid! Welk een voorrecht, als zijne hand ons mag overbrengen en ledigen van vat in vat, en wij het mogen leeren ondervinden, dat Christus de Gezalfde is, om ook onze banden te breken! Och, dan zullen wij een weinig, een weinig er van leeren, een mishagen en walging aan onszelven te hebben; dan zullen wij er een weinig van leeren, dat wij in onszelven een rook zijn in de neusgaten des Heeren, en geen reukwerk voor Hem kan ontstoken worden, dan wat Hijzelf ontstoken heeft in de offerande en in de gebeden en smeekingen van zijn lieven Zoon. Maar dan zullen wij ook één zijn, door het geloove, met dien Zoon zijns welbehagens; dan zal de Vader in ons, om zijns lieven Zoons wille, een welbehagen hebben. En laat het dan gedurig onze bede zijn: »Proef mij, Heere! en verzoek mij; toets mijne nieren en mijn hart". Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXVII.

DE HOPE DES ZALIGEN LEVENS.

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Zie op mij in gunst van boven;
Wees mij toch genadig, Heer!
Eenzaam ben ik en verschoven,
Ja, de ellende drukt mij neer.
'k Roep U aan in angst en smart;
Duizend zorgen, duizend dooden
Kwellen mijn angstvallig hart;
Voer mij uit mijn angst en nooden.

Hoed mijn ziel, en red ze uit nooden;
Maak mij niet beschaamd, o Heer!
Want ik kom tot U gevloeden;
Laat de oprechtheid meer en meer,
Met de vroomheid, mij behoën;
'k Wacht op U in mijn ellenden.
Laat uw hand in tegenspoën
Israel verlossing zenden.

Ps. 25 : 8 en 10.

»Indien Christus niet opgewekt is, zoo is dan onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof.» (1 Cor. 15 : 14). Uit deze woorden van den apostel Paulus verstaan wij, dat het gebouw der kerke Gods rust op het feit van Christus' opstanding uit de dooden. Eene waarheid, die ons echter niet alleen door Paulus wordt geleerd, maar door den Heiligen Geest de geheele Schrifture door. Hoe geheel anders leeraart onze tijd door den mond van velen, die nog den naam van Christenen willen dragen. Van deze zeggen zelfs verscheidenen in den

volsten ernst: »Werpt desnoods alle feiten, door het Oude en Nieuwe Testament ons overgeleverd, omver, het Christendom blijft toch bestaan.» Even alsof men straffeloos zelfs het minste uit de Heilige Schrift kan uitstooten! De vraag toch, of het er veel toe doet, dat men uit Gods Woord snijdt, wat men niet acht, staat, dunkt mij, gelijk met eene andere: of het zoo heel erg voor een lichaam is, dat gij het enkele deelen, die gij niet acht, ontnemt. En nu begeert men van ons niet alleen te eischen, dat wij een enkel feit verwerpen zullen, maar alle feiten, aangezien het geloof der gemeente daarmee geen gevaar loopt. Staat dan het leven van den mensch, dien gij lid voor lid hebt afgenomen, niet op het spel? Ja! Welnu zoo is het ook met de kerke Gods, die reeds ineenzinkt, zoodra gij aan de opstanding van Christus tornt. Immers niet een deel der prediking, niet een deel des geloofs, maar de geheele prediking, het gansche geloof, noemt Paulus ijdel, indien Christus niet opgewekt is. Daarom is de geschiedenis van Christus' verrijzen het langst verdedigd geworden, zelfs door mannen, die de beginselen van den geest des ongeloofs hadden ingezogen. En de gemeente des Heeren blijft een sterk verlangen gevoelen naar den Vorst des levens, die door zijne opstanding het onmogelijke mogelijk heeft gemaakt en uit den dood het geestelijke en eeuwige leven verwekt. »Indien Christus niet is opgewekt,» verzekert de apostel nog eens, »zoo is uw geloof tevergeefs; zoo zijt gij nog in uwe zonden; zoo zijn dan ook verloren, die in Christus ontslapen zijn.» Hoe waar dat woord is, wensch ik u in deze ure onder de leiding des Heeren uit de ervaring van een vrome te bewijzen. Hoort, wat hij eens uitriep; het is het woord van mijn tekst:

Want ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan:

En als zij na mijne huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen;

Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijne oogen zien zullen, en niet een vreemde: mijne nieren verlangen zeer in mijnen schoot.

Job 19 : 25—27.

Daar zal wel niemand onder de Christenen zijn, die Job niet kent, aangezien zijn naam tot een spreekwoord geworden is. Doch de meeste menschen, die over Job spreken, weten niet veel meer dan de buitenste omtrekken zijner geschiede-

nis. Hij was rijk, werd plotseling arm en ziek er bij, en kreeg daarna zijn rijkdom terug. Die den Bijbel beter leest, kan hier nog bij vertellen, dat zijn lijden eene beproeving van zijn geloof in God was, die hij geduldig doorstond. Wat hij echter onder zijne lichaamssmartē in zijne ziel doorleefde, blijft meestal verborgen, en toch is dat het heerlijke van het boek Job. De menschen, die hem aanvielen en bestreden, waren de handlangers van den Satan; daarom waren het juist zijn drie vrienden, die gekomen waren met de bedoeling, om troostredenen tot hem te spreken, welke, na acht dagen zwijgens, hem met verwijtingen en beschuldigingen overlaadden. Wat geestelijk lijden hiernit voor den vromen Job ontsprong, zeggen ons zijne woorden, waarvan zoovele klachten, andere vervloekingen, andere bezweringen zijn. Doch dat is niet het eenige, wat wij uit Jobs mond vernemen. Vergeten wij niet, dat hij een kind Gods was. Hij sprak ook menig woord, dat blijk geeft, hoe innig zijn hart aan den Heere verknocht was. Van het een en ander geeft het hoofdstuk, waaruit wij onzen tekst genomen hebben, goede getuigenis.

Met beslistheid komt Job daarin tegen de hardheid zijner vrienden, die hem in zijn lijden niet alleen niet troostten, maar ook hem nog smaadheid aandeden, als hadde hij al niet genoeg te dragen van zijn God, die »zijnen weg toegemuurd”, »zijne eere van hem afgetrokken” en »rondom afgebroken” had. De lijder voelt zich verlaten van God en menschen, bespot van zijne onderhoorigen, verstooten door zijne huisgenooten, beschimpt zelfs door kinderen op straat. »Ontferm u echter mijner, ontferm u mijner, o gij, mijne vrienden! want de hand Gods heeft mij aangeraakt!” Met deze woorden gaat Job uit den klaagtoon in dien des geloofs over. Hij wenscht, dat zijne woorden in een boek geschreven worden en voor de nakomelingschap bewaard, of, beter nog, dat zij in eene rots gehouwen worden. Van welke woorden wenscht hij dat, vraagt gij? Sommigen hebben gezegd, dat hij al zijne woorden, die van zijn lijden getuigenis aflegden, verlangde bewaard te zien. Volgens het verband echter verlangde hij dat alleen van de getuigenis zijns kinderlijken geloofs, dat nu volgt:

»Want ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste (of het laatste) over het stof opstaan. En als zij nu mijne huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen. Denwelken ik voor mij aanschouwen zal en mijne oogen zien zullen, en niet een vreemde: mijne nieren verlangen zeer in mijnen schoot.”

Jobs begeerte is door den Heere vervuld; dat woord heeft

de gemeente Christi ontvangen en blijft haar eigendom tot in eeuwigheid. Het bevat dan ook een schat, die rijk maakt, wie hem bezit. Wij hebben hier de belijdenis van de hope des eeuwigen levens, gegrond op den Verlosser Israels, als een troost in den moeilijksten strijd des levens. Beluisteren wij haar, mijne hoorders! wij zullen haar heerlijk vinden, als wij er ook onze hope voor de eenwigheid in mogen vinden. Achtereenvolgens hebben wij de volgende punten te overwegen:

- | | | |
|--------------------|---|--------------------|
| 1. den grond | } | van de troostrijke |
| 2. den inhoud | | hope des eeuwigen |
| 3. de heerlijkheid | | levens. |

'k Zal dan gedurig bij U zijn,
 In al mijn nooden, angst en pijn,
 U al mijn liefde waardig schatten,
 Wijl gij mijn rechterhand woudt vatten.
 Gij zult mij leiden door uw raad
 o God, mijn heil, mijn toeverlaat!
 En mij, hiertoe door U bereid,
 Opnemen in uw heerlijkheid!

Wien heb ik nevens U omhoog?
 Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
 Op aarde nevens U toch lusten?
 Niets is er, daar ik in kan rusten.
 Bezwijkt dan ooit, in bittere smart
 Of bangen nood, mijn vleesch en hart,
 Zoo zult Gij zijn voor mijn gemoed
 Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed!

Psalm 73 : 12, 13.

I.

Wanneer een mensch begint te hopen, moet hij twee dingen weten, n.l. wat de grond en wat de inhoud zijner hope is. Wil hij daarna die hoop uitspreken, hij kan dit op tweeërlei

wijze doen. Of door eerst te zeggen, dat hoop ik en wel op dezen grond, of door omgekeerd eerst den grond en dan den inhoud zijner verwachting op te geven. De drenkeling bijvoorbeeld, die ziet, dat men hem gaat redden, kan zeggen: »Ik hoop gered te worden; want die man moet er zich mee'', of andersom: »Hij is mijn redder, daarom heb ik hoop op behoud''. In den grond der zaak komt men op hetzelfde. Toch is er nog eenig verschil tusschen de eene en de andere manier van uitdrukken. Door eerst den grond zijner verwachting te noemen, is men veel sterker en vaster in zijne hoop, dan in het omgekeerde geval. In geestelijke dingen staat dan ook meestal de reden, waarom we gelooven, dat iets geschieden zal, voorop; want wij hebben vanwege onze zonden niets te hopen, tenzij de Heere komt om die hope te geven. Dit zien wij bevestigd door het woord van Job in onzen tekst. Hij roept eerst: »Ik weet, mijn Verlosser leeft en Hij zal over het stof opstaan, '' en dan laat hij volgen, wat hij op grond van die wetenschap hoopt, wat hij verwacht: »Ik weet.'' In onzen tijd is men trotsch op al wat de menschen weten. De blik over de dingen, die ons omringen, is ruimer geworden, roemt men. Het verstand des menschen dringt verre door in de schepping. Men onderzoekt ijverig de geheimen van natuur en geschiedenis, en vindt zooveel, zegt men, dat men boeken vol kan schrijven over den rijkdom van het weten der menschen. Met verachting ziet men tegenwoordig gaarne neer op het geloof, waarvan de Heilige Schrift spreekt.

Niets begrijpende van de beteekenis en de heerlijkheid van het rechtvaardigmakend en zaligmakend geloof, meenen de wijzen onzer eeuw toch uit de hoogte te mogen verklaren: »Het is maar gelooven, weten is beter en maakt gelukkiger.'' De gemeente des Heeren echter, de geloovigen des Ouden en des Nieuwen Verbonds, zeggen: »Ons gelooven is weten.''

De apostelkring riep uit in den nacht, waarin de Heere Jezus verraden werd: »Nu weten wij, dat Gij alle dingen weet, en Gij hebt niet van noode, dat u iemand vrage. Hierom gelooven wij, dat Gij van God uitgegaan zijt.'' (Joh. 16 : 30). Paulus belijdt: »Want wij weten, dat, zoo ons aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.'' (2 Cor. 5 : 1).

Job roept uit: »Ik weet, mijn Verlosser leeft.'' Maar hoe! vragen velen, noemt gij dat weten? Geef ons dan het bewijs voor uwe wetenschap! Dat is eerder te geven, zegt de gemeente des Heeren, dan het bewijs voor de wereldsche wetenschap.

Iemand heeft gezegd, dat wij, wat betreft de zinnelijke dingen, die wij weten, geloovigen zijn onzer zintuigen. Dat wil zeggen, dat, wat wij weten, slechts dan eenige zekerheid heeft, als ons oog goed, ons gehoor juist is. Dat dit niet altijd het geval is, blijkt duidelijk uit de jaarboeken der kennisse en wetenschap, waarin zoovele verbeteringen zijn opgenomen van dingen, die een vorig geslacht dacht zeker te weten; en door ons nageslacht zullen weer nieuwe verbeteringen aangebracht worden. De Heilige Schrift echter is van het begin tot het einde aan zichzelf gelijk. Gods openbaring moge rijker worden, verandering is er zomin in als bij God zelve. En de Heilige Geest getuigt in de geloovigen, dat de geopenbaarde dingen Gods alzo zijn. Zou nu die getuigenis niet veel sterker zijn dan van onze oogen, ooren of andere zintuigen, of ook van ons verstand? Zeker. Daarom moogt ge alle mannen Gods na elkander vragen, wat zij weten en zij zullen u hetzelfde antwoorden. Of gij Job ontmoet, of een getuige van het Nieuwe Verbond, of een kind Gods van onze dagen, door denzelfden Geest Gods zeggen zij allen: »Ik weet, mijn Verlosser leeft,» en zij hebben geen vreeze, dat er ooit een dag aanbreken zal, waarop die wetenschap zal herzien moeten worden: »Ik weet, mijn Verlosser leeft.»

Mijn Verlosser. Het zal u waarschijnlijk wel niet onbekend zijn, mijne hoorders! dat in het oorspronkelijke voor »Verlosser» Goël staat en dit woord of bloedwreker of lossen kan vertaald worden. In den zin van bloedwreker is het de naaste bloedverwant eens vermoorden, wiens plicht het geacht werd te zijn, den moordenaar zijns bloedvriands zoolang te vervolgen, totdat hij hem gedood had. De wet Gods, door den dienst van Mozes gegeven, stelde paal en perk aan zulk een bedrijf; zij riep richters, om den moordenaar, die met voorbedachten rade zijn naaste gedood had, te straffen; daarentegen opende zij den man, die tegen zijn zin of zonder opzet moordenaar geworden was, de gelegenheid om te vluchten naar een der zes vrijsteden, waar hij veilig was tegen elken aanslag eens bloedwrekers. In het eerste geval echter rustte de bloedwreker niet, voordat hij den moordenaar had doen vallen. Kan nu de bedoeling van Job wezen, van den Heere te zeggen, dat Hij een Goël of bloedwreker is. Wel wordt de Satan in de Schrift een moordenaar, ja een menschenmoordenaar genoemd van den beginne en de Heere een Wreker, zeer grimmig zelfs. Wel is de Heere in de wereld gekomen, om de werken des duivels te verbreken en Satans kop te vermorzelen. Maar dat is iets

anders, als hetgeen wij in de Israelietischen bloedwreker zien, wiens bedrijf, omdat het goddeloos was, werd tegengehouden door 's Heeren Woord.

Wij komen dus tot de andere beteekenis van het woord Goël, en dat wel van lossen. De arme, die om schuld zijn goed had moeten verkoopen, kon weer aan zijn goed en naam komen, indien hij een bloedverwant vond, die voor hem de losprijs betaalde en de lossing bewerkte. Zoo lezen we Lev. 25 : 25 : »Wanneer uw broeder zal verarmd zijn, en iets van zijne bezitting verkocht zal hebben, zoo zal zijn lossen, die hem nabestaande is, komen, en zal het verkochte zijns broeders lossen". Ongelukkige, die geen lossen had; want hij moest arm blijven en arm sterven.

Een treffend voorbeeld van zulk eene lossing hebben wij in de geschiedenis van Ruth, de arme Moabietische, die om een schamel stukken brood op den akker eens rijken, temidden van andere armen, achter slaven en slavinnen, aren lezen moest. Zij hield vol, en liet zich zelfs niet bewegen, om het veld van Boaz, ofschoon de man zelf haar onbekend was, te verlaten. Daar erbarmde zich Boaz over haar. Met rijken buit keerde zij huiswaarts. Doch met dit al bleef zij de arme Moabietische.

Maar Naomi ontdekte haar, dat de man, op wiens land zij dag in dag uit toefde, »ons nabestaande, een onzer lossers" was. En zij, zij zocht Boaz op en bad hem: »Breid uwen vleugel uit over uwe dienstmaagd, want gij zijt de lossen." En werkelijk, hij aanvaardde alles wat van Elimelech en Chilion en Machlon was. Ruth werd rijk. Maar niet genoeg, dat hij haar rijk maakte, nam Boaz haar tot vrouwe.

Hetzelfde, maar dan in geestelijken en daardoor in rijkere zin, hooren wij Job zeggen, dat hij in den Messias gevonden had. Want niemand anders dan Hij is de Goël, van wien Job hier zingt. 't Is niet de eenige plaats, waarin Christus Goël genoemd wordt. Ook Jesaja roemt: »En er zal een Verlosser (Goël) tot Sion komen, namelijk voor hen, die zich bekeeren van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere." (Jes. 59 : 20). De ziele, die in den Heere zijn Goël heeft gevonden, mag zich in Hem verblijden. Daarom klonk het uit Jobs ziele: »Ik weet, mijn Verlosser leeft."

En zoo heeft niet alleen dit kind Gods uitgeroepen, maar zoo bekend met hem nog altijd elke ziele, die niet alleen toegang tot den tweeden Persoon der Drieëenheid, maar ook deel aan Hem ontvangen heeft. Arm, ellendig, berooid van alles, wat door den Heere den mensch in den staat

der rechtheid geschonken is, leeft de zondaar voort, zonder te weten, wat hij mist. Wordt hij aan zichzelf ontdekt, erkent hij zijn diepe armoede en ontzettende ellende, dan ontstaat bij hem een stil en ernstig vragen naar de dingen des eeuwigen levens, een bedelen om een enkel korrelke van het Brood des levens. Maar waar? De een wijst hem hier-, de ander daarheen; maar de Heere leidt zijn weg naar een plaatse, waar hij aan gebonden wordt, zonder dat hij weet, waarom. Kom met ons, wij hebben betere plaatsen, roepen anderen hem toe; maar zijne ziele kan niet van die plaats, al wil zij vaak. Zoo blijft het gaan, totdat de Heere zich aan haar vertoont en haar iets geeft te smaken van zijne genade.

Doch hoe zoet en heerlijk dit zij, het bevredigt de ziele niet; want zij blijft ellendig en heeft geen zekerheid voor de toekomst. Die zal zij eerst hebben, wanneer zij haar Losser ontvangt. Wie die Losser is? Hij moet een bloedverwant zijn. Dat nu is de Heere Jezus, van wien de Heilige Schrift ons predikt, dat Hij zijnen broederen in alles gelijk geworden is, uitgenomen de zonde, of ook, dat Hij vleesch geworden is en onder ons gewoond heeft. Om zijn verloren kind te redden heeft de Christus de menschelijke natuur, waarin de zonde geschied was, aangenomen. Als Losser heeft de Heere voor de zijnen het volle rantsoen gegeven, de geheele losprijs betaald, waarmee aan Gods recht voldaan, de schuld afgedaan, en de vrijheid van de wet des doods aangebracht is. Voor de rechtbank des hemels heeft de Christus dit volbracht en de Vader heeft in Hem al de kinderen Gods vrijgemaakt. In de rechtbank der conscientie wordt dit in den tijd bij elke ziele, die gered wordt, voldongen.

Wie dan, temidden zijns bangen strijds, zijner ontzettende worstelingen, zijn Losser ziet aankomen met de belofte: »Ik zal u lossen», leeft in hope.

Die deze belofte aan zichzelf vervuld ziet, als hij door het instrument des geloofs de vergeving zijner zonden en de verlossing uit het diensthuis der zonde door Christus' bloed zich mag toetigenen, ontvangt zekerheid. Doch niet genoeg, dat de Christus zijne gemeente lost, Hij neemt haar ook als bruid, straks als vrouw. »Als Ik bij u voorbijging», aldus klinkt 's Heeren Woord bij Ezechiël, (16) over dat huwelijk, »zoo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef! ja Ik zeide tot u: Leef! Ik heb u tot tienduizend, als het gewas des velds, gemaakt; en gij zijt gegroeid en groot geworden, en zijt gekomen tot groote sierlijkheid; uwe borsten zijn vast geworden. En uw haar is

gewassen; doch gij waart naakt en bloot. Als Ik nu bij u voorbijging, zag Ik u, en ziet, uw tijd was de tijd der minne: zoo breidde Ik mijnen vleugel over u uit, en dekte uwe naaktheid; ja Ik zwoer u en kwam met u in een verbond, spreekt de Heere Heere, en gij werd de mijne". Of wilt gij een ander woord, leest dan deze belofte, in de profetieën van Hosea opgenomen: »En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid: ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult den Heere kennen" (Hos. 2 : 18, 19). Vraagt gij, of op den dag en de ure van de bezegeling der lossing en des huwelijks geen oogenblikken van sombere neerslachtigheid en vreeze, dat alles bedrog is, volgen zullen? Helaas, maar al te velen en wel door de schuld der geloste bruid zelve. Doch zie, die trouw is, zal haar telkens weer voeren uit der boozen netten en doen juichen: »Mijn liefste is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend." »Ik ben mijns liefsten en mijn liefste is mijn, die onder de leliën weidt." (Hoogl. 5 : 10; 6 : 3). Mijn Verlosser leeft, zegt de lijder des Ouden Verbonds; de gemeente des Nieuwen Verbonds zingt het hem na, op grond van 's Bruidegoms belofte: »Zie, Ik zal met u zijn tot aan de voleinding der wereld."

En vraagt nu iemand hier, of Job in dien Losser den Christus heeft gezien, zooals ons die in het Nieuwe Verbond, in den tijd der vervulling dus, wordt geopenbaard, dan geloof ik vrijmoedig te mogen antwoorden: »Ja zeker; want hij heeft van zijn Goël gesproken als profet, wiens woord het woord des Heiligen Geestes is". Mij n V e r l o s s e r l e e f t wil niet zeggen: de Christus is er; maar: Hij toont voortdurend, dat Hij er is.

Jobs hope voor zichzelf, naar lichaam en ziele, is gegrond geweest op de zekerheid, die hij had, dat zijn Verlosser, welke hem uit den geestelijken en eeuwigen dood gered had, zich steeds als zoodanig aan hem zou openbaren.

Paulus drukt in zijn brief aan de Romeinen dezelfde gedachte op deze wijze uit: »Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die rechtvaardig maakt; wie is het, die verdoemt?"

»En Hij zal de laatste over het stof opstaan." Let wel op! Hij zal opstaan over het stof, dat is over al, wat uit stof gemaakt is in het algemeen. De zin is: De Verlosser zal op het laatst optreden over al wat stof is, met name over den mensch, zooals hij door de zonde geworden is. Of wilt gij nog duidelijk: Ten laatste zal de Heere als rechtvaar-

dige Rechter ten oordeel komen, en allen voor zijn rechtbank dagen, teneinde hun daar hun vonnis te doen hooren. Al toeft Hij dan, Hij komt toch gewis, en ieder, wie hij ook zij, zal voor Hem verschijnen en naar zijne werken geoordeeld worden. De grond dus van de hope, die Job en alle kinderen Gods voor de toekomst koesteren, ligt niet in eenigen mensch, maar in Hem, die hen verlost heeft en hun Verlosser blijft tot in eeuwigheid. Aan Hem moeten ook Gods kinderen alles gerust overlaten, ook al begrijpen zij Hem niet; vooral, wanneer de boosheid zegeviert en de Satan triumfeert; aan het eind is Hij Overwinnaar, Koning en Rechter. Is deze grond der hope niet onwrikbaar vast?

II.

Maar wat heeft Job gehoopt en hopen met hem alle geloovigen toch? Luistert: »En als zij na mijne huid dit door-knaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen.» Voor deze woorden heeft men verschillende verklaringen bedacht.

Dat hier sprake zou zijn van eene verwachting voor de eeuwigheid, wordt ontkend door hen, die beweren, dat Job en de vromen des Ouden Verbonds volstrekt niets geweten hebben van een eeuwig leven na den dood. De Heere Jezus heeft deze menschen reeds weerlegd door te wijzen op het woord, dat God tot Mozes in het doornenbosch heeft gesproken: »Ik ben de God Abrahams, de God Izaks en de God Jakobs; God nu is geen God der dooden, maar der levenden, en zij leven Hem allen.» Dezelfde hope der opstanding klinkt ons tegen uit den jubelzang van den stervenden Jakob: »Op uwe zaligheid wacht ik, o Heere!» Zoo spreekt het kinderlijke geloof van koning David: »Ik zal wel tot hem (het kind, dat overleden was) gaan; maar hij zal tot mij niet wederkomen.» In zijne psalmen zegt David: »Maar ik zal uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met uw beeld, als ik zal opwaken.» (Ps. 17 : 15). Ook de profeten spreken dezelfde verwachting uit. Zoo Jesaja: »Uwe dooden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij, die in het stof woont! want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden, en het land zal de overledenen uitwerpen» (Jes. 26 : 19). Schoon is ook

de profetie van Ezechiël (37) op dit punt. Ge kent het gezicht van de vallei der doodsbeenderen, die daar zeer dor lagen, en het woord Gods tot zijn dienstknecht over deze vallei: »Daarom profeteer en zeg tot hen: Zoo zegt de Heere Heere: Zie, Ik zal uwe graven openen, en zal ulieden uit uwe graven doen opkomen, o mijn volk! En Ik zal u brengen in het land Israels. En gij zult weten, dat Ik de Heere ben, als Ik uwe graven zal hebben geopend, en als Ik u uit uwe graven zal hebben doen opkomen, o mijn volk! En Ik zal mijnen Geest in u geven, en gij zult leven, en Ik zal u in uw land zetten; en gij zult weten, dat Ik, de Heere, dit gesproken en gedaan heb, spreekt de Heere." Niet minder duidelijk juicht Daniël: »En velen van die, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen ten eeuwigen leven, en genen tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing. Maar gij, ga heen tot het einde, want gij zult rusten, en zult opstaan in uw lot, in het einde der dagen."

Ziet daar, mijne hoorders! de voornaamste Schriftuurplaatsen uit het Oude Verbond, die ons bewijzen, dat ook de geloovigen des Ouden Verbonds hunne oogen richtten naar dien heerlijken hemel, waar geen zonde, geen dood, geen tranen meer zullen zijn. Wij kunnen nog meer noemen, doch deze zijn genoeg. Verwerpt men deze getuigenissen, o dan is het heel natuurlijk, dat men onzen tekst anders verklaart, dan de woorden ons recht geven. Dan beweert men, dat Job hoopte, weer beter te zullen worden; of ook, dat hij verwachtte, dat na zijn dood zijne nakomelingen hem in zijn recht zouden herstellen. Welke troost eens menschen ziele hiervan echter hebben kan, mijne hoorders! ik verklaar het niet te begrijpen! Neen Jobs hope is heerlijker en voller; hij bekent: »Vrienden! gij vervolgt mij, gij houdt mij voor een goddelooze, dien God verwerpt en gij zult dit blijven doen, zoolang ik krank blijf als nu. Welaan dan, ik zal u mijn vaste hope, die in mijn Verlosser ligt, uitspreken. Aan beter worden moet ik misschien niet meer denken; wellicht zal ik in den ellendigen toestand, waarin ik thans verkeer, sterven; dan wordt dit, namelijk dit stof, doorknaagd, en dan zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen. Met andere woorden: Op mijn sterven volgt de doorknaging van mijn stoffelijk overschot en dan komt de opstanding, waarbij ik, met een nieuw, een geestelijk lichaam bekleed, God zal aanschouwen." »Als zij, na mijne huid dit doorknaagd zullen hebben." Dat zij staat voor men en de geheele zin drukt uit, dat het er niet op aankomt, hoe de vertering plaatsheeft, wie haar bewerken; maar wel, dat het vaststaat, dat daarop voor Gods kinderen

volgt, wat onze Catechismus noemt onze zalige opstanding. Hier hebben wij nog eene bedenking weg te nemen. Sommigen toch vertalen u i t mijn vleesch liever door z o n d e r mijn vleesch, maar ten onrechte. Evenals Jona in den visch was, toen hij u i t het ingewand van den visch bad, zoo ziet ook de vrome God uit het vleesch, terwijl hij er mede bedekt is, na zijne opstanding. Dezelfde verwachting, die David bezingt in den zestienden Psalm: »Ook zal mijn vleesch zeker wonen; want Gij zult mijne ziel in de hel niet verlaten. Gij zult niet toelaten, dat uw Heilige de verderving zie." Want wel zijn deze woorden profetisch van den Christus uitgesproken; doch het nieuwe lichaam der kinderen Gods zal aan het verklaard onsterfelijk lichaam van Jezus Christus gelijk zijn. »In de wereld zult gij verdrukking hebben," riep de Heere Jezus zijnen discipelen toe, »maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen." »Gij zult dus onder hare macht niet bezwijken," is de belofte des Heeren aan de zijnen, »maar met Mij over haar overwinnaar worden, en bij Mij zaligen en eeuwigen vrede genieten." De hope der kinderen Gods ligt niet aan deze zijde des grafs; maar daar, waar geen zonde en geen dood meer zal zijn, eeuwig in de hemelen. Daarom gaan zij voort, van alle zijden aangetast, het oog naar boven gericht. Hier geen ruste, maar elders, bij hun Heere, die wel toelaat, dat de zijnen zelfs naar de martelaarsbank worden gebracht; maar om hen dan te leiden in de plaatse, hun van den Christus bereid. Deze verwachting heeft, zooals gij nu weet, een vast fundament; want zij is gegrond op Hem, die zich in het lijden des doods overgaf, om een eeuwige verzoening aan te brengen voor de zijnen en toen opstond uit de dooden, om de eersteling te zijn dergenen, die ontslapen zijn.

III.

En nu mogen wij wel vragen: »Is er een heerlijker hope dan deze?" »Het is den mensch gezet, eenmaal te sterven en daarna het oordeel," is het apostolisch woord, dat zeer vast is. Maar de Heere Jezus heeft mij losgekocht en tot Gods kind en erfgenaam gemaakt. Hij blijft mijn Verlosser, ik zal eens opstaan en bij Hem zijn en dan zal ik Hem aanschouwen, ja, mijne oogen zullen Hem zien, en niet een vreemde. Neen, dat worden de zijnen in den hemel voor den Heere niet. Hij heeft ze gekend en zij hebben Hem gekend hier op aarde;

wat zoude Hij hun daarginds in de woningen des Vaders vreemd worden? Onmogelijk! Zij zullen Hem daar nog beter kennen, omdat zij Hem dan zien mogen, gelijk Hij is. Vindt gij het niet natuurlijk, dat Job zijn heerlijke woorden besloten heeft met een: »Mijn schoot (dat is: mijn verlangen naar die heerlijkheid) is zeer groot en sterk!" Wie onzer zegt dat den vromen lijder des Ouden Verbonds na? Ach, zeker niet degenen, die, nog aan het stof en de aarde gebonden zijnde, met hart en ziel zich verkocht hebben aan den dienst der wereld en der zonde. Onbekeerden van harte, als zij verlangen, begeeren zij volop te genieten zonder vreeze en zonder wroeging, zonder stoornis en zonder angst. Maar wanneer zij eens een blik in de toekomst slaan, dan zien zij een graf, en daarachter een eeuwig oordeel, indien zij tenminste voor dit laatste nog eenig gevoel hebben; want de meeste menschen begrijpen niet, wat het zegt, voor eeuwig rampzalig te wezen. Mijne hoorders! wanneer gij eens in zulk een ellendigen toestand komt, als waarin Job was, zou dan de gedachte aan den hemel uw harte vervullen en de hope daarop uw ziele vervoeren? Zoudt gij dan ook kunnen zeggen, dat gij u aangetrokken voeldet tot dat schoone vaderland, waar Jezus Christus de zijnen vergadert? Zegt gij neen? Hoe zegt gij dat? Onverschillig? Vreeselijke gedachte! o, Gave God, dat zij van u niet waar moge zijn! Daarom, zondaars! laat uw medezondaar u waarschuwen, om u toch een Verlosser te zoeken, ja, dien eenigen Jezus Christus, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken, wat verloren is. Wachten u boon, smaad, verguizing, ellende, het is maar voor een tijd, en »het lijden dezer wereld is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, hierna komende." Geloofst gij dat, kinderen Gods? Ja, gij gelooft het, en toch is ons hart nog zoo dikwijls bevangen door lust naar Egyptes vleeschpotten! Is het dan niet goed, dat de Heere God ons hier doornen op den weg zaait? Zeker wel; want al persen zij ons tranen uit de oogen en doen zij ons veel weenen, door de tranen heen zien wij onzen Verlosser, die in zijne hand houdt de heerlijke belofte: »Gij zult Mij aanschouwen, niet als een vreemde; maar als een bekende, van aangezicht tot aangezicht!" o, Heere God! maak het verlangen hiernaar steeds sterker bij al uwe kinderen, opdat zij zingen mogen:

Maar (blij vooruitzicht dat mij streelt)
 Ik zal, ontwaakt, uw lof ontvouwen,
 U in gerechtigheid aanschouwen,
 Verzadigd met uw Godlijk beeld.

A M E N.

Weerhoud, o Heer! uw knecht,
Dat hij zijn hart niet hecht
Aan dwaze hoovaardij!
Heerscht die in mij niet meer,
Dan leef ik tot uw eer
Van groote zonden vrij.
Laat U mijn tong en mond
En 's harten diepsten grond
Toch welbehaaglijk wezen;
o Heer, die mij verblijdt,
Mijn Rots en Losser zijt!
Dan heb ik niets te vreezen.

Psalm 19 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XXVIII.

EEN BLIK IN DEN HEMEL.

DOOR

C. A. RENIER,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889

Druk van P. Groenendijk.

bro. Jeh. 17
15. 39

o Heer! ontdek mijn levenseind aan mij;
Mijn dagen zijn bij U geteld;
Ai! leer mij, hoe vergankelijk ik zij;
Een handbreed is mijn tijd gesteld;
Ja, die is niets; want, schoon de mensch zich vleit,
De sterkste is enkel ijdelheid.

Gaat niet de mensch, als in een beeld, daarheen,
Gelijk een schaduw, die verdwijnt?
Men woelt vergeefs; men brengt met zorg bijeen,
Al wat op aard begeerlijk schijnt;
En niemand is verzekerd, wie eens al
Die goederen naar zich nemen zal.

Psalm 39 : 3, 4.

Zoo staan wij, mijne hoorders! alweder aan het einde van een jaar ¹⁾. De reis van twaalf maanden is zoo aanstonds geëindigd. Nog slechts enkele uren, en ook dit jaar van het welbehagen des Heeren is voorbij, en heeft plaats gemaakt voor een ander jaar en een ander getalmerk.

Om afscheid te nemen van dit jaar, daartoe zijn wij thans aan deze plaatse saamgekomen. En als ik de gedachten en gewaarwordingen, welke in deze ernstige ure ons hart vervullen, in een enkele uitspraak der Heilige Schrift zal samen-

¹⁾ De hier volgende leerrede werd uitgesproken te Arnhem op 31 December 1888.

vatten, weet ik zulks niet beter te doen dan in het woord van Job: »De mensch, van eene vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust.»

Of wie is er, die thans niet denkt aan de snelheid des tijds en alzoo aan de kortheid des levens? Wat schijnt een jaar ons lang, als het begint; en toch, wat is het kort, als het voorbij is! »Waar is het gebleven?» vraagt onwillekeurig de een aan den ander. Ja, waar zijn al de jaren gebleven, welke wij in grooteren of kleineren getale hebben doorgebracht? Voorbijgegaan als eene gedachte; voorbijgevlogen als een droom. »Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of zoo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen.»

En wij vliegen daarheen, — waarheen? o, Mijne hoorders, wendt uw oor en hart van deze vraag niet af, maar laat ze bij u ingaan, ook al doet zij u huiveren. Op den tijd volgt de eeuwigheid, en die eeuwigheid kan zalig, maar ook rampzalig zijn! Een hemel van eeuwige heerlijkheid kan straks ons deel zijn; maar ook een hel van nimmer eindigende ellende! Gij kunt ingaan in de vreugde des Heeren; maar ook in het onuitblusschelijke vuur, hetwelk den Satan en zijnen engelen bereid is! Waarheen vliegt gij? Rekent met, en stelt u voor deze vraag.

Beter nu gesidderd, nu gij nog kunt kiezen tusschen leven en dood, dan straks te moeten beven voor de laatste ure, die wel rekenschap vraagt, maar geene keuze overlaat. Beter nu, terwijl het nog het heden der genade is, teruggedeinsd voor den schrik des oordeels, dan straks weg te krimpen van ontzetting, als in den dag van rechtvaardige vergelding het onherroepelijke vonnis over u wordt uitgesproken.

En daarom, mijne hoorders! rekent met deze beslissende ure! Denkt aan uw onsterfelijke ziel! Beseft den ernst van den Oudejaarsavond! Luistert naar dezen indrukwekkenden prediker van de eeuwigheid, die u vermaant om uw huis te bereiden! Haast u om uws levens wil! Kort is de tijd; de eeuwigheid genaakt: »De mensch, van eene vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust.»

Zat van onrust? In waarheid, ook deze stem laat de Oudejaarsavond ons hooren. Neen, wij vergeten of miskennen de vele en onverdiende zegeningen niet, waarmee Gods goeder-tierenheid ook dit jaar ons leven heeft gekroond; maar toch, hoevelen, die met allerhande rampen en tegenheden hadden te worstelen, welke ook nu nog eene rilling door de ziel

veroorzaken! Hoevelen, wier oog zich met tranen vult, omdat zij terugdenken aan de dierbare betrekkingen, met wie zij het jaar mochten beginnen, maar niet eindigen! Ja, zou er iemand onder ons zijn, wien de moeite en het verdriet des levens geheel gespaard en gansch onbekend gebleven is? Wij mogen het betwijfelen; want — is het niet? — ieder mensch heeft zijn strijd; elk hart heeft zijn smart; en de eerste tranen, waarmede wij het leven begroeten, zijn de profeten en voorboden van hetgeen ons in het leven wacht. Alleenlijk in den hemel zijn geene tranen, maar hier op aarde hebben en behouden zij hunne plaats.

Ziet, mijne hoorders! zoo is het de korthed des tijds en de moeite des levens, waaraan ieder menschenkind als vanzelf gedenkt, zoodra de laatste ure des jaars is aangebroken. En daarom zijn wij in deze ure zoo gansch anders dan gewoonlijk gestemd. Een zeker gevoel van ernst drijft ons naar het huis des gebeds. De stem van het geweten spreekt, en herinnert ons aan dien God, in wiens hand onze adem is, en tegen wien wij allen gezondigd hebben.

Maar daarom zien wij ook op den Oudejaarsavond in het huis des gebeds menschen, die anders zelden of nooit daarin gezien worden; menschen, wier gansche godsdienst schijnt te bestaan in een enkelen kerkgang op dezen ernstigen avond, alsof zij hiermeê hunne zonden van het gansche jaar wilden en konden verzoenen.

Daardoor echter wordt de taak van elken Evangeliedienaar, die in deze avondure moet voorgaan, verre van gemakkelijk. Thans te spreken, te vermanen, te bemoedigen en te vertroosten naar i e d e r s behoefte, — ik gevoel het, mijne hoorders! wat daartoe behoort, en dat de Heere God alleen daartoe bekwamen kan en moet.

Wat zal, wat moet ik u thans verkondigen? Aldus heb ik mijn God gevraagd en gebeden; en dat temeer, omdat wij elkander grootendeels onbekend zijn, en dus niet konden of kunnen deelen in elkanders lief en leed. En zoo vaak ik deze vragen deed, sprak telkens de stem in mij: »Wijs op den ernst van dood en eeuwigheid; bereid daarvoor de harten, en verkondig daartoe het oude, maar nooit verouderde Evangelie.»

Aan die stem wil ik gehoorzamen; den eenigen troost in leven en sterven wil ik u dezen avond voorhouden. Moge het nu maar zóo geschieden, dat menigeen, ja, dat een ieder uwer daardoor tot het zoeken en vinden van dien troost worde bewogen en opgewekt! Komt, dat wij zulks vragen van onzen God, en dat wij dien zegen in het gemeenschappelĳk gebed vooraf van Hem begeeren.

Na dezen zag ik, en ziet, eene groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen, staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen, en palmtakken waren in hunne handen.

Openb. 7 : 9.

Hartverheffend, mijne hoorders! en rijkvertroostend zijn de woorden, welke ik u ter overdenking in deze laatste ure des jaars heb voorgelezen. Zij maken ons bekend met een der heerlijkste gezichten, waarmede de apostel Johannes in zijn banningsoord verwaardigd werd.

Daaruit toch vernemen wij, dat aan hem getoond werd, wat nog nooit door eenig menschenkind aan deze zijde des grafs was aanschouwd. Hem werd de hemel geopend, en een blik gegund op de uitnemende heerlijkheid, welke de zegepralende kerk in die heerlijke wereld van Gods zalige ruste deelachtig is. Wat Gods uitverkorenen aldaar zijn en genieten, mocht hij met zijn oog aanschouwen, en deelt hij ons mede in zóo treffende bewoordingen, dat wij het kunnen verstaan, hoe een der grootste genieën, voor wien in ander opzicht de Bijbel een gesloten boek was, verhaalt, dat hij nooit kon nalaten een traan te laten glippen bij het vernemen dezer schoone hemelmuziek.

Wij willen het wagen, mijne hoorders! om op deze heerlijkheid uwe aandacht te vestigen. Wij willen beproeven, of wij enkele stralen van dezen hemelluister kunnen opvangen. Doch meer dan eene traan van oogenblikkelijke aandoening parele daarbij in ons oog. God zelf doe ons deze eeuwige heerlijkheid verstaan, en zóo begeerlijk achten, dat wij ons benaastigen om haar deelachtig te worden. Indien dit de vrucht mocht zijn van ons tegenwoordig samenzijn, dan werd dit jaar nog op waardige wijze besloten, en het heensnellen van de jaren onzes levens zou ons niet langer bedroeven of beangstigen, maar veeleer eene oorzaak van blijdschap zijn.

Komt, laat ons dan de oogen opheffen naar den hemel, en van den apostel-profeet vernemen:

1. Wie daar zijn? en
2. Wat zij daar zijn?

En als wij het antwoord op deze beide vragen beluisteren, dan legge Gods genade ook op onze lippen de bede: »Gedenk mijner, o Heere! naar het welbehagen tot uw volk; bezoek mij met uw heil, opdat ik

aanschouwe het goede uwer uitverkorenen;
 opdat ik mij verblijde met de blijdschap uws
 volks; opdat ik mij beroeme met uwerfdeel".
 Dat zij zoo!

Hoe groot is 't goed, dat Gij zult geven
 Hem, wiens oprechte geest
 Op U betrouwt, U vreest!
 Hoe groot is 't heil, dat G' in dit leven,
 Ver boven beë en wenschen,
 Reeds wrocht voor 't oog der menschen!

Ps. 31 : 15.

I

Zie nu op »naar", neen »in" den hemel! Aldus, mijne hoorders! sprak de Heere tot den apostel Johannes, toen deze geliefde discipel »was op het eiland, genaamd Patmos, om het Woord Gods, en om het getuigenis van Jezus Christus." Dit woeste eiland, waarheen hij verbannen was, werd hem als een voorportaal des hemels. Hij toch werd verwaardigd om een blik te werpen in den hemel; en wat zijn oog in die heerlijke woonplaatse Gods mocht zien, meldt ons zijn heilige pen in de woorden van onzen tekst.

Eerst meldt hij ons, wie zijn oog aldaar aanschouwde, en geeft hij ons dus te kennen, »wie daar zijn". Zijn zienersblik mocht aldaar aanschouwen eene schare van »verloste zondaars", en wel een zoodanige, »die niemand tellen kan", roemende met groote stem »Gods vrije ontferming", waaraan zij hun uitnemend voorrecht hebben te danken. Hoort slechts, wat hij getuigt in de woorden, waarmede onze tekst aanvangt, en laat mij zulks in de eerste plaats u nader ontwikkelen.

»Na dezen zag ik, en ziet, eenegroote schare, die niemand tellen kon, uit allenatie, en geslachten, en volken, en talen". Aldus schrijft Johannes in onzen tekst, wijzende ons op een groote schare, die niemand tellen kon, op een ontelbare menigte, die afkomstig is uit alle oorden der wereld, en nu in heilig sieraad staat en juicht voor den troon en voor het Lam, dat geslacht en verheerlijkt is tot hunne zaligheid.

En wie nu zijn die gezegenden, welke het zienersoog in den hemel aanschouwt? Zijn het de heilige engelen, die gediensstige geesten, welke altijd wachten op de bevelen des Heeren, gehoorzamende de stemme zijns woords? Voorzeker, ook hun getal is ontelbaar, en ook zij omringen den troon des Allerhoogsten; maar toch, zij worden niet hier, maar eerst in het elfde vers genoemd.

Andere wezens worden hier bedoeld. Het zijn natuurgenootten, die de apostel-profeet aanschouwt; menschen, die eenmaal zondaars waren als wij, maar die nu verlost zijn en een onuitsprekelijke zaligheid genieten. De bijvoeging, dat zij afkomstig zijn »uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen,» bewijst zulks; en niet minder de witte kleederen, welke zij dragen, en de palmtakken, welke in hunne handen zijn; want deze sieradiën zijn de zinnebeelden van hun volkomene verlossing van de zonde, waaronder zij zijn besloten geweest.

Zondaars dus, en dat in ontelbaren getale, worden verwaardigd om eeuwiglijk in den hemel te wonen. Zondaars, die rechtmatig tot eeuwige ellende in de plaats der pijn konden verwezen worden, ontvangen en genieten de groote genade en de hooge eere om steeds te verkeerren in de onmiddellijke nabijheid van den troon van Gods heerlijkheid.

Zondaars »uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen». Geen volk, ja zelfs geen geslacht, of het heeft zijne gezegenden, die juichen zullen voor Gods troon. De verstverwijderde volken, die van het barre noorden en het zoele zuiden, zullen komen met die van het oosten en van het westen, en met Abraham, Izak en Jakob deelen in de ondenkbare heerlijkheid des hemels. Gods uitverkorenen, die staan en juichen voor zijn troon, komen van de vier winden der aarde, uit alle landstreken, en maken eene menigte uit, die niemand tellen kan.

En dat alleen uit kracht van Gods eeuwig voornemen of »vrije ontferming», welke hen tot dit groote heil in Christus heeft verkoren en toebereid. Neen, niet om eenige persoonlijke verdienste of waardigheid zijn zij in den hemel. Evenzeer als anderen hebben zij dood en doem verdiend, zijn zij overtreders van den moederschoot af, kinderen des toorns van nature, in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren.

Maar uit vrije en ongehoudene ontferming zijn zij »tevooren verordineerd tot aanneming tot kinderen», en als zoodanig aan den Zoon gegeven, opdat Hij, hun vleesch aangenomen hebbende, daarin door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid hunne zonden verzoenen, hen van hare

schuld en macht verlossen, en hen aldus den Vader volmaakt, zonder vlek of rimpel, voorstellen zou.

Mitsdien zijn zij uitverkoren door den Vader, en gekocht en verlost door den Zoon, in wiens bloed zij hun bezoedelde kleederen hebben gewasschen en wit gemaakt. En daarom alleen zijn zij voor den troon, maar daarom ook hebben zij hunne zaligheid uitsluitend aan Gods vrije ontferming in Christus te danken, gelijk zij in hun lied erkennen, roepende met groote stem: »De zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam.»

In waarheid, mijne hoorders! de zaligheid of het eeuwige leven is eene genadegifte Gods, door Jezus Christus, onzen Heere. Dat leert en verzekert ons de Heilige Schrift op iedere bladzijde. Zij spreekt van de vreugde des hemels, maar die alleen den gezegenden des Vaders is bereid en toegekend, en dat reeds vóór de grondlegging der wereld.

Zij gewaagt van kinderen Gods, die als zoodanig de hemelsche heerlijkheid beërven; maar zij zegt ook, dat zij tot dezen staat »te voren zijn gekend en verordineerd». Zij wijst op geloovigen, die zekerlijk zalig worden; maar beperkt hun getal tot »zoovelen, als er geordineerd zijn tot het eeuwige leven.» Ja, in woorden, welke voor geen tweeërlei uitlegging vatbaar zijn, getuigt zij, dat in den hemel niet inkomt, dan »die geschreven zijn in het boek des levens des Lams», en dat alle anderen geworpen worden in den poel, die brandt van vuur en sulfer.

De ontelbare schare, welke Johannes in den hemel mocht aanschouwen, bestaat alzoo uit de uitverkorenen ten eeuwigen leven. Ontelbaar is zij, en toch geteld door Hem, die hunne namen heeft geschreven in zijn boek. Elders moge dit kuddeken van Gods welbehagen als klein en onaanzienlijk worden voorgesteld, uit onzen tekst vernemen wij, dat het nochtans is »ene schare, die niemand tellen kan, een ontelbare schare, komende niet slechts »uit alle natie», maar ook »uit alle geslachten». Ieder volk en elk geslacht heeft zijne gezegenden, die tot deze schare mogen gerekend worden, en alreede staan of eenmaal zullen staan voor den troon en voor het Lam.

Maar daarom ook is de vraag alleszins gewettigd, of ook wij tot die schare behooren? Of ook wij door Gods vrije ontferming in Christus zijn verlost en vernieuwd om straks in te gaan in den zaligen hemel, en te deelen in het groote heil, dat aldaar genoten wordt? Zijt gij allen reeds wedergeboren tot deze levende hoop? Kunt en moogt gij roemen in dat heerlijk vooruitzicht?

o, Mijne hoorders! wendt uw oor en hart van deze vraag niet af, met welke beantwoording ons eeuwig wee of ons eeuwig wel in oorzakelijk verband staat. Bedenkt het toch, en vergeet het nooit, dat ons leven niet eindigt met den dood. Er is een leven ook na dit leven; eene eeuwigheid, welke ons allen wacht; maar die, gelijk ik reeds herinnerde, voor allen niet hetzelfde is. Er is zaligheid, maar ook rampzaligheid. Er is een ingaan in het eeuwige leven, maar ook in de eeuwige verdoemenis. Leest slechts het hoofdstuk, dat aan onzen tekst voorafgaat, en verneemt daaruit, welk ontzettend lot een ieder wacht, die in de zonde geleefd en in Christus niet geloofd heeft.

En die eeuwigheid zijn wij alweder een jaar nadergekomen. Als zij straks voor u aanbreekt, wat zal zij u geven? Zult gij dan behooren tot de ontelbare schare, die staan mag voor Gods troon, of tot die andere schare, welke vruchteloos roept tot de bergen en steenrotsen, om door hen bedekt en verborgen te worden tegen den toorn des Lams? Zijt gij reeds met God verzoend? Zijt gij alreede bereid om uw God te ontmoeten? Behoeft gij zijn oordeel niet te vreezen? Weet gij, dat uw einde, al brak het nog dezen avond aan, vrede en zaligheid zijn zal?

Nogmaals wendt uw oor en hart van deze vraag niet af! Onderzoekt, beproeft uzelfen of gij in het geloove zijt! Nog is het een heden van genade! Nog is de deur van het hemelrijk geopend! Straks wordt zij gesloten! Indien gij dan nog niet bereid zijt; indien gij nog niet tot den Heere Jezus Christus zijt gekomen, die de weg en de waarheid en het leven is, zonder wien niemand tot den Vader komt; indien gij Hem nog niet toebehoort, o haast, haast u dan om uws levens wil! Haast, haast u dan, voordat het te laat, voor eeuwig te laat is!

Onze dagen zijn een handbreed; als een schaduw gaan zij voorbij. Zij zijn als het gras, gelijk eene bloem des velds, die heden sierlijk pronkt, en morgen niet meer is. De dood wenkt ieder uur. Ons leven kan en zal weldra een einde nemen; het graf kan en zal spoedig ons stof vragen. En dan? En dan? Wat zal dan ons eeuwig lot zijn? Van tweeën een: zaligheid of rampzaligheid, naardat wij hier geleefd hebben! Een derde is er niet!

Hier aan deze zijde des grafs is het heden der genade, de tijd van bekeering. Met den dood houdt elke mogelijkheid op om bekeerd en gered te worden. Ons heden beslist over onze toekomst. Zoals de boom valt, blijft hij liggen. Die onbekeerd in zijne zonden sterft, gaat en is voor eeuwig

verloren. Voor hem of voor haar is alle uitzicht op zaligheid onherroepelijk voorbij.

Onbekeerde zondaars! gedenkt daaraan! Ontroeren moet gij, indien ge ook dit jaar van Gods welbehagen met een onbekeerlijk en verhard harte eindigen durft. Ontroeren moet gij voor dien God, die niet met zich spotten laat, maar een iegelijk vergeldt naar zijne werken.

Door zegeningen, waarmede Hij uw leven kroonde; ook door de smarten en tegenheden, welke Hij bracht over u en uw huis; en vooral door zijn Woord, dat Hij u liet verkondigen, heeft Hij u ook dit jaar tot geloof en bekeering geroepen, en u als gebeden, dat gij u met Hem zoudt laten verzoenen.

Maar gij hebt naar die stemme niet geluisterd! Gij hebt uw hart verhard! Gij hebt geen lust, maar afkeer betoond aan de kennis van Gods wegen! o, Gaat toch niet voort op dezen gevaarlijken weg, welke u leidt naar de plaats, waar weening is en knersing der tanden! Verlaat dezen boozen weg en bekeert u tot dien God, die menigvuldiglijk vergeeft.

Ge staat als aan den rand van een ontzettenden afgrond; nog éene schrede, en ge stort daarin voor eeuwig neder. Voordat ge die éene, die eeuwig beslissende schrede zult doen, voordat de dood u in het gerichte brengt, o, hoort naar de stemme Gods, die ook nog ter elfder ure van genade en ontferming spreekt! Ontwaakt dan! Ziet uw gevaar! Bekeert u! Geloof in den Heere Jezus Christus! Bidt om den Heiligen Geest, die het geloove werkt! Haast, haast u en redt uwe ziel!

Nog is het niet te laat. Nog is de Heere lankmoedig en barmhartig. Nog laat Hij u verzekeren, dat Hij geen lust heeft in uw dood, maar in uwe bekeering. Verzondigt, verdartelt, verbeuzelt dien genadetijd niet! Nog heden uwe knieën voor dien God gebogen! Al hadt gij het nog nimmer gedaan, doet het dan nog dezen avond! Roept, roept tot Hem om genade! Doet, doet het, nog voordat dit jaar onherroepelijk voorbij is! Morgen kan het reeds te laat zijn, en daarom »heden, zoo gij zijne stemme hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden.»

Of denkt en spreekt gij bij uzelf: »Maar waartoe zal ik mij over deze dingen bekommeren; waartoe zal ik mij vermoeien om te zoeken, wat ik mijzelf niet geven kan; de zaligheid toch is niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods»? o, Denkt en spreekt aldus niet; want gij zoudt daarmee zonde tot zonde doen, en de waarheid tot uw eigen verderf misbruiken.

Al ware maar éen zondaar tot het eeuwige leven verordi-

neerd, immers gij zoudt die éene kunnen zijn, en ook dan nog zou het der moeite waardig zijn om naar dien prijs te vragen en te jagen. In de hel zal niemand kunnen klagen, dat hij de zaligheid vruchteloos gezocht; maar wel, dat hij haar trouweloos verwaarloosd heeft.

Onze God is rijk in barmhartigheid. Bij Hem zijn milde handen en vriendelijke oogen. Een ontelbare schare heeft Hij tot het leven verkoren, en dat uit alle natie, en geslachten; dus behoeft niemand te wanhopen. De zaligheid is eene genadegifte Gods, door Jezus Christus, onzen Heere. Zoekt haar dan niet in eigen kracht of verdienste, maar vraagt haar van Hem, die haar geven kan en wil! Vraagt haar in het ootmoedig en geloovig gebed, pleitende alleen op de zoenverdiensten van Christus!

Een »groote schare, die niemand tellen kan», staat en juicht voor den troon en voor het Lam. »Laat ons dan vreezen, dat niet te eeniger tijd, de belofte van in zijner ruste in te gaan nagelaten zijnde, iemand uwer schijne achtergebleven te zijn.» In het huis des Vaders zijn »vele» woningen; »laat ons dan ons benaarstigen om in de ruste in te gaan.»

Ps 103: 1-5 of 11
 Ps 116
 Ps 13: 13

II.

Of acht iemand uwer, mijne hoorders! dat ingaan in de ruste des hemels geen begeerlijke zaak? Maar hoort dan, wat de apostel in onzen tekst getuigt van de uitnemende heerlijkheid en zaligheid, welke die ontelbare schare van verlore zondaars in den hemel deelachtig is. »Wat zij daar zijn,» meldt hij ons, zeggende, dat hij hen zag, »staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen, en palmtakken waren in hunne handen.»

Voorzeker, dit alles is heilige beeldspraak, maar die van een werkelijk bestaande en ondenkbaar zalige heerlijkheid getuigt. Dat »staan voor den troon», dat »bekleed zijn met lange witte kleederen», die »palmtakken in hunne handen», dit alles kan en mag men niet letterlijk opvatten, maar

wijst ons op een uitnemend heil, een volmaakte heiligheid, en een eeuwige blijdschap, en dat alleen in en om Christus, die de hierbedoelde weldaden voor Gods uitverkorenen heeft verdiend, en verhoogd is om ze hun te kunnen deelachtig maken. Vergunt mij u dit een en ander nader te verklaren, en daarmee onze rede te besluiten.

En dan wijs ik u eerst op het uitnemend heil, waarmede arme zondaren in den hemel worden gekroond. Daaraan herinnert Johannes in onzen tekst, getuigende van hen, dat zij zelfs boven de heilige engelen gesteld en verheerlijkt worden. Of valt het u niet op, mijne hoorders! dat hij ons de ontelbare schare voorstelt als »staande voor den troon, en voor het Lam»; terwijl hij in vs. 11 van de heilige engelen schrijft, dat zij »stonden rondom den troon, en rondom de ouderlingen en de vier dieren»?

Dit nu wijst op het verbazende feit, dat verlost zondaars den binnensten kring rondom den troon des Heeren innemen; dat zij als uitnemend beminden het dichtst bij hun God en Verlosser staan; dat zij vereerd worden met den naasten blik op Hem; dat zij zich verlustigen mogen in de onmiddellijke nabijheid en aanschouwing van Hem; dat zij het meest van zijne heerlijkheid en liefde mogen zien en genieten. De engelen hebben hunne plaats hun ingeruimd, opdat de medeërfgenaamen van Christus zich zouden verblijden in den vollen aanblik des Heeren. En dit nu is hunne eere, en daarin bestaat hun uitnemende zaligheid.

Wat toch maakt den hemel tot hemel? Is het omdat er onbegrijpelijke heerlijkheid wordt aanschouwd en genoten, zooals geen oog gezien, en geen oor gehoord heeft, en in geen menschenhart is opgeklommen? Of wel, omdat hij eene plaats is, waar moeite en verdriet, waar zorg en strijd zijn buitengesloten, waar iedere wensch bevredigd en zelfs de bron der tranen gedroogd wordt?

o, Dit alles moge waar zijn, en zal ook ongetwijfeld waar zijn; maar toch, dit mag en moet ons niet het eerst en het meest aantrekken. Neen, de woningen des hemels moeten ons het meest begeerlijk zijn, omdat zij de woonplaatse zijn van onzen God. Dit moet de grootste aantrekkelijkheid hebben, dat wij aldaar God zien, en zijn omgang genieten zullen. Met Asaf moeten wij Hem als ons »hoogste goed" kennen, nevens wien wij niets in den hemel hebben; en met Paulus moeten wij het zeer verre het beste achten om met Christus te zijn.

Dit is de zaligheid des hemels, waarop hopen mogen en waarin deelen zullen allen, die aan de wereld en hare be-

geerlijkheden zijn gekruisigd, en die nevens den Heere en zijne gerechtigheid niets hebben op aarde, waarin zij meerderen lust of hoogere blijdschap stellen. Dat zij God zullen zien; dat zij zich in zijn onmiddellijke nabijheid zullen verlustigen, dat is hunne eere en hun heil. Niet de heerlijkheid des hemels, noch de zalige geneugten, welke aldaar gesmaakt worden, zijn het voornaamste; maar te staan voor den troon en alzoo dicht bij God te zijn, dit maakt den hemel tot hemel, en is het groote goed dergenen, die daar zijn ingegaan of zullen ingaan.

Die dood en doem verdiend hebben, zijn alzoo verkoren tot het grootste heil, tot de hoogste eer, tot de onmiddellijke aanschouwing van den Drieënen God. Die hier gescholden werden als uitvaagsels der wereld en aller afschrapsel, zij worden in den hemel op het hoogst bemind, en zelfs boven de engelen geëerd en gezaligd.

o, Welk een troostrijke gedachte voor allen, die godzaliglijk leven willen in Christus Jezus, en deswege worden gesmaad en vervolgd. Voorzeker, wie haar door genade op zijn eigen persoon mag toepassen, omdat hij tot die levende hoop is wedergeboren, — hij kan smaadheden verdragen; hij kan zegenen, als hij gescholden wordt; hij kan zelfs de rooving zijner goederen met blijdschap aanzien, wetende dat hij een beter en blijvend goed in de hemelen heeft.

Beminden des Heeren! Gezegenden des Vaders! Gedenkt daaraan en vertroost u daarmede! Uw weg is hier niet en nooit met rozen bezaaid; integendeel, zoolang gij op aarde zijt, zult gij velerhande smaad en miskenning ervaren. De wereld, die in het booze ligt, kan en zal u nooit dulden, die en zoolang gij het spoor der gerechtigheid getrouwelijk bewandelt.

Hare vriendschap en toejuichingen kunt gij slechts genieten ten koste van de liefde en de goedkeuring des Heeren. Verloochent uw Heiland en zwijgt van Hem, en zij zal u prijzen en kronen. Maar belijdt en verheerlijkt Hem in woord en daad, op elke plaats en ieder gebied, en zij geeft u niets dan haar smaad en verachting; ja, zoo geen hoogere macht haar weerhoudt, outneemt zij ook nu nog u het leven of wat tot het leven behoort.

Laat echter die ervaring u niet ontmoedigen, noch tot ontrouw verlokken. Hij, die in den hemel woont, eert, die Hem eeren, en handhaaft op zijn tijd hunne zaak, als die door de boosheid der wereld miskend is. Nog een weinig tijds, en Hij zal uwe gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en uw recht als den middag. De smaad, dien gij nu om 's Heeren wil hebt te dragen, zal weldra ophouden, en verwisseld

worden met eene kroon der eere, zooals zelfs de heilige engelen niet ontvangen.

En daarom, als deze avond u herinnert aan veel en velerlei, dat gij dit jaar moest verduren, vooral in en om den strijd, dien ook gij voor de eere en het ongedeeld gezag van den Koning der kerk tegen onwettige en goddelooze besturen hebt aangebonden, — klaagt en treurt dan niet over het onrecht van menschen, maar verblijdt en verheugt u; want uw loon is groot in de hemelen.

Zoo gij wettelijk, naar Gods Woord en voor zijne eere, hebt gestreden en strijdt, moogt gij u vertroosten met, en verblijden in die zalige hoop. Ziet dan temidden van uw strijd op Hem, die u steunt en straks in heerlijkheid opneemt! Ziet opwaarts naar den hemel, waar de zegepralende kerk uitrust van haar strijd, en staat voor den troon en voor het Lam. Wacht op dat uitnemende heil, en zoekt ook nu en steeds in Hem te rusten, die ons hoogste goed moet zijn, en wiens gunst meer verblijdt, dan als het koren en de most vermenigvuldigd worden.

Ja waarlijk, mijne hoorders! God te zien en bij Hem te wonen, dat is een hooge eere en een uitnemend voorrecht; maar een eere en een voorrecht, waarin alleen de reinen van harte kunnen deelen en zich verheugen. En daarom wijst Johannes ook op de volkomene reinheid der ontelbare schare, die staat voor den troon en voor het Lam, en stelt hij haar voor, gelijk hij haar zag, in heilig sieraad uitgedost, ofte wel »bekleed zijnde met lange witte kleederen.”

Die dus den hemel is ingegaan, heeft het kleed der zonde en des doods afgelegd, en verwisseld met het witte kleed des heils, dat door zijne lengte hem ganschelijk bedekt. In heilig sieraad uitgedost; bekleed met het kleed van Christus' gerechtigheid en heiligheid, staan de verlost en in volkomen reinheid, zonder vlek of rimpel, door geen enkele zonde bezoedeld, voor het aangezichte Gods.

Hier op aarde droegen zij het beeld van den aardischen Adam, hetwelk enkel zonde is en ongerechtigheid; maar in den hemel siert hen het beeld van den hemelschen, dat volkomen vrij is van elke vlek en smet, en witter dan sneeuw, die versch op het aardrijk nederviel. Hier hebben zij gewandeld, gezocht en geworsteld in het lichaam der zonde; maar daar zijn zij over dat alles heen, en voor eeuwig aan iedere aanraking met de zonde ontruikt.

o, Men moet de zonde bij eigen ervaring als zonde hebben leeren kennen om deze zalige gedaanteverwisseling eenigermate te kunnen waardeeren. Wie met haar is bekend gemaakt

door de ontdekkende genade des Heiligen Geestes, hij acht en noemt haar het verfoeilijkste kwaad, omdat zij hem Gods gunst en gemeenschap doet derven, en hem maakt tot het voorwerp van zijn toorn. Met haar heeft hij droefenis en benauwheid gevonden; hij heeft banden des doods gevoeld en zelfs angsten der hel doorstaan. Dag aan dag heeft hij met haar geworsteld, maar voortdurend ervaren, dat zij ons altijd aanhangt, en alle rust en vrede, alle vreugde en blijdschap rooft.

Ook na de ontvangene genade, welke in Christus tot nieuwe schepselen wederbaart, blijft zij knellen. Hoort slechts de verzuchtingen van een David in Psalm 38! Beluistert de klachten van een Paulus in Romeinen 7! Vraagt het aan alle kinderen Gods, en gij zult hooren, welke bange uren en welke benauwende worstelingen onder den last der zonde hun deel geweest zijn en nog zijn. Ja, eerst na de ure der wedergeboorte heeft zij het zwaarst gedrukt en het meest gekneld.

En nu te weten, dat deze last niet altijd zal drukken; dat wij straks volkomen van haar verlost zullen zijn, o welk een blij en heerlijk vooruitzicht! Dat vooruitzicht is het uwe, gezegenden des Vaders! In de ure des stervens legt gij het kleed der zonde af, en wachten u de witte kleederen des heils! En dan?

Dan geen moeite en verdriet meer, maar eeuwige rust en blijdschap, zalige feest- en vreugdezangen ter eere van Hem, die op den troon zit, en van het Lam, dat geslacht is om uwe zonden weg te nemen! Dan geen lijden en strijden meer, maar troon en kroon, maar eer en heerlijkheid in en met Hem, die voor u verhoogd is aan des Vaders rechterhand! Dan geen zonde en ongerechtigheid meer, maar heiligheid, een vlekkeloos rein gewaad, door niets verontreinigd of te verontreinigen! Ja, zelfs geene zwakheid of struikeling meer; ook de mogelijkheid daartoe is dan voor altijd opgeheven; het is ongestoord voortgaan van licht tot licht, van kracht tot kracht, van heerlijkheid tot heerlijkheid!

Eeuwige bij God te zijn, en dat in heilig sieraad, volkomen verlost van de zonde, o zalige toekomst! Wie haar in den geloove mag verwachten, hij behoeft zich niet te bedroeven noch te verontrusten, als hij zijne jaren ziet heensnellen. Ieder jaar, dat voorbijgaat, brengt hem steeds nader tot deze heerlijkheid; en elke Oudejaarsavond, die aanbreekt, mag hem een blijde boodschapper zijn van den laatsten avond zijns levens, waarop geen nacht zal volgen, maar een eeuwige dag.

Met die levende hoop in het hart kan en mag de Christen zijne reize met blijdschap voortzetten, wetende dat het einde

zal zalig zijn. In waarheid, zijn einde zal zeker zalig zijn; want Gods onbezweken trouw zal nooit zijn val gedoogen. Dagelijks verderft hij zijn weg; maar zijn God blijft getrouw en vergeeft menigvuldiglijk. En daarom, ook wat achter hem ligt, behoeft hem nooit te benauwen, als zou het hem zijn heerlijke toekomst kunnen ontrooven.

Rijk vertroostende gedachte! Ja, op den Oudejaarsavond slaat de Christen ook een blik in het verleden. En die terugblik moge hem wijzen op zijn vele zonden, waaraan hij zich dagelijks heeft schuldig gemaakt; die terugblik moge hem ontroeren en zelfs een tranenvloed aan zijne oogen ontpersen, nochtans hij behoeft niet te weenen als degenen, die zonder hope en toevlucht zijn. Hij schreit zijne tranen aan den voetbank van Gods genade. Dáar gedenkt en belijdt hij zijne zonden, zijn ondank, zijne ontrouw en alles, wat hem drukt. Dáar pleit hij op het bloed van Christus, dat van alle zonden reinigt, en vindt hij een God, die zijne ooren neigt tot het geroep zijner ellendigen. En ziet, als hij dan aan zijn hart mag gevoelen, dat zijn God hem heeft gehoord, dan kan hij weer getroost opstaan, en zet hij zijne pelgrimsreize voort in het blij vooruitzicht, dat die trouwe God hem straks zal thuis halen, als wanneer hij niet meer klagen zal over zijne zonden, maar roemen in de genade, welke hem volkomen verlost heeft.

Eeuwig bij God te zijn, en dat in heilig sieraad, volkomen verlost van de zonde, nogmaals, welk een zalige toekomst! En als reeds het vooruitzicht zoo goed en zoet is, wat zal dan de werkelijkheid zijn! Van de vrijgekochten des Heeren getuigt de profeet Jesaja, dat »eeuwige blijdschap op hun hoofd zal wezen; vreugde en blijdschap zullen zij aangrijpen; treuring en zuchting zullen wegvlieden". En eveneens getuigt de apostel Johannes in onzen tekst; daarin spreekt ook hij van die »eeuwige blijdschap". Van de ontelbare schare toch, die hij zag voor den troon en voor het Lam, meldt hij ons: »en palmtakken waren in hunne handen."

Deze palmtakken zijn in hunne handen tot een bewijs en teeken van hunne blijdschap, nu zij de overwinning over de zonde hebben verkregen. Van de zonde zijn zij volkomen verlost, en met haar is alle treuring en zuchting weggevloten. Nu houden zij hun eeuwig loofhutfest in het ware, in het hemelsche Kanaän, en zingen hun nimmer eindigende feestzangen ter eere van Hem, wiens liefde en genade hen tot deze heerlijkheid heeft verkoren en gebracht.

Nu kennen zij geene zonde meer, en dus ook geene moeite, geen strijd, geene tranen, maar...? Eeuwig staan voor en eeuwig wonen bij den troon des Heeren om met de heilige engelen en alle gezaligden, die zijn vooruitgereisd, de hallel's aan te heffen, waarin zij de blijdschap over hunne verlossing uitdrukken. En dat is geen voorbijgaand lied, hetwelk straks besterft op de lippen, maar een eeuwige, een nimmer eindigende lofzang.

Ja, ook op aarde werden en worden soms zalige oogenblikken doorleefd. Maar die oogenblikken duren zoo kort, omdat zoo-vele bittere ervaringen volgen, welke tranen aan het oog en zuchten aan het hart ontpersen. Treuring en zuchting zijn niet weggevloten, zoolang wij hier beneden zijn. Dat hebt gij, gezegender des Vaders! ook in dezen jaarkring ondervonden. Bange strijd onder den last der zonde; ontzettende angsten vanwege de bestrijding des Satans; bittere klachten tengevolge van drukkend kruis en veelvuldigen tegenspoed; teleurgestelde verwachtingen, verijdelde hoop, dreigende gevaren, smartelijke verliezen; dit alles en nog veel meer deed het oog soms overvloeien van tranen. Gedenkt daaraan in deze ure; maar weent niet als degenen, die zonder hope zijn. Neen, slaat het oog naar omhoog, en ziet op uwe erve in den hemel, welke gij haast verkrijgt. En dan?

Dan is alle treuring en zuchting weggevloten, en eeuwige blijdschap is uw deel. In den hemel toch blijft geen enkele begeerte on vervuld; want dáár is geen honger of dorst. Dáár is niets, wat benauwt of verschrikt, omdat aldaar de brandende zon van verdrukking op ons niet valt, en de verschroeiende hitte der aanvechting ons niet verteert. Kortom, dáár zijn geen tranen; maar het Lam, dat leidt en weidt; maar de Heere God, die overschaduwet.

Ziet, mijne hoorders! dit is de zaligheid, welke Gods kinderen verwachten, en met ieder jaar steeds nader komen. Dit is het groote goed, dat voor hen in den hemel is weggelegd. Dit is hun rijke erve, welke zij in en om Christus zekerlijk beërven. Ja, in en om Christus, en niet en nooit om eigen verdiensten en waardigheid. In zichzelf zijn en blijven zij dood- en doemwaardige zondaren, die tot alle goed ganschelijk onbekwaam zijn.

Maar in Christus hebben zij de vergeving hunner misdaden naar den rijkdom van Gods barmhartigheid. In Christus hebben zij den Geest des levens, die vrijmaakt van de wet der zonde en des doods. In Christus hebben zij de aanneming tot kinderen, den toegang tot den troon der genade, de opname in heerlijkheid. Kortom, hun gansche zaligheid staat

uitsluitend en volkomen in de éene offerande van Christus, die voor ons aan het kruis is geschied.

En daarom, in Christus gevonden te worden en in Hem te gelooven, dit is noodig om op de zaligheid te hopen; en dit is de roepstem, welke ik in den naam des Heeren u allen hooren laat. Naar die roepstem te hooren en haar te volgen is dus voor ons allen van het hoogste belang; want daaraan hangt niets minder dan het hoogste heil of de diepste ellende; zaligheid of verdoemenis is het zeker gevolg van het al of niet hooren. o, Hoort dan naar die stem! Laat ze niet tevergeefs in uwe ooren klinken! Spot daarmee niet! Lacht daarom niet! Het gaat op eene eeuwigheid, en indien gij voor haar niet bereid zijt; indien gij niet in Christus gelooft, dan is het ontzettend, wat u wacht.

En daarom plaats ik u voor deze twee; voor de zaligheid en de verdoemenis; voor het leven en den dood; en met allen ernst roep ik u toe: »Kiest, ja kiest het leven!» Kort is de tijd; de dood wenkt ieder uur; de eeuwigheid genaakt. Zult gij dan voor een kortstondig genot uw eeuwig welzijn prijsgeven, en weigeren acht te nemen op de groote zaligheid? Niet aldus, niet aldus!

o, Menschenkind! ga niet voort op den weg des verderfs! Besluit dit jaar niet met een ongeloofig en onbekeerlijk hart! Laat u waarschuwen! Nog zijt gij in het heden der genade! Nog is er redding mogelijk! Haast, haast u dan om uws levens wil! Ontvlied den toekomstenden toorn! Red uwe ziel! Zoek den Heere en leef!

Ja, wie gij ook zijt, staat op en gelooft in den Heere Jezus Christus! Hij is de weg en de waarheid en het leven, zonder wien niemand tot den Vader komt! Er is onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welchen wij moeten zalig worden! Buiten Hem is niets dan dood en verderf; in Hem het leven, de rust en de zaligheid uwer ziel! o, Draalt dan niet! Toeft dan niet! Wacht dan niet! Roept zijn naam aan! Belijdt Hem uwe zonden! Geeft u aan Hem over! Vraagt Hem, dat Hij zich over u ontferme! Legt u aan zijne voeten neder! Beproeft Hem, of Hij eene ziel aan zijne voeten laat omkomen!

Maar neen, dat doet Hij niet! Hij werpt niet uit, die tot Hem komen! Hij wil en zal u aannemen! Hij wil en zal u zegenen! Hij wil en zal u zaligen! Hij is gekomen en leeft om te zoeken en zalig te maken, wat verloren is! Dat heeft Hijzelf gezegd, en in zijn mond is nooit leugen of bedrog gevonden! Gaat dan tot Hem! Waagt het dan op Hem! Geloofst dan in Hem! Die geloofd zal hebben, zal zalig wor-

den; maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden!
Heere Jezus! leer Gij ons gelooven, en ontferm u onzer!
Amen.

Geef dat mijn oog het goed' aanschouw',
't Welk Gij, uit onbezweken trouw,
Uw uitverkoornen toe wilt voegen;
Opdat ik U mijn rotssteen noem',
En, deelend in uws volks genoegten,
Mij, met uw erfdeel, blij beroem'!

Ps. 106: 3.

Ps 106: 6-7

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXIX.

Het Kind in de kribbe, het Wonder Gods.

DOOR

J. C. SIKKEL,

PREDIKANT TE 'S-GRAVENHAGE.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Zingt, zingt een nieuw gezang den Heere,
 Dien grooten God, die wondren deed!
 Zijn rechterhand, vol sterkt' en eere,
 Zijn heilig' arm wrocht heil na leed.
 Dat heil heeft God nu doen verkonden;
 Nu heeft Hij zijn gerechtigheid,
 Zoo vlekkeloos en ongeschonden,
 Voor 't heidendom tentoongespreid.
 Hij heeft gedacht aan zijn genade;
 Zijn trouw aan Isrel nooit gekrenkt;
 Dit slaan al 's aardrijks einden gade,
 Nu onze God zijn heil ons schenkt.
 Juich dan den Heer met blijde galmen,
 Gij gansche wereld! juich van vreugd;
 Zing vroolijk in verheven psalmen
 Het heil, dat d' aard in 't rond verheugt!

Psalm 98:1, 2.

Welk een zegen is het, Gemeente! dat gij Kerstfeest moogt vieren!

Een zegen voor uzelve; een zegen voor de wereld, in wier midden gij leeft.

Het leven is een breede, bruisende stroom, uitgaande uit de bron, die in het paradijs vergiftigd werd; een stroom van moeite en verdriet; van zonde en ellende; het vleesch en de dood, ijdelheid en smart, geven aan dien stroom de kleur en den smaak.

Dit leven is het alledaagsche. Het kan niemand verzadigen; maar het put ieder uit. Niet slechts zij, die de eerstelingen des Geestes hebben, zuchten in zichzelf; maar ook het gansche schepsel zucht. Daar is onder de zon niets,

dat bevredigen kan. De dingen, die komen, zijn er alreede geweest, én men wordt er in het einde zoo moé van, dat het niet uit te spreken is.

Wie geeft wat nieuws, wat anders!

Het Kerstfeest geeft op die kreet het antwoord.

Daar is nog een andere stroom, die tegen den gewonen stroom ingaat; een stroom van leven en liefde, van waarheid en blijdschap; een stroom, minder breed, maar niet minder diep en krachtig; voortgestuwd door de macht, die daar werkt in een andere fontein; niet de vergiftigde bron uit het paradijs, maar een nieuwe fontein, die in den stal van Bethlehem is doorgebroken.

„God heeft wat nieuws gemaakt!” zoo roept het Kerstfeest. In die stemme wordt 'de Gemeente gewezen op Hem, uit wiens volheid wij allen ontvangen hebben genade voor genade. Op die genade, die haar genoeg is. Deze fontein is er en springt tot in het eeuwige leven.

En door den stroom des levens in de Christelijke wereld gaat heden het geklank van den naam: JESUS CHRISTUS. De arbeid wordt neergelegd, het feestkleed aangetrokken, en daar is niemand, op wiens weg niet iets wordt gehoord van het nadreunen dier stemme: „God heeft wat nieuws gemaakt!” Er is nog wat anders dan vleesch. Er is er Eén, die de geheele wereld voor zich doet stilstaan. Er is nog wat anders als het gewone, het natuurlijke. Er is in het midden der geschiedenis een Wonder. Een Wonder, dat zijn glans over heel den stroom des levens werpt. Een Wonder, dat, als eene zon, zijne stralen in alle richtingen des levens in tal van wonderen aanschouwen doet. Een Wonder, dat wonderen werkt in het persoonlijke leven van den mensch.

Dat Wonder verkondigen wij u.

Lezen wij uit het Woord Gods de akte der geboorte van Jezus Christus.

En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de geheele wereld beschreven zoude worden.

Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrenius over Syrië stadhouder was.

En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijne eigene stad.

En Jozef ging ook op van Galilea, uit de stad Nazareth, naar Judea, tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt, (omdat hij uit het huis en geslacht David van was.)

Om beschreven te worden met Maria, zijne ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was.

En het geschiedde, als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zoude;

En zij baarde haren eerstgeboren zoon, en wond hem in doeken, en leide hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geene plaats was in de herberg.

Luk. 2:1-7.

Het is nacht. Wij treden het arme vlek Bethlehem binnen. Wij zoeken naar geen schoone gebouwen, maar naar een ellendigen stal. Zietdaar een arme vrouw, die hier als vreemdelinge een onderkomen zocht, omdat er in Bethlehem geen plaats voor haar is. In de beestenkribbe, voor welke zij ligt, ziet gij een pasgeboren wicht in een paar doeken gewonden, omdat er voor hem geen wieg is en geen kleeed.

Het is ellendig. Ellendiger kan het niet. Moet alles feest vieren, door naar die ellende te zien, naardien stal op te trekken? Kan die kribbe niet worden verzacht en versierd met dons en fluweel, en verplaatst naar de vertrekken, die meer overeenkomstig uw stand en uwe eere zijn? Of wel naar uw trotsche kerkgebouwen, voor welke niemand zich schaamt? Neen, geliefden! Dat bibberende kind in dien stal moet uw Kerstfeest zijn.

Anders is er geen Kerstfeest.

Dat kind in dien stal is het WONDER GODS.

Vraagt gij, wat dan toch het Wonder is, dat wij in dat kind aanschouwen?

Wij antwoorden U:

1. Dit Kind is het kind eener maagd. De man, die haar hand vasthoudt, is niet de vader van dit kind. Hier wordt het woord der profetie vervuld: „De Heere zelf zal ulieden een teeken geven: Ziet, eene maagd zal zwanger worden, en zij zal eenen zoon baren, en zijnen naam Immanuel heeten.” Aan deze maagd is geschied naar het woord van Gabriël: „Gij begenadigde! de Heere is met u, gij zijt gezegend onder de vrouwen. Vrees niet, Maria! want gij hebt genade bij God gevonden; en zie, gij zult bevrucht worden, en eenen zoon baren.”

2. Dit Kind is het Wonder Gods.

Want het is geboren uit den Heiligen Geest.

Wij allen hebben met David te belijden: „Ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mijne moeder mij ontvangen.” Maar in dit Kind is het woord vervuld, hetwelk tot zijne moeder gesproken werd: „De Heilige Geest zal over

u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook, dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." Wat in Maria ontvangen, en uit haar geboren is, dat is uit den Heiligen Geest (Matth. 1 : 20).

Dit Kind is het Wonder Gods. „Wie zal een reine geven uit een onreine?" De Heere heeft wat nieuws gemaakt. Hij heeft uit deze moeder een reinen Zoon gegeven; dien, die geen zonde gekend heeft! Ziet, Hij is in gerechtigheid geboren en in heiligheid ontvangen. Hij leeft reeds in deze kribbe uit den Heiligen Geest.

Adam won zonen naar zijne gelijkenis, het gedichtsel van wier harten te allen dage alleenlijk boos was; takken van een verstorven stam. Maar deze is niet uit Adam geboren. Deze is een nieuw beginsel des levens in het vleesch; de wortel van een nieuwen stam, de wortel Isai's, de wortel Davids. Deze is de tweede Adam, de nieuwe mensch. Hier gaat het woord in vervulling: „Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden; en God de Heere zal Hem den troon van zijnen vader David geven. En Hij zal over het huis Jakobs Koning zijn in der eeuwigheid en zijns Koninkrijks zal geen einde zijn."

3. Dit Kind is het Wonder Gods.

Gevoelt gij u geneigd bij zijn harde wieg neer te knielen, gij behoeft die neiging niet te onderdrukken. Geen apostel, geen profeet, geen engel zou die hulde aannemen; en wie zich waarlijk mensch kent, hij zal voor geen engel, voor geen mensch, hoe hoog ook geplaatst, de knie buigen; maar hier in deze kille stal bij deze ruwe kribbe: vouwt eerbiedig de handen en buigt u aanbeddend neer!

Dit Kind is de Zone Gods, die het menschelijk vleesch, de menschelijke natuur, aangenomen heeft. God, te prijzen in der eeuwigheid; God, geopenbaard in het vleesch. De Zoon, met den Vader en den Heiligen Geest één Eeuwig en Volzalig Wezen. Alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.

Is het mogelijk? De mensch: een afhankelijk, nietig stofbewoner, broos, en sedert de zonde ijdel, der ijdelheid onderworpen, verwerpelijk! En God: de Eeuwige, de Volmaakte, de Volheerlijke, de Heilige!

God, geopenbaard in het vleesch! Is het mogelijk?

Ja, geliefden! dit is het Wonder Gods. Hij, die in deze kribbe ligt, getuigt het straks, wie Hij is: „Niemand is opgevaren in den hemel, dan die uit den hemel nedergekomen is, namelijk de Zoon des menschen, die in den hemel is. Wij

spreken, wat wij weten, en getuigen, wat wij gezien hebben." (Joh. 3:13, 11). „Ik ben van den Vader uitgegaan en in de wereld gekomen." „Eer Abraham was, ben Ik." „Ik had heerlijkheid bij den Vader, eer de wereld was." „Ik en de Vader zijn één!"

Dit Kind is het Wonder Gods. God, geopenbaard in het vleesch. Zijne apostelen getuigen van Hem: „Wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd, eene heerlijkheid als des Eeniggeborenen van den Vader!"

o, Wie nog twijfelend vragen en aarzelen blijft, die ontvangt geen bewijs voor de Godheid van dit Kind; maar hij moet het verwijtend woord hooren: „Ben Ik zoo langen tijd met ulieden, en hebt gij Mij niet gekend? Wie Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien!" En hebt gij dan Hem niet gezien, die als de Eeniggeborene van den Vader den glans zijner heerlijkheid in de dagen zijner vernedering; in de dagen zijner verhooging; in de Schriften, die van Hem getuigen; in geslachten en eeuwen; in hemel en aarde, heeft laten schijnen? Het Woord is vleesch geworden; het Woord, dat in den beginne was; dat bij God was; het Woord, dat God was; in wien was het leven en het licht der menschen. Het is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond. Het Licht, schijnende in de duisternis. Het waarachtige Licht, hetwelk verlicht een iegelijk mensch, komende in de wereld.

Dit Kind is het Wonder Gods.

Zijn naam is WONDERLIJK.

Want hier gaat het woord in vervulling: „Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op zijne schouders; en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, STERKE GOD, Vader der eeuwigheid, Vredevorst."

Deze stal, deze kribbe, deze doeken, dit vleesch, zij zijn eene woonstede Gods.

Knielt voor Hem neder, Christenen! en zegent Hem in aanbidding!

Gezegend zij de groote Koning,

Die tot ons komt in 's Heeren naam!

Wij zegnen u uit 's Heeren woning;

Wij zegenen u al tezaam.

De Heer is God, door wien w' aanschouwen

Het vroolijk licht, na bang gevaar;

Bindt d' offerdieren dan met touwen

Tot aan de hoornen van 't altaar.

Gij zijt mijn God, U zal ik loven,

Verhoogten uwe majesteit!

Mijn God! niets gaat uw roem teboven;

U prijz' ik tot in eeuwigheid!

Laat ieder 's Heeren goedheid loven;

Want goed is d' Oppermajesteit!

Zijn goedheid gaat het al teboven:

Zijn goedheid duurt in eeuwigheid!

Psalm 118: 13, 14.

4. Gezegend zij de groote Koning! Wij zegenen u al tezaam!

Maar daar zijn er velen, die niet knielen; die Hem niet zegenen in aanbidding.

Zij zeggen: »Het Wonder is mij te groot; ik kan het niet gelooven; ik kan het niet aanvaarden!»

Gij, die zoo spreekt, gij vergist u. Neen, waarlijk! uwe koelheid van hart tegenover dit Kind, uw gebrek aan aanbidding, schrijft gij niet aan de rechte oorzaak toe, zoo gij beweert, dat het Wonder u te groot is. Gij aanbidt niet, gij gelooft niet, omdat u dit Wonder niet groot genoeg is. Zoo gij de grootheid ervan opmerktet, gij zoudt in aanbidding wegzinken. Gij verstaat nog niet, hoe groot dit Wonder is. De grootheid Gods is onpeilbaar. En slechts wien de onpeilbaarheid der aanbiddelijkheid van het Volzalige Wezen voorbij en door de ziele gaat, — die gelooft en aanbidt. Slechts wie het Wonder aanschouwt, gelijk het zich in de diepte van het eeuwige wezen Gods verliest, die moet het aanvaarden.

Daarom, wij zullen niet met en voor u naar den grond van dit Wonder zoeken, om u te bewegen tot geloof. Zoo gij die gronden zoudt kunnen vinden en goedkeuren, zoo zou het Wonder Gods ophouden een wonder te zijn.

Neen, laten wij slechts dieper zien in de diepte van het Wonder Gods.

Hier in dit Kind hebt gij, Gemeente! het Wonder der vrijwillige vernedering van Gods Zoon.

Zullen wij in dit Kind de heerlijkheid van zijn wonderlijken naam aanschouwen, — het moet dan niet tot ons verstand, maar tot ons hart spreken.

God, geopenbaard in het vleesch; God, de Schepper, de Volheerlijke, de Koning van 't heelal, neemt de natuur van een schepsel, van een mensch, aan; de natuur des menschen, die niet slechts afhankelijk, eindig en broos is, maar om der zonde wil aan moeite en lijden en dood onderworpen.

God wordt in de menschelijke natuur schreiende geboren. Geboren niet als een zoon van een vorst, onder een adellijk wapen, als erfgenaam van roem en goud; maar als het kind van deze arme, eenzame maagd, om wier smart en om wier kind zich geen mensch buiten deze stal bekommert. Hij wordt

geboren daar, waar het niet eene plaats was voor een mensch om geboren te worden, dewijl er onder alle de plaatsen voor menschen voor Hem in zijne geboorte geene plaats was. Hij was voor iedere plek te min! De kribbe en de doeken slechts waren voor Hem, omdat niemand ze hebben wou. Straks wordt Hij ook van hier verjaagd door het moordtuig van Herodes.

God neemt de menschelijke natuur aan en daalt in die natuur in de diepste menschelijke diepte. „Hij was veracht en de onwaardigste onder de menschen, een man van smarten en verzocht in krankheid, en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem;” een worm, en geen man; geboren om worstelende in 't stof des doods gelegd te worden, en als een uitgeworpene, met bespogen aangezicht, door geeselen gestriemd, bloedende en naakt aan het kruis hangende, na den bangsten doodstrijd den adem uit te blazen.

5. Dit Kind het Wonder Gods.

God, geopenbaard in het vleesch!

God, de menschelijke natuur in haar diepste vernedering aannemende door ontferming bewogen.

Hij, die hier in de menschelijke natuur geboren wordt, doet dit voor anderen. Hier wordt het Wonder grooter en dieper, maar ook verstaanbaarder voor degenen, die in deze diepte mogen inzien.

God openbaart zich in het vleesch, bewogen door eeuwige liefde tot menschen, die zijn verbond verbroken hebben in het paradijs. Die het oor hebben geleend aan de woorden des duivels, inplaats van aan zijn gebod, hoewel Hij hen gemaakt en gezegend had. Die de ongerechtigheid en den dood gekozen hebben boven zijn welgevallen en het eeuwige leven. Die naar Hem niet vragen, maar Hem den trotschen nek toekeeren. Die van Hem afwillen, Hem vijandig zijn, Hem haten.

Hij komt in de diepte des vleesches, uit liefde tot zondanigen, die Hem straks, ook nu Hij zóo tot hen komt, zullen tegenstaan, verachten, steenigen, kruisigen. Die niet door Hem behouden willen worden. Die Hem nooit vrijwillig zullen dulden in hunne maatschappij, in hun leven. Die, als Hij eeuw na eeuw zijne olie in hunne wonden gegoten heeft, Hem nog weer zullen sluiten, zullen bannen buiten de scholen hunner kinderen. Die Hem, ook waar zij Hem kennen en belijden, het recht, het gezag zullen ontzeggen, betwisten, of laten betwisten in zijn eigen Kerk. Die in hun huis en hart en leven, onder het voorgeven, dat Hij welkom is, misschien Hem gunnen een woord te spreken, een gave neer

te leggen tot verlichting, vertroosting of verkwikking; maar die Hem in het vleesch, in hun verborgen en openbaar, hun burgerlijk en godsdienstig leven, in hun wetenschap en kerk niet als God, geopenbaard in het vleesch, zullen erkennen. Wil Hij Jezus zijn? Goed. Zoo Hij slechts niet de Christus wil wezen! Wil Hij een Zaligmaker zijn? 't Is wél. Zoo zij, die Hij zalig zal maken, slechts niet aan zijne voeten voor hun God behoeven te buigen.

Hij komt, God in het vleesch! door ontferming bewogen over hen, die altijd het vleesch in het vleesch tegenover God in het vleesch zullen handhaven; bij vernieuwing het vleesch in het vleesch tegenover God in het vleesch zullen oprichten en huldigen, omdat zij God in het vleesch niet willen.

O, Staren wij in de diepte van ons boos bedorven hart! Zien wij al den smaad en hoon, die den gezegenden Immanuel in alle eeuwen, ook in onze eeuw, ook in ons volk en vaderland en kerk werd en wordt aangedaan! Slaan wij den blik in eigen binnenste en zien wij daar den grootsten der zondaren, zoo zullen onze oogen temeer verhelderd worden, om het Wonder Gods te aanschouwen.

God, geopenbaard in het vleesch!

Uit liefde, onpeilbare liefde tot goddeloozen, tot zijne vijanden.

En dat niet slechts, om hen te waarschuwen, te leeren, een voorbeeld te geven en wél te doen. o Neen, de diepte is veel dieper!

Hij kwam in het vleesch, om voor die ellendigen in zijn lichaam hunne zonde te dragen.

Hij kwam in het vleesch, om het offerlam te zijn voor zijn volk; aansprakelijk gesteld te worden voor hunne schuld; die zonde, die schuld op zich te nemen; het vonnis, door de Goddelijke gerechtigheid tegen hen uitgesproken, te aangaan; de straf, tegen hen geëischt, te dragen, te ondergaan.

Hij kwam in het vleesch, om hen met God te verzoenen; om den Geest der genade, den levendmakenden Geest hun te verwerven en door dien Geest hun verzoende zielen levend en week te maken, te brengen tot bekeering. Om hen te bevrijden uit het geweld des duivels, uit het geweld van hun eigen boosheid, van hun eigen wil, en gerechtvaardigd en geheiligd, eeuwiglijk in gewilligheid te doen leven uit zijn wil. Om hen te vervullen met den vrede, met de liefde Gods, vaten ter eere te maken, die zijn naam dragen.

God kwam in het vleesch, om den schuldigen mensch, den

verdorven mensch, den vervloekten mensch; den mensch, tegen wien zijn eigen toorn als een brandende oven uitging; den mensch, diē voor God verdoemelijk was, zijn eigen eeuwige heerlijkheid en zaligheid te geven. Daartoe kwam Hij, zich vernederende in de aanneming des vleesches. Daartoe kwam Hij en daalde in de diepste diepte van dat vleesch. Daartoe verkoos Hijzelf in het vleesch de vervloekte voor hen te zijn; een vloek voor hen te worden; het oordeel der hel in hunne plaats te ondergaan; hun doem uit te drinken.

7. o, Wonder van eeuwige ontferming! Kind in de kribbe! Immanuel, God met ons! o Diepte! waar is uw grond?

God, geopenbaard in het vleesch! Wie kan den bodem vinden? Wat heeft u bewogen o Immanuel, o aanbiddelijke God?

Het Kind in de kribbe is het Wonder Gods! Want het is de openbaring van het eeuwig ondoorgrondelijk welbehagen des Volzaligen. Hier openbaart zich het Eeuwige Wezen in al zijne deugden, die onpeilbaar, ondoorgrondelijk, aanbiddelijk zijn. Hier openbaart zich zijn verbond, zijn besluit, zijn raad, zijn voornemen, zijn welbehagen!

Ondoorgrondelijke barmhartigheden! Vrije verkiezende liefde! Wonderwezen Gods!

„o Diepten des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen en onnaspeurlijk zijne wegen! Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is zijn raadsman geweest?”

„Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid.”

„Gezegend zij de groote Koning! Wij zegenen U al tezaam!”

Mijne hoorders! Is er één onder u, die niet knielt, maar schouderophalend spreekt: „Die onnoozele Gemeente! die onnoozele Gereformeerden! ik ben te verstandig, om te gelooven, dat wonderen mogelijk zijn!” Wij moeten hem antwoorden: „Gij zijt er te dwaas voor; gij zijt er te blind voor! Gij staart u blind op uw eigen grootheid, op de grootheid des vleesches, en kunt daarom de grootheid Gods niet aanschouwen.”

Daar zijn er, die zeggen, het Wonder in de kribbe te aanvaarden; maar die het metterdaad verwerpen. Die Hem belijden als Een, die gekomen is voor braven, voor godsdienstigen, voor lieve menschen, voor heilbegeerige menschen; voor menschen, in wie een goed beginsel ligt; voor gewillige menschen. Die in het Kind, dat geboren wierd, een tegemoetkomende genade, een vergevende genade, een helpende genade, een voorwaardelijke genade omhelzen.

Neen, zij aanvaarden het Wonder niet; zij zien niet de diepte; zij doen tekort aan de eere van Immanuel, G o d, geopenbaard in het vleesch. God in zijn ondoorgrondelijke deugden; in zijn onpeilbaar wezen!

Ja, God zij voor deze genade lof en dank! Zóo onnoozel zijn wij. Wij belijden en aanbidden en aanvaarden als den eenigen troost voor onze zielen: Immanuel; God in het vleesch; vrije, eeuwige, onvoorwaardelijke, algenoegzame, onwederstaanbare genade.

God, geopenbaard in het vleesch: voor vijanden, voor boozen, voor haters Gods, onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad, o n w i l l i g e n, goddeloozen!

Het Wonder in de kribbe is de eeuwige diepte der barmhartigheden Gods, die in de diepte der ellende van den grootsten der zondaren nederdaalde, om die ellende voor zich te nemen en den verlorene door zijn almachtigen, vrijen, Goddelijken wil over te brengen in de eeuwige, zalige vreugde der heerlijkheid Gods!

Wie de diepte van zijn eigen verderf niet kennen leert, die ziet het Wonder in de kribbe niet. Wie de gruwelijkheid der fontein, die in Adam is, niet leert erkennen, die kan de zaligheid, die uit Immanuel welt, niet waardeeren.

Zulkeen kent het Kerstfeest niet.

Laten zij bij de kribbe bloemen strooien, feesten houden, groene boomen planten, vroolijke lichten ontsteken, lieve liederen zingen, en tal van goede werken doen; zij hebben toch het Kerstfeest niet. Zij houden vast aan het v l e e s c h in het vleesch, hoe zouden zij G o d in het vleesch kunnen genieten!

Immanuel ontferme zich over hen!

„Gezegend zij de groote Koning!” Wie zijne ziel in het leven niet houden kan; wie tot zijne redding, tot zijne vertroosting, almachtige, vrije, Goddelijke genade behoeft, die versage niet.

Een Kind is ons geboren!

De genade, de behoudenis voor den verlorene i s e r. Verbrijzeling des harten, opening der oogen, vergeving der zonden, verlossing en zaliging gaan van dit Kindeken uit. Er is hope, dat gij uwe diepte in zijne diepte verliezen zult, en gevonden zult worden in armen van eeuwige ontferming.

Maar dan zult gij aan zijne voeten komen, belijdende uwe schuld en doemwaardigheid. Dan zult gij in die akelige stal naar die akelige kribbe komen, bij Maria en de herders, met de wijzen, met de tollenaren en de hoeren, die u voorgingen;

als een, die de minste zijt, een ellendige, vloekwaardige zondaar, die van den eeuwigen dood en het eeuwig verderf gered moet worden.

En een iegelijk, die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden!

Zou iets voor den Heere te wonderlijk zijn?

Wie de fonteyne Jakobs kent, die vreeze niet.

Zooveel ellende is er niet in u, of de genade is veel meer overvloedig.

Ziet van uit deze bron de diepe, krachtige stroom van genade uitgaan tegen den stroom des vleesches in. De genade heerscht tot het eeuwige leven door Jezus Christus onzen Heere! Hij is het Wonder Gods.

Zou dan iets voor den Heere te wonderlijk zijn? Genade deed Hij stroomen door alle eeuwen tegen alle machten des vleesches in.

Ziet gij die machten des vleesches in uw persoon, in uw huis, in uwe kinderen, in uw kring? Er is hope in Immanuel!

Zoekt gij de opbouwning van Sion, de oprichting, hereeniging en verlevendiging van de Kerk des Heeren, en stuit gij in uw getuigen en worstelen, in uwe zuchten en tranen allerwegen op vleesch, vleesch, vleesch? — Er is hope in Immanuel!

Drijft genade u voort, om volk en vaderland, waar gij ze zinken ziet, aan te grijpen tot behoudenis, en zijt gij in vreeze van te vergaan? Er is hope in Immanuel!

Zou iets voor den Heere te wonderlijk zijn?

Zijn naam is toch WONDERLIJK!

Gezegend zij de groote Koning!

Zijne genade is ons genoeg! Amen.

Gij koninkrijken! zingt Gods lof!

Heft psalmen op naar 't hemelhof,

Vanouds zijn troon en woning,

Daar Hij, bekleed met eer en macht,

Zijn sterke stem verheft met kracht,

En heerscht als Zions Koning!

Geeft sterkt' aan onzen God en Heer;

Hij heeft in Israel zijn eer

En hoogheid willen toonen;

Erkent dien God; Hij is geducht;

Hij doet zijn sterkte boven lucht

En boven wolken wonen!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXX.

De wonderen, die Immanuels komst vergezellen.

DOOR

J. C. SIKKEL,

PREDIKANT TE 'S-GRAVENHAGE.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên ;
Uw waarheid te allen tijd vermelden door mijn reên.
Ik weet, hoe 't vast gebouw van uwe gunstbewijzen,
Naar uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zoo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zoo min zal uwe trouw ooit wanklen of bezwijken.

De hemel looft, o Heer! uw wondren dag en nacht;
Uw waarheid wordt op aard de glorie toegebracht,
Daar uw geheiligd volk van uwe trouw mag zingen;
Want wie is U gelijk bij al de hemellingen?
En welke vorsten ooit het aardrijk moog' bevatten,
Wie hunner is, o Heer! met U gelijk te schatten?

Psalm 89 : 1 en 3.

En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en zij hielden de nachtwacht over hunne kudde.

En ziet, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen, en zij vreesden met groote vreeze.

En de engel zeide tot hen: Vreest niet! want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal:

Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.

En dit zal u het teeken zijn: gij zult het kindeken vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe.

En van stonde aan wās er met den engel eene menigte des hemelschen heirlegers, prijzende God en zeggende:

Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!

Lukas II : 8—14.

In den nacht, waarin de Zoon van God in 't vlēesch verscheen, waarin Maria's zoon in den stal geboren werd, lag in het veld buiten Bethlehem, in het veld van Efratha, de kudde rustig neder.

Alles is in het duister gehuld. Slechts de roode gloed van het kleine wachtvuur, dat het wild gedierte verschrikken moet, wijst ons de plek aan, waar wij de herders te zoeken hebben.

Niets verstoort hier de rust.

— — — Maar, wat is dat?

Daar zien wij plotseling een licht; een glans, witter dan die der zon. 't Is eene gestalte, die midden onder de herders staan blijft. Wat zal hun overkomen?

Een oogenblik; — en de lichtgedaante zweeft weer heen.

Maar nu, — o, ontzettend! Daar komen hem honderden, ja duizenden van uit den hemel tegemoet; een leger van hemellingen zweeft over het veld! Hoort, daar ruischt een lied, hemelsch schoon: „Gode zij eere! Eere in den hooge! Op aarde vrede! Welbehagen in menschen!”

Waar zijn wij, mijne hoorders? In den hemel of op de aarde?

Maar neen; 't is alles reeds voorbij. 't Is alles weer duister. Was het werkelijkheid of verbeelding? Eene vrucht misschien van de opgewektheid van onzen geest? Droomden wij of waakten wij?

Zeker, geliefden! het is een wondervol verhaal, dat verhaal van onzen tekst. Het was een wonderlijke gebeurtenis in dien nacht in Efratha's velden. Toch, — voor de herders, die alles van nabij zagen en hoorden, zijn al deze dingen niet zoo onverklaarbaar meer. Zij hebben een sleutel ontvangen, om deze geheimen te ontsluiten, om al deze raadselen te verstaan.

Laten wij dus nadertreden en ons in hun kring neerzetten, of wij met hen al deze wonderen mochten verstaan. Wij zullen vragen naar:

1. Die wonderbode;
2. Zijn wonderboodschap; en
3. Het wonderlied.

Looft God, zingt eeuwig 's Heeren lof,
 Gij, die in 't glansrijk hemelhof,
 Die in de hoogste plaats en woont,
 Daar God u zijn nabijheid toont!
 Looft Hem, gij eng'len, legermachten,
 Die op zijn wil en werk blijft wachten!
 Looft, heldre starren, maan en zon!
 Looft d' Almacht; looft der lichten Bron!

Looft, looft met waar' erkentenis
 Zijn naam, die hoog verheven is;
 Dewijl zijn wondre majesteit
 Door aard' en hemel is verspreid.
 Hij wou den hoorn, zoo vol vermogen,
 Den roem van Israel, verhoogen;
 Dat woont bij Hem, 't heeft zingensstof.
 Looft God, zingt eeuwig 's Heeren lof!

Psalm 148: 1 en 5.

I.

Op uwe vraag, mijne hoorders! wie die bode was, die u als eene wonderverschijning verschrikte, antwoorden de herders u, dat het een engel geweest is.

Of moeten wij gehoor geven aan hen, die het schoone verhaal der engelenverschijning in het veld van Efratha naar de wereld der legenden verwijzen?

Moeten wij het oor leenen aan die stem, die met o, zooveel eerbied en waardeering als „eisch des geloofs" ons wil leeren, dat wij de wondere verhalen der dingen, die voor Lukas volkomen zekerheid hadden (Luk. 1 : 1), dat wij de wondere verhalen aangaande de gebeurtenissen omtrent den tijd van Jezus' geboorte, te beschouwen hebben als een zoeten droom, dien de eerste gemeente gedroomd heeft, en dien zij tot een lijst maakte, om de kale schilderij van de kribbe in den stal te versieren? Zou het waar zijn, dat deze verhalen bloemen zijn, door de hand dergenen, die Jezus liefhadden, gekweekt, om die rondom zijn arme wieg te strooien? Zou die stem

gehoor verdienen, die daar spreekt, dat er niets anders in Bethlehem-Efratha gezocht mag worden dan Immanuel in de harde kribbe, — en dat daarom ook de herders met der engelen gezang en de wijzen met hunne ster, hun goud, en wierook, en mirre, tot de vruchten van de vroomheid en eerbied der Christenen, — maar niet tot de openbaring Gods te rekenen zijn?

Waarlijk, de stem van den verleider is in dezen gevaarlijk!

Maar daarom herhalen wij dan ook, alle vrome droomerij afwijzend: Die bode in Efratha is een engel geweest. En ieder, die zich onder de herders neerzet, zal de noodzakelijkheid, de verklaarbaarheid, de werkelijkheid van deze verschijning en gebeurtenis verstaan.

Laat u door de herders verhalen, hoe zij bij het gezicht van die verschijning vreesden met groote vreeze; maar hoe hunne vreeze voor groote blijdschap plaats maakte, toen zij de boodschap vernamen, die deze bode kwam brengen: „U is heden geboren de Zaligmaker, Christus, de Heere, in de stad Davids.” Toen stond het aanstonds bij hen vast: Deze bode is een engel.

Hunne aandacht werd toch door die boodschap gevestigd op het Wonder Gods in de kribbe: de Zaligmaker, Christus, de Heere, is geboren; God, geopenbaard in het vleesch, — en hierbij zonk het mindere, de verschijning van een engel uit den hemel op de aarde, in het niet.

Dewijl zij die boodschap geloovig aannamen, bleef er voor den twijfel omtrent de mogelijkheid dezer engelverschijning geene plaats over. Ja, over het duizendvoudig wonder van de menigte des hemelschen heirlegers verwonderden zij zich niet. Dit alles was verklaarbaar, nu de HEERE geboren was.

Immanuels komst is het Wonder Gods. Een Wonder, dat alle wonderen medebrengt; medebrengen moet.

Wanneer uw koning in uwe stad komt en de tijding van zijne komst bereikt u, zult gij dan verwonderd stilstaan, zoo gij straks zijne dienaars in de straten ontmoet? Immers neen! Hunne tegenwoordigheid vindt in die van den koning een volledige verklaring. En alle twijfel, of die mannen wel voor dienaars van het hof te houden zijn, is eenvoudig dwaasheid. Het zou eerder zonderling zijn, zoo gij niet in allerlei buitengewoons de blijken ontvingt, dat uw koning tot u gekomen was.

Wie zal zich dan over wonderen verbazen, die het Wonder in de kribbe kent. Nu wij weten, dat God in het vleesch

geopenbaard is, een Wonder, waarvoor wij geen anderen grond vinden, dan de diepte van het aanbiddelijke Wezen Gods, nu vinden alle wonderen in Immanuel hun grond en verklaring; eene verklaring, volkomen bevredigend voor ieder, die de boodschap van Immanuels geboorte, als beantwoordende aan de diepte van zijn eigen ellende, met blijdschap ontvangt.

Zoo de hemel gesloten ware gebleven; zoo de aarde slechts onder haar vloek en in hare duisternis ware gelaten; zoo in den kring en den stroom van het gewone in natuur en geschiedenis niet eene reeks, een stroom van wonderen gezien werd, wij zouden ons billijk verwonderen, en in het ontbreken der engelen en der wonderen een grond hebben van twijfel en ongelooft, of deze Jezus wel de Christus is; God, geopenbaard in het vleesch.

„U is geboren de Zaligmaker, Christus, de Heere”; zoo sprak de bode tot de herders; zoo spreekt hij tot al den volke.

De Heere is in het vleesch gekomen. Hij had bij den Vader heerlijkheid van vóór de grondlegging der wereld. Hem dienden daarboven de engelen. Zij waren geschapen, om Hem te dienen. Om Hem te dienen als den Gezalfde, den Middelaar en Vorst in het verbond der genade. Om Hem te dienen in zijn Middelaarsambt, ten dienste dergenen, die de zaligheid beërven zullen. Zijn welbehagen te volbrengen, zijn wenk te volgen is hun lust. Zij zijn altijd op den weg, waarop Hij het welbehagen uitvoert.

En nu, de Middelaar daalt van den troon naar de aarde, vanwaar Hij zijn volk moet vrijkopen; Hij daalt in het vleesch, waarin de zijnen wonen; in het net, waarin zij gevangen werden; in de gevangenis, waarin zij naar recht gesloten zijn; in de klauw, die hen omklemt; in het graf, waarin zij werden verzegeld. Hij daalt in het vleesch, onder de wet en den vloek; Hij daalt in den dood: „DE HEERE is geboren!”

Immanuel daalt neder, om op te varen; om voor zijn volk den losprijs te betalen; hen te bevrijden; hen op te voeren uit het graf des doods in het eeuwige leven; van de vervloekte aarde naar de nieuwe aarde; uit het Babel van den duivel en zijn booze geesten naar „de stad des levenden Gods, het nieuwe Jeruzalem en de vele duizenden der engelen.”

Is het wonder, dat uw oog bij zijn nederdalen een engel ontdekt, ja eene menigte des hemelschen heirlegers?

Neen waarlijk, wie met de herders de boodschap van het Wonder in de kribbe mag aannemen: „De Heere is geboren!” die verwondert zich over de verschijning der engelen niet

meer. Wie met Nathanael mogen belijden: „Rabbi! Gij zijt de Zone Gods; Gij zijt de Koning Israels!” aan hen wordt het antwoord des Heeren vervuld: „Voorwaar, voorwaar, zeg Ik ulieden: van nu aan zult gij den hemel zien geopend, en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op den Zoon des menschen.”

Bij Immanuel, God met ons, behooren de engelen. Daarom moesten zij zijne komst op aarde boodschappen en bezingen. Daarom moesten zij Hem volgen overal, waar Hij, de Middelaar, gaat. In de woestijn dienen zij Hem. In Gethsémané is er een, die Hem versterkt, terwijl meer dan twaalf legioenen gereed staan, om op bevel des Vaders toe te snellen, zoo Hij het slechts wil. Zij dienen Hem altijd; ook door zich te verbergen en Hem, van allen glans beroofd, alleen te laten. Zij dienen Hem in den morgen zijner opstanding en op den dag zijner hemelvaart wederom als boodschappers aan zijne discipelen. Zij dienen Hem op aarde ook na zijne hemelvaart, door alle tijden heen, om zijnen knechten in de gevangenis de deuren te openen en, zichtbaar of verborgen, hulpe te bieden aan allen, die de zaligheid moeten beërven.

Zij dienden Hem op aarde ook vóór zijne komst in het vleesch. Die komst kondigden zij aan in Maria's hut te Nazareth, en reeds in Abrahams tent. Zij dienden Hem in de uitvoering van het verbond der genade reeds van den dag af, in welken Adam gevallen is. Zooras de duivelen macht hadden over den mensch, en nevens het vonnis de belofte was uitgesproken, traden hier beneden de engelen op, om met het vlamig lemmer eens zwaards, dat zich omkeerde, den weg van den boom des levens te bewaren, opdat wij uit het geloof zouden gerechtvaardigd worden.

Zij zullen Hem dienen tot in den jongsten dag, als de Zoon des menschen komen zal en al zijn heilige engelen met Hem, om zijne uitverkorenen te vergaderen en het onkruid in busselen te binden.

Met Immanuel ontvangen wij den dienst der engelen. Ontvangen wij niet slechts de fontein, maar uit zijne volheid genade voor genade; eene wereld van wonderen, indalende in deze wereld van ellende. Daarom worden rondom Hem de blinden ziende en de melaatschen gereinigd en de dooden opgewekt en de duivelen uitgeworpen.

Daarom gaat van dezen fontein een stroom van wonderen uit in de eeuwen, die aan zijne geboorte voorafgingen en daarna volgden: geheel de geschiedenis van Israel, geheel de geschiedenis der Christelijke Kerk, die zelf wonderen zijn;

het wonder der Goddelijke Schriftuur uit den Christus hebben voortgebracht; en uit wonderen geweven, door wonderen gekenmerkt worden.

Ja, een stroom van wonderen gaat van Immanuels geboorte over de geheele aarde uit; een stroom van licht: niet slechts de bijzondere genade ten eeuwigen leven, maar ook de gemeene genade van het dagelijksche leven.

Van het paradijs af stroomt uit Adam dood en verderfen vervloeking over de geheele aarde tot aan den dag, waarin de elementen zullen branden en vergaan. Maar tegen dien stroom in gaat de rivier der wonderen, die in Immanuel ontspringt; doordringende tot den ingang van het paradijs en tot den dag des oordeels. Alle goede gave, iedere bloem en vrucht en zonnestraal, alle behoud van leven en zegen is een wonder, dat met Immanuel uit den hemel is gedaald.

En hij, die Immanuel hoont, door aan zijne wonderen te twifelen, is zelf onder die wonderen niet de minste!

II.

Zijn de wonderen in Efratha, en alle wonderen in alle tijden, slechts stralen van de Zon, in Bethlehem opgegaan; vinden alle wonderen in Immanuel, het Wonder Gods, hun grond en verklaring; — ook de boodschap, die de engel aan de herders bracht, was een dier wonderen.

Wij hebben hiermeê niet zoozeer op het oog de tijding: „U is geboren de Zaligmaker, Christus, de Heere!” Hierin toch werd het groote Wonder zelf aangekondigd. Maar de bekendmaking van dit Wonder ging van een wonderwoord vergezeld, als de engel er immers op liet volgen: „En dit zal u het teeken zijn: gij zult het Kindeken vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.”

Zoo werd de boodschap zelf een wonder, waar toch de doeken en de kribbe werden bekendgemaakt als het teeken van Immanuel.

In Immanuel daalt God in het vleesch; de Genade, de Vrede, het Leven op aarde; het Licht in de duisternis; de Troost in de ellende; het Wonder in de looden wateren van het leven des doods. Het wonder is daarom het teeken van Immanuel door alle eeuwen heen; — en toch wordt van

Hem verkondigd: „Dit zal u het teeken zijn: Immanuel in de doeken, in de kribbe!” Voorwaar, meer dan alle wonderen mag dit teeken een wonder heeten!

En toch, — ook dit wonderteeken vindt grond en verklaring in Hem, wiens naam „Wonderlijk” is: God, geopenbaard in het vleesch. Hij kwam niet slechts, om het leven te brengen, maar ook om voor zich den dood te ontvangen. Hij, Immanuel, God met ons, kwam als de Zaligmaker, de Christus. Hij kwam als de Middelaar, om voor de zijnen den doodsbekeer ledig te drinken. Niet slechts om op deze gevloekte aarde den zegen te brengen; maar om voor zichzelf den vloek te nemen. Niet slechts om tegen den stroom van zonde en ellende en dood, een stroom van genade en heil en leven te doen ingaan; maar ook om in ruil daarvoor den stroom van jammer en schande en vloek in zich op te vangen: „het Lam Gods, dat de zonde der wereld draagt.” De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen!

O, Het teeken van Immanuel is het wonder. Maar niet slechts het wonder van den glans der heerlijkheid Gods, die Hij op aarde brengt, — ook het wonder der vernedering, die zijn deel op aarde moet zijn.

Waarlijk, dit is het teeken.

Daar kan van God, den Rechtvaardige en Heilige, geen wonder, geen zegen uitgaan in het geslacht der menschen, geen stroom van heil uitgaan tegen den stroom der ellende en des doods in; alsof de Heere zelf den vloek, dien Hij uit-sprak, keerde en ophief.

Hij is waarachtig en getrouw in zijne oordeelen. Daarom moest de zonde heerschen tot den dood. Maar Immanuel, God in het vleesch, brengt het wonder des heils dan ook in den weg van gerechtigheid en ontferming tevens. Hij ving in zichzelf de zonde en den dood op en deed die voor zijn volk in zichzelf wegzinken; in zijn dood ten onder gaan, als in het offer van oneindige waardij; — en in dezen weg der verzoening vonden de eeuwige barmhartigheden een baan om uit te breken, en uit te storten in de woestijn rivieren van heil, leven en zaligheid.

Het teeken van Immanuel is daarom niet slechts, dat Hij voor de zijnen den engelenglans werpt over de velden van Efratha, — maar ook, dat Hij zelf neerligt, in doeken gewonden, in de kribbe.

Ook dit teeken is een wonder, een van de stralen, die ons oog tot de Zon moeten trekken.

Als Middelaar Gods en der menschen gaat van Jezus Chris-

tus leven en heerlijkheid uit, omdat op Hem als Middelaar Gods en der menschen dood en ellende aanloopen.

Het teeken van den Zone Gods in het vleesch was daarom, dat boven Hem als den Middelaar de hemelen geopend zijn en de engelen Gods opklimmen en nederdalen op den Zoon des menschen; maar ook, dat Hij, waar de vossen holen hebben, geen steen bezit om het hoofd op neer te leggen; dat Hij veracht is en de onwaardigste onder de menschen, een Man van smarten; dat Hij het Lam is, ter slachting geleid. Zijn teeken is de doornenkroon, de spotmantel en de rietstaf, waarmee Pilatus Hem aan zijn volk vertoonde: „Ziet, uw Koning!” Waarlijk deze is Immanuel, want Hij draagt het teeken: het kruis, den schandpaal, het vloekhout. Hij draagt het; Hij wordt eraan vastgeklonken, naakt uitgetogen, tusschen twee moordenaars; in dikke duisternis; van de menschen, van de zijnen, van den Vader verlaten; onder den vloek. Dood!

Dit is het teeken van den Verlosser. Hier vindt de dood zijn dood in God, en de vloek zijn graf. Hier moet de fontein des heils ontspringen!

Het is het wonderteeken van Immanuel, den Zaligmaker, Christus, den Heere, dat de woestijn begint te bloeien overal, waar zijn naam wordt geplant; dat de gedaante der aarde zich vernieuwt; dat de macht van den booze terug wordt gedrongen, en de machtige zijne vangst moet loslaten. Waar Jezus Christus verkondigd en gekend wordt, daar wandelen de engelen Gods; een stroom van zegen en heerlijkheid volgt de banier van zijn Koninkrijk; een lied van verlossing, van vrede, liefde en zaligheid wordt gehoord; en de dood wordt onder den voet getreden: „Dood! waar is uw prikkel? Hel! waar is uwe overwinning? In dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad!” — Maar ook is en blijft het een teeken van Immanuel, dat er voor Hem geene plaats is in de herberg; dat voor Hem zijn de doeken en de kribbe en het kruis. Tegen Hem monstert de booze zijn leger; tegen Hem organiseert zich alle vleesch. De koningen der aarde stellen zich op; de vorsten beraadslagen tezamen tegen den Heere en tegen zijn Gezalfde. De vorsten, de mannen van gezag en invloed op ieder gebied; de vorsten in de wereld der aanzienlijken en grooten; de vorsten op het gebied van wetenschap en kunst; de vorsten in het maatschappelijke leven; de vorsten in school en „kerk.” Voor henzelfen een kruis der eere; voor Immanuel de doeken en de kribbe.

't Is het teeken van Immanuel; waar zijn naam als die van den gezalfden Vorst, den geboren Koning doorbreekt, als degeen, die alleen alle heerlijkheid heeft en geeft; als degeen, op wiens hoofd alleen de kroon bloeit en van wien de glans uitgaat, — daar wordt het zwaard gewet, opdat Herodes de kroon houde. Alles komt in beweging; het spotkleed, de rietstaf, het kruis; en, zoo het moet en kan, de vloek en de dood blijven op aarde immer voor Immanuel bewaard.

Dit is het teeken! Het teeken, dat Hij Immanuel is, dat Hij waarlijk de geboren Koning is, en dat in die zalving en die kroon de beteekenis van zijn persoon gelegen is; de eenige Middelaar Gods en der menschen; God, geopenbaard in het vleesch, tegen wien alle vleesch den strijd voert op leven en dood.

Dit is zijn teeken. Het teeken, dat Hij waarlijk is de Zondenbok Israels, het Lam Gods, het eenige en volkomen Offer, de Redder en Zaligmaker van zijn arm volk!

't Is het teeken van Immanuel, dat de engelen de zijnen dienen. Dat zij komen tot de kennis en de vreeze Gods; dat zij komen tot het hof en de heerschappij des Konings, tot rechtvaardigmaking en heiliging; tot den vrede en de liefde Gods. Dat zij zijner zalving deelachtig worden, profeten, priesters, koningen. Dat zijzelf een zegen worden. Stroomen des levenden waters zullen uit hun binnenste vloeien; lichten worden zij in de wereld; het zout der aarde; slangen vertreden zij, en zij brengen den volke heil aan; — maar ook dit is het teeken van Immanuel, dat de vurige pijlen des boozen op hen gericht zijn; dat hunne bestraffing er allen morgen is; dat alle macht des vleesches op hen aandringt, om hen uit te dringen uit de herberg naar de doeken en de kribbe. Voor hen in de wereld verdrukking, een vloek, een kruis.

Dit is het teeken, dat Hij, die zijn volk naar boven voert, daalde in de benedenste deelen der aarde. En dat ieder, die met Christus in den hemel gezet is, door de diepte naar boven gaat.

III.

Starende in het Wonder Gods: God, geopenbaard in het vleesch; de heerlijkheid Gods, nederdalende in de wereld der

menschen, en de ellende en de jammer der menschen, aandringende op God, in 't vleesch verschenen; — starende in dit Wonder Gods zong de menigte des bemelschen heirlegers haar wonderlied: „Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!”

Een wonderlied. Een lied, dat in zichzelf geene verklaring heeft; maar in het Kind, dat ons geboren is, verklaring vindt.

„Eere zij God in de hoogste hemelen!” o! Dat deze toon daarboven gehoord wordt, is verklaarbaar; dáar wordt Gods eere bemind. Dáar wordt Hem de eere toegebracht. Maar op aarde? Lag dan niet Immanuel in de doeken, en had des engels woord niet nog pas verklaard, dat schande en smaad zijn teeken zouden zijn?

„Vrede op aarde!” Maar is dan de vrede niet door de zonde van de aarde geweken? En is de geboorte van Immanuel niet het onderpand van een doorgaanden strijd, aan welken alle vleesch deelneemt? Zal Hij niet straks zelf spreken: „Meent niet, dat Ik gekomen ben, om vrede op aarde te brengen; neen, zeg Ik u, maar veelmeer verdeeldheid!” Zijn niet van nu aan twee in één huis verdeeld? En is niet juist dat Kind in de kribbe de steen des aanstoots?

Brengt Hij niet alles in opschudding en zal Hij niet altijd weer scheuring en scheiding brengen?

„In menschen een welbehagen!” Maar waar zijn dan de voorwerpen, de menschen, op wie dat welbehagen Gods rusten kan? Zijn zij niet allen opstaande tegen den Heere en zijn Gezalfde; kinderen des toorns?

Neemt, geliefden! het Wonder uit de kribbe eens weg, en verklaart dan dit lied. Het is onmogelijk! Maar nu, — dit Kind is God, geopenbaard in het vleesch; en daarmee is de verklaring van het wonderlied gegeven.

„Vrede op aarde!” Ja! want die vrede sluimert in de kribbe: „God is vrede; vrede in het vleesch.”

„Eere zij God!” Ja! want die eere gaat van de kribbe uit. God eert God in het vleesch.

„In menschen een welbehagen!” Ja! want boven deze kribbe zweeft het getuigenis: „Deze is mijn geliefde Zoon, in wien Ik mijn welbehagen heb!”

„Eere zij God!” Die eere brengt Hij uit den hemel op de aarde. Geheel zijn Middelaarswerk verheerlijkt God. De glorie des Heeren Heeren gaat van de kribbe uit. Die eere, die in eeuwigheid aan het Volzalig Wezen wordt toegebracht naar zijn eigen voornemen, breekt in de kribbe op de aarde

door. Hier wordt de Raad onthuld; hier is het middelpunt van alle wegen Gods. Hier is zijne eere.

„In de menschen een welbehagen!” Dat welbehagen openbaart Hij in de kribbe. Het was eeuwig aanwezig in het vrije, waarachtige, onveranderlijke Wezen Gods. Hij is er de belichaming, de openbaring, het onderpand van. Hij de Middelaar; Immanuel. Hij, in de kribbe, zegt, wat de Volzalige wil. Hij wil het, omdat Hij het wil. Hij wil een volk zalig maken. Waarom? Hij wil het. „Welbehagen!” een ander antwoord is er niet. Of zij vijandig zijn, — Hij vraagt er niet naar. Of zij Hem voor de kroon een kruis geven; of zij tegen Hem samenspannen, — Hij laat het er niet om. God wil het en doet het. Het Kind in de kribbe: „In de menschen een welbehagen!”

„Vrede op aarde!” Dien vrede brengt Hij. Hij is eene verzoening. Hij is een slachtoffer Gode. Hij is de vrede zijns volks, en Hij spreekt daarom: „Vrede geef Ik u; mijnen vrede laat Ik u!” Zijne komst is vrede. In zijn vleesch doodt God de vijandschap.

„In de menschen een welbehagen!” Want het Kind in de kribbe wast de zijnen; reinigt ze; maakt ze levend; stelt ze rechtvaardig en heilig voor den Vader; eene gemeente, zonder vlek of rimpel.

„Vrede op aarde!” Want gerechtvaardigd uit het geloof, hebben wij vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus. En de vrucht des Geestes is „vrede”.

„Eere zij God!” Want die eere geeft Immanuel den zijnen boven alles te beminnen, en te zoeken en toe te brengen.

Immanuel! Gij zijt het! U zal loven al wat in den hemel en op de aarde is. Gij brengt Gode de glorie. Gij brengt ons, ellendigen, den vrede. Gij vereenigt in eeuwige liefde en wederliefde God en zijn mensch: Welbehagen van boven. Eere van beneden. Vrede tusschen hemel en aarde, tusschen God en mensch.

Wat gezocht werd en wordt, waarnaar het gansche schep-sel zucht; — hier is het in beginsel in de kribbe: GOD MET ONS. Neen, het wonderlied is niet onverklaarbaar. Dat lied zongen de hemelsche heirscharen reeds, als Adam uit het paradijs gedreven werd. Dat moesten ze zingen in Efratha's veld. Dat zullen ze zingen met al Gods zalig volk. Het is de eere van het Lam. Het is de aanbidding van Hem, wiens Raad bestaat, en wien, voor al wat Hij naar zijn eeuwig volzalig Wezen is en wil en doet, de aanbidding worde toegebracht!

Geliefden! mocht Hij, die Wonderlijk is en wiens wonderen in Efratha's velden en door alle eeuwen heen worden aanschouwd en gehoord, door deze wonderen u tot zich trekken. Alle wonderen zijn stralen van de Zon, die in Bethlehems kribbe is opgegaan. Och, of die lichtstralen u zóo in het oog der ziele mochten vallen, dat gij de Zon in al haar luister ontdektet. Dat Hij, wiens naam is „Wonderlijk”, daartoe aan u zelf voor het eerst of bij toeneming een wonder verrichtte. Uw oog bewerkte, dat gij vroegt naar de lichtstralen en naar de Zon. Uw oor bearbeidde, dat gij zocht naar den toon van het engelenlied. Uw hart aangreep, dat gij riep om het welbehagen, den vrede, en de eere van God.

Dán is het Kerstfeest voor u. Dan gaan uwe oogen open voor de wonderen van genade, die u omringen; gij zult de engelen Gods zien opklimmen en nederdalen op den Zoon des menschen. Dan knielt gij in hope, in aanbidding en liefde naar bij de kribbe van Hem, die het wonder teeken draagt: uwe zonde. Dan worden uwe lippen geopend, zij het ook in een zucht, om in te stemmen met het engelenlied.

o, Wee, zoo dit alles voor u tevergeefs geschied is. Zoo gij midden door de wonderen en langs het Wonder zijt heengegaan, zonder zelf een wonder Gods, een kind van God, geworden te zijn.

Ach, of uwe zielszuchten naar Immanuel waren, gelijk de zielszuchten der herders. Zijzelfen waren in Efratha's veld wonderen van genade. Wierd het morgenrood der genade in de verbrijzeling des harten ook aan u openbaar! Al is het dan ook nog nacht voor uw oog, — ook de verbrijzeling is een teeken: over ulieden zal de Heere opgaan. Ook het morgenrood, ook het schreeuwen om den dag, is een vrucht van het opgaan der Zonne.

Zij het welbehagen over u, zoo zullen deze dingen u niet ledig laten; zoo zal uw harte zich op dit Kerstfeest verblijden in Hem, die de Vrede is; en, zij het bij het aanschouwen van den eersten engelenglans of bij het staren in het volle zonnelicht in den geopenden hemel, — uwe ziele zal aanbidden: „Eere zij God!” Amen.

Loof, loof den Heer, mijn ziel! met alle krachten;
Verhef zijn naam, zoo groot, zoo heilig te achten.

Och, of nu al, wat in mij is, Hem preez!
Loof, loof, mijn ziel! den Hoorder der gebeden!
Vergeet nooit éen van zijn weldadigheden;
Vergeet ze niet; 't is God, die ze u bewees.

Looft, looft den Heer, gij zijne legerscharen!
Wier lust het is op zijnen wenk te staren.

Dat hemel, aard, en zee, en berg, en dal,
Hoe ver men ook zijn schepter ziet regeeren,
Nu zijnen naam en groote deugden eeren;

En gij, mijn ziel! looft gij Hem bovenal.

Psalm 103 : 1 en 11.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXI.

Het grootste wonder, dat Immanuel medebrengrt.

DOOR

J. C. SIKKEL,

PREDIKANT TE 'S-GRAVENHAGE.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft verkondigd.

En zij kwamen met haast, en vonden Maria, en Jozef, en het kindeken liggende in de kribbe.

En als zij het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit kindeken gezegd was.

En allen, die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders;

Doch Maria bewaarde deze woorden alle tezamen, overlegende die in haar hart.

En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles, wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.

Luk. 2 : 15 - 20.

Hoe treurig, mijne hoorders! moeten de herders in Efratha's velden temoede geweest zijn, toen het engelenlied, dat hen verrukte, plotseling verstomde; de engelenglans verdween en slechts de stomme, koude duisternis overbleef.

Hoe treurig moeten dan ook wij onzen weg vervolgen, wanneer dit Kerstfeest weder voorbij is. 't Was zoo heerlijk, te hooren van Hem, die in Bethlehem geboren is; te verkeeren in den kring der herders; en het gejubel der engelen te beluisteren; maar straks sluit zich de feestdag, en wij vinden ons terug in den duisterten, killen kring der werkelijkheid van het dagelijksche leven.

Is het zoo niet? Is de prediking van Immanuel niet een luchtspiegeling, schoon, betooverend; maar ten slotte wreëd,

waar zij ons, als zij voorbijgegaan is, slechts tmeer doet gevoelen, dat wij ons in de woestijn bevinden? Is het komen van God in het vleesch, het nederdalen van de menigte des hemelschen heirlegers, het lied der engelen, niet eene openbaring van God en zijne heerlijkheid; een oplichten van de gordijn, die de wereld der zaligheden verbergt; een stroom van licht en heil, die op deze aarde uitbreekt, en zich door het leven van de geslachten der menschen beweegt, maar waardoor wij in onze ellende bespot worden, omdat wij onszelven ten slotte midden in den dood terugvinden? Is het Kerstfeest niet aan den Kerstboom gelijk, dien de kinderen der armen door de vensters der rijken zien schitteren, om zich zelven in het einde tmeer verkleumd te gevoelen in de koude van den winter?

Neen, geliefden! zoo is het niet!

Zoo zijn wel de wereldsche feesten. Zij brengen bedrog. Zij laten hun glans rondom u vallen; maar wanneer zij voorbijgegaan zijn, zoo gevoelt gij u meer beroofd dan gezegend; zoo vindt gij uzelf armer dan tevoren terug.

Zoo zou het met het Kerstfeest zijn, indien dit slechts bestond in den klank van onze stemmen in prediking en lied; in de schoonheid en het genot der mededeeling en overdenking van het Kerstverhaal; in de vreugde, die gij den uwen en anderen in deze dagen bereidt.

Zoo zou het zijn, indien zij gelijk hadden, die u een voorwaardelijke genade prediken willen; die u Jezus Christus als den aannemenswaardigen Zaligmaker voor een schuldigen zondaar verkondigen; maar nu zich ook verder op uwe gewilligheid en uw vermogen beroepen, om Hem aan te nemen en door Hem zalig te worden.

Zoo zou het zijn, indien zij gelijk hadden, die u Christus in zijne genade vertoonen, en nu van u willen, dat gij u in Hem en in de zaligheid zult verheugen, daar er buiten Hem in u geen levendmakend, geen zaligmakend werk meer behoeft tot stand gebracht te worden. Of wel, die u leeren, dat gij er genoeg aan moet hebben als een dood mensch u in den levenden Immanuel te verblijden, dewijl Hij uw nieuwe mensch is.

Zoo zal het zijn, indien gij uzelf met deze valsche vreugde vleit, en op dit Kerstfeest geene behoefte kent aan de openbaring der genade in uwe ziele.

Neen, Godlof! God is geopenbaard niet slechts voor het vleesch, of rondom het vleesch, of temidden van het vleesch, maar in het vleesch.

Immanuel deelt op het Kerstfeest in de Gemeente, in de zielen, genade voor genade uit. Hij doet wonderen. Hij zet zielen uit den dood in het leven over. Hij brengt zielen van de duisternis in het licht.

Het Wonder in de kribbe is niet slechts eene Zon van licht; is niet slechts door wonderen omgeven, als de zon door hare stralen; maar Hij brengt wonderen teweeg in degenen, over wie Hij opgaat. Het grootte wonder, het grootste wonder, waartoe het Wonder in kribbe verscheen en waartoe al zijne wonderen uitgaan, is de verlossing en zaliging der zielen. En dit wonder brengt Immanuel mede. Niet voor een gedeelte, maar in zijn geheel. In den aanvang, den voortgang en het einde. Dit wonder werkt Hij ook op dit Kerstfeest. Hij werke het ook onder ons en in ons; ook in deze ure, waarin Hij onze aandacht op dat wonder vestigt.

Dan zingen zij, in God verblijd,
 Aan Hem gewijd,
 Van 's Heeren wegen:
 Want groot is 's Heeren heerlijkheid;
 Zijn majesteit
 Ten top gestegen.
 Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
 Op hen het oog,
 Die needrig knielen;
 Maar ziet van ver met gramschap aan
 Den ijd'len waan
 Der trotsche zielen.

Als ik, omringd door tegenspoed,
 Bezwijken moet,
 Schenkt Gij mij leven;
 Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,
 Uw rechterhand
 Zal redding geven.

De Heer is zoo getrouw als sterk:
 Hij zal zijn werk
 Voor mij volenden!
 Verlaat niet, wat uw hand begon;
 o Levensbron!
 Wil bijstand zenden.

I.

Neen, als het engelenlied verstomd en de engelenglans verdwenen is, keert niet alles in Efratha's velden tot het oude terug.

„En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft verkondigd.”

Zoo spreken zij, en zoo doen zij ook. Zij gaan naar Bethlehem, om daar in de doeken den Zaligmaker, Christus, den Heere te zoeken.

Dit is een wonder van genade.

Of komt het u vreemd voor, geliefden! dat wij dit opstaan en heengaan der herders een wonder noemen?

Wij zouden zoo niet spreken, indien zij niet bepaald naar Bethlehem gingen, om te zien het woord, dat de Heere hun verkondigd had, om dus het kindeken, dat in doeken gewonden in de kribbe lag, als den Zaligmaker, Christus, den Heere te aanschouwen.

Voorwaar; dit is een wonder.

Of is niet aan geheel Israel de prediking gebracht: „Heden is de Schrift in uwe ooren vervuld; ziet het Lam Gods”? En gingen zij uit, om Hem te zoeken? Of wel, wilden zij van een Christus zonder gedaante of heerlijkheid niets weten?

Gaat niet de engelenboodschap de wereld door: „De Zaligmaker, Christus, de Heere, is geboren!” En nu, gaan de zielen allerwegen uit, om het woord, dat geschied is, hetwelk de Heere verkondigen doet, bij ervaring te leeren kennen? Of wel, stellen zij zich met de boodschap tevreden, en betoonen zij aan de persoonlijke aanschouwing en ervaring der genade van Immanuel geene behoefte?

Gaan zij naar Hem uit buiten de legerplaats; is het hun om Immanuel in zijne doeken, in zijne kribbe, in zijn smaad te doen? Of wel, is van nature een iegelijk, als verbergende het aangezicht voor Hem?

Verlaten allen het veld en hunne kudde om Hem, die in de kribbe de Zaligmaker is, Christus, de Heere? Of wel, gaat een ieder naar zijn akker en zijn koopmanschap; om al het eigene bekommerd, maar niet om Hem?

Het antwoord is niet twijfelachtig.

Ja, de natuurlijke mensch zal Hem straks zoeken in zijne

doeken; maar met het zwaard van Herodes, om Hem in die doeken te dooden. Zij zullen Hem zoeken; maar om de broeden, en de teekenen voor het uitwendige leven. Zij zullen Hem zoeken; maar om de beurs. Zij zullen Hem zoeken; maar om Hem te steenigen, om Hem te vangen. Zij zullen Hem zoeken, om Hem de vraag voor te leggen: „Zijt Gij de Christus, de Zoon des gezegenden Gods?” om het uit zijn mond te hooren, en Hem dan eenparig des doods schuldige te verklaren. Zij zullen Hem zoeken: „Zijt gij dan een Koning?” maar om des keizers vriend te blijven en den wil des volks te doen. Den bezetenen gelijk, zullen zij uit de graven Hem tegemoetgaan: „Jezus, Gij Zoon Gods! wat hebben wij met U te doen? Zijt Gij hier gekomen, om ons te pijnigen vóór den tijd?” Of met de mannen, die hunne zwijnen betreuren, zullen zij Hem zoeken, om Hem te bidden, dat Hij uit de landpalen vertrekken zal!

De vijandschap van het natuurlijke menschenhart tegenover Immanuel is volkomen.

Daarom, zoo de herders zoeken het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere hun heeft verkondigd, aanschouwen wij hierin een wonder. Een wonder, dat zich herhaalt in allen, die waarlijk naar Hem, die geboren is, uitgaan; het grootste wonder, dat Immanuel op aarde brengt.

Ja, een wonder, dat Immanuel in zichzelf brengt. Want het Wonder van zijne komst in het vleesch is de vrije, algenoegzame genade, die een verloren zondaar redt en vijanden Gods tot kinderen Gods maakt. Deze genade is er in Immanuel, God in het vleesch. En deze genade moet openbaar worden in de uitwerking, in de uitvoering. De genade, die in Immanuel voor de zijnen is, wordt in hen openbaar. Hij moet zaad zien. Daarom zal Hij gezocht worden met geweene, en met smeekingen zal Hij ze voeren; daarom zullen zij Hem vroeg zoeken. De Geest der genade en der gebeden, dien Hij hun verwierf, zal over hen heerschen.

Omdat zijne kribbe en zijn kruis, zijn dood en zijn graf, zijn verzoenend en verlossend werk van eeuwigheid vaststonden in het Verbond, in het Welbehagen, in Gods Wezen zelf; omdat het Wonder gewis was in God, daarom stroomde door den tijd immer de genade, die in de kribbe, in de doeken, in het Kind, als de fontein, welke God uit zichzelf gegeven heeft, openbaar werd. Daarom werkte die genade door alle tijden wonderen in de zielen, die zij uitdreef om den Zaligmaker, Christus, den Heere, naar het Woord des Heeren te zoeken. Daarom ging Abel reeds uit en offerde door het geloof. Daarom legde Jakob zijne voeten tezamen

op het bed: „Op uwe zaligheid wacht ik, o Heere!” Daarom hunkerde Job in den kuil des jammers: „Ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij na mijne huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen, denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijne oogen zien zullen, en niet een vreemde; mijne nieren verlangen zeer in mijnen schoot!” Daarom hebben David en de profeten met alle vromen in Israel naar Hem uitgezien, meer dan de wachters naar den morgen.

Omdat de genade uit Immanuel door de tijden stroomde, stroomde ook de genade van der tijden aanvang naar Immanuel heen. En Hij, die voor de herders de Middelaar der eeuwige ontfermingen was, moest door die ontfermingen de herders aan zijne kribbe zien. Al is Hij in doeken gewonden, al ligt Hij in de kribbe, al is er voor het vleesch in Hem niets begeerlijks, al geeft Hij het kruis, al eischt Hij het leven, toch komen al de zijnen aan zijne voeten. De herders en de wijzen uit het Oosten. Simeon kan niet eerder sterven en Anna kan niet uit den tempel gaan. Al wat de Vader Hem gegeven heeft, zal tot Hem komen. Nathanael en Levi; Simon Bar-Jona en Johannes; Nicodemus en Zacheüs; Maria Magdalena en de Kananeesche; de vrouw, die de zoom zijns kleeds aanraakte, en de Samaritaansche; Bar-Timeüs en de blindgeborene; Saulus en Timotheüs; Cornelius en de moorman. En gij, en gij, die uit diepten van ellenden met mond en hart tot Hem hebt leeren roepen, naar Hem hebt leeren zoeken, tot Hem hebt mogen komen, getrokken door koorde van genade, geeft Hem de eere! Niet ons, maar Hem alleen de lof: Immanuel, in wien en uit wien de genade is, door welke onze ziele naar Hem ontstoken werd.

Het zij u tot vertroosting, zoekenden! die geen ruste kent, eer gij God in het vleesch hebt gevonden! Schreeuwt uwe ziele naar den levenden God, gelijk het hert naar de waterstroomen? o, Houdt u dan verzekerd, dat er reeds kracht van Hem naar u uitgaat, om u naar Hem te trekken.

En gij, die den tegenstand der vijandschap kent, welke daar roept: „Wat heb ik met U te doen?” gebonden en met ketenen! o mocht er eens een kreet uit uwe ziele gaan naar Immanuel! In Hem is het Wonder der eeuwige, almachtige genade. Hij doet wonderen. Hij werpt de duivelen uit. Hij doet den man, wiens naam „legio” is, stil aan zijne voeten zitten.

Wie Hem nooit zoekt, zal nooit behouden worden. Ach, maakte Hij u, die nog verre zijt, zoekende door zijne genade!

II.

„En zij kwamen met haast, en vonden Maria en Jozef, en het kindeke liggende in de kribbe.”

Zij vinden en zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere hun heeft verkondigd.

Ook dit vinden, dit zien is een wonder; want zij zien niet maar de kribbe, de doeken, het kindeken, — zij zien den Zaligmaker, Christus, den Heere. Zij zoeken in Hem niet slechts Immanuel, maar zij vinden en zien in Hem den Christus. Zij zien Hem met oogen des geloofs. Zij aanbidden en danken: „Wij hebben gevonden!”

Dit vinden, dit zien noemen wij een wonder.

Of vindt en ziet ieder in dat kindeken in de kribbe den Zaligmaker, Christus, den Heere?

Ach! velen, aan wie de herders straks het woord bekend maken, dat hun van dit kindeken gezegd was, verwonderen zich op zijn best.

Velen staan ook op dit Kerstfeest in gedachten bij de kribbe, schouderophalend, even arm en koud als altijd!

Als Immanuel onder zijn volk is opgetreden; aan blinden het gezicht en aan dooven het gehoor gegeven heeft; melaatschen heeft gereinigd en dooden opgewekt; aan armen het Evangelie heeft verkondigd; als Hij opgestaan is uit het graf en den Heiligen Geest heeft uitgestort, als vele wonderen en teekenen geschieden in zijn naam, vindt en ziet dan ieder in Hem Immanuel?

Ach! de menschen zeggen van Hem, dat Hij is Elias of een van de profeten; een groot profeet!.... maar den Zaligmaker, Christus, den Heere vindt en ziet men in Hem niet. Wie dat in Hem ziet en vindt; zoo iemand Hem belijdt de Christus te zijn, die moet uit de Synagoge geworpen worden. Indien Hij voor den Christus gehouden wil worden, zoo is Hij des doods schuldig. Wordt Hij aan het volk voorgesteld: „Ziet uw Koning!” zoo breekt het getier los: „Neem weg; neem weg, kruis Hem, kruis Hem!” Zij vinden in Hem veel goeds, maar den Zaligmaker, den Christus, den Heere niet!”

Daarom is het een wonder, dat Andreas jubelt: „Wij hebben gevonden den Messias, den Christus!” Dat de Samaritaansche aan ieder durft vragen: „Is deze niet de Christus?” Het is een wonder, zoo des Heeren discipelen op de vraag: „En gij, wie zegt gij, dat Ik ben?” met Petrus ant-

woorden: „Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods!” Ja, zalig is Simon Bar-Jona; want vleesch en bloed hebben hem dat niet geopenbaard, maar de Vader in de hemelen! Een wonder is het, als de moordenaar aan het kruis om eene plaats in zijn Koninkrijk smeekt. Een wonder, als Thomas aanbidt: „Mijn Heere en mijn God!” Het is een wonder, zoo de geloovigen straks verstaan, dat geen gezag van Schriftgeleerden en overpriesters, van menschelijke inzettingen, ja zelfs van Mozes' wet tegenover HEM eenige geldigheid in Jeruzalem heeft, omdat Hij DE CHRISTUS is.

En nog; wie zich verliezen mag aan de voeten van dezen geboren Vorst, die van eeuwigheid is gezalfd geweest; wie waarlijk in Hem den Zaligmaker, Christus, den Heere mag zien en vinden, het is een wonder.

Of zijn de tijden veranderd, nu eeuwenlang deze geboren Vorst Immanuel zijne zalving heeft bekend gemaakt in woord en daad? Ziet, vindt ieder in Hem, wat de herders toch in de kribbe moesten vinden: God in het vleesch; Immanuel; den Middelaar; den Gezalfde; Proféet, Priester en Koning?

Ach! Geloofst iemand van de geleerden in Hem; een van de mannen, die immers alles zien en vinden?

Eeren de machtigen Hem als den Zoon Gods, door wien zij regeeren? Buigt de wereld voor Hem als haar Maker, haar heil, in wien het leven en het licht der menschen is? En in de Kerk, in den kring dergenen, die op bevel van dezen Christus in den naam van den Drieëenigen God zijn gedoopt, zien en vinden daar allen in Hem Immanuel? Zijn er geene gedoopten, die zijn bloed verwerpen als het bloed van het Offerlam; die meenen zijn verzoenend Middelaarswerk niet noodig te hebben? Zijn er niet velen, die Hem goed achten voor de vergeving hunner zonden; maar die al zien zij den Zaligmaker in Hem, niet weten, waarom Hij ook de Christus, de Heere moet heeten; die van zijne zalving niet weten? Zijn bloed erkennen zij, als het eenige offerbloed, dat van de zonden reinigt; maar van de eenige geldigheid van zijn Woord, van zijne inzetting, van zijn Schepter, van zijne Kroon weten zij niet af. Hij mag het offer zijn, maar de overpriesters moeten overpriesters blijven; en de geboden en Inzettingen van menschen hebben het hoogste gezag, en Pilatus moet de vriend des keizers zijn; en de steenen en het goud zijn de tempel des Heeren. Waarlijk zij zien, zij vinden in de doeken, in de kribbe, niet den

Zaligmaker, Christus, den Heere! Voor Herodes, voor Kajafas, voor Pilatus, voor Nero, voor iederen aanzienlijke, hetzij man of vrouw, gaan zij eerbiedig uit den weg, wanneer deze zich aanmatigen te doen, wat van Immanuel is, en daarmee vertreden zij, dienende de menschen, den naam van Hem, die de Christus, de Heere is.

Zij zien niet, zij vinden niet.

En gijzelf, mijne hoorders! kunt gij niet nalaten voor Hem in 't stof te knielen en Hem als uw gezalfden Vorst en Heere te aanbidden, aan te nemen, te omhelzen? Kent gij den roem, zijn eigendom te zijn? Aan niemand in het vleesch te behooren, dan alleen aan God in het vleesch? Kent gij in Hem den Koning, die, in uw vleesch gekomen, u heeft verzoend met God; u heeft verlost uit Satans macht; u door zijn Woord en Geest regeert en bewaart? Staat gij in het Koninkrijk van den Zoon van Gods liefde? Staat gij in zijn dienst, zijner zalving deelachtig, koningen en priesters? Ziet, vindt gij in Hem den Zaligmaker, Christus, den Heere, den Gezalfde Gods voor uw hart, uw huis, uwe kinderen, uw beroep, heel uw levenskring? Buigt gij voor niemand, dan alleen om Christus wil? En vindt gij in die zalving van Immanuel, in zijn Kroon juist den vrede, de blijdschap, de zaligheid uwer ziele?

o! Wie in Hem, die in de kribbe ligt, dezen Immanuel mag zien en vinden, — aan hem is een wonder van genade geschied.

Maar dit wonder is er en blijft op aarde; want Hij, die in de kribbe ligt, het Wonder Gods, brengt ook dit wonder meê. In Hem is de genade, die tot alles genoeg is.

Hij opent de oogen der blinden. Daarom juicht straks Maria Magdalena, al hield zij Hem eerst voor den hovenier: „Rabbouni!”

Daarom kenden de Emmausgangers Hem, dien zij eerst aanzagen als een, die alleen een vreemdeling was in Jeruzalem.

Daarom bidt Saulus, die meende tegen den naam van Jezus vele wederpartijdige dingen te moeten doen, eindelijk: „Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal!” Hij heeft „Jezus Christus, den Heere” gezien. Daarom wordt nog immer, wat voor de wijzen en verstandigen verborgen is, aan de kinderkens geopenbaard. Een ieder, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Hem. En als hij Hem ziet, valt hij als dood aan zijne voeten.

Zij het u tot verootmoediging, die Hem aanvankelijk mocht zien en vinden. Wie roemt, roeme in den Heere. Hij ontdekke uwe oogen temeer, opdat gij zijne wonderen moogt aanschouwen.

Zij het u tot vertroosting, die de vertroosting in Hem zoekt, maar nog niet gevonden hebt: Nathanaels onder den vijgeboom! Zoekt en gij zult vinden. Gij zult vinden, niet om uw zoeken, maar omdat Hij al de zijnen tot zich trekt, en verlorenen zoekt, totdat Hij hen vindt, opdat Hij van hen gevonden worde.

Zij het u tot waarschuwing, gij, die in Hem den Zaligmaker ziet, uw Offer, uw Hoogepriester; — maar die van zijn Kroon, zijn Schepter, zijn Gezag, niet wilt hooren, omdat gij er geen gezicht voor hebt, dat Hij de Christus, de Heere is. Wij slaan u niet, omdat gij dit in de doeken, in de kribbe niet ziet, — maar wij waarschuwen u, dat gij hen niet slaat, die zijn kroon, zijn gezag, even lief hebben als zijn bloed. Bidt Hem liever om oogenzalf, opdat gij zien moogt. En betoone de Heere aan u, dat Hij door zijne genade nog altijd de zijnen leidt in een weg, dien zij niet geweten hebben.

Ja, Hij doet wonderen, Hij alleen; en Hij zal van al de zijnen gekend worden; zij het ook hier ten deele, totdat zij Hem zien, gelijk Hij is.

III.

„En als zij het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dathun vandit kindeken gezegd was. En allen, die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders. Doch Maria bewaarde deze woorden alle tezamen, overleggende die in haar hart.”

De herders zien niet alleen, maar openen daarna ook hun mond, om te spreken. Zij moeten den Zaligmaker, Christus, den Heere belijden. Eerst bij de moeder in den stal, en daarna ook alom.

Ook dit is een wonder.

Of spreekt het belijden dergenen, die Immanuel niet alleen zochten, maar ook vonden, vanzelf? Komen zij, die Hem als den Christus leerden kennen, ook immer voor Hem als den Christus uit?

Ach! Is Hij door zijne discipelen niet verlaten, verloochend? Verloochend door hen, die zagen en vonden?

Spreekt het belijden vanzelf? Maar waartoe dan dat ernstige woord: „Zoo wie Mij beleden zal hebben voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor mijnen Vader in de hemelen; maar zoo wie zich mijns en mijner woorden

zal geschaamd hebben, dien zal ook de Zoon des menschen zich schamen!"

Spreekt het belijden van Christus vanzelf? Waarom kwam dan Nicodemus des nachts tot Hem? Waarom zijn dan, als verdrukking of vervolging komt, de geloovigen zoo aarzelend? Waarom hebben zij dan zoo weinig licht omtrent hunne roeping, en zoovele verontschuldigungen. Waarom kunnen er zeven duizend zijn, die voor Baäl den knie niet bogen, zonder dat toch iemand iets van hun bestaan bemerkt? Waarom kunnen de onderdanen van Immanuel in vele tijden, in vele kringen zoo verborgen zijn? Waarom kunnen zelfs mannen in Christus zoover gaan, dat zij het zwijgen a a n p r i j z e n, en anderen leeren: „Christus moet zelf voor zijne eere opkomen; dat mogen wij niet doen!"

Waarom? Omdat de Satan zeer begeerd heeft, des Heeren volk te ziften als de tarwe. o! Indien Immanuel niet voor hen gebeden had, hun geloof zou spoedig ophouden. Zij zouden Hem kennen, en toch doen, als kenden zij Hem niet. Ja, zij zouden er eindelijk met Petrus alles aan geven en zweren, dat zij Hem niet kennen.

Waar is dikwijls het volk, dat voor Immanuel als den Zaligmaker, Christus, den Heere uitkomt? Waar is dikwijls het belijden van den Christus bij de moeder, in zijne Kerk. Zoo die Kerk in den stal moet vertoeven, zoo Immanuel in de kribbe, in de doeken woont? Waar is dikwijls het belijden van den Christus in de wereld, alom? Ja, als Hij onder de palmtakken en de hosanna's doorrijdt, is er een groote menigte, die meêjubelt; maar als Hij op Gabbatha staat, is er niemand, die Hem als Koning kiest.

Zoolang het niets kost, zeker, dan zwijgen zij, die Hem kennen, niet. Maar het kost telkens wat. En daarom zwijgen zij hier en daar; en zoo het er op aankomt, zwijgen zij alom. Zij worden van de leer, dat ieder maar voor zich moet weten, wat hij in Jezus wil zien, en dat zij zich daarom slechts met zichzelf en met gelijkgezinden te bemoeien hebben. Zij kennen geen andere waardigheid van Christus, dan die Hij in het verborgene heeft voor het harte, dat gemeenschap met Hem oefent. Hij wordt een boezemvriend, zoet voor de binnenkamer; van waarde, wanneer de ziele eens voor Hem knielt. Maar de glorie van Immanuel, die den naam boven alle namen heeft, rondragen door de wereld, ze achten het, misschien heel vromelijk, heiligschennis.

Jezus is te goed om in werkplaats en maatschappij, in wetenschap en school, in de regeering der Kerk zelfs, eenig gezag te begeeren, en zouden zij dan op de binnenplaats

van Kajafas, onder wereldsche en goddelooze menschen, voor Hem opkomen?

Zegt niet, mijne hoorders: „Al werden zij ook allen geërgerd, ik zal geenszins geërgerd worden!” o! Daar zijn er velen, die Jezus als den Christus kennen, en toch niet als zijne onderdanen voor den dag komen. Daar zijn er, wier conscientie in dezen spreekt; die wel weten, dat zóo de naam van Immanuel ter aarde ligt; die wel weten, dat des Heeren volk zijn lof moet verkondigen, en die toch zwijgen, als zij in Hem maar mogen gelooven, Hem mogen liefhebben, van Hem mogen hooren als den Zaligmaker, dan komt zijn naam als den Christus er niet op aan. Daar zijn er, wien door het zwijgen de beenderen verouderd worden, en toch — alles te verkoopen om Hem te volgen. — het is te veel! Zij zwijgen!

De zondaren, die verlost worden, zijn niet alleen blind, maar ook s t o m.

De Heere moet door zijne genade niet slechts de oogen openen, maar ook de tong losmaken. Een waakhond kan niet zwijgen, wanneer het om het recht van zijn meester gaat; maar onder het volk des Heeren moet de Heere het woord werpen: „Hunne wachters zijn allen blind, zij weten niet; zij allen zijn stomme honden, zij kunnen niet bassen!” (Jes. 56 : 10)

Daarom, zoo wij den Immanuel waarlijk als den Zaligmaker, Christus, den Heere belijden mogen bij de moeder, in den stal, en in de wereld, alom, het is een wonder!

Maar een wonder, dat het Kind in de kribbe medebrengt. Hij maakt, dat de stommen spreken. Dat de wondermacht zijner genade hiervoor noodig is, leeren al de zijnen, wanneer het er op aankomt.

Toch zonder dit spreken voor den Christus geen vrede: met den mond belijdt men ter zaligheid!

God zij daarom geloofd, die ook deze genade in het Kind, ons geboren, gegeven heeft. Nu zal er ook een sprekend volk zijn, al zocht men, gelijk tevoren, hun mond door het zwaard of het vuur te stoppen. Door de genade, die wonderen werkt, spreekt dezelfde man, die den Heere voor een dienstmaagd verloochende, straks ondanks de scherpste bedreigingen: „Wij kunnen niet nalaten van Hem te getuigen!”

Zoo de Heere de lippen der zijnen opent, zoo zal hunne tong Hem vroolijk roemen. En al vonden zij dan nergens meer genade: zijne genade is hun genoeg!

Zij het u tot verootmoediging, die niet nalaten kunt te spreken. Deze genade verheerlijke Hem, en Hem alleen!

Zij het u tot ontdekking, die in uw stilzwijgen nog eene bijzondere vroomheid wilt zien. Brengte het u tot de bede: „Heere! open mijne lippen!”

En gij, die het bekennen moogt: „Ik wordt verteerd door stilzwijgen;” zonder de getuigenis voor zijn naam geen vrede voor mijne ziele”; — o, Hij die almachtig is en getrouw, maakt niet beschaamd, wie op Hem hopen. Hij verheerlijke zijne genade aan u; zijne genade, die genoeg is; zoo zult gij spreken en niet zwijgen.

IV.

„En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles, wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.”

Zij keeren terug naar hunne kudden, het hart vervuld met blijdschap en zaligheid.

Ook dit is een wonder van genade.

Of zijn er niet, die Immanuel zochten en vonden, die Hem belijden voor de menschen; maar die toch niet in de blijdschap leven; aan wie de roem der hope is ontvlucht? Kunnen discipelen des Heeren niet vele malen Kerstfeest vieren; kan de Kerk niet vele malen van de kribbe terugkeeren, zonder dat waarlijk het hoofd omhoog gestoken wordt in de gewisheid: „Wij zullen de eerkroon dragen”?

Zal de vrucht der genade niet slechts aan ons gezien en gehoord worden, maar in ons terugkeeren, dan moet het worden: „Keer, mijne ziel! tot uwe ruste weder; gij zijt verlost, God heeft u welgedaan!” Dan moet het aangezicht des Heeren in onze zielen schijnen, ook als wij weer in het donkere veld bij de kudde moeten vernachten. Dan moeten wij, door het geloof levende, in Immanuel, die de weg is, den hemel geopend zien, ook als hij zwart is. Dan moeten wij, ook al klaagt onze conscientie ons aan, als gerechtvaardigden vrede bij God hebben. Dan moet het worden: „Ik ben verzekerd, dat geen schepsel mij zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, mijnen Heere!” Dan gaat onze ziele met Simeon uit: „Nu laat Gij, Heere! uwen dienstknecht gaan in vrede, naar uw Woord; want mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien!”

Wie zal daar zichzelf, wie zal daar den broeder of de zuster brengen? 't Is onmogelijk bij de menschen.

Maar Immanuel, God, geopenbaard in het vleesch, brengt

ook dit wonder mede. Wanneer de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn.

Legt uwe kronen aan zijne voeten, gij, die geene banden meer kent! Hij heeft alles welgemaakt. Hij maakt volkomen zalig. Ook de laatste vijand doet Hij teniet.

Verwacht het niet van de heuvelen of van de bergen, o gij, wiens ziele geene vleugelen heeft! Israel hope op den Heere; want Hij zal Israel verlossen. o, Mijne ziele! wat buigt gij u neder? Hoop op God! De Heer, in Israel geprezen, doet wonderen, Hij alleen!

Ook op dit Kerstfeest zal het welbehagen des Heeren door de hand van Immanuel gelukkiglijk voortgaan. Niet door kracht, noch door geweld; maar door zijn Geest zal het geschieden. Zijn Woord zal niet ledig wederkeeren; maar het zal doen, hetgeen Hem behaagt; het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Hij het zendt.

Och, dat wij allen gevonden werden in den weg, waarin zijne genade vloeit en werkt! Och, of ons aller ziele uitging naar Hem, naar Hem alleen: GOD, geopenbaard in het vleesch! — zoo zal ons niets ontbreken en de Heere zal verheerlijkt worden. Amen.

Maar 't vrome volk, in U verheugd,
 Zal huppelen van zielevreugd,
 Daar zij hun wensch verkrijgen;
 Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
 Door 't licht, dat van zijn aanzicht straalt,
 Ten hoogsten toppunt stijgen.
 Heft Gode blijde psalmen aan!
 Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
 Laat al wat leeft Hem eeren!
 Bereidt den weg, in Hem verblijd,
 Die door de vlakke velden rijdt;
 Zijn naam is Heer der heeren!

Ps. 68 : 2.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXII.

HET TELLEN DER DAGEN.

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

De hemel looft, o Heer! uw wondren dag en nacht;
Uw waarheid wordt op aard de glorie toegebracht,
Daar uw geheiligd volk van uwe trouw mag zingen;
Want wie is U gelijk bij al de hemellingen?
En, welke vorsten ooit het aardrijk moog' bevatten,
Wie hunner is, o Heer! met U gelijk te schatten?

Gedenk, o Heer! hoe zwak ik ben, hoe kort van duur;
Het leven is een damp; de dood wenkt ieder uur.
Zou 't mensd'om dan vergeefs op aarde zijn geschapen?
Wie leeft er, die den slaap des doods niet eens zal slapen?
Wie redt zijn ziel van 't graf? ai! help ons, als tevoren,
Gelijk Gij bij uw trouw aan David hebt gezwoven!

Ps. 89 : 3 en 19.

Leer (ons) alzoo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart
bekomen.

Ps. 90 : 12.

Dit woord wordt voor ons ontleend aan den Psalm, die ten opschrift draagt: »Een gebed van Mozes den man Gods,» met wien de Heere van mond tot mond had gesproken, en door aanzien, en niet door duistere woorden (Num. 12 : 8); den profeet, den leidsman en wetgever van het volk, wiens leer als een regen druipt, en wiens rede vloeit als een dauw, omdat Hij den naam des Heeren uitroept, en onderwijst in een »gebed». (Deut. 32 : 2 en 3.)

Deze psalm schijnt door Mozes vervaardigd te zijn ten dage toen er geklag was onder het volk, en gewezen in den nacht, vanwege de boodschappers, die kwade tijding uit Kanaän brachten; toen zij naar Egypte terug wilden, en het harde

ruk der dienstbaarheid weder aandoen; toen de Heere tegen het volk toornde; en Mozes vergeving pleitte vanwege de grootte der goedertierenheid des Heeren, en vergeving ontving; maar voor een nieuw geslacht, terwijl het oude zou henensterven in de woestijn. (Num. 14.)

Te dien dage heeft Mozes, naar luid der overlevering onder Israel, die ook door onze kerk als de meest waarschijnlijke is aangenomen, zijn droeve ziel gesterkt in zijn God; en in dit lied der diepste verbrijzeling zijn hart doen uitgaan, om de vergevende goedertierenheid en de verlossingen des Heeren te zoeken. Of, dat wij het anders zeggen, in dezen psalm neemt Mozes de toevlucht tot den eeuwig God (vs. 1), wiens kracht en glorie hij verheerlijkt (vs. 2 en 4); en waartegen hij in diepen toon de klacht over de nietigheid des menschen stelt: »Gij doet den mensch wederkeeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij menschenkinderen; Gij overstroomt ze, zij zijn (gelijk) een slaap; in den morgenstond zijn zij gelijk het gras (dat) verandert. In den morgenstond bloeit het, en het verandert; des avonds wordt het afgesneden en het verdort" (vs. 3, 5, 6). Daarop buigt hij zijne ziel onder het rechtvaardig oordeel Gods, dat in zijn heiligen toorn gaat over onze zonden, terwijl »al onze dagen henengaan door zijne verbolgenheid"; (vs. 7—11) en wendt al dien zwaren last — zalig, wie met den man Gods zoo het beding van Gods genade weet te bepleiten — tot de goedertieren gunst des Heeren (vs. 12—17).

Die wending nu, dien omgang, waarbij het uit eigen donker en diepte gaat tot den vrede Gods en het licht van zijn vriendelijk aanschijn, vinden wij in het woord van onzen tekst. En terwijl wij uwe aandacht wenschen te bepalen, eerst bij het tellen onzer dagen, en daarna bij de bede om een wijs hart, wende de Heere zelf het genadig voor ons uit eigen donker tot zijn vriendelijk licht; en Hij doe het voor ons omgaan uit ons ellendig leven tot zijn zalige, eeuwige vertroosting!

Het tellen onzer dagen als een korte, vluchtige en verdrietelijke som, wordt ons op alle manieren geleerd. En toch, waarlijk leeren wij het niet, tenzij de God des lichts en der krachten ons wijsheid geve om te tellen, want de dagen zijn bestemd en het getal der maanden is bij Hem; Hij heeft daarvan de bepalingen gemaakt (Job 14 : 5).

In alle manieren wordt ons een bevestigend antwoord gegeven op Jobs vraag: »Zijn mijne dagen niet weinig?" (Job 10 : 20) en daarbij het woord van onzen psalm vervuld: »Het uitnemendste van die is moeite en verdriet" (vs. 10). Waar wij ons oog henenwenden, en waar wij ons oor te luisteren

leggen, overal vinden wij de gangen en sporen van het vluchtige, verdrietige leven. In de natuur, op veld en akker, in het wegvallen van bloem en blad, bij het rusteloos wegdrijven van wolken, stormen, stroomen. In het opkomen en voorbijsnellen der tijden, der jaren en geslachten; terwijl het uurwerk telkens dreigt af te loopen, de lamp op het uitgaan is, en het getij des levens verloopt als de ebbe op het strand. En bij dit alles moeten wij van onszelfen getuigen, meer dan van eenig ding, dat onze dagen vluchtig zijn en ons leven broos is. »Nascendo incipimus denasci", zoodra wij in de wereld komen, gaat het, met dat wij geboren worden, naar den dood toe. Voorwaar, het is geen stilstaande tijd, waarin wij geboren worden, maar die als een stroom steeds doorvloeit, en die als een weversspoel den toch al vluchtigen draad des levens schier niet bijhouden kan in het afwinden. Onze dagen gaan daarhenen als eene gedachte; varen weg als een arend, die om spijs uitvliegt; verdwijnen als een verschietende ster, als een damp, een droom, een schaduw, een bloeisel, dat alhaast tegen de aarde ligt. Het is maar te leen, dat wij hier komen. En wie is er, die over den dag van heden, laat staan van morgen kan beschikken? Waarlijk, het is voor wie het recht vatten wel, gelijk die oude vrome zeide: »Ik heb al van over vele jaren geen dag van morgen gehad." Wie kan er staat maken op een spaandervuur? Want toch, dit leven is slechts als een handbreed gesteld. Wie houdt het lang uit bij eene kaars, die al lichtende kort, en al kortende uitgaat? o Mensch! blijf toch niet hangen aan wat vlotgras, en wat losse biezen. Ja, ons eigen leven is als het gras.

Zij zijn als 't gras, dat 's morgens, overtoegen
 Met frisschen dauw, in bloei staat voor elks oogen;
 Maar 's avonds, als het afgesneden wordt,
 Op 't open veld in weinig tijds verdort.

Ps. 90 : 36.

Laten wij het maar zeggen, gelijk het Woord des Heeren het ons zegt; want een eigen spiegel is toch nog altijd maar van glas; wij mochten ons nog eens wijs laten maken, dat onze bespiegeling toch eigenlijk onbedriegelijk is. Neen, maar de spiegel van Gods Woord, waarlijk, die is klaar en waar. En waar we dan dit woord opslaan, overal trekt, sinds de dagen van het verloren paradijs, het leven als een afnemende maan door de nevelen henen, en eer we het nog zien, is de tijd van ondergaan alweer gekomen. Daarin wordt vervuld, wat

Mozes spreekt tot het volk: »Uw leven zal tegenover u hangen, en gij zult nacht en dag schrikken, en gij zult van uw leven niet zeker zijn.” (Deut. 28: 66).

»Wie ben ik, en wat is mijn leven?” (1 Sam. 18: 18). »Mijne dagen zijn lichter geweest dan eene weversspoel, en zijn vergaan zonder verwachting. Gedenk, dat mijn leven een wind is; mijn oog zal niet wederkomen om het goede te zien.” (Job 7: 6 en 7) »Men is des levens niet zeker.” (Job 24: 22) Want waarlijk, »er is maar als eene schrede tusschen mij en tusschen den dood” (1 Sam. 20: 3). »De dagen des menschen zijn als het gras, gelijk eene bloem des velds, alzoo bloeit hij; als de wind daarover gegaan is, zoo is zij niet (meer), en hare plaats kent haar niet meer.” (Ps. 103: 15 en 16) »Zie, Gij hebt mijne dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor u.” (Ps. 39: 6) »Onze dagen op aarde zijn als eene schaduw.” (1 Kron. 29: 15) »En wij vliegen daarheen.” (Ps. 90: 10)

En dan, bij die korte som van het vluchtig leven, nog al de verdrietelijkheid en moeite te tellen; waarlijk, wij hebben wel een »rekenmeester” noodig, die het ons voordoe; anders vatten wij het niet, en wij leeren die »rekenkunst” nooit. Want de jaren van eens menschen leven zijn weinig; maar het verdriet, de moeiten en ellenden zijn vele. Het is er wel meê gelijk een oud vader (Nilus) gezegd heeft: »Het zwakke lichaam is het veld, waarin wij tobben; de teleurstellingen des levens zijn als de Jebusieten voor het volk, die gedurig onrust komen brengen, de wereld is een kwade moeder; en allerlei kwellingen zijn als de bittere wateren, waarbij wij beproefd worden. Zelfs de vermakelijkheden en de vreugde der wereld zijn als de afvallende roos; wanneer de bloem er af is, blijft er niets over dan de stekende doorn. Wat al vermoeienis en topperij en afmatting! Bios (leven) en bia (moeite) verschillen niet veel in klank, maar in beteekenis dikwerf nog minder. En als wij alles te berde brengen bij het tellen en wegen en meten van de dagen des levens, en wij maken de som op, dan kunnen wij wel met Jakob zeggen: »Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest,” (Genes. 47: vs. 9) en met een Mozes de harp opnemen en zingen:

Helaas! het best van onze beste dagen
Baart dikwijls smart, geeft dikwijls stof tot klagen,
Daar zorg, verdriet en jammerlijke plagen
Steeds, beurt om beurt, de matte ziel doorknagen.

Trouwens, ook in deze klagelijke zaak, indien wij het zelf al niet wisten of verstonen, is de Heilige Schrift ons een gedurig »memento”, een gedenkblad schier op iedere bladzijde. Dagen der benauwdheid (Gen. 35 : 3). Dagen der vreemdelingschap (Gen. 47 : 9). Dagen, waarop de wolk vele dagen is over den tabernakel (Num. 9 : 19 en 20). Dagen des ondergangs, die nabij zijn (Deut. 32 : 35). Dagen van zeer harden strijd (2 Sam. 2 : 17). Dagen met zwarte dampen (Job 3 : 5). Dagen des druks en der duisternis (Job 15 : 23; 30 : 16). Harde dagen (Job 30 : 25). Kwade dagen (Pred. 12 : 1). Dagen, die zich wenden, en waarop de avondschatuwen komen (Jer. 6 : 4). Dagen der bezoeking (Hos. 9 : 7). Booze dagen (Amos 6 : 3). Zwarte dagen (Micha 3 : 6). Koude dagen (Nahum 3 : 17). Dagen als kaf (Zef. 2 : 2). Maar genoeg. Neemt van die allen één gedenkblad, welk dan ook, en gij kunt er gerust uw naam onder zetten. Want wij leiden toch allen, immers van onszelven, een kommerlijk bestaan. Hoe minder wij het gevoelen, hoe slechter. De wereld, de zonde en ons eigen hart zouden er iets anders van willen maken. Maar wie het weet, die ziet het wel, dat het zoo is; en hij gaat door al die schaduw en die donkere dagen gedurig op tot het heiligdom Gods met de ootmoedige bede: »Leer mij alzoo die korte, moeilijke dagen tellen, dat ik een wijs hart bekomel!”

En dat nog temeer, wijl dit booze, moeilijke leven eigenlijk niet anders is dan eene schuld des doods. Onze broze dagen zijn booze dagen. En de moeite en het verdriet des levens zijn gezaaid in den zondigen grond van ons hart, gelijk de distelen en doornen, die in den zandigen grond welig en vruchtbaar tieren. Niet dat de dagen kort zijn, is het kommerlijkst; ook niet dat ze verdrietelijk zijn; maar dat ze zoo zondig zijn, en dat er van allen niet een enkele is, die een enkel oogenblik ons voor Gods majesteit kan doen roemen, en danken: »Nu is het eens goed geweest!” Het is alles verkeerd, zonde, schuld. o, En daarom vooral is die som zoo moeilijk te vatten; en is het tellen der dagen onszelven onmogelijk!

En toch, juist hierin komt het er vooral op aan. Mozes zet dit woord met dien bijzonderen nadruk in het verband van den tekst. Met rouw in de ziel, met diepen kommer en verslagenheid, moet hij het belijden: »Wij vergaan door uwen toorn en door uwe grimmigheid worden wij verschrikt; Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht uws aanschijns” (vs. 7 en 8). En dan nog vs. 11 : »Wie kent de sterkte uws toorns, en uwe verbolgenheid, naardat Gij te vreezen zijt?”

o, Het vluchtige van het leven mochten wijzelven nog eens

grijpen, en meenen misschien, dat wij de moeite en het verdriet naar het getal onzer tranen konden schatten. Maar het schuldige, al die schuld; dat in- en aanklevend verderf; al die onreinheid; dat onrein reiskleed; die avond, iedere keer alweer, dat wij het belijden moeten: »Ik heb mijn weg voor den Heere verdorven!» totdat de laatste avond komt, en het is niets dan een verzondigd leven! o, Dat leeren wij nooit van onszelven; daar is het hart al te dwaas en te hoogmoedig toe.

Maar laten wij dan toch tenminste niet tegenspreken, dat het zoo is. Gods Woord al wederom maakt den tel zoo op; en als de Alwetende spreekt, ei! dat dan het arglistige hart zwijge. Is het al niet de klachte vanouds, dat al het gedichtsel der gedachten van 's menschen hart te allen dage alleenlijk boos is? (Gen. 6 : 5.) Dat de duisternis en des doods schaduw hem verontreinigen? (Job 3 : 5.) Kunt gij, o mensch! iets aftellen of uitwisschen van die droeve som der dagen, die den profeet in éene hoofdsom werden voorgesteld, toen hij uitriep: »Ach! dien dag!»? (Joël 1 : 15, vgl. vorige vss.) Waarvan iedere dag een zondoffer noodig heeft (Ex. 29 : 36), en twee lammeren des daags geduriglijk (Ex. 29 : 38). En hoevele immer de dagen onzes levens zijn, geen woord past ons beter dan de klacht van den profeet: »Wij hebben tegen den Heere, onzen God, gezondigd van onze jeugd aan tot op dezen dag» (Jer. 3 : 25). Doodelijke dagen zijn het, om onzer zonden wil, ook al hebben wij het zoo niet begeerd (Jer. 17 : 16). Booze dagen, hoe ver wij het ook van ons willen zetten (Amos 6 : 3). Bittere dagen (Amos 8 : 10). Zwarte dagen (Micha 3 : 6). Dagen van schuld, wier som niets anders oplevert dan een schuldig leven, en een doodschuld voor het hart. Die, als er geene omwending was van den Heere, alle door zijne verbolgenheid henengaan. En, indien Hij het niet genadig keerde, niets dan leugen en verschrikking baren.

o, Voorwaar, daarom moet, daarom moet, zal het wel zijn, die bede ons in het hart gewekt worden, en in onze ziel leven: »Leer ons onze dagen tellen!» opdat wij dit waarlijk leeren, en wijs worden. Want uit onszelven verstaan wij het niet, en willen het niet, en leeren het niet. Altijd schade bij schade rekenen wij. Het is uit onszelven een gedurig tellen op den gis. En wij meenen nog maar steeds, bij slot van rekening, dat het wel uitkomen zal. En dat in ieder geval al onze moeite en arbeid, ons verdriet en ons recht de som van onze zonden en ellenden nog wel goed zal maken. En de wereld leert het ons ook niet, die bedriegelijke wereld! En de wijsheid van menschen al evenmin; want zij maakt de som van het

leven averechts en juist verkeerd op. En geen menschenkind kan er voor ons een hartetaal van maken. Dat doet Gods Woord alleen. Zijne stem, zijne genade, zijn Geest alleen kan het ons leeren. Als het Hem behaagt ons in de »oefenschool» te nemen; en ons de zeventig, tachtig jaar hoogstens, dag bij dag te doen optellen, en den »factor» van de som te doen vinden in de verdrietelijkheid en ellende en zonde van het eigen hart, ja dan, maar ook dan alleen, leven wij bij het rechte getal, en leeren onze dagen alzoo te tellen, dat wij een wijs hart bekomen. En daarom, wie het recht vat, die maakt er een gedurig smeekgebed van voor den alwijzen God, en leert die wijsheid zoeken en vinden aan zijne voeten; en wordt in het gebed getroost en gesterkt; en geeft het den Heere over met een stil en ootmoedig vertrouwen, dat onze dagen in zijne handen zijn!

De Heer alleen toch geeft dit al,
 In Hem is overvloed;
 Wie Hem vertrouwt, die heeft het al,
 Het enig ware goed.

Helaas! het best van onze beste dagen
 Baart dikwijls smart, geeft dikwijls stof tot klagen,
 Daar zorg, verdriet en jammerlijke plagen
 Steeds, beurt om beurt, de matte ziel doorknagen.
 De levensdraad wordt schielijk afgesneên:
 Wij schenen sterk, en ach! wij vliegen heen!

Wie kent uw toorn? wie zijn geduchte krachten?
 Wie vreest die recht, geduchtste Macht der machten?
 Leer ons den tijd des levens kostlijk achten,
 Opdat ons hart de wijsheid moog' betrachten!
 Keer weder, Heer! uw gunst koom ons sta!
 Hoelang ontzegt G' uw knechten uw genâ?

Ps. 90 : 6 en 7.

II.

Wijsheid is een kostelijk ding; en een wijs hart is het kostelijkst van alles, ook daarom dat het tijd en wijze weet (Pred. 8 : 5), en dat het wijs is tot zaligheid (2 Tim. 3 : 15). Een wijs hart is het voornaamste (Spreuk. 4 : 7), ook in het tellen der dagen. En dat wel om deze oplossing te vinden, en tot deze verrassende uitkomst te geraken, dat onze dagen

van schuld en zonde geteld worden op genade; dat de som van onze droeve en verdrietige dagen opgaat in zijne goeder-tiererheid; en dat ons korte vluchtige leven een »dies natalitius» een geboortedag is voor het eeuwige leven.

Deze drie gedachten zijn het, waarbij wij ons bij het tellen der dagen met de bede om een wijs hart bepaald vinden. »De vastigheid uwer tijden, de sterkte van uwe behoudnissen zal zijn wijsheid en kennis», gelijk de profeet zegt (Jes. 33 : 6). Drage de verdere overdenking van ons tekstwoord de vervulling van dien zegen voor ons mede!

»Heere! Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht», (vs. 1) zegt Mozes. En met dit woord leidt hij de nitgangen zijns harten tot de toevluchtnemende vertroostingen, die hij bekent in de genade des Heeren. Dit is dan trouwens ook die begeerlijke wijsheid des harten bij het tellen der dagen, dat al die schuldige, zondige, doodelijke dagen ons uitdrijven tot de eeuwige, onveranderlijke trouw des Heeren; en dat uit al die grauwe, nevelachtige tijden het hart opwake tot het zalig uitzicht op het licht zijner genade, en tot zijn vriendelijk aangezicht uitga. De Heere is meer dan ons hart, en daarom ook dan al onze tijden en dagen met al den droeven aanleve daarvan. 's Heeren genade is machtiger, dan dat de avond van ons zondig leven dat heerlijk licht zou kunnen verdonkeren, noch doen ondergaan. Zijn eeuwige barmhartigheden zijn niet meê in slaap gegaan, toen wij in den doodslaap der zonden gevallen waren; maar Hij, die machtig is om den doodschaduw in den morgenstond te veranderen (Amos 5 : 8), spreekt nog altijd tot degenen, die van overlang in het graf der zonden waren nedergekomen, zijn: »Lazarus, kom uit!» en maakt het licht, en schenkt het leven, en schept vrede, en verheerlijkt zijn naam in het midden van een arm en elendig volk, en doet een dag van goede boodschap komen, den morgenstond van genade, den vollen dageraad zijner vrijmachtige eeuwige liefde. En al de dagen van onze ongunst en ontrouw zet Hij over in eene eeuwigheid des lofs en der dankzegging, dat bij Hem goedertierenheid is en veel vergeving, opdat Hij gevreesd worde. »Ik, de Heere, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs! niet verteerd» (Mal. 3 : 6). Ja, Hij is die God van Jakob, die antwoord geeft ten dage van de benauwdheid des harten (Gen. 35 : 3). »Komt, en laat ons tezamen rechten, zegt de Heere: al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als (witte) wol» (Jes. 1 : 18). Waarlijk, wie dagen liefheeft om het goede

te zien, die kan die dagen alleen vinden, maar zal ze dan ook vinden, bij het licht van het vriendelijk Vaderhuis, vanwaar vergeving neerdaalt, en een liefelijke boodschap des heils is uitgegaan; ja, dat Immanuel, God zelf, God met ons, midden in den nacht tot ons is gekomen, opdat het eenzame, droeve avondlied van een arm ellendig zondaar zou vervangen en opgelost worden door den engelenzang: »Eere (zij) God in de hoogste (hemelen), en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!» (Luk. 2 : 14)

Laat dan de dagen spreken! Ei, voorwaar, dan hebben zij hun morgen en hun dageraad en hun licht en hun heil van God der Heere, die mildelijk geeft en niet verwijt; dan hebben zij hun uitgang en hun ingang, hun begin en einde, hunne voleindiging, niet in den omloop van het eigen hart en den ondergang van het eigen leven, maar uit de eeuwige bron des lichts en der genade, die de Heere in zichzelf ontsluit, en in de paden des heils, waarin Hij zijn werk en welbehagen voleindigt. Waarlijk, wie alzoo wijs is, die is wijs tot zaligheid. Zulk een wijs hart te ontvangen is een verzoend leven te leven. En wie met zijn God verzoend is, en zijne waarheid omhelst, en op genade leeft, die heeft rust gevonden ten dage der benauwdheid, en zal zich verheugen in den God zijns heils (Hab. 3 : 16 en 18). »De Heere kent de dagen der oprechten; en hunne erfenis zal in eeuwigheid blijven. Zij zullen niet beschaamd worden in den kwaden tijd, en in de dagen des hongers zullen zij verblijd worden» (Ps. 37 : 18 en 19). o, Zalig! waarlijk van zulk eene wijsheid, die toevlucht vindt bij den Heere, den God des heils, zegge ook ons hart door genade: »Welgelukzalig is de mensch, die wijsheid vindt;» (Spreek. 3 : 13), »want wijsheid is beter dan robijnen, en al wat men begeeren mag, is met haar niet te vergelijken.» (Spreek. 8 : 11.)

Een wijs hart is een verzoend hart. En een verzoend hart is een verblijd hart. En daarom dan, wie zijne dagen, vol schuld en zonden, heeft leeren tellen op genade, die zal ook ervaren, dat de som van onze droeve en verdrietige dagen opgaat in 's Heeren goedertierenheid, en daarom overgaat in troost en dankzegging.

Gods vriendlijk aangezicht
Heeft vroolijkheid en licht
Voor alle oprechte harten
Ten troost verspreid in smarten.

In die zalige verzekerdheid laat Mozes de bede van onzen psalm dan ook tot een hoogen en helderen toon rijzen: »Verblijd ons naar de dagen, (in dewelke) Gij ons gedrukt hebt, (naar) de jaren, (in dewelke) wij het kwaad gezien hebben» (vs. 15). »Patriae et viae,» voor het Vaderhuis om daar vrijmoedigen toegang te vinden, en op den weg, om welgetroost door dit moeilijke leven te gaan, wetende, dat al vernacht ook des avonds het geweest, dat er 's morgens gejuich zal zijn (Ps. 30 : 6); zie, dat is de wijsheid, die God de Heere in het harte legt, en waarvan Hij den glans op het leven legt, en die zelfs psalmen leert zingen in den nacht. Al gaat er dan rouw door het hart, en al trekken er nevelen van droefheid door het oog, zoo zal het wijze hart nochtans niet vreezen, maar hopen, en den Heere verbeiden, die alles wel maakt en die een verrassend God is. Al verzwakt de krankheid, al drukt de moeite, al verteert het zuchten, al vereenzaamt de strijd, en al put het lijden uit, zoo heeft (om met een Guido de Brès te spreken) de ziel eens wijzen hare vleugelen, om tot de vensteren van 's Heeren vertroosting te vluchten, en daar hare rust te vinden. En al geeft dan ook het eigen hart het op, en bezwijkt mijn geest in mij, en ontzinkt mij de moed, als wij zeggen zouden: »Daar is geen hulp noch uitkomst meer!» o Heere, dan is dit de zalige troost der wijsheid, die van boven is, dat Gij mijn pad gekend hebt, en dat Gij mij leert de dagen te tellen, niet naar de ongunst der tijden, maar naar uwe gunst, die duurt tot in alle eeuwigheid; niet naar mijn verdriet, maar naar uw troost; niet naar de klacht van het arme, bedroefde en beproefde hart, maar naar den lof van uw heiligen en heerlijken naam!

Laat alles gaan; zoo wij die wijsheid vinden,
Dat zal het leven zijn!

Dan wordt elke dag dierbaar in onze oogen, en indien al niet elken avond, dan toch wel den laatsten avond van den laatsten dag, of anders zeker den eersten morgen van den nieuwen dag, zal het biddend hart één lof en dank hebben:

't Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus uw Godlijk recht zou leeren.

(Ps. 119 : 36).

Niet in onze hand ligt de uitkomst der dingen, maar in zijne Vaderhand; niet in ons hart wordt de som van moeite en verdriet opgemaakt, maar in het Vaderhart Gods; niet in den

tel onzer dagen, maar in den trek der eeuwigheid gaat het leven van Gods kinderen door, om in de koelte van den avond uit zeer stormachtige wateren de haven des eeuwigen vredes te bezeilen. Wie hier het kruis zegent, zal eenmaal de kroon verwerven! Wat dunkt u, geliefden? Immers, ja waarlijk, de bede van den man Gods is ook berekend op de mate van onze droeve, verdrietelijke dagen: »Leer ons alzoo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen!»

En dan, hetzij de Heere toeft of haast, kort zijn de dagen van dit vluchtige leven in ieder geval; want zelfs zeventig, hoogstens tachtig jaren, wat zijn deze! Maar wie een wijs hart heeft ontvangen, die weet dat in de enkele nachtwake van dit leven de »dies natalitius», de geboortedag van het nieuwe, eeuwige leven begint. En dat is genoeg! En gelijk Abraham, die in de deur van zijne tent gezeten was, en in Mamres dichte woud hemelboodschap ontving (Gen. 18 : 1 v.v.), alzoo legert de ziel des wijzen zich aan de deur van dezen aardsehen tabernakel, om de komst des Heeren in te wachten, en den leeftocht te zegenen, dien Hij ons in dezen tijd der vreemdelingschap belieft te schenken.

Dan zijn het geen trage uren of vluchtige dagen, die ons in dit leven wachten; maar goede gaven zijner gunst; lang genoeg om rust te vinden in elken dag van heden, dien de Heere ons schenkt; en kort genoeg, om onze tent niet vast te willen zetten in Mesech. Dan zullen wij niet haasten in een overspannen tellen onzer dagen, maar doende wat onze hand vindt om te doen, en in een uitzien in gebeden, ervaren, dat dit leven een vredig bijtellen der dagen is; en in dat vredig bijtellen zich terzelfder tijd een vriendelijk aftellen doet gevoelen. Dan deelt in het vermenigvuldigen der dagen de Goddelijke genade dit leven steeds overvloediger af in oogenblikken, die al kostelijker worden in ons oog; en als dat deelen opschiet, en er van de som des levens al minder overblijft, vermenigvuldigen zich de oogenblikken van ootmoedigen dank en blijmoedig vertrouwen, evenals de sterren mateloos veel, en meer nog en klaarder, naarmate het laatste duister, als voorbode van den naderenden morgenstond van het levenspad wegtrekt. Zoo zullen de eerstelingen van het nieuwe leven goede dagen zijn, die een naderenden rijken oogst spellen.

Gelijk er was met druk gezaaid,
Met vrees voor sture vlagen,
Zoo wordt er haast met vreugd gemaaid
En in de schuur gedragen.

Hoe zoet die blijdschap na geweest,
 En winsten na veel schaden!
 Hoe troostrijk gaat de wijze heen
 Om akkervrucht te laden.

Voor den wijze van hart ontvangt elke dag zijn licht en zijne schaduw van boven; en als de avond komt, blijft dat licht, die schaduw over zijne ziel verspreid; en met vrede en verlangen wacht hij den morgen in, totdat het eens altijd morgen zal zijn, en alle schaduwen wegvlieden. Als het beginsel der eeuwige heerlijkheid ingedragen is in deze dagen en jaren der vreemdelingschap, is elke dag een heden van Gods genade; en iedere dag van heden vindt zijne voleinding in den zaligen lof der eeuwigheid.

Zalig zulke dagen, wanneer wij wijs van hart zijn, om op te merken, hoe de Heere ons bewaart; dat Hij zijne lamp doet schijnen over ons hoofd, en bij zijn licht de duisternis doet doorwandelen (Job 29 : 2 en 3). Waarvan Hijzelf zegt: »Ik zal ze vermenigvuldigen als het zand; want Hij zal er den zegen van bestendigen voor het tijdelijke en voor het eeuwige leven" (Job 29 : 18). Zalig de wijzen van hart, die het »altiora sapere", de wijsheid, die van boven is, betrachten, want »langheid der dagen is in hare rechterhand, in hare linkerhand rijkdom en eer, hare wegen zijn wegen der liefelijkheid, en al hare paden vrede; zij is een boom des levens dengenen, die ze aangrijpen, en elkeen, die ze vasthoudt, wordt welgelukzalig" (Sprenken 3 : 16—18).

Voorwaar, die zalige wijsheid des harten draagt haar licht en haar lof uit over elken dag, en leidt alle dagen verder in den weg des levens, die naar boven is. En, als dan de laatste dag in dit vreemde land overgaat in den eersten morgen van een zalig aanschouwen, zal deze troostrijke belijdenis: »Juist lang genoeg!" opgaan in den heerlijken lof: »De liefelijkheid des Heeren onzes Gods over ons (Ps. 90 : 17); ja van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij God (Ps. 90 : 2). Hij zal ons in den morgenstond verzadigen met zijne goedertierenheid, opdat wij juichen en verblijd zijn in al onze dagen (Ps. 90 : 14)."

Welaan dan, hoe kort, hoe verdrietelijk, hoe schuldig ook onze dagen mochten zijn, wie van Hem, die meer is dan Mozes, en meer is dan Salomo, en meer is dan ons eigen hart, van onzen getrouwen God en Zaligmaker de gaven der vertroosting en des vredes uit de schatkamer zijner wijsheid en genade heeft ontvangen, die telt zijne dagen uit tot den schat der eeuwigheid. Uit verlies winst; door lijden tot heerlijkheid; door sterven tot leven. Een zalig ontmoeten, als wij

elkaar vinden mogen aan die poort des lofs, waar de psalm rijst:

Dit is, dit is de poort des Heeren;
 Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
 Om hunnen God ootmoedig te eeren,
 Voor 't smaken zijner zaligheên.
 Ik zal uw naam en goedheid prijzen:
 Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest,
 Door uw ontelbre gunstbewijzen,
 Tot hulp, en heil, en vreugd geweest!

Ps. 118 : 10.

En nu nog een woord van toepassing. Hoewel, wijzelven passen niet toe; de Heere alleen is machtig om de toepassing van zijn Woord te schenken. En dat allicht nog wel het liefst, als wij de »predikatie" maar weer vergeten mogen, mits het woord van den tekst er voor ons meê op den voorgrond is getreden.

En dan zij dit, indien wij nog behoorden tot degenen, die hun ijdel leven naar ijdele dagen tellen, eene toepassing van teedere vermaning en ernstige bestraffing, opdat ons het vlotgras niet uit de hand schiete, en wij niet wegtuimelen in de diepte des doods. o, Door die ijdele, dwaze dagen heen roept en noodigt ons de Wijsheid: »Gij slechten! verstaat kloekzinnigheid, en gij zotten! verstaat met het hart" (Spr. 8 : 5). Och, dat wij wijs werden, en onze dagen leerden tellen; want waarom zouden wij sterven?

Of, indien de dagen van dit leven ons hart met kommer en droefenis vervullen, en wij zijn als degenen, die met zuchten tellen, en niet met wijsheid; die de som van het leven nog maar altijd naar schuld en niet naar genade willen oplossen; die op de wolken zien, en niet op den Heere des daags; ei! laat los, laat los al dien eigen kommer en slommer; laat los, en u zal losgelaten worden. Den Heere te leven en alle dagen te sterven, dat zijn de twee polen, waartuschen de nacht omkeert en het dag wordt. Laten wij wel toezien, dat we niet aan de eene pool blijven zitten en zuchten; want waarom zouden wij geen dageraad mogen zien?

Of, indien wij reeds met licht en wijsheid gevoed zijn, om onze dagen te tellen naar genade, goedertierenheid en vrede; en wij met Mozes, den man Gods, in een zalige vertroosting den aanhef van den psalm des levens mogen kennen: »Heere! Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht;"

(Ps. 90 : 1) welaan, voorzeker, dan zullen wij met goeden moed onze reis in vreemdelingschap vervolgen, en met een zaligen lof, hetzij vroeg of spade, thuiskomen.

o Heerlijk licht! hoe daagt gij in het Oosten,
 Van liefde en van geloof en hoop!
 Dat dit ook ons den pelgrinsweg vertrooste.
 Terwijl wij gaan der dagen vlucht'gen loop.
 Treedt dan maar aan, treedt aan, o mijne voeten;
 Of ons der dagen tijd ontzinkt,
 Die Jezus, die u hier ontmoette,
 Met vrede en licht en wijsheid u begroette,
 Zal ook uw leed en alle kruis verzoeten,
 Daar waar het eeuwig licht u tegenblinkt.

A M E N.

Gelijk het gras is ons kortstondig leven;
 Gelijk een bloem, die, op het veld verheven,
 Wel sierlijk pronkt, maar krachtloos en teër;
 Wanneer de wind zich over 't land laat hooren,
 Dan knakt haar steel, haar schoonheid gaat verloren;
 Men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer.

Maar 's Heeren gunst zal over die Hem vreezen
 In eeuwigheid altoos dezelfde wezen;
 Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht,
 Dat zijn verbond niet trouweloos wil schenden,
 Noch van zijn wet afkeerig d' ooren wenden.
 Maar die, naar eisch van Gods verbond, betracht.

Ps. 103 : 8 en 9.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXIII.

JEZUS AAN DE DEUR.

DOOR

J. H. M. G. WOLF,

PREDIKANT TE SEROOSKERKE.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Gij zijt, o Heer! van d' allervroegste jaren
Voor ons geweest een toevlucht in gevaren.
Eer berg en rots uit niet geboren waren;
Eer d' aarde rustt' op hare grondpilaren;
Van eeuwigheid, o God, die eeuwig leeft!
Zijt Gij de God, die eind noch oorsprong heeft.

Uw gunst sterkt meer dan d' uitgezochtste spijzen;
Laat, met het licht, haar licht voor ons verrijzen;
Zoo zal ons hart op liefelijke wijzen
Uw goedheid, al ons ov'rig leven, prijzen.
Verblijd ons naar de maat van onzen druk,
En naar den tijd van al ons ongeluk.

Psalm 90 : 1, 8.

Geliefden in den Heere Jezus Christus!

In de Heilige Schrift wordt ons het leven der geloovigen van alle zijden te zien gegeven. In tal van historische tafereelen vindt dan ook een kind des Heeren zijn eigen leven in de Schrift terug. Zijn strijd vindt hij bij Jakob, vluchtende voor Ezau; bij Jozef, verkocht en in de gevangenis; bij Job, nederzittende in het midden der asch. Zijne blijdschap vindt hij bij David, »huppelende met alle macht voor het aangezicht des Heeren»; bij de discipelen, verheugd dat zij den opgestanen Heere mogen zien.

Broeders en zusters! vindt gij ook uw eigen ongelooft niet

bij den profeet, zittende onder den jeneverboom en biddende: »Heere! neem nu mijne ziel weg»? En bij den zinkenden Petrus? En bij den somberen Thomas, die niet zal gelooven, voordat hij gezien en getast zal hebben? Maar ook mocht gij niet soms uw eigen geloof en uw eigene liefde zien bij den discipel, vallende op de borst van Jezus? Of bij die Maria, die 's Heeren hoofd zalft met kostbaren nardus? Of bij die andere Maria, weenende aan het graf, omdat zij haar Heere hebben weggenomen, en zij niet weet, waar zij Hem gelegd hebben?

Zeker, in de Schrift vindt Gods volk telkens zijn eigen beeld terug, hetzij die Schrift dat beeld doet zien in de uitspattingen van een mensch, vleeschelijk onder de zonden verkocht; hetzij voor oogen wordt gesteld, wat liefelijke vruchten almachtige genade uit in zichzelf doode zondaars weet te doen opkomen.

Keeren wij ons ditmaal tot een der dichterlijke boeken der Heilige Schrift, en staan wij stil bij een tafereel uit der geloovigen leven, ons gegeven in Hooglied 5: 2—8:

Ik sliep, maar mijn hart waakte; de stem mijns liefsten, die klopte, was: Doe mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte! want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen.

Ik heb mijnen rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijne voeten gewasschen, hoe zal ik ze weder bezoedelen?

Mijn liefste trok zijne hand van het gat der deur; en mijn ingewand werd ontroerd om zijnentwil.

Ik stond op om mijnen liefste open te doen; en mijne handen drupten van mirre, en mijne vingers van vloeiende mirre, op de handhaven des slots.

Ik deed mijnen liefste open, maar mijn liefste was geweken, hij was doorgegaan, mijne ziel ging uit vanwege zijn spreken; ik zocht hem, maar ik vond hem niet; ik riep hem, doch hij antwoordde mij niet.

De wachters, die in de stad omgingen, vonden mij, zij sloegen mij, zij verwonden mij; de wachters op de muren namen mijnen sluier van mij.

Ik bezweer u, gij dochters van Jeruzalem! indien gij mijnen liefste vindt, wat zult gij hem aanzeggen? Dat ik krank ben van liefde.

I. HOE CHRISTUS DE ZIJNEN DIKWILS VINDT.

Hij vindt hen slapende. Ik sliep. Hun is genade geschied. Zij zijn uit den dood overgegaan in het leven. Zij hebben het Licht gezien en in het Licht gejuicht en gebrand van een eerste liefde. Maar zij zijn traag geworden. Zij zijn ingeslapen. Er was geen drang tot het eenzaam gebed. Er was geen lust meer in het Woord. Dorheid en doodscheid kwam over de ziel. En waar tevoren een geloof was, werkzaam in liefde, schijnt nu het geloof dood en worden geen werken gevonden.

Zij slapen. Zorgeloosheid en vleeschelijke lust hebben haar slaapzang gezongen. En in de kamer is alles nu stil, opdat de slapers toch niet wakker zouden worden. Geen stem der bidders wordt gehoord. Geen koperen sloten vallen van Gods Woord. Geen mond, die getuigt. Zacht schrijdt de Satan. Zacht is zijn stem. Zacht is de aanraking zijner hand en lieflijk zacht het lied, dat zijn dienaars de slapende zielen steeds voorzingen.

Ik sliep. De ziel slaapt. Maar dood is zij niet. Neen, haar hart waakt. O, Duizenden zijn de wegen, waarlangs een levende ziel wederom tot de slaapsteê der wereld kan worden gevoerd. Duizenden zijn de middelen, die haar in slaap kunnen houden voor een tijd; maar sterven kan zij niet. Wat van Christus is, is uit den dood overgegaan in het eeuwige leven. Wat van Christus is, kan niemand uit zijne hand rukken. De nieuwe mensch leeft en blijft leven. Schijnbaar moge alles verdord en gestorven zijn; onder die verdorring en doodscheid diep verborgen, is toch nog leven, leven, dat niet sterven kan.

Als in de natuur des winters. De akker is zwart en dor. De dood heerscht op het ledige veld; en toch in den schoot der aarde ligt het levende graan. En dat levende graan ontvangt straks zijne werking en breekt die donkere aarde, en groeit en groent lachend de lente tegen.

Het wakende hart, door genade ontvlamd, bracht David tot zijn boetpsalm. Het wakende hart, door genade ontvlamd, bracht

Petrus naar buiten om bitterlijk te weenen. Het wakende hart zal bij al Gods kinderen door Gods genade eindelijk den slaap breken. Lang moge het vleesch heerschen over den geest, eindelijk breekt toch de geest de kluisters en blijkt de discipel wederom een discipel te zijn.

Maar inmiddels is dat slapen zoo zondig. Ziel! gij zijt verlost van Satan, en gij legt u wederom in zijne armen! Gij zijt gered van den dood, en gij buigt u wederom tot het graf dezer wereld! God boog zich om u te redden; Hij redde u, en nu ontvlucht gij Hem om u te verslingeren bij de wereld? Christus kocht u door zijn dierbaar bloed, en gij, u afkeerende, vlecht Hem nu nieuwe doornen en kruisigt Hem andermaal?

Gij slaapt. Ja, en het is u aangenaam neder te liggen; en de wereld glimlacht u toe, en Satan prijst u; maar uw slapen grieft uw Koning en slaat Hem nieuwe wonden. o, Dat gij het wildet bedenken!

II. HOE CHRISTUS DE ZIJNEN NOEMT.

De stem mijns liefsten, die klopte, was: »Doe mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte!»

1. Christus noemt zijne gemeente en elke levende ziel: Mijne zuster. Het komt mij voor, dat Hij dit doet, omdat Hij een en dezelfde natuur heeft met zijn volk. Hij is hun gelijk geworden. Hij heeft hun lichaam, Hij heeft hun ziel aangenomen. Hij is als zij, uit één geslacht, uit één bloed. Let op zijne liefde! Om uw Verlosser te kunnen zijn, nam Hij uw arm vleesch en bloed aan. Om uw Verlosser te kunnen zijn, heeft Hij als een kind nedergelegden in de kribbe, heeft Hij al de ellende en nooden onzer natuur gedeeld. Om uw Verlosser te kunnen zijn, werd Hij uw broeder.

Is dat niet genoeg voor u, om Hem lief te hebben? Hij heeft uw ziel aangenomen, uw vleesch, uw bloed. Broederlijk wilde Hij komen op uw weg, in al uwe smarten. o, Zoo Hij niets anders gedaan had dan uw broeder te worden, door uw natuur aan te nemen, dan nog moest het hart der zuster breken van liefde voor dezen haar broeder.

2. Christus noemt zijne gemeente: Mijne vriendin. Gelijk geschreven staat bij Johannes: »Ik heet u niet meer

dienstknechten; maar ik heb u vrienden genoemd". De ziel, die Christus kent, is zijne vriendin. Eene vriendin, die alleen uit Hem haar geloof, hare liefde, haar leven heeft. Opklimmende uit de woestijn, leunt zij op den arm van haar liefste (8 : 5).

Zijne vriendin, omdat zij in Hem verkoren is; omdat Hij zijn bloed voor haar gaf; omdat Hij haar levend maakte; omdat zij, hoewel dikwijls slapende, toch altijd zijne beeltenis vertoont.

Hetzelfde hart, dezelfde geest wonen in beiden. Hij het Hoofd, zij het lid. Hij de Hoeksteen, zij de levende steen. o Gij, die door Christus met den liefelijken naam van vriendin wordt genoemd, wast op in de kennis van dezen uw Vriend, en laat het uw streven zijn, dagelijks zijn beeld meer gelijkvormig te worden!

3. Christus noemt zijne gemeente: *Mijne duive*. Waarom geeft haar Christus dezen naam? Omdat ze schoon is in zichzelf? Neen, in zichzelf is zij zwart, onrein. Ziende op het hare, moet zij zeggen: »Zie mij niet aan!» Maar omdat zij schoon is in Hem. Schoon als eene duive, wier vleugelen overdekt zijn met zilver en welker vederen zijn met uitgegraven, geluwen goud (Ps. 68 : 14). De schoonheid der geloovigen is de gerechtigheid van Christus. Deze gerechtigheid is onbesmet. Ingedragen in eene atmosfeer van louter gruwel, aangegrind en bestookt door de wereld, is zij smetteloos gebleven, glinsterend als de golven der zee (Jesaja 48 : 18). Terwijl Adam vóór den val nog maar bekleed was met eens menschen gerechtigheid, is 's Heeren volk, ellendig volk, bekleed met de gerechtigheid van Christus, dat is met Gods gerechtigheid. Hoe schoon moet voor Christus de ziel zijn, welke met Gods gerechtigheid is bekleed!

Troost u nu, gij armen! die uzelfen zwart, vuil, verwerpelijk vindt; troost u! Christus vindt u schoon. Hij ziet niet op het uwe. Hij ziet op het zijne. Waar gij belijden moet: »Van de voetzool af tot het hoofd toe is er niets geheels aan hetzelfde, maar wonden en striemen en etterbuilen", daar is zijn Woord tot u: »Mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive."

4. Christus noemt zijne gemeente: *Mijne volmaakte*. Kunt gij dit verstaan? Zijn zij niet trage Christenen? Zijn zij niet hoogmoedig? Zoeken zij niet zichzelfen? Zijn hunne gerechtigheden niet als een wegwerpelijk kled? Is de beste hunner niet als een doorn en de oprechtste scherper dan een

doornheg? Zijn zij niet onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad? Voorzeker, zoo zijn zij; en nochtans noemt Christus zijne gemeente: *Mijne volmaakte*. Hij bedekt alle zonden.

Zoover het Oosten is van het Westen, zoover doet Hij onze overtredingen van ons (Ps. 103 : 12). Gij hebt al mijne zonden achter uwen rug geworpen (Jer. 38 : 13). Christus ziet ze niet meer.

Wondere liefde van Christus! Op het eigen oogenblik, dat de ziel Hem verloochent en met de wereld afzwerft; op het eigen oogenblik, dat de ziel rust in de armen van Satan en weigeren zal haren Koning de deur te openen, noemt Hij haar: *Mijne volmaakte*. Wie zal de liefde van Christus verstaan? Zij gaat de kennis teboven.

III. WAT CHRISTUS VRAAGT.

Doe mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte! want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen.

Doe mij open! Christus verlangt naar de zijnen. Dat heeft Hij altijd gedaan. Hij verlangde naar Maria Magdalena, en ging haar vinden bij het ledige graf. Zijn hart dreef Hem tot de jongeren achter de gesloten deur. Hij komt tot de zijnen, waar zij Hem niet verwachten. Meer nog, Hij komt tot hen, ook waar zij Hem niet begeeren. Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar mijnen naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Ziet, hier ben Ik; ziet, hier ben Ik! (Jez. 65 : 1).

Christus zegt: Doe Mij open. Hij ziet de ziel, nederliggende in zorgeloosheid en vleeschelijke gerustheid. Hij ziet haar op een schadelijken weg. Nu roept Hij, opdat Hij wakker make en op doe staan; opdat Hij af doe schudden die valsche, doodelijke gerustheid; opdat Hij toegang verkrijge en were den zondigen slaap en de bedriegelijke droomen.

Christus roept en Hij roept met de liefelijkste namen. Hij

komt tot de zijnen, niet als een vertoornd en wraakgierig meester.

Neen, zijn mond ademt liefde. Zijne lippen zijn als leliën, druppende van vloeiende mirre; zijn gehemelte is enkel zoetheit, en al, wat aan Hem is, is gansch begeerlijk (vrs. 13, 16). Zijne stem is: »Doe Mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte!» Hoe verhard zijn wij, dat wij slapende blijven, als Christus zoo roept!

Doe Mij open. Hij wil, dat de ziel Hem ontvangt. Zoo Hij niet met haar is, zoo Hij geen licht geeft, hoe zal ze opnieuw, hoe zal ze beter aan zichzelf ontdekken? Hij verlangt binnen te komen, opdat Hij de ingezonkene en verachterde ziel wederom aan zichzelf zou ontdekken en in de schuld brengen. o, Geliefden! zoo Christus niet met u is en uwe oogen verlicht, dan zullen uwe oogen gehouden worden, zoodat gij niets ziet. Is Hij weg, dan is het Licht weg. Dan kunt gij uwe zwartheid niet zien. Dan kunt gij de wonden niet peilen. Dan kunt gij uwe breuk niet bejammeren. Dan valt er geen licht op het kruis, opgericht als een boom des levens, ter genezing van ellendigen. Hij alleen toch kan verduisterde oogen openen en licht geven in uw nacht.

Doe Mij open. Hij vraagt het den zijnen, opdat Hij hen ook wederom rijk zoude maken in zich. Hoe arm zijn toch die zorgelooze, slapende Christenen. Midden op het schoone praalbed, dat de wereld hun spreidt, vergaan zij in armoë. Want er is geen vrede in hun hart. Geen troost uit de gerechtigheid des Konings. Geen besef van burgerschap in het Koninkrijk. Geen Vader, bij wien al de haren des hoofds zijn geteld. Geen Zoon, die een volkomen Zaligmaker is. Geen Heilige Geest, die troost met de beste vertroosting. — Zij zijn de armste der armen, zij, tevoren zoo rijk!

Christus komt, opdat Hij de armen wederom rijk zoude maken. Hij zegt: Doe Mij open, opdat Hij zou kunnen zeggen tot de ontwaakte en aan zichzelf ontdekte ziel: »Uwe zonden zijn u vergeven», — en: »Mijnen vrede geef Ik u,» en: »Het is mijns Vaders welbehagen u het Koninkrijk te geven.»

Doe Mij open. Hij vraagt het, opdat Hij het inliggend geloof wederom werkzaam zou maken en, door een werkzaam geloof, uitdrijven de zorgeloosheid der wereld, en het hunkeren naar haar praal en genot, en het buigen voor hare afgoden, en de geestelijke traagheid en doodscheit; opdat Hij wederom zou versieren met wat voor de eere van zijn naam werkzaam is.

Doe Mij open. De drangreden, die Christus bij dit zijn verzoek bezigt, is: »Want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen.» Drangreden is zijn lijden. Ziet, Hij is van verre gekomen, over berg en veld. Door den donkeren nacht. Het lichaam is vermoeid, en huiverend door den sterk vallenden dauw. Zijne haarlokken zijn vervuld met nachtdruppen.

Zoo staat Hij in den duisteren nacht aan de deur en vraagt: Doe Mij open.

Ja, wel kwam Hij van verre. Van uit zijn hemel naar deze ellendige aarde. Wel werd Hij vermoeid op den zoo langen en smartelijken weg van de kribbe naar het kruis. Wel droeg Hij de hitte des daags en de koude des nachts. Hitte der versmading, der verdrukking, der terging, der vervolging. Hoe werd Hij geperst, totdat het volbracht was!

Koude. Koude in den nacht op de bergen en op de zee; koude, toen zijn voorhoofd den kouden grond raakte in Gethsémané; koude, toen de koude hand des doods opkroop naar zijn hart en het koude zweet Hem droop van het aangezicht; koude, toen men zijn lijk wegborg in het nieuwe koude graf, achter den steen. En onder dit alles kwam Hem het ijskoude van der menschen ongevoelige, zelfzuchtige, steenen harten altijd tegen. Zoo komt Hij tot ons. Afgetoed, klagende: »Mijn hoofd is vervuld met dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen.» En dat om onzentwil. Wie is er nu, die Hem opendoet?

Als uw broeder nu zoo aan de deur stond en klaagde in den donkeren nacht, hoe spoedig zoudt gij dan opstaan en hem inlaten! Hoe haastig zou het vuur opvlammen, en spijs en drank worden aangebracht, om den koude en moede te verkwikken! En Christus, die uw Broeder is, ja meer dan uw Broeder, uw Koning, uw Redder, uw God? Hem laat gij buitenstaan. Er is niemand, die Hem opent.

IV. CHRISTUS AFGEWEEERD.

De stem is gehoord; de slaap is gebroken; maar de ontwaakte ziel wil niet doen naar het Woord des Heeren. Ach, eenmaal afgedwaald, is de terugtocht zoo moeielijk! Een hart, vleeschelijk verkocht onder de zonde, al woont er ook genade

in, maakt zich zoo moeilijk los uit de omarming der wereld. Hoort het hier maar: »Ik heb mijnen rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijne voeten gewasschen, hoe zal ik ze weder bezoedelen?»

»Ik heb mijnen rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mij ter ruste gelegd aan het hart der wereld. Het is hier zoo zoet. Het is hier zoo aangenaam voor het vleesch.»

»Nu niet dat vermoeiend gebod. Nu niet die voortdurende strijd. Nu niet dat zwoegen langs een smallen weg. o Heere! stoor mij niet! Laat mij rusten, laat mij rusten! Nauwlijks heb ik mij nedergelegd, en hoe zoude ik nu reeds weer kunnen opstaan, om U te ontvangen en mij ten strijde gereed te maken?»

»Het is koud aan de deur. De dauw valt sterk. Uw eigen hoofd is vervuld met dauw en uwe haarlokken met nachtdruppen. Maar laat mij dan tenminste rusten, totdat de dag aanbreekt.» Zoo spreekt de ziel en laat buiten staan Hem, die haar zoekt, omdat Hij zijn leven voor haar gaf in den dood.

Ik heb mijne voeten gewasschen, hoe zal ik ze weder bezoedelen? Hoort, wat de ziel nog meer afschrikt om Christus open te doen. — Zij mocht eens weder verontreinigd worden. Zij is nu zoo lief, zoo rein in 't oog der wereld. Eenmaal toch weer teruggekeerd tot de wereld, is zij aanstonds aangenomen. En weggenomen is nu van haar al die verachting en smaad, welke die wereld anders heeft voor hen, die gaan met den Man van smarten. — Maar, zoo voor Christus nu wederom werd opengedaan, en er weer geluisterd werd naar zijn Woord en gekomen op zijn weg en gegeten van zijne tafel, o, hoe zou de wereld dan weer werpen met het slijk van haar verachting en spot en het reine kleed door die wereld wederom bezoedeld worden — ja, meer bezoedeld dan tevoren!

En zietdaar dan Christus afgeweerd! »In de wereld zult gij verdrukking hebben,» dat is het woord des Meesters; maar de ziel beeft voor de verdrukking. Bij Jezus moet gedragen, geleden en gestreden; maar de ziel krimpt weg voor deze dingen. Bij Jezus komt de haat en de spot der wereld op u, maar gij wilt dien haat niet en kunt dien spot niet verdragen.

Is het niet zoo? o, Gave God, dat velen mochten inzien,

dat het zoo met hen is en dat het zoo met hen veel te lang is geweest! Gave God, dat zijn volk eens recht leerde inzien, dat zij Christus zoo dikwijls buiten laten staan, omdat zij de rust der zonde liefhebben en den smaad der wereld vreezen! Gave God het, en deed Hij breken met deze zonden, opdat Jezus ontvangen werd!

Heer, ai! maak mij uwe wegen
 Door uw Woord en Geest bekend;
 Leer mij, hoe die zijn gelegen,
 En waarheen G' uw treden wendt;
 Leid mij in uw waarheid; leer
 IJvrig mij uw wet betrachten;
 Want Gij zijt mijn heil, o Heer!
 'k Blijf U al den dag verwachten.

Denk aan 't vaderlijk meêdoogen,
 Heer! waarop ik biddend pleit;
 Milde handen, vriendlijk' oogen
 Zijn bij U van eeuwigheid.
 Sla de zonden nimmer gâ,
 Die mijn jonkheid heeft bedreven;
 Denk aan mij toch in genâ,
 Om uw goedheid eer te geven.

Psalm 25 : 2, 3.

V. DE WEGGEGANE HEILAND GEZOCHT.

Mijn liefste trok zijne hand van het gat der deur.

Hij laat zich niet bespotten. Daar komt een tijd, dat Hij aflaat met spreken, en heengaat voor een tijd. Daar komt een tijd, dat alles stil wordt daarbuiten. Zijne stem wordt niet meer gehoord. — Maar juist die stilte gaat spreken tot de ziel. Die stilte wordt in 's Heeren hand nog een instrument ten leven. Wat geen woorden vermochten, vermag zijn zwijgen. De ziel komt tot inkeer. De stilte breekt

het hart. Als Hij weg is gegaan, ziet, daar wordt het ingewand ontstoken om zijnentwil!

Hij, zoo vermoeid. Hij, klagende van de koude des nachts. Hij, barmhartig en vol liefde. Hij, met de liefste namen zijn afgedwaald schaap zoekende. o, Het behaagt den Geest dit recht te doen zien en, onder het gezicht dezer dingen, het ingewand te ontsteken.

Het ingewand wordt ontstoken om zijnentwil. Ziet hier een gezegend kenmerk van Gods kinderen. De kinderen der wereld bekommeren zich slechts over zichzelf. Oprechte Christenen bekommeren zich daarentegen om zijnentwil. Hunne ingewanden worden ontstoken, niet in de eerste plaats, omdat hunne zonden hunzelve schade en verlies aanbrachten; maar zij rouwen, omdat Christus wordt gehoond; omdat zijne liefde wordt verworpen, zijne heiligheid getard, zijne smarten niet worden geteld; omdat Hij, de Koning, Priester en Profeet, wordt buitengesloten door hen. Hun ingewand wordt door Gods genade ontstoken om zijnentwil.

En waar nu het ingewand ontstoken is om zijnentwil, daar vangt het zoeken aan.

»Ik stond op, om mijnen liefste open te doen; en mijne handen drupten van mirre en mijne vingers van vloeiende mirre op de handhaven des slots. Ik deed mijnen liefste open, maar mijn liefste was geweken; hij was doorgegaan; mijne ziel ging uit vanwege zijn spreken; ik zocht hem, maar ik vond hem niet, ik riep hem, doch hij antwoordde mij niet.

Er wordt opgestaan. De deur wordt geopend; maar Christus is daar niet. De ziel zoekt, de ziel roept; maar Christus laat zich zoeken en laat zich roepen. Hij is heengegaan. Hij antwoordt niet. Dat is rechtvaardige vergelding.

Kent gij dien toestand? Laat Christus u zoeken, zonder dat gij vindt? Laat Hij u roepen, zonder dat Hij antwoordt? o. Sla den blik dan eens achter u, en zie of in uw verleden geen oorzaak ligt van uwe kastijding van heden. Zie eens of achter u niet liggen allerlei zonden, hoogmoed, eigengerechtigheid, traagheid, werelddienst; zonden, die Christus eerst buitensloten en waaraan Hij u nu ontdekken wil, voordat Hij zich van u vinden laat?

Weet toch dit: Als Christus zich zoeken laat en niet antwoordt, dan ligt de oorzaak bij u. Hij is de liefde. Hij is een vrijwillig Zaligmaker. Hij wil van u gevonden worden.

Maar Hij wil ook, dat gij uwe zonden kent en ze belijdt. Welnu, wat beter middel om ze u te ontdekken, dan juist om dier zonden wil zich voor u te verbergen? Hard is het middel; maar gezegend is de uitwerking. o, Als Hij niet gevonden wordt en als Hij niet antwoordt, dan komt de ziel eindelijk in hare schuld; dan worden eindelijk de zonden beleden, en wordt er ook weder, met wegwerping van zichzelf, op vrije genade gepleit. En dan laat Hij zich ook wederom vinden.

Hij zal zijn volk niet eeuwig verstooten. Er is een oogenblik in zijnen toorn, maar een leven in zijne goedgunstigheid.

De ziel, die uitgaat om Christus te zoeken, heeft smartelijke ontmoetingen. Zij wordt geplaagd en geslagen. »De wachters, die in de stad omgingen, vonden mij; zij sloegen mij; zij verwondden mij; de wachters op de muren namen mijnen sluier van mij.» Niet alleen wordt Christus nu niet gevonden; maar ook, wat tevoren zoo gevreesd werd, moet nu toch, moet nu overvloediger geleden. De wereld komt. De wereld kwelt de zoekende ziel. Nu is er spot en hoon in overvloed voor haar. Nu wordt zij geslagen en verwond. Nu hitst de Satan zijn zaad tegen haar op, en zou zij van de aarde worden weggerukt, zoo de Heere het niet verhoedde. »Met eenen doodsteek in mijne beenderen hoonen mij mijne wederpartijders, als zij den ganschen dag tot mij zeggen: Waar is uw God.» (Ps. 42:11).

»Hij heeft het op den Heere gewenteld, dat Hij hem nu uithelpe, dat Hij hem redde, dewijl Hij lust aan hem heeft.» (Ps. 22:9).

De wachters op de muren namen mijnen sluier van mij. De wereld zoekt een Christen te berooven van zijn naam en zijne eer, gelijk men eene vrouw berooft van haar sluier om haar te schande te maken. Zij zal al het mogelijke in den weg leggen, om de zielen van Christus af te houden. Zij zal geene middelen ontzien, om scheiding te maken. Kent gij de wereld zoo? Verstaat gij het, dat ze u een dweper en dwaas, een huichelaar en duisterling scheldt, alleen om u van Christus af te houden? Verstaat gij het, dat zij u werpt met haar slijk, en u ontrooft wat ze maar rooven kan, alleen om u af te schrikken tot Christus te gaan? o, Zoo gij het verstaat, strijdt dan toch ten bloede toe, en laat den besten Meester niet gaan voor deze ellendige wereld!

VI. KRANK VAN LIEFDE.

Naast de wereld, waarin voor de zoekende ziel niets is dan smaad en berooving, is Godlof, nog een andere kring. Daarheen neemt de ziel de toevlucht. Daar klaagt zij hare nooden. Daar wordt zij getroost. In den kring van Gods ware kinderen wordt haar eene schuilplaats geboden.

»Ik bezweer u, gij dochters van Jeruzalem! indien gij mijnen liefste vindt, wat zult gij hem aanzeggen? Dat ik krank ben van liefde.»

Om voorbede wordt gevraagd. »Gij kinderen Gods! zoo gij tot Hem nadert, gedenkt mijner dan in uwe gebeden! Gedenkt mijne nooden, mijn strijd, mijn lijden! Bidt Hem, dat Hij zich ontferme over mij, de wolken wegdrijve en mij zijn aangezicht doe zien, opdat ik wederom leve in zijne liefde! Zegt Hem dat ik krank van liefde ben!»

Krank van liefde. In het gemis werkte de genade. Het gemis dringt tot zoeken. Het niet vinden doet het gemis dagelijks te dieper gevoelen. En waar het gemis dieper gevoeld wordt, wordt de begeerte te ernstiger, de liefde te vuriger. De ziel roept uit: »Och of ik wist, dat ik Hem vinden zou! ik zou tot zijnen stoel komen.» En zoo zij niet vindt, zal zij sterven; want zij is krank van liefde.

Zalig zijn zij, die door Gods genade mogen zeggen: Ik ben krank van liefde; want op hun weg en hun tegemoet is Hij, van wien geschreven staat, dat Hij gezonden is om te verbinden de gebrokenen van harte. Zalig zijn zij; zij zullen niet sterven.

Hoe weinigen zijn krank van liefde! Zijn er niet hier krank van onreinheid? Zijn er niet hier krank van nijd? Zijn er niet hier krank van afgoderij? Zijn er niet hier krank van lichtzinnigheid? Zijn er niet hier krank van hoogmoed en eigengerechtigheid? Zijn er niet hier krank, doodelijk krank, van allerlei zonden, die den eeuwigen dood baren?

En Gods kinderen! Wie onder hen is krank van liefde? Zijn zij niet krank van ongelooft? Krank van onkunde? Krank van liefdeloosheid? Krank van tweedracht? Krank van gierigheid? Krank van lijdelijkheid? Krank van geestelijken hoogmoed? Heere! waar zijn zij, die krank zijn van liefde?

o, Heere Jezus! maak ons krank van liefde! Amen.

Uit diepten van ellenden
Roep ik, met mond en hart,
Tot U, die heil kunt zenden:
o Heer! aanschouw mijn smart;
Wil naar mijn smeekstem hooren;
Merk op mijn jammerklacht;
Verleen mij gunstig' ooren,
Daar 'k in mijn druk versmacht.

Psalm 130 : 1.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXIV.

DE ONVERGEEFLIJKE ZONDE.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Terwijl de Heere God zijn volk bemoedigt en vertroost met zijne beloften, is een vijand, die de zielen zoekt te verontrusten, rondgaande zonder moede te worden. De Heere zendt zijne profeten uit met den last: »Troost, troost mijn volk!» en voegt bij de vertroosting des Woords ook die des Geestes. Immers »Trooster» is de naam van dien Heilige, die van Vader en Zoon uitgaat; »een andere Trooster» door Hem genoemd, die de roem zijner kerke is, en door wien het volk van den Vader zegt: »'t Is Isrels God, die krachten geeft, van wien het volk zijn sterkte heeft.» Daarentegen zoekt Satan in zijne vijandschap tegen Gods uitverkorenen hen te slingeren, en gaarne zou hij ze slingeren, dat zij tegen de muren der hel zich te pletter stieten.

Dat ontroeren wordt soms beproefd ten opzichte van het ambt en de roeping, waarin de Heere ons heeft gesteld. Dat ondervond een Jeremia onder het Oude Verbond, als Azaria en Johanan en al de trotsche mannen tot hem zeiden: »Gij spreekt leugen, de Heere onze God heeft u niet gezonden,» zoowel als een Paulus, die voor de gemeente in Corinthe gedwongen zijn apostolaat verdedigde tegenover de tegenstanders, die het in verdenking wilden brengen met een: »De tegenwoordigheid des lichaams is zwak, en de rede verachtelijk.» Zoo gaarne wil hij ook heden nog den dienaar des Woords den twijfel in het harte leggen: »Ben ik soms een Saul, die de hand aan het werk der priesteren heb gelegd, en daardoor een »Gij hebt zottelijk gedaan; gij hebt het gebod van den Heere uwen God niet gehouden» mij heb waardig gemaakt?» Onder die aanvallen kan het bange zijn. Toch werkt God uit het kwade het goede, en wat onder zijne toelating geschiedde, zal evenmin als bij Job zonder gezegende uitwerking zijn.

Banger wordt het der ziele, als die aanvallen niet slechts de

ambtelijke roeping tot den dienst des Woords, of het werk dat in het ambt der geloovigen geschied is, gelden, maar het op den staat der genade zelfs is gemunt.

Kon Satan Job naar de toelating Gods alles ontnemen, zijne huisvrouw liet hij hem, om hem toe te voegen: »Zegen God en sterf!» en de drie vrienden om als slechte vertroosters tot hem te zeggen: »Wie is de onschuldige, die vergaan zij en waar zijn de oprechten verdeld?» met den raad: »Ik zou naar God zoeken en tot God mijne aanspraak richten.» Daarentegen deed hij van een Heman vriend en medgezel verre, opdat deze bedrukt en doodbrakende en twijfelmoedig zijn zou (Ps. 88).

Door de kinderen van Korach werd de vraag gezongen: »Zult Gij eeuwig tegen ons toornen?» (Ps. 85). Als Asafs treden bijkans waren uitgeschoten, riep hij uit: »Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd» (Ps. 73), en vroegde hij: »Heeft God vergeten genadig te zijn?» (Ps. 77 : 10). Een David hoort den ganschen dag: »Waar is uw God?» (Ps. 42), en geheel Zion heeft zijne tijden van bestrijding in oude dagen gehad, waarin het klaagde: »De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten» (Jes. 49 : 14).

Niet anders in de dagen des Nieuwen Verbonds. Satans ziften heeft zeker bij Petrus niet opgehouden, toen de vervloeking en bezwering van zijne lippen was gegaan. Hij, die eerst tot de verloochening als met eigen hand voerde, heeft hem wel in het oor gefluisterd: »Nu zijt ge vervallen van de genade; nu geen hope meer gekoesterd, verbannene van Christus! den weg van zondig genot of den Judasweg op!» Dat wij dit denken, hoewel het niet geschreven staat in dat Boek der boeken, heeft het niet daarin zijn grond, dat nog heden diezelfde verleider de aanklager is, en die het zoet der zonde voorstelde, of zijn opium u toediende, nog heden allen terugkeer zoekt af te snijden door zijn »verloren»?

o, De ziel van elk Godskind heeft wat door te worstelen hier beneden. Hoe vaak wordt zij aangevallen van allen kant, benauwd, gedrukt, geperst om haar af te rukken van haar God, om haar in twijfeling, in wanhoop te doen wegzinken.

Zeker, omdat niet genoeg werd gewaakt over den weg, langs welchen de wagen onzes geloofs glijden moet, is het den Booze gelukt steenen des aanstoots op de rails te leggen, opdat ontsparing volge, en indien de God des levens ook al verhoedt, dat er dooden vallen, er is zooveel schade aan materieel en door oponthoud en verlies van bezittingen en pijnlijke verwonding.

Zeker, omdat wij niet diep genoeg hebben gegraven tot den vasten bodem van alle plaatsen, waar de fundamentsteenen

op moesten gelegd, ontstaan er scheuren in het opgetrokken huis, en al valt het door de genadige zorgen Gods niet in, dat verzuim neemt schoonheid weg en veroorzaakt vrees en schade.

Zeker, de oorzaak ligt in onze onkunde; want »mijn volk, zegt de Heere, is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is'' (Hos. 4 : 6). Ware er meer een leven op het Woord Gods dan op het menschelijk gevoel; ware er meer een graven in de geheimen der Schrift dan een jagen naar opwinding, op welke natuurlijk een afwinden volgen moet, er zou zonder twijfel meer vastheid gevonden worden, en de stormen uit den afgrond zouden het scheepke des levens niet aldus slingeren, dat het »Meester wij vergaan!" door een berispelend »Klein-geloovige! waarom hebt gewankeld?" moet worden achtervolgd.

Te gevaarlijker is de Booze, naarmate hij met het wapen komt, dat eenmaal tegen den Koning der kerke werd beproefd. Het Woord der waarheid weet hij tot leugen te maken door het listig te verdraaien, evenals eens des Heilands woord: »Breekt dezen tempel af" of door verkeerde toepassing van op zichzelf onbetwistbare waarheden, als bij de vrienden van Job, of door getuigenissen des Heeren te plaatsen in gansch ander licht. In Gods licht zien wij het licht, niet in het licht van de vlammen der hel. Waar het eerste de ijsskorst smelten doet, is het laatste tot verharding van den steen.

Zoo is er vooral één woord der Heilige Schrift, dat zoo menigmaal is gebezigd als een stormram om Zions muren te rammeien, opdat hare inwoners in radeloosheid zich zouden overgeven. Ik bedoel de uitspraak des Heeren over die zonde, welke de Schrift onvergeeflijk noemt. Die uitspraak mag wel onder het licht des Heiligen Geestes worden beschouwd en overwogen, en niet alleen, opdat Gods kinderen een »Weest niet verschrikt" mogen hooren, maar ook tot allen kome een »Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt." Die uitspraak kunt gij lezen Math. 12 : 31b:

De lastering tegen den Geest zal den menschen niet vergeven worden.

Tot de overdenking van een woord van zoo groot gewicht mag wel vooraf de leiding van Gods Geest worden gevraagd. Dat ik u voorga in dat gebed en worde door u in psalmgezang bewaring voor die vreeselijkste aller zonden gebeden!

Na het gebed zinge de gemeente:

'k Betrouw op U; hoor mijn gebeden :
 Dat mij geen schaamt', o Heer!
 In eeuwigheid verneêr'.

Red mij door uw gerechtigheden ;
 Bevrijd mij; neig uw ooren ;
 Verlos mij; wil mij hooren!

Wees mij een rots, om in te wonen ;
 Een schuilplaats, daar mijn hart
 Steeds toevlucht vind' in smart.

Uw hoog bevel zal blijkbaar toonen,
 Dat Gij, o groot' Ontfermer!
 Mijn burg zijt en beschermer.

Ps. 71 : 1, 2.

Een dergelijk woord als dit uitte de Heere in Luk. 12 : 10b. Daar sprak Hij voor vele duizenden, die Hij waarschuwde voor geveinsdheid, tot openlijk belijden opwekte en dreigde met verlooehening, indien zij Hem voor de menschen zouden verlooehenen. Daarop laat de Heere dan volgen: »En een iegelijk, die eenig woord spreken zal tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; maar wie tegen den Heiligen Geest zal gelasterd hebben, dien zal het niet vergeven worden.»

Volgens Mattheus en Markus heeft de Heere die waarheid op anderen tijd uitgesproken en aldus het noodig geacht meer dan eenmaal haar voor oogen te stellen. Een van den duivel bezetene, zoo verhaalt Mattheus, een, die blind en stom was, werd door den Heere genezen. Dat wonder had zeer verschrikkenden indruk gemaakt. De scharen ontzetten zich en zeiden: »Is deze niet de Zoon van God?» Markus zegt ons (3 : 20 v.v.), dat de Heere in huis is gegaan en de schare daar binnendrong, alzoo dat zij ook zelfs niet konden brood eten. Zijne nabestaanden, waarschijnlijk misleid en opgezet door de vijanden, die Hem voor krankzinnig hebben verklaard, willen Hem vasthouden; want zij zeiden: »Hij is buiten zijne zinnen.» De Schriftgeleerden en Farizeën, zoo schrijven Mattheus en Markus beiden, zeggen: »Deze werpt de duivelen uit door Beëlzebul, den overste der duivelen.» Nadat de Heere met kalmte en Goddelijke waardigheid het onmogelijke van dien laster heeft aangetoond, omdat dan een wroeten van Satan in eigen ingewanden zou zijn geschied, een koninkrijk niet tegen zich zelf verdeeld kan wezen, maar het alleen de vijand is, die den vijand bestrijdt, laat Hij erop volgen: »Voorwaar, Ik zeg u, dat al de zonden den kinderen der menschen zullen vergeven worden, en allerlei lasteringen, waarmede zij zullen

gelasterd hebben. Maar zoo wie gelasterd zal hebben tegen den Heiligen Geest, die heeft geene vergeving in der eeuwigheid; maar hij is schuldig des eeuwigen oordeels", of, gelijk Mattheus zegt: »Het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomstende." »

Men heeft beweerd, dat de Heere dit niet heeft gezegd, omdat die Schriftgeleerden reeds de onvergeeflijke zonde hadden bedreven, maar om hen er nog tijdig voor te waarschuwen. Dit wordt weersproken, meen ik, door hetgeen Markus aanstonds laat volgen (15 : 13): »Want zij zeiden: Hij heeft een onreinen geest." In dat woord juist drukt hij uit, waarin die zonde was gepleegd.

Beweert men daarentegen, dat die zonde niet zoozeer eene daad of een woord bedoelt, als wel een toestand, dan stemmen wij aldus daarin mede: een toestand, welke zich in die woorden lucht geeft. Immers Mattheus wijst op een toestand, als hij dadelijk volgen laat (vers 33): »Of maakt den boom goed en zijne vrucht goed; of maakt den boom kwaad en zijne vrucht kwaad; want uit de vrucht wordt de boom gekend" »

De Heere spreekt dus hier van menschen, die tot den diepst gezonken toestand zijn gekomen, waaruit het onmogelijk is, dat zij kunnen worden opgeheven; een toestand, welke zich openbaart niet slechts in lasteringen tegen den Vader en den Zoon, maar zelfs tegen den Heiligen Geest; een toestand, zoo gruwelijk, dat de Heere hen blijkbaar aan het oordeel der verharding heeft overgegeven, zoodat geene bekeering meer mogelijk is, maar noodzakelijk een dieper en dieper wegzinken zal worden gezien. Daar blijft niets anders over dan een schrikkelijke verwachting des oordeels.

Om den aard dezer zonde te leeren kennen, moeten wij eerst opmerken, dat de gewone uitdrukking: »zonde tegen den Heiligen Geest" in dit verband niet de rechte is, tenzij men, het woordje »de" daarvoor plaatsende, die bepaalde zonde bedoelt, welke in de Schrift niet »zonde", maar »lastering" tegen den Heiligen Geest wordt geheeten. Er is een »wederstaan van den Heiligen Geest" gelijk Stefanus in Hand. 7 : 51 dat den Joden verwijt, doch waarbij niet het onmogelijke van tot bekeering te komen is uitgesproken. De apostel Paulus, schrijvende aan de Efeziërs, die hij uitverkorenen en levendgemaakten noemt, waarschuwt (4 : 30): »Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, door welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing." Van de Thessalonicensen zegt dezelfde apostel, dat hij God altijd over hen dankt, en gedenkt aan het werk huns geloofs en den arbeid der liefde en de verdraagzaamheid der hoop. Zij hebben dus de drie schatten, geloof, hoop en liefde,

en deze levendig werkzaam. Hij gaat voort en zegt: »Wetende, geliefde broeders! uwe verkiezing van God" (1 Thess. 1 : 2); toch acht hij noodig hen te waarschuwen (5 : 19): »Bluscht den Geest niet uit."

Er kan dus een zondigen tegen den Geest bestaan, waarop nog bekeering en alzoo vergeving mogelijk is. Of meent gij, dat de apostel waarschuwen zoude om te waken tegen iets, dat niet zou kunnen bestaan?

Dan wijzen wij ter overtuiging op het woord des Heeren in Jesaja 63: »Zij zijn immers mijn volk. Hij is hun geworden tot een Heiland" (vs 8) en van diezelfde zegt de Heere: »Zij zijn wederspanning geworden, en zij hebben zijnen Heiligen Geest smarten aangedaan." Die zonde is dus door het volk Gods daar gepleegd.

Deze zonden kunnen dus door bekeering worden achtervolgd en alzoo worden vergeven. Anders zouden wij een afval der heiligen moeten stellen.

Er is hier sprake van »lastering", van blasphemie, en toch ook niet van elke. Aan onzen tekst gaat vooraf: »Alle zonde en lastering zal den menschen vergeven worden." Er is een lasteren van menschen, gelijk Paulus zegt (Rom. 3 : 8), dat dit hem is geschied, terwijl hij (1 Tim. 1 : 20) Hymeneus en Alexander den Satan heeft overgegeven, opdat zij zonden leeren niet meer te lasteren. Er is (1 Tim. 6 : 1), een lasteren van de leer; eveneens van het Woord Gods (Tit. 2 : 5), van de heerlijkheden (Jud. : 8). Den Heere werd verweten, dat Hij God den Vader lasterde (Joh. 10 : 36), terwijl die het kruis van Golgotha voorbijgingen, Hem, den Zoon Gods lasterden (Matth. 27 : 39). Hoe ontzaglijk deze zonden ook zijn, er staat niet van geschreven, dat er geen redding meer zou mogelijk zijn; zelfs lezen wij (Luk. 12 : 10): »Een iegelijk, die eenig woord spreken zal tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden", en (Mark. 3 : 28), »Voorwaar, Ik zeg u, dat al de zonden den kinderen der menschen zullen vergeven worden, en allerlei lasteringen, waarmede zij zullen gelasterd hebben." Paulus was tevoren een »lasteraar" tegen den Zoon Gods en toch hij is op Damaskus' weg bekeerd en het is hem vergeven (1 Tim. 1 : 13).

Wij moeten verder opmerken, dat niet overal, waar hetzelfde woord in onze vertaling staat, ook hetzelfde in het oorspronkelijke gevonden wordt. Een ander woord (loidoria) lezen wij (1 Tim. 5 : 14; 1 Petr. 3 : 9; Joh. 9 : 28 enz.), in den zin van kwaadspreken, een ander (epèreatsoo) (1 Petr. 3 : 16; vgl. Matth. 5 : 44) in den zin van vervolgen, door bedreigingen verschrikken, op verachtelijke wijze behandelen, en weder een ander

(moomeomai) (2 Cor. 6 : 3 en 8 : 20) in den zin van bespotten. Hier vinden wij blasphemie ¹⁾, een woord van eenigszins onzekeren oorsprong ²⁾. Het lasteren van den Geest kan ook niet te kennen geven een zondigen tegen beter weten, tegen de uitspraken van het geweten in. Wie is nooit schuldig geworden aan dat zoo groote kwaad? Wie zou dan kunnen behouden worden? Paulus wist dat het begeeren zonde was (Rom. 7 : 7), en toch betuigt hij (Gal. 5 : 17): »Het vleesch begeert tegen den geest.»

Een lasteraar is iemand, die tot zulk een staat van verharding gekomen is, dat hij tegen beter weten in, door haat gedreven, leugenen bedenken en verbreiden gaat, om eens anders eer weg te nemen, zijn goeden naam te bezwalcken, hem in leed en verachting te storten, hem tegen te staan en te benadeelen.

Wie nu alzoo staat tegenover den Heiligen Geest, moet als een afgesnedene worden beschouwd. God zelf zegt in zijn Woord, dat voor zulkeen alle hoop verloren is.

Waarom dit juist ten opzichte van den Heiligen Geest? Immers er staat, dat alle lastering zal worden vergeven; ook eenig woord, tegen den Zoon des menschen gesproken. »Is de Heilige Geest dan waardiger, dan meerder in het Goddelijke Wezen dan Vader en Zoon?» zoo zouden wij kunnen vragen, maar om er aanstonds »Neen!» op te laten volgen. Het Wezen Gods is één. Die den Zoon eert, eert den Vader. Alzoo ook die den Zoon lastert, lastert den Drieëenigen God; die lastering tegen den Geest is tevens tegen den Vader en den Zoon. De zwaarte der zonde kan dus daarin niet bestaan, dat men tegen een hooger wezen lastert, gelijk het onder menschen grooter kwaad zou worden geacht tegenover een koning of een onderdaan. Die dat meenen, mogen wel bij Israel het woord gaan lezen, dat er al te verborgen op de Metzoetsooth geschreven staat: »Hoor Israel! de Heere uw God is een enig Heer.»

Opmerkelijk heeft de Heere gezorgd in zijn Woord, dat wij niet tot die dwaling zouden vervallen. De doopformule luidt: »In den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes.» De apostolische zegenbede is: »De genade onzes

1) Bij de classieken in eenigszins minder sterke beteekenis. Zoo waarschuwt Plato (de Rep. II 381 e) de moeders om niet tot de kinderen te zeggen, dat 's nachts de goden verschijnen in allerlei gedaanten, opdat zij niet tegelijk de goden blasphemeeën en de kinderen angstig maken. Plato zegt dus, dat de goden als spoken voor te stellen is: de goden lasteren.

2) Het eerste deel waarschijnlijk van blapsis = benadeeling, en phëmi = ik zeg.

Heeren Jezus Christus, de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes." Tot Maria kwam het woord: »De Geest des Heeren zal over u komen; de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; het Heilige zal uit u worden geboren." Derhalve de Vader, maar ook de Zoon en ook weder de Geest in de eerste plaats gesteld, als de drie Personen in het éene Goddelijke Wezen ons worden genoemd.

Welke nu nader die zonde is, zal ons, gelijk wij hopen, duidelijk worden, als wij eerst nagaan, wie tot die zonde kunnen komen. Maar laat vooraf de Davidsbede: »Ai! laat van mij uw Heiligen Geest niet scheiden," de onze worden en bidden wij tezamen, zingende:

Waarmede zal de jongeling zijn pad,
 Door ijdelheên omsingeld, rein bewaren?
 Gewis, als hij het houdt naar 't heilig blad!
 U zoekt mijn hart, mijn oog blijft op U staren;
 Laat mij van 't spoor, in uw geboôn vervat,
 Niet dwalen, Heer! laat mij niet hulploos varen.

'k Heb in mijn hart uw rede weggelegd,
 Opdat ik mij mocht wachten voor de zonden.
 Gij zijt, o Heer! gezegend: leer uw knecht
 Door 't Godlijk woord, een helder licht bevonden,
 En door uw Geest, al d' eischen van uw recht;
 Zoo wordt uw eer nooit stout door mij geschonden!

Ps. 119 : 5 en 6.

Bij de oude Romeinen wordt éene zonde genoemd als de vreeselijkste van allen. Oproer, verraad aan het vaderland, hoogverraad is die zonde, en ze wordt genoemd »vadermoord" (paricidium). Voor hem, die zulk eene misdaad bedrijft, niet anders dan de dood. Cicero noemt haar de schandelijkste en afschuwelijkste (de Off 3, 21, 83). Met datzelfde woord noemt hij het zich bezondigen tegen de philosophie (Tusc. 5, 2, 6), de hoogste leiddraad des levens, welke de Romein kende. »Durft iemand," zoo vraagt hij, »haar, de moeder des levens, lasteren, en met zulk een hoogverraad zichzelve bezoedelen, en zoo goddeloos ondankbaar zijn, dat hij haar beschuldigt, die hij moest vereeren, ook al kan hij ze niet bevatten?"

Gode zij dank! wij hebben ontvangen, wat zooveel beter is dan philosophie, wat als Goddelijke wetenschap verheven is boven menschelijk vernuft. Het is de Heilige Geest, die der gemeente Gods alle dingen leert. Wel mogen wij dan vragen:

»Durft iemand lasteringen inbrengen tegen den Heiligen Geest? Wie is het, die het kan?»

Zeker niet de uitverkorene Gods, niet de mensch, aan wien hartveranderende genade is bewezen. De Remonstrant moge beweren, dat de ware geloovigen en herborenen van het rechtvaardigmakend geloof kunnen uitvallen, dat zij kunnen zondigen de zonde tegen den dood of tegen den Heiligen Geest, en de leer van de verzekerdheid der volharding en der zaligheid een oorkussen is des vleesches, en alzoo tijdgeloof van rechtvaardigmakend geloof alleen in de gedurigheid verschilt, geheel anders de Gereformeerde. Wij erkennen, dat de ware geloovigen door het vleesch, de wereld en den Satan tot zware en gruwelijke zonden kunnen weggerukt worden, dat zij daardoor den Heiligen Geest bedroeven, hunne conscientie zwaarlijk verwonden, voor een tijd het gevoel der genade verliezen; maar dat God naar het onveranderlijk voornemen der verkiezing hem niet uitvallen laat van den staat der rechtvaardigmaking, of dat zij zondigen ter dood of tegen den Heiligen Geest lasteren. (Leerregels van Dordrecht, V).

Indien dat mogelijk ware, »mijn God! waar was mijn hoop, mijn moed gebleven?» (Ps. 27).

Maar neen! Hiervan heeft de Heere door zijn Woord ons verzekering gegeven, dat Hij de zijnen niet zal laten verzocht worden boven hun vermogen; maar met de verzoeking ook de uitkomst geven zal (1 Cor. 10 : 13). Het zaad, waaruit de ware geloovigen geboren zijn, is een onvergankelijk zaad (1 Petr. 1 : 23). Zong de Israeliet (Ps. 137 : 5): »Indien ik u vergeet, o, Jeruzalem! zoo vergeete mijne rechterhand zichzelfe! Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zoo ik aan u niet gedenke; zoo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap!» hoe zou de Heere het dan vergeten, Hij, die gezegd heeft (Jes. 49 : 16): »Zie Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd; uwe muren zijn steeds vóór mij.» »Het onbeweeglijke van den staat der genade steunt op de vele fundamenten;» om met een oud godgeleerde (P. van Maastricht) te spreken: »op het onveranderlijke raadsbesluit der verkiezing; op de onveranderlijkheid van het verbond der genade; op de waardij en den prijs van de rantsoenverlossing door Christus; op Christus' voorspraak en voorbede; op de almachtige beschutting en bewaring Gods des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes, wiens zalving in ons blijft, door wien wij verzegeld worden tot op den dag der verlossing; op de standvastigheid der Goddelijke beloften; op de onsterfelijkheid van het geestelijk leven; op de zorg en waakzaamheid der te verheerlijken

zelve, waardoor zij onder de bestiering Gods hunne zaligheid werken en volmaken met vreeze en beven."

Wij wisten wel, wat wij deden, toen wij de drie Formulieren van eenigheid onderteekenden, waarin onze Dordtsche vaders (Leerreg. V, 15) schreven: »Deze leer van de volharding der ware geloovigen en heiligen, mitsgaders van de verzekerdheid der volharding, welke God tot zijns naams eere en tot troost der godvruchtige zielen in zijn Woord zeer overvloedig geopenbaard heeft, en in de harten der geloovigen indrukt, wordt wel van het vleesch niet begrepen, en wordt van den Satan gehaat, van de wereld bespot, van de onervarenen en schijnheiligen misbruikt en van de dwaalgeesten bestreden; maar de bruid van Christus heeft haar altijd als een schat van onwaardeerbaren prijs zeer teederlijk bemind en verdedigd. Hetwelk dat zij ook voortaan doe, zal God bezorgen, tegen denwelken geen raad geldt, nog eenig geweld iets vermag."

Ook kan die zonde niet worden gepleegd door degenen, die buiten alle aanraking met den Geest zijn gebleven. De heiden heeft een natuurlijken godsdienst; hij weet, er is eene macht boven hem, want de hemelen vertellen hem Gods eere. Hij kan lasteringen spreken tegen zijn Schepper, maar niet tegen den Zoon Gods. De Johannes-jongeren te Efeze hadden gehoord van den Koning, die in het midden was, van het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt; maar niet gehoord, dat er een Heilige Geest was. Zij konden niet zondigen tegen den Geest, veel min dien lasteren, wiens naam hun zelfs onbekend was.

Zij alleen kunnen dus tot die zonde vervallen, aan wie niet alleen de Vader, maar ook de Zoon, maar ook de Heilige Geest is geopenbaard, die in aanraking, in beroering met dien zijn geweest.

Ziet hier, geliefden! waarom die zonde zoo boven andere ontzaglijk is. Zij wordt bedreven tegenover zooveel genade-licht. Niet dus is zij onvergeeflijk, omdat de Geest meer is dan Vader en Zoon, maar omdat aan den schuldige zooveel meer is geschied, omdat hij tot zooveel hooger trap van kennis is gebracht, omdat het uiterste, het allerhoogste van de algemeene genadebedeelingen aan hem heeft plaatsgehad.

Wilt gij de beste commentaar op ons tekstvers, lees dan Hebr. 6 : 4—8, waar de apostel ook spreekt van dezulken, die onmogelijk zijn te vernieuwen tot bekeering. En wie zijn deze? Die avvallig geworden zijn, nadat zij verlicht zijn geweest, de hemelsche gaven gesmaakt hebben en des Heiligen Geestes deelachtig zijn geworden; of anders in dienzelfden brief hoofdstuk 10 : 26, 27, waar hij spreekt van dezulken, voor wier

zonden geen slachtoffer overblijft, maar een schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs. En wie zijn deze, die willens zondigen, nadat zij de kennis der waarheid ontvangen hebben?

Gij vraagt, hoe dat mogelijk was, indien de ware geloovige wel vallen, maar niet uitvallen kan? Wij antwoorden, omdat er wel geloof aanwezig was; maar alleen tijdgeloof, geen waar, geen zaligmakend geloof. Er was kennis der waarheid, een smaken van hemelsche gaven, een deelachtig zijn des Heiligen Geestes, maar geen leven in Christus. Het zaad was wel in de aarde gevallen, maar de grond was niet doorploegd met het pijnlijk ijzer; er was geen braakland gebrakt om het zaad te ontvangen. Daarom wies het eerst wel welig op; maar werd het ook straks door de zonnestralen verbrand. Men was niet eerst arm zondaar geworden voor God; de vaten van eigengerechtigheid waren niet eerst geledigd, toen de stroomen der genade nedervielen, en daarom gingen de wateren des levens slechts tot het uitwendige door. Er was overtuiging, gelijk een wijsgeerig betoog iemand medeslepen kan; er waren aandoeningen des gemoeds, gelijk elk aandoenlijk verhaal kan teweegbrengen; er was een besluit, gelijk het inzien van eigen belang veroorzaken kan. Er was een lust om zalig te worden, maar geene kennis van het Davidische »die God is onze zaligheid» (Ps 68). Wel was het lichaam van de vrouw van Lot uit Sodom geleid, maar niet haar hart; daarom kwam zij om. De natuur van den hond en het zwijn was niet veranderd door een uitbraken en wasschen; daarom keerden ze de een tot het uitbraaksel, de ander tot de wenteling des slijks weder. In het verband zelf van onzen tekst leert ons de Heere dat (vs. 43 vv., vgl. Luk. 11: 24 vv.). Een onreine geest is van een mensch uitgevaren, doch vindt geen rust en keert met zijne aanvallen weder. Hij vindt het huis o, zoo opgesierd, zoo schoon; het is met bezemen gekeerd; het is opgepronkt, maar ledig. Dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hijzelf, en ingegaan zijnde, wonen zij aldaar, en het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste. Ziet, hij vond het hart ledig, daarom kon hij er inkeeren. Ware de Heere de bewoner van dat harte geweest, was het een tempel geworden des Heiligen Geestes, ware het vervuld geweest met de genade onzes Gods, hij had er geen plaats kunnen vinden.

o, Alles kan uitwendig zoo schoon zijn, maar van dat worstelen met God, dat tranen tot spijsze hebben, dat roepen uit de diepte, dat wedergeboren worden had men nimmer waarachtig kennis. Men is o, zoo lief, aan allerlei werken der

barmhartigheid begonnen en heeft anderen overtroffen in medelijden, in hulpvaardigheid, en wat niet al; men is rechtzinnig geworden tot op zekere hoogte, maar het waarachtig arm zondaarsgeloof bleef ontbreken.

Dezulken, wij zien het immers, juist de allerliefste menschen, zijn der waarheid het meest vijandig, en onverwikt getrouw handelen naar Gods Woord, de eigenlijke kern van onze gereformeerde leer en kerkorde, is hun een vloek.

Voor dezulken is groot gevaar, voor dezulken staat het woord van onzen tekst waarschuwend geschreven; want daar is geen diepte. Bij dezulken kan het zijn, dat zij van het ware volks Gods een afkeer verkrijgen en van alle waarachtige werkingen des Heeren. Bij dezulken wordt het in den voortgang der zonden, dat, als de Heere Jezus en zijn Geest de wonderen van genade werken, zij als tegen oproer en krankzinnigheid getuigen. Bij dezulken, dat hetzelfde plaatsheeft als wat den Heere tot die woorden van onzen tekst drong, dat, als de duivel door Gods kracht wordt uitgeworpen uit een mensch, zij dat een werk noemen van Beëlzebul, den overste der duivelen. Alzoo is de lastering tegen den Heiligen Geest ingetreden en het oordeel beslist.

Hiermede is dan ook aangewezen, wat wij onder die zonde moeten verstaan. Wilt gij bovendien nog de meening hooren van anderen, aan wier gereformerdheid niet te twifelen is, ik noem u dan à Marck, die (XV. 41 vv.) zegt, dat bij dezulken een inwendige verlichting moet zijn voorafgegaan, niet werkzaam, maar beschouwende; niet bekeerende, maar overtuigende, en die zonde eene boosheid is en gezette haat. P. v. Mastricht (II 303) zegt, »dat zij is een algemeene en boosaardige afval van geveinsde belijders van de waarheid en van de gemeene gaven des Heiligen Geestes, eenmaal aangenomen en ontvangen, tot een lasterlijke verachting en versmading van den Geest der genade tot een verschrikkelijke kleinachting van den Zone Gods en tot een gewelddadige vervolging van de Christelijke waarheid." Brakel zegt van den zoodanige (I 14, 27): »In zulkeen is de boosaardige tegenkating en vervolging tegen dengene, in welken de Heilige Geest zoo krachtig werkt. Indien hij tevoren in gemeenschap met de kerk of met een bijzonder gezelschap van godzaligen was, hij verlaat dat, hij kan het daar niet langer houden, hij kant er zich tegen in boosaardigheid en vervolgt het zooveel hij kan om de waarheid, godzaligheid, werkzaamheid. Dit geschiedt met lasteren, smaden, tegenspreken, het werk des Geestes in hen uit te maken voor duivelswerk, werk des vleesches, geveinsdheid, hoogmoedigheid, enz." Om geen anderen meer te noemen, Cal-

vijn zegt (Comm. in loco), dat »den Heiligen Geest lasteren, zij, die in hardnekkige slechtheid zijne genade en zijn werk bestrijden.»

Hoe ontzaglijk de zonde van laster is, blijkt wel hieruit, dat die zich daaraan schuldig maakt, in de Heilige Schrift genoemd wordt diabolos (1 Tim. 3 : 11 ; Tit. 2 : 3), (hetwelk de naam van den vorst der duisternis (duivel) is) om aan te duiden, dat die zonde een werk des duivels is. En is dit in 't algemeen van die zonde waar, hoe zal het dan niet zijn, als het toppunt daarvan gekomen is in de lastering tegen den Geest. Zeker is dat de zonde, van welke Johannes zegt (1 Joh. 5 : 16), dat zij is »eene zonde tot den dood,» welke een wedergeborene niet doet (15 : 11), en voor welke zonde men niet moet bidden. Alzoo is de toestand daar als in Jeremia's dagen, toen de Heere zeide: »Al stond Mozes en Samuel voor mijn aangezicht, zoo zou toch mijne ziel tot dit volk niet wezen; drijft ze weg van mijn aangezicht (15 : 1), bidt niet voor dit volk ten goede» (14 : 11); een toestand, als van Sodom, toen de Heere van Abraham wegging (Gen. 18 : 33), en hij niet verder ten gunste van die vlakte bidden kon. Het ware dan ook tevergeefs, want het vonnis is geveld; er is geene mogelijkheid meer tot bekeering, omdat de Heere, zonder wien geene bekeering zijn kan, niet vergeeft. De tijden der bedeeing maken hierin geen onderscheid. »Noch in deze, noch in de toekomstende eeuw,» zegt Mattheus, dat Markus korter uitdrukt: »in der eeuwigheid.» De Israeliet onderscheidde in den tijd twee tijdperken; het tijdperk der wet en des Evangelies. Het eerste noemde hij »deze eeuw» en het tweede »de toekomstende eeuw». Wat voor den Israeliet de toekomstende was, brak eerst aan, toen de schaduwdienst der offeranden ten einde was, doordien het Lam Gods was geslaecht. Onze Heere, nog levende in »deze eeuw,» het tijdperk der wet, vervulde dan ook die wet. Mattheus zegt dus, dat noch onder de bedeeing, in inzettingen bestaande, noch ook onder de bedeeing der genade, onder het Nieuwe Verbond, voor die lastering vergeving te hopen was. Hier is voor alle eeuwigheid dus elke gedachte aan redding afgesneden. Onherroepelijk, onveranderlijk is het vonnis: »verloren.»

Ontzaglijk! Maar — bij God is geen onrecht, want hier is geen verontschuldigen »Ik heb het in mijne onwetendheid gedaan» (1 Tim. 1 : 13) mogelijk. Hier werd tegen allen aandrang Gods in gehandeld, het geweten met een brandijzer toegeschroeid, de overtuigingen des verstands verstompt en in die verharding de hoogheid Gods gesmaad, en majesteitssehennis aan den Eeuwige gepleegd. Gods genade werd met

voeten getreden, de hemeldeur verachtelijk dichtgeworpen en den rug toegekeerd. Is de hel de plaats der eeuwige onbekeerlijkheid, die helsche toestand is dan ook reeds aanvankelijk hier.

De door ons overwogen waarheid is, mijne hoorders! een hoogst ernstige en gewichtige. We leggen ze aan het harte van u, die nog in onbekeertheid leeft en voortjaagt tot den dood en het oordeel.

Neen, zooverre is het nog niet gekomen, dat God tot ons heeft gezegd: »Bidt niet meer voor hen.» Integendeel, wij mogen u bidden van Christuswege: »Laat u met God verzoenen.» Groote zegen is die genadetijd; maar o, verbeuzelt dien niet. Haast u om uws levens wil. Niet op eenmaal is die zonde geworden bij de Joden van Jezus' tijd. Als wij in Johannes' evangelie lezen, dan zien wij, hoe de haat zich langzamerhand ontwikkelt. Eer dat uiterste is ingetreden, is veel voorafgegaan; maar eenmaal nederstortende, is de verplettering zoo nabij. Het eerst opgesierde, maar ledige huis, werd zoo onverwacht door de zeven booze geesten bestormd en ingenomen. Tegen die overmacht des Satans is slechts één middel bestand. Als de Heere Jezus in het harte woont, kan geen poort der hel overweldigen. Dan, dan alleen, als wij Hem toebehooren, is voor Satan alle kans verloren.

Is het, dat de leer van de volharding der heiligen zoo waarachtig is als het Woord van God, maar ook niets anders dan de bijzondere genade voor zoo diepen val vrijwaart, en is die val juist alleen mogelijk, waar proeven en smaken, deelachtig worden, waar aandoeningen en overbuigingen waren, dan betaamt het ons naar het woord te luisteren: »Onderzoekt uzelfen nauw. Ja, zeer nauw. Beproeft uzelfen, of gij in het geloof zijt.» Mijne medereizigers, laat mij het u afvragen: Zijt gij wel waarlijk zondaars geworden voor God? Heeft uwe zonde wel ooit uw hart verbroken, zoodat gij als een doodschuldige worsteldet voor uw God, wiens aangezicht ge niet ontmoeten durfde en toch ook weer ontmoeten moest? Die de diepte wil overspringen naar de hoogte, komt jammerlijk in de diepte om. Zij moet worden doorgesproken, doorgeslept. Als het braakland niet gebrakt is, moge het tot het kruid komen, het komt niet tot het koorn.

Beproeft uzelfen, vanwaar gij het geloof hebt. Hebben menschen, hebt gij het uzelfen aangepraat, opgedrongen, o mistrouwt het. Een gebouw moge van goud en zilver zijn opgetrokken, allerschoonst zijn in bouwde, opgepronkt met al wat Oosten en Westen sierlijks heeft, het wordt straks een speelbal van wind en stroomen, als het niet gebouwd is op de eenige steenrots; en o, van dat huis op den zandgrond

is de val zoo groot, en de diepte, waarin het wegzinkt, zoo ontzaglijk diep.

Vergeten wij het niet, dat ootmoed het zekerst kenteeken van genade is. Augustinus zeide ervan, dat het het eerste en het tweede en het derde in het Christendom is, en zoo dikwijls men hem verder vroeg, hij antwoorde zou: »Altijd door de ootmoed". Och! als wij onszelven van die hemelladders hebben opgericht en onszelven op de hoogste sport wanen, dan vallen die hemelbestormers van hun duizelingwekkende hoogte in den diepsten afgrond neer. Gods kracht wordt in zwakheid volbracht en Hij ziet de nederheid zijner dienstmaagd aan. Over de lage daken gaat de storm heen, welke torens vallen doet. De dief breekt niet in bij den armen heidebewoner, maar in de woningen der rijken.

De waarheid, in onzen tekst uitgesproken, roept ons allen toe: »Waakt". Men is er soms op uit nauwkeurig de grenzen te willen weten, waar het zondige aanvangt, te berekenen wat er nog en nog, al is het dan ook ternauwernood, doorkan, en de mensch redeneert zoo lang en gaat ermede voort, tot nog een streep en nog een duim bij het zoogenaamd geoorloofde kan worden gevoegd. Hij zou willen vragen: »Hoe ver kan ik wel gaan, zonder tot de onvergeeflijke zonde te komen?" Doch, wat dunkt u, vader en moeder! als gij uw kind op het hart hebt gedrukt op te passen, dat het niet in die gracht, in die sloot valt, doet het dan uw wil, als het op den kant gaat loopen en daar oppast niet over te storten, niet af te glijden? Of is uw eisch, uw wil niet, dat het zoover mogelijk zich verwijderd houde? Doet gij dan ook alzo, en haat den rok, die van het vleesch besmet is.

Een verstandige vrouw begeerde eens, op hare reis in een groote stad aangekomen, een rijtuig om haar naar de plaats harer bestemming te brengen. Van de menigte, welke daar tot vervoer gereedstond, riep elk om strijd haar toe. Zij vraagde den eersten: »Zijn er geen gevaarlijke plaatsen, waar wij langs moeten rijden?" »o," Was het antwoord, »daar rijd ik langs op een haar." »Dan moet ik u niet hebben" was haar besluit. Zij vraagde een tweeden desgelijks. Die antwoordde: »Ik mijnd die, zoover ik kan." »Gij moet mij rijden," was haar wederantwoord. Zij handelde wijs, niet waar? Maar met die onvergeeflijke zonde geldt het geen gevaar des tijdelijken levens, maar de eeuwigheid. Die zonde dan zoover mogelijk ontweken! De Schrift roept u toe: »Bedroeft, wederstaat den Heiligen Geest Gods niet". Als eenmaal ook maar een voet van den zwemmer in den draaikolk gegrepen is, dan wordt hij geheel ingezwolgen. Om den doodslag te mijden, zegt onze

Catechismus, moet de wortel van den doodslag ontweken; desgelijks is het met alle zonden. Wij kunnen niet te nauw voor God leven, niet te bevreesd zijn ook voor de boorden van de rivier des doods.

Wij spraken ook in 't bijzonder voor bekommerde zielen over dit woord, daar, gelijk wij in den aanvang zeiden, zoo menigmaal hiermede de kinderen Gods worden bestreden. Die in de woestijn met »Er staat geschreven" den Christus aanviel, komt met dit »Er staat geschreven" in engte en benauwdheid drijven. Die werkelijk hem zijn overgegeven, wiegt hij het liefst in slaap; want een koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, kan niet bestaan, en hij bedwelmt en verdooft ze, tot de doodsure komt. Maar als de sterkere gekomen is, dan is het met den vrede uit, en menige bange strijd moet doorstreden.

Mijn broeders en zusters! indien u ooit zulk een angst om het harte slaat, en gij uw bed doornat van tranen en het u zoo benauwend, zoo loodzwaar drukt, dat »die zonde kan niet vergeven worden", bedenkt het dan, dat juist uw zuchten, uw weenen naar God, uw klagen voor den broeder, een tegenbewijs tegenover Satan is, en gij daarin de beste weerlegging hebt. Die afgevallen zijn, schreien niet meer naar God en klagen geen nood meer aan Gods kinderen. Geen Petrus, die de broederen zoekt, komt om als een Judas, die hun ontvlucht. Bedenkt dan, wat Brakel zegt (I 329), »dat bij die onvergeeflijke zonde geen berouw is, noch zoeken om verzoening en bekeering. Hieruit kunnen dezulken klaar zien, hoe ver zij misslaan, en dat zij die zonde niet hebben misgaan en dat het alleen een bedrog is geweest van hun duister hart, ontstaande evenwel uit teederheid, waarbij de duivel zich doorgaans voegt om de zielen te slingeren, en was het mogelijk tot wanhoop te brengen."

Niet alleen eene vertroosting komt tot 's Heeren volk, maar behalve de vermaning tot allen, straks uitgesproken, ook eene vermaning tot hen in het bijzonder. Onze bede is: »Uw koninkrijk kome"; onze roeping Gods deugden te verkondigen; onze lust, dat de Heere worde grootgemaakt door terechtbrenging van zondaren. »Predikt het Evangelie aan alle creaturen", zegt het Woord. o, Hoe licht wenden wij ons bij eene afwijzing van den mensch af; hoe gemakkelijk geven wij den moed op; hoe spoedig zijn wij gereed met een »Daar is niets meer aan te doen"; met een Schriftwoord soms gedekt: »Werpt uwe paarden niet voor de zwijnen". Wij komen dat woord tegen met een »Houdt aan tijdig en ontijdig." Gods Woord noemt slechts éene zonde, de lastering tegen den Geest, onvergeeflijk, en

vóór wij overtuigd zijn, dat die zonde is gepleegd, heeft niemand het recht een »zonder hope" uit te spreken. De Schrift leert het ons, dat zelfs een woedende Saulus nog kan worden neergelegd in het stof, en een verloren zoon van den zwijndraf tot het vaderhuis kan wederkeeren. Moest de mensch het doen, dan was het niet alleen bij hen, maar ook bij den minst zondige en harde verloren; nu God het doen moet, vragen wij, of zijn arm dan is verkort, of het den Almachtige soms aan kracht zou ontbreken? Omdat het Gods werk is, hebben wij niet de minste reden om te wanhopen. Zoolang God niet heeft gezegd: »Geen vergeving meer", is het de roeping der kerke te bidden: »Laat u met God verzoenen."

De Heere veracht in zijn Woord de kleine beginselen niet; de rookende vlaswiek bluscht Hij niet uit. Daar is bij den Heere niet als bij de kinderen der menschen een schouderophalen, een licht veroordeelen, een verwerpen bij den minsten mistap, een hardvallen bij eene struikeling der tong of eene misvatting der waarheid. Bij den Heere is een onderwijzen der dwalenden, een bij de hand vatten der struikelenden, een opzoeken der afgewekenen. De leiding Gods is vaak zoo geheel anders dan van hen, die meenen reeds met de vaste spijze verzadigd te zijn. De goede Herder zoekt zijne schaapjes uit de heggen en de woestijnen op, en dan slaat Hij ze niet, maar draagt ze vol vreugde op de schouders naar huis.

De kerk te Laodicea was ver weggezonden; zij was noch koud noch heet. »Omdat gij lauw zijt", zegt de Heere, »zal Ik u uit mijnen mond spuwen" (Openb. 3 : 15 vv.). Nu zal, zoudt gij meenen, het oordeel der verwerping volgen. Neen, mijne hoorders! hoort wat de Heere tot die gemeente zegt: »Zoo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik; wees dan ijverig en bekeer u. Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand mijne stem zal hooren en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij." Ziet, daar was verflauwing, verslapping, het was daar om uit den mond te spuwen; toch is die onvergeeflijke zonde niet gepleegd, en hoort, hoe innig, hoe dringend de Heere roept met de liefelijkste en rijkste beloften. Broeders! niet lichtelijk de hope opgegeven, noch het gebed gestaakt, noch het getuigen tot zwijgen gebracht! Hoeveel hebt gijzelf den Heere te doen gegeven en Hem moeie verwekt, vóór van uwe lippen kwam en uit uw harte oprees: »Gij zijt mij te sterk geworden en hebt overmocht." Hoe menigmaal daarna was het niet als de psalmdichter uitdrukt in het woord: »Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond, dat onbedacht zijn herder heeft verloren"; maar gaf

Hij dan den moed bij u op? Neen! dat deed de Heere niet met zijne kerke; maar Hij zeide: »Ik zal haar lokken en zal haar voeren in de woestijn, en Ik zal naar haar hart spreken'' (Hos. 2 : 13).

Zoo dan laat ons belijden, getuigen, altijd overvloedig zijn in het werk des Heeren, en moge dan God ons geven eenmaal te staan onder die schare, wie het woord geldt: »Die er velen rechtvaardigen, zullen blinken als de zon en als de sterren des hemels.''

Is het waar, »dat het zaad ook van de zonde in den Heiligen Geest in alle menschen van nature is, en ook zou begaan worden, indien de weerhoudende kracht Gods hen niet verhinderde'' (Brakel 329), moge dan de Heere ons geven steeds te gelooven en te ervaren, dat wij in de kracht Gods bewaard worden tot zaligheid, zoodat wij altijd kunnen juichen (Rom. 8 : 38 vv.): »Noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere. Amen.

Bescherm ons, in den bangen tijd
Van zielsverzoeking en van strijd;
Laat nooit den boozen vijand toe,
Dat hij ons eenig hinder doe.

o Vader! dat uw liefd' ons blijc!
o Zoon! maak ons uw beeld gelijk;
o Geest! zend uwen troost ons neër;
Drieëenig God! U zij al d' eer!

Avondzang : 5 en 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXV.

„DE HEERE MERKT ER TOCH OP.”

DOOR

J. D. VAN DER VELDEN,

PREDIKANT TE BUITENPOST.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Wie, ver van U, de weelde zoekt,
Vergaat eerlang en wordt vervloekt;
Gij roeit hen uit, die afhoereeren
En U den trotschen nek toekeeren;
Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
Nabij te wezen bij mijn God!
'k Vertrouw op Hem geheel en al,
Den Heer, wiens werk ik roemen zal!

Ps. 73 : 14.

Mijne hoorders! Het zal een ontzaglijke dag zijn, als Christus op de wolken des hemels wederkomen zal om gericht te houden en te oordeelen de levenden en de dooden. Het zal de dag zijn, waarop voorgoed, voor eeuwig het koren van het kaf wordt gescheiden, wanneer de Christus het gansche menschelijk geslacht in tweeën scheiden zal, gelijk een herder de bokken van de schapen scheidt. Die dag zal wat openbaren! Hoeveel, dat wij voor kaf aanzagen, zal dan nog koren blijken te zijn; maar ook, hoevelen, die wij schapen van Jezus' kudde achtten, zullen dan blijken bij de bokken te behooren! Dan zal volkomen het onderscheid worden gezien tusschen dien, die God dient, en die Hem niet dient. Dit neemt echter niet weg, dat, zal het goed zijn, dit onderscheid reeds op aarde blijken moet.

Of wijst de Heilige Schrift er niet telkens op, hoe de kinderen Gods op aarde hebben te wandelen als lichten temidden van een krom en verdraaid geslacht? Komt de roepstem des Woords niet: »Wordt dezer wereld niet gelijkvormig?»

Heeft de Christus niet gezegd: »Gij zijt het zout der aarde, het licht der wereld; eene stad op een berg kan niet verborgen zijn,» en liet Hij er niet op volgen: »Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken zien en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken»? En al is er nu nog zooveel namaaksel van het werk Gods; al zijn er nog zoovelen, die met het merk »goede werken» prijken en voor God niet anders zijn dan vijanden zijns lieven Zoons, dit neemt niet weg, dat hier het onderscheid reeds dient te worden gezien. Eenmaal zal door God zelf alle valsche munt worden ontdekt, als Hij in het gericht voor het laatst en volkomen juist het onderscheid zal doen zien tusschen den rechtvaardige en den goddelooze. Dit leert ons Gods Woord o. a. ook in de profetie van Maleachi, hoofdstuk 3, vers 16—18, waar des Heeren Woord aldus spreekt:

Alsdan spreken, die den Heere vreezen, een ieder tot zijnen naaste. De Heere merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor zijn aangezicht geschreven, voor degenen, die den Heere vreezen, en voor degenen, die aan zijnen naam gedenken. En zij zullen, zegt de Heere der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, Mij een eigendom zijn; en Ik zal hen verschoonen, gelijk als een man zijnen zoon verschoont, die hem dient.

Dan zult gijlieden wederom zien het onderscheid tusschen den rechtvaardige en den goddelooze, tusschen dien, die God dient, en dien, die Hem niet dient.

In ons hoofdstuk wordt de ontzettende toestand beschreven, waarin het zondig volk van Israel zich bevond. Men durfde zichzelf vrijpleiten, waar de Heere met zware en ware beschuldigingen tegen hen optrad.

Blind voor de diepte van eigen schuld en de nietigheid van eigenwilligen godsdienst, tergen zij de lankmoedigheid Gods en werpen de schuld op den Heere terug; zie vers 13:

»Uwe woorden zijn tegen Mij te sterk geworden, zegt de Heere; maar gij zegt: Wat hebben wij tegen U gesproken?»

Tegen den Heere spreken! Dat deden zij toch niet. Ze waren zoo godsdienstig! Maar de Heere ontdekt hen en wijst erop, hoe zij tegen hun naaste spreken van Hem en van zijn dienst; hoe het hun niet om zijne eere te doen was, maar

alleen om eigen voordeel en zij dus hun goddeloos hart toonen in de woorden: »Het is tevergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij zijne wacht waarnemen, en dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des Heeren der heirscharen? En nu, wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den Heere en ontkomen.»

In hun verachtelijk spreken van den dienst des Heeren, in hun jagen naar aardschen voorspoed en aardsche voordeelen, in hun zaligspreken van hoogmoedigen enz., toonen zij, dat zij niet het minste begrip hebben, waar het in den dienst des Heeren om gaat! Zij eischen een goede belooning voor hun godsdienst en begrijpen niet, dat goddeloozen alleen uit genade zalig worden. Zij zijn vroom in eigen oog en kennen het in het zwart gaan om der zonden wil niet! Hunne spraak maakt hen openbaar! Als het hun dan ook maar goed gaat naar de wereld, wat geven zij dan op 't laatst om den dienst van Jehova! En als het erop aankomt, toonen zij door hun spreken, dat zij de wereld verkiezen boven den Heere!

Nu wordt in vers 16 een ander volk met een andere spraak beschreven, en ook hiervan geldt: »Hunne spraak maakt hen openbaar!»

Waar we een vorig maal ¹⁾ geluisterd hebben naar den godsdienstigen huichelaar en werelddienaar, laat ons nu hooren naar hen, die in oprechtheid den Heere kennen, en letten op het onderscheiden einde, waarop onze tekst ons wijst.

Stel op den Heer in alles uw betrouwen;
 Betracht uw plicht; bewoon het aardrijk; leer
 Uw welvaart op Gods trouw volstandig bouwen;
 Verlustig u met blijdschap in den Heer:
 Dan zal Hij u in liefd' en gunst aanschouwen,
 U schenken, wat uw hart van Hem begeer'.

Let toch, en zie op vromen en oprechten;
 Want, wat men denk' van d' uitkomst hunner paân,
 God kroont met vreê het einde zijner knechten;
 Maar, durft men stout des Heeren wet versmaân,
 Dan zal Gods wraak den berg van hoogmoed slechten,
 En 't boos geslacht, ten grond toe, doen vergaan.

Ps. 37 : 2 en 19.

¹⁾ Zie No. 12, „Uit de diepte“, 3den jaargang.

»Alsdan spreken, die den Heere vreezen, een ieder tot zijnen naaste. De Heere merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor zijn aangezicht geschreven voor degenen, die Hem vreezen, en voor degenen, die aan zijnen naam gedenken.»

Om dit vers goed te vatten, moeten we eerst zien, hoe het juist dient gelezen te worden. Hierdoor wordt een andere zin verkregen dan gewoonlijk aan deze woorden gegeven wordt. We moeten aldus lezen: »Alsdan, namelijk wanneer die uitwendig vromen en toch innerlijk goddeloozen kwalijk spreken tegen hun naaste van den dienst des Heeren, spreken, die den Heere vreezen, ook een ieder tot zijn naaste.»

Nu staat er in vele uitgaven een dubbelpunt achter naaste, en dit zou aanduiden: wat er nu volgt, is de inhoud van het spreken der godvreezenden. Wanneer we echter rekenen en met het verband en met het laatste gedeelte van het vers en met de woordvoeging in het oorspronkelijke, gelooven we den zin aldus te moeten weergeven: »Alsdan spreken, die den Heere vreezen, een ieder tot zijnen naaste. En de Heere merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor zijn aangezicht geschreven voor degenen, die den Heere vreezen.»

Temidden van het zondig Israel was er een overblijfsel, dat vasthield aan den Heere; een overblijfsel, dat, eigen schuld en de schuld des volks inziende, werkelijk in het zwart ging voor des Heeren aangezicht; dat met weenen en vasten tot den troon des Heeren vluchtte temidden der oordeelen; een overblijfsel der genade, dat den Heere niet diende om aardse voordeelen te trekken, maar omdat het leerde erkennen, hoe waardig de Heere het was, zijne wacht waar te nemen. Het waren degenen, wier hart verbroken en verslagen was; die voor des Heeren Woord leerden beven; die, de ijdelheid van eigenwilligen godsdienst en eigen werken ziende, om genade hadden geroepen tot den Heere.

Waar nu die kleine schare van hen, die niet in naam, maar in waarheid en oprechtheid den Heere vreesden, de woorden van het zondig volk hoorden, hoe het God slechts dienen wilde om een goede aardse belooning en anders Hem den rug toekeeren wil, spreken ook zij tot elkander.

De inhoud van hetgeen zij spreken kunnen we uit den samenhang wel opmaken en ook hieruit, dat de Heere zijn oor neigt naar de woorden, die zijne kinderen onder elkander spreken, en ze in zijn gedenkboek schrijft.

Waar het zondig volk den Heere beschuldigde van onrecht, als Hij zijne oordeelen aankondigt en het zichzelf vrijspreekt van de aanklacht des Heeren, kunnen we veilig zeggen, dat het voornaamste, het eerste, wat in het spreken der kinderen Gods zich openbaart, was: het billijken van Gods recht in de verkondiging van de komende oordeelen! Zij toch, die den Heere vreesden, hadden zichzelf voor dat recht Gods zien staan, hadden zich bij het gezicht van eigen zonde en schuld leeren veroordeelen en zich des doods schuldig verklaard; zij hadden ervaren, dat hun eigen godsdienst geen loon verdiende en dat zij met al hun goede werken en godsdienstplichten vijanden des Heeren waren geweest. Hierover nu met elkander sprekende, belijden zij, hoe zij Gods recht hadden geschonden, vroeger ook tegen den Heere hadden gesproken, en nu de oordeelen Gods moeten billijken, die door den profeet Maleachi uit naam des Heeren worden aangekondigd.

Alsdan spraken, die den Heere vreesden, van zijne rechtvaardigheid; maar ook van zijne genade en trouw. Zij hebben elkander opgewekt tot verootmoediging en gebed vanwege de breuk der dochteren Zions en hun gezamenlijke smeeking ging op naar boven voor allen, die door hunne woorden Zions God tergden en verzochten.

Zekerlijk hebben zij ook gesproken over de wijsheid Gods in zijne leidingen met zijn volk! Hoe het schijnt, dat de goddeloozen voorspoed en de kinderen des Heeren druk en kruis dragen op aarde; maar hoe de Heere zijne kinderen juist door lijden heiligen en louteren wil. Asafs psalm kan de inhoud hunner bespreking geweest zijn, waar juist der goddeloozen voorspoed het onderwerp was, waarover ook het zondig volk sprak.

We behoeven echter niet in nauwkeurigheden af te dalen; we kunnen dit met zekerheid zeggen: In hun spreken hebben zij de eere Gods op het oog gehad; zij hebben zijne daden erkend, zijne hand gezien in de oordeelen, zijne volmaakt-heden verheerlijkt; zij hebben, in den nood aan God verbonden, in Hem een hoog vertrek gevonden.

Wat Maleachi voorspelde, greep hen aan en bracht hen voor het aangezicht des Heeren; het deed hen in het zwart gaan voor den Heere, niet in uiterlijk vertoon, niet om er iets mede te verdienen, maar om des Heeren wil.

Men behoorde toch tot datzelfde volk; het was één bondsvolk: het was Israel, en daarom moeten zij, die den Heere vreezen, zich te dieper verootmoedigen; het waren allen kinderen der besnijdenis, en zie, het bondsvolk was tot onken-

baar wordens toe van zijn God afgeweken en zouden de ware bondelingen daar niet over treuren, daar niet met elkander over spreken? Het is zeker niet bij spreken gebleven, mijne hoorders! Ons dunkt, die kinderen des Heeren hebben hun volk gewaarschuwd; zij hebben niet alleen gebeden om opening der oogen en afwending der oordeelen; ze hebben ook als Ezra gedaan, wat hunne hand vond, om de vervallen hut van Zion op te richten.

Temidden van de afkondiging des gericht's zich vastklemmende in het geloof aan den God des verbonds, spreken zij met elkander en steunen meteen den profeet Maleachi in zijn zwaren arbeid.

En zie, daar merkt de Heere op en Hij hoort ernaar en Hij schrijft het in zijn gedenkboek, dat voor zijn aangezicht is voor allen, die Hem vreezen.

Als des Heeren kinderen met elkander spreken en zijne eer daarin bedoelen; als zij zijne deugden vertellen, zijne daden roemen, zijne oordeelen billijken, zijne genade inroepen, gezamenlijk zich verootmoedigen zijne wijsheid erkennen in alle ding, ook in de oordeelen en de gericht'en, als zij samen zijne wacht waarnemen, in het zwart gaan om hunne zonde en de zonde huns volks, zichzelf aanklagen en veroordeelen, den Heere recht toekennen, zijn wil en zijne majesteit eerbiedigen en tot roem zijner gedachtenis spreken, dan neigt de Heere zijn oor en hoort.

Naar de klaagliederen van Jeremia hoort Hij evenzeer als naar den lofzang van eene Hanna; naar den boetpsalm van David evenzeer, als naar de roemtaal van een Habakuk. Hij merkt zoowel op de belijdenis van een Daniël en Ezra, op de klacht van een Heman, als op de lofverheffing van een Salomo en het dankzeggend lied van een Mozes. Hoe rijk is het Woord van God niet in betuigingen, dat de Heere zijne kinderen hoort en nauwkeurig let op al wat zij spreken en verrichten! Het wordt hier nog met eene versterking uitgedrukt: er is een gedenkboek voor zijn aangezicht geschreven. Het schrijven in een gedenkboek herinnert ons aan de geschiedenis in het boek van Esther. Het was de gewoonte der Perzen, de namen van hen, die den koning bijzonder hadden gediend, met de vermelding van hunne daden in een gedenkboek te schrijven. Zoo stond ook Mordechai's naam en daad in het gedenkboek van koning Ahasveros.

In het Woord des Heeren vinden wij meermalen, dat de Koning der koningen de namen en de woorden en de daden, ja ook de tranen en klachten van zijne onderdanen, van zijne strijders, in een gedenkboek heeft.

In Psalm 56 lezen we, dat de tranen der zijnen in zijn register staan. In Dan. 7, Openb. 20 enz. lezen we van de boeken, waarin de namen en daden der rechtvaardigen en der goddeloozen geboekt zijn. Het gedenkboek voor degenen, die den Heere vreezen, beteekent hier: het gedenkboek, dat hun ten goede voor het aangezicht des Heeren ligt.

Als vanzelf is dit menschelijke uitdrukking en voorstelling. Het wil eenvoudig zeggen: In Gods gedachtenis leeft steeds de naam van al zijne kinderen en van al wat zij in zijne kracht, zijn naam ter eere, verrichten. Waar koning Ahasveros in een slapeloozen nacht het gedenkboek zich laat voorlezen en daardoor herinnerd wordt aan Mordechai's daad, heeft de God van hemel en aarde, de Wachter Israels, die sluimert noch slaapt, niet noodig herinnerd te worden aan zijne kinderen, aan hunne woorden en daden, wijl Hij de Alwetende is. En al zou Zion soms zeggen: »De Heere heeft mij vergeten,» zoo toont Zions God, dat zijn gedenkboek steeds open is.

Dit woord mocht ten troost strekken voor de weinigen, die temidden van het zondig Israel aan den Heere vasthielden, ook in den nood der tijden en in de komende gerichten.

Hun spreken met elkander, hun stil gebed en hun openbaar gebed, hunne opwekking tot verootmoediging en schuldbelijdenis, de woorden van vermaning, de stem des geweens, het onderling dienen des Heeren, het waarnemen van 's Heeren geboden, het gedenken aan zijn naam, ziet, het was in de gedachtenis des Heeren opgeteekend als vrucht van het werk huns Gods.

Gedacht de Heere aan hen, die Hem vreesden, er mocht wederkeerig getuigd worden, dat zij zijn naam gedachten. Welk eene tegenstelling tusschen degenen, die alleen aan aardse voordeelen gedachten, en degenen, die des Heeren naam gedachten!

Waar zij aan dien naam, aan dien God gedenken, kan het ook niet anders, of zij moeten van dien naam spreken en de eere van dien naam zoeken.

Eerst gedacht de Heere hun, die van nature zijn naam niet gedachten; nu echter is de vrucht van die gedachte des vredes over hen, dat zij den Heere eeren, Hem steeds voor oogen hebben en zijns naams gedenken en dan weder denkt de Heere, wat zij Hem ter eere spreken en doen en Hij schrijft het in zijn gedenkboek, Hij bewaart het in zijne gedachtenis.

En wat zal nu het deel zijn van hen, die den naam des

Heeren gedenken; wien het in den dienst des Heeren, in het spreken tot elkander, te doen is om de eere Gods en niet om de aardse voordeelen; van hen, die zich hier schuldig kenden voor den Heere en zijne hand ook in de oordeelen erkenden? Zie vers 17. »En zij zullen, zegt de Heere der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, Mij een eigendom zijn; en Ik zal hen verschoonen, gelijk als een man zijnen zoon verschoont, die hem dient.»

Welke dag wordt hier bedoeld? Velen zijn er, die denken aan den dag van het gericht over Jeruzalem en Israel, als de Heere het goddeloos volk met de geveinsde godsdienstige werelddienaars zou straffen, en die Hem vreesden, van dat oordeel zou bevrijden; den dag, waarop Jeruzalem en de tempel zouden worden verwoest.

Maar, kunnen wij tegenwerpen, dit gericht kwam eerst ruim vierhonderd jaren na Maleachi; toen leefden noch die goddeloozen, noch die godzaligen meer. We gelooven, dat hier gezien wordt op het gericht van het laatste oordeel; op den dag, dien God verordineerd heeft, op welken Hij door zijn Zoon oordeelen zal, en de boeken geopend worden; ook het gedenboek voor degenen, die Hem vreezen.

We behoeven daarom de aardse gerichten niet geheel uit te sluiten. Ook in die gerichten toont de Heere dikwerf, dat die Hem vreezen, zijn eigendom zijn en bewaard worden, waar de goddeloozen omkomen.

In vollen zin komt de vervulling van dit woord eerst, wanneer de dag aanbreekt, dat de volkomen scheiding zal plaatsvinden; de dag, waarvan door denzelfden profeet getuigd wordt: »Want ziet, die dag komt brandende als een oven: dan zullen alle hoogmoedigen, en al wie goddeloosheid doet, een stoppel zijn, en de toekomstige dag zal ze in vlam zetten, zegt de Heere der heirscharen, die hun noch wortel, noch tak laten zal.» De kinderen Gods zijn hier het eigendom des Heeren; zij waren het reeds van eeuwigheid; in onzen tekst wordt het, waar over de toekomst wordt gesproken, in een bijzonderen zin bedoeld. In den dag van zijne verschijning ten oordeele zullen zij, die aan zijn naam gedenken, zijn eigendom zijn, wijl op dien dag eerst de heerlijkheid der kinderen Gods volkomen openbaar zal worden, en het Israel Gods het doel zijner hemelsche roeping dan volkomen bereiken zal. Zie Col. 3:4: »Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, die ons leven is, dan zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid».

Dan komt de bevestiging voor het oog van alle goddeloo-

zen, ook voor de oogen van hen, die den godsdienst alleen om het voordeel najaagden, dat zij, die op aard 's Heeren wacht waarnamen en in het zwart gingen voor Gods aangezicht om zijns naams wil, zijn eigendom voor tijd en eeuwigheid waren.

Dan komt het toppunt van het gericht over alle goddeloozen. De gerichten en oordeelen op aarde waren slechts voorloopers van dat éene ontzaglijk en beslissend gericht van den laatsten dag. In dat gericht nu zal de Heere allen, die in zijn gedenkboek staan en zijn naam gedachten, verschoonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient.

Een vader zal zijn zoon, die hem als vader acht, liefheeft en gehoorzaamt, met dubbele vaderlijke teederheid beschermen in dagen, dat nood en ongeval den zoon der liefde treffen kunnen; de vader zal alles aanwenden om te verschoonen, te bevrijden, wat hem lief en dierbaar is.

Meer dan een aardsch vader is hier. Waar toch aan dezen dikwijls de macht ontbreekt ter bevrijding, ontbreekt aan den Heere God die macht nimmer. En als Jesaja's profetie van dien God meldt: »Gelijk een, dien zijne moeder troost, zal Ik u troosten,» en psalm 103 zegt: »Gelijk een vader zich ontfermt over zijne kinderen, ontfermt zich de Heere over die Hem vreezen,» getuigt Maleachi's profetie met het oog op het groote gericht des Heeren: »Dan zal de Heere al de zijnen verschoonen, bevrijden van het oordeel der straf, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient.»

De uitdrukking *verschoonen* wordt hier gesteld tegenover het straffen der goddeloozen; niet tegenover kastijding of uitwendigen kommer. Want ziet, Gods kinderen hebben op aarde veel kastijding; een iegelijken zoon, dien Hij liefheeft, kastijdt Hij. Zij hebben veel beproeving en lijden, hiervan worden zij niet verschoond; maar de straf der goddeloozen, de straf, die voor eeuwig over hen komt, kan de kinderen Gods niet treffen. En om nu zijne kinderen van die straf der goddeloozen te verschoonen, zooals een vader zijn zoon verschoont, die hem dient, moet de Zoon des Vaders juist de straf op zich laden. Hij wordt niet verschoond. »De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem; door zijne striemen is ons genezing geworden,» zegt Jesaja 53 van den Messias. Door zijne straf, die Hij in de plaats der zijnen op zich nam, kan de Vader, kan de Rechter getuigen: »Mijn Zoon heb Ik niet gespaard; Hem heb Ik niet verschoond, opdat gij, o mijn volk! zoudt kunnen verschoond worden te dien dage, dien Ik maken zal.»

God slaat een gram gezicht
 Op boozen, die Hem tegenstaan;
 Hij doet hun naam met hen vergaan
 Door 't hoogste strafgericht.
 Maar Hij ziet gunstig neer
 Op hem, die naar zijn wetten leeft;
 God is het, die hem uitkomst geeft,
 Zijn grooten naam ter eer.

De Heer verlost en spaart
 Zijn volk, dat op zijn hulp vertrouwt;
 Het zal, door Hem in gunst beschouwd,
 Niet schuldig zijn verklaard.

Ps. 34 : 8 en 11.

In vers 18 wordt ons nu gezegd: »Dan zult gij wederom zien het onderscheid tusschen den rechtvaardige en den goddelooze, tusschen dien, die God dient, en dien, die Hem niet dient.» *Wederom* zien, staat hier. Dit kan hierop slaan, dat de Heere reeds vroeger door allerlei gerichten had laten zien het onderscheid tusschen den rechtvaardige en den goddelooze.

De Heere had dit vroeger reeds zoo heerlijk laten zien bij den doortocht door de Roode zee, waar Hijzelf het gericht had nedergezonden over de goddeloozen en zijn volk had bevrijd. Het kan ook aldus worden verklaard: »Hier ziet ge het onderscheid reeds in het spreken en handelen; hier kunt ge reeds hooren, waar het den goddelooze en den huichelaar om te doen is, hoe een iegelijk, die den naam des Heeren niet vreest, slechts om loon den Heere dienen wil, en zijn dienst opzegt, wanneer het aardsch geluk zijn deel niet is; maar hoe het den oprechte van harte, die God vreest, gaat om den naam des Heeren.»

Hier maakt de spraak reeds openbaar; dan echter, wanneer het beslissend gericht komt, zal het onderscheid ten volle worden gezien. Dan zal de Heere God de wan nemen en den dorschvloer geheel doorzuiveren, het koren in zijne schuur verzamelen en het kaf met onuitblusschelijk vuur verbranden.

Hier op aarde moge het moeielijk vallen het juiste onderscheid te zien, omdat we het uitwendig geluk niet tot maatstaf kunnen nemen. Gods kinderen zien we dikwerf beladen

met kruis en druk, terwijl de kinderen der wereld voorspoed hebben en het vermogen vermenigvuldigen.

Daarbij komt de groote menigte van godsdienstigen, die toch bij de goddeloozen behooren, maar die zich voordoen als kinderen Gods; de menigte, die half God en half de wereld dienen wil; degenen, die als Judas drie jaren met Jezus en zijne discipelen omgaan en van wien niemand ooit had durven zeggen: »Dat is een goddelooze.» Hij volgde Jezus, hij predikte, hij sprak als de apostelen. En toch, Jezus zegt later: »Een van u is uit den duivel.»

De huichelaar, de uitwendig godsdienstige wordt door Jezus ontdekt. Het onderscheid begon zich te openbaren, waar de liefde tot het geld, de geldgierigheid, bij Judas de overhand had boven de liefde tot de armen!

De uitwendig godsdienstige Joden werden ook openbaar in hun spreken — zie vers 14 en 15.

Men kan het lang volhouden; éénmaal echter geschiedt de openbaring van het onderscheid in alle volkomenheid, wanneer in den dag des oordeels het onderscheid tuschen den rechtvaardige, die Christus tot zijn deel en in Hem zijne gerechtigheid bezit, en tuschen den goddelooze, die los van God en zonder God is, ook bij alle uitwendige vroomheid, blijkt.

Dan wordt werkelijk gezien, wat Asaf werd te verstaan gegeven, toen God hem in het heiligdom inleidde en hij op hun einde merkte. Ps. 73 : 17—20.

Wanneer de herder de schapen van de bokken scheiden zal, wordt het onderscheid ook gezien tuschen hen, die God meenden te dienen, en die den God der waarheid in oprechtheid vreedden; tuschen hen, die wel de kleeding, het teeken der bondelingen dragen, maar wier harte verre van God is, en hen, die werkelijk bondgenooten des Heeren zijn.

Dan zal wederom en wel voor het laatst gezien worden het onderscheid tuschen dien, die God dient, en dien, die zegt: »Het is tevergeefs God te dienen»; tuschen hem, die des Heeren wacht waarneemt, en hem, die zegt: »Wat nuttigheid is het, dat wij zijne wacht waarnemen?» Dan zullen allen, die de hoogmoedigen gelukzalig achten; allen, die de goddeloosheid doen; die den Heere verzoeken en op aarde schijnbaar ontkomen, in dien grooten dag een stoppel zijn; die dag zal hen in vlam zetten, en hun noch tak noch wortel laten. Maar dan ook zal de Zon der gerechtigheid in al haar glans opgaan over allen, die des Heeren naam gedenken; die zijn lof verkondigen; zijn eigendom zijn, en in zijn gedenboek geschreven staan als vrijgekochten door het bloed des Lams.

Mijne hoorders! Welk spreken wordt bij u gevonden? »De tong,» zegt Jakobus, »is een klein lid en roemt nochtans groote dingen; de tong is ook een vuur, eene wereld der ongerechtigheid.» Zie Jakobus 3 : 5—12.

We hoorden ook van tweeërlei spreken, van tweeërlei volk en taal. Als de Heere nu in ons midden kwam met de aankondiging zijner oordeelen, wat zou dan het woord der lippen of de gedachte des harten zijn? Zoudt ge zeggen, zoo het u tegenliep, en ge de roede des Heeren zwaar moest voelen: »Het is tevergeefs God te dienen; ik prijs hen gelukkig, die voorspoed in de wereld hebben; ik ben toch zoo godsdienstig en het helpt mij niets?»

Of kent ge dat spreken van het volk des Heeren, de taal Kanaäns, die de Heere zijnen kinderen leert spreken en verstaan? Wordt het ook in uw spreken openbaar, dat ge des Heeren naam gedenkt en zijn eigendom zijt? En nu vragen we niet: »Wat denken de menschen wel van uw spreken?» o, Dan zijn er zoovelen, van wie de menschen oordeelen: »Die kan zoo godsdienstig spreken en zoo bidden!» Mijn hoorder! ook in het spreken over God en zijn dienst komt het uit, dat het hart des menschen doodelijk en arglistig is. En het zal de vraag zijn, of er in eenig ding zooveel namaaksel is dan juist in het spreken over den dienst van God. Daarom komt thans de vraag: »Wat moet God denken van uw spreken?» Hij merkt het en hoort. Kan Hij het schrijven in het gedenboek voor degenen, die Hem vreezen?

Met of door het spreken over den Heere en zijn dienst komt men niet in den hemel; maar evenmin zonder dat spreken. Des Heeren volk is toch geroepen om te spreken. Jezus zelf zeide: »Zoo deze zwijgen, de steenen zouden spreken!» Wie door den Heere in genade is aangenomen, moet ook spreken van de wegen des Heeren; heeft behoefte den naam des Heeren in het midden zijner gunstgenooten groot te maken; heeft drang des harten om de daden des Heeren te vermelden en zijne deugden te verkondigen!

Dit spreken staat tegenover het spreken van den onwedergeboren zondaar. Als deze spreekt van den dienst Gods, is het onwaarheid; want hij dient God niet, hij verstaat de dingen Gods niet en kan er dus niet van spreken met het hart. Gods Geest werkt het spreken, dat ons tekstwoord bedoelt, en de Heere neigt zijn oor naar de stem der zijnen, hetzij die in een ware klacht over zichzelf, of in een loflied ter verheerlijking van Gods liefde en trouw opstijgt. En wanneer zij de oordeelen des Heeren zien komen, mag dikwerf in hun midden de

stem der verootmoediging klinken, het recht Gods in dien weg worden erkend en wordt Hij ook in den weg der gerichtten verwacht.

Wanneer het volk of de kerk tegen den Heere gezondigd heeft, en de Heere de stem der waarschuwing en des gerichtts doet hooren, spreken de kinderen Gods erover, en ze mogen voor volk en kerk met elkander op Gods trouw pleiten voor het zondig volk, voor de afgeweken kerk, en de Heere hoort het en Hij schrijft het in zijn gedenkboek.

Hoort de Heere ook zijne kinderen in dit deel van zijn wijngaard zoo spreken?

Laat die vraag toch tot ons allen doordringen; de Heere is het waardig; wij zijn het schuldig, dat zijn lof wordt vermeld, zijn naam wordt gedacht! »Dit volk heb Ik geformeerd,» zegt Hij, »zij zullen mijnen lof vertellen.» Of is de schat niet groot genoeg om er dagelijks den Heere voor te erkennen, ook tegenover elkander? Denk eens, eenmaal zal God hen in het oordeel verklaren voor zijn eigendom; Hij zal hen beveiligen voor het eeuwig strafgericht, waarin alle zondaren zullen nederstorten. En dan wordt het onderscheid gezien. Dan maar tweeërlei; dan komen allen, die hier een derden weg hebben willen bewandelen, die hier half godsdienstig, half vroom en tevens half met hun hart aan de wereld willen verkleefd blijven, ook aan de linkerzijde.

Als dat onderscheid wederom zal gezien worden, aan welke zijde staat gij dan? Het antwoord op die vraag hangt af van die andere vraag: »Behoort gij hier tot degenen, die alleen uitwendig God dienen, die wij tot belijders moeten rekenen, maar het voor God niet zijn, of behoort ge tot hen, van wie ons tekstvers getuigt, dat zij den Heere vreezen, zijn naam gedenken, zijn eigendom zijn? Leerdet ge door den Heiligen Geest de taal van het volk des Heeren spreken en verstaan? Is dat volk uw volk, die spraak uw spraak, die God uw God?»

Zoo neen! dan zal, zoo ge dien God in Jezus Christus niet kennen leert, op den dag des gerichtts het onderscheid getoond worden in het woord: »Gaat weg, gij vervloekte! in het eeuwige vuur, dat den duivel en zijnen engelen bereid is!» Zoo ja, dan zal het onderscheid in dien dag bevestigd worden over u in het woord: »Kom, gij gezegende mijns Vaders! en beërf het koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging der wereld!»

AMEN.

Laat al de stroomen vroolijk zingen,
De handen klappen naar omhoog;
't Gebergte vol van vreugde springen
En hupplen voor des Heeren oog.
Hij komt, Hij komt om d' aard te richten,
De wereld in gerechtigheid;
Al 't volk, daar 't wreed geweld moet zwichten,
Wordt in rechtmatigheid geleid.

Psalm 98 : 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXVI.

ORPA EN RUTH.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Bewaar mij toch, o alvermogend God!
'k Betrouw op U; schenk hulp, verhoor mijn smeeken.
o Mijne ziel! gij hebt vrijmoedig tot
Uw God en Heer, uw Bondgod, durven spreken:
Gij zijt de Heer; ik zal U nooit verzaken,
Ofschoon tot U mijn goedheid niet kan raken.

Maar 't heilig volk, dat op deez' aarde leeft,
Dat heerlijk volk, mijn lust, ontvangt al 't voordeel.
De snoode schaar, die rijke giften geeft
Aan andre goôn, verzwaart de smart in 't oordeel;
'k Zal op 't altaar hun offerbloed niet plengen,
Noch ooit hun naam op mijne lippen brengen.

Ps. 16: 1 en 2.

Als zij nu gingen op den weg, om weder te keeren naar
het land van Juda,

Zoo zeide Naomi tot hare twee schoondochters: Gaat heen,
keert weder, een iegelijk tot het huis van hare moeder; de
Heere doe bij u weldadigheid, gelijk als gij gedaan hebt bij de
dooden, en bij mij.

De Heere geve u, dat gij ruste vindt, een iegelijk in het huis van haren man! En als zij haar kuste, hieven zij hare stem op en weenden;

En zij zeiden tot haar: Wij zullen zekerlijk met u wederkeeren tot uw volk.

Maar Naomi zeide: Keert weder, mijne dochters! waarom zoudt gij met mij gaan? Heb ik nog zonen in mijn lichaam, dat zij u tot mannen zouden zijn?

Keert weder, mijne dochters! gaat heen; want ik ben te oud om eenen man te hebben. Wanneer ik al zeide: Ik heb hoop, of ik ook in dezen nacht eenen man had, ja ook zonen baarde;

Zoudt gij daarnaar wachten, totdat zij zouden groot geworden zijn; zoudt gij daarnaar opgehouden worden, om geenen man te nemen? Niet, mijne dochters! want het is mij veel bitterder dan u; maar de hand des Heeren is tegen mij uitgegaan.

Toen hieven zij hare stem op, en weenden wederom; en Orpa kuste hare schoonmoeder, maar Ruth kleefde haar aan.

Daarom zeide zij: Zie, uwe zwagerin is wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden; keer gij ook weder uwe zwagerin na.

Maar Ruth zeide: Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keeren: want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk, en uw God mijn God.

Ruth 1: 7b-16.

Elimelech was een man van Bethlehem, gelegen in den stam Juda. Hij had een weg ingeslagen, die bedenkelijk was. Name-lijk gedurende een tijd van honger, die in de dagen der richteren over Kanaän kwam. Toen wilde hij dat gebrek ontgaan, en daarom begaf hij zich, zijne vrouw en twee zonen medenevende, naar de velden van Moab. Dat was echter een bedenkelijke zaak. Want de Heere had-toch eenmaal Kanaän aan zijn volk gegeven tot hunne woonplaats. En daar woonde de Heere zelf ook, met de betoening van zijne gunst en genade aan zijn volk. En nu om een tijdelijk gebrek uit dat land te gaan, dat de Heere hun als woonplaats had aan-

gewezen, en buiten de erve des Heeren te gaan, naar de heidenen, naar de goddelooze Moabieten, waar de Heere zijn dienst en volk niet had, waar Hij zijn heiligdom niet had, waar de ordinantiën des Heeren, naar welke Hij gediend en gezocht wilde worden, niet gevonden werden, dat was een bedenkelijk stuk. Het is altijd zeer gevaarlijk, om uit den weg van Gods ordinantiën te loopen, opdat men het in het tijdelijke beter krijgje. Een mensch mag zich dan wel onderzoeken, wat hem eigenlijk het meeste geldt: de dienst en de gunst van God, of tijdelijk voordeel. In een weg, die minder voordelig s c h i j n t, kan de Heere overvloedig zegen geven, wanneer die weg naar Gods ordinantiën is. De Heere is echter in den regel niet gewoon, dien zegen vooraf te laten zien, dien Hij erop geven zal. Want Hij wil gezocht worden, niet om de tijdelijke zegening, maar om zijns zelfs wil, en zoo wil Hij, dat we zijne wegen zullen verkiezen uit kinderlijke gehoorzaamheid, en niet uit gewinzucht. Maar d a a r n a be-toont de Heere het dan wel eens, dat zijns het goud en het zilver is en het vee op duizend bergen.

Daarentegen kan men ook een weg inslaan, die van den Heere afwijkt, en dat wel op hope van tijdelijk voordeel. Maar het is daarom nog volstrekt niet gezegd, dat men het dan beter zal krijgen. Want dan kan de Heere wel eens maken, dat men bitter teleurgesteld wordt.

Ook E l i m e l e c h is in dezen weg niet voorspoedig geweest. Er staat veelbeteekenend: »Ze kwamen in de velden van Moab en b l e v e n aldaar.» Elimelech kwam in den eersten opslag in beter doen; en dat zal hem bevallen zijn. Maar nu viel het hem ook des te gemakkelijker, daar maar te b l i j v e n. Maar o, een oogenblikkelijke voorspoed, wanneer men dien verkrijgt met achterlating van Gods gebod, waarborgt niet voor de toekomst, heeft niet de belofte van bestendigheid in zich, en slaat dan soms door Gods bestel over in tegenheden, die men niet verwacht had.

Elimelech stierf daar in dat vreemde land, verwijderd van den dienst en het volk van God. Hij mocht dat land niet w e e r z i e n, waaruit hij uitgegaan was. Het w a s wat voor een Israeliet, om den geest te moeten geven en begraven te moeten worden buiten de landpale van de erve des Heeren. Maar hoe ging het met zijn huis? Als het met zijn geslacht nu nog maar goed ging! Immers, de n a t u u r l i j k e mensch, onder den invloed van den revolutiegeest, rekent bloot met de menschen als eenlingen. Maar de Heere rekende vanouds met geslachten. En zoo leerde zijn volk

vanouds ook rekenen. Ze hadden het oog op hun geslacht, op hun nakroost, waarin hun naam zou voortleven.

Hoe ging het nu met Elimelechs huis? Na zijn dood namen zijn twee zonen zich Moabietische vrouwen. Dat was alweder een droevig gevolg van die verhuizing; want de Heere wilde niet, dat zijn volk zich vermengen zou met de afgodendienaars. Maar een samenwonen leidt zoo licht tot een samenleven. Niemand werpe hier tegen, dat Ruth toch als een uitverkorene des Heeren openbaar geworden is. Want dat behoorde vooralsnog tot den verborgen raad des Heeren, waarmede niet gerekend kon worden. Hoe menigeen verschuilt zich achter een verborgen raad des Heeren, waarin hij toch niet heeft ingezien, zeggende, dat de Heere wel eens dit voor kon hebben of deze bedoeling kon hebben, terwijl hij het geopenbaarde bevel des Heeren veronachtzaamt, en nalaat en verwaarloost.

Wat geschiedde er? Na een tiental jaren stierven Elimelechs zonen ook, zonder kinderen na te laten. Het ging hun, gelijk hun naam was. Machlon en Chilion, dat beteekent zwakheid en wegwijnen.

Zoo ging het nu in het vreemde land. Ook Elimelechs geslacht weggenomen. Hij had geen naam noch overblijfsel meer. Wel mocht zijne weduwe later zeggen: »Noemt mij niet Naomi, d. i. de liefelijke; maar noemt mij Mara: want de Almachtige heeft mij groote bitterheid aangedaan.»

God de Heere had echter een wonderlijken raad besloten. De weg van Elimelech was niet goed geweest. En zijne zonen hadden gezondigd, door zich met de Moabieten te verzwageren. Maar onder dit alles bleef Gods voornemen vast, dat naar de verkiezing was. Ruth, de Moabietische, zou een der moeders worden van den Zaligmaker, en Naomi zou nog uit haar een zoon zien geboren worden, tot verkwikking haars ouderdoms.

Wat gebeurt er? Alles moet den raad des Heeren dienen. Daar komt een gerucht in de velden van Moab, en het bereikt Naomi's oor, namelijk dat de Heere, de God van Israel, zijne hand ten goede gewend heeft over zijn volk. Een oogenblik is er in zijn toorn, maar een leven in zijne goedgunstigheid. Dat de Heere zijn volk bezocht had, gevende hun brood, dat hoort Naomi. En zie, daar ontwaakt een onweerstaanbare begeerte in hare ziel. Zij hoort van de goedertierenheden des Heeren, daarginds bewezen aan zijn volk. Zij verneemt eruit, dat Israels God, na een kleinen tijd van tuchtiging en verlating, zijne trouwe wederom betoond heeft aan zijn oude volk. Dat wekt haar op, nog eens wederom met dat volk

samen te mogen leven, naar Gods ordinantiën. Dat doet in haar de begeerte opvlammen, al moet ze dan ook wederkomen als een eenzame, en al is het in haar ouderdom, nog weder de erve des Heeren te mogen betreden, en in dat land, dat de Heere zijn Israel gegeven heeft, te sterven. o, Het is zoo goed, wanneer het gerucht van Gods goedertierenheden over zijn volk in het schier verstorvene hart nog eens weder de begeerte doet opvlammen, om met dat volk samen te leven voor het aangezicht des Heeren, gelijk de psalmist zegt: »'k Zal voor Gods oog, naar zijn bevelen, leven. Zoo wordt door mij zijn naam altoos verheven; zoo wordt zijn lof vergroot.»

Daar verweist Naomi uit de velden van Moab. En haar twee dochters vergezellen haar. Dit was een liefelijke verhouding tusschen Naomi en haar twee Moabietische schoondochters. Wat was daar eene aanhankelijkheid! Het was hier niet, gelijk somtijds, dat met den dood des mans, vooral wanneer er geen kinderen zijn, de band tusschen schoonmoeder en schoondochters zooveel losser wordt, ja soms gansch verbroken. Ondanks het verschil van natie, welk eene aanhankelijkheid! Ze hadden tezamen ook zooveel d o o r g e m a a k t.

Maar terwijl ze nu samen op den weg zijn naar het land van Juda, maakt zich eene gedachte meester van Naomi's hart, en die spreekt ze uit. Waarom zullen hare schoondochters haar volgen? Wat is het eigenlijk, dat haar aan haar bindt? Wat is er, voor het uitwendige leven, bij te winnen voor die twee vrouwen, wanneer ze met haar medegaan? Naomi komt hier uit als eene vrouw, die niet zichzelf zoekt. Had ze zichzelf gezocht, dan had ze gezwegen; dan had ze haar beiden stillekens laten meêtrekken; want de gehechtheid was wederkeerig. Maar zij zocht zichzelf niet, en dat is een treffelijke vrucht des Geestes, die zeer tot sieraad is, en waar naar we wel hebben te staan, dat we onszelven niet mogen zoeken.

Ze zegt: »Gaat heen, keert weder, een iegelijk tot het huis van hare moeder. Gij hebt mij tot zooverre vergezeld; maar het is nu genoeg. Ook mij valt het smartelijk, van u te scheiden. Maar wat zal u bewegen, verder met mij te gaan naar een land en volk, dat u vreemd is? Wat zal u bewegen, het huis uwer moeders, en uwe maagschap te verlaten? De Heere doe bij u weldadigheid, gelijk als gij gedaan hebt bij de dooden en bij mij.»

Hartelijk erkent Naomi de vriendschap en aanhankelijkheid, die ze van beiden ondervonden heeft, en ze zegt: »De Heere

vergelde het u. En Hij stelle u nog in een huisgezin, in het land uwer geboorte. De Heere geve u, dat gij ruste vindt, een iegelijk in het huis van haren man."

En zij kuste haar beiden tot afscheid. Maar zij hieven hare stem op en weenden, en zeiden: »Wij zullen zekerlijk met u wederkeeren tot uw volk."

Naomi betoonde zich hier echter een verstandige vrouw; eene vrouw, die van God verstand ontvangen had. Er kan eene aanhankelijkheid wezen en eene teederheid, die in het maatschappelijke en in het familieleven zeer wel geplaatst is. Maar in een geval als hier was het een vereischte, dat er nog een diepere grond onder mocht zitten. In een oogenblik van gemoedsbeweging en opwelling der hartstochten kan men soms iets betuigen, gelijk ook die man, die tot den Heere Jezus zeide: »Heere! ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat." Maar wanneer aardsch gezindheid nog meesteres in het hart is, dan valt dat op den duur zoo tegen, wanneer het naar den vleesche niet voor den wind gaat. En daarom, al mocht Naomi's hart zelf eronder bloeden, zij groef dieper in en drong sterker aan. Immers, zou deze keuze den schoondochters niet berouwen, dan was het wel noodig, dat die keuze een vasteren grond had dan natuurlijke aanhankelijkheid.

Zoo handelt de Heere vaak ook met ons, gelijk Naomi hier met hare schoondochters. Het is den Heere vaak niet genoeg, dat wij in een oogenblik van opgewektheid en aandoening betuigen, Hem te willen volgen, dienen en gehoorzamen. Maar de Heere laat ons soms wel eens gevoelen, wat die keuze ons zal kunnen kosten. Dat is niet, omdat de Heere iemand zou willen afschrikken van zijn dienst; o neen, Hij lokt en trekt met liefdekoorden. Een kwaad gerucht van Kanaän te verspreiden, dat is niet naar des Heeren wil. Dat deed Naomi ook ganschelijk niet. Maar de Heere wil ook gezocht en gediend worden uit het rechte beginsel. En daarom antwoordde de Heere Jezus den man, van wien we zoo straks spraken: »De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des menschen niets, waar Hij het hoofd op nederlegge". Daarom doet de Heere den mensch, die Hem volgt en, naar het zich laat aanzien, betoont Hem te willen dienen, wel eens gevoelen, welke schadeposten hij zal te boeken hebben; opdat de mensch nuchteren zij, en het onderscheid aan den dag kome tusschen eene keuze en eene begeerte, die God wrocht, en een volgen, dat den rechten grond mist. Want de Heere wil een volk, dat Hem zoekt en dient om Hemzelve.

Niet, dat de Heere k a r i g handelen zou met zijn volk. Dat is aan Ruth anders gebleken. En dat zal niemand van Gods kinderen beweren. Maar de Heere wil niet gediend worden om tijdelijk gemak en voordeel. Zóo wil de Heere zijn volk niet hebben. Want dan zou het op het zeggen van Satan uitkomen: »Is het om niet, dat Job God vreest?»

En zóo bestierde de Heere verstandiglijk de lippen van Naomi, toen ze zeide: »Keert weder, mijne dochters! waarom zoudt gij met mij gaan? Ziet wel toe, wat zou u bewegen? Gij kunt nu wel zeer aan mij gehecht zijn. Ook i k laat u noode gaan. Maar bedenkt wel, wat verwachting hebt gij? Heb ik nog zonen in mijn' lichaam, dat zij u tot mannen zouden zijn? Wat verwachting kunt gij bij mij hebben aangaande het tijdelijk leven? Keert weder, mijne dochters! gaat heen; want ik ben te oud om eenen man te hebben. Wanneer ik al zeide: ik heb hoop, of ik ook in dezen nacht een man had, ja ook zonen baarde — zoudt gij daarnaar wachten, totdat zij zouden groot geworden zijn; zoudt gij daarnaar opgehouden worden, om geenen man te nemen? Is het u niet beter, dat gij in het land uwer geboorte in een huisgezin gezet wordt? Het is mij veel bitterder dan u; ik ben als ganschelijk uitgestorven; en het is de hand des Heeren, die tegen mij is uitgegaan. Maar wat zal u toch bewegen, die bitterheid met mij te dragen? Wat zal u toch bewegen, met mij daarin te deelen, daar toch nog de wereld voor ulieden openligt?»

Zie — zóo sprak Naomi. Verstandiglijk. En hare schoon- dochters hoorden het. En toen — toen werd er een onderscheid openbaar tusschen die twee.

Doch zingen we nu met elkander van Ps. 119 : 32.

Ik ben een vriend, ik ben een metgezel
 Van allen, die uw naam ootmoedig vreezen,
 En leven naar uw Goddelijk bevel.
 o Heer! hoe wordt uw goedheid ooit volprezen!
 Gij doet op aard aan alle schepslen wel,
 Och! wierd ik in uw wetten onderwezen!

Orpa kwam tot andere gedachten. Ze had het niet zoo in- gezien. Ze was gehecht aan hare schoonmoeder. Ze had veel met haar d o o r g e m a a k t, en het leed met haar gedeeld. Te- recht had hare schoonmoeder ook h a a r het getuigenis gegeven,

dat zij mede weldadigheid aan haar gedaan had. Ze was ook een eindweegs medegegaan. Ze had zich opgemaakt, mede te trekken naar het land van Juda; want gewisselijk, ze voelde gehechtheid. En toen het eerst de vraag van Naomi kwam: »Wilt ge toch niet weder teruggaan?» was ze daartoe niet bereid geweest. Haar gemoed kwam ertegen op. Haar gevoel van aanhankelijkheid was te sterk. Zoo kan het geweest zijn. Dat doet zich voor, dat eerst bij den mensch het gevoel nog te sterk spreekt, om terug te gaan. Of wilt ge het u wellicht anders denken? Het zou ook zielkundig verklaarbaar zijn, dat ze eerst nog mede door een gevoel van schaamte weerhouden werd, om harer schoonmoeder gehoor te geven; dat ze, ook bij de opwelling van haar gevoel van betrekking op hare schoonmoeder, nog niet durfde toegeven aan de trekking, die haar geboortegrond reeds op haar begon uit te oefenen, temeer omdat zij wel de standvastigheid van Ruth bemerkte. Schaamte kan soms nog eenigen tijd een mensch terughouden van openlijk te breken met God en zijn dienst. Maar toch, als er geen geestelijk beginsel achter zit, helaas! dan komt het ertoe. Ziet het aan Orpa. Want toen Naomi aanhield, en het haar zoo klaar voorstelde, wat er nog voor haar te hopen was in het land der Moabieten, en daarentegen waarin ze zich begaf, door met hare schoonmoeder mede te trekken, toen kwam het tot eene beslissing. Beiden, Ruth en Orpa, hieven wederom hare stem op en weenden. Werkelijk, Orpa was bedroefd. Het ging haar aan het hart, hare schoonmoeder te verlaten. Het ging onder tranen. Het kostte haar wel wat. Maar de beslissing, helaas! was gevallen. Zij kuste hare schoonmoeder; maar het was een kus des afscheids. Het verstand, zouden de menschen zoo zeggen, zegepraalde hier over haar gevoel. En zoo behoort het in de schatting der menschen. Ja, maar het was, helaas! het ongeheiligde verstand, dat er niet op uit is de behoudenis der ziele te zoeken, dat niet uit is op de vreeze en den dienst des Heeren, maar zich ten slotte daarheen wendt, waar aangenaamheid gevonden wordt voor het vleesch. Zij is wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden.

o, Mijne hoorders! ziet toe. Hoe is het met u? Het kan schijnen voor een tijd, alsof een mensch werkelijk mee zal trekken uit het land der Moabieten naar Kanaän, om daar met het volk van God den Heere te zoeken, te vreezen en te dienen naar zijne ordinantiën. Eene gehechtheid aan personen kan daaronder loopen. Daar kunnen gevoelens onder loopen, die werkelijk, op hunne plaats, niet af te keuren, maar goed

zijn. Want wie zal wraken de aanhankelijkheid, die een Orpa eerst jegens Naomi openbaarde. Maar, o, ziet toe, of het met u ook is als met Orpa. De aanhankelijkheid en genegenheid, die ze voor Naomi gevoelde, verhinderde niet haar terugkeer. Onderzoekt uzelf, wat u drijft. Of het wel is eene begeerte, die vleesch en bloed niet werkt. Of het wel is eene begeerte, om als een schuldig en arm zondaar de gemeenschap met God in Christus te vinden; in Hem uwe gerechtigheid te zoeken en uw leven. Of het wel is, om van uwe zonden gewasschen en gereinigd te worden in het bloed van Christus, en der genadige aanneming deelachtig te zijn. Of wel uwe begeerte is, God in ootmoedigheid met al zijn volk te leeren vreezen en dienen naar zijne ordinantiën. Want o, als die wortel der zaak ontbreekt, dan ligt het afwijken en terugkeeren nabij. Daar kan velerlei aanleiding toe wezen. Als we geen waarlijk geestelijke doeleinden najagen, dan valt het zoo tegen bij God. Dan kan het ook gebeuren, dat we er zoo nu en dan eens van Godswege voorgeplaatst worden, gelijk Orpa hier, opdat openbaar worde, wat in ons harte is. Dat we aan den eenen kant zien, wat er ontbeerd en verloochend moet worden in den dienst van God: vooreerst moeten de zonden verloochend worden, bijvoorbeeld gierigheid, zucht naar ijdel genot, klapachtigheid of andere zonden; verloochening vaak ook aan vrienden en bekenden, aan familie of geachte menschen. En daarbij komt soms een tafereel voor den geest, dat het gemakkelijker en vrijer is, zich niet zoo te binden aan den dienst van God naar zijne ordinantiën. Gelijk het bij Orpa was. Voor de wereld kon ze het nog goed krijgen in het land der Moabieten. Maar wat had ze voor het uiterlijke te wachten, als ze met Naomi medeging? Paulus klaagt ook over een Demas, die eerst met hem geweest was; maar die de tegenwoordige wereld had liefgekregen.

Van den Heere Jezus lezen we ook, dat ze zeiden: »Deze rede is hard; wie kan dezelve hooren?» en dat van toen af vele van zijne discipelen niet meer met Hem wandelden. o, Het kan zoo wezen, dat ten slotte het Woord den mensch te scherp wordt, wanneer hij gevoelt, dat het zijne zonden aantast.

Een oogenblik kan nog schaa m t e soms terughouden en maken, dat men nog achter Jezus schijnt te blijven; maar als er geene hartverandering komt, komt men daar ook overheen.

o, Ziet dan toe, wat ge doet. Of door genade uwe ziele het erop gezet heeft den Heere te kennen, in dien weg van verlossing, dien Hij in Christus gebaad heeft, Hem te vreezen en te dienen. Hebt gij het alleen gezet op het volk des

Heeren, om hun gezelschap te hebben, of omdat ge denkt, dat dit u op zichzelf kan zalig maken? o, Dan kan het licht gebeuren, dat dat volk u tegenvalt, omdat ge uzelfen nog niet tegengevallen zijt, en dan kan het u eene aanleiding wezen tot afval. En ziet het aan Orpa, hoe op zichzelfe genegenheid voor iemand, die tot het volk des Heeren behoort, niet waarborgt tegen schrikkelijke terugwijking.

Bepleister ook uwe conscientie niet, wanneer gij van den weg zult afwijken, met te denken: »Ja, ik doe het met droefheid, en het kost mij veel.” Want dat zal u niet verontschuldigen; maar daarmede zult gij eeuwig verloren kunnen gaan: met zulk eene droefheid. Want Orpa weende ook, toen ze van Naomi scheidde. En ook de rijke jongeling, toen hij van Jezus scheidde, ging bedroefd weg.

Maar o, wanneer het wezen mocht, dat in deze ure uwe conscientie u zegt, dat gij niet uit het rechte beginsel Jezus volgt, en wanneer gij gevoelt, hoe gij met Orpa wel tot uw volk en tot uwe goden kunt wederkeeren — o, dan roepen wij u nog toe in den naam des Heeren: »Doe uzelfen geen kwaad, verderf uzelfen niet; want de afwijker is den Heere een gruwel.” Maar mocht ge u in deze uwe schuld tot God om genade wenden; mocht ge oor en hart niet van de bestraffing afwenden, maar den Heere smeeken, dat Hij uwe keuze op het goede richte, op hetgeen uwe ziele tot behoudenis en Hem tot eere zijn zal, en dat Hij u geve door zijn Geest en genade een harte, oprecht en het goede zoekende, als dat van Ruth. Gewisselijk, in dien weg is nog behoudenis voor u te wachten.

o, Ziet eens die keuze van Ruth. Daar was het genadewerk des Heiligen Geestes. Niet, alsof zij geen zondaresse zou geweest zijn. Och ziet, zij was immers van geboorte en van nature geen andere dan Orpa. Ook zij was niet geboren onder het volk van God. Ook zij was een Moabietische. Maar toen Naomi hun beiden zoo had toegesproken, en Orpa hare schoonmoeder ten afscheid kuste, lezen wij: »Maar Ruth kleefde haar aan.” Dat was niet alleen, omdat ze samen zooveel doorgemaakt hadden; dat was niet alleen de band des bloeds en der natuurlijke liefde; maar dat was eene openbaring van het geestelijk leven, dat de God van Israel in deze Moabietische gewrocht had. o, Wat kwam dat uit, toen Naomi, na Orpa's heengaan, tot haar zeide: »Zie, uwe zwagerin is wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden; keer gij ook weder uwe zwagerin na.” o, Wat kwam het leven in hare ziel daar met kracht tegen op! De Heere bestierde hier wederom wonderlijk Naomi in haar spreken; want de toespraak

was juist zoo ingekleed, als dienstig was, om het zuivere goud bij Ruth tevoorschijn te brengen. Ja, wel drukte Naomi zich goed uit: »wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden.» Maar dat was het dan ook juist, waarom Ruth haar niet kon navolgen. Ja, waren het alleen banden des bloeds of banden van aardse genegenheid en natuurlijke liefde geweest, die haar aan Naomi bonden, zij had ze ook, als Orpa, weenende kunnen breken. Maar terugkeeren tot die goden, neen, dat niet! Daarvoor had ze te veel beminnelijkheid en dierbaarheid gezien in de vreeze en den dienst van Israels en Naomi's God. o, Zij had wel iets leeren kennen van de droefheid over de zonde, van die droefheid naar God, die een onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt.

Wat een heerlijke keuze! Bekoort zij u niet? Och, strek er u met uw gansche hart en uw gansche ziel naar uit, om als een schuldig en ellendig zondaar zoo veel heerlijkheid te zien in Gods genade, gunst en gemeenschap, dat ge ook, evenals Ruth, niet op vleeschelijke wijze moogt rekenen, maar ook, evenals zij, het land uwer geboorte, d. w. z. den zondigen wandel en weg, moogt verlaten, om heen te gaan tot een volk, dat gij tevoren niet kendet, en te komen om toevlucht te nemen onder de vleugelen van den Heere, den God Israels.

o, Dat het ons een gedurige behoefte zij, van den Heere te begeeren, dat Hij door zijn Geest en zijne genade al onze genegenheden maar richte op Hem, op zijne gemeenschap, op die genade en verlossing, die in Christus Jezus is, en op zijn vreeze en dienst, naar zijn Woord. Opdat wij niet in den strik mogen vallen, van met Ezau voor eene spijs het recht der eerstgeboorte prijs te geven. Die staat, zie toe, dat hij niet valle. Het genadewerk Gods moet op den duur, en juist in de beproeving, blijken, gelijk hier juist het onderscheid tusschen Orpa en Ruth uitkwam.

Maar als het dan wezen mag, dat de begeerte om onder de vleugelen van Christus, den goeden Herder, en de Zonne der gerechtigheid, te schuilen, de begeerte om God den Heere te mogen kennen, vreezen en dienen met al zijn volk, sterker bij ons blijkt te zijn dan de zucht naar vleeschelijk gemak; als het wezen mag, dat, ondanks aanklevende verdorvenheid en aardsehgezindheid, toch de terugkeer naar de goden van ons natuurlijk harte ons niet bekoren kan, en wij Christus den afscheidskus niet kunnen geven, maar Hem moeten blijven aankleven, o laten wij dan ook maar God de eere geven voor dit werk zijner genade, en niet twijfelen, of Hij zal ons

doen aanschouwen het goede zijner uitverkoren, en opdat we ons nog mogen beroemen in zijn naam, met zijn erfdeel.

Hoort, wat Ruth zeide: »Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keeren. Weersta mij toch niet in deze mijne begeerte; want ik kan u niet loslaten, noch uw volk, noch uw God. Houd mij toch niet tegen in deze zaak; want dit is mijn leven.» o, Denkt eens aan Ithai, den Gethiet. Toen David vluchtte voor Absalom, uit Jeruzalem, barvoets, toen kwam daar ook Ithai, de Gethiet. En David zeide tot hem: »Waarom zoudt gij ook met ons gaan? Keer weder en blijf bij den koning; want gij zijt vreemd, en ook zult gij weder vertrekken naar uwe plaats. Gisteren zijt gij gekomen, en heden zou ik u met ons omvoeren, om te gaan? Zoo ik toch gaan moet, waarheen ik gaan kan, keer weder en breng uwe broederen wederom; weldadigheid en trouw zij met u.» Maar Ithai antwoordde den koning en zeide: »Zoo waarachtig als de Heere leeft en mijn heer de koning leeft: in de plaats, waar mijn heer de koning zal zijn, hetzij ten doode, hetzij ten leven, daar zal uw knecht voorzeker ook zijn!» Dat was diezelfde keuze als van Ruth. En denkt aan Christus zelf. Toen velen Hem verlieten, zeide Hij tot de twaalve: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?» En het antwoord was: »Heere! tot wien zullen wij heengaan; Gij hebt de woorden des eeuwigen levens en wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.»

Zoo was het hier ook bij Ruth. »Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keeren; want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk, en uw God mijn God.» Ja, dat was de zaak. Naomi had gezegd: »Zie, uwe zwagerin is wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden.» Maar hier gevoelt Ruth, dat het volk der Moabieten, hoewel zij er van nature uit gesproten is, niet meer haar volk is. Welzalig, wie hier iets van gevoelen mag, dat hij, hoewel uit de wereld en in de wereld, toch door genade niet meer van de wereld is. Hier gevoelde Ruth klaar, en ze sprak het ongekunsteld uit, dat het volk, hetwelk haar van nature vreemd was, haar volk geworden was. o, Zij ging het land en volk der Moabieten verlaten. Maar ze behoefde er haar hart niet achter te laten; want door genade was het niet meer haar land en haar volk. Ze ging met Naomi naar een land en volk, dat haar van nature vreemd was; maar door genade was het haar land en volk geworden. Daarom kon ze niet van Naomi afdalen. Daarom moest ze met haar

mede. Hier was meer dan natuurlijke liefde. Hier was genadewerk en band des Geestes.

En nu hebt ge ongetwijfeld wel eens hooren zeggen: »Ja, uw volk is mijn volk — dat mag ik Ruth nazeggen; maar het tweede: en uw God mijn God — dat is mij moeielijker.” Maar wij moeten daarop antwoorden: Het is wel goed en noodig, dat men vreeze voor de bedriegelijkheid van het eigen harte; het is wel goed en noodig, dat men zichzelf nauw onderzoekte, en liever niet luid roepe, maar in stille verzuchting voor God verkeere. Het is ook wel natuurlijk en een gewoon verschijnsel bij Gods kinderen, dat men eerder durft gelooven, dat men Gods volk liefheeft, dan dat men God liefheeft, vanwege het hooge der zaak. Maar wij moeten ook bedenken, dat het een noodwendig aan het ander verknocht is: »Uw volk is mijn volk, en uw God mijn God;” het een kan niet bestaan zonder het ander; het is water uit één bron; het zijn openbaringen van één en hetzelfde leven.

Er was bij Orpa wel eene aanhankelijkheid aan Naomi; ze scheidde wel met tranen; maar ze kon niet zeggen: »Uw volk is mijn volk”; want zij was nog een Moabietische, en een vreemdelinge van Gods volk.

Maar wat beteekent het in Ruths hart en mond, als ze zegt: »En uw God is mijn God”? Het is een terugslag op Naomi's woord: »Zie uwe zwagerin is wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden: keer gij ook weder uwe zwagerin na.” Hare goden! o, Daar kwam Ruths harte open. Neen, die waren hare goden niet meer. o, Die had zij ook gediend. Maar neen, naar die goden begeerde haar harte niet meer. Al d'afgoôn zijn slechts ijdelheden. Dat had ze geleerd. Neen, niet hare goden meer. Zij had een anderen God leeren kennen: een God, die haar van nature ook onbekend was; maar die zich aan haar te kennen had gegeven als Israels God. Neen, naar haar oude goden ging haar verlangen niet uit. Maar Israels God te mogen kennen, onder zijne vleugelen te mogen schuilen, bij Hem te mogen wonen met al zijn volk, zich in zijn naam en zijn heil te mogen verblijden en de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in zijn tempel, dat was door genade haar lust en de keuze haars harten geworden. Neen, hare goden waren het niet meer, de goden der Moabieten; maar de Heere, Israels God, was haar God.

o, Mochten we in dezen eenvoudigen en kinderlijken weg met haar samengaan. Want dat is de weg van de in Zion geboren. Amen.

Leer mij, o God van zaligheden!
Mijn leven in uw dienst besteden;
Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand!
Uw goede Geest bestier' mijn schreden,
En leid' mij in een effen land.

Ps. 143 : 10.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XXXVII.

DE DOOP VAN JEZUS.

DOOR

J. H. F. GANGEL,

PREDIKANT TE AALTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên ;
Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên.
Ik weet, hoe 't vast gebouw van uwe gunstbewijzen,
Naar uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen:
Zoo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zoo min zal uwe trouw ooit wanklen of bezwijken.

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht.
Uw vrije gunst alleen wordt d' eere toegebracht!
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Isrels God gegeven.

Ps. 89 : 1 en 8.

Geliefden! als Paulus zegt aangaande Christus, dat God Hem der Gemeente tot een Hoofd gegeven heeft (Efez. 1 : 22), dan ligt daarin een diepe en tevens heerlijke waarheid opgesloten.

In Adam toch heeft de menschheid haar verbondshoofd verloren; in Christus ontvangt zijne Gemeente een nieuw Verbondshoofd, in wien zij voor God gerekend wordt, »opdat, gelijk door de ongehoorzaamheid van dien éenen mensch velen tot zondaars zijn gesteld geworden, alzoo ook door de gehoorzaamheid van éenen velen tot rechtvaardigen gesteld worden.» (Rom. 5 : 19).

Christus alzoo is het vertegenwoordigend Hoofd zijner Gemeente bij God, uit wien die Gemeente haar leven en haar wasdom heeft, in wien zij hare rechtvaardigmaking en heiligmaking bezit, en door wien zij alleen de aanneming tot kinderen bij God verkregen heeft.

Had God den eersten mensch geplaatst op den troon en

aan het hoofd dier eerste reine schepping, sinds Adam zich in vrijwillige slavernij der zonde begeven, en zijn gansche nakomelingschap in zijn val medegesleept had, ware die wereld onherroepelijk verloren geweest, indien niet God zelf naar zijn eeuwig voornemen zich een volk had uitverkoren in Christus, en hun alzoo een nieuw Verbondshoofd had gegeven, uit wien een nieuwe, geestelijke afstamming zou aanvangen.

Die ledig geworden troon zou door Hem worden ingenomen, in de eerste plaats als Hoofd zijner gemeente, maar tevens als een Hoofd over alle dingen; opdat Hij alle dingen zijn voeten zou onderwerpen, gelijk ook allen voor zijn rechterstoel zullen geopenbaard worden. En gelijk Hij door God zelf der Gemeente tot een Hoofd gegeven is, en die ledige troon door Hem is ingenomen, zoo moet Hij in gelijke betrekking staan tot een iegelijk van hen in het bijzonder; ook die ledige troon, die ledige plaats daarbinnen in het hart des menschen, moet door Hem ingenomen worden, ook daar moet Hij als Koning heerschen, opdat langs dien weg het beeld Gods in den mensch hersteld worde.

Christus in ons! zóóals Paulus zegt, dat is onze persoonlijke verlossing en vrijmaking door Hem. En opdat wij Hem in ons zouden kunnen opnemen, daarom heeft Hij zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den menschen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Daarom heeft Hij ons vleesch en bloed aangenomen, opdat Hij, als het Hoofd zijner Gemeente, onze zonden dragen zou in zijn lichaam; want dat is de ontzettende beteekenis van dit woord: »Hij is voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.» En zulks door een vrijwillige daad zijner Godheid, toen Hij zich reeds van alle eeuwigheid had overgegeven naar den voorbestemden raad Gods, maar die overgave ook herhaaldelijk bezegeld heeft door een daad van zijn menschelijken wil, zooals wij zulks o. a. bevestigd vinden in zijn doop, als een vrijwillige toewijding van zijne zijde, en tevens een Goddelijke wijding door den Vader tot het ambt van de bediening der verzoening, toen de Heilige Geest op Hem neerdaalde.

Het is bij dien doop door Johannes, zooals ons die door Mattheus wordt medegedeeld, dat wij enkele oogenblikken willen stilstaan.

Toen kwam Jezus van Galilea naar de Jordaan tot Johannes, om van hem gedoopt te worden.

Doch Johannes weigerde Hem zeer, zeggende: Mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?

Maar Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Laat nu af; want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij van Hem af.

En Jezus, gedoopt zijnde, is terstond opgeklimmen uit het water; en ziet, de hemelen werden Hem geopend, en hij zag den Geest Gods nederdalen, gelijk eene duive, en op Hem komen.

En ziet, eene stem uit de hemelen, zeggende: Deze is mijn Zoon, mijn Geliefde, in denwelken Ik mijn welbehagen heb!

Matth. 3: 13—17.

Trachten wij naar aanleiding daarvan te verstaan:

- I. Wat die doop was in het oog van Johannes?
- II. Wat die was voor Jezus zelf?
- III. Wat die doop moest zijn voor zijn volk?

Wij staan hier aan den ingang van Jezus' openbare leven en optreden onder zijn volk. Dertig jaren waren er reeds verloop, sedert Bethlehems velden weergalmden van het lied der engelen bij de aankondiging zijner geboorte.

Bijna mag het ons verwonderen, dat wij na zulk eene intrede in de wereld van den Zone Gods een zoo lang stilzwijgen in de Evangeliën zien in acht genomen, zonder dat ons iets anders uit al die jaren bewaard gebleven is dan zijn bezoek in den tempel op twaalfjarigen leeftijd. Ja, het maakt bijna den indruk, alsof met het optreden van Jezus in het openbaar ons een nieuw begin wordt aangekondigd. Bij niemand schijnt zelfs eenige herinnering bewaard te zijn gebleven van dien Goddelijken luister, die zijne geboorte omgeven had. Zelfs Johannes de Dooper, wiens geboorte in zoo nauwe betrekking stond tot die van Jezus, daar hij de wegbereider zijn zou, die voor zijn aangezicht zou henegaan, en die zelfs door banden des bloeds aan Hem verbonden was, hooren wij eenmaal zeggen: »Ik kende Hem niet!» — welk woord wij echter alleen zoo hebben te verstaan, dat hij Hem niet kende als den beloofden Messias, den Verlosser zijns volks; want dat hij Hem als bloedverwant niet zou gekend hebben; dat hij van zijne moeder Elisabeth niets zou vernomen hebben aangaande het wondervolle geheimnis, dat reeds zijne geboortetüre omgaf, — dat zijn heilige wandel, reeds als kind, aan Johannes onbekend zou gebleven zijn, — het laat zich niet alleen niet denken, maar het tegendeel blijkt zelfs duidelijk, als Jezus tot hem komt om gedoopt te worden, en

Johannes aarzelend terugtreedt met deze woorden: »Mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?"

Zoo lezen wij dan, »dat Jezus van Galilea naar de Jordaan kwam tot Johannes, om van hem gedoopt te worden."

Wel mogen wij ook hiervan, gelijk van elke schrede op zijn levensweg, reeds van zijne geboorte af, zeggen: zichzelf vernietigd hebbende! Telkens gaat het van heerlijkheid tot vernedering; van de blinkende hoogten naar de donkere diepten; van Bethlehem naar Egypte; van den tempel als het huis zijns Vaders, naar Nazareth, vanwaar nog geen profeet was opgestaan; en hier opnieuw uit de stille afzondering van de ouderlijke woning, zonder dat de geringste zonde zijn reine ziel besmet had, tot den doop der zondaren, den doop der bekeering tot vergeving der zonden.

Johannes kende zijne roeping te zeer, als die alleen inhield, zondaars te roepen tot bekeering, te vermanen om van hunne zonden afstand te doen, dan dat hij niet aanstonds moest inzien, dat tegenover dezen Eenen zulk een doop eene krenking van zijn heilige onschuld zijn zou.

Ongetwijfeld moet daar bij het naderen van Jezus en het vragen om van hem gedoopt te worden, de herinnering bij hem levendig geworden zijn aan hetgeen hij uit den mond zijner moeder eenmaal aangaande dezen Jezus vernomen had; wellicht ging hem daarbij de gedachte door de ziel, of Hij het niet zijn kon, aangaande wien hij deze aanwijzing van God zelf ontvangen had: »Op wien gij den Geest zult zien nederdalen en op Hem blijven, deze is het, die met den Heiligen Geest zal doopen." Althans zoo overweldigend is de indruk, dien de persoon van Jezus in die oogenblikken op hem maakt, dat hij in Hem den meerdere ziet dan hijzelf en uitroept: »Mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?"

Hij weigert Hem den doop, omdat hij er op het diepst van doordrongen is, dat deze Jezus geene reiniging van zonden behoeft. Ja, tegenover Hem gevoelt Johannes zoozeer zijn eigen onreinheid, dat hij wenscht aan Hem zijn ambt, zijne roeping over te dragen, en van Hem gedoopt te worden. Farizeërs en Sadduceërs had hij teruggezonden, omdat hij hunne geveinsdheid doorzag, en dat die doop niets op hen zou vermogen; maar dezen Jezus weigerde hij den doop, omdat Hij geen deel had aan de zonden zijns volks, geene reiniging behoefde; dat was de indruk, dien zijn gansche verschijning in die oogenblikken op hem maakte.

Wij, die Hem evenmin als Paulus gekend hebben naar het vleesch, wij kunnen ons onmogelijk den indruk voorstellen, dien zijn blik, zijne woorden, zijn gansche persoon moet ge-

maakt hebben op ieder, die met Hem in aanraking kwam, en wiens hart openstond voor Goddelijke indrukken. Maar hoe diep moet die indruk dan niet geweest zijn op een Johannes, die als profeet zelf met den Geest Gods gezalfd was! Of wordt daarvan niet iets gekend door elke ziel, die, toebereid door dienzelfden Geest, door het geloof de toevlucht tot Hem heeft mogen nemen, en den blik heenricht naar dat kruis der verzoening; hoe, naarmate die droefheid over de zonde allengs plaats maakt voor het stil vertrouwen, dat die zonden zijn uitgewischt in zijn reinigend bloed, die indruk telkens dieper, zijn beeld telkens heerlijker, Hijzelf in zijne kruisgestalte telkens dierbaarder wordt voor het oog der ziel, totdat onder dien alles overweldigenden indruk zijner liefde wij onszelf geheel verliezen, en wegzinken in dien oceaan van genade, zoodat wij bij alles, waarmede wij zijne liefde vergelding zouden willen doen, onszelf ten eenenmale onwaardig en onbekwaam zullen gevoelen, ons over niets meer verwonderende dan dat Hij onzen dienst kan begeeren, terwijl wij met Johannes uitroepen: »Mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?»

II.

Doch welke beteekenis had die doop voor Jezus zelf? Bij de beantwoording van die vraag behooren wij nog wat dieper af te dalen in deze dingen.

Op de eerste weigering van Johannes hooren wij Jezus zeggen: »Laat nu af, want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen.» En terstond op dat woord liet Johannes af van verdere bedenkingen te maken, en doopte Hem.

Met dat woord: »Aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen,» gaf Jezus te kennen, dat die doop voor Hemzelven een diepe beteekenis had.

Hebben sommigen dat woord willen verstaan als een bloot zich gelijk stellen met de zondaren, een zich stellen onder de wet, zoodat die doop voor Hem niets meer dan een uitwendige plechtigheid was, die Hij niet behoefde, wij zouden willen vragen, of daardoor dat woord: »Aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen,» wel in zijn diepe beteekenis verstaan wordt, en die doop van Jezus wel tot zijn volle recht komt?

Zou die doop, 'alzo opgevat, voor Hem dan niet alleen een schijn, en dus iets onwaarachtigs geweest zijn? En daarmede zou Hij, die de weg, de waarheid en het leven was, zijn verlossingswerk aanvaard hebben! Want Johannes had

geen anderen doop te bedienen, dan den doop der bekeering tot vergeving der zonden; en die doop was het, dien Jezus begeerde; of zou Hij Johannes tegen diens overtuiging tot een onwaarachtige daad, en daarmede tot eene ontheiliging van zijn ambt hebben willen dwingen?

Maar welke beteekenis had die doop dan voor Jezus? Geen andere dan voor iederen Israeliet, die tot Johannes kwam om gedoopt te worden; maar bij niemand, gelijk bij Jezus, kwam die doop alzoo tot zijn volle recht. Was die doop bij anderen een teeken van het afleggen der zonde, een zinnebeeld van de reiniging des harten, bij Hem, die ook hier de vervulling van de schaduwen der wet, het wezen der zaak zelf was, was het in den meest waarachtigen zin eene belijdenis van zonden voor het aangezicht Gods.

Was daar dan zonde in Hem? Ziet, hier roepen wij met den apostel uit: »Diepten des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennisse Gods; hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen, hoe onnaspeurlijk zijne wegen; want wie heeft den zin des Heeren gekend, en wie is zijn raadsman geweest?» Hier ligt het antwoord op die vraag alleen in dit andere woord: »Dien, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt.»

Neen, naar zijn innerlijke wezen, als de Zone Gods, was Hij heilig gelijk God; maar Hij heeft ons vleesch en bloed aangenomen, zich met onze menschelijke natuur vereenigd, ja zoozeer vereenzelvigd, dat Hij onze zonden gedragen heeft in zijn lichaam.

Hier bij den doop en de prediking der bekeering door Johannes moest zich eenerzijds het bewustzijn van de diepe kloof, die er was tusschen zijn innerlijke Goddelijke reinheid en de uiterlijke levensomstandigheden, waaronder Hij was opgetreden, met kracht aan Hem opdringen; hier bij den doop en tegenover die boeteprediking heeft Hij het eerst in al zijne diepte gevoeld, wat het voor Hem als den Zoon van God was, zich éen te verklaren met die wereld, die vanwege hare zonde en schuld verdoemelijk was voor God; maar anderzijds heeft Hij dan ook vrijwillig en met volkomen bewustheid die zonde en schuld aanvaard, zich éen verklaard met die wereld, en die diepe tegenstelling tusschen zijn Goddelijke reinheid en de verdoemelijkheid van alle vleesch voor God in zichzelf overwonnen.

Zou toch zijne menschwording volkomen zijn, en de aanvaarding van onze zonde en schuld geen bloot uitwendige daad, maar een inwendige arbeid zijner ziel, zoo moest Hij den vloek, en daarmede al het vernederende, maar tevens smartelijke der zonde, als onze zonde, in zijne ziel gevoelen.

Zijne ziel moest zich buigen onder den smaad, waarin de zonde den mensch ternedergeworpen had. Ja, zelfs om in zijne liefde tot verlossing dier schuldige wereld tot het einde toe, tot in den dood des kruises, te kunnen volharden, moest Hij zelf den nood dier verlorene wereld, de behoefte aan verlossing van dien vloek der zonde, in zijn eigen ziel doorleven.

En nu, bij de prediking van den doop der bekeering door Johannes moest dat besef, dat gevoel in Hem zijn hoogtepunt bereiken. Hij hoort die boeteprediking; de eisch der Goddelijke gerechtigheid treedt Hem daarin tegen; en dieper dan iemand doordrongen van de heiligheid Gods en den eisch der Goddelijke gerechtigheid, maar daarom tevens van de noodzakelijkheid van het door God zelf verordende bad der reiniging, begeert Hij dien doop voor zichzelf, en in zichzelf voor de zonde der wereld, die Hij op zich genomen had als het Lam Gods.

Nu eerst kunnen wij eenigszins verstaan, wat die doop voor Hem zijn moest. Neen, het was geen uitwendige plechtigheid, maar een innerlijke behoefte zijner ziel, vanwege den nood, waarin onze zonden Hem gebracht hadden; en wat meer is, bij Hem volbracht die doop in volle werkelijkheid, wat bij anderen daardoor slechts afgeschaduwd en aangeduid werd.

Al de zonden van zijn volk, die Hij door zijne menschwording als de zijne erkend had, beleed Hij door dien doop voor zijn Vader, en erkende daarmee het Goddelijk strafrecht over de zonde; en aan die Goddelijke gerechtigheid gaf Hij getuigenis door dien doop; vandaar dit woord: »Aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen.»

En in dien doop, waaraan Hij zijn vleesch onderworpen heeft, heeft Hij in beginsel ons vleesch geheiligd, en dien doop zelf geheiligd tot een bad der wedergeboorte voor al zijn volk, dat Hij, als de tweede Adam, als een geestelijk zaad in zich droeg.

Hier aan de Jordaan werd de doop van Johannes in beginsel omgezet in den Christelijken doop, later door Hem zelf aan zijne Kerk geschonken, die doop in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes; want hier vereenigden zich deze drie: de Zoon, die zelf daarin afdaalde, de Heilige Geest, die zichtbaar op Hem nederdaalde, en de Vader, die door eene stem uit den hemel daaraan getuigenis gaf. Nauwelijks toch was Jezus uit het water opgeklimmen, of de hemel opende zich boven Hem, en de Heilige Geest daalde in hemelschen lichtglans gelijk eene duive op Hem neder.

Dat was tegelijk het bewijs, dat de Vader Hem van nu aan

wijdde tot het heilig ambt van de bediening der verzoening, als dengene, die zijn volk zou zalig maken van bunne zonden.

De Heilige Geest, die reeds bij zijne geboorte had medegewerkt tot de waarachtige vereeniging der Godheid en menscheid in Hem, koos van nu aan zijn zetel in zijn door volkomen overgave van zijn wil aan zijn Vader geheiligde menschelijke ziel; zoodat die Geest van dien tijd af het klaargest bewustzijn van zijn Goddelijke roeping en zending in Hem werkte.

Had Johannes tevoren den doop der bekeering gepredikt als de voorwaarde om in te gaan in dat koninkrijk der hemelen, dat weldra stond geopenbaard te worden, Christus komt, en onderwerpt zich aan dien eisch, treedt in die voorwaarde, en vraagt daarmede den toegang tot dat koninkrijk voor al de zijnen, om van nu voortaan zelf dien doop en alzoo de sleutelen van het koninkrijk der hemelen over te nemen, als degene, die sluit en niemand opent, die opent en niemand sluit; vandaar dat Johannes dan ook van nu aan heenwijst naar Hem, die met den Heiligen Geest zou doopen, als het Lam, dat de zonde der wereld wegneemt voor die allen, die door het geloof in Hem zijn ingegaan, en alzoo met Hem gerekend worden.

De zalving met den Heiligen Geest behoorde dan ook tot zijne Messiaswaardigheid, volgens hetgeen Jesaja aangaande Hem reeds had verkondigd: »Op Hem zal de Geest des Heeren rusten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreeze des Heeren.» Jesaja 11 : 2.

Welke nieuwe gaven en krachten hier onder de werking van den Heiligen Geest van uit zijn Goddelijke in zijn menschelijke natuur doordrongen, en alzoo in Hem openbaar werden, zouden wij eerst dan eenigszins kunnen nagaan, indien wij Christus' inwendig leven, zoowel vóór zijn doop als daarna, met elkander konden vergelijken; maar van dat vroegere leven vóór zijn dertigste jaar heeft de Heilige Geest ons de nauwkeurige mededeeling onthouden.

Opmerkelijk evenwel is het, dat Lukas ons deze gebeurtenis mededeelt onder de toevoeging: »Het geschiedde, als Jezus gedoopt werd en bad, dat de hemelen geopend werden, en de Heilige Geest op Hem nederdaalde,» — gelijk Lukas het ook is, die telkens van een bidden van Jezus ons spreekt bij de groote keerpunten in zijn leven. — Ja, op dat gebed, als de heiligste gemeenschap, die ooit op aarde geoefend werd tusschen den Vader en den Zoon in den toestand zijner vrijwillige zelfvernedering, scheurden de hemelen, en daalde de

Heilige Geest neder als een Goddelijke doop, eene zalving en wijding tot het heilig ambt van den Middelaar des Nieuwen Verbonds.

III.

Gelijk een duif door 't zilverwit
 En 't goud, dat op haar veedren zit,
 Bij 't licht der zonnestralen
 Ver boven andre voogden pronkt,
 Zult gij, door 't Godlijk oog belonkt,
 Weër met uw schoonheid pralen.
 Wanneer Gods onweërstaanbre hand
 De vorsten uit het gansche land
 Verstrooid had en verdreven,
 Ontving zijn erfdeel eedler schoon
 Dan sneeuw, hoe wit zij zich vertoon',
 Aan Salmon ooit kon geven.

Gij koninkrijken! zingt Gods lof;
 Heft psalmen op naar 't hemelhof,
 Vanouds zijn troon en woning;
 Daar Hij, bekleed met eer en macht,
 Zijn sterke stem verheft met kracht,
 En heerscht als Zions Koning.
 Geeft sterkt' aan onzen God en Heer!
 Hij heeft in Israel zijn eer
 En hoogheid willen toonen;
 Erkent dien God; Hij is geducht;
 Hij doet zijn sterkte boven lucht
 En boven wolken wonen!

Psalm 68 : 7 en 16.

»En ziet, eene stem uit den hemel, zeggende: Deze is mijn Zoon, mijn Geliefde, in denwelken Ik mijn welbehagen heb!» — In die woorden, in dat getuigenis des Vaders, lag niet alleen voor Jezus zelf, niet alleen voor Johannes, maar voor zijn gansche Gemeente, zijne Kerk op aarde, het geheim van haar doop; want door dien doop is zij met Hem begraven in zijn dood. Door dien doop van Christus zelf zou onze doop in zijn Naam eerst kracht en beteekenis verkrijgen. Reeds door den kerkvader Chrysostomus is het zeer schoon opgemerkt: »Niét Hij behoefde dien doop; maar die doop behoefde Hem.» Neen, als de Heilige Gods behoefde Hij dien doop niet, en dat Hij ze nochtans voor zich begeerde en noodig geacht

heeft, het was wel het sterkste bewijs, dat Hij waarlijk ons vleesch en bloed heeft aangenomen, en onze zonden in zijn lichaam gedragen, en alzoo tot de zijne gemaakt heeft. Door dien doop heeft Hij zijne gemeenschap met zijn volk bezegeld. Hij heeft hen, beladen met den vloek des toorns Gods, gelijk zij daar in hun diepen val ternederlagen, aangegrepen met de almacht zijner Goddelijke liefde, en met hen in die oogenblikken gekampt, gezwoegd, geleden en gebeden, om zich met hen en voor hen in den diepsten ootmoed voor God neer te buigen in belijdenis van zonden.

Reeds hier stond Hij als de biddende Hoogepriester voor zijn volk, die hunne schuld beleed voor het aangezicht zijns Vaders, en voor hen de reinigmaking hunner zonden verwierf, door zichzelf voor hen te heiligen; en de Vader zelf heeft daarop het zegel van zijn Goddelijk welbehagen gedrukt.

Maar wie zou het wagen een blik te slaan in die machtige werkingen, dien arbeid, dien strijd, dat lijden, die de ziel van Jezus vervuld moeten hebben, eer Hij dat werk, dat Hij hier vrijwillig aanvaardde, de verlossing van zijn volk, volbracht had! Want zoo diep als de zonde was ingedrongen in de ziel des menschen, zoo machtig als de weerstand was, die het zondig hart biedt aan die verlossing, zoo ontzettend moeten ook die inwendige worstelingen geweest zijn, waarmede Hij zijn volk zich onderworpen heeft, om hen uit den dood weder te brengen tot het leven, en in zichzelf terug te leiden tot God.

Daarom was ook dat welbehagen des Vaders in die zelfovergave des Zoons tegelijk eene bezegeling van zijn welbehagen in zijn volk; van den glans, die hier den Eeniggeborene des Vaders omstraalde, zou ook op hen afdalen. Ja, om hunnentwil ontving Hij dat getuigenis; omdat Hij hunne zaak tot de zijne gemaakt had, daarom had Hem de Vader lief.

In Hem zag God het beeld van den mensch, zooals Hij hem alleen kon liefhebben, vergeven en opnieuw tot zijn kind aannemen; wanneer de zondaar alzoo in gemeenschap met Christus, ja door het geloof in Hem ingegaan, zijne schuld aanvaarden en belijden zou, dan zou die doop des Zoons voor hem een bad der wedergeboorte, des nieuwen levens worden door den Heiligen Geest.

Zietdaar wat die doop van Christus is voor zijn volk, en wat hij behoort te zijn voor een iegelijk onzer, zullen wij deel aan Hem hebben en met Hem gerekend worden; wij die eenmaal ook in zijn Naam gedoopt, en door dien doop op Hem geworpen zijn.

Gelijk wij onzen naam voorin een boek schrijven, om daarmede te kennen te geven, dat het ons toebehoort, zoo ook

heeft God Drieëinig met het water des doops zijn Naam eenmaal aan onze voorhoofden geschreven, opdat wij Hem ten eigendom zouden zijn. Die daad, eenmaal in zijn Naam aan ons volbracht, kunnen wij niet, al zouden wij zulks willen, ongedaan maken. Die doop, en met dien doop het verbond Gods, is van zijnentwege op een iegelijk onzer gelegd; en wie onzer verloren gaat, zal als een gedoopte, met het teeken van Gods ontfermende liefde aan het voorhoofd verzegeld, verloren moeten gaan, en voor den rechterstoel van Christus verschijnen.

Alleen de aanvaarding door het geloof van die gerechtigheid, die Christus voor zijn volk bij God verworven heeft, geeft ons deel aan Hem en zijne heilgoederen; dan eerst worden wij in Hem gerekend, als éene plante met Hem in gelijkmaking zijns doods en zijner wederopstanding; en in Hem gerekend, ziet God geene zonde in Jakob en geene overtreding in Israel.

Want ook Israel was reeds door de Roode zee doorgegaan; door de roede des drijvers konden zij niet meer sterven; alleen door ongeloof, ofschoon geplaatst op den weg naar Kanaän en mede besloten onder het verbond, konden zij vallen in de woestijn; en hoevelen van hen hebben nimmer het Beloofde Land gezien. Of is het niet Paulus zelf, die onzen doop vergelijkt bij Israels doorgaan door de Róode zee? In Egypte was geene verlossing mogelijk; daar waren zij in de hand van een machtigen vijand; maar eenmaal doorgegaan door de wateren der Roode zee, werd daarmede alle verantwoordelijkheid op henzelfen geworpen.

En evenzoo is het met ons, die leven onder de bedeeing der genade, als zijnde gedoopt in zijn Naam, en daarmede onder de wolk besloten; thans heet het: »Die niet gelooft, is alreede veroordeeld, dewijl hij niet geloofd heeft in den naam des Eeniggeboren Zoons van God.» Het moet bij ons komen tot een besliste overgave van onszelfen aan Hem, die zichzelf voor ons heeft overgegeven; gelijk Hij zich door zijn doop geworpen heeft in den vloed onzer zonden, met eene beslistheid, die elke bedenking afwees, zoo behooren ook wij ons door het geloof te werpen in dien stroom zijner gerechtigheid, dat bloed, dat reinigt van alle zonden.

Maar daartoe zal er nog iets anders bij ons moeten voorafgaan; want van nature zijn wij allen vleeschelijk, verkocht onder de zonde; en niet alleen dat, maar de zonde is onze lust; van haar kunnen wij getuigen, wat David getuigde van de heilige wet zijns Gods, dat zij onze vermaking is al den dag; — en toch zien wij zulks niet, en zullen het daarom

evenmin toestemmen, tenzij God de Heilige Geest zelf ons oog daarvoor ontsluit.

Eerst moeten wij komen tot dien doop van Johannes, belijdende onze zonden, om door hem heengewezen te worden naar het Lam Gods, dat alleen daarom de zonde kan wegnemen, omdat Hij die zelf op zich genomen heeft, — opdat Hij ons doope met den Heiligen Geest. Dan eerst zal daar eene verbrijzeling des harten bij ons gezien worden, omdat onze zonden ons als een zware last zullen drukken, waardoor wij den toorn Gods op ons geladen hebben; en wij zullen het erkennen: »Gij zijt rechtvaardig, Heere! want ik heb uwe eer, uwe heilige wet geschonden;» en met den profeet belijden: »Onze misdaden voeren ons henen weg als een wind;» — dan zullen wij als boetelingen leeren pleiten aan den troon der genade.

Maar dan ook komt de belofte Gods tot ons: »Ik woon bij dien, die eens verbrijzelden en nederigen geestes is, zegt de Heere, opdat Ik levend make den geest der nederigen, opdat Ik levend make den geest der verbrijzelden, en Ik zal ze genezen.» Jesaja 57 : 15.

En toch, hoe menigeeen blijft er ook dan nog van verre staan tegenover die beloften Gods, als waren ze niet tot hem gericht; kon hij het slechts gelooven, dat ook hij behoorde tot degenen, die in dat verbond der genade begrepen waren, dat zulk een zondaar, zoo groot en snood, zoo onmachtig en zoolang onwillig, genade vinden zou in zijne oogen. Wel staan die beloften daar vóór hem, en ze zijn hem boven alles dierbaar; maar hij kan er niet bij, de put is diep en hij heeft niet om mede te putten; en de zucht rijst telkens uit zijn boezem: »Och Heere! vul Gijzelf den emmer des geloofs, en geef mij een teug van die levende wateren.»

Dat is nog een andere onmacht, dan die menigmaal tot een dekmantel dienen moet; eene onmacht, die vrij wat dieper ligt; de onmacht van niet te kunnen gelooven, wat men zoo gaarne zou willen gelooven. En toch is daar goede hope voor zulke een; immers, de Vader zelf is onder en door dat alles bezig die ziel naar Jezus heen te trekken; of vanwaar anders dat verlangen, dat niet rusten kan, voordat het bevrediging gevonden heeft? Voor den zoodanige wordt dit woord van Jezus: »Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke,» tot eene belofte; en wel deze: »Omdat de Vader Hem tot u gezonden heeft, en uw hart naar Hem heentrekt, daarom zult gij komen.»

o, Die weg des levens ligt zou nauw en teer voor een levendgemaakte ziel; wel is het een veilige weg, waarop zelfs de eenvoudige niet kan dwalen, maar hijzelf ziet het niet altijd.

Dat ondervindt de geloovige ook daarna nog telkens opnieuw. Indien ge meenen zoudt, dat, nu eenmaal het licht voor hem is opgegaan, hij ook altijd vermag te wandelen in dat licht; nu hij eenmaal de vreugde des heils gesmaakt heeft, dat het ook altijd een roemen en juichen zijn zou; dat, nu hij eenmaal door Godzelf langs dien weg geleid is, hij nu ook zelf voortaan den weg daarheen wel vinden kan, ach! hij zou alleen toonen nog weinig te verstaan van Paulus' klacht: »Het goede, dat ik wil, doe ik niet, en het kwade, dat ik niet wil, doe ik; ik, ellendig mensch! wie zal mij verlossen?»

Neen, ook in dat genadeleven is de geloovige even afhankelijk als tevoren van die voortdurende en dagelijksche invloeiingen des Geestes Gods. Dat zou zoo niet behoeven te zijn, indien hij niet meer dien ouden mensch der zonde met zich omdroeg, die wet in zijne leden hem niet zoo gedurig gevangen nam onder de wet der zonde. Maar nu komt hij daardoor telkens weer onder andere invloeden, en geraakt buiten de gemeenschap met zijn Heere; en dan moet God telkens weer de eerste zijn, die over die bergen van zonde tot hem komt, om hem terug te leiden; en ware het dat nog slechts alleen, maar Hij moet hem daarenboven ontbinden en losmaken uit die strikken, waarin zijne ziel opnieuw gekluisterd ligt.

Hoe goed is, het echter, dat Gods volk met deze hunne ervaringen niet alleen staan, maar dat alle Bijbelheiligen, alle geloovigen van alle eeuwen, aldus hebben moeten klagen over zichzelf! En het behoort tot de goedertierenheden Gods over zijne kinderen, dat Hij hun daarin een doorn geeft in hun vleesch, opdat zij zich niet zouden verheffen op die uitnemende genade, aan hen geschied, maar zich voortdurend gering en zwak in zichzelf zouden gevoelen, en leeren schuilen in Christus als de Rotssteen huns heils in wien zij dat alles bezitten, wat hun in henzelfen ontbreekt; want ook de wortel van hoogmoedig zelfvertrouwen schuilt nog zoo menigmaal in het wedergeboren hart.

Maar waar de geloovige dan ook in zichzelf geen enkelen waarborg vindt, dat hij niet nog met een eeuwige afwijking zou afwijken van zijn God, of losraken van zijn Heiland, daar ligt die waarborg in God zelf, in de onwankelbaarheid van zijne trouw, in de onveranderlijkheid van zijne beloften; in die éene offerande, waarmede Christus in eeuwigheid volmaakt heeft degenen, die geheiligd worden.

En ziende op Hem, zeggen zij het Paulus na: »Wie is het, die verdoemt!» Want dan deert hen geen zwakheid, dan krenkt hen geen vijand, dan bindt hen geen wereld, dan kan niets

hen in alle eeuwigheid scheiden van de liefde Gods, welke is
in Christus Jezus, hunnen Heere. Amen.

Zijn grondslag, zijn onwrikbre vastigheden
Heeft God gelegd op bergen, Hem gewijd!
De Heer, die zich in Zions heil verblijdt,
Bemint het meer dan alle Jakobs steden.

God zal hen zelf bevestigen en schragen,
En op zijn rol, daar Hij de volken schrijft,
Hen tellen, als in Isrel ingelijfd,
En doen den naam van Zions kindren dragen.

Psalm 87 : 1 en 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXVIII.

DE VERZOEKING IN DE WOESTIJS.

DOOR

D. J. KARSSEN.

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Maak uwe weldaân wonderbaar,
Gij, die uw kindren wilt behoeden
Voor 's vijands macht en vreeslijk woeden,
En hen beschermt in 't grootst gevaar.
Wil mij uw bijstand niet onttrekken;
Uw zorg bewaak' mij van omhoog;
Bewaar m' als d' appel van het oog;
Wil mij met uwe vleuglen dekken.

Psalm 17 : 4.

Is de Zone Gods in het vleesch geopenbaard, om de werken des duivels te verbreken (1 Joh. 3 : 8*b*), geliefden, Hij moest ook alle die werkingen des Satans in zijn menschelijke natuur ervaren. Daardoor is Hij de medelijdende Hoogepriester, die medelijden kan hebben met onze zwakheden, alzoo Hij in alle dingen als wij is verzocht geweest, doch zonder zonde (Hebr. 4 : 15). In alles moest Hij den broederen gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en getrouw Hoogepriester zou zijn in de dingen, die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen. Want in hetgeen Hijzelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij dengenen, die verzocht worden, tehulpkomen (Hebr. 2 : 17, 18).

Ontzettend groot, ontelbaar veel zijn al die booze werkingen des Satans, die eerst dan bij ervaring gekend worden, wanneer hij, de aartsvijand onzer ziel, ons werkelijk ten vijand

wordt. Zoolang wij geheel in zijne macht zijn besloten en slaafsche werktuigen in zijne hand zijn, laat hij ons met rust en doet ons zijne werkingen niet met bewustheid gevoelen. Satan gaat om met zijne prooi als de pottebakker met het leem, of liever: als de smid met het ijzer, dat hij bewerkt, om straks als werktuig in zijne hand te dienen, teneinde daarmede anderen te treffen en eindelijk tot verderving van zijne prooi zelve te doen strekken. Maar indien wij uit Satans hand uitgerukt en leem in de hand van den hemelschen Pottbakker mogen geworden zijn, dan is al zijne werking ijdel, hoe krachtig en fel zij ook wezen moge. In Gods hand besloten, kan geene hand van Satan, hoe machtig, ons daaruit rukken. Om alle Gods uitverkorenen uit Satans in Gods hand over te brengen, heeft de Heere Jezus zich in Satans macht overgegeven en al de verzoeken in zijn vleesch doorstaan, totdat Hij in den dood tenietgedaan heeft dengene, die het geweld des doods had, d. i. den duivel, om te verlossen alle degenen, die met vreeze des doods al hun leven der dienstbaarheid onderworpen waren (Hebr. 2 : 14, 15).

Op de verzoeken, den Heere Jezus door Satan aangedaan, wenschen wij eens de aandacht te vestigen, zooals zij tot een voorbeeld van en een troostgrond in de verzoeken strekken, waarmede Satan dagelijks Gods kinderen aanvalt. Gij wendt zeker reeds uw oog naar de woestijn, mijne hoorders, waarin wij in den geest getuigen mogen zijn van den zwaarsten strijd, die ooit is gestreden en met de heerlijkste overwinning is bekroond. Die strijd wordt ons vooral duidelijk door Mattheus voorgesteld in het 4^{de} hoofdstuk van zijn Evangelie, en daarvan het 1^{ste} tot het 11^{de} vers:

Toen werd Jezus van den Geest weggeleid in de woestijn, om verzocht te worden van den duivel.

En als Hij veertig dagen en veertig nachten gevast had, hongerde Hem ten laatste.

En de verzoeker, tot Hem gekomen zijnde, zeide: Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze steenen brooden worden.

Doch Hij, antwoordende, zeide: Daar is geschreven: De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat.

Toen nam Hem de duivel mede naar de heilige stad, en stelde Hem op de tinne des tempels;

En zeide tot Hem: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp Uzelven

nederwaarts; want er is geschreven, dat Hij zijne engelen van U bevelen zal, en dat zij U op de handen zullen nemen, opdat Gij niet te eeniger tijd uwen voet aan eenen steen aanstoot.

Jezus zeide tot hem: Er is wederom geschreven: Gij zult den Heere, uwen God, niet verzoeken.

Wederom nam Hem de duivel mede op eenen zeer hoogen berg, en toonde Hem al de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid,

En zeide tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden.

Toen zeide Jezus tot hem: Ga weg, Satan! want er staat geschreven: Den Heere, uwen God, zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen.

Toen liet de duivel van Hem af; en ziet, de engelen zijn toegekomen, en dienden Hem.

Moge de Heilige Geest, dien de Heere Jezus Christus door zijne overwinning op den boozen geest voor zijne gemeente heeft verworven, ons de beteekenis van deze verzoeking doen verstaan en ons in onzen persoonlijken strijd tegen den boozen geest sterken, bewaren en doen overwinnen door het geloof in Hem, die voor al de zijnen over Satan en al zijn geweld voor eeuwig heeft gezegepraald!

Wij worden hier geleid in het strijdperk, waarin de twee machten, die des lichts en der duisternis, die des levens en des doods, elkander de heerschappij over den mensch betwisten, met het heerlijk gevolg, dat die heerschappij, zoolang in Satans macht besloten, door hem aan den Zone Gods moet overgegeven. In de zwakheid der menschelijke natuur treedt daar de Zone Gods tegen den machtigen Satan op, die tevergeefs beproeft, door overwinning over Hem zich voor' eeuwig van zijne heerschappij over den mensch te verzekeren. Drie aanvallen, door hem op den Heere Jezus gedaan, worden door hetzelfde wapen waardig, krachtig, fier afgeslagen, zoodat de vijand beschaamd, in verbeten woede het slagveld moet verlaten.

Laat ons elk dier aanvallen nader overwegen, na eerst het doel van en de aanleiding tot dezen strijd te beschouwen.

Zingen wij vooraf van Ps. 32 : 4 en 5.

Gij zijt mij, Heer! ter schuilplaats in gevaren;
 Gij zult mij voor benauwdheid trouw bewaren;
 G' omringt me, daar Ge mij in ruimte stelt,
 Met blij gezang, dat mijn verlossing meldt.
 Mijn leer zal u, o mensch! naar 't recht doen handlen,
 En wijzen u den weg, dien gij zult wandlen;
 Ik zal u trouw verzellen met mijn raad,
 Terwijl mijn oog op u gevestigd staat.

Wil toch niet stug, gelijk een paard, weêrestreven,
 Of als een muil, door domheid voortgedreven;
 Gebit en toom, door 's menschen hand bestierd,
 Beteuglen 't woest en redeloos gediert'.
 Laat zulk een dwang voor u niet noodig wezen.
 Wie God verlaat, heeft smart op smart te vreezen;
 Maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen,
 Ziet zich omringd met zijn weldadigheên.

Nadat de Heilige Geest op den Heere Jezus, bij den doop in de Jordaan, zichtbaar in de gedaante eener duive was neder-gedaald, om, op Hem blijvende, Hem als Middelaar te zalven en te bekwamen tot zijn drievoudig ambt, waartoe Hij van den Vader gesteld was, werd Hij, vol des Heiligen Geestes, »door dien Geest weggeleid naar de woestijn, om verzocht te worden van den duivel". Was de menschelijke geest in Adam niet bij machte gebleken om den boozen geest weerstand te bieden, maar geheel en al het bezield werktuig van dien boozen geest geworden, de Heilige Geest gaf den menschelijken geest van den tweeden Adam de kracht den boozen geest te overwinnen, opdat de geest des menschen, uit Satans macht gerukt, tot bezield orgaan des Heiligen Geestes zou strekken. Wij hebben ons in dien strijd tegen Satan onzen Immanuel geheel naar zijn menschelijke natuur voor te stellen, welke, verwekt door den Heiligen Geest, nu ook door Hem de kracht ontving om over den boozen geest te zegevieren. In de oeconomie van het Drieëinig Goddelijk Wezen treedt de Heilige Geest op om den boozen geest te bestrijden en te vernietigen, zoodat de Zone Gods in zijne vereeniging met de menschelijke natuur, als onze Immanuel, alleen door den Heiligen Geest den Satan overwonnen heeft. Als Zoon Gods had Hij niet noodig Satan te bestrijden en te overwinnen, daar deze onder zijn eeuwige heerschappij stond.

Maar omdat Satan den mensch in zijne macht besloten had, moest de Zoon Gods de menschelijke natuur aannemen, om die menschelijke natuur weer aan Satans macht te ontwringen.

In de volle kracht des Heiligen Geestes betrad de Heere Jezus het strijdperk tegen Satan, in de woestijn, als het tooneel van verwoesting en ellende, door hem aangebracht. Daar wilde Hij hem als op zijn eigen gebied bekampen; daar de ontbering en ellende verduren, als gevolg van Satans overweldigende heerschappij. Veertig dagen en veertig nachten lang onthield Hij zich van spijs en drank, om al de zwakheden en de behoeften der menschelijke natuur volkomen te gevoelen en te doorleven, maar door zijn Goddelijke kracht ze te beheerschen en te overwinnen. Moesten een Mozes en Elia als zondige schepselen, die onder de wet stonden, vasten ter voorbereiding tot de heilige taak, hun opgelegd; de Heere Jezus, die geen zonde gekend heeft, wilde zich onder de wet stellen, die het vasten gebod, om zich te bereiden tot de bekleeding van zijn ambt, dat Hij als Middelaar aanvaard had, om de schuld en den vloek der wet te vernietigen. En zouden een Mozes en Elia als zondaars bezweken zijn onder dat vasten, zoo God de Heere hen niet in zijne genade had gesterkt, de Heere Jezus, die dit vasten gewillig aanvaardde, heeft het door zijn Goddelijke kracht ten einde toe doorstaan. Hij wilde vasten, om zijn volk, dat eeuwig hongeren en dorsten moest, de geestelijke spijs en drank des eeuwigen levens te schenken. En nu Hij als Bondshoofd in zijn vasten al zijn volk Gode geheiligd heeft, is elk wettisch vasten, alle eigenwillige onthouding en pijniging des vleesches tot heiliging van onszelven, veroordeeld, als miskenning van de diepe vernedering des Middelaars, in onze plaats ondergaan. Daarentegen is een »Evangelisch» vasten in den geloove om Jezus' wil aanvaard, als uitdrukking van waarachtig berouw, en als middel tot bestrijding des vleesches, kenmerk van het ware leven, dat in Christus Gode geheiligd is.

Aan het einde van den vollen tijd van veertig etmalen, in Gods Woord meermalen als een volledige tijdruimte voorkomend, begonnen zich bij den Heere Jezus de behoeften des lichaams te doen gevoelen, niet omdat nu zijn Goddelijke kracht Hem begon te begeven, maar omdat zij niet langer tot beheersching noodig was. Maar dit gevoel van behoefte, dat zeker ontzettend zwaar zal geweest zijn, werd voor Satan eene aanleiding tot verzoeking. Daar, in die woestijn, dat tooneel van Satans verwoestende macht, was geene spijs of drank te vinden. Doch wat kon dit gebrek Hem deren, die immers door zijn Goddelijke kracht in één oogenblik tot

vervulling zijner behoeften kon voortbrengen, wat Hem slechts behaagde? Maar juist daarin lag voor den Heere Jezus de prikkel tot verzoeking, gretig door Satan aangewend, waar hij tot Hem komt en zegt: »Indien gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze steenen brooden worden." Welk een sluw en gevaarlijk middel tot verleiding, om den Heere Jezus misbruik te doen maken van zijn Goddelijke kracht. Hij was waarlijk de Zone Gods; Hij kon doen, wat Satan Hem aanried; Hij had de grootste behoeften, die alleszins vervulling eischten; welk kwaad lag er toch in, om die behoeften der zwakke menschelijke natuur te bevredigen? Ziet, geliefden! de Zoon Gods was niet gekomen, om de behoeften van zijn vernederde en zwakke menschelijke natuur te bevredigen, maar geheel te doorleven en te beheerschen, om die natuur uit hare ellende te verlossen en voor eeuwig te verheerlijken. Nooit gebruikte Hij zijn Goddelijke kracht tot voldoening van eigen behoeften, daar Hij de gevolgen der zonde volkomen wilde aanvaarden, om ze te vernietigen. Zoo vervloekt Hij wel den vijfgeboom, die Hem geene spijze schonk; maar schept geene vrucht voor zich, waartoe zijn Goddelijke kracht Hem evenzeer in staat stelde. Neen, niet tot voldoening van zijn lichamelijke behoeften, maar tot voldoening aan 's Vaders wil, is Hij in het vleesch gekomen; gelijk Hij zegt: »Mijne spijze is, dat Ik doen wil desgenen, die Mij gezonden heeft, en zijn werk volbrengen" (Joh. 4 : 34). Is die wil uitgedrukt in het Woord, dat in Hem is verwezenlijkt, op dat Woord beroept Hij zich tegenover Satan, wien Hij ten antwoord geeft: »Er staat geschreven: De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat." Het verband, waarin het door den Heere Jezus aangehaalde Schriftwoord in Deut. 8 : 3 voorkomt, geeft duidelijk de bedoeling van dit antwoord des Heeren te kennen, n.l. dat, gelijk de Israelieten in de woestijn, waar zij zichzelf geen brood konden verschaffen, enkel op Gods bevel met het manna gespijsd werden, de mensch alleen door het Woord, dat God spreekt, waarin Hij zijn wil openbaart, zijn levensbestaan en levensonderhoud vindt. Beter is het dus, zich van spijze te onthouden en gebrek te lijden, dan zich in strijd met Gods wil levensonderhoud te verschaffen, daar alleen in den weg van gehoorzaamheid de onmisbare zegen des Heeren wordt gevonden. Eischt Gods Woord zelfverloochening en onthouding, dan moet die ook gewillig aanvaard en mag niet door eenige daad, met Gods wil in strijd, het levensbestaan verzekerd worden. Is nu de wil des Vaders, dat de Heere Jezus in al de ellende der menschelijke

natuur zou ingaan, en had Hij zich tegen dien wil door zijn Goddelijke kracht aan de ellende onttrokken, Hij zou, als de eerste Adam, door ongehoorzaamheid niet slechts gevallen zijn; maar het gansche in Adam gevallen geslacht in den val hebben gelaten; ja door zijn Goddelijke kracht er voor eeuwig in hebben neêrgedoemd. Gelijk toch de eerste Adam, door tegen het uitdrukkelijk gebod Gods spijze te nemen, gevallen is, zoo zou de tweede Adam door dezelfde daad van ongehoorzaamheid gevallen zijn, welke val juist daarom te ontzettender zou zijn geweest, omdat zijn Goddelijke kracht Hem daartoe gebracht had. Maar die daad van ongehoorzaamheid was Hem juist door het bezit der Goddelijke natuur onmogelijk, hoe sterk ook de prikkel van verleiding in de zwakheid der menschelijke natuur mocht zijn. Zijn Goddelijke kracht heeft die aangenomen menschheid alzoo gesterkt, dat Hij de verzoeking des Satans in de zwakheid des vleesches kon weerstaan en overwinnen. Door die daad van gehoorzaamheid aan den Goddelijken wil, in de zwakheid onzer menschelijke natuur volbracht, heeft Hij als de tweede Adam in onze plaats aan de schuldvoorderende gerechtigheid Gods voldaan. Sprak Hij in den eeuwigen vrederaad tot den Vader: »Zie, Ik kom om uwen wil te doen,» Hij heeft dien wil volkomen gedaan, om in dien wil al zijn volk den Vader te heiligen (Hebr. 10 : 9, 10). Gelijk door de ongehoorzaamheid van dien éenen mensch velen tot zondaars gesteld zijn, zoo zijn door de gehoorzaamheid van dien éenen (Jezus Christus) velen tot rechtvaardigen gesteld (Rom. 5 : 19). Is onze wil met Gods wil volkomen in strijd en geheel aan Satans heerschappij overgegeven, de Heere Jezus heeft door zijn algeheele overgave aan den wil des Vaders zijn volk aan Satans macht ontrukkt en den wil Gods voor eenwig onderworpen. Maar zal nu onze gebonden wil, in Christus vrijgemaakt, werkelijk vrij worden en Gode onderworpen zijn, dan moet de Heilige Geest in ons dien nieuwen mensch doen geboren worden, die, als in strijd met den ouden mensch, juist in het doen van Gods wil zijn leven vindt; dan moet de kracht Christi, door den Heiligen Geest in ons geopenbaard, ons over den wil des vleesches doen zegevieren. Alleen die kracht Christi, in onze zwakheid volbracht, stelt ons in staat den Satan te weerstaan en de begeerlijkheden des vleesches te beheerschen. En gelijk de Heere Jezus door zijn beroep op Gods Woord, als het zwaard des Geestes, Satan overwonnen heeft, zoo geeft ook ons het beroep op en de onderworpenheid aan dat getuigenis Gods kracht tot weerstandbieding aan Satan, wiens woord

ter verleiding tegen dat onbedriegelijk getuigenis niet bestand is. Doch dan moet ook dit Woord onvoorwaardelijk geloofd en gehoorzaamd; dan moet het niet naar onze meening verklaard, verdraaid, vervalscht, zoodat het niet meer Gods Woord, maar 's menschen woord, ja het woord des Satans wordt; dan moet het niet in eigen kracht, maar in 's Heeren kracht, als het zwaard des Geestes, gebruikt; dan moet de Heere zelf in ons door dat Woord Satan en alle vleeschelijke overleggingen en begeerlijkheden, door Satan opgewekt, bestrijden. Tegen dat zwaard des Geestes stompt Satans zwaard af, zoodat hij zonder middel van verdediging zijn vijand moet ontvluchten. Dit zal ons nog uit de volgende verzoeking en duidelijk worden.

Is de eerste verzoeking door den Heere Jezus glorierijk weerstaan, Satan beproeft nu een ander, niet minder gevaarlijk middel der verleiding. Niet van eenige beteekenis is het onderscheid in volgorde der feiten bij Mattheus en Lukas, daar toch de feiten zelve volkomen gelijk zijn.

»Toen nam,» volgens Mattheus, »Hem de duivel mede naar de heilige stad en stelde Hem op de tinne des tempels en zeide tot Hem: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp Uzelven nederwaarts; want er is geschreven, dat Hij zijne engelen van U bevelen zal en dat zij U op de handen zullen nemen, opdat Gij niet te eeniger tijd uwen voet aan eenen steen aanstoot.»

Vele, onder welke geloofwaardige godgeleerden, beschouwen deze en de volgende verzoeking als in visio en geschied, zoodat de Heere Jezus wel werkelijk, doch niet lichamelijk, maar als in den geest door den duivel zou weggevoerd zijn. Deze beschouwing kan ik niet als de ware erkennen, maar meen haar als gevaarlijk te moeten verwerpen. De geheele voorstelling bij al de Evangelisten doet ons aan een lichamelijke, plaatselijke verzoeking denken. En moge men meenen de werkelijkheid der verzoeking vast te houden, door haar in den geest te stellen, feitelijk loochent men haar. Immers, wat wij in geestvervoering of in den droom aanschouwen en ervaren, moge voor ons bewustzijn in dat oogenblik werkelijkheid zijn, feitelijk bestaat het niet, maar is slechts schijn en verbeelding. Hoe zou de Heere Jezus zich van de tinne des tempels hebben kunnen afwerpen, zoodat Hij in gevaar des doods verkeerde, en welke waarde zou dan de verzoeking gehad hebben, indien Hij in den geest ware verzocht? Ja, indien deze verzoeking in den geest ware geschied, dan zou Satan in Hem gevaren zijn en Hem inwendig

tot verzoeking van God en tot begeerlijkheid des vleesches geprikkeld hebben; wat ten eenenmale verwerpelijk is, als in strijd met de onbesmette reinheid en volmaaktheid zijner menschelijke natuur en met het verhaal der verzoeking zelf, waaruit juist blijkt, dat Satan niet den minsten invloed op den Heere Jezus gehad heeft. Neen, wij gelooven aan een werkelijke plaatselijke verzoeking, op de tinne des tempels, binnen Jeruzalem geschied.

Zowel als Elia door den Geest de kracht ontving om Achabs paarden vooruit te snellen; zowel als Filippus door de Geest weggevoerd werd, zoodat hij niet meer door den kamerling gezien en te Azote gevonden werd, evenzoo kan de Heilige Geest, die den Heere Jezus in de woestijn geleid heeft, Hem ook kracht hebben gegeven, ijlings naar den tempel en op den berg Satan te volgen. Maar ook kunnen er uren, ja, wellicht dagen verloopen zijn tusschen de verzoeking, door Satan Hem aangedaan, zoodat het bezwaar van velen omtrent de gelijktijdigheid geheel kan wegvallen.

De vraag, waarom Satan den Heere Jezus juist op de tinne des tempels binnen de heilige stad voerde, is bij dieper indenken niet moeilijk te beantwoorden. De Zone Gods is uit de heilige stad, het Sion hierboven, en den waren hemelschen tempel op aarde nedergedaald, om als de ware Hoogepriester in den tempel zijns lichaams het volkomen zoenoffer den Vader te brengen, en, daarmede het binnenste heiligdom ingaande, den hemel voor al de zijnen te ontsluiten. Had Satan zijn doel bereikt, dan zou de Heere voorzeker zichzelf geofferd hebben, doch niet aan den Vader, maar aan Satan zelven; niet als Hoogepriester, die gewillig het offer zijner gehoorzaamheid in den dood bracht, maar als een zelfmoordenaar, die tegen Gods wil zijn leven vernietigde; niet alzoo ter verzoening en verlossing, maar ter vervloeking en verderving der menschelijke natuur. Eerst beproefde de duivel den Zoon Gods in zijn menschelijke natuur tegen Gods wil te behouden, door Hem tot eigenwillige voldoening aan zijn menschelijke behoeften te verleiden, waardoor, gelijk we reeds zagen, de tot verzoening en verlossing noodzakelijke vernedering en vervloeking zijner menschelijke natuur zou verijdeld zijn; en nu die eerste aanval roemrijk is afgeslagen, beproeft Satan de menschelijke natuur in den Heere Jezus te verderven, waardoor eveneens de verzoening en verlossing onmogelijk zou zijn gemaakt. Had Satan zijn eerste sluwe bedoeling bereikt, de Heere Jezus zou, als tegen Gods wil handelende, niet door gehoorzaamheid aan Gods schuld vorderende gerechtig-

heid hebben voldaan; en door zich te onttrekken aan den dood, aan de strafvorderende gerechtigheid Gods geen voldoening hebben gegeven. En ook bij deze tweede verzoeking zou zoomin aan de eene als aan de andere door Hem voldaan zijn, daar Hij tegen Gods wil zichzelf zou hebben vermoord, zoodat Hij, als dragende zijn eigen straf voor eigen zonde, niet de straf voor anderen in den dood tot verzoening zou hebben gedragen.

Maar belooft de Vader zijn Zoon niet zelf de bescherming van engelen, die Hem tegen den dood zouden vrijwaren, waarop Satan schijnbaar terecht Hem wijst? Juist hierin ligt het sluwe en gevaarvolle der verzoeking. Werkelijk was die belofte uit Ps. 91 op den Heere Jezus van toepassing en kon de Zoon Gods als Hoofd van het engelenheir, op slechts één woord die engelen te zijner beschikking stellen (vgl. Matth. 26 : 53). Maar die engelen zouden niet in den weg van ongehoorzaamheid tot zijne bescherming en tot zijne redding gezonden zijn, zoodat Hij in dien dood, waarin Hij zich moedwillig gestort had, ter eeuwige vervloeking zou zijn gebleven. Ook konden geen engelen Hem van den dood bevrijden, dien Hij als de Zoon Gods, die het leven in zichzelf heeft, alleen kon ingaan en waaruit Hij zichzelf alleen door zijn Goddelijke kracht kon verlossen. Hijzelf, Gods menschgeworden Zoon, mocht, kon en wilde alleen den dood ingaan, niet naar Satans wil, maar naar den wil en den raad des Vaders, die den vloekdood ter verzoening en verlossing van Hem eischte.

Wel onderwierp Hij zich gewillig aan Satans macht, die door menschen over Hem gebracht werd, welke zijn dood eischten; doch in die onderwerping betoonde Hij geen gehoorzaamheid aan Satan, maar aan den Vader, dien Hij gehoorzaamd heeft tot in den dood des kruises. Straks zou Satan in dezelfde »heilige» stad zijn dood eischen, verblind door het Woord, waarin God zelf zijn dood eischt; nu bedoelde Hij zijn dood, zich op Gods Woord beroepeude, dat Hem zijn behoudenis verzekert. o, Welk een ontzettend gevaarlijke list, te sluer en gevaarlijker, omdat zij schijnbaar tot bevestiging van Gods Woord en ter verzegeling van zijne Messiaswaardigheid strekt. Het eenig wapen ter verdediging, waarmede de Heere hem reeds afgeweerd heeft, tracht hij nu den Heere Jezus in handen te geven, om zichzelf ermede te verderven. Maar de Heere doorgrondt die listige bedoeling des Satans en verijdelt haar volkomen. Hij weerlegt niet het woord, waarop Satan zich beroept; want dit is eenvoudig waar en zal juist door er niet

ter wille van Satan gebruik van te maken, op het luisterrijkst bevestigd worden, als de engelen tot Hem komen en Hem dienen. Hij stelt tegen dit listig gebruikte wapen een ander wapen uit hetzelfde arsenaal van Gods Woord over, door Satan te antwoorden: »Er is wederom geschreven: Gij zult den Heere, uwen God, niet verzoeken.» Treffend toegepast is hier dit woord in den mond van den Zoon Gods. Had Hij toch Satan gehoorzaamd, Hij had door de zonde van ongehoorzaamheid den Vader verzocht tot het kwade, om Hem namelijk in den weg van ongehoorzaamheid van den dood, dien Hij zichzelf aandeed, te redden. En daar God niet kan verzocht worden met het kwade en alzoo Hem niet had kunnen verlossen, had Hij zichzelf voor eeuwig in den dood gegeven, om alzoo Gods eeuwigen raad te vernietigen. God zou dus in strijd met zijn geopenbaarden wil gehandeld hebben door Hem te verlossen en in strijd met zijn verborgen wil, door Hem in den dood over te geven, waardoor de raad der verlossing voor eeuwig verijdeld was. Ja, waar de Heere Jezus, als de Zoon Gods zelf God, mede den raad des Vaders tot verlossing heeft vastgesteld, tot welks volvoering Hij mensch geworden is, om zich in den dood te geven, zou Hij, door tegen dien raad Gods in te sterven, zichzelf als Immanuel hebben vernietigd en als Middelaar hebben opgehouden te bestaan. Hoe dieptreffend is dus dit door den Heere Jezus aangehaalde woord Gods in zijn mond, waarin het geheel éenige beteekenis krijgt. Maar toch past het ook op onze lippen bij elke verzoeking door Satan, tot verzoeking van den Heere God. Al kan God niet verzocht worden met het kwade (Jak. 1 : 13), wij kunnen door ons kwaad God wel verzoeken, door tegen Gods uitdrukkelijk geopenbaarden wil te handelen, steunende op de beloften en toezeggingen Gods. Als wij, op Gods genade, barmhartigheid en getrouwheid bouwende, tegen Hem zondigen, denkende: »God zal mij zeker als zijn kind die zonde vergeven,» dan miskennen wij zijne heiligheid, rechtvaardigheid en waarachtigheid, ja spotten met alle deugden Gods. Als wij ons leven moedwillig in gevaar brengen, of tegen Gods ordinantiën openlijk ons verzetten, verwachtende, dat God ons toch wel zal bewaren en zal zegenen, wij bespotten Gods lankmoedigheid, wijsheid, macht en trouw; wij verachten zijne waarheid en rechtvaardigheid; wij verzoeken den Heere, die niet een zijner volmaaktheden schenden kan. Ook allen, die in het verborgen kwaad doen, denkende: »De Heere ziet het niet, de God Jacobs merkt het niet,» miskennen zijne alwetendheid en bespotten zijne rechtvaardigheid. Maar ook allen, die

na ontvangen genade zich op dat genadewerk Gods in hunne ziel verheffen en tot de zonde zich overgeven, gehoor gevende aan Satans verleiding, zij maken zich aan verzoeking schuldig. En waar God niet kan verzocht worden met het kwade, daar keert elke verzoeking, den Heere aangedaan, ten kwade en verderve tegen den mensch zelve, waaruit hij niet kan verlost, tenzij dan door den Heere Jezus, die daarom juist verzocht is en ter verzoeking Gods is aangespoord, opdat Hij, in de verzoeking des Satans sterkte geven en van de schuld der verzoeking, Gode aangedaan, zijn volk verlossen zou.

Ook den laatsten aanval, door Satan beproefd, heeft de Heere Jezus als een held zegevierend afgeslagen.

Wederom nam de duivel Hem mede op een zeer hoogen berg en toonde Hem al de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid, en zeide tot Hem: »Alle deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden.»

Gelijk de Heere aan Mozes van den Nebo een duidelijken blik gunde over Kanaän, niet zooals het toen zich aan het oog vertoonde, maar zooals het straks, verdeeld onder en bewoond door de twaalf stammen Israels, in werkelijkheid zou bestaan, alzoo aanschouwde de Heere Jezus van den hoogen berg, waarop Satan Hem leidde, in één oogenblik al de koninkrijken der wereld met al hunne heerlijkheid, die Hij alle onder zijne heerschappij kon zien gesteld, zoo Hij slechts Satan aanbidden en dienen wilde. Hoe driest vermetel en ontzettend is zulk een eisch van Satan; maar ook hoe vreeselijk en gevaarlijk is deze laatste verzoeking voor den Heere Jezus! De vraag, of Satan werkelijk de macht had, om die heerschappij den Heere Jezus over te geven, moet in zekeren zin bevestigend beantwoord. Hij is werkelijk de overste der wereld, die door de verleiding van den mensch, als het hoofd der schepselen, zich de heerschappij over hem en zijn gebied heeft toegeëigend.

Had God de Heere den mensch, als naar zijn beeld geschapen, tot een hoofd en heerscher over al zijn aardsche schepselen gesteld (Gen. 1 : 28), Satan heeft den mensch door voorspiegeling van Godgelijkheid en souvereine heerschappij ten diepsten val gebracht en hem geheel en al onder zijne macht gesteld. En nu, onderworpen aan Satans macht, is voor dezen tijd den meest getrouwen en gehoorzamen dienaar van Satan de grootste macht verzekerd, welke macht, in het einde der eeuwen in den antichrist verpersoonlijkt, onbeperkt en ten hoogsten toppunt verheven zal zijn, om dan ook voor eeuwig vernietigd te worden (2 Thess. 2 : 3, 4). Kon nu Satan

den tweeden Adam, gelijk den eersten Adam onder zijne heerschappij brengen, door Hem de verderfelijke heerschappij over het geschapene te verzekeren, dan ware de door hem overwonnen mensch voor eeuwig onder zijne macht gesteld, welke hij door hem kon uitoefenen. Maar neen, niet door buigen voor Satan wilde de tweede Adam zich de verderfelijke heerschappij verwerven, maar juist door van zijne heerschappij, die Hij als Zoon Gods over alles bezit, afstand te doen, wilde Hij de zondige heerschappij vernietigen, om den mensch weder onder Gods heerschappij te brengen en daardoor hem de verloren heerschappij terug te geven.

En omdat Hij zich nu als mensch gehoorzaam aan den Vader getoond heeft tot in den dood des kruises, waarin de vervloeking der menschelijke natuur is gedragen, heeft de Vader Hem uitermate verhoogd en Hem een naam gegeven, die boven allen naam is, opdat in den naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in den hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong belijden zou, dat Jezus Christus de Heere zij tot heerlijkheid Gods des Vaders. (Fil. 2:6—11.) Door zijne vernedering is Hij tot verhooging, door zijne vervloeking tot eeuwige heerlijkheid gekomen, en gehoorzaam zijnde tot in den dood des kruises, heeft Hij zijn volk, in gehoorzaamheid aan den Vader, tot eeuwige heerschappij gebracht. Had Hij, door Satan te gehoorzamen en zichzelf te behouden en te verheerlijken, den mensch de heerschappij ten eeuwigen verderve gelaten, door den Vader te gehoorzamen in de vernedering zijner aangenomen natuur, heeft Hij den mensch van zijn zondige en verderfelijke heerschappij beroofd, maar tot zijn ware, eeuwige, heerlijke bestemming teruggebracht, om te heerschen over al de werken van Gods handen (Ps. 8). Want in Christus als Bondshoofd is al zijn volk voor eeuwig verheerlijkt, en zal met Hem en door Hem de heerschappij voor eeuwig bekleeden (Hebr. 2:6—10; 2 Tim. 2:12). Ontzettend zwaar moet de strijd voor den Heere Jezus geweest zijn, om vrijwillig de voorgespiegelde heerschappij te verwerpen en zich in de diepste vernedering over te geven. Maar zijn Goddelijke kracht heeft Hem in zijn menschelijke zwakheid gesteund en Hem de volle overwinning doen behalen. »Ga weg achter Mij, Satan!» zoo roept Hij vol verontwaardiging met beslistheid uit: »Want er staat geschreven: Den Heere uwen God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.» Met dit woord, wederom uit Deuteronomium aangehaald, drijft de Zone Gods den Satan op de vlucht. Voor die macht van den Zone Gods

moet hij zwichten en aan Hem de heerschappij over de menschelijke natuur overgeven, welke hij Gode ontrukkt heeft.

Om immer met dat Woord Gods Satans aanvallen te weerstaan, is ons zoo noodig het ijverig en getrouw te onderzoeken, biddende dat de Heilige Geest ons de ware beteekenis ervan doe kennen. Onkunde is zulk een krachtig wapen in de hand des Satans, om de zwakke en onvaste zielen ten verderve te leiden. Omdat Gods Woord te weinig onderzocht en dientengevolge te weinig in zijn ware samenhangende beteekenis gekend wordt, worden zoovelen door allerlei wind van leer, door allerlei inblazingen des Satans ontrust, geslingerd en afgevoerd van den weg der waarheid. Vertoont zich de vorst der duisternis als een engel des lichts, vertrouwt hem niet. Hoe vriendelijker, beminnelijker en welwillender hij u voorkomt, ook in menschengedaante, des te gevaarlijker is hij. Beproeft dan wel de geesten, of zij uit God zijn; want vele valsche profeten zijn ook thans in deze wereld uitgegaan, om, in Gods naam optredende, de zwakke schapen van Jezus' kudde te verleiden. Houdt u vast aan het Woord Gods, waarvan de Heilige Geest, die in al de waarheid leidt, de Kerk tot draagster gesteld heeft. En indien die valsche profeten door een beroep op dat Woord u trachten te verblinden en te overmeesteren, raadpleegt immer het getuigenis des Heiligen Geestes, zooals dit zich in de belijdenis der Kerk openbaart. Als gij dat Woord Gods, niet naar u we meening of 's menschen opvatting, maar door den Heiligen Geest aan de Kerk verklaard, den Satan voorhoudt, en niet steunende op eigen kracht, maar in de mogendheid des Heeren vast zijnde in het geloof, hem tegentreedt, dan zal Satan ook van u aflaten. En moge hij slechts voor een tijd wijken, om gedurig zijne aanvallen te herhalen, totdat hij eindelijk den Heere Jezus in den dood heeft gevoerd, geene macht des Satans kan den tweeden Adam verderven, die juist door den dood, waarin Hij zich vrijwillig overgaf, den vorst des doods verwonnen en al zijn volk uit de macht van Satan, dood en hel verlost heeft. (Hebr. 2:14, 15)

Zoo heeft onze gezegende Immanuel reeds bij zijn eerste aanraking met Satan getoond in staat te zijn, die ontzettende macht van den vorst der duisternis te weerstaan, om haar straks voor eeuwig te vernietigen. En waar het Hoofd des hemelschen heirlegers het hoofd van de helsehe krijgsmacht, in die verzwakte menschelijke natuur, zoo krachtig weerstand bood, dat hij van Hem moest aflaten, daar daalt het hemelsche heirleger in de woestijn terneder en brengt aan zijn

Vorst de hulde voor die heerlijke overwinning. Niet door Satan te gehoorzamen, maar door 's Vaders wil te doen, wordt het woord, door Satan ter verleiding gebezigd, bevestigd. God de Vader beveelt zijnen engelen, om Hem, zijn geliefden Zoon, in zijn menschelijke natuur te dienen en daardoor het zegel zijner goedkeuring op zijne daad van gehoorzaamheid te drukken. Maar door Hem, den Zone Gods, als den tweeden Adam in zijn menschelijke natuur te dienen, geven zij al Gods volk, dat in Christus als Bondshoofd is begrepen, den waarborg, dat zij het eeuwig zullen dienen. Want door in zichzelf al zijn volk den Vader dienstbaar te maken, maakt Hij de engelen niet slechts aan zichzelf, maar ook aan zijn volk dienstbaar, dat door Hem verlost en in Hem verheerlijkt is. Hier reeds in strijd en lijden onzichtbaar tot versterking en vertroosting gezonden (Ps. 34 : 8, Hebr. 1 : 14 enz), zullen zij alle uitverkorenen dragen in den schoot Abrahams, waar zij, bevrijd van Satans macht, in zaligen vrede, in de reien der engelen, Gode en het Lam eeuwig storeloos zullen dienen en verheerlijken.

Dat de engelen den Zone Gods in zijn vernederde menschelijke natuur, waarin Hij Satan overwint, hun dienst wijden, is niet zonder gewichtige redenen, ook in betrekking tot de engelen zelve. Die engelen, hoewel reine en zalige troongeesten, zijn toch niet zonder gevaar voor verleiding en verderving des Satans. In zijne nederlaag ligt ook hun eeuwige behoudenis en zegepraal gewaarborgd. En hoewel zij hem, den vorst der duisternis, krachtig bestrijden (vgl. Judas vs. 9, Openb. 12 : 7), hun strijd zou niet ter overwinning leiden, zoo hun Vorst Immanuel niet den vollen zegepraal in zijn menschelijke natuur ook voor hen bevochten had. Ligt in zijne heerschappij over de menschen Satans groote kracht, de redding der menschelijke natuur uit zijne macht heeft zijne kracht verbroken, ja, in beginsel vernietigd, zoodat bij de eeuwige verlossing en verheerlijking van het uitverkoren menschelijk geslacht ook de eeuwige bevrijding en verheerlijking van het uitverkoren engelengeslacht wel niet aangebracht, maar toch verzekerd is. Engelen en menschen saam zullen Hem, den gezegenden Immanuel, als hun Verlosser begroeten, als hun Koning dienen, omdat Hij voor beiden overwonnen en in die overwinning voor menschen den zegepraal verworven, voor engelen den zegepraal verzekerd heeft. Zoo zullen beiden, engelen en menschen, daartoe verkoren, zich in gesloten reien verzamelen rondom zijn troon, Hem alleen de hulde en de aanbidding toebrengend in eeuwigheid. Toch zal de lof van

de menschen die der engelen overstemmen en zal de heerlijkheid der menschen boven die der engelen uitblinken; want den menschen is uit genade de overwinning en de heerlijkheid aangebracht door Hem, dien de engelen in de menscheijke natuur als hun Verlosser en hun Koning begroeten. o, Heerlijk uitzicht voor dat uitverkoren geslacht der menschen, wier eeuwige glorie zelfs boven de engelen uit vrije genade door onzen gezegenden Immanuel verworven is. Hoe zwaar, hoe bang, hoe hachelijk ook de strijd tegen Satan en zijne machten hier op aard moge wezen, door Hem alleen, die den duivel verwonnen heeft, is de eeuwige zege voor Gods uitverkorenen gewis. Van die eeuwige zege willen wij gewagen in ons psalmgezang, door aan te heffen Ps. 89 : 8.

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
 Uw vrije gunst alleen wordt d' eere toegebracht!
 Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
 Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
 Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
 En onze Koning is van Isrels God gegeven.

Als wij de drie verzoeken van Satan, den Heere Jezus aangedaan, aandachtig overwegen, vinden wij daarin juist die drievoudige strijdmacht, waartegen de Christen heeft te kampen, namelijk de macht van den Satan, van de wereld en van het eigen vleesch. Dit schijnt ons, oppervlakkig beschouwd, vreemd toe, omdat de gansche verzoeking van Satan uitgaat. Maar juist in de verzoeking van den Heere Jezus wordt ons de sleutel tot verklaring van elke verzoeking gegeven. Iedere verzoeking gaat uit van Satan, die meer onmiddellijk of middellijk op den mensch werkt, welke in zijn macht besloten ligt.

Is de menschelijke geest meer onmiddellijk in Satans macht besloten, die daarin op verborgen wijze werkt, het vleesch is de verdorven zetel en het werktuig van den verdorven en aan Satans heerschappij onderworpen geest; de wereld is het geheel van het verdorven menschengeslacht, waarvan Satan overste en gebiedster is. Dit vleesch en die wereld nu zijn de middellijke werktuigen in Satans macht, om den menschelijken geest te verleiden en te beheerschen. Om die beiderlei werking des Satans te vernietigen, heeft de Heere Jezus zoowel

de middellijke als de onmiddellijke verzoeking van Satan ondergaan, maar wederstaan en overwonnen.

Door den Heere Jezus aan te sporen: »Zeg, dat deze steenen brooden worden!» heeft Satan Hem in zijn vleesch verzocht, hetwelk Hij door misbruik van zijn Goddelijke kracht, tegen 's Vaders wil, zou verzadigd en behouden hebben, indien Hij den duivel had gehoorzaamd.

Door Hem al de koninkrijken der wereld als loon voor zijn buigen voor Satan aan te bieden, gebruikt Satan de wereld met hare begeerlijkheden als middel tot verleiding. En eindelijk door Hem tot zelfmoord aan te sporen, werkt Satan meer onmiddellijk en eigenlijk op den Heere Jezus, om Hem ten eeuwigen verderve te voeren.

Door nu die tweeërlei werking en drieërlei verzoeking des Satans vrijwillig te ondergaan en glorierijk te weerstaan, heeft onze Immanuel aan al zijn volk den zekeren waarborg voor hunne overwinning over den duivel en al zijne machten gegeven. Nooit heeft Satan zich in zijn ware gedaante zoo duidelijk vertoond, als in de woestijn aan den Heere Jezus. Niet als vorst der duisternis, maar als de engel des lichts openbaart hij zich, om zijn helsch oogmerk te bereiken. Slechts wanneer hij ziet, dat zijn doel mislukt en zijne prooi hem ontgaan is, legt hij zijn masker af en doet hij zijn zwarte gedaante zien, al de fiolen zijner woede over de arme ziel uitgietende, die echter onder Jezus' vleugelen beveiligd is.

Laat hij zijne slaven met rust, welke hij een korten tijd het genot der wereld en des vleesches doet smaken, om hen straks als hun vijand voor eeuwig te verderven, zoodra hij bemerkt, dat een zijner slaven hem ontruikt wordt, legt hij zijne strikken en bereidt hij zijne wapenen, om zijne prooi in zijne macht te behouden. Zoo volkomen kent hij de gesteldheid van iedere ziel, wier wondbare plekken en doordringbare bressen hij juist doorziet, dat hij zijne aanvallen daarnaar geheel weet te richten. Gansch verschillend ook behandelt hij eene ziel in den beginne of bij het eindigen van den strijd. Hoe verder zij op den weg des levens voortgaat, des te driester en geweldiger zijn de aanvallen des Satans. Naarmate de wereld zich aan de ziel onttrekt, en de kracht des vleesches zwakker wordt, zoodat de middellijke werkingen des Satans geringer worden, des te krachtiger werkt hij onmiddellijk op de ziel.

Hoe dichter bij Jezus en bij de zaligheid, des te schrikkelijker is ook Satans onmiddellijke werking. Vandaar, dat vele zielen, op de grens van behoudenis, door hem aan de grens

van wanhoop worden gebracht, dat, waar het geestelijk leven zich openbaart, de verzoeking tot zelfmoord vaak de ziel benaauwt. Vandaar ook, dat in de ure des doods de Satan nog zijn hevige aanvallen beproeft en met de verschrikkingen des doods en de angsten der helle pijnigt, ja met geestelijke duisternis de ziel overtrekt en haar aan allerlei twijfelingen en kwellingen overgeeft, wel wetende, dat zij straks voor eeuwig aan zijne klauwen ontruikt is. Zoo gaat de duivel om als een brieschende leeuw, zoekende, wien hij zou kunnen verslinden. Zoo begeert hij Gods kinderen als de tarwe te ziften en al wat door den Heere in hen gelegd is, uit hen te schudden. Maar hij vermag niets meer, dan wat God hem toelaat, die zelfs het kwade, tegen zijne kinderen gedacht, ten goede doet keeren.

Vreest dan niet, kinderen Gods! die door Satan geschud, bestreden, benauwd wordt. Is hij waarlijk uw vijand geworden, weet, dat hij als vijand Gods uw vijand is, juist omdat de Heere u als vriend verkoren heeft. Straks moet hij al zijne wapenen afleggen, als door den Heere Jezus hem ontruikt. Als de wereld u verlokt en bekoort, belaagt en vervolgt, omdat gij, als door den Heere uit die wereld uitverkoren, den haat der wereld moet dragen; hebt goeden moed! »Ik,» zegt de Heere Jezus, »heb de wereld overwonnen.» Hebt toch de wereld met al hare schatten, grootschheden, begeerlijkheden niet lief; zoo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Gebruik haar in den dienst des Heeren uws Gods, wien de wereld met al hare volheid toebehoort. Maar zoek geene macht, geene eer, geen aanzien in deze wereld, die God de eere ontroofd en daarom met al hare aanbidders en dienaren in de eeuwige ellende moet wegzinken. Heeft de Heere Jezus zich vrijwillig om uwentwil van al hare schatten en heerlijkheid beroofd, om u de hemelsche, eeuwige schatten en heerlijkheden uit genade te schenken, zoekt, bedenkt, geniet dan toch niet de dingen dezer wereld; maar alleen die, welke boven zijn, waar Christus is zittende ter rechterhand Gods. Doet, zoo het de wille des Heeren is, liever vrijwillig afstand van de wereldsche goederen, indien zij u tot ontrouw en ongehoorzaamheid aan den Heere verleiden en schade aan uwe ziel doen. Wat toch baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewon en leed schade aan zijne ziel? Onmogelijk kan de wereld, als vijandig tegen God, een gelijke plaats met den Heere in ons hart bekleeden. (Matth. 6 : 24). De liefde Gods eischt den haat der wereld. En daarom moet de Christen, die niet van de wereld is, desnoods al wat zij biedt en schenkt,

verlaten; ter wille van Hem, die al haar genot heeft verworpen, al hare liefde heeft veracht, al haar haat heeft getrotseerd, om, ingegaan in onze ellende, zijn volk de eeuwige heilgoederen des hemels te verwerven, bij wier rijkdom en heerlijkheid alle aardse glorie in het niet verzinkt. Ach, dienaren dezer wereld, die niet anders kent en geniet, dan wat deze armzalige wereld bezit en schenkt, zoekt toch de geestelijke heilgoederen, door den Heere Jezus uit genade verworven, eer gij, van al uwe schatten, genietingen en heerlijkheden beroofd, in de eeuwige ellende zult wegzinken. En zoo gij meent, dat gij God en de wereld samen dienen kunt, o laat u toch waarschuwen, eer gij te laat uw schrikkelijke misleiding moet ervaren. Kiest dan heden, wien gij dienen zult; is de Baäl dezer wereld God, volgt hem na; brengt hem uwe offers; vraagt hem om uwe hulp, uw troost, uw heil; maar weet, dat gij vruchteloos zijn antwoord zult verbeiden. Gij moogt als van de wereld zijnde, hier haar genot smaken, meer dan Gods kinderen, die, als niet van haar zijnde, hier vaak kommer, druk en ellende ondervinden; al uw genot blijft hier en verkeert in eeuwige wroeging en ellende. Neen, dient niet langer de wereld; maar kiest heden voor dien God, die alleen recht heeft op u, als zijn schepsel en die uit vrije genade u het eeuwig blijvend goed voor uwe ziel wil schenken, dat eeuwige verzadiging van vreugde schenkt. o, Gij, die uzelfen der wereld wijdt; die uw vleesch met zijne bewegingen en begeerlijkheden verzadigt; die u, zonder u om Gods wil en wet te bekommeren, geheel door het goeddunken van dat boos hart laat leiden en beheerschen, schrikt voor het oordeel, dat u wacht. Want vreeselijk is het te vallen in de handen van den levenden God, die zich als een weerpardijder tegen u beutoonen zal en u als zijne vijanden, die Hem niet als Koning hebben willen erkennen en gehoorzamen, eeuwig onder zijne voeten leggen zal. Beërft vleesch en bloed het koninkrijk Gods niet, dat zondig vleesch moet gekruist met zijne bewegingen en begeerlijkheden; de leden, die op de aarde zijn, moeten gedood; de oude mensch, die vleeschelijk onder de zonde verkocht is, moet sterven. Heeft de Heere Jezus in ons vleesch aan het kruis de zonde veroordeeld, wij moeten dat kruis op ons nemen, opdat het zondig vleesch gedood worde; heeft Hij zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde in den dood, ja den dood des kruises, die zelfvernedering en zelfvervloeking heeft Hij van ons gesischt, die achter Hem komen en Hem volgen willen (Matth. 16 : 24). Niet door bewegingen des vleesches, maar door de aandrijvingen des Geestes alleen mogen wij

geleid worden. Daartoe moet de Heilige Geest tot dooding van den ouden, tot levendmaking van den nieuwen mensch in ons werken, opdat wij niet de werken des vleesches, maar des Geestes volbrengen. Zwaar is de strijd tusschen vleesch en geest in den wedergeborene; maar hoe hachelijk ook, hij moet gestreden ten einde toe, totdat de oude mensch in den eeuwigen dood wegzinkt. Zonder dien strijd geene kroon, zonder dien dood geen leven. Kent gij dat leven, dien strijd? Is in Romeinen 7 reeds de geschiedenis van uw geestelijk leven beschreven? Geliefden! houdt aan in den strijd, biddende om kracht tot volharding en overwinning. Ach, die strijd wordt te weinig gekend, te flauw gevoerd! Het onderscheid tusschen Gods volk en de wereld is in de werkelijkheid zoo gering, de kenmerken van het geestelijk leven zijn bijna onzichtbaar. Heeft Satan in de wereld en het vleesch zulke machtige bondgenooten, beproeft niet in eigen kracht weerstand te bieden; maar verwacht uwe kracht in en uwe zegepraal na den strijd alleen van Hem, die voor zijn volk de volkomen overwinning heeft behaald.

En hebt gij niet alleen in uw vleesch te kampen tegen wellust, eerezucht, gemakzucht, ja tegen allerlei zondige bewegingen en begeerlijkheden, die uw geestelijk leven schaden, uw zielewelvaart benadeelen, uw zielerust ontnemen; maar hebt gij ook in uw geest een zwaren kamp tegen Satan te voeren door allerlei machten van dwaling, van twijfel, van ongelooft, die u geheel dreigen te overmeesteren en in u in duisternis en ellende nederstorten, geliefden! laat dit uw troost zijn, dat alleen door Gods kinderen die strijd van Satan wordt gekend; dat hij alleen tegen zijne vijanden die aanvallen, hetzij op listige, hetzij op gewelddadige wijze, beproeft. Welke booze gedachten en overleggingen ook in uw hart opkomen, zoo gij ze waarlijk met smart ervaart, met afkeer verfoeit, met kracht bestrijdt, zij zijn niet anders dan booze inwerpselen des Satans, inwendige aanvechtingen, die ten doode kunnen benauwen, maar niet in den dood doen wegzinken. Als hij u doet twijfelen aan uw genadestaat, door twijfel aan Gods liefde, macht en trouw, tegenover de veelheid, de grootheid, de langdurigheid uwer zonden op te wekken; als hij u influistert, dat gij reeds te lang, moedwillig, tegen Gods uitdrukkelijken wil, tegen Gods herhaalde roepstemmen hebt voortgezondigd, ja, wel eens daarom tegen den Heiligen Geest zoudt kunnen gezondigd hebben, en u daardoor tot op de grens van verwijfeling en wanhoop voert, o, geeft toch geen gehoor aan die booze inblazingen van den duivel, die slechts uw verderf

beoogt. Wijst hij zijne vazallen op de geringheid en vergeefelijkheid hunner zonden, die hij als gebreken en zwakheden voorstelt, welke God in zijne liefde wel vergeven zal, om hen langs dien weg, zachtkens voortwiegelend, ten eeuwigen verderve te leiden; zoodra de Heilige Geest den zondaar wakker schuddt en hem aan zijn zondigen, verdoemelijken en verloren staat ontdekt, dan zoekt Satan de ziel tot wanhoop te voeren en in den dood voor eeuwig te doen wegzinken; dan tracht hij den mensch aan zichzelf de straf te doen voltrekken, die hij zich waardig gevoelt eeuwig van Godswege te ontvangen. Geliefden! zoo gij waarlijk met zulke schrikkelijke aanvechtingen des Satans in uwe ziel te kampen hebt, vlucht tot den Heere Jezus alleen, die in al uwe benauwdheid is benauwd geweest, om u te sterken en ter eeuwige verlossing te leiden. En welke aanvallen gij ook in uw geest te verduren hebt; welke ongeloovige en zwaarmoedige gedachten ook uw geest bestormen, beproeft slechts, of ze u waarlijk tot smart zijn en tot krachtiger strijd en tot vuriger gebed bewegen. Gordt u in dien strijd met de wapenen uit het tuighuis van Gods onfeilbaar Woord en gaat den Satan in 's Heeren naam, in den geloove, met vast vertrouwen op dat Woord, tegemoet, ziende alleen op Hem, die voor u overwonnen heeft. Voor geen ander wapen is Satan zoo bevreesd als voor het Woord Gods, dat hem ontwapend doet vlieden. En is hij zoo driest en zoo listig, om zelfs op datzelfde Woord zich te beroepen, beproeft dan of dat Woord, in het verband beschouwd, waarin het geschreven staat, uit Gods mond, of uit Satans mond wordt gehoord. Elk woord, dat de ziel tot twijfel, ongeloof, wanhoop brengt, dat haar van God afvoert en in zichzelf doet wegzinken, is niet door God, maar door Satan gesproken, al klinkt het ook uit Gods Woord ons tegen. Weerstaat den duivel steeds biddende met het wapen van den Heere Jezus: »Daar staat geschreven; daar staat wederom geschreven!» dan zal Satan ook van u aflaten. En zij het ook slechts voor een tijd, om gedurig, vooral in de ure des doods, zijne aanvallen te herhalen: als de laatste vijand, de dood, overwonnen zal zijn, dan zal Satan ook van al zijne macht beroofd zijn en eeuwig zijne prooi aan den Heere Jezus moeten overlaten, die hem in den dood verwonnen heeft.

Wee u, die den strijd tegen Satan niet kent, noch voert; eeuwig zult gij door hem overheerscht worden, zonder uitzicht op verlossing uit zijne banden te verkrijgen. Maar zalig, gij volk des Heeren, dat Satan tot vijand kennen en bestrijden moogt. Nog een weinig tijds en Hij, die hem overwonnen en

u aan zijne macht ontruikt heeft, Hij zal te uwer eeuwige verlossing verschijnen, om u over Satan en al zijne machten te doen heerschen. Gode zij nu en eeuwig dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus! Amen.

Verlos ons uit des boozen macht;
Bescherm en sterk ons door uw kracht!
Wij zijn toch zwak, zijn sterkte is groot;
Dus zijn we elk oogenblik in nood;
Hier komt nog vleesch en wereld bij;
Ai! sterk ons dan, en maak ons vrij!

Gebed des Heeren vs. 8.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXIX.

GODS WOORD HAASTIG VOLBRACHT.

DOOR

Dr. L. H. WAGENAAR.

PREDIKANT TE HEEG.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig, Heer!
Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten;
Uw loon, uw straf beantwoordt aan uw eer.
Gij eischt van ons, dat w' op uw waarheid letten;
Dat wij altoos op hoogen prijs uw leer
En 't heilig recht van uw getuigenis zetten.

Psalm 119 : 69.

Wijders geschiedde des Heeren Woord tot mij, zeggende:
Wat ziet gij, Jeremia? En ik zeide: Ik zie eene amandelroede.
En de Heere zeide tot mij: Gij hebt wèl gezien; want Ik zal
wakker zijn over mijn Woord, om dat te doen.

Jeremia 1 : 11, 12.

Groot op ieder levensgebied is DE MACHT VAN HET WOORD.
Als in de diepste droefenis de treurende nederzit, — nederzit
in stomme smart, — niets beseffend, niets gevoelend dan de
brandende pijn der diepgeslagen wonde.... welk een zoete
druppel der verzachting kan dan in het gespleten hart doen
leken een vriendelijk, teeder, deelnemend woord.

Als dit — zacht overredend — uitlokt om het overkropt
gemoed uit te storten, en wijst op het heilig doel der immers
niet onrechtmatige bezoeking, of op al wat gespaard bleef in
goedertierenheid, nòg eindeloos rijk; — dan wijkt de stomme
smart voor de macht van het woord der vertroosting.

Of als na grievende teleurstelling de levensmoed u inzonk
en gij in diepe neerslachtigheid zucht...., hoe kunt ge dan
niet worden opgebeurd; hoe kunnen u niet de slappe knieën
worden vastgemaakt en de trage handen opgericht door een
woord der bemoediging!

En wederom, als ge in bangen tweestrijd geslingerd wordt tusschen hopen en vreezen; tusschen toestemmen en weigeren; tusschen laten en doen; — dan geeft dikwerf de vlotte beslissing het met nadruk gesproken woord der bestiering.

En als de zonde u bekoorde, de verleiding uw arme hart meesleurde op een weg, die uw geweten benauwt; maar de kloeke, ernstige berisping ontmoet u, dan schrikt ge op uit den zwijmel der zonde... ge staat stil... gij ziet den afgrond, die gaapt aan uw voet — en op het hellend vlak des zedelijken doods stuit u het woord der bestraffing.

Veelomvattend en wonderbaar groot is de macht van het woord!

Wie schetst den indruk van het woord der bezieling, waarmede de veldheer bij zijn leger geestdrift en heldenmoed wekt; en wie meet de kracht van het woord der wraak, dat de kwijnende vlam van den hartstocht aanblaast tot een allesvernietigend vuur?

Groot is de macht van het woord ten goede, maar ontzaglijk de kracht van het woord, dat het gevallen menschenhart prikkelt tot zonde.

Ai mij — hoe doodelijk wondde duizendwerf de felle beet van den spot; de giftige steek van de lastertong; het prikkelend woord der dartelheid, ongebondenheid, zedeloosheid . .

Een los woord — ergens heengeworpen in brooddronkenschap — hoe kan het niet nedervallen in het zondig hart als een zaad des twijfels of der boosheid — en ontkiemen en opwassen tot een macht des verderfs, die u boven het hoofd groeit en heel uw leven verwoest.

Waarlijk — de tong is een vuur; een wereld der ongerechtigheid; de tong besmet het geheele lichaam; zij is een onbedwingelijk kwaad, vol doodelijk venijn.

Maar het woord bleef ook een macht ten goede; die groote gedachten zaait; tot heerlijke daden prikkelt; die vele harts-tochten beteugelt; — heerschen kunt ge ook in eere en tot eere door de macht van het woord!

Maar nu — als zoo groot reeds de invloed is van het menschelijk woord, wie meet dan den invloed van het **WOORD VAN GOD!**

Als de mensch door zijn woord tranen drogen, moed instorten, bezieling wekken, in vervoering brengen, ja heerschen kan — wat weêrstaat dan de werking van het Woord, dat God, de Heere, spreekt.

De mensch kan door zijn woord dikwerf wel beloven, maar niet volbrengen; wel overtuigen, maar niet

overreden; wel dreigen, maar niet bekeeren; — Gods Woord daarentegen is een hamer, die de steenrotten brijzelt; een tweesnijdend zwaard, dat doordringt tot de innerlijkste verbindingen van genegenheid en overtuiging; EEN WOORD VAN ALMACHT IS HET WOORD VAN GOD. Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er; Hij bedreigt en vernielt; Hij belooft en volbrengt; Hij overtuigt en bekeert; Hij roept en bekrachtigt; want DE HEERE IS WAKKER OVER ZIJN WOORD, OM HET TE DOEN.

Laat ons in deze ure leeren diep te beseffen, wat de macht is van Gods Woord en hoe snel het wordt volbracht; doch — opdat wij het mogen doen met dien zegen, dat wij waarlijk door dat Woord ons laten gezeggen en regeeren; — eerst tezamen ternedergeknield en gebeden, dat God de Heilige Geest zelf zijn Woord aanwende op onze harten. Buigen wij ons samen voor den troon der genade tot GEBED.

TEKST. Jeremia I : 11, 12. WIJDERS GESCHIEDDE DES HEEREN WOORD TOT MIJ, ZEGGENDE: WAT ZIET GIJ, JEREMIA ?

EN IK ZEIDE: IK ZIE EEN AMANDELROEDE. EN DE HEERE ZEIDE TOT MIJ: GIJ HEBT WEL GEZIEN, WANT IK ZAL WAKKER ZIJN OVER MIJN WOORD, OM DAT TE DOEN.

Als in het »beloofde land" de regentijd over is, en de bodem mildelijk gedrenkt, dan werpt de oosterzon haar stovenden gloed op het bladerloos geboomte, en in ongelooflijk korten tijd bruisen de zwellende knoppen uit de twijgen, ontplooien zich tot bladeren en werpen een kleed van het liefelijkst groen, van duizend schitterende kleuren doorweven, over gaarde en bosch.

Het eerst echter van alle boomen des wouds heeft de amandelboom zijn lentetooi gereed. Met zijn bloeien is hij alle andere boomen vóór. Daarom noemde de Hebreër in zijn schilderachtige taal den amandelboom den wakkeren boom; — wakker; omdat hij het eerst uit den winterslaap scheen te ontwaken; omdat hij haastiglijk zijn welriekende en prachtige bloesemknoppen opende en reeds volop pronkte in zilveren staatsiedos, als de vijfgeboom nauw opgroende en de wijnstok pas een enkel bladerke ontzuchteld had.

Deze wakkerboom nu werd dan ook, — zooals de olijfplant voor de vruchtbaarheid der vrouw, de ceder voor de kracht des mans en de eikeboom voor de degelijkheid van het vroom karakter vaststaande symbolen werden, — het beeld voor volvaardigheid, voor ijverige volbrenging van belofte of bedreiging, en het is daarom ook,

dat onze tekst verhaalt, hoe de Heere aan zijn geroepen dienstknecht een bloeiende amandelroede, den tak eens »wakerbooms» toonde als een leerrijk en indrukwekkend teeken van Jehova's volvaardigheid om te doen, wat Hij spreekt.

Jeremia had dit noodig.

Gij kent immers dien »jonger der weemoedige gedachte»?

Een teedere ziel was Jeremia onder de priesterzonen in de landpalen van Benjamin.

Een vroom gemoed. — Van kindsbeen af levende het leven des geloofs in den Heere, Israels Hoeder.

Weemoed was de grondtrek van zijn gemoedsbestaan.

Schreien kon Jeremia vele en heete tranen over zijne zonde en de zonden zijns volks, die hij als volksgenoot aanvaardde als zijne schuld voor God. —

Krijten kon Hilki'a's zone: Ach, dat mijn hoofd water ware en mijn oog een sprinkader van tranen... ik mochte nachten en dag beweenen de breuke van de dochter mijns volks.

Greep hij naar de harpe om zijn vol gemoed te ontlasten in smeltende akkoorden... geen psalm ter Godsverheerlijking, als David placht op te heffen met forschen greep in de snaren; geen leerdicht, als Asaf zoo schoon kon zingen in bijna muzikalen rijkdom van variatiën op hetzelfde heerlijk thema; geen natuurbeschrijving, waarbij alles begon te leven en eene stem ontving om den Schepper te prijzen, of volkszang, om te doen gedenken de daden, de wonderen des Heeren, kwam op in Jeremia's hart; maar klaagliederen, weemoedig ruischend als de beke in de wildernis, zong de priester uit Anatoth.

Doch niet in krachteloozen weemoed versmelten mocht dit rijkbegenadigd hart, of slechts in priesterlijke voorbede pleiten voor zijn volk.

God riep hem, wèl om met en voor zijn volk te lijden in vele smarten en te sterven als balling in verren lande — maar bij en onder en in dit alles werd Jeremia geroepen om profeet des Heeren te zijn.

Want het Woord des Heeren geschiedde, het Woord dat bij God en zelf God is, sprak tot Jeremia, zeggende:

Eer Ik — de HEERE — u in den buik formeerde, heb Ik u gekend — gekend als mijn uitverkoorne, den in mijn heilsplan bedoelde; en eer gij uit de baarmoeder

voortkwaamt, heb Ik u geheiligd, afgezonderd en verordend van eeuwigheid; en als vrucht onder 't moederhart gereinigd, gewijd, in aanleg gevormd en met vermogens en talenten toegerust om een »man Gods» te worden; Ik heb u den volkeren tot een profeet gesteld.

Het licht van Gods Raad moest Jeremia werpen op het lot der volkeren; Gods bedoelen met de wereldhistorie verklaren; allen natiën verkondigen, wat Jehova deed en eischte en beloofde, en den volke Israel aanzeggen hunne zonden, Gods oordeelen en — genadig ontfermen om des Messias wil.

Dit was de roeping van Jeremia als der volkeren profeet. Welk eene roeping!

Een ijzeren muur met koperen poorten; een strijdwagen Israels met zijne ruiters; een Boanerges scheen dit ambt te vergen; de zwakke, teedere, weemoedige ziel van Gods lieve kind Jeremia kromp bij het bloote denkbeeld ineen.

Hij gevoelde zich zoo onvast; daarbij zoo onwijs; hij was zoo bang.... ach, een kind... en zeide:

Ach Heere, Heere! zie, ik kan niet spreken; ik ben ook nog zoo jong....

Doch de Heere, die juist in de onmacht van zijn werktuig de almacht zijner hand verheerlijkt en door kleine middelen groote daden wil doen, antwoordde hem:

Zeg niet, ik ben jong — en weet van weg noch woord, en heb gezag noch aanzien; — overal waarheen Ik u ZENDEN zal, zult gij gaan en alles, wat Ik tot u spreken zal, DAT zult gij weer spreken.

Vrees niet voor hun aangezicht, want Ik ben met u, om u uit te redden, spreekt de Heere.

En de Heere stak zijne hand uit en roerde Jeremia's mond aan — teeken en onderpand voor den geroepene, dat het doen des Heeren; dat de inspiratie des Heiligen Geestes in en door hem zal worden uitgewerkt; zijn spreken Gods werk en woord zal zijn en daarom onwederstaanbaar tot verteederling of verharding naar het welbehagen Gods. En de Heere zeide: Zie, Ik geef mijne woorden in uwen mond. Zie, Ik stel u te dezen dage over de koninkrijken, om uit te rukken en af te breken en te verderven en te verstoren; doch ook om te planten.

Ontroerende last. Even grootsch als gewichtig. Allereerst en in dubbele mate tot verwoesting; doch ook, doch ten slotte tot opbouw.

Twijfelt nog de kleinmoedige aan zijne bekwaamheid tot zulk een taak?

De Heere, in wonderlijke nederbuigendheid, bemoedigt zijn jonger opnieuw en toont hem de macht, de werking, de snelle vervulling van Gods Woord, dat Jeremia moet brengen, in het visioen, dat we heden overdenken:

WIJDERS GESCHIEDDE DES HEEREN WOORD TOT MIJ, ZEGGENDE: WAT ZIET GIJ, JEREMIA? EN IK ZEIDE: EEN AMANDELROEDE. EN DE HEERE ZEIDE TOT MIJ: GIJ HEBT WÈL GEZIEN; WANT IK ZAL WAKKER ZIJN OVER MIJN WOORD, OM DAT TE DOEN.

Hoe in de uitdrukking: het Woord geschiedde, verscholen ligt de verborgenheid van het persoonlijk Woord, dat bij God en zelf God was, ontwikkelen we heden niet en handelen evenmin over het zien in vertrekking van zinnen, doch wij wenschen tot u te spreken over deze waarheid:

GODS WOORD WORDT HAASTIG VOLBRACHT.

Toonen we u achtereenvolgens aan:

1. de waarheid van dit woord;
2. de redenen dezer zaak;
3. de ernst dezer prediking;

en de Heere spreke, wat Hij ons met deze profetie te zeggen heeft, met macht in de ooren onzes harten, door zijn Geest ontsloten!

Doch eer we ons verder tot luisteren zetten, laat ons zingen uit Psalm 33: 3, 5.

Hij scheidt in 't heilig recht behagen;
 Zijn wijsheid is alom verspreid;
 Men hoort al 't wereldrond gewagen
 Van zijne goedertierenheid.
 's Heeren alvermogen
 Bracht de hemelbogen
 Door zijn Woord in 't licht;
 Heeft de flonkelvuren,
 Die den tijd verduren,
 Door zijn Geest gesticht.

Geen ding geschiedt er ooit gewisser,
 Dan 't hoog bevel van 's Heeren mond;
 Zijn Godlijk' almacht spreekt, en 't is er;
 Zijn wil gebiedt, en 't wordt terstond.
 Schoon de heidnen samen
 List op list beramen,
 God verbreekt hun raad;
 Schoon de mogendheden
 Snood' ontwerpen smeden,
 Hij belacht haar haat.

I.

Gods Woord wordt haastig volbracht;
 dat leert ons Jeremia's geschiedenis;
 dat predikt ons alom de historie;
 dat bevestigt nog de ervaring.

a. De profeet Jeremia profeteerde van de dagen van Josia af, totdat onder Zedekia Jeruzalem gevankelijk werd weggevoerd. Met koning Josia scheen een nieuw tijdperk, rijk in zegen, aan te lichten. Was het noorderrijk Israel weggevoerd in slavernij, Juda was gespaard gebleven en uit den gereinigden tempel op Moria's kruin klom tot Jehova het offer op. Door den hoogepriester Hilkia was de wet des Heeren, het boek Deuteronomium, gevonden; de koning had het zich laten voorlezen en bij het licht der wet de misvorming van den eeredienst ziende, zijne kleederen gescheurd, priesterschap en volk, Juda en wat van Israel was overgebleven, opgeroepen tot reformatie in bekeering tot God.

Velen schenen te hooren naar des vromen konings woord; een liefelijk paascheest werd gevierd; een soort volksbekeering vond plaats.

Helaas! het was meer schijn dan zijn.

Jeremia ging om in de landouwen van Juda en de buurten van Jeruzalem en merkte op, dat — ofschoon de afgekeerde Israel verstooten was door den Heere — de trouwelooze Juda nog voorthoereerde op allen hoogen heuvel en onder allen groenen boom.

Zij zwoeren met de lippen: Zoo waarachtig Jehova leeft... maar hielden het harte verre van den levenden God.

God tuchtigde, maar zij gevoelden geen pijn en maakten als steenrotsen hard hunne harten.

En de rijken deden nog erger dan het volk.

Als welgevoederde hengsten hunkerden ze naar verboden wellust; zij verachtten de wet huns Gods; zij bogen het recht; ze beroofden zelfs weduwen en weezen; zij spotten met Jeremia's bedreiging en huurden zich loonprofeten, die hun spraken van vrede, vrede en geen gevaar!

Dan ziet! haastig, plotseling sloeg het voorspelde oordeel in.

In het Noord-Oosten had Nebukadnezar een wereldrijk grond, dat, sinds Achaz' dwaasheid, over heel de aarde wou heerschen.

In het Zuid-Westen lag Egypte, dat, wel verre van zich

aan Babel te willen onderwerpen, mede door de koorts der wereldheerschappij werd aangegrepen en zijne legers uitzond naar het Noorden.

In deze worsteling tusschen de beide wereldmachten van Azië en Afrika moest het tusschen beide in gelegen Juda vergaan.

Eerlang drong Farao Necho met zijne tienduizenden Juda binnen. Josia, de bondgenoot van Babel, trouw aan zijn woord, zocht hem te weerstaan — ach! te Megiddo vloeiده zijn bloed!

Een kreet van schrik weerklonk in al de kringen van Juda's vromen. Ze zagen, dat alleen de godsvrucht van Josia den stroom der Goddelijke wrake over de gruwelen zijns volks had tegengehouden. Nu deze rechtvaardige was weggenomen — moest Juda vergaan.

En zoo geschiedde het ook. Er kwam schok op schok; slag op slag. En terwijl de valsche profeten steeds luider hun vredelied schaterden, de priesters heerschten en roofden en het volk het gaarne al zoo had, en koud bleef voor Jeremia's woorden en tranen, naderde Nebukadnezar en Jeruzalem viel in zijne handen; hij vernederde den koning en voerde de prinsen naar Babel.

En dewijl Juda, ondanks al den zielearbeid zijns zieners, die het Jehova trachtte te herbaren en het met vele tranen bezwoer om nu toch tot inkeer te komen, voortging met zijn God te tergen en te hoonen, kwam Nebukadnezar weder en weder; voerde de aanzienlijken in slavernij, vernederde de stad ter helle toe, totdat eindelijk de stad des grooten Konings opging in een vlammenzee, brullende boven een zee van bloed, en — voor Jeremia's oogen Gods heilige tempel stortte in puin. . . .

Zoo wordt door Jeremia's geschiedenis, die de haastige vervulling van alle door hem gesproken woorden Gods aanschouwde en — zelf gered — zijn volk zag vergaan, de waarheid openbaar, die de Heere in de amandelroede hem toonde: Gods Woord wordt haastig volbracht.

b. Deze zelfde waarheid nu predikt heel de historie.

Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven. Zoo waarschuwde God en — op het eigen oogenblik, dat Adam de tanden sloeg in de verboden vrucht, zonk de geheele menschheid in de ontbinding des geestelijken, en werd blootgesteld aan de verwoesting des tijdelijken doods.

Noach predikte 120 jaren. . . Op eenmaal kwam de vloed en verloor ze allen!

Mozes bracht het Woord des Heeren tot Farao; — plaag

op plaag trof Egypte in duizelingwekkende snelheid tot negemaal toe; — toen sloeg het oordeel in; eerst in den dood der eerstgeborenen, schier onmiddellijk daarna in de vernietiging van koning en krijgsmacht, die in de wateren der Schelfzee wegzonken als een steen.

Christus was gekruisigd; de kreet: »Zijn bloed kome over ons en onze kinderen,» gehoord; na den Zoon den Geest verworpen; slechts enkele jaren later en Jeruzalem is andermaal vernietigd en van den tempel geen steen op den anderen gelaten.

Zoo predikt heel de historie: Gods Woord wordt haastig volbracht!

c. En is het ook niet de ervaring, die deze zelfde waarheid voor onze oogen bevestigt?

Schijnbaar kan de Heere talmen met het zenden van hetgeen, waarmee Hij bedreigd had. Die goed ziet, merkt op, hoe snel het proces der ontbinding doorwerkt. Nauwelijks is iets voor het oordeel rijp of — het vergaat.

Hoe dikwerf komt de Heere met plotselinge straffen! In kleiner kring door berooving; door krankheid; door plotseligen dood. Maar ook in breeder kring.

Hier predikt een schouwburgruïne met de verkoolde lijken dergenen, die midden uit de begoocheling der verbeelding werden opgeroepen tot de eeuwige werkelijkheid: God laat niet met zich spotten; zijn Woord wordt haastig volbracht.

Ginder roepen de verwoestingen, aangericht door aardbeving of vulkanen, tot straf over een onrechtvaardigen oorlog: de Heere is wakker om zijn Woord te doen.

De wereld had stout op hare uitvindingen geroemd: nu zijn wij onafhankelijk van God; maar nauwelijks is dit lied gehoord of de Heere slaat met algemeenen achteruitgang en verarming en midden in den overvloed verteert het gebrek. Wat ziet gij, Jeremia?

Riep niet het schrikkelijk sterfbed van een eenigen stamhouder van een der doorluchtigste keizerlijke huizen dezer dagen de ontroerende Christenheid datzelfde woord voor den geest? — En als ge van den Oranjestam tak na tak ziet afvallen in weinige jaren, nadat de smeekbede van een Christennatie is afgewezen, en den laatsten Oranjevorst in bange somberheden bezwijken voor den dood ... ziet ge dan ook niet daarin de amandelroede?

Vestigt op Indië uw oog... naamchristenen hebben er door onstaatkundige lafheid den arbeid der Christelijke Zending verijdeld; door een goddeloos en onzedelijk leven den Christe-

lijken naam in verachting gebracht; door geweldenarij en verdrukking lammeren van volkeren verbitterd tot toorn — hoort in den moord van Bantam de stemme des profeten: de Heere is vaardig om zijn Woord te doen.

En slaat opnieuw uw vaderland gade; — zijn niet de trillingen van het nog besloten vuur der felste revolutie merkbaar in geheele kringen, die, van God vervreemd en geleerd om de liefde Christi te bespotten, alle gezag en Christendeugd haten; en voorspellen ze niet aan het onbekeerlijk Nederland eene uitbarsting van gruwelen, die wel eens haastig kon worden volbracht?

Hoe dit zij — overvloedig predikt de ervaring allen, die maar met opmerking leven omtrent het groote en het kleine, de waarheid der prediking, die heden ons tegenklinkt uit het visioen van Jeremia: Gods Woord wordt haastig volbracht.

II.

De waarheid van ons tekstwoord vonden we alzoo treffend gestaafd. Laat ons nu de reden uitvorschen, waarom de Heere haastig is om zijn Woord te doen.

Ons dunkt: de reden dezer zaak is tweeërlei: deels ligt ze in Gods natuur; deels in de werking des Goddelijken Woords.

a. Uit Gods natuur vloeit voort, dat zijn Woord snellijk volbracht wordt; ge zult het toestemmen, als ge er in komt, dat God de heilige God is; dat de Heere een ijverig God is; dat God barmhartig is over zijn volk.

1. De lankmoedigheid des Heeren wordt als 't ware begrensd en doorbroken door zijne heiligheid, die vlamt tegen de zonde.

Al de energie des Goddelijken Wezens wil de zonde vernietigen en zich op den zondaar wreken. Wraakeischende gerechtigheid is de Heilige God. »Hoe lang zal Ik u nog verdragen?» vraagt zijn gekrenkte majesteit.

De zielen der martelaren onder den altaar snakten naar rechtsherstel door Goddelijke wrake wegens hun gruwelijk vergoten bloed; hoeveel te meer dan de driemaal Heilige zelf, die genoemd wordt: een Wreker, zeer grimmig.

De heiligheid des Heeren roept om gerichten, waarin ze doorblinkt, en deze deugd Gods verklaart de noodzakelijkheid van het snelle komen van zijn Woord der bedreiging.

2. De Heilige Israels is ook een ijverig God. »Ik, Jehova, uw God, ben een ijverig, een jaloersch God;» zijn ijvergloed wil vernietigen, wat zijne bruidskerk schendt en verkracht. Daarom haast Hij, om zijn Woord te doen.

3. Merkt nog op: dat de Heere barmhartig is over zijn volk. Die dat aanraakt, raakt zijn oogappel aan. Hij staat op, om het te redden door gerichten.

Roept de kerk: »Heere, haast U tot mijne hulpe,» dan is de Heere vaardig om zijn Woord te doen en antwoordt, eer ze nog het roepen heeft volbracht. En om zijne heiligheid, en om zijn ijver, en om zijne barmhartigheden, dus wordt Gods Woord haastig volbracht.

b. De reden dezer zaak vloeit verder uit de werking des Woords.

Het Woord Gods heeft een overtuigende kracht. Het is geen doode letter, maar een doodend Woord. Het leeft. Nooit keert het ledig weder; het verteedert of — verhardt; het wordt een reuke ten leven of — ten doode.

Zoo aangrijpend is alle Woord, dat uit den mond Gods uitgaat, dat het slechts weerstaan kan worden door inspanning van den boozen wil; door vastzetting in de zonde; door tehulp-roeping van den Satan. Het Woord dwingt geloove af. Die zich laat gezeggen en het Woord met zachtmoedigheid ontvangt, dien bereidt het heil en brengt het zaligheid aan; die zich er tegen kant, dien verstokt het. Zoo doet het Woord Gods den ongeloofige en ongezeggelijke snellijk rijpen voor het oordeel, en vloeit het voort uit de werking des Woords zelve, dat het haastig wordt volbracht.

III.

Ernstige prediking! Gemeente van Jezus Christus! de amandelroede, u heden getoond, zegt ook u aan: De Heere is wakker om zijn Woord te doen.

Deze prediking is dreigend tegenover een afhoereerend Juda; een afhoereerend hart!

Maar voor den oprechte; maar voor zijne gemeente, die zich van ganscher harte tot den Heere bekeert, een Evangelie, overrijk in liefelijke vertroosting, en zelfs wendt ze zich tot de haar Bondsgod verzakende, versmadende en tartende kerk nog allereerst als een Evangelie der teederste ontfermingen.

Jeremia plaatst zich als prediker midden in het verbond der genade, dat Jehova sloot met zijn volk.

God heeft zich Israel ondertrouwd.

Israel — hoe diep gezonken — is toch Gods volk.

Jehova is alles voor dat volk; maar daarom juist moet het ook alles wezen voor zijn God.

Juist daarom is zijne zonde, zijn afval zoo ontzettend.

Ze is trouwbreuk; echtbreuk; bondsbreuk.

Maar barmhartig en genadig is Jehova, lankmoedig, ja groot in goedertierenheid.

Door het bloed des verbonds is er bedekking voor de zonde; voor alle zonde; voor de hardnekkigste zonde.

En daarom roept Jeremia dit Woord des Heeren uit:

Bekeert u, gij afgekeerde Israell! zoo zal Ik mijnen toorn op ulieden niet doen vallen; want Ik ben goedertieren, spreekt de Heere.

Keert weder, gij afkeerige kinderen! Ik zal uwe afkeeringen genezen.

Hoort het — nog spreekt de Heere tot Juda, als tot zijne kinderen; Hij handhaaft nog de verbondsbetrekking en geeft nog recht om als een verloren zoon weder te keeren tot zijn vaderhart.

Ja, sterker nog, dit moet Jeremia prediken:

Men zegt: zoo een man zijne huisvrouw verlaat, en zij gaat van hem en wordt eens anderen mans, zal hij ook tot haar nog wederkeeren? Zou datzelve land niet grootelijks ontheiligd worden?

Gij nu hebt met vele boeleerders gehoereed; keer nochtans weder tot Mij, spreekt de Heere.

Ik herhaal: hoort, hoe Jeremia spreekt. Onkenbaar is Juda geworden; toch aanvaardt de profeet de verbondsbetrekking en spreekt daaruit. Niet als tot heidenen, maar als tot de gemeente des Heeren; zijn huisgezin, zijne kinderen; zijne bruid.

Zijn ontrouwe bruid. . . o, diep, diep gezonken. . . alles verbeurd. . . den eeuwigen dood verdient, maar toch Jehova's bruid, die als zoodanig wederkeere tot den Bruidegom, den God des verbonds.

Doch dit wederkeeren zij oprecht.

Met boete.

Met hartgrondige bekeering.

Keer weder; want Ik ben goedertieren, spreekt de Heere; Ik zal den toorn niet in eeuwigheid behouden.

Alleen, ken uwe ongerechtigheid.

En waarom is die ongerechtigheid zoo groot?

In wat licht moet ze gezien; als hoedanig moet ze gekend worden, om hare schromelijkheid te verstaan?

Ken u we ongerechtigheid, dat gij tegen den Heere, uwen God, hebt overtreden.

Dat moet Israel gevoelen. Niet slechts tegen zijn Schepper en Weldoener heeft het gezondigd; zijn Bondsgod heeft het op het hart getreden; zijn Vader in het aangezicht geslagen...!

En daarom moet het volk, moet alle ziele zinken in het stof met de belijdenis:

Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons; want wij hebben tegen den Heere, ónzen God, gezondigd; wij en onze vaders; van onze jeugd aan tot op dezen dag, en wij zijn der stem des Heeren, ónzes Gods niet gehoorzaam geweest.

Op deze verootmoediging zou uitredding volgen.

Doch op verharding tegen dit aandoenlijk Evangelie — de snelle verbreking.

Gij mannen van Juda en gij inwoners van Jeruzalem! besnijdt u den Heere en doet weg de voorhuiden uwer harten! op dat mijn grimigheid niet uitvare als een vuur, en brande, dat niemand blusschen kunne, vanwege de boosheid uwer handelingen.

Kerk des Heeren in Nederland! Kerke Christi te dezer plaatse! de ernstige prediking: Ik zal wakker zijn over mijn Woord, om het te doen — komt heden ook tot u. Geeft gij op deze ernstige prediking acht?

Ook gij zijt Gods volk. Ik spreek niet tot een heidendom; maar tot de gemeente Jesu Christi; niet tot een gemengd gezelschap Christendom en wereld half om half — maar tot den kring des verbonds; tot de bruid des Heeren; tot de kinderen Gods.

Afkeerige kinderen... een ontrouwe bruid... het zij zoo: toch nog te beschouwen als kinderen; toch de bruid; toch Gods huisgenoot; toch de gemeente; toch het lichaam van Christus; toch het volk van God.

Het methodisme, dat de gemeente aanziet voor een groote hoop onbekeerde eenlingen, die met het verbond der genade alsnog niets te maken hebben; en tusschen deze hoop enkele geredden, verlost, getrokken, verzekerden ontdekt en afzonderlijk aanspreekt, zou zich geweldig geërgerd hebben aan de prediking van Jeremia; en zulk methodisme heeft in zeer erge mate velen in onze gereformeerde kringen verdwaasd en verblind.

Gemeente des Heeren! wij moeten — ook in de bediening

des Woords terug tot de Schriftuurlijke methode van prediking; terug tot de taal des verbonds.

Alle profeten, en niet minder alle apostelen hebben die taal gesproken. Lees den aanhef van Paulus' brieven, Petrus' redevoeringen. 't Luidt altijd tot de gemeente, die hier of daar is: geroepen heiligen; een uitverkoren geslacht; een koninklijk priesterdom; de hoorders zijn den spreker kinderen des verbonds; geliefden in Christus Jezus.

Zoo ook heeft de bedienaar des Woords, die tot de gemeente spreekt voor zich te zien: de kudde van den goeden Herder, die hij heeft te weiden in de grazige velden der Heilige Schriftuur; als tot schapen spreke hij, maar vergete niet, dat zij van nature allen dwalende schapen zijn, die den Herder ontzwierven en verloren liggen in de woestijn, maar nog worden opgezocht en zich hebben te laten vinden; nu voortaan te volgen, des Heeren stem te hooren. Hij die de lammerkens in zijne armen vergadert en in zijn schoot draagt, wendt zijne hand tot de kleinen; heelt het gebrokene, reinigt het bezoe- delde; verkwikt het getrouwe; is alles voor zijne kudde.

Gemeente des Heeren! als gij zondigt, zondigt ge zoo zwaar, omdat ge uw Herder krenkt, die u kocht met zijn bloed en u vergadert door zijn Geest en Woord; die voor u koninklijk zorgt en priesterlijk bidt.

Welk een zonde hebben wij gedaan met te dulden, dat tus- schen dien Herder en ons, zijne kudde, een vreemde zich indrong, die ons overheerschte, en door zijne inzettingen krach- teloos maakte het bevel van den Herder, die zijn leven gezet heeft voor die kudde! . . .

o, Kudde Christi! hier past het ook u te spreken: wij liggen in onze schaamte en onze schande over- dekt ons; wij hebben tegen den Heere onzen God gezondigd; wij en onze vaderen van onze jeugd aan tot op dezen dag; en wij zijn der stem des Heeren onzes Gods niet gehoorzaam geweest!

Wat genade, dat Hij sprak: Keert weder, gij afkee- rige kinderen, Ik zal uwe afkeeringen gene- zen en wij mochten antwoorden: Zie hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere, onze God!

En wil de Heere nu zijne kudde onder de roede doen door- gaan, dan doet Hij dit om zijne schaapjes te tellen en te legeren in een veiligen stal.

Laat ons, gemeente, die u bekeerdet van de onderworpen- heid der schijnmachten, die heerschten in de kerk, door den Zoon bevrijd, o, laat ons toch diep, diep beseffen het zware

van die zonde en het wonderlijke der genade Gods, die tot bekeering lokte en bracht.

Toen vóór eenige dagen een der uitgetreden leeraren het aanzag, dat zijn have en huisraad door ruwe handen buitendeur geworpen werd en zijne woning toegespijkerd, toen dacht hij aan zijne zonde, dat hij met zijne gemeente zoolang had toegelaten, dat ruwe handen zich vergrepen aan het eigendom des Heeren en heerschten in het huisgezin der kinderen Gods, hetwelk is de gemeente, en zijne ziele werd hierdoor in ootmoed stil.

Dit besef zij ook de troost der gemeenten, die beroofd worden van hare goederen en rechten. Och, wij hebben zoolang den Heere beroofd van zijne rechten, en het aangezien dat zijn scepter en kroon werden vertreden, dat wij het verdiend hebben, dat ze ons vernederen en krenken; wij hadden om onze en onzer vaders zonde wel geeseling en dood verdiend, — hoezeer spaart ons de Heere!

En nog — wat al zonden in ons midden. Wat al vadsigheid en traagheid in het benaarstigen; wat al geldgierigheid; welk een eierzucht; hoeveel liefdeloosheid en onbarmhartigheid!... Ach, een onbarmhartig oordeel mocht wel over ons gaan!

Laat ons, gemeente Christi! onze wegen onderzoeken en doorzoeken en met belijdenis van al onze zonden wederkeeren tot den Heere. Hij ontfermt zich over zijn schaamroode kerk uit eeuwige liefde in onbezweken trouw!

Of zal iemand zeggen: laat de kerk des Heeren liever haar tijdelijk goed bewaren dan om Christus' eere en recht verlies lijden en scheuring ondervinden; laat ons liever met belijdenis van zonden voorhands blijven in die zonden?

Zoo gij u bekeeren zult, Israel! spreekt de Heere, bekeert u tot Mij, en zoo gij uwe verfoeiselen van mijn aangezicht zult wegdoen, zoo zwerf niet om.

Maar zweer: zoo waarachtig als de Heere leeft! in waarheid, in recht en in gerechtigheid; zoo zullen zich de heidenen in Hem zegenen en zich in Hem beroemen.

En Ik zal ulieden herders geven naar mijn hart; die zullen u weiden met wetenschap en verstand.

Doch degenen, die tot Mij naderen met hunne lippen, maar hun hart verre houden van Mij, zou Ik over die dingen geene bezoeking doen? spreekt de Heere. Of zou mijne ziele zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is?

Hoort naar mijne stem en wandelt in al den weg, dien Ik u gebieden zal, opdat het u welga; doch zoo gij blijft hoereeren met den vreemde — gij zult tot eene verwoesting worden.

Ik, de Heere, zal wakker zijn over mijn Woord om het te doen!

Hoe verkeert uwe ziele onder deze ernstige prediking, mijne hoorders?

Gij behoort tot de gemeente des Heeren — dient Hem uw hart? Gij staat geteekend met het merk van Jezus' schaapjes — volgt Hem uw hart? Hebt gij zijn stemme gehoord, die als de goede Herder het verlorene zoekt; hebt gij u laten vergaderen met zijne lammerkens; hebt gij opgehouden Hem te ontvlieden; u laten vinden en laat gij u reinigen, genezen, dragen, leiden, voeden, beschermen, zaligen door dien liefderijken Heiland?

o, Wat wonder van genade, dat Hij u riep en bleef roepen.

Ontvangen in zonde, geboren in ongerechtigheid; een liefhebber van uzelf en uwe wellusten; een hater Gods; een vijand van vrije genade; een opstandeling tegen uw Koning... uw Koning?

Gewis. Dat is juist het erge van uw zondig leven. Niet slechts is het een leven in ongehoorzaamheid aan uw Schepper en Weldoener; maar ken uwe ongerechtigheden, dat gij tegen den Heere, uw God, uw Bondsgod, overtreden hebt.

Uw doop verplichtte u tot een nieuwe gehoorzaamheid, tot de verbondsgehoorzaamheid om den Drieëenigen Bondsgod, Vader, Zoon en Heilige Geest, aan te hangen, te betrouwen, lief te hebben van ganscher harte, van ganscher ziele, met alle verstand, met alle kracht; uw oude natuur te dooden en in een nieuw, godzalig leven te wandelen al uwe dagen.

Waar is die gehoorzaamheid in uw leven; in uw hart?

Zijn er hier, die nog altijd weigerden; wier leven met sprekende daden getuigt: »Wijk van mij; aan de kennis uwer wegen heb ik geen lust;» die in hun harte zeggen: »Ik wil niet, dat deze Koning over mij zal zijn; mijn eigen ik zal koning blijven?»

Is er in iemand uwer ook overgebleven een boos en verdorven hart, dat niet kan ingaan vanwege zijn ongelooft?

Zijn er hier, die den Vader verachten uit liefde tot de wereld; die het bloed des verbonds, waardoor zij geheiligd zijn, vertreden uit liefde tot de zonde; die den Heiligen Geest smaadheid aandoen uit liefde tot het vleeschelijke?... Rampzaligen! — Gods Woord, dat u raakt, bewerkt, waar gij er n tegen inzet — uwe verstokking.

Ai mij, er zijn goddeloozen, die zich aan het Woord stooten, ongehoorzaam zijnde; waartoe zij ook zijn gezet. Is dit uw deel? Gij, die zoo luid kunt lachen in de ijdelheden der wereld... Uw lachen wordt kermen van pijn....

Is dit uw lot? Gij, die het goud, de eer, de grootheid dezer wereld kiest, om voor dat linzenkooksel uw eerstgeboorterecht te verkoopen — eenmaal zult gij schreien, maar geen plaatse des berouws zal daar zijn....

En dit heb ik u heden te zeggen:

De man, die, dikwerf bestraft zijnde, den nek verhardt, wordt s ch i e l i j k verbroken. De Heere is wakker over zijn Woord, om het te doen!

Een iegelijk beproeve zichzelve. Het is niet alles Israel, wat uit Israel is. Daar zijn ook onvruchtbare ranken in den wijnstok der kerk; zij zullen worden uitgesneden, en men bindt al die goddeloozen, die geveinsden in busselen en werpt ze in het vuur.

Zeg niet bij uzelve: »Wij hebben Abraham tot een vader; wij zijn, ge hebt het ons zelf verzekerd, kinderen des verbonds.»

Die in zijn harte de weldaden des verbonds ongeloovig blijft verwerpen en de zonde blijft kiezen boven de genade — zal vergaan.

Christus komt tot het zijne. Wee den zijnen, die Hem niet aannemen! Eenmaal zal Hij zeggen: »Brengt ze hier en slaat ze voor mijne voeten dood!» Ziet, Hij komt als een dief in den nacht. Onverwacht. Haastiglijk!

Maar gij, die in uw hart oprecht zijt voor God en hoort naar zijn Woord en beeft voor dat Woord, vreest gij niet! Acht gij u zulk een snood zondaar? Gij zijt het; en nog oneindig erger dan gij wel weet. God alleen weet, wat gruwelijk hart gij hebt. 't Is te schandelijk, wat daarin omgaat, om het zelfs te fluisteren in 't oor van den vertrouwdsten vriend. . Maar daarom richtte Hij met u op het genade verbond; en grondvestte dat in een bloed, dat van alle zonden reinigt, omdat het Goddelijk bloed is; en daarom heeft Hij in dat verbond onwederstandelijke, alles overwinnende genade en maakt Hij van uw hart eene werkplaats van den Heiligen Geest, die met den Vader en den Zoon is de almachtige God!

Doe gij uw mond maar wijd open, Hij zal dien vervullen. Op zijn trouwverbond!

Alleenlijk ken ook gij en leer meer en meer kennen uwe overtredingen; in hare veelheid; in hare boosheid; in hare snoodheid; in hare schuld voor den heiligen God! Versta uw zondigen door ongeloof en onbekeerlijkheid tegen den genadigen God des verbonds; uw zonde tegen den Vader, tegen den Zoon, tegen den Heiligen Geest....

Doch keer weder... Alles is vergeven!... En nu, waar u zooveel vergeven is, heb daar veel lief!

De liefde tot Jezus en in Hem tot den Vader make u ook gewillig om den strijd des geloofs met de u louterende verdrukkingen te strijden. De dooding van den ouden mensch doet pijn. De haat der wereld wondt. De aanvechting des Satans benauwt. Door vele verdrukkingen gaat de weg naar het Koninkrijk Gods.

Doch één troost. De verdrukking gaat zeer haast voorbij.

Gods heiligheid en ijver waken op tegen den verdrukker; zijne barmhartigheid snelt tot verlossing toe!

Er is slechts één oogenblik in zijn toorn.

De Heere zal wakker zijn over zijn Woord om het te doen.

Daarom, verdrukte ziele! houd moed. Zie op tot God. Den God van Jeremia. Den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

Ziet, Hij zal komen en niet vertoeven. Spreke de Geest ook in uw harte: Kom, Heere Jezus; opdat ook gij met de bruid moogt antwoorden: Ja, kom, Heere Jezus! kom haastelijk. Amen.

Gedenk aan 't woord, gesproken tot uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.

Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd;
Dit leert mijn ziel U achter aan te kleven;

Al 'tgeen uw mond aan mij had toegezegd,
Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven.

Psalm 119 : 25.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XL.

Israels vrijsteden, eene teekening van den weg des behouds.

DOOR

A. VAN SCHELVEN.

EMERITUS PREDIKANT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

God heb ik lief; want die getrouwe Heer
Hooft mijne stem, mijn smeekingen, mijn klagen;
Hij neigt zijn oor: 'k roep tot Hem al mijn dagen;
Hij ſchenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer.

Ik lag gekneld in banden van den dood,
Daar d' angst der hel mij allen troost deed missen;
Ik was benauwd, omringd door droefeniſſen;
Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood:

„Och, Heer! och, wierd mijn ziel door U gered!”
Toen hoorde God. Hij is mijn liefde waardig;
De Heer is groot, genadig en rechtvaardig,
En onze God ontfermt zich op 't gebed.

Ps. 116 : 1, 2, 3.

Verder ſprak de Heere tot Jozua, zeggende:

Spreek tot de kinderen Israels, zeggende: Geeft voor ulieden
de vrijſteden, waarvan Ik met ulieden geſproken heb door
den dienſt van Mozes.

Dat daarhenen vliede de doodſlager, die eene ziel door dwa-
ling, niet met wetenschap, verſlaat; opdat zij ulieden zijn tot
een toevlucht voor den bloedwreker.

Als hij vlucht tot eene van die ſteden, zoo zal hij ſtaan
aan de deur der ſtadspoort, en hij zal zijne woorden ſpreken
voor de ooren van de oudſten derzelve ſtad; dan zullen zij
hem tot zich in de ſtad nemen, en hem plaats geven, dat hij
bij hen wone.

En als de bloedwreker hem najaagt, zoo zullen zij den dood-
ſlager in zijne hand niet overgeven, dewijl hij zijnen naaſte
niet met wetenschap verſlagen heeft, en hem gisteren en
eergisteren niet heeft gehaat.

En hij zal in dezelve stad wonen, totdat hij sta voor het aangezicht der vergadering voor het gericht; totdat de hoogepriester sterve, die in die dagen zijn zal; dan zal de doodslager wederkeeren en komen tot zijne stad en tot zijn huis, tot de stad, vanwaar hij gevloten is.

Toen heiligden zij Kedes in Galiléa, op het gebergte van Nafhali, en Sichem op het gebergte van Efraïm, en Kirjath-Arba, deze is Hebron, op het gebergte van Juda;

En aan gene zijde der Jordaan van Jericho oostwaarts, gaven zij Bezer in de woestijn, in het platte land, van den stam van Ruben; en Ramoth in Gilead, van den stam van Gad; en Golan in Bazan, van den stam van Manasse.

Dit nu zijn de steden, die bestemd waren voor al de kinderen Israels, en voor den vreemdeling, die in het midden van henlieden verkeert, opdat derwaarts vluchtte al wie eene ziel slaat door dvaling; opdat hij niet sterve door de hand des bloedwrekers, totdat hij voor het aangezicht der vergadering gestaan zal hebben.

Jozua 20.

De getuigenis van Jezus is de geest der profetie! Zoo sprak een engel Gods tot Johannes op Patmos, (Openb. XIX : 10b); daarmede zeide hij: Al Gods dienstknechten, in den hemel en hier op aarde, worden door één Geest geleid. En deze Geest heeft, in betrekking tot hun dienst, geen hooger doel dan van Jezus Christus te getuigen.

Het zijn dus geen ijdel verdichte fabelen, geen zinledige inbeeldingen van ons verdorven verstand, als wij beweren, dat van Jezus Christus te getuigen het hoofddoel is, niet slechts van het profetisch woord, om ons te zeggen, dat de Christus lijden zou en daarna in de heerlijkheid ingaan, zelfs niet, dat zijn persoon en zijn weg en zijn werk is afgeschaduwd in de wet van de Aäronietische plechtigheden der wet; maar wij mogen verder gaan, op het voetspoor der heilige apostelen, en de Heere Jezus Christus, onzen Verlosser en Zaligmaker, zelfs dáar zien afgebeeld, waar men dit bij oppervlakkige beschouwing het minst vermoeden zou.

Wijst ons de vinger van den apostel Petrus niet op de arke Noachs, en het behoud in die arke, als een beeld van de wijze, waarop wij moeten behouden worden? Getuigt niet de Heiland, dat het bedrijf van Mozes in de woestijn, als hij temidden der ongehoorzame kinderen Israels de koperen slang omhoog hief, eene gelijkenis gaf van de verhooging aan het kruis van den Zoon des menschen en van onze behoudenis door Hem?

En wanneer de heilige apostel Paulus, door den Heiligen

Geest verlicht, zegt van den rotssteen, waaruit Israel dronk in de woestijn: »En de rotssteen was Christus,» zouden wij dan ook niet van de vrijsteden in Israels landpalen mogen zeggen, dat ook deze eene teekening zijn van den weg des behouds? Volgt mij dan, geliefde toehoorders! met uw welwillende aandacht, als wij gaan spreken van:

Israels vrijsteden als eene teekening van den weg des behouds, en u spreken van:

1. haar doel;
2. haar gebruik;
3. De stof, die zij leveren tot prediking van den weg der zaligheid in Jezus Christus.

God schiep den mensch uit het stof der aarde en blies in zijne neusgaten den adem des levens. En, voegt de Heilige Geest er bij, alzoo werd de mensch tot een levende ziel, in onderscheid dus met de dieren der aarde, die hun levende ziel van God ontvingen, genomen uit den fijnsten ether der schepping. Daardoor was de mensch aan twee werelden verwant. Dit was zijne verhevenheid boven alle schepsel, 'twelk de Heere gemaakt had, geschapen te zijn naar het beeld en de gelijkenis Gods. En al heeft nu de mensch, helaas, de heerlijkheid van het beeld Gods verloren; al werden nu al zijne krachten en gaven verdorven en der zonde dienstbaar gemaakt; toch heeft het den Schepper liefd, die betrekking op den mensch niet ganschelijk te verbreken, maar in stand te houden, daar de apostel op den Areopagus te Athene zegt tot zulken, die voor afgoden knielen: »Wij zijn van Gods geslacht.»

En omdat de Heere God deze betrekking tot den mensch, ook in zijn diepen val, bleef erkennen, is het leven van den mensch in zijne oogen dierbaar. Met smart zag het zijn Oog, dat Kaïn zijn broeder Habel doodsloeg, en zelf komt Hij, als de rechtvaardige Rechter, naar den broeder, om den schuldige te achterhalen, zijne misdaad te oordeelen, zijn vonnis uit te spreken naar den eisch der gerechtigheid en ervoor te zorgen, dat dit vonnis zijn loop hebben zou.

Deze booze daad van Kaïn was een feit, dat niet eene uitzondering was. De Heere zag de aarde, dat zij »vervuld was met wrevel».

Het minste leed, den kinderen van Kaïn aangedaan, werd met den dood gewroken, zonder dat den moedwil paal werd gezet. Hoort, hoe trotsch Lamech voor zijn beide vrouwen zijn euvelmoed bezingt, opdat zij het hem tot eene eere reke-

nen zouden: »Ik sloeg eenen man, omdat hij mij eene wonde; eenen jongen, omdat hij mij eene buile had toegebracht.»

Dit puntje van den sluier, over die eerste wereld voor ons oog gespreid, even opgelicht, doet ons zien, wat het inhad, vervuld te wezen met wrevel.

En als de Heere God de gruwelen der eerste wereld in den zondvloed gewroken, en met Noach en met de aarde een verbond opgericht heeft, is het eerste gebod, dat Hij in deze nieuwe verordening aan de aarde geeft: »Wie voortaan des menschen bloed vergiet, diens bloed zal van de menschen vergoten worden.»

Dit gebod heeft de Heere nooit teruggenomen, en zelfs in de vriendelijke bedeeling des Heiligen Geestes, onder het Evangelie, is dit van kracht gebleven, als Hij getuigt: »De overheid draagt het zwaard tot straffe dergenen, die kwaad doen.»

Deze eisch der gerechtigheid was bij den Heere wel zóo ernstig, dat, bij verzwakking van het rechtsbesef bij de overheid, het recht van den bloedverwant van éen, die doodgeslagen was, hem recht gaf het vergoten bloed te wreken in den dood van den moordenaar, opdat de wrevel, die in het hart van den zondigen mensch spookt, niet hier op aarde alle recht vertrappen zou.

Nog vindt men dit recht in zwang bij stammen van Arabië en ook nog een overblijfsel, hoe ook verbasterd, in de *l i j n e h w e t*, dat is het ter dood brengen van een misdadiger zonder vorm van proces, wanneer de publieke conscientie door zijne misdaad overprikkeld is.

Dit korte recht heeft de Heere God in zijn heilige wetten aan Israel gewettigd, en, hoewel gewijzigd, daaraan plaats gegeven in de verordende vrijsteden, waardoor dat recht werd getemperd, opdat geen onnoozele, die zonder voorbedachten rade de oorzaak was van den dood van zijn evennaaste, het slachtoffer worden zou van overprikkeld rechtsgevoel.

In het twintigste hoofdstuk herinnert de Heere aan Jozua het gebod, dat Hij, betreffende dit stuk in zijne wetten, vroeger aan Israel had geboden.

Zes steden had de Heere daartoe bestemd: drie in het Overjordaansche en drie in het eigenlijke land Kanaän. Bij een blik op de kaart van Palestina zult gij zien, dat zij bijna evenredig van elkander zijn gelegen en dus van uit het geheele land spoedig bereikbaar waren. Zij waren allen óf in vlakten óf op bergen gelegen, opdat hij, die erheen vluchtte, ze, tot zijne bemoediging, van verre zien zou.

Rechte wegen waren er, die tot dezelve toegang gaven, en bij een drie- of viersprong van den weg moest de overheid

zorgen, dat handwijzers waren geplant, opdat de vluchtende niet zou behoeven te verdwalen.

Ook waren ze alle zes steden der Levieten. Van de oudsten dezer steden mochten zij, die er heenvloden, er op rekenen, zoo zij moedwillig iemand hadden doodgeslagen, dat zij hier gerechtigheid zouden ontmoeten, afgewezen en aan den bloedwreker zouden worden overgeleverd. En daarentegen, dat de ongelukkige, die zijns naasten kwaad niet had gezocht, hem gisteren noch eergisteren had gehaat, maar door een ongeluk de oorzaak van zijn dood was geworden, hier ontferming en medelijden en verberging tegen de dreigende wrake vinden zou.

Voorwaar, Israels geheiligde dichters mochten wel bij zulk een burgerlijke verordening met recht uitroepen: »God heeft aan Isrel zijne wetten — aan Jakob zijne rechten en inzettingen gegeven; zóo heeft Hij geen ander volk gedaan: zij kennen zijne rechten niet.»

Daarom zullen de wetgevers en rechters van alle volken weldoen, zoo zij in de wetten van Israel de grondlijnen zoeken, waarnaar zij zich te regelen hebben. Had men dit steeds gedaan, men zou niet, gelijk het thans eigenwillig geschied is, onnadenkend en lichtzinnig, de doodstraf, door dwaze barmhartigheid gedreven, hebben afgeschaft. Daardoor toch is onmiskenbaar de goedwil geprikkeld, de veiligheid van het menschelijk leven bedreigd en de gerechtigheid Gods met voeten getreden.

II.

Schetsen wij nu haar gebruik.

Ginds ligt Hebron, vroeger Kirjath-Arba. 't Is een der oudste onder hare zustersteden op aarde. Kenden wij den tijd der stichting van Zoar in Egypte, dan konden wij haar levenstijd bepalen, daar zij zeven jaren vóór haar gebouwd werd. Zij is gelegen in het land van den stam van Juda, tusschen de Middellandsche en de Doode Zee. De oude stad lag op den top, de latere op de helling van den berg.

Plaatsen wij ons op den muur. Rondom zien wij vruchtbare valleien, beplant met wijngaarden. Ook het dal Eskol is daar, waar de verspieders van Israel eene ranke met den druiventros afsneden, die dienen moest tot getuige, of het land, aan Israel beloofd, ook gezegd worden mocht een land te zijn, vloeiende van melk en honig.

Zien wij verder af westwaarts, dan ontdekken wij de eikenbosschen van Mamré, waar Abram woonde in zijne tenten,

en een weinig verder vandaar, de spelonk van Machpela, waar hij Sara begroef, waar hijzelf ter ruste werd gelegd, en na hem vele van de kinderen, die God hem, naar zijn onveranderlijke beloften gegeven had; zuidwaarts ligt de weg, die naar de Doode Zee voert, waar eens Sodom lag en Gomorra, die God om hunne boosheid verdelgd had; de weg, waarop Abraham stond voor het aangezicht van den Engel des verbonds, om te bidden, zoo het met de gerechtigheid kon bestaan, die steden te sparen van verderf en ondergang; noordwaarts ligt Mizpa, de plaats, van waaruit Samuel Israel richtte, eer zij een koning hadden begeerd, die, gelijk bij de heidenen rondom, over hen regeeren zou. En boven dat alles, zoo vol van herinnering, zag Abraham de sterren, die hij tellen zou, en die hem ten teeken en ten waarborg zouden zijn van de vervulling van Gods belofte, dat zijn zaad ontelbaar zou zijn.

Temidden van zulke overdenkingen, waartoe iedere omgeving in het land zoo ruimschoots gelegenheid geeft, wordt onze aandacht gestoord door een vreeselijk angstgeschrei, dat van uit het dal tot onze ooren doordringt. Wij richten onze oogen naar den weg van Berseba, vanwaar het ons tegenklinkt. In een wolk van stof zien wij iemand op vleugelvlugge voeten zich henensnellen naar de poorten van Hebron. Wat hem zoo jagen doet, schijnt zijn oorzaak te hebben in een tweede, die hem van verre achternajaagt, gewapend met een ontbloot zwaard, waarmede hij zijn leven bedreigt.

En zoo is het. Die eerste is een doodslager, de tweede een bloedverwant van den verslagene, die, naar de letter der wet, op den doodslager het recht heeft hem het leven te benemen.

De eerste naakt de stadspoort, die gesloten is. Hij klopt, hij roept om opengedaan te worden, en een toevlucht te vinden tegen den bloedwreker, die achter hem is. De kleine deur, die in de stadspoort is, wordt hem geopend; hij dringt erdoor, en ze wordt achter hem toegedaan. Intusschen is ook de bloedwreker genaderd. Ook hij klopt en roept, dat hem de schuldige zal worden overgeleverd, om hem te doen naar het recht, door den God Israels verleend. Hem wordt gelast te vertoeven, tot de oudsten der stad geoordeeld zullen hebben over deze zaak tusschen hem en zijn naaste.

En terstond worden de zonen van Levi, de oudsten der stad, opgeroepen ter poorte, en de vluchteling voor hen gebracht, opdat hij zijne woorden voor hunne ooren spreken zou.

En met een bewogen stem, die van de aandoening zijns harten schijnt te getuigen, vangt hij aan:

»Mannen broeders, vaders, knechten van den God Israels,

die gezeten zijt om barmhartigheid te bewijzen aan een verslagene van harte, hoort toe. In den morgen van dezen dag, bij het opgaan der zonne, ging ik uit met mijne broeders, ieder gewapend met zijn gereedschap, om hout te houwen in het bosch niet verre van Berseba. Wij hadden tezamen gearbeitet in het zweet onzes aanschijns tot op den middag en zaten neder om brood te eten. Wij zongen tezamen een der liederen van Sion, ter eere van den God Israels. Onze krachten waren gesterkt. Wij stonden op en begaven ons aan het werk, en hieven onze bijlen omhoog. Opeens: daar vliegt het ijzer van mijn werktuig van den steel, en..... het treft een man, die dicht bij mij stond, aan den slaap van het hoofd. Een ontzettende wonde doet een breeden bloedstroom vloeien, hij bezwijmt, stort neer, eenige oogenblikken slechts en..... hij geeft den geest! Ach, mijn broeder!!..... Mannen broeders en vaders! de God Israels zij ten getuige! er was geen twist tusschen ons geweest; er bestond geene veete, dat ik hem sedert gister of eergister zou hebben gehaat. Daarom, in naam van Hem, wiens barmhartigheden vele zijn, geef mij eene plaats binnen uwe poorten, dat ik daar eene toevlucht vinde voor den bloedwreker, die dreigend staat voor de poorten uwer stad."

De oudsten antwoorden, zeggende: »Gij zult in onze stad niet mogen verblijven, dan naar de regelen van het heerlijk recht onzes Gods. Wij zullen kennisse nemen van de zaak, waarvan gij voor onze ooren gesproken hebt."

Zij zenden een drietal uit naar de plaatse van het onheil. Zij keeren na eenigen tijd weder en brengen dit bescheid weder voor de ooren van de oudsten van Hebron, zeggende:

»Wij hebben bevonden, dat deze man geen twist heeft gehad met den verslagene; dat hij hem gisteren en eergisteren niet heeft gehaat; noch immer zijn kwaad heeft gezocht; noch hem heden met wetenschap heeft verslagen; en dat gij hem oordeelen kunt naar het woord, dat zijne lippen gesproken hebben."

Met heilige vreeze, gemengd met stille hope beluistert hij de lippen der oudsten, als zij zich openen en zeggen:

»Wees welkom, mijn broeder! binnen de poorten van Hebron. De God van Israel heeft uwe benauwdheid voorzien, en u eene toevlucht bereid in deze vrijstad. Waarlijk zij is voor u verordineerd, als de Heere aan zijn volk zijne wetten gegeven heeft. Ontvang dan uw leven weer uit de hand uws Gods, naar den eisch van zijne gerechtigheid, en geniet vrede en rust onder de schaduwe der vleugelen onzes Gods. Wij zullen den bloedwreker afwijzen en tevreden stellen en waken

voor uw heil. Alleenlijk begeef u niet buiten deze poorten, zoolang de hoogepriester Gods, die thans is, leven zal, opdat de bloedwreker u niet vinden moge en u, naar zijn recht, aan het leven slaan zou."

Wat ommekeer in zijn toestand! Hij zoekt zich eene woning. Hij maakt kennis met zijne medeburgers, en vindt er velen, die hier woning hebben gezocht en gevonden, gedreven door even zulken of soortgelijken nood. Zij verhalen elkander van hun onheil, van hun angst en van hunne hope, van den vrede en de vreugde en de gemeenschap met allen, die van hunne redding gewagen mogen en zij zingen tezamen van Ps. 146 : 3, 4 en 8.

Zalig hij, die in dit leven
 Jakobs God ter hulpe heeft!
 Hij, die, door den nood gedreven,
 Zich tot Hem om troost begeeft;
 Die zijn hoop in 't hachlijkst lot
 Vestigt op den Heer zijn God!

't Is de Heer, wiens alvermogen
 't Groot heelal heeft voortgebracht;
 Die genadig uit den hoogen
 Ziet, wie op zijn bijstand wacht,
 En aan elk, die Hem verbeidt,
 Trouwe houdt in eeuwigheid.

't Is de Heer van alle heeren,
 Sions God, geducht in macht,
 Die voor eeuwig zal regeeren,
 Van geslachte tot geslacht.
 Sion! zing uw God ter eer!
 Prijs zijn grootheid: loof den Heer!

III.

Zoo heb ik u dan, G. H., kort en duidelijk, naar ik meen, het doel en het gebruik voor de oogen geteekend. En mij dunkt, ik heb niet meer noodig u te betoogen, dat ons hier zeer be-
 slist en eenvoudig de weg des behouds voor den armen en ellendigen zondaar voor de oogen is afgebakend. Gijzelven hebt het in den geest mij voorgezegd!

Die onvrijwillige doodslager
 is zich bewust van zijn treurigen toestand,
 draagt geloovig kennis van den weg des behouds,
 neemt een onwankelbaar besluit,
 en heeft nu slechts éénding in het oog te houden.

Vóór zijn ongeval kende hij geen onrust en vreeze dan die, waaraan ieder mensch hier op aarde onderworpen is. Hij ging uit tot den arbeid; gebruikte zijne spijze en alle goede gaven zijns Gods; des avonds keerde hij weder naar zijn huis; legde zich neder tot zijne ruste, en genoot de voorrechten, aan het huiselijk leven verbonden. Wat zou hij zich meerder wenschen?

Door het noodlottig ongeval is ineens alles omgekeerd. Het roerloos overschot van den man, wiens dood hij veroorzaakte, klaagt hem aan en vervult zijne ziel met angst en met de vreeze des doods. In zijne verbeelding ziet hij reeds den naasten bloedverwant van den verslagene met uitgetrokken zwaard, om hem naar het recht, hem door Israels God gegeven, te doorsteken. 't Is hem, of hij reeds den doodsteek gevoelt, die ieder oogenblik hem kan worden toegebracht. Hij kan zich het gevaar niet ontveinzen. En al had iemand hem met fraaie woorden willen geruststellen, hij zou den troost hebben afgeweerd. In eigen oog is hij een kind des doods.

Geruste zondaar in ons midden! uw toestand is treuriger dan de zijne. Gij zegt: ik heb niet gedood of gestolen. Gij hebt niet slechts uw burgerlijke en huiselijke plichten vervuld, maar zijt zelfs niet tekortgeschoten om aan uw godsdienstige plichten te voldoen. Gij eet, gij drinkt, gij slaapt en staat op, om voor uzelf en de uwen in het zweet uws aanschijns te arbeiden, en zegt: »Wat ontbreekt mij?» Omdat het Burgerlijk Strafwetboek geen recht noch roeping heeft zich met u in te laten, meent gij ook niets te vreezen te hebben. Gij weet wel, dat gij eenmaal sterven moet; maar dit hebt gij slechts met alle menschen gemeen, en gij hoopt: die dag kan nog wel verre zijn.

Ontwaak uit uw ijdele gerustheid, en laat mij u zeggen, dat gij de heilige wet van dienzelfden God geschonden hebt, op allerlei manieren. Gij hebt Hem niet liefgehad; gij hebt Hem niet gediend en verheerlijkt, en nog nooit beantwoord aan het doel, waartoe Hij u geschapen heeft.

De gaven en krachten, die Hij u gaf, uw lichaam en ziel, hebt gij naar eigen lust, hebt gij in de zonden besteed; als wapentuig genomen, door het verderf van uw hart, voor de zonde; gij hebt u, in het openbaar en in het verborgen, gekant tegen uw God; zelfs als uw geweten u zeide, dat hetgeen gij deedt, niet goed was.

En het gevolg daarvan is, dat gij niet alleen gelijk deze onvrijwillige doodslager, het leven verbeurd hebt (want de ziel des zondaars zal sterven), maar dat gij den eeuwigen dood onderworpen zijt; want er staat geschreven: »Vervloekt

is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen." Nu leeft gij nog en zijt wellicht gezond, en waant den dood nog verre. Gij hebt het reeds veelmalen gezien, dat anderen, jonger en kloeker dan gij, plotseling waren afgesneden. In ieder geval, het is den mensch gezet, eenmaal te sterven. En dan? o Weet het: daarna het oordeel! Dat vonnis betreft u, gelijk mij en gelijk allen. De geheele wereld is verdoemelijk voor God. Daar is niemand rechtvaardig. Ook niet één. Iedere doode drukt het zegel op het eerste gedeelte van het Goddelijk vonnis: het is den mensch gezet te sterven. Wat reden zoudt gij hebben om te veronderstellen, dat gij het tweede gedeelte ontgaan zult: en daarna het oordeel? Laat u niet troosten met de barmhartigheid Gods. Het zwaard, door God zelve gegeven in de hand van den bloedwreker, moet u overtuigen van de ijdelheid van zulk een ongegronden troost. Hijzelf is tegen u gewapend met het zwaard der gerechtigheid, en, zoo er niet een andere verhouding ontstaat tusschen God en uw hart, zal het u vreeselijk zijn, in zijne handen te vallen. En . . . gij weet niet wanneer!

Doch keeren wij tot den doodslager terug. Wie zal hem raad geven in zijne radeloosheid? Hoort! Hij is kind van Israel, aan hetwelk God zijne inzettingen en rechten gegeven heeft. Tot hiertoe had hij dit wellicht niet op den rechten prijs gewaardeerd. In ieder geval: tot hiertoe was er voor hem weinig onderscheid tusschen Berseba en Hebron of een der andere vrijsteden in Israels landpalen. Opeens is dat anders geworden. Ofschoon de muren en poorten dier stad alles insluiten, wat hem als mensch op de aarde dierbaar is, heeft toch de naam van Hebron voor hem veel grooter belang. Als kind van Israel weet hij, dat daar voor doodslagers eene deure der hope is. Die kennis van den weg en de plaats des behouds behoedt hem voor vertwijfeling, en wekt temidden van den doodsangst eenige hope in zijne ziel, en is de oorzaak, dat Hebron boven Berseba door hem wordt gewaardeerd.

Zijn er onder u ontwaakten? Zulken, die vanwege hunne zonden, rede- en radeloos zijn? Hoort! Diezelfde Heilige Geest, die door middel van zijn heilige wet, u van zonde heeft overtuigd, heeft door zijn heilig Evangelie u den weg ter ontcoming doen kennen. En wat de naam der vrijstad op het gemoed van den onvrijwilligen doodslager teweegbracht, wil, mag en moet voor u de gezegende Naam van Jezus zijn, die van den Vader in de wereld gezonden is, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren is. Welk een zegen, dien naam u aan het hart te

leggen en tot u te zeggen: De Zaligmaker roept u, zeggende: »Komt tot Mij, vermoeiden, belasten, komt tot Mij! En wie tot Mij komt,» zoo verzekert Hij, »zal Ik geenszins uitwerpen.»

Ja, wij zeggen u meer. De onvrijwillige doodslager was een kind der belofte en des verbonds, die het teeken des verbonds droeg in zijn vleesch, hetgeen hem verzekerde deelachtig te zijn aan al de voorrechten, die uit het eeuwige verbond, met Abraham opgericht, voortvloeien, en dus ook, dat hij in het geval, waarin hij verkeerde, vrijmoedig zijne voeten op mocht heffen en henenvlieden naar Hebron.

En dat kloeke besluit wordt dan ook door hem genomen. Vergeefsch zou het geweest zijn, hem te vermanen, dat hij toch eerst afscheid zou nemen van Berseba en alles wat daarin hem dierbaar was, van zijne vrouw en kinderen, van zijn vader en zijne moeder; dat hij toch eerst orde op zijne zaken stellen zou, om dan morgen, of overmorgen, of later naar Hebron te gaan; ziet, dat zou alles geweest zijn, of ge aan eens dooven mans deur zoudt hebben aangeklopt. Hij zou u toegeroepen hebben: »o Vriend! houd mij niet op; mijn leven is in gevaar!»

En zelfs zijne vrouw en kinderen, zijn vader en zijne moeder, als zij den ongelukkige recht hadden liefgehad, zouden gezegd hebben: »Lieve! wij bidden u, houd u om ons niet op! Ga heen! Spoed u op uw weg! en wie u op dezen weg met andere dingen zou willen ophouden, sluit uw oog; sluit uw oor! Vlied, tot gij binnen de poorten zijt!»

En dat is 'dan het heerlijk voorbeeld voor den van zonden overtuigden zondaar. Ach! bedenk het toch: het is goed, het is noodig, van zonde overtuigd te worden. God geeft dat aan allen, die Hij behouden zal. De weg der verlossing, de persoon des Zaligmakers, de vrede en de gemeenschap met God, kan niemand, zonder de overtuiging van zonden, dierbaar of zelfs begeerlijk zijn. Maar nog eens, dit is niet het einddoel. Men kan daarmede op zichzelf o m k o m e n. Het is zelfs niet genoeg, den weg en de plaats te kennen, niet genoeg zijne voeten op dien weg te zetten; maar langs dien weg voort te gaan, tot men binnen de poorten is.

Immers, zoolang de deuren der poorten van Hebron niet achter de bij zichzelf veroordeelde gesloten waren, was hij in gevaar van den bloedwreker; zoolang gij niet tot den roependen Heiland Jezus gekomen zijt, naar zijn eigen getuigenis: »Ik ben de weg tot den Vader»; zoolang zijn woord niet in u vervuld is: »Gij in mij, en Ik in u,» mag daar geen ruste zijn. In de arke alleen behoudenis tegen den vloed des waters, voor al wat God verkoren had tot behoud. Geen ontkomen

aan het vuur des toorns van God voor Lot en de zijnen, dan binnen de poort van Zoar. Geen veiligheid tegen den bloedwreker des doodslagers, dan alleen door opgenomen te zijn door de oudsten van Hebron. Geen rust, geen vrede, geen veiligheid of zekerheid van behouden te zijn of te zullen worden, dan wanneer wij deelhebben aan Jezus Christus.

Dat blijkt ook uit het voorbeeld van den doodslager. Hij-gende en jagende, door angsten des doods voortgezweept, is hij genaderd tot voor de poorte van Hebron. Hij klopt en hij roept, dat hem zal worden opengedaan. Aan den wachter gunt hij nauwelijks den tijd om toe te schieten en de deure der poorte te ontsluiten, omdat, òf in werkelijkheid, òf in zijne verbeelding de bloedwreker hem op de hielen is.

En als de wachter hem heeft binnengelaten en hem oogenblikkelijke veiligheid heeft gegeven, en de oudsten der stad in de poort zijn neergezeten, dan heft hij zijne stemme op met geweën en verhaalt zijn ongeval, en doet zijne smeekingen hooren om toch ter woning in de vrijstad te mogen verblijven. En nadat de oudsten zijne zaak ernstig hebben onderzocht, wordt hij in zijne droefheid getroost, zijne rechtmatige onrust ternedergelegd, door het woord, dat Israels Heere, zijn nood en ellende tevoren ziende, aan hem in ontfermen heeft gedacht, en voor hem en al zulke weggedrevenen en ongetroosten deze schuilplaats bereid had; dat hem hier schuilplaats verzekerd was, en dat, zoo ook de bloedwreker voor de poort mocht verschijnen om hem te belagen, hij zich niet behoefde te verontrusten, daar zij, naar de barmhartigheid zijns Gods, hunne vleugelen over hem zouden uitbreiden. Alleenlijk, en dit werd hem met heiligen ernst op het harte gedrukt, hij mocht de poorte der stad niet verlaten, tot den dood van den tegenwoordigen hoogepriester. Wat er dus gebeuren mocht buiten Hebron, wie tot hem komen mocht, vrouw, kinderen, vader, moeder, bloedverwanten of vrienden, die hem zouden willen verlokken, hij moest blijven binnen Hebron. Zij mochten tot hem komen door in te gaan, hij nooit meer tot hen, zoo hij zich niet opnieuw in gevaar wilde begeven, als opnieuw de bloedwreker zich tegen hem wilde wapenen.

En dat is nu immers, broeders en zusters! de ervaring aller kinderen Gods? Op den weg, dien hij henenvlood, had de doodslager zoo menig getuigenis ontvangen van de goedertierenheid zijns Gods. Die geëffende weg, die vriendelijke handwijzers, die met zorg voor zijne ziel vervulde oudsten der stad, hun troostvolle woorden, vóór hij nog de zekerheid had, dat de vrijstad voor hem, of hij voor de vrijstad bestemd was: hoe rijke troost was hem dit alles, hoe sterkte het

hem op den weg, en bewaarde hem voor wanhoop en moedeloosheid. Waren niet alzoo, broeders en zusters! de vertroosting des Heiligen Geestes over ons overvloedig, toen we ontwaakt waren tot erkenning van onze treurige verhouding als schuldige zondaren tegenover den driemaal heiligen God?

Kwam niet het dierbaar Evangelie tot ons, dat ons sprak van Gods genadig voornemen om zondaren zalig te maken? En al durfden wij ons nog niet den Heiland toeëigenen als onzen Borg, toch kwam er hope en troost en ondersteuning tot ons wankelend gemoed.

En als wij dan door het Woord werden verzekerd, dat alles, wat er noodig was tot betaling van onze schuld, door den Zone Gods was voldaan; dat Hij het volle rantsoen had gebracht; dat al onze zonden waren verzoend door het eenige offer, dat Hij had gebracht, als Hij zichzelf had doen nagelen op het kruis; dat God beloofd had dat werk goed te keuren, en erin te berusten, alsof wijzelven aan alle gerechtigheid hadden genoeg gedaan; dat Hij het armen zondaars toerekende, alsof zijzelven dat in eigen persoon hadden gedaan en geleden; als wij het te zien kregen, dat deze barmhartigheden Gods en deze genade van onzen Heere Jezus Christus ons reeds betekend en verzegeld waren in den Heiligen Doop, toen wij van al deze dingen nog onbewust waren; niet waar? dan grepen wij moed; dan zochten wij de eenzaamheid; dan drougen wij door tot voor de poorten der Godsstad, en stonden daar, en spraken onze woorden tot den Heere onzen God, en wij klaagden: »Tegen U, tegen U alleen heb ik gezondigd, o Heere! Het is niet deze of die zonde van mijn leven, die mij aanklaagt voor uw rechterstoel. Neen, Heere! maar ik ben in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren, en van nature een kind des toorns! Heere! zoo Gij in 't gericht treden wilt met mij, ik zal niet kunnen bestaan. Maar Heere! bij U is vergeving in Christus. Wees mij zondaar genadig!»

En ontvingen wij niet een troostvol antwoord op ons smeeken?

Was het dan niet: »Zoon! dochter! uwe zonden zijn u vergeven. Ga heen in vrede»? Neen, neen! vluchtende doodslagers, die in den angst hunner zielen aan de deure der stadspoorte hunne klacht kwamen uitstorten, werden door de oudsten der stad niet buitengeworpen!

Maar nog minder de verslagen zondaar, die door den Heiligen Geest, door middel van Gods heilige rechtvaardigheid, van zonde overtuigd is, en in ootmoed voor God de kwale van zijn hart belijdt, en zijn verbeuzeld leven en misbruikte of ongebruikte talenten beklagt; die geen protest indient tegen het oordeel Gods, maar zich laat overtuigen van

zijn moedwillig overtreden en daarvoor buigt, werd van den troon der genade ledig en troosteloos heengezonden.

De Geest Gods, die in de wet van Mozes spreekt van gerechtigheid en toorn, spreekt door het Evangelie van genade en vrede in het bloed der verzoening, en verzekert hem, dat God verzoend is, en wij in Hem hebben vergeving, verzoening, verlossing en aanneming tot kinderen, het eeuwige leven en eeuwige heerlijkheid. En dat alles tot prijs der heerlijkheid der genade dezes Gods.

En, gelijk de getrooste doodslager nu, met diepe ootmoedigheid over het verledene, dankbaar en blijde gebruik maakt van het voorrecht, in Hebron zich woning te verwerven, zoo ook gij, verslagenen van harte! Het is Gods geopenbaarde wil, dat gij gelooven zoudt in zijne liefde, en, in dankbare erkenning, van wat de Zoon Gods, door zijne komst in deze wereld, door zijns zelfs overgave voor zondaren, verworven heeft, u al de weldaden zoudt toeëigenen, die uit zijn lijden en sterven en opstanding en hemelvaart en zitten ter rechterhand Gods voortvloeien; dat gij, bij de bittere klacht: »Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen?" óók den danktoon zoudt voegen: »Ik danke God, door Jezus Christus onzen Heere!"; dat gij u van uwe veiligheid zoudt verzekeren, en uitroepen met al Gods geloovigen: »Zoo is er dan geene verdoemenis meer voor degenen, die in Christus Jezus zijn! Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die ze rechtvaardig verklaart. Wie zal veroordeelen?"

Zoo ontving de God Israels de eere voor de inrichting der vrijsteden, van allen, die daarin toevlucht genomen hadden; zoo ontving de Vader van onzen Heere Jezus Christus den lof der verlost en voor de groote barmhartigheden, daar Hij ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen, in den hemel in Christus Jezus.

o Geliefde broeders en zusters! laat er geen stilzwijgen zijn bij u! Verkondigt de deugden desgenen, die u uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht. Geeft Hem de eere, die het ons tot onze verootmoediging herinnert: »Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren." Gedenkt aan den tijd, toen Hij u liet wandelen een iegelijk naar zijn weg, en hoe gij en wij allen dwaalden als schapen, onbewust, dat wij ons heenspoedden naar het eeuwig verderf. Herinneren wij elkander, hoe Hij naar ons vroeg. Hoe Hij ons, naar zijn wil, door zijn Woord, door zijn Geest heeft wedergeboren tot de hope des eeuwigen levens.

Maar blijven wij eraan gedenken, en binden wij het elkander op het harte, dat niet wat de Heere God a a n ons deed en doet, en doen zal, de oorzaak is van ons behoud en den

roem onzer hope, maar, eens en alleen, om wat voor ons is gedaan door den Borg en Middelaar Jezus Christus, komende in de wereld en stervende aan het kruis, die voleindigde al het werk, dat Hem, als zoodanig, gegeven was om te doen.

En voorts, ten slotte: gelijk de oudsten in Israel, gelijk de oudsten van Hebron den doodslager op het hart bonden, om toch binnen de poorte der vrijstad te blijven, zoo geldt ons het woord des Heilands: »Gij in Mij en Ik in u; want zonder Mij kunt gij niets doen. Die in Mij niet blijft, die is buitengeworpen, gelijkerwijs de rank, en is verdord"; en de vermaning aan zijne apostelen: »Kinderkens! blijft in Hem"; dan zal het blijken, dat Jezus Christus geen dorre wortel is, waarvan de ranken verdwijnen uit gebrek aan sappen; maar dat wie in Hem blijven, veel vruchten dragen.

Daarin ligt de kracht des nieuwen levens, de voorwaarde eener levende en blijmoedige hope, de zekerheid van onze volharding ten einde toe. Indien wij in Hem blijven, moge ons de wereld haten, vervolgen, en liegende alle kwaad van ons spreken, het zal onze schreden op het pad ten leven niet vertragen, en onze zielsrust en onze vreugde niet verstoren.

Indien wij in Hem blijven, moge Gods heilige wet ons met het rechtvaardig oordeel dreigen, onze conscientie ons aanklagen van de vele gebreken en zwakheden, die ons nog, tegen onzen wil aankleven, onze Middelaar leeft en Hij behartigt onze belangen en spreekt geduriglijk ons ten goede: »Ik wil niet, dat deze in het verderf nederdale. Ik heb zijne verzoening gewrocht."

Indien wij in Hem blijven, moge Satan woeden, en zijn vurige pijlen tegen ons tewerkstellen, wij betrouwen onze zaken aan Gods machtige hand. Tot hem zal Hij zeggen: »Deze is het, dien Ik verkies"; en tot onze ziel: »Ik ben uw heil! Vreest niet, gij klein kuddeke; het is mijns, het is mijns Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven."

Dan zal de dood ons niet verschrikken,

Al zinken onze laatste blikken,

Nog op verderf terneer.

De grond, waarop ik eeuwig bouw,

Ligt niet in mij, ligt in Gods trouw,

En daar alleen op, sterf ik. Heer!

Dat zal ons, geliefden! de ongestoorde ruste geven, waarvan de vrijsteden in Israel slechts teekenen en voorsmaak gaven. Daar is alle strijd gestreden, alle angst en benauwdheid achter ons; daar zijn alle vijanden buitengeworpen en alle gevaren van struikelen en vallen en afwijken voor altijd voorbij. Amen!

Lofzang van Zacharias, 4, 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLI.

JEZUS EN BAR-ABBAS.

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Tot staving van de waarheid, deed
De Heer, die van geen wanklen weet,
Aan David eenen duren eed.
„Ik zal”, dus sprak Hij, „uwen Zoon,
Eens zetten op uw glorie troon.”

„Wat vijand tegen hem zich kant’,
Mijn hand, mijn onweerstaanbre hand
Zal Hem bekleën met schaamt’ en schand’;
Maar eeuwig bloeit de glorie kroon
Op ’t hoofd van Davids grooten Zoon.”

Psalm 132 : 7, 12.

Gel! Toen Simeon zijn verlangen vervuld zag en hij den Christus des Heeren in de armen hield, sprak hij het eeuwig gedenkwaardige woord: »Zie, deze wordt gezet tot een val en opstanding veler in Israel, en tot een teeken, dat weder-sproken zal worden, opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden.”

En dat woord wordt te allen tijde vervuld. Of de Christus is u ten val, óf ter opstanding. Hoezeer het hier op aarde den mensch langen tijd gelukt om zijn ware gedaante te verbergen, toch wordt het ten slotte openbaar, wie en wat hij is.

Wat dunkt u van den Christus? Op deze vraag hebt ge het antwoord te geven. Dit antwoord maakt u ten slotte openbaar. Uwe verhouding tot den Christus wordt uit dat antwoord gekend.

Is het nog 's Heeren sparende hand, die zegenend over ons is uitgebreid; is het nog de bevestiging van zijn Woord, dat Hij in onzen dood geen lust heeft; Hij maant ons zoo dringend te ontvlieden. Hij zegt ons aan: »Heden, zoo gij mijne

stemme hoort, verhardt uw harte niet." Geve de Heere ons den Geest der genade, opdat wij ons onder zijn Woord niet verharden.

En op het feest was de stadhouder gewoon den volke eenen gevangene los te laten, welken zij wilden.

En zij hadden toen eenen welbekenden gevangene, genaamd Bar-abbas.

Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilatus tot hen: Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten, Bar-abbas, of Jezus, die genaamd wordt Christus?

Want hij wist, dat zij Hem door nijdigheid overgeleverd hadden.

En als hij op den rechterstoel zat, zoo heeft zijne huisvrouw tot hem gezonden, zeggende: Heb [toch] niet te doen met dien rechtvaardige; want ik heb heden veel geleden in den droom om zijnentwil.

Maar de overpriesters en de ouderlingen hebben de scharen aangeraden, dat zij zouden Bar-abbas begeeren, en Jezus dooden.

En de stadhouder, antwoordende, zeide tot hen: Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten? En zij zeiden: Bar-abbas.

Pilatus zeide tot hen: Wat zal ik dan doen [met] Jezus, die genaamd wordt Christus? Zij zeiden allen tot hem: Laat Hem gekruisigd worden.

Doch de stadhouder zeide: Wat heeft Hij dan kwaads gedaan? En zij riepen temeer, zeggende: Laat Hem gekruisigd worden!

Als nu Pilatus zag, dat hij niet vorderde, maar veelmeer [dat er] oproer werd, nam hij water en wiesch de handen voor de schare, zeggende: Ik ben onschuldig aan het bloed dezès rechtvaardigen; gijlieden moogt toezien.

En al het volk, antwoordende, zeide: Zijn bloed [kome] over ons, en over onze kinderen!

Toen liet hij hun Bar-abbas los, maar Jezus gegeeseld hebbende, gaf hij Hem over om gekruisigd te worden.

Matth. 27 : 15—26.

Pontius Pilatus heeft een treurige vermaardheid gekregen onder de gemeente des Heeren. De trotsche Romein, die niet gaarne voor anderen boog, allermintst voor hen, die gedwongen waren zijne heerschappij te erkennen, wordt hier een speelbal der wilde, woelende menigte.

Pilatus was van Jezus' onschuld overtuigd. Hij dacht zich

van heel het rechtsgeding te ontdoen, en vond het reeds een welkome gelegenheid om Jezus tot Herodes te zenden. Hij wilde zoo gaarne vrij uitgaan en omtrent Jezus geene beslissing nemen. Doch hoe lang hij ook weifelend en aarzelend is, wat te doen; hoe vele uitvluchten gretig door hem worden aangegrepen, ook zijn harte, ook zijne verhouding tegenover Jezus, zal ten langen leste openbaar worden.

Jezus dan stond voor den stadhouder. Doch Pilatus had het niet begeerd. Hij had het niet gezocht. Gaarne had hij aan Herodes de beslissing overgelaten. Hij wilde geene beslissing nemen. En toch, hij moest. Het was voor hem het heden der genade, de ure, waarvan zijn eeuwig wel of wee zou afhangen.

Hoe menige ziel, die door hare zonden gekweld wordt, heeft begeerd den Zaligmaker te aanschouwen, gelijk Pilatus! Hoe menigeen, die door zijne zonden wordt voortgejaagd, zegt: »Ach, mocht de Heiland zoo eens voor mij staan; mocht ik Hem eens aanschouwen; mocht Hij zich aan mij openbaren!»

o, Gij, door onweder voortgedrevene! uw Heiland is reeds op weg zich aan u te openbaren. Hij houdt met u reeds bemoeienis. Hij heeft zijne liefde reeds in uw harte uitgegoten. En uw verlangen, uw vurig zielsbegeeren, is het duidelijk teeken, dat Hij u trekt met de koorde der liefde. Zoo zeker als Hij voor Pilatus stond, zal Hij staan voor u, om uwe ziel te troosten.

Maar Pilatus begeerde den troost des Heeren niet. Pilatus zocht zich van heel de zaak te ontdoen.

Pilatus wil geen recht, maar ook geen onrecht; hij wil geven en nemen. Hij wil Hem, den onschuldige, kastijden en loslaten. Onpartijdig wil hij wezen, maar openbaart daardoor zijn jammerlijke ongerechtigheid.

Pilatus is van Godswege geroepen om recht te spreken, dat recht, dat uit God zelf voortvloeit. Pilatus weigert recht te doen. Hijzelf wil de verantwoordelijkheid niet dragen. Vandaar zijne vraag: »Wat is waarheid?» De waarheid ligt dus in het midden; zij bestaat volgens Pilatus niet. Dus verstaat hij niet, wat de roeping van den rechter zij, en mist den moed, om den rechtvaardige te beschermen.

Het karakter van Pilatus is een weifelend karakter; hij is als een riet, dat van den wind wordt bewogen; als een weerhaan, die telkens omdraait.

Jezus wil hij loslaten, maar de verantwoordelijkheid daarvoor dragen, durft hij niet. Het volk zal Hem loslaten; het volk zal alle verantwoordelijkheid dragen; en zoo komt hij tot het jammerlijk besluit, om den volke de schrikkelijke keuze

voor te stellen tusschen Jezus en Bar-abbas. Dat te kunnen doen, was een bewijs van de jammerlijke verblinding van den stadhouder. Dat was gelijkstellen van waarheid met leugen, en dies metterdaad het verwerpen der waarheid.

De Heere Christus had voor den rechterstoel reeds getuigd. Hij had gesproken van zijn Koninkrijk, dat van de wereld niet was. Hij had de goede belijdenis afgelegd; maar Pilatus was daarvoor onaandoenlijk. Hij verhardde zijn hart.

Onderwijl wordt nogmaals bij Pilatus aangeklopt. Zijne huisvrouw had gedroomd; gedroomd van Jezus; van zijne onschuld; in den droom zelfs heeft ze om zijnentwille geleden; ze is overtuigd van zijne rechtvaardigheid. Zoo zond de Heere God nog uit de heidenwereld tot den heiden eene roepstem. »Heb toch niet te doen met dien rechtvaardige,» zoo klinkt het vermanende woord.

Maar de deur van het hart van den stadhouder is gesloten. De conscientie ontwaakt zelfs niet. Pilatus gaat op dat gevaarlijk pad, dat hem voeren zal in de armen des doods.

Hoevelen zijn aan Pilatus gelijk; hoevelen wandelen zijne voetstappen na, terwijl ze naar hun dwaze inbeelding de handen in onschuld wasschen. Of zeg mij, mijn medezondaar! zijn we dan niet aan Pilatus gelijk, als we zoo menigmaal ons verhardden onder de roepstemmen Gods? Is het geen navolgen van hem, als we, week aan week neêrzettend onder de bediening des Woords, niet met onze zonden te doen hebben? Ja, zijn we niet volkomen aan hem gelijk, als we aldoor blijven offeren op de altaren der zondige begeerlijkheid, terwijl we geen acht hebben op het woord: »Haast u om uws levens wil!»

Door de schrikkelijke verharding van Pilatus waarschuwt de Heere ons heden; zij het ons niet tevergeefs.

De keuze was dan gesteld; de keuze tusschen Jezus en Bar-abbas. Zoo diep was dan de mensch gezonken, de mensch, die eenmaal naar het evenbeeld Gods geschapen was. Het was thans de macht en de ure der duisternis.

Daar staan ze rondom het rechthuis geschaard, de getabberde mannen, die gezeten zijn op den stoel van Mozes. De overpriesters en de ouderlingen laten geen oogenblik ontglippen om de schare toe te spreken.

Maar zij zijn geen rechte voorgangers. Ze waren geen trouwe wachters op Sions muren. Wel riepen ze: »Dit, dit is de weg; wandelt daarin.» Maar 't was de weg des Heeren niet. Zijn vonnis is reeds geteekend. Hoe bevreesd zijn ze, dat de schare Jezus kiezen zal. Ze spreken, ze dringen en drijven, en de schare geeft aan de stem der verleiders gehoor. Daar worden de kreten gehoord: »Weg met dezen, laat ons Bar-abbas los.»

Zoo verwierp Israel zijn Heiland. Het brak met zijn verleden; en bovendien ging dit alles onder den schijn van godsdienstigheid.

Hier werd het woord openbaar: »De tong is ook een vuur; eene wereld der ongerechtigheid; ze ontsteekt het rad onzer geboorte en wordt ontstoken van de hel.»

Dat werd hier op jammerlijke wijze aanschouwd.

Wederom stelt de stadhouder de keuze aan het volk voor. Wederom heet het uit zijn mond: »Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten?»

De keuze was niet langer twijfelachtig. Bar-abbas wordt gekozen.

Hoe diep was het Joodsche volk gevallen; dat volk, 'twelk zich beroemde Abrahams zaad te zijn!

Eenmaal stond dat volk voor Mozes, voor hem, die van den Christus had gesproken. Toen sprak des Heeren knecht: »Ik neem heden tegen ulieden tot getuigen den hemel en de aarde; het leven en den dood heb ik u voorgesteld, den zegen en den vloek. Kiest dan het leven, opdat gij levet, gij en uw zaad.» (Deut. 30 : 19.)

Toen kozen zij het leven.

En als in later dagen de trouwe knecht des Heeren, Elia, voor zijn Koning uitkomt, en op den Karmel zijn woord laat hooren: »Kiest u heden, wien gij dienen wilt. Is de Heere God, volgt Hem na; is het Baäl, volgt hem na,» dan weergalmt het weldra uit duizend monden: »De Heere is God!»

Zoo was het toenmaals.

Maar thans! Hoe is alles veranderd! Hoe is het fijne goud verdonkerd! Hoe wordt het openbaar, dat Israel den sleutel der kennis verloren heeft!

Ze kozen het leven niet, maar den dood.

Pilatus is ten einde raad. Hij werd medegesleept in dien gevaarlijken maalstroom. De hartstochten zijn ontketend. En tevergeefs poogt hij den storm te stillen. Hij is het werktuig der wilde massa. Insteê van het recht te handhaven, vraagt hij aan dat opgeruide volk, wat hij met Jezus doen zal, die genaamd wordt Christus.

Daar weerklinkt het uit dien ontketenden storm: »Laat Hem gekruisigd worden!»

En of de stadhouder zijne stemme opheft en zegt: »Wat heeft Hij dan kwaads gedaan?» 't is als eene stemme des roependen in de woestijn. De storm is tot een orkaan opgestoken. En luider en dreigender klinken de kreten: »Laat Hem gekruisigd worden!»

Maar de stadhouder wil vrij uitgaan; hij wascht zijne han-

den in onschuld; hij verklaart, met kennelijken terugslag op het woord zijner vrouw: »Ik ben onschuldig aan het bloed dezes rechtvaardigen; gijlieden moogt toezien.»

En deze verklaring wordt met den waanzinnigen kreet beantwoord: »Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!»

Hun eigen verwoesting roepen ze over zich en hunne kinderen in.

En dat bloed is gekomen. Het is uitgegoten over dat volk, dat dus den Christus verwierp. En waar heden ten dage de kinderen van Sems geslacht als ballingen op den aardbodem ronddolen, daar wordt het nog aan hen gezien, hoe schrikkelijk de verblindings is, die zijzelf over zich inriepen.

„Hoor Mij, zei Ik toen,
„Onder u betuigen,
„Wat gij hebt te doen
„Och! dat Israel
„Zich, op mijn bevel
„Onder Mij wou buigen

„'k Liet hen dies, veracht,
„Naar 't hun goeddacht, handlen,
„'k Liet dit boos geslacht,
„Naar de keuze viel
„Van hun dwaze ziel,
„In hun wegen wandlen.”

Ps. 81 : 9, 14.

De jammerlijke keuze voor Pilatus' rechterstoel, door het Joodsche volk gedaan, wordt nog menigmaal herhaald.

Of komen er niet telkens van die aangrijpende uren in het leven, dat ook ons deze keuze wordt voorgesteld, de keuze tusschen het leven en den dood?

Wat hebben wij gekozen?

Gaan wij dan vrij uit? Mogen wij dan met zekere voldoening op onszelven zien, en gaven wij aan des Heeren vermanende roepstemmen gehoor?

Wij, die het veld- en merkteeken dragen, door onzen doop, dat wij den Heere eigen zijn; zijn wij zijn eigendom metterdaad?

Zijn wij Zijns geworden?

Toen we in den bloei der jaren belijdenis des geloofs aflegden; toen we voor de eerste maal ons nederzett'en aan den

disch des Nieuwen Testaments, hebben we toen in ernste Christus gekozen en niet Bar-abbas?

Kunnen we betuigen: »Heere! gij weet mijne keuze; gij weet dat mijn eenig begeeren naar U is?»

Is het in waarheid aldus met ons gesteld? Kwam er scheiding tusschen ons en de zonde? Zijn we aller zonden vrijand? Is het ons tot smarte, dat we den Heere den nek hebben toegekeerd en niet het aangezicht? Kennen we de droefheid naar God?

Ziet, dat is juist de jammerlijke uitgieting der zonde, dat we den naam hebben, dat we des Heeren zijn; maar dat we in werkelijkheid der wereld toebehooren.

Of kunt ge betuigen, dat Christus uw leven werd? Weet gij 't, dat ge buiten Hem midden in den dood ligt?

Waar zijn ze, die dat weten? Waar ontmoet gij ze, die hunne schuld voor God beweenen? Waar treft gij ze aan, wier ziele overstelpt is, omdat ze Gods wet hebben geschonden?

En toch, dat moet ge weten. Weten moet gij het, dat ge met dat Joodsche volk Bar-abbas hebt gekozen en Christus verworpen.

Zalig, die het weten; zalig, die zich daarover schamen voor hun God; zalig, die het betreuren, dat ze wederspanning zijn.

Dat toch is eene vrucht van de zoenverdienste van Hem, die thans tot den kruisdood werd overgegeven.

Bar-abbas was een moordenaar.

Een oud verhaal zegt ons, dat Bar-abbas ook den naam van Jezus gedragen heeft.

De moordenaar, de zielverderver, verbergt gaarne zijn waren naam. Hij noemt zich gaarne Jezus, gaarne Zaligmaker. Want schoon hij u met zich in den dood, in 't eeuwig verderf trekt, doet hij dat onder den schijn van u de zaligheid voor te spiegelen. Satan verandert zich gaarne in een engel des lichts. Hij bedwelmt u. Hij zegt u, dat de weg naar den hemel gemakkelijk is. Dat ge daar kunt leven naar de begeerlijkheid van uw verdorven hart. En overmits ge hem en niet den Heere gelooft, verwerpt ge de sprake van de enge poort. Daar wilt ge niet aan. In uwe blindheid waant ge, dat er nog wel een ander pad is. En ge gaat ijlings voort op dien weg des doods.

Heden komt de Heere u nog tegen. Heden legt Hij u de vraag voor de conscientie: Wien kiest gij? Bar-abbas of Jezus? Den dood of het leven? Den duivel of God?

Zegt niet, dat het u niet aangaat.

Gaat het u dan niet aan, dat uwe ziel in gevaar is? Kunt

gij dan straffeloos Christus verwerpen? Zal het niet tegen u getuigen, dat zijn Woord nog tot u uitgaat? Wien kiest gij dan?

Wanneer gij zegt: »Neen, nu nog niet''; wanneer gij heden nog geen keuze doet; wanneer gij op die vraag nog het antwoord niet gereed hebt; wanneer gij Christus niet te voet valt, en Hem uwe zonden niet belijdt, dan hebt gij den duivel gekozen, dan hebt gij gedaan wat het Joodsche volk deed, toen het voor des stadhouders rechthuis stond. Heden dan, indien gij zijne stemme hoort, verhardt uw harte niet.

Eenmaal zat er een boosdoener in den kerker. Daar hij des menschen bloed vergoten had, wist hij, dat ook weldra zijn bloed zou vergoten worden. Zijne uren waren geteld.

Voor de laatste maal zag hij het daglicht vluchten uit zijn vunzigen kerker. Zijn laatsten nacht brengt hij door. Eéne gedachte vervolgt hem steeds: het is de gedachte aan zijn naderend einde. Angstig luistert hij naar het minste geritsel, dat zijn oor bereikt.

Daar weerklinken voetstappen. Een woelende menigte nadert den kerker. Weldra wordt de deur geopend, en nu weerklinkt het: »Bar-abbas! gij zijt vrij; vrij door de keuze des volks.'' De moordenaar wordt bevrijd, de schuldellooze veroordeeld.

Ziehier, uw beeld o, Christen!

Gij laagt in den kerker, gebonden met de ketenen der zonde. Gij zaagt den dood voor oogen. Gij hadt geen uitkomst. Naar Gods heilig recht waart gij een kind des eeuwigen doods. Maar Jezus kwam; Hij verbrak de ketenen der ongerechtigheid; Hij ontsloot de deuren van het gevangenhuis; Hij maakte u vrij. Als de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zult gij waarlijk vrij zijn.

Ja, Jezus is gekomen, om den gevangenen vrijheid uit te roepen. Alleen Jezus verbreekt de ijzeren boeien der zonde. Wat geen bloed van stieren of bokken vermocht, dat vermag zijn zoenbloed.

Geloof gij dat, mijn medezondaar? Geloof ge in ernste, dat er buiten Christus geene behoudenis is?

Waarom dan altijd weer dien eigenwilligen weg bewandeld? Waarom dan dien verschen en levenden weg versmaad?

Of is het geen smaden van dien weg, geen hoonen van den Christus, wanneer gij door de werken der wet zoekt gerechtvaardigd te worden?

Is het geen verloochenen van zijn eenige offerande, als ge door het brengen van allerlei slachtoffers nog iets meent uit te richten, waardoor gij de genade waardig worden zoudt?

Neen, niet in u ligt de waardigheid; maar alleenlijk in den Christus; in Hem, die zijne ziel stelde tot een rantsoen voor

velen. Zijne liefde, in zijn lijden en sterven betoond, brengt u den losprijs aan, waardoor uwe schuld voor God wordt uitgedelgd.

Klaag dan vrij uzelf aan, als gij door uwe zonden gekweld wordt. Neem de toevlucht tot Hem, die door Pilatus ten kruisdood werd overgegeven. Belijd Hem uwe zonden. Houd niets achter. Als ge zoo als een arm zondaar aan zijne voeten moogt neerliggen, dan zult gij verstaan, dat Jezus de Zaligmaker is.

De Heere Jezus werd tot den kruisdood overgegeven. De schuldellooze schuldig gehouden. De hoogste liefde op het diepst gekrenkt.

En toch, Pilatus zou geene macht tegen Hem hebben, indien het hem van boven niet ware gegeven. Ook dit lijden geschiedde naar Gods raad.

Maar dat kruis heeft toch zulk een ontzettende sprake. De kruisstraf was bij God vervloekt. Die kruisdood van Christus verkondigt aan zijne gemeente, dat zij den dood heeft verdiend.

Ja, verdiend; naar den eisch van Gods wet. Verdiend om in den dood, in den eeuwigen dood te worden geworpen. Verdiend, om eeuwig van Gods liefde te zijn gescheiden.

Zoo moet de Christen naar Golgotha, om, zich in de schaduw van het kruis nederzettend, het handschrift te lezen, dat tegen hem was.

Wie dat handschrift leest, dat aan het kruis genageld is, dat handschrift zijner zonden; wie dan van droefenis wegsmelt over de krenking, door hem den Heere aangedaan; wie dan met een verslagen en verbroken hart, met het oog des geloofs, op den Gekruisigde mag staren, om dan het zoet gefluister des Heiligen Geestes te vernemen: 't Is ook voor u volbracht; die verstaat niet slechts de ontzettende aanklacht, die van dat kruis komt, maar hij ontvangt ook den genezenden balsem, waardoor de wonden, de pijnlijke wonden der ziel genezen worden.

En nu de Gemeente des Heeren in deze dagen den lijdenden Verlosser als voor de oogen geschilderd zag; nu zij weer opnieuw de prediking van den gekruisigten Christus vernemen mocht; nu Gods kinderen weer het leven mochten vinden in des Heeren dood en weer verkwikt werden door de zoenverdienste van den eenigen Borg en Middelaar, nu ga er ook door 's Heeren ontferming eene kracht uit onder zijne gekochten.

Werd de Christus om den wille zijner Gemeente gekruisigd, zij het kruis, dat de Heere zijn volk oplegt, dan ook geen steen des aanstoets, maar een bewijs van de innige, van de levende gemeenschap met Hem.

Vure Hij de kruisdragers aan, om, gelijk in de ure van den Heiligen Doop door de Gemeente werd gebeden, het kruis vroolijk te dragen.

o, Gij kruisdragers achter Jezus! dan wordt het u dubbel dierbaar, om in dagen van moeite en zorge de taal des geloofs te uiten:

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt d' eere toegebracht!
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Isrels God gegeven.

Ps. 89 : 8.

AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLII.

DE KRUISIGING.

DOOR

W. F. A. WINCKEL.

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aardsch gedruisch
Doet nadren, en uw heilstem hooren,
Ja wonen in uw huis.

Daar zal ons 't goede van uw woning
Verzaden, reis op reis,
En 't heilig deel, o groote Koning!
Van uw geducht paleis.
Gij, Gij zult vreeselijke dingen
Ons, in gerechtigheid,
Doen hooren, en ons blij doen zingen
Van 't heil, voor ons bereid.

Psalm 65 : 2, 3.

Wat in het Paradijsevangelie was voorspeld, is in vervulling gegaan. Satans kop is vermorzeld; maar niet dan nadat de verzenen van het zaad der vrouw waren ver-

morzeld. Dit is geschied aan het kruis. Daarom kan het ons niet verwonderen, dat de apostel Paulus verklaarde: »Ik heb mij niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus en dien gekruisigd.» Dat kruis, in het Paradijs reeds voorzegd als het middel om Gods recht te voldoen, verkonddigde de apostel, al was het den Grieken eene dwaasheid en den Joden eene ergernis. Het kruis van Christus is het middelpunt der geopenbaarde Godskennis. Alle deugden Gods worden in het kruis verheerlijkt, zoowel de heiligheid en rechtvaardigheid Gods, als de teedere liefde en onuitsprekelijke ontferming voor zijne Kerk. »Dengenen die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, is het de kracht Gods en de wijsheid Gods.» Ja, de gekruisigde Christus is het fundament, waarop de geloovige zijne zaligheid bouwt. Des Christens roem is in hetgeen Christus geleden en gedragen heeft, en in de gehoorzaamheid, die Hij zoo volkomen betoonde, en van die lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid is het kruis het hoogtepunt.

Hebben wij in deze lijdensweken in den geest vertoefd in Gethsémané, die donkere olijvendreven, welke den Heere gezien hebben, terwijl het bloedig angstzweet Hem van het hoofd druppelde; hebben wij daarna den Heere gevolgd, als Hij gebracht werd voor de Joodsche vierschaar, waar het kwaad reeds ten volle over Hem besloten was; zijn wij er getuigen van geweest, welke smadelijke bejegening Hij moest ondergaan van Herodes, en hoe Pilatus, de zwakke landvoogd, ten slotte den Heere overgaf aan de boosheid der onverlaten; laat ons er thans in den geest getuige van zijn, hoe de Heere aan het schandhout werd genageld. Slaan wij daartoe op Markus 15 : 22—25.

En zij brachten Hem tot de plaats Golgotha, hetwelk is, overgezet zijnde, Hoofdschedelplaats.

En zij gaven Hem gemirreden wijn te drinken; maar Hij nam [dien] niet.

En als zij Hem gekruisigd hadden, verdeelden zij zijne kleederen, werpende het lot over dezelve, wat een iegelijk weg-nemen zou.

En het was de derde ure, en zij kruisigden Hem.

Als het wél met ons staat, dan gaat ons eene h u i v e r i n g door de ziel, wanneer wij lezen, dat de Heere Jezus den moordheuvel besteeg; want vanwege den toorn Gods ook tegen onze zonden moest de Heere naar Golgotha geleid worden. Golgotha beteekent »hoofdschedelplaats”, zeker niet omdat dat oord de gewone plaats van executie was, alwaar de beenderen en hoofdschedels van de ter dood gebrachten verspreid lagen; men had in het Joodsche land nog te veel eerbied voor de voorvaderlijke inzettingen, dan dat men dit zou hebben geduld; maar waarschijnlijk omdat het een heuvel was, waarvan de top de gedaante van een hoofdschedel vertoonde.

Welk een schouwspel! De Christus Gods omgeven door ruwe soldaten, moordgierige priesters, en omstuwd door een nieuwsgierige volksmenigte; een samenraapsel van alles, wat de menschheid jammerlijks en ellendigs oplevert.

Er zijn drie zware balken derwaarts gesleept. o! Hoe moet de ziel des Heeren ontroerd zijn geweest, toen Hij gekomen was aan de plaats, waar Hij sterven moest, waar Hij het groote werk der verlossing zou gaan volbrengen.

Weinige uren tevoren had de woeste kreet: »Kruis Hem!” door de lucht weérklonken; maar al werd daardoor te kennen gegeven, wat men zoo onstuimig begeerde, men kon niet denken, dat die eisch zoo spoedig zou zijn ingewilligd. Maar wat had er al moeten gebeuren, om dit mogelijk te maken! De leidlieden des volks hadden hunne conscientien als met brandijzers toegeschroeid; de tegenstand van Pilatus, die eerst de houding van een onpartijdig rechter aannam, móest overwonnen; de schare, die immers den Heere voor een profeet hield, moest verleid. Toch hebben Kajafas en zijne medestanders alles, wat tegen hen was, weten te overwinnen. Het moordhout, dat nu in den grond geplant is, bewijst het.

»En het was de derde ure, en zij kruisigden Hem.” Hoe den schijnbaren strijd op te lossen tusschen het bericht van Johannes, die ons meldt, dat de Heere in de zesde ure voor Pilatus' rechterstoel stond, en dat van Markus, volgens hetwelk Hij in de derde ure aan het schandhout werd genageld? Ons dunkt dit het aannemelijkst, dat Johannes de Romeinsche verdeeling van den dag heeft genomen, waarbij men rekende van middernacht tot middag; terwijl Markus de uren telt op Joodsche wijze. Dan zou de Heere 's morgens te zes uren aan de Joden zijn overgegeven en drie uren later zijn gekruisigd.

Verbazend snel was alles in zijn werk gegaan. In den tijd van drie uren is de Heere ondervraagd, naar Herodes gezonden, gegeeseld, overgeleverd, gekruisigd!

Wij zullen ons onthouden van een uitvoerige beschrijving van de ijselfheden, aan den kruisstraf verbonden. In Israel had men deze wijze van een misdadiger te straffen niet uitgevonden. Waarschijnlijk is in Carthago de eerste kruispaal geplant en later hebben de Romeinen deze wijze, om iemand te laten sterven, dikwijls in toepassing gebracht. De kruisdood liet iemand duizend dooden sterven, eerdad de laatste adem hem ontvlood. Weinige voeten boven de aarde opgetrokken, als ware hij niet waardig de aarde langer te betreden, werd de rampzalige, die tot zulk een dood veroordeeld was, met scherpe nagelen in handen en voeten aan het hout geklonken. In het midden van den opstaanden paal bevond zich gewoonlijk nog een dikke pin of een soort van balk, die tusschen de beide beenen door vooruitstak, waar het lichaam op werd gezet als op een houten paard, opdat niet het geheele lichaam, aan de doornagelde handen hangende, zou scheuren en van boven neerstorten. Naakt uitgekleeed werd de veroordeelde op het middelste uitstek van het kruis gezet; daarop moest hij beide armen langs het bovenste dwarshout uitstrekken en de voeten langs het onderste van de staande balk, waarna hij, na eerst met touwen te zijn vastgebonden, er met spijkers aan werd vastgenageld. Zoo moest hij dan aan pijn en bloedverlies sterven. Terwijl hij dus uitgerekt en gespannen daar hing, moest elke beweging des lichaams de hevige smarten vermeerderen. De wonden, door het doorboren van handen en voeten ontstaan, waren niet doodelijk, maar deden het vreeselijkst lijden uren, ja soms dagen lang duren en dat, terwijl de ongelukkige naakt, zonder voedsel of laken, des daags blootgesteld aan de hitte der zon en des nachts aan de koude, worstelde met den dood. Eindelijk moest hij van pijn, honger, dorst en bloedverlies sterven.

En nu hadden de overpriesters die straf voor den gehaten Nazarener weten te verkrijgen; terwijl zij weinige dagen tevoren niet wisten, wat zij beginnen moesten om Hem te belletten nog meer volks afvallig te maken!

Hoort! Daar dreunen de hamerlagen, die de groote nagels door de handen en voeten des Heeren drijven. Zijn bloed druppelt op de aarde! o! In hun hart hebben zijne vijanden gejubeld, dat hunne prooi hun niet meer ontsnappen kon. Welk een ontzettende macht oefent Satan hier op de zielen!

Er zijn oppervlakkige menschen geweest, die gezegd hebben, dat, indien de deugd eens persoonlijk op aarde verscheen, alle menschen haar zouden liefhebben. Meer dan de deugd heeft onder ons gewoond. Het waarachtige licht heeft in de wereld geschenen, maar de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht. Het Woord is vleesch geworden en het heeft onder ons gewoond, ja zijne woning gehad op een der bergen van Moria, tusschen het geurige cederhout en den wierook van het heiligdom. En wat heeft men Hem gedaan? Zoo lang men Hem vreesde, heeft men Hem belaagd, ja, soms in toorn de steenen tegen Hem opgenomen, en toen Hij eindelijk in hunne macht was, is Hij gebonden, geslagen, bespuwd, gegeeseld, gekruisigd!

Hoevele treffelijke werken van den Vader had Hij getoond! Om welke van deze kruisigt men Hem? Nu worden de handen, die de kinderen zegenden, doorboord. Hij heeft stroomen levend water doen vloeien, en men geeft Hem thans, nadat Hij geweigerd heeft van den gemirreden wijn te drinken, edik met gal. Hij, die de krankene genezen heeft, ondergaat nu een gruwzame behandeling. Jood en heiden, anders zoo bitter verdeeld, zijn bij het kruis eensgezind, om den Heere te smaden en te pijnigen. De krijgsknechten zijn slechts bedacht op eigen voordeel. Daar liggen de kleederen van den veroordeelde, die men als een welkome buit beschouwt, en men gaat de dobbelsteenen werpen, om te weten, welk deel een iegelijk daarvan zal hebben, en dit op denzelfden grond, die het bloed van den Zoon des menschen drinkt! Hij, die den hemel met zijne heerlijkheid en de aarde met zijne wonderen vervult, hangt hier tusschen hemel en aarde. Die den hemel tot zijn troon en de aarde tot eene voetbank zijner voeten heeft, mag noch troon, noch voetbank raken; Hij is verhoogd als de slang in de woestijn; als een ballast voor de aarde wordt Hij opgeheven in de lucht en tot eene aanfluiting voor de goddeloozen gesteld.

En wie heeft dit bestaan? Wie? Geen verscheurende dieren; maar menschen van gelijke beweging als wij; menschen, gelijk wij, in zonden ontvangen en geboren; menschen, evenals wij tot alle kwaad geneigd; menschen waren het, die niet rustten, voordat Hij, die de waarheid, de weg en het leven is, aan het schandhout hing.

Wij zien hier de openbaring van dezelfde gruwelen, welke in ieder menschelijk hart huizen. Heeft niet de geschiedenis van den laatsten tijd opnieuw bewezen, dat in het binnenste van den mensch nog dezelfde lust gevonden wordt om bloed

te vergieten, als toen de Heere Jezus werd gekruisigd? Nu de kerk zich weder een weinig openbaart als de kerk van Christus, wat al wederpartijdige dingen worden tegen haar gedaan? Als de Heere ons heeft doen zien, welk een hart wij met ons omdragen, herinneren wij ons dan niet een tijd, waarin onze voeten snel waren om bloed te vergieten, waarin onze tanden messen waren om de ellendigen der aarde te verteren? Wie gevoelde niet de vijandschap in het hart ontwaken, als hij eens ernstig gewezen werd op den eenigen weg tot behoud?

Welk eene diepte van vernedering wordt den Zoon Gods bereid door de kruisiging! Hoe zwaar is zijn lijden! Hij, die aan den moordpaal verhoogd is, had vóór de grondlegging der wereld heerlijkheid bij den Vader. Het hoofd, dat nu met bloeddruppelen besprengd is, heeft op Thabor van heerlijkheid geblonken. Het lichaam, dat naakt hangt te bloeden aan het vloekhout, is van Hem, die zich met het licht als met een kleed bedekt en het veld met bloemen bekleedt. Hij, die nu rauwe moordkreten en ijselijken spot moet hooren, is gewoon aan Halleluja's in den hemel. Gemeente des Heeren! 't is uw eerstgeboren Broeder, uw Bruidgom, uw Maker, uw Man, uw Profeet, Hoogepriester en Koning. Hij wordt vertrapt als een worm. Hij wordt als den voornaamste der misdadigers gerekend; immers aan zijn rechter- en aan zijn linkerzijde hangt een moordenaar; Hij wordt niet met hen gelijkgesteld, maar geacht in boosheid boven hen uit te munten. Welhaast zal de zon haar schijnsel inhouden, zal de Zoon Gods klagen door God verlaten te zijn, waaruit duidelijk wordt, dat Hij niet alleen den bitteren beker van den haat der menschen, maar ook den toornbeker des Vaders moet ledigen.

De Joodsche wet gebood, een misdadiger, die de straf des doods had ondergaan, aan een paal te hangen om hem tot een afgrijzen, tot een vloek te stellen, al mocht hij ook niet den avond over blijven hangen. Aanstonds wordt de Heere aan een paal genageld; vóórdat de doodstraf aan Hem voltrokken was, moest Hij tot een vloek hangen, opdat de Gezegende des Vaders den vloek over zijn volk zou wegnemen.

Hoe gewillig ondergaat de Heere dat ijselijk lot! De hand, die Malchus' oor geheeld had, bezat nog dezelfde wonderkracht; een woord, en zijne haters hadden sidderend moeten vluchten en Hij was afgekomen van het kruis; éene bede, en legioenen

engelen waren Hem bijgezet. Maar, daarvoor behoeft gij niet te vreezen, laaghartigen, die zooveen op de vraag: »Wien zoekt gij?» in Gethsémané voor Hem zijt nedergefallen! De leeuw uit Juda's stam zal zich laten slachten als een lam; Hij zal zich niet verlossen; want daartoe is Hij in deze ure gekomen.

Hij laat zich aan het hout nagelen, zonder dat er éene klacht over zijne lippen komt. Men achtte den dood door kruisiging zoo vreeselijk, dat men den veroordeelde gemirreden wijn aanbood om hem te bedwelmen. Er staat in Spr. 31 : 4—6 geschreven: »Het komt den koningen niet toe, o Lemuel! het komt den koningen niet toe, wijn te drinken, en den prinsen, sterken drank te begeeren, opdat hij niet drinke en het gezette vergete, en de rechtzaak van alle verdrukten verandere. Geeft sterken drank, dengene die verloren gaat, en wijn dengenen, die bitterlijk bedroefd van ziele zijn, dat hij drinke en zijne armoede vergete, en zijner moeite niet meer gedenke.» Hoe schijnt deze aanbieding van het verdoovend vocht barmhartig! Doch inderdaad blijkt toch hier: de barmhartigheden der goddeloozen zijn wreed. Satan verzoekt den Heere opnieuw, opdat Hij zich genadig zij, en de ontzaglijke lichaams- en zielesmarten Hem niet geschieden; doch de Heere wijst hem af. Christus weigert den drank, zoodra Hij hem geproefd heeft. De Heere wil onbeneveld tot den bodem toe den lijdensbeker ledigen; vóór zijn sterven moet Hij nog prediken. De Heere wilde ook niet het minste van zijn lijden verzachten; het volle gewicht van den toorn Gods tegen de zonde van het gansche menschelijk geslacht moest op Hem drukken.

Behoorden wij niet te knielen voor dien gekruisten Heiland, die hier door zijn gewillig lijden het zegel zet op het woord: »Gelijk Hij de zijnen heeft liefgehad, zoo heeft Hij ze liefgehad tot het einde»? Het is alleen om den wille van de gehoorzaamheid tot in den dood, dat de kerk mag bidden:

Geef 't wild gediert, dat niets in 't woën ontziet,
De ziele van uw tortelduif niet over;
Laat, groote God! om een gehaten roover,
Uw kwijnend volk niet eeuwig in 't verdriet.

Dat elk verdrukt' uw bijstand eens erlang'!
 Laat, laat uw volk niet schaamrood wederkeeren;
 Maar wil van hen ellend' en nooddruft weren,
 Opat z' uw naam verheffen in gezang.

Psalm. 74 : 18 en 20.

Omdat de Knecht des Heeren, de reine Tortelduif, belaagd is geweest door het wild gedierte, maar Satan heeft wederstaan, kan de kerk bidden, dat haar de verdiensten van Christus ten goede zullen komen.

Satan scheen op Golgotha vrij spel te hebben. Het was, alsof de Heere Jezus een speelbal was van moordenaren, toen Hij aan het vloekhout het alleruiterste onderging. Wanneer we als Maria bij deze wreede straoefening tegenwoordig geweest waren, zouden we dan niet gezegd hebben: »Rondom Hem zijn wolken en donkerheid,» zonder er aan toe te durven voegen, dat »gerechtigheid en gericht de vastigheid van zijn troon zijn»? Het is, alsof God niet rogeert; alsof de mensch letterlijk alles tegen den Gezalfde des Heeren mag doen. Willekeur was het, waardoor Christus werd gevangengenomen; willekeur, waardoor Kajafas Hem veroordeelde; willekeur, waardoor Pilatus Hem overgaf; willekeur, waardoor Hij aan den schandpaal werd geklonken.

Maar de menschen, schijnbaar gansch vrij in hunne handelingen ten opzichte van den Christus, deden niets anders dan Gods raad in vervulling doen gaan. Volgens dien raad was het noodwendig, dat de Heere Jezus werd verhoogd, gelijk Mozes de slang in de woestijn had verheven. Hij wordt met de misdadigers gerekend, volgens de profetie van Jesaja; Joden en heidenen moeten de Schrift in vervulling doen gaan; doch zij weten het niet en denken teugelloos bot te kunnen vieren aan hun boosaardige vijandschap.

Ziet, daar dobbelen de krijgslieden om het gewaad des Heeren. Schijnbaar bevredigen zij gansch vrij hunne hebzucht; maar zij vervullen toch de Schrift, die gezegd heeft, ziende op Christus: »Zij deelen mijne kleederen onder zich en werpen het lot over mijn gewaad.»

De nijdigheid der overpriesters is ten hoogsten toppunt gestegen en men begeert, dat Jezus zal gekruisigd worden. Hun is naar hunne begeerte geschied; doch men wist niet, dat men

daardoor het woord in vervulling deed gaan: »Een opgehangene is Gode een vloek'' (Deut. 21 : 23); dat Christus onder den vloek moest zuchten, opdat zijne Kerk daarvan ontheven zou worden, gelijk geschreven staat: »Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want daar is geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt.''

Zoo wordt dan Gods raadsbesluit uitgevoerd door de schuldige handelingen der menschen. De draden van het verlossingsplan worden afgeweven, door al het woeden der heidenen heen.

o! Diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen en onnaspeurlijk zijne wegen! (Rom. 11 : 33.)

Het is de derde ure, zegt Markus. Wat geschiedt er op dien tijd in den tempel? Het morgenoffer wordt ontstoken, gelijk op alle dagen des jaars; maar thans op het Paaschfeest is een groote schare daarbij tegenwoordig. Waartoe diende toch die offerdienst onder Israel? Het was, omdat de wet gold: »Zonder bloedstorting geene vergeving.''

Ieder, die een offer bracht, gaf daarmee te kennen, dat hij den dood had verdiend en dat nu in zijne plaats bloed moest vloeien. Elk, die met het offerbloed werd besprengd, ontving daardoor het teeken, dat hij eerst dan voor een heilig en rechtvaardig God kon bestaan, wanneer bloed zijne zonden bedekte. Het bloed der offerdieren was het teeken van de verzoening door Jezus' bloed. Het bloed van stieren en bokken echter kon de zonde niet uitwischen. Daarom zagen al die offeranden op het volmaakte Offerlam, dat eenmaal op Golgotha zou sterven, onschuldig voor doodschuldigen. Op dien moordheuvel is de Heere Christus de eeuwige Hoogepriester, die op het altaar des Heeren zijn eigen dierbaar bloed offert. »Hij is om onze overtredingen verwond'', zoo zegt de geloovige het den profeet Jesaja na. »Hij is eene verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar voor die der geheele wereld.''

Op Golgotha wordt het gericht gehouden; het wordt voltrokken aan Gods eigen Zoon.

Als de Heere Jezus daar hangt, dan draagt Hij in zich zijn geheele gemeente, gelijk in den wijnstok de ranken zijn opgesloten. Gelijk Adam het vertegenwoordigend verbondshoofd

was, toen hij viel, zoo zijn alle geloovigen in Christus verenigd, ook toen Hij op Golgotha de straf voor de zonde onderging. Met Hem werd de Kerk gekruisigd. Alle ongerechtigheden der zijnen komen op Hem aanloopen. — En de Vader laat niet enkel dit jammerlijk kruislijden toe, neen, Hij heeft zichzelf dat Lam ten schuldoffer voorzien.

Welk een oordeel over de zonde!

Vele gerichten waren reeds over Gods volk gegaan. Het verloren paradijs, de wateren van den zondvloed, de vlammen van Sodom, de lijken in de woestijn, de puinhoopen van Jeruzalem, het waren ontzaglijke gerichten, die over Israels zonde gegaan waren. Maar wat zijn deze, vergeleken met het oordeel, dat het heilig Kind Jezus op Golgotha overstelt? De baren des Almachtigen gaan over dat gezegende hoofd. Hier spaart de Vader den Geliefde niet, opdat Hij velen zou sparen, zonder dat Gods rechtvaardigheid wordt gekrenkt. Eer heeft de Heere God de zonde aan zijn lieven Zoon door den bitteren kruisdood gestraft, dan dat Hij ze ongestraft wilde laten.

Welk een vonnis en welk eene vrijspraak! Hoe spreekt de Heere door Golgotha tot zijne kinderen: Zoo waarlijk het kruis daar stond geplant, zoo waarachtig is het, wat Gods Woord zegt: »Zoo is er dan geene verdoemenis meer voor degenen, die in Christus Jezus zijn.»

Het offer, dat Jezus bracht, was voldoende om de zonden van alle menschen, hoofd voor hoofd, te betalen. Waarom? Jezus was de eeuwige Zoon Gods, en dus heeft zijn offer oneindige waardij. Maar afdoende was dit vergoten bloed alleen voor degenen, die Hem gegeven waren van den Vader. Is die leer hard? Indien de Heere Jezus voor allen de zaligheid had verworven, dan zouden ook allen de zaligheid moeten beërven, zelfs Judas, die in de Schrift de zoon der verderfenis genoemd wordt. God is rechtvaardig en kan slechts eenmaal betaling eischen. Welnu, heeft Christus voor alle menschen betaald, dan moeten ook alle menschen vrij uitgaan. Dat dit niet zoo is, dat integendeel Christus gezet is tot een val en eene opstanding van velen in Israel, leeren en Schrift en ervaring duidelijk genoeg.

Sommigen hebben beweerd, dat de Heere Jezus het zalig worden alleen heeft mogelijk gemaakt, en dat het nu aan ons staat, om dit te gelooven of niet. Maar stond het aan ons — dan zouden we allen hoofd voor hoofd den Heere verwerpen. Allen die mogen roemen in hun Borg en Middelaar, zullen het

u zeggen: »Lang heb ik den Heere wederstaan; maar daar was een oogenblik, dat Hij mij te machtig werd. Ik ben gevonden van Hem, dien ik niet zocht. In het kruis zag ik mijn oordeel, maar ook mijne vrijspraak.»

Toen koning Clovis het lijden des Heeren door bisschop Remigius hoorde verhalen, sprak hij: »Als ik er met mijne Franken bij geweest ware, ik had welhaast dien goddeloozen hoop den kop verbroken"..... Deze vorst toonde geene zelfkennis te bezitten.

Die door 's Heeren Geest is ontdekt aan zichzelf, zegt: »Ik heb den Heere mede den bitteren kruiskelk ingeschonken; mijne zonden waren de gal, die daarin gedruppeld was." Onze eerste ouders hadden het vergif der zonde ingedronken en uit dien bitteren wortel brengen we nog dagelijks gal en alssem voort.

Hemel en aarde was door de zonde gescheiden; daarom moest Jezus tusschen beide hangen. Daar hangt Hij naakt; hoe vertoont zijn lichaam de bloedige striemen van de geeselslagen; welk eene schande wordt daardoor den Heere der heerlijkheid aangedaan! Maar dit geschiedt, opdat zijne Kerk nimmermeer te schande zou kunnen worden. Onze handen en voeten hebben gezondigd; daarom werden die des Heeren doorstoken.

Wij hebben de zwaarste straf verdiend; daarom is Christus aan het kruis genageld.

Slaven der zonde zijn wij geworden; daarom moest de Heere de slavenstraf ondergaan.

Er is wel reden, om ons niet te verheffen boven degenen, die den Heere zulk eene smaadheid hebben aangedaan, maar veelmeer te weenen over onze zonden.

Welk eene liefde betoont hier de Heere Jezus! »Nauwelijks," zegt de apostel Paulus, »zal iemand voor een rechtvaardige sterven; maar Christus is te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven." Hij laat zijn bloed vlieten ook voor hen, die Hem aan het hout nagelden. Niet voor kleine, maar voor de afschuwelijkste, gruwelijkste zonden heeft de Heere voldaan. Is dit geene roepstem voor Gods volk tot wederliefde? Wie heeft zich niet over zijne liefdeloosheid, hardheid, traagheid in het benaerstigen te schamen, als hij een blik mag slaan op het

kruis? Is het niet eene noodiging, om het zachte juk van Christus op zich te nemen, omdat de Heere het zwaarste kruis droeg voor de zijnen? Is het niet eene roepstem om het geheele hart den Heere te geven?

Indien een kind van God in zonde valt, kruisigt hij den Heere dan niet andermaal? Maar ook, wanneer de Kerk vervolgd wordt, of van de boosheid en bitterheid der menschen heeft te lijden, murmureert dan niet. De dienstknecht is niet meer dan zijn Heere. Al het lijden in deze wereld is gering, vergeleken met dat, hetwelk Jezus doorstond. Alles wat ons overkomt, hebben wij rechtmatig verdiend; doch de Heere zal nog alle bitterheid verzoeten. Legt de hand des geloofs op de wonden van Jezus' lichaam; die handen werden doorboord om u de heerlijkste genadegiften te verwerven.

Doet aan uzelfen, wat de onrechtvaardigen aan Christus deden. Laat uw oude mensch met Hem gekruisigd worden, opdat het lichaam der zonde tenietgedaan worde. Hoe kan een Christen, die wel bedenken mag, hoe zijn Heiland naakt aan het kruis gehangen heeft, zijn lichaam oppronken? Veelmeer wordt er dan gehaakt naar het kleed der heiligheid, dat Christus, door naakt aan het kruis te hangen, voor de zijnen verwierf.

Jezus den Gekruiste omhelsd door het geloof, welk eene bron van vertroosting!

Zijt gij verschrikt door de donders van Horeb; Christus heeft aan het kruis der gerechtigheid Gods genoeggedaan. Is er een treuren over uw ontbloot zijn van heiligheid; Christus heeft den mantel der gerechtigheid voor u op Golgotha geweven. Zijn u uwe zonden tot een gestadige onrust; het handschrift, dat tegen u was, heeft Christus aan het kruis gehecht. Is het u eene smart, dat gij in dit Mesechsdal moet vertoeven; de Heere heeft den heuvel Golgotha beklommen, om u te doen stijgen op den heiligen berg, waar reine wijn en vet vol merg genoten wordt.

Er zullen er nog wel onder ons zijn, die wel over de door Christus verworven gerechtigheid weten mede te spreken, maar die toegepast aan het hart niet kennen. Bedenkt, hoe vreeselijk de Heere God de zonde straft; dit is op Golgotha gebleken. Evenwel de smarten, die de Heere leed, namen een

einde; er kwam een oogenblik, waarin Hij zeggen kon: »Het is volbracht.» Maar uwe smarten zullen nimmer eindigen, indien gij het bloed des Nieuwen Testaments onrein acht; de eeuwige verdoemenis zal uw deel zijn, wanneer gij u blijft verharden, en den aan het kruis verhoogden Christus niet noodig acht voor uw onsterfelijke ziel.

Uw oordeel zal ontzaglijker zijn, naarmate gij meer onder het licht van Gods Woord mocht leven. Het oordeel over de overpriesters zal zwaarder geweest zijn, dan dat over de heidenen, die Christus verwierpen en bleven verwerpen. Ach, of gij nog op dezen uwen dag bekendet, wat tot uw vrede dient! Mocht het niet voor uwe oogen verborgen blijven. Smeekt om ontdekkend licht.

En leerdet gij u als verloren kennen, juist om verlorenen te zoeken en zalig te maken, heeft de Heere Jezus gearbeid tot in het bloed van Golgotha.

Als een zondaar staande gehouden wordt op zijn jammerlijken weg, dan bevangt verschrikking zijne ziel. Dan gevoelt hij, dat niemand wonen kan bij een verterend vuur. Maar als Jezus zich openbaart aan het hart, dan leert men, dat dit alleen geschieden kan, doordat Hij den verterenden gloed van Gods heiligheid op zijne ziel en zijn lichaam heeft laten komen, zoodat allen, die achter Hem schuilen, vrij uitgaan.

Hoe zullen wij het weten, of wij daaraan deelhebben? In het hart, dat bearbeid is door den Heiligen Geest, is een honger en dorst naar de gerechtigheid, is eene armoede des geestes, is een treuren over de zonde. Is er geene oorzaak om te weenen over onze ongerechtigheden, als wij bedenken, dat zij mede de nagels deden drijven door het lichaam van den Heiland? Maar hoe dikwerf is het menigeen verkondigd, dat hij dood is in zonden en misdaden; dat hij met al zijne genegenheden tegen God inligt, zonder dat hij ooit om genade leerde roepen! En dit wel, terwijl men het merk en veldteeken des Heeren draagt, door doop en belijdenis opgenomen is in het uitwendig genadeverbond! Het zal Tyrus en Sidon verdragelijker zijn in den dag des oordeels dan denzulken!

Maar nog is het in het heden der genade!

Vraagt om een hand des geloofs, om deze te leggen op het offerlam Christus. En deden wij het eenmaal, telkens opnieuw hebben wij daaraan behoefte.

Gij deedt mij veel benauwdheid smaken
En drukkend harteleed;
Maar, tot mijn hulp gereed,
Zult Gij mij weder levend maken,
Mij uit den afgrond trekken
En met uw vleuglen dekken.

Psalm 71 : 15.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLIII.

T H O M A S.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

'k Schatte mij geheel verloren ;
'k Mocht van geen vertroosting hooren ;
 Als mijn ziel aan God gedacht ,
 Loosd' ik niet dan klacht op klacht ;
Peinsd' ik aan mijn vruchtloos kermen ,
Vruchtloos roepen om ontfermen ;
 Dacht ik , hoe God anders helpt ,
 Mijne ziel werd overstelpt .

Slaap weerhieldt Gij van mijn oogen ;
'k Was verslagen . neêrgebogen ,
 En , verstomd door al 't verdriet ,
 Wars van menschen , sprak ik niet .
'k Overdacht al d' oude dagen ,
Jaren , eeuwen , gunsten , plagen ,
 En wat immer aan mijn ziel
 Van Gods hand te beurte viel .

Psalm 77 : 2 , 3 .

En Thomas , een van de twaalven , gezegd Didymus , was met hen niet , toen Jezus daar kwam .

De andere discipelen dan zeiden tot hem : Wij hebben den Heere gezien . Doch hij zeide tot hen : Indien ik in zijne handen niet zie het teeken der nagelen , en mijnen vinger steke in het teeken der nagelen , en steke mijne hand in zijne zijde , ik zal geenszins gelooven .

En na acht dagen waren zijne discipelen wederom binnen , en Thomas met hen ; en Jezus kwam , als de deuren gesloten waren , en stond in het midden , en zeide : Vrede zij ulieden !

Daarna zeide Hij tot Thomas : Breng uwen vinger hier , en

zie mijne handen, en breng uwe hand, en steek ze in mijne zijde; en zijt niet ongeloofig, maar geloovig.

En Thomas antwoordde en zeide tot Hem: Mijn Heere en mijn God!

Jezus zeide tot hem: Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas! zoo hebt gij geloofd; zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben.

Joh. 20: 24—29.

Thomas was niet tegenwoordig geweest in den kring der discipelen, aan den avond van den dag der opstanding, toen de Heere hun zoo heerlijk verschenen was. Een gansch moedeloze en troosteloze zielsgesteldheid heeft soms dit tengevolge, dat men zich terugtrekt van het volk, waarbij men anders behoort, van de gemeente. Dat Thomas in zulk een moedelozen en troosteloozen toestand der ziele verkeerd heeft, lijdt geen twijfel. Hij was een man van een diep gevoelend en tot het zwaarmoedige neigend karakter; maar hij was een waar discipel van Jezus en innig aan Hem verkleefd. Herinnert u maar eens, wat hij zeide, toen Jezus, na Lazarus' dood, weder naar Judea wilde trekken, hoewel zijne discipelen het Hem afrieden, omdat de Joden aldaar nog onlangs hadden gezocht Hem te steenigen. Toen zeide Thomas tot zijne medediscipelen: »Laat ons ook gaan, opdat wij met Hem sterven." Denkt er ook aan, hoe Thomas, toen de Heere later van zijn heengaan sprak om hun plaats te bereiden, en er bijvoegde: »Waar Ik heenga, weet gij, en den weg weet gij," hoe Thomas mismoedig antwoordde: »Heere! wij weten niet, waar Gij heengaat; en hoe kunnen wij den weg weten?"

Alles wijst er op, dat de slag, die over de discipelen gekomen was in het kruis, den dood en het graf van Christus, bijzonder verpletterend geweest is voor het gemoed van Thomas.

Een zwaarmoedig karakter is in den regel ook onbuigzaam.

Wordt het door genade geheilgd, dan is het trouw den Heere aanklevend, niet wispelturig, niet de huik naar den wind latende hangen. Maar in zichzelf en is het ook vaak sterken en aanhoudenden tegenstand biedend aan de genade.

Het laat zich dus zeer wel denken, dat Thomas aan den avond van den opstandingsdag niet in den kring der discipelen was. Er zijn karakters, die gaarne mededeelen en openbaren, wat in hen is, en die, als verslagenheid over hen komt, gaarne het gezelschap der broederen zoeken, en daarin nog eenige verlichting vinden.

Maar er zijn ook meer ter ughoudende karakters, die, door moedeloosheid en troosteloosheid overvallen, dan maar liever geheel op zichzelf blijven, en de samenkomsten der broederen eerschuwen dan zoeken, hoewel ze er bij behooren. Er komt dan eene stugheid in de ziel; eigenlijk zulk een wantrouwen in God; zulk een opgeven van de hope; zóo sterk, dat men maar liefst niet herinnerd wordt aan een beter eertijds.

Dat is echter een schadelijke weg. Want men stelt zich zoo buiten den weg. Dat deed Thomas hier ook. Daarom moest hij ook missen, wat de andere discipelen deelachtig werden: de heerlijke openbaring van Jezus aan den avond van den dag der opstanding. Wij hebben altijd zoo noodig, dat wij in den weg mogen zijn; want wat hebben we buiten den weg anders te wachten, dan dat wij met de roede bezocht worden? Omdat Thomas niet tegenwoordig geweest was aan den avond van dien dag, en zich door moedeloosheid had laten vervoeren, om zelfs de gemeenschap met het volk des Heeren op te geven, daarom moest hij nog een volle week in het duister gaan.

Merkt maar eens, wat dan de gevolgen zijn van zulk een verkeerden toestand. Misschien zijn de andere discipelen nog volmoed naar hem toegegaan, om hem de blijde boodschap te brengen. Al had hij zich dan afgezonderd, ze konden hem nu toch den buit mededeelen. Want wanneer onze zielen waarlijk van den Heere gezegend worden, dan worden wij gemakkelijk, ook tegenover degenen, die niet mede uitgetogen zijn, gelijk David zeide: »Gelijk het deel dergenen is, die in den strijd mede afgetogen zijn, alzo zal ook het deel dergenen zijn, die bij het gereedschap gebleven zijn; zij zullen gelijkelijk deelen.»

Zóo dachten ook de discipelen er over. Nu zouden ze Thomas eens gaan opbeuren en zijn neergeslagen gemoed verkwikken. Want dat heil, dat hun geopenbaard was, was ook voor hem. Zóo wordt dan het volk des Heeren gelijkvormig gemaakt aan Hem, die mildelijk geeft en niet verwijt. »Wij hebben den Heere gezien!» zoo roepen ze Thomas toe.

Maar, o, wat viel dit slecht bij Thomas. De bedoeling zijner medediscipelen was kostelijk: hem deelgenoot te maken van hunne blijdschap. Maar wat werden ze teleurgesteld; wat werden ze geslagen in hun hart! Thomas was verre van ontvankelijk voor de goede boodschap, die ze hem brachten. Zijn hart was er op verre na niet voor ontsloten.

Merkt hier eens, hoe duur het ons kan te staan komen, wanneer wij uit den geordineerden weg gaan. Dan kan 't ge-

beuren, wanneer men ons het heil des Heeren komt boodschappen, dat het eerder wrevel bij ons wekt, dan verheuging; dat het harte zich eerder nog meer toesluit, dan dat het zich, gelijk de bloem voor de opgaande zon, zou openen. Wat werd hier eigenlijk de Geest des Heeren bedroefd! Tot de Emmausgangers zeide de Heere: »o Onverstandigen en tragen van harte, om te gelooven al hetgeen de profeten gesproken hebben!» Maar wat moest de Heere wel niet tot Thomas zeggen, nu hij, na 't gezelschap der jongeren ontweken te hebben om de moedeloosheid over hem te laten heerschen, nog weigerde te deelen in den buit, waarvan ze hem wilden mededeelen, en zijn hart nog toesloot voor de waarheid, die de Heere hem door een tiental monden eenstemmig deed verkondigen?

Wat was het ook een zonde tegen de broederen! De liefde drong hen tot hem; en wat was de ontvangst koud! 't Was, alsof ze allen leugenaars waren, of opgewonden menschen, die zich maar al te gemakkelijk lieten troosten. 't Was eene miskenning van de broederen. Welk een pijn, die hij hunner ziele aandeed! 't Moest hun zoo smarten om de eere van Jezus en om Thomas' eigen ziel.

Ja, wat deed hij zichzelven een verdriet aan! Hier mocht ook wel gezegd worden: »Is er geen balsem in Gilead? Is er geen heelmeester aldaar? Want waarom is de gezondheid der dochter mijns volks niet gerezen?» Het werd er nu niet beter op met Thomas. Want wat mensch, die zijn harte toesluit voor de koesterende warmte van de Zonne der gerechtigheid, wordt er beter op? Vooral wanneer er toch iets ligt, gelijk bij Thomas, door genade, dat alleen bij de warmte van die Zonne der gerechtigheid kan opleven.

Ja, hoe dwaas wordt een mensch dan! Dan gaat hij den Heere voorwaarden stellen. Dan gaat hij in zijn hart eischen doen. Dan zou hij haast wel kunnen denken: waarom is de Heere mij dan niet verschenen, die 't toch zoo bijzonder noodig heb; terwijl hij niet bedenkt, dat hij uit den weg gegaan is.

Hoort, wat Thomas zegt: »Indien ik in zijne handen niet zie het teeken der nagelen, en mijnen vinger steke in het teeken der nagelen, en steke mijne hand in zijne zijde, ik zal geenszins gelooven.» Hij kan haast geen woorden vinden, sterk genoeg om te laten gevoelen, hoe veeleischend hij eigenlijk wel is. In zijne handen het teeken der nagelen zien. Dat niet alleen. 't Gezicht zou nog kunnen bedriegen. Den vinger daarin steken. En de hand in den speersteek der zijde!

o, Wat deed hij zichzelven toch een verdriet aan;

wat miskende hij den Heere, en wat bedroefde hij Zijn volk! En zoo ging hij nu een gansche week daarheen, waarin de hand des Almachtigen zwaar op hem was. Want wie een discipel van Jezus is, en Zijne onmisbaarheid en dierbaarheid eenigermate heeft leeren kennen, kan het niet gemakkelijk hebben in zulk een weg. En daarvan was hij nog niet genezen, toen, een week later, de discipelen wederom vergaderd waren, maar hunne liefde toch dezen triomf had behaald, dat ze Thomas, hoe dan ook, weer in hun midden mochten hebben.

En zie, daar is de Heere ook hem verschenen. Niet in de tusschenliggende week. Maar daar, waar ook Thomas' plaats behoorde te zijn, in die samenkomst, waar de Heere reeds een week vroeger verschenen was; maar waar Thomas toen niet te vinden was.

Wederom werden gesloten deuren geopend, en stond Jezus in het midden. Wederom klonk die groet, thans ook Thomas geldend: »Vrede zij ulieden!»

De ziele heeft het gedurig zoo noodig, niet alleen bij aanvang, maar ook bij voortgang, dat de Heere Jezus met den vrede, dien Hij verworven heeft, tot haar kome. Immers, een komen met dien verworven vrede, verworven in bangen strijd, is het, wanneer Hij zegt: »Vrede zij ulieden.” Waar dan een zoon des vredes mag wezen, daar komt en daar blijft die vrede. Het is daarmede, gelijk met de apostolische zegenbede: »De genade van den Heere Jezus Christus, en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen;” dat is meer dan een menschenlijke wensch; het is de Heere zelf, die daarbij zijn zegen legt op allen, die naar dien zegen mogen dorsten en dien heilbegeerig mogen inwachten en geloovig mogen aannemen. Vrede zij ulieden. Bij aanvang en voortgang zulk eene behoefte aan dien vrede, dien Christus aangebracht heeft en deelachtig maakt. Want er is zooveel, dat dien vrede kan verstoren; 't gezicht op onze zonden, op de verdorvenheid onzes harten, op de vijandschap onzer natuur tegen God; daarbij op Gods heiligheid en rechtvaardigheid, zoolang niet de vereeniging van Gods deugden in Christus het voorwerp der heilbegeerige en geloovige beschouwing is. Er kan voorts zijn eene afdoling tot ijdelheden of eene inzinking en kwijning van het geestelijk leven; een zwerven der gedachten en der begeerten buiten de gemeenschap met God; dat alles verstoort den vrede, die niet weder hersteld wordt, tenzij Christus zelf zich mededeelte aan de ziel.

Maar wat was nu dat »Vrede zij ulieden” bijzonder voor Thomas van gewicht. Ook hij was daar nu onder begrepen. De

Heere had het nu bijzonder op Thomas voorzien. Wat is zijne liefde en trouwe over zijne discipelen toch groot. Dat stugge gemoed, dat weigerde getroost te werden, dat de donkerste schuilhoeken opzocht, die het kon vinden, hoewel de zon hoog aan den hemel stond; dat zoo toegaf aan moedeloosheid en troosteloosheid; — dat stugge gemoed, de Heere ontfermt er zich over. Hier schiet de taal zijner Thomas oprechtelijk liefhebbende jongeren tekort. Hier vermag de kracht hunner overtuiging op Thomas' harte niets. Hun eenstemmig getuigenis kan zijn harte niet openen voor de waarheid. Bij menschen is deze zaak niet mogelijk. Maar de Heere zelf komt, en ook Thomas, ja bij zonder hem, geldt nu dat »Vrede zij ulieden." Zelfs zulke zielen kan Hij genezen.

Maar als Hij dat doet, o, wat doet Hij dan de ijskorst om het harte ontdooien door den gloed zijner liefde; wat geeft Hij dan der ziel eene beschaming en eene verfoeiing van zichzelf vanwege haar ongelooft! Wat lag er eene bestraffing in dat woord tot Thomas: »Breng uwen vinger hier, en zie mijne handen, en breng uwe hand, en steek ze in mijne zijde; en zijt niet ongeloovig, maar geloovig!"

Welk eene ontdekking aan de dwaasheid van zijne eischen! Wat is toch de nietige mensch, dat hij zegt: eerst dit zien of dit tasten, en dan zal ik gelooven! Welk een straal van de alwetendheid van Christus, die de verkeerdheid van Thomas' harte ontdekt. Wat werd die jonger daar beschaamd in het midden van zijne medebroederen, tot wie hij zoo onverstandig gesproken, en die hij zoo bedroefd had! Wat zullen ze, eerbiedig en verslagen, als het ware den adem ingehouden hebben bij deze bestraffende toespraak des Heeren! Wat noemt de Heere ook zijn kwaal en zonde bij den rechten naam: ongelooft! »En zijt niet ongeloovig, maar geloovig."

Meent niet, dat er voor Thomas een nader onderzoek noodig was; meent niet, dat hij noodig had, zijn vinger te steken in het teeken der nagelen en zijne hand in de zijde. o, Wat zal hij de dwaasheid van zijne eischen verworpen hebben, die hij met zoo sterke woorden had geuit; die zijne medebroeders hem niet konden ontnemen; maar die hem nu ganschelijk ontvielen, nu de Heere ze hem woordelijk teruggaf!

Maar let nu ook op de wonderlijke en buitengemeen heerlijke vrucht der genade, die de Heere bij Thomas tevoorschijn bracht. Onze eigengerechte natuur wil eigenlijk niet hebben, dat bij degenen, die zich zeer halsstarrig tegen den Heere betoond hebben, buitengemeen treffelijke genadeblijken tevoorschijn komen. Daaraan ergeren wij ons lichtelijk, en dat is een gevolg daarvan, dat wij

te hooge gedachten van onszelven hebben, en te geringe van Gods genade. Dat stugge gemoed van Thomas, dat, in de verslagenheid, die over allen gekomen was, niet het minst diep verslagen was en zich teruggetrokken had in de donkerste hoeken van moedeloosheid en troosteloosheid, en van geene vertroosting wilde hooren, en eigenwillige eischen stelde; wat werd die dorre ziel tot een gewaterden hof, toen die ongeloovigheid in zijn harte door genade gebroken werd, en de Heere zich over dien discipel ontfermde, die diep zat in schaduwen des doods, en wien wel toegeroepen werd: »Maak u op, word verlicht,» maar die antwoordde: »Voor mij geen licht.»

Wat werd dat gemoed teeder, toen de Heere de hardigheid genas! Wat schoot het geloove vonken uit, toen de Heere de duisternissen der ongeloovigheid wegvaagde! Wat was de verootmoediging diep, toen de Heere de hoogten van eigenwilligheid vernederde! Wie had ooit uit discipelenmond zulk een belijdenisse gehoord, als waarmede Thomas thans voor den Heere komt: »Mijn Heere en mijn God!» Weinige woorden; want zijne verbrokenheid laat geene veelheid van woorden toe. Maar nu ook, bij de ontdekking aan zijn verkeerden en eigenwilligen weg, zulk een diep gevoel van de genade des Heeren over hem! Hij was toch waardig geweest, te blijven steken in de duisternissen, die hijzelf over zijne ziel gebracht had. En daarbij zulk een innig zich werpen van zijne ziel op haar Redder, en een aankleven aan Hem. En voorts zulk een ruim gezicht op de Goddelijke natuur van Hem, die alles had geweten, eer nog een woord op zijne tong was, en die door diezelfde Goddelijke kracht, waardoor Hij was opgestaan nit de dooden, hem ook had gered uit den kuil.

Zingen we nu met elkander Ps. 107 : 4.

God bracht, na tegenheden,
 Hen weêr op 't rechte pad,
 En richtte hunne schreden
 Naar een gewenschte stad.
 Laat zulken voor den Heer
 Zijn milde gunstbewijzen,
 Zijn wondren, Hem ter eer,
 Voor 't gansche menschedom prijzen!

Wij, menschen, maken vaak zulke verkeerde toepassingen. Soms denken wij maar spoedig van sommige toestanden, dat ze niet met genade bestaanbaar zijn. Dan zouden wij wel

van een Thomas in dien toestand van ongeloovigheid denken, dat zoo iemand geen waar discipel van Christus kan zijn. Maar het tegendeel blijkt.

Soms evenwel vervallen wij in een tegenovergestelde verkeerdheid. Dan beginnen wij soms de gebreken der heiligen voor kenmerken van genade aan te zien, hetwelk al even verkeerd is. Ofschoon de Heere zich grootelijks ontfermd heeft over Thomas, door zijn harte te openen, dat hij zoo toegesloten hield, en door het woord aan hem te bevestigen: »Hij zond zijn Woord uit, en heelde hen, en rukte hen uit hunne kuilen,» — zoo heeft de Heere evenwel niet den weg geprezen, waarin Thomas gewandeld had. Laat niemand zichzelf dus in dergelijke toestanden behagen. Want wij hebben gezien, hoe die weg van Thomas, toen hij, nadat die groote slag van Christus' kruis en dood en graf over zijne schapen gekomen was, zich aan 't gezelschap der jongeren onttrok, en in troosteloosheid en moedeloosheid zichzelf afsloot van den geordineerden weg, en verder ook in de duistere spelonken van zijne hopeloosheid terugkroop; toen aller mond hem toeriep, dat de zon was opgegaan, en hij eigenwillig voorwaarden stelde; — wij hebben gezien, hoe die zaak was tot schade voor zijne ziel, tot bedroefing van Gods volk en niet tot eere des Heeren, weshalve de Heere dat ook in hem laakt. Zelfs nadat hij door genade die treffelijke belijdenis uit zijn verbroken hart had laten hooren, met zulk een innige verknochtheid en verkleefdheid aan Hem, die hem uit dezen kuil getrokken had, met zulk een hartelijke toetigening, met zulk een diepen blik in Christus' Goddelijke heerlijkheid: »Mijn Heere en mijn God,» zelfs toen berispte de Heere hem nog liefderijk, hem te kennen gevende, dat de dingen, die hij geëischt had, toch dwaaselijk door hem geëischt waren, en dat die voorwaarden niet waren overeenkomstig den aard des geloofs.

Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas! zoo hebt gij geloofd!

Och, ziet eens, hier wordt Thomas niet geprezen. Bedenkt wel, dat de Heere hier niet die heerlijke omkeering en belijdenis van Thomas wil opgevat hebben bloot als eene vrucht van het zien. Want och, die heerlijke omkeering en belijdenis van Thomas was eene vrucht van de machtige genade, die de Heere door zijn Geest op zijn harte uitoefende, om het te doen smelten onder de betoening zijner liefde. Want hoevelen hebben teekenen aanschouwd en toch niet geloofd!

Maar de Heere beschouwt hier nu eens de zaak van Tho-

mas' zijde, tot zijne beschaming, en zegt: »Nu, Thomas! gij hebt eerst willen zien, en dan gelooven; welnu — gij hebt dan nu uwe begeerte verkregen; omdat gij Mij gezien hebt, Thomas! zoo hebt gij geloofd.” Maar merkt nu, hoe Thomas niet op die n grond zalig gesproken wordt. 't Is, of de Heere wil zeggen: »Uw weg was niet goed,” als Hij daarentegen laat volgen: »Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben.”

De weg, waarin Thomas heeft willen wandelen om tot het geloove te komen, wordt hem hier tot zijne verootmoediging en beschaming voorgehouden. Maar daartegenover wordt nu gesteld de weg, waaraan eigenlijk de zaligheid verknocht is, n.l. zonder zien en tasten te mogen rusten in het Woord en het getuigenisse Gods.

En nu is het een dag van belijdenispredikatie; een dag, waarop de gemeente, vóór de viering van het Heilig Avondmaal, bijzonder bepaald wordt bij hare belijdenis, en die belijdenisse als voor het aangezicht des Heeren wederom vernieuwt. Laat ons onszelf dan beproeven, of dit ook door genade onze belijdenisse is: »Mijn Heere en mijn God.”

Moet uwe consciëntie u niet bestraffen, o gij, die geen lust hebt in de wegen des Heeren, maar uw hart tot den dienst der zonde neigt! moet uwe consciëntie u niet bestraffen, als gij deze belijdenis met den mond aflegt? Wijst uw weg en wandel het niet uit, dat gij in klaren opstand zijt tegen God; dat gij de goede wegen en heilige geboden des Heeren verwerpt; dat gij den rijkdom der genade van Christus veracht en de kracht zijner opstanding niet kent, al noemt gij met den mond zijn Naam? »Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil mijns Vaders, die in de hemelen is.” o, Denk toch niet: »Ik geloof wel, wat Thomas niet geloofde.” Want zodoende zoudt gij u boven een discipel des Heeren stellen, terwijl toch uw geloof bloot bestaat in eene toestemming met woorden en met het verstand, maar den aard van het waar en zaligmakend geloove mist. Want het zaligmakend geloove openbaart zich in eene verslagenheid des harten over onze zonden; in een mishagen aan onszelf; in een hongeren en dorsten naar Christus en zijn heil; in een afstand doen van de zonden. Als deze dingen nu niet bij u zijn; als er veel meer bij u is een welbehagen in uzelf, onder afkeuring van uw naaste, een vlieden van God en zijn Christus, inplaats van eene begeerte om bij Hem te wonen, een hunkeren naar de zonden, in plaats van een haten derzelve, is dat geen bewijs, dat gij vreed zijt van het ware geloof?

En als gij niet verandert — en gij zoudt staan kloppen en zeggen: »Heere, doe ons open!» — zult gij dan niet het antwoord ontvangen: »Ik zegge u, Ik ken u niet, vanwaar gij zijt; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt»?

o, Mocht het u toch nog heden, nu 't nog dag voor u is, eene zake worden, om voor God belijdenisse te doen van uwe overtredingen; om van Hem te begeeren, ootmoedig en van harte, die levend makende genade, die er van den opgewekten en verhoogden Christus uitgaat. En o, mocht de waarachtigheid dier begeerte, om uit den dood der zonden en misdaden te mogen opstaan, daarin uitkomen, dat gij uwe zonden afbreekt door gerechtigheid; dat gij u ernstig voegt tot den Heere; tot zijn dienst en Woord; en dat gij van dezen Jezus, die waarachtig God is, zonder ophouden die genade moogt smeeken, dat Hij u wassche van uwe ongerechtigheden in zijn bloed en u tot zijn eigendom make, om voortaan voor Hem te leven.

Is dat door genade uwe begeerte geworden, o, zoekt dan veel van den Heere te verkrijgen deze weldaad, dat ge zijn heil- en troostrijk Woord moogt gelooven. Al die bemoeienissen heeft de Heere met zijn troosteloze, versaagde en zwakke jongeren gemaakt; ja, ook met een Thomas, die in zijn diepe mismoedigheid zichzelf zoo afsloot van de bronnen der genade; al die bemoeienissen heeft Hij met hen gemaakt, niet alleen om hunnentwil, maar ook om zijn volk van alle eeuwen, opdat het hun zoo overvloedig, klaarlijk en vastelijk betuigd zou zijn, dat Hij, die dood was, omdat Hij hunne zonden droeg, leeft tot in alle eeuwigheid. o, Mocht ge dan Christus veel zien in het Woord, door de voorlichting des Heiligen Geestes! Om gedurig door het geloove te zien op zijne wonden, opdat het u tot verootmoediging leide en tot waarachtige kennisse uwer zonde en verslagenheid des harten. Maar, mocht ge daarbij ook bedenken, dat Hij nu daartoe leeft, opdat Hij, wat Hij door zijn kruis en dood verworven heeft, ook deelachtig zou maken dengenen, die oprechtelijk hunne behoudnisse in Hem hebben leeren zoeken.

Is er donkerheid over uwe ziel; het zal geen teeken van leven zijn, als gij daarin kunt berusten. Speurt naarstig na, in de vreeze Gods, of er ook oorzaken voor zijn. Al de discipelen waren diep verslagen door den dood van Christus. Maar over een Thomas had de mismoedigheid en troosteloosheid zóo de overhand, dat hij zich onttrok aan den weg der middelen. De Heere heeft een weg der middelen, als:

't gehoor des Woords, het gebed; en daartoe behoort ook de gemeenschap der broederen. Daaraan ontrok hij zich, en 't gevolg was, dat hij verstoeken bleef van den zegen, dien zij ontvingen. Begeert van den Heere die genade, dat gij heilbegeerig en geloovig voor uwe ziele moogt aannemen het getuigenisse der apostelen en profeten aangaande de gepastheid, de bereidwilligheid en algenoegzaamheid van dezen Jezus voor een iegelijk verdoemelijk en onrein zondaar, die tot Hem vlucht: begeeft u daarop vrijelijk tot Hem; en stelt geene voorwaarden vooraf of eischen van teekenen; want dat is tegen den aard van het geloof; immers de Heere zeide: »o Mijn volk! mocht ge zien op die koperen slang, en gij zult leven;» eigenwillige voorwaarden te stellen, brengt ons nog dieper in de donkerheid. De Heere ontdekke er ons aan en geneze er ons van, gelijk Hij het Thomas gedaan heeft, en doe ons de zaligheid smaken, van niet te zien (want 't aanschouwen is voor de eeuwigheid weggelegd) en nochtans te gelooven, (immers 't geloove is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet) opdat wij in dezen weg, met Thomas, over onszelven beschaamd mogen worden; want hij is ook in zijn naam een voorbeeld van alle geloovigen, die nog noodig hebben, door uitzuivering van den ouden zuurdeesem, een nieuw deeg te worden. ¹⁾

Mochten wij, die uit onszelven vaak, evenals Thomas, onder 't gewicht van alles wat de ziele kan beklemmen, nl. van de zonde en hare vruchtgevolgen, te geringe gedachten van den Heere hebben, met hem ondervinden, dat het niet is, gelijk moedeloosheid en troosteloosheid getuigen, maar dat het is, gelijk apostelen en profeten getuigen, nl. dat de Heere leeft voor al zijn bedrukt, arm en ellendig volk; opdat wij bij die zalige ondervinding ook uit den drang onzer ziele mogen leeren belijden: »Mijn Heere en mijn God!» AMEN.

Loof Hem, die u, al wat gij hebt misdreven,
 Hoeveel het zij, genadig wil vergeven;
 Uw krankheên kent en liefderijk geneest;
 Die van 't verderf uw leven wil verschoonen,
 Met goedheid en barmhartigheên u kronen;
 Die in den nood uw Redder is geweest.

Ps. 103 : 2.

¹⁾ Hebreeuwsch: Thomas; Grieksch: Didymus; dat is tweeling.

UIT DE DIEPTE.

LEERRLEDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLIV.

DE EERSTE AVONDMAALSVIERING.

DOOR

B. VAN SCHELVEN.

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalven.
En toen zij aten, zeide Hij: Voorwaar Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden.

En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begon een iegelijk van hen tot Hem te zeggen: Ben ik het, Heere?

En Hij, antwoordende, zeide: Die de hand met Mij in den schotel indoopt, die zal Mij verraden.

De Zoon des menschen gaat wel heen, gelijk van Hem geschreven is; maar wee dien mensch, door welchen de Zoon des menschen verraden wordt! Het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren was geweest.

En Judas, die Hem verried, antwoordde en zeide: Ben ik het, Rabbi? Hij zeide tot hem: Gij hebt het gezegd.

En als zij aten, nam Jezus het brood, en gezegend hebbende, brak Hij het, en gaf het den discipelen, en zeide: Neemt, eet, dat is mijn lichaam.

En Hij nam den drinkbeker, en gedankt hebbende, gaf hun dien, zeggende: Drinkt allen, daaruit.

Want dat is mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden.

En Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op dien dag, wanneer Ik met u dezelfde nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders.

Matth. XXVI : 20—29; vgl. Mark. XIV : 17—25;
Luk. XXII : 14—23; Joh. XIII : 21—30.

De voorgelezen woorden verplaatsen ons in den geest naar Jeruzalem, op het tijdstip waarop het groote feest van Paschen zal worden gevierd. Het is aan alles te merken. Zoowel op de straten als in den tempel vangt het oor de klanken op van allerlei talen en tongvallen, gelijk zij gesproken worden

door de feestgangers, die van alle oorden zijn opgekomen. En dan voorts, welk eene drukte om lammeren te verkoopen en te koopen, met het oog op het Paaschmaal, dat moet gevierd! Alom is men bezig, ook in de woningen, met de toebereidselen tot den grooten feestmaaltijd en om den lesten zuurdeesem, met ijver opgezocht, uit de woningen te verwijderen.

Metterdaad, wie dat zoo aanziet, zou Jeruzalem den lof niet onthouden van alleszins gelijk als godsdienstiger te zijn. Geen voorschrift toch der wet, dat op deze ceremonie betrekking heeft, of met de grootste nauwgezetheid wordt het gehouden. Nochtans, wie verder doorziet, oordeelt anders. En eer dan een woord van lof te doen hooren, zou hij als een andere Ezra een spreekgestoelte mogen beklimmen en Jesaja's profetie ontrollend, het den Joden in het oor doen weerklinken: Wie eenen os slacht, slaat eenen man; wie een lam offert, breekt eenen hond den hals; wie spijs-offer offert, is als die zwijnenbloed offert; wie wierook brandt ten gedenkkoffer, is als die eenen afgod zegent. Deze verkiezen ook hunne wegen, en hunne ziel heeft lust aan hunne verfoeiselen. Pure ceremonie en niets meer is hun toch dit Pascha geworden. Als eene taak insteê van een heerlijke profetie is hun dat eten van het lam.

Het verder verloop van der Joden historie, reeds eenige weinige uren na dezen, zet op deze aanklacht het zegel der bevestiging. Straks toch zal Hij, van wien dat lam het beeld en de aankondiging was, door diezelfde Joden worden verworpen. Straks slaat Israel de schennige hand uit naar Hem, die oorzaak en doel is van zijn bestaan en pleegt een moord aan zichzelf en zijne kinderkens. Nog eenige jaren slechts en de ure der aanvankelijke vergelding vangt aan, waarin het oordeel begint zich te wentelen als eene rivier om de Joden en hun kroost te bedekken.

Wie schijn van wezen onderscheidt, ziet dan ook niet om naar dien tempel van Jeruzalem en vergaapt zich niet aan de blinkende schittering van zijne steenen en zijn goud. Gelijk de engelen eens de herders verwezen naar een stal, om den geboren Koning der Joden te vinden, zouden zij u nu, waren zij neergedaald om het te zeggen, hebben gezonden naar een stille opperzale, ergens in eene der straten van Jeruzalem. Op wie de Heere ziet, och dat zijn en waren steeds de armen en verslagenen van geest en die voor zijn Woord beven. En dezulken vindt gij daar, vereenigd rondom hun Meester.

Wie zal de gemoedsgesteldheid dier jongeren beschrijven?

't Is hun zoo wonderlijk temoe, door al wat in de leste uren over hen kwam. Naar die opperzale, waar zij nu bijeen zijn, zijn zij op zoo zonderlinge wijze gevoerd door een onbekenden mensch, dien zij aan het dragen eener kruik moesten kennen, en die hen herwaarts heeft geleid. Aan den ingang had geen dienaar gestaan, om de voeten te wasschen. Onder hen had niet één gemeend, dat het op zijn weg kon liggen, om dien dienst aan zijne medegenooten aan den disch te bewijzen. Doch toen was de Heere zelf opgestaan, had zijn opperkleed afgelegd en zich omgord, had een bekken genomen en een doek, en had hun één voor één de voeten gewasschen.

Bij de verbazing mengt zich de smart, wanneer de nu weér aanliggende Heere den mond opent, om hun te gaan spreken van een weg van lijden niet alleen, maar van de ontzettende wijze, waarop Hij in dien weg zou worden gevoerd. Nog hooger klimt deze, wanneer dan ten leste die Heere brood en wijn neemt en nu allen twijfel en onzekerheid aangaande de sombere toekomst wegneemt, door niet alleen in woorden, maar ook in zichtbare teekenen voor te stellen, wat met Hem in de volgende uren staat te gebeuren.

Bij dat deel der historie staan wij, gemeente, in deze morgenure stil! Zij de Geest des Heeren onze Leidsman bij het beschouwen van den Middelaar temidden van zijn geliefde jongeren, op dat oogenblik de zichtbare openbaring van zijne Kerk, gelijk zij in een nieuwe bedeeing zou leven en zijn! Hooren wij Hem, gelijk Hij tot de zijnen spreekt; zien wij Hem, gelijk Hij voor de zijnen zorgt; buigen wij ons voor Hem, gelijk Hij zich voor de zijnen als een offer wijdt!

I.

Allen zijn nu weder in stille aandacht geschaard rondom de tafel. De eerste bediening van het Heilig Avondmaal zal zoo aanstonds geschieden. Niemand weet, niemand vermoedt het. Maar de Insteller zelf zal reeds bij deze eerste bediening den regel aangeven, die in de practijk, al de eenwen door, zal moeten worden gevolgd. De tucht moet geoefend en daartoe ook de voorbereiding gehouden.

De beide sleutelen des Koninkrijks worden door den Koning, ten voorbeeld voor de zijnen, gehanteerd. Reeds tevoren heeft Hij het vleeschelijk en het geestelijk Israel van elkander gescheiden. Aan het eerste gunt Hij, zoolang 't nog duren

zal, den tempel en de priesterschare; met het laatste trekt Hij zich in de opperzale terug. Een voorbeeld geeft Hij van den weg, dien Hij tot zulk doel inslaat. Het loswikkelen van zijne Kerk uit de windselen van het Jodendom, om haar onder de volken uit te breiden, mengt daarin zijne eigenaardigheden. Doch die doen minder in dezen oogenblik zich gelden, waarin feitelijk toch nog Israel als de openbaring der Gemeente daar staat.

Van geen hoofdelijke tuchttoefening is daarbij sprake. Niet uit Israel worden uitgezet, wie tot dat Israel niet behoorden. Zoo is wel in den gewonen weg de regel te achten. Naar dien regel hadden dan ook een Ezra en Nehemia gehandeld, na den terugkeer uit Babel, om alle vermenging met vreemde bestanddeelen tegen te gaan en uit te drijven. Maar andere omstandigheden nopen tot een anderen weg. Immers toen was onder de leidlieden en voorgangers getrouwheid en nauwgezetheid in de vervulling van het opgedragen werk. Toen was onder de menigte des volks een weerklank voor het Woord en dies een gehoorzamen aan de roepstem, in den naam des Heeren tot hen gebracht. Doch nu waren de toestanden gansch gewijzigd. Bij de leidlieden voornamelijk was de afwijking van de wet des Heeren; zij zelven waren de aanvoerders in den opstand tegen den Heere, die, nu nog smeulend, straks in lichtelaaie vlam zou uitbreken. En bij de schare was wuftheid van zin, zoodat men wel het eene oogenblik aan hare lippen een »Hosanna!" kon ontlokken, doch dat straks, — helaas, hoe spoedig reeds! — door een: »Kruis Hem! Kruis Hem!" kon worden vervangen.

Vandaar dan ook de andere weg en wijze. Het volk in zijn geheel wordt losgelaten en overgelaten aan zichzelf; althans voor een wijle. Uit die geheele natie wordt een kleine, een bitter kleine kring gegaard. Tot dien kring beperkt en concentreert Hij voor een tijdlang zijn geestelijke werking. Daaraan geeft Hij zijn onderwijs en daarvoor stelt Hij zijne teekenen in, die Hij zijner Kerk zal nalaten. Doch tevens staat reeds vast, dat uit en door dien kring dat losgelaten Israel, niet van den tempel maar van de opperzale uit, zal worden bearbeid; en dat dan uit den schoot van dat Israel nog velen zich zullen bekeeren en wederkeeren tot den Heere hunnen God.

Maar hier is Hij dan nu met die twaalve nog alleen. Voor eene tuchttoefening met den sleutel van den ban is hier geene aanleiding. Immers zijn zij degenen, die zich gevoegd hebben achter Hem en Hem hebben erkend als den Messias. Zij zijn 't, die om zijnentwil alles hebben verlaten, en hebben beleden,

dat Hij is de Zone des levenden Gods. Zij zijn het, die, zelfs toen allen heengingen, op zijne vraag: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?» geantwoord hebben bij monde van Petrus: »Heere! tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens!» Dat is dus de kring van zijn Hem recht belijdende gemeente.

Echter mag ook daar de tuchttoefening, doch dan met den anderen sleutel des Koninkrijks, niet ontbreken. Hoe klein die kring ook zij, onder die weinigen kan de hypocriet nog schuilen, en, wij weten het nu, hij schulde er metterdaad. Daarom moet daar het Woord tebaatgenomen. De prediking van het ontdekkende Woord moet als het schiftend element in de zielen geworpen, opdat daardoor de nevelen innerlijk scheuren mogen, en men van zichzelf leere weten en verstaan, of men binnen of buiten zij. Zoo moest het gevaar tegengegaan, dat de mensch, door onbedacht en lichtzinnig de teekenen te gebruiken, zich een oordeel bracht over de ziel.

En welk eene voorbereiding! De dienaren des Heeren kunnen slechts pogen het kwaad te noemen, dat naar hun vermoeden als de kanker aan het leven knaagt, en de strik is, waarin de zondaar gebonden ligt. Maar Hij, die niet behoefde te vernemen, wat in 's menschen harte is, zegt welk dát bepaalde kwaad is, dat in die ure hem omzweefde, die straks aan brood en wijn, en helaas, daaraan niet alleen, zich zou bezondigen!

Voorwaar Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden! Zoo zegt Hij tot den kring zijner jongeren en onthult daarmee de misdaad, waarvan een van hen het voornemen koestert. Schrikkelijker misdaad is er bijna niet dan verraad. Een vriend te lijken en toch met den vijand te heulen! Als een discipel in den kring des Meesters te verkeerem, maar om straks de opgedane wetenschap te gebruiken, teneinde de plaats en de ure te berekenen, waar het best de bloedprijs zal kunnen verdiend, dien men voor Zijn hoofd heeft bedongen!

Geen wonder dan ook, dat de Heere het woord er aan toevoegt: De Zoon des menschengaat wel heen, gelijk van Hem geschreven is, maar wee dien mensch, door welchen de Zoon des menschen verraden wordt! Het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren was geweest.

Voor dien mensch geen heil, geene zaligheid in der eeuwigheid! De tijd der genade ging niet slechts vruchteloos voorbij, maar strekte tot oneindige verzwaring van zijn oordeel. Schrikkelijk is daarom dat wee, hier geveld over den mensch, die met Jezus de hand in den schotel indoopt. In dien dolksteek is ook het pijnlijkst almeê, van wat men-

schenhand aan 's Heeren lijden heeft toegevoegd. Een David, die ook het bittere van deze ervaring in zijn leven had doorgemaakt, had haar reeds als zoodanig beschreven in zijn lied: Zelfs de man mijns vredes, op welken ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij grootelijks verheven.

In dien meer algemeenen zin van aanduiding van het verraad, en niet van den persoon des verraders, moet dit woord, door Mattheus ons geboekt, verstaan. Dat blijkt uit de straks volgende vraag: Ben ik het, Heere? De aanduiding van den verrader verhaalt ons de vierde Evangelist, hfdst. 18 : 26, als hij ons meldt, dat op de stille vraag van den discipel, die aanlag in den schoot van Jezus, de Heere werkelijk eene beteendoopte en overreikte aan Judas, Simons zoon, Iskariot. Eén der discipelen althans moest weten, dat tot zelfs den naam van den verrader Hem bekend was; en die ééne moest zijn de latere Evangelist. Ook hierbij geldt de regel: Eer het geschied is, heb Ik het u gezegd, opdat, wanneer het geschied zal zijn, gij gelooven moogt, dat Ik het ben.

Verstaan wij de vingerwijzing, geliefden? Verstaan wij, dat in die handelwijze de Heere zijner Kerk van alle eeuwen een voorbeeld heeft gegeven, dat haar tot regel zij in haar gedrag bij het beoordeelen van wie tot haar als rechte leden moeten worden gerekend. Als maatstaf ter beoordeeling mag alleen genomen, wat in woord en wandel van het innerlijk leven zich openbaarde naar buiten. Dát, dat alléén, en niet eene gissing, een indruk van wie beoordeelen zal, al is die nog zoo levendig, misschien, naar van achteren blijkt, ook nog zoo juist, mag als grondslag genomen, om daarnaar eens menschen staat op te maken voor den Heere.

Hier hebben wij immers een voorbeeld van Hem, die wel anders had kunnen handelen. Hij weet, wat er in Judas omgaat en wat Judas straks zal bestaan; niet maar door gissing of vermoeden, maar met ontwijfelbare zekerheid. En toch wordt geen ander middel aangewend om hem af te houden van den disch, dan het gebruik van het Woord, dat hem moet ontdekken aan de zondigheid van zijn bestaan en nopen om zichzelf te kennen, gelijk hij is.

Dat het opgemerkt ware en werd! Hoe vaak doolde menig-een niet af op een ander spoor! Eene gemeente van heiligen te verzamelen was immers zoo vaak het streven. Dies zou men onderzoeken, of wezenlijk ook in de verborgen roerselen des harten de levenvernieuwende werking des Geestes was geschied! Maar telkens bedrogen kwam men uit. Zóo moest men

ook uitkomen, daar men den eenigen, vasten regel verliet, door den Heere zelf, ook door zijn eigen voorbeeld, zijner Kerke gegeven. Tegen den hypocriet, tegen den nog niet openbaar geworden aankleever van leugen en kwaad, is geen ander middel tot afwering, dan de prediking van het schiftende, de zonde bestraffende Woord. En door datzelfde Woord komt in de ziele die verlichting, waardoor een elk bij zichzelf kan weten, of hij als een hypocriet dan wel als een geroepene staat tegenover den Heere, die met de teekenen zijns lijdens hem tegentreedt.

Het bewijs daarvan aanschouwen wij hier. Of ziet gij niet, hoe door dat Woord gisting ontstaat in de gemoederen? Nauw hebben de discipelen het gehoord, of met zijn snijdende kracht gaat het door tot de conscientie. De gedachte aan het verraad vervult de harten niet alleen met verontwaardiging, maar een bange schrik slaat hen om de zielen bij het bedenken, niet alleen dat het feit zal plaatsgrijpen, maar dat uit hen, uit hun eigen kring, één de zwarte misdadiger zijn zal, die zoo boos stuk zal bestaan. Ontroering grijpt hen aan, zoo sterk, dat niet één het waagt om te zeggen: »Och, mij verdenkt Gij toch daarvan niet?» maar zij allen tot Hem komen met de vraag: »Ben ik het, Heere?»

In dat woord openbaart zich de zelfbeproeving, die de Heere werkt bij zijne jongeren, die straks het Avondmaal zullen nuttigen. In anderen vorm wordt daarin beleden, wat eens David vroeger gebeden had in zijn psalm: »Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij en ken mijne gedachten; en zie of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg.» Daaraan wordt de vrucht der ware zelfbeproeving ten leste gekend: een mistrouwen van eigen oordeel en dies een zich stellen voor den Heere, opdat Hij, die de harten doorgrondt en de nieren proeft, zelf het oordeel vellen moge.

Niemand brenge daartegen de bedenking in: Zou dat zelfbeproeving te noemen zijn? Wat diepgang had die zake nog in 't harte der jongeren. Want wel weten wij, dat de heilige historie verhaalt, dat kort na dezen, op den weg van de opperzale naar Gethsémané, het gesprek gehouden werd tusschen den Heere en zijne discipelen, waarin dezen zoo stout en strak het tegen Hem, hunnen Heere, dorsten volhouden: »Wij zullen U niet verloochenen!» waarin zelfs een Petrus van zichzelf zeggen durft: »Al verloochenden zij U ook allen, ik doe dat nooit!» Doch daardoor wordt niets ontnomen aan het feit, dat hier van ware zelfbeproeving sprake is.

Wat deze historie bewijst, is, dat iets echt kan zijn, zonder

nog zeer sterk te wezen; dat iets van de ware soort kan zijn, zonder dat het nog tot vollen wasdom en ontwikkeling kwam! In de verschijnselen des geestelijken levens is het toch niet anders dan in die des natuurlijken. Daarin zijn ook graden en trappen van meerdere of mindere volkomenheid, die samenhangen met een korteren of langeren groeitijd, met het ontstaan of uitblijven van wat storend op den voortgang inwerkt. Gods Woord spreekt ons telkens van het onderscheid tusschen die kinderen zijn in de genade of tot jongeling reeds opgroeiden; tusschen die mannen zijn of als vaders daar staan onder de burgers des Koninkrijks. Er is een onderscheid in de spijs, maar ook in de kracht en de diepte van levenservaring. Ach, ware dat nimmer vergeten in de Gemeente des Heeren! Wat geestelijke schade ware én voor zichzelf én voor anderen vaak voorkomen! Dit moet door allen als waar worden vastgehouden: niet de trap, dien men bereikte, beslist over het al of niet echt zijn der zelfbeproeving. Op het feit der zelfbeproeving naar den eisch des Woords, daarop, en daarop alleen komt het aan.

Niet ter voorbereiding voor het Avondmaal zijn wij saam. Toch mag de gelegenheid niet verzuimd, om daarop de aandacht te vestigen. Een verkeerd inzicht dienaangaande is zoo vaak een struikelblok voor het toetreden tot den heiligen disch. Let er toch op, waarin het verschil tusschen een Judas en de elven bestaat; waarom de één wèl en de anderen niet een oordeel zich aten aan het Avondmaal des Heeren. Oppervlakkig is het niet zoo klaar te merken. Het bedrijf van elken hypocriet speurt gij ook bij Judas. Daar allen vragen: »Ben ik het, Heere?» merkt hij al spoedig, dat, indien hij zwijgt, dat zwijgen hem zal blootstellen aan 't gevaar van door zijne medediscipelen te worden onderkend als de schuldige. Vandaar dat ook zijne stem weldra met de hunne zich paart en hij 't hooge spel speelt, om zelf ook, ofschoon wetende wat hij slechts eenige uren geleden deed, tot den Heere de vraag te richten: »Ben ik het, Heere?» Zóó ver kan de hypocriet gaan en uitwendig misleiden. Maar innerlijk, bij zichzelf kan de ware geloovige nagaan en onderscheiden, of de zelfbeproeving aanwezig is of slechts valschelijk wordt voorgewend.

En waarin dan het onderscheid ligt? De Evangelist zegt het ons immers, wanneer hij van de elven getuigt, dat zij zeer bedroefd geworden zijn. Bedroefd, waarom? Omdat zij 't voornemen hadden zulks te doen? Immers neen! In hun hart was de gedachte daaraan niet eens opgekomen. Als een gruwzaam schrikbeeld stond het hun voor oogen. Maar be-

droefd zijn zij reeds daarover, dat de mogelijkheid aan zulke zonde bestaat, bestaat in hun kring. Wat er al mogelijk is bij een mensch, uit een hart waarin de zonde kleeft, zij zullen er later nog wel meer van leeren. Een Petrus zal er droeve ervaring van opdoen en met een Paulus zullen zij later belijden, dat het vleesch zich niet aan Gods wet onderwerpt, wijl het dat niet kan; en dat in 's menschen hart de kiem en de wortel ligt van alle zonde. Daartoe zijn zij nu nog niet in staat. Doch dit is genoeg, dat zij staan op een weg, waarop bij voortgaande verlichting en ervaring, zij dat zullen leeren erkennen. En juist, wijl zij op dien weg aanvankelijk den voet hebben gezet, heeft droefheid hunne harten vervuld en hun de vraag op de lippen doen komen: »Ben ik het, Heere?»

Dat is van de ware voorbereiding het onbedriegelijk merkteken. Wijl dit bij Judas ontbrak, heeft hij, niet zichzelf onderzoekende, aangezet. Daarom heeft hij zich bezondigd aan des Heeren lichaam en bloed. In levende personen zien wij dus hier voor ons het onderscheid tusschen waardige en onwaardige medegenooten aan des Heeren Avondmaal. Geheel anders dan zijn medediscipelen zat Judas aan, daar nog in zijne ooren de stem naklonk van de priesters, met wie hij besproken had, hoe hij Jezus zou overleveren in hunne handen. Zijne ziel is vervuld van de gedachte, hoe hij de dertig zilverlingen verdienen zal, door de overpriesters als de prijs des bloeds voor zijn Meester gesteld.

Merkt het op, geliefde broeders en zusters, die zoo vaak, wanneer de roepstem om des Heeren dood te verkondigen uitgaat, u laat weêrhouden door de gedachte: »Indien ik maar niet als een Judas aanzit!» o, Zeker! 't is goed ook dat gevaar onder de oogen te zien, indien gij maar niet vergeet, waarin dat gevaar bestaat. Immers niet in het bestaan van de mogelijkheid, dat gij in schrikkelijke zonden valt, wanneer gij op het zondige jagen van uw hart geen beslag legt en gij wandelt naar de uitspraken van het booze vleesch. Doch juist in een naderen, met het opzettelijke voornemen in uw hart, niet om der zonde te sterven en in 's Heeren kracht haar te weerstaan en te vlieden, maar om integendeel haar aan de hand te houden en te dienen, terwijl de inzettingen des Heeren misbruikt worden om te beter de booze voornemens te verbergen voor der menschen oog.

Daarom moogt gij juist niet achterblijven, gij die, wanneer 's Heeren Woord van de boosheid uws harten getuigt, dit getuigenis niet weerspreekt, al hebt gij nog den vollen omvang ervan niet gepeild. Getuigenis is het reeds van de stille maar krachtige bewerking des Heiligen Geestes, wanneer gij

diens aanklacht niet weerstaat; diens Woord niet afweert, maar onder zijn meerdere kennis van uw hart het hoofd buigt. Genoeg is het, ja, juist het hoogste, wanneer die aanklacht de betuiging in den mond legt: Indien het alzoo is, o Heere! doorgrond Gij mij dan en ken Gij mijn harte; beproef Gij mij en ken Gij mijne gedachten! Indien het alzoo is, o Heere! reinig Gij mij dan van de verborgen afdwalingen.

Dezulken moeten komen. Dezulken zijn 't, die verstaan, wat het is, een mishagen te hebben aan zichzelf en zich voor God te verootmoedigen. Dezulken hongeren en dorsten naar eene gerechtigheid om voor God te bestaan; en immers van eene verzadiging voor, zulk een honger spreekt juist de tafel van 's Heeren Avondmaal.

II.

Met zijne discipelen, gelijk zij daar toen rondom Hem aanlagen, heeft de Heere dezen maaltijd des Nieuwen Testaments het eerst gevierd. Voor hen nam Hij dat brood, brak het en gaf het zijnen jongeren met de woorden: Neemt, eet, dat is mijn lichaam. Voor hen nam Hij den drinkbeker, dankte en gaf hun dien, zeggende: Drinkt allen daaruit; want dat is mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden.

Het is nu niet de gelegenheid om in het breede uit te weiden over de instelling des Avondmaals als zoodanig. De grover en fijner afwijkingen van de oorspronkelijke inzetting, gelijk zij zich in meer dan éene afdeling der Christelijke Kerk vertoonen, komen beter ter sprake bij de behandeling van den Heidelbergschen Catechismus, waarin van het Avondmaal wordt gesproken. Hier, waar van de geschiedenis der eerste viering sprake is, vergen andere beschouwingen onze aandacht. Voornamelijk staan wij stil bij het eigenaardig teeken, dat de Heere kiest, en het doel, dat bij deze keuze Hem voor oogen staat.

Zijn doel is zijnen discipelen te geven en zijner Gemeente na te laten eene gedachtenis, die dienen zal tot den dag zijner wederkomst op de wolken des hemels. Teeken zal het ons moeten zijn van datgene, wat naar zijn wil steeds op den voorgrond moet staan in het bewustzijn zijner geloovigen. En merken wij het dan op, gemeente, tot onze leering en bevestiging in de aloude belijdenis: niet zijns levens, maar zijns

doods voornamelijk wil Hij, dat men zal gedenken. Dat de beteekenis en waarde van zijn leven eerst recht gekend wordt in het licht, door zijn dood daarover gespreid, hoe kan het duidelijker uitkomen, dan in de keus van dit sacrament? In dien dood, zoo wil Hij ons leeren, komt het scherpst en duidelijkst uit, wat aan zijn geheele bestaan zijn eigenaardig kenmerk geeft en daarvan de eigenlijke bestemming is.

Zoo onderwijst ons deze historie. In dienzelfden nacht heeft tot tweemalen toe de Christus iets verricht. Eer zij aanzaten, had Hij de voeten van zijne jongeren gewasschen en daarna uitdrukkelijk gezegd, dat Hij daarin hun een exempel had gegeven, opdat, gelijkerwijs Hij hun gedaan had, zij ook alzoo doen zouden. Eerst daarna is geschied de breking des broods en het rondzenden van den beker. Hier was dus uit twee de keuze, van wat als blijvende inzetting zou dienen. Ware nu zijn leven op den voorgrond gesteld; had Hij in de eerste plaats de aandacht willen vestigen op het exempel van zijn doen, maar immers had dan de keus niet twijfelachtig kunnen zijn, en de voetwassing ware geworden de telkens terugkeerende handeling, waardoor zijne gedachtenis moest bewaard. Doch daarvan vindt gij geen spoor. Van het eten van het brood en van het drinken van den wijn wordt integendeel gezegd: Doet dat tot mijne gedachtenis. En in de bijvoeging bij de vermelding van zijn bloed: dat voor u vergoten wordt, geeft Hij hun duidelijk te kennen, dat niet in wat Hij hun voordeed, maar in wat Hij deed voor hen, dat is in hunne plaats, de grondslag ligt, waarop dat Testament rust, waarvan zij de erfgenamen zijn.

Het ongeloof, dat in den Christus niet meer ziet dan een uitnemenden mensch, anderen menschen ten voorbeeld gesteld, kan met dat Avondmaal geen vrede hebben. Waar dan ook dat ongeloof heerscht, wordt het getal der Avondmaalsvieringen al meer ingekrompen en stuurt men liefst op geheele afschaffing aan. In dien kring ging dan ook de kreet reeds op, om iets anders als symbool te kiezen, dan wat slechts herinnert aan den dood. Maar in den grond der zaak wordt evenzeer de beteekenis en waardij van het Avondmaal verzwakt en straks ondermijnd in zulke kringen, waar men wel nog predikers van het aloude geloof zich noemt, en toch liefst niet de beteekenis van den dood, maar die van het leven naar voren schuift.

In die lijn beweegt zich de zich noemende ethische prediking onzer dagen. Niet op het sterven, maar op het leven legt zij den nadruk. Zoo zelfs, dat in de vereeniging van een Goddelijk en een menschelijk leven eigenlijk de hoofd-

zaak der verzoening met God wordt gelegd. De beteekenis van wat op Golgotha is geschied, moet al meer terugwijken voor wat op den dag des Kerstfeestes wordt herdacht. De noodzakelijkheid eener rechtvaardigmaking op den grondslag der voldoening aan Gods gerechtigheid wordt al minder erkend; of althans die rechtvaardigmaking zoo met de heiligmaking saamgeweven, dat deze, insteê van vrucht te zijn, naar Roomschen trant, oorzake wordt.

Geliefden, daartegenover worde gehandhaafd, wat door het Avondmaal zoo klaar en duidelijk wordt beteekend: het kruis is niet eene prediking van zelfverloochening, maar van eene vergieting van bloed tot vergeving der zonden voor het aangezicht Gods. Dat aan Godes heilig recht moet voldaan; dat de eisch van het dragen der gedreigde straf niet kan worden losgelaten van de zijde des Heeren, hoe staat het niet overal in des Heeren Woord duidelijk ons beschreven! Dat is het uitnemende van onze Gereformeerde Belijdenis, dat daarin die grondtoon der Heilige Schrift zoo duidelijk wordt weergegeven. Wie dat niet leerde erkennen, weet b.v. met de Zondagsafdeelingen 5 en 6 van onzen ouden Heidelberger geen raad. En de voorbeelden zijn dan ook wel bekend van sommige kerken, waarin men met de afzonderlijke bespreking dier twee geen weg weet, en ze saamvoegt, om op één dag ze af te handelen. Maar zoo heeft men dan ook den wezenlijk ontwaakten, den werkelijk van zondeschuld overtuigden, hun die in hunne conscientie onder Gods recht hebben leeren buigen, den vollen troost en vasten grond onder de voeten weggegraven, van te doen te hebben met een God, aan wiens eisch is voldaan.

Laat daarom, gemeente! door geen drogredenen van wat soort ook uw uitnemende Belijdenis u ontrooven. Deinst niet terug, wat men ook tegen dat stuk uwer Confessie u voor de voeten werpe. Laat het den wijze dezer eeuw aanleiding geven om schouderophalend te glimlachen over die dwaasheid van Christus' kruis; laat het den eigengerechte onder de kinderen der menschen een steen des aanstoots zijn, alzoo herinnerd te worden aan zijn gemis eener gerechtigheid om voor God te bestaan; laat men u tegenstaan met of zonder beroep op uw Bijbel; stoort er u eenvoudig niet aan. Zij het u, insteê van bezwaar, een bewijs, dat gij op den rechten weg u bevindt. Immers zegt de Heere zelf u door zijn apostel, dat geen andere bejegening overkomen kan hun, die geen anderen grond van roemen kennen, dan het kruis van Christus alleen.

Doch dat Avondmaal geeft meer nog voor den discipel des Heeren. Een teeken is het, waarin de waarheid der voeding

des geestelijken levens door de gemeenschap met Christus aanschouwelijk wordt voorgesteld. Maar het is ook gegeven om een zegel te zijn, waardoor de verzekering wordt geschonken van het deelhebben aan de geestelijke goederen des Koninkrijks. De Evangelist Lukas doet ons dat vooral zoo duidelijk uitkomen. Hij deelt ons mede, dat de Heere, het brood en den wijn aan zijne jongeren uitreikende, daarbij met nadruk zei: Dat is mijn lichaam, het welk voor u gegeven wordt; en: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in mijn bloed, het welk voor u vergoten wordt. Let op dat »voor u”, beide malen herhaald. Verstaat, hoe in dat brood en in dien beker aan elken rechten Avondmaalganger persoonlijk de verzekering wordt gegeven van deelgenootschap aan dat offer, door den Christus ten behoeve van zijn volk gebracht. Een vast onderpand is het van het mee begiftigd zijn met den zegen, dien de Heere door zijn volmaakte gehoorzaamheid verwierf voor de zijnen.

Welk een teedere zorg voor zijne jongeren heeft den Heere vervuld, toen Hij zulk een disch der gedachtenis instelde voor zijne Kerk. Reeds; haast zouden wij zeggen: vooral toen, trad het doel duidelijk aan het licht. Tot op die ure had Hij da gelijks met hen verkeer. Dagelijks had zijn Woord van onderwijzing en waarschuwing en vertroosting hun in de ooren geklonken. Was daarin al eens iets, dat de bevatting tebovenging; was onder het hooren al eens — 't was toen nog niet vaak 't geval! — de gedachte door de ziel gevaren: »Hoe zal dat mogelijk zijn?” dan lag telkens eene bestrijding van allen twijfel in het hebben van den Heere in hunne nabijheid. De bevestiging van zijn Woord konden zij lezen in zijn oog; voelen in zijn hand. Doch dat zou weldra een eind nemen. Nog enkele uren en de Herder zou uit het midden zijner kudde worden uitgelicht. Dan zou hun alleen resten het Woord, dat zij hadden gehoord. Maar dan zou ook — de geschiedenis heeft het getoond! — de strijd komen om aan dat Woord vast te houden tegen alles in.

Voor die, voor zulke omstandigheden was dit Avondmaal berekend. Wanneer de toestanden zich geheel zouden wijzigen; wanneer de gebeurtenissen aanleiding zouden kunnen geven in het zondig hart tot de twijfelmoedige gedachte: »Zoo is dan het Woord nu gelogenstraft!” dan zou deze stille maaltijd daar zijn als een door Christus telkens hernieuwde getuigenis: »Dat Woord is niet veranderd! Die genegenheid, waarvan dat Woord de openbaring gaf, is niet gewijzigd!” Zijn gegeven toezeggingen, zijn afgelegde verklaringen worden alzoo gedurig weer versch gemaakt en nieuw. Vandaar dan ook de roeping

der Kerk om niet te zeldzaam het bevel des Heeren op te volgen, van zijn dood te verkondigen, totdat Hij komt. Dies is de terugkeer tot een tweemaandelijksche viering ook ééne van de zegeningen, die de reformatie der kerken ons aanbracht.

Onverstand en traagheid van harte om te gelooven wat de Heere zegt, en om te letten op zijne werken, kan veel zegen doen teloorgaan. Indien zij op deze ure in de opperzale meer acht gegeven hadden, hoe hadden dan de discipelen daaruit kracht kunnen putten voor de nabijzijnde toekomst! Ik weet het: de schok zou ontzettend zijn. Geen minder dan de Satan zou de zeef houden, om de discipelen daarop te schudden, en te pogen ze als kaf voor den wind te doen verwaaien. In den opstekenden storm zouden ziel en zinnen verbijsterd worden. Alle vastigheid zou losgemaakt. Van den eenen draaikolk zouden de jongeren in den anderen geworpen worden. Aller gemeenschappelijke klacht zou zijn, wat de Emmaüsgangers later uitspraken: Wij hoopten, dat Hij was degene, die Israel verlossen zou. En dat gezegd op eene wijze, die duidelijk de gedachte te verstaan gaf: Die hoop, waarop zou zij nu nog kunnen steunen? Doch dat Avondmaal had hun immers reeds in teekenen zoo duidelijk getoond, wat de Heere aan diezelfde Emmaüsgangers zeggen zou: Moest de Christus niet deze dingen lijden? 't Is geen overmacht der vijanden, maar de vervulling van Gods raad, die dezen arbeid der ziele Hem oplegt, om alzoo voor u vrijspraak en eeuwig leven te verwerven!

Nu zijn 't vaak vragen van anderen aard, die de ziel bestormen. Wanneer onder de verlichtende werking des Heiligen Geestes door de wet Gods de mensch ontdekt is geworden aan zijn zonde en schuld, en nu, staande tegenover het kruis van Christus en de beloften daar gegeven, aarzelend en twijfelmoedig vraagt: »Is dit ook voor mij?» dan is in dat Avondmaal des Heeren voor hem eene bron van troost en bemoediging. Dan treedt tóch door zijn dienaar, die de teekenen uitdeelt, de Heere zelf op hem toe. Hij geeft hem de bete broods in de hand! Hij brengt den beker met den wijn hem aan de lippen. Hij gaat dan rond om aan een ieder persoonlijk te zeggen, als antwoord op die bange vraag: Dit is mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt! en: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in mijnen bloede, hetwelk voor u vergoten wordt!

Broeders en zusters in den Heere! hebt gij dat reeds verstaan? Ach, hoe vaak bleeft gij reeds moedwillig weg van dien heiligen disch, ofschoon de Heere door zijn bevel om zijnen dood te verkondigen, totdat Hij komt, aldaar u bescheidde! Hoe

vaak is reeds door dat droeve onverstand en die traagheid des harten om te gelooven, wat de Heere u zegt, de zegen gemist, waarmede Hij u tegemoet kwam! Kome ook daarin bij u bekeering, wederkeering tot den weg zijner ordinantie! Gewisselijk zal Hij u misleiden noch teleurstellen. Ook gij zult den troost en de ondersteuning ervaren, daarin door Hem den zijnen toegezegd.

III.

Nog eenmaal naar die opperzale in onze gedachten terug! Wat de Heere daar deed, hebben wij bepeinsd. Hoe Hij daar staat, vergt nog onze opmerkzaamheid. Doch wie heeft woorden om dat naar waardij te beschrijven? Wie kan indenken, welke de gewaarwordingen des Heeren zullen zijn geweest?

Daar staat het lam. Naar den ouden regel is het aan het spit gebraden geworden. Daarnevens staat bereid de saus van bittere kruiden, waarmede dat lam moet worden gegeten. Niemand in heel Jeruzalem haast, die van die dingen de betekenis doorziet. Doch Hij, de Heere, doet dat wèl. Hij doet dat ten volle. Hij weet, dat dat lam den Man voorstelt, die voor het geestelijk Israel door zijn bloed het wraakzwaard zou afwenden der gerechtigheid Gods. Hij weet, dat dat vuur, waarboven het gewenteld werd, het teeken is van de gloeiende grimmigheid des Almachtigen, brandende tegen dien Man en Hem aan allen kant aantastende. Al de bitterheid des doods wordt daarin voor zijne oogen geteekend.

Doch merkt nu op, dat bij dat alles deze wetenschap komt: het is de laatste maal, dat naar den raad Gods dit Pascha op aard zal mogen worden gevierd. Elk Paaschlam nog na dit geslacht zou eigenwillige godsdienst zijn. Want Ik zeg u, zoo deelt Lukas mede, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods; en: Want Ik zeg u, dat Ik niet drinken zal van de vrucht des wijnstoks, totdat het Koninkrijk Gods zal gekomen zijn. Wat die woorden beduiden? Of daarin gezegd wordt, dat later nog eens weer een Paaschmaal zal worden aangericht, waaraan de Heere deel zou nemen? Maar daaraan is immers geen enkel oogenblik zelfs te denken! Het is een eigenaardige spreekwijze om te zeggen, dat na de komst van het Koninkrijk

Gods zulk Pascha eten niet meer zou voorkomen. Het is de aanduiding, dat de schaduw zou verdwijnen, dewijl de ure van de werkelijkheid zoo vlak nabij was.

Met die wetenschap beziet de Heere deze teekenen. Ik heb grootelijks begeerd dit Pascha met u te eten, eer Ik lijde. Zijn lijden zal juist de werkelijkheid wezen, waarvan dat Paaschlam profeteerde. En in dat helder besef neemt zijne hand dat brood op en zegt Hij er van: Dat is mijn lichaam. Zoo reikt Hij den beker rond met de verklaring: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in mijn bloed. Maar van die teekenen gaat een sprake uit tot Hemzelve, die Hij volkomen verstaat. Als Hij dat brood breekt, dan gevoelt Hij reeds bij voorbaat de striemen, die zijn lichaam zullen doorsnijden; de nagelen, waarmede handen en voeten zullen worden doorboord; dan doorleeft Hij daarin reeds de scheiding, die straks de dood zal brengen tusschen zijn lichaam en zijne ziele. Als Hij dien wijn inschenkt in den beker, dan aanschouwt Hij in die perelende druppelen van dat vocht, hoe door den toorn zijns Vaders Hij zal worden uitgestort als water. En dat alles wetende, gaat Hij nochtans voort en stelt reeds tevoren in dat Avondmaal eene gedachtenis in van wat nu nog moet worden door-gemaakt.

Met zoo helder zelfbewustzijn gaat de Heere Christus zijn leven door. Ja waarlijk, dat mag betalen heeten voor God van de schuld der menschen bij God: een voorleggen voor Hem, van stuk tot stuk, van al datgene, wat tot voldoening aan zijn heilige gerechtigheid moest worden aangebracht. Welk een toetssteen der gehoorzaamheid en welk een spiegel der liefde wordt in die opperzale ons voorgehouden!

Nu gaat het er eerst recht op aan. Den ganschen tijd zijns levens op aarde heeft de Christus geleden. Toch was dat alles bijna nog maar spel geweest, vergeleken bij wat nu komen zou. Inzonderheid aan het kruis zouden de verschrikingen der hel Hem omgeven, en de benauwdheden, waarin de verdoemden in de plaats der buitenste duisternis verzonken zijn, over en door zijne ziele heenvaren. Hij, als het ware aan den drempel van deze doodelijke angsten, Hij ziet ze duidelijk en onderscheiden voor oogen. En toch is van deinzen en aarzelen zelfs geen spoor. Zóó vast is het voornemen zijner ziele, dat Hij reeds van tevoren dit gedenkteeken opricht van wat van dien donkeren weg de vrucht zal zijn. Hoe aanbiddelijk is dan toch die heerlijke Middelaar in het midden van hen, die door Hem met de vrucht van zijn arbeid worden gezegend!

Immers is hier een spiegel zijner liefde, zooals die in zijn

gansche openbaring op aarde zich nog niet had vertoond. Gelijk Hij de zijnen, die in de wereld waren, liefgehad heeft, zoo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. En liefgehad met ware liefde. Met dat woord wordt zoo vaak onder de menschenkinderen geschermd. Op liefde roemt men; maar wat weet men van het eigenaardige der liefde: om niet zichzelf te zoeken, maar zich te geven aan wien men liefheeft, met toewijding en trouw. Liefde, zelfs de beste, uitnemendste openbaring ervan, is zij vaak wel iets anders dan verguld, verfiind egoïsme? Vandaar dan ook, dat zoo menigwerf die zich noemende liefde op de proef bezwijkt en de zelfzucht in alle naaktheid zich vertoont.

Welke andere openbaring van liefde zien wij hier!

In Dezen wordt waarlijk Goddelijke liefde voor het oog vertoond. Hij staat gereed om te gaan sterven. Hij zal dien doodsweg betreden ten behoeve van anderen. En die anderen, hoe zijn zij tegenover Hem? Gewis, nu vol vrees en angst bij de gedachte aan de zonde, waarvan de Christus hun spreekt. Maar toch zouden zoo straks zij allen Hem alleen laten in den bangen zielestrijd tegenover den voor Hem ingeschonken beker. Zelfs de drie uitnemendsten zouden niet éene ure met Hem kunnen waken. Allen zouden zij zich aan Hem ergeren en van Hem vlieden. Die éene, die anders zoo vurig was in het het belijden, zou er toe komen, in een kring van knechten en maagden, met zelfervloeking Hem te verloochenen.

Hoort het toch, broeders en zusters, die zoo vaak klagend en zuchtend uw weg gaat! Wanneer gij naar den Christus wordt verwezen, wijst gij die roepstem af. Voor wie zijn: »Komt herwaarts tot Mij!» ook moge bestemd zijn, voor u niet, zoo meent gij. Daarvoor is er bij u te veel zonde; uwe zwakheid is te groot; te veel schuld van ontrouw kleeft u aan. Dat u dit bedroeft, wij verstaan dat. Het mag ook, zal het goed zijn, niet anders bij u wezen. Nooit zelfs zal uwe droefheid, hoe diepgaand zij ook moge zijn, gelijken tred kunnen houden met datgene wat uwe zonde wezenlijk is, gemeten naar den maatstaf der heilige gerechtigheid uws Gods. Maar ik bidde u: maakt toch daarnaar niet op, wat gij van zijne liefde en trouw moogt wachten. Indien zijne liefde een aardsche, menschelike ware, gij hadt voorzeker gelijk. Dan zou zij zich regelen naar uwe liefde en dan bleef gij verzonken onder het eeuwig oordeel, dat gij reeds van uwe geboorte af hebt verdiend. Maar zoo is zijne liefde niet. Zijne liefde is die Goddelijke liefde, waarvan de apostel ons de werking beschrijft, als hij zegt, dat zij naar de zijnen uitging, t e r w i j l zij nog zondaren en vijanden waren.

Trooste, bemoedige, verkwikke u dan dat woord, waardoor zulk een uitzicht voor u, ellendige! wordt ontsloten. Tegenover de aanvallen der twijfelmoedigheid, waarmee uwe ziel wordt bestookt, wapent u met de wetenschap, die ook uit deze historie u weer gegeven wordt aangaande de gezindheid des Middelaars. En als weer de disch des Heiligen Avondmaals wordt aangericht, laat Hem dan ook door de teekenen, die Hij verordineerde, tot uwe ziele van vrede spreken!

A M E N.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLV.

MIJN HEERE EN MIJN GOD.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Druk van P. Groenendijk.

»Wat dunkt u van den Christus? Wiens Zoon is Hij?» Van het antwoord op die vraag hangt voor u en mij alles af; want het is, alsof ons werd gevraagd: »Is het gebouw der Kerk op een zandgrond of op een steenrots opgetrokken? Is het Christendom leugen of waarheid?»

Voor den Perziaan was het de vraag na Cambyses' dood, of Smerdis de zoon was van den wereldveroveraar Cyrus of de broeder van den magiër Patizethes. Als de Pasargaden het laatste hadden ontdekt, werd Pseudo Smerdis met zijn broeder in het paleis vermoord; ware het eerste bewezen geworden, men ware als onderdanen gevallen aan zijn voet.

De hooge priester der Joden heeft het antwoord gehoord op de vraag, welke hij als kerkelijke overheid recht had te doen: »Zijt Gij de Christus, de Zoon des levenden Gods?» en Pilatus op de vraag, welke hij als burgerlijke overheid moest doen: »Zijt Gij een Koning?» De een heeft daarop verklaard: »Hij heeft God gelasterd," en de ander voor den keizer gebedd. Wij zouden beider plichtsbetrachting toejuichen, indien het woord tot leugen kon worden gemaakt, dat boven de Jordaan en op den berg der verheerlijking is uitgesproken. Nu buigt zich de van God geleerde schare op aarde voor haar gekruisten en verhoogden Zaligmaker neer; nu is het Lam verhoogd aan Gods rechterhand en zingt de triomfeerende Kerk met alle engelen daarboven: »U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in alle eeuwigheid."

Daarom nogmaals de vraag: »Wat dunkt van den Christus? Wiens Zoon is Hij?» Een van beide slechts is mogelijk: de Zone Gods, wien alles op aarde en in den hemel moet aanbidden, of — maar liever sterve het woord weg, dat wij zouden moeten uitspreken, dan dat wij er onze lippen mede zouden bezoedelen, uwe ooren er door zouden kwetsen. Geene

halfheid is mogelijk; er is geen derde denkbaar. Voor of tegen de goede belijdenis, welke Hij voor Pilatus betuigd heeft, en daarmee het gansche Evangelie, het geheele Christendom erkend of verworpen.

Het woord is zoo waar, dat de Heere na Bethesda's wonder heeft gesproken (Joh. 5 : 37): »De Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft zelf van Mij getuigd." Hoort slechts het Paaschgejubel: »Hij is opgestaan", het triumflied der gemeente Gods over de machten des vijands, de machten van dood en hel, waarvan de naklank nog op elken eersten dag der week, den dag zijner opstanding, ons zoo liefelijk tegenruischt.

Neen! geen Joodsche Plato, geen Romeinsche Cicero is Hij, naar wiens naam wij zijn genoemd; meer dan Salomo in wijsheid, meer dan Elia in kracht des woords, is Hij, in wien wij onze zaligheid zoeken. Ons Evangelie is het Evangelie van God, »van zijn Zoon, die krachtelijk bewezen is te zijn de Zoon van God, naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der dooden." (Rom. 1 : 3, 4.)

Ik vertrouw het, mijne hoorders! gij houdt u van de Goddelijke majesteit des Heeren Jezus overtuigd; maar zoo ge Hem liefhebt, dan zijt ge juist naar deze plaats gekomen om te hooren getuigen van die majesteit, als die weet, dat het onze roeping is niets onder u te weten, dan Christus en dien gekruist, en u Hem, die door genade onze hope, onze vrede, ons leven is, voor de oogen te schilderen. Och, mocht gij niet teleurgesteld van deze plaats heengaan! Broeders! bidt dan voor mij, opdat het woord mij gegeven worde in de opening mijns monds, en voor uzelfen, opdat dit woord zijn loop moge hebben.

Hoe groot en schitterend is zijn eer,
 Door 't heil, aan Hem bewezen!
 Hoe is zijn roem gerezen,
 o Alvermogend Opperheer!
 Wat glans, wat majesteit
 Hebt Gij dien Vorst bereid!

Gewis! Gij zult, alle eeuwen door,
 Hem met uw gunst verzellen
 En tot een zegen stellen;
 Ja, Gij geleidt Hem op het spoor
 Der vreugde, bij het licht
 Van 't Godlijk aangezicht.

Mijn Heere en mijn God!

Joh. 20 : 28½.

Als wij de lijst der discipelen nagaan, welk een onderscheid van karakter merken wij dan bij dat twaalfstal op; en toch zijn allen, met uitzondering van den zoon der verderfenis, één in liefde tot den Heere Jezus, omdat allen, al is er ook een uitverkoren drietal, en wederom uit dit één, dien de Heere liefhad, door Hem met een eeuwige liefde zijn bemind. Hier wordt u Simon Jonaszoon genoemd, dien gij leert kennen als vurig van aard, voortvarend en driftig, geheel het tegenbeeld van dien zachten en stillen, dien diepdenkenden Johannes. Toch gaan ze samen naar den tempel als om te toonen, dat het woord: »Gelijk zoekt gelijk» bewaarheid kan worden, al komt ook de natuurlijke aard niet overeen.

Is het waar, wat Clemens ons mededeelt, dat Filippus de discipel is, tot wien de Heere zeide (Luk. 9 : 60): »Laat de dooden hunne dooden begraven; doch gij, ga heen en verkondig het Koninkrijk Gods», terwijl Johannes (Joh. 1 : 44 vv.) hem aanstonds volgen en een Nathanael tot Jezus leiden laat, dan staat tegen dezen, die zoo vast overtuigd en zoo ras besloten was, een Thomas over, met wien hij in Hand. 1 : 13 tot één paar verbonden voorkomt.

»Thomas.» Die naam luidt in de Grieksche taal: »Didumos», in de onze: »tweelingbroeder». Wie zijn tweelingbroeder was, meldt ons Schrift noch overlevering; maar wel weet ik, dat, al keurde de Heere ook zijn tijdelijk ongelooft af, ik wenschen zou, dat hij onzer aller tweelingbroeder was in liefde tot den Heere Jezus en Zijn volk in het: »Mijn Heere en mijn God!»

Een oude overlevering, door Gregorius Nazianzenus en Ambrosius gevolgd, zegt, dat Thomas in Indië heeft gepredikt en daar den marteldood gestorven is. Te Calamina zou hij, op koninklijk bevel, met lans en speer doorstoken, terwijl zijne beenderen vandaar naar Edessa zouden gevoerd zijn. Schijnbaar wordt zeker die overlevering bevestigd, doordat de Syrische Christenen in Indië zich Thomas-Christenen noemen, en dezen onzen apostel als den stichter hunner kerk eeren. Dewijl deze Christenen echter Nestorianen zijn, dat is, dat ze de twee naturen van Christus van elkander scheiden en het menschelijke en Goddelijke in Hem alleen in de betrekking van werken tot elkander stellen, willen wij dan ook in dien zin geen Thomas-Christenen zijn; niet Constantinopels bisschop volgen en diens meening onderschrijven, maar wel het woord van Thomas, die in den éenen persoon van den herrezenen Heiland zag: zijn Heere, en zijn God tevens.

Niet alleen op de belijdenis van Thomas hebben wij te letten, maar ook op hetgeen vóór ons tekstvers te lezen staat, op den twijfel, op het ongeloof, die aan die blijde en heilige overtuiging zijn voorafgegaan, opdat wij de groote genade van Hem bewonderen mogen, die de sterkste twijfelzucht heeft beschaamd en voor kinderlijk geloof heeft doen wijken, maar die ook dien twijfel heeft toegelaten tot zegen zijner Kerk.

Immers het is gelijk een kerkvader heeft gezegd: »Thomas heeft getwijfeld, opdat wij niet meer zouden behoeven te twijfelen." Laat men tegen het feit der persoonlijke, lichamelijke opstanding des Heeren, als het bewijs zijner Godheid door den Vader gegeven, inwerpen de verbeeldingskracht der discipelen, dan noemen wij den naam van onzen apostel en knielen in den geest terneer voor Hem, die Joodsche zegelen verbrak en Rome's krijgsknechten vluchten deed; voor Hem, die de kluisters van dood en hel verbrak, omdat Hij den zondennacht voor genadelicht deed wijken en Satans helschen kop vertrad, en bij dat nederknieten roepen wij uit: »Mijn Heere en mijn God!"

I.

Toen de vrouwen van het graf waren teruggekeerd, om de eerste boden der verrijzenis te zijn, waren er onder de discipelen, die geloofden; anderen werden heen en weder geslingerd gelijk de Emmausgangers; weder anderen van des Heeren vrienden hielden de tijding der vrouwen voor ijdel geklap. Niemand onder hen zal de overigen zoozeer van lichtzinnigheid in het gelooven hebben beschuldigd als Thomas. Als zelfs daarna hem wordt medegedeeld, dat de Heere van Simon is gezien; als de twijfel der wandelaars naar Emmaus heeft plaatsgemaakt voor de vaste overtuiging der waarheid; als van alle zijden de verzekeringen komen en omstandig wordt verhaald, wat het oog heeft gezien en het oor gehoord, heeft dat alles eene uitwerking, tegenovergesteld aan hetgeen men bedoelde. Thomas versterkt zich in zijn ongeloof en roept: »Als ik in zijne handen niet zie het teeken der nagelen en mijnen vinger steke in het teeken der nagelen en steke mijne hand in zijne zijde, ik zal geenszins gelooven." .

Waar de Heere het ongeloof van een Thomas berispt met een: »Zijt niet ongeloovig, maar geloovig," hebben wij dat slechts te onderschrijven. Als wij echter den steen zouden willen opnemen en met een: »Ongeloovige Thomas!" in den zin van die spreekwijze hem wilden tegenkomen, dan mag wel aanstonds de steen uit de hand nedervallen en schuld worden beleden,

omdat wij den apostel hebben miskend. Er is toch een onderscheid tusschen twijfelzucht en ernstig beproeven der waarheid, al gaat men in het tweede ook soms te ver. Toen Zacharias vroeg: »Waarbij zal ik dat weten?» werd hij met stomheid geslagen; toen Gideon tot twee malen toe een teeken vroeg, heeft God het hem gegeven, al was éénmaal ook genoeg geweest. Er is een ongelooft, omdat men niet wil gelooven; maar ook een ander, omdat men niet kan. Het eerste wil geene bevestiging en wijst de aanbidding wellicht met een vroom woord, gelijk koning Achaz af; het tweede heeft geen hooger wensch, dan dat op vaste gronden kon worden geloofd. De eerbied, de liefde voor den Heere is onveranderlijk in het hart van den discipel; en wijkt hij ook eerst uit den kring, waarin hij drie jaren heeft geleefd, omdat hij zich bij die juichende broederen zoo weinig tehuis gevoelt, hij kan ze niet voor altijd verlaten, hij moet weer bij hen zijn, al zit hij dan ook alleen daar treurende terneer, en is het hem te groot om te kunnen gelooven. Gij vindt dien toestand der ziele in die bedroefden over hunne zonden, in die treurenden naar God, die, hoe ook de liefde van Christus, de genade Gods hun wordt voorgesteld, slechts kunnen weenen en roepen: »Het is niet voor mij." Gij moogt voor een oogenblik een lach van hope op het aangezicht brengen, de traan delgt weer spoedig het vreugdeteeken uit. Hoe zou zulk eene genade voor een zoo doemwaardig schepsel kunnen bestaan? Het is te groot om te gelooven. De discipelen hebben Thomas niet uitgeworpen, noch gameden. Dien achtsten dag is zeker zoo menig woord van verzekering gesproken, en alles nogmaals verhaald, hoe men den Heere had gezien; doch het bleef bij dat: »Ik zal geenszins gelooven." Geliefden! al blijft het: »Zalig zijn zij, die niet gezien en nochtans zullen geloofd hebben," ik vraag u, hebt gij hen niet liever, die daar nederzitten met harten vol liefde, verlangende, zuchtende naar den Heere, dan die daar in groot geloof roemen in hetgeen, waarvoor de rechte grond wellicht geheel ontbreekt? Maar waar die Rachels weigeren getroost te worden, wat blijft u anders over dan het gebed tot Hem, die het ongelooft van een Thomas wist te beschamen en het: »Ik zal geenszins gelooven" veranderen kon in een: »Mijn Heere en mijn God"?

Die genade zal Hij zeker verheerlijken aan het hart, dat schreiend tot Hem zucht. Aan geen ongelooftige uit vijandschap of onverschilligheid openbaart zich de Heere. Hij heeft zich geopenbaard, zegt de Schrift, niet al den volke, maar alleen zijnen getuigen; aan de Maria's en de Simons; aan de Johannessen en aan de vijfhonderd; maar ook als den ten

hemel gevarene aan zijne uitverkorenen, gelijk de ontijdig geborene op Damascus' weg zijn Heiland zag en zoo dikwerf zijne vertroosting genoot, ja in den derden hemel opgetrokken werd. De wereld wil niet gelooven, maar weten, op grond van het menschelijk verstand; de kinderen Gods willen niet weten, zij willen gelooven, maar alleen op de ontwijfelbare getuigenissen Gods. Niet aan een vijandig Sanhedrin, maar aan de verlangende discipelen, ook zelfs aan een Thomas verschijnt de Heere. Voor Herodes doet Hij geen teeken en voor de spotters komt Hij niet af van het kruis, maar voor het: »Heere, ontferm u mijner!» van blinden en melaatschen heeft Hij een reddingswoord, en voor den discipel, die klaagt: »Meester, wij vergaan!» een open oor, ook al kunnen ruischende golven en krakende wanden en loeiende stormen den slaap niet verstoren.

»Wees niet ongeloovig, maar geloovig.» Hoe dikwerf heeft men zonder recht met dat woord zichzelf een geloof opgedrongen, en anderen vermaand en bedreigd, opdat men maar aannemen zou, dat men een hemel had in het verschiet. o, Mijne hoorders! misleidt uzelfen niet. Geen geloof zonder wedergeboorte des harten; geen geloof dan dat rust op de getuigenissen Gods; want alle plant, die de hemelsche Vader niet geplant heeft, zal worden uitgeroeid en velen zullen meenen in te gaan en niet kunnen. Een geloof, waaraan de werken ontbreken, is dood, en een eigengemaakt geloof met eigengerechtigheid daarnevens zal beschaamd doen uitkomen. Een levend geloof is uit God, uit Hem, die aan zich het recht heeft voorbehouden het leven te geven aan wie Hij wil. Een Elihu wist, dat de adem des Almachtigen hem had levend gemaakt. »Ik heb het zelf uit zijnen mond gehoord,» zoo zingen wij met Israëls psalmdichter. Der vrouwe in Simons huis was het niet genoeg, dat de Heere hare vrijspraak tot den Farizeër had gericht, zij hield zijne voeten vast, totdat het woord tot haarzelve was gericht; en gij, bedroefden naar God, treurende over uwe zonden, vergeeft uzelfen niet, hebt aan menschenvrijspraak niet genoeg; wij hebben niet te doen met een Baäl, bij wien antwoord noch opmerking is, maar met een levenden God, die hoort naar het gebed, die let op het zuchten der zielen. Hij alleen is de machtige, om het ongelooft van het natuurlijk hart te overwinnen; in plaats van asch, sieraad te geven, en het gewaad des lofs voor een benauwd geest.

Beroepe zich niemand tegenover dit woord op de andere geliefden des Heeren, die geloofden zonder te hebben gezien; want ook zij hebben het niet aangenomen op menschengetuigenis, zelfs niet op engelenwoord. De twee mannen in blind-

kende kleederen hebben gezegd: »Gedenkt, hoe Hij tot u gesproken heeft», en zoo teekent Lukas (24 : 8) ons aan: »Zij werden indachtig zijner woorden,» en wie Hij is, wiens werk dat herinneren is, zal de Heere u verklaren, als Hij zegt (Joh. 14 : 26): »De Trooster, de Heilige Geest, welken de Vader zenden zal in mijnen naam, die zal u alles leeren en zal u indachtig maken alles, wat Ik u gezegd heb.»

Nemen wij het dan voor Thomas tegenover den Heere op? Geenszins, geliefden! wij waarschuwen integendeel, het woord niet om te keeren en te zeggen: »Weest niet geloovig, maar ongeloovig,» u wijzende op de vrouwen, op de discipelen, die niet eerst gezien en toen geloofd, maar gezien hebben, nadat zij hebben geloofd, maar geloofd op des Heeren Jezus' woord, door den Heiligen Geest in het harte gelegd. Er is een bedroeven, er is een wederstaan van den Geest; er is opzettelijk zich vasthouden aan het: »Indien ik niet,» om straks weer door een ander »Indien ik niet» te worden gevolgd. Er is een moedwillig uitdooven van elk vonkje vreugde, dat in het hart wordt aangestoken, door bekrompenen vaak tot een kenmerk van een bekeerde en teedere ziele gemaakt. Er is een voorschrijven aan den Heere van hetgeen den mensch belieft, een wet en regel stellen aan Hem. o, Het is goed, dat gij voor zelfmisleiding vreest; maar vreest ook evenzeer voor uitdooving van hetgeen des Heeren Geest wil werken, voor een geloof slaan aan den Booze, die u van uw heil wil afhouden en nog altijd het Woord des Heeren tegenspreekt en den mensch tot loochenen aanzet. Waar de Heere u komt troosten, daar mag die troost niet worden afgewezen. Zoekt de donkerheid niet op, maar bidt om licht of blijdschap in het gemoed; want daarin heeft de Heere een welbehagen. Weest niet ongeloovig, maar geloovig. Begeert er met uw geheele ziele naar, om den beker der verlossingen te mogen opnemen, en op den eenig waren grond: Gods Woord, door den Heiligen Geest u kenbaar en duidelijk geworden, te mogen roemen in Hem, die dood is geweest en leeft in alle eeuwigheid; die gestorven is voor onze zonden, en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Bekommerde zielen! zoekte door Gods genade uw oog naar licht en zij uw gebed als van den vader, die met tranen riep: »Ik geloof, Heere! kom mijne ongeloovigheid tehulp.»

Merk op, mijn ziel! wat antwoord God u geeft;
 Hij spreekt gewis tot elk, die voor Hem leeft,
 Zijn gunstgenoot, van blijden troost en vree,
 Mits hij niet weêr op 't spoor der dwaasheid treê.

Voorwaar, Gods heil is reeds nabij 't geslacht,
 Hetwelk Hem vreest en zijne hulp verwacht;
 Opdat er eer in onzen lande woon'
 En zich aldaar op 't luisterrijkst vertoon'.

Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet;
 De vrede met een kus van 't recht gegroet;
 Dan spruit de trouw uit de aarde blij omhoog;
 Gerechtigheid ziet neer van 's hemels boog;
 Dan zal de Heere ons 't goede weer doen zien;
 Dan zal ons 't land zijn volle garven biên.
 Gerechtigheid gaat voor zijn aangezicht;
 Hij zet ze alom, waar Hij zijn treden richt.

Ps. 85 : 3, 4.

II.

Duidelijk genoeg had de Heere aan zijne discipelen verklaard, dat Hij zou opstaan uit de dooden. Van het afbreken en bouwen des tempels, van Jona in den visch, van de smarten der barende vrouw had Hij gesproken; maar ook zonder beeld had Hij verzekerd, dat Hij ten derden dage hun weder zou gegeven worden. Geloofden de andere discipelen, geloofden de vrouwen, als de Heilige Geest door middel van mensch of engel hun de belofte indachtig had gemaakt, Thomas alleen bleef ongeloovig en hij ondervond de treurige gevolgen daarvan, doordien hij eene week lang in droefheid bleef. Ongeloof doet enkel smart. Maar de Heere laat geen enkel schaapje aan zichzelf over, en het zijn de zwakke, de bestreden zielen het allerminst, die de trouwe Herder vergeten zou. Menschen, hooghartig in hun vermeend geloof, mogen nederzien op die zwakken en hen met schouderophalen verlaten, de Heere zocht dien »ongeloovigen Thomas» in trouwe liefde op. Het was om Thomas te doen. Juist om hem, dat, als de deuren wél gesloten waren, uit vreeze voor de Joden, zij evenals die van den kerker, waarin later een Petrus zat, voor den Verheerlijkte zich openden en Hij binnentrad. Neen, het is niet alleen voor honderden, dat de Heere zulks openbaart; die éene ziel is Hem dierbaar genoeg, en voor Thomas is in 't bijzonder het: »Vrede zij u!» Ook al zijn er negen en negentig overgebleven, de Heere vergeet het éene afgedwaalde schaap niet; niet slechts de Kerk in haar geheel is het voorwerp zijner zorg, maar elk lid dier Kerk is in zijne handpalmen gegraveerd.

Ziet, die het laatste komt, heeft niet minder loon dan die in de morgenure van den Paaschdag tot den arbeid van getuigen werden geroepen. Is het niet zelfs, alsof de laatste de eerste is geworden? Van de discipelen lezen wij, wat van de vrouwen reeds bij het eerste ontmoeten wordt getuigd (Math. 28 : 9) — dat zij den Heere eerst aanbaden, toen Hij van hen werd opgenomen in den hemel; en Thomas zien wij reeds ten achtsten dage neergezonken aan de voeten van zijn Heiland. En wie van het elftal heeft in den ganschen tijd van het Paasch- tot het Pinksterfeest eene belijdenis uitgesproken, als die wij hier uit Thomas' mond hebben gehoord: »Mijn Heere en mijn God"?

Als Simon Jonaszoon had uitgesproken: »Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods," dan ontving hij den nieuwen naam met het woord: »Op deze petra zal Ik mijne gemeente bouwen." Geen andere belijdenis sprak Thomas uit dan deze, en zijn woord is het, dat het geloof uitdrukt van al wat eenmaal in de hemelen het Lam omringen en Hem eeuwig lofzingen zal.

»Heer," dat is de naam van den Middelaar Gods en der menschen, den mensch Christus Jezus, die als koning zal heerschen over de geheele aarde; maar meer dan een koning is hier, want Hij is God, te prijzen in alle eeuwigheid. Gelijk een Jesaja het Kind geboren en den Zoon gegeven zag; gelijk in het lied der liefde van den psalmdichter (Ps. 45) wordt gezongen: »Uw troon, o God! is eeuwiglijk en altoos" en wederom: »Dewijl Hij uw Heer (niet »Heere"¹⁾ is, zoo buig u voor Hem neder," zoo erkent Hem Thomas als zijn Heer, maar ook als zijn God. De verborgenheid der godzaligheid is hem duidelijk geworden: God geopenbaard in het vleesch; en niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest; en een iegelijk, die gelooft, dat Jezus is de Christus, die is uit God geboren. Dat had vleesch en bloed hem niet geopenbaard; dat was geene vrucht van menschelijk beschouwen, of van wetenschappelijk onderzoek; dat had de Vader in de hemelen hem gegeven. o, Mij dunkt, zoo de Heere hem had gevraagd: »Hoe zijt gij tot die belijdenis gekomen?" hij zou hebben geantwoord: »Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden; Gij zijt mij te sterk geworden en hebt overmocht." Die belijdenis is de waarheid. De Heere zelf heeft er het zegel op gezet, als Hij zeide: »Nu gelooft gij, Thomas!"

Dit is dan ook de groote inhoud van uw geloof en het mijne, indien wij discipelen van Christus zijn. Niet het verstandelijk erkennen zal ons redden; bij Thomas was het geen

¹⁾ Ten onrechte is in latere uitgaven die e bijgevoegd.

weten, maar gelooven; en met het hart, dat ook het verstand omsluit, niet met het verstand alleen gelooft men ter zaligheid. Dát moet ook ons geloof zijn, dát, wat ons bezielt, wat ons drijft, wat in ons leeft, wat van onze lippen komt, wat onze gedachte is, onze liefde, wat ons leven doordringt.

Welgelukzalig de mensch, die daarbij het »mijn" niet behoeft te verzwijgen; een woord, dat niet te Bethel of Mahanaïm, maar eerst te Pniël wordt geleerd. Een Jakob was Gods uitverkorene; toen hij op den steen als op een peluw zijn vermoeid hoofd nedervlijde, was God op die plaats, maar hij wist het niet. »God mijner vâderen Abraham en Izak!" zoo mocht hij den Heere aanspreken; maar eerst na den nacht der worsteling, toen hij God en menschen had overmocht, kon hij zijn altaar noemen: »Israels God is God." Zoo noemt ook gij Hem niet in waarheid uw Heer, uw Koning, Koning in kerk en huis, in hart en leven, en evenmin uw God om Hem in eeuwigheid te prijzen, indien gij onbekend zijt met de worstelingen Gods; indien gij uw ouden naam nog draagt; nog niet wedergeboren zijt door den Heiligen Geest.

III.

Met dat woord heeft Thomas een getuigenis afgelegd voor alle eeuwen. Gelijk de overlevering van een Thomas-kerk spreekt, zoo is tot ons gebracht een evangelie van Thomas, alsmede een tweede boek: de Acten van Thomas. Men had waarlijk zich die moeite kunnen besparen, waar zulk een evangelie als in deze weinige woorden ons van Thomas is bewaard en de geschiedenis, ons hier van hem door Johannes geboekt, zoo rijk aan leering is. De Heilige Schrift laat ons geen zendbrief van hem lezen; maar in dit woord heeft hij ons zooveel nagelaten, dat wij hem dadelijk zouden noemen na het drietal, dat zoowel in den hof der olijven als op den berg der verheerlijking werd gezien. Hoevele duizenden hebben wellicht bij de slingeringen van den twijfel troost gevonden in deze geschiedenis; hoevelen in de donkerheid der zielen hieruit moed gegrepen en gebeden: »Heere! Gij hebt een Thomas gered; geef ook mij dat geloof." Hoevelen, door de ongeloofige wetenschap, de ijdele philosophie verleid en van de eenvoudige waarheid afgedwaald, zijn wellicht tot stilstaan gedwongen door dat woord, om onder de verlichting van denzelfden Geest als Thomas neder te zinken aan Jezus' voeten, en met schuldbelijdenis te erkennen, dat Hij is de Heer der Heeren, het Woord bij God en zelf God.

Zingt de psalm van het lijden des Heeren aan het einde:

»Van U zal mijn lof zijn in eene groote gemeente. Alle einden der aarde zullen het gedenken en zich tot den Heere bekeeren,” zoo mag die psalm wel ten opschrift dragen: Aijeleth hasscháchar, d. i. »hinde des dageraads”. Datzelfde opschrift zouden wij wel mogen plaatsn boven dit deel van Johannes' evangelie, waar wij als in een oogenblik door 's Heeren wondermacht de nacht van Thomas' ziel zien plaatsmaken voor hemelsch licht, waar voor zijne ziele de Gekruiste, de Gestorvene verwisselt in zijn Heere en zijn God, en waar hij, die zooveen sprak: »Ik zal geenszins gelooven,” als in één oogwenk voor alle eeuwen en alle geslachten der Kerke Christi een getuige is geworden van het fundament der Gemeente, en het eerst den jubelzang doet hooren, die in het zalig hart van aard- en hemelbewoners wordt herhaald.

o, Wonderbare macht en trouw van Christus! Dat had Thomas een oogenblik tevoren niet kunnen denken! Indien een profeet hem dat had voorspeld, hij had het nooit geloofd. Maar dat kon ook alleen Hij, die Heere en God is. Daartoe was geen mensch in staat. o, Wie weet, afgedwaalde, verontruste ziele! hoe spoedig de Heere tot u komt; wie weet, of gij nog niet straks gaat vertellen, wat Hij aan uwe ziele gedaan heeft, en hoe uw hart reeds lang brandende was, maar uwe oogen gehouden werden, dat gij Hem niet kendet. Dan beschuldigt gij uzelf; dan verwondert gij u, hoe gij zoolang ongeloofig blijven kondet omtrent Hem, die u immers reeds een Bethel gaf, een hemelladder toonde, eene Godsbelofte op uwe vreemdelingsreize gaf. »Wees niet ongeloofig, maar geloovig,” zoo roept de Heere. o, Mocht uw antwoord zijn: »Mijn Heere en mijn God!” Geen lichtvaardig aannemen wil de Heere, maar ook geen eigenwillig ongelooft.

Ongeklukkig de mensch, die, steeds van tegenspraak vol, tot twijfelen geneigd, met het ontleedmes der critiek rondgaat, en, in plaats van zich te buigen onder het Woord en de werkingen des Geestes, met zijn »maar” en zijn »indien” altijd tegenstaat. Wat heeft de zoogenaamde wetenschap, (niet de waarachtige, want die is uit God) al vele zielen van Christus afgehouden, en den Heere voor zijn volk moeite gemaakt! Wat heeft die hoog aangeprezen empirie de schapen van de goede weide en de stille wateren afgeleid, om temidden van de stormen en onweders te verkeeren, en indien er niet zulk een machtige, zulk een getrouwe, zulk een genadige Herder en Zaligmaker was, waar zou het einde zijn? Neen, niet een: »wij weten” van een Nicodemus moet bij ons zijn, maar naar het: »Voorwaar, voorwaar zeg Ik u” van den Christus geluisterd.

IV.

»Mijn Heere en mijn God!» Zoo sprak Thomas tot Hem, die zich daar aan hem vertoonde als de gewonde en doorboorde. Ziet, daar aanschouwt hij de teekenen in de handen, de wonde in de zijde. Eene Maria wilde den Opgestane omhelzen van vreugde, maar zij werd teruggehouden en als bode der heerlijkste tijding uitgezonden; Thomas wordt uitgenoodigd den vinger te steken in het teeken der nagelen en de hand te leggen in de zijde, maar hij heeft het niet noodig. Genoeg voor hem, dat hij in eerbied en bewondering Hem aanschouwen mag. Zijne handen hebben reeds het Woord des levens getast (1 Joh. 1 : 1), waar zijn oor dat »Thomas» heeft vernomen, gelijk de Magdaleensche het »Maria»; genoeg is het hem, waar hij met zijne oogen aanschouwd heeft Hem, die voor den discipel zijn leven had gezet.

Gelijk Johannes op Patmos den Zoon des menschen zag, wiens aangezicht was als de zon in hare kracht, en Hem hoorde, wiens stem was als van vele wateren, maar dienzelfden ook aanschouwde als het Lam staande als geslacht, zoo zag ook Thomas den Gekruiste, maar Opgestane uit de dooden; en gelijk op het eiland der ballingschap van boven het woord tot deze wereld werd gebracht: »Ik leef en Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen!» zoo is het hier Thomas, die van deze aarde tot den Heere Christus eene belijdenis uitspreekt, waarop de geheele Kerke het »Amen» zegt: de belijdenis: »Mijn Heere en mijn God!»

Ziet, Hij is opgestaan met datzelfde, maar nu verheerlijkte lichaam, dat aan het kruis, het vloekhout hing. Zoo zal Hij staan op den berg der olijven en dan in den hemel voor het aangezichte Gods, om, als de groote Hoogepriester het heiligdom ingegaan zijnde, dat niet met handen is gemaakt, de doorboorde handen te leggen op den hemelschen Kapporeth (verzoendeksel), om daar voor zijn volk te bidden, om vandaar zijn duur gekocht erfdeel mild te zegenen als hun God; om daar als de van God gezalfde Koning zijn volk te regeeren in alle eeuwigheid. Gelijk de laatste koning van Athene het schoonst is in het houthakkerskleed, waarin hij zich hulde, om door zijn dood zijn volk de overwinning te bezorgen over de Peloponnesische Doriërs; gelijk het vlaggedoek in de troonzaal van Amsterdams paleis niet zou opgehangen zijn, indien het niet zwart van den kruitdamp en aan flarden geschoten was, zoo is ook de Christus opgevaren ten hemel, gelijk een Thomas Hem aanschouwen mocht, en ontvangt Hij van al wat in den hemel

is, de aanbidding als het Lam, dat geslacht is. »Geene gedaante of heerlijkheid, als wij Hem aanzagen,» zoo predikte eerst Jesaja; maar als in het heiligdom de Gemeente Gods is ingegaan, dan overtreft de duisternis van Golgotha het licht van den berg der verheerlijking, en voor zijn volk zou zijne gedaante verduisterd, en zijne heerlijkheid verdonkerd zijn, indien het Hem niet aanschouwen mocht als het Lam, dat geslacht is; het Lam, dat de zonde der wereld droeg; het Lam, welks bloed reinigt van alle zonde; het Lam, dat krachtig bewezen is de Zoon van God te zijn door de opstanding uit de dooden.

Omdat een Petrus van alle discipelen de eerste verschijsning genoot, en dit wel zonder eenig getuige, willen wij zijne verloochening nog niet navolgen; of zouden wij de zonde doen, opdat de genade te meerder worde? Dat zij verre. Omdat een Thomas in het bijzonder begenadigd wordt met eene verschijsning, welke hem bepaaldelijk geldt, willen wij nog geen ongeloof voeden; of zullen wij den Heere verzoeken, ongedachtig aan zijne bestraffing, en aan zijn woord: »Zalig zijn ze, die niet gezien en nochtans zullen geloofd hebben»? Het heeft bittere tranen gekost; aan Thomas eene week van bittere smart. Niet de discipel, maar de Heere in zijne genade wordt in dezen verheerlijkt, zijn opzoekende zondaarsliefde gepredikt. Maar meent niet, geliefden! zoo Gods genade u voor verloochening bewaarde en gij langs stille wateren en effen paden werd geleid, dat uw zegen een mindere zal zijn. De Herder laat de negen en negentig schapen niet dwalen, niet zonder verzorging tegen leeuw en beer, als Hij het honderdste, dat verdwaalde, opzoeken gaat. Christus leeft voor allen, die Hem liefhebben; voor allen, die door een levendig geloof Hem zijn ingeplant; voor allen, die in nieuwigheid des levens wandelen; voor allen, die niet meer zichzelf maar Hem leven; ja voor allen, die zijne verschijsning hebben liefgehad. Hij is opgestaan, om aan woedende Saulussen te vragen: »Wat vervolgt gij Mij?»; om bij name te roepen, die daar klagen: »Zij hebben mijnen Heere weggenomen!» voor Johannessen, die noch in 's hoogepriesters zaal, noch op Golgotha, noch op de grafplaats worden gemist. Het »Vrede» klonk niet alleen voor Thomas op den achtsten dag, maar voor al de discipelen het »Vrede zij ulieden», en Johannes teekent ons bij deze verschijsning aan: »Jesus kwam, en stond in het midden.» Allen zagen Hem; allen de teekenen der nagen en de gewonde zijde; allen hoorden zijn woord en stonden in zijn onmiddellijke nabijheid. Mijne geliefden! de groote vraag is niet: »Was uw bekeeringsweg liefelijker of zwaarder; waren het weinige dagen of vele jaren, die gij op de knieën

in uwe duisternis hebt doorgebracht"? Evenmin, welke de wonderbare leidingen Gods met u waren; of gij als een Paulus zijt verbrijzeld of als een Timotheus zijt toegebracht; het is de groote vraag: »Zijt gij des Heeren?"; de groote vraag: »Gelooft gij met uw hart en belijdt gij met uw mond, dat Jezus de Zone Gods is?"; de groote vraag niet, of gij, geleerd door menschen, Hem »Heere en God" noemen kunt, maar of gij, door den Heiligen Geest geleerd, betuigen kunt: »Mijn Heere en mijn God!"

Och, of de Heere nu of te eeniger tijd u geven mocht, wat een Johannes en Jakobus, een Petrus en Thomas, een Maria van Bethanië en een Maria van Magdala hebben ontvangen: het geloof, die gave Gods; het geloof, dat niet aangenomen, noch opgedrongen wordt, maar in de wedergeboorte door den Heiligen Geest bij den mensch wordt gewrocht.

Op aarde zagen Hem alleen zijne liefhebbers. Hij verscheen niet al den volke; eenmaal zal alle oog Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben; maar welk een onderscheid! Stond Hij hier op aarde in het midden van zijne discipelen ten achtsten dage, en wandelt Hij, die de zeven sterren in zijne rechterhand heeft, voortdurend in het midden van de zeven gouden kandelaren, toen de ziener des Nieuwen Verbonds in de hemelen zien mocht, hij zag ook in het midden van den troon en in het midden der ouderlingen een Lam, staande als geslacht.

o, Dat de Heere u en mij genadig zij, en ons geve eens in dien kring te staan, en Hem te zien, gelijk Hij is, en mede te juichen: »Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met uw bloed, en Gij hebt ons onzen God gemaakt tot koningen en priesters. Hem, die op den troon zit, en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid!" Amen!

Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend,
 Waarvan, in druk, 't vooruitzicht mij verheugde;
 Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
 Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde;
 De lieflijkheên van 't zalig hemelleven
 Zal eeuwiglijk uw rechterhand mij geven.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR,

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLVI.

De verschijning des Heeren aan de zee van Tiberias.

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Ik blijf den Heer verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop, in al mijn klachten,
Op zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel, vol angst en zorgen,
Wacht sterker op den Heer,
Dan wachters op den morgen;
Den morgen! ach! wanneer?

Hoopt op den Heer, gij vromen!
Is Israel in nood,
Er zal verlossing komen;
Zijn goedheid is zeer groot.
Hij maakt, op hun gebeden,
Gansch Israel eens vrij
Van ongerechtigheden.
Zoo doe Hij ook aan mij!

Ps. 130 : 3 en 4.

De Heere is gisteren, heden, tot in eeuwigheid dezelfde; dezelfde ook in herderlijke trouw. De Zoon des menschen bracht de afgedoolde schapen in de dagen zijner vernedering terecht; Hij was immers in de wereld gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, en hetzelfde werk der barmhartigheid doet Hij in het tijdperk zijner verhooging.

Dit blijkt reeds op dien gedenkwaardigen eersten dag der week, waarop de Heere zegevierend uit de banden van den tenietgebrachten dood verrees. Toen verscheen Hij aan zijne discipelen, die alle geloofswerking zoo kennelijk misten. De jongeren des Heeren waren ter prooi aan droefheid, angst

en teleurgestelde hoop, terwijl het vertrouwen, dat de machten der duisternis beschaamd zouden worden; En toch wendt de Heere zich niet van die trouweloozen af, maar zoekt hen op.

Immers de Heere Jezus verscheen op den dag zijner opstanding het eerst aan Maria Magdalena, vervolgens aan de andere vrouwen, toen aan Petrus, daarna aan de Emmausgangers, eindelijk aan de elven te Jeruzalem, dat is vijf malen op één dag. Zijne vermakingen zijn met de menschenkinderen. De dagen van zijn triomf op aarde wenscht Hij niet in de eenzaamheid, of enkel in het gezelschap der engelen door te brengen, maar Hij gaat een werk van opzoekende liefde verrichten. De Heere is toch tot zijne discipelen gekomen. Het is waar, Maria Magdalena ging naar het graf om Hem te zoeken; maar het was het d o o d e l i c h a a m, dat zij zocht, en de Heere had haar onbekend kunnen gebleven zijn, indien Hij het had gewild. Wij weten niet, waar Simon was, toen hij zijn Heiland ontmoette; maar hij heeft Hem niet gezocht. De Emmausgangers gingen weg van Jeruzalem; het was dus kennelijk, dat zij den Heere niet zochten; toch voegde Hij zich bij hen, en deed hen zien, dat Hij, de Heere, met hen was. De elven waren samengekomen, om te weenen over hun teleurgestelde hoop; de vrees voor de Joden deed hen de deuren sluiten; zij verwachtten den verrezen Zaligmaker volstrekt niet in hun midden, en toch kwam de Heere door de gesloten deur heen, om tot hen te spreken: »Vrede zij ulieden.»

Even heerlijk heeft deze opzoekende liefde van den aanvankelijk verheerlijkten Christus uitgeblonken in de verschijning des Heeren bij de zee van Tiberias, die uw gewijde aandacht opgeteekend vindt in Joh. 21 : 1—8.

Na dezen openbaarde Jezus zichzelf wederom den discipelen aan de zee van Tiberias. En Hij openbaarde zich aldus.

Daar waren tezamen Simon Petrus, en Thomas, gezegd Didymus, en Nathanael, die van Kana in Galilea was, en de zonen van Zebedeüs, en twee andere van zijne discipelen.

Simon Petrus zeide tot hen: Ik ga visschen. Zij zeiden tot hem: Wij gaan ook met u. Zij gingen uit, en traden terstond in het schip, en in dien nacht vingen zij niets.

En als het nu morgenstond geworden was, stond Jezus op den oever; doch de discipelen wisten niet, dat het Jezus was,

Jezus dan zeide tot hen: Kinderkens! hebt gij niet eenige toespis? Zij antwoordden Hem: Neen.

En Hij zeide tot hen: Werpt het net aan de rechterzijde

van het schip, en gij zult vinden. Zij wierpen het dan, en konden het niet meer trekken vanwege de menigte der visschen.

De discipel dan welken Jezus liefhad, zeide tot Petrus: Het is de Heere. Simon Petrus dan, hoorende dat het de Heere was, omgordde het opperkleed, (want hij was naakt) en wierp zichzelf in de zee.

En de andere discipelen kwamen met het scheepje, (want zij waren niet verre van het land, maar omtrent tweehonderd ellen), sleepende het net met de visschen.

Het is een liefelijke bladzijde der Schrift, die hier voor ons ligt opengeslagen; het is alsof de geur van het opstandingsleven er van uitgaat. Wel zien wij aan de eene zijde de zwartheid van de zonde; maar daartegenover zien wij de genade heerlijk blinken.

Wij worden door onzen tekst in den geest verplaatst in het schoone oord van het meer van Tiberias, in Galilea gelegen. Na zijne opstanding vertoonde de Heere zich slechts nu en dan aan de zijnen; Hij was niet gedurig bij hen, als in de dagen zijner vernedering. De jongeren, niet wetende, wat daarvan te denken, zijn teruggekeerd tot het handwerk, dat zij uitoefenden, voordat de Heere hen tot zijn dienst riep.

Valt ons dit niet in hen tegen? Wat waren zij verbeugd, toen zij, nog treurende over den dood des Heeren, verslagen en verbroken van geest, de blijmare mochten hooren: »De Heere is waarlijk opgestaan!» ja, toen zij de Heere in verheerlijkte gedaante gezien hadden! Zou het te verwonderen geweest zijn, indien zij daarna tot de wereld en tot zoo menig verborgen vriend des Heeren gegaan waren om te zeggen: »De Christus, dien gij dood waant, is verzezen uit het graf»?

Had de Heere niet vóór een drietal jaren tot Petrus en Andreas gezegd, toen zij bezig waren in hun visschersscheepje het net in de zee te werpen: »Volg Mij na en Ik zal u visschers der menschen maken»? Hadden zij op deze roeping niet terstond hunne netten verlaten, en waren zij den Heere daarop niet gevolgd?

En wie is nu de eerste om zijne roeping te vergeten, die het sein geeft om de vroeger verlaten netten weder op te vatten, schoon hij weten moest, dat hem een andere taak op de schouderen was gelegd? Wie sleept ook anderen mede om ontrouw te worden aan hunne roeping?

Het is Petrus! Petrus... die, schoon hij den Heere driemaal verloochend had, toch nog verwaardigd geworden was met een verschijning aan hem persoonlijk, nadat uitdrukkelijk ook tot hem de tijding van 's Heeren verrijzenis gebracht was. Wij

stellen ons voor, dat hij aldus bij zichzelf gedacht heeft: »Vroeger was de Heere Jezus voortdurend bij ons en zorgde Hij, dat wij konden leven. Maar nu schijnt de Meester niet meer altijd bij ons te willen zijn; wij zullen nog omkomen van den honger. Wat rest ons anders, dan weer te gaan visschen? Wij kunnen toch niet bij de pakken blijven nederzitten?»

Wat daarvan zij, Petrus sprak: »Ik ga visschen,» terwijl de Heere hem en zijn broeder zoo nadrukkelijk van de netten weggeroepen had. Zes andere apostelen en discipelen, die bij hem waren, spraken aanstonds: »Wij gaan met u.» Er was een band tusschen die mannen gekomen; ze weten, dat zij bij elkander behooren, al is het geloofsleven bij hen kwijnende.

Zij stappen dan met hun zevental in het scheepke en ouder gewoonte steken zij naar visschersmanier tegen het vallen van den avond in zee. Na een poos varens werpen zij het net uit, halen het op, maar niet één visch is er in besloten. Op een andere plaats doen zij hetzelfde, wederom zonder vrucht. Zoo doen zij den ganschen nacht door; maar hoeveel moeite zij zich ook geven, telkens halen zij het ledige net op. Het is, alsof zij hun handwerk in die drie jaren hebben verleerd; of het anders zoo vischrijke water geheel uitgeput is. Het eerste morgenrood kleurt reeds de wateren en nog hebben ze geen enkel vischje kunnen machtig worden. Zou Petrus toen niet gedacht hebben aan dien gedenkwaardigen nacht, toen hij ook een geheele nachtwaak vergeefs gearbeid had, maar waarin hij toch znlk een heerlijke vangst had mogen hebben, toen hij gehoorzaamde aan het gebod, om het net aan de rechterzijde van het scheepke uit te werpen? Wij meenen, dat dit zielkundig niet denkbaar is; althans de stemming, waarin de discipelen verkeerden, pleit er tegen, dat zij de wonderdaden des Heeren indachtig waren.

Langzamerhand breekt de zon door de wolken en verdringt het nevelvloers van de wateren. De mannen in het schip kunnen nu den oever van het meer zien.

In de verte aanschouwen zij een hun onbekend mensch. Het scheepke komt den oever steeds meer nader; men wil naar huis gaan, omdat alle verdere arbeid toch tevergeefs zou zijn. Steeds dichterbij nadert men den vasten wal; eindelijk is men zoo nabij gekomen, dat de onbekende zich aan hen verstaanbaar maken kan. Deze schijnt in hun lot belang te stellen; althans vriendelijk spreekt hij tot de apostelen: »Kinderkens! hebt gij niet eenige toespis?» Brood was visschersspijs, terwijl de visch de toespis moest vormen.

»Neen,» zoo klinkt het kort van het schip, waaruit

wrevel over den langen vergeefschen arbeid in den nacht spreekt.

Toch is door dat antwoord, hoe barsch ook gegeven, en hoe ook verdere gemeenzaamheid afsnijdend, de vreemdeling niet afgeschrikt. Hij geeft te kennen, dat zij het net aan de rechterzijde van het schip moeten uitwerpen, en hij durft zelfs beloven, dat ze dan zullen vangen. Wie bestaat het dit te voorzeggen? Zijn blik dringt door den waterspiegel heen, gelijk Hij de geheimste gedachten van den mensch doorgrondt. Of ook Hij gebiedt, dat vele visschen, her- en derwaarts verspreid, zullen tezamen komen op de plaats, door Hem bepaald.... Het is de Heere....

Doch de oogen der discipelen worden gehouden, dat zij Hem niet kennen, gelijk die der Emmausgangers.

Toch durven zij niet nalaten naar het woord van dien onbekende te handelen. Nog eenmaal werpen zij het net uit, het wordt opgehaald, en zie, het bevat zulk eene menigte van visschen, dat zij het met groote moeite voortsleepen.

Nu worden de oogen van Johannes geopend. Hij begint de trekking te gevoelen, die er van den oever naar het schip uitgeoefend wordt en spreekt: »Het is de Heere.» Petrus moet daarop ja en amen zeggen. Ook hij voelt zich nu tot den Heiland getrokken, hij moet zoodra mogelijk bij Jezus zijn. Hij laat de groote vangst in den steek, springt in zee en zoekt zwemmende den oever te bereiken. De anderen sturen recht naar de kust aan, sleepende het net met de visschen. Toen allen aan het strand gekomen zijn, vinden zij daar een kool vuurs en visch daarop liggen en brood. En met de gevangen visch wordt een maaltijd bereid, waarbij de Heere de monden met spijs en de harten met vroolijkheid vervult.

Er bestaat, dit blijkt duidelijk uit onzen tekst, een band tusschen Christus en zijne geloovigen. Hoe deze te beschrijven? Dit is niet in woorden te brengen; het is een groote verborgenheid. Toch weten wij uit Gods Woord, dat er een innige, onafscheidelijke gemeenschap tusschen Christus en de geloovigen bestaat, waardoor Christus en de schapen zijner weide door den Heiligen Geest alzoo vereenigd worden, dat zij een verborgen lichaam vormen, waarvan Christus het Hoofd is en de geloovigen de leden vormen, die deelhebben aan al de weldaden, welke de Heere verwierf. Christus wordt ons geleerd de Immanuel te zijn, die in ondertrouw wil treden met zijne gemeente. Hij is de Wijnstok, de geloovigen zijn de ranken. Hij de Bruidegom, zijne kerk de bruid; gelijk ge-

schreven staat: Uw Maker is uw man; Heere der heirscharen is zijn naam."

Wij weten uit de Schrift, dat ook de apostelen, met uitzondering van den zoon der verderfenis, één met den Heiland waren. Maar wat ongelijke personen! De een de eeuwige Zoon des Vaders, de Zoon des Vaders, schooner dan al de menschenkinderen; die eene heerlijkheid tentoonspreidt, vol genade en waarheid; die de banier draagt boven de tien duizend; — de anderen kinderen des toorns van nature, van zichzelf nergens toe bekwaam dan om te openbaren, hoe de mensch dood is in zonden en misdaden.

Die vereeniging van den mensch in zijn jammerlijken toestand, waarin hij door den zondeval gekomen is, met Christus, in wien al de volheid der Godheid lichamelijk woont, zou nooit tot stand zijn gekomen, indien de Heere daarbij niet de eerste had willen zijn.

Het ligt hier aan de apostelen.

Zij zijn ontrouw geworden aan hunne roeping; geroepen om visschers der menschen te zijn, gaan zij zich weder gedragen, alsof zij nooit den Heere hadden gediend.

Het geloofsvermogen is wel in hen geplant, maar de geloofswerking wordt in hen gemist, schijnt als verstorven. Daardoor geraken zij op een verkeerden weg; al doen zij ook niets, wat in de oogen der menschen berispelijk genoemd worden kan. Ja, het is zelfs prijselijk in de wereld en het is geboden in Gods Woord, dat wij in het zweet van ons aanschijn zullen arbeiden voor ons dagelijksch brood. Maar dat men zich grootelijks bezondigen kan, al handelt men voor het uitwendige naar Gods Woord, en al kunnen onze daden door de menschen niet afgekeurd worden, dit bewijst ons tekstverhaal.

Zijn er nog niet altijd velen, die alleen uit een plichtmatig en uitwendig godsdienstig leven besluiten, dat zij deel aan Gods gunsten zullen hebben, wanneer zij eenmaal voor den rechterstoel des Heeren gedaagd worden? Op welk een zandgrond bouwen dezulken!

Al het werken buiten Christus is tevergeefs, of liever het is schuld met schuld vermeerderen.

Het schijnt wel anders. Hoe gelukkig zijn sommige kinderen der wereld in hunne ondernemingen! Er zijn er, die een aanzienlijk vermogen wisten te vergaderen, schoon zij met niets begonnen. Maar wat baat het, zoo wij het in een doorgeboorden buidel ontvangen? Hoe menigeen woelt ijdelijk, en weet niet, wie het naar zich nemen zal? Wat baat het, zoo wij al groote schuren bouwen, om onze goederen voor vele

jaren op te leggen? Als onze ziel opgeëischt wordt, wanneer de hand van dien sterkere, de dood, over ons komt, hoe wordt dan alles uit de hand gewrongen! In het graf neemt niemand iets mede. Asafs voet was bijna uitgeleden, toen hij op den vrede der goddeloozen zag; maar het veranderde, toen hij geleid werd in Gods heiligdom en op het uiteinde der Godverzakkers letten ging.

En hoevelen, die enkel arbeiden om de spijs die vergaat, ondervinden hetzelfde, wat de visschers op de zee van Tiberias ervoeren; zij scheppen in het water, maar vangen niet één vischje.

Nog duidelijker is dit op geestelijk gebied. Laten de wel-denkende, deugdzaame menschen maar eens pogen hun eigen zaligheid uit te werken! Zij meenen deze telkens gewonnen te hebben; maar als zij eerlijk zijn, moeten zij bekennen, dat zij hun telkens weder ontglipt is. Laat de mensch maar eens in ernst gaan arbeiden, om den wortel der geldgierigheid en der eigenliefde uit het hart te rukken. Ziet het aan den rijken jongeling, die tot Jezus kwam, maar bedroefd heenging, toen hem door Jezus geboden werd, alles te verkoopen wat hij had, en het geld aan de armen te geven. Laat de mensch maar eens pogen, los van de wereld te worden, en zich een recht berouw over zijne zonden te geven.

Wie dit beproeft, hij vischt naar de zaligheid, maar kan niets vangen. Evenmin als een moorman zijne huid wit kan wasschen, al nam hij salpeter en zeer veel zeep, en een luipaard zijn vlekken vermag te veranderen, evenmin kan de mensch door inspanning tot heiligheid komen; door het in eigen weg zoeken der zaligheid, zichzelf opheffen tot God. Dit alles brengt hem niet nader tot den Heere, maar steeds verder van Hem af.

Ziet het maar aan Paulus; hoe meer hij op zijn eigenwilligen weg ijverde voor de eere Gods, hoe meer zijn dorst naar het bloed van de ware schapen des Heeren aanwakkerde.

Daarentegen zingt de kerk met David:

Doch gij, mijn ziel! het ga zoo 't wil,
 Stel u gerust, zwijg Gode stil.
 Ik wacht op Hem; zijn hulp zal blijken.
 Hij is mijn Rots, mijn Heil in nood,
 Mijn hoog Vertrek; zijn macht is groot;
 Ik zal noch wanklen, noch bezwijken.

In God is al mijn heil, mijn eer,
 Mijn sterke rots, mijn tegenweer;

God is mijn Toevlucht in het lijden.
 Vertrouw op Hem, o volk! in smart;
 Stort voor Hem uit uw gansche hart;
 God is een Toevlucht t' alle tijden.

Ps. 62:4 en 5.

Het tevergeefs arbeiden maakt den mensch bitter. Het is zielkundig zoo goed te verklaren, dat de discipelen op de deelnemende, uitlokkende vraag: »Kinderkens! hebt gij niet eenige toespijs?» een wrevelig antwoord geven. Wij kunnen het zoo voorstellen, dat zij gemelijk geworden zijn, na zoolang in de nachtelijke koude en duisternis te hebben gearbeid, zonder eenig gevolg.

En was dit met apostelen des Heeren het geval, hoeveel te meer zal dit zijn met hen, die geheel buiten levensgemeenschap met den Heere staan. Geen grooter vijanden van het zuivere Evangelie, dan zij, die in eigen kracht meenen de zaligheid te kunnen verwerven. De lichtzinnige wereld openbaart zich niet zoo vijandig tegenover de kerk, als die deugdzaam en godvruchtigen in eigen oog!

Deze kunnen zoo ijzingwekkend spotten met de dwaasheid, die, in het oog der menschen, aan het kruis kleeft. Pilatus was een zwak mensch, die enkel de menschen naar de oogen keek; hij maakte zich zeer schuldig, toen hij Christus overgaf aan de boosheid der Joden; maar ging de haat van een eigengerechten Jood als Kajafas niet dieper en verder dan de zwakheid van den heiden Pilatus?

De discipelen leerden het zien, dat al hun arbeid in een eigenwilligen weg tevergeefs geweest was; doch dat, toen de Christus zich bij hen voegde en hen diende met zijne liefde, trouwe en wijsheid, alles veranderde. Hoe hebben toen die apostelen geleerd, het Woord des Heeren te begrijpen: »Zonder Mij kunt gij niets doen!» Welk een heerlijken verbeurden zegen hebben zij genoten, toen zij op het bevel des Heeren om het net uit te werpen, blindelings hebben gehoorzaamd!

Welk een wijze les, ook voor de toekomst!

»In mijn dienst zult gij geen gebrek hebben»; dit zeide het wonder aan de zee van Tiberias tot de apostelen, »al moesten de raven u brood en vleesch brengen, gelijk eenmaal tot den profeet Elia bij de beek Krith.» Die bemoediging werd ten rechten tijd gegeven. Om Jezus' wil hadden zij alles verlaten; ook hunne kostwinning opgegeven. Maar dit was door hen gedaan, toen zij nog altijd droomden, dat de Heere Jezus een aardsch koninkrijk zou stichten. Vroeger, toen zij hooge gedachten hadden van den uitwendigen luister van het

aanstaande Messiaansche rijk, waren zij twee aan twee uitgegaan zonder male, zonder buidel, zonder schoenen; zij hadden vertrouwd op de koningsmacht van hun Meester, en zij waren niet beschaamd uitgekomen. Maar als straks de Heilige Geest was uitgestort, zouden de apostelen des Heeren uitgaan als schapen, temidden van grijnzende wolven. Hoe de discipelen gestemd waren, hebben wij aangetoond; in moedeloosheid zaten zij neder, omdat zij hun Heere niet meer dagelijks zagen. Maar nu komt de Heere Jezus hun ongelooftehulp; Hij doet een machtig teeken om hen te doen zien: »Ik ben met u.»

Zij werden er nu in bevestigd, dat hunne ontrouw 's Heeren trouw niet tenietdeed. De Heere Jezus zocht hen, lokte hen weder naar den oever, terwijl zij van Hem waren afgegaan. Dien Christus mint, mint Hij eeuwig; dien Hij greep, houdt Hij ook vast.

Hadden de discipelen alles gedaan, om zich buiten den weg, om Jezus' zalige gemeenschap te genieten, te stellen; de Heere zoekt het weggedrevene, en brengt het terecht; de schapen zijner stal redt Hij uit de wildernis, waarin zij moeten omkomen, en doet ze nederliggen in grazige weiden, opdat zij overvloed hebben. Ziet hier de vrije ontfermingen Gods aan zulke schuldige discipelen geschonken! Door die genade leeren wij het verstaan, dat niet wij te werken hebben, maar dat Hij gearbeid heeft, tot in het bloed des kruises, om den hemel voor zijne bruid te openen.

Het arbeiden had den apostelen niets gebaat, zelfs niet voor hun dagelijksch brood; maar toen zij op bevel des Heeren het net uitwierpen, toen hadden zij een rijke vangst. Dit wonder was eene profetie van wat hun te wachten stond als visschers der menschen. Hoe menigmaal zou het vischnet van het Koninkrijk Gods in de zee van menschen uitgeworpen worden, zonder dat men zich kon verblijden over het winnen van eene ziel. De akker, dien zij te bearbeiten kregen, was de wereld. Maar hoe menigmaal zouden zij op rotsen ploegen! Hoe dikwerf zou de hemel voor hen van koper zijn, zoodat de dauwer niet uit kon afdalen, die noodig is om aan het geplanteden wasdom te geven.

Maar ook uren van verrassing waren hun bereid, als op het onverwachts velen werden toegebracht tot de gemeente, die zalig werden.

o, Als wij het opgeven en meenen, dat alle arbeid tevergeefs is; als wij machteloos en krachteloos ons gevoelen, dan is het soms juist de tijd des Heeren, om zijn wonderere macht te toonen. Daarom is het voor ieder, die geroepen wordt in den wijngaard des Heeren te arbeiden, eisch, dat hij min-

der worde; dat hij Christus door zijn Geest late werken; Hem als den Souverein alles overgeve, en, bij al zijn doen, smeeke, dat de Heere doen moge wat hem onmogelijk is.

Jezus blijft de Getrouwe, bij al den ontrouw der zijnen. De apostelen waren zoo ongeloovig, dat zij het woord vergeten hadden, dat de Heere hen voorgaan zou naar Galilea; ja, zij waren zoo verblind door hunne moedeloosheid, dat, schoon zij zijne stem hoorden, schoon zij een belangstellende, uitlokkende vraag vernamen, zij Hem toch niet herkenden.

Toch waren zij hierin van de kinderen der wereld onderscheiden, dat zij als het ware instinctmatig deden, wat de Heere zeide. De band des geloofs lag er nog, al misten de discipelen er de zalige ervaring van. Anders hadden zij op het bevel des Heeren wel een antwoord gegeven in dezer voege: »Wat zoudt gij, die geen visscher zijt, ons zeggen wat we doen moeten, alsof wij het niet veel beter wisten dan gij!» Maar zij, deskundigen op hun element, het water, geven hun eigen inzicht op en gehoorzamen. De stem des Heeren is hun te machtig; zij kunnen die niet wederstaan en later moeten zij het den psalmdichter toestemmen, die geroepen had: »Gij zijt mij te sterk geweest; Heere! Gij hebt overmocht.» Het Woord des Heeren is als een hamer, die de steenrots van eigen wil en eigen wijsheid te pletter slaat.

Dit leeren wij dan ook ten slotte uit ons tekstverhaal: met Jezus hebben de apostelen overvloed. Het net is uitgeworpen en opgehaald, eene menigte van visschen is verzameld, en toch scheurt het vischtuig niet. Het werk, dat Jezus begint, voleindigt Hij ook. Hij is getrouw en zal ook doen, wat Hij belooft. Wordt het ook niet hier vervuld, dat de Heere de zijnen bevaart als zijn oogappel?

Laat het ons zijn, alsof de Heere ook ons toeriep: »Hebt gij wel spijsze, waarbij gij leven kunt?»

Helaas! de levensopenbaring van de meeste menschen is zoodanig, dat men van hen denken moet, dat zij zonder God in de wereld leven. Men gaat zorgeloos daarheen; de zonde indrinkende als water; het geluk zoekende in hetgeen steeds verder van God afvoert; als jammerlijke slaven van Satan, zonder dat van zijne kluisters iets wordt gevoeld. Hoevele duizenden in dit Christenland hebben zich nog nooit de vraag in ernste gesteld: »Wat moet ik doen om zalig te worden?» en hebben zich nog minder bekommerd over de vraag, hoe God tot zijne eere komen zal!

Wat dan noodig is om behouden te worden?

Niet een gedurige inspanning tot heiligheid; niet een on-

wrikbaar geloof, met een zekeren graad van volmaaktheid. Ware dit het geval, niet één kwam van de stormachtige levenszee in de veilige haven binnen. Maar de vereeniging met Christus kan niemand missen. Zonder deze zijt gij verloren; het eeuwig verderf zal dan eenmaal uw deel wezen.

Bij de discipelen was de band, die hen met den Heiland vereenigde, blijven bestaan, bij al hun ongelooft en bij het vergeten hunner roeping. Die band is onverbrekkelijk, omdat zij door den Heere is gevlochten; en wat de Heere werkt, verduurt zelfs de eeuwigheid.

Velen zullen het mij gereedelijk toestemmen, en zeggen: Het is zoo, de mensch moet met Christus vereenigd, met God verzoend worden, want door zijne geboorte uit Adam is hij een afkeerige van God geworden; wij moeten deel aan dien Christus hebben, want God buiten Christus is een verterend vuur.....

Zeër zeker, maar de groote vraag is: Zijt gij met Christus vereenigd door een oprecht, zij het ook slechts een toevlucht-nemend geloof?

Er zijn er zoovelen, die geen anderen grond hebben, waarop zij rusten, dan een uitwendig godsdienstig leven, waaruit zij besluiten, dat zij deel aan Christus hebben. Maar men kan het zoover brengen in godsdienstigheid; men kan door een ontwaakte conscientie zoovele dingen doen, gelijk Herodes ook gedaan heeft, overtuigd door het woord van Johannes, en toch..... nog geheel buiten Gods Koninkrijk staan. Men kan zijn lichaam overgeven om verbrand te worden, ter wille van de belijdenis der waarheid, en toch geen deel hebben aan de goederen van het genadeverbond.

Wellicht zult ge mij zeggen: »Neen, ik bouw niet op mijn godsdienstigen levenswandel, op mijne onberispelijkheid voor de menschen; ik heb geleerd droevig te zijn over mijne zonden en een Heiland leeren kennen, die met zijn lijden en sterven aan de Goddelijke gerechtigheid voldaan heeft; Hem heb ik aangenomen, en daarom geloof ik, dat er levensgemeenschap tusschen mij en den Heiland bestaat.»

Dat niemand zich bedriege. Dit alles kan in iemand gevonden worden, buiten de zaligmakende werkingen des Geestes.

Er zijn vele menschen, die eenige overtuiging van zonde gehad hebben; die de zonde mijden en de plaatsen vlieden, waar roekeloos met God en zijn dienst gespot wordt; die bidden om verlossing; tot de bedroefde Christenen gaan om onderwezen te worden in den weg der zaligheid; die lust ontvangen om Gods Woord en geschriften, die dat dierbare Woord uitleggen, te onderzoeken. Zij beginnen te beseffen,

dat hun angst voor het gericht niet kan verdreven worden; dat Jezus een eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht; dat men daaraan deel krijgt door de toestemmende daad der ziel; en nu beginnen zij zich op die waarheden te verlaten; zij komen tot het ondervinden van eenige rust, denkende dat de kiem des geloofs hun in de ziel is gelegd, omdat zij leunen op de gerechtigheid van Christus.

Maar al deze dingen kunnen in ons gevonden worden, als wij een ontwaakt geweten hebben en een historisch geloof in de waarheid van Gods Woord.

De gróote vraag is niet, of wij met ons bevattingsvermogen ons met Christus vereenigd hebben, maar: »Zijn wij éen plante met Hem geworden, door de werking des Heiligen Geestes?»

Hoe zullen we dit weten?

Onderzoekt u, of gij ooit, al was het maar éen oogenblik in uw leven, aan uw gansch verloren staat ontdekt zijt. Als God ons gaat bearbeiten, dan ontbloomt Hij de ziel tot aan de fondamenten toe; dan beginnen de valsche gronden, waarop de ziel rustte, haar te ontzinken; dan begint men te gevoelen, dat men het leven niet in eigen hand vinden kan, en roept men: »Het is buiten hope!»

Onderzoekt uzelf of gij ooit iets van de bitterheid der zonde, de bron van alle jammer en ellende, hebt gesmaakt. De meeste menschen treuren wel over de gevolgen, die de zonde met zich sleept; maar hebben wij de zonde zelve leeren h a t e n, omdat zij tegen een lankmoedig, goeddoend God ingaat? Vele naam-Christenen hebben wel eenige benauwdheid over hunne zonden, omdat zij het den mensch zoo angstig kunnen maken, als men bedenkt, welke ontzettende straffen er over bedreigd worden; wanneer iemand door Gods Geest wordt bearbeid, dan leert hij tegen alle zonde strijden en dan wordt het gevoeld, dat niemand twee heeren dienen kan.

Merkt het hier bij de apostelen op, hoe de werking is van den onzichtbaren band, die hen met Christus vereenigt. Jammerlijk zijn die visschers op de zee van Tiberias het spoor bijster. Maar nauwelijks heeft Johannes gevoeld en uitgesproken, dat Hij, die aan den oever stond en hen zoo vriendelijk had aangesproken, de Heere was, of Petrus laat het scheepke en de menigte visschen, die in het net werden voortgesleept, in den steek en springt in het water. En de anderen volgen hem, al is het niet met zulk een haastigen spoed. Hoe wonderlijk zal het Petrus geweest zijn, dat de Heere Jezus hem, aan den oever gekomen, opnieuw bevestigde in zijn geestelijk ambt, door te zeggen: »Weid mijne lammeren;» »Hoed mijne schapen;» »Weid mijne schapen.»

Door het geloof alleen worden wij met Christus vereenigd. Maar hebt gij uwe onbekwaamheid om te gelooven leeren kennen? Hebt gij reeds leeren smeeken om een oog, waarmede gij Christus kunt zien; een hand waarmede gij Hem kunt aangrijpen; een voet waarmede gij Hem kunt volgen, waar het ook heen gaat?

Onderzoekt u, indien gij meent, dat het oprecht geloof uw deel is, wat u vrijmoedigheid gaf om Christus aan te nemen als uw Heiland. Waart gij zoo gebukt onder den last uwer zonden, dat gij het voor vermetelheid hielt, om tot Jezus te gaan, gelijk de Schrift gebiedt? Heeft u toen Gods Woord toegesproken, dat zegt: »Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde?» Wordt een woord uit de Schrift u in herinnering gebracht, waarin gij zoo volkomen uw eigen toestand terugvondt, en gaf u dit vrijheid om Jezus als Zaligmaker aan te nemen? Er zijn zoovele uitlokkende woorden in de Schrift, die, door den Heiligen Geest in het hart gebracht, voor het bekommerd gemoed zoeter zijn dan honigzeem; die den verslagene van geest kunnen doen gelooven in de gewilligheid van den Heiland om ook den doemwaardigste aan te nemen!

Is daarna de bestrijding gekomen van Satan, die u wijs wilde maken, dat alles inbeelding geweest is? Zijt gij van lieverlede temidden van allerlei aanvechting ééns geestes met Christus geworden? Heeft de Heere van lieverlede een gestalte in u gekregen, d. w. z. zijt gij bevestigd in de ware kennis van Christus?

o, Als gij op deze vragen ontkennend moet antwoorden, staat dan naar een diepe overtuiging, dat gij niet met Jezus vereenigd zijt. Houdt zekere aandoenlijkheid niet voor overtuiging. Houdt aan in den gebede om licht in Gods getuigenis en smeekt den Heere, dat Hijzelf door zijne koorden u trekke.

Stelt het u gedurig voor oogen, welk een eindeloos wee en jammer uw deel zullen zijn, indien ge zonder Borg en Middelaar voor Gods heiligen rechterstoel geroepen wordt, en dit, terwijl gij nochtans door den doop uitwendig waart afgezonderd van de wereld, die in het booze ligt.

Gij, die een rechte kennis hebt van hetgeen u ontbreekt, gedenkt, dat Christus juist voor dezulken heeft gesproken: »Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.» Wat zeg ik? Hij zoekt u reeds. Zegt gij: »Maar mijne zonden zijn menigvuldiger dan de haren van mijn hoofd....? ziet op de discipelen. Waren dat heiligen, zonder vlek of rimpel? Ons tekstverhaal leert het anders. De Geest en de bruid spreken: »Die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens, om niet.»

Gij, die dit bevel ongehoorzaam geweest zijt, ziet toch toe, dat gij u door uw ongeloof niet buiten de gemeenschap des Heeren stelt. Bidt den Heere, dat Hij u het geloof vermeerdere. De zonden der kerk maken eene scheiding tusschen haar en den Heere, en dan vertoont de gemeente het beeld van die Galileesche mannen, die morrend, vruchteloos arbeidden op de zee van Tiberias. Die zonden doen den naam des Heeren lasteren. Als de wereld eens acht gegeven had op het doen der discipelen, hoe zou men gezegd hebben: »Dat zijn nu die mannen, die zeiden door hun Meester geroepen te zijn om hunne netten te verlaten en Gods Koninkrijk te verkondigen! Zij toonen nu zelf overtuigd te zijn, dat Jezus van Nazareth niet is opgestaan.»

Doch Jezus stond aan den oever. Hij zorgde, dat de zijnen weder terechtgebracht werden. Hij trekt ze naar zich toe, en als Hij zijn Heiligen Geest heeft uitgestort, stelt Hij de schare zijner discipelen tot een toonbeeld, hoe zijne kracht in zwakheid wordt volbracht. Dit is een heerlijke troost voor de geheele gemeente des levenden Gods. Amen.

Zoo ik niet had geloofd, dat in dit leven

Mijn ziel Gods gunst en hulp genieten zou,

Mijn God! waar was mijn hoop, mijn moed gebleven?

Ik was vergaan in al mijn smart en rouw.

Wacht op den Heer, godvruchte schaar! houd moed;

Hij is getrouw, de Bron van alle goed;

Zoo daalt zijn kracht op u in zwakheid neêr;

Wacht dan, ja wacht; verlaat u op den Heer.

Ps. 27 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XLVII.

EEN KLACHT EN EEN GEBED.

DOOR

C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI,

PREDIKANT TE HARLINGEN.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Leer mij naar uw wil te handlen;
'k Zal dan in uw waarheid wandlen.
 Neig mijn hart, en voeg het saâm
 Tot de vrees van uwen naam.
Heer, mijn God! ik zal U loven,
Heffen 't gansche hart naar boven;
'k Zal uw naam en majesteit
 Eeren tot in eeuwigheid!

Psalm 86 : 6.

Geheel de maatschappelijke samenleving wordt, helaas! gekenmerkt door onwaarheid en onoprechtheid. Waarheid en oprechtheid worden nauwelijks geduld. Niet dat dit iets nieuws is onder de zon. Dat zij verre. Is de eerste mensch gevallen door de leugen en onoprechtheid des duivels, terstond na den val maakt ook de mensch zich aan onoprechtheid voor God schuldig. En sedert is het niet anders geweest. Reeds in de grijze oudheid, in de dagen van Job, was de rechtvaardige en oprechte een spot. En in onze dagen kan hij ternauwernood bestaan. Onoprechtheid wordt als het ware geëischt; want wie wil gaarne oprecht en naar waarheid worden behandeld; wie kan dat verdragen, en neemt het in liefde en dank aan? Hoe gretig wordt daarentegen geveinsde lof en hulde aangenomen! Hoezeer acht men zich door beleefdheid, eigenbelang of vrees voor ongenade gedwongen, om niet slechts tegen lust en neiging, maar zelfs tegen zijne overtuiging in en in strijd met de waarheid te handelen! IJdelheid, zelfzucht en oppervlakkigheid voeden deze zonden. Als men in de wereld vooruit wil komen, rust en het goede genieten, dan moet men, zoo men tenminste waarheid en oprechtheid bemint, zooveel mogelijk van spreken zich onthouden.

En is het nu dan ook wel zoo te verwonderen, dat de mensch

die uit den vader der leugenen is, en begonnen is met zijne onoprechtheid tegenover God te toonen, nog altijd evenzeer daarin voortgaat, en dus ook voor den Heere zich anders voor-doet dan hij werkelijk is, en anders spreekt dan hij denkt?

Ach! wij beliegen en bedriegen onszelven. Wij willen niet aan onszelven ontdekt, niet gewaarschuwd zijn, en daarom mijden en vlieden wij het licht en hen, die er de dragers van zijn. Wijn men niet overtuigd wil zijn van de waarheid, daarom onttrekt men zich aan haar. Niets is verderfelijker dan dit. Het is een wapen van den Satan, om zijne dienaren in zijne macht te houden. Hij slaat zijne slachtoffers met blindheid, onverstand en hoogmoed. Zoo zijn zij onvatbaar voor de waarheid, die uit God is, en staan zij vijandig tegenover haar. Zoo kunnen zij nooit anders dan in schijn God vreezen. Zoo nooit in waarheid voor God zich verootmoedigen. Zoo nooit de ware zaligheid deelachtig worden, welke alleen langs den weg der waarachtige, oprechte verootmoediging en door genade verkregen wordt.

In hoeverre deze waarheid in verband staat met de waarheid, vervat in het tekstwoord, dat wij thans wenschen te overwegen, zal u, naar ik vertrouw, weldra blijken.

Gij vindt ons tekstwoord in Ps. 119 : 25.

Mijne ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar uw Woord.

God is de Alwetende, niets is voor Hem bedekt, zelfs niet de verborgenste schuilhoek van het menschelijk hart.

Daarbij is Hij heilig en rechtvaardig in zijne oordeelen. Hij verafschuwt alle onwaarheid, en Hij haat alle veinzerij. Maar den oprechte zal Hij geenszins verwerpen. Hij behoedt de oprechten van harte. De oprechten mogen vroolijk zijn en zich verblijden; immers »welgelukzalig zijn de oprechten van wandel.» Daarom zeide Jozua tot zijn volk: »Vreest den Heere, en dient Hem in oprechtheid en waarheid.»

En nu wilt gij, mijne hoorders! immers bepaald, in onderscheiding van heiden, Mohamedaan en Jood, een Christen worden genoemd? Christen wilt gij heeten, en dat wil zeggen, dat gij als een lid van Christus' lichaam zijner zalvinge deelachtig zijt, alsook dat gij met Christus der zonde gestorven en opgewekt zijt, om in nieuwigheid des levens te wandelen. Maar hieruit volgt dan ook weder, dat, indien gij met Christus opgewekt zijt, gij ook zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende ter rechterhand Gods.

Misschien hebt gij dien Christennaam, dien gij u toeëigent, nog nimmer zoo in zijne kracht en beteekenis beschouwd, of althans uzelfen daaraan niet ernstig getoetst, en maakt gij u zoodoende door onnadenkendheid, traagheid of onverschilligheid aan onwaarheid schuldig.

Zien wij toch, hoe het met ons allen zonder onderscheid van nature gesteld is.

De psalmist klaagt in ons tekstwoord: »Mijne ziel kleeft aan het stof.»

Wij houden dit voor een beschamende waarheid,

door zeer velen niet bedacht;

door sommigen stoutelijk ontveinsd;

door anderen met schaamte en weemoed beleden.

»Bedenkt de dingen, die boven zijn; niet die op de aarde zijn,» zoo vermaande Paulus terecht die Collossers, die zich naar Christus noemden. Dat is ook des Christens roeping. Ja, wat meer is, dat is door genade zijne natuur; dat is hem behoefte; dat is zijn leven geworden.

Is dat nu ook zoo bij u, mijne hoorders? Zoekt gij de dingen, die boven zijn, en niet die op de aarde zijn? Waarop zijn uwe gedachten gericht? Waarheen strekken zich uwe lusten, en begeerten en wenschen uit? Waarop hebt gij uw hart gezet? Welk doel beoogt gij met al uw arbeid? Werkt gij om de spijze, die vergaat, of om die, welke blijft in eeuwigheid? Is het u om aardschen of om hemelschen rijkdom, om eere bij de menschen of bij God te doen? Zoekt gij de vreugde en de genoegens der wereld, of kunnen de hemelsche zaligheden uwe ziele verkwikken en verblijden? Brengen de zinnelijke of de geestelijke wellusten uwe ziele in vervoering? Gevoelt gij u hier op aarde tehuis, of kent gij een heimwee naar den hemel? Jaagt gij waarheid, gerechtigheid, godzaligheid, geloof, liefde, lijdzaamheid, zachtmoedigheid na? Is uw lust in des Heeren geboden, of zijn zij u te zwaar, en leeft gij liever naar het goeddunken van uw hart?

Wat zou naar waarheid en in oprechtheid ons antwoord op al deze vragen moeten zijn? Zal ik het u zeggen, mijne hoorders? Welaan, laat mij dan als één voor allen antwoorden. En dan kan mijn antwoord geen ander zijn, dan dat onze ziele kleeft aan het stof.

Wat de psalmist van zichzelf getuigt, dat geldt van ons allen. De natuurlijke mensch is uit de aarde aardsch. Hij bedenkt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, maar die

der menschen zijn. Hij is zinnelijk en vleeschelijk. De bevrediging van vleeschelijke lusten en begeerten is zijn hoogste zoeken, zijn eenigste streven, hoewel naar gelang van den trap van beschaving en ontwikkeling, en meer nog naar gelang van de gesteldheid des lichaams, de wijze van uiting en openbaring alsmede de richting dier zinnelijkheid verschillend is. Doch onder welken naam de stofvergoding optreedt bij den natuurlijke mensch, stofvergoding blijft zij.

Buigt de beschaafde Europeaan van onze dagen zijne knie niet meer voor het beeld van een Jupiter en Diana, of van een Wodan en Freija; zoekt hij geen heil meer in de aanbidding van zulk een god, door menschenhanden gemaakt; hoezeer nemen daarentegen de reuzenwerken en de uitvindingen op allerlei gebied in deze eeuw veler tijd en hart geheel in! Daarvan verwacht men alle heil. Kennis en wetenschap, handel en nijverheid zijn de goden der zich bij nitnemendheid beschaafd en met nadruk Christelijk noemende volkeren. Naast deze staan genoeg en vermaak in allerlei trap en vorm; zinnelijkheid en wellust, bij beschaafde en barbaar gelijkelijk geliefd.

Geldt dit laatste ook van alle standen des volks, het eerste moge meer uitsluitend onder de ontwikkelde en hoogere standen gevonden worden; bij de lagere vindt men evenzeer een sloven en wroeten in de dingen dezer wereld van den morgen tot den avond, om zijn brood te verdienen en door de wereld te komen; een leven voor dezen tijd; een zorgen voor het lichaam, en een voorbijzien van alle hoogere belangen.

Zoo is het niet altijd geweest, maar zoo is het eenmaal geworden. De mensch, door zijn God naar diens beeld geschapen, uit het stof der aarde en nochtans ook geestelijk, wijl hij het leven uit God had ontvangen, was wel op de aarde geplaatst, maar had een hemelsche roeping. Hij leefde op de aarde, maar niet voor de aarde; ook leefde hij niet voor zichzelf, maar voor zijn God. Zijn hart behoorde zijn liefdevollen God en Maker, die zijn schepsel de teederste liefde bewees. Hij genoot het aardse, maar als een uitnemende liefdegave van zijn God, wien alleen zijn harte liefhad. Doch zoodra het den vorst der duisternis door zijne leugenen gelukt was den mensch te doen vermoeden, dat hij meer zou kunnen genieten dan zijn God hem vergunde, twijfelde hij aan Gods liefde; dankte hij die liefde niet meer voor hetgeen hij genoot; vervreemde hij van God, en wierp hij zich met zijn gansche hart in de genieting der wereld of van het stof. En sedert is het van Adam en van allen, die uit hem geboren zijn, waar, dat 's menschen ziele kleeft aan het

stof. Ja, zij is aan het stof gekluisterd, onder het stof begraven. Zij heeft zich den dood gegeten aan het stof. Zij is van God vervreemd en evenals haar verleidster kruipt zij in het stof. Zij kan zich daaruit niet opheffen. Daar is geen mensch, of het stof, het aardsche, het zinnelijke, het vergankelijke, waartoe ook zijn lichaam behoort, neemt geheel zijn hart in.

Deze waarheid is met recht beschamend. De mensch, voor den hemel geschapen, bestemd door zijn Maker, en met de edelste gaven en vermogens der ziele toegerust, opdat hij met zijn God in volzalige gemeenschap zou leven, zoekt zijn geluk in het stof: vertrapt de hem zoo verheffende en verheerlijkende zaligheid der ziele voor een handvol stof en een hem verlagend en vluchtig zingenot. Hoe beschamend en vernederend voor hem, die zich »koning der schepping" noemt! Van welk eene verblinding en dwaasheid getuigt zulks!

En hoevelen zijn er, die dit nog nimmer hebben bedacht! Zij hebben nog nooit recht daarbij stilgestaan; hun leven nog nooit zoo bezien. Zij leven wel onder het licht der Goddelijke waarheid, zij hooren die waarheid ook wel verkondigen; maar haar hooren, over haar nadenken, en met haar tot zichzelf inkeeren, dat moest wel bij elk redelijk schepsel gepaard gaan, doch dat is, helaas! zoo dikwijls niet het geval. o, De mensch leeft veelal zoo gedachteloos daarheen, en volgt een aangenomen en overgeërfd sleur. Hij geeft zich geen rekenschap van hetgeen hij doet, noch van het doel waartoe, noch van de wijze, waarop hij handelt. En daarom weet hij het niet, dat zijne ziele kleeft aan het stof. Hij ziet het niet. En hoe zou het hem dan ooit schuld voor God kunnen worden? Hoe een last en eene smart kunnen zijn, die hem doet klagen tot God: »Mijne ziele kleeft aan het stof"?

Arme ongelukkigen, die nog altijd in dien toestand verkeert! Zoo zijt gij op den weg des eeuwigen verderfs zonder het te weten. Zoo zijt gij verloren zonder eenig bewustzijn daarvan. Zoo moet de blijde boodschap van genade en zaligheid in Christus Jezus u koud en onverschillig laten. Zoo vertrapt de duivel zijne dienaren, en verlaagt hen tot zijn blinde slaven. Och, of des Heeren Woord en waarheid toch in u mochten doordringen, en u tot nadenken en tot inkeer tot uzelf brengen! Och! of Hij zich uwer ontfermde, en met zijn onwederstaanbare kracht de verschansingen des duivels verbrak, waarin gij zijt ingesloten! Och, mocht Hij niet alleen met zijn Woord tot u komen, maar ook met zijn Heiligen Geest, en door dezen zijn Woord doen doordringen in uw hart, om het wakker te maken en te verontrusten!

Daar zijn er zeker ook wel, die door het Woord Gods verontrust zijn geworden; bij wie de stilheid en ruste als des grafs is veranderd in onrust en onvrede. Die er nu en dan bij bepaald zijn, dat hunne ziel kleeft aan het stof, doch die zich deze beschamende waarheid ontveinzen. En ten bewijze dat hunne ziele niet kleeft aan het stof, beroepen zij zich op hun alleszins godsdienstig leven. Zij lezen Gods Woord getrouw; verzuimen het gebed niet; laten de onderlinge bijeenkomsten niet na; doen handreiking aan de armen en dragen het hunne bij ter instandhouding van den openbaren eeredienst. Zij bespreken gaarne de waarheid Gods, niet zelden met levendige belangstelling en met vuur, en geven dikwijls met warme ingenomenheid getuigenis van de waarheid. Uit dat alles, zoo redeneeren zij, blijkt toch meer dan overvloedig, dat hunne ziel niet kleeft aan het stof. Of zou dit hunne zonde zijn, dat zij ijverig zijn in hun beroep, en van tijd tot tijd een betamelijk genoeg nemen? Waar staat in den Bijbel, dat zulks verboden is? Neen, het wordt veel meer in Gods Woord bevolen. De gierigaard en de vrek, de hoogmoedige en de eerzuchtige, de brasser en de dronkaard alsook de wellusteling mogen zich vergapen aan het stoffelijke en zinnelijke, maar van den eezamen en stillen burger, die voor zijn huisgezin werkt en zijn godsdienst waarneemt, kan toch waarlijk niet worden gezegd, dat hij met zijne ziel kleeft aan het stof, temeer als hij toont nog wat voor een ander over te hebben!

Of hij, die zoo denkt en redeneert, dan waarlijk nooit bespeurt hoe, ondanks dat alles, ook zijne ziel kleeft aan het stof? Of hij er dan nooit eens bij bepaald wordt, dat het toch niet goed met hem is? Welzeker. Hij moet het somwijlen wel gewaarworden, zien en zichzelf bekennen, dat ook zijne ziel kleeft aan het stof; dat gierigheid ook hem wel in hare strikken weet te vangen, of dat hij zich in het stoffelijke geheel ingewerkt, en dat dit zijn gansche hart ingenomen heeft. Doch hij werkt er zich weer overheen, praat het zich uit het hoofd en levert tal van bewijzen, dat hij toch waarlijk niet aan het stof is verkleefd, en het ook nu niet is, maar dat hij er zijne redenen voor heeft, waarom hij nu zoo geheel anders handelt dan gewoonlijk. Of hij verklaart, dat hij volstrekt niet met hart en ziel bij deze dingen is, doch zich den nood ziet opgelegd door de omstandigheden, waarin hij zich bevindt, of door zijn beroep, en dat hij blij zal zijn, als hij er van verlost is, of er uit kan.

Zoo gebruikt de Satan het door de zonde verduisterd verstand, om het beschuldigend geweten door valsche redenee-

ringen tot zwijgen te brengen. Zoo gaat hij met leugen en bedrog om, om de onrustig geworden conscientie weder in slaap te wiegen. Zoo houdt hij zijne prooi vast, en wederstaat de waarheid Gods, opdat zij hare werking niet doe tot ontdekking en verootmoediging van den zondaar.

Hij, wiens ziele inderdaad niet kleeft aan het stof, kan door genade, als het noodig is, om Gods wil alles vergeven, gelijk een Job, een Jozef, een Mozes, een Paulus en zoovele anderen. Hij kan ook alles laten varen, wat aan het heil zijner ziele of aan de vervulling zijner roeping zou kunnen schaden. Hij mag gedurig leeren het woord des Heeren in practijk te brengen: »Wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewint, en hij lijdt schade aan zijne ziele? Of wat zal een mensch geven tot lossing van zijne ziele?» Dies gaat hem het heil zijner ziele bovenal, en brengt hij daarvoor gaarne alles ten offer.

Is het zoo ook met u, mijne hoorders! voorzooveel gij meent, dat uwe ziele niet kleeft aan het stof? Als gij bidt, valt het u dan niet moeilijk en zwaar, om u hemelwaarts te begeven en uwe ziel op te heffen uit het stof? Of hebt gij nog nooit bedacht of geweten, dat het, om waarlijk te bidden, u noodig is, om u voor Gods genadetroon in den hemel neder te werpen? Och! of gij het toch zien en uzelf bekennen mocht, dat uw godsdienst niet meer dan vorm is, zoo hij niet gekenmerkt wordt door eene aanbidding van den Heere in geest en in waarheid, en zoo de wereld met hare beslommingen u steeds bezig en van God verre houdt. Voor de menschen moge zulk een schijn kunnen bestaan, maar voor God niet.

Misschien ook deelt gij uw hart tusschen God en de wereld; maar dan bewijst ook dit, dat uwe ziel kleeft aan het stof, wijl gij voor God de wereld niet kunt prijsgeven. En alle dubbelhartigheid of hinken op twee gedachten is Gode een gruwel. Men diene Hem, maar dan ook Hem alleen en van heeler harte, of men diene Hem niet. De Heere Jezus heeft ook gezegd: »Niemand kan twee heeren dienen, of hij zal den eenen liefhebben en den anderen haten.»

De duivel wil wel, als het niet anders kan, dat gij uw hart verdeelt. Als hij er maar een klein stukske van mag behouden, dan stelt hij zich reeds tevreden; want, zoo weet hij, zoolang kan het nooit het eigendom van den wettigen Eigenaar worden. Gelijk de vrouw, die de ware moeder niet was, zeer goed kon aanzien, dat het door haar geroofde kind in tweeën werd gedeeld — dan zou toch, zoo daecht zij, de ware moeder

aan wie zij het misgunde, het ook niet hebben — op diezelfde wijze handelt de duivel met u tegenover uw rechtmatigen Bezitter en Koning. Gij zijt zijn roof, dien hij aan uw God betwist, en daartoe ontziet hij geene middelen van leugen en bedrog.

Eerst dan, als wij door den Geest Gods vernieuwd zijn van harte; als van ons, althans in beginsel, gezegd kan worden: »Gij lieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, zoo anders de Geest Gods in u woont,» heeft onze ziel tenminste eenigermate zich boven het stof leeren verheffen. En toch ook zij, die deze genade deelachtig zijn geworden, slaken nog gedurig den weemoedigen zucht: »Mijne ziel kleeft aan het stof.» Ja, dat is wel de diepste smart eener ziel, die aanvankelijk heeft gesmaakt, dat de Heere goedertieren is, als zij wel naar boven zou willen, maar het pijnlijk gevoelt, dat zij zich onmogelijk opheffen kan. Hoe geheel anders is het nu met hen dan in die eerste tijden, toen zij de liefde Gods met volle teugen indronken; toen zij zich baadden in het zalig genot der gemeenschap met God! Hoe los waren zij toen van het stof! Zij bekommerden en verontrustten zich om niets, wat tot het stof behoorde. Zij leefden den Heere, en Christus was het leven van hun leven. Niets was hun liever dan Jezus. En in Hem minden zij den Vader zoo teer, van wiens rijke en nederbuigende liefde jegens hen Christus hun ten onderpand was. Maar thans, hoe kil, dor en donker is het daarbinnen! Met ijzeren ketenen zijn zij gekluisterd aan dingen, waarvan zij vooraf weten, dat zij wel vermoeien, maar niet verzadigen kunnen. Hebben zij tevoren door genade kunnen roemen: »Ik ben vroolijker in den weg uwer getuigenissen dan over allen rijkdom,» thans is het als hebben de dingen dezer aarde geheel hun hart weder ingenomen en Christus voor altijd daaruit verbannen; als is de band, waarmede zij aan Christus zijn verbecht, voor altijd verbroken. Het vuur der eerste liefde is verdoofd. De aardsehe zorg en de zonde drukt de ziel als met looden zwaarte terneer, die, dat weet God, zoo gaarne zich tot Hem verheffen zou. Zij moeten danken, en zij kunnen niet eenmaal bidden. Zij willen bidden, maar zij kunnen zelfs niet zuchten. Hun schat is in den hemel, en hunne ziel kleeft aan de aarde. Kan het ons verwonderen, dat zij jammeren en weeklagen? Hun lust is het, geestelijke dingen te bedenken, geestelijk te leven; maar, ach! zij voelen zich nog met zoovele banden aan de aarde gekluisterd. En dit veroorzaakt eene dor- en doodigheid des geestes zoo tegennatuurlijk, en

daarom zoo bedroevend. Zij weten het zoo goed, dat al het aardse voorbijgaat, en alle heerlijkheid der aarde als niets is. En dan door dat nietige en vergankelijke zich gebonden te zien, o, welk een smart! Zij wenschen zoo vurig, dat het anders en beter met hen worde.

Doch zijn er ook niet, die, al hebben zij nog geene kennis aan die innige, levendige zielsgemeenschap met God, evenzeer gebogen gaan onder de smartelijke ervaring, dat hunne ziel kleeft aan het stof? Zijn het niet die vermoeiden en beladenen, die waarlijk door den Heiligen Geest aan zichzelf ontdekten, die tegelijk het nietige en bedriegelijke van alle schijn-goed dezer wereld hebben leeren kennen? Die hun heil in de wereld hebben gezocht, doch tevergeefs? Die teleurstelling op teleurstelling hebben geoogst, en ten slotte tot de ontdekking zijn gekomen, dat de wereld de behoeften der ziel niet bevredigen kan niet alleen, maar haar afvoert van wat wezenlijk tot haar eeuwig heil moet dienen, en haar vervreemd houdt van haar God? En als hunne ziel zich nu tot God wil opheffen, om Hem te zoeken, en hare zonden en schuld voor Hem te belijden, om genade van Hem af te smeeken, dan bespeurt zij tot haar groote droefheid, hoezeer zij met ketenen en kluisters aan het stof is gebonden. Zij is niet alleen gevangen in het logge vleesch en bloed, en in de wereld met al hare bekoorlijkheid en aantrekkelijkheid voor het vleesch, maar zijzelve is ook nog zoozeer met het stoffelijke vervuld en daaraan verkleefd, dat het gezicht van zonde, schuld en oordeel niet bij machte is haar los te maken van het stof, gelijk de dood den vrek niet bewegen kan, om zijn geldbuidel los te laten. Dit bewustzijn is den waarlijk door God den Heiligen Geest aan zichzelf ontdekten wereldling een bittere smart. Niets is er, dat hem zoozeer grieft. Doch wat raad?

Wat raad? De psalmist wijst u den weg. Hij roept uit den nood tot God, klaagt Hem wat hem benauwt, en smeekt Hem om voorziening. »Maak mij levend naar uw Woord!»

Zoo luidt zijn bede:

Hoe kleeft mijn ziel aan 't stof! ai! zie mijn nood;
 Herstel mij, doe mij naar uw Woord herleven.
 'k Lei voor uw oog mijn weg en handel bloot;
 En welk een angst mij immermeer deed beven,
 Gij hebt verhoord; maak voorts uw weldaan groot,
 En laat uw wet mij onderrichting geven.

Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp; stier mij in rechte sporen.

Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat, onbedacht, zijn herder heeft verloren.

Ai! zoek uw knecht, schoon hij uw wetten schond,
Want hij volhardt naar uw geboón te hooren.

Ps. 119 : 13 en 88.

II.

Dit is een heilzaam gebed, dat zekerlijk troost doet vinden.

Immers dit is de weg tot waarachtigen troost;
dit is gegrond op Gods Woord;
dit draagt de kiem der vertroosting in zich.

Het ootmoedig, heilbegeerig en volhardend gebed is de weg tot waarachtigen troost. Niet allen die het toestemmen, dat hunne ziel kleeft aan het stof, zien ook het verderfelijke voor de ziel daarvan in. Zij zullen dan ook niet bidden om losmaking dier banden.

Daar zijn er ook, die, volkomen doordrongen van de verkleefdheid hunner ziel aan het stof en van het zondige en schadelijke daarvan, nochtans hun toestand niet volkomen doorzien. Immers zij trachten zichzelf aan het stof te ontworstelen, en zoeken het leven niet bij God, maar bij de gebroekene waterbakken, die zij zich hebben uitgehouwen.

Doch wie van het ijdele van al zijn pogen, of van de volle beteekenis der waarheid: »Mijne ziel kleeft aan het stof,» is overtuigd geworden, wordt gedwongen om van zichzelf af te zien. En niet voordat hij zich op grond van Gods Woord tot den Heere heeft gewend met de ootmoedige en heilbegeerige bede: »Maak mij levend naar uw Woord!» zal het anders en beter met hem worden.

Dit is de eenige weg tot waarachtigen troost. Nooit heeft zulk een bidder zich tevergeefs op God verlaten. Hij is de Levensbron, en uit genade heeft hij zijn Christus als de Fontein des levenden waters gesteld, opdat wie van dat water drinkt, het leven hebbe. En de toegang tot die Fontein staat open voor wien dorst. Of zegt de Heiland niet: »Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke»?

In dien Christus is eene levenskracht voor de zijnen, die ook aan den innerlijken doodsstaat zóo volkomen een einde kan maken, dat zij, die dood waren, weder wandelen voor het

aangezicht des Heeren in het land der levenden, inplaats van met een bange klacht met een lied des lofs op de lippen.

Wie waarlijk heilbegeerig en met volharding van den Heere het leven afsmeekt in den van Hem verordenden en uit ontferming geopenden weg, zal het leven ontvangen, zij het ook op 's Heeren tijd.

Zulk een smeekend zich wenden tot den God des levens om leven voor zijne ziel, is geheel naar den Woorde Gods, en daarop gegrond. Hij, die leeft, kan der ziele het leven geven en zoo gedurig hergeven en vermeederen, dat het door alle dor- en doodigheid heen telkens weer uitbreken en van alle stofomwindselen zich losworstelen moet, en de ziel weer opstijgen kan naar die eeuwige heuvelen des lichts, waar zij alle aardsche nevels beneden zich ziet. En niet alleen kan de God des levens dat bewerken, maar Hij wil en zal het ook. Zijn eigen Woord is daarvoor ten onderpand. Heeft de Heere niet gezworen bij zichzelf: »Zoo waarachtig als Ik leef, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen, maar daarin heb Ik lust, dat de goddelooze zich bekeere van zijnen weg en leve"? Heeft Hij, die de Mond der waarheid, ja, die de Waarheid zelve is, niet getuigd: »Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, op dat een iegelijk, die in Hem geloof, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe"? Heeft Hij ook zijn Woord en zijne beloften ons niet verzegeld door den Doop? Wie onzer dan uit den nood der ziele, en steunende op de beloften Gods, die in Christus allen ja en amen zijn, mag bidden om levend gemaakt te worden, hij zij ten volle verzekerd, dat hem naar het Woord des Waarachtigen geschieden zal. En mocht dit niet aanstonds plaats hebben, hij vertrage niet in het bidden, maar volharde, steunende op de beloften en onderpanden Gods.

Ja wat meer is, het gebed om levendmaking draagt de kiem der vertroosting, het bewijs der verhooring in zich. Of zegt mij, gij, die dorst naar God, gelijk het hijgend hert verlangt naar de waterbeken, vanwaar is toch die knagende pijn der ziele over zooveel geesteloosheid en dorheid? Is dat uit u? Spreek ik te stout of te voorbarig, als ik zeg, dat dit uit God is? Is dit niet een onwedersprekelijk bewijs, dat Hij naar den rijkdom zijner voorkomende liefde en vrije genade het goede werk in u heeft begonnen? Wat waarlijk dood is, huivert niet voor zijn eigen koude. Neen, gij, die met weemoed en smart het dagelijks moet opmerken, hoe uwe ziel nog kleeft

aan het stof, gij zoudt het niet bemerken en veel minder nog betreuren, indien niet reeds des Heeren hand uw oog ontsloten, en tusschen uwe ziele en het stof een vroeger ongekende klove had gegraven. Niemand heeft minder reden tot wanhoop, dan die de hoop op zichzelf verliest, en waarlijk leert zoeken bij God, wat hij diep gevoelt, dat hij allerminst zichzelf kan geven. Zalig daarom hij, die door genade heeft leeren bidden, ootmoedig, heilbegeerig, volhardend: »Maak mij levend naar uw Woord!

Zalig zulk een bidder! Of is het niet zalig te weten, waar men vervulling zijner vurigste wenschen en zijner hoogste behoeften kan verkrijgen? Is het niet zalig, reeds het begin van wat men uit genade vervuld wenscht te zien, om niet en zonder vragen ontvangen te hebben? Is het gebed zelf niet de verhooring van het gebed? Of wat is bidden anders dan gemeenschap oefenen met God? Wat is het anders dan dat de ziel op dien oogenblik is ontworsteld aan het stof, en toeft boven lucht en wolken?

Maar wie zoo bidt tot God, om levend gemaakt te worden naar zijn Woord, hij zie niet voorbij, dat de Heere dat doet door zijn Woord. Put dan, o, zuchtende en biddende ziel! put rusteloos uit die eeuwig vloeiende bron. En zie toe, dat gij den Heere den weg en de middelen niet voorschrijft, om u levend te maken en bij het leven te behouden. Laat het onvoorwaardelijk over aan Hem, op welke wijze Hij uw gebed wil verhooren, al moest het ook zijn door diepe, donkere wegen. Het zij u genoeg te weten, dat Hij aanvankelijk reeds heeft gegeven, vóór gij geleerd hadt te bidden, en dat Hij uw zielsverlangen boven bidden en denken zal bevredigen; want de Heere laat niet varen het werk zijner handen.

Och, of nu maar een ieder onzer zijne gebondenheid aan het stof, en het treurige en ellendige daarvan mocht zien, nu er zulk eene bron van vertroosting, nu er een weg ten leven is! Niets bereidt ons meer teleurstelling, niets veroorzaakt ons grooter smart, dan het stof met al zijne wisselingen. Wat baat het ook een mensch, al gewint hij de geheele wereld en hij lijdt schade aan zijne ziel? Zoolang onze ziel zoo kleeft aan het stof, is het ons onmogelijk gemeenschap te oefenen en te onderhouden met den Heere onzen God; en zonder die gemeenschap kan de ziel niet leven, ook al is zij aanvankelijk levend gemaakt door den Heiligen Geest.

Och, of wij dan maar mochten leeren, wat zeg ik, door Goddelijke almacht gedwongen worden, om oprecht te zijn voor onszelf en voor God! Zien wij toe, dat wij het Goddelijk genadelijk, in zijn Woord en Geest ons ontstoken, niet ont-

loopen, ook al vermoeden wij vooraf reeds, dat zijne werking voor ons verootmoedigend en beschamend zal zijn.

Gods waarheid leidt den zondaar door de diepte tot de hoogste eer en vreugde. Zulke diepten moet ook de aanvankelijk begenadigde nog menigmaal door, tengevolge zijner verkleefdheid aan het stof en zijner gedurige dor- en doodigheid. Maar de liefdevolle Ontfermer voert ook door de diepten zijne kinderen al hooger en hooger. Elke donkerheid der ziel, zooals die nog maar al te dikwijls bij Gods volk gevonden wordt, is onder het hoog en genadig bestuur van hun hemelschen Vader, eene oefen- en voorbereidingschool; of wilt ge, als 't ware een wintertijd, gelijk in de natuur, telkens gevolgd door een schooner, heerlijker en krachtiger levensopenbaring.

Doch meent niet, mijne hoorders! dat dit volk de zonde zal doen, zijne ziel zal prijsgeven aan het stof, opdat de genade te meerder worde. Neen, zoo moge de bloot verstandelijk rechtzinnige denken en redeneeren, wiens hart niet is levend gemaakt door Gods Geest, en die nog nooit iets gesmaakt heeft van de geestelijke genietingen; die in waarheid eenmaal is wedergeboren, en aan Gods Vaderharte dankbare liefdetranen heeft geschreid voor het heil, dat hem van Christus en in dezen van den Vader was geschonken, hij klaagt en zucht, zoodra hij tot zijn diepe smart bespeurt, dat zijne ziel zich niet verheffen kan tot God. En hij smeekt ootmoedig en vertrouwend: »Maak mij levend naar uw Woord!»

Daar zijn er zeker ook wel onder ons, die immer spreken over de dor- en doodigheid van hun geest zonder zelfbeschuldiging en smart, zonder ootmoedig en volhardend gebed om den levendmakenden Geest. Zij beroepen er zich steeds op en verschuilen zich er achter, als zij op hunne roeping worden gewezen, en gebruiken haar alzoo tot een dekmantel voor hunne zonde. Zij hebben, naar wij vreezen, niet alleen nooit het leven gekend, maar de Geest Gods heeft ook nog niet het werk in hen begonnen. Zij hebben de waarheid, dat wij van nature dood zijn in zonden en misdaden, met hun verstand aangenomen, maar zij kennen zichzelf niet dood. Zij kennen de ellende van hun toestand niet. Zij zijn niet schuldenaars voor God geworden. Zij hebben de duisternis liever dan het licht. Den dood verkiezen zij boven het leven. Zij hebben de zonde nog te lief. Ach, ongelukkigen! uwe ziel ligt nog onder het stof begraven. Uw einde is het eeuwig verderf van Gods aangezicht. Noch de donders van Sinaï, noch de duisternis en aardbeving van Golgotha, noch het liefelijk licht van den Paaschmorgen, noch het wonder der talen en de krachtvolle

getuigenis van den Pinksterdag kunnen u brengen tot het zoo heilzaam en beteekenisvol gebed: »Heere! maak mij levend naar uw Woord.»

Och, of daarom de levenwekkende en levenvoedende Geest des Heeren door deze dorre doodsbeenderen blieze! Dan alleen worden zij levend en vereenigen zij zich tot één lichaam, het geestelijk lichaam van Christus, welks Hoofd in den hemel en welks leden ten deele nog op de aarde zijn, maar toch niet meer der aarde toebehooren.

o, Mochten wij allen door genade bij aanvang of bij voortgang maar veel den Heere aanloopen om zijn levendmakenden en levenvoedenden Geest voor onszelven en voor anderen! En kunnen wij niet met woorden bidden, moge het dan maar een zuchten zijn tot God! Is ook dit ons niet mogelijk, vermochten wij dan nog maar een blik ten hemel te slaan! En zoo wij ook daartoe onbekwaam zijn, och, dat de droefenis naar God dan nog maar eene plaats mochte vinden in ons hart!

Heere! dat de verkleefdheid onzer ziele aan het stof ons maar immer de dood zij! Maak Gij ons daarover steeds recht bedroefd. Drijf Gij ons uit naar U. Leer Gij ons den blik geloovig ten hemel slaan. Leer ons zuchten. Leer ons bidden: »Maak ons levend naar uw Woord!» Amen.

Leer mij, o God van zaligheden!
Mijn leven in uw dienst besteden;
Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand!
Uw goede Geest bestier' mijn schreden,
En leid' mij in een effen land.

Laat uwe gunst mij niet begeven;
Schenk mij, om uwes naams wil, leven;
Laat mijne ziel, die tot U schreit,
Van haar benauwdheid zijn ontheven;
Red mij om uw gerechtigheid.

Ps. 143 : 10, 11.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLVIII.

OPGEVAREN IN DE HOOGTE.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Druk van P. Groenendijk.

Al d' aard en alles wat zij geeft,
Met al wat zich beweegt en leeft,
Zijn 't wettig eigendom des Heeren.
Hij heeft z', in haren ochtendstond,
Op ongemeten zeën geground,
Doorsneden met rivier en meren.

Verhoogt, o poorten! nu den boog;
Rijst, eeuwge deuren! rijst omhoog!
Opdat de Koning in moog rijden.
Wie is die Vorst, zoo groot in eer?
't Is God, d' almachtig' Opperheer;
't Is God, geweldig in het strijden.

Psalm 24 : 1, 4.

Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen [om uit te deelen] onder de menschen; ja ook de wederhoorigen, om [bij U] te wonen, o Heere God!

Psalm 68 : 19.

Deze 68^{ste} psalm is door David gedicht bij gelegenheid van de opvoering der arke des verbonds naar Sion. Die arke des verbonds, met het verzoendeksel daarop, was een allergewichtigst stuk onder Israel. Om die arke groepeerde zich de geheele dienst van God. Waar die arke gemist werd, daar ontbrak het middelpunt van alles. Want die arke was de woonstede des Heeren onder zijn volk. In de wolke, die daarop was, gaf de Heere een

teeken en onderpand van zijn genadige tegenwoordigheid onder zijn Israel. Dáar was Hij te vinden door het volk, dat Hem zocht; dáar was zijne woning, als het ware gefondeerd in het bloed der verzoening, dat op het verzoendeksel gesprengd werd. Neem Christus eens weg uit den dienst en de aanbidding van God hier op aarde. o, Wat houdt gij dan over? Maar neem de arke eens weg uit Israels tabernakel en schaduwdienst; o, wat wordt dan 't onmisbare gemist!

En ziet — zoo was het geweest. Daarom had Pinehas' huisvrouw het wel goed gevoeld, wat het beteekende, dat de arke Gods door de Filistijnen was buitgemaakt. Het jongske, dat zij stervende baarde, noemde zij Ikabod, d. w. z.: De eer is weggevoerd uit Israel.

De rechte aanspraakplaats des Heeren is nu onder Israel weggenomen. En de Heere is als het ware vertrokken van zijn volk, met de hoogste uitlating zijner genade, en de Heere heeft als het ware met de arke den smaad van zijn volk gedragen, in de omzwervingen der arke en in de vergetelheid, waarin ze in Sauls dagen was

De Heere verlaat zijn volk wel niet ganschelijk. Maar er kan toch zoo een tijd wezen, waarin Hij zich verbergt, en ze zoo niet de rechte opening hebben in Christus en zijn bloed. Welnu, meet daarnaar maar af, hoe het over het geheel bij het bondsvolk was in dien tijd, toen de aanspraakplaats van Gods heiligheid uit huu midden weg was.

Maar nu mocht David haar opbrengen naar Sion. En, gelijk Mozes gewoon was te zeggen bij het optrekken van de arke: »Sta op, Heere! en laat uwe vijanden verstrooid worden, en uwe haters van uw aangezicht vlieden!» — zoo begint David dezen psalm: »God zal opstaan; zijne vijanden zullen verstrooid worden, en zijne haters zullen van zijn aangezicht vlieden.» En David heeft zoo krachtig de groote beteekenis van de opvoering der arke naar Sion gevoeld, dat hij in dezen psalm als bij vogelvlucht den ganschen weg der verlossing overziet, dien God met zijn volk gehouden heeft, van Egypte aan, en dat hij deze opvoering van Gods woonplaats in de hoogte, bezingt, als de kroon op dit gansche werk der verlossing, als den sluitsteen van het gansche gebouw van Gods gunstbewijzen.

»o God!» zegt hij in vers 8, »toen Gij voor het aangezicht uws volks uittoogt, toen Gij daarhenen tradt in de woestijn, daverde de aarde, ook dropen de hemelen voor Gods aanschijn; zelfs deze Sinaï, voor het aanschijn Gods, des Gods van Israel.» Dan vermeldt hij, hoe de Heere zeer milden regen had doen druipen, en zijue erfenis gesterkt had, als ze mat

wierd. Hij beschrijft Israels overwinningen; hoe het niet aan boodschappers van goede tijding ontbroken had; hoe de koningen voor Israel gevloeden waren, en de niet mee uitgetogene den roof had uitgedeeld. De overdenking daarvan geeft hem moed, om het volk des Heeren toe te roepen, met zinspeling op Egyptes harde dienstbaarheid: »Al laagt gijlieden tusschen twee rijen van steenen, zoo zult gij toch worden als vleugelen eener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geluwen goud.»

En nu hij den Heere zoo ziet optrekken naar zijne woning op Sion, ziet hij daarin de voltooiing van den triumpf over Basan, waarmede Israel aler harden kamp had. En hij zegt: »Gij bultige bergen van Basan! wat springt gij op, en kant u aan tegen den berg Sion? Dezen berg heeft God begeerd tot zijne woning; ook zal er de Heere wonen in eeuwigheid." o, Sinaï komt hier weder voor zijne aandacht; want het is hem zulk een machtige Koning, die daar nu op de arke opwaarts stijgt; zoo machtig een Koning, dat hij zegt: »Gods wagenen zijn tweemaal tienduizend, de duizenden verdubbeld. De Heere is onder hen, een Sinaï in heiligheid." Hij ziet als het ware die opvarende arke van hemelsche heirscharen omringd, en de Heere is onder hen. Het is, als toen Hij in heiligheid op Sinaï nederkwam. En terwijl hij daar ziet, hoe de arke Gods, al opgaande, hare plaats heeft bereikt op Sions heuveltop, roept hij met blijdschap uit: »Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen om uit te deelen onder de menschen; ja ook de wederhoorigen, om bij U te wonen, o Heere God!"

Zie, dat is dus de geschiedkundige aanleiding tot deze woorden. En nu waren deze dingen een schaduw en een voorbeeld van hetgeen eenmaal geschieden zou. Want wat is toch het wezen van de arke des verbonds? Wat is eigenlijk de aanspraakplaatse van Gods heiligheid? Is dat niet het aangezicht van Christus? Waar woont de Heere in genade? Is het niet in Christus? Wie onder ons het aangezicht Gods begeert te zoeken, kan hij het ergens anders vinden, dan alleen in Christus en zijn zoenbloed? Is Hij niet de rechte Arke des verbonds met het verzoendeksel, waarop de Heere in schuldvergiftenis en genade onder zijn volk wil wonen?

Christus, zich verborgen houdende, is dat niet zooveel als: Ikabod, de eere weg uit Israel, de arke buiten omzwerende? En gelijk die arke een staat van vernedering had, toen ze nog niet op de voor haar bestemde plaats gekomen was, heeft zoo Christus niet een staat der vernedering gekend? En was niet

Christus' opvaren in de hoogte de sluitsteen aan 't gebouw van Gods gunstbewijzen en de kroon op de verlossingen zijns volks, gelijk de opvoering der arke naar Sion eigenlijk de voltooiing was van hetgeen de Heere begonnen had te doen met de uitvoering zijns volks uit Egypte?

Zoo ziet gij, dat de apostel Paulus een goede verklaarder is van dit psalmwoord in zijn brief aan de Efeziërs, wanneer hij het verklaart van de hemelvaart van Christus.

Welnu, laten wij het ook zoo beschouwen, en dan in de eerste plaats letten op de verhooging zelve van Christus, en daarna op een drietal harer vruchten, in onzen tekst genoemd, nl. de beteugeling der vijanden, de begiftiging der gemeente met hemelsche gaven, en de bekeering der wederhoorigen.

I.

Gij zijt opgevaren in de hoogte. Het woord, dat hier door »hoogte" vertaald is, geeft soms in het Oude Testament eene verhevenheid op de aarde te kennen, gelijk de berg Sion was; maar dient soms ook om den hemel aan te duiden. Zoo merkt gij, hoe treffend de Heilige Geest Davids hart en tong bestierd heeft, zoodat hij, ziende op de opvaring van Israels God op de arke naar Sions top, geprofeteerd heeft van de hemelvaart Christi.

o, Wat was het een dag voor den Middelaar Jezus Christus, toen aan Hem al de beloften vervuld werden, die de Vader Hem gedaan had, en waarvan de profetie getuigde. De duivel had Hem eenmaal de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid aangeboden, zoo Hij wilde doen, wat de eerste Adam eigenlijk gedaan had: hem, den duivel, in de plaats van God stellen.

Maar nu werd aan Hem die belofte des Vaders vervuld, die Hem toegezegd was op zijn volkomen gehoorzaamheid in het ondergaan van het lijden des doods en de angsten der hel voor al zijn volk.

»Eisch van Mij," had de Vader gezegd, »en Ik zal de heidenen geven tot uw erfdeel en de einden der aarde tot uwe bezitting." God had toegezegd: »Als zijne ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, dan zal Hij niet alleen zaad zien, maar ook de dagen verlengen."

Nu ging in vervulling hetgeen David eenmaal gehoord had,

naar den 110^{den} psalm: »De Heere heeft tot mijnen Heere gesproken: Zit aan mijne rechterhand, totdat Ik uwe vijanden gezet zal hebben tot eene voetbank uwer voeten.»

o, Welk eene tegenstelling tusschen zijn diepe vernedering, die Hij voor al de zijnen had ondergaan, en deze zijne verhooging.

Hij was geweest een worm en geen man. De toorn Gods, die ontstoken was tegen de zonde van 't gansche menschelijk geslacht, was gekomen op Hem, 't Lam, dat vanouds aan Gods volk toegezegd was. In onze zwakke, menschelijke natuur moest Hij helsche angsten en smarten smaken; want om de zonde der verkorenen verbergde de Vader zijn aangezicht van den Zoon zijns welbehagens, en een stierenheir van Basan omringde Hem. Al dieper en dieper is dat lijden gegaan; de droppelen bloeds, die Hij zweette, en wat Hij uitsprak aangaande de droefenis zijner ziel, zoo groot, dat Hij zijne ziel in den dood zou kunnen uitstorten, bewijzen dat. Maar zijne gehoorzaamheid is in het uitdrinken van dien bitteren drinkbeker, waartoe de kracht zijner Godheid Hem ondersteunde, voortgegaan tot volmaaktheid des werks, en zijne gerechtigheid, voor al zijn in zichzelf ontbloot, arm en naakt volk, is voortgekomen als een glans: zijn heil, als een fakkel, die brandt.

En die vernedering, die volkomen borgbetaling, die aangebrachte, volmaakte gerechtigheid, is nu juist de grond zijner verhooging. Het paradijs is eenmaal voor Adam en voor ons allen rechtvaardiglijk toegesloten door de cherubim met het vlammig lemmer eens zwaards. Maar, nu de overste Leidsman hunner zaligheid, gelijk 't Gode betaamde, door lijden geheilgd was, nu werden de poorten van een nog beter paradijs, dat onverliesbaar is, voor den Middelaar Jezus Christus geopend, opdat de Vader door Hem nog vele kinderen tot de heerlijkheid leiden zou.

o, De hemelvaart is de kroon op het volbrachte Middelaarswerk. Daarom ligt er zulk een troost in voor allen, die naar de gerechtigheid voor God hongeren en dorsten.

Merkt, hoe de apostel Paulus de hemelvaart ons doet kennen als de kroon, door den Middelaar in den lijdensweg verworven, als hij, van de vernedering gesproken hebbende, zegt: »Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem een naam gegeven, welke boven allen naam is; opdat in den naam van Jezus zich zou buigen alle knie.» Ja, het is hier gegaan naar het woord der profetie: »Om den arbeid zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden.»

Gewis, David had de schaduw van die vernedering aanschouwd, toen de arke Gods, waarop de Heere woonde, in vergetelheid was, en niemand haar begeerde, ja, ze zelfs onder de onbesnedenen een buit en eene prooi was, en nu mocht hij zingen: »Gij zijt opgevaren in de hoogte.»

Maar de apostel, deze plaats in zijn brief aan de Efeziërs aanhalende, wijst ook op de vernedering van Christus, die de voorwaarde was van zijne verhooving, als hij uitroept: »Daarom zegt Hij (nl. de Heilige Geest in de Psalmen): als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangengenomen, en heeft den menschen gaven gegeven. Nu dit: Hij is opgevaren; wat is het, dan dat Hij ook eerst is nedergedaald in de nederste deelen der aarde?» De nederste deelen der aarde, dat wil, naar 't spraakgebruik der Schrift, zeggen: de aarde, welke, in vergelijking met den hemel, de nederste deelen van 't heelal vormt. »Die nedergedaald is,» zoo gaat hij voort, »is dezelfde ook, die opgevaren is, verre boven al de hemelen, opdat Hij alle dingen vervullen zou.»

o, Dan wordt de verhooving van Christus recht tot vertroosting en opbeuring van onze, vanwege de zonde, verslagen harten, wanneer wij recht bedenken, waaruit Hij verhoogd is, nl. uit de poorten des doods. Wanneer wij heilbegeerig overdenken mogen, hoe Hij, die opvoer, dezelfde is, die ook in Bethlehem, in Gethsémané, op Golgotha, en in het graf, nederdaalde in de nederste deelen der aarde; Hij, de eeuwige en eeniggeboren Zone Gods, de natuur van het schepsel aannemende, en in die ontzaglijke vernedering, dewijl Hij de zonden des volks droeg, den dood en der helle onderworpen wordende. o, Zalige zaak voor allen, die leeren mogen in den nood hunner zonden tot dezen Christus de toevlucht te nemen; zalige zaak, dat Johannes Hem in den hemel zag als een Lam, staande als geslacht.

David verheugde zich met al het volk van God, toen de Heere, na als 't ware, wat zijn zichtbare woning betreft, in versmaadheid en diepe vernedering verkeerd te hebben, de Hem toekomende en voor Hem bestemde woning innam op Sions top, om daar nu blijvend met zijne genade onder zijn volk te wonen. Maar welk een stoffe van blijdschap is het voor de Kerk des Heeren, als zij 't recht mag bezien, dat Hij, op wien al deze dingen zagen, haar Verlosser en Koning, nu ook, na de diepste vernedering om hare zonden, zijne woonplaats betrokken heeft op den eeuwigen berg Sion, en voor de oogen zijner jongeren is opgevaren in de hoogte. Want ziet, die hemel der hemelen was voor Hem bestemd, en is bestemd

voor al zijn volk; dat is de berg Sion, schoon van gelegenheid, de vreugde der gansche aarde, de stad des grooten Konings. God is in hare paleizen. Hij is er bekend voor een hoog Vertrek. Dezen berg nu heeft God begeerd. Ook zal er de Heere wonen in eeuwigheid. En dat niet verwijderd van zijn volk. Hij is juist heengegaan van zijn volk, om recht bij hen te kunnen zijn; om recht nabij de ziel te kunnen zijn, die tot Hem zucht. De arke op Sion, dat was: de Heere midden onder zijn volk, met de volheid zijner genade. Maar, Christus ten hemel opgevaren, dat is: Christus nooit meer scheidende van zijne Kerke, maar in haar midden wonende met zijne majesteit, zijn Geest en zijne genade. Daarom zeide Hij tot zijne jongeren, beschamend: »Indien gij Mij liefhadt, zoo zoudt gij u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot den Vader.»

Nu, wij lezen dan ook van de discipelen, in Lukas' evangelie, een heerlijke zaak, zoodra Jezus van hen opgenomen was in den hemel. Daar lezen wij: »Ze a a n b a d e n Hem, en keerden weder naar Jeruzalem met groote blijdschap.» Obed-Edom en zijn gansche huis werd gezegend, toen de arke daar drie maanden was. Maar o, toen ze naar Sion opgekomen was, was het voor al de stammen Israels blijdschap; toen was het: »Looft God in de gemeenten, den Heere, gij die zijt uit den springader van Israel! Daar is Benjamin, de kleine, die over hen heerschte, de vorsten van Juda met hunne vergadering, de vorsten van Zebulon, de vorsten van Nafthali.»

Nu, den jongeren was de tegenwoordigheid des Heeren ook zoet geweest. Maar zij mochten nu ook iets verstaan van het heil, der gansche Kerk bereid, nu het geslachte Lam, met zeven hoornen, als zinnebeelden van de kracht der verzoening in zijn bloed, en zeven oogen, als zinnebeeld van de volle bedeeeling des Geestes, die van Hem uitgaat, verhoogd was in Sion, in zijn Hem toekomende; eeuwige woning, om vandaar zijn volk te vergaderen, te zegenen en te beschermen.

Laten wij nu nog bijzonder letten op de vruchten zijner hemelvaart, in onzen tekst genoemd. Doch zingen wij daarvan vooraf met de eigen woorden van Christus, nl. van den 22^{sten} psalm het 13^e vers:

Ik loof eerlang U in een groote schaar,
 En, wat ik U beloofd' in 't heetst gevaar,
 Betaal ik, op het heilig dankaltaar,
 Bij die U vreezen.

't Zachtmoedig volk zal rijk verzadigd wezen,
 Ten disch geleid. Wie God zoekt, zal Hem prijzen.
 Zoo leev' uw hart, door 's hemels gunstbewijzen,
 In eeuwigheid!

II.

»Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd.» Daarin is uitgedrukt de beteugeling der vijanden.

Degenen, die den Heere vreezen, zijn, van nature, gelijk alle menschen, gebonden en gevangen. Dat is eene gevangenis, waarin wij, in Adam, vrijwillig gegaan zijn, meenende vrij te zullen worden, door van God af te wijken. Dat zijn strikken, die wijzelven ons om den hals gehaald hebben door de zonde. 't Is een afgrijselijke gevangenis, en, helaas, de mensch van nature merkt het niet. Wat kan er toch schrikkelijker zijn dan een dienstknecht der zonde te wezen! In den waren zin des woords, en zonder overdrijvende beeldspraak, aan den leiband des duivels te gaan. Alzoo, dat beide de wil en de macht om zich daarvan te verlossen, ontbreken. Blind voor den schrikkelijken toestand. Nog wel met zekere gerustheid zijn weg gaande hier op aarde. Wanneer een sterke gewapende zijn hof bewaakt, zoo is al wat hij heeft in vrede. o, Medezondaar! mocht voor uw valsche rust een heilzame onrust in de plaats komen! o, Gij, die uw somtijds eens ontwaakte conscientie al te gemakkelijk bevredigt met een ongegronde verwachting en hope, mocht gij eens uzelf niet meer kunnen troosten! o, Gij, die de zonde dient, hetzij dan in het openbaar of in het verborgen, mocht ge eens de ware vrijheid leeren begeeren, die in de onderworpenheid aan den Heere bestaat! Laat het toch door u bedacht worden, dat gij nog ligt onder de banden van Gods schrikkelijken toorn, van den vloek der wet, onder de banden der eeuwige verdoemenis. Denkt toch niet: Er is later nog wel tijd, dien te ontkomen. Want God laat zich niet bespotten. En wat de mensch zaait, dat zal hij gewisselijk maaien. o, Slaat toch den weg in, met innige en levendige zielsbegeerten, tot dit geslachte Lam in den hemel. Bij niets of niemand anders is uitkomst, is bevrijding. Maar Hij is er toe gezalfd, om de gevangenen henen te zenden in vrijheid.

Gij hebt geene macht over al datgene, wat u gebonden houdt. Wat zult gij aanbrengeu tegenover de wet Gods, die met haar

onverkortbaren eisch tot u komt, u in alles schuldig stelt, en u besluit onder haar billijken vloek? Wat zult gij aanbrengen tot lossing uwer ziel? Zult gij Gode uw rantsoen kunnen geven? En zult gij ook maar éene zonde kunnen uitroeien, waar de wortel zoo diep in uw harte zit? Voorwaar, gij hebt geene macht over uwe gevangenis, om hare deuren te openen, als den kerker van Filippi. Maar zij heeft macht over u. Hier is echter Een, de verhoogde Christus, welke deze gevangenis gevankelijk heeft gevoerd. Hij heeft dus macht over haar. Hij kan de grendels verbreken. Omdat Hijzelf, onschuldig, in banden is geweest, kan Hij de schuldig gebondenen verlossen. Daartoe heeft Hij het recht verworven. Daartoe is Hij met koninklijke en Goddelijke macht bekleed. o, Zondaar! neem het ter harte! De Heere zegt: »Wendt u naar Mij toe, en wordt behouden, alle gij einden der aarde! Want Ik ben God en niemand meer.» o, Dat ge nog tot uzelfen kwaamt, als de verloren zoon! Hij zat al diep in de ellende, en alles was weg wat hij gehad had, en er was niets anders dan onkomen voor oogen, totdat die groote zaak aan hem geschiedde, dat hij tot zichzelf kwam en zijne zonden leerde belijden, en het hem beter was in het huis zijns Vaders, waar het zoo goed was, maar een huurling te zijn, dan van honger te vergaan in het vreemde land.

Wie is er, die zijne gevangenis leert gevoelen, en in de banden leert zuchten? 't Rechtvaardige vonnis der verdoemenis, vanwege onze zonden? De macht der inwonende zonde? De verstrooiing en verzoeking van de zijde der wereld, ook hare verdrukking? De invloeden van den Booze? o, Zie op tot dezen verhoogden Christus. Wat gij niet breken kunt, kan en wil Hij breken. Want waarlijk, Hij heeft macht over dat alles. Want Hij heeft de gevangenis gevankelijk gevoerd. Zijn bloed redt van den dood. Zijne gerechtigheid is de weg der aanneming tot kinderen. Voor zijn Geest is de kracht der inwonende zonde niet bestand. En Hij heeft tot zijne jongeren gezegd: »Hebt goeden moed; Ik heb de wereld overwonnen.» En wat den sterken gewapende betreft — als Een daarover komt, die sterker is dan hij en hem overwint, die neemt zijn geheele wapenrusting, daar hij op vertrouwde, en deelt zijn roof uit. o, Eenmaal, eenmaal zullen alle, alle banden breken, bij allen, die tot Hem hunne toevlucht leerden nemen. Want Hij heeft de gevangenis gevankelijk gevoerd.

Waardoor is het nu, dat Hij, die macht heeft over alles wat zijn volk gebonden houdt, hen ook daadwerkelijk vrij

maakt? Dat doet Hij door de kracht van zijn Geest. Van die zeven oogen des Lams, zijnde de zeven Geesten Gods, die uitgezonden zijn in alle landen. Van die bedeeling des Geestes over al zijn volk spreekt onze tekst in deze woorden: »Gij hebt gaven genomen om uit te deelen onder de menschen.” De Heere Christus zeide even vóór zijn heengaan tot zijne jongeren: »Ziet, Ik z e n d e de belofte mijns Vaders op u.” En vroeger reeds: »Ik zal den Vader bidden, en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid, n.l. den Geest der waarheid.” Die weldaad heeft Hij verworven voor zijn volk, voor zijne discipelen en discipelinnen. Toen Hem de nabijheid Gods onttrokken werd, toen God zijn aangezicht voor Hem verbergde, toen Hem de vertroosting des Geestes onthouden wierden; toen verwierf Hij voor degenen, die dat verdiend hadden, deze weldaad, waarvan geprofeteerd was: »Ik, zegt de Heere, zal in het midden van hen wonen, en zij zullen mijn volk en Ik zal hun God zijn.” Dat God door zijn Geest in hunne harten woning maakt, zelf bij hen komt wonen, dat is eene weldaad, door Christus verworven. En zijne verdienste is in den hemel een onwankelbare pleitgrond, die niet afgewezen wordt. Zijne verdienste is in den hemel zijne voorbede, zijne hoogepriesterlijke, krachtige voorbede.

Uit die gaven nu, welke Hij genomen heeft om uit te deelen onder de menschen, vloeit niet alleen alle Geesteswerking, die meer g e m e e n is onder de menschen; vloeit niet alleen ook alle ambtelijke bediening en ordening in zijne Kerke, maar vloeit ook alle zaligmakend goed voor zijn volk. Alle onderwijzing door zijn Woord en Geest aan de onwetenden en dwalenden van nature; alle beginsel van leven, dat Hij doet ritselen in de ziele, van nature dood door de zonden en misdaden, door zijn levendmakenden Geest; alle aanvang en voortgang van het werk der bekeering in de ziel; alle zegen van ontdekking, verootmoediging, ontkleeding en ontblooting; alle zegen van opening in den weg der genade, en vertroosting met de kracht van zijn bloed; alle zegen van hartelijken lust tot den weg der gerechtigheid en van bestiering daarin, dat hoort alles tot die gaven, die Hij genomen heeft om uit te deelen onder de menschen. Ook het allereerste en geringste beginsel van het zaligmakend werk in de ziele behoort daartoe. o, Welk een bron van levend water, hier, voor de heilbegeerige ziel! Hij is gelijk aan het mildelijk met de olie des Geestes overgoten hoofd van Aäron; en ziet, de levenwekkende en geurende olie druppelt af op al zijne lidmaten. Hij is de Hermon, met dauwdruppen omgeven,

die daar nedervallen, vruchtbaar makend, op de anders dorre bergen van Sion.

o, Wat is er bij Hem veel meer voor het volk, dan zij in den regel denken, vanwege donkerheid der ziele en kleingeloovigheid! Eén blik op zijne volheid, één teug uit deze bron verkwikt het hart en verlevendigt de ziel, doet haar beschaamd staan over eigen kleingeloovigheid, en verwonderd over de goedertierenheden des Heeren.

»Komt,» zegt Hij, »eet van mijn brood, en drinkt van den wijn, dien Ik gemengd heb.»

Zijn volk wil menigmaal, gansch verkeerd, uit kracht van het werkverbond en van wettische woelingen des harten, in zichzelf een zeker iets zoeken, dat toch de voorwaarde der genade moet zijn. Ook bij de meest gereformeerde belijdenis, is de Remonstrant in ons hart een vijand, die eerst sterft, als het lichaam der zonde afgelegd wordt. Maar hier staat, dat de zegen des Geestes op menschen nederdaalt. Gaven, genomen om te deelen onder de menschen, vloek- en doemwaardige menschen, van zichzelf tot alle boosheid geneigd en tot alle goed onbekwaam. Gij nu, o mijne schapen, schapen mijner weide! gij zijt menschen. o, Heilgeheim, bij aanvang en bij voortgang door ons te leeren, als een gansch onreine onder de besprenging van Christus' bloed te mogen komen, en te mogen zuchten: »Gun leven aan mijn ziel!» Ook dat is dan al wederom een van die kostelijke gaven, die Hij genomen heeft om uit te deelen onder de menschen. Maar, wat wordt dan ook, door zijne genade, in de practijk des geestelijken levens, de voor het onder schuld gebogen en verslagen zondaarshart zoo troostrijke waarheid ondervonden, die ons tekstwoord als derde vrucht van zijne hemelvaart vermeldt: »Ja, ook de wederhoorigen, om bij U te wonen, o Heere God!

Ja ook. In die woorden is uitgedrukt, dat het een wonder van genade is, wat hier vermeldt wordt. Er is hier eene opklimming in de woorden van den psalmist. De Heilige Geest heeft die groote zaak te kennen gegeven, dat Christus tot dat einde verhoogd is, opdat Hij de zaligmakende, levendmakende en leven onderhoudende gaven zijns Geestes den menschen zou deelachtig maken. Maar nu dringt de Geest verder door, om aan de eene zijde nog nader aan te duiden de voorwerpen, over welke die genade zich uitstrekt, en aan de andere zijde hare grootheid en heerlijkheid te roemen, waarbij dan ten slotte de ziel van den psalmist zich als 't ware verliest in de aanbidding van dien getrouwen en onveranderlijken

Verbonds-Jehovah, die de God van den ganschen aardbodem is; ja ook de wederhoorigen, om bij U te wonen, o, Heere God!

Ja ook de wederhoorigen heeft Hij genomen en neemt Hij, de verhoogde Christus. Deze psalm getuigt er van: »Zelfs prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte; Moorenland zal zich haasten zijne handen tot God uit te strekken.» En in den 18^{den} psalm zegt de Geest van Christus: »Het volk, dat Ik niet kende, heeft Mij gediend; zoo haast als hun oor van Mij hoorde, hebben zij Mij gehoorzaamd.»

Wat is er erger, dan dat een mensch, nu nog maar in het dagelijksch leven, alle billijke verordeningen en bevelen van die boven hem gesteld zijn, in den wind slaat en zich daartegen aankant? Maar dat is nu ons aller toestand, gelijk wij in onszelven en van nature zijn, tegenover dien God, in wiens hand onze adem is en bij wien al onze paden zijn. Een schrikkelijke, innerlijke tegenkanting onzes harten tegen zijn wil, een geest van rebellie tegen zijne geboden. Dat ontveinzen wij ons van nature nog. Wij zijn van nature als de kinderen Israels, die met het gouden kalf op het snoodst dien God in 't aangezicht sloegen, die hun zoovele weldaden bewezen had, en hen gemaakt had tot 'tgeen ze waren, en die toch nog elkander toeriepen: »Morgen zal den Heere een feest zijn!» o, Medezondaar! mocht ge nu eens met een innerlijke afkeuring des harten uwe wederhoorigheid zien! Mocht uw harte daar eens onder verbroken worden! Mocht uwe ziel eens zeggen: »Ik verdien dat oordeel, waarvan God zegt in den 2^{den} psalm: »Gij zult hen verpletteren met eenen ijzeren schepter; Gij zult hen in stukken slaan als een pottenbakkers vat.» Mocht ge nog, nu het nog het heden is, u tot dezen verhoogden Koning wenden; want »welgelukzalig is de man, wiens overtredingen vergeven, wiens zonden bedekt zijn. Welgelukzalig is de mensch, wien de Heere de ongerechtigheden niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is!» o, Mocht uw oor nu eens zoo het geklank van dezen Koning hooren, dat gij het niet weer kwijt kunt worden! Mocht gij zoo nog komen behooren onder het getal dergenen, van wie wij Hem hoorden zeggen: »'t Volk, dat Ik niet kende, heeft Mij gediend; zoo haast als hun oor van Mij hoorde, hebben zij Mij gehoorzaamd.»

En gij, aan wie bij aanvang de Heere zijne genade bewezen heeft, gij zult wel verstaan, dat die benaming »wederhoorigen» niet alleen op uw eertijds, maar veelszins ook op uw heden van toepassing is. En dan moet gij immers bekennen, dat gij

zooveel schuldiger voor God staat dan degenen, die Hem niet kennen. Want zij weten eigenlijk niet, tegen wien zij zoo wederhoorig zijn. Maar van u kan dat niet gezegd worden.

o, Zij 't u veel eene behoefte, uwe wederhoorigheid, die in u kleeft, met droefenis en een mishagen der ziele voor God te belijden en de krachtige invloeden des Geestes en der genade van dezen verhoogden Middelaar, die toch immers de gevangenis gevankelijk heeft gevoerd, af te bidden, tot dooding van de wederhoorigheid uws harten.

Maar wordt het dan geen wonder van genade, wanneer het den zoodanigen mag gebeuren, wat wij lezen in Ps. 65: »Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in uwe voorhoven»?

o, Zie, toen die arke, met dat verzoendeksel, waarop 't bloed tot verzoening gesprengd werd, en de wolke daarboven, waarin de Heere woonde, op Sion stond, in 't midden des volks, mocht David wel uitroepen: »Ja, ook de wederhoorigen, om bij U te wonen, o, Heere God!» Dat de Heere niet maar uit de verte eenige goedertierenheid bewees aan onwaardigen (reeds dat zou veel zijn), maar dat Hij in genade door het bloed des verbonds ze tot zich wilde doen naderen en bij Hem doen wonen, als zijn geliefde kinderen, dat was zoo ondoorgroendelijk veel, dat David zich verliest in dat: »o Heere God!» Onveranderlijke Verbondsgod van uw volk, die ook de God des ganschen aardbodems zijt!

o Volk, schuldig, arm en ellendig in uzelfen, — engelenglans straalde de jongeren toe, terwijl ze nog de oogen ten hemel hieven, en engelentaal troostte en verkwikte hunne ziel, want de ladder Jacobs stond nu eeuwig opgericht. Maar als een enkele straal van die heerlijkheid in onze ziele mag doordringen, wat wordt de weg dan voor ons, wederhoorigen, geopend, in de overvloeiende kruisverdiensten van Hem, die opvoer in de hoogte, en toch zeer nabij is.

Bij den Heere te wonen. Dat is 't uitzicht, dat is de eenige, de groote begeerte van 't leven, dat Hij wrocht in de ziele door zijn Heiligen Geest. Bij den Heere te wonen; tot zijn verzoend vaderlijk aangezicht te mogen opzien; kinderlijk tot Hem te mogen stamelen; in de heilige gebouwen de vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog, zijn lieflijkheid en schoonen dienst te mogen aanschouwen: dat is een voorrecht, hier reeds gekend door het volk van God. Nu dan, geliefden! het bedenken des vleesches is de dood; daarom, mochten we daartegen wakende, biddende en strijdende zijn uit de kracht van Hem, die verhoogd is. Maar het bedenken des Geestes is

het leven en vrede. Die in de loopbaan loopen, hebben 't oog gericht op de krone, die aan 't einde hen wacht.

Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o Heere! zij zullen in het licht uws aanschijns wandelen. Zij zullen zich den ganschen dag verheugen in uwen Naam, en door uwe gerechtigheid verhoogd worden. Want ons schild is van den Heere, en onze Koning is van den Heilige Israels. Amen.

God vaart, voor het oog,
 Met gejuich omhoog;
 't Schel bazuïngeluid
 Galmt Gods glorie uit.
 Heft den lofzang aan;
 Zingt zijn wonderdaân;
 Zingt de schoonste stof;
 Zingt des Konings lof,
 Met een zuivren galm,
 Met een blijden psalm;
 Hij, de Vorst der aard,
 Is die hulde waard.

Ps. 47 : 3.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XLIX.

DE EMMAUSGANGERS DOOR CHRISTUS BESTRAFT EN ONDERWEZEN.

DOOR

J. BAJEMA,

PREDIKANT TE SNEEK.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889

Des Heeren wet nochtans
Verspreidt volmaakter glans,
Dewijl zij 't hart bekeert.
't Is Gods getuigenis,
Dat eeuwig zeker is,
En slechten wijsheid leert.
Wat Gods bevel ons zegt,
Vertoont ons 't heiligst recht,
En kan geen kwaad gedoogen.
Zijn wil, die 't hart verheugt,
Eischt zuiverheid en deugd;
Verlicht de duister' oogen.

Ps. 19 : 4.

En Hij zeide tot hen: o, Onverstandigen en tragen van hart,
om te gelooven al hetgeen de profeten gesproken hebben!

Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzoo in zijne
heerlijkheid ingaan?

En begonnen hebbende van Mozes en van al de profeten,
leide Hij hun uit, in al de Schriften, hetgeen van Hem ge-
schreven was.

Luk. 24 : 25—27.

Geliefden! Niet alleen is het zeer noodzakelijk om, gelijk men
dit tot lof van de Bereërs leest (Hand. 17 : 11), dagelijks de
Heilige Schrift te onderzoeken, maar bovenal is het zeer nood-
zakelijk het Woord onzes Gods tot zaligheid onzer zielen te
verstaan.

Bij het licht van 's Heeren Woord en Geest moeten wij onszelven leeren kennen met eene kennis tot zaligheid; met eene kennis, door welke er behoefte gekend wordt aan en begeerte in ons hart komt naar Christus.

Zalig, die tot Hem de toevlucht leerde nemen; die aan zijne voeten nederzit, om zijn Woord te hooren.

Als die uitnemende Leeraar ons onderwijst door zijn Woord en Geest, dan leert men de waarheid verstaan en zij moet ons vrijmaken.

Wie is een leeraar gelijk Hij? Ziet, Hij verhoogt door zijne kracht (Job 36 : 22); Hij spreekt als machthebbende en niet als de Schriftgeleerden.

Aan de voeten van dezen hoogsten Profeet en Leeraar leert de arme en diep ellendige zondaar eigen blindheid, dwaasheid, hardheid en onvatbaarheid zijns harten kennen, en ontvangt hij deswege ook meer dan eens een ernstige bestraffing en terechtwijzing. Jammer, dat hij zoo telkens de heilrijke lessen van zijn hem zoo dierbaren Zaligmaker vergeet!

Evenwel, de Heiland blijft voor hem dezelfde, de onveranderlijk Getrouwe, en overwint door de almacht zijner liefde en genade allen tegenstand, vooroordeel, vijandschap, kortom alles wat zich als beletsel op- en voordoet; wat door den begenadigde zelf in den weg gelegd of door vijanden van buiten veroorzaakt wordt.

Voorzeker, grooter eer kan den armen en doodschuldigen zondaar niet tebeurtvallen, dan door den almachtigen en bereidwilligen Zaligmaker zelven onderwezen te worden. »De Heere is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg. Hij zal den zachtmoedige leiden in het recht, en Hij zal den zachtmoedige zijnen weg leeren" (Ps. 25 : 8, 9)

Aan zijne voeten leert men eigen ellende en doemschuld, maar ook de noodzakelijkheid van Christus' vernedering en verhooging kennen naar den inhoud der Schriften.

Wordt dit verstaan, dan neemt men niet, als Petrus, Christus tot zich om Hem te bestraffen (Matth. 16 : 22), neen, veeleer hijgt dan het hart naar opening in de verborgenheden des geloofs.

Gelukkige zielen, aan welke Christus zich openbaart! Blijke ons dit bij de opening van onzen tekst.

Hij geeft ons te zien:

- I. Dat de Emmausgangers door Christus bestraft.
- II. Dat zij door Hem onderwezen werden.
- III. Eindigen wij met leering en toepassing.

I.

»De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken.»

Ziet, geliefden! dit is de wensch van David in Ps. 141 : 5.

David had in den weg der ervaring geleerd, om de bestraffing van een rechtvaardige voor een weldaad te houden, aangezien zij niet tot zijn verderf, maar tot zijn behoud; niet in hooghartigheid, maar in ootmoed en barmhartigheid plaatsvond.

o, In onze tuchteloze dagen treft men weinig zulke Davids aan! Bij de minste bestraffing houdt men zich dikwijls verongelijkt en onttrekt zich ten verderve, inplaats van de tucht en de bestraffing lief te hebben (Spreek. 12 : 1).

Achte David de bestraffing van een rechtvaardige een weldaad; was ze hem aangenaam als welriekende zalfolie op zijn hoofd; hoeveel te meer is het dan niet eene weldaad te achten, door den Rechtvaardige bij uitnemendheid te worden bestraft en onderwezen, gelijk dit den Emmausgangers mocht tebeurtvallen.

De Emmausgangers spraken met Hem, dien hunne ziel liefhad en zij kenden Hem niet; toch deed het hun goed, dat zij hun hart eens konden uitstorten; dat zij den hun onbekende de oorzaak hunner droefheid konden mededeelen. Nauwelijks hebben zij uitgesproken, of de Zaligmaker neemt het woord. Zal Hij hen in hunne droefheid bespotten, gelijk de Schriftgeleerden en Farizeën, die lachten met de hoop dezer nooddriftigen, of hun zijn medelijden toonen over hun vermeende teleurstelling? Neen, mijne hoorders! Christus zal ernstig bestraffen en daarna onderwijzen.

»o, Onverstandigen en tragen van hart.» Wanneer wij achtgeven op de zwakheid dezer beide discipelen in het geloof en op de aanvechtingen des Satans, waaraan zij blootstonden, dan komt ons deze bestraffing wel wat scherp en hard voor. Echter, indien wij bedenken, dat Christus hen zoo langen tijd met zoo weinig vrucht onderwezen had, dan zal ons deze ernstige en scherpe berisping minder verwonderen. Immers, ter wille van hun ongeloof, van hun vleescheelijke wijsheid, van hunne vooroordeelen tegen het kruis en van hun aardschgezinde verwachtingen gingen zij in het donker; zaten zij in rouw en droefheid terneder; plengden zij rouw, inplaats van vreugdetranen. Hetgeen hun

eene oorzaak van blijdschap moest zijn, ook straks zou worden, was hun eene oorzaak van droefheid en smart.

De bestraffing van Christus is op verre na niet zoet en aangenaam voor het hoogmoedig bestaan van den mensch van nature. Een onverstandige genoemd te worden, hoe verzet onze ingebeelde wijsheid zich daartegen! En toch, men moet voor het woord des Konings vallen, want het is naar waarheid. Christus had zijn discipelen zoo dikwijls van zijn lijden en sterven gesproken en hen daaraan herinnerd; zoo ook, dat Hij van de dooden moest opstaan. Daarbij was zijn onderwijs op het getuigenis van wet, profeten en psalmen gegrond; niet-tegenstaande dit werden zij geschud en geslingerd door ongeloof.

o, Hoezeer is het gebed: »Leid mij in uwe waarheid, en leer mij," noodzakelijk!

Hunne wankelmoedigheid schreef Christus aan dwaasheid toe. Zij waren achteloos en gaven hun hart niet aan de redenen des Heeren. In Jezus hadden zij zulk een uitnemenden Leeraar en toch waren zij onverstandig en traag van hart om te gelooven.

Wat is er niet noodig om den tegenstand des vleesches tegen den weg van vrije genade te overwinnen!

Eene menigte menschen zijn ook thans onwetend, omdat zij zoo wijs bij zichzelf, zoo eigenzinnig en onbuigzaam zijn.

Christus wilde zijn achtelooze en slaperige discipelen wakker schudden en daarom begon Hij met hen te bestraffen. Gewis, de groote Zielenarts weet, hoe Hij een ieder der zijnen behandelen moet.

Welgelukzalig zijn zij, die door den oppersten Leeraar getuchtigd en geleerd worden uit zijne wet (Ps. 94 : 12). Dan leert men eigen dwaasheid kennen en verfoeit zichzelf in stof en asch. Dan wordt het ongeloof als zonde gekend en veroordeeld. Dan gelooft men Gods heilig Woord, zoowel in de getuigenis omtrent den staat der vernedering als van die der verhooving van den Middelaar, ja, is de gansche Heilige Schrift ons dierbaar.

Om deze discipelen te meer van de noodzakelijkheid van zijn lijden en sterven te overtuigen, kiest Christus den vragenden vorm. **K l e m e n n a d r u k** wordt er aldus aan de vraag: »Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzoo in zijne heerlijkheid ingaan?" gegeven. Op vers 20 worden wij hier teruggewezen.

Wij hebben hier een moeten, dat eene overeenkomst tusschen den Vader en den Zoon als Borg en Middelaar ten grondslag heeft. Als Middelaar moest de Zoon het werk zijns Vaders doen (Joh. 4 : 34). Hij moest door Samaria gaan,

om de Hem gegevenen zalig te maken. Hij moest met den lijdensdoop gedoopt worden ter vrijkoopung der zijnen. Hij moest heengaan naar Jeruzalem en veel lijden van de ouderlingen, en overpriesters, en schriftgeleerden, en gedood worden en ten derden dage opgewekt worden (Matth. 16 : 21), om kinderen des toorns van vloek en toorn te verlossen en met God te verzoenen.

De Christus moest lijden. Hij was gezonden, om door de offerande zijns doods verzoening voor de zonde te doen; om een vloek te worden tot wegneming van den vloek der zijnen; om de schuld te betalen tot uitdelging van de schuld en tot wegneming van de onreinheid zijner Gemeente, Hem van den Vader gegeven.

»En alzoo in zijne heerlijkheid ingaan?» De zelfontleding, de zelfvernietiging van Christus (Fil. 2 : 7), is de eenige weg geweest, langs welken Hij in zijne heerlijkheid kon ingaan.

Verstaat hierdoor de heerlijkheid van Christus, zijne heerlijkheid als Middelaar.

a. Zijne heerlijkheid als Overwinnaar van den dood. Hij zal de dagen verlengen en het welbehagen des Heeren zal door zijne hand gelukkig voortgaan" (Jes. 53 : 10). »Hij heeft den dood tenietgedaan; het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht door het Evangelie" (2 Tim. 1 : 10). »Hij heeft de sleutels van hel en van dood" (Openb. 1 : 18). Van Hem profeteerde Jesaja: »Hij zal den dood verslinden tot overwinning" (Jes. 25 : 8).

b. Zijne heerlijkheid in de vrijspraak van zonden, én schuld, én straf, als Borg. »Christus is gerechtvaardigd in de opstanding en krachtiglijk bewezen te zijn de Zoon van God, naar den Geest der heiligmaking" (Rom. 1 : 4). God, de Vader, heeft, als Rechter, zijn Zoon, als Borg, ontslagen en Hem in de opstanding het bewijs gegeven, dat de schuld betaald, de ongerechtigheid verzoend en een eeuwige gerechtigheid is aangebracht voor allen, die daarnaar hongeren en dorsten.

c. Zijne heerlijkheid als Uitdeeler van zijne schatten en gaven aan alle arme en tot Hem vluchtende zondaren en zondaressen »Hij is opgewekt om hunne rechtvaardigmaking" (Rom. 4 : 25). Na zijne opstanding wendde Hij in ontferming, met teedere barmhartigheid, zijne hand tot de kleinen, en, na hen verzameld te hebben, blies Hij op hen, zeggende: »Ontvangt den Heiligen Geest" (Joh. 20 : 22). o, Hoe werden toen de treurenden vertroost!

d. Zijne heerlijkheid als Koning aan 's Vaders rechterhand, om koninklijke gaven aan nietshebbenden in zichzelf

ven en toch koningskinderen zijnden, aan gansch ontblooten, in majesteit en heerlijkheid uit te deelen, de gaven des Heiligen Geestes; om de heerschappij over zijne Kerk in volle majesteit te aanvaarden; haar te regeeren door zijn Geest en Woord en haar bij de verworven verlossing te beschutten en te bewaren. In Ps. 68 : 19 wordt ons deze Middelaarsheerlijkheid voorgesteld: »Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen om uit te deelen onder de menschen; ja, ook de wederhoorigen, om bij U te wonen, o Heere God!"

e. Zijne heerlijkheid, die Hij betoont in de uitbreiding van zijn Koninkrijk trots allen tegenstand; trots alle instrument. tegen zijn Woord en volk bereid. »Alle instrument, tegen u bereid, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des Heeren en hunne gerechtigheid is uit Mij, spreekt de Heere" (Jes. 54 : 17).

f. Zijne heerlijkheid, waarin Hij straks zal komen, om de wereld te richten; om zijne vijanden te verdoen en om zijne liefhebbers tot zich te nemen; om hen te doen beërven het leven, dat bestendig is.

Christus zal komen in de heerlijkheid zijns Vaders en al de heilige engelen met Hem, en alsdan zal Hij een iegelijk vergelden naar zijn doen (Matth. 16 : 27). Hij zal komen om verheerlijkt te worden in zijne heiligen en wonderbaar te worden in allen, die gelooven in dien dag (2 Thess. 1 : 10).

Door lijden tot heerlijkheid, dit was de weg voor Christus; en de weg voor de zijnen is geen andere. Zij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods; dat is de koninklijke weg. »Gij dan, lijd verdrukkingen als een goed krijgsknecht van Christus" (2 Tim. 2 : 3). De discipel is niet boven zijn Meester.

Zingen wij nu :

Doe bij uw knecht weldadigheid, o Heer!
Opdat ik leev', uw woorden moog' bewaren;
En dat uw Geest mij ware wijsheid leer';
Mijn oog verlicht', de nevels op doe klaren;
Dat mijne ziel de wondren zie en eer',
Die in uw wet alom zich openbaren.

Mijn hart kleeft vast aan waarheid en aan deugd;
Het zal op uw getuigenissen hopen.

Beschaam mij niet; wil mij, in U verheugd,
Tot uwe vrees, o Heer! gestadig nopen.

Als Gij mijn hart verwijdt door ware vreugd,
Zal ik het pad van uw geboden loopen.

Ps. 119: 9 en 16.

II.

»En begonnen hebbende van Mozes en van al de profeten, leide Hij hun uit, in al de Schriften, hetgeen van Hem geschreven was.»

Voorwaar, nooit is er een bekwamer leeraar van de Schriften opgestaan, dan de Heere zelf. »Hoe weet deze de Schriften, daar Hij ze niet geleerd heeft?» moest men van Hem getuigen. »En allen, die Hem hoorden, ontzett'en zich over zijn verstand en antwoorden" (Luk. 2: 47). »Nooit heeft iemand gesproken als deze mensch," was het getuigenis zijner vijanden.

Christus zelf heeft door zijn Heiligen Geest de Heilige Schrift ingegeven en daarom vermag Hij haar onfeilbaar uit te leggen.

Waarin werden de Emmausgangers onderwezen?

a. In de Schriften. Dezen zijn de stof van het onderwijs des Zaligmakers. Verstaat door »al de Schriften" de verschillende boeken van het Oude Verbond. In het Oude Verbond hebben we den wortel en den stam der bovennatuurlijke openbaring Gods; in het Nieuwe Verbond de takken en bladeren, met bloesems en vruchten. Zonder het Oude Verbond kan het Nicuwe niet verstaan worden. Profetie, beloften en vervulling zijn een geheel. Het eene is zonder het andere niet volmaakt. Christus opende de Schriften en deed ze dezen discipelen verstaan. Hij verdreef door zijne almacht allé nevels en duisternissen, ja, alle beletselen. »Het hart der onbedachtzamen zal de wetenschap verstaan," is de profetie van Jesaja (hoofdstuk 32: 4). Christus is 's Vaders Gezant en Uitlegger, om den mensch zijn rechten plicht te verkondigen. Hij erkent het Goddelijk gezag der Schriften. Zij worden niet eerst als onbetrouwbaar voorgesteld, om ze aldus van alle gezag -- ware het mogelijk -- te berooven; neen, »Mozes heeft van Mij geschreven," is zijn getuigenis. o, Dat men daarop lette in deze dagen van Schriftmiskening en Schriftverwerping; dat men de Schrift aanmerke niet als eens menschen, maar als Gods Woord.

Jezus bepaalde de aandacht dezer beide discipelen bij hetgeen van Hem geschreven is; daaraan hadden zij behoefte. Het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade; door de kennis der waarheid, die naar de godzaligheid is.

Van Christus is geschreven (Gen. 3 : 15). »En Ik zal vijandschap zetten tusschen u en deze vrouw, en tusschen uw zaad en tusschen haar zaad; datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen.” Van Hem staat er (Gen. 22 : 18): »En in uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde.” Men zie Gal. 3 : 16. Op Hem vestigde Jakob het oog (Gen. 49 : 10): »De schepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tusschen zijne voeten, totdat Silo komt, en denzelven zullen de volken gehoorzaam zijn.” Mozes maakte Hem den volke als profeet bekend (Deut. 18 : 15): »Eenen profeet, uit het midden van u, uit uwe broederen, gelijk mij, zal u de Heere, uw God, verwekken: naar Hem zult gij hooren.” David geeft van Hem getuigenis in zijne majesteit en heerlijkheid als den door den Vader gezalfden Koning; in zijn lijden en sterven; in zijne opstanding, hemelvaart en zitten aan 's Vaders rechterhand. (Zie Ps. 2 : 8; 16; 22; 40; 41; 45; 47; 68; 69; 72; 110; 118; 132, enz.). Jesaja noemt Hem ons als den Immanuel, God met ons; als het Kind ons geboren; als den Zoon ons gegeven, en de heerschappij is op zijn schouder; en men noemt zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst; als het Rijsje uit den afgehouwen tronk van Isaï; als een wortel uit een dorre aarde, die als een lam ter slachting werd geleid. Jeremia maakt Hem ons bekend als den Heere onze gerechtigheid. Daniël getuigt van den gewelddadigen dood, dien de Messias moest sterven. En waar zouden we eindigen, zoo we u al de stemmen der profeten lieten hooren? Zoo we u zouden wijzen op den ganschen schaduwdienst? Gij zult het ons toestemmen, geliefden! dat de lijdende en verheerlijkte Christus het middelpunt is van geheel de Heilige Schrift.

De Heilige Schrift moet dan den armen, onwijzen en blinden zondaar uitgelegd worden, en dit viel den Emmausgangers ten deel. o, Welk een onuitsprekelijke genade werd hun door den barmhartigen en medelijdenden Hoogepriester onzer belijdenis betoond! Ziet hier dan de ontferming en teederheid van den hemelschen Leeraar. Bij dat onderwijs opende Christus het hart. Hij deed de waarheid verstaan, en deze maakte hen vrij van ongelooft, twijfel en vrees.

Verstand met Goddelijk licht bestraald hebben wij noodig. De hemelsche Leeraar onderwijst met veel geduld; met veel zachtmoedigheid en onbegrijpelijke teederheid. Hij geeft zijn

arbeid niet op; neen, Hij zet dien bij al zijne gunstgenooten voort, totdat het volmaakte zal gekomen zijn. Wij zijn onoplettend en traag van hart om te gelooven. Jezus bestrafte, en toch trok Hij het hart der beide reizigers. De pijlen der waarheid troffen in hun gemoed, maar tot hunne genezing.

o, Hoe noodig ook voor ons, dat wij de Schriften verstaan! Dat wij Christus vinden in de Schriften, om Hem naar de Schriften te dienen en te vreezen! Christus leide dezen discipelen niet uit, wat er in de inzettingen van zondige en dwaze stervelingen, maar in al de Schriften, en wel van Hem, geschreven was. Van Hem, in zijne naturen, God en mensch, om Middelaar te kunnen zijn; in zijn drievoudig ambt als Profeet, Hoogepriester en Koning; in zijne vernedering en verhooging.

Zalig zij, die het onderwijs van Christus aanvaardden; die hetzelfde niet in naam, maar inderdaad gehoorzaam zijn en er zich door laten leiden. o, Zij onze ziel het Woord onzes Konings getrouw en zweren we alle geboden van menschen en eigen wijsheid af.

b. De vrucht van dit onderwijs blijkt ons; want hunne begeerte werd ontvonkt. Het hart was brandende in deze discipelen van den oversten Herder en Opziener der zielen. Naarmate Christus zichzelf in de Schriften gaf te aanschouwen, naar die mate ging ook hun hart naar Hem uit. Hoe meer zij den Zaligmaker in al zijne volheid, in al zijne majesteit en heerlijkheid, én als 's Vaders Zoon, én als Middelaar mochten zien, des te meer schatt'én zij Hem al de liefde van hun hart waardig. o, Wij moeten Jezus bij zijn eigen licht, bij het onderwijs van zijn Woord en Geest leeren kennen. Dan wordt Hij ons onmisbaar, en ontstaat er in onze harten een honger en dorst naar zijne gerechtigheid, aan welke de belofte der verzadiging is vastgemaakt.

Het geloof dezer discipelen werd versterkt in de opening en de toepassing der Schriften. In Gods Woord is de weide gegeven voor het geloof. In het Woord moet het geloof nederwaarts wortelen; moet het zijn steun en vastigheid vinden. Vruchten des geloofs groeien alleen op den wortel des geloofs en deze wortel moet zijne sappen trekken uit het getuigenis onzes Gods. Bij het onderwijs van den hemelschen Leeraar zegt de begenadigde: »De wet uws monds is mij beter dan duizenden van goud en zilver" (Ps. 119 : 72); be-tuigt hij: »Uwe getuigenissen zijn wonderbaar, daarom be-waart ze mijne ziel"; bidt hij: »Maak mijne voetstappen vast in uw Woord, en laat geene ongerechtigheid over mij heer-schen" (Ps. 119 : 129 en 133).

Hun hoop werd verlevendigd. Christus zou hen verlossen van al hunne ongerechtigheden; verlossen van de slavernij der zonde en van de dienstbaarheid der wet; verlossen van al hunne vijanden om Hem in heiligheid en gerechtigheid en zonder vrees, al de dagen huns levens, te dienen. Ziet, met de versterking des geloofs hangt de verlevendiging der hoop ten nauwste samen. Ontvangt het geloof voedsel in de toediening van de spijs, gegeven in de Heilige Schrift, dan hoopt de ziel volkomen op de genade, haar aangebracht in de openbaring van Jezus Christus.

De band aan Christus wordt te sterker, te inniger. De Emmausgangers dwingen Jezus. Hij is hun zielen boven alles dierbaar.

Zoo moet de Heere zelf de zijnen uit vrije ontferming trekken uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht, en hen, afgedwaald zijnde, weer terechtbrengen.

III.

Geliefden! De Zaligmaker noemde de Emmausgangers onverstandigen en tragen van hart, om te gelooven al hetgeen de profeten gesproken hebben. Nu meene niemand, dat deze beide reizigers alleen onverstandigen waren.

o, Neen, ieder mensch is van nature onverstandig en traag; Hij kent God niet; hij kent zichzelf niet; hij kent Christus niet; hij is vervreemd van het leven Gods door de onwetendheid, die in Hem is en door de verharding van zijn hart (Ef. 4 : 18). Eene menigte menschen zijn in den naam des Drie-eenigen Gods gedoopt, die óf geheel, óf bijna geheel niets afweten van den weg des heils. En weet men er al iets van, dan is dit maar zeer oppervlakkig; dan is het slechts met verstandelijke kennis, waarbij het hart koud en onverschillig blijft.

Men is onverstandig in al hetgeen de profeten aangaande Christus gesproken en geschreven hebben; onverstandig in al hetgeen Christus ons, én van God, én van zichzelf als Gods Zoon en als Middelaar, én van den armen en ellendigen zondaar getuigd en verkondigd heeft; onverstandig ook in al hetgeen de evangelisten en apostelen ons aangaande den eenigen naam onder den hemel ter zaligheid gegeven mededeelen. o, Mijne hoorders! zijt niet onverstandig, maar verstaat, welke de wil des Heeren is. Bedenkt, dat eene ziel zonder weten-

schap niet goed is. Verstaat, dat de Heilige Geest door Hosea zegt: »Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is" (Hosea 4 : 6).

Bij velen vloeit dit onverstand uit onverschilligheid voort. Zij laten de middelen der genade ongebruikt. Hetgeen de profeten en apostelen aangaande Christus geschreven hebben, laat hen koud. Hun hart is vol van de wereld en van de ijdelheid; in de zonde en in de boosheid vinden zij hun lust. Gods heilig Woord is bij hen zeer weinig of in het geheel niet in aanzien. Bijna nooit zien zij het in; laat staan, dat het hunne begeerte zou zijn, om uit de Heilige Schrift wijs te worden tot zaligheid. Men heeft tijd voor het lezen van dag- en weekbladen enz, maar geen tijd voor het ernstig en biddend Schriftonderzoek.

Geliefden! hebben wij het beeld van sommigen, wellicht van velen uwer, geteekend, o, gaat dan niet voort op den weg des doods en der eeuwige rampzaligheid! Zoekt toch een zaligmakende kennis te verkrijgen bij het licht van Gods Woord en Geest. Dit is noodzakelijk, om den tegenwoordigen en den toekomstigen toorn te ontvlieden; om in Christus geborgen te worden en niet slechts in naam, maar inderdaad kinderen der waarheid en des verbonds te zijn. Vreeselijk zal het eens zijn, onder de waarheid geleefd te hebben en toch onverzoend met God straks te sterven. Hoe zullen dan al de bemoeiingen Gods tegen ons getuigen! Ziet, de bijl is reeds gelegd aan den wortel der boomen; alle boom dan, die geen goede vrucht voortbrengt wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen (Matth. 3 : 10). Vliedt tot Christus in den weg des geloofs en smeekt daartoe om den Geest des geloofs! Christus werpt niemand uit, die in waarheid tot Hem komt (Joh. 6 : 37b).

Niet weinigen zijn behept met vooroordeelen tegen den weg van vrije genade. Hunne deugden, — helaas! blinkende zonden — staan hun in den weg. De nauwe weg van zelfverloochening en strijd is hun tot ergernis. Zichzelfen te verliezen en in Christus gevonden te worden, is hun een vreemde zaak.

En toch, men moet Jezus kennen naar het getuigenis van apostelen en profeten, naar het getuigenis van den Mond der waarheid zelf, anders kan men niet in de heerlijkheid ingaan. De gerechtigheid van Christus alleen redt van den dood; zonder haar zal men tot een eeuwige versmaadheid en afgrijzing gesteld worden.

Tragen van hart zijn er om te gelooven. Zij zijn aanvankelijk overtuigd van hunne zonde, schuld en strafwaardigheid, ook van de noodzakelijkheid en onmisbaarheid van Christus in

den staat der vernedering en in dien der verhooging. Hun hart gaat naar Jezus uit. Zij begeeren in Hem gevonden te worden; de kracht van zijn dierbaar bloed en die van zijn Geest te ervaren; en toch, zij kunnen maar niet gelooven, dat Christus zulke onreinen en diep onwaardigen wil redden en zaligmaken. Waren zij minder onrein, vuil en boos, zij zouden beter kunnen gelooven. Maar, eilieve, maakt Christus dan eene uitzondering in het redden van meer of minder onreine zondaren? Zegt Hij ergens: »Indien gij minder diep gezonken zijt, dan zou Ik u zaligmaken, maar nu niet»? Immers neen. Wel zegt de Heilige Schrift: »Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonden" (1 Joh. 1 : 7). En: »Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol" (Jes. 1 : 18). Laten deze getuigenissen u opwekken om, zooals gij zijt, tot Christus te vluchtèn en laat u door Hem bestraffen en onderwijzen tot zaligheid.

Door lijden tot heerlijkheid, ziet hier de weg van Hem, dien uwe ziel liefheeft, begunadigden!

Bedenkt, dat Christus, om u te redden, wilde lijden. Hij had u lief met een eeuwige liefde. Om de vreugde, Hem voorgesteld, heeft Hij het kruis verdragen, en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons van God (Hebr. 12 : 2).

Christus moest lijden, om uwe ziele los te koopen van het vonnis der wet en des doods; om u van het geweld der hel te verlossen; en u te trekken uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht; om u te bekeeren van de macht des Satans tot God; in één woord, om u zalig te maken van uwe zonden; u te bekleeden met de kleederen des heils. o, Liefde, die de kennis tebovengaat; van welke lengte noch breedte, hoogte noch diepte is! Zoo is dan in uwe plaats door uw Borg aan de gerechtigheid Gods voldaan. Zoo is dan uw hart door herscheppende genade bereid tot des Heeren dienst. Love uwe ziel den Heere voor den onnaspeurlijken rijkdom zijner genade, aan u bewezen!

Gij moet ook door lijden tot heerlijkheid; de een meer door ziels-, de ander meer door lichaamslijden.

Gewis, onze natuur heeft een afkeer van lijden, en toch, het is nuttig en noodig; het werkt een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen, die door hetzelfde geoeffend worden. Bovendien, het lijden dezes tegenwoordigen tijds is niet te waardeeren bij de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden.

Wordt gij soms door den Zaligmaker als onverstandigen en tragen van hart om te gelooven bestraft, laat u die bestraffing welgevallig zijn.

Immers zijn er onder u onverstandigen en tragen van hart om te gelooven, dat God in Christus u begenadigd heeft; en waarom?

Omdat God u kruis en verdrukking toezendt? Maar een discipel is niet boven zijn Meester.

Omdat God u onder aanvechtingen van den vorst der duisternis laat? Maar ook Christus werd door den duivel aangevallen.

Omdat gij dikwijls zoo hard van hart zijt? Maar zoo moet gij juist bij voortduring behoefte gevoelen aan een almachtigen en barmhartigen Zaligmaker, die door zijn Heiligen Geest het steenen hart wegneemt en een vleeschen in de plaats geeft.

Omdat gij zoo onwetend zijt in de geestelijke dingen? Maar zoo moet gij leeren bidden: »Ontdek mijne oogen, opdat ik aanschouwe de wonderen uwer wet'' (Ps. 119 : 18).

Begenadigden! eens zult gij in heerlijkheid ingaan. Van degenen, die ons in Openb. 7 geteekend worden als bekleed te zijn met lange, witte kleederen, wordt gezegd, dat zij uit de groote verdrukking komen.

o, Laat u toch door den Vriend uwer ziel, die te allen tijd liefheeft, onderwijzen. Hij wondt in zijn onderwijs, maar ook geneest Hij. Hij slaat terneder, maar ook richt Hij weer op. Hij maakt dikwijls in een weg van verdrukking vatbaar voor de kennis der waarheid, die naar de godzaligheid is.

Smeeft veel om zijn verworven Geest. Die hemelsche Leeraar moet gedurig de nevelen wegvagen en de wolken verdrijven. Bij zijn licht wordt de liefde opgewekt; het geloof versterkt; de hoop verlevendigd. Dan wordt ook het dierbaar Woord van God geprezen en gehoorzaamd; en reist men bij dat licht naar het hemelsch Vaderland; naar het Paradijs Gods.

Weet dan, dat de beker der verdrukking juist zooveel inhoudt, als uw Vader voor u bescheiden heeft. In dit te verstaan, vond Job sterkte.

Eens komt de tijd, dat de Kleopassen niet meer door een spiegel in een duistere rede zullen zien. Hetgeen ten deele is, zal tenietgedaan worden.

Zalig dan, die door Christus getuchtigd en geleerd worden nit zijne wet. Mag dit uw deel zijn? o, Prijst dan den Heere en verlaat u op Hem met uw gansche hart; want Hij is al onze liefde, al ons vertrouwen waardig!

AMEN.

D' oprechte sla mij zonder vreezen,
Ik reken zulks weldadigheid;
En zijn bestraffing, die niet vleit,
Zal olie op mijn schedel wezen.

Dat slaan zal mij het hoofd niet breken;
'k Zal, door dat liefdeblijk vermaakt,
Als één uit hen in ramspoed raakt,
Te vuurger om zijn redding smeeken.

Ps. 141 : 5, 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

L.

DRUPT, GIJ HEMELEN! VAN BOVEN AF.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

't Gebruis der zee doet Gij bedaren,
Daar Gij haar golven stilt;
't Rumoer der volken, als der baren,
Betoomt Gij, waar Gij wilt.
Die d' einden dezer aard bewonen,
Aanschouwen dag aan dag
De teeknen, die uw almacht toonen,
Met vreez' en diep ontzag.

Gij geeft, dat d' uitgang van den morgen
En van den avond juich';
En dat men U voor al uw zorgen
Ootmoedig dank betuig'.
Het land bezoekt Gij met uw zegen,
En, door U droog gemaakt,
Verrijkt Gij 't grootlijks weer met regen,
Die tot den wortel raakt.

Ps. 65 : 5 en 6.

Drupt, gij hemelen! van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid; en de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid tezamen uitspruite: Ik, de Heere, heb ze geschapen.

Jes. 45 : 8.

Verlossingen belooft de Heere hier aan zijn oude volk Israel. En wie weet niet, dat duizend jaren bij den Heere zijn als één dag? Wie weet niet, dat, wanneer de profeten, door zijn Geest

gedreven, van de toekomstige dingen spraken, zij dan verbonden en samensnoerden en dooreenstrengelden, wat anders vaak nog honderden jaren van elkander verwijderd zou zijn? Ze zagen als in een vergezicht, waarin ook datgene, wat zich verre op den achtergrond bevindt, schier naast datgene schijnt te staan, wat anders meer op den voorgrond ligt. Voor de profetie is het heil des Heeren, dat zijn eerste schijnsel zal vertoonen in de verlossing uit Babel en aan den hemel tot middaghoogte zal rijzen in de volbrenging van het Middelaarswerk, de kroning des Konings en de komst van den Geest; voor het oog der profetie is dat heil des Heeren één.

En zoo is het ook in dit hoofdstuk, in welks begin de Heere den heidenschen koning der Meden en Perzen, Cores, toespreekt, die de gezalfde des Heeren genoemd wordt, omdat Israels God hem verordineerd had, om den stok des drijvers te breken en het volk van God te verlossen. De Heere zegt: »Ik vat zijne rechterhand, om de volken voor zijn aangezicht neder te werpen; en Ik zal de lenden der koningen ontbinden, om voor zijn aangezicht de deuren te openen, en de poorten zullen niet gesloten worden.»

De Heere belooft aan Cores: »Ik zal voor uw aangezicht gaan, en Ik zal de kromme wegen recht maken; de koperen deuren zal Ik verbreken, en de ijzeren grendelen zal Ik in stukken slaan. En Ik zal u geven de schatten, die in de duisternissen zijn, en de verborgene rijkdommen; opdat gij" — hoort nu het doel, waarmede de Heere Cores zoo voorspoedig zou maken — »opdat gij moogt weten, dat Ik de Heere ben, die u bij uwen naam roept, de God van Israel.»

Immers heeft zelfs ook een Nebukadnezar, uit de menschen verstooten en bij de beesten geworpen om zijne hoovaardij, maar weder tot zijn verstand gekomen, moeten bekennen, dat de Allerhoogste over de koninkrijken der menschen heerschappij heeft, en dat Hij ze geeft aan wien Hij wil.

Immers moest zelfs een Darius de Meder een bevel laten uitgaan, dat men in de heerschappij zijns koninkrijks zou beven en sidderen voor het aangezicht van den God van Daniël.

Zoo zegt de Heere hier ook tot Cores: »Ik zal alles voor u nedervellen, opdat gij moogt weten, dat Ik de Heere ben, die u bij uwen naam roept, de God van Israel.»

Ja, om dat Israel geschiedt het alles; om dat volkske, van God aangezien in zijn verbond, en hoe het ook zich misdragen heeft, van God bemind uit vrije goedheid. »Om Jakobs, mijns knechts wil, en Israels, mijns uitverkorenen.» Wanneer de Heere het betoont: »Door Mij regeeren de koningen en de vorsten

stellen gerechtigheid," dan is dat een teeken zijner goeder-tiere ne gedachten over zijne gemeente.

Ja, Ik riep u (zegt de Heere verder tot Cores) bij uwen naam, Ik noemde u toe; Ik zeide: Gij zijt mijn gezalfde, om al mijnen raad te doen, hoewel gij Mij niet kentet. Ik ben de Heere, en niemand meer; buiten Mij is er geen God. Ik zal u gorden, hoewel gij Mij niet kent." En dan zegt de Heere, om te kennen te geven, dat Hij het is, die de oorlogen doet ophouden, die den boog verbreekt, en de spies aan twee slaat, de wagenen met vuur verbrandt; maar dat Hij het ook is, die verwoestingen op aarde aanricht; die zelfs de heidenen, welke Hem niet kennen, gebruikt als een roede tegen de verdrukkers zijns volks; — om dat te kennen te geven, zegt de Heere: »Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik maak den vrede en schep het kwaad, Ik, de Heere, doe al deze dingen."

En o, wanneer de Heere zoo opstaat om zijn volk te verlossen, dan zal het woord vervuld worden: »Drupt, gij hemelen! van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid; en de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid tezamen uitspruite: Ik, de Heere, heb ze geschapen."

Dat hier de hemelsche gaven beschreven worden, waardoor de anders dorre harten der menschen bekwaam gemaakt worden, vruchten des Geestes voort te brengen; dat hier eene uitgieting van hemelsche weldaden beloofd wordt, waardoor de aarde tot een hof des Heeren herschapen wordt, is klaar uit de woorden zelven.

Het zal gerechtigheid regenen; en wederom zal allerlei heil en gerechtigheid tezamen uit de aarde uitspruiten.

Wij weten, hoe gewoon dat beeld is in de Schrift. De Heere heeft de geestelijke dingen van zijn Koninkrijk in de natuur afgespiegeld. Pinksteren was het feest waarop, na voleindiging van den tarweoogst, den Heere de eerstelingsbrooden werden geofferd. Maar op dat feest juist heeft de Koning der Kerk het ook laten blijken, welk een oogst er nu door Hem ingezameld was, en hoe Hij gaven genomen had om uit te deelen onder de menschen.

Het is een schrikkelijke bedreiging, die de Heere aan Israel doet, wanneer Hij in de wet van Mozes zegt, dat Hij hen bij weerspannigheid aldus bezoeken zal: »Ik zal uwen hemel als ijzer maken, en uwe aarde als koper; en uw land zal zijne inkomst niet geven, en het geboomte des lands zal zijne vrucht niet geven."

Nu is die zaak op zichzelf reeds schrikkelijk genoeg, wanneer het land treurt en verwelkt en het aardrijk kwijnt; maar voor de ziel, die deze dingen met het rechte oog mocht bezien, da a r o m vooral ook schrikkelijk, omdat het een bewijs was, dat de hemel door den t o o r n G o d s was toegesloten en de aarde onder den vloek der z o n d e lag. En Elia, de Thisbiet, van de inwoners van Gilead, zeide tot Achab: »Zoo waarachtig als de Heere, de God Israels, leeft, voor wiens aangezicht ik sta, indien deze jaren dauw of regen zijn zal, tenzij dan naar mijn woord.»

Deswege is, de gansche Schrift door, de inhouding van den alleen vruchtbaarmakenden dauw en regen over het aardrijk een zinnebeeld van de openbaring van Gods toorn over de menschen, waarbij Hij zijn aangezicht verbergt. En daarentegen is datgene, wat vruchtbaarmakend van den hemel op de aarde nederdaalt, een beeld van de gaven des Geestes, die de verhoogde Christus uitstort, uit kracht van de aangebrachte verzoening.

o, Ziet — toen de mensch in den staat der rechtheid was, was er niet zulk eene scheiding tusschen hemel en aarde. Toen had de mensch een geopenden hemel. En dat maakte eigenlijk het paradijs tot een paradijs. Maar de verdrijving uit het paradijs en de bewaking van den weg tot den boom des levens door de cherubim met het vlamig lemmer eens zwaards had d e z e beteekenis, dat de zonde den hemel toesloot voor den mensch, dat de zonde scheiding gemaakt had tusschen God en zijne ziel. En daarom, wanneer Gods volk in den ouden dag gevoelde, dat God zich verborgen hield om hunne zonden; dat Hij zijne zegeningen, dat Hij zijn Geest en genade inhiel; dat Hij zijne barmhartigheden door toorn had toegesloten, en wanneer zij daaronder lang gebukt gingen, dan riepen zij wel eens uit: »Och, dat Gij de hemelen scheurdet; dat Gij nederkwaamt!»

En ziet, in die dagen, toen God zijn oude volk Israel om hunne zonden uit het land gerukt had, waarin Hij ze geplant had, en in Babel en onder de volken verspreid, toen was dat zoo gesloten; toen gold het niet alleen van 't aardse Kanaän, maar ook van den geestelijken staat des volks: »Uw aardrijk is eene verwoesting»; toen was de hemel van Gods gunst en genade zoo onbewegelijk en zoo toegesloten, dat er geen dauw noch regen was.

Maar wat zegt de Heere in onzen tekst? Onze tekst bevat een b e v e l des Heeren Heeren. Een bevel, aan wie? Aan de hemelen. »Drupt, gij hemelen!» Er zal dus een tijd komen,

waarop de springader van Gods goedertierenheden en genade over zijn volk geopend zal zijn. Neen, dan zullen er niet bloot enkele druppel van goedertierenheid uit den hemel nederdalen, maar de hemel zelve zal zich aan de aarde, God zelf zal zich aan zijn volk mededeelen. De hemelen zullen druppen, van boven af. De hemelen — dat is: de zalige gemeenschap met een verzoend en bevredigd God, door den Heiligen Geest.

Welnu, dat heerlijke heilgoed zal druppen op de aarde. En merkt wel, wat we zeiden, dat dit een bevel is van den Almachtige aan de hemelen. »Drupt, gij hemelen! van boven af.» Dat is dus een bewijs, dat God bevredigd zal zijn met degenen, die Hem vreezen. Hij zal dan zijn eed gestand doen, dat Hij niet meer op hen toornen, noch hen schelden zal. Hij zal met hen verzoend zijn, en deswege hunne ongerechtigheden niet meer gedenken. Het zal zoo met zijn wil zijn, wanneer nu een overvloed van zegeningen over zijn volk komt. Die zegeningen zullen komen van een met hen verzoend en bevredigd God, zullen komen uit een vaderlijke hand. Daarom staat hier zoo uitgedrukt, dat God zelf het bevelen zal: »Drupt, gij hemelen! van boven af.» Want het zal de uitvoering zijn van zijn eigen, eeuwig raad tot verlossing zijns volks.

o, Wie onzer gevoelt niet, dat ja, druppelen daarvan op het volk zijn nedergedaald in de verlossing uit Babel, gelijk er ook staat, vroeger, van de uitvoering des volks uit Egypte en hetgeen daarop gevolgd is: »Gij hebt zeer milden regen doen druipen, o God! en Gij hebt uwe erfenis gesterkt, als zij mat was geworden,» maar dat dit druppen der hemelen, in volle kracht opgevat, gebracht moet worden tot dien dag van het Pinksterfeest, dien wij heden gedenken. o, Toen heeft God het aangezien, hoe volkomen zijn geliefde Zoon voor de zonden van al zijn volk voldaan had. Het aangezien, hoe, naar zijn raad, het alleen geldende rantsoen was aangebracht, de kostbare losprijs van Christus' bloed en alle gerechtigheid voor dat volk vervuld was. God heeft aangezien het geslachte Lam met zeven hoornen, welke zijn de algenoegzame kracht zijner verzoening. Heeft aangezien den Middelaar, aan zijne rechterhand verhoogd.

En ziet, toen kon de hemel niet als ijzer blijven. Want in dezen weg den hemel, op de aarde te doen nederdalen, in dezen weg zichzelf aan zijn volk mede te deelen, dat was juist het eeuwig welbehagen. En daarom klonk het bevel van boven: »Drupt, gij hemelen! van boven af.» En ziet, terwijl

het volk hier op aarde eendrachtelijk bijeen was, geschiedde er haastelijk uit den hemel een geluid, gelijk als van een geweldigen, gedrevenen wind, en vervulde het geheele huis, waar zij zaten. En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen. En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest.

o, Wat bleek het, dat de ladder Jakobs voor eeuwig stond opgericht; en dat duivel, hel noch wereld het opperste daarvan uit den hemel of het onderste daarvan van de aarde zou kunnen wegrukken! o, Troost en vastheid voor het volk, dat bekend gemaakt wordt met hunne zonden en behoeftig wordt voor God, hongerende naar de gerechtigheid, en naar de gemeenschap met den Heere!

Ziet, dat heeft God gesproken, en het is geschied: »Drupt, gij hemelen! van boven af.» Maar o, daar staat tot vertroosting en verblijding van het volk nog iets bij: en dat de wolken vloeien van gerechtigheid. o, Wat is daar een milde bedeeling in uitgesproken! Wat heeft een zondaar noodig, om behouden en zalig te worden? Wat hebben ze noodig, die den Heere vreezen, om tot de zalige gemeenschap met hun God te komen? o, Staat er niet: »Zion zal door recht verlost worden, en hare wederkeerenden door gerechtigheid»? Hebben zij niet noodig de gerechtigheid van Christus, beide in zijn lijden en gehoorzaamheid voor hen verworven? Hebben zij niet noodig, dat door zijn bloed hunne zonden mogen afgewasschen worden, en zij met de gerechtigheid, die Hij betoond heeft, bekleed mogen worden? Hebben zij niet noodig, dat die God, die in genade dit zoenoffer voor hen bereidde, hun nu op grond daarvan recht doe? Hun zijn vaderlijk aangezichte toone? Hunne zonden niet meer gedenke? Hen verlosse van hunne zielevijanden: zonde, dood en duivel? o, Die gerechtigheid, daarin kan toch de ziele, die God vreest, alleen hare bevrediging vinden.

Ziet, de verlossing van Israel uit Babel was ook reeds een daad van Gods gerechtigheid, daar Hij zijn volk in verzoening aanzag, en zijn toorn afgekeerd was, en Hij nu zijn volk deed naar zijne vredegedachten en hun verdrukkers wedervergelding deed.

Maar toen God later zijne belofte vervulde: »Ik zal in het midden van hen wonen, en mijn tabernakel zal bij hen zijn»; toen God de Heilige Geest bij en in zijn volk kwam wonen als in een heiligen tempel, toen losten de wolken, die zoo langen tijd den hemel hadden bedekt, zich op in een milden regen van gerechtigheid. Want die Geest is gekomen, om aan

het volk Christus deelachtig te maken. En o, van nature en buiten Christus is dat volk met zonde en schuld bedekt, en ganschelijk zonder de ware gerechtigheid. En zonder de ware gerechtigheid te zijn, dat wil zeggen: onder den vloek der wet en onder den toorn Gods te zijn; het wil zeggen: geen toegang tot God te hebben; zijne gemeenschap en daarmede het leven te missen; verloren en ellendig te zijn. Maar die Geest is gekomen, om hun Christus met zijne schatten deelachtig te maken, hun deelachtig te maken den Heere, hunne gerechtigheid. Hun te schenken, uit genade, die gerechtigheid, die Christus hun verwierf door zijn lijden en gehoorzaamheid, en die de Vader goedgekeurd heeft; die voor Hem bestaan kan; en die Hij zijn nooddriftigen wil toerekenen, alsof zij het geleden en gedaan hadden. o, Wat lossen de wolken zich op in stroommen van gerechtigheid!

Maar nog meer. Want nu wordt het ook eene zaak van Gods gerechtigheid, zörge voor zijn volk te dragen; hen te bewaren als het zwart zijns oogappels, als zijn lieve, om Christus' wille uit genade aangenomen kinderen; den boozen vijand niet toe te laten, dat hij hun eenig hinder doe. Hen in de verzoeken te bewaren. Hun zijn dierbaren Geest te geven op hunne smeking. Ook uit den dood hen te verlossen. En na gemaakt te hebben, dat zij in zijne wegen wandelen, hen op te nemen in zijn eeuwige heerlijkheid. Dat wordt nu een zake van Gods gerechtigheid. Dat Hij dat doet en doen zal, dat brengt nu zijne gerechtigheid mede, op grond van die eenige offerande. o, Wat vloeien, in de komst van den Trooster, wat vloeien de wolken van gerechtigheid over al het nooddriftig volk van God!

Komt zingen we nu met elkander van Ps. 68 : 5.

Uw hoop, uw kudde woonde daar;
 Uit vrije goedheid waart Gij haar
 Een vriendelijk Beschermmer;
 En hebt ellendigen dat land
 Bereid door uwe sterke hand,
 o Israels Ontfermer!
 De Heer gaf rijke juichensstof,
 Om zijne wondren en zijn lof,
 Met hart en mond, te melden;
 Men zag welhaast een groote schaar,
 Met klanken van de blijdste maar,
 Vervullen berg en velden.

Merkt ge wel, geliefden! wat in die heerlijke bedeeling des Geestes, met den Pinksterdag, geschied is? Toen is gebeurd, wat we van Christus lezen in Ps. 72: »De bergen zullen den volke vrede dragen, ook de heuvelen met gerechtigheid. Hij zal nederdalen als een regen op het nagras, als de druppelen, die de aarde bevochtigen." De Heere heeft zijne belofte vervuld: »Ik zal water gieten op de dorstigen, en stroomen op het droge. Ik zal mijnen Geest op uw zaad gieten, en mijnen zegen op uwe nakomelingen." Maar ziet, als dat gebeurt, als in de lente zulk een malsche regen, met warmte gepaard, over het aardrijk komt, dan weten wij immers ook, wij hebben het weer gezien in deze heerlijke dagen, dat het gelaat des aardrijks dan als vernieuwd wordt!

Want het doorvochtigt de aarde en maakt, dat zij voortbrengt en uitspruigt, en zaad geve den zaaier en brood den eter.

En ziet, zoo gaat het nu ook, op geestelijk gebied, in de harten dergenen, op wie deze Geest komt, om hun Christus deelachtig te maken. Dat is nu nog wederom een tweede weldaad Gods, wanneer wij onder die bedeeling des Geestes nieuwe plantingen mogen worden, gelijk er staat: »Zij zullen uitspruiten tusschen in het gras, als de wilgen aan de waterbeken." o, Laat ons nu toezien, mijne hoorders! bij de overdenking van de groote dingen, die God gedaan heeft in de uitstorting des Geestes. Want als wij onder die bedeeling eens overvloedig blijven in 't voortbrengen van werken des vleesches, wat gaan wij dan een schrikkelijk oordeel tegemoet! Er staat toch: »De aarde, die doornen en distelen draagt, die is verwerpelijk, en nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding."

Dat we dan niet ons tevreden stellen met een losse, oppervlakkige aanneming van dat wonder, dat geschied is; want het zal hierop voor ons aankomen, of er nu vruchten van een haten en vlieden van de zonde, van boetvaardigheid en geloove in Christus, van gedurige behoefte aan den Geest, van liefde tot God en zijn dienst en volk bij ons gevonden worden, en wij alzoo in onszelven het bewijs mogen hebben, dat de Heere door dienzelfden Geest ook den steenachtigen grond van het natuurlijk harte herschept tot eene aarde, die den regen des Geestes indrinkt, ontvankelijk gemaakt om Christus met zijne weldaden te mogen ontvangen. o, Dan wordt er wat in de ziele gewrocht bij de komst van dezen Leeraar en Trooster! Dat ziet ge op het Pinksterfeest. Vooreerst in de meer buitengewone gaven. Dat de jongeren, allen vervuld wordende met

den Heiligen Geest, bekwaam gemaakt werden om de groote daden Gods te verkondigen in vreemde talen, met vrijmoedigheid en blijdschap des harten. Maar dan ziet ge verder ook, hoe de Heilige Geest wrocht in de harten der hoorders: eene verslagenheid onder die ontdekkende prediking van Petrus, vanwege hunne zonden, zoodat ze in verlegenheid der ziele uitriepen: »Mannen broeders! wat zullen we doen?» Hoe die Geest verder, toen hun door het woord der prediking de weg der genade in Christus werd voorgesteld, voor hunne zielen dien weg ontsloot, zoodat ze nu door het geloove dien Christus mochten aannemen tot hunne rechtvaardigmaking en zaligheid.

o Ziet, zoo iets geschiedt wederom krachtens het bevel van een almachtig God. Want de Heere beval vooreerst iets aan de hemelen: »Drupt, gij hemelen! van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid." Maar dan volgt er een even krachtig bevel tot de aarde: »en de aarde opene zich." Gelijk de Heere Jezus ook eenmaal bij den doove, die zoo zwaarlijk sprak, opwaarts ziende naar den hemel, zuchtend zeide: »Effatha," d. i. »Word geopend!" En terstond werden zijne ooren geopend, en de band zijner tong los, en hij sprak recht.

De aarde opene zich. Dat bevel des Heeren betekent dit, dat, om nu maar van het natuurlijk beeld te beginnen, de aarde, de milde regenstreamen onder de koesterende warmte ingedronken hebbende, niet meer toegesloten kan blijven; want wat er in gezaaid is, spruit uit, en breekt naar buiten, zoodat de aarde zich openen moet, om vruchten voort te brengen. En ziet, zoo is het-nu ook, waar de Heilige Geest een levensbeginsel in de ziele werkt; wanneer dan de hemelen druppen en de wolken van gerechtigheid vloeien, dan wordt het vruchtbaar gemaakt en breekt het tevoorschijn.

o, Wonderlijk, dat de Heere zulk een genadig God is over zondaren, van nature eene wildernis en woestenij, dat Hij, als de almachtige God, niet alleen door zijn bevel de wolken van gerechtigheid doet druipen, maar ook maakt, dat de aarde uitspruite!

»De aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse." Daardoor wordt nu te kennen gegeven het geheel andere aanzien, dat de aarde, geestelijkerwijze gesproken, krijgt door die zegeningen des Geestes van boven; m. a. w. welk een gezegende uitwerking die drupping der hemelen en vloeijing der wolken van gerechtigheid in de harten der uitverkorenen heeft,

en hoe die bedeeling des Geestes in hunne harten uitstort, wat tot de zaligheid behoort.

Gewis, reeds wanneer wij zien op de kracht, waarmede de apostelschaar uit den hooge werd aangedaan; op de vrijmoedigheid, die hun geschonken werd, om in het midden der vijanden van den eenigen naam te getuigen, die tot zaligheid is gegeven; op de bekwaamheid, die ze ontvingen, om aan al die vreemdelingen, aan een ieder in zijn eigen taal, de groote werken Gods te verkondigen; wanneer wij letten op de toebrenging dier drieduizend op één dag; op de liefde en barmhartigheid, die de Heere wrocht onder de heiligen te Jeruzalem; op de rassche voortplanting der Kerk, zelfs door middel van de vervolging; op de vervulling van het woord des Heeren: »Gijlieden zult mijne getuigen zijn, zoo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde" — o, dan zien wij daarin allerlei heil uitwassen onder de druppeling van deze bedeeling des Geestes.

Maar geldt het ook niet bijzonder van het harte van een iegelijk geloovige, dat in waarheid allerlei heil uitwast, wanneer de dauw des Heiligen Geestes over de ziele komt? Och, wat is van nature de leer der zaligheid en het Woord van God smakeloos voor den mensch! Maar wat worden de harten brandende, als de aarde door den Heiligen Geest wordt toebereid en de regen daarop nedervalt! En o, waar de ziel, bepaald bij hare ongerechtigheden en schrikkelijke verdorvenheid en bij de onkreukbaarheid van Gods heiligheid en van zijne geboden, soms langen tijd in groote zielszwargheid, bekommernis en bedruktheid daarheen gaat, maar die Geest komt, om haar opening te geven in de volheid van Christus en zijn zoenverdienste voor een gansch onwaardig en verdoemelijk zondaar, — o, wast daar niet, op die anders dorre plaatsen, allerlei heil uit? Gevoelt de ziel, hoe onrein en schuldig ook, zich dan niet bevredigd met God door de dierbare zoenofferande van Christus? Kan zij dan niet adembalen, d. w. z. haar harte tot God verheffen als tot een met haar verzoend en goedertieren Vader? Verblijdt ze zich dan niet in den Heere met eene blijdschap, beter en grooter, dan waarmede de wereld zich in koren en most verheugt? Kiest zij dan niet van ganscher harte den Heere, om op Hem alleen te mogen betrouwen, van Hem ook te verwachten, wat Hij zijn volk genadiglijk toezegt, en in zijne wegen te wandelen?

Wordt er, onder deze bedeeling en bedauwing des Geestes, niet een blijde boodschap gebracht aan de zachtmoedigen? Is het niet onder de z e druppeling der wolken, dat de gebrokenen

van harte verbonden worden en de gebondenen opening der gevangenis verkrijgen; en dat den treurigen Zions gegeven wordt sieraad voor asch, vreugdeolie voor treurigheid, 't gevaad des lofs voor een benauwden geest?

Wordt dan niet hierin de profetie vervuld: »De woestijn en de dorre plaatsen zullen hierover vroolijk zijn, en de wildernis zal zich verheugen, en zal bloeien als een roos»?

Ziet, dat is krachtens het bevel des Heeren: »De aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse» — »en gerechtigheid tezamen uitspruite» — zoo volgt er dan. Dat zal ons immers niet te zeer bevreedden, geliefden! dat eerst de gerechtigheid hier genoemd wordt als een hemelsche gave, waarvan de wolken zullen vloeien, maar dat dan ook wederom de aarde gezegd wordt gerechtigheid te zullen voortbrengen.

Want ziet, hoe het is in het rijk der natuur. De regen daalt als gave van den hemel neder, maar doorvechtigt nu de aarde en wordt opgezogen door de wortelvezelen van het kruid, zoodat de gave tot vrucht wordt.

Welnu, wanneer de Heere zijn Heiligen Geest zendt, opdat die den heilbegeerigen en geloovigen Christus deelachtig make, zie, dan druipen de wolken van gerechtigheid. Maar dan is het ook die Geest, welke het geloove in hunne harten werkt, waardoor zij met Christus vereenigd worden, en, hoewel in zichzelf van alle gerechtigheid ontbloot, de gerechtigheid van Christus nu ook deelachtig worden, waarvan de Kerke zegt, in die blijde tijden: »Ik ben zeer vroolijk in den Heere; mijne ziel verheugt zich in mijnen God, want Hij heeft mij bekleed met de kleederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan.»

Wij moeten dit uitspruiten van de gerechtigheid op aarde verder ook verstaan van die bewijzen en blijken, die God er zijn volk van geeft hier op aarde, dat Hij hunne zaken richt; dat Hij nu, om Christus, zijns lieven Zoons wil, hunne zielevijanden doet afdeinzen en hen menigvuldig verlost en uitredt, en ook de goddeloozen straft met zijne oordeelen. 't Was toch, toen God zijn volk uit Babel verlost, niet alleen heil voor dat volk, maar ook gerechtigheid, daar God nu, naar zijn verbond, zijns volks zaak tot de zijne maakte en hunne verdrukkers strafte.

Veelmeer is het zoo in de bedeeing des Geestes, waarvan ook geschreven staat: »Wanneer uwe gerichten op de aarde zijn, zoo leeren de inwoners der wereld gerechtigheid.»

En ziet, die gerechtigheid, dat God zijn volk hier op aarde recht doet en hunne zaken richt, is immers een uitvloeisel van de genadige toerekening der gerechtigheid van Christus! Het is een en dezelfde gerechtigheid Gods, waardoor Hij zijn volk bekleedt met hetgeen van Christus is, en dan ook hen rechtvaardigt en uithelpt van al hunne vijanden.

Maar dan is er ook nog een derde zin, waarin wij kunnen zeggen, dat gerechtigheid uit de aarde spruit, onder de bedauwing des Geestes, n.l. in den godzaligen wandel dergenen, die den Heere vreezen. o, Denkt er aan, waar de sappen des Geestes in de ziele doordringen, daar blijft die vrucht niet achterwege. Want als genade gesmaakt wordt, o hoe beminnelijk wordt dan de dienst des Heeren; hoe wordt het gansche harte, zonder terughouding, daartoe dan genegen. o, Mondbelijder! bedenk toch, dat noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen roovers, het Koninkrijk Gods beërven zullen. De Heilige Geest werkt nieuwe gezindheden en begeerten, en stiert in nieuwe paden, n.l. in den weg van Gods geboden. Het werk des Geestes in de ziel strekt tot dooding van den ouden mensch met zijne werken en tot opstanding van den nieuwen mensch, die naar Gods beeld geschapen is, in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Daarom geschiedt onder de regeering van dezen Koning Jezus, wat we lezen: »Is er een handvol koren in het land op de hoogte der bergen, de vrucht daarvan zal ruischen als de Libanon; en die van de stad zullen bloeien als het kruid der aarde.»

Het ontvangen van den Heiligen Geest, wat geeft het toch een zegenrijke vrucht! Joël getuigt er ook van in dezelfde beeldspraak, als hij zegt: »Vreest niet, gij beesten des velds! want de weiden der woestijn zullen weder jong gras voortbrengen; want het geboomte zal zijne vrucht dragen, de wijnstok en vijgeboom zullen hun vermogen geven. En gij, kinderen van Zion! verheugt u en zijt blijde in den Heere, uwen God; want Hij zal u geven dien Leeraar ter gerechtigheid, en Hij zal u den regen doen nederdalen, den vroegen regen en den spaden regen in de eerste maand. En de dorschvloeren zullen vol koren zijn, en de perskuipen van most en olie overloopen.»

Daarvan profeteerde hij ook, »dat de bergen van zoeten wijn zullen druipen, en de heuvelen van melk vlieten, en alle stroomen van Juda vol van water gaan; en er zal eene fontein uit het huis des Heeren uitgaan, en zal het dal van Sittim bewateren.»

En van dat alles geldt het nu: »Ik, de Heere, heb ze geschapen.»

Mocht deze dag van Pinksteren nog een dag van levendmaking uit de dooden voor u zijn, o zondaar! Want de Geest des Heeren is twistende met u. o, Mocht ge uwe afkeerigheid van de wegen des Heeren afleggen! Mocht dit uwe droefheid worden, dat gij zoo grootelijks tegen God gezondigd hebt, en mocht ge u nog voor Hem leeren buigen, die uwe schuld voor God kan wegnemen, en leven kan geven aan uwe ziel; want er staat geschreven: »Een iegelijk, die den naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.»

o, Wat wordt in deze bedeeling des Geestes, volk, dat den Heere vreest! zijn naam verheerlijkt! Want Hij is het, die uit den hooge den Geest doet nederdalen, die met de volheid van Christus komt, om te wonen bij zijn volk. Uit zijn mond is het bevel: »Drupt, gij hemelen! van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid.»

Maar diezelfde God is het ook, die uwe harten ontvankelijk maakt en het geloove in u werkt, waardoor gij die weldaden deelachtig wordt en die alzoo in het verblijden en zegenen uwer ziel met Christus zijn naam bij u heerlijk maakt. Want uit zijn mond is ook het bevel: »En de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid tezamen uitspruite.»

Daarom mag hier ook besloten worden met het woord: »Ik, de Heere, heb ze geschapen.» Zijn volk zijn zijne nieuwe schepselen in Christus Jezus; zijn de plantingen des hemelschen Vaders. Van al wat er bij hen mag uitspruiten, geldt het woord: »Ik, de Heere, heb ze geschapen.»

Wanhoop niet, omdat ge zeggen moet, ziende op uzelf: »Ik ben een dorre boom.» Want dit heeft de bedeeling des Geestes eigenaardig, dat ze verkwikkend en vruchtbaarmakend nedervalt, juist op de woestijn en de dorre plaatsen. o, Mocht ge dan veel u benaarstigen, en gedurig verwaardigd worden, als een dorstige aarde, de druppeling der hemelen van boven op te vangen, en de uit de wolken vloeiende gerechtigheid in te drinken, opdat ge veel troost en vastheid moogt hebben aan dit woord: »Ik, de Heere, heb ze geschapen,» en gij leeren moogt het lied aan te heffen: »Weet, dat de Heere is God; Hij heeft ons gemaakt, (en niet wij), zijn volk en de schapen zijner weide. Gaat in tot zijne poorten met lof, in zijne voorhoven met lofgezang; looft Hem, prijst zijnen naam.»

Looft, looft den Heer, gij zijne legerscharen!
Wier lust het is op zijnen wenk te staren.

Dat hemel, aard, en zee, en berg, en dal,
Hoe ver men ook zijn schepter ziet regeeren,
Nu zijnen naam en groote deugden eeren!

En gij, mijn ziel! loof gij Hem boven al!

Ps. 103 : 11.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

LI.

ZACHEÛS.

DOOR

J. D. VAN DER VELDEN,

PREDIKANT TE BUITENPOST.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Gedenk aan 't woord, gesproken tot uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.

Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd;
Dit leert mijn ziel U achter aan te kleven;

Al 'tgeen uw mond aan mij had toegezegd
Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven.

Ps. 119 : 25.

„De Zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was.” Dit woord wordt in de Heilige Schrift en in den loop der eeuwen steeds bevestigd; de waarheid van dit woord leert ieder wedergeborene verstaan. Jezus weet ze te vinden, de schapen, die nog niet van zijn stal zijn, en Hij weet ze toe te brengen, opdat het worden zal éene kudde met één Herder. Op verschillende wijze zoekt Jezus hen en op verschillende wijze worden zij gevonden. Een Saulus zoekt en vindt Hij op den weg naar Damascus, terwijl hij gereed staat de gemeente van Christus hevig te vervolgen. Een stokbewaarder zoekt en vindt Hij in den kerker, terwijl hij de hand aan het leven wil slaan. Een Lydia zoekt en vindt Hij aan de rivier, waar door Paulus in eenvoudigheid het Woord wordt gepredikt, dat in Lydia's hart dringt. Een boetvaardige zondares zoekt en vindt Hij in des Farizeërs huis. Zoo zoekt en vindt Hij den moordenaar aan het kruis, die ter elfder ure nog van Hem de belofte van het Paradijs ontvangt. Hij weet alle middelen, wegen en personen bij elkander te brengen, om de zijnen tot zijne gemeenschap te voeren.

Zoo zocht en vond de Heiland ook eenmaal op den weg

een nieuwsgierig man, dien Hij vergaderen moest tot de gemeente, die zalig wordt. Het was Zacheüs.

Laat ons voor deze ure uit Lukas 19 : 1—10 de ontmoeting van Jezus en Zacheüs nader beschouwen.

„En Jezus, ingekomen zijnde, ging door Jericho.

En ziet, er was een man, met name Zacheüs; en deze was een overste der tollenaars, en hij was rijk;

En zocht Jezus te zien, wie Hij was; en kon niet vanwege de schare, omdat hij klein van persoon was.

En vooruitlopende, klom hij op eenen wilden vijgeboom, opdat hij Hem mocht zien; want Hij zou door dien weg voorbijgaan.

En als Jezus aan die plaats kwam, opwaarts ziende, zag Hij hem, en zeide tot hem: Zacheüs! haast u en kom af; want Ik moet heden in uw huis blijven.

En hij haastte zich en kwam af, en ontving Hem met blijdschap.

En allen, die het zagen, murmureerden, zeggende: Hij is tot eenen zondigen man ingegaan, om te herbergen.

En Zacheüs stond, en zeide tot den Heere: Zie, de helft van mijne goederen, Heere! geef ik den armen; en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder.

En Jezus zeide tot hem: Heden is dezen huize zaligheid geschied, nademaal ook deze een zoon van Abraham is.

Want de Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was.

We behandelen eerst de geschiedenis, om daarna te zien, welke leering de Heere ook door deze geschiedenis tot ons brengt.

's Heeren goedheid kent geen palen;

God is recht; dus zal Hij door

Onderwijzing hen, die dwalen,

Brengen in het rechte spoor.

Hij zal leiden 't zacht gemoed

In het effen recht des Heeren;

Wie Hem needrig valt te voet

Zal van Hem zijn wegen leeren.

Loutre goedheid, liefdekoorden,

Waarheid zijn des Heeren paân

Hun, die zijn verbond en woorden,

Als hun schatten, gadeslaan.

Wil mij, uwen Naam ter eer,
 Al mijn euveldaan vergeven;
 Ik heb tegen U, o Heer!
 Zwaar en menigmaal misdreven.

Psalm 25 : 4, 5.

Het was Jezus' laatste reize naar Jeruzalem. Straks zou Hij overgeleverd worden in de handen der zondaren om gekruisigd te worden. De Heiland nam zijn weg over Jericho, hetwelk op een afstand van circa vier uren van Jeruzalem gelegen was. Dien weg koos Jezus, want Hij moest een Bartimeüs ziende maken en een volgeling doen zijn, die God verheerlijkte (Hfdst. 18 : 35—43). Bij datzelfde Jericho moet Jezus nog een verloren schaaap zoeken en vinden, een door het volk verachten tollenaar. Wij lezen: »En Jezus, ingekomen zijnde, ging door Jericho. En ziet, er was een man, met name Zacheüs, en deze was een overste der tollenaars, en hij was rijk.»

De naam Zacheüs duidt aan, dat hij een Jood, geen heiden was. Het is een Hebreuwsche naam, die ook in Ezra en Nehemia voorkomt en de beteekenis heeft van: »rein, zuiver.»¹⁾

Of Zacheüs met recht dien naam droeg, zullen we zien.

Hij wordt ons beschreven als een overste der tollenaars; hij was dus in dienst van de Romeinen, die toentertijd het land door landvoogden regeerden. Nu waren de meeste tollenaars onderbeambten, die zorgden, dat de bepaalde schatting in de staatskas der Romeinen kwam. Er was echter groot onderscheid in de verschillende plaatsen of handelswegen.

Mattheüs, de tollenaar van Kapernaüm, was slechts een gewoon tolbeambte, wijl Kapernaüm klein was en niet zooveel handel had.

Jericho daarentegen met zijne omstreken was een groot handelsstation, zoodat men daar een groot en rijk tolgebied had, en vandaar, een overste der tollenaars. Wijl men niet aan een bepaald tarief gebonden was, als men de vaste som maar leverde aan Romes schatkist, werd hierdoor de hebzucht zeer bevorderd. De tollenaars zochten zich steeds te verrijken, door veel meer te nemen dan noodig was. Bij Jood en heiden waren dan ook de tollenaars gehaat en veracht, en de hoofdgrond hiervan lag in het schromelijk onrecht en de bedriegerij, door hen bedreven in hun gruwelijke geldafpersing. Een Jood, die zich tot den toldienst begaf, gold als uitgesloten van alle gemeenschap met het volk Israel, dus ook van den Joodschen godsdienst.

Zacheüs, een der voornaamste tollenaars, was rijk. En geen wonder! In zulk een groote handelsstreek, beroemd door haar

¹⁾ Zaccai: Ezra 2 : 9; Nehemia 7 : 14.

palmbloemen en kostelijken balsem, rijke koren- en vlasvelden, vijgeboomen en kostbare rozensoorten, was voor den tollenaar ruim gelegenheid zich te verrijken.

Van dezen Zacheüs lezen wij in vers 3: »Hij zocht Jezus te zien, wie Hij was; en kon niet vanwege de schare, omdat hij klein van persoon was.»

Hij heeft veel van Jezus gehoord; immers drie jaren lang had Jezus het land doorgewandeld, goeddoende en genezende alle kranken, en in een handelsstad als Jericho was dit in het geheel niet onbekend gebleven. Dien Jezus begeert hij te zien, en hij gevoelt zich gedrongen zulk een machtig persoon, die zelfs dooden opwekte, van nabij te beschouwen. Hij hoort, dat die Jezus in aantocht is; wellicht vernam hij het wonder, zoo pas aan den blinde geschied; maar tot zijne teleurstelling is Jezus omringd van zulk een groote schare, dat hij, klein van persoon als hij is, er niet aan denken kan, zijne begeerte verwezenlijkt te zien.

Was nu Zacheüs' nieuwsgierigheid eene onverschillige geweest, hij had zich stil naar huis begeven; maar neen, door verlangen gedreven, loopt hij voor de schare uit, totdat hij een geschikte plaats vindt op den weg, waarlangs Jezus moet voorbijgaan.

Hij klimt in een wilden vijgeboom; hij denkt niet aan mogelijke bespotting, wat zijn persoon of wat de vreemdsoortige plaats aangaat; hij wenschte Jezus te zien.

Velen hebben gevraagd: Was dit enkel nieuwsgierigheid? Kon Zacheüs niet gedrongen zijn door een ontruste conscientie, door een gevoel van zonde en door behoefte aan redding door dien Zaligmaker, die reeds zoovelen vrede had geschonken voor het hart?

De Heilige Schrift zwijgt hiervan. Zoover wij zien kunnen, vinden we hier niet alleen nieuwsgierigheid, maar ook belangstelling. Hoever deze laatste zich uitstreckte en uit welke bron die voortkwam, ligt niet aan ons ter beslissing. Slaan we daarom het oog van Zacheüs in den vijgeboom af naar Jezus, van wien vers 5 nu getuigt: »En als Jezus aan die plaats kwam, opwaarts ziende, zag Hij hem, en zeide tot hem: »Zacheüs! haast u en kom af; want Ik moet heden in uw huis blijven.» Jezus weet de plaats, waar Hij Zacheüs zoeken moet en vinden kan; Jezus weet, waar de zijnen zich bevinden, als het uur der roeping daar is. Hij zag Nathanael onder den vijgeboom, eer hem Filippus riep. Christus wandelt bij de zee van Galilea op de plaats, waar Petrus, Jakobus, Johannes en Andreas zijn, wanneer Hij deze tot zijne volgelingen maken wil. Jezus moet in Kapernaüm komen, om daar Mattheüs, die bij het tolhuis zit, tot zich te roepen. Jezus moet juist bij

den put, de fontein Jakobs te Sichar, nederzitten, om er een Samaritaansche vrouw te vinden, die Hij den weg der zaligheid moet openbaren en moet ontdekken aan haarzelve. Hij moet naar de deelen van Tyrus en Sidon, om daar de geloovige Kananesche vrouw aan te treffen, en zij Hem. En zoo gaat het de Heilige Schrift door. Hij roept zijne schapen bij name en leidt ze uit. Zoo ook wist Jezus Zacheüs juist op den tijd en op de plaats te vinden, wanneer en waar Hij hem roepen wil. Terecht wordt hier door iemand opgemerkt: Opwaarts ziende, zag Jezus hem. Jezus kende hem, omdat hij een was van degenen, welke de Vader Hem gegeven had; dien Hij beminde; om wien Hij in de wereld gekomen was, om hem te zoeken en zalig te maken, en om wien Hij op dezen tijd herwaarts kwam met het doel hem door zijne genade te roepen. Christus had hem tevoren gezien in den spiegel van zijns Vaders besluit en voornemen, als in Hem uitverkoren tot genade en heerlijkheid, en een vat der genade, voorbereid tot heerlijkheid.

Christus had Zacheüs gezien, toen hij in het verbond werd gebracht en onder de roede doorging van Hem, die al de verbondelingen telde, gelijk zij in het verbond ingelijfd en aan Hem, den Middelaar, gegeven werden. Christus had hem gezien onder de verlorenen in Adam, die Hij uit het puin van hun val wilde oprichten en herstellen, en nu ziet Christus Zacheüs in den vijgeboom, ziet hem in zijn bloed, en zegt tot hem: »Leef!»

Dit zien was een aanzien van liefde, genade en barmhartigheid. Dit toont Christus, door hem te roepen bij name: »Zacheüs! haast u en kom af!» Het gaat hier als bij Nathanael, die, getroffen door de alwetendheid van den Messias, vraagt: »Vanwaar kent Gij mij?» en eindelijk, nadat Jezus hem zijn levensweg blootlegt, uitroept: »Gij zijt de Koning Israels!»

Het was dezelfde Middelaar, die na zijne opstanding door het noemen van den naam »Maria» zich openbaarde aan het bedroefd, zoekend hart dezer discipelin; dezelfde Middelaar, die, verhoogd aan 's Vaders rechterhand, den vervolger op den weg naar Damascus bij zijn naam riep: »Saul! Saul! wat vervolgt gij Mij?»

Ja, reeds in Jesaja's profetie wordt het van Hem voorzegd, dat Hij de zijnen zoo van nabij kent, dat Hij ze bij hun naam roept: »Ik heb u bij uwen naam geroepen, gij zijt mijne.»

Het is de goede Herder, van wien Johannes' Evangelie getuigt: »Hij roept zijne schapen bij name!»

Wat moet het voor Zacheüs geweest zijn, zijn naam te hooren noemen door iemand, dien hij nog nimmer had ontmoet, en hoe wonder moet het hem temoede geweest zijn, toen het woord klonk: »Haast u en kom af; Ik moet heden in uw huis

blijven!" Veel heeft onze Zacheüs in dit oogenblik niet kunnen denken, want nauwelijks is de roepstem gekomen zich te haasten, of Zacheüs haast zich en komt af. Een korte tijdruimte tusschen het zitten in den vijeboom en het komen van Jezus in zijn huis! En toch, wie waagt het te beschrijven, wat in die oogenblikken in Zacheüs' ziel is omgegaan. Hij maakt in dat oogenblik den weg der ontdekking zekerlijk door, hetwelk later uit de vruchten blijkt. Wij kunnen, dunkt ons, de gedachten van Zacheüs bij dat afklimmen uit den boom in deze korte woorden uitdrukken: »Ik, diep onwaardig tollenaar, door Jezus geroepen! Hij, de Alwetende, de Ontfermer, onder mijn dak!" En toch, hij mag niet twifelen, hij heeft de roepstem gehoord, elke weifeling zou hem van dien Jezus terughouden, wiens roepstem van ontferming en genade tot den zondigen man doordrong.

Ziet, mijne hoorders! zulk een kracht heeft Jezus roepstem; de woorden dalen als pijlen in zijn hart, treffen hem in het geweten, ontdekken hem aan zichzelf. »Nu Christus mijn naam kent," zoo denkt hij, »kent Hij ook al mijne daden, al mijne ongerechtigheid, mijne zonde, mijn bedrog; en nochtans Hij roept mij; Hij wil met mij te doen hebben; Hij wil met mij spreken en in mijn huis blijven!" Hij gevoelt, wat de hoofdman eenmaal uitsprak: »Niet waardig, dat Gij onder mijn dak inkomt!" of wat Petrus uitriep: »Heere! ga uit van mij; want ik ben een zondig mensch!"

Toch treft het ons, dat het gevoel zijner diepe onwaardigheid hem niet weerhoudt haastig af te komen, en ziet, hij ontvangt Jezus met blijdschap.

Dit ontvangen met blijdschap bepaalt zich niet bij het uitwendige, bij het hartelijk ontvangen in zijne woning; neen, het is blijdschap des harten bij Zacheüs: Jezus is hem welkom, wijl hij nu, meer dan door nieuwsgierigheid gedreven, behoefte gevoelt aan Jezus' persoon.

De Joden verafschuwen hem, sluiten hem uit van hun tempeldienst, ja van hunne gemeenschap; en hij had het verdiend.

Maar dat nu die machtige, groote Redder en Verlosser, wiens daden hij heeft vernomen en naar wien hij had uitgezien, bij een door Jood en heiden verachten tollenaar komt, om gemeenschap te houden met hem, ziet, dat vervult hem met de grootste blijdschap. De nederbuigende liefde des Zaligmakers tot het gezonkene, tot den diep verachten tollenaar, verteedert en verbreekt zijn hart en geeft hem een blik in de oneindige zondaarsliefde en in de genade van den Christus.

Kan hij dan, al zou zijne zonde hem doen weenen, de blijdschap verbergen, dat Jezus bij hem intrek neemt?

Maar ziet, wat Zacheüs' hart met blijdschap vervult, vervult den eigengerechte, den vrome in zichzelf, met murmureering en ergernis. Vers 7 zegt: »En allen, die het zagen, murmureerden, zeggende: Hij is tot eenen zondigen man ingegaan, om te herbergen.»

Door »allen" hebben we hier niet, hoofd voor hoofd, een iegelijk te verstaan, die rondom Jezus was.

De blinde, die door Jezus genezen was en Hem volgde, God verheerlijkende, zal zich niet geërgerd hebben; evenmin ieder, die Jezus' zondaarsliefde zelf had ervaren. »Allen" moet hier noodzakelijk beperkt worden tot die bonte schare uit Jericho, die Hem gevolgd was om het wonder, of uit enkel nieuwsgierigheid. In Jericho waren zeker ook de Farizeën ruim vertegenwoordigd. Zij, de vrome en godsdienstige menschen, die urenlang konden bidden, veel gaven, zoo best mogelijk de wet van Mozes onderhielden, ieder het zijne wilden schenken, dikwijls vastten om hunne vroomheid te openbaren, zij konden het niet vatten, hoe Christus, die door het volk voor een groot profeet werd gehouden, zich kon ophouden met tollenaars en groote zondaren, met bedriegers, dieven en moordenaars.

o, Waren zij eens zoo bevreesd geweest voor eigen zonde, als zij dat waren voor de zonde van anderen, zij hadden gezwegen, en inplaats van te zeggen: »Hij is tot een zondigen man ingegaan, om te herbergen," uitgeroepen: »Zone Davids! kom ook in mijn hart, maak herberg in mijn huis!"

Ziet, de eigengerechte mensch slaat altijd het oog op menschen, om te vergelijken en zichzelf bij het kwaad van anderen den vrome te doen schijnen. Zijn ik staat steeds op den voorgrond, en Christus op den achtergrond. Zelfverheffing is de grond, waarop het gebouw van eigengerechtigheid zich verheft. Zoo ook hier. Door zelfverheffing verblind, duidt men het Christus kwalijk, dat Hij zondaren zoekt en redt.

De Farizeër zegt: »Ik zal de vruchten eens laten zien, die aan mijn boom groeien"; en ziet, als ge het goed nagaat, is het een boom, die wortelt in het eigen ik, en hoe kunnen er dan waarlijk goede vruchten zijn?

Onze Zacheüs brengt terstond vruchten voort. Hij doet openlijk belijdenis en zegt: »Zie, de helft van mijne goederen geef ik den armen, en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder."»

Deze vrucht van Zacheüs' bekeering is een waarachtige vrucht, omdat de boom, waaraan ze groeit, de wortelen in den Christus heeft, die hem ontdekt heeft door zijn Geest en hem aangenomen heeft. De Farizeër wil geven, om er den

hemel mede te verdienen; niet alzoo Zacheüs. Hij heeft eerst zijn diepe onwaardigheid gezien, zijne schuld inwendig beleden en erkend, en nu komt dit woord er uit als een bewijs zijner oprechte bekeering en van zijn ware boetvaardigheid.

Van een gierig en hebzuchtig mensch wordt hij mild en goedertieren; niet om daarmede de liefde van Jezus te winnen, maar als een noodzakelijke vrucht van zijn waar berouw.

De helft van zijne goederen wil hij geven.

De wet en overlevering der Joden eischten hoogstens het vijfde deel voor de werken der liefdadigheid en barmhartigheid, en Zacheüs beschaamt nu door de oprechte vrucht zijner bekeering de Farizeërs, door de helft zijner goederen den armen te schenken.

Wat hij door bedrog ontvreemd heeft, wil hij vierdubbel wedergeven. Het grondwoord drukt uit: door allerlei onderdrukking iemand iets ontnemen. Nu eischte de wet der Joden in zulke gevallen: het wedergeven der hoofdsom plus het vijfde gedeelte; alleen in zeer enkele gevallen werd het vierdubbele geëischt. En ziet, hoe beschamend voor die vrome, wettische Farizeërs, nu Zacheüs met blijdschap bereid is, boven Mozes' wet, uit liefde tot den Christus, de oprechtheid en waarheid van zijn berouw ook hierin te toonen, dat hij vierdubbel wil teruggeven.

Al zou Zacheüs zich naakt hebben moeten uitkleeden, van alles beroofd, dat heeft hij er voor over, nu Jezus tot hem gekomen is en hem genade bewees.

Welk een tegenhanger van den rijken jongeling, die de wet meende te hebben volbracht en uitriep: »Wat ontbreekt mij nog?" En ach, toen Jezus zei: »Ga heen en verkoop, wat gij hebt, en geef het den armen," ging de jongeling bedroefd van Jezus weg; want hij had vele goederen.

Nu getuigt Jezus dan ook ronduit: »Heden is dezen huize zaligheid geschied, nademaal ook deze een zoon van Abraham is."

Waar Christus komt in huis en hart, daar brengt Hij door zijne komst zaligheid; want Hij alleen is de Oorsprong en Werker der genade. Evenals nu door het woord »genade" tweeerlei kan worden aangeduid: de zaak zelf, n.l. het komen van het nieuwe leven door de komst van Christus en zijn Heiligen Geest in het hart, of de gaven der genade, die hieruit volgen, zoo kan ook hier met de uitdrukking: »Heden is dezen huize zaligheid geschied," bedoeld worden: 1°. Heden is in dit huis door de komst van Christus in huis en hart een steen toegebracht tot het gebouw der zaligheid; heden is de zaligheid door Christus geopenbaard, wijl er een zoon in Sion geboren is; 2°. Heden is het openbaar, dat in

dit huis Christus zich getoond heeft als de Zaligmaker, aan de vruchten, die het nieuwe leven reeds bij aanvang door de werking des Heiligen Geestes in Zacheüs oplevert. Genade en genadegaven zijn echter niet van elkander te scheiden. — Jezus voegt er bij: »Nademaal deze een zoon van Abraham is." Dit kan niet verstaan worden in den vleeschelijken zin; hij was van zijne geboorte af in dien zin een zoon Abrahams. Jezus wil het aan de Farizeën doen hooren: »Gij beweert zonen Abrahams te zijn, en gij zijt het naar het vleesch; hier hebt ge nu een ware zoon Abrahams, die ook de besnijdenis des harten deelachtig is geworden; hier hebt ge nu een zoon Abrahams, die door het geloof één is met Abraham, die de voetstappen van Abraham drukt. Gij, o Farizeën! beroemt u zaad van Abraham te zijn; maar de werken van uw vader Abraham haat gij."

Zoo sprak Jezus eenmaal tot de Joden: »Indien gij Abrahams kinderen waart, zoo zoudt gij de werken van Abraham doen. Maar nu zoekt gij Mij te dooden, eenen mensch, die u de waarheid gesproken heb, welke ik van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet." (Joh. 8 : 39, 40.)

Abraham was begeerig geweest den dag van Christus te zien en hij heeft hem gezien, namelijk in het geloof, en hij is verblijd geweest. Deze Zacheüs, naar het vleesch een zoon Abrahams, heeft den Christus gezien; hij heeft in Hem zijne zaligheid gevonden en is verblijd geweest evenals Abraham. Hij is dus in der waarheid een zoon Abrahams. Hij is een kind der belofte, zooals Paulus later in den brief aan de Romeinen getuigt: »Niet de kinderen des vleesches, die zijn kinderen Gods, maar de kinderen der belofte worden voor het zaad gerekend."

Onze kantteekening merkt bij dit vers nog zoo schoon op: »Dezen huize is zaligheid geschied, dat is: huisgezin, alzo de huisvader in Christus geloovende, het geheele huisgezin in het verbond ook gerekend wordt, volgens de belofte, tenzij dat zij door hunne ongeloofigheid deze genade verwerpen."

Ziet, er staat in ons vers niet: dezen man is zaligheid geschied, maar: dezen huize. Als Christus zijne genade en zaligheid verheerlijkt aan een enkele in het huis, geschiedt dat huisgezin zaligheid. Zoo schrikkelijk zal het daarom ook eenmaal getuigen tegen kinderen en huisgenooten, zoo zij niet getroffen worden door de komst of het wonen van Christus in het huis en door de zegeningen des Verbonds.

Het slot in vers 10: »Want de Zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was," wijst ons wederom op de eenige oorzaak der zaligheid, name-

lijk den Middelaar. Zoeken en zalig maken dat verloren was, is het heerlijk werk, waartoe de Middelaar verscheen. Daartoe moest zijn naam Jezus heeten, want Hij zou zijn volk zalig maken van hunne zonden. En van deze waarheid geeft de geschiedenis van Zacheüs het heerlijk en overtuigend bewijs.

'k Bekend', o Heer! aan U oprecht mijn zonden;
 'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden;
 Maar ik beleed, na ernstig overleg,
 Mijn booze daän; Gij naamt die gunstig weg;
 Dies zal tot U een ieder van de vromen,
 In vindenstijd, met ootmoed smeekend, komen.
 Een zee van ramp moog' met haar golven slaan;
 Hoe hoog zij ga, zij raakt hem zelfs niet aan.

Ps. 32 : 3.

Laat ons nu met enkele trekken zien, wat de Heere ons in deze geschiedenis van Zacheüs leeren wil.

Vooreerst leeren wij er uit, dat Zacheüßen bekeerd kunnen worden, dat wil zeggen: dat rijke en groote zondaren den Christus in huis en hart kunnen ontvangen. Zacheüs was rijk, en in het vorig hoofdstuk had Jezus gezegd: »Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het Koninkrijk Gods ingaan! Want het is lichter, dat een kemel ga door het oog van een naald, dan dat een rijke het Koninkrijk Gods inga.» Het woord der schare was toen geweest: »Wie kan dan zalig worden?» waarop Jezus antwoordde: »De dingen, die onmogelijk zijn bij de menschen, zijn mogelijk bij God.»

Het bewijs hiervoor leverde de Heere Jezus terstond in ons hoofdstuk. Ook die met ketenen aan geld en goed gebonden zijn, kunnen door den Christus behouden worden. Ook de gierigaard kan door Christus worden gezaligd.

De bekeering van Zacheüs leert het zoo duidelijk, dat de zaligheid niet gaat naar verdienste, maar uit genade. Als de meeste menschen de zaligheid van elkander in handen hadden, zouden de bedriegers en dieven achteruitgezet worden; terwijl Christus juist toont, dat Hij genade bewijst aan den allerschuldigste, en den grootste der zondaren wil zoeken. Christus gaat alle vrome Farizeërs en godsdienstig eigengerechtigte inwoners van Jericho voorbij en Hij zoekt een tollenaar op, die de menschen bedrogen en bestolen heeft.

Dit kunnen de menschen, die meenen zelve een goed hart te hebben, niet begrijpen; maar die zijn eigen hart heeft leeren kennen als vol zonde en ongerechtigheid, zegt: Juist hierin wordt de vrije genade onzes Heeren Jezus openbaar, dat Hij

gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Zacheüs heeft veel van Jezus gehoord en is belangstellend nieuwsgierig om Jezus te zien en heeft er alles voor over. Hij begeeft zich op den weg, waarlangs deze voorbijgaan moet.

Jezus is niet meer op aarde en we behoeven ook niet te zingen :

Och, was Jezus nog op aarde!
'k Vloog gewis naar Jezus heen.

Er is geen vjgeboom meer noodig om er in te klimmen met het doel Jezus te zien.

En toch er is een weg, waarlangs Jezus geregeld voorbijgaat. In zijn Woord en in de prediking zijns Woords gaat Hij dagelijks en wekelijks voorbij en nu maakt Zacheüs duizenden beschaamd, wellicht ook velen onder ons! Zacheüs wil en kan de gelegenheid niet voorbij laten gaan Jezus te zien; maar hoevelen laten de gelegenheid voorbijgaan, dat Jezus door zijn Woord getoond wordt en voorbijgaat! Hoevelen hebben dat Woord des Heeren in hun huis, maar het wordt slechts terloops of bijna niet gelezen! Iederen rustdag komt Jezus voorbij in de prediking des Woords in het huis des gebeds. Mijne hoorders! de Heere roept de Zacheüsssen niet meer zooals toen met zijn mond; maar Hij roept door zijn Woord en door zijn Heiligen Geest, en eischt, dat wij ons getrouw onder de middelen zullen begeven, zoo dikwijls er gelegenheid is om Jezus te zien, ook al kost het smaad en bespotting.

Wie weet, hoe dikwijls de Heere een Zacheüs, die uit belangstelling of nieuwsgierigheid kwam om Jezus in de prediking te zien en te hooren, als een Zacheüs door zijn Woord en Geest geroepen en gezaligd heeft. Staat er niet geschreven: »Het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods"?

Laat de tollenaar Zacheüs niemand beschaamd moeten maken!

Zacheüs stelt zich in den weg der middelen om Jezus te zien, en dat is ons aller roeping. Was Zacheüs in zijn huis blijven zitten, hij had Jezus niet gezien. Het heeft den Heere behaagd in den weg der middelen te willen werken, middel en einde te verbinden. Dat leert ons duidelijk de geschiedenis van Zacheüs.

Tevens leert deze ons, hoe Jezus de zijnen weet te vinden. Jezus ziet Zacheüs en zegt tot hem: »Zacheüs! haast u en kom af!" Nu Jezus niet meer op aarde is, heeft Hij den Heiligen Geest gezonden om aldus te spreken door zijn Woord.

En al wordt de naam niet afgeroepen als bij Zacheüs, wie evenals Zacheüs door Jezus is geroepen, getrokken en gezaligd, weet, dat de Geest des Heeren hem wel degelijk bij den

naam noemt en hij leest zijn naam in het Woord, waardoor Jezus zich openbaart als de Zoon des menschen, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren is.

Eene vraag, mijne hoorders! Hebt gij die roepstem in uw binnenste reeds met kracht vernomen? Zoo die roepstem des Woords en des Heiligen Geestes in uw hart drong, kondt ge ook niet anders dan Zacheüs. Evenals Zacheüs met spoed afkwam, vlucht ook de geroepene en ontdekte in aller ijel tot Christus.

Terecht schrijft iemand: De gevaarlijke staat van een zondaar vereischt haast; een spoed, gelijk die van een doodslager, die door den bloedwreker wordt vervolgd; een spoed, gelijk die van Lot in Sodom, toen dit op het punt stond verwoest te worden; die beide, zoowel Lot, als de vervolgde doodslager, zochten zoo haastig zij konden, te ontkomen om huns levens wille.

Zoo ook, mijne hoorders! als de roeping en ontdekking des Heiligen Geestes komt. Dan kan het gevoel van zonde en onwaardigheid niet weêrhouden tot den Christus te vluchten. o, Als zulk een door schuldgevoel verslagene het woord hoort, dat Christus juist voor zulken zijne redding belooft, juist voor zulke slechten is gekomen, juist zulke verlorenen en onwaardigen zoekt, met tollenaars en zondaren eet, dan drijft juist zijne zonde hem tot dien Zaligmaker.

Ziet, als de krachtadige roepstem des Heeren door Woord en Geest tot den zondaar komt, verlaat hij de plaats waar hij was, en kan niet rusten, voor hij weet, dat Christus in huis en hart woont.

Zacheüs had terstond bij het gezicht van eigen onwaardigheid ook het gezicht in de zondaarsliefde van den Christus. Daarom kon hij niet dralen tot Jezus te komen. Zacheüs zegt niet: »Neen, ik blijf maar in den vijgeboom, ik ben zulk een groot en ellendig zondaar; Christus roept mij wel, maar ik ben te onwaardig.» Zacheüs geloof, dat Christus hem, den grootsten der zondaren, wil ontmoeten.

Ook hierin ligt eene les voor zoovelen, die altijd klagen over hunne zonde en hunne onwaardigheid, maar nimmer als Zacheüs met blijdschap tot den Christus komen en Hem met blijdschap in huis en hart ontvangen. Wat schort er bij dezulken aan?

Dit: zij meenen, dat Christus zulke slechten en onwaardigen niet zoo ontvangen wil; ze moeten eerst wat beter zijn om tot Christus te komen! Dezulken mogen zich bij de geschiedenis van Zacheüs hierover schamen! De onwaardigheid mag niet van Christus afhouden; Christus zoekt onwaardigen. Het gevoel van zonde mag niet van Christus afhouden; want Hij roept zondaren.

Zacheüs komt zooals hij is, als tollenaar, als groot zondaar, als schuldig aan bedrog. Jezus roept hem en Zacheüs komt.

Zijn er, die zich als Zacheüs hebben leeren kennen, welnu, Christus is juist voor u gekomen. Hij roept op dit oogenblik door zijn Woord tot iederen door den Heiligen Geest ontdekten zondaar: »Haast u tot Mij!» Toont Hem slechts uwe gedaante. Zijt ge zwart, dat is niets, Christus wascht rein in zijn bloed; zijt ge verloren in uzelf, Christus is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren is. »Haast u,» roept Hij, »Ik wil heden in uw huis, in uw hart blijven!»

En als Christus dan komt, is er blijdschap. Christus is allen, die zich als de onwaardigsten gevoelen, »een welkome Gast».

Dit is Hij voor een iegelijk, die Hem door het geloof ontvangt als den eenigen Zaligmaker en Verlosser.

De geschiedenis van Zacheüs leert ons meer.

Als Zacheüs Christus met blijdschap ontvangt en Christus intrek neemt bij zulk een verachten tollenaar, staan er velen gereed om te murmureeren: »Hij is tot een zondigen man ingegaan om te herbergen.» En dit nu is heden ten dage nog zoo. Als het den Heere behaagt een groot zondaar te roepen tot zijne zaligheid, ja, dan verheugen zich de engelen in den hemel en de kinderen Gods op aarde; maar weet ge, wie zich niet verheugen? Al die beste, brave menschen, die meenen, dat Jezus hun de eerste beurt wel had mogen geven; zij hadden toch zulk een goed hart; zij doen hun best zoo, en Jezus gaat hen voorbij. Het woord der Heilige Schrift spreekt tot alle eigengerechte, zichzelf vroom makende menschen: »Hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen.» En waarom? o, De Farizeën in Jezus' tijd behoefden geen Jezus: zij konden zelve het wel zoover brengen, terwijl Zacheüs zich buiten dien Jezus reddeloos verloren zag. En zoo is het nog, o Zoovelen zien zichzelf zooveel beter dan anderen, terwijl zij nimmer den pool der ongerechtigheid daarbinnen zagen! Graven, van buiten schoon gepleisterd, maar van binnen vol doodsbeenderen! Van de beide klippen, namelijk der eigengerechtigheid en der ongerechtigheid, is alleen ontkoming in den Christus, en wie daarbuiten veiligheid zoekt, vergaat gewis!

We leeren uit onze geschiedenis: Als Zacheüs bekeerd wordt, blijft hij niet de oude Zacheüs. De gierigaard en hebzuchtige wil alles wel missen, nu hij, de onwaardigste, Christus als zijn deel ontvangt. Als Saulus bekeerd wordt, houdt zijn vervolgen van de gemeente des Heeren op; als de stokbevaarder de woorden des eeuwigen levens ontvangt, wascht hij de striemen van Paulus en Silas en verzorgt hij ze in zijn

huis, en als Zacheüs geroepen en gezaligd wordt, worden de vruchten terstond openbaar. Zoo moet het ook gaan bij iederen geroepene tot het licht. Dan worden de verborgen zonden voor den Heere beleden, de openbare zonden tevens voor de menschen en wordt uit de vrucht de boom gekend.

Met de zonde als zonde is dan gebroken, al verrast deze het vleesch telkens weer. Dit blijft des Christens strijd tot aan den dood. En in dien strijd moet de vrucht der heiligmaking gedurig meer openbaar worden.

De geschiedenis van Zacheüs leert ons ten slotte: Als Christus zijne genade verheerlijkt aan den zondaar, dan toont Hij daarin zijne goedertierenheid aan den kring, waarin deze geplaatst is. Hetzij vader of moeder, jongeling of jongedochter door den Christus wordt geroepen en tot Hem getrokken, het geldt dan: Dezen huize is zaligheid geschied, nademaal er een zoon of eene dochter in Zion is geboren.

Daaruit volgt een dure roeping. Zacheüs zal ook in zijn huisgezin of in zijn kring een prediker der genade geworden zijn. Hij, die zelf als verlorene gezocht en gevonden is, wijst de verlorenen op den Behouder.

En ook nu, mijne hoorders! roepen we het in naam des Heeren, die eenmaal Zacheüs tot zich riep, uit: »De Zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was.»

AMEN.

Uw Koninkrijk koom' toch, o Heer!
 Ai! werp den troon des Satans neêr;
 Regeer ons door uw Geest en Woord;
 Uw lof word' eens alom gehoord,
 En d' aarde met uw vrees vervuld,
 Totdat G' uw Rijk volmaken zult!

Gebed des Heeren : 3.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

LII.

„MET DE OOTMOEDIGHEID BEKLEED.”

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT.

AMSTERDAM,



J. A. WORMSER.

1889.

Hoe wonderbaar is uw getuigenis!
Dies zal mijn ziel die ook getrouw bewaren;
Want d' oopning van uw woorden zal gewis,
Gelijk een licht, het donker op doen klaren;
Zij geeft verstand aan slechten, wien 't gemis
Van zulk een glans een eeuwgen nacht zou baren.

Ps. 119 : 65.

Zijt met de ootmoedigheid bekleed: want God wederstaat de hoovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade.

1 Petr. 5 : 5b.

Bekend is het verhaal van den ouden vrome, die op de vraag, welke de eerste deugd des geloofs is, ten antwoord gaf: »De ootmoed." En toen men hem vroeg: »Welke is de tweede deugd?" antwoordde hij: »Dezelfde." En de derde dan? »Nogmaals de ootmoed."

En voorzeker, 't zij wij die vraag beantwoorden in het licht van Gods vriendelijk aanschijn; of dat wij het antwoord zoeken in onze eigen diepe onwaardigheid; of wel, dat tweeërlei antwoord tot één maken in de belijdenis, dat Gods genade zich op 't hoogst verheerlijkt in het zegenen en zaligen van goddeloozen en ellendigen; 't is altijd en telkens weer hetzelfde, dat dit drievondig snoer in ootmoed zijne keur en kracht vindt!

Ootmoed is het kleed van den oprechte, en geeft der ziel ruimte om in het licht van 's Heeren gunst en genade te wandelen. Ootmoed is de vrucht des vredes, en doet het hart smaken en proeven, dat de Heere goedertieren is. Ootmoed is een wandelen op het effen pad, waar alle hoogheid en elke steen des aanstoets is weggenomen. En 't zij dat wij den liefdedienst des Heeren heerlijk maken »dienende den Heere met alle ootmoedigheid" (Hand. 20 : 19); 't zij dat wij den naaste wenschen te zegenen »door ootmoedigheid de een den ander uitnemender achtende dan zichzelf" (Filipp. 2 : 3); 't zij dat we er de innerlijke bewegingen van bekennen voor ons eigen leven »(in) goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid" (Coloss. 3 : 12), 't blijft er bij, wie den lof van deze deugd des geloofs heeft leeren bekennen, die zal belijden, dat zij een heerlijk snoer der erve is voor al degenen, die in oprechtheid wandelen.

Waar ik dan met u wensch te spreken over het recht en voorrecht van een ootmoedigen wandel, naar den tekst dien ik u heb voorgesteld, worde ook aan ons de bede des afscheids vervuld, waarmee Augustinus de gemeente vermaande: »Neemt dit woord op! neemt het telkens weer op! en laat het gedurig voor uwe aandacht zijn! leest het telkens weer!

weest wijs, wordt getroost en gesterkt!" En de Heere, bij wien alleen waarheid in het hart geldt, leere ook ons, dat Hij zachtmoedig is en nederig van harte (Matth. 11 : 29), en dat Hij den nederige genade geeft!

I.

Laat ons eerst het woord van onzen tekst in het verband der rede en in zijne beteekenis beschouwen.

In dezen brief van kruis en troost, dien de apostel Petrus schrijft aan de uitverkorenen Gods, die met het bloed van Christus besprengd zijn, trekt de gedurige vermaning door, dat ook het zaad der wedergeboorte in diepe aarde bezaaid moet worden, en uit diepen grond moet opwassen; dat de beproeving des geloofs is als die van het goud, ja ook veel kostelijker, dat de smeltkroes in moet, om gelouterd daaruit tevoorschijn te komen; en dat het lijden des Heeren in genade aan ons verheerlijkt wordt, als wij, ook in droefheid en tranen versierd zijn met een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God.

In dien toon der prediking gaat hij voort. En gelijk de beken die van den berg saamvloeien in het lage dal, zoo leidt hij al den zegen en den lof van den naam en den dienst des Heeren saam in een nederig en ootmoedig hart, 'tzij in het hopen, 'tzij in 't bidden, 'tzij in het vergeven, 'tzij in het gehoorzaam zijn. En 'tzij dan ouderen, die geroepen zijn om voor te gaan, 'tzij dan jongeren, die te volgen hebben in het exempel dat hun voorgesteld is, allen zijn zij onder den rechtsregel des geloofs: »Zijt elkander onderdanig; zijt met de ootmoedigheid bekleed!" en deelen zoo in het zalig voorrecht den ootmoedigen toegezegd — en hetgeen den hoogmoedige ontgaat; »want God wederstaat de hoovaardigen" — »den nederigen geeft hij genade." o, Zalig, wie zoo als nederigen van geest de eere vasthouden! (Spreuk. 29 : 23).

Eigenaardig is de uitdrukking, die de apostel hier gebruikt: »Zijt met de ootmoedigheid bekleed." Van kleed en kleeden wordt in de Heilige Schrift gedurig als in gelijkenis gesproken, om daarmede de gesteldheid des harten aan te duiden; rouwkleederen, die een droevig hart kleeden, dat is, een droevig hart beteekenen (2 Sam. 14 : 2); kleederen der gevangenis, die een gebundene bedekken (Deut. 21 : 13); witte kleederen, die naar buiten de vreugde toonen, die binnen in het hart woont (Pr. 9 : 8); vuile kleederen, als teeken van inwendige onreinheid (Zach. 3 : 3 en 4); nieuwe kleederen, wisselkleederen, wyl de ongerechtigheid is weggenomen (Zach. 3 : 4 en 5). Het priesterlijk volk zal met heil bekleed worden

(2 Kron. 6 : 41), en met gerechtigheid (Ps. 132 : 9). De haters des Heeren zullen met schaamte worden bekleed (Job 8 : 22.) De Heere is bekleed met hoogheid, sterkte en majesteit (Ps. 93 : 1, Ps. 104 : 1). In al deze uitdrukkingen, die wij nog in aanmerkelijk aantal zouden kunnen vermenigvuldigen, duidt het kleed en het bekleeden het wezen en den staat der persoonlijkheid aan, 'tzij tot eere, 'tzij tot oneere; maar in ieder geval dan zoo, dat hij gelijk gerekend wordt met zijn kleed.

Als dus de apostel zegt: »Zijt met de ootmoedigheid bekleed,» bedoelt hij niets anders, dan of hij geschreven had: »Zijt ootmoedig!» En gelijk het kleed naar buiten openbaart, wat er binnen in huis en hart leeft, zoo is de ootmoedigheid voor God en menschen het sieraad van een verootmoedigd, nederig harte.

Een nederig gemaakt hart, dat verootmoedigd is, en in verootmoediging ootmoedig is, dat is het zalig, wederbarend beginsel van het kruis, dat Petrus aan zijne eigen ziel heeft mogen ervaren, en waarvan hij in onzen tekst het heilig recht en zalig voorrecht ons voorstelt.

En voorwaar, wel mag hij het recht van deze vermaning zoo absoluut stellen. En wie geleerd heeft onder het recht te buigen, zal van zichzelf moeten betuigen, dat er wel oorzaak is om den eisch van dit recht te eerbiedigen. Immers, wat is de mensch, wat is het eigen hart anders dan een schuldenaar, een doodschuldige voor God den Heere? En met welke andere offeranden Gods zouden we ons voor den Heere buigen dan met een gebroken geest en een gebroken, verslagen hart? (Ps. 51 : 19). Ziet, als Job aan het einde van zijne samenspraak met den Heere is gekomen, moet hij van zichzelf betuigen: »Ik verfoei mij (zelfen) en heb berouw in stof en asch» (Job 42 : 6). Als Ezra in zijn gebed de diepten des harten bovengebracht heeft, roept hij uit: »Zie, wij zijn voor uw aangezicht in de schuld, want er is niemand die voor uw aangezicht zou kunnen bestaan, om zulks» (Ezra 9 : 15). En Daniël, als hij voor den Heere beleden heeft, dat »bij ons de beschaamdheid der aangezichten is, omdat wij tegen U gezondigd hebben» (Dan. 9 : 8), ontvangt van den Heere het getuigenis, dat hij een »zeer gewenscht man» is, dewijl hij zich voor Hem verootmoedigd heeft (Dan. 10 : 12). Paulus, als hij zijn hart bestendig zal houden ter plaatse waar het behoort, laat de overtuiging van zijne onwaardigheid tot in diepste verbrijzeling zijner ziel doorwerken (bijv. 1 Tim. 1 : 12—16). En Petrus, als het er op aankomt, om het recht zijner vermaning gestand te doen tegenover zijne medezondaars, neemt zichzelf mede op in het schuldregister der ellendigen (1 Petr. 4 : 5).

En wie geen vreemdeling is aan zichzelf zal aan al die ge-
tuigenissen zijne hand mede aanleggen, en belijden: »o, Mijn
God! ja voorwaar, ik heb wel groote oorzaak, om mij voor
U te verootmoedigen! En met welke andere offeranden Gods
zullen wij ons voor U buigen, dan met een gebroken geest en
een gebroken, verslagen hart? suid militarer sub vana gloria?
Wat zou ik mij in een ijdelen pronk beroemen?" Voorwaar,
indien die lievelingen des Heeren, dan past ons zeker nog
meer het kleed van ootmoed en poenitentie!

Want ik gevoel de grootheid van mijn kwaad;
Mijn zonden zie 'k mij steeds voor oogen zweven.
'k Heb tegen U, ja U alleen, misdreven;
Uw wil en wet, hoe heilig, stout versmaad.
Ik heb gedaan, wat kwaad was in uw oogen,
Dies ben ik, Heer! uw gramschap dubbel waardig.

Uw gramschap! Maar ziet — en daarmee ontvangt het
woord van onzen tekst, bij het heilig recht, een heerlijk recht
op ons hart — de Heere »doet ons niet naar onze zonden, en
vergelt ons niet naar onze ongerechtigheden" (Ps. 103 : 10).
Hij die dagelijksch zon vergeldt voor zonde, en goedertieren-
heid voor boosheid, en lankmoedigheid voor ongerechtigheid.
Ja, wat meer zegt, die uit de duisternis licht schept, en uit
ellende verlossing brengt; en die is tusschengetreden om
onzen vloek om te zetten in zegen. Verdiende straf en onver-
diend pardon. Wien de wet niet verootmoedigt, dien zal het
Evangelie eene niterste oorzaak der verteederling zijn. Immers,
het lage dal onzer ellenden is gezocht en gezegend door de
voetstappen van Hem, »die in de gestaltenis Gods zijnde, gee-
nen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn; maar heeft zich-
zelve vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen
hebbende" (Filipp. 2 : 6 en 7^a, het kapittel des oot-
moeds). Die gekomen is, »niet om gediend te worden, maar
om te dienen, en zijne ziel te geven tot een rantsoen voor
velen" (Matth. 20 : 28). Hij heeft den arbeid zijner ziel uitge-
diend, totdat Hij genade uit recht verkregen heeft, en genade
voor recht kon schenken; en sieraad brengen voor asch,
en vreugde-olie voor treurigheid en het gewaad des lofs voor
eenen benauwden geest (Jes. 61 : 3). o, Voorzeker, wien die lof
overkomt, en 't licht van die genade in de ziel valt, dien zal
het kleed des ootmoeds het gewaad des lofs zijn. En hoe hoo-
ger, bij dat licht, het heerlijk recht van ootmoed rijst, des te
dieper zal de toon der verootmoediging doortrekken: »Wat is
de mensch, dat Gij zijner gedenkt; en de zoon des menschen,
dat Gij hem bezoekt?" (Ps. 8 : 5).

Ziet, toen de Heere in knechtsgestalte in dit land der dienstbaarheid en des doods inging, om vijanden te redden en doodschuldigen te behouden, was een stal, eene kribbe Hem goed genoeg; met het stroo des velds kon Hij zich lijden; met schamele doeken was Hij tevreden; met armoede liet Hij zich kleeden; met droefheid, schande, versmading en bitterheden hield Hij zich op. Zoo gaat dat wonder door, in vernedering, vervolging en tranen; zoo gaat dat wonder voort, totdat het voleindigd is in doornenkroon en kruis; waar Hij zichzelf vernederd heeft, »gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises" (Filipp. 2 : 8). En waarom, en voor wien?

Waarom komt de Koning knecht zijn, en zijne kroon voor het kruis inruilen? Opdat Hij zijne vernedering den hoogmoedigen en laatdunkenden zondaar tot een exempel zou stellen. Zeker: »leer van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van harte" (Matth. 11 : 29). Hij heeft van zijne versmading, en dienstbaarheid, en banden, en doornenkroon eene tuchtiging doen uitgaan over al onzen ijdel en waa, en eene beschaming over al onze ijdele glorie.

- o Kruis, o lastering, o schrikbre duisterheden!
- o Dood, o al die smart, waardoor Hij heeft geleden;
 Daarheen, daar is nog plaats, o dwaze ziel!
 Opdat u bij dat kruis, die smart, dat dienen,
 Alle eigen lof en eer en heerlijkheid ontviel'.

»Zijn doornenkroon heeft mij in 't trotsche hart gestoken," riep een verootmoedigd zondaar uit, toen hem dat dienen, buigen en sterven van onzen Koning te machtig en te wonderlijk was geworden. En wien het door genade evenzoo geschieden mag, die verstaat het woord, dat geschreven staat in het kapittel des ootmoeds: »Dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was." En hij omhelst het heerlijk recht van de vermaning des apostels: »Zijt met de ootmoedigheid bekleed."

En meer nog, dat heerlijk recht is een zalig recht, als wij nader aanzien, hoe de Heere den dienst der vernedering voleindigd heeft tot in den smadelijken dood des kruises, om genade uit recht te verkrijgen, en genade voor recht te schenken. Onze zonden zijne wonden. »Om onze overtredingen is Hij verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld, de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door zijne striemen is ons genezing geworden" (Jes. 53 : 5).

Om onzentwil heeft Hij zich doen plagen, binden en kruisigen. Om onze hoovaardij te boeten, en onze schuld te betalen, heeft Hij zich »de onwaardigste onder de menschen" en »een man van smarten" doen maken. Het heilig recht dat

ons moest veroordeelen, heeft Hij tot een zalig recht gemaakt om ons te begenadigen. Zijne kribbe en zijn kruis zijn de triump der Goddelijke barmhartigheid over ons dwaze hart en onze diepe ellende. Zijn dienen is liefde, en zijne vernedering is victorie, en zijn kruis is de kroon van Gods genade rijk en vrij. o, Voorwaar! wie die liefde vat, die moet zichzelf wel verliezen! Die genade te verstaan, is een ontgaan van allen ijdel en roem! Dien lof te kennen, is het »magnificat” van een armen smeekeling: »Mijne ziel maakt groot den Heere, en mijn geest verheugt zich in God mijnen Zaligmaker, want Hij heeft mijne vernedering aangezien” (Luk. 1 : 46).

Wat dunkt u, geliefden! is de vermaning der ootmoedigheid geen heilig, heerlijk, zalig recht? Heeft dat recht u reeds gezocht, getroffen, gevonden? o, Zalig! want wat eenmaal een begenadigd zondaar schreef op den rand van onzen tekst, zal dan ook voor ons de diepste grond van ootmoed zijn: »calculus niger in manu regis mutavit colorem”: het vonnis des doods is in de hand van mijn Koning veranderd in eene sententie des levens. Hij, die zijne ziel gegeven heeft tot een rantsoen voor velen, is de Koning der eere en der genade; wiens troon gesteld is in het licht, en wiens naam glorieert ook in behoudenis van mijn doodschuldig hart. Waar zoo de liefde valt, daar smelt het al wat in 't gewicht van hoogmoed zit. En Davids lied der verlossing wordt daar de eigen psalm voor onze ontboeide tong: »Gij hebt mij gegeven het schild uws heils, en door uw verootmoedigen hebt Gij mij groot gemaakt.” (2 Sam. 22 : 36 vgl. met Ps. 18 : 36).

Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog,
Die needrig knielen,
Maar ziet van ver met gramschap aan,
Den ijden waan
Der trotsche zielen.

(Ps. 138 : 35.)

Zalig, wien dat recht, dat heilig, heerlijk, zalig recht van dezen regel des ootmoeds treft, en trekt en wint. Want ach! wie onder dit recht niet buigt, en zijne ziel niet gewonnen geeft, die zal toch onder dit recht vallen; maar ten oordeel. Gelijk de apostel zegt in het verband van onzen tekst: »Want God wederstaat de hoovaardigen.” 't Is de eenige maal, dat in de Heilige Schrift gezegd wordt dat God de Heere wederstaat. Immers Hij heeft geen lust om zich als tegenpartijder van den zondaar te stellen; Hij heeft geen lust in den dood des zondaars; Hij laat veeleer bidden om verzoening, Maar wie 't recht en den eisch van verootmoediging blijft krenken,

en met zijn hoovaardig trotsche hart blijft smaden, dien wederstaat Hij, dien staat Hij tegen; dien ontmoet zijne gramschap; dien roeit Hij uit; dien moet het vreeselijk zijn te vallen in de handen des levenden Gods (Hebr. 10 : 31). De hoogmoedigen worden verstrooid in de gedachten hunner harten; de rijken worden ledig weggezonden; de machtigen van hunne troonen getrokken (Luk. 1 : 51—53). En gelijk de dwaas, die de diepe wateren en hooge baren durft trotseeren, éen oogenblik in den kamp der golven zelfs den bovensten rand meent te overtreffen, maar om aanstonds weg te slaan in den diepen stroom; zoo gaat het met den hoovaardige: hij waant zichzelf te zijn, te overmogen, te overwinnen, éen oogenblik, éen korte waan, en schrikkelijke rouw; en hij wordt tot eene verwoesting, neemt éen einde, en wordt teniet van verschrikkingen (Ps. 73 : 19). De hoovaardige, d. i. de zondaar zonder berouw, die 't heilig recht des Heeren miskent, en het heerlijk zalig recht van den zachtmoedigen, nederigen Heiland verkracht, valt in het oordeel, en in den strik, en in zijn eigen vloek.

Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
 Nabij te wezen bij mijn God;
 'k Vertrouw op Hem geheel en al,
 Den Heer, wiens werk ik roemen zal.

Ps. 73 : 14b.

II.

Wien dat recht, dat heilig, heerlijk, zalig recht van den regel des ootmoeds treft en trekt en wint, dien zal ook het heilig, heerlijk, zalig voorrecht ten deel vallen, dat de Heere genade geeft voor genade. En gelijk de pelgrim, over wien in het lage dal een milde regen wordt uitgestort, een regen, die hem overdekt, verkwikt en hem tot zegen strekt, zoo zal hij, die in het nedere dal des ootmoeds wandelt, op het heerlijkst ervaren, dat God den nederige genade schenkt.

Ootmoedigheid zelve is reeds genade; en wie in 't lage dal der nederigheid geleid zijn, zullen steeds ootmoediger bekennen, dat alleen de ontfermende hand des Heeren hen daarheen geleid heeft. Immers zij, die waarlijk ootmoedig zijn. Want valsche ootmoed oordeelt zichzelf, en ootmoed is niet gelegen in den schijn, maar ootmoed is gelegen in ootmoedig te zijn. o Zalig voorrecht, te weten dat wij door de liefde des Heeren van eigen hoogte en alle inbeeldingen des harten afgebracht zijn, en dat wij in den ootmoed het werk en merk des Heeren in de ziel dragen! »Door uwe verootmoediging hebt Gij mij groot gemaakt» (2 Sam. 28 : 36). »Den nederigen geeft Hij genade.» Dat Hij nederig maakt, dat is genade. Hij, die met de oot-

moedigheid bekleedt, leidt den ootmoedige aan de kribbe, en leidt hem onder het kruis, en brengt hem op de laagste plaats, en houdt hem laag, en klein, en verslagen, en teeder en trouw; en geeft hem waarheid in het hart en wijsheid in het verborgene (Ps. 51 : 8); en versiert hem met een zachtmoedigen en stillen geest (1 Petr. 3 : 4). In ootmoed voor zijne macht en liefde te buigen, en in de schaduwen zijner goeder-tierenheid te rusten, dat is genade, louter en vrij; dat is het eerste voorrecht van den ootmoedige.

En een tweede voorrecht, daaraan gelijk, is dat Hij genade voor genade geeft, licht uit licht; en dat de ootmoed steeds dieper wortel schiet in het hart, en gedurig overvloediger uitbloeit in den lof des Heeren, en het zalig vertrouwen op den zachtmoedigen Heiland. Alle inwerkende kracht der vermenigvuldiging brengt hare vrucht voort in den ootmoedige. En gelijk de takken, die naarmate zij meer met vruchten zijn beladen, zich lager buigen, zoo wordt de vruchtbaarmakende genade steeds overvloediger in overvloedige ootmoedigheid. »Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geene krachten heeft» (Jes. 40 : 29); d. i., Hij maakt den ootmoedige hoe langs zoo ootmoediger, en richt hem op uit diepe afhankelijkheid met sterkte en vertrouwen. »Hij zegent hen, opdat zij zeer vermenigvuldigen» (Ps. 107 : 38); d. i. Hij ontledigt hen, opdat zij zichzelf niets zijn (zooals er in het verband van dezen tekst ook staat), maar voert hen in een hoog vertrek, en sterkt hen steeds overvloediger. De vrede vermenigvuldigt (Dan. 6 : 26), de wetenschap vermenigvuldigt (Dan. 12 : 4), de barmhartigheid en genade vermenigvuldigen (1 Petr. 1 : 2, Jud. : 2). En dat alles, omdat er ruimte komt in het hart al overvloediger, al ootmoediger; en alle lof en zaligheid van den naam des Heeren vervuld wordt, omdat zijne genade ons genoeg is, en zijne kracht wordt volbracht in zwakheid. En het wordt de liefste roem, om in onze zwakheden te roemen, opdat de kracht van Christus in ons wone (2 Cor. 12 : 9).

Immers toch, waar die kracht van Christus, den zachtmoedigen en nederigen Heiland, den Koning der genade, woont en werkt, daar ontvangt ook de ootmoedigheid een volmaakt werk voor God en menschen. Ook voor menschen, zeker. Uit ootmoedigheid wordt het heerlijk geheim openbaar, om de een den ander uitnemender te achten dan zichzelf (Filipp. 2 : 3). Dienen en de mindere te willen zijn (of, niet te willen, maar nochtans te mogen) is de macht van het kruis, en de heerschappij der genade; want »Ik ben in het midden van u, als een die dient» spreekt de Heere (Luk. 22 : 27). En »in het midden» zijn, dat is Koning zijn; en Koning zijn is een ge-

willig volk te hebben; en een gewillig volk vindt zijn zegen voor den troon en onder den scepter van den Koning, Koning Jezus, die zich zoo diep vernederd heeft, dat Hij zelfs de voeten zijner jongeren heeft gewasschen, en die zulk eene heerlijke heerschappij voert, dat Hij goddeloozen met zich in den hemel zet. Dien en de mindere zijn, en met de hand het hart geven, en gaarne vergeven, en helpen, en met en voor elkander het goede zoeken, en zegenen en getrouw zijn, en troosten, en helpen, en sterken. o, Voorwaar, de ootmoedigheid heeft zulk een heerlijk, uitgebreid werk onder de menschen. Het zijn de eerstelingen van Pinksteren, die voortdurend hare vrucht ook onder ons geven, — o, zij het door genade steeds overvloediger! — één hart en éene ziel, in mededeelzaamheid en eendracht, met verheuging en eenvoudigheid des harten (Hand. 2 : 42—46 en Hand. 3 : 32—35). Daarmee gaat de ootmoedigheid uit ook onder het volk, en daarmee prijzen de ootmoedigen den Heere (Hand. 2 : 47).

Want niet alleen voor menschen, maar ook voor God heeft de ootmoedigheid een volmaakt werk. Daarin, dat alles dienst is van den Heere en voor den Heere. Dat er geen roem is van eenig schepsel, noch ook eenig vertrouwen op een menschenkind; maar alle roem rust in den Heere, en alle vertrouwen rijst in den naam van Hem, die den nooddriftige redt, mitsgaders den ellendige, en die geen helper heeft, die den arme en nooddriftige zal verschoonen, en de zielen der nooddriftigen verlossen (Ps. 72 : 12 en 13). Het zaligste voorrecht is het, om als een smeekeling voor den troon op genade te leven en op genade te hopen, op genade te lieven en op genade te sterven. Alle vreeze wordt zoo in alles vrede. Een verootmoedigd hart is een verzoend hart, en een verzoend hart vindt en wint gedurig meer ruimte des gebeds, en een zalig verkeer met den barmhartigen Hoogepriester, en er is niets dat scheiding kan maken tusschen den Heere en zijn volk. »Ik zal verheffen dien, die nederig is" (Ezech. 21 : 26). De broeder, die nederig is, roeme in die verheffing (Jak. 1 : 9). De Heere vertroost de nederigen (2 Cor. 7 : 6), Hij maakt er konings-kinderen van (Ezech. 17 : 13 en 14); Hij, de Heere, die den nederigen boom verheft en den drogen boom bloeiend maakt, heeft het gesproken en zal het ook doen (Ezech. 17 : 24). Voorwaar, de ootmoedigheid heeft een volmaakt werk van, en zoo dan voor den Heere! Welzalig zijn ze die op Hem vertrouwen, die Sions God erkennen voor hun Heer!

En gelijk onder de hand des konings zijne gaven vermenigvuldigen, zoo worden de jura regalia, de koninklijke voorrechten, die de koning, wiens komst en kroon zachtmoedig-

heid is, den nederige schenkt, als één lof in lijden en verblijden. Petrus zet den geloofsregel van den ootmoed midden in het lijden en onder het kruis. Maar over dat lijden heerlijkheid; en op dat kruis de kroon. De ootmoedige heeft het zalig voorrecht om zelfs onder het kruis te roemen, en zich te verblijden in de hoop der heerlijkheid.

Onder het kruis te roemen, is dat geen zalig, koninklijk voorrecht? In tegenheên, in smarten en allerlei tribulatiën, ach! en als het tegen vleesch en bloed ingaat, en ons wenschen en verlangen niet komt, ja zelfs als het kruiselings door ons willen en wenschen henengaat, stil te zijn en verootmoedigd, en den wensch en wil van den zachtmoedigen Heiland te verstaan: »Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij'' (Matth. 16 : 24); is dat geen heerlijk voorrecht? Voorzeker, het kruis in ootmoedigheid is zachter voor Gods kinderen, dan het kussen der eere voor de liefhebbers van deze wereld. Bij alle beproevingen des levens belijdt de ootmoedige, dat hij niet anders waardig is, ja zelfs 't nog smartelijker verdiend had. Maar de genade, die tusschenkomt, zegt: »Zie op Jezus!''

En ootmoed wordt blijmoed; want de ootmoedigen hebben lot en deel met den gekruisten en gekroonden Heiland. Uit tranenzaad bereidt Hij een vreugde-oogst. En wie in het lage dal des ootmoeds woont, die leert in zijnen naam alle kruis, dat over hem komt, zegenen; ook daarom, wijl door de »kruisstraat'' alleen de poort des hemels is te vinden.

Hoeveel moeite en verdriet er dan ook zij, zelfs als wij onder het klagen tranen tot spijze hebben, de Heere zal zijne sterkte gebieden, en zijn kruis doen druppen van zegen. »De Heere zal des daags zijne goedertierenheid gebieden, en des nachts zal zijn lied bij mij zijn, het gebed tot den God mijns levens. Wat buigt gij u neder, o mijne ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God'' (Ps. 42 : 9, 12).

Al gaat het ook, mijn ziel! door nacht en neevlen henen,
God zendt een blijde straal door al het droevig weenen!

En voorts, geliefden! wat Gods volk vanouds onder het kruis pleegde te zeggen, en waarmee ze elkaar in het pelgrimsdal sterkten: »Den gordel der blijdschap om het kleed der ootmoedigheid! eamus ad auream messem! de guldentijd des oogstes is aanstaande!'' dat zij door Gods genade ook voor ons »het woord van aflossing''. Want dit is toch voor den ootmoedige het hoogste en zaligste voorrecht, dat hij eenmaal zal ingeleid worden in de eeuwige heerlijkheid, en zal juichen

voor den troon. Wiens hart in ootmoed bereid is, dien gaat het als met het zaad, in diepe aarde geworpen, dat in het proces van versterven wortelen uitschiet en uitbot, en blad en bloeisel zet, en uitbloeit en vruchten voortbrengt, die ingezameld worden ter bekwamer uur. Ad auream messem! de gulden tijd des oogstes is aanstaande. Zalig wie alzoo in mortificatie, een sterven alle dagen, onder den zegen der genade van onzen almachtigen God en Zaligmaker, tot dien gouden oogst wordt toebereid en ingeleid. o, Voorzeker, dat zaad zal gezegend zijn! » De aarde zal hare opbrengst geven, de hemelen zullen hunnen dauw geven." » En het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhooren zal, spreekt de Heere; Ik zal den hemel verhooren, en die zal de aarde verhooren. En Ik zal ze Mij op de aarde zaaien, en zal Mij ontfermen over Lo-Rucháma, en Ik zal zeggen tot Lo-Ammi: Gij zijt mijn volk; en dat zal zeggen: o Mijn God!" (Hos. 2 : 20, 22).

Zullen wij nu hierbij nog een woord van toepassing voegen? Och! de rechte toepassing kunnen wij niet maken; die wordt alleen getroffen tusschen den Heere en het hart. Maar toch, eene enkele opmerking. Indien dit woord van vermaning en vertroosting ons onnut is vanwege onze eigen trotsche inbeeldingen, dan stellen wij ons tegen den Heere en zijn heilig doel; want zijn Woord keert toch nimmer ledig tot Hem weder. En wie zich tegen den Heere stelt, dien wederstaat God, en hij kan geen vrede vinden. » Heden nog zoo gij zijne stem hoort, verhardt u niet" (Ps. 95 : 7b en 8a).

Of, indien wij om onzer zonden wil ons te onwaardig weten, en veeleer tot misnoedigheid dan tot ootmoedigheid zouden neigen, o, laat ons wel toezien, dat wij aan eigen mistrouwen niet de voorkeur geven boven de genadetrouw des Heeren. Hongerigen vervult Hij met zijne goederen. Zijne zachtmoedigheid verheerlijkt Hij ook aan den onwaardigste onder ons. (Ps. 130 : 1—5).

Immers den oprechte gaat het licht op. En wie in het pelgrimsdal voortgaat, van kracht tot kracht, het aangezicht naar Sion, die zal, als hij eenmaal in het kleed des ootmoeds zal ingaan, binnen de poorten des lofs sieraad ontvangen voor asch, vreugde-olie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor eenen benauwdten geest (Jes. 61 : 3). Amen.

Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort;
 Elk hunner zal, in 't zalig oord
 Van Sion, haast voor God verschijnen.
 Let, Heer der legerscharen! let
 Op mijn ootmoedig smeekgebed!
 Ai! laat mij niet van druk verkwijnen;
 Leen mij een toegenegen oor,
 o Jakobs God! geef mij gehoor!

(Ps. 84 : 4.)

I N H O U D.

	Bladz.
I. N. A. DE GAAY FORTMAN. De ware blijdschap	1 Lucas 13:20
II. DR. L. H. WAGENAAR. De eisch voor den liefhebber Jezu.	17 Joh 14:15
III. B. VAN SCHELVEN. „Ik zal haar lokken”	33 Hosaa 2:13
IV. J. LANGHOUT. Zacheüs	49 Lucas 19:1-10
V. W. F. A. WINCKEL. Ananias en Saffira	65 Hand 5:1-12
VI. F. FORTUIN. De getrouwe Bondsgod tegenover zijn ver- drukte bondsvolk	81 Eiodus 2:24 93 Jeremia 31:31
VII. H. HOEKSTRA. Een nieuw verbond	93
<i>Pentateuch</i> VIII. J. BAJEMA. En zij werden allen vervuld met den Hei- ligen Geest	105 Hand 2:4
IX. F. P. L. C. VAN LINGEN. Nehustan	121 2 kon 18:4
X. F. P. L. C. VAN LINGEN. Jeschurun	137 Deut 33:26
XI. DR. A. H. DE HARTOG. Gods genade overvloedig	153 Efeze 3:1-7
XII. J. D. VAN DER VELDEN. Godsdienst om loon	169 Mal 3:13-15
XIII. N. A. DE GAAY FORTMAN. De onreine gereinigd	185 Lucas 5:12-14
XIV. G. KLAARHAMER. Beschamend, maar onmisbaar	197
XV. L. ADRIAANSE. Uit genade	213 Efeze 2:10
XVI. C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI. Eene bladzijde uit de geschiedenis der kerke Christi	225 Hand 5:12-11
XVII. J. H. F. GANGEL. Veilig in Gods hand.	241 Ps 21:1
XVIII. H. W. VAN LOON. Paulus' bede voor de gemeente	257 Efeze 3:14-19
XIX. J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN. Dorst en lafenis	269 Jes 55:1
XX. F. P. L. C. VAN LINGEN. De vier hoornen en de vier smeden	281 Zach 1:18-20
XXI. A. VAN VELO. Het groote licht.	297 Mat 4:12-6
XXII. J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN. Silo.	313 Jen 49:10
XXIII. H. HOEKSTRA. Een Verlosser tot Zion	325 Jes 53:10

9/50 15774

XXIV.	W. F. A. WINCKEL. Jakobs nood bij zijn terugkeer in het land Kanaän	341	Gen 32:24
XXV.	L. ADRIAANSE. Het voorrecht der verlostten	357	Rom 8:1
XXVI.	H. HOEKSTRA. Van zijne jeugd aan gerust	373	Jer 40:11
XXVII.	N. A. DE GAAY FORTMAN. De hope des zaligen levens	385	Job 15:25
<i>budejaar</i> XXVIII.	C. A. RENIER. Een blik in den hemel	401	Openb 7:9
XXIX.	J. C. SIKKEL. Het Kind in de kribbe, het Wonder Gods	421	uc 2:1-7
XXX.	J. C. SIKKEL. De wonderen, die Immanuels komst vergezellen	433	Luc 2:8-14
XXXI.	J. C. SIKKEL. Het grootste wonder, dat Immanuel medebrengt	449	Luc 2:15-26
XXXII.	Dr. A. H. DE HARTOG. Het tellen der dagen	465	Ps 90:12
XXXIII.	J. H. M. G. WOLF. Jezus aan de deur	481	Hoopl 5:2-8
XXXIV.	F. P. L. C. VAN LINGEN. De onvergeeflijke zonde	497	Matt 12:31
XXXV.	J. D. VAN DER VELDEN. „De Heere merkt er toch op.”	517	Matt 3:16-18
XXXVI.	H. HOEKSTRA. Orpa en Ruth	533	Ruth 1:7-16
XXXVII.	J. H. F. GANGEL. De doop van Jezus	549	Matt 3:13
XXXVIII.	D. J. KARSSSEN. De verzoeking in de woestijn	565	Matt 4:1-11
XXXIX.	Dr. L. H. WAGENAAR. Gods Woord haastig volbracht	589	Jer 1:11-12
XL.	A. VAN SCHELVEN. Israels vrijsteden, eene teekening van den weg des behouds	609	Jona 2:10
XLI.	J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN. Jezus en Bar-abbas	625	Matt 27:15
XLII.	W. F. A. WINCKEL. De kruisiging	637	Mark 15:22
XLIII.	H. HOEKSTRA. Thomas	653	Joh 20:24
XLIV.	B. VAN SCHELVEN. De eerste avondmaalsviering	665	Matt 26:26
XLV.	F. P. L. C. VAN LINGEN. Mijn Heere en mijn God	685	Joh 10:28
XLVI.	W. F. A. WINCKEL. De verschijning des Heeren aan de zee van Tiberias	701	Joh 21:1-10
XLVII.	C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI. Een klacht en een gebed	717	Ps 119:25
XLVIII.	H. HOEKSTRA. Opgevaren in de hoogte	733	Ps 68:13
XLIX.	J. BAJEMA. De Emmausgangers door Christus bestraft en onderwezen	749	Luc 24:15-27
L.	H. HOEKSTRA. Drupt, gij hemelen! van boven af	765	Jer 45:8
LI.	J. D. VAN DER VELDEN. Zacheüs	781	Luc 19:1-10
LII.	Dr. A. H. DE HARTOG. „Met de ootmoedigheid bekleed.”	797	1 Petrus 5:5



